UC-NRLF
B 4 596 789

Dr. J. PIJNAPPEL, Gz.

MALEISCH-NEDERDUITSCH WOORDENBOEK

MET HET DOUR

H. C. KLINKERT

BEWERKTE

SUPPLEMENT.

Digitized by Google

BERKELEY
LIBRARY
UNIVERSITY OF
CALIFORNIA

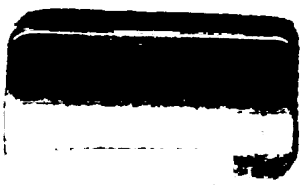

Digitized by Google

Box 6, College Park Sta.

875

Digitized by Google

Digitized by Google

MALEISCH-NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK.

Digitized by Google

Digitized by Google

MALEISCH-NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK,

NAAR HET WERK VAN Dr. W. MARSDEN

EN ANDERE BRONNEN

BEWERKT DOOR

Dr. J. PIJNAPPEL, Gz.

HAARLEM,
JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.

AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER.

1863.

Digitized by Google

Digitized by Google

PL 5125
P5

VOORREDE.

In het midden der maand October 1860 ontving ik een brief van de Heeren JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN te Haarlem, die mij meldden dat het *Hollandsch-Maleische Woordenboek* van ELOUT, zijnde de vertaling van het eerste gedeelte van MARSDENS *Dictionary of the malayan language*, was uitverkocht, en mij verzochten om de revisie van dat werk voor een nieuwen druk op mij te nemen.

Dat verzoek kwam mij geheel en al onverwacht. Verscheidene jaren geleden had ik mij reeds met een dergelijk werk beziggehouden en ik had destijds de overtuiging opgedaan, dat er bij den allertreurigsten toestand, waarin de maleische lexicographie nog steeds verkeerde, voor mij niet aan te denken viel om zonder nieuwe hulpmiddelen immer iets goeds daarin tot stand te brengen. Dat mijn toenmalig besluit, om dus liever aftezien van de zamenstelling van een lexicon, waardoor het aantal bestaande en zeer onvoldoende werken van dien aard nog met een zou vermeerderd zijn geworden, den Minister van Koloniën, die het mij had opgedragen, zeer zou te leur stellen, sprak van zelf; hij had zich gevleid met door die opdragt op den goeden weg te zijn van in de bestaande behoefte te voorzien; maar voor mij, die wist dat er op die wijs niet in zou voorzien worden, schoot er niets anders over dan om nog bij tijds terug te treden. En nu sedert aan den Heer VON DEWALL, die ook door zijn lang verblijf in Indië en zijn veelvuldigen omgang met Maleijers meer dan iemand anders voor die taak berekend scheen te zijn, de vervaardiging van een Maleisch Woordenboek is opgedragen, mag ik mij verheugen dat de zaak zulk een keer genomen heeft.

Ik had er dus niet op gerekend, dat ik in de eerste jaren, ja zelfs ooit, weder geroepen zou worden om tot de opbouwing der maleische lexicographie direct mede te werken, toen het voorstel van de genoemde Heeren tot mij kwam.

Dat voorstel betrof intusschen een geheel ander werk dan het vorige had moeten zijn: van een volledig Maleisch Woordenboek, zoo als men dit verwachten mogt van een dat onder de auspiciën van het Gouvernement werd uitgegeven, was hier geen sprake; dit was ook reeds aan andere handen toevertrouwd; maar wèl was het te doen om een werk, dat zoo spoedig mogelijk in eene bestaande behoefte voorzien moest, daar dat andere alligt nog jaren voor zijne voltooijing vereischen zou en dat, waarvan tot dusver het meeste gebruik gemaakt werd, was uitverkocht. Ik behoefde hier zoo hoog niet te reiken, oordeelde integendeel — wel wat voorbarig misschien, nog niet bekend met hetgeen er toe noodig was — dat het verlangde allezins onder mijn bereik lag, en mogt dus het mij gedane verzoek niet van de hand wijzen.

Digitized by Google

Het bleek mij echter al spoedig dat er aan eene bloote herziening van MARSDENS of ELOUTS werk niet te denken viel. Die eerste uitgaaf is van 1824: na bijna 40 jaren gediend te hebben, had dat werk zooveel verandering noodig, dat er van het oude weinig meer op zijne plaats zou blijven staan. Daarbij kwam ook dit nog. Ik wilde niet, dat, wanneer eenmaal het woordenboek van den Heer v. DEWALL zou zijn uitgekomen, dat van de Heeren ENSCHEDÉ dan voor oud papier kon verkocht worden, ofschoon ik, van de onderstelling uitgaande dat het eerstgenoemde werk een veel grooteren omvang zou hebben dan het mijne, uit het verschil in prijs, dat daardoor tusschen beide bestaan zou, misschien zulk een uiterste niet behoefde te verwachten; maar ik wilde toch niet dat het zijne waarde geheel verliezen zou en begreep dus op eene andere wijs te moeten zorg dragen, dat het die zou kunnen behouden. En dit was niet iets onmogelijks in de uitvoering. Immers de Heer v. D. zal niet de verwante talen vergelijken en zich tot de maleische woorden bepalen: ik zou dus kunnen beproeven, zoo dacht ik, in hoeverre mij die vergelijking gelukte om daardoor ook aan mijn werk eenige waarde te verzekeren naast het zijne.

Mijn voornemen was nu om, tot grondslag nemende het woordenboek van ELOUT, daarvan een nieuw te maken, zoo goed ik dit maken kon. Volledigheid kon ik mij niet voorstellen, daar het eenige middel om die te bereiken, omgang met de inlanders zelve, mij nooit was gegeven geweest, en ik geen andere hulpbronnen had dan de bestaande. Trouwens met het oog op het woordenboek, dat komen zou, kostte het mij weinig moeite, mij dat onbereikbare ideaal niet in het hoofd te stellen, terwijl ik toch ook in staat zou wezen om uit de ter mijner beschikking staande bronnen den woordenschat, in het Lexicon van ELOUT neêrgelegd, vrij wat uittebreiden. Beter achtte ik het mij toeteleggen op grootere naauwkeurigheid in de bepaling van de beteekenissen der maleische woorden, dan dit tot heden geschied was. Kon ik hierin ook maar gedeeltelijk slagen, dan was ik zeker van eene groote dienst aan de maleische taalstudie te hebben bewezen. Doch gemakkelijk was die taak niet.

Het is geen wonder dat men tegenwoordig op het woordenboek van MARSDEN, dat in 1812 het licht zag, laag neder ziet. Ik geloof dat wanneer men èn den auteur, die geen taalkundige was, èn den tijd, wanneer hij het schreef, in aanmerking neemt, het die minachting niet verdient, en wanneer ik daarbij de overtuiging mag hebben, dat er in dien tijd aan zulk een werk eene bepaalde behoefte bestond, dan moet ik mijne klagten geheel op rekening der tijdsomstandigheden stellen, die iets vereischten, waarvoor de regte tijd nog niet daar was. Want voor zeker houd ik het, dat MARSDENS werk, even als veel van hetgeen er voor en na hem aan het Maleisch gedaan is, voor de studie dier taal zeer nadeelig geweest is. De practische en wetenschappelijke eischen zijn bij het Maleisch altijd met elkander in strijd geweest, gelijk zij het nog zijn. Maar om bij MARSDENS woordenboek te blijven; verkeerde spelling, verkeerde uitspraak — zoo ligt ontstaande, waar men zelf het fijne oor en de oefening, die zoo weinigen bezitten, mist om goed te hooren — dooréénmenging van dialecten, verwarring van ongeveer gelijkluidende woorden, onjuiste opgaaf der beteekenissen en ophooping van dikwijls geheel uiteenloopende, een gevolg van raden naar de ware, onvoldoende of geheel ontbrekende onderscheiding van stamwoorden en afgeleide woorden, ziedaar een aantal fouten, die het werk zonder naauwkeurige kritiek — en waar zal ieder de noodige kennis daartoe opdoen? — streng genomen, onbruikbaar ma-

Digitized by Google

ken. 't Eenige is dat de voorbeelden soms den weg wijzen tot betere verklaring. Ik wil er dan ook niet voor instaan, dat ik niet soms het koren te gelijk met het onkruid heb uitgeroeid.

En had men zoo iets nu nog maar vroeger begrepen. Doch neen! Twaalf jaren later wordt het werk in het Hollandsch vertaald, en wat men den vertalers, wier dagelijksche bezigheid de maleische taalstudie ook al weder niet was, misschien kan vergeven, dat zij de fouten, die ik daarboven opnoemde, over het hoofd zagen; dit zeker had men mogen verwachten, dat zij het engelsche werk niet zouden bedorven hebben met verkeerd te vertalen, iets dat eene enkele maal aan éénen vertaler had kunnen gebeuren, maar dat, als er twee zijn en het dan nog zoo dikwijls voorkomt, zeker niet voor de zorg pleit, waarmede de vertaling geschied is.

Of er evenwel ook hier *periculum in mora* bestond, zou ik minder gerust durven vertrouwen, daar toch de hoofdvertaler, de Heer ELOUT, in het voorberigt van een groot Maleisch-Nederduitsch Woordenboek gewag maakt, dat hij en zijn medearbeider voornemens waren op last der Regering te doen drukken. — Er heeft tot dusver op de maleische lexicographie geen zegen gerust! Van het eerste gedeelte van dat woordenboek, bevattende de 10 eerste letters van het Maleisch-Arabische alphabet, zijn, naar ik meen, op drie na alle exemplaren verdwenen, doordat iemand, die scheurpapier noodig had, zich de ter drukkerij aanwezige afgedrukte bladen, die hij daarvoor aanzag, heeft toegeëigend: en, ik moet er eerlijk voor uitkomen, het spijt mij dat toen ook maar die overgeblevene, waarvan ik er een in gebruik gehad heb, niet mede in dat lot gedeeld hebben. Waar is het, dat men er heel wat meer woorden in vindt dan in MARSDENS woordenboek, en zelfs veel goeds; maar dat goede, dat buitendien toch niet voor altijd zou verloren geweest zijn, kan niet opwegen tegen de massa van hetgeen men liever niet gedrukt zou gewenscht hebben.

Naast de beide genoemde woordenboeken is bij mij alleen dat van JOHN CRAWFURD als bron nog in aanmerking gekomen. Ik bedoel het 2de deel van zijn *Grammar and dictionary of the malay language*, in 1852 te Londen uitgegeven. Dit werk verdient alle aandacht. Het is voortgevloeid uit een door MARSDEN eigenhandig gecorrigeerd exemplaar van zijn woordenboek en twee woordenlijsten, ééne van HUTCHINS te Poelau Pinang en ééne van ROBINSON, die te Batavia en Bengkoelen gewoond heeft: „zonder den voorafgaanden arbeid van dezen", zegt de schrijver, „zou mijn boek zeker niet geschreven of zelfs maar ondernomen zijn." De hulp van den Heer LOGAN, te Singapore, van WILSON, te Oxford, voor de Sanskritsche etymologie (MARSDEN is daarin door WILKINS geholpen, die er toen zeker nog zooveel niet van wist), van BROWN, BENTHAM en WALLICH, voor de plantennamen, ondersteunde hem verder bij de bewerking voor de uitgaaf. Het blijkt dat het werk zonder eenig voorwenden van taalgeleerdheid van den kant van den schrijver is begonnen. Maar het blijkt evenzeer dat hij tot zulk eene pretensie weinig regt zou gehad hebben. Het werk is geheel met romeinsche karakters gedrukt en alphabetisch, hetgeen bij den tegenwoordigen staat onzer kennis van het Maleisch — of laat ik ten minste zeggen, bij die welke de auteur blijkt te bezitten — voldoende is om er als wetenschappelijk werk den staf over te breken. Ook ontdekt men bij het gebruik al spoedig het onvolkomene dier methode, om nu nog niet eens te spreken van de fouten en de verwarring waartoe de incorrecte en zoo dikwerf verschillende spelling van dezelfde woorden, in verband beschouwd met die uitéénloopende

Digitized by Google

bronnen, heeft aanleiding gegeven. Ik heb daarom ook ieder woord in mijn woordenboek, waarvoor ik geen ander gezag had aantehalen dan dat van CRAWFURD, met eene C. geteekend en daarbij dan ook doorgaans de spelling onveranderd gelaten; die C. is daar eene waarschuwing om voorzigtig te zijn. Dikwijls staat er BATAV. en BENGK. achter; 't is daar waar CRAWFURD de woorden voor Bataviaasch of Bengkoelensch wil gehouden hebben en ik dit op mijn gezag niet tegen kon spreken, al hecht ik aan zijn gezag zeer geringe waarde. Ook daar is de C. dus van niet minder waarschuwende beteekenis: *cave!*

Eveneens heb ik door eene L. LEYDEKKER aangewezen, dat wil zeggen het bovengemelde groote woordenboek, waarvan slechts een eerste gedeelte is in 't licht gekomen, en dat wel voor een groot deel aan het in handschrift tot ons gekomen woordenboek van genoemden predikant te Batavia zal te danken zijn. M., MARSDEN, zal men zelden vinden, daar zijn werk, gelijk ik boven zeide, van den beginne af mijn legger was. — Overigens moet ik hier doen opmerken, dat waar een van deze of der aanstonds nog optegeven letters tusschen twee haakjes staat, hiermede bedoeld is, dat die alleen op het onmiddelijk voorafgaande betrekking heeft.

Andere letters zijn BOT. WB., K., v. H., N., D. en T. De eerste beteekenen Botanisch woordenboek, en doelen op zulk een woordenboek in handschrift, dat ik van de Bibliotheek der Leidsche Akademie heb mogen te leen ontvangen. Op de letter س zal men eene enkele maal MS. vinden, waarmede eenige bladen bedoeld worden, die een gedeelte dier letter bevatten, mij insgelijks van genoemde Bibliotheek ten gebruike afgestaan. Beide zijn beschreven in den onlangs door Dr. P. DE JONG uitgegeven *Catalogus cod. Orientalium bibliothecae Academiae regiae scientiarum*, onder de Nos. 242 en 243. K. is eene verwijzing naar de *Schets van den Riouw-Lingga-archipel* door G. F. DE BRUYN KOPS, voorkomende in het 4e deel van het *Natuurkundig Tijdschrift voor Nederlandsch Indië*: vele zaken, die er met de maleische namen vermeld worden, vindt men daar beschreven, maar de schrijfwijs der maleische woorden gaf mij dikwijls veel moeite, te meer daar ik ook op drukfouten moest bedacht zijn; wanneer het bekende zaken gold heb ik voor een paar woorden in de beschrijving die K. er niet opzettelijk bijgevoegd. Met N. bedoel ik NEWBOLDS *Account of the British settlements in the straits of Malacca*, met v. H. de *Bidasari* van Dr. W. R. v. HOËVELL. D. en T. eindelijk zijn de *Proeve van bewerking van het woordenboek* van v. DEWALL in het 8e deel van het *Tijdschrift voor Indische taal- land- en volkenkunde*, en het *Bataksche woordenboek* en de *Taalkundige aanteekeningen bij het Bataksch leesbock* (beide werken overvloeijende van nuttige leering voor den maleisch studerende), benevens een paar kleine opstellen in het *Tijdschrift v. Ned. Indië* en dat *van het Koninkl. Instituut van Ned. Indië*, van Dr. H. NEUBRONNER VAN DER TUUK. — Ik mag niet zeggen dat hiermede de lijst mijner bronnen compleet is, maar het overige is niet met speciale letters aangeduid: het is hetgeen ik al zoo in verschillende tijdschriften heb kunnen opzamelen, wat mij de moeite waard scheen. Zulke bronnen vloeijen te zamen met eigen aanteekeningen, waarmede ik evenwel zeer voorzigtig geweest ben. Ik heb vele woorden teruggehouden; waarvan de beteekenis mij niet duidelijk genoeg was om ze optegeven, altoos met het oog op het woordenboek dat wij te verwachten hebben en op de mogelijkheid om later op mijn werk terug te komen. Zoo moest ik te eer doen, omdat bij de verschillende en nog zoo weinig beoefende wetenschappen, waarvan het onderwijs op mij rust en mij drukt, — want

Digitized by Google

ieder voor zich zouden zij, niet een, maar verscheidene menschenlevens kunnen bezig houden — handschriftenstudie, altijd onmisbaar en dubbel zwaar in het Maleisch, waar een handschrift, dat eenig vertrouwen verdient, bijna niet te krijgen is, voor mij zoo goed als eene verboden vrucht geweest is. — Van den anderen kant heb ik zeker nog veel artikels laten staan, die door verkeerde uitspraak of verklaring geboren, verdiend hadden weggelaten te worden. Het zijn vooral woorden uit de *Dictionary* van CRAWFURD, die ik eerst heb ingevuld na de doorwerking van MARSDEN en wier overstelpende massa mij niet veroorloofd heeft er dezelfde zorg aantebesteden, als aan die van zijn voorganger. Ik geloof toch ook dat het onmogelijk zou geweest zijn om mijn werk binnen een behoorlijken tijd te voleindigen, wanneer ik het zóó had willen aanleggen, als het had moeten geschieden, wanneer mij zonder eenig voorbehoud het bewerken van een Maleisch woordenboek was opgelegd. Ware dit het geval geweest, dan zou ik al het nu gedane als voorbereiding beschouwen en zelfs nu nog aarzelen om mij tot zulk een werk in staat te rekenen. Nergens is het meer waar, dat men al doende aanleert, dan bij lexicographie, daar die doorgaans geene studie is waarmede men zonder aanleiding begint en waarvan men, alvorens er zich toe te zetten, reeds eenig werk gemaakt heeft. Later mag men evenwel voor zulk eene aanleiding dankbaar zijn, èn om het nut, dat men zelf van zijn arbeid gehad heeft, èn om het doorgaans aangename van de bezigheid zelve, hoe vervelend menigeen die vinden zal.. Somtijds zeker, ja dikwijls, is het wanhopig, wanneer gij den draad niet vinden kunt, die u door den doolhof van beteekenissen heenleidt en er dan ook waarschijnlijkheid bestaat dat gij door en door verdwaald geraakt; — mij is dit, helaas! menigmaal overkomen, en ik hoop maar dat de duidelijkheid, waarnaar ik steeds bij allen onnoodigen omhaal van woorden getracht heb, ook mijn dwalen dan duidelijk zal doen worden; ja, ik heb zelfs in zulke gevallen meer gezegd, dan ik verantwoorden kon om de quaestie te beter te doen in 't oog springen, of een ? gebruikt; — doch wanneer men op andere tijden de overtuiging mag hebben van iets te hebben verbeterd, dat tot dusver verkeerd beschouwd was, is het genoegen groot. — Tot vermeerdering hiervan draagt ook de taalvergelijking veel bij, die tevens een magtig hulpmiddel is om de grondbeteekenissen der woorden beter te leeren kennen.

Behalve tot de niet verwante talen, het Sanskrit en het Arabisch, heb ik mij tot het Javaansch, Bataksch, Makassaarsch en Dajaksch om hulp gewend: van deze talen alleen toch had ik voldoende lexica en hare vergelijking kon reeds genoeg vruchten opleveren, zonder andere talen er bij omtehalen, die eensdeels slechts uit woordenlijsten bekend zijn, anderdeels voor mijn doel, den zin, niet uitsluitend den vorm der woorden in de verwante talen, geen vruchten beloofden, die evenredig zouden zijn aan de vermeerdering van ongewenschten omslag, dien hare vergelijking zou hebben medegebragt, zooals de Tagaalsche, Malegassische enz. Ik heb zelfs de vergelijking van het Makassaarsch, waarin het aan het einde der woorden ontbreken van den medeklinker de deur wijd open zet voor gissen en dwalen, en die van het Dajaksch, al ras moeten opgeven, daar die, zonder voldoende kennis dier talen, mij te netelig was. Die zelfde volkomen onbekendheid met de taal gold ook voor het Bataksch; doch het woordenboek van den Heer v. D. TUUK, dat mij, toen ik reeds een gedeelte van mijn werk voltooid had, bij gedeelten gewerd, bevatte zulk een schat van mij onbekende maleische woorden en van verbeteringen in de uitspraak van andere, dat ik niet mogt nalaten om daar mijn nut mede te doen. En toch, hoe ben ik er mede gevaren! Hoe

Digitized by Google

menigmaal heeft het mij vreemde schrift of het verschil in uitspraak van de bataksche dialecten mij doen dwalen. [1]) De verbeteringen leveren er de bewijzen van. Dank zij den Heer v. d. Tuuk, die er mij door het overzien van de afgedrukte bladen op heeft willen attent maken!

Bij langer voorbereiding dan mij mogelijk geweest is, had ik meer van dat werk kunnen profiteren, inzonderheid ook van de vele mënangkabousch-maleische woorden, die er in voorkomen; daarvan heb ik nu een aantal overgeslagen (in het Bijvoegsel zijn er nog eenige opgenomen), èn omdat het Lexicon zelf mij nog zoo vreemd, èn omdat de uitspraak van het mënangkabousche dialect mij in den aanvang nog bijna volkomen duister was en later nog ver van volkomen helder geworden is. Geen ander middel is er om die uitspraak te leeren kennen, dan om ze in het land zelf te leeren, en van den Heer v. d. Tuuk, den eenigen, die daartoe in de gelegenheid geweest is en tevens van die gelegenheid gebruik gemaakt heeft, mogen wij dus wel verwachten dat hij ons uitvoeriger mededeelen zal wat hem daarvan bekend is geworden, dan hij daartoe in zijn *Bladwijzer* aanleiding gevonden heeft. Voor de maleische lexicographie is dit van te meer belang, omdat het blijkt dat in Marsdens en Crawfurds woordenboeken, door onbekendheid met dat dialect, waaruit zij toch een aantal woorden hebben overgenomen, menige fout is ingeslopen. Hier heb ik dus het gras nog niet weggemaaid en zeker nog een goeden oogst voor een opvolger overgelaten, ook van fouten in mijn werk, voor wie die op zal willen zamelen. De bijgevoegde T. en het Bat. of Mën. zijn dus alweder dikwijls eene waarschuwing om, vóór dat men er gevolgtrekkingen uit op wil maken, het bataksch woordenboek nog eens te vergelijken. Dat ik overigens menig bataksch woord ter vergelijking heb aangehaald, dat aan het Maleisch ontleend is, is geschied om daardoor de uitgebreidheid van het gebruik van het maleische woord in het oog te doen springen, of ook om de uitspraak.

De Tam., d. i. tamielsche woorden, (dezelfde waarschijnlijk die C. Tel. d. i. teloegoe noemt) heb ik op weinig uitzonderingen na insgelijks aan v. d. Tuuk te danken. De Skr., sanskritsche, woordvergelijking belooft nog veel voor het vervolg: eene menigte uit het Sanskrit afkomstige woorden moeten er, dunkt mij, nog in het Maleisch schuilen, maar 't is dan in een vorm, die ze voor mijn oog nog verborgen houdt.

De Arab., arabische, en Perz., perzische, woorden heb ik in dit werk alle bij elkaar in eene afzonderlijke lijst achter het Woordenboek gevoegd, zulke wel te verstaan, die aan hunne schrijfwijs nog als vreemdelingen te herkennen zijn. Daarmede heb ik niet willen zeggen, dat ik van geen van allen het goed regt erken om in de maleische taal te worden opgenomen, maar het kwam mij gewenscht voor ze allen eens afzonderlijk te monsteren. De sanskritsche woorden hebben reeds oudere regten en zijn al meer in de maleische vormen ingegroeid, maar ook die zullen nog eens zoo de revue moeten passeren, en elimineert men dan ook de vreemde woorden van jongeren datum, dan zal het eenmaal zigtbaar worden, welke de zuiver oost-indische kern is die overblijft. Tegen het practisch bezwaar van dubbel naslaan — hetgeen minder groot is dan het schijnt, daar alle niet maleische letters alleen in dien arabisch-persischen appendix staan — staat over, dat ik de arabische woorden geheel op zijn arabisch gespeld heb (wat ook voor den leerling zijn nut heeft) en er geene transcriptie heb bij te voegen gehad, daar ik voor mij hunne maleische uitspraak liever niet overal fixeer en men

[1]) Bij voorbeeld in de gevallen waar de s, zoo als na n, als tj wordt uitgesproken.

Digitized by Google

zich met de door de spraakkunst bekende regels der uitspraak van de arabische letters en de opmerking dat de tweede lettergreep in 't maleisch gewoonlijk den vokaal van de eerste overneemt, wanneer deze in het arabische woord gesloten is en dit dus op twee medeklinkers eindigt, kan behelpen. Overigens dient er eene grens te wezen voor het opnemen van arabische woorden, die reeds in mijne lijst veel te ver is uitgezet, dank zij vooral L., wiens voorraad ik echter niet eens heb uitgeput, daar zijne verklaringen mij wel eens meer dan twijfelachtig voorkwamen. Al zulke woorden, bij voorbeeld, die in regtsgeleerde werken voorkomen, behoeven niet te worden opgenomen. Daarvoor kunnen de lijsten geraadpleegd worden, die aan de reeds uitgegeven werken van dien aard zijn toegevoegd. Ook heb ik, om voor de hand liggende redenen, niet alle opgenomen, die C. geeft. Slechts genoegzame kennis van de maleische literatuur en volkstaal zal hier die grenzen kunnen bepalen. Eene menigte van de woorden, die mijne lijst bevat, zal wel uit boeken geput zijn; de meeste arabische woorden schuilen echter welligt nog, en dan zeker in dikwijls zeer verbasterde gedaante, in de volksdialecten. — Eene andere reden, die voor de afzonderlijke opgaaf der arabische en perzische woorden in mijn werk pleit, is deze, dat zij daardoor wat meer op den voorgrond treden en zich gemakkelijker aanbieden ter revisie, want èn uitspraak èn opvatting van den zin zullen waarschijnlijk doen zien, dat men zich in de bepaling van den arabischen woordvorm wel eens heeft vergist. Ik heb mij, waar ik niet zeker was van op andere wijs niet te zullen dwalen, doorgaans aan de beteekenis der arabische en perzische lexica gehouden. Dat evenwel ook hier de kennis dier talen zelve de ongenoegzaamheid van zulk vergelijken zonder die kennis vaak doet uitkomen, is mij meer dan eens duidelijk geworden. Mijne voorgangers hebben, zoo als de zonderlinge fouten bewijzen, die zij hier maken, die kennis blijkbaar voor gansch overtollig gehouden. Zij spreken er niet eens van. Voor het Sanskrit verwijzen zij ten minste nog naar anderen.

Zeer vele woorden, die òf aan het Javaansch ontleend, òf met javaansche woorden gelijkluidend zijn, gelijk C. er zoovele geeft en de javaansch-maleische gedichten er zoo vele bevatten, heb ik niet opgenomen. Die zich met een wetenschappelijk doel op het Maleisch toelegt, zoo dacht ik, zal ook wel in het javaansche woordenboek t' huis zijn en daarin bij den tegenwoordigen stand der maleische lexicographie genoeg voor zijn doel vinden.

Namen van planten vindt men vooral bij C. in menigte. Ik heb, daar deze hier goede zegslieden kon bijbrengen, de botanische namen, voor zoover ik die slechts bij hem vónd, doorgaans onveranderd gelaten. Maar voor die welke MARSDEN opgeeft heb ik de wetenschappelijke namen, die ik er in de *Flora van Nederlandsch Indië* van Prof. MIQUEL voor vond, in de plaats gesteld. Den schat van soortnamen, die C. geeft, heb ik echter niet, of althans hoogst zelden, overgenomen, omdat die namen dikwijls erg verdacht en lokaal zijn en ook in een woordenboek als het mijne gerust mogen gemist worden. Daarvoor behoudt dus het werk van CRAWFURD zijne waarde. Bij de dierennamen heb ik mij evenzeer toegelegd op eene juiste bepaling, daar de lexica ook in dit opzigt nog zooveel te wenschen overlaten; maar ook hier was een *non liquet* gewoonlijk het eindresultaat, waar ik toe komen moest. Wat overigens dat lokale betreft, men zij er op bedacht, dat behalve woorden ook menige spreekwijs, die in het Woordenboek is opgegeven, als zoodanig zal te beschouwen zijn en in een goed lexicon òf in 't geheel niet, òf slechts met aanwijzing der plaats, waar zij gebruikelijk is, had mogen worden opgenomen.

Digitized by Google

Er waren nog twee middelen, waardoor ik mijn werk zeer had kunnen doen uitdijen: het geven van voorbeelden en het opgeven van de beteekenissen der afgeleide vormen. Het eerste komt echter, dunkt mij, alleen te pas in zeer uitvoerige woordenboeken, waarin men minder bekende beteekenissen met het gezag van autoriteiten wil constateren, of fijne nuances tusschen schijnbaar synonyme woorden wil doen uitkomen: of in zeer slechte. Misschien had ik er wel enkele meer kunnen geven, dan ik gedaan heb, om de beteekenis duidelijker te maken. Afgeleide vormen had ik welligt maar geheel moeten weglaten. Zie eens eenige artikels van v. DEWALL's belangrijke *Proeve* in! Dat zou u bijna den moed geven om bij de meest gebruikelijke woorden op goed geluk een goed aantal afgeleide vormen er bij te voegen. Beteekenissen daarbij optegeven komt alleen dan te pas, wanneer die niet uit het bekende gebruik der afleidings-affixen voortvloeijen.

En zoo moge mijn werk dan de wereld ingaan en vooral nut stichten door het opwekken tot voorzigtige studie. Ik heb door eeene menigte V's vooral deze laatste trachten te bevorderen. Zij dienen alleen om de aandacht te vestigen, voor meer niet. Voor het gemak bij het naslaan heb ik minder kunnen zorgen, omdat ik bij mijne onbekendheid met de juiste spelling van vele woorden, toch niet elke mogelijke spelling kon opgeven en eene keus doen moest, al is die ook soms ongelukkig uitgevallen. Ik heb mij niet aan de spelling van MARSDEN gehouden, waar ik wist dat zij verkeerd was, maar heb niet overal mijne eigene spelling meer kunnen veranderen, waar ik later inzag dat ook die afkeuring verdiende. En hoe ligt kon dit gebeuren, daar ik zoo menig woord niet anders dan in een hollandschen vorm heb leeren kennen, waarvan ik de juistheid niet beoordeelen kon! Laat ik hier attent maken op de **e** en **o**, die ik misschien liever **è** en **ò** had moeten schrijven, daar zij steeds zoo uittespreken zijn. Voorts zij men bedacht op het vervangen van arabische door maleisch-arabische letters, op de verwisseling van) en ṣ (die mij, misschien ten onregte, bewogen heeft om ook de ṣ aan het begin der woorden niet door eene hollandsche *h* uittedrukken), enz. Maar het begrip der beteekenis of der verschillende beteekenissen van een woord, dit heb ik wel trachten gemakkelijk te maken. Ik heb voor het laatste geval tweederlei cijfers gebruikt en door de gewone uigedrukt dat de beteekenissen mij voorkwamen in verband te staan, terwijl ik, wanneer mij dit verband niet duidelijk was, romeinsche cijfers gebruikt heb. De overgangen van de eene beteekenis in de andere zijn dikwijls hoogst opmerkelijk en leerzaam. Ik geloof dat bepaald uitéénloopende beteekenissen van eenig woord, of wat op hetzelfde nederkomt, van volkomen gelijkluidende woorden, verdenking mogen opwekken, hetzij ten opzigte der uitspraak, hetzij ten opzigte der oorspronkelijkheid van één dier woorden.

Ik eindig met den dubbelen wensch, dien ik bij de bewerking van dit woordenboek steeds voor oogen gehad heb, dat het namelijk, met al zijne gebreken, toch nog eene verbetering zal blijken van dat van ELOUT en eene goede bron bij de zamenstelling van een beter, en dat het dezen of genen tot eene grondiger beoefening van de maleische taal zal opwekken, dan haar dusver gewoonlijk ten deel viel.

DELFT, ult°. Januarij 1863. J. PIJNAPPEL Gz.

Digitized by Google

MALEISCH-NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK.

I

اب **aba**, gloeijen, het heet hebben. C. [V. JAV. *awa*, begeerte, lust, ARAB. هوي].

ابغ **abang**, oudste broeder of zuster, of volle neef of nicht; naam waarmede de vrouw haren man toespreekt. *Orang*— en *abang-abang*, de deftige stand uit welken de hoofden gekozen worden. [V. *kakak* en *abam*].

ابغ **ĕbang** = بغ *bang*.

ابم **abam**, (of *abang?*) steunsel, balk die tot steun dient: *patah kĕmoedi dĕngan* — *nja*, spreekw.: alle hoop is vervlogen. [V. *abang* en BAT. *abang-abang*, zekere boom waar langs men de betelranken laat opklimmen].

ابنتار **abantara**, ook **bantara**, een heraut: — *kanan* en — *kiri*, een heraut die ter regter- en een die ter linkerzijde van den vorst staat [SKR. *awatāra?* als 't ware een plaatsvervanger, eig. incarnatie, van den vorst?]

ابو **aboe**. V. هابو.

ابون **aboewan**, de gedeelten waarbij eene betaling geschiedt C.

ابه **abah-abah**, JAV? tuig, voorn. van trekdieren [JAV. id. materialen, toebehooren, bijv. — *tĕnoenan*, weefstoel.]

ابي **abei**; *mĕngabeikan*, gering achten.

ابيمان **abei-mana**, de twee hoofdopeningen van het ligchaam [Volgens C. TEL.].

اتام **oetama**, best, uitmuntend [JAV. id. SKR. *oetama*].

اتر **atoer**, het rangschikken, regelen, in orde brengen. *Bĕratoer*, bijv. *bĕrdjalan* —, volgens rang of ouderdom, één voor één, achter elkander gaan. *Mĕngatoer*, *i*, *kan*. *Mĕmpĕratoer*, *i*, *kan*. *Atoeran* ook: verordening, voorschrift. *Bĕratoeran*. *Bĕratoeratoeran*. *Pĕratoeran*. *Pĕngatoer*. *Pĕngatoeran*. [JAV. BAT. id. MAK. *atorò* id. DAJ. *ator*, aanklagt].

اتس **atas**, op, boven op: *di* —, *ka*—, *dĕri* —, boven, naar boven, van boven; bo-

Digitized by Google

ven, daarenboven: *di — angin*, zie *angin*; *hingga sapoeloeh rejal ka* —, tot tien realen en daarboven; *di anoegrahi pĕrsalin — tjoemboel itoe*, hij werd boven en behalve dat doosje ook nog met een staatsiekleed begiftigd; op (van eene op iemand rustende verpligting): — *patik*, ik neem het op mij, dat is ter mijner verantwoording; naar: — *sarengat nabi Ibrahim*, naar de wet van den profeet Abraham; *samoeanja — kadoea poeloeh fatsal*, alles in 20 hoofdstukken. De beteekenissen van het ARAB. علي zijn in het MAL. op *atas* toegepast. *Mĕngatas*, *i*, *kan*, bijv. *dirinja*, zich verheffen [BAT. *id.*].

اتغ **atoeng**; *mĕngatoeng*, dobberen; in onzekerheid zijn. *Pĕratoengan* [L. Bij C. een anker met eene kleine lijn uitwerpen].

اتف **atap**, dak; wat tot dak dient, inz. palmbladeren; palmbladeren, waarvan een huis opgebouwd is: *roemah* — een atappen huis (— *bongbong*, een dak dat van weêrszijden schuins afloopt; — *gadjah mĕnjoesoe*, een dat dit slechts aan eene zijde doet; — *tjoeram*, een effen schuins dak; — *kimas-kaoeroèp* (?) een wolvedak. L) *Bĕratap. Mĕngatap* [JAV. *atĕp*. MAK. *atà*. DAJ. *atep*, wat tot sluiting dient].

اتو **atau**, of; en [JAV. *oetawa*, DAJ. *atawa*, *tawa* SKR. *oetawā*].

اجاهن **adjahan**, soort van visch.

اجر **adjar**, leering, vermaning; een heilig man, een heidensch priester. *Bĕladjar*, onderwijs genieten. *Mĕngadjar*, onderwijs geven. *Mĕngadjari*, *kan* ook: vermanen. *Adjaran. Pĕladjar. Pĕladjaran. Pĕngadjar. Pĕngadjaran.* [JAV. *id.* BAT. DAJ. MAK. (*ádjarà*), leering, vermaning; SKR. *ātjārja*, geestelijk leeraar?].

اجق **adjak**; *mĕngadjak*, uitnoodigen om iets te doen; uitdagen. *Mĕngadjakkan. Pĕngadjak. Pĕngadjakan.* [JAV. *id.* uitnoodigen. DAJ. *id.* overhalen].

اجق **adjok**; *mĕngadjok*, napraten, ridiculiseren. *Pĕngadjok.* [V. het vorige woord: JAV. *òdjok*, opstoken, aanhitsen, DAJ. *adjok*, bepraten, vleijen].

اجن **ĕdjan**, MĔN. drukken, persen bij ontlasting. T. [BAT. *odon*. MAK. *ārang*].

اجوج **adjoedja**, kwaadspreken, babbelen. *Adjoedjaän* [V. den SKR. rad. *djardj*, dreigen; lasteren].

اجوغ **ĕdjoeng**, *jonk*, groot schip [PERZ. جنگ].

اجي **adji**; I. *mĕngadji*, leeren, inzond. leeren lezen, vooral den Koran; den Koran lezen. *Pĕngadji. Pĕngadjian.* [JAV. BAT. *id.* V. *Hadji?* onderwijs bij een' hadji, d.i. godsdienstig mohammedaansch onderwijs ontvangen? Verg. *adjar*].

II. tooverformulier C. [KW. *id.*]

III. V. *sangadji*.

اجار **atjara**. [1]) regtszaak, geding; pleiten. *Bĕratjara. Mĕngatjara*, *i*, *kan*. [2]) oorzaak, gevolg. M. [3]) = *antaran*, t. w. het geld dat de bruidegom vóór het huwelijk aan de ouders der bruid betaalt. [SKR. *ātjāra*, handeling, manier van doen].

اجت **atjita**, zeer fijne witte rijst L. [V. SKR. *ātjita*, opgehoopt, zekere maat].

اجڠ **atjang**, bode, kondschapper. *Mĕngatjangkan.*

اجڤ **atjap**, overstroomd zijn, onder water staan. *Bĕratjap. Mĕngatjap*, *i*, *kan. Mĕmpĕratjap*, *i. Atjapan*,

Digitized by Google

overstrooming. *Pĕratjapan. Pĕngatjap. Pĕngatjapan.* [Bat. *sap*, overdekt zijn door eene menigte, door water, geheel nat zijn].

اچق **ĕtjik** V. انچي.

اچم **atjoem**; *mĕngatjoem*, tergen, ophitsen; kwaadstoken. *Pĕngatjoeman* [Jav. *id.* verbleekt van kleur].

اچوق **ĕtjok**, Měn. dikwijls. [Jav. *sok*].

اچه **atjih**, kleine boombloedzuigers.

اد **ada**, zijn, bestaan, aanwezig zijn; wél (in tegenoverst. van niet): *atau* —, *atau tiada*, het is er of het is er niet; *maka angin bĕrtioeplah lĕmah lĕmboet, antara — dĕngan tiada*, de wind blies zachtjes, tusschen zijn en niet zijn d. i. zoodat men hem bijna niet voelde, — *baik?* is het goed? *tĕrlaloe banjak — nja*, er zijn er zeer velen; *dĕmikiĕnlah — nja*, of alleen — *nja*, aan het slot van verhalen: zoo is het er meê, zoo is het; — *padakoe* ik heb. — *Bĕrada*: *siapa jang — wang sĕbanjak itoe?* wie is er, die zooveel geld heeft? *Bĕradakan. Mĕngada, kan*, er doen zijn, scheppen, voortbrengen enz. *Mĕmpĕradakan. Adaän. Kaädaän.* [D. Bat. *adong*. Daj. *aton*. Jav. *ana*].

ادر **adar, oedar**, op jaren komende, beginnende oud te worden.

ادر **adara**, lucht, hemel: *boeroeng jang di* —, de vogels in de lucht; *sĕpĕrti akan sampei ka* — als of het den hemel zou bereiken. [Skr. *adhara*, de *beneden*lucht in tegenov. van de *akaśa?*]

ادس **adas**, fenkel; — *manis*, anijs, — *pĕdas*, dille? [Jav. Mak. *id.*]

ادغ **adang**, I. hinderlaag. *Bĕradang. Mĕngadang*, belagen; den weg afsnijden. *Mĕngadangkan. Pĕngadang. Pĕngadangan* [Jav. *adang*, op weg afwachten enz.].

II. *adang-adang*, nu en dan. V. كادغ.

ادڤ **ĕdap**, groote platte trom, bijna als de rĕbana T. [Perz. دف, Bat. *odap*, kleine handtrom, die van weêrskanten bespeeld wordt].

ادڤات **adipati**, gew. *dipati.*, w. m. z.

ادڤون **adapoen**, nu (autem), maar; hoe! wat! — *pĕrkataänmoe jang tjongkak ini!* wat spreekt gij trotsch! [zameng. uit اد en ڤون].

ادكال **adakala** en ادكلان **adakalanja**, somtijds, nu en dan [zameng. uit اد en كال].

ادن **adon**, het mengen tot deeg. *Bĕradon. Mĕngadon, kan. Adonan*, beslag [Gw. *adoe*. Jav. *adon-adon* id., *adoe*, mengsel bij het bereiden van kruiderijen enz.]

ادند **adinda**, hetz. als اديق, van voorname personen.

ادو **adoe**; I. *bĕradoe*, slapen of gestorven zijn (van voorname personen), *mangkat* — ontslapen. *Pĕradoean.*

II. *mĕngadoe* [1] met elkander doen vechten, van dieren, [2] klagen, aanbrengen. *Mĕngadoekan*; — *halnja*, zijne omstandigheden voor den regter brengen, zich bij dezen beklagen. *Pĕngadoe.* [Jav. *adoe*, gevecht; Daj. *ado*, laster, *mado*, lasteren, ophitsen. V. *padoe*. Bat. *mĕngadoeadoe*, een beest naar eene bepaalde plaats trachten te doen gaan].

ادوهي **adoehi** en ادة **adoeh** ach! wee! *Mĕngadoeh. Pĕngadoehan* [Jav. *adoeh* zucht; ach!].

ادي **adi**, I. voortreffelijk, uitmuntend [Jav. *id.* Skr. *adhi*, een voorz. dat eene superioriteit te kennen geeft].

II. zeker oorlogsinstrument. L.

اديق **adik**, jongere broeder of zuster; het jongere, van dieren; naam dien de man aan zijne vrouw geeft; benaming

Digitized by Google

van toegenegenheid jegens jongeren in 't algemeen. [Jav. *adi*, Bat. *anggi*, Mak. Bong. *andi*, Daj. *andi*].

ارا **ara**, algemeene naam van boomen tot de vijgenboomen (*ficeae*) behoorende en wel zulke die gaafrandige bladeren hebben. [Bat. *ajoewara* d. i. *kajoe ara*].

اربب **arbab**, viool. [Arab. رباب]

ارت **arit**; *piarit* speer of harpoen om visch te steken. [Jav. *arit* een mes om te snoeijen of gras te snijden].

ارت **arta**, goederen, bezittingen, schatten [Jav. *id.* Skr. *artha*].

ارتاون **artawan**, rijk, een die bezittingen, *arta*, heeft [Skr. *arthawān*].

ارتي **arti**, beteekenis, meening. *Měngarti*, begrijpen, verstaan: — *kata*, welsprekend zijn. *Měngartikan*, verklaren. *Kaärtian*. *Pěngartian*. [Jav. *id.* Skr. *artha*, beteekenis].

اردي **oerdi**, order, bevel.

ارغ **arang**, kool, houtskool; — *di moeka*, schande (C); *kajoe* — ebbenhout [Jav. *arěng*, Bat. *agong*, Daj. *aring*? V. Mak. *leleng*, zwart.

ارق **arak**, I. statige optogt. *Bĕrarak*. *Měngarak*, in statie omleiden. *Měngarakkan*. *Arakan*. *Pěngarakan* en *pĕrarakan*, staatsiewagen; omgang.

II, een uit rijst, suiker en palmwijn gestookte sterkedrank. *Kajoe* —, eene plant, *vitex pubescens*, [Arab. عرق].

اركيين **arkijan**, zinverbindend voegwd: voorts, verder. [V. Kw. *rĕkă*, nu, thans].

ارڭ **arga**, waarde, prijs; geld dat iets opbrengt. *Bĕrarga*. *Měngargakan*, [Bat. *id.* Skr. *argha*].

ارل **aral**, bezig. C. [Arab. عرض ?]

ارن **aran**, rijst die half gaar gekookt is. L. Bot. Wh.

ارو **aroe**. I. soort van boom, *casuarina* sp.; *boewah* —, soort van gouden sieraad, dat aan een zakdoek gedragen wordt (T.). [Bat. *oroe*].

II. soort van lang treknet om zeevisch te vangen.

اروده **aroeda**, wijnruit. [Port. *aruda*].

اروڠ **aroeng**, doorwaadbaar. *Měngaroeng*. *Aroengan*. *Kaäroengan*.

اروين **aroewan**, soort van visch, bij L. = *ikan gaboes*, maar bij Bleeker vind ik een zalmachtigen visch, *sauridichthys ophiodon* Bl. (*Bombay-ducks* der Engelschen) *aroean-tasik* geheeten.

ارة **arah**, [1] kant, zijde; naar den kant van: — *timoer* en — *katimoer* oostwaarts: *di mana* — *nja nĕgri itoe*, welken kant uit ligt die stad? [2] toeleg, streven. *Měngarah*, *kan*. [Jav. *id.* Bat. *hara*, op het punt zijn iets te doen; loopende naar (van den tijd)].

اري **ari-ari**, het onderste gedeelte van het lijf, de liezen, de blaas enz. [Jav. *id.* de nageboorte enz.]

اريس **aris**, het binnenste of het hart van een pisangstam. Bot. Wb.

اريڠ **aring**, I. stinkend. II. de uitstekende rand boven aan het lemmer van een kris.

اس **asa**, I. ĕsa? [1] een, eenig, *toehan jang* — de eenige Heer, God, *boenga* — *dan boenga soesoen*, enkele en dubbele bloemen; *korang* — *saratoes*, honderd min één. *Asaän*. *Kaasaän*. *Měngasakan*, de eenheid erkennen [Gw. sa]. [2] *asalah kamoe*, pak u weg! *Měngasakan*, wegnemen: — *barang-barangnja*, zijn goed wegleggen (apart leggen?)

II, hoop: *poetoes* of *hilang* — geen hoop meer hebben. *Asa-asaän*: *djangan* — koester geen ijdele hoop. [Skr. *āśā*].

Digitized by Google

اساه **oesaha**, inspanning, arbeid; *ajar oedjan*, *dan ajar* —, regenwater en put- of rivierwater; *mĕngoerangkan* — *nja*, zijn arbeidsvermogen verminderen. *Bĕroesaha: bĕrniaga atau* — handeldrijven of arbeiden. *Mĕngoesahakan*, moeite doen voor iets; — *dirinja*, zich inspannen. *Pĕroesahaän*. *Pĕngoesahaän*. [SKR. *oetsāha*, vermogen; inspanning. V. اوسه].

اساهن **asahan**, baffetas, eene soort van katoenen stof. [V. بفت].

استاك **astaka**, eene kroon, die alleen bij de krooning dient. C.

استري **istri**, vrouw van een' vorst, wanneer zij van vorstelijke afkomst is; getrouwde vrouw van deftigen stand, *swami dan* — man en vrouw. *Bĕristri*, *kan*. *Mĕmpĕristri*, *kan*. *Bĕpĕristri*, *kan*. [JAV. *estri*. SKR. *strī*].

استغكر **istingar** en استغكرد **istingarda**, eene ouderwetsche soort van schietgeweer. [PORT. *espingarda*].

استغكي **istanggi**, wierook, reukwerk: — *satjoemboel*, een reukballetje, zooals de vrouwen aan haren zakdoek dragen. [MAK. *satanggi*, reukwerk dat uit dezelfde bestanddeelen bestaat als *doepa*, maar van minder hoedanigheid en in geringer hoeveelheid, en met grove poedersuiker vermengd. SKR. *aśtāngga*, uit acht deelen bestaande ?].

استميو **istimewa**, voornamelijk, zooveel te meer, allermeest. [SKR. *astoe* of *stām èwa*, laat het ook zijn ?].

استين **astina**, beleefd, welopgevoed ?

اسڠ **asing**, afgezonderd, vreemd: *orang* —, vreemdeling; *asing-asing*, afzonderlijk. *Mĕngasingkan*; — *dirinja*, zich afzonderen. *Pĕrasingan*. [BAT. *id.*]

اسڤ **asap**, rook; smeulend vuur. *Bĕrasap: bintang* — komeet. *Mĕngasap*, ook: door rook verdrijven, bijv. muskieten. *Mĕngasapi*, doorrooken. *Pĕngasapan* en *pĕrasapan* ook: pijp om te rooken. [KW. DAJ. *id.* BAT. soort van hars, die tot wierook gebruikt wordt].

اسك **asak**; *mĕngasak*, instampen; vaststampen. *Pĕngasak*, stamper, laadstok.

اسك **asok**? soort van visch.

اسكي **askei**, aangenaam, vrolijk L.

اسم **asam**, zuur; — *djawa*, tamarinde. *Mĕngasami*, bijv. wapens, die bij het damasceren met limoensap worden ingewreven. *Pĕkasam*, zeker tafelzuur. *Masam*, zuur, ontevreden (van het gelaat). [JAV. DAJ *id.* BAT. *asom*].

اسمار **asmara**, verliefdheid, mingenot. [KW. *id.* SKR. *smara*, liefde].

اسن **asin**; *masin*, zout, brak [JAV. *id.* BAT. *ansin*].

اسنين **isnen**, V. ARAB. اثنين.

اسو **asoe**; *gigi* —, honds- of oogtand. [JAV. BAT. BOEG. *asoe*. DAJ. *aso* en SKR. *śvan*, hond].

اسه **asah**; *bĕrasah*, *mĕngasah*, slijpen, bijv. een zwaard, de tanden. *Pĕngasah*: *batoe* — slijpsteen. [JAV. *id.* DAJ. *asa*].

اسه **asih**, V. كاسه *kasih*.

اسه **asoeh**; *mĕngasoeh*, opvoeden, oppassen, van kinderen. *Pĕngasoeh*, eene vrouwelijke bediende, die op het kind past.

اڠ **ang**, MEN. gij (mannelijk).

اڠر **angoer**, liever willen: — *itoe dĕri pada ini*, dat heb ik liever dan dit, *Angoeran*. [JAV. *id.*].

Digitized by Google

اڠراون **angrawan**; *kajoe* — soort van timmerhout voor schepen.

اڠرم **angram**, = ڠرم *ngĕram*.

اڠسان **angsana**, soort van boom, *pterocarpus indicus: Kajoe* —, zonne ('t Jav. sônô) hout, lingoahout. [Jav. *sana*, Bat. *sona?* Skr. *asana?* doch dit is een ander gewas].

اڠسر **angsoer**, bij kleine eindjes voortgaan; bij termijnen betalen. *Angsoeran*, loon bij termijnen betaald. [Jav. het op nieuw betalen van de pacht.]

اڠسڠ **angsang**, kieuwen. [Jav. V. ايسڠ].

اڠسوك **angsoka**, soort van boom met prachtige bloemen, *pavetta* sp. [Ook *saka* even als in het Jav. Skr. *aśoka* d. i. zonder droefheid, daar men zeide, dat zij alle droefheid verdrijft.

اڠك **angka**, [1] teeken, cijfer; — *doea*, het herhalingsteeken r [Jav. Skr. *id.*]. [2] *angka-angka*, gepeins, gedachte, bijv. *bĕrdjalan* — in gedachten gaan. *Bĕrangkaängkaän*, wantrouwend jegens elkander zijn, kwaad denken [V. *sangka.*]

اڠكار **angkara**, I. oneerbiedig jegens zijne meerderen; die de bruid van een' ander tracht te verleiden; die anderen slecht en willekeurig behandelt; moedwillig.

II. verwonderlijk, tooverachtig? bijv. *indah* —, verwonderlijk fraai. *Angkaran*, een wondervoertuig, bijv. een vliegende wagen.

اڠكاس **angkasa**, de bovenlucht, de ether. [Skr. *ākāśa*].

اڠكت **angkat**, het optillen, verheffen; in eene betrekking (*pangkat*) aangenomen; *anak* —, *bapa* —, aangenomen kind, aangenomen vader; — *tangan*, het opheffen der tegen elkander gehouden tanden, wanneer men in de tegenwoordigheid van den vorst komt of dien verlaat. *Angkat-angkat*, meubelen. *Bĕrangkat*, vertrekken, op reis gaan; gaan, hetz. als *pĕrgi*, van vorsten. *Mĕngangkat*, optillen, verheffen; aanstellen, in rang verheffen; opnemen om weg te brengen, bijv. geregten; — *prahoe kapada* ... met eene praauw naar ... zeilen. *Mĕngangkatkan*. *Angkatan*, alles wat een optogt uitmaakt, leger, vloot, karavaan, bende: *prahoe* — krijgspraauw; ook: de vorstelijke Linggasche vlag, zwart met een wit kruis over hoeks. *Pĕrangkatan*. *Pĕngangkat*. *Pĕngangkatan*. [Jav. *id.* Mak. *angka* id. Daj. verheven in rang, somtijds: optrekken. Bat. *borhat*, vertrekken, *mangangkat*, springen, ontsnappen, ontvlugten].

Pangkat, verheven plaats, verhoogde vloer, verhooging, verdieping; trap, graad; rang, betrekking: *doedoek pada* — *karadjaän*, zitten op de verheven plaats van een' vorst, d. i. de vorstelijke waardigheid bekleeden; *jang toewa* — *iboe kapada kita*, de oudste bestaat mij als moeder. *Bĕrpangkatpangkat*, bijv. *doedoek*, naar rang zitten. [Jav. *id.* afdeeling, Daj. *id.* ambt, waardigheid, Mak. *pangka*, rang, klasse].

Mangkat, sterven, gestorven zijn, van vorstelijke personen [eig. vertrekken, zoo als in 't Jav.].

اڠكت **angkoet**, I. *mĕngangkoet*, op den rug dragen.

II. = *angkoep*. *Angkoet-angkoet* = *angkoep-angkoep*.

III. een ronde bol van bloemen, daar men een steel in steekt. L.

اڠكر **angkar**, heilig, wat niet aangeroerd of niet betreden mag worden [Jav. *id.*]

Digitized by Google

اڠکس **angkas**, = *angsa* V. هڠس.

اڠکس **angkoes**; *mĕngangkoes*, een olifant drijven, v. H.

اڠکس **oengkas** (**oenggas**). MĔN? vogel.

اڠکڠ **engkang**; *mĕngenkang*, wijdbeens loopen T. [BAT. *mèangèang*].

اڠکڤ **angkap**, zich ergens neêrzetten, zoo als vogels, vliegen enz. *Angkap-angkapan* bijw. *Mĕngangkapkan*, neêrleggen (C). [= *inggap*?].

اڠکڤ **angkoep**, tangetje om de baard uittetrekken. *Angkoep-angkoep*, soort van wesp. [DAJ. *angkop* id. V. JAV. *antoep*, angel].

اڠکل **oengkil**; *mĕngoengkil*, met eene spaak of iets dergelijks opligten. [JAV. *id.* DAJ. *oengkir*, het voortduwen, bijv. van een' boomstam door er spaken onder te steken. V. امڤل *oempil*, BAT. *onggal*, *monggal*, opwippen].

اڠکو **angkau**, (ook **kau**, کو), voornaamw. van den 2^en^ persoon enkelvoudig, gij.

اڠکو **oengkoe**, titel van maleische hoofden.

اڠکه **angkoeh**, trotsch, aanmatigend. [JAV. *id.*].

اڠکي **angkei**, waarschijnlijk eene soort van schelp, waaruit de orang-laut witte en zwarte armringen vervaardigen.

اڠك **angga**, tak. *Bĕrangga*, bijv. van een hert: met getakt gewei. [SKR. *angga*, lid.].

اڠڬار **anggara**, roode steenbrasem L. [In het SKR. gloeijende kool en andere zaken die om hare vuurroode kleur zoo genoemd worden. V. بار].

اڠڬت **anggit**; *mĕnganggit*, aan elkaâr rijgen. [JAV.]

اڠڬت **onggoet**; *onggoet-onggoet* en *bĕronggoet*, schuddebollen L. [V. اڠڬق *anggok*].

اڠڬر **anggar**, toestaan, gedoogen C.

اڠڬرڔ **inggir-inggir**, soort van visch.

اڠڬريس **inggris**, engelsch. [JAV. *id.*].

اڠڬرق **anggrek**, standelkruid, orchideë. [JAV. *id.*].

اڠڬڠ **ĕnggang**, de rhinocerosvogel, *buceros*; — *papan*, *buc. bicornis*, — *danto* (?), *buc. lunatus*. [BAT. *onggang*.]

اڠڬس V. اڠكس *oengkas*.

اڠڬق **anggok**, het knikken met het hoofd; het stampen van een schip. *Anggok-anggok*, knikkebollen; voor het anker rijden. *Bĕranggok*. *Mĕngganggok*, *kan*. *Pĕnanggok*. *Tanggok-anggok* voor *tĕranggok-anggok*. D.

اڠڬڤ **anggap**, met zijn velen plezier hebben bijv. — *mĕnari*, met dansen. *Bĕranggap*. *Bĕranggap-anggapan*. [BAT. *id.* V. *angkap*].

اڠڬڤ **inggap**, op een tak zitten, roesten, van vogels. *Bĕringgap*. *Bĕringgapinggapan*. [DAJ. *tingkep*. BAT. *songgop* V. *angkap*].

اڠڬل **anggal**, ligt geladen, van een vaartuig. *Mĕnganggalkan*, ligten. *Mĕmpĕranggalkan*. D. [V. JAV. *anggal*, *énggal*].

اڠڬل **anggol**, **onggol**, stampen van een vaartuig; knikken met het hoofd, toeknikken; beven, als geraakten; optillen. M. [V. اڠڬق. Bij C. *oenggoel*, dat hij als BATAV. opgeeft, en dat volg. hem ook rennen, galopperen beteekent. JAV. *oenggoel*, boven iets uitsteken].

اڠڬن **anggan**, afslaan niet genegen zijn, weigeren. *Kaängganan*.

اڠڬن **anggoen**, **oenggoen**, [1] deel, aandeel C. [2] brandbare voorwerpen om

Digitized by Google

het vuur aan te houden. *Běranggoen*, aanblijven, van vuur.

اڠگو **anggoe**, **inggoe**, *asa foetida*. [PERZ. انگو].

اڠگو **anggau**, de hand optillen als om te slaan C.

اڠگوت **anggota**, lid, ligchaamsdeel: *pĕroeboengan* — gewricht. [SKR. ?].

اڠگور **anggoer**, wijn, druiven; schroot. *Anggoer-anggoer*, waggelen als een dronken man. [JAV. *id.* MAK. *ánggorò*. PERZ.]

اڠگي **angget**, voor den gek houden, bedriegen. [V. JAV. *angge*, *anggĕp*].

اڠلن **oengloen**, »zoude ramboetan zijn". Bot. wb.

اڠن **angĕn-angĕn**, peinzen, zinnen. [JAV. *id.*]

اڠن **angin**, wind: *diatas* —, boven den wind, in 't Westen, *di bawah* —, onder den wind, in 't Oosten (op de westkust van het Mal. schiereiland waaijen de hevigste winden uit het Westen). *Měnganginkan*. *Pĕranginan*, eene plaats die aan den wind blootgesteld, open, luchtig is. *Kaänginan*, door den wind gebogen. [JAV. BAT. *id.* MAK. BOEG. *anging*].

اڤ **apa**, wat? welk? toch (om een verzoek aantedringen): — *tah kapadamoe*, wat gaat dat u aan, *lihatlah apa* (of *lihat apalah*) zie toch! *apa-apa* en *barang apa*, wat ook. — *Bĕrapa* [1] ergens mede bezig zijn; van belang zijn enz. *Bĕrapaäpa*, met ik weet niet wat al bezig zijn. [2] V. براڤ — *Měngapa*, iets te weeg brengen; voor iets d. i. voor iets wezenlijks houden, er werk van maken; iets doen aan iemand of iets; iets er toe doen: *tiada* — het doet er niets toe; waartoe? waarom? *Měngapakan*. *Pĕngapa*: *apatah* — *nja*, wat is er de grond van? *bĕsar* — *nja*, van groot belang; *orang* — een vraagal (C). *Měmpĕngapakan: itoelah dipĕngapakannja*, dit deed hij er de grond van zijn; ook: van belang achten. [JAV. MAK. *id.* BOEG. *aga*]. — *Sijapa*, wie? *barang* — al wie; *tiada* — niemand. *Měnjapa*. JAV. iemand vragen wie hij is; iemand aanspreken. [JAV. *sapa*].

اڤام **oepama**, gelijkenis; gelijk; bijvoorbeeld (ook *oepamanja*); *sĕpĕrti* — als de gelijkenis, d. i. gelijk; *sa* — hetz.; *měmbri* — iemand geven wat hem toekomt, de verschuldigde eer bewijzen (V. *sĕpĕrti*). *Měngoepamakan* eene vergelijking maken; de verschuldigde eer bewijzen. *Pĕroepamaän*, vergelijking; spreekwoord op eene gelijkenis of fabel berustende; het ARAB. مثل. [JAV. *id.* BAT. *oempama*, vierregelig versje, overeenkomende met het mal. *pantoen*. SKR. *oepamā*, gelijkheid, gelijkenis].

اڤاي **oepaja**, middel ergens tegen, hulpmiddel; list: *daja* —, zie داي. *Bĕroepaja*. *Měngoepajakan*, middelen bedenken voor iets; hulp verschaffen met iets [JAV. *id.* SKR. *oepāja*.]

اڤبيل **apabila**, wanneer (meest in de toekomst, voor den verledenen tijd is *tatkala* beter D.) [Van اڤ en بيل].

اڤت **apit**, geklemd, vlak tegen iets aan. *Bĕrapit*. *Měngapit*, klemmen; dringen; uitpersen. *Apitan*, pers, persmolen. *Apitapitan* ook: stuk van een dam- of schaakspel [?] *Pĕngapit*, schut, luik. [JAV. *id.* V. *kapit*, *soepit*, *rapat* enz.].

اڤچار **oepatjara**, dat waarmeê de vorst bediend wordt, als betelschaal, kwispeldoor enz. [JAV. *id.* rijkssieraden, onder-

Digitized by Google

scheidingsteekens. SKR. *id.* bediening van den Vorst].

اڤع **apoeng**, wat op het water drijft, dobber, boei, drijvend stuk land enz. *Měngapoeng*, zich als zoo iets voor doen. [V. *lampoeng* en MAK. *apoeng*, nevel, daauw].

اڤق **apak**, stinkend.

اڤق **apik**, kieskeurig, zindelijk. [JAV. *id.*]

اڤكال **apakala** = *apabila*.

اڤل **apil**; *apilan*, borstwering, zoo als die op rooverschepen vóór den mast.

اڤم **apam**, koek van rijstemeel. [DAJ. *id.* JAV. *apĕm*. MAK. *apang*].

اڤي **api**, vuur; *kajoe* — brandhout, *api-api* vuurvlieg; naam van verschillende boomsoorten, die brandhout leveren. [JAV. BAT. BOEG. *id.* DAJ. *apoei*. MAK. *pepe*].

اڤي **apei**, kerrie.

اكر **akar**, wortel (ook in fig. beteek.); kruipende plant; — *wangi*, soort van gomplant, *andropogon muricatus*; *akar-parsi*, aspergie; *akar-akar* ook: parasitische planten. *Bĕrakar*. [BAT. *ahar*. MAK. *aka*].

اكس **akas**, fraai, schoon. [C. *agoes*].

اكسار **aksara**, letter. [JAV. *id.* SKR.]

اكن **akan**, voorzetsel dat eene rigting of strekking aanduidt: tot, aan, voor, naar, enz.; met het oog op, wat betreft; — en dat uit kracht dier beteekenis ter uitdrukkelijke aanwijzing van het subject, het object en het futurum gebruikt wordt, vooral wanneer een geheele zin als subject of object voorkomt. — *Akan-akan*, evenals; *saäkan* en *saäkan-akan*, hetz. [V. *ka*].

اكو **akoe**, (ook **koe**) ik. *Měngakoe*, *i*, zich toeeigenen, erkennen voor het zijne; belijden; zich verbinden tot iets; borg blijven. *Pĕngakoe*. *Pĕngakoean*, borgtogt. [JAV. *id.* BAT. *ahoe*].

اڭر **agar**, I. opdat; — *soepaja* hetz. [PERZ. indien, ofschoon, tenzij, nogtans].

II. *agar-agar* zeedruiven, soort van eetbaar zeewier, *plocaria-candida*.

اڭس **agas**, soort van muskieten. [BAT. *id.* DAJ. *agas*, gewemel, groote menigte].

اڭڠ **agoeng**, groot, voornaam: *tiang* — de groote mast, *lajar* — het groote zeil, *poepoel* —, de groote pluk, *kajoe* — een ligt hout met regten stam, dat op moerassigen bodem groeit. [JAV.].

اڭام **agama**, godsdienst. *Bĕragama*. [JAV. *id.* SKR. *āgama*, werk over godgeleerde wetenschappen].

اڭك **agak**; *měngagak*, dreigen, bedreigen. — MĔN. *agak*, gissen T.

اڭو **agoe**, guirlande, halsketen C.

اڭوڠ **ĕgoeng**, de *gong*, een bekend muziek-instrument. [JAV. *ĕgong*. BAT. *ogoeng*].

اڭه **agah**, omtrent, bijna. *Měngagah*, schatten, waarderen, gissen. *Měngagahkan*. [V. het PERZ. *agah* en *agahi*, bekend met..., kennis].

اڭه **agih** = اڭس. — MĔN. verdeelen. T.

اڭهاري **agahari**, I. middelmatig; *panas* — matig warm, — *antara lĕndjoet dan pendek*, de middelmaat houdende tusschen lang en kort.

II. iemand van langdurige ondervinding. [C. die *oegahari* uitspreekt. V. BAT. *oegari*, gewoonte].

اڭهڠ **agahang** bij C. = *agahari* I.

الانن **ilanoen**, V. *lanoen*.

الب **alab**, langzaam, bij lange tusschenpoozen; een commando om langza-

Digitized by Google

mer te roeijen. *Běralab*. *Měngalab* D.

الر **aloer**, keep, insnijding; — *těr-koel*, de gangen in de loop eener buks, als zij regt zijn (D.); *aloer-aloer*, soort van boom en van visch. *Aloeran*, kil, rivierbed, vore, greppel, goot, gleuf, pad enz. [Jav. *aloeran*, een gemaakt spoor. Mak. *loloro*, stroomen, *kaloro*, bergstroom, *kalo-kaloro*, beek, *kalorang*, vore, gleuf. V. het volg.].

الر **alir**, *měngalir*, in stralen vloeijen, in smalle beekjes stroomen, ook bijv. van bloed en tranen: — *ajarnja kaloear pada sĕloeran itoe*, het water vloeide naar buiten door die waterleiding; *ajar* — *dĕri kaki goenoeng*, het water vloeide in stralen aan den voet van den berg uit den grond. *Měngalirkan*, ook: in takken verdeelen, van het rivierwater om de akkers te besproeijen. *Aliran*, gracht en derg. *Pĕngalir*, vichhaken met aas, die men in den stroom, op de banken eener rivier legt. (C.) [V. het voorg. woord].

الس **alas**, I. dat waarop iets rust, grondslag, steun enz.; — *moeatan*, ballast; — *pĕlana*, kleed onder een zadel. *Bĕralas*. *Měngalas:* ook bijv. — *pĕti*, onder in eene kist leggen om daar weêr iets op te leggen. *Měngalaskan*, *i. Alasan*. *Pĕralas*. *Pĕralasan*. *Pĕngalasan*. *Mĕmpĕralaskan*. [Mak. *alasa* id. Bat. *alas*, een blad onder een deksel over een pot gedaan om de rijst spoedig gaar te krijgen].

II. Jav. bosch. *Alasan*.

الغ **alang**, I. dwars; dwarsbalk; — *moeka*, eene soort van kajuit in een inlandsch schip (C). *Měngalangkan*, zulk een dwarsbalk aanbrengen; — *lajar*, het zeil dwarsscheeps zetten. *Alangan* zandbank voor de monding eener rivier. *Pĕralangan*, gebindte. *Palang*, dwarsboom. *Malang* zie beneden. [Jav. *id.* Mak. *kalang*].

II met *kah* er achter: niet? is het niet? = *boekankah*. — *Alang-alang* geeft een' overtreffenden trap te kennen; ook: bovenal, volstrekt: *moeliknja boekan* — was zij niet uitermate schoon? *djangan* — laat of bovenal! *Alang-kapalang* hetz. [L. spreekt uit: *alingaling*, dat met het Laagmal. *paling* in verband staat, hetwelk in den superlatief gebruikt wordt en vast wel eene verkorting van *kapalang* is. Het woord *alang*, dat aan deze vormen ten grondslag ligt, zou wel het Arab. ألم is het niet? kunnen zijn. Mak. *ala*, wat! hoe!]

III *alang-alang*, [1] een vlieger; [2] = *lalang*.

القيرس **alperes**, vaandrig, onderofficier. [Port. *alferes*].

الف **alpa**, minachtend, onverschillig; zorgeloos. *Měngalpakan*, minachten, geringachten; uit overschilligheid nalaten. [Kw. onwetend, dom; onverschillig. Skr. klein, min: de bet. van *alpa*, is in 't mal. van *měngalpakan* afgeleid.

الف **alap**, *měngalap*, vruchten met eene soort van knijper (?) van de boomen plukken L. *Alap-alap* eene soort van valk, *falco bengalensis* (C). [Jav. *id.* nemen. Bat. *id.* halen].

الكو **alkoe**, koppelaar, = *pinang moeda*.

الن **alĕn-alĕn**, boerten, gekscheren C.

الو **aloe**, I. stamper om rijst meê te stampen. *Měngaloe*. [Jav. *id.* Bat. *andaloe*.]

II. *aloe-aloe* soort van zeesnoek, de koningsvisch, *sphyraena* sp.

III. stroo, Bot. Wb.

الو **alau**; *měngalau* drijven, voor zich

Digitized by Google

uit drijven, als vee, wild, den vijand; verdrijven, wegjagen; voeren, als een wagen. *Mĕngalaukan*, ook: den vijand te gemoet gaan? *Mĕngalaualaukan*, te gemoet trekken, met staatsie inhalen (eig. iemand voertuigen of derg. te gemoet voeren? daarmeê te gemoet gaan?) [BAT. *alo*, vijand, tegenpartij; *mangaloalo*, te gemoet gaan].

الوا **aloea**, soort van gebak.

الون **aloen**, de beweging en het geruisch van het water, wanneer er golfslag is? — *bĕsar*, zware golfslag. *Mĕngaloen*: *oembak poen tĕrlaloe bĕsar*, — *sampei kaädara rasanja*, de golven waren zeer hoog en verhieven zich als zouden zij den hemel bereiken; *sĕpĕrti oembak* — *boenjinja*, het geluid er van was als van eene golvende zee. *Bĕraloen*: — *sĕpĕrti goenoeng*, met golven bergen hoog. [JAV. *aloen* golf; loopend gerucht. BAT. rollen van een geluid. MAK. *galoeng*].

الة **ĕloeh**; *ngĕloeh* zuchten C. [JAV. *loeh*, traan].

الة **alah**, overwonnen, ten ondergebragt (in den slag, het spel, eene weddingschap enz.) *Mĕngalahkan*. *Alahan*. *Bĕralahan*. *Pĕngalahan*. [JAV. *kalah*. DAJ. *alah* en *kalah* id.]

الي r **ali-ali**, slinger. *Mĕngaliali*. [JAV. *id.* ring].

اليس **alis**, wenkbraauw. [JAV. *id.*].

اليه **alih**, het veranderen, wenden, keeren, bijv. van den wind; ook: het verschieten van eene ster. *Bĕralih*. *Mĕngalih*. [DAJ. *alih*, verandering, verwisseling V. JAV. *oelih*, terugkeer.]

اما **ama**, ziekte in het rijstgewas; insektjes, welke die veroorzaken. [BAT. rijstworm. JAV. alles wat de veldgewassen nadeel toebrengt. SKR. *āma*, ziekte. Zie ook امة].

امارة **amarah**, V. مارة *marah*.

امبت **oemboet**, het hart in den kroon der palmen, de palmiet. *Bĕroemboet*. *Mĕngoemboet*. [BAT. *ombot*, het jongste van eene plant, dat nog niet eetbaar is.]

امبت **imbit**; *bĕrimbit*, met het geheele huisgezin ergens naar toe trekken. *Mĕngimbitkan*. [DAJ. *imbit*, brengen.]

امبر **ambar**, I. smakeloos, zonder geur, flaauw, bijv. van tabak. [MAK. *ambara*, alles waarvan de kracht vervlogen is: V. JAV. *ampang*. BAT. *hambar*].

II. digt bij. *Mĕngambari*, zich digt bij vervoegen L. [V. *kambar*, *ampir*].

III. *ambar-ambar*, reukballetje, *amber*balletje, zoo als dat bij het vrouwen-toilet behoort. [ARAB. عنبر].

امبس **imbas** en *imbas-imbas*, gelijk, evenals.

امبغ **ambang**, deurkozijn; — *diatas* en — *dibawah*, boven- en benedendrempel; topzwaar (van iemand, die te veel gedronken heeft.) *Tikoes—boelan*, zie *tikoes*.

امبغ **ambing**, dragen. [M. V. امبى].

امبغ **ambong**, soort van manden om den oogst binnen te halen, die op den rug worden gedragen met een band om het voorhoofd en een onder de armen door; het touwwerk van een schip (C). *Ambong-ambong*, takkebos, schanskorf; grootspreken (L.).

امبغ **ombang**, I. dobberen. *Pĕrombangan*. [V. *oembak*].

II fraai van aanzien. *Ombangan*? *Mĕngombang*, zich zoo voor doen L.

امبغ **ombing**? *tanggok* — schepnet L.

امبق **oembak**, golf, branding. [JAV. BAT. *id.* MAK. BOEG. *bombang*].

Digitized by Google

امبق **ĕmbok**, moeder! moedertje! [JAV.] *Ambok-ambok* en *ambong-ambong*, woorden die men tegen een slaaf gebruikt als men hem vriendelijk aanspreken of eeren wil L.

امبل **ambil**; *mĕngambil*, nemen, wegnemen, opnemen, aannemen, innemen (ook fig. bijv. het hart); halen: — *oepah*, voor loon werken. *Mĕngambilkan. Ambilan. Pĕngambilan. Ambil-anak*, naam van die soort van huwelijk, waarbij de man, van lager geboorte zijnde dan de vrouw, bij de ouders van deze komt inwonen. [JAV. BAT? *id.* MAK. *ale*?].

امبل **amboel**; *mĕngamboel*, terugstuiten.

امبل **imbal**, volgen C.

امبل **oembal**, vochtig, tusschen nat en droog; snot. [JAV. *ĕmbĕl*, moeras, drasland; *oembĕl* snot. — In 't MAL. ook liever twee woorden?

امبل **ombol**, lossen van een schip L.

امبن **amban**, sluijer die men onder den linker arm door en over den regter schouder slaat: — *ekor*, staartriem, — *tali*, slinger. *Mĕngamban, kan*, in zulk een sluijer dragen. [JAV. *ambĕn*, gordel, buikriem; V. *kĕmbĕn*; *ĕmban*, de persoon, die een kind in een doek op zijde draagt. DAJ. *ambin*, het op den rug gedragen worden. MAK. *ĕmbang*, op den arm dragen].

امبن **ĕmboen**, daauw; *ajar* — daauwdruppel; *lĕmah-lĕmboet pĕranginja sĕpĕrti ajar* —, zijn aard was zoo zacht (?) als de daauwdruppel. *Bĕrĕmboen. Mĕngĕmboenkan*, in den daauw zetten. [JAV. *ĕboen*, DAJ. *ambon* id. BAT. *omboen*, wolk. V. MAK. *apoeng*, nevel, daauw].

امبو **amboe-amboe**, soort van visch (C. tonijn).

امبه **ambah**; *ambah-ambahan* „schijnt te beteekenen, als men iets van verre ziet, hetwelk wel eenige gelijkenis met iets heeft, doch hetwelk men nog niet goed onderscheiden kan." L.

امبه **amboh**, willen, begeeren, bewilligen, toestaan; tusschenkomen. *Pĕngamboh*, middelaar L.

امبي **oembi**, wortel, die uit de kokosnoot schiet; onderste wortel van een' boom (L); *a tap or spindle-root* C. [V. *oebi*].

امت **amat**, I. zeer; *tĕrlaloe* —, zeer, buitengemeen; *banjak* — en — *banjak*, zeer veel.

II. *mĕngamatamati*, aandachtig beschouwen, opnemen, bespieden. *Mĕmpĕramatamati. Pĕngamatamatan* (in verband met I?]

III. verboden zijn.

امس **ĕmas** (ook **mas**) goud; zeker goudgewigt van $^1/_{16}$ taïl. *Mĕngĕmasi*, vergulden. *Emasan. Kaĕmasan.* [JAV. *id.* BAT. *omas.* SKR. *māśa*, zeker goudgewigt].

امس **amis**, stinkend, naar visch? [JAV. *id.*]

امڠ **amang**; *mĕngamang*, dreigen. *Pĕngamang.*

امڤام **oempama** V. اڤام *oepama.*

امڤت **ĕmpat**, vier. *Bĕrĕmpat. Kaĕmpat.* [JAV. *pat.* BAT. *opat.* MAK. *appa.* DAJ. *ēpat*].

امڤت **impit**, *bĕrimpit*, naast elkander staan, zitten, liggen, zoodat men elkander raakt L. [V. *apit*].

امڤت **oempat** (ook **oepat**), het kwaadspreken. *Mĕngoempat. Pĕngoempat. Pĕngoempatan.* [JAV. *oempah*, uitschelden].

Digitized by Google

امڤت **oempat**; *mĕmgoempat*, verbergen. *Oempatan.* [Jav. *oempĕt*].

امڤڠ **ampang**, dwars in den weg. *Mĕngampang. Ampangan. Pĕngampangan.*

امڤڠ **amping**, V. دمڤڠ *damping.*

امڤڠ **ĕmping**, rijst met het vruchtvleesch van de konosnoot toebereid en boven het vuur gebraden M. geroost koorn, jonge groene rijst, gestooten en gedroogd, die men uit de hand eet L. [Jav. *ĕmping*, half rijpe padi, die zachtjes gebakken en daarna plat gestampt wordt. Bat. rijst in den bolster kooken, weeken en dan stampen].

امڤڠ **ompong**, mierennest L.

امڤق **ompik**, de haken van een visch- of ander net. C.; *mĕngompik*, verleiden L.

امڤل **oempil**, het voortbewegen door middel van eene spaak, het roeijen met eene pagaai. *Bĕroempil. Mĕngoempil. Mĕngoempilkan. Pĕngoempil.* [V. *oengkil*].

امڤن **ampoen**, vergiffenis: *mĕminta* en *mĕmoehoenkan* — vergeving vragen; *mĕmbri* — verg. schenken. *Mĕngampoen*, *i. Kaämpoenan.* [Bat. *id.* Arab. غفور?]

امڤن **ĕmpan**, aas, lokaas. *Mĕngĕmpan*, *kan.* [Bat. *ompan.* Daj. *oempan.* Mak. *ĕpang*].

امڤو **ĕmpoe**, I. *mĕngĕmpoe* op de beide handen dragen, bijv. de betelschaal; de handen ergens op houden (?) bijv. op de borsten, — *soesoe.* — *Poewan*, zie beneden.

II. waarschijnlijk: Heer. *Mĕngĕmpoe*, beheeren, gezag voeren. *Mĕngĕmpoekan. Ĕmpoean. Pĕngĕmpoe*, voogd, beheerder. [Bat. *ompoe*, voogd. Sal. *opoe*, heer, hoofd. Alf. *ĕmpong*, godheid? Jav. *ĕmpoe*, eene groote (vrucht), waar vele kleine om heen zitten; de voornaamste eener soort; voorzetsel voor eigennamen. — Is er verband met I?]

امڤون **ĕmpoenja**, ook **poenja**. Het voorgaande met het suffix *nja. Jang — roemah*, de heer des huizes, *jang — karadjaän*, de Vorst, *jang — tjĕritra*, het Arab. صاهب الحكايت d. i. de de auteur van het verhaal: *kapal itoe hamba poenja*, dat schip daar ben ik de eigenaar van, dat schip is mijn eigendom; *hamba — kapal*, mijn schip, *poenjakoe*, mijn eigendom. — *Mĕmpoenjaï* en *mĕngĕmpoenjaï*, bezitten. *Mĕmpoenjakan*, zich toeeigenen, *akoe poenja* van iets zeggen. [Bat. *ampoena*, iets bezitten].

امڤه **ampoeh**, [1] bedekken, van water; overstroomd zijn, van velden die onder water staan. *Mĕmgampoeh. Ampoehan.* [Jav. *ampoehan*, regen met wind in het gebergte]. [2]; *koening* — zwavelgeel.

امڤي **ampei**, I. *mĕngampei*, wannen, van het koorn, L. uithangen, te droogen hangen, van kleêren.

II. fijn, lang en dun, C.; zekere kleine, lange, kwallen L. *Ampei-ampei*, naam van een kruipend gewas M.

امڤينق **ompinak**; *mĕngompinak*, gemeenzaam omgaan, liefkozen L.

امق **amak**, eene mat. [Bat. Daj. *id.* Zie ook op مق].

امق **amoek**, amok. *Bĕramoek. Mĕngamoek*, amokken, wanhopig aanvallen; vermoorden. *Bĕramoekamoekan. Pĕngamoekan.* [Jav. *amoek.* Daj. *amok*].

امن٢ **aman-aman**, zekere soort van lijnwaad L.

امه **amah**, zekere kleine wormpjes, die soms in het gezigt komen. [= اما?].

Digitized by Google

انب **ĕnab**, bezinken; bezinksel: — *kahwa*, koffijdik. *Bĕrĕnab*. *Mĕngĕnab*, *i*, *kan*. *Pĕrĕnab*. *Mĕmpĕrĕnabi*, *kan*. *Pĕngĕnab*. D.

انت **anta**; — *bĕranta* en *bĕranta-bĕranta*, geheel en al, tot den einde toe. [Skr. *anta*, einde].

انت **oenta**, kameel; *boeroeng* — struisvogel. [Jav. Mak. *id*.]

انتت **antoet**; *antoetan*, honigdaauw; brand in 't koren.

انتت **oentoet**, elephantiasis M. gezwollen L.

انتار **antara**, tusschen, tusschenruimte, tusschentijd, de tijd dien iets duurt: — *nja limabĕlas dĕpa*, hun onderlinge afstand is 15 vadem, *pada* — *djalan*, *pada* — *padang*, op weg, op de vlakte; *antara* ... *dan* ... zoowel — als (het Arab. و — بين). *Bĕrantara: tiada* — *lagi padang itoe*, er was geen ruimte, geen plaats meer op die vlakte. *Mĕngantaraï*. *Pĕrantara*, middelaar. *Pĕrantaraän*. *Bĕlantara*, gew. verbonden met *oetan*, *rimba*, een woud met open plekken? bij M. eene wildernis, die tusschen bewoonde streken of rivieren ligt, bij L. eene plaats die door eene groote tusschenruimte van den weg gescheiden is, eene wildernis. [Jav. Bat. *id*. Skr. *antara*].

انتر **antar-antar**, laadstok.

انتڠ **antang**, rijststamper. [? V. *aloe*. Jav. *entong*, rijstlepel].

انتڠ **anting**, hangen C. *Anting-anting*, oorhanger, oorring. *Ontang-anting*, heen en weêr bengelen. [Jav. Bat. *anting-anting* oorring].

انتڠ **oentoeng**, voordeel, fortuin, goede kans: — *jang baik*, goed fortuin, geluk, — *jang djahat* of *malang*, tegenspoed, ongeluk, — *loe-poet*, de goede kans is mis, *dĕngan* —, *oentoeng-oentoeng*, ter goeder ure, gelukkig. *Bĕroentoeng*, gelukkig zijn. *Mĕngoentoengkan*. *Bĕpĕroentoengkan*. *Pĕngoentoengan*. [Jav. *oentoeng*, voordeel].

انتڠ **oenting**, werpen, gooijen C.

انتق **ĕntak**; *mĕngĕntak*, dragen, van wonden. [Bat. *ontak*].

انتق **antak**, met de hielen, zonder de teenen van de grond te ligten, de maat slaan C. *Bĕrantak* stampen, van een schip, huppelen van een paard (? steigeren ?) neêrvallende gaan zitten L. [= *antoek* 2 ?]

انتق **antoek**, [1] slaperig. *Bĕrantoek*. *Mĕngantoek*, knikkebollen, toevallen van de oogen. [Jav. *id*.]. [2] *bĕrantoek*, tegen iets stooten: *doedoek tĕrantoek*, ergens neêrvallen om te gaan zitten. *Mĕngantoekkan*. [V. *antak* en *anggok*].

انتق **intik**, vlek, plek. *Bĕrintik*, bijv. van dieren, gevlekt, (gespikkeld ?) [V. *titik*].

انتل **oental**, pil, pilletje. *Mĕngoental*, doorslikken. *Mĕngoentali*, *kan*. *Mĕmpĕroental*, *i*, *kan*. *Oentaloentalan*. *Pĕngoental*. [Jav. *ngoental*, doorslikken].

انتل **oentil**, balletje; betaling bij kleine gedeelten C. [V. het voorgaande woord en Jav. *oentil*, bosje, pakje.]

انتلس **antĕlas** = اطلس.

انتن **antoen**, fat, modegek C.

انتن **intan**, diamant. [Jav. *intĕn*.]

انتة **antah** [ĕntah?] I. het is onzeker, misschien wel, wie weet? — *kamana pĕrginja*, ik weet niet, waar hij heen is; — *ampat lima ratoes*, misschien wel, omstreeks, vier of vijf honderd, — *ja* — *tidak*, mogelijk is het zoo, mo-

Digitized by Google

gelijk niet, — *dewa* — *djinkah*, is het een dewa of is het soms een djin? — *adakah*, *atau tiadakah*, is hij er, of niet? *Antahkan* hetz. [V. het suff. *tah*, dat gw. schijnt].

II. *bras antah*, rijst die niet goed ontbolsterd is.

III. *ĕntah-ĕntah*, soort van kleine hoorntjes.

انتة **antih**, [V. *gantih*].

انتيرو **ĕnteiro**, geheel. [PORT. *enteiro*.]

انجت **indjat**, tegen iets aankomen, stooten; in de zeilen vallen, van den wind.

انجت **indjoet**; *mĕngindjoet*? rukken, uitrukken; rekken. *Indjoet-indjoet*, de teenen op en neêr bewegen. [L. Volg. C. BATAV.].

انجر **andjar** [**andjoer**?], van plaats veranderen, voortgaan. *Mĕngandjar*, geleiden, tot gids verstrekken. *Mĕngandjarkan*. *Pĕngandjar*, officier. [V. اعسر].

انجر **andjoer**; *mĕngandjoer*, voor-uitsteken bijv. eene bank voor de monding eener rivier. [KW. *ngandjoer* vóór].

انجڠ **andjing**, hond; — *ajar* otter, — *oetan* of *rimba* wilde hond, *canis rutilans*; *soedara* —, benaming der betrekking van de voorkinderen van een weduwnaar en weduwe, die zamen gehuwd zijn. [JAV. BAT. *id.*].

انجڠ **andjoeng**, I. bovenvertrek (om gasten te ontvangen?); *mĕngandjoeng*, bezoeken. [C. t. w. in zulk een vertrek? V. كنجڠ]. *Pĕrandjoengan*: *roemah* — een huis, dat daartoe dient of zulk een vertrek bezit. *Andjoengandjoeng*, (hut?) geheel vooraan op een schip; plank om iets op te bewaren.

II; *bĕrandjoengan*, zeker zeedier M.

انجق **indjak**; *mĕngindjak*, vertrappen, vertreden. [V. *toendjoek*, *djadjak*].

انجق **oendjoek**; *mĕngoendjoek*, de hand uitstrekken, aanreiken, aangeven; ook: aantoonen (voor *toendjoek*?) — *tangan bĕkĕrdja*, de handen aan 't werk slaan. *Mĕngoendjoekkan*. [JAV. *id.*].

انجل **oendjal**? *mĕngoendjal*, opsluiten.

انجل **andjol**; *bĕrandjol-andjol* of *tĕrandjolandjol*, knikkebollen.

انجم **andjam**; *mĕngandjam*, vlechten, bijv. een touw. [V. *anjam*].

انجم **indjam**. V. *pindjam*.

انجن **indjin**, de as van een wiel. [ENG. engine?].

انجر **oendjoer**, de beenen uitstrekken C.

انج‌ر **intja-intja**, schoon, helder weder.

انچت **intjit**, weg! der uit! *mĕngindjit*, *kan*, verjagen. [V. JAV. *ontjat*, zich uit den weg maken].

انچت **intjoet**, mank; verlamd.

انچڠ **antjing**, pislucht.

انچڠ **oentjang**, reiszak, bundel L. [BAT. *oensang*, beursje, zakje voor kostbaarheden].

انچق **antjak**, vierkant rieten matje of bordje om borden of schotels op te zetten, thans alleen in gebruik voor het ophangen van offeranden D. [JAV. *id.*].

انچق **ĕntjik** (gew. *intjé*), titel voor voor mannen en vrouwen van goede, doch niet vorstelijke afkomst, iets minder dan *datoe* en *toewan*; — *wan*, titel van de dochters van den Bandara en den Toemoenggoeng van Lingga, die gehuwd zijnde *intjé poewan* heeten ['t is het MĔN. *ĕtjik*, dat moeder beteekent. T.]

انچق **entjok**, jicht. [JAV. *id.* Cr. BATAV.].

انچل‌ر **oentjal-oentjal**, snoer van bloemen L. [V. JAV. *oentje-oentje* id.].

Digitized by Google

انچو **antjoe**, soort van vlot L. [Jav. *antjo*, soort van vischnet, totebel].

انداك **andaka**, wilde stier. [Kw. *id.* Skr. *dhāka*, os].

انذر «**andir** en اندري, eene hoogeschool voor de Braminen; ook eene بالي school of plaats, waar de leerlingen bij den onderwijzer komen, anders gezegd مندرسة of مدرس» L.

انذر **oendoer**, achteruit trekken, terugtrekken, afdeinzen; afzien, van een voornemen; van iets afkomen, het pas gedaan hebben; — *makan*, pas van het eten komen. *Bĕroendoer. Mĕngoendoerkan, i. Oendoeran. Bĕroendoeran. Bĕroendoeroendoeran. Pĕngoendoer.* [Jav. *oendoer*. Daj. *id.*]

اندرا **indra**, naam van eene soort van goden. *Kaïndraän*, godenverblijf, hemel. [Skr. *indra*, naam van den opperste der mindere goden].

اندغ **andang**, toorts, brandfakkel D. geprikte streep op het ligchaam L. *Andang-andang* ra (dit laatste spelt C. *adan-adan*).

اندغ **andong**, zekere heester die men op de graven plant en van welks hout lansen gemaakt worden, *calodracon Jacquinii*. [Jav. *andjoewang*. V. Bat. *andoeng*, weeklagt].

اندغ **indang**; *mĕngindangkan*, heen en weêr schudden, bijv. zand in een bak om het stofgoud er uit te vinden. [Bat. *id.*, zulk een houten bak].

اندغ **indoeng** = اندق **indoek**.

اندغ **oendang-oendang**, wettelijke bepalingen; Mĕn. versjes, meestal van vier regels, waarin de een of andere spreuk vervat is. [Jav. *oendang-oendang*, publicatie].

اندغ **ondong**, «of اندغ *ondong-ondong*, hoofd en aangezigt bedekken, als de vrouwen, om niet gezien te worden; ook het deksel zelve. Men zegt ook wel براندغ» L. [V. *toedoeng*].

اندغ **ĕndap**, het zich verschuilen (nam. door zich te bukken of achter iets te gaan staan?) *Ĕndap-ĕndap. Bĕrĕndap. Mĕngĕndap*: ook: luisteren? *i, kan. Mĕmpĕrĕndap, i, kan. Bĕrĕndapan. Bĕrĕndapĕndapan. Pĕngĕndap.* [Jav. *andap*, laag].

اندغ «**ondop** of براندغ. Zie اندغ [*ondong*]» L.

اندق **indoek**, (ook **indoeng**), dat waar de voorwerpen in de natuur uit voorkomen, nest, matrix, moeder enz.; — *madoe*, honigraat (bijënkoningin L.), — *kastoeri*, muskuszak, — *soetra*, pop van een zijdeworm, — *moetiara*, paarlemoer; *bapa dan* — vader en moeder; — *karbau*, wijfjesbuffel. *Andoeng* Batav. een kleine zak C. [Bat. *indoek*. Mak. *anrong*].

اندل **andal**; *andalan*, Jav. vertrouwenswaardig.

اندلا **andala**, plant waarvan de wortels dienen om drinkwater smakelijk te maken.

اندلس **andalas**; *poeloe* — Sumatra.

اندم **andam**, [1] juiste verhouding, evenredigheid, bijv. van de baard. *Bĕrandam. Mĕngandam, i, kan. Mĕmpĕrandam, i, kan. Andaman. Pĕngandam.* Mĕn. scheermes. [Perz. اندام.] [2] plegtigheid van het haar knippen aan jonge meisjes die op trouwen staan. N.

اندم **indam**, zich onder het baden lang in het water keeren en wentelen. *Bĕrindam* hetz. L. [Ontstaan uit verkeerde afscheiding van *bĕr-indam* in plaats van *bĕr-rĕndam*? V. رندم.]

اندن **oendan**, soort van snip. [Bat. *id.*]. Bij C. pelikaan, *pelicanus onocrótalus*. Bij L. kropgans.

اندون **andoewan**, de ketting waarmeê

Digitized by Google

een olifant aan een van de pooten vast gemaakt is. [SKR. *andoē*: dus eig. de olifant zelf.

اندة **indah**, I. fraai om te zien, aangenaam om te hooren; belangrijk. *Bĕrindah, kan. Mĕngindahkan*, als *indah* beschouwen, werk maken van iets. *Kaindahan. Mindah* = het gw.? [Kw. *éndah*, fraai, schoon].

II. V. *pindah.*

اندة **ondeh**, uitroep van verwondering. [V. اندي *ondei.*]

اندي **andei**, gelijk, gelijkenis. *Andei-andei* en *andeinja*, bij vergelijking, bij voorbeeld. *Andei-andei-an. Bĕrandei*: *doedoek bĕrandei-andei*: zich neêrzetten om elkander met *andei's* bezig te houden. *Mĕngandeikan. Mandei*, gelijk. [JAV. *oṇḍé*, voorbeeld, model].

اندي **ondei**, lot; *mĕloetar* — het lot werpen. *Ondei-ondei*, balletjes van meel en suiker, die in water gezoden worden om ze als lekkernij te eten.

انق **anak**, kind, — *istrinja*, ook: zijne vrouwen en kinderen; jong van één dier; landskind: — *malajoe*, een Maleijer; wordt ook gebruikt om iets kleins uittedrukken.

Anak ajar, riviertje, watertje.
» *batoe*, steengruis.
» *boewah*, afhangelingen van eenig hoofd, of allen die van denzelfden *datoek* afstammen.
» *dajoeng*, roeijer.
» *djari*, vinger.
» *gadis*, maagd [MĔN.].
» *gĕnta*, klepel.
» *kaki*, teen van de voet.
» *koentji*, sleutel.
» *lidah*, huig.
» *limpah*, milt.
Anak mas, huisslaaf.
» *moeda* of *oeda*, broederskind.
» *panah*, pijl.
» *praoe*, matroos.
» *ramboetan*, haarspeld.
» *roda*, spaak van een wiel.
» *sanak*, zusterskind.
» *soengei*, zijtak eener rivier.
» *tangan*, vinger.
» *tangga*, sport van een ladder.

Anakan, ook: interest van geld. *Anakanakan*, kinderpoppen. *Bĕranak, kan. Anak-bĕranak. Pĕranakan*, geboorte; een in 't land geborene. *Bĕpĕranakan. Pĕnganakan:* uterus. *Sanak, kanak-kanak* en *kamanakan*, zie beneden. [JAV. BAT. DAJ. MAK. id.]

انقد **anakda** en انكند *anakanda* (voor *ananda*), vorstelijk kind.

انكرس **inggris**, engelsch.

انكرة **anoegrah**, gunst, genadegift. *Mĕnganoegrahkan*, *i.* [JAV. *noegraha*, zege, heil. SKR. *anoegraha*].

انم **ĕnam**, zes. *Bĕrĕnam. Kaĕnam. Mĕngĕnami*, zes maken. [JAV. *ĕnĕm.* BAT. *onom.* MAK. *annang.* BOEG. *annĕng*, maar DAJ. *djahawen*].

انو **anoe**, een zekere, N.N. *Si-anoe*, die zekere. [JAV. BAT. MAK. BOEG. DAJ. *id.*].

انو **ĕnau**, de arengpalm. [MAK. *inroe?*]

انور **anoer**, soort van slede om koren van het veld te brengen. C.

انيﺭ **anei-anei**, witte mieren. [BAT. *anè-anè*, zekere witte, zwartkoppige worm, die in den grond nestelt].

انياي **anijaja**, onregt, geweld, onderdrukking, mishandeling. *Mĕnganijaja, i, kan. Pĕnganijajaän.* [JAV. *id.* SKR. *anjāja*, onwettigheid, onregtvaardigheid, onregt].

Digitized by Google

انيبڠ **aniboeng** = نيبڠ.

انيك **aneka**, velerlei, van meer dan eene soort. [SKR. *anēka*].

انيا **inja**. I. MĔN. = اي.

II. JAV. = اينڠ.

انيه **ĕnjah**, = يه.

اوبت **obat**, een toovermiddel om iets te weeg te brengen, gew. de genezing; een drankje, een poedertje; — *bĕdil*, buskruid, — *radja* ook *kajoe-tjina*, een heester, *smilax* sp. *Mĕngobat*, *i*, *kan*. *Obatan* bijv. *orang* — toovenaar, bezweerder. *Pĕngobat*. *Pĕngobatan*. *Kaobatan*. [JAV. *obat* id. en *wod*, wortel, zie beneden op *daoen*. MAK. en BOEG. *oeba*].

اوبر **oebar**, I. soort van hout om touwen, zeilen enz. rood te verwen. [BAT. *id.* — alles wat dient om touw meê rood te verwen].

II. los, losgemaakt C. [JAV. *oedar*].

اوبر٢ **oeboer-oeboer**, eene soort van kwallen. — MĔN. soort van staatsie-zonnescherm. T.

اوبن **oeban**, grijs hoofdhaar. [BAT. *id.* JAV. *oewan*. DAJ. *owan*. V. اوبن٢].

اونن٢ **oeboen-oeboen**, kruin van het hoofd; top van een gewas. [V. بغبوڠن. BAT. *amboeboe*. JAV. *boenboenan*].

اوبه **oebah**, **obah**, het veranderen; anders spreken dan vroeger, zijn woord intrekken (van woorden gesproken). *Bĕrobah: tiada* — *moeloetnja*, zij bleven bij hun zeggen. *Mĕngobah*, *kan:* — *djandji*, eene belofte breken. *Obahan*. *Kaobahan*. *Pĕngobahan*. [JAV. *owah*. DAJ. *obah*. BAT. *oeba*, veranderd zijn].

اوبه٢ **oboh-oboh**, de pajoeng van den Sultan van Lingga, bestaande uit acht gele en acht witte vakken.

اوبي **oebi**, aardvruchten, eetbare knollen, voornamelijk die van het plantengeslacht *dioscorea*. [BAT. *id.* JAV. *oewi*. DAJ. *owi*].

اوتار **oetara**, het Noorden. [BAT. *otara*. SKR. *oetara*].

اوتر٢ **oetar-oetar**, klein rond schild van rotting L.

اوتس **oetas**, I. snoer, streng; *tali saoeh sa* — één kabeltros. *Mĕngoetas*. [MAK. *oetasa*. BOEG. *oetĕ*].

II. houthakker; handwerksman; handig, vaardig. *Bĕroetas*. *Kaoetasan*.

اوتس **oetoes**; *mĕngoetoes* zenden als afgezant of gezantschap. *Oetoesan*. *Pĕngoetoesan*. [JAV. *id.*]

اوتق **oetak**, merg, hersenen; — *toelang*, merg. *Oetak-oetak*, de pit van iets. [JAV. *oetĕk*, hersenen. BAT. *oetok*. MAK. *oeta*].

اوتك **oetik**, soort van visch, *arius* sp. (eene soort van meerval)?

اوتة **otoh**, borstlap zoo als de kinderen dragen. [MAK. *oto*].

اوجر **oedjar**, plegtig spreken, spreken; zeggen; *djarnja*, men zegt. [JAV. *id.*].

اوجي **oedji**; *batoe* — toetssteen. *Mĕngoedji*. *Pĕngoedji*. [BAT. *id.* MAK. *oegi*?].

اوجت **oedjat**, slim, scherpzinnig. [C. TAM.].

اوچت **oetjat**, onbehoorlijk, onbetamelijk C.

اوچف **oetjap**; *mĕngoetjap*, *kan*, gebeden en dergelijke uitspreken. *Pĕngoetjap*. [JAV. *id.* BAT. *oesap*].

اود **oeda**, V. *moeda*.

اودت **oedoet**, al wat men rookt, tabak, opium. *Mĕngoedoet*. *Pĕngoedoet*. *Oedoetan* en *oedoedan*, pijp om te rooken. [JAV. *ngoedoed*, *ngoedoet*, tabak rooken. MAK. *pangoedoekang*, pijp voor chinesche tabak of opium. DAJ. sigaren rooken].

Digitized by Google

اودر **oedar** V. ادر.

اودق **oedik**, bovenstreek eener rivier. *Moedik*, tegen den stroom opvaren; ook wel *dimoedik* = *dioedik*, boven, hooger op. [Jav. *oedik*].

اودق **oedoek**, de ergste graad van lazarusziekte? V. بودق.

اودة **oedah**, leelijk C. [V. *oedoek*].

اورر **awar-awar**; *mĕngawar-awar*, waarderen [= *mĕnawar?*]

اورر **oera-oera**, I. *bĕroera-oera*, verzen uit het hoofd zingen. [Jav. *ngoera-oera* id.].

II. nadoen; spotten, niet meenen. *Poera-poera*, zie beneden.

اور **oera**, naar alle kanten verspreid. [Jav. *id.*].

اور **aura**, slof, vergeetachtig. *Bĕraura* C. [?]

اورت **oerat**, I. vezel, ader, zenuw, pees; draden van het hout, aders in de bladeren, ertsaders, enz., — *koening* of *darah*, ader, — *poetih*, zenuw. *Bĕroerat*. [Jav. Bat. *id.* Mak. *oera*. Daj. *oehat*].

II. = Arab. عورة.

اورت **oeroet**; *mĕngoeroet*, de leden wrijven (bij vermoeijenis of in ziekte). [Jav. langs; het ligchaam wrijven].

اورس **oeras**; *mĕngoeras*, met water uitspoelen. [Jav. *id.* Bat. zuiveren, heiligen].

اورغ **orang**, mensch; men; iemands persoon; iemand (zoowel van menschen als dieren); *goemoek* —, dik van persoon, 't was een dik mensch; — *banjak*, de menigte, het publiek; het gevolg; — *baroe* en — *lama*, een nieuweling, een oudgast (laag-mal. voor *baroe datang* en *lama datang*); — *itam*, een bruin mensch, een oosterling, in tegenoverstelling van — *poetih*, een blanke, een europeaan; — *oetan*, een wilde; in 't laag-mal. = *mawas*, eene bekende soort van aap; — *kaja* en — *toewa*, titels van hoofden. *Saorang*, iemand, één persoon; alleen; ieder; eenig; *barang* — de een of ander; — *diri*, — *dirinja*, *dĕngan* — *dirinja*, in eigen persoon; alleen: — *radja*, een vorst; — *malaekat*, een engel; *djangan manoesja*, *pipit tiada djoega* — *dilihatnja*, laat staan een mensch, zij zagen zelfs geen musch; *laloe diangkatnja sĕmoet itoe* — *satoe bidji*, toen nam ieder van die mieren een korrel op; *idoep* — *tiada bĕrgoena*, alleen te leven dient nergens toe. *Saorang-saorang*, een voor een. *Sasaorang*, ieder, iedereen. *Saorang-orang*, — *nja*, *dĕngan* — *nja*, alleen. *Orangorang*: — *mata* het beeldje in het oog, de pupil. *Orangorangan*, poppen.

اورغ **orong**, zakje van kokosbladeren, waarin men de rijst kookt.

اورغ **oering**, kneveltje onder de neus. *Oeringoeringan*, in de baard praten, brommen.

اورغ **oeroeng**, I. mislukken, niet doorgaan. *Mĕngoeroengkan*. [Jav. *woeroeng* id.]

II. *mas* —, gouderts. [V. I en كورغ *koeroeng*].

اورق **oerap**, zalf, smeersel. *Bĕroerap*. *Mĕngoerap*, *i*, smeeren. *Pĕroerapan*. *Oerap-oerapan*, de ingrediënten, die bij de betel behooren. [Jav. *ngoerap*, vermengen].

اورق **oerak**; *mĕngoerak*, luchten; vervellen, ruijen L. [C. Batav. V. هورف *oeroep*].

اورق **oeroek**; *mĕngoeroek*, aanhoogen met aarde. [Jav. *ngoeroeg*].

Digitized by Google

اورو **oro-oro**, geluid met klapperdoppen, die aan een rotting geregen zijn, dat men maakt om de visch te lokken.

اوري **oerei**, I. los, als zand: *tanah* — losse grond, *mas* — stofgoud. *Mĕngoerei: ramboet tĕroerei*, los, onopgemaakt haar. *Mĕngoereikan. Kaoereian. Pĕngoereian.* [DAJ. *oerai* id. V. *soerei*].

II. nageboorte L.

اوس **awas**, scherp ziende of hoorende. *Mĕngawaskan*, scherp naar iets luisteren. [JAV. *id.*].

اوسر **oesir**; *mĕngoesir*, vervolgen, najagen; naar iets heen jagen, den koers daarheen nemen; *datang* — op iemand afkomen. *Bĕroesiroesiran.* [JAV. *id.*].

اوسس **oesoes**, darm L.

اوسڠ **oesang**, oud, van de vorige oogst (van rijst). [BAT. *moesang*].

اوسڠ **oesoeng**, het met zijn veler dragen: *kajoe* — draagstok. *Bĕroesoeng. Mĕngoesoeng. Oesoengan*, draagstoel, stellaadje om gedragen te worden. *Pĕroesoeng*, hetz. *Bĕroesoengan. Pĕngoesoeng.* [JAV. *id.* MAK. *song*, op het hoofd dragen. BAT. dragen, van een lijk].

اوسق **oesik**; *mĕngoesik*, plagen, aanhalen, sarren. [V. BAT. *osik*, wegjagen, JAV. *osik*, in beweging brengen].

اوسه **oesah**, nut; noodig zijn; *ta-oesah*, het is niet noodig; *apatah—nja*, waartoe is het nut? — Het wordt wel eens verward met *oesaha*, vooral in de afgeleide vormen: *Bĕroesah. Mĕngoesahkan. Pĕroesah*, werk; arbeider: — *bĕndang*, akkerwerk; — *kapal*, scheepsbouw enz. [laag-mal.?]; *bĕpĕroesah*, *mĕmpĕroesahkan*, bouwen, aanleggen.

اوسيا **oesia**, leeftijd. [SKR. *ājoesja* hetz.].

اوڠ **awang**, V. اون *awan*; **oewang**, V. واڠ *wang*.

اوڠك **oengka**, soort van aap, *hylobates agilis*.

اوڠو **oengoe**, purper. [DAJ. *id.* JAV. bruin, paars].

اوڤ **awap**, **oewap**, wasem, damp, zigtbaar geworden adem (asem). *Mĕngoewap*, gapen. *Bĕrawap.* [BAT. *oewap.* JAV. *angob*, den mond wijd open zetten, gapen, toesnaauwen. Zie ook *gawap* en *soewap*.]

اوڤت **oepat** = امڤت **oempat**.

اوڤتي **oepĕti**, schatting. *Mĕngoepèti. Pĕngoepèti.* [JAV. *id.* SKR. *oetpatti*, opbrengst?]

اوڤر **oepar**, geneesmiddelen bereiden, door ze tusschen de handen te wrijven C.

اوڤس **oepas**, I. vergiftig plantensap, plantaardig vergift: *pohon* —, vergiftboom, inzond. *antiaris toxicaria* en *strychnos tieute. Bĕroepas.* [JAV. — MAL. ايڤه *ipoeh*].

II. oppasser, bode, politiebeambte.

اوڤق **oepak**, het opstoken van het vuur. *Mĕngoepak. Pĕngoepak*, pook; kwaadstoker. *Pĕngoepakan.* [C. BATAV.].

اوڤم **oepam**, geslepen, gepolijst. *Mĕngoepam. Bĕroepam. Pĕngoepam. Pèngoepaman*, bruineersel.

اوڤه **oepah**, ook اوڤق **oepak**, eene soort van groote dunne koeken [ons gebak?].

اوڤه **oepah**, loon voor bewezen diensten, werkloon, huur, enz. *Orang* — daglooner. *Mĕngoepah*, *kan*, ook: aanbesteden, *i. Oepahan. Kaoepahan.* [JAV. BAT. DAJ. *id.*].

اوڤه **oepih**, de bladschede van den pinangpalm, zoo als die voor het inpakken van brieven en ook voor water-

Digitized by Google

bakjes gebruikt wordt. *Měngoepihkan.* [Jav. Daj. *id.* Bat. *oepi*].

اوق **awak**, ligchaam: — *prahoe*, scheepsvolk; de romp van een schip; als bezitt. voorn. uw: *bini* — uw eigen vrouw. [Jav. *id.*].

اوق **awek**, (ook **wek**) ombuigen, krom buigen; verkreukelen. L.

اوق **oewak**, (ook **wak**) oudere broeder of zuster van vader of moeder: *pa* — oom, *ma* — tante. [Jav. *wa*, *oewa* id. V. *toewa* en *moeda* op *anak moeda*].

اوقر **oewak-oewak**, de wau-wau-aap, *hylobates leuciscus.*

اوكر **oekir**; *měngoekir*, in hout snijden, gravéren. *Bèroekir. Oekiran. Pěngoekir. Pěngoekiran.* [Jav. Daj. *id.* Mak. *oekirì*].

اوكف **oekoep**, wierook. *Měngoekoep. Oekoepan.* [Kw. *id.*].

اولت **oelat**, worm, made; — *bĕrsoetra*, zijdeworm. *Bĕroelat.* [V. اولر en Jav. *oelĕt*, *ngoelĕt*, door elkander kneden].

اولت **oelit**; *měngoelit*, op de knie wiegen; liefkoozen. *Měngoelitoelit*, heen en wederschudden, wiegelen. *Měngoelitkan.*

اولر **oelar**, slang. *Oelar-oelar* standaard C. [V. *oeloer* enz. Jav. *oela.* Sd. *orai.* Bat. *oelok.* Mak. *oelarà*].

اولر **oelir**, schroef; — *itik* kurketrekker. [Jav. *id.* V. *pĕlir*].

اولر **oeloer**; I. *měngoeloer*, vieren, loslaten, van een touw, slap of los laten hangen, van den arm, een kleed enz. *Měngoeloerkan. Moeloer.*, uitrekken, langer worden. [Jav. *id.* rekken van een touw, in rijen zaaijen. V. *aloer*, *oelar*, *djalar*, *djoeloer*, *soeloer*].

II. boete; pandelingschap C.

اولس **oelas**, Jav.? omslag, overtrek; sprei; lijkkleed. [Jav. *oelĕs*].

اولغ **oelang**, gestadig aan, telkens weder, gew. *oelang-oelang*; ook naam van *ficus racemosa* en van *pisang* (M.); — *ati*, ongerust (gejaagd?). *Bĕroelang*, *bĕroelangoelang*, herhalen, telkens weêr doen of komen. *Měngoelang*, *i*, ook: bewaken. *Oelangan*, ook: herhaling (in een gezang). [Jav. *oelangan*, zwerver, landlooper]. *Poelang*, zie beneden.

اولغ **oeling**, topzwaar.

اولق **olak**, draaijen, zijwaarts afwijken door tegenstand: — *ajar* draaikolk, — *angin*, wending van den wind, door een berg of iets dergelijks. *Bĕrolak. Měngolak*, *kan. Měmpĕrolak.* D. [Jav. *oelĕk*].

اولم **oelom**, krimpen; *tĕroelom* L.

اولن **oeloen**, onderdaan, slaaf; ik, wij. *Oeloen-oeloen*, de slaven, slavenstand, [Jav. *id.*].

اولة **olah**, gedrag; gedragingen, kuren, streken. [Jav. *polah* id.].

اولة **oleh**, door (nam. van eene oorzaak); — *nja*, daardoor. *Bĕroleh*, verkrijgen, krijgen. *Pĕrolehan. Kapĕrolehan. Saoleholeh*, als of. [Jav. *oleh*, verkrijgen. Daj. *oelih*, het verkregene. Bat. *oeli*, *maroeli*, iets verkrijgen.]

Boleh, kunnen, vermogen; mogen; ook = *bĕroleh. Sabolehbolehnja*, zooveel men kan, zoo veel mogelijk.

اولي **oeli**, **oelei**, draaikolk; *měngoelei*, omroeren; kneden. [V. اولق].

اومغ **omong**; Jav. *měngomong*, praten, kouten.

اون **awan**; wolk: — *di tèpi langit itoe bĕrbageibagei roepanja*, *ada jang sĕpĕrti pohon kajoe*, *dan ada*

Digitized by Google

jang sĕpĕrti binatang roepanja, ook: een met figuren voorziene zoom. *Bĕrawan*. *Awang-awang*, het luchtruim. *Awang-goemawang*, de ruimte tusschen het uitspansel en de aarde. [Jav. *awang-awang* id. Arab. هواء de lucht, de atmospheer].

اونس **oenoes**, de witte vezelstof die in de *bakkar* der palmboomen besloten is. T. [Bat. *hoenoes*].

اونق **oenak**, **onak**, distel; doorn, prikkel.

اونم **oenam**, slak (*murex* C.)

اونن **onan**, **oenan**, markt, jaarmarkt. [C. Batav.]

اوياس **oejasa**, sussen door heen en weêr te schommelen L.

اويت **ojot**, soort van klimop L. [Jav. *ojod*, wortel].

اويق **oewek**; *mĕngoewek*, loeijen van karbouwen. [Mak. *ngowek*. Bat. *ngoewek*, id. Jav. *wekkoewek*, snateren van een eend.]

اه **ah**, uitr. van smart.

اهو **aho**, tusschenw. om te roepen.

اي **ija**, I. pers. voorn. 3^{0} ps., soms دي. [Bat. *id*. Jav. het suff. *e*].

II. ja, tegenov. van تيدق, *tidak*, neen; *ja-itoe*, *ja-ini*, die of deze zelfde; *antah* —, *antah tidak*, misschien is het zoo, misschien niet. [Jav. *id*.].

اياڤن **ijapan**, wat er van de spijzen wordt overgelaten: *sĕtĕlah soedah santap*, *maka* — *poen di anoegrahkan kapada jang mĕngadap baginda*; — *sĕpah*, uitgekaauwde sirihpruim; ook toebereide spijzen (? C).

ايب **iba**, treurig, bedroefd: *tĕrlaloe* — *atikoe*. [Jav. hoezeer!]

ايب **iboe**, moeder: — *bapa*, vader en moeder. *Bĕriboe*. [Jav. *id*. en *ĕmbok*].

Iboe ĕmas, de voornaamste goudader in eene mijn.

» *djari*, duim.

» *nĕgri*, hoofdplaats.

» *pintoe*, kozijn van een deur.

» *sawan*, puisten, bulten. C.

» *soengei*, hoofdrivier.

» *tangan*, duim.

» *tangga*, zijstijlen van een ladder.

» *tĕmoe*, moederbol van de *tĕmoe*-plant. V. تمو.

ايبر **ibar-ibar**, soort van klein vaartuig. [Jav. *ibar*, vliegen].

ايبس **ibas**, soort van palm, *gĕbang*, palm, *poetjoek*-boom, *corypha umbraculifera*.

ايت **itoe**, die, dat; — *djoega* dezelfde. [Jav. *ikoe*].

ايتڤون **itoepoen**, daarop, zoodan; ook zoo, zoo zelfs. [Zameng. uit *itoe* en *poen*].

ايتق **itik**, eend, — *oeloe*, wilde eend; — *bĕrtadji*, gespoorde eend, d. w. z. een bluffer; *pĕlir* —, schroef. [Bat. *id*. en *ètet*. Kw. mak; kip. Jav. K. i. luis. Mak. *kitì*, eend. Daj. *itik*, id.].

ايجا **edja**, spelling. *Mĕngedja*. *Tĕredja*. [Arab. هجاء].

ايجق **idjoek**, bastachtige stof tusschen de bladscheden en den stam van den arengpalm. [Bat. *id*. Jav. *ĕdoek*].

ايدر **idar**, rond, in de rondte; ook: *idar-idar*. *Mĕngidar*, *kan*. *Bĕridarkan*, bijv. *piala*, den beker doen rond gaan. *Idaran*. *Pĕridaran*, ook: de omloop, loopbaan der sterren. [Jav. *idĕr*, omloop].

ايدن **edan**, gek. *Kaedaän*. [Jav. = Mal. *gila?*]

ايده **idah**; *mĕngidah*, een geschenk, voorn. aan eene vrouw, als een ring,

Digitized by Google

bloemen, enz. *Pĕngidah*, zulk een geschenk. L.

ایر **ajar**, (MĔN. *air*) water; — *bĕsar*, — *kĕtjil*, hoog, laag water; — *pasang*, — *soeroet*, vloed, ebbe; — *mati*, dood water, nam. op de banken aan de mondingen der rivieren. *Kajoe* —, *aralia javanica; boewah ajar-ajar*, vrucht die veel van eene kleine *langsat* heeft; soort van nymphaea. (BOT. wb.); de draad van het hout. BOT. wb., *boenga* — *mawar*, roos.

Ajar goela, stroop.
» *kandji*, stijfsel van rijst.
» *liar*, kwijl.
» *loedah*, spog.
» *mas*, verguldsel.
» *mata*, tranen.
» *moeka*, de heldere glans van het gelaat.
» *moeloet*, = *a. loedah.*
» *perak*, kwikzilver.
» *sini*, urine.
» *soesoe*, melk.
» *tĕboe*, suikerrietsap.
» *tĕpoeng*, beslag.

Bĕrajar, *kan. Kaäjaran.* [KW. *èr.* BAT. *aèk*].

ایرا **ira-ira**, draden in 't hout.

ایرت **iroet**, scheef, verdraaid, krom. *Mĕngiroetkan dirinja*, zich wringen van pijn. *Iroetan*, *Kairoetan.* [JAV. *perot*, id.].

ایرس **iroes**, houten rijstlepel. *Mĕngiroeskan*, besprenkelen. [JAV. *id.* scheplepel, bestaande uit een klapperdop met houten steel. V. دیرس].

ایرغ **irang**, bont en blaauw geslagen. [JAV. *irĕng*, zwart].

ایرغ **iring**, [1] achterna; [2] zijde. *Bĕriring* en *bĕriringiring*, in eene rij achter elkander. *Mĕngiring*, [1] volgen, vergezellen; afhankelijk zijn, inz. van pandelingen; [2] op zijde, naast zich, hebben. *Mĕngiringkan*, *i. Pĕngiring. Iringan*, [1] achter; [2] ter zijde, wat ter zijde is. *Miring*, hellen, overhangen; *miringkan.* [JAV. *iring*, zijde, flank, helling; het liggen of staan op de smalste zijde. BAT. *mangiringkon*, volgen. DAJ. *miring* id.].

ایرغ **iroeng**, kopje om uit te drinken, M. kruik L.

ایرف **irap**, V. کیرف.

ایرف **iroep**; *mĕngiroep?* slurpen. *Pĕngiroep*, een drinkebroêr. [MAK. BOEG. *iroe.* BAT. *idoep.* DAJ. *ihoep*].

ایرق **irik**, I. *mĕngirik*, den voet ergens op zetten, onder den voet houden; — *padi*, de padi uittreden. *Pĕngirik. Pĕngirikan.*

II. groote zeef voor groenten L.

ایرو **irau**, bemiddelen C.

ایري **irei** = ایرف **irap.**

ایست **isit**, tandvleesch. [C. BATAV.].

ایسغ **isang**, I. tandvleesch (M.); kieuwen van een visch.

II. *isang-isang*, knutselen, iets voor tijdverdrijf verrigten. L.

ایسق **isak**, aamborstig. [JAV. *èsĕk*, schor].

ایسق **isoek**, **esoek**, morgen; de volgende dag of dagen; voortaan (MĔN); *diam* — overmorgen. *Kaisoekan*: *pada* — *harinja*, den dag daarna. [JAV. *esoek*, de morgen, ochtend.]

ایسڤ **isap**, het zuigen, lurken, inzuigen, opsnuiven, rooken. *Bĕrisap. Mĕngisap. Pĕngisap.* [BAT. *id.* JAV. *isĕp.* V. ایرف *iroep*].

ایس **isi**, wat ergens in is, inhoud: — *roemah*, — *nĕgri*, de inwoners van

Digitized by Google

een huis, van eene stad; — *proet*, de ingewanden. *Běrisi*. *Měngisi*, *kan*, ergens indoen. [Bat. Jav. *id.*].

ايغ **ijang**, gw. van *kijangan*.

ايغت **ingat**, oplettend; indachtig; bijkomen (uit eene flaauwte): *koerang* — onoplettend; — *akan dirinja*, tot het bewustzijn wederkeeren, zich zelven bewust worden; *loepa akan* — *nja*, zijn bewust zijn verliezen. *Ingat-ingat*, opgelet! pas op! *Běringat*, *kan*. *Měngingat*, *i*, *kan*. *Ingatan*, aandacht; herinnering; hoede: *dĕngan* — *nja*, op zijne hoede; *měngambil* — nota nemen. *Běringatan*. *Kaingatan*. *Pĕngingatan: soerat* — schriftelijke memorie. [Bat. *ingot*. Daj. *ingat*. Jav. *engĕt*. Mak. *inga* id.].

ايغر **ingar**, luid misbaar: *ingar-bingar* of *ingar-bangar:* verst. vorm. [Bat. *ingor*, leven maken, als spelende kinderen].

ايغس **ingoes**, het vocht dat bij verkoudenheid uit de neus loopt. [Bat. *id.*].

ايغس **ingas**, Jav.? = رغس.

ايغن **ingin**, lust, begeerte; belust zijn. *Běringin*. *Kainginan*. [Jav. *kapéngin* id.]

ايغو **ingoe**, wijnruit; *ingoe-ingoe* soort *saurauja*. [V. اغكو *anggoe*, *inggoe*].

ايغه **ingah**, kindsch door ouderdom L.

ايغر **ipar**, zustersman, broedersvrouw. [Jav. *ipé*. Mak. *iparà*].

ايڤق **epok**, sirih-tas. [Jav. *id.*].

ايڤه **ipoeh**, de vergiftboom, *antiaris*; plantenvergift, *oepas*. [V. *oepas*. Bat. *ipoe*. Daj. Mak. *ipo*].

ايق **ajak**, zeef. *Měngajak*, *kan*. *Pĕngajakan*. [Jav. *id.* Mak. *aja*.]

ايك **ika**, Měn. = *ini*. *Di-sika* = *disini*.

ايكت **ikat**, al wat dient om te binden of toe te maken; — *pinggang*, gordel, — *prang*, slagorde, — *tangan*, gift, fooi, — *mati*, een band, die in den knoop gegaan is (L), strik, schuifknoop (M). *Běrikat*, *kan*. *Ikatan*. *Ikatikatan*, ook: een dichtstuk, een stuk in gebonden stijl. *Pĕngikat*. *Pĕngikatan*. [Jav. *ikĕt*, *id.* Bat. *ihot*, draagband].

ايكت **ikoet**, het volgen; meêgaan, gehoorzamen; onderhoorig zijn; navolgen; vervolgen; volgens: *kamana* — *djalan ini*, waar gaat deze weg heen? — *adat*, volgens de gewoonte. *Běrikoet*. *Běrikoet-ikoet*, achtereenvolgens. *Měngikoet*, ook: — *praoe*, meêgaan op een schip. *Měngikoetkan*. *Mĕmpĕrikoet*. *Ikoetan*, ook: voorbeeld ter navolging; *dĕngan ikoet-ikoetan*, in navolging; bij beurten. *Pĕngikoet*. *Pĕlikoet* (?), gevolg, trein. [Bat. *ihoet*, mede doen, mede].

ايكر **ikoer** (**ekor**) staart: — *mata*, de buitenhoeken der oogen; — *daoen*, de scherpe punt van een blad; — *loetoeng*, klein stuk geschut, met een lang krom aanhangsel (?). *Pĕlikoer*, gevolg van vorstelijke personen, *la queue* (verg. *pĕlikoet* op *ikoet*). *Saikoer*, één, van dieren. [Bat. *ihoer*. Mak. *ingkong*. Boeg. *iho*. Daj. *ikoh*].

ايكل **ikal**, in een knoop gedraaid en zóó achter op het hoofd vast gemaakt, van het haar, wrong, draai, krul. *Běrikal*. [Jav. *oekĕl*].

ايكن **ikan**, visch; — *merah*, roode vischjes, *ambassis* sp. [Bat. *ihan*].

ايكٮ **iga-iga**, eene soort van watermos, Bot. Wb.

ايڭل **igal**; *měngigal*, huppelen, dansen, van vogels; slingeren, van pijlen. [Jav. *igĕl*, het pronken van een paauw of kalkoen; eene beweging der handen

Digitized by Google

bij het tandakken; BAT. *ègol*, wordt gezegd van den gang van iemand, die met zijne posteriores onder het loopen heen en weêr draait].

ايلا **ela**, el, van den top der vingers tot het midden van de borst.

ايلت **ilat**, bedriegen, valsch spelen C.

ايلر **ilar**; *mĕngilar*, naar iets verlangen. L. [hongerig zijn C. BATAV.]

ايلغ **iling**, **eling**, op zijde hellen, naar éénen kant overvallen, van een schip; het oor leenen, luisteren. *Mèngiling*. [BAT. *iling*, naar een kant hellende, fig. van het oor van iemand die partijdig iets aanhoort. JAV. *eling* N. van *engèt*, oplettend zijn enz. MAK. *tìling*. V. تيلغ en تيلق].

ايلق **elok**, fraai, uitmuntend? [JAV. *élok*, wonderbaar].

ايم **ijam**; *mĕngijamijami*, gluren. L.

ايمي **imei**, **ĕmei**, gekookte rijst.

اين **ini**, deze, dit; — *djoega*, deze zelfde. [JAV. *iki*].

ايند **ajanda**, vorstelijke *ajah*.

اينغ **inang**, min, zoogmoeder, ook *ma inang*; ook, en dan gew. met *pĕngasoeh* er bijgevoegd: vrouwelijke bediende bij kinderen, *bonne*. [C. *mammae*. JAV. *inja*, min. BAT. *ina* en DAJ. *inä*, moeder].

اينق **enak**, lekker van spijzen; plezierig (van gevoel), op zijn gemak. *Mĕngenak*, iets zoo vinden. [JAV. *id.* V. MAK. *enà*: *paenà-enà*, zieken oppassen. V. ook ARAB. اناة, bevalligheid].

اينڤ **inap**, JAV.? overnachten.

اينن **inoen**, gindsch.

اينند **inanda**, vorstelijke *inang*.

ايني **ineï**, henna, een zeker gewas, met welks bladeren de nagels roodgeel geverwd worden, ook wel eens *daoen laka* genaamd, *lawsonia alba*. [ARAB. حِنّاء].

ايو **ajo**, uitw. van opwekking en van klagt. *Mĕngajo*, beklagen. [JAV. *ajo*, *ajon*, tot weêrkeerige hulp opwekken].

ايو **ijoe** (ook **joe**), haai.

ايوت **ajoet**; *ajoetajoetan*, bijzit C.

ايوت **ajoeta**. V. جوت **djoeta**.

ايون **ajoen**, heen en weêr slingeren, van iets dat hangt. *Mĕngajoen*, *kan*, wiegen. *Pĕngajoen* en *Ajoenan*, wieg. [JAV. *joen*, van waar *ngijoen* en *joen-joenan*. V. BAT. *anggoen*].

ايه **ajah**, vader (van vorstelijke personen.) [JAV. K. i. *wajah*, kleinkind. MAK. moeder. SKR. *wajas*, bloeijende leeftijd].

ايه **ajoh**; *ajohajoh*, wieg. [V. *ajoen* en *ajo?*]

ايم **anjam**; *mĕnganjam*, vlechten, van touw en mandenwerk. [V. انجم. JAV. *anam*, *nganam*, bamboe vlechten. MAK. BOEG. *anang*, vlechten].

ايه **ĕnjah**, V. يه.

ب

بابت **babat**, I. omwindsel, doek, dien men om het lijf slaat. *Mĕmbabat*, ook, bijv. *djalan*, versperren. *Pĕmbabatan*. *Kababatan*. [JAV. *bĕbĕd*. DAJ. *babat*. MAK. *babà*. BOEG. *bĕbà*].

II. *mĕmbabat?* schoon maken van een land door het omkappen der boomen. [JAV. *babad*].

Digitized by Google

بابر **babar**, *mĕmbabar*, losmaken van de zeilen. [Jav. *'mbèber*, uitspreiden, ontrollen; *bèbĕr*, gordijn].

بابن **baban?** vracht, last, pak; inhoud van woorden (beter: de hoofdsom). [V. Jav. *babon*, kapitaal enz.].

بابو **baboe**, min; kindermeid [Jav.?].

بابي **babi**, varken: — *oetan*, *sus verrucosus*, — *tanah*, *sus vittatus*; — *roesa*, hertzwijn, *sus babyrussa*; *bintang* — de planeet Venus; *boewah* —, *crypteronia paniculata* K. [Jav. *id.* tam varken. Bat. *id.* Mak., Boeg. *bawi*. Daj. *bawoi*].

بات **bata**, gebakken steen. [Jav. *id.*].

باتو **batoe**, steen, rots; ook bij het optellen in gebruik, bijv. bij tanden, edelsteenen enz. — *brani*, zeilsteen, — *djangat*, keisteen, — *kapala*, schedel, — *lada*, graveel; —*ladoeng*, steen of stuk lood om de lijn van den hengel naar beneden te houden; — *mata*, lens van het oog; — *toemboel*, puimsteen; — *goela*, kandij-suiker; *kajoe* —, zeer hard hout van *blumea lacera* K. [Bat. Mak. en Boeg. *id.* Jav. *watoe*].

باتس **batas**, grens; dijkjes tot afscheiding van akkers. *Mĕmbataskan*. *Pĕrbatasan*. [Jav. *watĕs*].

باتر **batoer**, gallerij. C. [Jav. *batoer*, grond, vloer].

باتغ **batang**, I. stam; stok, steel enz.; ook bij optellen in gebruik; — *ajar*, hoofdrivier, — *idoeng*, de rug van de neus; — *leher*, de nek. *Bĕrbatang: bĕsi* — ijzer in staven. *Bĕrbatangkan*. *Pĕbatang* en *pĕrbatang*, de lengte van een kussen. *Bĕpĕrbatang*. *Batangan*, sluitboom van eene rivier. *Pĕmatang*, al wat tot dam of dijk dient. [Mak, *id.* Boeg. *watang* id. Jav. *watang*, lans. Daj. *batang*, ook: oorsprong; het voornaamste van iets].

II. uitlegging. [Jav. *batang*].

III. kreng, lijk. [Jav. *bataṇg*].

باتغ٢ **batong-batong**, eene soort van schelpdier.

باتق **batik**, *gebatikd*, op Oost-Indische wijs geschilderd, van stoffen. [Jav. *batik*].

باتق **batoek**, hoesten. [Bat. *id.* Jav. *watoek*].

باتق **batok**, dop of binnenste schil van eene kokosnoot. [Jav.?]

باتل **batil**, kommetje, bakje, bijv. zulk een waarmeê men water uit de *tĕrnang* schept; *sampan* — soort van kleine schuitjes. [Mak. *bátili* id.].

باتن **batin**, titel van hoofden van minderen rang, inzond. bij de Orang-laut in gebruik. [V. قرواتن].

باج **badja**, I. staal. [Jav. *wadja*, id.; Skr. *wadjra*, hard; diamant].

II. zwartsel, gew. van gebrande kokosnotenschillen, voor de tanden. [Bat. *id.*].

باجق **badjak**, I. ploeg; beestenmest; *lèpas* — tijd dat de buffels van de ploeg afkomen, d. i. 's voorm. 9 uur. *Mĕmbadjakkan*.

II. *orang* —, zeeroover. *Mĕmbadjak*. *Pĕmbadjak*. [= *badjau*? Jav. *badjag*, zeeroover. V. Bat. *badjo*, eene vijandelijke expeditie. Mak. *bajo*, 't Mal. *badjau?*].

باجڠ **badjing**, I. eekhorentje. [Jav. *id.*].

II. zich bij het vuur warmen. [Jav. *bèdijang*, een vuur waarbij men zich warmt].

باجن **badjan**, kom. *Pĕmbadjan*, iemand die *badjan's* en dergelijke verkoopt, marskramer. [Port. *bacia* V. Jav. *wadjan*, kleine braadpan, ijzeren pan. V. ook بجانه en بجان].

Digitized by Google

باجو **badjoe**, soort van bovenkleed, jak; — *rantei*, pantser. [Jav. Bat. Mak. Daj. *id.* Ons baaitje? of Perz. *bāzoe* (T)?].

باجو **badjau**, V. *badjak* II.

باجي **badji**, wig, beitel. [Bat. *badjibadji*. V. *bantji*].

باچ **batja**; *mĕmbatja*, lezen; voorlezen; opzeggen, bijv. gebeden. *Mĕmbatjakan*. *Batjaän*. *Pĕmbatja*. *Kabatjaän*. [Mak. *id.* Jav. *watja*. Bat. *basa*. Skr. *wātja*, spraak].

باچڠ **batjang**, = همباچڠ.

باچق **batjok**; *mĕmbatjok*, een houw toebrengen. L.

باچل **batjoel**, ontmoedigd. C.

بادر **badar**, soort van kleine zeevisch. T. [Bat. *id.*].

بادڠ **badang**, eene kleine zeef voor granen. C.

بادڠ **badong**, I. plaat die op de borst gedragen wordt. *Bĕrbadong*. [Jav. *badong* id.].

II. *mĕmbadong*, in een groot kleed wikkelen, van kinderen, na het baden.

بادق **badak**, neushoorn; — *gadjah*, n. met één, — *karbau*, n. met twee hoorns; *lidah* — cochenille-cactus. [Bat. *id.* Jav. *warak*. Mak. *badà*].

بادق **badek**, soort van dolk, een voet lang en gebogen (Riouw), een halve voet, regt en tweesnijdend (Malaka) [Bat. *id.*].

بادي **badei**, I. rukwind, storm.

II. = بادق.

بادي **bade**, vermoeden, gissen; toekomst. C. [Jav. *bade*, willen, zullen, gaan doen].

بار **bara**, gloeijende kool, heete asch. *Alipan* — de roode duizendpoot. [Mak. *id.* Daj. *barah* id. Jav. *wawa*. Bat. *gara*, gloeijende kool. V. بارة en اڠكار].

بارت **barat**, Westen; — *daja*, Zuidwesten; — *laut*, Noord-westen. [Jav. *id.* stormwind, regenvlaag. Mak. *barà*. Boeg. *barĕ*, westenwind, regenbui].

بارت **baroet**, zwachtel; band zooals de kinderen om den buik dragen. *Mĕmbaroet*.

بارس **baris**, rij, van dingen die naast elkander liggen; streep, regel; gelid; streepje waarmede de klinkers *a* en *i* in het schrift worden uitgedrukt. *Bĕrbaris*. *Barisan*. [Jav. *id.* troepen krijgsvolk. Mak. *bárisì* id. Bat. *mamaris*, vreugdeschoten doen. Daj. *baris*, deel, afdeeling; volgorde, rij].

باڠ **barang**, geeft aan het woord, dat er op volgt, een onbepaalden zin, overeenkomende met ons: wie ook, wat ook en derg. — *saorang poen tiada*, er was niemand, wie ook; *djikalau ada* — *kasoekaran*, indien er zwarigheid is, welke ook, d. i. indien er eenige zwarigheid is; *bidjaksana pada* — *ilmoe*, wijs in wetenschappen, welke ook, d. i. in allerlei wetenschappen, *dan* — *sabageinja*, en dergelijke, welke ook, d. i. en alle dergelijke; — *kahandakmoe*, uw begeeren, wat ook, d. i. wat gij ook begeert; — *katanja*, wat hij ook, d. i. al wat hij, zegt, *pada* — *tĕmpat*, overal; ergens; — *jang dapat*, hetgeen hij kreeg, wat ook, d. i. al wat hij kreeg; — *kali*, te eeniger tijd, misschien. Met eene negatie: *tiada barang orang*, *boekan barang orang* of *barang-barang orang*, niet zoo maar iedereen; *boekan barang*, niet zoo maar elk of alles, niet alledaagsch.

Vóór vragende voornaamw. staande, geeft het daaraan insgelijks een onbepaalden zin: — *siapa*, wie ook, al wie, — *kamana*, waar ook heen, ergens heen, — *apa*, iets, wat ook.

Digitized by Google

Vóór telwoorden heeft het de beteekenis van: omtrent; *doea ratoes*, een paar honderd of zoowat; — *sahari*, een dag of zoo: *tiada boleh mĕnanti — sahari*, hij kon geen enkelen dag meer wachten.

Vóór volzinnen, die als een wensch zijn optevatten, drukt het misschien het onbepaalde van de wijs der vervulling uit: *barang disampeikan Allah*, Allah doe (t. w. den brief) bereiken, hoe dan ook; maar deze eigenlijke beteekenis is op den achtergrond terug getreden en de uitdrukking van den wensch, dien zulke zinnen bevatten, is gezocht in *barang*, dat dan door: moge, kan worden vertaald, bijv. — *toewan ma'loem*, moge mijnheer weten.

Barang en *barang-barang*, goederen, *Sachen*. *Sabarang*, wat ook, al wat. [Jav. Bat. Mak. *id.* Boeg. *bara*. V. Daj. *bara*].

بارغ **baring**, nederliggen te rusten. *Bĕrbaring*. *Mĕmbaringkan*. *Pĕr-* en *pĕmbaringan*.

بارغ **baroeng**, I. te zamen, te gelijkertijd. [Jav. *id.* en *barĕng*].

II. hut in de rijstvelden; tijdelijk opgeslagen loods; kraampje, tentje. [Bat. Mak. *id.* Jav. *waroeng*].

بارو **baroe**, boom van welks bast garen en derg. gemaakt wordt, *hibiscus tiliaceus*; — *laut*, *thespesia populnea* (of *hibiscus tiliaceus* C.); — *tjina*, *artemisia vulgaris*; — *goenoeng*, *paritium simile* C., — *landak*, *abelmoschus mutabilis* C. [Mak. *id.* Jav. Boeg. *waroe*]. *Baroe-baroe*, naam van een zangvogel, eene soort van klauwier, *lanius*. [Bat. *baro-baro*, eene soort van zangvogel].

بارو **barah**, puist, zweer. *Bĕrbara*. [Jav. *id.* uitslag. Bat. *baro*, zweer, groote puist. = بار *bara?*]

بري‌ر **bari-bari**, V. بري‌ر.

باسه **basah**, vochtig, nat; *boewah* — vruchten aan den boom. *Basahan*, badkleed. [Jav. *id.* verrot, vergaan en *basahan*, dienstkleeding. Bat. *baso*, muf. Mak. *basa*].

باسه **basoeh**, het wasschen, reinigen, spoelen; — *moeloet*, suikerwater dat na den afloop van een gastmaal gepresenteerd wordt. *Mĕmbasoeh*, *kan*. *Pĕmbasoeh*. *Pĕmbasoehan*. [Jav. *masoeh*, *asoeh* V. *basah*].

باسل **basal**, soort van ziekte, waterzucht? L.

باسي **basi**, I. muf, schimmelig. [V. *basah*, *basoeh*. Bat. *baso*].

II. opgeld. [Jav. *id.*]

III. een schotel voor groenten. L.

باسي **basei**, ziekelijk van uitzigt, bleek. C.

باڠت **bangat**, haastig, driftig. *Bĕrbangat*. *Mĕmbangat*, *kan*. *Pĕmbangat*. *Pĕmbangatan*. *Bĕrbangatbangatan*. [Jav. *bangĕt*, zeer; hevig].

باڠر **bangar**; *ingar-bangar*. V. *ingar*.

باڠر **bangoer**, domkop.

باڠل **bangal** (of **bangol**?) [1] hardhoorend, duizelig, gevoelloos, door een slag. [V. Sal. *bóngolò*, hardhoorend. V. *bingal* en *bĕngei*].

[2] verstopt van het ligchaam. [C. Batav.].

باڠن **bangoen**, I. ontwaken, uit den slaap opstaan. *Mĕmbangoen*, *kan*. [Jav. *id.* het laatste gedeelte van den nacht. Mak. *bangoeng*].

II. uitslag, uitkomst: — *nja tjidra itoe*, de uitkomst van dat geschil, *matilah kita di tĕngah laut — nja*: de uitkomst zal zijn enz. [V. I].

Digitized by Google

III. uitwendige gedaante, fatsoen. *Bangoenan*: ook, gebouw. *Bangoen-bangoenan*, schietschans, schiettoren. [Jav. *wangoen*, vorm, gedaante].

IV. bloedgeld, boete die aan de familie van een vermoorde betaald wordt.

باغو **bangau**, soort van ooijevaar, *ciconia capillata*. [Jav. *id.*].

باڤ **bapa**, en باڤق **bapak**, vader. *Bĕrbapa*. [Jav. Bat. Daj. *id.*].

باك **baka**, I. erfelijke aard, erfelijke hoedanigheid: *tiada mĕmboeang* — zijne afkomst niet verloochenen. [Bat. *id.* Arab. بقاء blijvend, bestendig].

II. klierziekte. C.

III. *bĕbaka*, paren, treden. C.

باكت **bakat**, I. geheel vol. C.

II. het breken der golven tegen het strand of tegen een schip L., deining der zee. C.

باكر **bakar**, in brand staan, branden; blaken; braden. *Mĕmbakar*. *Kabakaran*. [Jav. *id.* ijzer heet maken. Bat. *bahar*?].

باكس **bakas**, vat, doos enz. — *dawat*, inktkoker, — *sirih*, beteldoos; — *ajĕr-mandi*, waschbak. [Bat. *id.* Het eng. box?].

باكل **bakoel**, mand, korf. [Jav. *id.* kleinhandelaar, koopvrouw; *wakoel*, mandje. Bat. *id.* rijstmaat; een grove betelbuidel. Mak. *bàkòe*].

باكڠ **bakoeng**, soort van lelie, *crinum*, *pancratium*, ook — *ajar*. [Jav. *id.* Bat. *bahong*].

باكم **bakam**, soort van robijn (ook *nakam*). L. Bot. wb.

باكو **bakau**, mangle, wortelboom, rhizophore. [Daj. *id.* Jav. *bakoe*. Bat. *baho*].

باڭت **bagat**, eene palmsoort.

باڭس **bagas**, verkwikt, versterkt. [Kw. krachtig, sterk].

باڭس **bagoes**, schoon, fraai. [Jav. id. Mak. *bágoesoè*].

باڭن **bagan**, een tijdelijk opgeslagen hut in de bosschen.

باڭو **bagoe**, zekere boom, *gnetum gnemon*.

باڭي **bagei**, soort; aard; gelijk: *mĕnoeroet — nja*, naar zijn aard. *Sabagei*, van dezelfde soort, evenzoo; *dan lain — nja*, andere dergelijke: *disabageikan*, vergeleken worden. *Bĕrbagei*. *Pĕlbagei*, verscheiden, veelsoortig. [Bat. *bagè*].

بال **bala**, leger, volk; een man uit het volk: *djika anak mantri mĕmboenoeh anak* — indien de zoon van een mantri (of een van de mantris?) een zoon van een uit het volk (of een uit het volk) vermoordt; *sĕgala — tanah-itoe* al de opgezetenen van dat land. [Jav. *id.* leger. Bat. *id.* bondgenoot; een man van .... V. بلا. Skr. *bala*, kracht; leger; *bāla*, kind].

بالت **baloet**, I. linnen zakje, foudraal. *Mĕmbaloet*, inwikkelen. [Bat. *id.* V. بلت].

II. gezwollen oogen, van het schreijen. [Jav. *id.*].

بالر **balar**, V. بلر **bĕlar**, albino. [Bat. *si-balar*, wit-roodachtige buffels].

بالر **baloer**, striem (door slagen). [Jav. *id. biloer* en *galoer*. Bat. *baroer*, bont, met bonte plekken, ten gevolge van slagen of ziekte; albino? V. بلر, بلڠ].

بالس **balas**, het weêrom doen: beantwoording, vergelding, belooning, wraak. *Bĕrbalas*. *Mĕmbalas*: — *soerat*, een brief tot antwoord zenden; een brief beantwoorden. *Mĕmbalaskan*. *Pĕrbalasan*. *Pĕmbalas*. *Pĕmbalasan*. *Kaba-*

Digitized by Google

lasan. [BAT. *balos.* JAV. *walĕs.* MAK. *bálasà.* DAJ. *balèh*].

بالغ **balang**, I. kannetje, fleschje; rozewater-fleschje met langen hals.

II. = *bilalang.* [JAV. *walang*].

III. JAV. werpen; het balspel. (C.)

بالغ **baling**, I. werpen C. [V. *balang* III].

II. *baling-baling* weerhaan, windwijzer.

بالغ **baloeng**, hanekam. *Bĕrbaloeng. Baloengan.*

بالق **balik**, de achterkant; achter, aan gene zijde; omgekeerd, daarentegen; ook = كمبالي. *Bĕrbalik*, ook bijv. omdraaijen, van gezindheid. *Mĕmbalik:* — *mata*, de oogen verdraaijen; goochelaar. (C). *Mĕmbalikkan. Kabalikan. Pĕmbalikan. Bĕlak-balik*, onderst boven; — *adap*, zekere plant, waarvan de bladeren aan den eenen kant wit zijn. [BAT. DAJ. *id.* JAV. *walik.* MAK. *bali.* V. *Koembali.*]

بالق **balok**, I. soort van zeilvaartuig. [V. SP. *faluca*].

II. balk. [MAK. *balò*].

بالم **balam**, I. soort van duif van lichtbruine kleur.

II. soort van timmerhout.

بالن **baloen**, I. oprollen, zoo als matten. T.

II. slaan, beuken. C.

بالو **baloe**, weduwe, weduwnaar. [BAT. MAK. *id.* ĐAJ. *balo* id.].

بالو **balau**, V. همبالو.

باله **baloeh**, de houten vorm van eene trom. C.

بالي **balei**, I. een aan de vier kanten open gebouw, dat voor vergaderingen, het huisvesten van vreemdelingen enz. dient, raadhuis; JAV. bank; *b. kambang* (en b. *gadjah* L.), eene op het water drijvende tent; — *boedjoer*, de voornaamste kajuit in een schip (C.) *Baleiroewang*, zie رڠ. [BAT. *balè*, loods op vorstelijke graven. JAV. *bale*, bank. DAJ. *balai*, open huis. Ons balie?].

II. een zekere medicinale plant. K.

باليو **balijoe**, gesneden, gelubd.

بان **bana**, de werkking van den vloedgolf aan de monding van rivieren, branding; beter *bĕna*? (T.) [JAV. *bĕna*, watervloed, overstrooming. SKR. *vāna.* V. بهان en *sĕlĕmbana*].

بانت **banat**, eene soort van fijne wollen stof. [C. HIND. *bannaut?* wollen stof].

بانر **banir**, uitwas aan de wortels van sommige boomen, wortelhout. [BAT. *id.*].

بانغ **baning**, soort van groote zoetwaterschildpad.

باو **baoe**, reuk, lucht, die iets van zich geeft. *Baoe-baoe-an*, reukwerk, parfumerien. *Sabaoean*, van eene lucht, d. i. bij elkander behoorende: *bĕlom ada — karbau itoe*, die buffels zijn nog niet aan elkander gewend; *bĕlom ada — orang doea itoe*, die beide menschen zijn nog niet met elkander verzoend; kameraad. *Bĕrbaoe.* [BAT. *id.* MAK. *baòe*, reuk, rieken; zoen].

باو **bawa**; *mĕmbawa*, bij zich dragen, bij zich hebben; medebrengen; mede brengen, medenemen; met (iets bij zich):— *iman*, geloovig zijn; — *dirinja*, zich ergens heen begeven; — *hikajat*, een verhaal aanhalen. *Mĕmbawakan*, *i. Pĕmbawa. Pĕmbawan*, de bovenste bamboe van een *lajar-tandja. Bawaän*, dragt, zooveel als iemand dragen kan. [JAV. *gawa*].

Digitized by Google

باوت **bawat**, overhellen; naar beneden hangen. *Bawatan: tali* — brassen.

باور **bawar**, soort van visch [= باول?]

باور **baoer**, door een, door elkander, onder elkander. *Tjampoer-baoer*, verward door een, bijv. — *bangkei manoesja dan binatang, pĕrkataän* —. *Bĕrbaoer: soedah* — *dĕngan sanaknja*, teruggekeerd zijn onder de zijnen. *Mĕmbaoerkan.* [Jav. *id.* verward. Bat. *id.* vermengd].

باوڠ **bawang**, ui, *allium*; — *boengkoel*, een fatsoen van krisknop. (L.) [Jav. Bat. Daj. *id.*].

باوڠ **bawong**, een meervalachtige visch, *bagrus.*

باول **bawal**, een makreelachtige visch, *stromateus.*

باوق **bawan**, speelkameraad. C.

باوه **bawah**, beneden. *Di* — onder, beneden; lager in rang, ondergeschikt: *doedoek* — beneden, lager dan een ander zitten, die hooger in rang is; — *angin*, beneden den wind, oostelijk (zie *angin*); aan lij. *Kabawah* ook = *kapada* als het hooggeplaatste personen betreft. *Mĕmbawahkan.* [V. Mak. *rawa*, dat ook voor het Noorden gebruikt wordt].

باهس **bahas**, iets vriendschappelijk bespreken. [C. Batav.].

باهو **bahoe**, schouder, bovenste van den arm. [Jav. *id.* bovenarm. Daj. *baha*, schouder. V. *paha.* Skr. *bāhoe*, arm].

باي **baja**, I. = بهاي.

II. gelijk, even als. [Jav. *kaja*].

بايت **bajat**; *mĕmbajat*, rijstzaaijen om later te verplanten. *Pĕmbajat.*

باير **bajar**; *mĕmbajar*, betalen, voldoen. *Bajaran. Pĕmbajar. Pĕmbajaran.* [Jav. *id.* Mak. *bajarà*].

باير **bajoer**, soort van boom, waarvan vaartuigen gemaakt worden, *pterospermum Blumeanum.*

بايڠ **bajang**, I. *bajang-bajang*, schaduw, schim: *atsalnja* — het voorwerp dat de schaduw werpt; *kain* —, doorschijnende stof; *pada* —, in de schemering. *Bĕrbajang. Mĕmpĕrbajang: jang di* — *diatas kapala patik*, dien uwe slaven als eene schaduw hebben over hunne hoofden, d. i. die eene schaduw werpt op het hoofd uwer onderdanen. V. ظل. *Mĕmbajangkan, i.* [Mak. *id.* Jav. *wajang*].

II. soort van visch.

بايڠ **bajoeng**, I. soort van kapmes.

II. huilen. C.

بايق **bajoek**, baard. C. [Bat. *bahoek*, bakkebaard].

بايك **baik**, goed, van personen en zaken; schoon, fraai; gunstig (van een tijd om iets uittevoeren) — *lah*, 't is goed, 't is wel, welaan; *baik . . . baik*, of *baik . . . atau . . .*, hetzij . . . hetzij . . . *Mĕmbaiki*, goed of beter maken, herstellen, enz. *Bĕrbaiki. Kabaikan. Pĕrbaikan.* [Jav. *bae*, slechts, maar].

بايم **bajam**, het plantengeslacht *amarantus*, spinazie enz. [Jav. *bajĕm*].

بايين **bajan**, soort van papegaai, *psittacus Osbeckii* [Mak. *id.*].

بايين **bajĕn**, kamenier. C.

بايو **bajoe**, windvlaag: — *mana garangan, toean, jang datang bĕrpoepoet ini*, wat voor windvlaag, Mijnheer! is er hier komen waaijen? d. i. heeft u hier heen gevoerd. [Skr. *wājoe*, wind].

بايه **bajoeh**, veelwijverij. [Jav. *id.* V. Bat. *bajo*].

باپق **banjak**, I. veel, zeer, *orang* — de menigte, de menschen. *Sabanjak*,

Digitized by Google

zooveel: *sabanjakbanjaknja*, op zijn meest. *Bĕrbanjak. Mĕmbanjaki*, *kan. Mĕmbanjakbanjaki*, *kan*, met zijn velen overweldigen. *Mĕmpĕrbanjak*, bijv. *tabik dipĕrbanjakbanjak. Kabanjakan*, ook: meer; *dĕngan* — in 't gros. *Pĕrbanjakan.*

II. gans, *anser*. C. [Jav. *id.*].

باپل **banjoel**, I. een potsemaker, snaak. [Jav. *id.*].

II. eene soort van vogel. [Ook gespeld بنيول].

باپن **banjoen** en **bĕbanjoen**, tandezwartsel van schillen enz. gemaakt. [Jav. *bannjon*, de tanden zwart maken].

ببارن **babaran**, I. soort van schelp of visch.

II. moeite, zwarigheid.

ببغ **bĕbang**; *kabĕbangan*, ontijdig van een dood kind bevallen. [Bat. *habomboman*, een dood kind ter wereld brengen. V. *bĕmbĕm*].

ببل **bĕbal**, dom, onnoozel; *salah* — fout uit onwetendheid. *Bĕbalan. Kabĕbalan.*

ببيرق **baberek**, nachtzwaluw, geitemelker, *caprimulgus mystacalis.*

ببيكن **bibikan**, zeker taai hout. K.

بتار **batara**, een titel van goden en vorsten, als Batara Goeroe, Batara Indra enz. [Jav. *id.* Skr. *bhaṭṭara*, vereeringswaardig].

بتاف **bĕtapa**, hoe? hoedanig? zoo, zoodanig. *Kabĕtapaän*, wijs waarop iets geschiedt, bijv. *soempah*, een eed.

بتس **bĕtis**, het been tusschen knie en voet. *Bĕrbĕtis*, met zijn beenen naast elkander liggen. (C.). [Jav. *wĕntis*, dijen, lendenen. Bat. *bitis*, kuit].

بتغ **bĕtoeng**, *boeloe* —, soort van zeer dik bamboes. [Jav. *pĕtoeng*].

بتغ **bĕting**, bank in zee, plaat, die bij laag water droog staat.

بتق **bĕtik**, de papajaboon. T. [Bat. *botik*].

بتل **bĕtoel**, echt, waar, juist: *djalan* — de juiste, d. i. de regte weg, *kata* — juiste woorden, *bĕrdiri* — goed, regt, overeind staan, *datjing* — zuivere unster, *ati* — hart dat op de goede plaats zit? *Bĕrbĕtoel*, *kan. Mĕmbĕtoelkan. Mĕmbĕtoeli*, juist op iets afgaan. *Bĕrbĕtoelan*, juist, regt tegenover. *Kabĕtoelan.* [Bat. *botoel* id.].

بتوه **bĕtoewah**, V. توه.

بته **bĕtah**, pas hersteld, aan de betere hand zijn; in staat zijn iets te doen, kunnen: *tiada* — ziek zijn (van vorsten) [Jav. *bĕtah*, uithouden, volhouden].

بتين **bĕtina**, wijfje, van beesten.

بجانه **bĕdjanah**, vat, kom. C. [V. بجان].

بجق **bĕdjak**, gekneed. [Jav. *wĕdjak*].

بجق **bĕdjik**; *kabĕdjikan*, iets goeds, het goede; — *nĕgri*, de welvaart van het rijk, *djalan* — de weg der deugd; *bĕrboeat* — goede diensten, weldaden, bewijzen. [Jav. *id.* Bat. *badjik*. Mak. *badjì* id.].

بجقسان **bidjaksana**, knap, verstandig, bijv. *pada sĕgala pĕrkataän* [Skr. *witjaksana*, eig. een goede spreker?]

بجار **bitjara**, overlegging, raadpleging; raad; oordeel; zaak (als onderwerp van beraadslaging); regtszaak; raad, raadsvergadering; spraak, spreken (l. m.): *apa* — *kita*, wat raad? wat zullen wij doen? *Bĕrbitjara. Mĕmbitjara*, *kan. Pĕmbitjara. Pĕmbitjaraän.* [Jav. *witjara*, over iets spreken. Mak. *id.* Skr. *witjāra*].

بجان **batjana**, regenbak. [V. باجن en بجانه].

Digitized by Google

بدابه **boedabah**, ongelukkig, ongelukskind. C.

بدات **bidata**, soort van plant, *sonneratia acida*.

بدار **bidara**, I. soort van boom, *zizyphus jujuba*; — *balang*, soort van schelpdier. [JAV. *widara*. SKR. *widara* of *widāra*].

II. staatsiepraauw met een vlaggestok middenscheeps boven de hut uitstekende. [V. بيدر].

بدر **badar**, soort van steen, die in ringen gezet wordt L. [V. بدوري].

بدس **bědis**, dikbuik. C.

بدق **bědak**, een kosmetiek, bestaande uit rijstmeel en parfums. *Běrbědak*. *Měmbědak*, *kan*. [JAV. *wědak*. MAK. *bárà*. BOEG. *bědā*.]

بدل **bědal**, I. *měmbědal*, *i*, ergens uittrekken. [JAV. *bědol*, id.]

II. slaan, bijv. met een rotting L.

بدل **bědil**, schietgeweer; het schieten; schot. *Běrbědil*. *Měmbědil*. *Běrbědilbědilan*. [JAV. *bědil*. BAT. *bodil*. MAK. *bádilì*. [V. دل *dil*].

بدواكن V. ثدواكن.

بدوري **bidoeri**, soort van edelgesteente, agaat volg. Rumph; — *boelan*, de witte katoog L. ook eene zekere plant C. [JAV. *widoeri*, saffier; katoog. V. SKR. *widōēradja*, lazuursteen (eig. ver af geboren)].

بدوق **bědoek**, groote gong, waarop de uren voor het gebed worden geslagen; de tijd van 9 tot 12 uur of 2 uur 's nachts; eene wacht van 3 uur (C.) [JAV. *bědoeg*, eene groote trom voor hetzelfde doel gebezigd].

بدون **bidoewan**, danser en zanger, hetzij publieke, mannen of vrouwen, of slavinnen aan het hof. [SKR. *widwān*, een wijze, een ziener? V. *bidjadari*, *bědaja* op Java, *balian* op Borneo en *walian* in de Minahasa. BAT. *id.*].

بدوند **bědoewanda**, lijfwacht. [V. بدون].

بده **bědah**, gescheurd, doorgebroken L. [JAV. V. بله *bělah*].

بدي **bědei**, I. omgeploegd land gelijk maken C.

II. treffen, slaan; snappen, wegkapen C.

بديا **bědija**, een stukje klatergoud C.

بديمان **boedimah**, **boedimana**, verstandig. [SKR. *boeddhimān*].

بديادري **bidjadari**, hemelsche nimf. [JAV. *widadari*. MAK. *bidadari*. SKR. *widjādhara*, *widjādharī*, soort van hemelsche wezens, eig. wijsheiddrager. V. *bidoewan*].

برا **bra**, sympathetische pijn C. [V. JAV. *bra*, *abra*, overal verspreid].

برار **bĕrara**, eene soort van boom met doornen, in het ARAB. أَرَاك BOT. Wb.

برانغن **barangan**, I. operment; rottekruid. [V. *warang* II. JAV. *warangan*. MAK. *barangeng*. BOEG. *warangĕng*].

II. de kastanje, *castanea sp.* [BAT. id.].

براف **bĕrapa**, hoeveel? hoezeer. *Bĕrbĕrapa*, met zijn stuk of wat zijn. *Bĕbĕrapa*, eenige; verscheidene. *Sabrapa*.

براڤت **bĕrapat**, eene plant, de *rhizophora cascalaris*. C.

برامي **bĕrami**, zeker moeskruid.

برأني **bĕrani**, durven; stoutmoedig zijn: *batoe* —, *bĕsi* —, zeilsteen, magneet. *Měmbranikan*. *Kabranian*. *Pěmbranian*. [BAT. MAK. *id.* JAV. *wani*. BOEG. *warani*].

براهي **birahi**, liefdesverlangen koesteren, verliefd zijn; zeer verlangen: *soeka-tjita dan* — *mělihat boenga*

Digitized by Google

itoe, hij was verheugd en verliefd op het zien van die bloem, d. i. hij wenschte zeer ze te bezitten. *Mĕmbirahikan*. [Jav. *id*. Skr. *wirahi*, gescheiden, in 't bijz. van een meisje dat gescheiden is van haren beminde].

برت **bĕrat**, zwaar, wigtig; drukkend; gewigtig. *Mĕmbratkan*, *i*. *Kabratan*. [Jav. *wĕrat* K., *bot* N., Bat. *borat*].

برتن **bĕrten**, roosteren. C.

برتة **bĕrtih**, in den bolster gebrande rijst, waarvan een gebak, *poeri* geheeten, gemaakt wordt. [Bat. *borti*].

برتة **bĕrtoeh**, met geweld openspringen C. [Bat. *bortoe*, geblaard zijn, even als de huid door heet water].

برچق **bĕrtjak**, pokdalig. [Jav. *id*. V. چاچق].

برس **bĕras**, ontbolsterde rijst; — *koening*, gele rijst, gebruikt als kosmetiek en als bezweringsmiddel. [Jav. *id*. en *wos*, *oewos*. Bat. *boras*, vrucht; ontbolsterde rijst. Mak. *bĕrasa*].

برسن **bĕrsin**, niezen. [Mak. *borassing*. Bat. *barsi*. V. برسة ?].

برسة **bĕrsih**, schoon, zuiver; *ajar* — schoon water; *boeroeng* —, *edolius puella*, eene soort van blaauwe vogel. *Pĕrsih*, hetz. *Mĕmbersih*, *kan*, bijv. *moeka*, het gelaat ophelderen, vervrolijken. [Gw. رسق. Jav. *id*.].

برعا **brĕnga**, insecten-eijeren. C.

برعسع **brangsang**, uitdagen, opwekken, aanhitsen.

برق **bĕroek**, soort van aap, *inuus nemestrinus*, de Lampong-aap. *Taboeng* —, soort van *nepenthes*.

برقس **biraksa**, [1] boomen die men voor sieraad plant (C.); de trommelstokken boom, *cassia fistula*. Bot. wb. [Skr. *wrĕksa*, boom]. [2] hetz. als *sĕmbrani*? L.

برکس **bĕrkas**, bundel (hout), bos (stroo): *roempoet sa* — een bos gras. *Mĕmbĕrkas*, *kan*. [Bat. *borhos*, pakje bijv. betelbladeren].

برکع **barkoeng**, soort van visch of ander zeedier. Volgens K. eene eetbare vrucht.

برم **bĕrma**, een van de vijf dagtijden. V. كتيك.

برمبن **bramban**, ui; — *oetan*, *pancratium zeylanicum*. C. [Het Jav. *brambang*].

برمبغ **brombong**, soort van boom, waarvan stijlen en planken gemaakt worden.

برنتق **brontak**, ergens tegen stooten. C. [V. رنتق].

برنجل **berindjal** = تارغ *taroeng*. [Port. beringéla].

برندا **bĕranda**, [1] open gaanderij, warande. — [2] (ook *boeranda*) eene afgeschoten plaats op een schip? [Skr. *waranda*].

برنغ **bĕrnang**, V. رنغ **rĕnang**.

برنياك **bĕrniaga**. V. بنياك **bĕniaga**.

بروچي **barotji**, stof van zijde en katoen, gewoonlijk gestreept, komende van de golf van Cambay. [Mak. *id*. — *Barodsch*, eene handelstad in de nabijheid van Surate].

بروتي **bĕroti**, daksparren C.

برودو **broedoe**, jonge kikkers en dergel. C. [Kw. *wĕrdoe*, bloedzuiger].

بروغ **biroeroeng**, eene plant, *melastoma sp*.

بروجل **bĕroedjoel**, soort van ploeg.

بروغ **brong**, soort van gong C. [het Jav. *baron*, een instrument dat bij de gamĕlan behoort].

بروغ **broewang**, de maleische beer. [Mak. *id*. Bat. een oude beer, die een ronden, witten kring om den snuit heeft].

Digitized by Google

بروك **biroega** Z. هايم.

برون **baroena**, Varoena, de god des waters.

برونڠ **bronong**, een mand of bak, bij den rijst- en peperoogst in gebruik.

برهال **bĕrhala**, een afgod. [Volgens Prof. LASSEN hetz. woord als *bhaṭṭāra*. JAV. *brahala*. MAK. *barahála*].

برهمان **brahman**, een Bramaan; hindoesche priester. [SKR. *id.*].

بري **bri**; *mĕmbri*, geven; toestaan; — *taoe*, kennis geven, — *orang*, — aan iemand; v. d. *pĕmbritaoean*. *Mĕmbrikan*. *Pĕmbri*. *Pĕmbrian*. *Kabrian*. [JAV. *weh*. BAT. *bĕrè*].

بري **brei**, verspreid. *Mĕmbrei*, bijv. een geheim. [V. *tjĕrei*].

بري ر **bri-bri**, waternimf, M.; kleine vliegjes, die veel in vruchten voorkomen L.; zekere boom van welks bast waterscheppers gemaakt worden (K.) [BAT. *bari-bari*, zekere bijna onzigtbare vliegensoort, die zich vooral tegen den avond vertoont en zich 't liefst op witte voorwerpen neêrzet].

بريت **barita**, tijdingen, nieuws, berigten, geruchten. [BAT. *id.* JAV. *warta*. MAK. *birèta*. SKR. *wārtā*].

بريد **barida**, leeftijd, ouderdom. C.

بريڠ **bĕriang**, zeker ligt hout voor dakribben.

بريڠين **bĕringin**, soort van ficus, *urostigma benjaminum*, waringin. [JAV. *waringin*. BAT. *baringin*].

بريق ر **barik-barik**, met de vleugels slaan als een haan- L.

بسان **boesana**, sierlijke kleeding, dos. [KW. *id.* SKR. *bhōēsaṇa*, versiering].

بستاري **bĕstari**, die uitgebreide deugden of kundigheden bezit. [SKR. *wistara*, uitgebreidheid].

بسر **bĕsar**, groot: *ajar* —, hoog water, *ari* — V. *ari*; *ati*, — trotsch; *orang* — een aanzienlijke; de grooten; *tĕrtawa* — hardop lagchen. *Bèrbĕsar*, *kan*. *Mĕmbĕsar*, *kan*. *Pĕrbĕsaran*. *Kabĕsaran*, ook: regalia, vorstelijke insigniën.

بسند **boesanda**, oud van jaren. C.

بسنو **bisnoe**, de god Višnoe; zie ook op *katika*.

بسه **bĕsah**, om deze reden, daarom. C.

بسي **bĕsi**, ijzer; *batoe* — zeer harde steensoorten, bijv. graniet, *kajoe* —, zeer harde houtsoorten, ijzerhout. [JAV. *wĕsi*. BAT. *bosi*. MAK. *bassi*].

بڠ **bang**, I. (**ĕbang**) de oproeping tot het gebed. [MAK. *id.* Klanknabootsend van de slagen op de *bĕdoek*].

II. JAV. rood, *batik* —.

بڠبڠ **bongbong**. V. اتف.

بڠسا **bangsa**, geslacht, stam; adel; soort, qualiteit. *Oeloe* —, volksstam? (stamfamilie?) *Bĕrbangsa*. *Mĕmbangsakan*. [BAT. *id.* JAV. *wangsa*. MAK. *bansa*. SKR. *wanśa*].

بڠس **bĕngis**, opvliegend, driftig. [JAV. *wĕngis* id.].

بڠساون **bangsawan**, iemand van afkomst, van adel. [SKR. *wanśawān*].

بڠست **bangsat**, berooid, zoo als door het spel; een scheldwoord. [Te BATAV. wandluis. T. JAV. *id.*].

بڠسل **bangsal**, loods, pakhuis; zomerhuisje. [JAV. *id.* gebouw van een vorst in de nabijheid van den kraton enz.].

بڠسل **boengsil**, de vrucht van den kokos, die zich pas gezet heeft. v. H.

بڠسو **boengsoe**, jongstgeboren. [MAK. *boengko*. V. BAT. *poensoe*, uiteinde van de ruggegraat; bovenste einde van iets].

بڠسي **bangsi**, bamboesen fluit. [SKR. *wanśī* id. en bamboes].

بڠڠ **bangang**, *lues venerea*.

بڠك **bangka**, een blok tin van 50

Digitized by Google

à 60 kati's [dus genoemd naar het eil[d]. Bangka, waar de tin steeds in zoogenaamde *schuitjes* van dat gewigt gewigt gesmolten wordt?]

بڠكار **bangkara**; *oedang* — soort van garnaal.

بڠكاڠ **bingkaroeng**, soort van groote groene hagedis.

بڠكاس **bĕngkasa**, soort van visch.

بڠكال **bangkala**, wien iets in de keel is blijven steken.

بڠكاون **bĕngkwan** (*sic!*), bamboezen lat met daaraan geregen bladeren om het dak te dekken; *atap sa* — één zulk een strook palmbladeren. [Bat. *bongkowan*. Mak. *bangkawang*. V. *bangkoewang*].

بڠكت **bangkit**, omhoog rijzen, oprijzen, opstaan. *Bĕrbangkit*. *Mĕmbangkit*, *kan*. *Kabangkitan*. [Bat. *id*.].

بڠكت **bongkot**, de stam van een boom. [Jav. *id*.].

بڠكر **bongkar**, uitgetild? *Mĕmbongkar*: — *saoeh* het anker ligten; — *pohon*, een boom uit den grond trekken; — *roemah*, een huis omverhalen (t. w. de palen uit den grond halen?) [Mak. *bóngkarā*].

بڠكس **bĕngkas**; *bĕbĕngkas*, niezen. C. [? Kw. *béngkas*, vernietigd, vergaan].

بڠكس **bingkis**, geschenk. *Mĕmbingkis*. *Bingkisan*.

بڠكس **boengkoes**, dat waarin iets gewikkeld is, dat om iets heen gedaan is; pak, bundel; eene soort van koek (C): *kain* — *bras*, een stuk goed, waar rijst in gedaan is; *pakeian sa* —, een pak kleêren; *apioen doea* —. *Bĕrboengkoes*. *Mĕmboengkoes*, *kan*. *Boengkoesan*. [Jav. *woengkoes*. Daj. *id*. Bat. *id*. zakdoek, hoofddoek. Mak. *boéngkoesoè*].

بڠكڠ **bĕngkang**, I. wederstrevend, tegenstribbelend. [Jav. *id*.].

II. = بيكڠ *békang*. C.

بڠكڠ **bĕngkoeng**, I. of ook *bengkoeng*, krom, gebogen; ook zameng. met *bengkok*. [Jav. *id*.].

II. gordel. C.

بڠكڠ **bĕngkeng**, slecht, zondig. C. [V. *bèngkang*].

بڠكڠ **bingking**, kregelig.

بڠكڠ **boengkang**, **bĕngkang**, krom van leden? *bĕrdjalan* — met naar buitengebogen beenen loopen.

بڠكق **bangkak**, gezwollen, van oogen, handen enz. *Bĕrbangkak*. [Daj. *id*.].

بڠكق **boengkoek**, krom, voorover gebogen, met een hoogen rug; bultig, bijv. eene citroen, een berg. *Bĕrboengkoek*. [Bat. *id*. Jav. *woengkoek*. Mak. *boekkoè*?]

بڠكق **bĕngkoek**, **bengkok**, krom, gebogen bijv. van wegen; verdraaid, verkeerd, zoo als de beteekenis van woorden; ook = *boengkoek*; *kajoe* —, een krom hout. *Mĕmbĕngkokkan*. [Jav. *bĕngkoek*, *bengkok*. Mak. *beko*. V. Jav. *wĕngkoe*, cirkel. Skr. *wangka*, bogt in eene rivier].

بڠكق **boengkak**, trotsch. C. [V. Jav. *bangkokkan*, groote aap; groote kikvorsch].

بڠكل **bangkal**, soort van plant, *nauclea orientalis*.

بڠكل **bangkil**, verwijt. *Bĕrbangkil*. *Mèmbangkil*, *kan*. *Pĕrbangkilan*.

بڠكل **boengkal**, gewigt om goud te wegen, (gew. van de zwaarte van een *tahil?*) [Bat. loode goudgewigtjes. Mak. *bongkalà*. Kw. *woengkal*, steen (T)].

بڠكل **boengkoel**, knoest van een boom; bult, bogchel. [Mak. *boekkoè*. V. *boengkoek*].

Digitized by Google

بڠكڠكڠ **bĕngkoengkoeng**, soort van visch.

بڠكو **bangko**, bank. [Port. banco].

بڠكوا **bĕngkoewa**, soort van vogel.

بڠكوڠ **bangkoewang**, soort van peulvrucht, *pachyrrhizus angulatus*; *daoen* — de bladeren dier (zelfde?) plant, waarvan grove vloermatten worden vervaardigd. [Bat. *id.* V. بڠكاون].

بڠكودو **bangkoedoe**, boom waarvan de wortel eene algemeen in Indië gebruikte roode kleurstof geeft, *morinda citrifolia*. [Bat. *bangkoedoe*. Jav. *koedoe*. Mak. *bingkoeroe*. Ook *mangkoedoe*].

بڠكي **bangkei**, lijk, kreng: *kĕmbang* — *amorphophallus variabilis*. [Jav. *wangke* en *bangke*. Bat. *bangkè*. Mak. *bakke*. Daj. *bangkai*].

بڠكي **bingkei**, rand; hoepel van een schepnet; omtrek van het oog. [Bat. *bingkè*, geraamte of lijst van een schepnet. Daj. *bingkäh*, hoepel].

بڠكي **banggi**, weêrstand, weêrspannigheid. [Jav. *id.*].

بڠلن **boenglon?** soort van kameleon. [Jav. *id.*].

بڠلي **banglei**, gember, *zingiber gramineum*. [Jav. *bĕngle*, Bat. *boenglè*].

بڠي **bĕngei** = **bangal**. C.

بڤت **bafta**, soort van calico, baftas, ook *asahan*.

بقتي **bĕkti**, dienst, dienstbetoon; hulde aan God of aan zijn meerderen. *Bĕrbĕkti*. *Kabĕktian*. [Jav. *id.* Skr. *bhakti*].

بقچا **baktja**, zak, buidel. [Cr. Tam.]

بكس **bĕkas**, merk, spoor, indruksel; gewezen, vroeger; wegens: — *tangan*, handteekening, ook bijv. *pandei* — *tangan orang ini*, van iemand die een fraai handwerk gemaakt heeft; — *toeboeh*, iets dat men vroeger aan het lijf gedragen heeft en dat als teeken van vriendschap wordt weggeschonken; — *koekoe*, lidteeken van nagels; — *roemah*, gewezen huis; *matanja poen handak tidoer* — *lĕlah bĕrdjalan*, zijne oogen wilden van slaap toevallen wegens de vermoeidheid van het gaan. [V. *kasan* en Jav. *wĕkas*, einde. Daj. *bakas*, oud.].

بكق **bĕkĕk**, paren, van vee en gevogelte. *Bĕrbĕkĕkkan*.

بكل **bĕkal**, voorraad, provisie, leeftogt; ruwe schets, model (C.). *Bĕrbĕkal*, *kan*. *Mĕmbĕkāl*, *i*, *kan*. *Bĕkalan*. *Bĕkalbĕkalan*. *Pĕrbĕkal*. *Pĕrbĕkalan*. [Jav. *bakal*, dat waaruit iets gemaakt zal worden enz. Bat. *bohal* en Daj. *bakal*, leeftogt].

بكم **bĕkam**, indruksel in het vleesch (C.); bloedlaten, koppen. [Bat. *bohom*, *mamohom*, bloed laten t. w. met een hoorn, door het bloed optezuigen].

بكو **bakoe**, stollen, stremmen; bevriezen. [Jav. *id.* V. بوكو].

بكوكڠ **bĕkoekoeng**, soort van zeebrasem, *chrysophrys calamara*.

بڭ **bagi**, voor, aan enz., ongeveer = *kapada* [voor *bahagi*?].

بڭاون **bagawan**, gelukzalig; titel van heiligen, enz. [Jav. *id.* Skr. *bagawān*, id.]

بڭيمان **bĕgimana**, hoe? zoo [zam. uit *bagi* en *mana*].

بڭيتو **bĕgitoe**, zoo als dat, zoo.

بڭيني **bĕgini**, zoo als dit, zoo.

بڭند **bagiuda**, Vorst [eig. *bagjanda*, uw geluk, zoo als men zegt: uwe majesteit]; *daoen* — soort van bladeren om het hoofdhaar te wasschen. (K.)

بلا **bĕla**, hulp, bijstand. *Bĕrbĕla*,

Digitized by Google

kan. Mĕmbĕla, *kan. Mĕmpĕrbĕla*, *kan. Pĕrbĕla*. [V. *bala*].

بلابت **bĕlabat**, houten zwaard. C.

بلابر **bĕlaboer**, rantsoen levensmiddelen; rijstpakhuis. [Jav. *id.* een overvloed van spijzen. Mak. *balaboeroe*, hoop, stapel V. *bĕloeboer*].

بلابس **bĕlabas**, soort van rijstfabrikaat. Cr.

بلاتق **bĕlatoek**, specht: — *batoe*, *picus tristis*; — *bawang*, *p. bengalensis*; — *halat*, *p. analis*. [Jav. *platoek* id. Bat. *toektoek* id. *manoehtoeh*, op iets kloppen].

بلاتق **bĕlatik**, rijstdiefje, *fringilla oryzivora*. [Jav. *galatik*].

بلاچن **bĕlatjan**, toespijs bestaande uit gezouten en dan gestampte en gedroogde vischjes of dergelijke, 't Jav. mal. *trasi*.

بلادن **bĕladan**, soort van dolk met een kort, breed en scherp lemmet.

بلاغ **bĕlanga**, ijzeren pan of platte aarden pot zonder ooren en met een deksel. [? Bat. Mak. *id.* Daj. de welbekende heilige potten].

بلاك **bĕlaka**, al te gader; geheel en al: — *itoepoen masoek*, ze traden allen binnen; *ija lagi kanakkanak* —, ze waren nog geheel en al kinderen (of allen kinderen? Skr. *bālaka*, klein kind); *mĕndjadi satroe* — ten eenenmale vijandig worden. [Jav. *bĕlaka*, rondborstig. Kw. eenvoudig, onvermengd, opregt. V. Arab. بهلقا ronduit, niets verbergende, alles uitflappende].

بلاكغ **bĕlakang**, de achterzijde; de rug; *di* — achter, na (zoowel van tijd als van plaats): *di* — *soerat ini* na (het verzenden van) dezen brief. *Bĕrbĕlakang*. *Mĕmbĕlakang*, *i*, *kan. Kabĕlakangan*. [Mak. Boeg. *balakang*, nabij].

بلالغ **bilalang**, I. sprinkhaan; — *tjoerang*, eene soort daarvan, ook eene soort van visch. [Ook *balang*. Jav. *walang*, sprinkhaan. V. *balala*].

II. waarzeggerij, *ilmoe* — [V. *bilang?*].

بلال **balala**, gulzig. [Mak. id.].

بلالق **bĕlalak**, witte vlak op het oog. [Mak. *boelalákkang*. Boeg. *oelela* en *boelalà* id. Jav. *tĕlalah* id., *baloloh*, verbijsterd, verblind, *bĕlalah*, groote, heldere oogen hebben (?)].

بلالي **bĕlalei**, de snuit van een olifant. [Jav. *tĕlale*. Bat. *boelèlè*].

بلانق **bilanak**, soort van visch, harder, *mugil sp.*

بلبس **balĕbas**, lineaal. [Bat. *balobas* id. Jav. *blĕbĕs*, maatstok].

بلت **bĕlat**, fuik met drie of vier afdeelingen, die in elkander loopen, gewoonlijk van rotting. [Daj. *balat*, bamboezen vlechtwerk om kleine inhammen aftesluiten, ten einde de visch bij ebbe te vangen. Bat. *bolat*, afgedamde plaats in een' vijver, waarin men den visch vangt].

بلت **bĕlit**, omwindsel; wrong, kronkel van een slang; *dĕstar doea* —, een hoofddoek, die tweemaal om het hoofd geslagen is. *Bĕrbĕlit*. *Mĕmbĕlit*, *kan.* [Jav. *wĕlit*, aan elkander geregen *alang-alang* voor daken].

بلت **bĕloet**, soort van aal: *toelang* — soort van borduurwerk. *Bĕrbeloet*? zich ineenrollen, zoo als een aal. *Mĕmbĕloet* ook: borduren (t. w. zulk borduurwerk?) en van daar *pĕmbĕloetan*, een raam daarvoor. [Jav. *wĕloet*, soort van aal. Bat. *boloet*].

بلر **bĕlar**? V. بالر.

بلس **bĕlas**, I. medelijden. *Mĕmbĕlaskan*. [Jav. *wĕlas*. Mak. *bállasà*].

Digitized by Google

II. woord dat dient om getallen van elf tot negentien te vormen: *sa* — elf enz., men zegt ook: *bĕbĕrapa bĕlas*, eene menigte. (L.) [JAV. *id.* en ook *las* en *wĕlas*].

بلغ **bĕlang**, bont, gevlekt, van de huid van dieren: *oelar* — soort van venijnige slang, *sakit* — zekere ziekte. [JAV. *id.* en *wĕlang*. BAT. *bolang*. MAK. *ballang*. V. بالر, بلق en قلغ].

بلغ **bĕling**, chineesch porcelein; porcelein. D.

بلغسغ **balongsong**, overtreksel, van metaal; *kain* — zekere stof van katoen en zijde. [JAV. *id.*].

بلغكر **bĕlangkĕr**, soort van visch. C.

بلغكس **balangkas**, soort van krab C. [Volg. L. zeker bij de Chinezen als lekkernij bemind zeegewas: *ekor* — de puntige, driehoekige staart (punt van het blad?) van dat gewas, en — *bĕsi* een driepuntig ijzer].

بلغكغ **balingkoeng**, lange zwaarden, zoo als de zeeroovers gebruiken.

بلغكو **balĕnggoe**, boeijen, kluisters. *Mĕmbalĕnggoe*, *kan*. [JAV. *id.* Ook لغكو. Volg. C. TAM.].

بلق **bĕlak**, bontgespikkeld, geaderd, als sommige houtsoorten. C. [ARAB. بَلَق? V. *bĕlang*, *bĕloe*].

بلقس **balkas**, eene groote gebreide zak.

بلم **bĕlom** (**bĕloem**, ?), nog niet; *bĕlom* .... *bĕlom*, zoo lang nog niet .... zoo lang; *djĕka* — vóór dat; *sabĕlom*, zoo lang nog niet, vóór dat.

بلمان **bilamana**. V. بيل.

بلمبغ **balambang**, een bos *idjoek*; soort van bies om bijv. gras te binden; een bundel. (C.)

بلمبغ **balimbing**, eene vrucht, *averrhoa*, waarvan twee soorten, — *bĕsi* of *pĕndjoeroe*, *a. carambola*, en — *boeloe*, *a. balimbi*. [JAV. *id.* BAT. *balingbing*].

بلمبغ **baloembang** = **galoembang**.

بلمڤي **bĕlompei**, = **bĕlom** [*bĕlom* en *pei* rad van *sampei*?]

بلنتار **bĕlantara**. V. انتار.

بلنتس **bĕloentas**, soort van plant, *pluchaea indica*. C.

بلنجا **bĕlandja**, I. de hoeveelheid geld, levensmiddelen enz. waarvan men leven moet; het geld dat men ergens voor uitgeeft; inkomsten, arbeidsloon; kleingeld, ook *wang* —; *dĕngan* — *njawanja*, met opoffering zijns levens. *Mĕmbĕlandjakan*, ook: ten beste geven voor iets, bijv. zijne krachten, zijn leven enz. *Pabĕlandjaän*. [JAV. BAT. MAK. *id.* V. بياي].

II. weder instorten in eene ziekte L.

بلنتق **bĕlantik**, houtje, waarmeê een strik gespannen wordt, strik, val. [JAV. *id.*, een die voor een ander in commissie koopt].

بلند **bĕlanda**, Holland, hollandsch.

بلندوي **bĕlandoewi**, hollandsch [van *bĕlanda* met Arab. uitgang].

بلو **bĕloe-bĕloe**; *bĕrbĕloebĕloe*, met plekken op het ligchaam. [V. بلق].

بلوبر **bĕloeboer**, rijstpakhuis. [C. BATAV. V. *bĕlaboer*].

بلوبلي **bĕloebĕlei**, snateren, rammelen.

بلودق **biloedak**, soort van vergiftige slang. [JAV. *bĕḍoeḍag*].

بلودو **bĕloedoe**, fluweel. [PORT. veludo. JAV. *bĕloedroe*. MAK. en BAT. *biloeloe*].

بلور **bĕloer**, in den zon gedroogde visch.

بلوري **baloeartĭ**, (ook **malawatĭ**), bolwerk. [PORT. *baluarte*].

بلوكر **bĕloekar**, jong hout, hakhout.

بلولغ **bĕloelang**, vel, huid; leder, —

Digitized by Google

sabidang, éène huid. [Jav. *waloelang*, de toebereide huid van een beest].

بلولغ **bilolang**, soort van makassaarsch visscherspraauwtje met vlerken. [Mak.].

بله **bĕlah**, gespleten, van één gescheurd, *mĕnĕtakkan — doea*, in tweeën kappen; *badjoe — dada*, een badjoe die van voren open is. *Sabĕlah*, de éène kant; een of ieder, van twee voorwerpen, die te zamen behooren, bijv. handen, oogen: *kalapa —* een halve kokosnoot; *kasabĕlah* of *bĕlah ka* .... naar den kant van ....; *kadoea bĕlah*, beide kanten; beide (handen bijv.); *sabĕlah sana*, de andere zijde; de regterzijde (van een paard); *disabĕlah*, aan den eenen kant; aan den anderen kant; *di — goenoeng*, aan de andere zijde der bergen, *bia —*, eene soort van hoorn(?). *Bĕrbĕlah. Mĕmbĕlah, i, kan. Sabĕlah-mĕnjabĕlah*, van weêrskanten. *Mĕnjabĕlahkan*, bijv. *dirinja*, zich afzonderen. *Pĕnjabĕlah*, een tegenpartijder. *Pĕnjabĕlahan*. [Jav. *id.* Bat. *bola*, in tweeën gespleten. Mak. *balla, bale.* V. *bĕdak*].

بلون **bĕloewan**, tent op den rug van een olifant, *howdah.*

بلوي **bĕloewei**, gelijkstaande weddingschap, weddingschap met gelijke kansen voor beide partijen. [Bat. *baloe*, gelijk-op vechten, van hanen. V. بالو].

بلي **balei**, liefkoozen. *Balei-baleian.*

بلي **bĕli**, I. *bĕrbĕli, mĕmbĕli*, koopen. *Kabĕlian. Pĕmbĕli. Pĕrbĕlian. Pĕmbĕlian.* [Bat. *boli*, koopprijs van een meisje. Mak. *balli.* Boeg. *èli.* Daj. *bali*, bloedprijs].

II. ook **bĕla**, ja, zeker. [Arab. بَلَى].

بلي **bĕlei**, soort van vischnet. [Mĕn.? = *bĕlat*].

بليا **balija**, jeugdig, frisch, *moeda balija.* [Skr. *bālja*, jeugd].

بليبس **balibis**, soort van eend, *anas arcuata.* [Jav. *mĕliwi.* V. Mak. *balibisì*, kieuwen].

بليرا **balira**, een hout op een weefgetouw, dat dient tot aandrukken van den draad; breihoutje. (L.) [Jav. *walira*? Bat. Mak. *balira.* Boeg. *walida.* Skr. ?].

بليرغ **balerang**, zwavel. [Jav. *walirang.* Bat. *barèrè.* Mak. *balirang*].

بليروغ **baleiroewang.** V. روغ.

بليدة **balidah**, soort van visch, *chirocentrus dorab.*

بليكت **balikat**, schouderblad. [Jav. *walikat.* Bat. *lihat*, de lappen vleesch aan de schoften].

بليكو **balikoe**, omloop; bogt in eene rivier.

بليلا **balila**, verraad. C.

بليو **baljoe**, een woord in den 2eu en 3eu persoon gebruikt jegens personen, die men eeren wil. M. [Toch niet baljuw?]

بليوغ **bĕlioeng**, dissel, die door het verzetten van het ijzer tevens voor bijl dienen kan. [Bat. *balijoeng*].

II. soort van boom, die ijzerhout levert.

III. V. *poeting.*

بليق **bĕlek**, wijd open, van de oogen, gapen, van eene wond. *Mĕmbĕlek. kan. Pĕmbĕlekkan.* [Jav. *ĕlek*].

بمات **boemata**, [1] ligtvoetig, vlug ter been. C. [2] *crepitus ventris.* C. [Skr.?]

بمبت **bomba**, Port. pomp.

بمبارن **bĕmbaran**, soort van draagstoel. C.

بمبر **bimbar** = امبر II L.

بمبغ **bambang**, dik, vet. L.

بمبغ **bimbang**, I. wankelmoedig, besluiteloos. *Mĕmbimbangkan.*

Digitized by Google

II. openbare vermakelijkheid, feest. C. [V. het volgende].

بمبغن **bambangan**, heimelijke bijeenkomst van twee gelieven; *orang sa* —, jongelieden, die zulk een verkeer zamen hebben. [Bij C. *bimbangan*: zie het voorg. woord].

بمبم **bĕmbam**, in de heete asch braden. [Bat. *bombom*, maïs zonder het hulsel er af te doen gaar maken. V. بنم *bĕnam*].

بمبن **bĕmban**, soort van riet, waarvan manden en matten gemaakt worden; soort van vrucht, *thalia geniculata*, (C.) en *mangifera taïpan* v. H. (die بمبم schrijft). [Daj. *bamban*. Bat. *bomban*].

بمبن **boemban**, soort van hoofdsiersel, dat de kruin onbedekt (?) laat; soort van mandje. [V. *bĕmban* n°. I].

بمبو **bamboe** (ook **mamboe**), bamboes; een lid van een bamboes, als maat. [Canar.? Mal. *boeloe*].

بمبو **boemboe**, kruiden, die ter bereiding van spijzen gebruikt worden. [Jav. *id.*].

بمنتار **bomantara**, luchtruim. [Kw. *id.*].

بنا **bĕna**. V. بان **bana**.

بناتغ **binatang**, dier, tegenoverg. van *manoesja*.

بنار **binara**, wasschen, bleeken; slaan. *Mĕmbinara*. *Pĕmbinaraän*. [Ind.?]

بناس **binasa**, vergaan, geruïneerd. *Bĕrbinasa*, *kan*. *Mĕmbinasa*, *kan*. *Mĕmpĕrbinasa*. *Pĕmbinasa*. *Pĕmbinasaän*. *Kabinasaän*. [Skr. *vinaśa*, ondergang enz.].

بنتار **bantara**. V. ابنتار.

بنتارغ **bintarang**, gehakt hout dat in het bosch op stapels ligt. L.

بنتارو **bintaro**, soort van boom, *cerbera*.

بنتاغر **bintangoer**, soort van boom, *calophyllum*, (doch de *bintangoer*, die de uitmuntende scheepsmasten levert, is waarschijnlijk eene *uvaria*).

بنتال **boentala**, de aarde. C. [Kw. *id.* Skr. *bhōētala*].

بنتت **bantoet**, in de ontwikkeling gestuit? onvolkomen gebleven, bijv. van godsdienstige plegtigheden; ongaar, van gebak. *Mĕmbantoetkan*.

بنترت **boentoet**, het achterste van menschen of dieren. *Bĕrboentoet*: *bĕrdjalan bĕrboentoetboentoet*, achter malkaâr loopen. [Jav. *id.* staart].

بنتر **bĕntar**; *sabĕntar*, een oogenblik. [Jav. *id.* scheur].

بنتر **boentar**, bolrond, bijv. de borsten, een pot, de baard. *Mĕmboentarkan*. *Ikan* — eene soort van barbeel? [V. Jav. *bĕntar*, verhevenheid van den grond].

بنتس **bĕntoes**, ergens tegen stooten. C. [Jav. *id.*].

بنتغ **bantang**, een groot Dajaksch huis. C. [? V. Daj. *bantanan*, soort van huisje, loodsje].

بنتغ **banting**, I. kloppen, slaan; bonsen, van het hart; hotsen in een rijtuig. *Mĕmbanting*, bijv. waschgoed, goud. [Jav. *id.*].

II. soort van handelsvaartuig met twee masten.

III. het roode of lichtbruine runderras van de Padangsche bovenlanden. T. [Jav. *banteng* en Daj. *banting*, wilde os, *bos sundaïcus*].

بنتغ **bĕntang**; *mĕmbĕntang*, uitspannen, uitrekken, uitspreiden, bijv. een zonnescherm, een net, eene tent, den boog, een touw, een mensch (d. i. kruisigen), een mat, een verhemelte enz. *Mĕmbĕntangkan*, *i*. [V. *pĕntang*. Jav. *bĕndeng*, *pĕntang*].

Digitized by Google

بنتڠ **bintang**, ster; — *laut*, zeester. *Radja* —, de zeven sterren, die, beurt om beurt, op elk der 24 uren van den dag haren invloed uitoefenen, namelijk: *Moestari* (مشتري Jupiter), *Marik* (مريخ Mars), *Samsoe* (de zon), *Zoehra* (زهرة Venus), *Oetarid* (عطارد Mercurius), *Kamar* (قمر de maan) en *Zahal* (زحل Saturnus). — *Bintangbintangan*, gesternte, constellatie; met gaten, van daken. [Bat. *id.* Kw. *wintang*. Jav. *lintang*].

بنتڠ **binting** of **benteng**, Jav. schans, fort.

بنتڠ **boenting**, dragtig, zwanger. *Mĕmboentingkan*. *Kaboentingan*. [Jav. *wètĕng*, buik].

بنتق **bĕntoek**, krom, gebogen; ook bij optellen van sommige voorwerpen in gebruik, zoo als ringen, bogen, sporen van vechthanen. *Mĕmbĕntoek*, *kan*. *Bĕrbĕntoekkan*. *Pèmbĕntoekan*. *Kabĕntoekan*. [Bat. *bontoek*].

بنتق **bintak**; *praoe* — eene soort van rooverspraauw.

بنتق **boentak**. V. *boental* I.

بنتل **bantal**, kussen. *Bĕrbantal*, *kan*. [Jav. *id.*].

بنتل **bĕntil**, **bintoel**, knobbel; puistje: — *soesoe*, tepel. [Jav. *pèntil*, knop; tepel, *pĕntoel*, dikke ronde neus, *pĕntol*, dikke knop. Mak. *bintolò*, bultjes].

بنتل **boental**, [1] opgeblazen? *ikan* —, de kogelvisch. [Bat. *id.* zekere zeevisch, ook in de geneeskunde gebruikt. V. *boentar*. Bleeker noemt die visschen *boentak*.]

[2] knoop in een doek. *Boentalan*. Jav. *boendèl*, knoop].

بنتل **boentoel**, de ring onder aan eene krisschede.

بنتن **bantoen**; *mĕmbantoen*, uitrukken, afrukken, bijv. eene pijl uit de wond, het haar, boomen uit den grond, iemand van zijn paard.

بنتن **bintan**, I. weder instorten in eene ziekte. L., ontsteking, inflammatie. C.

II. soort van boom, *cerbera*. [V. بنتارو].

بنتو **bantoe**, I. hulptroepen. *Mĕmbantoe*. *Pĕmbantoe*. *Bantoe-mĕmbantoe*. [Jav. *id.* Skr. *bandhoe*? V. بندو II.]

II. slap, van visch.

بنتوڠ **bintoeroeng**, soort van wezel, *ictides ater*. C.

بنتولو **bĕntoeloe**, soort van visch. L. [V. Jav. *bintoeloe*, bont].

بنته **bantah**, woordentwist. *Bĕrbantah*, *kan*. *Mĕmbantahi*. *Bantahan*. *Bĕrbantahan*. *Bĕrbantahbantahan*. *Pĕrbantah*, — *an*. *Pĕmbantah*. *Kabantahan*. [Kw. *id.*].

بنته **binteh**, soort van spel. C.

بنتي **bantei**, geslagt vleesch; — *sapi*, ossenvleesch. *Bĕrbantei*. *Mĕmbantei*.

بنتيڠس **bĕntigas**, de boog in een beestenval. C.

بنجو **bandjoe**, afrekening. *Pĕrbandjoean*.

بنجر **bandjar**, rij, van boomen, huizen. *Bĕrbandjar*. *Bandjaran*. [Jav. *id.*].

بنجر **bandjir**, watervloed, overstrooming. [Jav. *id.*].

بنجي **bindjei**, soort van vrucht, *mangifera foetida*. V. باچڠ en بنچي.

بنچان **bĕntjana**, bedrog, bedriegelijke raad; onheil. *Mĕmbĕntjanakan*. *Pĕm-*

Digitized by Google

bĕntjanaän [Kw. moeite, onheil. Skr. *wantjana*, het bedriegen ?].

بنچت **bantjoet**, I. verzuurd, verschaald; een scheldwoord.

II. buil. C. [V. het volg. woord I en *litjat*].

بنچت **boentjit**, I. dik, opgezwollen, bijv. van den buik, de wangen enz. L.

II. laatste; jongste, = *boengsoe* L.

بنچغ **bantjang**, I. *mĕmbantjang?* beletten, verhinderen.

II. gemeenzaam gesprek, kout. *Bĕrbantjang*. *Mĕmbantjang*.

بنچه **bĕntjah**, I. laag land, broekland. [Jav. *rantjah*? id.].

II. kneden. C.

بنچي **bantji**, I. dissel, grooter dan de *patil*, en die niet, als deze, door omkeering van het ijzer als bijl kan gebruikt worden. [Volg. C. Tel].

II. hermaphrodiet.

III. volkstelling. C.

بنچي **bĕntji**, haatdragend, afkeerig, verfoeijend. *Bĕrbĕntji*. *Mĕmbĕntji*, *kan*. *Pĕmbĕntji*. *Kabĕntjian*. [Mak. *bantji*. Boeg. *batji*].

بند **banda**, schatten, rijkdommen, kostbaarheden; goederen; koopwaren, producten. *Bĕrbanda*, *kan*. [Jav. *bònda* id. Skr. *bhāṇḍa*, vat, huisraad].

بند **boenda**, I. moeder, van vorsten [gw. *iboe*].

II. boom, *artocarpus pubescens*. K.

بندال **bandala**, patroontas. [Mak. *bandola*, kruidhoorn. Port. bandola, bandelier].

بندالو **bandaloe**, soort van vogel. [V. *bĕndoel* II].

بندر **bandar**, koopstad aan zee, zeehaven; *sjah-bandar* (ook wel zonder *sjah*), havenmeester, iemand die met de inning der tollen belast is. [Perz. *bandar* en *sjah-bandar*].

بندرسه **bandarsah**, kleine bidplaats, *soerau*. V. *mandarsah*.

بندرغ **bĕndĕrang**, gelijk en gelijkvormig, van twee zaken: *boelan* —, de maan, wanneer hare hoornen van weêrszijden gelijk zijn, *toembak* —, soort van staatsiepiek met twee punten; *bĕrdjalan* —, juist in het gelid gaan. *Sabĕndĕrang*, corresponderende met elkander, tegenovergesteld (van twee zaken). [Jav. *bĕndĕrong*, gezamentlijk iets verrigten].

بندغ **bandang**, slinger. [Jav. *bandring* en *baṇḍil*].

بندغ **bandoeng**, I. dam, dijk. *Mĕmbandoeng*, *kan*. *Bandoengan*, ook: schutsluis. *Pĕmbandoengan*. [Jav. *bĕndoeng*].

II. zekere ziekte van de karbouwen.

بندغ **banding**, evenbeeld, weêrga; maat, makker. *Bĕrbanding*, *kan*. *Mĕmbanding*, *kan*, confronteren. *Bandingan*. *Kabandingan*. *Pĕrbandingan*.

بندغ **bĕndang**, akker, bouwland. *Bĕrbĕndang*. [Jav. ?].

بندل **bandil**, soort van vork om boosdoeners te vatten.

بندل **bĕndoel**, I. blok om de stijlen van eene deur of derg. meê vast te zetten, drempel, deurkozijn, lijst om eene schilderij enz.

II. soort van vogel. [v. *bandaloe*].

بندق **bendok**, I. soort van wilde roos L.

II. bult. *Bĕrbondok*. [=*boentak*?].

بندو **bĕndoe**, I. toorn. [Kw. *id.*].

II. vriend, kameraad. C. [V. *bantoe*. Skr. *bandhoe*, bloedverwant, vriend].

Digitized by Google

III. soort van draagbaar, berrie, enz. L. [misschien *tandoe?*]

بندو **bĕndo**, Jav. kapmes.

بندهار **bandahara**, **bandara**, **bĕndara**, schatbewaarder; titel van den hoogsten staatsbeambte op Lingga. *Pĕrbandaran*, schatkamer. [Jav. *bĕndara*, heer; Skr. *bhāṇḍāgāra*, voorraadkamer; schatkamer, *bhāṇḍāgārika*, schatbewaarder. Er schijnt soms verwarring plaats te hebben tusschen dit woord en *bandar*].

بندهاري **bandahari**, hofmeester, *major-domus*? [V. het vor. woord].

بندي **bĕndé**, Jav. bekken, kleine gong.

بنديا **bandeja**, presenteerblaadje. [Portug. bandeja].

بنديرا **bandeira**, (ook **mandeira**) vlag. *Sĕmandeira*, de boegspriet? [Jav. Bat. Mak. *id.* Port. bandeira].

بنديل **bandela**, baal, pak. [Mak. *bandala*. Opgeg. als Port., maar *bandalha* althans beteekent geheel iets anders].

بنر **bĕnar**, waar, waarachtig; waarheidlievend, oprecht; behoorlijk, goed, billijk; in waarheid, degelijk: *bĕrkata*—, *orang*—; — *dan salah*, goed en verkeerd; gelijk en ongelijk hebben; *dĕngan sa*—*nja*, in waarheid. *Bĕrbĕnar*. *Mĕmbenar*, *kan*. *Mĕmpĕrbĕnarkan*. *Kabĕnaran*. [Jav. *bĕnĕr*].

بنڠ **bĕnang**, draad, garen; — *soetra*, grove zijde; *daoen* —, soort van plant, *rostellularia diffusa*, ook *justitia purpurea* (C); — *radja* (*raja*?), regenboog. [Jav. *id.* Bat. *bonang*. Mak. *bannang*].

بنڠ **bĕnak**; I. onbevattelijk, onverstandig.

II. merg, hersenen.

بنم **bĕnam**; I. *tĕrbĕnam*, gezonken. *Mĕmbĕnam*, indrijven, inslaan, bijv. spijkers (C.) [Bat. *bonom*, *mamonom*, iets doen zinken].

II. in den heeten asch braden. C. [Jav. *id.* branden. Bat. *bonom*. V. *bĕmbam*].

بنن **bĕnan**, wasscher, volder C. [Tam.].

بنو **banoewa**, land, — *Tjina*, — *Kling*, — *Arab* enz. *Orang* — naam van de wilde stammen in het Maleische schiereiland. [Bat. *id.*].

بنودم **bĕnoedam**, genegenheid C.

بنوڠ **binoewang**, soort van hout.

بنه **bĕnih**, al wat tot voortplanting dient: zaad, plantjes. *Bĕrbĕnih*, *kan*. [Kw. *winih*, oorsprong. Jav. zaad. Bat. *boni*, bep. van rijst. Mak. *bine* en Boeg. *wina*, zaaipadi].

بنياڬ **bĕniaga**, handel drijven, *orang* — koopman. Men schrijft ook *bĕrniaga*, als ware het grond. *niaga*, van waar *pĕrniagaän*, *bĕrniagaän*, *bĕrniagakan*. [Mak. *banijaga*, id. Bat. *bonijaga*, koopwaar, waren. Skr. *baṇidj*., koopman. V. Jav. *nijaga*, gamĕlan-speler en Mal. *nijaga*].

بنيتن **banitan**, soort van boom, die voor masten gebruikt wordt.

بنيڠ **bĕning**, = هنيڠ *ĕning*. [Jav. *id.*].

بنيك **boenika** C., **boeneka** L., popje.

بنين **banian**, [1] Hindoesch koopman. [Skr. *baṇidj*. V. بنياڬ]. [2] leêren zakje voor provisie. [3] ochtend-japon, zoo als de Banianen dragen. C.

بنيول **banijoel**, V. باپل.

بنين **banjon**, ook **bĕbanjon**, de lippen rood verwen tot sieraad. L. [Jav. *bannjon*, de tanden zwart maken, *bonnjo*, zalf, blanketsel].

بو **boe**, roosteren C.

Digitized by Google

بواي **boewaja**, krokodil; — *laboe*, — *katak*, — *tambaga*, soorten daarvan. *Boeroeng* —, ijsvogel, *alcedo leucocephala*; *lidah*—, aloë. *Boewaja-boewaja*, de kielbalk, waarin de mast staat. [Bat. *id.* Kw. *woeaja*. Jav. *baja*. Mak. en Boeg. *boewadja*].

بواج **boewadja**, mest. [V. *badjak*. Volg. C. Batav.]

بوان **boewana**, wereld. [Kw. *id.* Skr. *bhoewana*].

بوبت **boeboet**, I. *tali boeboetan*, de touwen, waarmeê men de zeilen ophijscht.

II. *mĕmboeboet*, draaijen op een draaibank. [Jav. *id.*

III. soort van vogel, *centropus philippensis*.

بوبر **boeboer**, pap, brij; — *soesoe*, rijst in melk gekookt. [Jav. *id.*].

بوبس **boeboes**, Měn. in zwermen uitvliegen, zoo als vliegende mieren T.

بوبغ **boeboeng**, I. top, bijv. van een huis. *Boeboengan*, nok van een dak; dak; het vlokje haar, dat den kinderen op de kruin van het hoofd gelaten wordt. [V. هوبغ, رابغ. Bat. *boehoeng*, de vorst van een huis. Jav. *woewoeng*? Mak. *boemboengang*. Boeg. *boewoengang*].

II. een koker om iets in te bergen.

بوبق **boeboek**, wormen in hout, granen, vruchten enz.; het stof, daardoor te weeg gebragt [V. *sĕrboek*. Jav. *id.* Bat. *boerboer*. Mak. *boeboe*. Boeg. *hĕboè*].

بوبل **boeboel**, I. *mĕmboeboel*, verstellen van netten. [Bat. *id.*].

II. zeker voeteuvel C.

بوبو **boeboe**, ronde fuik van gespleten rotting of bamboe, en met ééne opening. [Bat. *id.* Mak. en Boeg. *boe*].

بوبه **boeboeh**; *mĕmboeboeh*, ergens op of in plaatsen; — *pĕlana pada kapal*, een paard zadelen, — *tjap*, het zegel zetten; — *didalam piala*, in den beker doen. *Mĕmboeboehkan*. [Jav. *id.* ook: opdragen, zoo als eene taak?]

بوت **boeta**, I. blind; — *toeli*, blind en doof, d. i. blindelings, onbesuisd. *Bĕrboeta*, *kan. Mĕmboetakan*. *Kaboetaän*. [Kw. *woeta*. Mak. *boeta*. Boeg. *oeta* id.]

II. een titan, reus. [Jav. *id.* Skr. *bhōēta*].

بوت **boewat**, het doen, te weeg brengen; het uitwerksel; tot: *tiada ija taoe apa—nja*, hij wist niet wat hij doen moest; — *apa*, waartoe? (eig. welk effect? welk nut?) *Bĕrboewat*, doen, uitvoeren, maken; aandoen; behandelen; iets ergens meê doen. *Bĕrboewatkan*. *Mĕmboewat*, *kan. Boewatan*, ook: gemaakte goederen. *Pĕrboewatan*. *Mĕmpĕrboewat*. *Pĕmboewat*, — *an*. [Bat. *id.* nut, Mak. en Boeg. *boewà*, id. Jav. V. *prabot*, gereedschap enz.].

بوتر **boetir**, een grein, korrel, bijv. van peper, pit van druiven, kraaltjes van glas, keutels van schapen enz. *Saratap* V. *bidji*. [Bat. *id.* builtje van de steek van een insect. V. Jav. *bòtor*, pit van eene zekere vrucht].

بوتغ **botang**, knoop.

بوتق **boetak**, dik, troebel. [Jav. *id.*].

بوتق **boetik**, soort van parasietplant? C.

بوتق **botok**, kaal van hoofd. *Boeroeng*—, soort van vogel. [Jav. *boetak* id.].

بوتل **botol**, bottel, flesch. [Jav. *id.* Bat. *botoel*].

بوتل **boetil** = **boetir**.

بوتل **boetoel**, door en door C. [V. *bĕtoel*?]

بوتن **boetoen**, zekere plant, waarvan

Digitized by Google

dè bladeren raauw gegeten worden. L. Bot. Wb.

بوتو **boetoe**, *membrum virile* [Mak. seratum].

بوجر **boedjoer**, in de lengte uitgestrekt; overlangs, in de lengte. *Mĕmboedjoerkan.* [Bat. *id.* Jav. *oedjoer.* Mak. *boédjoeroè*].

بوجڠ **boedjang**, een ongehuwd persoon, jongman, jonge dochter; het jonge mannetje van dieren; bode, bediende: *koeda* — een jonge hengst. *Pĕmoedjangan*, dat gedeelte van een tuin waar de *boedjangs* wonen. [Jav. *woedjang*, ongehuwd, *boedjang*, lastdrager, bediende].

بوجڠ **boedjing**, zeker taai hout voor pieken. K.

بوجڠڬ **boedjangga**, geschiedschrijver, hofdichter. [Jav. *poedjòngga* en *boedjòngga*, id. Skr. *bhoedjangga*, slang: welligt een embleem?]

بوجق **boedjoek**; *mĕmboedjoek*, *kan*, bepraten, tevreden stellen, lieve woordjes geven. *Bĕrboedjoekboedjoek. Boedjoekan. Pĕmboedjoek. Pĕmboedjoekan. Boedjoekboedjoekan* [Jav. *id.* lokaas].

بوجر **botjor**, lek, niet digt; babbelen (C.) [Jav. *id.* Mak. **bómtjorò**].

بوچق **boetjoek**, knoest aan oude boomen; knods; knopje op een vaas of deksel.

بوچق **botjak**, versleten, vermolmd; beschadigd. [V. Jav. *boetjĕk*, beschadigde huid, *bòtjok*, wond aan den kop van een vechthaan].

بودق **boedak**, een kind, jongen, meisje; een jongen, oppasser, slaaf of slavin. [Jav. *boedak*, slaaf, slavin. Bat. *id.* kind].

بودق **boedoek**, de ergste graad van melaatschheid. [Jav. *boedoe*, *boedoeg*, dik gezwollen].

بودو **bodoe** (?) angstig, bevreesd.

بودو **bodo**, dom, onwetend.

بودو **boedoe**, ingemaakte visch. C. [Bat. *id.* visch droogen].

بودي **boedi**, verstand; *kajoe* — *ficus*-hout, wordt voor omheiningen gebruikt (K.) *Bĕrboedi.* [Jav. *id.* Skr. *boeddhi*].

بور **boewar**, soort van hengel. C.

بورت **boerat**, soort van kosmetiek. [Kw. *id.* zalf, blanketsel].

بورت **boerit**, het achterste gedeelte van iets. *Boeritan*, achtersteven. [Kw. *woeri.* Jav. *boeri* en *boerit* id.].

بورت **boeroet**, breuk, *hernia.*

بورس **boeras**, geschaafd, beschadigd.

بورس **boeroes**, verwelkt, verdord.

بورس **boros**, verkwistend. *Mĕmboros*, *kan. Pĕmboros.* [Jav. *bòros*, verkwister; eene eetbare plant].

بورڠ **borang**, voetangel. [Jav. het Mal. *randjau?*].

بورڠ **boeroeng**, vogel; — *antoe*, uil, — *dewata* of — *soepan*, paradijsvogel, *gredja*, musch, — *rawa*, *columba litoralis*, — *taoen* (op Batav.), d. i. jaarvogel, *buceros. Boeroeng-boeroengan. Paboeroengan.* [Bat. *boeroek*].

برڠ **borong**, bij de hoop, bij de massa; goedkoop; vooruit opkoopen. *Mĕmborong*, in het groot handelen; — *roemah*, een huis koopen met al wat daar in is. *Bĕrborong. Pĕmborong.* [Jav. *id.* uitverkoopen; een geheelen winkel leêg koopen. Mak. *id.* en Boeg. *orong*, bundel, hoop, menigte].

بورق **boerik**, pokdalig. [Jav. *id.*].

بورق **boeroek**, niet gaaf, aangestoken

Digitized by Google

(van vruchten), vermolmd, bouwvallig, versleten enz. ook: *nama jang* — een kwade naam, een naam daar iets aan hapert; niet zuiver, bijv. van de uitspraak eener taal: *badan* — *ini*, dit oude ligchaam d. i. ik, gebrekkig mensch; — *baiknja*, de slechte en de goede zijde er van. *Mĕmboeroek*, *kan.* [Bat. *id.* versleten. V. *boesoek*].

بورو **boeroe**, I. *bĕrboeroe*, jagen, op de jagt zijn. *Mĕmboeroe*, jagen; voortdrijven, wegjagen. *Mĕmpĕrboeroe*. *Boeroeboeroe*, gejaagd. *Pĕmboeroe*, ook naam van een kwaden geest: de wilde jager. *Bĕrboeroeboeroean*. *Pĕrboeroean*, het wild: *andjing* — jagthond. *Pĕmboeroean*. [Jav. *boeroe*, vervolging].

II. elephantiasis. C. [V. *boedoek*.]

بورة **boreh**, Jav.? soort van kosmetiek. *Bĕrboreh*. [Jav. *id.*].

بوري **boeri**, trompet. *Bĕrboeri*.

بوري **boerei**, ingewanden, die uit eene wond komen. C.

بوس **boewas**, van dieren, wild, woest, verscheurend? ook van het hart gezegd.

بوس **boesa**, schuim. T. [Bat. *boera*. Mak. *boesa*].

بوست **boesoet**, bergje, hoopje, bijv. van mieren. [V. *poesoe*].

بوسر **boesoer**, boog, halve cirkel; boog om te schieten; boog om katoen te egreneren d. w. z. de zaden van de vezels los te maken. *Mĕmboesoer*: *sĕpĕrti kapas di* —, zoo wit als zuivere boomwol. [Jav. *id.* eene soort van boog, *woesoe*, het werktuig om katoen te zuiveren. Bat. *id.* Mak. *bissorò*].

بوسر **bosor**, gretig. C.

بوسڠ **boesoeng**, opgezwollen van het ligchaam, waterzuchtig: — *darah*, stilstand in het bloed. [Jav *id.* Mak. *bassoeng*].

بوسق **boesoek**, verrot, stinkend; *nama jang* — een slechte naam. [Bat. *id.* Jav. *bòsok* id. V. *boeroek*].

بوسن **bosĕn**, Jav. oververzadigd. [Batav. = *djĕmoe*].

بوڠ **boewang**; *mĕmboewang*, van zich doen, wegwerpen, — *ajar mata*, tranen storten, — *ajar*, wateren, — *wang*, geld verkwisten, — *njawa*, zijn leven opofferen, voor over hebben, — *darah*, aderlaten; bloedafgaan, — *pĕrampoean*, eene vrouw verstooten, — *anak*, een kind te vondeling leggen, — *dĕngan soerat*, bij schriftelijke verklaring verstooten, — *dirinja*, zich uit den weg maken, zich van kant maken of zich in ballingschap begeven, — *obat*, schoten met los kruid, saluutschoten, doen, — *blakang*, den rug toekeeren, op de vlugt gaan. *Tĕrboewang*, ook: op de klippen geworpen, gestrand; verwaarloosd. *Mĕmboewangi*, *kan.* *Boewangan*. *Pĕmboewangan*. *Kaboewangan*. [Jav. Mak. Boeg. (en Bat.?) *id.*].

بوڠ **boenga**, bloem, bloesem; — *ajar*, soort van visch, — *api*, vonk, vuursprank, — *karang*, spons, (*karang* — koraal), — *lawang*, kruidnagel, — *mas*, interest; naam eener schatting, door sommige Maleische staatjes aan Siam opgebragt? — *oendi*, lot, dobbelsteen, — *pala*, notenmuskaat, — *sĕlasa* V. *sĕlasa*, — *tanah*, rente van land, — *tjina*, soort van bloem, — *wang*, interest. *Bĕrboenga*. *Boengaboengaän*. [Bat. Mak. *id.* Boeg. *oenga*. V. Jav. *boengahboengahan*, interest].

بوڠك **bongka**, trotsch, opgeblazen.

بوڤڠ **bopeng**, erg pokdalig L. [V. Jav.

Digitized by Google

bòpong, van paarden, geel met zwarte manen en staart].

بوك **boeka**, de opening, openstaande wijdte van iets bijv. van eene schuit. *Mĕmboeka*, openen; — *djalan*, een weg aanleggen; — *kain dĕri pada toeboeh*, het ligchaam ontblooten; — *poeasa*, de vasten eindigen; — *bitjara*, eene vergadering openen. *Mĕmboekakan*, ook: openbaren, algemeen bekend maken. *Mĕmboekaï. Tĕrboeka*, ook: duidelijk, openliggend: *ma'na jang* —, eene duidelijke beteekenis. *Kaboekaän*. Kw. *boeka*, begin, *boekak*, geopend. Bat. *boeha*, id. Mak. *boekarà?* V. *bokak*, *moeka*].

بوكت **boekit**, berg; heuvel. [Daj. Mak. berg. V. *goenoeng*].

بوكر **bokor**, bekken, diepe metalen schaal; kleine kan. [Jav. *id.* Mak. *bókorò*].

بوكر **boekoer**, korrel. [V. *boekoe* II en *boetir*].

بوكس **boekoes** = بڤكس

بوكق **bokak**, breed. *Mĕmbokak: pĕmbokak*, een werktuig om bijv. de tanden eener zaag wijder te maken, vijl. [Bat. *bohang*. V. *boeka*].

بوكن **boekan**, iets niet zijn; neen; hoe! — *orang itoe*, die is het niet, *pada* — *tĕmpatnja*, op wat niet de plaats er voor is, niet op zijne plaats, *koewatnja angin* — *kapalang*, is de kracht van den wind niet iets buitengemeens? d. i. hoe geweldig is enz.

بوكو **boekoe**, I. geleding, gewricht; — *tangan*, pols, — *kaki*, enkel; — *pinang*, de geledingen van den pinangpalm.

II. korrel, bijv. zout, tin. [Jav. *woekoe*, katoenzaad. V. *boekoer*].

بوڭ **baugo** (?), soort van vogel. [V. *bango*].

بول **boewal**, rijzen van water ten gevolge van sterken stroom? L.

بول **bola**; *bĕrbola*, overdrijven, liegen. L. *Pĕrbola*. [V. hyperbool].

بولت **boelat**, I. rond: — *doenja*, de horizon, *moeka* —, een rond gelaat, *bĕsi* —, ronde, ijzeren staven, *kajoe* —, een stuk boomstam, dat nog niet gespleten is. [Bat.? Mak. id. V. Jav. *oelat*, gelaat].

II. soort van (rond?) net.

بولر **boelar**, een vliesje op het oop C.

بولر **boelir**, aar, tros. *Mĕmboelir*, in een punt draaijen, bijv. een doek. [Jav. *woeli*. Bat. *boerir*. Mak. *bóelerè*. Boeg. *boelè*].

بولر **boeloer**, hevige honger C.

بولس **boeloes**, [1] kaal, zonder takken, kinderloos. *Bĕrboeloeskan. Mĕmboeloeskan. Pĕmboeloesan.*

[2] soort van landschilpad. [Jav. *id.*]

[3] soort van visch, harder.

بولڠ **boelang**, I. *mĕmboelang*, omwinden; een vechthaan een spoor aanbinden. *Boelang-boelang*, een doek of een krans, dien men om het hoofd windt. *Boelang-oeloe* een woord van liefkoozing. *Bĕrboelang*.

II. eene plant, *colocasia vera*.

بولڠ **bolong**; *bĕrbolong*, *mĕmbolong*, in de lengte doorboren, bijv. een boom. [Jav. *id.* een gat maken].

بولڠبالڠ **boelang-baling**, double headed shot. C.

بولق **bolak**, omwaarheid; om heen spreken. C.

بولن **boelan**, maan; maand; tijd der zwangerschap; de stonden: ook *mĕlihat* — de stonden hebben; *bidoeri* — V. *bidoeri*. *Boelan-boelan*, soort van

Digitized by Google

visch. *Běrboelanboelan*, maand aan maand. [Bat. *id.* Jav. *woelan*, *rěmboelan*. Mak. *boelang*. Boeg. *oelěng*.]

بولو **boeloe**, haren op het ligchaam, vacht, wol, vederen, dons, enz. — *mata*, ooghaartjes, — *landak*, pennen van een stekelvarken; — *pahat*, nestveêren; *bělah* — soort van gestreept lijnwaad. (L.) *Daoen boeloe-boeloe*, een heester, *tragia sp.* [Mak. en Boeg. *id.* Jav. *woeloe*. Bat. *imboeloe*.]

بولة **boelah**, geheel, vol: — *tiga hari*, volle drie dagen. [Volg. C. Batav. V. *bělaka*.]

بولة **bolch**. V. اولة.

بولوة **boeloeh**, bamboes. *Boeloeh-boeloeh*, luchtpijp; geweerloop. [Bat. *id.* Mak. *boelo*. Jav. *woeloeh*.]

بولي **boeli**, klein fleschje of potje, wijd, met een naauwen hals. [Bat. Mak. *boeli-boeli*.]

بوم **boema**, pop, beeld, = *patoeng*, L.

بومو **boemoe**, een olifantenjager. L.

بومي **boemi**, de aarde; grond; — *dan langit*, hemel en aarde. [Jav. *id.* Skr. *bhōēmi*.]

بونوة **boenoeh**; *měmboenoeh*, dooden, ook bijv. *api*, uitblusschen. *Běrboenoeh*. *Boenoehan*. *Pěrboenoehan*. *Pěmboenoeh*. *Pěmboenoehan*. *Běrboenoehboenoehan*. *Kaboenoehan*. [Bat. *boenoe*. Mak. *boeno*. Daj. *poeno*, steken met eene lans, in tegenoverstelling van *soedok*, met een mes. Boeg. *oeno*.]

بونة **boeneh**, zekere zure vrucht.

بوني **boeni** (ook **boenji**) gewoonlijk *sěmboeni* en *sěmboenji*, verborgen. *Měmboeni*, *kan.* *Měnjěmboeni*, *kan.* *Bèrboeni*. *Běrsěmboeni*. *Boenian*. [Kw. en Bat. *boeni*, id.]

بوة **boewah**, vrucht: — *ajar bakoe*, hagelsteen, — *badjoe*, knoop [Měn.]; — *bětis*, kuiten, — *langan*, het dikke van den arm, — *mariam*, kanonkogel, — *pari*, dobbelsteen, — *peler*, testikels, — *pinggang*, nieren, — *timbangan*, gewigten, — *tjatoer*, stukken van het schaak- of dambord; *anak* — V. *anak*. *Saboeah*, één, bijv. van steden, huizen, schepen, meeren enz. enz. *Běrboewah*, *kan.* *Boewahboewahan*. [Bat. *id.* Jav. *woh*.]

بوهغ **bohong**, onwaarheid, leugen. *Běrbohong*. *Měmbohong*, *kan.* *Pěmbohong*. *Pěmbohongan*.

بوهن **boehoen**, het ligchaam, het hoofddeel van iets. C. [V. *pohon*.]

بوهي **boehi**, schuim; *lajang* — soort van zwaluw (nestjeszwaluw?) *Běrboehi*.

بوي **boewei**, slingeren, wiegen. *Běrboewei*, *kan.* *Měmboewei*, *kan.* *Boewajan*, wieg.

بويت **boejoet** = چيچي en bet-overgrootvader of — moeder. L. [Jav. *id.* achterkleinkind en overgrootvader.]

بوير **boejar**, vloeijen, van papier. [Jav. *id.* zich overal heen verspreiden].

بوير **boejir**, soort van vogel.

بويغ **boejoeng**, waterkruik.

بويه **boejih** = بوهي.

بون **boenji**, I. geluid; — *soewara*, klank, geluid van de stem; — *soerat*, inhoud van een brief. *Běrboenji*. *Měmboenji*, *kan.* *Boenjian*. *Boenji-boenjian*, muzikale instrumenten. [Jav. *oeni*. Bat. *moeni*. V. بهان.]

II. = بوني.

بة **bah**, overstrooming: *moesim* —, regentijd. [V. *sèbak*.]

بة **běh**, **boeh**, matras, bed. C.

بهار **bahar**, **bhara**, zeker zwaar gewigt, waar vroeger nagelen, nooten en

Digitized by Google

peper bij geleverd werden, en tegenwoordig op het Maleische schiereiland ook nog wel tin. De *baar* nagelen was 550 oude ℔, de noten 571½ en de peper 3 pikoel of 375 oude ℔, gelijk tegenwoordig nog op het Maleische schiereiland. [Perz. *boehār*, gerekend op 400 eng. ℔: d. i. 3 pikoel. Skr. *bhara*, veel (V. Jav. *bara*), en ook een zeker groot gewigt.]

بهار **bhara**, vast, stevig; geballast; onbevreesd. [V. het vor. woord.]

بهارو **bĕharoe**, **baroe**, nieuw; pas, eerst; *orang* — een nieuweling, een die pas aangekomen is; — *hari ini*, eerst heden; — *tadi*, pas, zoo even. *Baroebaroean*, bijw. *Mĕmbaroei*. *Pĕmbaroean*. [Boeg. *id.* Mak. *beroe*. Bat. *imbaroe*. Jav. *wahoe*.]

بهاري **bĕhari**, beschaafd, welgemanierd. [V. het gelijkluidende Perz. woord.]

بهاس **bĕhasa**, **basa**, taal; beleefde taal; goede manieren: — *djawa*, javaansch, — *djawi*, V. *djawi*; — *malajoe*, maleisch; *taoe* — de manieren weten, welgemanierd zijn; *mĕmbri* —, fatsoenlijk behandelen; *koerang* —, ongemanierd zijn; *boedi* — verstand en fatsoen; *maloemaloe* — *roepanja*, zij zag er zedig en welopgevoed uit. *Bĕrbasa*, beleefde taal gebruiken, goede manieren hebben. *Pĕrbasaän*. [Jav. Mak. Boeg. *id.* Skr. *bhāśā*, taal, inz. moedertaal.]

بهاڭ **bĕhagi**, **bagi**, verdeeld. *Bĕrbagi*. *Mĕmbagi*, *kan*. *Bagian*. *Pĕrbagian*. *Pĕmbagi*. *Pĕmbagian*. [Kw. *baga*. Jav. *bage*. Bat. *bagi*. Skr. *bhaga*, deel, *bhāgī*, verdeeld.]

بهاي **bĕhaja**, **baja**, gevaar (eig. dreigend gevaar?), ramp: *mĕmbri* — nadeel bezorgen. *Bĕrbaja*. [Jav. *baja*. Skr. *bhaja*, vrees].

بهان **bĕhan**, stukje, fragmentje C.

بهان **bĕhana**, **bana**, geluid; stem. *Bĕrbana*. [Jav. *bani*. Skr. *bāṇi* en *wāṇi* (*bhaṇ*, spreken). V. بان en بون].

بهترا **bĕhitra**? schip. [Jav. *bahita*. Skr. *vahitra*, vlot, boot].

بهرق **behrak**, zijn gevoeg doen. *Mĕmberak*? bemesten. *Mĕmberakkan*. [Kw. *birak*, wegwerpen].

بهكن **behkan**, bevestigend bijw., ja!

بهڭي **bĕhagia**, **bagja**, geluk; teeken van geluk of waar iemands geluk of lot van afhankelijk is. [V. *baginda*. Jav. *bagja*, *bĕgdja* id., *bage*, welkomst. groet. Bat. *badija*, geluk, zegen; heiligheid; de geest van een' datoe enz. Skr. *bhāgja*, geluk, fortuin (eig. deel, V. بهاڭ.]

بهن **behna**, onverschillig, onachtzaam. C.

بهو **bahoewa**, eigenlijk een woordje om op zijn verhaal te komen, dat dikwijls gebruikt wordt: [1] aan het begin van zinnen, eenvoudig om een begin te maken; [2] aan het begin van bijzinnen met dat; [3] bij aanhalingen: — *ditjĕritĕrakan*, of *ditjĕritĕrakan* —, er wordt verhaald, — *sĕsoenggoehnja*, waarlijk, *maka sahoet kami*, — *jang toean sĕmbĕlih* ...., daarop antwoordden wij: wat gij geslagt hebt ..... [Skr. *bhāwa*, het wezen van iets.]

بهور **bĕhoer**, bank, plaat in eene rivier. C. [V. Eng. *bore*.]

بهين **bĕhina**, **bina**, ongemeen, bij uitstek? *boenjinja* —, het geluid er van was ongemeen hevig; *salahnja tiada* —, zijne schuld was zoo groot niet; *sangat* — *ija mĕngĕnang*, hij

Digitized by Google

dacht ongemeen veel aan ...., *nĕgri toewanhamba lagi dialahkannja, istimewa toewanhamba saorang, apa — kapadanja*, zelfs uw rijk heeft hij onderworpen, hoeveel te meer gij alleen, wat voor bijzonders (?) zijt gij voor hem? *matahari tiada kalihatan* —, de zon is niet zeer goed te zien.

بي **bija**, horens en schelpen, slakken, *cowries*. *Bia-bia*, soort van boontjes. Op Sumatra eene struik, waarvan de bladeren gebruikt worden om tabak in te rollen.

بي **beja**, belasting, regten, tol. *Pabejan*, tolkantoor enz. [Jav. Mak. id. Hetz. als het voorgaande, naar de *cowries*, die men daarvoor betaalde?]

بيارق **bijarak**. V. ساون.

بياس **bijasa**, gewoon, bedreven; — *dĕngan* .... gewoon met, gewend aan .... *Mĕmbiasakan. Kabiasaän.* [Kw. *id.* en *abiasa*, bedreven, gewoon iets te doen. Skr. *abhjāsā*, oefening, gewoonte.]

بياد **bijada**, vrouw; verwijfd. [Kw. *bijada*, slavinnen in de Soeralaja, den hemel.]

بياڤري **bijapri**, koopman. Mĕn. bedreven. [Ook بيڤاري. Skr. *wjāpāri.*]

بياوق **bijawak**, leguaan: — *gabok*, — *saroeni*, — *tambaga*, soorten daarvan. *Mĕmbijawak*, als een leguaan, bijv. liggen, d. i. op den buik, of wegloopen, d. i. op handen en voeten.

بياي **bijaja**, uitgaaf, vertering; rantsoen. *Bĕrbijaja. Mĕmbijaja*, *kan:* onkosten maken voor iets; zijn geld verteren; leeftogt geven, onderhouden. *Pĕmbijaja. Pĕmbijajaän.* [Skr. *wjaja*, uitgaaf, vertering. V. *bĕlandja.*]

بيبت **bibit**, plantjes om te verplanten, bijv. van rijst. *Mĕmbibit*, ook: met de vingertoppen iets aanraken. [Jav. id.].

بيبر **bibir**, lippen; rand, zoom: — *mata*, oogleden, — *tjawan*, rand van een beker, — *prahoe*, de schietboorden van een schip. *Bibiran*, ook: babbelaar (L.). [Bat. *id.* Mak. *bíberè.* Boeg. *wiwè*, lippen.]

بيبر **bebar**; Mĕn. zich verstrooijen. [Bat. *hèbar.* Jav. *boebar*, *bibar.*]

بيبس **bebas**, vrij, aan geen wetten onderworpen; losbandig; vrij van heerendiensten. *Mĕmbebaskan*, ook: met verlof laten gaan. *Kabebasan*, burgerschap (in de Molukken). [Jav. *bebas*, daglooner zonder den kost, Mak. *bébasà*, vrijen toegang hebben.]

بيبق **bebek**, eend; geit (C.) [Jav. = Mal. *itik.*]

بيبي **bibi**, tante, de jongere zuster van de moeder. [Jav. *id.*]

بيت **beta**, dienaar, dienares; ik. [V. *pĕrwara.*]

بيت **bita**, gemakkelijk C.

بيتق **bitik**, soort van papegaai.

بيتة **beteh**, naam van de papaja te Riouw. K.

بيجي **bidji**, zaadkorrel; — *mata*, oogappel; — *timah*, tinerts; *sabidji*, één, van edelgesteenten, vruchten, eijeren enz., ook bij *ratap* en *sabak*, klaaglied, waarvoor men dan ook *saboetir ratap* zegt. [Jav. *widji*, *widjah*, Bat. *bidja* id. Mak. *bidja* en Boeg. *widja*, nakomeling, geslacht. Skr. *wīdja*, zaad.]

بيجق **bidjak**, knap, ervaren; listig; *Kabidjakan.* [Skr. *widjna*? verstandig.]

بيجن **bidjin**, Jav. zekere oliegevende plant, *sesamum.* [Jav. *widjen* id. Mal. لڤا.]

Digitized by Google

بيجي **bidjei**, tinerts. [V. *bidji*, tin in korrels ?]

بيد **beda**, onderscheid, verschil. *Bĕrbeda, kan. Mĕmbedakan. Pĕrbedaän.* [Jav. *id.* Skr. *beda* id.]

بيدر **bidar**, klein vaartuig met ééne mast. [V. *bidara.*]

بيدر **bidoer**, stuk gesmolten tin van $^1/_{40}$ *baar* C. [V. *bidar* en *bidoek*, en ons *schuitje* tin.]

بيدس **bidas**, zooveel als men met de hand kan omspannen.

بيدڠ **bidang**; I. groot van oppervlakte; breed, bijv. de borst; *sa* — één, van sommige voorwerpen, als een stuk linnen, een zeil, een mat, een blad papier, een blad koper, een tuin enz.; مايڠ يڠ بلم برچري Bot. wb. *Mĕmbidangkan. Bidangan.* [V. Bat. een vadem lang. Mak. *birang* en Boeg. *widang*, grof wit linnen.]

II. versierd of geteekend blad, bijv. in een boek, of als patroon om te borduren. *Pabidangan* en *pamidangan*, borduurraam.

بيدق **bidak**, pion in het schaakspel. [Jav. *wong pidak*, een gemeen (eig. een vertrapt) mensch.]

بيدق **bidoek**, soort van visschersprааuw; *bintang* — de Groote-beer.

بيدن **bidan**, vroedvrouw. *Balas* — een feest, 40 dagen na de bevalling gegeven, waarbij de *bidan* haar afscheid krijgt. [Skr. *widwān* ? V. *bidoewan.*]

بيدي **bidei**, grove rottingmatten, om rijst of derg. te droogen; matten bij de aanzienlijken in gebruik voor de ramen of voor behangsels en derg. [Bat. *bidè.*]

بير **bijar**, toegelaten, overgelaten: — *lah beta jang pĕrgi*, laat ik het zijn, die gaat, — *lah kita mati di sini*, laten we hier sterven; — *toean taoe*, mijnheer gelieve het te weten (?). *Mĕmbijar, kan.*

بيرا **bira**, soort van gewas, *alocasia macrorrhiza* en and. [Bat. id.]

بيرس **biras**, vrouwsbroeder of manszuster.

بيرڠ **birang**, I. of *birang-birang*, zeehond (?).

II. of *biring*, soort van slang. [*biring*, soort van vechthaan. T.]

بيرڠ **berang**; Mĕn. toornig, vertoornd, = *marah.*

بيرم **beram**; I. soort van edelgesteente. [Tam. V. *biramani.*]

II. olifant C.

بيرمان **biramani**, eene snoer bloedkoralen met porseleinen of andere kraaltjes er tusschen. L. [V. *beram.*]

بيرو **biroe**, hemelsblaauw, blaauw; *boenga* — *clitoria ternatea; boeroeng* — *laut, limosa melanura*, eene soort van snip. *Mĕmbiroekan. Kabiroean*, blaauwachtig.

بيرة **birah**, » de stengels van een blad." Bot. wb.; *arum*-soorten K.

بيرة **birih**, rand, lijst. [Mak. *biring.* Boeg. *wiring*, id. V. Jav. *tèpiswiring*, grensscheiding.]

بيري **biri**, = كبيري.

بيري **birei**, dek van een schip C. [V. *bidei.*]

بيزوري **bizoerei**, onderkoning. [Port. *vice-réi.*]

بيس **bias**, met den wind afdrijven; de dagelijksche loop van de zon (C.) [V. *tampias.* Daj. *tabiás*, met den wind afdrijven.]

بيس **bisa**; [1] vergift. *Bĕrbisa, kan. Mĕmbisakan. Kabisaän.* [Jav. *wisa.* Bat. *bisa*, alles wat venijnig of scha-

Digitized by Google

deverwekkend is; kracht van een geneesmiddel; SKR. *wiśa*, vergift.]

[2] ervaren, kundig. [JAV. *bisa*, vermogen enz. MAK. *id.* vermogend (bijv. van een geneesmiddel), kunnen, kundig. V. BAT. *bisa* onder n°. [1]. Krachtig, vermogend om iets uittewerken, zal dus wel de grondbeteekenis zijn, waardoor [1] en [2] zamenhangen.]

بيسق **bisik**, **bĕsik**? het fluisteren. *Bĕrbisik*, *kan. Mĕmbisikkan*, ook: bekladden, kwaadspreken? *Bisik-bisik*, stilletjes. [JAV. *id.* en *wisik*. MAK. *bisi*. BAT. *hosik* en *hoesip*.]

بيسڠ **bising**, leven, verward rumoer C.

بيسق **besoek**, JAV. tegen een toekomenden tijd, bijv. tegen morgen.

بيسل **bisoel**, zweer, puist; — *lada*, kleine puist of iets derg.

بيسن **besan**, de verwantschap van ouders, wier kinderen zamen gehuwd zijn. [JAV. *id.*]

بيسو **bisoe**, stom. [JAV. *id.*]

بيسي **bisei**, schoon, fraai, van de oogen, kleederen enz. *Mĕmbiseikan*. *Bisei-bisei* (of *bisi-bisi?*) eene soort van visch.

بيسي **bisi**, liederlijk mensch, ook als scheldnaam C. Ook = *bias?*

بيڠ **bijang**; — *lalah* of *laler*, regenboog. [BATAV. uit het BALINEESCH. T.]

بيڠڠ **bingoeng**, verbijsterd, in de war: *Mĕmbingoengkan*. *Kabingoengan*. [JAV. *id.*]

بيڠل **bingal**, hardhoorend; koppig. [V. باڠل en بڠي.]

بيق **bijak**, I. kaauwen, herkaauwen; het voedsel in de eerste maag der herkaauwende dieren. [V. JAV. *'mbijak*, een blad omslaan, in een boek naslaan].

II. vruchtbaar, prolifiek C.

بيڤاري **bijapari**, **bĕpari**, = بياڤري.

بيك **beka**, onwelvoegelijkheid in uitdrukkingen; *beka-beka* adv. [V. Kw. *weka*, voorzigtig.]

بيكت **bikat**, speld, pen, stokertje. *Bĕrbikat*, *kan. Mĕmbikatkan*.

بيكڠ **bikang**, soort van gebak. *Pĕmbikangan*, pan daarvoor. Ook *bĕngkang*. (C.) [JAV. *id.*]

بيكو **bikoe**, kluizenaar. [Kw. *wikoe* id. SIAM. *phikhoe*, bedelmonnik. T.]

بيل **bila**, tijd; geschikt tijdstip. *Apabila*, zie boven. *Bilamana*, ten tijde dat. [V. SKR. *welā*, tijd enz.]

بيل **bela**, in den dood vergezellen, medesterven; een die om iemands dood te wreken of te verzoenen om 't leven gebragt wordt; meêdoen, bijstaan. [JAV. BAT. *id.* V. SKR. *welā?* spoedige en gemakkelijke dood.]

بيلت **beloet**, buigen zonder zijne vorige gedaante weêr aantenemen, zoo als een slecht lemmer. (C.); de partij van den vijand kiezen, met hem heulen. [JAV. *belot*, weêrspannig.]

بيلس **bilas**, **belas**. I. verward, bijv. van het haar. *Mĕmbilaskan*.

II. rood, ontstoken, van de oogen. [JAV. *bèles*, zeere oogen. BAT. *id.* en *milas*, leepoogen.]

III. *mĕmbilas?* het ligchaam overspoelen na het baden. [JAV. *bilas*, rein.]

بيلس **bilis**, eene soort van visch.

بيلڠ **bilang**, geteld. *Mĕmbilang*, *kan*, tellen, rekenen; achten; vertellen. *Bĕrbilang*. *Bilangan*. *Kabilangan*. [MAK. BOEG. *id.* BAT. groep, waarbij men behoort, *mamilang*, iets tellen. JAV. *wilang*.]

بيلق **bilak**, naam van een boom die eene soort van katoen geeft, *crataeva sp.*

بيلق **bilik**, het achtervertrek in ma-

Digitized by Google

leische woningen (v. *sirambi*); binnenkamer, slaapkamer; vertrek. *Bĕrbilik*, besloten ruimte. MAK. *bilì* V. MAK. *ballà*, huis.]

بيلق **belok, biloek?** lavéren; aarzelen: *angin* — tegenwind. *Kabelokan.* [JAV. *biloek*, omzwaaijen. MAK. BOEG. *biloè*, lavéren.]

بيلن **bilan, bilin;** *mĕmbilin*, spinnen, van touw. [C. BATAV.]

بيله **bilah**, spaander van bamboes; plat van een degen, mes enz.; *sabilah*, één, van messen, lansen, pijlen, naalden, planken enz. [JAV. *wilah*, gespleten bamboes; kling van een zwaard. V. *bĕlah*.]

بيمسقتي **bimasakti**, de melkweg. [SUND. id. JAV. eene zekere ster. SKR.? zeker *niet* de melkweg.]

بين **bina** = بهين.

بين **bini**, getrouwde vrouw, echtgenoot. *Bĕrbini*, *kan.* [MAK. *baïnne*. SUND. *awewe*.]

بينغ **binoeng, binang**, naam eener plant, *bucida nitida*.

بيو **bejo**, de beo, *gracula religiosa*. [JAV. MAK. *id.* 't Is eene soort van *tijoeng*, spreeuw. V. *mina*.]

بيوق **bewak** = بياوق **bijawak**.

بيوكو **bijoko**, soort van kleine schildpad. L.

بيول **bijola**, viool. [PORT. *viola*.]

ت

تا **ta, tĕ**, niet, nog maar alleen gebruikt in zeer enkele zamenstellingen, zooals *tiada* (*tĕada*), *tĕoesah*, *tĕdapattidak*, *tĕsoedah*, *tĕtaoe*. [MAK. *id.* KW. *tah*.]

تاب **taba**, stoutmoedig, onverschrokken. C. BATAV.

تابر **tabir**, smal gordijn, behangsel. *Mĕnabiri*. [BAT. *id.* iets ter beschutting tegen wind of regen. MAK. *tăberè*, versiersel of verguldsel aan den rand van een gordijn.]

تابر **taboer**, gestrooid, verspreid; uitgespreid, van een zeil of een net. *Bĕrtaboer*, van een saroeng met goud als 't ware bestrooid? *Bĕrtaboerkan. Mĕnaboer*, zaaijen enz., *kan*, *i. Taboeran. Bĕrtaboeran. Pĕnaboer*, ook: — *snapan*, hagel, schroot. *Pĕnaboeran.* — *Tĕmaboer*, gevlekt; gezaaid? van sterren. [JAV. *taboer*, *sawoer*. BAT. *saboer*. MAK. *tăboeroè*.]

تابغ **taboeng**, holle bamboes voor water; een gemeene opiumpijp; — *bĕroek*. V. برق. [BAT. *id.* bamboezen koker om dobbelsteenen meê te werpen.]

تابق **taboek**; *mĕnaboek* een gat ergens in maken. [V. *taboeng*.]

تابق **tabik**, (BATAV. *tabek*) gegroet! groete, heilwensch. [JAV. *tabe*. BAT. *santabi*, met uw verlof. SKR. *ksantawja*, te gedoogen, te excuséren, dus = *ampoen*. V. T. Bladw.]

تابل **tabal?** soort van dobbelspel.

تابه **tabeh**, een langwerpige trom, (soms door een gong vervangen) om alarm te slaan, om de gebedstijden aantekondigen, om, aan boord der schepen, de

Digitized by Google

verwisseling van de wacht te kennen te geven; wacht. *Mĕnaboeh. Tĕtaboehan*, instrumenten, waarop geslagen wordt. [Jav. *id.* hamer, waarmeê men sommige instrumenten bespeelt, *taboek*, *naboek*, met de vlakke hand tegen het hoofd slaan, een oorveeg geven. Bat. *taboe*, groote alarmtrom in de vorstenhuizen V. *bĕdoek* en *tèbah*.]

تاتر **tatar**, gevijld. *Bĕrtatar*. [V. *tatal*].

تاتغ **tatang**; *mĕnatang*, doorsnuffelen, doorkijken. L.

تاتغ **tating**; *mĕnating*, met de vlakke hand ondersteunen; op of in de hand houden; — *poean*, de betelschaal dragen; — *padahan*, eene werpspies in de hand houden (of balancerende met de vingers?). *Pĕnating*, handboom. [Bat. *hanting*, opligten, opdragen van spijzen. Jav. *tanting*, in de hoogte houden.]

تاتف **tatap**; *bĕrtatap*, bezig met naauwkeurig te onderzoeken. *Mĕnatap. Mĕnatapi*, ook: verstaan, begrijpen, bijv. van den inhoud van brieven. [V. *tĕtap* en *tĕtapi*.]

تاتل **tatal**, spaander, houtkrul. [Jav. *id.* Mak. *tátalà*.]

تاتنگار **tatanĕgara**, bestuur, administratie van een staat. C. [Skr.]

تاتة **tatah**, gebeiteld, geciseleerd; ingelegd, ingezet; een troon. (C.) *Bĕrtatah*, *kan. Mĕnatah. Tatahan. Bĕrtatahan*. [Jav. *id.* beitel. Mak. Boeg. *tata*.]

تاجق **tadjak**, instrument om onkruid te wieden. [Bat. *id.*]

تاجق **tadjoek**, soort van bouquet of kapsel, dat in 't haar gestoken wordt; kniehouten in de kielbalk van een schip. *Bĕrtadjoek. Mĕnadjoek*, *kan.* [Het Arab. تاجو.]

تاجم **tadjam**, scherpsnijdend; scherp van gezigt, van verstand enz. *Mĕnadjam*, *kan. Pĕnadjam*, slijpsteen. [Bat. *tadjom.* en Daj. *tadjim* id. Jav. *tadjan*, onbuigzaam; scherp, van het gezigt.]

تاجن **tadjin**, stijfsel van rijst. [Jav. *id.* gekookt rijstwater.]

تاجو **tadjoe**, buidel, zak. C.

تاجي **tadji**, lancet; kunstspoor van een vechthaan, ook: *t. bĕngkoek* (v. *golok*.) [Jav. Bat. Boeg. Mak. Daj. *id.*]

تادة **tadah**; *mĕnadah*, omhoog heffen van de handen om iets op te vangen of te ondersteunen; opheffen der handen bij het bidden, — *amin*, met opgeheven handen amen zeggen; opvangen; ophouden met iets er onder te houden; ophouden, bijv. het haar op het hoofd; terughouden, weêrhouden, bijv. vreemde kooplieden in een land. *Mĕnadahkan*, *i.* Jav. *tadah*, opvangen. Daj. *talai*, opgevangen worden. V. *tĕngadah*.]

تادغ **tadoeng**, tegen stooten, wegduwen. C. [V. تندغ *tandang*.]

تادي **tadi**, zoo even, kort geleden: — *malam*, gepasseerde nacht. [Ook: تهاد *tahadi*.]

تار **tara**, gelijk in hoogte: *doedoek* —, even hoog zitten, d. i. de gelijke zijn of als zoodanig beschouwd worden; de weêrga: *tiada* — *nja*, zonker weêrga; — *toeroen*, een weinig hellend. *Sĕtara*: — *dĕngan*, ook: ergens mede in verhouding staan, bijv. het hoofd met de hals. *Bĕrtara. Mĕnara*, *kan.*

تارغ **tarang**, zeker zingend insect? L.

تارغ **taring**, scherpe punt van eenig werktuig; klaauw, slagtand. *Bĕrtaring* [Bat. *id.* slagtand, vin enz. Mak. *tarang*, scherp, Boeg. *matarĕng* id.]

Digitized by Google

تارف **taroep**; *tĕtaroep*, hut, stulp.]Jav. *taroeb* id.]

تارق **tarak**, uitstrekken, verwijden C. [V. *tarik*.]

تارق **tarik**, I. trekken; naar zich toe halen; uitrekken: — *napas*, hijgen, *angin* —, van den wind, die van den eenen hoek naar den anderen trekt. *Mĕnarik*: — *lajar*, een zeil ophijschen, — *tali*, een touw stijf spannen. *Mĕnarikkan*. *Pĕnarik*. *Pĕnarikan*. [Jav. *id*.]

II. de buitenplanken van een schip boven de knieën.

تارق **taroek**, jonge uitspruitsels, blaadjes of takjes. *Bĕrtaroek*.

تارم **taram**; *mĕnaram*, niet helder schijnen, van de maan L. *Tĕmaram*, helder schijnen, van de maan; blinken van het gelaat. [Gewoonlijk verbonden met ترغ en dus misschien wel *tĕmarang* uittespreken.]

تارم **taroem**, de indigo-plant: — *akar*, — *kĕmbang*, bij Cr. *Marsdenia parviflora* en *Indigofera anil*, doch V. Miquel, Flora v. N. I. [Jav. *tom*. Bat. *tajom*? Mak. *taroeng*.]

تارة **taroeh**; *mĕnaroeh*, neêrleggen, wegleggen enz., om te bewaren of niet te laten slingeren; inzetten, bij het spel of eene weddingschap; toevertrouwen; ook: bijv. een naam, geven; bewaren; bezitten; — *diri*, zich behoorlijk gedragen (C.) *Mĕnaroehkan*. *Bĕrtaroeh*, *kan*. *Pètaroeh*. *Bĕrpètaroehkan*. *Taroehan*. *Pĕnaroeh*, bewaarder. *Pĕnaroehan*. [Mak. *taro* id. Bat. *taroe* en Jav. *toh*, inzet.]

تارهڤولم **tarahpolam**, zekere kostbare kleedingstof. [Bat. *antarpolam*. Tam.?]

تاري **tari**; *bĕrtari*, *mĕnari*, dansen, in 't bijzonder een dans die door kinderen wordt uitgevoerd. *Pènari*. *Pĕnarian*. *Bĕrtaritarian*.

تاسق **tasak**; *mĕnasak*, zuiveren, bijv. eene wond.

تاسق **tasik**, meer, landzee. [Daj. *id*. Jav. zee, oceaan.]

تاڠر **tangar**; *tangar-tangar*, zich in acht nemen. L.

تاڠر **tangir**, soort van boom, waarvan de bast dient om iets schoon te maken. C. [= تڠر, *tèngar*? V. *langir*.]

تاڠس **tangas**, in warm water baden; badstoof. *Mĕnangas*, *kan*.

تاڠس **tangis**, het weenen. *Bĕrtangis*, *kan*. *Mĕnangis*, *kan*, *i*. *Tangisan*. *Bĕrtangisan*. *Bĕrtangistangisan*. *Bèpĕrtangiskan*. *Pènangis*. *Pènangisan*. *Katangisan*. [Jav. Bat. Daj. *id*.]

تاڠن **tangan**, hand, onderarm met de hand. *Pèmangan*, het in de hand houden; *dipĕmangannja*. (M.) [Jav. Bat. *id*.]

تاڠي **tangi**, garstig, bedorven, van spijzen.

تاڤ **tapa**, boete; godsdienstige afzondering. *Bĕrtapa*. *Mĕntapa*. *Pĕrtapa*. *Pĕrtapaän*. [Jav. Mal. Daj. *id*. Skr. *tāpa*, hitte.]

تاڤت **tapat**, klip [C. Bk.]; kloof, spleet in eene rots L.

تاڤس **tapis**; I. *mènapis*, *kan*, klenzen, doorzijgen. *Tapisan*, zijgdoek. [Bat. *id*. waterdigt, doorzijgen. Mak. *tápisi*. Boeg. *tapi*.]

II. *mĕnapiskan* bijv. *sajoep*, met de vleugels klappen.

III. afweren, zachtjes afslaan: — *tangan*, de aangeboden hand weigeren. *Pĕnapisan*.

تاڤس **tapoes**; I. soort van vrucht, die eenige gelijkenis heeft met de kastanje, *elateriospermum tapos*. [Jav. Bat. *id*.]

II. = *tamboes*.

Digitized by Google

تاقق **tapak**, palm van de hand, zool van den voet; indruk van hand of voet, voetstap; — *tangan*, handteekening; — *tjatoer*, de vakken van het dam- of schaakbord; *di bawah — kaki*, onder de voetzoler, d. i. in de magt van. *Tapak-tapak*, houten sandalen. *Mĕnapak*. *Tapakan*, *katapakan*, onderste van een ladder; voeteneinde; voetbank. [Jav. Bat. *id.* V. *tĕlapak*.]

تاقق **tapoek**; I. slaan met de vlakke hand, hetzij in de andere hand, hetzij tegen iets anders. *Bĕrtapoek*. *Mĕnapoek*. [V. *tĕbah*, *taboeh*, *tapak*, *tĕroempah*.]

II. kroontje op sommige vruchten, zoo als de mangistan; bloemkelk (?) [ook *tampoek*.]

تاڤن **tapan**; *ki-tapan*, zekere plant, *callicarpa japonica*.

تاڤن **tapen**; — *laut*, zekere plant, *meliacea sp.* C.

تاڤ **tapah**, zekere riviervisch.

تاڤ **tapih**, soort van gekleurd calico. [C. Tel. Jav. *id.* soort van sarong, zoo als de vrouwen dragen.]

تاڤي **tapei**, soort van bier van rijst gestookt; zeker rijstgeregt (?); zuurdeeg (?). [Mak. *tape*, gekookte rijst met gist; het water dat er afkomt is het zoogenaamde brom (d. i. schuim). V. Jav. *tapen*, gestampte padi.]

تاكت **takoet**, bevreesd, beschroomd. *Bĕrtakoet*, *kan*. *Mĕnakoet*, *kan*. *Dikatakoet*, *i*. *Pĕnakoet*, een die bevreesd is. *Pĕnakoetan*. *Katakoetan*. *Takoet-manoesja*, het kruidje-roer-mijniet. [Kw. *id.* Bat. *tahoet*.]

تاكر **takar**, zekere maat voor natte waren, inz. olie, 17 kan; drinkbeker. *Bĕrtakar*. *Mĕnakar*. [Jav. *takĕr*, het meten.]

تاكڠ **takoong**, bezinken C.

تاكق **takoek**, keep, kerf C.

تاكي **taki**, raadsel. *Bĕrtaki*. [Jav. *taken*, vragen.]

تاڬر **tagar**, het (krakend?) geluid van den donder. *Bĕrtagar*. [V. Bat. *tanggir*, echo. Daj. *gar*, vallen van zware voorwerpen, *gor*, donderend van een geluid.]

تاڬر **tagor**, stoeijen; in het water spelen; gooijen onder het spelen. *Bĕrtagortagoran*. *Bĕrtagorkan*, bijv. *moetiara*, met paarlen gooijen L.

تاڬل **tagal**, oorzaak, om reden, uithoofde. [Daj. *id.* V. *agar*.]

تاڬن **tagan**, inzet bij eene weddingschap. C. [V. Jav. *tagon*, ondertrouwen, verloven.]

تاڬيه **tagih**; *mĕnagih*, eene schuld invorderen, manen. *Pĕnagih*. *Tagihmĕnagih*. [Jav. *id.*]

تاڬوه-تاڬوه **tagoe-tagoe**, de Jav. patrijs. [Volg. C. Jav. *dagoe*.]

تالڠ **talang**; I. *orang* — makelaar; koppelaar. *Mĕnalang*, *i*. *Pĕnalang*. *Talangan*. [Jav. id. pijp, waardoor water vloeit; *nalangi*, door eene goot laten loopen, door een ander laten doen enz.]

II. gehucht in een bosch? bijenkorf. [Jav. id. V. Skr. *tala*, kuil, hol].

III. soort van visch.

تالڠ **taling**; I. prikkel om vee te drijven C.

II. glooijende oever eener rivier C. [V. *eling*.]

تالق **talak**, een instrument stemmen C. [V. Skr. *tala*, de snaren der luit drukken enz.]

تالم **talam**, groot houten of metalen bord, bijv. zulk een, waarop in kleine

Digitized by Google

schoteltjes de verschillende spijzen worden opgezet en dat op een voet, *pahar*, staat en met een *toedoeng* toegedekt is. [Jav. *id.* Bat. kleine aarden pan.]

تالي **tali**, [1] touw of wat daarmeê overeenkomt; — *ajar*, boordsel, passement; kettingpomp; het perinaeum; — *andjing*, soort van plant, *acalypha densiflora*; — *aroes*, de stroomdraad; — *koeloe*, een term, die bij de wetten op het huwelijk behoort; — *leher*, halssnoer; — *pĕnding*, ceintuur, dat de vrouwen om de sarong dragen, gew. van zilver; — *proet*, darmen; — *toedoeng*, bakkebaard. *Talitali*, band van zijde of rotting, waarmede de kris aan den gordel is vast gemaakt. *Boenga* — (ook *sangir-langit*), eene fraaije winde met roode bloemen; *quamoclit vulgaris*. *Mĕnalikan*. — *Toemali*, gevlochten garen L (?). *Tali-toemali*, scheepstuig.

[2] zilveren munt ter waarde van $^1/_8$ reaal of 30 duiten [eig. een koord met *pitis*, waarvan er 75 de waarde van 1 tali zouden hebben. Jav. *id.* en ook *talen*. Mak. *id.*]

تامڠ **tameng**, schild. [Jav. *id.*]

تامق **tamĕk**, begeerig, inhalig. C.

تامن **taman**, tuin. [Jav. *id.* Mak. *tamang*.]

تانق **tanak**, het kooken. *Bĕrtanak*. *Mĕnanak*, bijv. rijst. *Tanakan*. *Pĕnanak*. *Pĕnanakan*. *Pĕrtanak*: *sa* — *nasi*, de tijd, die noodig is om een pot rijst te kooken. [Jav. Mak. *id.*]

تانم **tanam**, het in de aarde plaatsen of leggen: planten, begraven. *Bĕrtanam*. *Tĕrtanam*, in den grond zakken. *Mĕnanam*, *kan*, *i*. *Tanaman*. *Tĕtanaman*. *Tanamtanaman*. *Pĕnanam*. *Pĕnanaman*. [Jav. *id.* Bat. *tanom*. Mak. *tannang*.]

تانو **tanau**, soort van kameleon. [Kw. *tanoe* id.]

تانه **tanah**, aarde, grond, land; grond, grondkleur; — *malajoe*, land der Maleijers, — *lijat*, klei, leem, *minjak* — aardolie, *katjang* — aardnoot, *arachis hypogaea*. [Jav. *id.* Bat. *tano*. Mak. *tana*.]

تاو **tawa**; *tĕrtawa*, lagchen; open en toegaan van schelpen; — *bĕsar*, hardop lagchen; *ditĕrtawakan*. *Tĕrtawaän*. *Katĕrtawaän*. *Pĕnĕrtawaän*. *Bĕpĕtĕrtawakan*. [Bat. *tawa* id.]

تاوا **tawa-tawa**, soort van bekken om leven te maken en de menschen bij elkaâr te roepen.

تاور **tawar**, [1] krachteloos, laf, zoet, van water in tegenov. van brak; krachteloos van vergiften en allerlei kwade invloeden; het bezweringsproces om die kwade invloeden te doen verdwijnen, geneesmiddel, tegengift, betoovering, bekooring, bijv. *mĕmbri* — *ati*, het hart betooveren; ook „een zekere steen als een katang". Bot. wb. *Mĕnawar*, *i*, *kan*. *Pĕnawar*: — *djambi*, eene varenplant van Sumatra (*Djambi*), die als bloedstelpend geneesmiddel gebruikt wordt, *cibotium Cumminghii*. [Jav, *tawa*, smakeloos, *tawar*, zonder gevaar vergift gebruiken. Bat. *tawar*, geneesmiddel, vooral uitwendig. Daj. *id.* tegengift. Mak. *táwà*, *táwarà*. Boeg. *tawĕ*, geneesmiddelen toedienen].

[2] bod op eene koopwaar. *Mĕnawar*, *kan*, dingen; bieden. *Tawaran*. *Bĕrtawaran*. [Bat. Daj. *id.* Mak. *táwarà*. Boeg. *tawà* id. Jav. *tawa*, uitventen.]

تاوس **tawas**, aluin. [Jav. Bat. *id.* Mak. *táwasà*.]

Digitized by Google

تاون **tawan**, buit; krijgsgevangene. *Mĕnawan*, *kan. Tawanan*: — *karangan*, strandvondst. [Jav. Bat. *id.*]

تاون **tawon**, bij, honigbij. [Jav. *id.*]

تاهر **tahar**, voor het anker rijden.

تاهڠ **tahang**, emmer.

تاهل **tahil**, een chineesch goudgewigt van ong. 2 zilveren piasters zwaarte, 't geen overeenkomt met circa 54 wigtjes. Het wordt verdeeld in 4 *pa's* of *soekoe's*, ieder van 4 *mas*. [Jav. Bat. *id.* Mak. *taï*, ook: wegen. V. *boengkal.*]

تاهن **tahan**, tegen iets bestand zijn, uithouden, verduren; volharden, blijven; uitgezet, gespannen van netten. *Bĕrtahan. Mĕnahan:* — *ati*, zich meester blijven, — *napsoenja*, zijn begeerten betoomen; — *dirinja*, zich onthouden; — *djalan*, den weg belemmeren; — *binatang*, dieren door strikken of kuilen vangen; — *boeboe*, een fuik uitzetten; — *parisi*, een schild voorhouden. *Mènahani*, *kan. Pĕnahanan. Katahanan.* [Jav. Daj. *id.*]

تاهون **tahoen**, jaar. *Boeroeng* —, = *anggang. Mĕnahoen.* [Jav. *id.* Mak. Boeg. *tahoeng.* Bat. *tahoen* id. en *tahon*: de tijd, dien een gewas noodig heeft om te rijpen].

تاهو **tahoe**, iets weten te doen, er ervaring, verstand, van hebben; iets wel eens doen, bijv. — *mĕmakan daging* ooit vleesch eten, *tiada* — *mèmakei kasoet*, nooit sandalen aandoen; kennis hebben van iets, weten: *siapa* —, wie weet? misschien, *toewan*, *jang tĕrlèbih* — Mijnheer weet het 't best; *toewan* —, weet! ik verzeker u; — *maloe*, zedig, modest. *Sataoe*, met iemands medeweten; medeweten. *Mĕngatahoeï. Katahoean. Bĕrkatahoean. Pĕngatahoean. Bĕrpĕngatahoean. Pĕmbritahoean*, kennisgeving (van *mĕmbri-taoe*). [Jav. *id.* Bat. geschikt zijn voor. Daj. id. en liefhebben, helpen.]

تاهي **tahi**, drek, mest, vuil: — *minjak*, het bezinksel van olie, — *bĕsi*, roest; — *lalat*, sproeten; — *boeroeng*, eene plant, vogellijm, *viscum*; — *andjing*, aardmos; — *ajam*, zekere plant; *pohon* —, de *sterculia foetida.* [Jav. Mak. Boeg. Daj. *id.* Bat. *tè.*]

تاير **tajĕr**, dikke melk. L.

تايس **tais**, soort van mangga.

تايڠ **tajang**; *mĕnajang*? in de handen houdende heen en weer bewegen, zoo als een boek onder het lezen. [Bat. *taja*, id. Kw. *taja*, dansen.]

تان **tanja**, het vragen. *Bĕrtanja*, *kan. Mĕnanja*, *i. Pĕrtanjaän.* [Kw. *id.* Boeg. *oetána.* Mak. *koetánang.*]

تبت **tĕbat**, vijver, kom, die door het afdammen van eene rivier gemaakt is. *Mĕnĕbat*, afdammen. [Bat. *tobat.*]

تبر **tĕbor**, wild suikerriet. Bot. wb.

تبرق **toebroek**, tegen aanstooten. [Jav. *noebroek*, aanvallen, de klaauwen in iets slaan enz.]

تبس **tĕbas**; *mènĕbas*, den grond zuiveren van struiken, onkruid enz. [Bat. *tobas.* Jav. *nĕbas*, op het veld staande vruchten koopen.]

تبس **tĕboes**; *mĕnĕboes*, lossen, loskoopen, voor een slaaf geven; een slaaf koopen. *Mĕnĕboesi*, *kan. Tĕboesan. Pĕnèboes. Pĕnèboesan.* [Jav. *id.* Bat. *toboes.*]

تبڠ **tĕbang**, I. het vellen van boomen of groote takken. *Mĕnĕbang*, *kan. Tĕbangan. Pĕnĕbang.* [Mak. *tabang*, *tébà*?]

II. *mĕnĕbang*, stoppen, van eene rivier, goot enz. L. [V. *tèbat.*]

Digitized by Google

تبڠ **tĕbing**, de hooge kant van iets, zoo als de hooge oever eener rivier, de rand van eene bron, het strand der zee boven hoog water. [Bat. *tobing*. Mak. *tabing*, alles wat met betrekking tot iets anders hooger is.]

تبل **tĕbal**, dik, grof, van stoffen, het haar, het ligchaam enz., *toeboeh jang* — vaste ligchamen; *moeka* —, onbeschaamd. *Mĕnĕbalkan. Katĕbalan.* [Jav. *tabĕl*, *tĕbĕl* id. Bat. *tobal*.]

تبو **tĕboe**, suikerriet. *Tĕboe-tĕboe*, kostbare ringen ter versiering aan lansschachten en derg. aangebracht. *Bĕrtĕboetĕboe. Mĕnĕboenĕboe. Bĕrtĕboekan. Tĕboean*, wesp, horzel. [Jav. Bat. Mak. Boeg. id. Het schijnt eig. geringd te beteekenen.]

تبه **tĕbah**, ijzeren bout, die in de mijnen gebruikt wordt. *Mĕnĕbah*, *kan*, met de vlakke hand slaan; dorschen. *Pĕnĕbah*, ook: dorschvlegel. *Pĕnĕbahan*. [V. *taboeh*.]

تتاف **tĕtapa**, gedroogd vleesch, *dendeng*. C.

تتاف **tĕtapi**, maar, evenwel. [Van *tatap*.]

تتاڤن **tĕtapan**, gele sjerp bij plegtige optogten gedragen. C.

تبن **tĕban**, boom, die de gĕtah-pĕrtja levert.

تتبوي **tĕtaboei**, soort van vogel: — *bĕrboenji*, de tijd tegen 6 uur 's avonds.

تتس **tĕtas**, gescheurd, gebarsten; *lada* — een peperstekje. *Mĕnĕtas*, openbreken, zoo als een huis, een weg (door het bosch); eene opening in de huid maken; opengaan van een bloemknop, uitkomen van eijeren. *Tĕrtĕtas*, van water dat door eene doorbraak weg kan stroomen. *Mĕnĕtasi. Pĕtasan. Pĕnĕtasan*. [Jav. *tatas* id.]

تتڤ **tĕtap**, vast, standvastig, onwrikbaar; bestendig; bedaard, goedsmoeds, onbevreesd; gerust, rustig, in vrede, van een land of de inwoners daarvan (ze zitten vast, denken niet aan verhuizen). *Mĕnĕtapi*, *kan. Bĕrtĕtapkan. Katĕtapan. Pĕrtĕtapan*. [V. Daj. *id.* gereed, klaar.]

تتق **tĕtak**; *mĕnĕtak*, houwen, hakken, met sabels en derg. *Bĕrtĕtakkan*. [V. تراتق. Bat. *toktok*. V. Jav. *tĕtĕk*, besnijden.]

تتكال **tatkala**, op den tijd dat, wanneer, toen; — *itoe*, op dien tijd. [Skr. *tat*, die, dat, en *kāla*, tijd.]

تتل **tĕtal**, digt geweven, stevig, van lijnwaad. [Jav. *tĕtĕl*, vast ineengedrukt; digt aan elkander.]

تتمبس **tĕtambas**, aanval van ziekte L.

تتمبو **tĕtoemboe**, eene vierkante doos van bladeren en ook wel met schelpjes versierd. [Jav. *toemboe*, vierkant mandje met deksel. Bat. *toemboe*, langwerpig vierkante tabaksdoos.]

تتمبن **tĕtamban**, **tĕtoemban**, = *tĕtoemboe* en: de tunica, waar het embryo in besloten ligt.

تتمڤن **tĕtampan**, doek die men over eene schaal legt; doek die men over de schouders slaat (C.) [V. Jav. *toempa* ophooping ?]

تتيرو **tĕtiro**, snip, *scolopax*.

تدڠ **tĕdoeng**: *oelar* — soort van vergiftige slang. [V. تردڠ].

تدء **tedoeh**, tot rust gekomen, bedaard geworden, van wind en regen, van eene onstuimige zee, enz.; van menschen en dieren: eene schuilplaats gevonden hebben; dat wat zulk eene schuilplaats aanbiedt, lommer enz. *Bĕrtĕdoeh*, *kan. Mĕnĕdoeh*, *kan. Pĕnĕdoeh*. [Jav. *tĕdoeh*, betrokken lucht.]

Digitized by Google

ترا **tĕra**; I. met ingedrukte of ingehouwen letters; gestempeld; naam van een tinnen muntje (C.) *Bĕrtĕra. Mĕnera*, *kan*, drukken.

II. — *timah*, tin-slakken.

تراتق **tĕratak**; [1] in den grond slaan C. [V. تتق.] [2] hut, als een legertent [Bat. *haratak*, eene sopo die vlak op den grond staat. V. Jav. *tratag*, een bladeren dak op stijlen.]

تراتي **tĕraté**, Jav.? waterlelie, *nelumbium speciosum*; — *kĕtjil*, *nymphaea stellata*; — *goenoeng*, *gunnera macrophylla*.

تراجو **tĕradjoe**, Jav. eene schaal-balans. [Mal. نراچ.]

ترافڠ **tĕrapang**; *kris* —, eene kris met gouden schede. [V. ترڤ, *tĕrap*; Bat. *tarapang*, id.]

تراوڠ **tĕrawang**, à jour gewerkt. [Jav. helder, doorzigtig.]

تراهن **tĕraham**, soort van vogel. [C. Bk.]

تربت **tĕrbit**, ergens uitkomen; opkomen, van zon en maan. *Mĕnĕrbitkan*.

تربت **tĕrboet**? houten nagels, pinnen L.

تربس **tĕrbis**, dam, sluis. [*Mĕnĕrbis*. *Pĕnĕrbis*. [C. Bk. Kw. diepe vallei.]

تربڠ **tĕrbang**, vliegen; *saoeh* — enteranker, *lajar* — soort van zeil op kleine schepen. *Bĕtĕrbang*. *Bĕterbangan*. *Mĕnĕrbangkan*. [Bat. *habang*.]

تربل **tĕrbil**; [1] soort van klein schild; [2] handboog om aarden balletjes mede te schieten C.

ترتاو **tĕrtawa**. V. تاو.

ترجڠ **tĕrdjang**, met de voorpooten schoppen; schoppen, trappen, vertrappen. *Mĕnĕrdjangkan*. *Katĕrdjangan*. [Jav. *tradjang*, aanval in een gevecht.]

ترجڠ **tĕrdjing**, soort van lang en krom mes.

ترجل **tĕrdjal**, steil. [Arab. ?]

ترجن **tĕrdjoen**, naar beneden springen. *Mĕnĕrdjoen*, *kan*, ook: diep vernederen. *Bĕtĕrdjoenan*. *Katĕrdjoenan*. *Pĕnĕrdjoenan*. [Jav. *trĕdjoeng*, diepe vallei.]

ترس **tĕras**, hart van het hout, kernhout; fig. de pit, het fijne van iets. *Bĕrtĕras*. [Bat. *toras*, oud van jaren; het oudste, hardste hout.]

ترس **tĕroes**, regt door heen, door en door; zonder omwegen, bijv. iets zeggen, iets doen; doordringend, vooruit, in de toekomst ziende (van de oogen); — *goenoeng*, eene plant, *Hartighsea excelsa*. *Mĕnĕroes*, *kan*. *Troesan*, kanaal. [Jav. *id*. Bat. *toroes*. Mak. *tároesoè*.]

ترسول **trisoela**, drietand, driepuntige speer. [Skr. *trišoēla*.]

ترسي **tarsei**, naam van een boom, met welks gom de tanden zwart gemaakt worden L.

ترڠ **tĕrang**, licht, helder. *Mĕnĕrang*, *kan*. *Katĕrangan*. *Pĕnĕrangan*. [Jav. *id*. Bat. *torang*. V. *taram*.]

ترڠ **tĕroeng**, plant met eetbare vruchten, *solanum melongena*. [Jav. *térong*? Bat. *toejoeng*. Ze heet ook برنجل.]

ترڠكير **trangkeira**, palissaden. [Port. *tranqueira*.]

ترڠكيلڠ **tranggiling**, V. تڠكيلڠ.

ترڤ **tĕrpa**; [1] *mĕnĕrpa*, onstuimig ergens heen gaan, met de wapens, klaauwen of derg. op iemand aanvallen. *Panĕrpaän*. [2] struikelen. [C. Batav.]

ترڤ **tĕrap**, soort van boom, *artocarpus sp.*, die eene soort van vogellijm produceert. *Mĕnĕrap*, opplak-

Digitized by Google

ken, beleggen. *Tĕtrapan.* [Jav. *id.* manier van schikken, leggen enz.]

ترڤس **tĕrpas**, = تڤس.

ترڤه **tĕrpah**. doek om om het hoofd te winden L.

ترق **troek**, het geluid van 't scheuren van linnen en derg. C.

ترك **tĕrka**, raden; gissen, vermoeden; verdenken. *Mĕnĕrka. Bĕtĕrkakan. Panĕrka*, raadsel. *Panĕrkaän.* [Jav. verdenken. Bat. *torkantorhanan*, een in een verhaal gekleed raadsel. Skr. *tarka*, overdenking, vermoeden, onzekerheid].

ترکڤ **tĕrkap** (of **tĕrkok**?); *mĕnĕrkap*, met de hoorns omverstooten. *Mĕnĕrkapkan.*

ترکل **tĕrkoel**, eene buks.

ترکم **tĕrkam**; *mĕnĕrkam*, met een sprong of in de vlugt beet pakken, van dieren of vogels.

ترم **tĕroem**, = *dĕroem.*

ترماش **tĕrmasja** = تماش.

ترمبو **troemboe**, eene gevaarlijke blinde klip C.

ترمڤه **tĕroempah**, houten klossen, van voren en van achteren hoog. [Jav. *taroempah*, onderlaag; dorpel; sandalen. V. تاڤق, *tapak.*]

ترن **tĕran**; *mĕnĕran*, persen, drukken, bij hardlijvigheid, weeën enz.

ترنتڠ **tĕrontong**, eene zeebloem. Bot. Wb.

ترنڠ **tĕrnang**, napje van porselein, zilver of koper, om uit te drinken. [V. رنڠ?]

تروبق **troeboek**, soort van visch en wel van elft, *alausa macrura; sajoer* —, zekere plant.

تروسي **troesi**. groene vitriool, koperrood. [Bat. *toerisi.*]

تروڤڠ **tropong**, bamboes om vuur mee aan te blazen; blaaspijp; verrekijker; roeper. [Jav. Mak. Boeg. *id.*, weverspoel. Mak. ook: verrekijker. Port. *trompa*?]

تروون **taroena**, volwassen jongeling; ook van dieren; *anak — dan anak dara*, jongens en meisjes. [Jav. *id.* Skr. *taroeṇa.*]

ترہ **tĕrah**, in kleine stukken houwen C.

تريتق **taritik**, mos dat aan de koraalsteen groeit of mosselen die aan de schepen groeijen. Bot. Wb.

تريڤڠ **tripang**, tripang, *holothuria edulis.* [Mak. Boeg. *id.*]

تريق **tĕriak**, schreeuwen, vooral van dierlijke geluiden. *Bĕrtĕriak.*

تريكم **tĕrikam**, soort van grof linnen, waarvan bijv. de goeni-zakken gemaakt worden. v. H.

تريگو **tĕrigoe**, tarwe. [Jav. *id.* Port. *trigo.*]

تريم **tarima**; *mĕnĕrima*, goedgunstig aannemen; toestaan, goedkeuren; — *kasih*, in dank aannemen, bedanken; — *ambil*, genadig aannemen. *Pĕnarima. Pĕnarimaän.* [Jav. *id.* berustend, te vreden. Mak. Boeg. ontvangen, aannemen.]

تريوجڠ **trijoedjoeng**, driepuntig [uit *tri* Skr. drie en *oedjoeng.*]

تسمق **tĕsmak**, bril. [Jav. id. Perz. چشمك *tjasmak.*]

تڠر **tĕngar**, soort van boom; verfstof uit de bast van dien boom. [Bat. *tongor.*]

تڠدہ **tĕngadah, tĕngadoeh**, opwaarts zien. *Mĕnĕngadoeh.* [V. ناده.]

تڤس **tangas**, een merk op het vee. L.

تڤس **tangsa**, alarm slaan. [C. Bk.]

تڤسي **tangsi**, [1] soort van Chineesch touw; [2] barak, kazerne.

تڤسي **tangsel**, dun, los, bijv. van

Digitized by Google

het haar; soort van los geweven stof. (C.)

تڠكاد **tangkada**, soort van kever.

تڠكالڠ **tangkalang**, boom, waarvan de vrucht olie levert.

تڠكت **tingkat**, gedeeltelijke verhooging van den vloer, zoodat hij aan den eenen kant hooger is, dan aan den anderen; étage, terras; verdieping, zolder of plat van een huis, dek van een schip. [V. *angkat*. Bat. *tingka*.]

تڠكت **toengkat**, stok, staf, stut; — *aétan*, zekere rietplant, *maranta dichotoma*. *Bĕrtoengkat*. *Mĕnoengkat*. *Pĕnoengkat*. [Jav. *djoengkat*. Bat. *toengkot*.]

تڠكر **tĕngkar**, twisten. *Bĕrtĕngkar*. [Bat. *tongkar*. Jav. *toekar*, gevecht, krakeel.]

تڠكس **tĕngkas**, vlug, snel van gang.

تڠكس **tangkis**; *mĕnangkis*, afweren, afwenden. *Mĕnangkiskan*. *Pĕnangkisan*. [Jav. Bat. *id*.]

تڠكس **toengkoes**; *sa* — een pakje bijv. rijst. *Mĕnoengkoes*. [V. *boengkoes*.]

تڠكڠ **tangking**, verwijten, bestraffen. C.

تڠكڠ **tongkang**, soort van groote boot. C.

تڠكڤ **tangkap**, 't aanvatten, pakken, gevangen nemen; vatten, van het verstand; bevattelijk. *Bĕrtangkap*, ook: handgemeen zijn. *Mĕnangkap*, *kan*. *Tangkap-mĕnangkap*. *Tangkapan*. *Bĕrtangkaptangkapan*. *Pĕnangkapan*. *Katangkapan*. [Bat. *id*. Jav. *tangkĕb*, op elkander sluiten, aansluiten].

تڠكڤ **tangkoep**, een korfje als eene melkmouw; het nederliggen der beesten. L.

تڠكڤ **tingkap**, venster, luik; glazen bedeksel. *Mĕningkap*, met een t. sluiten; door een t. zien.

تڠكڤ **tongkap**, uitkijktorentje of koepeltje; verhemelte, troonhemel. (C.)

تڠكڤ **toengkoep**, soort van draagstoel. C. [= het vorige woord?]

تڠكق **tĕngkoek**, de nek. [Bat *id*. Jav. *tĕnggak* en *tĕnggok*, hals, keel enz.]

تڠكل **tangkal**, amulet. [Bat. *id*.]

تڠكل **tangkil**; *pĕnangkilan* = pasĕban. [Kw. *tangkil*, voor den Vorst verschijnen.]

تڠكل **tangkoel**, soort van net, totebel.

تڠكل **tingkal**, borax, soldeersel, tincal. [Skr. *ṭangka*.]

تڠكل **toengkoel**; *mĕnoengkoel*, zich buigen, zich onderwerpen. *Pĕnoengkoel*. *Tĕmoengkoel*. [Jav. *id*.]

تڠكلاسه **tangkĕlasah** of — **oeh**, soort van watervogel. L.

تڠكو **tongkau**, drie steenen voor treeft dienende om een kooksel op te zetten.

تڠكو **tĕngkoe**, titel van Maleische hoofden. [V. تن *ton*.]

تڠكورڠ **tangkoeroeng**, naam van een visch [ook تڠكيرڠ?]

تڠكورق **tĕngkoerak**, hoofdschedel. [Bat. *bangkoerak*.]

تڠكولق **tĕngkoeloek**, soort van muts, als onderscheidingsteeken van rang. *Bĕrtĕngkoeloek*. [Bat. *takoeloek*, muts van vlechtwerk. Jav. *koeloek*, soort van ronde muts. Daj. *takolok*, hoofd; knop.]

تڠكولن **tĕngkoeloen**, boom die kleine eetbare vruchten voortbrengt. Bot. Wb.

تڠكه **tingkah**, [1] manieren, streken. [Jav. *id*.]

[2] een muziek-instrument bespelen; eene soort van trom (?)

تڠكي **tangkei**, bloemsteel; steel en bloem te zamen; het gedeelte van den rijsthalm, dat tegelijk met de aar wordt afgesneden; — *ati*, een liefkoozingswoord. *Tangkajan*, rijstschuur. [Bat. *tangkè* en *tangkil*?]

Digitized by Google

تڠكيرڠ **tangkeroeng**, naam van een visch. C. [= تڠكورڠ ?]

تڠڬ **tangga**, I. ladder, trap: *orang sa* —, menschen die in hetzelfde huis wonen, eene gemeenzame trap hebben; *roemah — nja* V. *roemah*. *Tĕtangga*, buurman. *Bĕrtangga*. *Mĕnangga*, zijn buren bezoeken. [Bat. *id.* Jav. *tòngga*, nabuur.]

II, staaf van edele metalen. C.

تڠڬار **tĕnggara**, het Zuid-Oosten. *Timoer-tĕnggara* of *timoer-mĕnĕnggara* O. Z. O. *Salatan-mĕnĕnggara* Z. Z. O. [Mak. *id.*]

تڠڬال **tanggala**, ploeg. *Bĕrtanggala*. *Mĕnanggala*. *Pĕnanggala*. *Pĕnanggalaän*. *Bĕrtanggalatanggalaän*. [Skr. *lānggala*. V. *nanggala*.]

تڠڬالڠ **tanggaloeng**, soort van civetkat, de moesang, *paradoxurus musanga*.

تڠكت **toenggit**, met het achterste achteruitstekend, zooals bijv. bij het mohammedaansche gebed. [V. *toengging* II.]

تڠكر **tonggar**, hier en daar gescheiden, gelijk klippen. L. [V. Jav. *tĕngkar*, zich verstrooijen, uiteengaan.]

تڠكر **tinggar**; *mĕninggar?* schoonmaken, van haar, draden enz. L.

تڠكر **tinggir**, op een tak zitten, van vogels; ergens op staan om te kunnen reiken. [Bat. *id.*]

تڠڬوڠ **tanggoeng**; *mĕnanggoeng*, *kan*, op de schouders dragen, torschen; verdragen; dragen, ondervinden, ondergaan; op zich nemen; verantwoordelijk zijn, borg blijven. *Tanggoengan*. *Pĕnanggoengan*. *Katanggoengan*. [Jav. *id.* ontoereikend; *nanggoeng*, waarborgen. Bat. *id.* verantwoordelijkheid.]

تڠڬڠ **tinggang**, soort van vaartuig. L. [V. *tongkang*.]

تڠكڠ **tingging**, soort van visch.

تڠكڠ **tinggoeng**, in een bukkende houding (of op de hakken ? C.) zitten.

تڠكڠ **toenggang**, schuins hellend, bijv. van den dak; schuins voorover; — *balik*, onderste boven (?); — *lenggang*, hals over kop of door elkaâr, bijv. vallen, *lari t. l.* hals over kop loopen. [V. *toengging* en Jav. *toenggang*, ergens op zitten, bijv. te paard (nam. voorover ?)]

تڠكڠ **toengging**, I. over vier dagen ?

II. met het onderste gedeelte vooruitstekend; het onderste gedeelte boven hebbende. [V. *toenggit* en *toenggang*.]

تڠكق **tanggok**, I. eene soort van schepnet. *Mĕnanggok*. [Bat. rotting netje met lange steel, ook om insecten te vangen.]

II. V. اڠكق *anggok*.

تڠكق **tĕnggik**, ergens op zitten. [V. *tinggir*.]

تڠكل **tanggal**, van zelf uitvallen of afvallen; los zijn, van kleêren. *Mĕnanggal*, *kan*. *Pĕnanggalan*, naam van een geest, die de menschen, in welke hij vaart, dwingt om hun ligchaam te verlaten en alleen met hun hoofd en ingewanden uit te gaan en als vampyrs bloed te drinken. [Kw. *id.* zigtbaar worden. Bat. bevrijd zijn, van een gevangene, los zijn.]

تڠكل **tinggal**, alleen overblijven; achterblijven; blijven, vertoeven; — *baik baik*, vaarwel! *Mĕninggal*, ook: sterven. *Mĕninggalkan*, ook: nalaten, verzuimen. *Mĕninggali*. *Pĕninggal*, vertrek; nazaat; nalatenschap enz. *Pĕninggalan*. *Katinggalan*. [Jav. Bat. *id.* Mak. *tinggalà*.]

تڠكل **toenggal**, eenig, alleen: *anak* —, eenig kind; *gadjah* —, een oli-

Digitized by Google

fant zonder zijn drijver. [Jav. *id.* Mak. *tǒnggalà*. Boeg. *toengkĕ*.]

تڠكل **toenggoel**, [1] een overgeblevene boomstam zonder kruin of takken, tronk; ontdaan van iets, behoeftig; *papan sa* — planken uit éénen stam. *Bĕrtoenggoel*, steunen. [Bat. *id.* V. *tinggal*, *toenggal*.]

[2] standaard, vlag: — *alamat*, *ditoelis ajar ĕmas*, met goud geborduurde vaandels, als onderscheidingsteekens van rang; — *angin*, windvaantje. [Bat. *tonggol*, id. Kw. *toenggoel*, boven anderen uitsteken; groot vaandel.]

تڠكل **tinggil**, gallerij, zaal. *Bĕrtinggil*, hoog. *Pĕninggilan*. [V. Jav. *inggil*, hoog, en *siti-inggil*.]

تڠكلم **tĕnggĕlĕm**, zinken, verzinken; *timboel* —, bovenkomen en weêr zinken. *Mĕnĕnggĕlĕmkan*. [Gw. *kĕlĕm*.]

تڠكم **tanggam**, het hout, waaraan het kabeltouw wordt vastgemaakt; een beeld of versiering vóór aan het schip (C.)

تڠكو **toenggoe**, het bewaken, waken, de wacht houden; zorgen. *Bĕrtoenggoe*, *kan*. *Mĕnoenggoe*, *i*. *Toenggoean*, ook: woonplaats. *Pĕnoenggoe*. [Jav. *id*. Mak. *toengga*. Boeg. *toengka*, id.]

تڠكولڠ **tanggoeloeng**, dwaallicht; booze geest C.

تڠكولو **tĕnggoeloe**, eene vrucht, die op de nuchtere maag gebruikt dronken maakt. Bot. Wb.

تڠكولي **tanggoeli**; [1] melasse, suikerstroop; [2] een gewas, *cassia fistula*. [Bat. *id*. zoet vocht van planten en van insecten; Jav. *trĕngoeli*, *cassia f*. V. برقس.]

تڠكه **tanggoeh**, uitstel; wachten, dralen, zich voorloopig ophouden; zich ophouden. *Bĕrtanggoeh*. *Mĕnanggoeh*, *kan*. *Mĕmpĕrtanggoehkan*. *Tanggoeh-bĕrtanggoeh*. *Pĕrtanggoehan*. [Jav. *id*.]

تڠكه **tanggoh**; I. soort van sleepnet. [? = *tanggok*.]

II. = تڠه, *tangah*.

تڠكي **tinggi**, hoog. *Bĕrtinggikan*. *Mĕninggi*, *kan*. *Pĕtinggi*, titel van eene bijzondere soort van opperhoofden. *Tinggian*. *Katinggian*. [V. *tinggil*. Jav. *inggil*.]

تڠكيري **tĕnggiri**, zekere zeevisch. [Jav. *tĕngiri*.]

تڠكيلڠ **tanggiling**, het Javaansche schubdier; eene plant, *tacca sp*. [Bat. *id*. gw. *giling*; zie ook *goeling*.]

تڠلڠ **teng-long**, Chinesche papieren lantaarn. [Chin. T. V. *nanglong*.]

تڠوي **tĕngoewei**, soort van kameleon. C.

تڠه **tĕngah**, het midden; midden in; te midden van, gedurende; ook = *satĕngah*; vóór getallen onder de 20, een half minder dan het getal uitdrukt; vóór tientallen van 20 tot 100, 5 minder; vóór honderdtallen van 100 tot 1000, 50 minder enz.; — *naik*, (van de zon) de tijd omstreeks 8 uur v. m.; — *toeroen*, omstreeks 4 uur n. m. *Satĕngah*, de helft, de ééne helft; een gedeelte, sommigen. *Mĕnĕngah*, *kan*, halvéren; middelmatig. *Pĕrtĕngahan*, wat tusschen beide, even ver van het eene als van het andere einde af is; — *oemoer*, middelbare leeftijd. *Katĕngahan*. [Jav. *id*. Bat. *tonga*. Mak. Boeg. *tanga*.]

تڠه **tangah**, of تڠكه **tanggoh**? loeijen, grommen, brullen enz. *Bĕrtangah*. *Tangoh-tangoh*, naar den adem hijgen. [C. Batav.]

تڠي **tangel**, ransig. [Volg. C. Jav. *tangik*.]

Digitized by Google

تفارم **tĕparam**, zeker voorhoofdversiersel.

تفاوس **tĕpawoes**, zorg, oplettendheid C. [Arab. تفاوض? te zamen beraadslagen.]

تڤت **tĕpat**, juist, vlak, van de windstreken, bijv. *barat* —, vlak west. *Mĕnĕpat*, regelregt ergens heen gaan.

تڤر **tapar**, een boom waarvan de bast tot het maken van touwen en tot het bereiden eener roode verwstof gebruikt wordt. Bot. Wb.

تڤس **tapas**, windstreek, kant, plaats: — *oetara*, de kant van het Noorden; *ampat* — *doenja*, de vier wereldstreken; *doedoek pada* — *nja*, ieder op zijne plaats, tw. aan den eenen of anderen kant, zitten.

تڤس **tĕpis**, rand, zoom. [Jav.? = het Mal. *tĕpi*.]

تڤڤ **tĕpoeng**, meel; — *tawar*, meel bij bezweringen gebruikt; — *tawar boemi*, of — *boemi*, boete in meel bij de *bangoen*, d. i. het bloedgeld, betaald. [Jav. *tapoeng*, rijst op het vuur zetten om te koken; *galĕpoeng*, meel.]

تڤليچق **tĕpalitjoek** = تكليجه.

تڤي **tĕpi**, rand, boord; strand, oever; — *langit*, horizon. *Bĕrtĕpi*, *kan*. *Mĕnĕpi*, uit den weg gaan. *Tĕpijan*, plaats waar men water uit de rivier haalt. *Pĕrtĕpĭan*. [Jav. *id*. Bat. *topi*.]

تكق **tĕkoek**, hameren. *Pantĕkoek* C. Batav.

تكت **tĕkat**, stikken, borduren.

تكق **tĕkok**, bogt, kromming. *Bĕrtĕkok*. [V. *bĕngkok*.]

تكل **tĕkal** = **tĕtal** L. [? V. Jav. *tikĕl*, gevouwen, *toekĕl*, kluwen.]

تكليبت **tĕkĕlebat**, wapperen C.

تكن **tĕkan**, waar men met de hand of den voet op steunt? wandelstok; *djalan* —, een bewandeld pad; — *sanggoel*, haarspeld. *Mĕnĕkan*, *kan*, bijv. *tapak tangannja*, met de vlakke hand ergens op steunen (om zich op te rigten). *Tĕtĕkan*, iets dat ter ondersteuning ergens onder gezet wordt, schoteltje enz., (dit volg. C. Batav.) [Jav. *tĕkĕn*, wandelstok.]

تكوكر **tĕkoekoer** (ook **koekoer**), soort van duif, *columba tigrina*. [Jav. *id*. Bat. *doehoer*.]

تكه **tekah**, achterste opening van den mond C. [V. *tĕkok*.]

تڬر **tĕgar**, hard; onhandelbaar, ongevoelig; onbevattelijk; — (of *tagar*?) *ekor*, soort van visch. *Mĕnĕgarkan*. *Pĕnĕgaran*. *Katĕgaran*. [Bat. *togar*, aangesterkt, na eene ziekte.]

تڬر **tĕgoer**; I. *mĕnĕgoer*, toespreken; zich wenden tot iemand; toeroepen, werda roepen; uitnoodigen. [V. *togor*.]

II. = تڬق C.

تڬر **togor**; *mĕnogor*, hard toespreken, beknorren. *Togoran*. *Pĕnogor*. *Pĕnogoran*. *Katogoran*. [V. *tĕgoer* en *tagar*.]

تڬرڠ **tĕgĕrang** = **kĕdĕrang**. C.

تڬڠ **tĕgang**, gespannen, glad, van de huid, de zeilen enz.

تڬڤ **tĕgap**, sterk, stevig, gespierd; ferm, van gemoed; ook verbonden met *tĕgoeh*. [Bat. *togap*, id.]

تڬق **togok**, slok, teug. [Mak. *tagò*, Boeg. *tègò* id.]

تڬليت **tĕgalĭat**, zich uitrekken; uit het lid raken, verrekken, den voet verstuiken.

تڬليچه **tĕgalidjoeh**, of — **ik**, hetz. als het voorgaande, vooral van den voet verstuiken geneigd?

Digitized by Google

تڬه **tĕgah**; I. overeind, regt op staan. *Mĕnĕgah*. [Kw. *taga*, regt overeind staan.]

II. *mĕnĕgah*, tegengaan, beletten; in bedwang houden; verbieden. *Mĕnĕgahkan*, ook bijv. *kata*, zijne woorden inhouden. *Panĕgahan*. [Jav. *tjĕgah*, verbod.]

تڬه **tĕgoeh**, sterk, hecht; onverbreekbaar; duurzaam; onwankelbaar, vertrouwend, moedig. *Bĕrtĕgoeh*, *kan*. *Bĕrtĕgoehtĕgoehan*: — *djandji*, een duurzaam verbond sluiten. *Mĕnĕgoeh*, *kan*, *i*. *Katĕgoehan*. *Pĕrtĕgoeh*. *Pĕrtĕgoehan*. *Panĕgoehan*. [Jav. *id*. Bat. *togoe*, Mak. *tàko*, Boeg. *tĕko*.]

تلاتس **tĕlatas**, eene grassoort, *cynodon dactylon?*

تلاتق **tĕlatak**, kruipen, van slangen. L.

تلدن **toeladan**, model, voorbeeld. *Mĕnoeladan*, boetseren. [Gw. *toelada*? Mak. *toeladang*. Jav. *toelada*. V. Skr. *toelā*, gelijkenis.]

تلاسڠ **tĕlasang**, soort van gordel. [C. Batav.]

تلاڤق **tĕlapak**, hetz. als تاڤق: *soedjoed di bawah — kakinja*, zich onder iemands voeten, d. i. zeer diep, nederbuigen. *Tĕlapakan*. [Jav. *tĕlapakan*.]

تلاڬ **tĕlaga**, meer, landzee; vijver; vergaârbak. [Jav. *id*. Mak. *talaka*, Boeg. *talaga*, eene verlaging in het midden van den vloer. Skr. *talaka*, een groote vijver.]

تلاين **tĕlajan**, V. تلين.

تلت **tĕloet**; I. hurken, zooals dit in de tegenwoordigheid van vorsten pleegt te geschieden. *Bĕrtĕloetkan*, bijv. — *kakinji kiri*, *dan mĕndirikan kakinja kanan*, *sĕpĕrti lakoe orang pĕndikir*.

II. indruppelen, binnendringen, van den regen. [V. Jav. *tĕloetoeh*, vocht dat uit een boom druppelt.]

تلر **tĕlor**, eijeren; kuit van visch: *sabidji —*, één ei. [Daj. *tanteloh*.]

تلڠ **tĕling**; I. glooijende oever van eene rivier. C. [V. يلڠ *eling*.]

II. buffelprikkel C.

تلڤكڤ **tĕlangkoep**, plat op den buik liggen.

تلڤكي **talangkei**, bemiddelaar, koppelaar. [V. *talang*. I. Bat. *talangkè*, id. V. Jav. *tĕlangké*, te vroeg komen.]

تلڤ **tĕlap**, I. druppelen. C. [= تلت? II.]

II. potje voor welriekende olie.

تلق **tĕlak**; *bĕrtĕlak*, *kan*, op iets leunen.

تلق **tĕloek**, baai, inham. [Bat. *torloek*.]

تلكڤ **tĕlĕkoeng**, soort van grof goed; wijd kleed, waarmeê ook het hoofd bedekt wordt, bidsluijer. [Jav. *id*. sluijer.]

تلن **tĕlan**; *bĕrtĕlan*, *mĕnĕlan*, in eens doorslikken; — (*kata?*) inhouden. (C.) [V. *pĕrlan*. Bat. *tolon*. Mak. *tallang*.]

تلنتڠ **tĕlantang**, met den rug omlaag; op den rug liggen. *Mĕnĕlantang*, *kan*, ook: de handen met de palmen omhoog houden. [V. لنتڠ.]

تلنجڠ **tĕlandjang**, naakt. *Mĕnĕlandjanghan*, *i*. *Katĕlandjangan*.

تلنجق **tĕloendjoek**, V. تنجق *toendjoek*.

تلوڤق **tĕloepak**, vlakken op het ligchaam. L. [V. *tapak*.]

تلوكي **talocki**, soort van bloem; soort van batik. [Jav. id.]

تله **tĕlah**, I. het gedaan zijn; reeds ook = *sĕtĕlah*, nadat, toen. [V. Jav *tĕlas*, einde.]

Digitized by Google

II. voorzeggen. C. [? *to tell*? vertellen?]

تليدر **tĕleidoer**? een scheldwoord: schurk of iets derg. [C. BATAV. PORT. ?]

تليغ **tĕlinga**, oor; oor om iets bij vast te houden; pan van een geweer. *Bĕrtĕlinga*. [JAV. *talingan*. MAK. *toli*.]

تليلي **tĕlele**, naakt, onbedekt; ontdekt, openbaar gemaakt. *Mĕntĕlelekan*.

تليڤق **tĕlipak**, soort van bloem C. [? V. JAV. *tĕlépak*, eene bamboezen sirihdoos.]

تليقق **tĕlipoek**, hutje, loodsje; zekere waterplant. C. soort van nymphaea met groote bladeren. BOT. WB.

تابر **tĕmaboer**, V. تابر *taboer*.

تارم **tĕmaram**, V. تارم *taram*.

تاڠو **tĕmangoe**, meditéren, overpeinzen. C.

تمب **timba**, emmer van *oepih* of bladeren; emmer. *Mĕnimba*, *kan*. *Bĕrtimbakan*. *Pĕnimba*. *Timbaroeang*, het onderste van een schip, waar het water bijeenloopt. [JAV. BAT. MAK. *id*.]

تباكو **tĕmbakoe**, tabak. [PORT. *tabáco*.]

تبات **tĕmbatoe**, de vrucht van den nipah-palm. L. BOT. WB.

تبادو **tambadoe**, soort van buffel, die men zegt dat in de binnenlanden van Borneo gevonden wordt. C.

تباڬ **tĕmbaga**, koper; — *poetih*, zink. *Ki-tĕmbaga*, eene plant, *memecylon grande*. (C.) [JAV. BAT. MAK. *id*. SKR. *oeṭoembara*, *tāmra*.]

تبت **tambat**; *mĕnambat*, vastbinden, vastmaken. *Mĕnambatkan*, *i*. *Tambatan*. *Pĕnambat*. *Pĕnambatan*. *Pĕrtambatan*, bijv. *dinding*, verband in eene muur. [BAT. *id*. V. سبت, *sambat*.]

تبر **tambar**, I. oud monument, gedenkteeken. L.

II. krachteloos [= *tawar*? Volg. C. JAV.]

تبرة **tambrah**, soort van visch, *cyprinus sp*. [JAV. *id*.]

تبروڠ **timbaroeang**, V. تمب,

تبس **tamboes**, vol gaten. *Mĕnamboes*, doorbooren; doorzijgen. *Tamboesan*, ook: tunnel. (C.) *Bĕrtamboesan*. [JAV. *tĕmboes*, door en door; geheel doordrongen.]

تبڠ **tambang**, I. mijn; — *ĕmas*, goudmijn. *Bĕrtambang*. *Mĕnambang*.

II. *mĕnambang*, vervoeren, nam. goederen of personen. *Mĕnambangkan*, *i*. *Pĕnambang*. *Tambangan*. [1] soort van schip daarvoor in gebruik; [2] vracht, passage; [3] ook: tollhuis.

III. koord, streng; — *bini*, eene vrouw verbinden om na de scheiding niet te trouwen. C. [JAV. *id*. V. *tambat*.]

تبڠ **timbang**, gelijk in gewigt; gelijk in waarde; *mĕmbli* — *toenei*, voor gereed geld koopen. *Bĕrtimbang*, wegen; wikken, overwegen. *Mĕnimbang*, ook: betalen met .... *Timbang-mĕnimbang*. *Mĕnimbangi*, *kan*. *Timbangan*, gewigten enz. *Pĕnimbang*. *Pĕnimbangan*. *Katimbangan*. [JAV. *id*. MAK. BOEG. wegen.]

تبڠ **toembang**, omgevallen, bijv. van een boom. *Mĕnoembang*, *kan*, *i*. [MAK. *id*. BOEG. *toempang*]

تبڠ **toemboeng**, de gaatjes, t. w. de kiemgaten, in de kokosnoot; de anus; — *anjoet*, — *boeloe* en — *litjin*, verschillende planten van het gesl. *canthium*. [V. *toemboeh*.]

تبق **tambak**, dijk; bedijking; dok, vischvijver enz. *Bĕrtambakkan*. *Mĕnambak*, *kan*. [JAV. *id*. BAT. vier-

Digitized by Google

kante ompaalde ophooging van aarde op de graven.]

تمبق **toembak**, groote speer; vaâm, roede, bijv. hout. *Mĕnoembak*. [Jav. Mak. id.]

تمبق **toemboek**; I. *mĕnoemboek*, stompen; stampen, als padi, peper enz. *Mĕnoemboekkan*. *Pĕnoemboek*. *Pĕnoemboekan*. [Jav. *id.* botsen, tegenstooten. V. *tĕbah*.]

II. *katoemboekan*. V. تمڤق, *toempoek*.

تمبق **tembak**; *mĕnembak*, een schot doen, schieten; — *ampat poetjoek*, vier losse schoten doen. *Mĕnembakkan*. *Pĕnembak*. [Mak. Boeg. *tembà* id. V. Kw. *tembak*, rij, dus eig. van het gelederen vuur?]

تمبق **tembok**, **timboek**, muur, steenen muur; dijk, dam; schans; boord van een schip. *Mĕnemboek*. [Mak. *tèmbò*. Jav. *tembok*, scheiding tusschen rijstvelden; gips, pleister.]

تمبل **tamboel**, I. toespijzen (?) *sa* —, een geregt daarvan. [Bat. *id.* voedsel dat men bij den palmwijn bezigt, of voor dat men op reis gaat.]

II. ? tooverij, zwarte kunst. C. [V. Jav. *toembal*, een amulet.]

تمبل **timbal**, gelijk in hoogte; iets opwegen, balanceren. *Mĕnimbal*. *Timbalan*, evenwigt. *Bĕrtimbalan*, ook van geluiden, die aanhoudend op elkander volgen. [V. Jav. *timbal*, op een ander overgaan en تمبل *timboel*.]

تمبل **timboel**, I. aan de oppervlakte van het water komen; even boven den grond uitkomen; voor den dag komen; ontstaan; *batoe* — puimsteen; *boelan* — nieuwe maan; het begin der maand; *bras* — ledige rijstkorrels; *hoeroef* — letters *en relief*; — *tĕnggĕlĕm*, verzonken, bijv. in zijn werk. *Mènimboel*, *kan*, *i*. *Timboelan*, ook: scheepsboei; aankomend jongeling. [Jav. Bat. *id.*]

II. (of *tĕmboel*? V. *tamboel*) de broodvrucht, *artocarpus ineisa*.

تمبن **tamban**, soort van visch, die veel van elft heeft. [Bij Bleeker *tĕmbang*, *sardinella*, *spratella*.]

تمبن **timboen**, hoop, stapel; opgehoopt. *Bĕrtimboen*. *Mĕnimboen*, *kan*. *Timboenan*, ook bijv. de klomp, waarin eene slang zamengerold is. *Pĕnimboenan*. [Jav. Bat. *timboen*. Mak. *tamboeng*.]

تمبن **tĕmboen**, vet, goed in 't vleesch. *Bĕrtĕmboen*. *Mĕnĕmboenkan*. [V. *timboen*.]

تمبوس **timboesoe**, soort van boom. C.

تمبوكن **tambokan** = كمبوكن.

تمبون **tamboeni**: — *bĕsar*, de navelstreng, — *kĕtjil*, de *placenta*. C.

تمبه **tambah**, het vermeerderen, toenemen. *Bĕrtambah*. *Tambah-bĕrtambah*. *Mĕnambah*, *kan*, *i*. *Pĕrtambahan*. *Pĕnambah*. *Pĕnambahan*. *Tambahan*, ook voegw. voorts, wijders. *Katambahan*. [Bat. Mak. *tamba* V. Jav. *woewoeh*.]

تمبه **toemboeh**, ontspruiten, groeijen; ontstaan. *Toemboehan*. *Pĕnoemboehan*, ook: puistjes, pokken. [Jav. *toewoeh*. Bat. *toeboe*. Mak. *timbo*.]

تمبيرغ **tambirang** (ook **tamirang**), het staande want op een schip. [Mak. *tamberang*. Boeg. *tambera*.]

تمبيكر **tambikir**, potscherf. *Mĕnambikir*, daarop gelijken (van iets hards.)

تمبيلغ **tĕmbilang**, schop, spade. [V. بليغ *blijoeng*.]

تمرا **tĕmra**, astrologie (?) C.

تمڤكغ **tĕmĕnggoeng**, titel van een voornaam staatsbeambte aan de Mal. ho-

Digitized by Google

ven, die belast is met het opsporen en straffen van misdaden. [Jav. *toemĕnggoeng*.]

تمڤ **tampa**; [1] *salah* —, verkeerd opvatten. [Jav. *tòmpa*, opvatten, aannemen. Bat. gedaante, uiterlijk; waarschijnlijk iets zijn.]

[2] scheppen, formeren. T. *Tampan*, gedaante, vorm. [Bat. *manompa* id.]

[3] **tĕmpa**, **timpa**? *mĕnimpa*, hameren, smeden, muntslaan; houwen, behouwen (van steenen.) [V. *timpa*, *tĕmpoe*.]

تمڤ **timpa**, ineenzakken? omvervallen, neêrvallen; ook van het hart, d. i. den moed, ineenzinken. *Mĕnimpa*, *kan*, vellen enz. [V. *tampa* [3].]

تمڤوس **tĕmpaoes**, soort van buidelrat? [Mak. Boeg. *timpàoesoè*, id. Jav. *tĕmpaos*, acacia.]

تمڤاون **tĕmpawan**, uitgeslagen, gesmeed. C. [V. *tampa* [3], *tĕmpoe*.]

تمڤايق **tĕmpajak** of **tĕmpojok**, soort van witte mier. [V. Kw. *tapaja*, eene nog niet volwassene bij.]

تمڤاين **tĕmpajan**, soort van groote aarden pot voor water. [Mak. *tampajang*.]

تمڤت **tĕmpat**, plaats, verblijfplaats; *mĕmboewat* — zich ergens neêrzetten. *Bĕrtĕmpat*.

تمڤت **toempat**, opgepropt, volgestopt. *Mĕnoempat*, *kan*, ook, bijv. een weg, versperren?

تمڤر **tampar**, het slaan met de vlakke hand; klap, oorveeg; — *tangan*, een handslag bij het sluiten van een koop. (Volg. C. van de Telinga's ontleend!?); — *antoe*, zeere oogen. *Mĕnampar*, *i*, *kan*: — *ajar kamoeka*, water in het gezigt kletsen. *Tamparan*: — *njamoek*, schouderblad (t. w. waarop men de muskieten doodslaat.) [Bat. *id.* afgeweerd; Jav. *tampal*, *nampal* en *nampel*.]

تمڤس **tampas**, **timpas**, effen, slecht, van het water L. [te lezen *toempas*?]

تمڤس **toempas**, verdelgd, vernield. *Mĕnoempas*, *kan*. [Jav. *toempĕs*, id.]

تمڤغ **tampang**; I. staafje tin van $^1/_2$ tot 2 kàti gewigt; tinnen muntje ter waarde van $^1/_{16}$ Sp. mat; een stuk of koek van benzoë of was; een patroon. [Bat. koek van benzoë. Jav. gewigt om iets naar beneden te houden; rol tabak.]

II. geschikt voor iets C.

III. *sapĕnampang*, omtrek, bijv. van eene stadsmuur. C.

تمڤغ **tampoeng**; *mĕnampoeng*? iets dat valt, opvangen, bijv. water uit de tuit van eene kan met den mond.

تمڤغ **timpang**, kreupel: *boekannja*—, *pintjang sadja*. [Bat. *id.* Mak. *tempang*.]

تمڤغ **toempang**, een tijd lang ergens zijn verblijf houden, bijv. tijdelijk bij iemand aan huis zijn, hem een eind op weg vergezellen, aan boord van een schip als passagier meêgaan; voor een tijd ergens in bewaring zijn; — *bĕrniaga*, zich ophouden om handel te drijven. *Mĕnoempang*, *kan*: — *soerat*, een brief ter bezorging meêgeven. *Toempangan*, passage, overtogt enz. [V. Jav. *toempang*, opeengestapeld en Mak. *tompang*, op den buik voorover liggen, *tompangang*, een stuk hout om onder het zwemmen op te rusten.]

تمڤغ **tempang**, gebrekkig, onvolmaakt C. [= *timpang*.]

تمڤف **tĕmpap**, eene handbreedte. [Bat. *tompap* V. *pĕlĕmpap*.]

تمڤق **tĕmpak**, voor den dag komen, zigtbaar worden. *Mĕnĕmpak*.

تمڤق **tampik**, hevig geschreeuw, krijgsgeschreeuw. *Bĕrtampik*.

تمڤق **tampoek**, V. **tapoek**. II.

Digitized by Google

» de holle stoel of schulp onder aan een pinang of clappus." Bot. Wb.

تمفق **toempoek**, hoop, stapel. *Mĕnoempoek*, *kan*. *Toempoekan*. *Pĕnoempoekan*. *Katoemboekan* (*sic!*), bende, hoop krijgsvolk. [Jav. *id.*]

تمفل **tampal**, lap; *kaïn sa* —, een lap goed. *Bĕrtampal*. *Mĕnampal*, *kan*, *i*. *Tampalan*, ook: pleister. *Pĕnampal*. *Pĕnampalan*. [Jav. *tambal*.]

تمفل **tampil**, voorwaarts rukken, van troepen. *Mĕnampilkan*. *Pĕnampil*. *Pĕnampilan*.

تمفل **toempoel**, bot, stomp. *Mĕnoempoelkan*. [Mak. *tipoeloĕ*.]

تمفل **tempel**, opplakken; aanplakken. [C. Batav. Jav. *id.* V. *tampal*.]

تمفلق **tampĕlik**, wederlegging; *kĕna*— overtuigd. *Bĕrtampĕlik*. *Mĕnampĕlik*, *kan*.

تمفن **tampan**. V. تمف **tampa** 2.

تمفن **tampin**, een vierkant pakje van chinesche in papier gewikkelde tabak T. [Bat. *id.*]

تمفو **tampoe**, (ook **toempoe**?) vlak tegen iets aan; het drukken tegen iets; het zich afstooten tegen iets om een sprong te doen. *Bĕrtampoe*. *Mĕnampoe*. *Tampoean*, plank aan het voeteneinde van eene slaapplaats; overhangend dak van een huis.

تمفو **tĕmpoe**, smid C. [V. *tĕmpawan* en Jav. *ĕmpoe*.]

تمفو **tempo**, tijd, vervaltijd. [Port. *tempo*.]

تمفوا **tĕmpoewa**; *boeroeng* — de wevervogel. [Bat. *poewa*.]

تمفورغ **tĕmporong**, de dop van eene kokosnoot; de menschelijke schedel; — *loetoet*, de knieschijf.

تمفولغ **tĕmpoeling**, een weerhaak; een bamboezen of ijzeren speer met een weerhaak. [Jav. *tjempoeling*, harpoen. Bat. *poning*.]

تمفوي **tĕmpoewi**, eene soort van vrucht, „een zekere vrucht die op Palimbang en Jambi valt, ... als een mangistan, doch rooder en...." Bot. Wb.

تمفه **tampoeh**; I. het ergens op- of aanvallen van eene groote menigte; de aanval van een leger; het slaan der golven tegen het strand. *Mĕnampoeh*, *kan*, *i*. *Tampoeh-mĕnampoeh*. [Jav. *tĕmpoeh*. Mak. *tappo*.]

II. *tĕmpoek*, ter vergoeding in plaats geven van iets anders; *arta* — goederen van waarde, van den kant der bruid gegeven voor de ontvangen bruidschat. *Katĕmpoehan*. [Jav. *id.*]

تمفه **timpoeh**; *bĕrtimpoeh*, bijzondere wijze van zitten der vrouwen, nam. met het linkerbeen onder het regter en beide regts van het ligchaam, terwijl zij op de linkerhand steunen. [Jav. *id.* bijzondere wijs van zitten.]

تمفه **toempah**, uitgestort, vergoten. *Mĕnoempah*. *Katoempahan*.

تمفي **tampi**, wan om koren te zuiveren. *Mĕnampi*. *Tampian*. [Jav. *tampah*, id.?]

تمفيس **tamplas**, stuiven van regen of het water der golven. [V. بيس *bias*.]

تمفيلغ **tampiling**, een slag om de ooren. *Mĕnampiling*. [Mak. *id.*]

تمفينس **tĕmpinis**, soort van boom, die timmerhout levert. C. [V. *kĕpini*.]

تمن **tĕman**, maat, makker, kameraad; een die bij een ander behoort, zoo als bijv. de onderhoorigen bij hun hoofd (*datoe*); *tĕman-tĕman*, de 16 radja's, die bij plegtige gelegenheden de rijkssieraden dragen. *Bĕrtĕman*. *Bĕrtĕmantĕmanan*. *Mĕnĕmani*. *Katĕ*-

Digitized by Google

manan. Bĕrtĕmanan. [V. JAV. *tĕmĕn*, opregt.]

تمنچل **tĕmantjal**, vervolgens, alsdan L.

تمڠ **tĕmĕnoeng**, soort van visch C.

تمو **tĕmoe**; I. ontmoeten, tegenkomen; bij elkander komen; aan elkander grenzen. *Bĕrtĕmoe, kan. Mĕnĕmoekan. Tĕmoean. Pertĕmoean.* [JAV. *id.* BAT. *tomoe.*]

II. (ook **toemoe**), kurkuma: — *koentji, koempferia pandurata*; — *giring, curcuma viridiflora.*

تموكس **tĕmoekoes.** V. كموكس.

تمولق **tĕmoeloek**, de krop van een vogel C.

تمبيرڠ **tamirang** = تمبيرڠ.

تمبيرڠ **tamiring**, de kant van een hoekig ligchaam C.

تميڠ **tĕmiang**, ruw (van bladeren) L.

تميكي **tĕmikei**, watermeloen, *cucumis sp.*

تمين **tĕmin**, ring om een stok, om het scheuren te beletten L.

تن **ton, tĕn, tan**, titel van Mal. hoofden. [V. يونك, تفكو, تون.]

تنت **tinta**, kleur, verf. [PORT. tinta.]

تنتادو **tĕntadoe**, zekere dikke groene rups, die op caladium-soorten zit T. [BAT. *antatadoe.*]

تنتار **tantara**, leger; *bala* —, leger, gros van 't leger. [KW. *tòntra.* SKR. *tantra*, afhankelijk; leger.]

تنتت **toentoet**, trachten te verkrijgen; najagen, nastreven. *Bĕrtoentoet. Mĕnoentoet, kan, i:* — *darah*, naar wraak over vergoten bloed trachten. *Pĕnoentoet. Pĕnoentoetan.* [GW. *toet*, waarvan in het JAV. verschillende afleidingen met de grondbeteekenis: volgen.]

تنتڠ **tĕntang**, wat op ééne lijn met iets is, hetzij er naast, of er onder, of er tegenover; buurman. *Bĕrtĕntang. Bĕrtĕntangan. Mĕnĕntang*, in eene regte rigting zien; in het oog krijgen; regt in de oogen zien; tarten, uitdagen. *Pĕnĕntang. Pĕnĕntangan. Katĕntangan. Tĕntangan*, ook: met betrekking tot, betreffende enz. [BAT. *tontang*, op de hoogte van. JAV. *nantang*, uitdagen.]

تنتڠ **tĕnting, tinting**; *mĕnĕnting*, aan de hand dragen, bijv. een mandje? in eene bak heen en weêr schudden, bijv. stofgoudhoudende aarde, om die te zift en. [JAV. *nanting*, in de hoogte houden. V. MAK. *toentoeng*, op en neêrschudden.]

تنتڠ **toentoeng**, soort van zoetwaterschilpad.

تنتن **toentoen**; *mĕnoentoen*, aan de hand leiden. [JAV.? MĔN. *tintin?*]

تنتو **tĕntoe**, zeker, vast, bepaald. *Bĕrtentoe*, ook: eigen, wat iemand bepaald toekomt, bijv. eigen volk, eigen taal. *Tĕrtĕntoe*, ook: beschoren, eigen. *Mĕnĕntoe, kan:* — *itoengan*, de rekening opmaken. *Tĕntoean. Katĕntoean.* [MAK. *id.* BAT. *tontoe*, JAV. *tamtoe.*]

تنتوس **tĕntausa** = سنتوس **sĕntausa.**

تنجڠ **tandjoeng**, landpunt, hoek, kaap; ook in rivieren; *boenga* —, zekere welriekende bloem, *mimusops elengi.* [BAT. *mandjoeng.*]

تنجڠ **toendjang**, uit de aarde opschieten, van gewassen, of eig. van daarin gedrongen luchtwortels? *Pĕnoendjang.* [BAT. *id.* wortels van pandanus en ficussoorten.]

تنجڠ **toendjoeng**, naam van een boom, *talauma* (*sic*!) *Candollei.* C.

تنجق **tandjak**; *lajar* — eene soort

Digitized by Google

van zeil van de gedaante van een trapezium. [Mak. *id.* Boeg. *tantjà.*]

تنجق **tindjak** = انجق **indjak.**

تنجق **toendjoek**: — *langit*, zekere opstaande houten in het dak. *Mĕnoendjoek*, wijzen, aantoonen, laten zien; den weg wijzen, met den vinger op iemand wijzen om hem te beschimpen. *Mĕnoendjoekkan*, *i. Pĕrtoendjoek. Pĕnoendjoek. Pĕnoendjoekan. — Tĕloendjoek* of *djari toendjoek*, wijsvinger. [V. توجو. Jav. *toedoeh.*]

تنجو **tindjoe**, vuist. *Mĕnindjoe*, *kan. Bĕrtindjoetindjoean.*

تنجو **tindjau**; *mĕnindjau*, van eene hoogte zien, uit de hoogte overzien. *Pĕnindjau*, wacht, uitkijk. *Pĕnindjawan. Katindjawan.* [Bat. *tindo.* Mak. *tinro.*]

تنجڤ **tantjap**, vermoorden en het wapen in de wond laten steken. C.

تندا **tanda**, teeken, merk; bewijs. *Bĕrtanda*, *kan. Mĕnanda*, *kan*, *i. Pènandaän. — Bĕrtanda* en *pĕrtanda*, omroeper; tolgaarder; scherpregter. [Jav. Bat. Mak. *id.*]

تندا **tonda**, het boegseren, op sleeptouw nemen. *Mĕnonda. Pènonda.* [Mak. *id.* Boeg. *tonra.*]

تندس **tĕndas**, I. mesthoop, sekreet.

II. *mĕnĕndas*, den kop afslaan. [Jav. *ĕndas*, kop van een beest.]

تندس **tindis**; *mĕnindis*, *kan*, plat drukken, dood drukken; onderdrukken.

تندڠ **tandang**, opzoeken, omgaan. C. [? V. Jav. *tandang*, helpen, bijstaan.]

تندڠ **tĕndang**, met de voeten slaan, trappen, schoppen, achteruitschoppen. *Mĕnĕndang*, *kan.* [Jav. *id.* Bat. *tandak.* Mak. *tindang*, *tinrang.*]

تندڠ **tanding**; *mĕnanding*, *kan*, tegen iets overstellen, vergelijken. *Tandingan.* [Jav. *id.*]

تندڠ **toendoeng**, verwijderen, verdrijven, wegjagen. [C. Batav. Jav. *toenḍoeng.*]

تندڤ **tandoep** = تندو **tandoe** C.

تندق **tandak**, dansen. [Jav. *taṇḍak* id. Skr. *taṇḍaka*, goochelaar. V. *taṇḍāwa*, soort van dans.]

تندق **tandoek**, hoorn. *Bĕrtandoek. Mĕnandoek*, *kan.* [Bat. *id.* Mak. *tanroe.*]

تندق **tindik**, het gaten in de ooren steken. *Bĕrtindik.* [Jav. *id.*]

تندق **toendoek**, het hoofd voorover laten hangen, buigen; zich onderwerpen. *Mĕnoendoek*, *kan. Katoendoekan.* [Bat. *id.* Mak. *toenroe.*]

تندل **tandil**, soort van bode aan de Maleische hoven. C.; opziener, bootsmansmaat.

تندن **tandan**, een tros vruchten, zoo als van pisangs, druiven, kokosnoten enz. [Bat. *id.*]

تندو **tandoe**, draagstoel, palankijn. [Jav. *id.*]

تندهٔ **tindah**, verward door elkander, bijv. boeken; iets dat men zelf niet verrigten wil aan een ander opdragen. L.

تندهٔ **tindih**, opeengestapeld; op- of tegen iets drukken; gedrongen (staan of zitten); in gesloten gelederen. *Bĕrtindih. Mĕnindih. Tindih-mĕnindih. Pĕnindihan.* [Jav. *id.* de bovenhand hebben, *niṇḍih*, opstapelen. V. *tindis.*]

تنڠ **tĕnang**, stil, stilstaand, van water. [Bat. *oenong*, id. V. *sĕnang* en Jav. *ĕnĕng*, stilte, rust.]

تنڠ **tĕnoeng**, waarzeggerij, wigchelarij, bezwering. *Bĕrtĕnoeng. Mĕnĕnoeng*, *kan. Tĕnoengan.* [Jav. id. V. Bat. *tondoeng*, een wigcheltoestel.]

Digitized by Google

تنن **tĕnoen**, weven. *Bĕrtĕnoen. Mĕnĕnoen*, *kan. Tĕnoenan*, weefsel, weefgetouw. [Jav. *id.* Bat. *tonoen.* Mak. *tannoeng.* Boeg. *tĕnnoeng.*]

توال **toewala**, handdoek, servet. [Port. *toalha.*]

توالغ **toewalan** (C), bijenkorf, honiggraat. C. [V. *talang.* II. en *soewalang.*]

توب **toeba**, eene plant, behoorende tot de *menispermaceae*, — *akar*, hetz., — *bidji*, *anamirta cocculus*; — *tikoes*, rattekruid. *Mĕnoeba* t. w. het water, met *toeba* vergiftigen om den visch te bedwelmen. [Jav. *id.*]

توباكر **toebakar**, V. توب.

توبر **toebir**, grondeloos, onpeilbaar diep. [Mak. Boeg. *toébirì.*]

توبق **toebak**, hetz. als, of verkeerd voor, تابق *taboek?* C.

توبوه **toeboe-toeboe**, soort van gevest van krissen. C.

توبه **toeboeh**, het ligchaam. [Mak. *toeboe.* V. Jav. *toewoeh*, alles wat opschiet en groeit.]

توبي‌ر **toebi-toebi** en *bĕrtoebi-toebi*, bij herhaling iets doen. [V. Bat. *toebi*, vechten (telkens op elkander aanvliegen?) van kippen.]

توتر **toetoer**, spreken, zeggen, verhalen (eig. een geregeld verhaal doen?) *Bĕrtoetoer. Mĕnoetoer*, *i. Toetoermĕnoetoer. Toetoeran. Pĕtoetoer. Pĕtoetoeran.* [Jav. gezegde, verhaal. Bat. geregeld. Mak. Boeg. *toetoe*, spreken.]

توتغ **totong**; *mĕnotong*, in eene regte lijn voortgaan, bijv. van een zwemmenden krokodil.

توتف **toetoep**, deksel, al wat dient om te sluiten, toe te maken, te bedekken. *Bĕrtoetoepkan. Mĕnoetoep*, *i*, *kan. Toetoepan. Pènoetoep. Katoetoepan.* [V. *katoep.* Jav. Bat. *id.* Mak. *toetoe.*]

توتق **toetoek**; *mĕnoetoek*, fijn stampen. [Bat. *manoektoek*, id. *toektoek*, snavel; specht. Jav. *toetoek*, met een stuk hout kloppen, *toetoek*, mond.]

توتم **totam**, „antimonium, aliis spiauter, aliis een metaal van rood kooper, lood en zwavel (?) te zamen gesmolten." Bot. Wb.

توتة **toetoeh**, het snoeijen van boomen. [Jav. *id.*]

توجو **toedjoe**; *mĕnoedjoe*, eene bepaalde rigting nemen naar iets heen, den koers nemen naar; mikken; uitloopen op; — *djalan*, den weg volgen. *Mĕnoedjoekan. Toedjoean. Pĕnoedjoe. Katoedjoe*, passend, geschikt. *Katoedjoean.* [V. Jav. en Mak. *id.* en Bat. *oedjoe*, juist treffen enz.]

توجه **toedjoeh**, zeven.

تودغ **toeding**, met den vinger aanwijzen C. [Jav. *id.*]

تودغ **toedoeng**, beschutsel; deksel; het deksel van de *talam*, zijnde een — *sadji*, van bladeren, en daarover een — *idang*, eene soort van dekkleed, soms met goud gewerkt; hoed tegen de zon; wit katoenen sluijer, zoo als de vrouwen op Lingga over het hoofd dragen; — *liar*, — *matahari*, — *sèla*, — *sĕndoek*, namen van slangen, de laatste van de brilslang, *naja tripudians*; — *prioek*, soort van visch. (C.) *Bĕrtoedoeng. Mĕnoedoeng*, *kan*, *i. Toedoengan. Pĕnoedoengan.* [V. *koedoeng.* Jav. *toedoeng.* Bat. Mak. *id.* dergelijk hoofddeksel. V. Jav. *tedeng*, voorhangsel, scherm.]

تودق **todak**, soort van zwaardvisch. [Bat. *id.*]

تودة **toedoeh**, aanklagt, beschuldi-

Digitized by Google

ging. *Bĕrtoedoeh*, *Bĕrtoedoehtoedoehan*. *Mĕnoedoeh*, *i. Toedoehan*. *Pĕnoedoeh*. *Pĕnoedoehan*. *Katoedoehan*. [JAV. *id.* aanwijzen.]

تورت **toeroet**, meêdoen, volgen; volgens. *Bĕrtoeroettoeroet*. *Mĕnoeroet*, ook: gehoorzamen, gestand doen enz. *Mĕnoeroetkan*. *Toeroetan*. *Toeroettoeroetan*, ook: gebruiken, gewoonten. *Pĕnoeroet*. *Pĕnoeroetan*. [JAV. BAT. *id.* MAK. *toeroè*.]

تورس **toerĕs**, gevangen zetten C.

تورس **toeris**, insnijding; insnijden. C.

تورس **toeroes**, paaltje om iets aan vast te binden, staak om klimmende planten langs op te leiden; palissade. *Mĕnoeroeskan*, vastbinden aan een t. [JAV. *id.* stekken planten.]

تورڤ **toerap**, = ترڤ **tĕrap**.

تورق **toerak**, overspel. [BAT. *id.*]

تورن **toeroen**, dalen, naar beneden gaan of komen; ondergaan, van de sterren; afstijgen, van boord, ook: — *kadarat*, van boord aan wal gaan, en — *kakapal*, van wal naar boord gaan; afklimmen van den troon, ook in den zin van afstand doen van de regering; neêrvallen, van buijen, regen en wind; *naik* — klimmen en dalen. *Mènoeroen*, *kan*. *Toeroenan*. *Pĕrtoeroenan*. *Pĕnoeroen*. *Pĕnoeroenan*. *Katoeroenan*. *Toeroen-mĕnoeroen*, de passagiers op een schip. (C.) *Tĕmoeroen*: *toeroentĕmoeroen*, afstammeling; van geslacht tot geslacht overgaan. [JAV. BAT. *id.* MAK. en BOEG. *toeroeng*.]

توري **toerei**? *bĕrtoerei*, *mĕnoerei*, eene sneê in iets maken? [V. *toeris*. BAT. *toeri*, in reepjes snijden.]

توري **toeri**, eene soort van boom, *agati grandiflora*. [JAV. *id.*]

توس **toewas**, de toestel, die bij het visschen met de *tangkoel* behoort, t. w. in zee geheide palen, met een hutje er op voor den visscher, of, volgens C., opligten met een hefboom, de mand in een afgezet water, die zóó wordt opgetild, een afgedamd water om te visschen.

توسق **toesoek**; *mĕnoesoek*? eene draad door eene naald steken, met eene naald steken. L. steken, doodsteken. C. BATAV. *Toesoek-toesoek*, prikkelen, aanhitsen. C.

توڠ **tong**, ton? vat.

توڠ **toewang**, I. *mĕnoewang*, gieten, overstorten; in een vorm gieten. *Mènoewangi*, *kan*. *Toewangan*, ook: een vorm. *Pĕnoewang*. *Pènoewangan*. [MAK. *id.* V. JAV. *toewoeng*, kom, beker.]

II. *toewang-toewang*, soort van blaasinstrument om de menschen bijeenteroepen.

توڠو **toengoe**, **toengau**, soort van insect, dat nadeel doet aan de gewassen. [JAV. *tĕngoe*, een klein rood diertje. BAT. *toengo*, insecten op oude kleêren; rijstworm.]

توڤ **top**; *prahoe* —, soort van indisch handelsvaartuig, dat nagenoeg op Europesche wijze getuigd is. [MAK. *to.*]

توڤڠ **toepang**; *tijang* —, de fokkemast, *lajar* —, de fok.

توڤڠ **topeng**, mom, masker. *Bĕrtopeng*. *Mĕnopeng*. [JAV. *id.*]

توڤي **toepei**, [1] eekhoorn; — *djindjing*, *sciurus vittatus*; — *nanding* of *nandoeng*, eene andere soort; klampen, bijv. aan de mast, om tegen op te klimmen. (C.)

[2] een klein roofdiertje, dat veel op een eekhoorn gelijkt, *tupaya*.

توق **toewak**, gegiste palmwijn. [V. *nira*. BAT. *id.*]

Digitized by Google

توق **towak**, in kleine stukjes snijden of breken? C.

توکر **toekar**, het ruilen, wisselen. *Bĕrtoekar*, ook, bijv. van den wind, veranderen. *Mĕnoekar*, *kan*, *i*. *Toekar-mĕnoekar*. *Bĕrtoekartoekaran*. *Pĕnoekar*. *Pĕnoekaran*. [JAV. *id*. gevecht, twist. MAK. *toekarà*, wisselen. BAT. *toehor*, koopprijs van een meisje.]

توکس **toekas**; *mĕnoekas*, beschuldigen, betichten. *Mĕnoekasi*. *Pĕnoekas*. *Pĕnoekasan*. [BAT. *toehas*.]

توکڠ **toekang**, iemand die ervaren is in het behandelen of maken van iets; baas, werkbaas, bijv. — *bĕsi*, smid, — *kapal*, scheepstimmerman enz.; — *kanan* en — *kiri*, 1e en 2e scheepsmaat; — *agoeng*, — *tĕngah*, betrekkingen aan boord van schepen. *Mĕnoekang*. *Toekangan*. *Pĕnoekangan*. [JAV. *id*.]

توکڠ **toekoeng**, geschoren; haarlok; de afgesneden staart van eene kip; kaal, waar geen boomen staan. *Mĕnoekoeng*.

توکک **toekak**, zweer, puist; openbreken van eene zweer. [C. BATAV. V. het volg. woord.]

توکک **toekok**; *mĕnoekok*, slaan, kloppen. *Toekok-mĕnoekok*.

توکل **toekal**, I. streng, kluwen. [JAV. *toekĕl*, id.]

II. tegenspraak, onzekerheid. C.

توکل **toekoel**, hamer. *Mĕnoekoel*. [V. ڤوکل, *poekoel*.]

توکم **toekam**, stok, knods.

توکن **toekoen**, klippen, rotsen, die boven het water uitsteken. C.

توکه **toekoeh**, het stuk hout, waarin het roer draait; ook dat waardoor de masten gaan en vast gehouden worden. *Mĕnoekoeh*, een roer vastmaken.

توکي **tokei**, soort van groote hagedis, gekko. [JAV. *tèkek*. MAK. BOEG. *tokè*.]

توڬر **toegar**, = توڬل.

توڬڠ **toegang**, soort van fazant.

توڬل **toegal**, rijst op drooge landen zaaijen; de drooge rijst-cultuur. *Mĕnoegal*. [JAV. *tĕgal*.]

تول **toela** en تولت **toelat**, over drie dagen.

تولس **toelis**, geteekend, geschilderd, geborduurd met figuren; teekening, schilderij enz. *Mĕnoelis*, *kan*, *i*, ook: schrijven. *Bĕrtoelis*. *Toelisan*. *Toelis-mĕnoelis*. [JAV. *id*. MAK. *toèlisi*. BAT. de streepen op den huid van den tijger.]

تولس **toeloes**, duurzaam; steeds dezelfde gevoelens koesteren, steeds voorspoed genieten. [JAV. *id*. duurzaam zijn. BAT. en DAJ. *id*. vast doorgaan. MAK. *toeloesoè*, opregt, regt door zee. V. لولس *loeloes*.]

تولڠ **toelang**, been, beenderen; el, elleboog; — *ikan*, graat; — *kring*, scheenbeen; — *moeda*, kraakbeen. *Toelangan*. *Bĕrtoelangan*. *Katoelangan*, eene graat in de keel hebben. [JAV. *id*. geraamte enz. BAT. *toelan*, groote botten van een slagtbeest.]

تولڠ **toeloeng**. (MĔN. *tolong*) hulp. *Mĕnoeloeng*, *kan*. *Toeloeng-mĕnoeloeng*. *Toeloengan*. *Pĕrtoeloeng*. *Pĕrtoeloengan*. *Pĕnoeloeng*. *Pĕnoeloengan*. *Bĕrtoeloengtoeloengan*. *Katoeloengan*. [JAV. MAK. BOEG. *id*.]

تولق **toelak**; — *bara*, ballast van een schip; — *sèndjata*, schatting om vijandelijkheden aftekoopen. *Mĕnoelak*, wegstooten; voortduwen, bijv. eene schuit; afweren, afwijzen; verbannen; ontzetten uit een ambt; aftrekken, bij het re-

Digitized by Google

kenen. *Mĕnoelakkan. Toelak-mĕnoelak. Bĕrtoelaktoelakan. Pĕnoelak. Pĕnoelakan.* [Jav. *id.* terugkaatsing; afwijzing. Bat. *id.* teleurgesteld wederkeeren of omdat men afgewezen is. Mak. Boeg. *tola*, voortduwen enz.]

تولق **toeloek**, officieel onderzoek van maten en gewigten. C.

تولق **tolk**, tolk.

تولن **toelan**, vertrouwd vriend, makker. *Toelanan. Pĕrtoelanan.*

تولة **toelah**, oordeel, vergelding, straf van God. *Mĕnoelahkan*, *i. Katoelahan*, gestraft om heiligschennis of gebrek aan eerbied voor de geesten. [Jav. *id.* V. *toelak.*]

تولة **toelih**; *mĕnoelih*, met afgewend gelaat, op zijde, links of regts, zien; omzien; omhoog zien? [Jav. *toleh*, *tolih*, id. Bat. *toelih*, naar iets zien, dat niet geheel nabij is.]

تولي **toeli**, doof. *Mĕnoelikan.* [Jav. *id.*]

توم **toema**, luis, ongedierte in vuile kleederen. [Jav. *id.*]

تومت **toemit**, hiel.

تومس **toemis**, I. stoven. *Toemisan.* [Mak. *toémisi*, id.]

II. *mĕnoemiskan*, iemand met den neus tegen den grond stooten. L.

تومڠ **toemang**, [1] een paal, waar men het vee aan vast bindt.

[2]; *mĕnoemang*, verlaten, zonder hulp laten. *Mĕnoemangkan.*

تومن **toeman**, eene soort van visch. L.

تومو **toemoe**, eene soort van boom.

توى **toewan**, heer, meester, eigenaar (ook vrouwelijk); mijnheer; — *poetri*, prinses, — *bĕsar*, opperste gebieder: resident, gouverneur, gouverneur-generaal. *Bĕrtoean. Bĕrtoeankan. Mĕmpĕrtoean: jang-di-pĕrtoean*, *jamtoean*, titel van de sultans en de onderkoningen, ook onderscheiden door *bĕsar* en *moeda. Pĕrtoewanan* (d. i. *para-toewanan*) de heerenstand: *anak* — een kind van hoogeren stand. [Jav. Bat. *id.* Mak. *toewang*. Skr. *twam*, gij?]

تونس **toenas**, uitbotsel, uitspruitsel van planten. *Bĕrtoenas. Mĕnoenas.* [Bat. *id.*]

تونڠ **toenang**, huwelijksovereenkomst. *Bĕrtoenangi. Mĕnoenang*, *kan*, *i. Toenangan*, verloofden. *Bĕrtoenangan: pantoen* —, een bruiloftslied.

تونك **toewankoe**, ook: تڠك **tĕngkoe**, **toengkoe**, titel van maleische hoofden; — *bĕsar*, titel van den kroonprins van Lingga.

تونم **toenam**, lont van kokosnootvezels.

تونن **toenoen**, een tros. Bot. Wb.

تونو **toenoe**, branden, door vuur aangetast zijn. *Mĕnoenoe*, *kan. Toenoean. Pĕnoenoe. Pĕnoenoean. Katoenoean.* [Kw. Mak. Boeg. *id.* Bat. *toetoeng.*]

توني **toenei**, kontant geld; dat wat kontant betaald moet worden, bijv. eene schuld: *mĕmbajar* —, kontant betalen.

توا **toewa**, oud; door en door rijp, van vruchten; goed gaar gekookt of gebakken; sterk, van dranken; voldragen; donker, van kleuren; *orang* —, ook: oudste, hoofd (ook wel zonder *orang*); *ĕmas* —, donkerkleurig, d. i. fijn goud; *intan* —, diamant van zuiver water. *Bĕrtoewa. Mĕnoewakan. Mĕmpĕrtoewa*, *kan. Pĕntoewa. Katoewaän. Para-toewa*, de oudsten, de hoofden. [V. *oewak*. Jav. *toewa*. Bat. *matoewa*. Mak. *towa*. Boeg. *matjowa.*] — *Mĕntoewa*, schoonouders. [Bat. *si-matoewa*. Jav. *maratoewa*. V. *Mĕnantoe.*]

Digitized by Google

توه **toewah**, geluk, voorspoed. *Bĕrtoewah* en *bĕtoewah* (ook wel alleen *toewah?*) door geen onheil kunnen getroffen worden, bijv. van een schip, dat niet vergaan kan; onkwetsbaar zijn. [Bat. Mak. *id.*]

توهر **toehoer**, ondiep, waar weinig water staat, eene droogte is; oppervlakkig, (van het verstand); *kapoer* —, ongebluschte kalk. *Mĕnoehoerkan* op eene droogte laten loopen, nam. een schip.

توهق **tohok**, soort van werpspies met een touw om ze te kunnen terugtrekken. *Mĕnohokkan. Pĕnohok.* L.

توهق **toehoek**, soort van visch. L.

توهل **tohol**, ijzeren hamer, zoo als de onze zijn.

توهن **toehan**, de Heer, God. *Bĕrtoehan. Mĕmpĕrtoehankan. Katoehanan.* [= *toewan*, doch steeds met eene ꞩ geschreven.]

توي **toewei**, I. mesje om rijst te snijden. *Mĕnoewei*, oogsten. *Pĕnoewei. Pĕnoewajan. Bĕrtoeweitoewajan.*

II. soort van schelpdier.

تة **tah**, wordt achter vraagwoorden gebruikt in den zin van ons toch. [Jav. *ta.*]

تهادي **tahadi**, V. تادي.

تهارڤ **tĕharap**, **tiarap**, voorover, met aangezigt en buik omlaag. *Mĕniarap*, *kan.* [Bat. *id.* beproeven te kruipen, van een pasgeboren kind. V. Jav. *ngarĕp*, voor.]

تهكو **tehko**, thee-pot. [Chin.]

تهن **tahna**, trotschheid, hoogmoed C.

تهوري **toehoeri**; *kapoer* —, Japansche kamfer in tegenoverstelling van *kapoer Baroes*, de Sumatraansche. [Van *toehoer?* V. *ramboeti.*]

تياد **tĕada**, **tiada**, niet zijn, niet bestaan; niet. *Mĕniada*, *kan. Katiadaän.* [V. *tĕ* en *ada.*]

تيب **tiba**, aangekomen (Mĕn. = *datang*). *Tiba-tiba*, onvoorziens, eensklaps. [Jav. *id.* vallen.]

تيبن **tiban**, wat ergens, bijv. bij eene betaling, nog boven op komt? inzet bij een spel, het geld door den bruidegom aan de ouders der bruid betaald. (C.) ['t Jav. *tiban*, van *tiba.*]

تيتر **titir**, [1] rumoer maken ten teeken van onraad. *Titiran*, soort van ratel, die door den wind bewogen wordt. [Jav. *id.*]

[2]; *katitiran*, soort van duif, *col. malaccensis*, naar haar zacht gekir aldus genaamd T. [Bat. *titi.* Jav. *kitiran.*]

تيتق **titik**, druppel. *Mĕnitik*, druppelen. *Titik-mĕnitik.* [Jav. *tiṭik.* Bat. *tètèk* id.]

تيتة **titah**, het zeggen van een meerdere, bevel: *djoeal* — op ongeoorloofde wijs van 's vorsten zegel of naam gebruik maken (C.) *Bĕrtitah. Mĕnitah*, *kan.* [V. Jav. *id.* schepsel, kreatuur.]

تيتي **titi**, brug. *Titian. Mĕniti*, ook: als brug ergens over heen leggen. [Mak. *tete*, id. Bat. *hitèhitè.* V. Jav. *titihan*, rijtuig, rijpaard.]

تيج **tedja**; I. glans, gloed? [Kw. *id.* Skr. glans, vuurglans.]

II. een wilde kaneelboom; *koelit* —, *cassia lignea.* Bot. Wb.

تيدر **tidoer**, slapen. *Bĕrtidoer. Mĕnidoerkan*, *i. Mĕmpĕrtidoerkan*, *i. Pĕnidoer*, slaapkop; slaapmiddel. *Pĕrtidoeran. Pènidoeran. Katidoeran.* [Mak. Boeg. *tinro.* Jav. *tiroe.*]

تيدق **tidak**, neen, niet, staat tegenover *ija*, ja. [V. ꦠ en Bat. *inda*, niet?]

تيرس **tiris**, lek, lekken; afdruipen. *Bĕrtiris. Mĕniris*, *kan. Tirisan. Pĕrtirisan.* [Bat. *id.* Jav. *tètes*, *trètes.*]

Digitized by Google

تيرس **tiroes**, spits, bijv. van de kin L.

تيرق **tiroek**, stok met eene ijzeren punt L. [= *teroek?*]

تيرق **teroek**, soort van snip T. [BAT. *tiroek.*]

تيرم **tiram**, oester. [JAV. *tirĕm.* MAK. *tirang.*]

تيرو **tiroe**; *mĕniroe*, nadoen, nabootsen. *Tiroe-mĕniroe. Tiroean. Pĕniroe.* [JAV. BAT. *id.*]

تيري **tiri**, de betrekkingen ontstaande uit een huwelijk van iemand met kinderen, ons: stief —: *bapa* —, stiefvader enz.

تيري **tirei**, matten die gordijnsgewijs om de slaapplaats gehangen worden; gordijn, behangsel. TAM.

تيسي **tisi**, stoppen, mazen. [C. BATAV.]

تيڠ **tijang**, paal, mast, kolom; — *bĕlah*, gedeeltelijke betaling eener schuld (C.) *Bĕrtiang.* [BAT. *id.* JAV. *id.* mensch.]

تيڠ **tijoeng**, spreeuw; — *batoe*, — *blatjan*, — *mas*, verschillende soorten daarvan, de laatste is de *bĕjo.* [BAT. *hijong.* JAV. *sijoeng* en *tjioeng.*]

تيڠق **tengok**; *mĕnengok*, uit nieuwsgierigheid ergens naar kijken; door eene reet gluren; uit de verte opnemen. *Pĕnengok. Pĕnengokan.* [DAJ. *djingok*, id.]

تيڤ **tijap**, ieder, elk: *tijap-tijap*, telkens; — *soewatoe*, iedereen.

تيڤ **tijoep**, blazen, van den wind. *Bĕrtioep. Mĕnioep*, *kan*, blazen, wind maken; op een blaasinstrument spelen; wegblazen. *Pĕnioep.* [JAV. *id.*]

تيڤس **tipis**, dun, fijn, bijv. de lippen, de kleêren enz. [Ook *mimpis*, *mipis*, *nipis.* JAV. *id.*]

تيڤق **tepak**, sirih-doos.

تيڤق **tipoek**, verlamd.

تيڤو **tipoe**, list, streek. *Bĕrtipoe. Mĕnipoe*, *kan*, *i. Pĕrtipoe. Pĕrtipoean. Pĕnipoe. Katipoean.*

تيكر **tikar**, mat; — *dan bantal*, mat en kussen, d. i. het noodige om te slapen. *Bĕrtikar.*

تيكس **tikas**; *mĕnikas*, brullen. *Pĕnikasan.*

تيكس **tikoes**, rat, muis: — *padi*, muis, — *moendoek*, mol, — *kastoeri* of — *boesoek*, muskus-rat, *boeroeng* — vleermuis; — *ambangboelan*, de spitsrat, *gymnura Raffiesii.* [JAV. *id.* BAT. *tikoe*, zekere muissoort; *manikoes*, stilletjes iets doen.]

تيكم **tikam**, iets puntigs om meê te steken? — *djĕdjak*, stikken met de naald. *Mĕnikam*, steken, met eene kris enz.; een krissteek geven, doodsteken. *Tikam-mĕnikam. Bĕrtikam. Bĕrtikamkan. Bĕrtikamtikaman. Pĕrtikaman*, soldaat. [BAT. *id.*]

تيكي **tike**; I. een balletje opium, zooveel als er in eene pijp gaat. [JAV. *id.* toebereide opium. MAK. *tengko.*]

II. aardakers? [JAV. soort van gras, dat gegeten wordt? BAT. *tikè*, zekere plant, wier bladeren voor vlechtwerk dienen.]

تيڬ **tiga**, drie. [JAV. *id.* BAT. *id.* driemaal in elkaâr gedraaid koperdraad.]

تيلڠ **teleng**, scheef, hellend. *Tèteleng.* [BAT. *tiling.* V. ايلڠ en het JAV. *tiling.*]

تيلق **tilik**, het letten op iets, hetzij uit genegenheid, of om het op de eene of andere wijs uitteleggen, of om er op te influenceren (bijv. met een kwaad oog): — *Allah*, de gunst van God. *Mĕnilik*, oplettend ergens op zien, aanzien; genegen zijn; voorteekens opmaken. *Pĕnilik. Pĕnilikan. Katilikan.* [BAT. *id.* op iets letten om er omina uit te lezen. JAV. *tiling*, id? *tèlik*, bespieder,

Digitized by Google

tilik, *nilik*, een bezoek afleggen.]

تيلر **tiloer**, **teloer**? het onduidelijk uitspreken van eene taal.

تيلم **tilam**, soort van matras. [Jav. *tilĕm*, slapen.]

تيمر **timoer**, het Oosten; — *laut*, Noord-Oosten. [Mak. *timorò*. Boeg. *timo*. V. Jav. K. h. *timoer*, jong.]

تيمغ **timang**; *mĕnimang*, opvangen, van iets dat men in de hoogte geworpen heeft, bijv. de lans; spelen met kinderen; spelen, liefkoozen. *Timangan*, speelpop; geliefde. *Mĕnimangkan*. [Mak. Boeg. *id.* opvangen.]

تيمن **timoen**, (ook **antimoen**), soort van komkommer. [Jav. *kĕtimoen* en Bat. *ansimoen*.]

تيمه **timah**, tin; lood; — *poetih*, tin, — *itam*, lood, — *sari*, spiauter, — *masak*, gesmolten tin. *Timah-timah*, eene soort van visch. [Jav. *id.* lood, — *sari*, tin. Skr. *kastira*, tin en ook *tīwra* (lood?); van dit laatste 't Bat. *simbora*, Mak. *timbĕra*. Jav. *timbĕl*, en ook vast wel dit *timah*.]

تين **tijan**, buik T. [V. Jav. *wĕtĕng*.]

تينق **tenok**, de tapir.

تيوس **tiwas**, onderdoen, overwonnen worden; verlies lijden. *Mĕniwas*, *kan*. [Jav. *id.*]

تيولي **tajoeli**, gemeen, laag; een scheldwoord. C.

تيومن **tijoeman**, «een hout; de boom, welks hout veel gebruikt wordt tot de greepen van krissen." Bot. Wb.

تيه **teh**, thee. [Chin.]

ج

جابت **djabat**; *bĕrdjabat*, *mĕndjabat*, met de handen aanraken, aanvatten, in de handen nemen; hantéren, uitoefenen: *bĕr—tangan*, de hand geven, eig. de handen van hem, dien men groet, tusschen de zijne nemen; *mĕn—dajoeng*, de riemen hantéren; — *karadjaän*, het koningschap uitoefenen. *Djabatan*. *Kadjabatan*. *Pĕrdjabatan*, bediening, ambt. *Pĕndjabat*, ook: het gevoel, de tastzin. *Pĕndjabatan*. [V. *djawat*. Bat. *id.* Mak. *djaba*.]

جابغ **djabang**; — *bĕdil*, de hals van den ijzeren voet (?), waardoor de ooren van het geschut steken en waarop het rust. L. [Moet het ook *djaboeng* I zijn?]

جابغ **djaboeng**, I. dat, waarmede het lemmer van een wapen in het handvatsel vast zit. *Mĕndjaboeng*. [V. *djabang*.]

II. eene soort van visch. L., of van mollusk of zeegewas. M. [Jav. *djabang*, een jonge *lélé* d. i. wels.]

جابق **djabak**, val, knip. [Daj. val om vogels en muizen levendig te vangen.]

جاتوه **djatoeh**, vallen, neêrstorten; ten deel vallen; vervallen, stranden; — *sakit*, ziek worden, — *ati*, ongenoegen, ontevredenheid. *Mĕndjatoehkan*. *Kadjatoehan*. [Bat. (*ma*)*daboe*. Jav. *dawoeh*. Daj. *lawo* en *djato*, afgevallen, van vruchten. V. *laboeh*.]

جاتي **djati**, [1] waar, echt; *sadjatinja*,

Digitized by Google

eigenlijk, in den grond, bijv. van eene beteekenis; waar. [JAV. *id.* SKR. geboorte, afkomst, oorsprong.]

[2] de djati-boom. [JAV. id.]

جاج **djadja**; *bĕrdjadja*, *mĕndjadja*, met goed aan de huizen rondgaan om te verkoopen. [JAV. *id.* V. *djadjah*.]

جاجت **djadjat**, nagebootst, nagemaakt; valsch, onecht, bijv. glazen kralen. *Mĕndjadjat*.

جاجر **djadjar**, rij, gelid. *Bĕrdjadjar*. [JAV. *id.* in eene rij naast elkander. MAK. *djadjarang*, eene plaats om bij elkander te zitten. DAJ. reep, inz. spek.]

جاجڠ **djadjang**, naam van een wapen. C.

جاجه **djadjah**; *mĕndjadjah*, rondgaan, rondreizen. *Djadjahan*. [1] wat tot het grondgebied behoort, afhankelijk gewest, dat zijn eigen, maar afhankelijken, vorst heeft. [V. جاج en ججق. JAV. *id.*]

[2] eene soort van fuik?

جاد **djadi**, worden, geworden zijn, iets zijn; geboren worden, ontstaan; gebeuren, geschieden; gedijen, gelukken; doorgaan. *Mĕndjadi*, ook: zoodat. *Mĕndjadikan*. *Kadjadian*. — *Djadidjadian*, gemaakt, versierd; gedaanteverwisseling; zielsverhuizing. *Mĕndjadidjadikan*, verdichten, versieren. [BAT. *id.* JAV. *dadi*. MAK. DAJ. *djari*.]

جادم **djadam**, een zwart vernis op zilveren buikplaten. [SIAM. *ja-dam*, zwart extract van aloë. T.]

جاڠ **djarang**, zeldzaam, schaarsch; ijl, wijd van elkander, dun; spaarzaam, weinig: *kaïn* —, los geweven stof, *ajak* —, grove zeef, *mĕnaboer* —, dun zaaijen. *Mĕndjarangkan*: — *gigi*, de ruimte tusschen de tanden uitvijlen; — *djari*, de vingers van elkander houden. [DAJ. *id.* JAV. *rang*, *arang*.]

جاڠ **djaring**, I. groot net voor vogels en visschen. *Mĕndjaring*. [JAV. *id.* BAT. *id.* voor vleermuizen. DAJ. *id.* voor wild gedierte. MAK. BOEG. *dari*, schepnet.]

II. *djĕring*? soort van mimosa, met vruchten als kastanjes.

جاڠ **djaroeng**, V. جارم.

جارق **djarak**, I. soort van boom, *ricinus communis*. [JAV. DAJ. *id.* MAK. *djarrà*. BOEG. *djĕrra*.]

II. wijd van elkander; onderlinge afstand. [V. *djarang*.]

جارم **djaroem**, I. naald, speld, priem. [BAT. *id.* MAK. *djaroeng*. JAV. *dom*.] *Djaroeman*, bemiddelaar, koppelaar. [JAV. *id.* V. جروست.]

II. *djaroem-djaroem* of *djaroeng-djaroeng*, soort van bloemdragende heester, de *pavetta indica*? [Bij C. heet deze *djĕram-djĕram* en is *djaroeng-djaroeng*, *ixora incarnata*.]

جارة **djarah**, I. *mĕndjarah*, buit maken, rooven. *Bĕrdjarahdjarahan*. *Djarahan*: *anak* — buit gemaakten, gevangenen. *Pĕndjarah*. *Pĕndjarahan*. [JAV. *id.*]

II. half volwassen, half rijp. [BAT. *djaradjara*, eene kip, die nog geen eijeren heeft gelegd. JAV. *ḍara*, maagd.]

III. zoeken. C.

جاروٗ **djaroch**, naald om palmbladeren zamen te naaijen; klein boorijzer. [V. جارم.]

جاري **djari**, vinger; *iboe* —, duim; *anak* —, vingers; — *kaki*, teenen, — *mati*, de middelste vinger. *Sadjari*, eene vingerbreedte. [DAJ. *id.* BAT. *djari-djari*. JAV. *djaridji*, *daridji*.]

Digitized by Google

جاس **djasa**, dienst aan een meerdere; nuttig werk; verdienste; *bĕrboeat* — *kapada toewannja*, *bĕroleh* —. [Jav. K. h. doen. Skr. *jāsa*, *ājāsa*, inspanning, arbeid.]

جاڠت **djangat**, I. *mĕndjangat*, *mĕndjangatkan*, rotting schoonmaken, door ze tusschen twee mesjes, *pĕndjangat*, door te halen. [Daj. *id.* klein mesje; het door de *djangat* getrokken zijn, van rotting.]

II. riempjes om vast te binden. [Jav. *djangĕt*; = I?]

III. *batoe* —, keisteen. [in verband met I?]

جاڠن **djangan**, dat niet (in de verbiedende wijs), niet (achter *soepaja*, opdat); — *lah*, laat dat! toch niet! — *tiada*, dat voorzeker; — *dikata lagi*, om niet te spreken van; in vragen met *kah*: *masoekkah akoe*, *atau* — *kah?* zal ik binnenkomen of niet? *Djangankan*, laat staan; — *tĕrtawa*, *tĕrsĕnjoem poen tidak*, laat staan dat hij gelagchen zou hebben, hij heeft zelfs niet geglimlacht. [Mak. *ĭjang*.]

جاڤت **djapoet** = جيڤت **djoempoet**.

جاڤه **djapoeh**, spiering. L.

جاك **djaka**; *bĕrdjaka*, dienen, als slaaf voor de kost dienstbaar zijn. *Pĕrdjakaän*. *Bĕpĕrdjakakan*. [Jav. *id.* jongeling. V. بودق.]

جاڬ **djaga**, wakker worden, wakker zijn; waakzaam zijn; de wacht houden; oppassen, dienen; de wacht. *Bĕrdjaga*, ook, maar gew. *bĕrdjagadjaga*, nacht en dag feestvieren. *Pĕrdjagaän*, feestviering; wacht. *Djaga-djaga*, wachthuis. *Mĕndjaga*, *Mĕndjagakan*. [Jav. Daj. Mak. Boeg. *id.* Skr. *djāgara*, de wacht; het waken.]

جاڬت **djagat**, wereld. [Jav. *id.* Skr. *djagad*.]

جاڬر **djagor**, soort van kanon; ook *pĕndjagor*. L.

جاڬوڠ **djagoeng**, mais, turksche tarwe. [Jav. Daj. *id.*]

جاڬل **djagal**; *bĕrdjagal*, in 't klein verkoopen. *Djagalan*. [Jav. *id.* slager, vleeschverkooper. Bat. koopwaar, vooral die in etenswaren bestaat.]

جال **djala**, werpnet; — *rĕmbang*, soort van donderbus. *Mĕndjala*. *Pĕndjala*. *Djala-djala*, vol gaten; latwerk, netwerk; hartvlies. *Mĕndjala-djala*. *Bĕrdjaladjala*. *Bĕrdjaladjalakan*. [Jav. Bat. Daj. Mak. *id.* Skr. *djālam*.]

جالر **djalar**; *bĕrdjalaran*, op den buik gaan of kruipen, van slangen, varkens in den modder enz. *Mĕndjalar*: — *dada*, op de borst kruipen. [V. *djoeloer*, *soeloer*.]

جالر **djaloer**, soort van handelspraauw met twee masten.

جالر **djalir**, vloeijen. *Djaliran*. *Pĕndjaliran*, goot, nam. inz. zulk eene, waardoor het gesmolten metaal gegoten wordt. [V. الر *alir*. Bat. *djarir*.]

جالڠ **djalang**, verwilderd; *karbau* —, wilde karbouwen; *pĕrampoean* —, ontuchtige vrouw. [Bat. *id.* Jav. *id.* een ligt vrouwmensch.]

جالڠ **djaling**, soort van vischnet. [V. *djaring* en *djalin*.]

جالق **djalak**, I. een donkergroene witpootige vechthaan. T. [Bat. *id.*]

II. trillen. C.

جالن **djalan**, weg, pad; gang; middel; manier; *soedara sa* —, reisgenoot, *sĕpandjang* —, langs den geheelen weg; gaande weg, steeds voort. *Bĕrdjalan*. *Bĕrdjalani*. *Mĕndjalani*.

Digitized by Google

Mĕndjalankan. Pĕrdjalan. Pĕrdjalanan: orang —, reiziger. *Kadjalanan.* [Daj. *id.* Bat. Jav. *dalan.* Mak. *lalang.*]

جالن **djalin**; *mĕndjalin*, met rotting vlechten, bijv. eene vischfuik of matwerk, [V. *sirat* III. Daj. *djalin*, vlechtsel, zaâmgevlochten zijn. Jav. *pĕndjalin*, rotting. Bat. *mèndjalin*, met rotting omvlechten. Mak. *djaling*, vastbinden, bijv. bamboe; *djali*, rottingmat.]

جالو **djaloe**, hanespoor. [Jav. *id.* Bat. *djaloedjaloe*, soort van houten pennen enz. V. *tadji.*]

جامغ **djamang**, band of plaat, die op het voorhoofd als versiersel gedragen wordt. *Bĕrdjamang.* [Jav. *id.*]

جامو **djamoe**, I. vreemde bezoeker, gast. *Bĕrdjamoe*, ook: feest houden. *Mĕndjamoe. Mĕndjamoekan*, ook: aan gasten voorzetten. *Mĕmpĕrdjamoe. Djamoean. Pĕrdjamoean. Bĕrdjamoedjamoean.* [Jav. *tamoe.* Bat. *tamoewè.* Daj. *tamoeäi.*]

II. *djadjamoe* en *djamoe-djamoe*, een medicinale drank.

جامر **djamoer**, beschimmeld. *Djamoeran.* [Jav. paddestoel; zwam. V. جمور.]

جامة **djamah**; *mĕndjamah*, betasten, aanraken. *Pĕndjamahan.* [Jav. hoereerder. Bat. Mak. *djama.* V. *djaramah.*]

جان **djana**; *ikan* —, eene soort van visch.

جاو **djawa**, (Mĕn. *djaoe*) Java; *orang* —, Javaan, een naam, dien zich ook de Maleijers vroeger gaven; *asam* —, tamarinde, *randa* — gierst. [Bat. *djaoe*, Maleijer, Mohammedaan. Mak. *djawa*, ook: Maleijer. V. جاوي. — Skr. *jawa*, soort van gierst. Bat. *djaba-oerè* = Jav. *djĕwawoet* (in 't Mal. *djĕwaras* L.) en Daj. *djawä*, eene soort van gierst.]

جاوت **djawat**, = جابت. *Bĕrdjawat. Mĕndjawat. Pĕndjawat*, inz. iemand die aan het hof met een ambt belast is, bijv. — *santapan*, die het toezigt over de spijzen van den vorst heeft, — *poewan*, die de betelschaal draagt enz. *Djawatan. Pĕrdjawatan. Pĕndjawatan. Bĕrdjawatan.* [Daj. *djawet*, werk. V. Jav. *djawat*, het oog op iemand vestigen.]

جاوه **djaoeh**, ver, verte; *dĕri* —, van verre, in de verte; — *dan ampir*, van verre en digt bij; — *pada ariarinja* (?) bedaagd; *datang dĕngan* — *nĕgrinja*, ver van zijn land aankomen; — *malam*, diep in de nacht; — *lah*, het zij verre! *Djaoehdjaoeh*, *bĕrdjaoeh-djaoeh*, wat ver af. *Mĕndjaoehkan*, ook: afwenden: *didjaoehkan Allah*, dat verhoede God! *Djaoehan. Pĕndjaoehan.* [Jav. *doh*, Bat. *dao.*]

جاوي **djawi**, I. Mĕn. rundvee, het Mal. *lĕmboe.* [Jav. *id.* wilde koe.]

II. Javaansch, Maleisch. [een Arab. van *djaoe* afgeleide vorm, zie *djawa.*] — *Djawi-pĕkan*, de kinderen van Maleische moeders en Bengalesche of Klingalesche vaders. *Mĕndjawikan*, in het Maleisch vertalen.

III. *djawi-djawi*, eene soort van waringin: *sĕpĕrti akar* —. [Mak. *id.* Bat. *djabidjabi.*]

جاهت **djahat**, slecht van aard, kwaadaardig; lafhartig; kwaad dat men doet; *orang* —, slecht volk, *koeda* —, een paard met kuren, *tanah* —, onvruchtbaar land, *pĕnjakit* —, kwaadaardige ziekte, *roepa* —, leelijke gedaante.

Digitized by Google

Si —, de Booze. *Mĕndjahat. Bĕrdjahatkan*, beschuldigen, zwart maken. *Mĕndjahatkan. Kadjahatan*, ook: ongeluk, bijv. *doa* —, gebed tot iemands ongeluk. [BAT. *id.* DAJ. *id.* barst, scheur, in aardewerk enz.]

جاهي **djaé**, JAV. gember. [BATAV. = *alija.*]

جاي **djaja**, overwinning. *Bĕrdjaja.* [JAV. *id.* SKR. *id.*]

جايت **djait**, het naaijen; genaaid? *Mĕndjait*, naaijen, met de naald werken; planken met houten pennen aan elkander vastmaken. *Pĕndjait. Djaitan. Pĕndjaitan.* [BAT. *id.* MAK. BOEG. *djai.* V. JAV. *djait*, smal en lang.]

جايغ **djajang**, slaapstede voor pas gehuwden.

جايل **djail**, nijd, wangunst. [JAV. *id.*]

جبت **djĕbat**, civet: *soetji* — *djĕka tiada banjak roema-roema moesang dalamnja; mĕmakei* — *karna nedjis.* — *Djĕbatdjĕbatan*, reukwerk, zalf, die naar muskus riekt. [ARAB. زباد. JAV. *djĕbad*, zalf.]

جبغ **djabang**, soort van buffellederen schilden. L.

ججق **djĕdjak**, voetstap; tred, spoor; manier van gaan; *tikam* — stikken (met de naald). *Bĕrdjĕjak. Mĕndjĕdjak*, ook: vertreden, vertrappen; *ramboetnja* — *bahoe*, zijn haar viel over zijne schouders? *Mĕndjĕdjakkan*, bijv. *kaki*, de voeten neêrzetten. *Kadjĕdjakan*, plaats waar iemands voetstappen staan. [JAV. *id.* BAT. vast staande, bijv. van de steenen, waarop een gebouw rust. DAJ. *mandjadjak*, rondreizen. V. *djadjah* en *djĕradjak.*]

ججل **djĕdjal**; *mĕdjedjal*, met moeite ergens doordringen. [JAV. *djĕdjĕl*, digt op elkander.]

جر **djor**; *mĕndjor*, aanhouden, afvergen, verbidden. L.

جرا **djĕra.** MĔN. oververzadigd, = *djĕmoe.* T.

جراجق **djĕrĕdjak**, (ook **djardjah**), houten palen om te stutten of iets aan vast te maken; stijlen van een huis. [V. ججق en جروجق.]

جرادق **djĕradik**, koek, gebak.

جرامة **djĕramah**; *mĕndjĕramah*, in het vechten onder elkaâr vermengd zijn. [V. جامة.]

جرامي **djĕrami**, stroo, stoppels. [JAV. *dĕrmen*, rijsthalm. V. جُرامة, uiteinde van eene koornaar.]

جران **djoerana**, = جوارن.

جرب **djĕrab**, uitzweten, lekken. C.

جرت **djĕrat**, strik, werpstrik, voor visschen of vogels: *mĕmasang* — of *mĕnahan* —, strikken spannen of zetten. *Mĕndjĕrat. Mĕndjĕratkan. Bĕrdjĕrat.* [V. *sirat.* BAT. *djorat.* JAV. *djirĕt.*]

جرت **djĕrit** (ook **djĕrta**?) balken als een ezel; geraas, getier maken. [JAV. *id.* schreeuwen, krijschen.]

جرغ **djĕrang**; I. *mĕndjĕrang*, *mĕndjĕrangkan*, te vuur zetten om te kooken. L. [Ook *tjĕrang.*]

II. scheel zien. [C. BATAV. met de oogen naar buiten? V. جاغ.]

جرغ **djĕring**, V. *djaring* II.

جرغ **djĕrong**, bukken, met het hoofd voorover gaan. L.

جرغغ **djĕrangkang**, uitsteken, door het vel heen zigtbaar zijn, van beenderen.

جركت **djĕrkit**, dwergachtig.

جركة **djĕrakah**, **djĕrkah**, snaauw, graauw; grom bijv. van een tijger.

جرلي **djĕrlei**, beweging, als die der golven. *Tĕdjĕrlei*, waggelen; zwieren.

جرم **djĕram**, I. waterval. *Mĕndjĕ-*

Digitized by Google

ram, op doen vallen, als water, bijv. op het hoofd, als middel tegen koorts.

II. onderpand, bewijs, ernst. C.

جرمبڠ **djarimbing**, soort van plant, *bidens sp.*

جرمل **djĕrmal** (ook **djoeroemal**), vischfuik, bijna als de *bĕlat*, maar met netten in plaats van staketsels van rotting.

جرنڠ **djĕrnang**, drakenbloed (een voortbrengsel van den drakenbloedrotting.) [BAT. *djornang*. DAJ. *djarenang*.]

جرنه **djĕrnih**, helder, doorschijnend, van water, glas enz. [DAJ. *djaranih*.]

جروبڠ **djĕroeboeng**, strooijen tent van eene boot. C.

جروجر V. جلوجر.

جروجو **djĕroedjoe**, soort van distel, *acanthus ilicifolius*. [BAT. *id.* JAV. *dĕroedjoe*.]

جروق **djĕroek**. citroen. [JAV. *id.* BAT. *djoroek*, het van zijne pitten ontdane vleesch van de doerijan, dat men in eenen bamboezen koker laat verzuren. DAJ. *djĕrok*, in zout en spaansche peper ingelegde vruchten.]

جرومت **djĕroemat**, stoppen met de naald. [JAV. DAJ. gelapt; lap. MAK. BOEG. *djaroema*. V. جارم.]

جرومس **djĕroemis**, **djĕroemoes**, voorover gevallen. *Tĕrdjĕroemis*. *Mĕndjĕroemiskan*.

جرومل **djoeroemal** = جرمل.

جرومن **djoeroeman**, wildzwijnshol. C.

جرۏ **djĕrih**, vermoeid. C. [V. جرا.]

جريأوت **djĕrjawat**, kleine puistjes op het aangezigt, roodvonk. [?]

جريڤو V. دريڤو.

جريو **djĕriau**, de zijstukken of stijlen waar de daksparren van een huis op rusten. C.

جڠك **djangka**, I. ruimte tusschen de beenen van een passer; passer; afgemeten hoegrootheid; vastgestelde maat, prijs enz., *koerang dĕri* —, beneden de maat; *oedjan lĕbih dĕri* — *nja*, meer regen dan gewoonlijk; *barang ini bĕrbedah dĕngan* — *nja*: dit goed verschilt met het model. [V. *djangkah*. JAV. BAT. *id.* BAT. ook *djongka*. MAK. BOEG. kam en MAK. *dakka*, stap, trede. DAJ. een werktuig om twee planken juist op elkaâr passend te maken.]

II. struikroover. L.

III. ook = *sangka*. L.

جڠكت **djangkit**, aanhangend, aanklevend, bijv. van reuk; besmettelijk, van ziekten. *Bĕrdjangkit*, ook van het vuur: om zich heen grijpen. *Mĕndjangkitkan*. *Kadjangkitan*.

جڠكت **djingkat**, I. hinken; van schrik een been optrekken. *Djingkatdjingkatan*, al hinkende. *Bĕrsidjingkat*. MĔN. op de teenen, voorzigtig loopen, waar gevaar is. (T.) [V. *djoengkat*.]

II. een teeken op het gelaat? L.

جڠكت **djoengkat**; *bĕrdjoengkat*, aan een kant opgehaald, wippen, bijv. van eene brug. *Mĕndjoengkatkan*. *Djoengkatdjoengkatan*. *Bĕrdjoengkatdjoengkatan*. [V. JAV. *id.* kam; *k. h.* staf.]

جڠكت **djoengkit**; *djoengkitdjoengkitan*, van eene vloer = *djoengkat*? [V. JAV. achteruitschoppen en *djangkit* I.]

جڠكر **djangkar**, ons anker?

جڠكر **djĕngkir**, vooruitsteken, vooruitspringen. [V. *djoengoer*, *djĕnggol*.]

جڠكرك **djangkrik**, krekel. [JAV. *id.* Ook *tjangkrik*.]

جڠكڠ **djangkang**, gw. van *djĕrangkang*?

جڠكڠ **djongkang**, nederliggen, van

Digitized by Google

beesten. [Jav. *djĕngking*, naar den grond bukken, *djengkeng*, knielen.]

جڠكڠ **djĕngking**, schorpioen. [Jav. *kala-djĕngking*. V. كال.]

جڠكڠ **djongkong**, hetz. als جوكڠ *djoekoeng*.

جڠكق **djongkok**; *doedoek bĕrdjongkok*, — *mĕndjongkok*, hurken. [V. *djongkang* en Jav. *djĕngkoe*, knie.

جڠكل **djĕngkal**, span, eene maat, de helft van de *hasta*; — *kodok*, span tusschen duim en wijsvinger. *Mĕndjĕngkal*. [Bat. *id.* V. Jav. *tjĕngkal*, roede, 20 voet.]

جڠكو **djoengkoe** (ook **djĕngkau**?); *mĕndjoengkoe*, reiken, tot aan toe reiken, bereiken: *awan di — nja dĕngan tangan*.

جڠكه **djangkah**, schrede, stap. *Bĕrdjangkahdjangkah*, bij stappen. [= *langkah*. Jav. *id.* V. جڠك I.]

جڠك **djangga**, nek, keel. C. [Kw. *djongga*, hals.]

جڠك **djingga**, oranje, zoo als de schil van chinaasappels. [Jav. *id.* rozekleurig.]

جڠڬت **djanggoet**, I. baard, sik; kin (Jav.?), *Bĕrdjanggoet*. [Bat. Daj. *id.* Mak. *djanggo*, Boeg. *djangko*. Jav. *djanggoet*, kin, *djenggot*, baard.]

II. aan den grond, niet drijvend. C.

III. grazen, van dieren. C.

جڠكر **djengger**, hanekam.

جڠكر **djoenggoer**? voeruitstekende bek van sommige visschen; snab van een schip; galjoen. [V. *djoengoer*.]

جڠكڠ **djinggang**, dun van middel.

جڠكل **djanggal**; I. tegen den regel; *soerat* —, gebrekkig schrift, *sedja* —, gebrekkige versmaat. *Mĕndjangalkan*, verbasteren, bijv. *agama*.

II. fat, opgeschikte gek. [= III?]

III. *djenggel?* = *djengger*. [Daj. *djoengoel*.]

جڠكل **djĕnggol**; *tĕrdjĕnggol*, vooruitsteken. L. [V. *djĕngkir*.]

جڠكلا **djĕnggala**, woest, wild; losbandig. [Jav. *id.* Skr. woest, eenzaam, van waar het eng. *junggle*.]

جڠن **djĕngan**, Mĕn. = *dĕngan*.

جڤت **djĕpit**, = سڤت; [V. *djapoet* = *djoempoet*.]

جك **djĕka**, indien; of; — *sĕkalipoen*, indien zelfs, ofschoon, zoo al. [Bat. *djaha*. Daj. *djaka*.]

جكلڠ **djakalang**? zeker gewas, *myrobalanum*.

جكلو **djĕkalau**, = جك. [Zameng. uit جك en het Arab. لو, dat van gelijke beteekenis is. V. *kalau*.]

جلاتڠ **djilatang**, brandnetel, ook *daoen gatel* geheeten. [Jav. *latĕng*. Bat. *latong*. Mak. *lalatang*.]

جلادري **djaladri**, zee, oceaan. [Skr. *djaladhara*, id.]

جلاڤڠ **djĕlapang**, graanzolder, graanschuur. [Daj. gladde houten schijven, die eenige voeten boven den grond aan de posten der rijstschuren worden vastgemaakt om de muizen het opklimmen te beletten. Bat. *galapang* id.]

جلڠ **djĕlang**; *mĕndjĕlang*, wachten, verbeiden; zijne opwachting maken (bij aanzienlijke personen); even voorafgaan; *apabila boelan — akan habis*, toen de maand bijna ten einde was; — *sahari boelan*, de dag vóór den eersten der maand; — *siang hari*, even vóór het klaar lichte dag was; *soerat ini — toeankoe*, deze brief is gerigt aan Uwe Hoogheid.

جلڠ **djĕling**, ziende zijn, zien kunnen, van de oogen? M. *mĕndjĕling*,

Digitized by Google

een blik werpen, bijv. *dĕngan ikoer matanja*, van ter zijde; *bĕrdjalan mĕndjĕlingdjĕling*, naar alle kanten rondziende voortgaan. *Pĕndjĕling. Pĕndjĕlingan.* [V. *djoeling*. Bat. *djoling*, id.? Mak. *djalling*. Boeg. *djĕlling*.]

جلم **djĕlma**, gedaanteverwisseling, zielsverhuizing. *Mĕndjĕlma*, zich incarneren. *Djĕlmaän. Kadjĕlmaän. Pĕndjĕlmaän.* [Bat. *djolma* en Daj. *djalma*, mensch. Skr. *djanma*, geboorte, oorsprong.]

جلمڤه **djalĕmpah**, verstrooid liggen, bijv. lijken op het slagveld; het hoofd kwetsen? *Bĕrdjalĕmpahan.* [Jav. gevallen zijnde de handen en voeten uitstrekken; op den grond verspreid liggen. Gw. جمڤه?]

جلوتڠ **djĕloetoeng**, soort van grooten boom, een *ficus*? C.

جلوجر **djaloedjoer**, rijgen, losjes zoomen [gw. جوجر?]

جلورو **djaloeroe**, plukken, nam. vogels. [gw. جورو?]

جله **djĕleh**, I. walgen, vies zijn; afkeerig zijn. [Jav. verveling.]

II. gillen, schreeuwen. [Jav. *id.*]

جلي **djalé**, galei. [Port. galé.]

جم **djoem**, vooruitgaan; een woord om het vee aantezetten. C.

جمال **djĕmala**, kruin van het hoofd. v. H.

جماو **djĕmawa**, verwaand, trotsch. M. verlangen, begeeren. C. *Kadjĕmawaän.*

جمب **djĕmba**, eene maat van 6 elleboogen of 12 voet.

جمباتن **djambatan**, brug, bruggehoofd, steenen beer. *Bĕrdjambatan.* [Mak. Boeg. *djambatang* id.]

جمبت **djamboet**, het haar der pudenda. [V. *ramboet*. Bat. *id.* haar van de rijpe maïsvrucht, dat boven uit het hulsel als een kuif uitsteekt.]

جمبر **djambar**; *padi* —, soort van padi. L.; geregt van rijst. M. [Bat. portie, aandeel.]

جمبر **djĕmbar**, breed. [Jav.?]

جمبڠ **djambang**; *djambangan*, groote vaas of bak, voor bloemen enz. [Jav. tobbe, badkuip.]

جمبق **djĕmbak**, vol van bladeren en bloemen. C. [V. *sĕbak*.]

جمبل **djamboel**, kuif, haarlok op de kruin van het hoofd; vederbos; veger of bezem van veêren. [Jav. Bat. *id.* Daj. het zamengedraaide en van achteren vastgemaakte hoofdhaar.]

جمبل **djoembil**, kossem; als kwabben neêrhangend, bijv. de wangen.

جمبلن **djambĕlan**, soort van vrucht, *syzygium orientale*, dezelfde als *djoeat*. [V. جمبل.]

جمبن **djamban**, I. sekreet. [Bat. *id.* Jav. ondiepe plaats van eene rivier; *K. h.* sekreet. Mak. *djambang*, dat gedeelte van het huis, waar gekookt wordt en waar men zijne behoefte verrigt en zich vervolgens met water reinigt. Daj. een klein hutje in het water voor ieder huis.]

II. *djadjamban*, de versierde zitplaats van bruid en bruidegom.

جمبو **djamboe**, soort van vrucht, djamboe, — *ajar*, *jambosa aquaea*, — *ajarmawar*, *jambosa vulgaris*, rozeappel, — *kling* of *sakĕlat*, *jambosa sp.*, — *merah*, *jambosa domestica*, *iroeng* — of *monjèt*, *anacardium occidentale*, kasjoe-appel; — *bidji* of *pratoegal*, *psidium guajava*. [Jav. Mak. Daj. *id.* Skr. *djamboe*.]

II. *djamboe-djamboe*, kwast, kwis-

Digitized by Google

pel; de draden in het hulsel van de djagoeng. (T.) *Bĕrdjamboedjamboe. Bĕrdjamboedjamboekan. Mĕndjamboedjamboekan*, met kwasten versieren; laten druppelen, bijv. water uit de hand, bij het wasschen; met water morsen. [Mak. Boeg. *djambo-djambo.*]

جمبي **djimbi**, eene stijl in de wanden van een huis? C.

جمجم **djamdjam**, zweetdruppels. [V. جمبو II.]

جمڤان **djĕmpana**, draagstoel, doodbaar. [Skr. *tjampana?* V. *tjamp*, gaan. Jav. *djĕmpana* id.]

جمڤت **djĕmpoet, djoempoet**; [1] *sadjĕmpoet*, een vingergreep, zooveel als men met de vingers vatten kan. *Mĕndjĕmpoet.*

[2] *mĕndjĕmpoet*, in ontvangst nemen, plegtig inhalen of afhalen; halen. *Mĕndjĕmpoeti. Mĕndjĕmpoetkan.* [Jav. *djoempoet*, met de vingers uithalen, *djoepoek* en *djoepoet*, nemen, wegnemen. Bat. *djompoet*, oprapen; van iets een greep nemen. Mak. *djappoe.* Boeg. *djĕppoe*, grijpen, met de vingers opnemen. Daj. *soempoet* id. V. سڤت, جاڤت.]

جمڤق **djompok**, eene soort van groote uil.

جمڤل **djampal**, een halve reaal of 120 duiten; het gewigt van eene ropij? [Jav. *id.*, het gewigt van $^1/_2$ Sp. mat.]

جمڤل **djoempoel**; *ikan* —, naam van zekeren visch, eene soort van harder. [Daj. id.]

جمڤو **djampoe**, brutaal, indringend. C.

جمڤه **djoempah**; *bĕrdjoempah*, op denzelfden tijd zamentreffen, ontmoeten; te gelijkertijd gebeuren; *pĕrgi — dĕngan anaknja*, ergens heen gaan om er zijne kinderen te ontmoeten. [Bat. *djoempa* en *djoempang* plaats hebben; gevonden worden. Daj. *soepa*, vinden.]

جمڤي **djampi**, geneesmiddel. [Jav. *id.*]

جمو **djĕmoe**, oververzadigd; afkeerig. *Djĕmoean.* [V. Jav. *djamoe*, geneesmiddel.]

جمور **djĕmoer**, in de open lucht droogen. *Tĕrdjĕmoer: ikan* —, in de zon gedroogde visch. [V. جامر, *djamoer*, dat wel hetzelfde woord kan zijn.]

جمه **djĕmah**, hierna; *tiada* —, nimmer.

جن **djĕn**, Mĕn. met, en. [V. جڤن.]

جناك **djĕnaka**, loos, doortrapt. *Bĕrdjĕnaka.*

جناوي **djĕnawi**, eene soort van stootdegen, 4 voet lang.

جنترا **djantra**, rad, wiel, spinnewiel. *Bĕrdjantra*, ook: draaijen; *tenglong* —, een draaijende lantaarn. [Jav. *id.* Skr. *jātra*, werktuig tot voortbeweging.]

جنتڠ **djantoeng**, het hart; bloemknop van de pisang; — *bĕtis*, de kuit van het been; *boeroeng* —, eene soort van vogel. [Jav. *id.*]

جنتق **djintik**, eene greep met den duim en den voorsten vinger; knip met de vingers (C). [V. *djindit.* Jav. *djĕnṭik*, de pink.]

جنتن **djantan**, mannetje van een dier; (van zaken) groot; ook soort van boom, waarvan het hout voor wapenheften gebruikt wordt (T. op Sum.?). *Bĕrdjantan*, paren. *Mĕndjantan*, doen paren.

جنتن **djintan**, komijn. [Jav. *id.* van het Skr. *djīra* (T.)]

جنتي **djantei**, nederhangend, van de beenen, de vleugels, een kleed enz. *Bĕrdjantei: doedoek* —, met nederhangende beenen, d. i. in eene onecr-

Digitized by Google

biedige houding, zitten. *Mĕndjanteikan.*

جنجال **djandjala**, buitensporig, dartel. L. [foutief voor *tjandala*?]

جنجغ **djandjang**, donkere kleur aan een paard. C.

جنجغ **djindjang**, uitgerekt, lang, bijv. van den hals; *boeroeng* —, soort van kraanvogel. *Mĕndjindjang: bĕrdjalan* —, met uitgerekten hals en op de teenen gaan. [V. *djindjing* II en *djoendjoeng* I.]

جنجغ **djindjing**; I. *mĕndjindjing*, op den arm dragen, bijv. een kind. [V. *djoendjoeng*.]

II = *djindjang*. [Jav. *id.* Mak. hoog, verheven.]

جنجغ **djoendjoeng**; I. *bĕrdjoendjoeng*, op of boven het hoofd dragen. *Mĕndjoendjoeng*, op het hoofd nemen, boven het hoofd opgeheven houden; zeer nederig aannemen; gehoorzamen, bijv. een vorstelijk bevel; — *doeli*, onderdanigheid betoonen. *Mĕndjoendjoengkan. Djoendjoengan*, de persoon, dien men eerbied bewijst, Heer; ook in 't bijz. bijnaam van Mohammed. [Jav. *id.* Mak. *id.* Boeg. *tjoedjoeng* id. Bat. *djoedjoeng* id. V. Daj. *hoendjoen*, boven, op. V. *djindjang* en *djindjing*.]

II. tot vollen wasdom gekomen, van peperranken L.

جنجن **djandjan**; *ikan* —, eene soort van visch, ook *poesta* (?) geheeten. L.

جنجي **djandji**, overeenkomst, verbindtenis, afspraak; termijn; uitstel: *mĕnjampeikan* —, zijne verbindtenis nakomen; *minta* — *tiga boelan*, een uitstel van drie maanden vragen; *mĕngobah* —, zijne belofte breken. *Bĕrdjandji. Bĕrdjandjikan. Pĕrdjandji. Pĕrdjandjian: soerat* —, eene schriftelijke overeenkomst. *Sapĕrdjandji*, een die mede afspraak maakt, deelgenoot. *Sapĕrdjandjian*, deelgenootschap. [Jav. Bat. Daj. Mak. *id.* Boeg. *djantji*.]

جند **djanda**; *pĕrampoean* —, eene vrouw die haren man verloren heeft, of die van hem gescheiden is. [V. *maranda*.]

جندت **djindit** = **djintik**, in den zin van knip. C.

جندرس **djĕndarsa**, = جندراس.

جندران **djendral**, Generaal.

جندل **djandal**, uitpuilend; knobbel. L.

جنديل **djandela**, venster. [Jav. Mak. id. Port. *janella*.]

جندي **djandi**; *oelar* —, eene soort van slangen. L. [Misschien *o. tjandi*? t. w. zulk een, die, op Java, in de *tjandi's*, tempelruïnen, huisvest?]

جنڠ **djĕnang**, I. zijposten van eene deur; stedehouder, plaatsbekleeder; opziener. *Djĕdjĕnang*, deurpost. [Jav. *djĕnnĕng*, het staan; stand.]

II. verf, kleur. [Volg. C. Batav.]

جنكر **djĕnĕkĕr**, soort van visch. C.

جو **djoea**. V. *djoega*.

جوات **djoeat**, = *djambĕlan*.

جواد **djoewada**, koeken, gebak; levensmiddelen. [Perz. زواد *zawad*, provisie, teerkost.]

جوار **djoewar**, soort van ebbenhout.

جوارا **djoewara**, bedreven in het spel, inzond. der hanengevechten; scheidsman in dat spel. [V. جوهر en Bat. *id.* Jav. Kw. *id.* geleerde.]

جوارس V. جاو.

جوارن **djoewaran**, buigzame staak bijv. de strikboog in eene val, de steel van een vischnet, eene hengelroede. [Ook جران en جورن. Bat. *id.* Skr. *soewarna*?? dat de naam is van verscheidene houtsoorten, waaronder misschien

Digitized by Google

eene om hare buigzaamheid bij voorkeur voor zulke zaken gebruikt werd.]

جواري = جوهري.

جوال **djoewal**; verkoopen. *Bĕrdjoewal. Mĕndjoewal. Mĕndjoewalkan. Djoewalan. Bĕrdjoewalan. Pĕndjoewal. Pĕrdjoewalan.* [Daj. *id.* het verkocht zijn; prijs. Jav. *adol* id.]

جوبغ **djoeboeng**, bedekking, scherm; gewelfd dek van een vaartuig, meestal van gespleten bamboes gemaakt.

جوت **djoeta**, millioen. [Ook *ajoeta* en *joeta* even als in 't Jav.. Skr. *ajoeta*, tien duizend.]

جوج **djoedja**, den grond met een lood peilen. [V. *doega*, *loega*.]

جوجغ **djoedjoeng**; *mĕndjoedjoeng*? een kind in doeken winden. [? V. *djoendjoeng*.]

جوجر **djoedjoer**, hetgeen bij een huwelijk aan de ouders der bruid betaald wordt. [V. *toekar* en Bat. *toehor*. Daj. *djoedjor*, een metalen staaf.]

جوجل **djoedjoel**, palen om eene rivier aftesluiten. C.

جوجه **djoedjoeh**; *mĕndjoedjoeh*, uitgieten. C.

جودو **djodo**, Jav.? paar, koppel; *tiada — nja*, zonder weêrga. *Bĕrdjodo*, een paar uitmaken. *Mĕndjodokan. Bĕrdjodokan. Pĕrdjodoan.*

جودي **djoedi**, een spel dat met schelpen gespeeld wordt, in 't algem. dobbelspel. *Bĕrdjoedi. Pĕrdjoedi. Pĕrdjoedian.* [Jav. Kw. *id.* Bat. *djoedji.* Skr. *jodhī*, krijgsman? T.]

جورا **djora**, V. جوارا.

جوراگن **djoeragan**, opperhoofd van een schip; opperhoofd in 't algemeen.

جورت **djoerit**, oorlog. *Pĕndjoerit*, krijgsman. [Kw. *djoerit*. id. Jav. *pradjoerit*, krijgsman.]

جورس **djoeroes**, rigting; direct, zonder omwegen? door en door? bijv. denken; (water ergens op gieten. (C.); trekken, sleuren (C.);) *sa* —, in de rigting van. [V. *loeroes*.]

جورغ **djoerang**, (ook **tjoerang**) engte, naauwe doorgang, kloof in het gebergte, doorgang tusschen de klippen; *bilalang* —, soort van sprinkhanen. *Satjoerang*, soort van grof stuk geschut (van dit gw.?). *Bĕrdjoerang*. [Jav. *id.*]

جورغ **djorong**, betelschaal van metaal, anders — *kajoe*, houten dj. D.

جورن **djoeran**, aanvulsel; bijbehoorend. C. Ook voor جوارن.

جورو **djoeroe**; I. iemand wien iets als zijne bezigheid is opgedragen: — *toelis*, schrijver, — *basa*, tolk, —, *batoe*, een van het scheepsvolk, die op het anker heeft te passen of op de klippen te letten; — *moedi*, stuurman. *Kadjoeroean*. [Jav. Mak. Daj. *id.*]

II. hoek, kant. *Bĕrdjoeroe. Pĕndjoeroe: ĕmpat — doenja*, de vier hoeken der wereld; *batoe* —, hoeksteen. [Bat. *doeroe*, zijde, boord van een akker, moeras, rivier enz. Ook جوري.]

جوري **djoeret**; I. lijn streep; verdeelen. [Bat. *djoĕrè*, tros, van vruchten; snoer, van koralen.]

II. ook wel = جورو II.

III. verschikken, verplaatsen. [= چري *tjĕrei?*]

جوغ **djoewang**; I. *bĕrdjoewang*, tegen elkander opstaande vechten, van groote dieren; tegen elkander stooten, van de golven. *Bĕrdjoewangkan.*

II. *djoewang-djoewang*, soort van gaffel.

جوغ **djoeng**, I. V. اجوغ.

II. Jav. zekere vlaktemaat.

Digitized by Google

جوڠر **djoengoer**, (of beter جڠكر ?) voor-uitsteken; voor- of achtersteven van een schip. [V. *djĕngkir*.]

جوكت **djoekoet**, SD. = *roempoet*.

جوكڠ **djoekang**, omgeslagen, omvergeworpen. [V. *djongkang*.]

جوق **djoewak**, volgeling, dienaar. C.

جوكڠ **djoekoeng**, schuitje uit een uitgeholden boomstam vervaardigd en voornamelijk voor de vischvangst gebezigd. [DAJ. id.]

جوڭ **djoega**, (MĔN. **djoca**), ook; toch, wel; *itoe* —, dezelfde. [JAV. *oega*, insgelijks, ook; toch.]

جوكت **djoegit**, eene soort van dans; — *majong*, zulk eene die door een man en eene vrouw, maar deze meestal als man verkleed, wordt uitgevoerd. *Mĕndjoegit*. [Ook *djoegi*. JAV. *djoged*. V. SKR. *jogī*, eene soort van bedelmonnik.]

جوكر **djogar**, spel op het verkeerbord. *Bĕrdjogar*. L.

جوڭي **djoegi**, I. de een voor den ander heen schieten om de eerste te zijn. L.

II. *djogi*, Hindoesche bedelmonnik. [SKR. *jogī*.]

جولر **djoeloer**, in golvende bogten: *lidahnja* —, de tong hing hem zoo uit den bek. *Mĕndjoeloer*, van slangen en insecten. *Mĕndjoeloerkan*, bijv. tong of staart. [BAT. *djoeroer*. V. *djalar*, *soeloer*.]

جولڠ **djoeling**, scheel: *matanja* —. [V. *djĕling* en *djereng*.]

جولڠ **djoeloeng**, I. soort van kleine schuitjes, met twee masten, die veel van een *pĕndjadjap* hebben. Ook *djoeloengdjoeloeng*.

II. soort van zwaardvisch.

جولڠ **djolang**; *bĕrdjolang*, schrijlings op den nek of de schouders zitten, hetzij op eene of op beiden tegelijk. *Mĕndjolang*, zóó dragen, gelijk bijv. met vorstelijke kinderen gedaan wordt: *di* — *ombak*, door de golven gedragen. [BAT. *id*. JAV. eene soort van draagstoel. V. *djoli*.]

جولڠ **djolong**, eerst, dat zich het eerst voordoet. *Djolong-djolong*, ten eerste. [V. *solong*. BAT. *djolo* id.]

جولق **djoeloek**, in grootheid en aanzien stijgen. C. [JAV. *id*. het bovenste gedeelte van iets].

جولق **djolok**, een abortief. (Volg. C. BENGK.) *Mĕndjolok*, ergens in steken; den vinger in de keel steken om te braken; opwekken; iets verborgens ergens uit, bijv. uit het hart, halen. [V. *toelak*.]

جولي **djoli**, JAV. ? draagstoel.

جولي **djoelei**, de punt van een tak. C.

جوم **djowom**, stil, van den wind, onbewolkt van den hemel. L.

جوه **djoewah**, groote snoeper; dartel L.; trotsch; aanmatigend. C. [JAV. *djoewah*, spraakzaam, babbelziek.]

جوهن **djohan**, held. L. [Misschien verbastering van 't PERZ. جهان *djihan*, wereld, dat in zamengestelde eigennamen van vorsten zeer wel in de beteekenis van vorst kan opgevat zijn.]

جويت **djoewita**, I. zijde snoeren; snoeren waarmede de borstplaat van achteren vastgebonden wordt; *tali* —, een dergelijke snoer van een vinger dikte, die driemaal om het miden gewonden wordt.

II. fijn, uitgelezen; vrouw van aanzien; benaming van toegenegenheid en hoogachting jegens vrouwen. [KW. eene vrouw van hoogen rang. SKR. *djiwita*, levend V. جيوا.]

جهتار **djahtara**, V. *sadjahtara*.

Digitized by Google

جهودي **djahoedi**, joodsch. [ARAB. يهودي.]

جيبل **djiboel**, wrong, zoo als de vrouwen in het haar dragen. L.

جيجر **djedjer**; *mĕndjedjer?* optellen van getallen die onder elkander staan, of van de planken eener vloer, die naast elkander liggen. [V. *djadjar.*]

جيدت **djidat**, voorhoofd. [BATAV. uit het BALINEESCH. T.]

جيرت **djerat**, tombe, graf. C.

جيرغ **djereng**, scheel. [V. *djoeling.* DAJ. *djereng*, stijf, bijv. van den hals, door koude.]

جيري **djirei**, een ondeelbaar klein iets; een weinig (*sadjirei?*).

جيلت **djilat**; *mĕndjilat*, met den tong likken om te drinken; belikken, bijv. eene wond. [BAT. *dilat.* JAV. *'ndilat* en *ilat*, tong.]

جيمت **djimat**, amulet, talisman. *Bĕrdjimat.* [JAV. *id.* 't ARAB. عزيمة.]

جيمن **djiman** of **djimat**, sober, spaarzaam. *Mĕndjimatkan.* L.

جينق **djinak**, vertrouwelijk, zonder vrees; tam, mak: *binatang* —, huisdieren, in tegenov. van *b. lijar. Mĕndjinakkan. Pĕrdjinak*, vertrouwelijk. *Pĕrdjinakan. Djinakan. Bĕrdjinakan. Bĕrdjinak-djinakan.* [DAJ. id. V. JAV. *djĕnak*, zich ergens wel gevoelen.]

جيوا **djiwa**, ziel, leven; ook uitdrukking van toegenegenheid. [SKR. *id.*]

چ

چابت **tjaboet**; *mĕntjaboet*, uittrekken: — *boeloe idoeng*, de neushaartjes uittrekken; — *ajam*, een hoen plukken; — *kris*, de kris trekken; — *makanan dĕngan kakinja*, met de pooten opkrabben, van kippen; — *pohon*, een boom uitroeijen; — *roemah*, een huis omverhalen; — *tjintjin dĕri djarinja*, een ring van zijne vingers trekken; — *rantei ĕmas dĕri lehernja*, den gouden keten van zijn hals rukken. *Mĕntjaboetkan. Katjaboetan. Pĕntjaboetan.* [BAT. *sarboet.*]

چابر **tjabar**, I. kleinmoedig, bloode, vreesachtig. *Mĕntjabari. Mentjabarkan. Pĕntjabar. Katjabaran. Pĕntjabaran.* [JAV. *id.* en *tjawar*, niet in staat tot iets.]

II. soort van hark, als de *pĕnggaroe.*

چابر **tjabir**, een weinig gescheurd; *tjobar-tjabir*, van alle kanten gescheurd.

چابڠ **tjabang**, tak (met twee punten?); gaffel; neusnijper voor een jongen buffel; *rampak — nja*, met veruitstekende takken (van boomen); — *kamoedi*, balk met ronde inkeping, om den stander van het roer te bevatten. [V. *tjawang* en *tjapang.*]

چابق **tjabak**, de geitenmelker, *caprimulgus*, d. i. eene soort van nachtzwaluw. [JAV. *id.*]

چابق **tjabik**, gescheurd. *Mĕntjabik.*

چابل **tjaboel**, I. losbandig; onbeschaamd, ingebeeld; onstuimig (van de golven). *Bĕrtjaboel. Mĕntjaboel. Mĕn-*

Digitized by Google

tjaboeli. Pĕrtjaboelan. [Jav. *id.* klappen, babbelen.]

II. dwerg. [Jav. *tjébol* id.]

چابه **tjabah**, ondergraven, mijnen maken. L. [V *tjĕbak.*]

چابي **tjabé**, I. Jav.? spaansche peper, *capsicum;* — *djawa*, lange peper, *piper longum; boeroeng* —, soort van vogel. [V. *lada.*]

II. *tjabik?* soort van weekdier of zeegewas.

چاتت **tjatoet**, tangetje om den baard uittetrekken. L.

چاتر **tjatoer**, schaakspel; ruitsgewijs; *main* —, schaakspelen; dammen. *Bĕrtjatoer*: ook bijv. *soelam* —, ruiten borduren. [Jav. id. Skr. *tjatoerangga.*]

چاتو **tjatoek**, stok, die bij het kolven gebruikt wordt; instrument dat de mijnwerkers gebruiken. *Mĕntjatoek.* [Jav. *tjetok*, troffel, schoffel.]

چاتق **tjatoe**, rantsoen. *Mĕndjatoei.* [Jav. *id.*]

چاچت **tjatjat**, I. prik. *Mĕntjatjat*, beprikken; tatoeëren. [V. *tjatjak*, *tjatjar.*]

II. gebrek, iets berispelijks. [Jav. *id.*]

چاچر **tjatjar**, kinderpokken. [Jav. *id.*]

چاچڠ **tjatjing**, worm, ingewandsworm. [Jav. *id.*]

چاچق **tjatjak**, prik, steek; wat men ergens insteekt, stok, palissade. *Bĕrtjatjak. Mĕntjatjak.* [V. *tjatjat*, *tjatjar*, *tjĕrotjok.* Jav *tjĕtjak.*]

چاچه **tjatjah**, I. *mĕntjatjah*, in kleine stukjes snijden. C. [Jav. *id.*]

II. = چاچت I.

چادي **tjadei**, bedrog; verward. *Pĕntjadei*, bedrieger.

چادي **tjadi**, de uitleggers van een schip.

چار **tjara**, wijze, gewoonte; op de wijs van, naar de gewoonte van: — *malajoe*, op zijn maleisch. *Tjaratjaraän.* [Jav. *id.* Skr. *tjāra*, gang, enz.]

چارت **tjarit**, hinneken, van een paard. *Mĕntjarit. Tjaritan.*

چارت **tjaroet**, I. sikkel, werktuig om te maaijen. *Mĕntjaroet. Pĕntjaroet. Pĕntjaroetan.*

II. vuile, gemeene praat. *Mĕntjaroet*, *kan*, *i. Tjaroetan. Bĕrtjaroetan. Pĕrtjaroetan. Pĕntjaroetan.* D.

چاڠ **tjarang**, overtollige loten van peper- en sirihranken.

چارڤ **tjarap**, **tjarip**, verkeerd, niet op zijn plaats. *Tjarap-tjarap*, wenken. L.

چاڤ **tjaroep**; *mĕntjaroep*, slurpen. *Pĕntjaroep.* [V. *tjaroek.*]

چارق **tjarik**, scheur, gescheurd; *satjarik*, bijv. *kĕrtas*, een scheurtje, papier, een briefje. *Mĕntjarik.*

چارق **tjaroek**, zwelgen. [V. *tjaroep.*]

چارة **tjarah** of **tjĕrah**, helder, van glas of spiegels: *tropong ïtoe koerang* —, die kijker is niet helder genoeg. [V. *tjĕrja.*]

چارة **tjaroeh**, schoongemaakte rijst.

چاڠس **tjangis**, soort van boom. C.

چاڤ **tjapa**, soort van medicinale plant, *conyza balsamifera.* [Bat. Mak. *id.*]

چاڤڠ **tjapang**, vorksgewijs, gevorkt. [V. *tjabang.*]

چاڤڠ **tjaping**, gouden of zilveren plaatje, dat de jonge meisjes dragen om de naaktheid te bedekken; — *tĕlinga*, oorlel. (C.)

چاڤق **tjapik**, mismaakt aan handen of voeten. [Mak. *tjàpi*, geschonden.]

چاڤق **tjapoek**, lidteekens van pokken en derg. *Mĕntjapoek?* de naaktheid laten zien om iemand te beschimpen. C.

Digitized by Google

چاڤي **tjapei**; *mĕntjapei*, naar iets grijpen, aangrijpen. *Mĕntjapeikan*. *Pĕntjapei*. *Pĕntjapeian*. *Sapĕnjapei*, zoover men reiken kan.

چاڤي **tjapé**, Jav. moede. Batav.

چاكر **tjakar**, klaauw van een vogel; — *bebek*, eene plant, *cotyledon laciniata*. *Mĕntjakar*. *Tjakar-mĕntjakar*. [Jav. *id.*]

چاكڠ **tjakang**, strak, gespannen. C.

چاكڤ **tjakap**, gereed, bereidvaardig; handig, bij de hand; voorstel, plan. *Bĕrtjakap*. *Bĕrtjakaptjakap*, van iemand die allerlei zaken beginnen wil, druk in de weer is, het druk hebben met iets? *Tjakapan*. *Pĕrtjakap*. *Pĕrtjakapan*. [Jav. *tjakĕp*, omvatten, bevatten, begrijpen enz.]

چاكي **tjakei**, de schuld aan een ander geven. *Tjakei-tjakei*, in schijn, zonder het te meenen; — *mĕmbatja*, doen als of men leest. L.

چاكق **tjagak**, steun, schraag, bòk, inzond. om de mast op te rigten. [Jav. *id.*]

چاكر **tjagar**, onderpand. *Tjagaran*, middel om in de behoeften te voorzien. L.

چالڠ **tjaling**, de slagtanden van een ever. C. [Jav. *tjeleng*, wildzwijn.]

چالت **tjalit**, besmeeren, bestrijken. C. [V. Jav. *doelit*, met den vinger afvegen, *dalit*, met de tong likken.]

چالق **tjalak**, waarschijnlijk. [Jav. *tjĕlak*, digt bij.]

چامت **tjamat**, opziener, onderopzigter van een landgoed. [V. *amat* II.]

چامر **tjamar**, meeuw.

چامن‌ر **tjamin-tjamin** = چرمي. L. [Bij C. is *tjaming-tjaming*, *averrhoa acida*. V. چمين‌ر.]

چانر **tjanar**, naam der planten van het geslacht *smilax*. C.

چانڠ **tjawang**, kleine gong, die in de hand gehouden en geslagen wordt, wanneer er iets is óm te roepen.

چانڤي **tjanei**, molensteen, slijpsteen. *Mĕntjanei*. *Pĕrtjanei*; *batoe* —. [C. Tel.]

چاوت **tjawat**, een kleedje, dat om het midden geslagen en waarvan het einde tusschen de beenen doorgehaald en van achteren weder vastgemaakt wordt. *Bĕrtjawat*. *Mĕntjawatkan*, bijv. *ikoer*, de staart tusschen de pooten doorhalen. [V. *sawat*. Jav. *tjawĕt*. Daj. *ẻwa*.]

چاوڠ **tjawang**, tak, takje; steel, bijv. van een blad. *Bĕrtjawang* [V. *tjabang*.]

چاوق **tjawak**, soort van peulvruchten. Ook سكوي. [Volg. C. Batav.]

چاول **tjawal**; *kain* —, een smal stuk lijnwaad, bij het baden in gebruik. L. [sjaal?]

چاون **tjawan**, kopje om uit te drinken; kom om de handen in te wasschen. [Chin.?]

چاهر **tjahar**, loslijvig. *Bĕrtjahar* en *mĕntjahar*, purgeren. *Pĕntjahar*, purgeermiddel. [V. چاير. Bat. *id.*]

چاير **tjaer**, vloeibaar; gesmolten. *Mĕntjaerkan*. [Bat. *id.*]

چبر **tjĕboer**, in het water vallen of springen. *Mĕntjĕboerkan*, bijv. *sajap*, de vleugels in het water laten hangen. [Jav. *id.* en *tjĕgoer*.]

چبق **tjĕbak**; *mĕntjĕbak*, (metalen) delven. [Jav. *id.* de hand op iets slaan. Bat. *mangkoebak*, uithoolen. V. *tjabak*.]

چت **tjat**, verf, vernis, verlaksel. *Mĕntjatkan*. [Jav. *tjet*, verf, olieverf. Mak. *tjà*. Chin.?]

چت **tjit**, sits, gebloemd katoen. [Jav. *tjita*. Mal. *tjì*. Skr. *tjitra*, ook: bonte teekening.]

Digitized by Google

چت **tjita**, gedachte, (invallende?) gedachten; *soeka* en *doeka* — vrolijke en treurige gedachten, vreugde en droefheid; — *rasa* (voor *tjitrarasa?*) lekkere smaak; smaak. [Skr. *tjitta?* Kw. *tjitta*, hart, Bat. *sita*. V. چنت *tjinta*.]

چتر **tjatar?** zonne- of regenschérm. [Skr. *tjhatra*.]

چترا **tjitra**, figuur, vorm. C. [Skr. bont, van verwen; schilderij enz.]

چتراس **tjitarasa**, V. چت, *tjita*.

چتري **tjatria**, van de kaste der krijgslieden of ksatrija's. [Skr. *kšatrija*.]

چتي **tjěti**, een niet-mohammedaansche inboorling van Malabar of Koromandel. [Tam. *setti*. T.]

چتي **tjati**, soort van houwer. L.

چچڤ **tjětjap**; *měntjětjap?* aan iets likken om het te proeven. *Tjětjapan*. [V. کچڤ. Jav. *tjětjěp*. Gw. *tjap*.]

چچق **tjětjak**, soort van hagedis. [Bat. *ansosak*.]

چچنتڠ **tjětjěntoeng**, de kleine haarlokjes aan het voorhoofd. [Jav. *tjěntoeng*.]

چچورڠ **tjětjorong**, **tjatjěrong**, draaibas, kamerstuk. L.

چچه **tjětjah**, indoopen bijv. eten in saus.

چچيبڠ **tjětjibang**, zekere glinsterend zwarte, niet bijtende duizendpoot. T. [Bat. *ansisibang*.]

چدرا **tjidra**, verschil, oneenigheid; 't zich bloot geven (als 't ware eene opening geven om door te komen) bij het schermen. *Bĕrtjidra*. *Bĕrtjidrakan*. *Pĕrtjidraän*. *Katjidraän*. [Jav. valschheid, bedrog. Skr. *tjhidra*, hol, opening; fout.]

چراچڤ **tjěratjap**, een instrument bestaande uit een aantal nevens elkander geplaatste bekkens, of, beter welligt, een thans weinig meer gebruikt instrument, overeenkomende met castagnetten.

چراچق **tjěratjak**, pokdalig. [V. چاچر en چاچق.]

چران **tjěrana**, betelschaal. [Bat. *sarano*.]

چراوت **tjěrawat**, vuurpijl. [Skr. *tjakrawat*? van een *tjakra*, wiel, voorzien: nam. een pijl met een wiel er vooraan, in de heldendichten.]

چرت **tjěrat**, een kraan of pijp. *Měntjěrat*, *kan*. *Tjěratan*. *Pěntjěrat*. [Jav. *tjarat*, pijp, waardoor bij het zout maken het water loopt.]

چرتra **tjěritra**, geschiedenis, lotgevallen. *Bĕrtjĕritra*. *Měntjĕritra*. *Měntjĕritrakan*. *Měntjĕritrai*. *Pěntjĕritraän*. *Pěntjĕritra*. [Ook *tjĕrita*. Jav. Skr. *tjarita*.]

چرچ **tjoertja**, **tjĕrtja**, verwijt; kwade naam (?) *Měntjĕrtja*. *Měntjĕrtjakan*. [Beter جرج, *djardja*? V. اجرج.]

چردیق **tjardik**, bij de hand, slim, geslepen. *Kata jang* —, snedig gezegde. *Si* —? de vos.

چرڠ **tjěrang**, V. جرڠ.

چرڤلي **tjĕrpalei**, een klein roofdier, de *moenggoes*, *herpestes javanicus?* [Skr. *sarpāri*.]

چرڤو **tjarpoe**, eene soort van muilen. [Jav. *tjripoe*. Tam. *seroeppoe*. T.]

چرق **tjěrok**, C. = چارو **tjaroeh**.

چرلڠ **tjĕrlang**; *tjĕmĕrlang*, schitteren, van verlichte voorwerpen.

چرلڠ **tjĕrling**, van ter zijde aanzien; ook *tjĕmĕrling*. L. [V. جرلڠ, جلڠ.]

چرمت **tjĕrmat**, spaarzaam, zuinig. L. net, fijn. C.; *tjĕrmĕt*, met strikken vangen. C.

چرمن **tjĕrmin**, spiegel; — *bantal*, soort van klatergoud, waarmeê de kus-

Digitized by Google

sens en matjes versierd worden; — *muta*, pupil van 't oog; bril; — *tĕlinga*, het gehoorvlies; — *batoe*, schilfer-talk. [Bat. *sormin*.]

چرمي **tjĕrmi**, ook **kĕrmi**, kleine buikwormen. L.

چرمي **tjĕrmei**, zekere zure vrucht, *cicca nodiflora*. [Jav. *tjĕrmé*.]

چرن **tjĕrna**; *mĕntjĕrna*, verteren, van voedsel; invreten bijv. van kanker. [Kw. *tjoerna*, verbrijzeld. Skr. *tjoerṇa*, poeder, gruis.]

چرنچڠ **tjĕrantjang**; *bĕrtjĕrantjangan*, verward door elkander staan, bijv. van palen in den grond. [V. Jav. *tjantjangan*, paal waaraan men iets vastbindt.]

چروبه **tjĕroboh**, vuil, ongewasschen; niet keurig, t. w. op spijs. [Jav. *tjrobo*, vuil; gemeen, laag.]

چروچق **tjĕrotjok**, paalwerk, palisadering; landingsplaats, losplaats. [V. چاچق.]

چروڠ **tjĕroeling**, soort van watervogel, plevier. [Volg. C. Jav. *troelek*.]

چروي **tjaroewi**, dun gezaaid. [V. جاڠ.]

چرۀ V. چارۀ.

چري **tjĕri**, soort van vrucht. C.

چري **tjĕrei**, uit elkander, van elkander gescheiden. *Bĕrtjĕrei*, *kan*, ook: scheiden van, verlaten; zich verspreiden. *Bĕrtjĕreitjĕrei*. *Mĕntjĕreikan*. *Mĕmpĕrtjĕreikan*. *Pĕntjĕreian*. *Pĕrtjĕreian*. *Tjĕrei-bèrei*, uit elkaâr en verstrooid, bijv. van vlugtenden.

چريا **tjĕrja**, schoon gemaakt, gezuiverd; zuiver van schuld. *Mĕntjĕrja*. *Mĕntjĕrjakan*.

چرياون **tjerijawan**, V. سرياون.

چريت **tjĕrita**, I. = چرتا.

II eene beste soort van kris.

چريويت **tjĕrewet**, veel praats hebben, lastig zijn. [Jav. *tjrèwèd* id.]

چس **tjis**, stil, foei! [Jav. *id.*]

چڠڠ **tjĕngang**, verbaasd staan te kijken, stil en stom staan van verbazing. *Tĕrtjĕngang*. *Bèrtjĕngangkan*. *Mĕntjĕngangkan*. *Tjĕngangan*. *Katjĕngangan*. [Bat. *gongang*. Jav. *lĕngĕng*.]

چڠك **tjingka**, I. Mĕn.? soort van slankaap, *semnopithecus cristatus*?

II. hoovaardig, laatdunkend, ingebeeld. [V. سڠك of *djangkah*. Jav. *djoemangkahdjangkah*, trotsche gang.]

چڠكت **tjingkat**, »jonge kokos, die water binnen heeft, doch nog niet zoet is.» Bot. Wb.

چڠكر **tjĕngkar**, I. stut, steun. *Mĕnĕngkar*. [Bat. *manongkar*.]

II. woordentwist. C. [= *tĕngkar*.]

چڠكر **tjangkir**, kelk om uit te drinken. D. [V. *tjĕngkir*. Jav. *id.* Bat. *sangkir*.]

چڠكر **tjĕngkir**, de vrucht der kokos, wanneer zij zoover is, dat er water, maar nog geen vleesch in is. v. H. [Jav. *id.* V. *tjingkat*.]

چڠكرام **tjĕngkrama**, uitspanning gaan nemen L.; voor uitspanning iets doen? bijv. *doedoek*. (Bij C. *tjingkaram*, grappen maken.) [Kw. kuijeren. Skr. *tjangkramā*, langzaam en met kronkelingen gaan.]

چڠكرت = چڠكرن.

چڠكرق **tjangkrik**, krekel. [Jav. *djangkrik*.]

چڠكرم **tjĕngkaram**, handgift, godspenning; wat de bruidegom aan de bruid vóór de bruidschat ten geschenke geeft. [Mak. *tjingkarra*. V. Jav. *njangkĕrĕm*, iets in de klaauwen houden.]

چڠكڠ **tjangkang**; *bèrtjangkang*, met beide handen omvatten, bijv. iemands lijf. [Jav. *tjĕngkang*, span.]

Digitized by Google

چڤکڠ **tjangking**; *mĕntjangking?* iets in de hand dragen; optillen. [Jav. *njangking*.]

چڤکريڠ **tjingkariang**? soort van boom, die zeer spoedig groeit, *erythrina fusca*. [Jav. *tjangkring*.]

چڤکق **tjangkoek**, [1] afzetsel van een boom. *Mĕntjangkoekkan. Tjangkoekan.* [Jav. *tjĕngkoek*.]

[2] stok, staafje, bijv. van ijzer; [3] makelaar, beunhaas. *Tjangkoean. Pĕnjangkoe.* [Jav. *tjongkok*, steun; bemiddelaar, koppelaar.]

چڤکق **tjongkak**, soort van spel, bestaande in een bak met een aantal gaten, waarin boonen gelegd worden, die op eene bepaalde wijs van het eene in het andere moeten overgaan.

چڤکل **tjangkoel**, schop, spade, werktuig om greppels te maken. *Mĕntjangkoel.*

چڤکل **tjoengkil**, (ook **tjoekil**) werktuig om iets uittehalen: stoker, priem, pook, spatel (bijv. voor de kalk in de beteldoos) enz. *Mĕntjoengkil*, *kan*, bijv. de oogen, de tanden, d. i. ze schoonmaken; peilen, sonderen. *Pĕntjoengkil.* [Jav. *tjoekil.* V. Jav. *tjongkel.*]

چڤکل **tjĕngkoel**, verminkt.

چڤکلڠ **tjangkling**, in een gestrengeld, geschakeld, bijv. de vingers, de armen, de ringen eener ketting. [V. Jav. *njangklek*, in de armen dragen.]

چڤکلڠ **tjongklang**, galopperen. [Jav. *id.*]

چڤکولڠ **tjangkolong**, afsnijden, korter maken. C.

چڤکه **tjĕngkeh**, kruidnagel; *iboe* —, moêrnagel. [Chin. *ting-tsz* d. i. spijkervrucht. V. *lawang*.]

چڤکه **tjongkah**? *tjongkah mangkih*, verward, zonder orde door elkander.

چڤکي **tjangkei**; *paoe* — soort van mangga. L.

چڤکي **tjangki** = **tjĕkek**. L.

چڤڬ **tjangga**, een aangeboren ligchaamsgebrek; *jang ditjangga allah*, die door Allah geteekend zijn. [V. چنڤڬ.]

چڤڬانو **tjingganau**, Mĕn. soort van vlinder. T. [Bat. *antingano*.]

چڤڬر **tjanggar**, I. op buit uit zijn. L. II. teedere takjes of lootjes van een boom. L.

چڤڬر **tjoenggoer**, neus, snuit. C.

چڤڬڠ **tjanggoeng**, bloode, beschaamd. C.

چڤڬه **tjanggeh**, vriendelijk, minzaam. L. ingebeeld, onbeschaamd. C. [Jav. *njangèhi*, iemand uit aardigheid slaan of knijpen. V. *tjingi*.]

چڤڬي **tjanggei**, zeer lang gegroeide nagels van de vingers; zulke nagels van goud of zilver, die men voor sieraad aan de vingers steekt.

چڤڬي **tjinggi**, C. = **tjanggeh**. [V. *tjingi*.]

چڤي **tjingi**, dartel, moedwillig; wreed. (C. Batav.) [= *tjinggi*.]

چڤ **tjap**, zegel, cachet, stempel; van een zegel voorziene brief. *Bĕrtjap. Bĕrtjapkan. Mĕntjapi.* [Jav. *id.* Mak. *tjà*.]

چڤت **tjĕpat**, handig, vlug, bedreven. *Mĕntjĕpatkan. Katjĕpatan.*

چڤق **tjĕpock**. V. چوڤو.

چڤلق **tjapĕlak**, stutten waarop in de vaartuigen de kadjangmatten rusten. L.

چڤلق **tjapĕlok**, [1] ronde vlekken op de huid. L. [Jav. *tjoeplak*, vlekje op de huid?] [2] ronde platen, bijv. op meubels. L. [Jav. *tjĕplok*, beslag van goud of zilver.]

Digitized by Google

چڤه **tjapah**; *mĕntjapah*, gedurig open en toedoen. L.

چڤو **tjapo-tjapo**, soort van vogel. L.

چڤيو **tjapeo**, hoed. [PORT. *chapéo*.]

چقتاي **tjak-tai**, kandelaar. [CHIN.]

چقلت **tjoklat**, cacao. [chocolade.]

چقمر **tjokmar**, knods, strijdhamer.

چكالڠ **tjakalang**, soort van kleinen aap met langen, omgekrulden staart.

چكر **tjikar**, een cirkel. C. [= *tjakra*? JAV. *id.* kar met één wiel, *tjikĕr*, kromme arm.]

چكر **tjakra**, soort van projectiel, werpschijf. [JAV. *id.* SKR. rad, wiel, enz.]

چكر **tjakara**, in het hart bewaren of voornemen. L.

چكروال **tjakrawala**, de gezigteinder; het uitspansel, de sterrenhemel; *peridaran matahari*, *boelan dan* —, omwenteling van zon, maan en sterren; *matahari bĕloem tĕrbit dĕri pada* —, de zon is nog niet boven den horizon. [SKR. *tjakrawala*, de zigtbare horizon.]

چكڠ **tjĕkong**, ingevallen, van de oogen na eene ziekte; gebukt (C.); — *leher*, het kuiltje in de hals.

چكق **tjĕkek**; *bĕrtjĕkek*, met beide handen toeknijpen, van de keel, wurgen; de handen in de zijde zetten; verslinden; doorbrengen. [BAT. *tjongkik*.]

چكق **tjĕkok**, met geweld ingegoten; een drankje. L.

چكو **tjĕkau**, aanvallen van roofdieren. L. [V. *tjĕkek*, *tjĕkok*.]

چكور **tjĕkoer**, soort van medicinale wortel, *kaempferia galanga*. [JAV. *kĕntjoer*. BAT. *asijor*.]

چكه **tjakah**, met de hand doorklieven, van vruchten. L.

چكيت **tjĕkit**, twist, krakeel. *Mĕntjĕkit*. [V. ساكت.]

چڬر **tjĕgar**, sterke sroom in eene rivier, draaikolk. C. *Mĕnjĕgar*, (sic?) het haar met de vingers schikken of vlechten. M.

چلا **tjĕla**, iets berispelijks, gebrek, smet, klad; *poedji dan* —, lof en blaam. *Bĕrtjĕla*. *Mĕntjĕla*. *Tjĕla-mĕntjĕla*. *Tjĕla-tjoeloe*. V. *tjoeloe*. *Mĕntjĕlakan*. *Bĕrtjĕlakan*. *Tjĕlaän*. *Katjĕlaän*. [JAV. *id.* MAK. *tjalla*. SKR. *tjhala*, valsche schijn; bedrog.]

چلاري **tjĕlari**, borduurpatroon. v. H.

چلاڤق **tjĕlapak**, schrijdelings. C.

چلاك **tjĕlaka**, tegenspoed, ongeluk, ongelukkig teeken; *anak* —, ongelukskind, *orang* — ongeluksvogel; *mĕndapat* —, ongelukkig worden; *mĕntjari* —, zijn ongeluk zoeken; *si*—*ini*, deze rampzalige. *Bĕrtjilaka*. *Mĕntjilakakan*. *Katjilakaän*. [JAV. *id.* V. BAT. *tilaka*, een afgestorven kind.]

چلاڠ **tjĕlaga**, soort van boom; roerpen. *Mĕntjĕlaga*, iets nieuws maken. L.

چلان **tjĕlana**, broek. [JAV.]

چلر **tjĕlor**, het in heet water dompelen; de hand in heet water, gesmolten tin of olie steken, als godsoordeel; — *ajam*, eijeren met heet water uitbroeijen. *Bĕrtjĕlor*. *Mĕntjĕlor*, *kan*. *Pĕrtjĕlor*. *Pĕntjĕlor*. D. [V. سلر en چلڤ.]

چلڤ **tjĕlop**, het indompelen, indoopen van stoffen in verf, verwen. *Bĕrtjĕlop*. *Mĕntjĕlop* (ook *mĕnjĕlop*), *kan*, *i*. *Mĕmpĕrtjĕlop*, *kan*, *i*. *Pĕntjĕlop*. *Tjĕlopan*. *Pĕrtjĕlopan*. *Pĕntjĕlopan*. D. [V. *tjĕlor*, *tjĕlok*.]

چلڤا **tjilpa**, reukdoos. C.

چلق **tjĕlak**, I. oogzalf. *Mĕntjĕlak*. [JAV. een zwarte rand om de oogen.]

II. slijpen. C.

چلق **tjĕlik**, open, onbedekt. C.

Digitized by Google

چلق **tjĕlok**, het grijpen of steken in een gat of holte, het halen daaruit. *Bĕrtjĕlok*. *Mĕntjĕlok*, *kan*, *i*. D. [V. چولق en چلر.]

چلكوتي **tjĕlakoti**, soort van pastijtjes. L.

چللوڠن **tjĕlĕloengan**? BATAV. = كڤودڠ v. H.

چلمڤوڠ **tjalĕmpoeng**, soort van muziekinstrument, bestaande in een stuk hout met snaren bespannen. [JAV. *id.*]

چلوتي **tjaloetei**; *bĕrtjaloetei*, babbelen, wauwelen. L.

چلوس **tjĕloes**, passend. C.

چله **tjĕlah**, reet, kloof, opening, bijv. in een steen, in het gebergte, van eene deur, van latwerk, tusschen de vingers, tusschen de tanden. *Mĕntjĕlah*, met een *batoe pĕntjĕlah* de tanden uitvijlen.

چليچي **tjalitji**, begeerig, inhalig, gierig. C.

چليك **tjalika**, I. soort van welriekende bloem, die aan den kant van het water groeit. BOT. WB.

II. opgerold en met kalk enz. gevuld betelblad. L.

چليك **tjoelika**, schelm, gaauwdief. L. [Kw. list, bedrog enz.]

چما **tjĕma**, naam van eene fijne rotansoort. T. [BAT. *soma*.]

چماتي **tjĕmati**, soort van uitslag. M. klagt door ziekte of pijn te weeg gebragt. *Bĕrtjĕmati*. L. [V. *tjaměti*.]

چمار **tjĕmara**, (de staart van de *bos grunniens*;) valsch haar, valsche vlecht. *Toembak bĕrtjĕmara*, eene lans met eene koestaart versierd. *Kajoe* —, de casuarina, eig. *arau*. *Daoen* —, welriekende plant met kleine blaadjes. *ajam* —, Japansche kippen. (L.) [KW. valsche krullen; soort van boom. BAT. *tjomara*, een hoofdsiersel van haar en allerlei sieraden. SKR. *tjamara*, *bos grunniens*, *tjāmara*, waaijer van haar van dat dier.]

چمبڠ **tjambang**, bakkebaarden. L.

چمبل **tjĕmboel**, doosje voor reukwerk, juweelen of dergelijke; ook voor de ingredienten voor het sirih-kaauwen.

چمبلڠ **tjoemblang**, koppelen. L. onkuisch, obsceen. C. [Volg. C. BATAV. en beteekent *tjoemplang* aldaar koppelen.]

چمبق **tjoemboe**, lieve woordjes, complimentjes. *Bĕrtjoemboe*. *Bĕrtjoemboetjoemboean*. *Mĕntjoemboe*. *Tjoemboean*. [JAV. *id.* mak, tam; een afgerigte vogel.]

چمبورو **tjĕmboeroe**, jaloersch. *Mĕntjĕmboeroei*. *Tjĕmboeroean*. [JAV. *tjĕmboeroewan* id. BAT. (*mangi*)*boeroe*. MAK. *kimboeroe*. DAJ. *kabehoe*.]

چمبي **tjambei**, soort van visch? [BAT. *hasambe*.]

چمت **tjĕmat**, het voorttrekken van een vaartuig: *saoeh* —, werpanker. *Bĕrtjĕmat*. *Mĕntjĕmat*. *Mĕntjĕmatkan*. *Mĕntjĕmati*. *Mĕmpĕrtjĕmat*. *Mĕmpĕrtjĕmat*. *Mĕmpĕrtjĕmatkan*. *Mĕmpĕrtjĕmati*. *Pĕntjĕmat*; *tali* — werptros, jaaglijn. D.

چمتي **tjaměti**, zweep. [JAV. *tjĕměti*. TAM. *samatti* T.]

چمر **tjĕmar**, vuil, onrein; ook overdragtelijk, bijv. van het hart, de zee (nam. door zeeroovers). *Bĕrtjĕmar*: — *kaki*, vuilen voeten maken, beleefd voor: de moeite nemen. *Mĕntjĕmarkan*. *Katjĕmaran*. *Pĕntjĕmaran*. [JAV. *tjĕmĕr* id.]

چمرلڠ **tjĕmĕrlang** en **tjĕmĕrling**. V. چرلڠ.

Digitized by Google

چمدق **tjamdek**, verdachtmaken, bedektelijk aanklagen. C.

چمس **tjĕmas**, bevreesd, bekommerd, ongerust. *Tjĕmasan.*

چمڤاك **tjampaka**, een boom met gele welriekende bloemen, *michelia champaka. Rĕtna* —, topaas. [Jav. id. Mak. *tjampaga.* Skr. *tjampaka.*]

چمڤدق **tjampĕdak.** (Mĕn. **tjoebĕdak**), soort van boom met zeer groote vruchten, als de nangka, *artocarpus polyphema?* [Bat. *sibodak.* Mak. *tjampàda.*]

چمڤر **tjampoer**, vermengd, onder een gemengd. *Tjampoer-baoer*, zie باور. *Bĕrtjampoer*, ook: in iets gemengd, betrokken zijn; verkeeren met iemand. *Mĕntjampoer, kan, i. Tjampoertjampoeran. Pĕntjampoer. Pĕntjampoeran.* [Jav. *id.*]

چمڤرلڠ **tjĕmpĕrling**, soort van vogel. [Bat. *pĕrling*, zeker zwart vogeltje.]

چمڤڠ **tjĕmpoeng.** Mĕn. indoopen. T.

چمڤق **tjampak**, I. — *boewang*, eene soort van werpschicht. *Mĕntjampak*, uitwerpen, naar buitenwerpen; uitwerpen van netten. *Mĕntjampakkan;* — *dĕngan dirinja*, zich werpen bijv. op iemand. [Bat. *sampak*, in beweging zijn van het bloed door angst; *manampat*, uitwerpen van netten.]

II. soort van huiduitslag, pokjes, mazelen. L.

چمڤلق **tjamplak**, een spel, overeenkomende met ons, kruis of munt".

چمڤه **tjampah**, I. = چمڤق.

II. *mĕntjampah*, schamper bejegenen?

چمق **tjĕmoek**, geessel roede. *Mĕntjĕmoek*, geesselen. *Pĕntjĕmoek. Mĕntjĕmoekan. Pĕntjĕmoekan.*

چموچق **tjĕmotjok**, zeker kruid. L.

چمين-چمين **tjamin-tjamin**, soort van visch, volgens. L. dezelfde als چومي. [V. چامن]

چن **tjina**, merk, kenteeken. [Skr.?]

چنت **tjinta**, de ergens op gerigte gedachte: verlangen, liefde; bezorgdheid, droefheid; zin, voornemen; wensch, begeerte. *Bĕrtjinta*, — *kan*, gew. ergens over bekommerd zijn. *Mĕntjinta*, iets te weeg brengen door de kracht der vast daarop gerigte gedachte. *Mĕmpĕrtjintakan. Katjintaän*, gew. droefheid. *Pĕrtjintaän. Bĕpĕrtjintaän. Bĕpĕrtjintakan.* [Skr. *tjinta.* Jav. *tjipta.* Bat. en Daj. *sinta.* Mak. *tjita.* De woorden *tjinta* en *tjita* worden dikwijls met elkander verward.]

چنت **tjenta**, staal, voorbeeld; schets, ontwerp. [Batav. en Soend. *tjonto.*]

چنتڠ **tjantoeng**, los aan elkaar geregen.

چنتڠ **tjonting, tjonteng**, streep met houtskool of krijt. L. *Bĕrtjonting. Mĕntjonting*, het gelaat besmeren (eene openbare straf). C.

چنتك **tjantik**, bevallig, aangenaam, in voorkomen, manier en spreken. *Bĕrtjantik*, zich zoo voordoen.

چنتم **tjĕntam**, zamenbinden, zoo als de einden van een kleed. C.

چنتيك **tjantika**; *boeroeng* —, naam van een vogel. L.

چنتيڭ **tjantigi**, naam van eene plant; — *bĕsar*, volg. C. *thibaudia floribunda*, — *wangi*, volg. C. *gautiera punctata.*

چنچال **tjintjala**, gemeene taal. C. [V. *djandjala.*]

چنچاوي **tjĕntjawi**, soort van kleedingstof. C.

چنچغ **tjintjang**, in stukken gehou-

Digitized by Google

wen, fijn gehakt; met afgehouwen stukken, verminkt. *Mĕntjintjang*, ook bijv. de golven, van een schip.

چنچن **tjintjin**, ring: — *sabantok*, ééne ring. *Bĕrtjintjin*. [Bat. *sinsin*.]

چنچودق **tjĕntjodak**, soort van visch. C.

چنچورت **tjĕntjoerit**, muskus-rat. [C. Jav. *tjoeroet* id.]

چند **tjanda**, soort. L. gelijkend. C.

II. = سند.

چند **tjoenda**, V. چوچ **tjoetjoe**.

چلدار **tjĕndara**, [1] vast, diep, van slaap. C.

[2] *tjindara*, zinnelijke genoegens, zooals door opiumbedwelming. C.

چندال **tjandala**, een van de verworpene kaste; wat daartoe behoort, bijv. onkuisch, kwaadsprekend enz. [Jav. id. Skr. *tjaṇḍāla*.]

چندان **tjĕndana**; *kajoe* —, sandelhout. [Jav. Skr. *tjandana*.]

چنداون **tjĕndawan**. Mĕn. **tindawan**, paddestoel. [Bat. *dawan*.]

چندرا **tjandra**, I. de maan. [Skr. *tjandra*.]

II. soort van hemelsche wezens. [Skr. *tjandradara?* de 27 maanstandplaatsen, als vrouwen van Tjandra beschouwd. V. اندرا.]

چندر **tjandra**, **tjandor** (ook چندو): — *mata*, herinneringsgeschenk.

چندراس **tjandrasa**, een (mythisch?) zwaard. [Jav. *id.* Skr. *tjandrahāsa*.]

چندراوس **tjandrawas?** soort van vogel. L.

چندڠ V. چندڠ.

چندڠ **tjandoeng**, soort van kapmes.

چندڠ **tjoendang**; *patjoendang*, nederlaag? C.

چندڠ **tjondong**, hellen, buigen, dalen (van de zon); genegen, van het hart. — *Tjondĕrong*, overhellen van boomen; overhellen tot iets, geneigd zijn; hellend. *Mĕntjondĕrongkan*. *Pĕntjondrongan*. [V. Bat. *sondong*, overhellend.]

چندڤاتي **tjandapati**, doos. C.

چندق **tjĕndoek** = سندق.

چندل **tjandal** en **tjindil**, woorden die een verwijt uitdrukken. C. [V. چندال en Jav. *tjĕṇṭoela*, kwaadspreken en *tjiṇḍil*, jonge muis of rat.]

چندو **tjandoe**, I. toebereide, onvermengde, opium. [Jav. *id.* Bat. *sandoe*.]

II. *bĕrtjandoe: pohon* —, een boom die vocht van zich geeft. L.

III. kistje voor kostbaarheden.

IV. verhaal, vertelling. C. Tel.

چندة **tjĕndah**, liefkozing, spelen. C.

چندي **tjandi**, grafnaald, mausoleum; reliquien-kast. [Kw. *tjaṇḍi*, mausoleum; tempel.]

چندي **tjindi**, geschilderde zijden of katoenen doeken, gewoonlijk voor sjerpen gebruikt en van Soerate afkomstig; sjerp, gordel. [Jav. *tjiṇḍe*, id.]

چنري **tjĕnrei**, een tegengift. C.

چنغكس **tjinangkas**, [1] soort van korte regte sabel of van lang mes. [Bat. *tinangkas*.]

[2] soort van vechthaan, wit met gele pooten. T. [Mĕn. *kasinangkas*.]

چنڠك **tjinangga**, verminkt; mismaakt. [= چڤڠك Skr. *tjhinnāngga*, afgehouwen ledematen hebbende.]

چنونت **tjĕnonot**, de romp van het ligchaam? C.

چنيل **tjinela**, muil, pantoffel. [Port. *chinéla*.]

چو **tjoe**, zekere sterke drank, tjoe. [Chin.]

چوابت **tjawaboet**, = چابت L.

Digitized by Google

چواچ **tjĕwatja**, helder, onbewolkt, van de lucht.

چوب **tjoba**, beproeving, proef. *Bĕrtjoba. Mĕntjoba. Mĕntjobai. Mĕntjobakan. Pĕntjobaän. Pĕrtjobaän. Bĕpĕrtjobakan. Katjobaän.* [Jav. *id.*]

چوبت **tjoebit**; *mĕntjoebit*, in de wangen knijpen.. *Tjoebitan.* [Jav *djoewit?* V. جفت, سفت.]

چوبر **tjobar**, V. *tjabir.*

چوبن **tjoban**, stokje om netten te vlechten.

چوبيق **tjoebijak**; Mĕn. zekere moerasvogel. [Bat. *toebijak.*]

چوتق **tjotok**, de bek van een vogel. *Mĕntjotok?* pikken. [Jav. *tjoetjoek.*]

چوچ **tjoetja**, minachting, smaad, verachting; een bezweringsformulier om een vijand onschadelijk te maken of te benadeelen. C. *Mĕntjoetja. Mĕntjoetjakan. Bĕrtjoetjakan. Pĕntjoetja. Pĕntjoetjaän.* [V. Skr. *tjartj.*]

چوچ **tjoetjoe**, kleinkind; achterneef of nicht; *anak* —, nageslacht. *Tjoetjoenda* en *tjoenda*, vorstelijk kleinkind. *Bĕrtjoetjoe.*

چوچ **tjoetji**, V. سوچ.

چوچت **tjoetjoet**; *ikan* —, soort van visch, haai. [Jav. *id.*]

چوچر **tjoetjoer**, I. het uitstorten, gieten, plengen, bijv. tranen, wijn enz. *Mĕntjoetjoer* en *mĕnjoetjoer. Bĕrtjoetjoer. Mĕntjoetjoerkan. Tjoetjoeran*, ook: dakgoot. *Bĕrtjoetjoeran. Pĕntjoetjoer. Pĕntjoetjoeran.*

II. soort van gebak. [Jav. *id.*] en van vogel. C.

III. *sitjoetjoer*, Mĕn. [Bat. *binsoesoer.*] soort van kleine wesp.

چوچڠ **tjoetjoeng**, = چوچ.

چوچف **tjoetjoep**; *mĕntjoetjoep*, opslurpen; hard zoenen. [Jav. *id.* eene kus met den mond; *nĕtjĕp*, inslurpen.]

چوچق **tjoetjoek**, I. dat waarmeê iets aaneengeregen of vastgestoken is: — *moetia*, eene snoer paarlen, — *konde*, haarspeld om het opgerolde haar vasttesteken; *ikan sa* —, een aan een touw geregen zoodje visch. *Bĕrtjoetjoek*, aaneengeregen. *Mĕntjoetjoek*, doorboren, aaneenrijgen. *Pĕntjoetjoek*, pen, priem enz. *Pĕntjoetjoekan.* [V. Jav. *tjoetjoek*, bek van een vogel.]

II. voorhoede van een leger. [Jav. *id.*] *hoofdmacht. aanhebben. Kol. Mag. p. 4*

چوچه **tjoetjah**; *mĕntjoetjah*, zich moeite geven. [= *soesah?*]

چوچه **tjoetjoet**, aansteken, afvuren; branden, inbranden. [V. چوچق I.]

چودن **tjoedan**? „de bast of het aanzetsel van de camphor." Bot. Wb.

چور **tjoer**, valsch spelen; dat waardoor men een diefstal ontdekt, bijv. iets wat men daartoe aan iemand te eten geeft. L. [V. *tjoeri*, *tjoerang.*]

چور **tjoera**, **tjora**, het snappen, kakelen, babbelen, als vogels, kleine kinderen enz. *Bĕrtjoera. Mĕntjoera.*

چورت **tjoerit**, openlijk wegnemen, rooven. *Pĕntjoerit.* C. [V. چوري.]

چورت **tjorot**, trechter. [V. چرت *tjĕrat* en چورڠ *tjorong.*]

چورڠ **tjoerang**, I. = چورڠ **djoerang.**

II. valsch, bijv. spelen.

چورڠ **tjorong**, trechter, buis. *Bĕrtjorong. Mĕntjorong*, *kan. Pĕrtjorong:* — *asap* schoorsteenpijp. D. [Jav. *id.*]

چورڠ **tjoring**? vuil, bevlekt, smerig. *Bĕrtjoring. Mĕntjoring. Katjoringan. Pĕntjoringan.* [Jav. *tjoreng.*]

چورق **tjorak**, gestreept, zoo als bijv. stoffen. [Jav. *tjorak*, gebloemd, bont, *tjorek*, kromme streep, kras. Mak.

Digitized by Google

tjoera en *tjori*, id. V. *soerat*. Bij D. bet. het woord: verscheidenheid van kleuren en *bĕrtjorak*, derhalve: bont zijn, maar uit de voorbeelden, t. w. de regenboog, de holl. vlag en gestreept ginggang, schijnt wel te blijken dat het alleen van bont gestreept gebruikt wordt.]

چورم **tjoram**, sterk hellend? L.

چورو **tjoeroe**, dwars, bijv. zitten; hellend. (C.)

چورة **tjorah**, opgieten, overgieten. C.

چوري **tjoeri**; *mĕntjoeri*, stelen, heimelijk wegnemen; *mĕntjoeri-tjoeri*, steelsgewijs. *Mĕntjoerikan. Pĕntjoeri. Pĕntjoerian. Tjoeri-tjoeri*, soort van vledermuis. [V. *tjoer*, en SKR. *tjoera* diefstal.]

چوريك **tjoeriga**, zeker wapen. [KW. *id.* kris. SKR. *tjhoerikā*, mes.]

چوڤر **tjoepar**, snoeven, pralen, zich iets laten voorstaan op iets dat men niet heeft. *Bĕrtjoepar. Bĕrtjoepartjoeparan.* [JAV. *id.* zich met alles bemoeijen.]

چوڤڠ **tjoeping**, oorlel. [BAT. *soeping*, id. JAV. *koeping*, oor.]

چوڤق **tjoepak**, [1] soort van vruchten, die bijna volkomen rond en iets kleiner zijn dan *lansah*; er bestaan een aantal verscheidenheden van.

[2] kop van een opium-pijp. [JAV. *id.*]

[3] maat voor drooge waar, vooral rijst, $^1/_4$ *gantang*.

چوڤل **tjoepoel**, I. ineêngedrongen, breed en stomp, bijv. de voorsteven van een schip; soort van houten hamer.

II. gebeuren, geschieden, voorvallen. [ook *djoepoel*.]

چوڤو **tjoepoe**, ook **tjĕtjoepoe**, I. platte doos voor toilet-zaken of voor sirih; *loempang doea* —, twee loempangs. *Mĕntjoepoe*, met een deksel toesluiten. [JAV. *id.* kopje met deksel; oliefleschje.]

II. bovendrempel van eene deur, kapiteel van een pilaar.

چوڤ **tjoewak**, een lok-olifant. C.

چوك **tjoeka**, azijn. [SKR. *tjoekra*.]

چوكور **tjoekoer**, het scheren. *Bĕrtjoekoer. Mĕntjoekoer* en *mĕnjoekoer. Pĕntjoekoer*, barbier, *pĕnjoekoer*, scheermes. [JAV. *id.*]

چوكل **tjoekil**. V. چڤكل

چوكڤ **tjoekoep**, toereikend, genoegzaam. *Mĕntjoekoepi. Katjoekoepan.* [JAV. *id.*]

چوكي **tjoeki**, soort van damspel. [JAV. *id.*]

چوكي **tjoekei**, tol, impost. *Mĕntjoekei. Pĕntjoekei.* [JAV. *tjoeke*.]

چوكي **tjoekl**, soort van damspel. [JAV. *id.*]

چوكن **tjoekin**, badkleedje. L.

چوگر = جوگر.

چوگن **tjogan**, rijks- of staatsielans, een der voornaamste rijkssieraden. [PERZ. *tjawkān*.]

چوگو **tjogo**, I. domkop. [JAV. *id.* dom.]

II. borgstelling in regten.

چولا **tjoela**, hoorn op het voorhoofd, nam. van een rhinoceros, en, in de mytgen, van slangen, hoornachtige uitwas op het voorhoofd van konijntjes. *Bĕrtjoela. Bĕrtjoelakan.* [JAV. *id.* SKR. *tjoēḍā*, kuif. V. *soeda*.]

چولس **tjoelas**, geveinsd, valsch; lui, leêgloopend. (C.) *Bĕrtjoelas*.

چولڠ **tjoeloeng**, babbelen, klikken. L. [V. *tjolong*.]

چولڠ **tjolong**, stelen, ontvreemden. C. [JAV. *id.*]

چولق **tjolek**, met een veeg van den vinger iets nemen, bijv. kalk uit een

Digitized by Google

sirihdoos. L. Bij C. *tjoelik*, het vuil uit den vorm doen. [V. چلتي, *tjĕlok*.]

چولم **tjoelim**, tabakspijp. [Volgens L. ATJINEESCH.]

چولن **tjoelan**, eene fraaije sierheester, *aglaja odorata*.

چولو **tjoeloe**, hetz. als چلا, waarmede het alleen verbonden voorkomt.

چولوق **tjolok**, een pitje om eene lamp aantesteken. T.

چولي **tjoeli**, een kort naauw sluitend jakje, lijfje. [SKR. *tjala*.]

چوليا **tjoelia**; *orang* —, hetz. als *orang kling*, iemand van de kust van Koromandel. [SKR. *tjaulja* van *Tjola*, naam van een rijk in Dekan.]

چوهل **tjoemil**, grommen, knorren. *Mĕntjoemilkan*, beknorren.

چومهٔ **tjoemah**; *tjoemah-tjoemah*, vruchteloos, zonder doel; uiterlijke schijn. *Mĕntjoemahkan*, verijdelen. [V. JAV. *tjamah*, zonder waarde, krachteloos.]

چومي **tjome**, aardig, lief. C. V. چيمن.

چونيا **tjoenia**, soort van pakschuiten, te Batavia in gebruik. [Volgens M. van Chineschen oorsprong.]

چويت **tjoewit**, puistje aan de vingers of de teenen? C.

چهٔ **tjih**, foei! [MAK. BOEG. *tje*.]

چهاري **tjahari**, **tjari**; *mĕntjari*, zoeken. *Mĕntjarikan*. *Tjarian*, goederen, bezittingen. *Pĕntjari*. *Pĕntjarian*.

چهاي **tjahaja**, **tjaja**, glans, luister; gelaat. *Bĕrtjaja*. *Bĕrtjajakan*. *Pĕrtjajaän*. [JAV. *tjahja*. SKR. *tjhājā*.]

چي **tjija**, I. soort van kleine vleêrmuis. L. [V. چيڤ, چيق.]

II. *mĕntjija*, met genegenheid herdenken. [V. *tjita*.]

چيبل **tjébol**, JAV.? dwerg. [V. چابل. II.]

چيتق **tjitak**; *mĕntjitak*, drukken, persen; ook drukken van boeken. *Tjitakan*, matrijs.

چيچت **tjitjit**, I. piepen, kwaken van jonge vogels; *boeroeng* —, soort van vogel.

II. ook چيچي achterkleinkind, afstammeling in het vierde geslacht. [MAK. *tjetjè*. V. بويت.]

چيچر **tjitjir**, wat men heeft laten vallen; wat door te vallen verstrooid of uitgestort is. *Katjitjiran*. *Tjitjiran*. *Bĕrtjitjiran*. [JAV. *id.* verloren gaan, van iets waarvan een gedeelte vermist wordt.]

چيچهٔ **tjitjah**, soppen, weeken. C.

چيچي **tjitji**, V. چيچت II.

چيدق **tjidoek**, **tjedok**, scheplepel, pollepel. *Mĕntjedok*. [JAV. *id.*]

چيرت **tjirit**, dunne afgang: — *djawi*, koemest; — *darah*, roode loop; — *moerei*, soort van gomelastiek; — *bintang*, vallende ster; — *matahari*, een zonnestraal die door eene opening dringt. (L.) *Bĕrtjirit*. *Mĕntjirit*. *Pĕntjirit*. *Pĕntjiritan*. [V. JAV. *sirat*, straal.]

چيري **tjiri**, I. haarspeld. L.

II. teeken, schriftelijk bewijs. L. [JAV. teeken, kenmerk.]

چيريق **tjerek**, ketel. [BAT. *id.*]

چيڤ **tjijap**, piepen van kuikens. L. [V. چيق, چي.]

چيڤت **tjipoet**, soort van schelpvisch. [= *sipoet*?]

چيڤر **tjeper**, plat, ondiep; plat schaaltje, dienende voor deksel van waterkruiken en drinkbakjes? *Bĕrtjeper*. [JAV. *tjèper*.]

چيڤن **tjepĕn**, een strijd-akst. C.

چيڤي **tjipei**, soort van zijgeweer.

Digitized by Google

L. [*tjĕpei?*]; soort van aap, ook *sipei*. C.

چيق **tjijak** = چيڤ. L. soort van vinken met dikken snavel (*grosbeak*). C.

چيك **tjika**, soort van kolijk.

چيكر **tjikar**, hetz. als *tjakra*.

چيكل **tjikil**, zwaar te verteren, van spijzen.

چيكيل **tjekel**, gemeen, laag. C. [V. *kĕtjil* en JAV. *tjilik*, klein.]

چيلڠ **tjeleng**, JAV. ? ever, wildzwijn. [V. *tjaling*.]

چيلو **tjiloe**, stelen, rooven, ontvreemden. [V. *tjolong*.]

چيلي **tjili**, hetz. als چابي I. [CHIN. ?]

چيلي **tjile**, soort van gestreept lijnwaad.

چيما **tjima**, beschuldiging.

چيما **tjema**, benaming van een' vechthaan wanneer hij de beste rijstkorrels oppikt, met zijne schaduw vecht of tegen de menschen aanrent.

چين **tjina**, China; chineesch: *boenga* — (ook *b. merak*, *trang-doenja*, *kĕmbang-patra-koembala*), eene bloemheester, *poinciana pulcherrima*. M.

چيوڤ **tjioep**, soort van kleine roeiriem. C.

چيوم **tjioem**, kus. *Mĕntjioem*, ruiken, kussen. *Bĕrtjioem*. *Pĕrtjioem*. *Pĕntjioem*, ook: de reukzin. *Pĕntjioeman*. [DAJ. *sioem*. V. de SKR. wortel, *tjoemb*, kussen.]

د

د **di**, in, te enz. op de vraag waar? [BAT. *id*. KW. MAK. BOEG. *ri*.]

دابڠ **daboeng**; *bĕrdaboeng*, gevijld, van de tanden.

داتر **datar**, effen, vlak, van den grond; rol om den grond effen te maken. (MĔN. ? T.)

داتڠ **datang**, komen; tot; *pĕrgi* —, gaan en komen; *soerat ini* — *kapada*, komt tot, d. i. is gerigt aan; *dĕri pĕrtamanja* — *kapada kasoedaän*, van het begin tot het einde; *dĕri kĕtjil* — *bĕsar*, van klein af tot volwassen; — *dĕmikian*, tot zóóver komen; *jang lagi* — of *jang akan* —, de toekomende, aanstaande, ook: *moesim* —, het aanstaande jaargetij; — *ati*, het in zijn hart krijgen, voornemens zijn; — *ingatan*, onder de aandacht komen; — *pikiran*, de gedachte komt op, of in de gedachte krijgen. *Bĕrdatang*: — *sĕmbah*, aankomen met een nederig zeggen; zeggen; — *mĕlata*, kruipende aankomen. *Mĕndatangi*, ook: aanvallen. *Mĕndatangkan*, ook: met iets voor den dag komen. *Kadatangan*: — *sakit*, door eene ziekte overvallen worden. *Pĕndatangan*. [JAV. *dateng*. BAT. *datang*, zoo lang als, enz.]

داتق **datoek**, overgrootvader; familiehoofd; titel van hoofden en beambten, (ook van vrouwen en van toovenaars, d. w. z. droomuitleggers, geestenbezweerders enz.); — *nenek*, voorouders, eig. overgrootvaders en grootvaders. [KW. id. *datoek* en *ḍatoek*, grootvader, oud man; *ḍatoe* = *ratoe*, vorst; BAT. *datoe*, wigchelaar, doctor, priester.]

داتي **datija** (**datei**?), reus, titan. [SKR. *daitja*. V. *ditja*.]

Digitized by Google

داچڠ **datjing**, unster, balans: *Bĕrdatjing*. [Jav. *datjin*, een pikoel. Chin. ?]

دادا **dada**, de borst. *Mĕndada: prang* —, man tegen man vechten. [Jav. *dada*.]

دادر **dadar**, soort van eijerstruif.

دادڠ **dadong**, overgrootvader of -moeder. [Batav. uit het Balineesch.]

دادڤ **dadap**, I. soort van boom, *erythrina*. [Bat. *id*. Jav. *dadap*, id.]

II. soort van schild. [Jav. *id*.]

دادو **dadoe**, I. dobbelsteen. *Dadoe-dadoe*, kanon-kogels. [Port. *dado*.]

II. ligt groen. L. [Jav. ligt rood.]

دادي **dadi**, gestremde melk. [V. *ladih*. — Skr. *dadhi*. Bat. *dadi*. Mak. *dadì*, melk.]

دار **dara**, I. [1] maagdelijk, *anak* —, maagd. Mĕn. bruid. *Pĕrdaraän*, maagdelijke staat; maagdenstoet (aan de hoven). [Bat. *id*. Kw. *dara*. Jav. *lara*. Skr. *dāra*, vrouw.]

[2] *boeroeng* —, duif; — *laut*, strandduif. [Jav. *manoek-dara*. Skr. *dārapati*. V. ڤرڤتي.]

II. het sap van kruiden. Bot. Wb. [V. *darah*.]

دارت **darat**, bodem, grond; vaste grond, vaste wal; over land, te voet. *Daratan*. *Mĕndarat*. *Pĕndarat*, boegseertros. [Bat. *id*. Jav. *darat*.]

دارڠ V. دڠ.

دارة **darah**, bloed; *makan* —, bloeddorstig. [V. *dara* II. — Bat. *daro*, Jav. *darah* en *rah*. Mak. *tjerà* en *rara*. Boeg. *dara*. Daj. *daha*.]

داري **darei**, klinken, weêrgalmen. *Bĕrdarei*. (Bij C., impotent.)

داس **das**, term in het damspel, wanneer men door verzuiming van te slaan eene schijf verliest.

داس **dasa**, tien. [Jav. Skr. *id*.]

داسر **dasar**, vloer, grond; grond van lijnwaden; aard van een mensch. [Jav. *dasar*. Mak. *daserè*.]

داسڠ **dasing**, gonzen, tuiten van de ooren, gieren van den wind. *Bĕrdasing*. *Mĕndasing*. [V. دريڠ.]

داسن **dasoen**, soort van witte uijen, knoflook. [Bat. Mak. Boeg. *lasoena*. Skr. *laśoena*.]

داڠو **dangau**, hutje in het bosch of in de rijstvelden.

داڤت **dapat**, gevonden, gekregen zijn; mogelijk zijn, kunnen; ook: vinden, krijgen (*mĕndapat*); kunnen, in staat zijn (*boleh* ?). *Sa* — *nja: mana* —, zoo goed hij of het kan, *barang* —, al wat hij vindt; zooveel hij kan. *Sadapatdapatnja*, zooveel mogelijk. *Tiada dapat tiada* of *tĕdapattiada*, volstrekt. *Bĕrdapat*, *kan*. *Mĕndapat*, *i*, *kan*. *Mĕmpĕrdapat*. *Kadapatan*. *Pĕndapat*. *Pĕndapatan*. [Bat. *dapat*.]

داڤر **dapoer**, stookplaats, keuken. *Dapoer-dapoer*, komfoor; pan van een geweer; — *soesoe*, borst (ook van mannen).

داكڤ **dakap**; *bĕrdakap*, *mĕndakap*, de armen of pooten om iets heenslaan, omvatten, omhelzen. *Bĕrdakapdakapan*. [Bat. *id*. Jav. *dĕkèp*, met de hand vangen. Mak. *rakà*, omhelzen. V. *Kakap*.]

داكو **dakoe**, een afgeleide vorm van اكو.

داكي **daki**, I. vuil van de huid. [Bat. *id*. Mak. *raki*, Boeg. *raï*.]

II. *mĕndaki*, beklimmen (door in de rondte omhoog te gaan. C.) [Eerder af-

Digitized by Google

teleiden van *indak* en dus te lezen *mindaki*. V. Jav. *indak*.]

داڠ **dagang**, vreemd koopman; *anak* —, vreemde kooplieden. *Bĕrdagang*, als vreemd koopman ergens verkeeren enz. *Pĕrdagang*. *Dagangan*. [Jav. *dagang*, handel. Mak. *danggang*, Boeg. *dangkang*. Bat. *id.* vreemdeling zijn.]

داڠ **daging**, vleesch van menschen en dieren: — *kantjing*, spier; *nama* — geboortenaam, onderscheiden van de later gegeven *gĕlar*. *Bĕrdaging*. *Dagingdagingan*; *mata* — eene ster op het oog. [Mak. *dageng*. Jav. *daging*, (ontoebereid) vleesch. Bat. het ligchaam.]

داڬو **dagoe**, kin.

دالڠ **dalang**, Jav. de vertooner van de wajang.

دالم **dalam**, [1] diep: *badjoe* —, een onder-baadje, baadje als onderkleed. *Mĕndalamkan*. *Kadalaman*.

[2] in, binnen: ook *didalam* — *pada itoe*, ondertusschen, — *bĕrkatakata itoe*, onder het spreken, terwijl hij sprak. [Jav. *dalĕm*.]

[3] binnenhof, hof: *orang* —, hoveling, *basa* —, hoftaal. *Kadalaman*. *Pĕrdalaman*. [Jav. *dalĕm*, vorstelijk verblijf.]

دالى **dalih**, verdenking: *loepoet dĕri pada barang* —, onberispelijk. [Jav. *dalih*.]

دامر **damar**, boombars, gewoonlijk voor fakkels gebruikt; fakkel; — *batoe*, eene gemeene soort daarvan, die men in harde klompen aantreft. *Bĕrdamarkan*: bijv. de maan, tot fakkel gebruiken. *Pĕrdamaran*. [Bat. *id.* Jav. *damar*, licht, lamp.]

دامۤ **dameh**, spat, pijltje dat uit het blaasroer geblazen wordt. [Daj. *damek*.]

دامي **damei**, vrede. *Bĕrdamei*. *Bĕrdameidameian*. *Mĕndamei*. *Mĕndameikan*. *Pĕrdameian*. *Mĕmpĕrdameikan*. [Bat. *damè*. Jav. *bĕdama*. Kw. *bĕdami*.]

دان **dan**, en. [Kw. *dang*. Jav. *lan*.]

دان **dana**, milddadig. C. [Jav. en Skr. *dāna*, gift.]

دانر **danoer**, vocht dat uit lijken loopt, lijkvocht. T. [Bat. *id.*]

دانم **danam**, ossenjuk.

دانو **danau**, meer, landzee, natuurlijke vijver. [Bat. *dano*. Jav. *ranoe*.]

داوڤ **daoep**, soort van gewas, *bauhinia*.

داون **daoen**, blad; — *poetri*, zekere plant; — *tĕlinga*, blad van 't oor; — *gosok*, de gedroogde bladeren van de *ampĕlas*, die men gebruikt om hout te polijsten; *makan sa* —, van één blad, als bijv. een pisangblad, eten. *Bĕrdaoen*. *Bĕrdaoenkan*. *Duoendaoenan*. [Kw. *ron*. Jav. *daon*, id. Mak. *raoeng*. Boeg. *daoeng*. Bat. *daon*, geneesmiddel. V. *obat*.]

داوي **dawei**, hetz. als كاوت, draad van metaal. [Jav. ?]

داهق **dahak**, fluim, slijm. *Bĕrdahak*. [Bat. *id.*]

داهم **daham**; *bĕrdaham*, *bĕrdaham*, hemmen, toeroepen; kugchen. [Jav. *daham*, *dĕhĕm* id.]

داهن **dahan**, tak (groote en kleine); *arimau* —, eene soort van tijger, *felis macrocelis*. [Bat. *id.*]

داهي **dahi**, voorhoofd. [Jav. *rahi*, gelaat.]

داي **daja**, I. hulpmiddel, redmiddel; dikwijls verbonden met *tipoe* (*tipoe*

Digitized by Google

daja) en met *oepaja* (*daja oepaja*,) waarmede het dan eene zamenstelling vormt die de beteekenis dier woorden verstrekt; list, misleiding; raad. *Běrdaja. Běrdajadajaän. Běrdajakan. Pěrdaja. Pěrdajaän. Měmpěrdajakan.* [BAT. *id.* JAV. *daja*, raad, voorstel. SKR. *dāja*, gift? cf Wilson in v. *oepaja*. V. *moedaja*.]

II. *barat* —, *sělatan* —Zuid-westen, Zuid-zuid-westen.

دايغ **dajang**, titel van jonge meisjes, inzonderheid derzulken, die aan het hof dienst doen. [V. Kw. *dějah*, jonge vrouw, vooral eene van hoogeren rang. V. دغ dang.]

دايغ **dajoeng**, roeiriem; borstvin der visschen. *Běrdajoeng. Běrdajoengkan. Měndajoengkan. Dajoeng-dajoengan: prahoe* — eene roeiboot, een roeischip. [BAT. *id.* roeiriem op zee. JAV. *ḍajoeng*.]

دايو **dajoe**, zwaaijen, trillen; waggelen [V. *ajoe*.]

داپو **danjoe**, gebladerte der kokospalmen. v. H. [? V. دايو.]

دبر **děbar**, het kloppen van het hart, hartklopping. *Běrděbar. Kaděbaran. Děbaran.* [MĚN. *běrdabar*, geraas maken, als van eene menigte vogels.]

دبس **děboes?** *běrděboes* = *běrděbar*, bonsen, kloppen van het hart.

دبو **děboe**, L. stof [gew. *lěboe*.]

دبه **děbah**, 't ARAB. ذبح.

دتيا **ditja**, titan, reus. [Kw. SK. *id.*]

دچت **datjit**, piepen van zwaluwen. *Měndatjit*. L. [V. چيچت I.]

ددالو **dadaloe**, de vliegende witte mier. L.

ددق **dědak**, zemelen. [JAV. *ḍěḍak* id.]

ددورنن **doedoerěnan**, soort van plant, *elaeagnus*. C.

در **dari**, **děri**, van, van den kant van, komende van; van wege; bestaande in; betreffende; dan; *běrdjalan* — *oetan*, door de bosschen reizen. Het heeft ook de grondbet. van het ARAB. عَنْ overgenomen, die namelijk van verwijdering, zich afwenden van, bijv. *měnilik orang běsar dari pada orang hina*, hetgeen dan in beteekenis overeenkomt met: meer dan, boven. [V. BAT. *nari*.]

درا **děra**, geesselen, straffen, bevelen. C. V. دغ.

دراگم **dragam**, kastanjebruin, zeer donker rood. [JAV. *id.*]

دران **drana**, geduldig. [Kw. zachtaardig. SKR. *dharaṇa*, uithoudend.]

دراو **drawa**, stroop. [JAV. id. SKR.]

درج **doerdja**, gelaat (hoftaal), hetz. als *moeka*. [SKR. *darśa?* gezigt.]

درجان **doerdjana**, slecht, onedel, zoowel van geboorte als van gezindheid. [SKR. *doerdjana*, slecht mensch, δυσγενής.]

درس **děras**, snel, hard, hevig, van stroom, regen of wind, ook rad, van gesproken woorden. *Kaděrasan. Piděras.* MĚN. een toovermiddel, waardoor men buitengewone krachten bezit. (T.) [JAV. *děrěs*. BAT. *doras*.]

درغ **děrěng**, [1] klinken; [2] helder rood. C. [V. دريغ.]

درف **děrěp**, digt bij elkaar; te zamen. C. [JAV. *kěrěp*.]

درگهايو **děrgahajoe**, geluk, welvaart. C. [Ook *gărgajoe*. JAV. *rahajoe*. SKR. *dīrghājoe*, een lang leven.]

درم **děroem**; I. *měnděroem*, nederploffen; nederknielen, of zich nederleggen van groote dieren. *Měnděroemkan.* [JAV. *djěroem* id., *rěm*, *rèrèm*, *lèrèm*, rusten, uitrusten enz.

Digitized by Google

BAT. *roem*, klanknabootsende uitroep, voorstellende het ploffen, als van een gevelden boom.]

II. brullen, loeijen, donderen (van het geschut.) V. دڕو.

دڕما **dĕrma**, aalmoes. *Mĕndĕrmakan*. [JAV. *darma*. SKR. *dharma*, deugd, goede werken enz. BAT. *dorma*, een middel om iemands genegenheid te winnen.]

دڕماون **dĕrmawan**, mildadig. [SKR. *dharmawan* id.]

دڕني **darni**, bovendorpel van eene deur.

دڕو **dĕroe**; *mĕndĕroe*, loeijen, brullen, van dieren, golven, vuur. *Pĕndĕroean*. [V. *sĕroe* en *dĕroem*. BAT. *doemoroedoroe*, dof klinken.]

دڕه **dĕrah**; *mĕndĕrah*, *mĕndĕrahkan*, geesselen, zweepen. L. [tot bloedens toe slaan, doen bloeden, van *darah*?]

دڕهاك **doerhaka**, weêrspannig tegen God of de overheid, oproerig. *Mĕndoeraka*. *Mĕndoerakakan*. *Kadoerakaän*. [JAV. *doeraka*. SKR. *drohaka* van *droha*, beleediging, rebellie.]

دري **dĕrei**, zich in eene onafgebroken lijn voorwaarts bewegen; op eene lijn loopen. C.

دريت **dĕrita**; *mĕndĕrita*, verdragen, uithouden: *tiada tèrdĕrita*, niet uittehouden, onuitstaanbaar. [SKR. *dhrĕta*, opgehouden, verdragen enz.]

دريت **dirita**, rang, rij, orde. C.

دريڠ **dĕring**, rammelen, klingelen: *swaranja sĕpĕrti — rantei*; brullen. C. [V. داسڠ.]

دريڠو **dĕringoe**, kalmus, lieswortel. [JAV. *dringo*. BAT. *djarango*. MAK. *karejango*.]

دڕين V. دوري.

دست **doesta**, valsch, leugenachtig; leugen. *Bĕrdoesta*. *Bĕrdoestakan*. *Mĕmpĕrdoestakan*. *Pĕndoesta*. *Kadoestaän*. [JAV. *doeṣta*, een slecht mensch. SKR. *doeṣta*, slecht, zondig, bedorven.]

دستوي **dĕstoewi**, zegenen, den zegen geven. C.

دسر **dĕsar**, het sissen. *Bĕrdĕsar*. *Mĕndĕsar*, in de rede vallen. L.

دڠ **dang**, titel van ongehuwde vrouwen en vrouwelijke bedienden. *Dara* —, juffer; vrouwelijke bediende. [BAT. titel bij sommige geestenamen. Volg. C. in 't JAV. eene vrouwelijke heilige. V. Kw. *dangjang*, heilige.]

دڠانن **dĕnganan**, de greep van een kris, sabel en derg. L. [V. *dĕngan*.]

دڠر **dĕngar**; *mĕndĕngar* (ook *mĕnĕngar*), *mĕndĕngarkan*, hooren, luisteren, gehoorgeven. *Pĕndĕngar*, ook: de gehoorzin. *Kadĕngaran*. *Pĕndĕngaran*. *Dĕngardĕngaran*, ook: gerucht. [JAV. *dĕngĕr*, verstand van iets hebben. MAK. *lángerè*, hooren.]

دڠڠ **dĕngoeng**, gegons, gesnor, gebrom, van insecten, den wind, het water, speeltuigen, sommige vogels, (als duiven), wielen, kogels enz. *Bĕrdĕngoeng*. *Pĕndĕngoengan*. [BAT. *ngoeng*, klanknabootsende uitroep, inz. van iets dat door de lucht streeft. MAK. *dangong*, geluid van de gong.]

دڠكر **dĕngkoer**, snorken, ronken. *Pĕndĕngkoeran*.

دڠكر **dangkar**; *mĕndangkar*, oprollen, van matten en tapijten. *Dangkaran*.

دڠكڠ **dĕngking**. MĔN., *mĕndĕngking*, gillen, van herten. T. [BAT. *hing*, klanknabootsing van dat gegil.]

دڠكڠ **dongkang**, padde. [JAV. *kongkang*.]

دعكف **dangkap**; *bĕrdangkap*, om-

Digitized by Google

singelen; omhelzen. [Bij C. volgen, ververvolgen. V. داكڤ.]

دڠكل **dangkal**, I. onnatuurlijk hard, oneetbaar, van vruchten. L.

II. ondiep [alleen van putten of vijvers. L. Volg. C. Batav.]

دڠكل **doengkoel**, naar beneden gebogen, van de horens van buffels. L. [Jav. *doengkoel* id. de horens van een buffel, die los aan den kop hangen; *dingkoel*, zich bukken, gebogen.]

دڠكل **dĕngkoel**, kot, hok voor dieren. L.

دڠكل **dongkol**, moeite, verdriet. C.

دڠكي **dĕngki**, wangunstig. [Jav. *drĕngki*.]

دڠكي **dengkol**, eene vrucht, die rijp schijnt. C.

دڠن **dĕngan**, [1] slaaf. [Bat. *dongan*, kameraad.]

[2] met, te zamen met, = *sĕrta dĕngan*; door middel van; — *sĕndirinja*, bij zich zelf; — *sangkanja*, naar zijne meening; — *saorang dirinja*, alleen; — *karna*, om den wil van; — *sabĕnarnja*, in waarheid; *mĕmbli* —, koopen voor; *bĕrtĕmoe* —, ontmoeten.

دڠو **dĕngoe**, onaangenaam van reuk, bijv. van insecten.

دڠوس **dĕngoes** = **doengoe**. L.

دڤ **dĕpa**, vadem, afstand der vingertoppen bij uitgestrekte armen. [Jav. *dĕpa*.]

دڤاتي **dipati**, een titel van hoofden. [Jav.]

دڤسا **doepsa**, eene groote kom of bak, van hout of aarde. L.

دقسنا **daksina**, Zuiden. [Skr. *id.*]

دكت **dĕkat**, nabij, bij. *Bĕrdĕkat. Mĕndĕkat. Mĕndĕkati. Mĕndĕkatkan. Kadĕkatan. Pĕrdĕkatan.* [Jav. *tjĕrak*, *tjĕdak*, *tjĕlak* id. Bat. *dokot*, mede gaan. V. *lĕkat*.]

دكم **dĕkam**, kruipen van een verscheurend dier voor het den sprong doet. [Jav. *ḍĕkĕm*, in het zand zitten, van vogels.]

دل **dil**, zeker spel, soort van kolfspel? M. [V. Jav. *ḍil*, klanknabootsend van de ontploffing van buskruid.]

دلاڤن **dĕlapan**, acht. *Dĕlapanbĕlas*, enz.

دلڤ **dĕlap**, eigenzinnig, koppig, begeerig. C. [Jav. *dĕlap*, verkiezing, begeerte.]

دلق **dĕlik**, vlugten, eene schuilplaats zoeken. C. [Jav. *ḍĕlik*, zich verschuilen, verbergen.]

دليم **dĕlima**, granaatappel. [Jav. Bat. id. Skr. *dālima* en *dāḍima* id.]

دم **dĕmi**, bij, in eeden, bijv. *dĕmi Allah*, bij God; zoodra, met dat; *saorang — saōrang*, de een voor den ander, de een na den ander. [Bat. *domi*, id. Kw. *dĕmi*, toen, ten tijde. Jav. bij, in een eed.]

دمب **dĕmba**, sterk verlangen. C.

دمب **domba**, een schaap. M. een ram. L. [Jav. *dòmba*, groot, sterk: *wĕḍoesdòmba*, een geitebok.]

دمدم **dĕmdam**, wrok, verborgen vijandschap. *Bĕrdĕmdam. Bĕrdĕmdamkan.* [Gw. en Jav. *dĕm?* V. *dĕndam*.]

دمرق **damarak**, soort van verlak. Bot. Wb.

دمڠ **dĕmang**, Jav. titel van districtshoofden, voornamelijk op Java.

دمڤ **dĕmap**, gulzig. *Mĕndĕmap. Pĕndĕmap. Bĕrdĕmapdĕmapan. Pĕndĕmapan.*

دمڤت **dampit**, **dimpit**, ergens tegen aanstooten. C. [V. *dompat*.]

Digitized by Google

دمڤت **dompat**, tegen elkander, aangrenzend. *Bĕrdompat. Bĕrdompat-dompatan*, bijv. van akkers. *Pĕrdompatan.* [V. Jav. *ḍempet*, tegen aan liggen of kleven, *ḍampit*, tweelingen, en دمڤق.]

دمڤر **dampar**, tegen aandrijven; stranden, vergaan. *Bĕrdampar. Pĕrdampar. Mĕndamparkan. Kadamparan. Damparan*, deurkozijn.

دمڤغ **dampĕng**, [1] digt bij staan? nabij zijn; nabestaan, verwant zijn. *Bĕrdamping. Pĕrdamping*, bloedverwant; goede vriend. *Mĕndampingkan.* [V. Jav. *dĕmping*, zich achter iets verschuilen.]

[2] beurtzang: *njanji bĕrdamping.*

دمڤڠ **dimpang**, een riviertje overstappen. L.

دمڤق **dompak**, tegen elkander aanstooten, tegen aan; handgemeen worden; tegenstrijdig zijn. *Bĕrdompak; doedoek bĕrdompakdompak*, tegenover elkander zitten; rug tegen rug met elkander zitten. *Bĕrdompakkan*, bijv. een schip, het vastzetten. [V. دمڤت en Jav. *ḍampjak*, in eene rij achter elkander gaan.]

دمڤل **dĕmpil**, rakelings, vlak naast elkander. *Bĕrdĕmpil.* [Jav. *ḍempĕl*, digt aan elkander. V. *dompat* en *dompak.*]

دمڤل **dĕmpoel**, soort van stopverf, gew. van kalk, olie en katoen, om naden toetemaken. *Mĕndoempĕl.* [Jav. *dĕmpoel*, bindstof, cement. V. *ḍoemempel*, tegen iets aanleunen, دمڤل en دمڤت.]

دمق **damak**, vochtig, van kleeren, papier enz. L.

دموكت **dĕmockoet**, rijstkorrels die bij het stampen gebroken zijn? C.

دمكين **dĕmikian**, zoo, zoodanig; — *ini*, op deze wijs, — *djoega*, op dezelfde wijs; *djikalau* —, in dat geval, als het zóó is; — *lah adanja*, zoo is het er mede gelegen (aan het slot van verhalen en brieven.) [Uit *dĕmi* en *kijan.*]

دمم **dĕmam**, koorts. *Bĕrdĕmam.*

دن **dĕn**, [1] wacht of ronde van soldaten. [2] gelegenheid, geschikte tijd. C.

دناو **danawa**, booze geest, titan. [Jav. *id.* Skr. *dānawa.*]

دنت **danta**, olifantstand, ivoor. [Kw. Skr. *id.*]

دند **dĕnda**, boete; geldboete. *Mĕndĕnda. Mĕndĕndakan. Mĕndĕndaï. Pĕrdĕndaän.* [Jav. *ḍeṇḍa.* Bat. *dangdang.* Skr. *daṇḍa*, stok; straf.]

دندڠ **dandang**, rijstketel. [Jav. ?]

دندڠ **dindang**, I. zekere roofvogel; een zeevogel (een zeearend?) *Apa dikata dindang, tatkala ija bĕrsoewara*, wat zeide de dindang, toen hij sprak?

II. *dendang*, luidruchtig en vrolijk gezang. *Bĕrdindang.* [Mak. *dendang*, zingen. V. Jav. *ḍeṇḍa*, naam van een lied. Staat deze beteekenis ook met I in verband, zoodat er meê bedoeld wordt, het lied van den dindang zingen?]

دندڠ **dĕndang**, zekere kleine watervogel. L., soort van lange boot. C. [V. *dindang*?]

دندڠ **dondang, dandang**, wippen, schommelen, heen en weêr slingeren. *Dondangan*, wieg. L. [V. *dindang.*]

دندڠ **dondong**; *mĕndondong*, op den arm of in de hand dragen. L.

دندڠ **dinding**, wand, beschot; scherm; beschutsel, borstwering; boord, van een schip. *Bĕrdinding. Mĕndinding*, ook: scheiden, tusschen beiden komen; *tĕrdinding zat dĕngan sĕgala sifat*, het wezen is bepaald door zijne eigenschap-

Digitized by Google

pen; *tĕrdinding*, ook: als een *dinding* ergens vóór staan. *Mĕndindingi. Mĕndindingkan*, ook: afweren. *Dindingan*. [Bat. *dingding* id. Mak. *rinring*. Boeg. *rĕnring*.]

دندغ **dendeng**, repen in de zon gedroogd vleesch. [Jav. *id.*]

دندم **dandam**, soort van dier, eene mol? *sĕperti — tiada bĕrmata.*

دندم **dĕndam**, weemoedig verlangen; wrok? *Berdĕndam. Bĕrdĕndaman. Kadĕndaman.* [V. *dĕmdam* en Bat. *dondam.*]

دندن **dandan**, I. tooi, sieraden, versiersels. *Dandanan. Mĕndandani.* [Jav. *dandan*, gereed; zich gereed maken, tooijen.]

II. op een muziekinstrument spelen. C.

دندن **dĕndan**, bij de hand leiden. [C. Batav.]

دندو **dĕndoe**, twijfelen, onzeker zijn. C.

دندي **dĕndi**, soort van muziekinstrument, luit.

دندي **dendi**; *roesa —*, soort van hert? L.

دنق **dĕnak**, (Měn. *denak*) zekere wilde hoendersoort. T. [Bat. *benak.*]

دنق **denok**, gezet, wel in 't vleesch, welgemaakt, van vrouwen. L. [Jav. *ḍénok*, eene schoone vrouw.]

دنه **dinah**? kort en dik, ineen gedrongen; *orang —*, een dwerg. L. [V. het voorgaande en دين, *dina.*]

دنهاري **dinaharĭ**, **dinarĭ**, het aanbreken van den dag.

دو **doewa**, twee. *Bĕrdoewa. Bĕrdoewakan. Mĕndoewaken. Mĕndoewai. Pĕndoewa*, ook: een kleine kris, die men bij een grooteren draagt. *Pĕndoewaän.* [Bat. *id.* Jav. *ro.*]

دوت **doeta**, bode, afgezant. *Pĕdoeta.* [Kw. *doeta.* Skr. *dōēta.*]

دودغ **dodong**, zeker zij-wapen met een lemmer, als dat van een kris, en een krom heft. T.

دودق **doedoek**, zitten, zich zetten, gaan zitten; gezeten zijn, wonen; bezinken; — *dĕngan saorang pĕrampoewan*, gehuwd zijn met eene vrouw; — *proetnja*, tot eene zekere hoogte van zwangerschap gekomen. *Mĕndoedoekkan*, ook: uithuwelijken. *Mĕndoedoeki. Sadoedoek*, een bijwoner. *Pĕdoedoek. Pĕdoedoekan*, ook: rang, betrekking; bestaan; zakking van het foetus. [Kav. *ḍoeḍoe* id. Jav. *'nḍoḍok*, op de hurken zitten. Daj. *kodok*: *kakodok*, lang en stil ergens zitten.]

دودل **dodol**, soort van suikergebak; *mangga —*, soort van mangga. [Jav. *dodol*, soort van mangga.]

دودل **doedoel**, vlekken op de huid van dieren, bijv. tijgers. L. [Jav. *toetoel.*]

دورغ **dorong**, toeschieten, voorwaarts snellen. [V. Jav. *daroeng*, zonder ophouden voortgaan, *ḍòrong*, staren, kijken; Měn. *tandorong* en Bat. *tordjorong*, te ver gaan, van wat iemand zegt.]

دوري **doerĭ**, doorn, stekel, puntige graat; *ikan —*, soort van visch. *Bĕrdoeri.* [Bat. *id.* Jav. *ri*, *ĕri.*] *Doerian*, naam eener vrucht, *durio zibethinus.* [Jav. *ḍoeren.*]

دوريا **doerja**, doerjas, gestreept neteldoek. [Mak. *doerijasà.* Volg. C. Tel.]

دوس **dosa**, zonde, misdaad, schuld. *Bĕrdosa.* [Bat. Jav. *id.* Skr. *dōśa.*]

دوسانق **dosanak**; = *sanak.* [uit *dos*, Bat. gelijk, en *anak*? ?]

دوسن **doesoen**, bewoonde plek in het bosch; boschtuin; dorp. *Orang doesoen*, buitenmenschen. *Bĕrdoesoen. Sadoesoen.* [Jav. *ḍoesoen*, dorp.]

دوغ **doang**, enkel, zonder iets daar-

Digitized by Google

bij, bijv. *ajar* —, enkel water. L.

دوڠسي **doengsi**, doosje. [HOLL.]

دوڠو **doengoe**, dom, onnoozel, die maar doet wat een ander zegt, zonder te bedenken of het goed of kwaad zij. [MAK. *dongo*.]

دوڤ **doepa**, wierook. *Padoepaän*. [JAV. MAK. *id*. BAT. *daoepa*. SKR. *dhōpa*.]

دوك **doeka**, gew. met *tjita* verbonden, *doeka-tjita*, smart, droefheid. *Bĕrdoeka*. *Bĕrdoekakan*. *Mĕndoekakan*. *Kadoekaän*. *Pĕndoekaän*. [JAV. *doeka*. SKR. *doehkha*, smart.]

دوكت **doekat**, dukaat.

دوكان **doekana**, **dokana**, ontuchtig, wellustig.

دوكڠ **doekoeng**; *mĕndoekoeng*, in een' doek dragen, van kinderen, gewoonlijk op de heup. *Doekoengan*, ook: de doek of sluijer waarin men het kind draagt. *Pĕndoekoeng*.

دوكن **doekoen**, inlandsche geneesheer of — vrouw, heelmeester, vroedvrouw. [JAV. *ḍoekoen*.]

دوكو **doekoe**, soort van vrucht, eene der verschillende soorten van *lansium*. [JAV. *ḍoekoe*.]

دوكه **doekoeh**, I. plaatje van den vorm van eene halve maan, zoo als zij van goud aan eene snoer om den hals gedragen worden. *Bĕrdoekoeh saäri boelan*, een plaatje in den vorm eener zeer smalle halve maan dragen.

II. gehucht, buurt. [JAV. *ḍoekoeh*, id.]

دوڬ **doega**; I. *baṭoe doega*, peillood of eig. — steen: *tali* —, loodlijn. *Mĕndoega*, peilen, ook bijv. eene wond. [Ook *loega*. V. Kw. *doegi*, tot aan.]

II. *mĕndoega*, gissen, raden. [JAV. *doega*, gedachte, meening, gissing. BAT. *id*. proberen, op den proef stellen.]

دولڠ **doelang**, groote ondiepe houten bak, zoowel voor het opdienen van spijzen, als bij het wàsschen en goudwasschen in gebruik. *Doelang-doelang*, dwarshouten van de mars op groote schepen. *Kajoe doelang*, *cassia fistula*, ook *kajoe radja*. [JAV. *ḍoelang*.]

دولو **dolo**, een moerasvogel. C.

دولي **doeli**, stof, — *bĕrbangkit kaädara*, het stof rijst in de lucht, — *ilang*, het stof slaat neder of verdwijnt; ook: „stof der voeten", eene nederige uitdrukking om den Vorst aan te duiden: *mĕngadap doeli*, voor den Vorst verschijnen, *doeli baginda*, *doeli toeankoe* enz. voor *baginda*, *toeankoe*. *Bĕrdoeli*, stoffig. [BAT. *daholi*. SKR. *dhōli*, stof.]

دومل **doemoel**, snuit van sommige dieren, zooals varkens. C.

دون **doewan**, grootvader in het 5de geslacht. C.

دونس **doenis** = **doengsi**.

دوني **doenei**, eene soort van duif, *geophilus nicobaricus*. C.

دويت **doewit**, duit.

دويڠ **doejoeng**, eene soort van zeekoe, *halicore doejong*. *Bĕrdoejoeng-doejoeng*, waggelen als eene zeekoe. [JAV. *ḍoejoeng*. MAK. *roejoeng*. BOEG. *roedjoeng*.]

دويڠ٢ = دويڤ٢.

دهاڬ **dĕhaga**, dorst. *Bĕrdĕhaga*. [V. JAV. *dahga*, gulzig in het eten.]

دهنم **dahnĕm**, het geluid wanneer men op een hollen grond stampt. C.

دهول **dahoeloe**, vóór, vooruit; de vorige; eerder, eerst; *sĕbarlah* —, heb eerst wat geduld, heb wat geduld, als

Digitized by Google

't u belieft, *djangan* —, nog niet, als 't u belieft; — *kala*, in vroeger tijd. *Bĕrdahoeloe*. *Bĕrdahoeloedahoeloean*, wedijveren om de eerste te zijn. *Dahoeloean*. *Bĕrdahoeloean*. *Mĕndahoeloe*, *i*, *kan*. [V. جولغ, *djolong*. Bat. *djolo*. Zie ook هولو.]

دهين = دين, **dina**.

دي **dija**, eene afgel. vorm van اي of daaraan gelijk (Batav.). *Mĕndijakan*, zich iets toeeigenen. C.

ديدس **dedes**, civet. [Jav. *id.*]

ديدق **didik**, een kuikentje dat men opkweekt omdat het de moeder verloren heeft. (L.); opkweeken, opvoeden. (C.)

ديدة **didah**, pion in het schaakspel.

ديدة **didih**, hard koken (van water); gisten, schuimen. *Mĕndidih*. *Bĕrdidih*. *Mĕndidihkan*. *Pĕndidih*.

ديرس **diris**; *mĕndiris*, nat maken, begieten, besproeijen enz. *Tĕrdiris*. *Mĕndiriskan*. *Dirisan*. *Pĕndirisan*, een gieter. [V. *diroes*. Bat. *dèroes* en *doeroes* id.]

ديري **diri**, [1] eigen persoon, persoon of iemand op zich zelf; — *koe*, ik zelf, — *moe*, — *toean* enz., gij zelf, — *nja*, hij zelf; ook zonder *moe* en *nja*, gij, hij. *Saorang diri*, een alleenloopend, op zich zelf staand mensch; alleen, op zich zelf; ook: *saorang dirinja* en *dĕngan saorang dirinja* (met zijn eigen gezelschap alleen?). — *Sĕndiri*, *kĕndiri*, *sĕndirinja*, zelf; alleen, op zich zelf; uit zich zelf, van zelf. [Bat. *id.* Kw. *diri*, ligchaam; zelf.]

[2] *bĕrdiri*, overeind staan, staan; standhouden; — *dĕngan*, met of door iets bestaan; — *atas*, op iets berusten, in iets bestaan. *Mèminta diri*, vragen om zich te mogen verwijderen, eig. vragen om op te mogen staan. *Tĕrdiri*. *Mĕndirikan*. *Bĕrdirikan*. *Pĕrdirian*.

ديس **desa**, grondgebied; Jav. dorp. [Bat. *id.* windstreek, kardinaalpunt van het kompas. Skr. *dešja*, landstreek, plaats.]

ديغ **dijang**, komfoor. *Bĕrdijang*, zich warmen. L. [V. ديين *dijan*.]

ديغين **dingin**, koud; koude. *Bĕrdingin*. *Kadinginan*. *Daoen sidingin*, ook: *tjakar bebek*, eene plant waarvan de bladeren het water heeten te koelen, *cotyledon laciniata*. [Bat. *id.* volkomen welstand. Mak. *dinging*.]

ديكت **dikit**; *sadikit*, een weinig. [Jav. *kĕdik*? *ṭiṭik*? Bat. *otik*? Mak. *sikade*, *sikede*.]

ديكر **dikir** en ڤنديكر **pandikir**, iemand die bedreven is in den wapenhandel; eene soort van hofbeambten; krijgslied; ook: (bij L.) kunstenaar, grappemaker, en (bij C.) moed, dapperheid. [Bat. *dingkar*, het schermen naar de regelen van de kunst; *pandingkar*, een schermmeester. Het Arab. ذكّير, dat zijn de handelende personen bij de ذكر *dzikir*, die allerlei kunsten uitvoeren.]

ديكو **dikau**, eene afgeleide vorm van اڠكو.

ديلم **dilam**, Mĕn. = *nilam*, naam van een plantengeslacht, *pogostemon*, eene soort van melisse. [Bat. *singgolom*.]

ديم **dijam**, stil, stil zijn, stil staan; zich stil houden, zwijgen; zich ophouden, wonen. *Bĕrdijam*: — *dirinja*, zich stil houden, zwijgen. *Bĕrdijamkan*. *Mĕndijamkan*, ook: ergens van zwijgen, iets in stilte passeren. *Mĕndijami*. *Kadijaman*. [Bat. *id.*]

ديين **dijan**, kaars; soort van vuurpijl. *Kaki* —, kandelaar.

دين **den**, Mĕn. ik.

دين **dina**, ellendig, gering: *orang ina-dina*, de gemeene lui; *ajam dina*,

Digitized by Google

klein gevogelte. [SKR. *dīna*, arm, ellendig, bedroefd.]

دينه **dinah**, proef, ontwerp, voorbeeld; *boeroeng* —, een lokvogel. *Mĕndinah*. [In het PERZ. is *doenah*, lokvogel.]

ديو **dewa**, eene godheid; titel van vorsten. *Dewa-dewa*, ook een titel(?) van regterlijke beambten. [SKR. *dewa*, God; koning. JAV. *id.*]

ديوات **dewata**, de goden. *Manoek* —, JAV., in 't MAL. *boeroeng sopo*, de paradijsvogel. [JAV. *id* en *djawata*. BAT. *debata*. SKR. *dewatā*, godin; goddelijkheid. MAK. *rewata*.]

ديواس **diwasa**, tijd, tijdperk; volwassen. [JAV. volwassen. SKR. dag.]

ديوال **diwali**, muur, wal. [PERZ. *dīwār* id.]

ديودارو **dewa-daroe**, zeker welriekend hout. BOT. WB. [SKR. *id.* „godenhout".]

ديوڠڬ **diwangga**, eene soort van zijden stof, vooral voor gordijnen gebruikt. [KW. *diwongga*, rood; eene roode zijden stof.]

ديوي **dewi**, voorzetsel voor namen van vorstinnen. [JAV. id. SKR. godin, het vrouw. van *dēwa*.]

ر

را **ra** = راي.

رابا **raba**; *mĕraba*, betasten, bevoelen; grendelen. *Bĕraba-raba*, rondtasten. [MAK. BOEG. *rawa*.]

رابيت **rabit**; *mĕrabit*, verscheuren. [JAV. *robatrabit*, lappen, vodden. DAJ. *rabit*, lap.]

رابوڠ **raboeng**, de nok van een dak. *Pĕraboeng* en *pĕraboengan* id. DAJ. [V. بوبوڠ. DAJ. *rawong*.]

رابوق **rabock**, tondel, zwam. [JAV. mest, ter bemesting van den grond. BAT. buskruid.]

رابن **raban**; *bĕraban*, snuffen, door den neus spreken.

رابن **raboen**, I. bijziende.

II. *mĕraboen*, bedampen, bewierooken, bij bezweringen, genezingen enz. [BAT. *raboen*, id. DAJ. *rabon*.]

رابو **raboe**, de long.

رات **rat**, I. strak aanhalen. C.

II. de wereld, ook, even als *alam*, een land of rijk in zijn geheel. [KW. *id.*]

رات **rata**, I. [1] vlak, effen; plat bijv. op den grond vallen; vereffend, van geld; *sama* —, op gelijken voet.

[2] gansch en al, overal. *Mĕratakan*, overal gelijk maken, enz. [JAV. DAJ. *id.*]

II. wagen, strijdkar. [JAV. *id.* SKR. *id.*]

III. *rata-rata* zwermen van kleine vliegen [misschien verwant met I?]

راتس **ratoes**, honderdtal, *sa* — één honderd. [BAT. DAJ. *id.* JAV. *atoes*.]

راتڤ **ratap**, gejammer; klaaglied: *bidji* of *boetir* —, id. *Mĕratap*. *Mĕratapi*.

راتق **ratak**, kiezen, eene keus doen. *Mĕratak*. C.

راتو **ratoe**, titel van vorsten (ook van vorstinnen.) [JAV. *id.* gew. van vorstinnen. V. داتق.]

Digitized by Google

راج **radja**, regeerder, vorst, opperhoofd; titel van alle personen van vorstelijke afkomst in de mannelijke linie; koning in het schaakspel; — *bintang*. V. *bintang*; — *moeda*, titel van den onderkoning van Lingga. *Měradjakan*. *Karadjaän*. *Kajoe radja*, V. *doelang*; — *oedang*, soort van ijsvogel, *alcedo meninting*; — *pěnoma*, het geld dat aan de ouders der bruid betaald wordt. (C.)

راجق **radjoek**, zwaarmoedig, somber, treurig.

راجن **radjan**, I. twijfelachtig, nog niet uitgemaakt.

II. bloedstorting.

راجن **radjin**, ijverig, werkzaam. [DAJ. *id.* gaarne, gewillig.]

راجوالي **radjawali**, arend, *aquila leucogaster?* [SKR.? V. ولين, *waliman*.]

راچق **ratjik**, knip, val. *Běratjik*. *Pěratjik*, vogelaar. [JAV. *pratjik*, soort van vogelnest.]

راچن **ratjoen**, vergif, inwendig vergif. *Měratjoeni*. [BAT. JAV. *id.* MAK. *ratjoeng*.]

راد **rad**, HOLL. raad, bijv. raad van Indie; ook raadslid.

راد **rada**; *měrada?* verzachten, leenigen. C. [JAV. *rada*, eenigzins, een weinig.]

رادق **radak**, hark. *Měradak*, *kan*, bijv. *toembak*, eene lans zóó vellen dat het achtereinde op den grond rust. [Ook *rodok*.]

رادي **radei**, de vinnen van een visch. T. [BAT. *radè*.]

راس **rasa**, [1] smaak van iets, geur; gevoel, meening: — *nja*, het schijnt, geeft den indruk van... *Běrasa*. *Měrasa*, *i*, *kan*. *Rasaän*. *Pěrasa*, gevoel als zintuig. *Pěrasaän*, ook: bevinding, uiterlijke omstandigheden. *Sarasa*, ook: gelijk, evenals. [JAV. BAT. DAJ. MAL. *id.* SKR. *rasa*.]

[2] kwikzilver. [DAJ. MAK. *id.* JAV. *banjoe-rasa* id. SKR. *rasa*, ook: vloeibare zelfstandigheid.]

راسق **rasoek**, de sparren of het gebindte, waarop het dak van een huis rust. [JAV. *id.* vereenigd.]

راسي **rasei**, de civet-kat, *viverra rasa*. [JAV. *id.*]

راڤت **rapat**, digt, goed sluitend (als timmerwerk); aaneengesloten, eens gezind, van één gevoelen; raadsvergadering; in rade. *Měrapat*, ook: vereenigen. *Rapatan*. *Měrapatkan*. *Karapatan*. [JAV. *rapět*. DAJ. *id.* MAK. *rapà*. V. *apit*.]

راڤو **rapoeh**, (C. **rapih**), kruim; kruimelig: *sa* — *poen tidak*, geen kruimel. [DAJ. *rapei*, kruimelig.]

راكت **rakat**, op of aan elkander verbonden, gelijmd, gesoldeerd enz.; eene soort van roode erwten, = *saga*, die tot deeg gestampt, door goudsmeden enz. voor soldeersel worden gebruikt. *Měrakat*. *Pěrakat*, lijm, cement. [BAT. *rakot*, gom; soldeersel. JAV. *rakět*. MAK. *rakkà*, *rakkì*. V. *rapat*.]

راكت **rakit**, in orde, uitgerust; soort van dans; een paar, een maat, nam. een van de beiden, die een paar uitmaken; eene stelling, stellaadje; een vlot. *Rakitan*. [JAV. *rakit*, uitgerust, toestel. V. *rakat*.]

راكت **rakoet**, niet eerlijk zijn, draaijen, ontwijken. C.

راڭ **raga**, I. teenen werk, mand, korf; *boewah* —, teenen bal, zie *sěpak*; *raga-raga*, soort van armringen. [BAT. id. MAK. teenen bal.]

Digitized by Google

II. menschelijk ligchaam. [Kw. id. V. *rangka*.]

راڭس **ragas**, I. het hoofdhaar afgesneden hebben; gekortstaart, van paarden. *Měragas*. [Jav. *id.* geraamte, boom zonder bladeren; *gěgěs*, in een boom kappen om hem te doen uitsterven.]

II. *měragas*, rapen, roeven. C.

راگڠ, **ragang**; *měragang*, met geweld afscheuren. [Jav. met zijn velen bij de hand zijn om iets te doen.]

راڭم **ragam**, I. schakering van kleuren, patroon; verscheidenheid van toonen, melodie. [Bat. wijze van uitvoering, soort. V. *ragi* II. V. Skr. *rāga*, kleur.]

II. neiging, begeerte. [Skr. *rāga*, liefde, verlangen, neiging.]

راڭم **ragoem**, eene greep. C. [V. Jav. *gěgěm*.]

راڭو **ragoe**, in de war. *Měragoekan*. [Bat. id. Kw. hinderpaal.]

راڭي **ragi**, I. gest, zuurdeeg. [Jav. Daj. *id.*]

II. figuren, patroon van een kleed. T. [V. راڭم I. Bat. *id.* Mak. *ragi-ragi*, veelkleurig. Skr. *ragin*, geverwd.]

رام **rama**, (ook رامق) vader. [Jav.]

رام-رام **rama-rama**, vlinder. [Bat. *id.*]

رامس **ramas**; *měramas*, knijpen, drukken, bijv. handen of voeten; kneeden; *di* — *hati*, ter nedergedrukt. [Bat. *ramos*. Mak. *rámasà*.]

رامس **ramos**, de baard. C.

رامو **ramoe**, verzameling van allerlei dingen, prullen. C. *Měramoe*, al wat niet met het gevelde hout vervoerd wordt, de takken enz., er af nemen. [Jav. *rěmoek*, verbroken, verbrijzeld.]

رامه **ramah**, intiem, familiaar. *Bĕrramahramahan*. [Bat. *id.*]

رامه **ramih**, (Měn. **ramin**) naam van verschillende vezelplanten, gew. *boehmeria nivea*. [Het is 't Jav. *rami*, vlas, Mal. *kĕloewi*.]

رامي **ramei**, [1] (Měn. *rami*) vrolijk, lustig, pleizierig; fraai. *Bĕrameirameian*. — [2] druk bezocht, wel bewoond, welvarend. *Měrameikan*. — [3] druk, onophoudelijk, levendig, bijv. geschreeuw, schieten enz. *Měrameiramei*, met zijn velen iets doen, bijv. aanvallen. — Ook geschreven: *rameh*, *ramih*, *rami*, *rame*. [Skr. *ramja*, plezierig, fraai. Kw. *ramja*. Jav. *ramé*. Daj. *rami*. Mak. *rama-rama*, iets met zijn velen doen.]

ران **rana**, I. slagveld. [Kw. *id.*]

II. princes. [hetz. als رتن *rĕtna*.]

رانم **ranoem**, overrijp, beursig.

رانو **ranoe** = دانو. [Kw. *id.* Daj. *ranoem* en *danoem*.]

رانه **ranih**, naam eener plant, *lycopodium planum*.

راو **rawa**, moeras: *boeroeng* —, soort van duif, *columba littoralis*. [Jav. *id.* V. راوڠ I.]

راوت **raoet**; *pisau* —, een klein mesje om te schrappen. *Měraoet*. [Mak. *raoe*. Boeg. *daoe*. Bat. *id.*] *Raoetan*, zamengetr. *rotan*, zie beneden.

راوت **rawit**; *měrawit*? in eene beleediging inwikkelen. C. [V. Jav. *roewĕd*, verward, ingewikkeld.]

راوڠ **rawang**, I. moeras, meer. [Jav. *rawa*.]

II. ook *kĕrawang*, traliewerk. [Mak. *id.* doorschijnend.]

راوڠ **raoeng**; *měraoeng*, (ook *ngraoeng*) huilen. [Mak. *raoe*. Kw. *rahoen*, veel praats hebben: maar V. den naam van den vulkaan in O. Java. V. Skr. *rawa*, hevig geluid.]

راون **rawan**, I. verrukking. *Měrawankan*:

Digitized by Google

II. kraakbeen, knarbeen.

III. een woord bij het optellen van touwwerk, trossen, vruchten, knoopen, enz., in gebruik: *djala sarawan:* één *djala*-net. [BAT. *id.* een stel, twee of meer, van iets.]

راوي **rawei**; *mĕrawei*, met eene lijn visschen, die op eene bank in de rivier is vastgemaakt. C. [DAJ. *rawei*, lange lijn met 6 tot 50 vischhaken, die dwars over eene rivier gespannen wordt.]

راهت **rahat**, spinnewiel: *tiang* —, spinrokken.

راهڠ **rahang**, de kaken.

راهو **rahoe**, naam van het monster, dat bij eklipsen de zon en maan inslikt. [V. كدو. SKR. *id.*]

راي **raja**, groot? *djalan* —, de groote weg, heerbaan; de melkweg; *hari* —, feestdag; *boelan poernama* —, de volle maan; *boenga* —, *hibiscus rosa sinensis*, eene fraaije bloem, ook *kĕmbang sapatoe* geheeten. [BAT. naam aan dingen gegeven die de voornaamste zijn van hunne soort. V. KW. *ra*, ruimte, uitgestrektheid, en de eigennamen: *Ombi-rak*, *Loeboe-raja*, *Boekit-raja.*]

رايس **rais**; *mĕrais*? naar zich toehalen, met de hand ergens afvegen. C.

رايڤ **rajap**, I. witte mier. [JAV. *id.* DAJ. *rajap*, stelen, beschadigen enz.]

II. klimmen, van planten. C.

رايه **rajah**, het plunderen, verbeurdverklaren, bederven. *Rajahan.* C. [JAV. *rajah*, rooven, plunderen.]

رايه **rajih**; *mĕrajih*? aan het hart drukken. C.

رايو **rajoe**; I. *mĕrajoe?* vleijen, bepraten. C.

II. onpleizierig, niet op zijn gemak. *Mĕrajoekan.* C.

ربان **rabana**, tamboerijn.

ربت **rĕboet**; *bĕrĕboetrĕboet*, om strijd, om 't zeerst. *Mĕrĕboet*, met zijn velen ontweldigen, buit maken, rooven. *Mĕrĕboetkan. Mĕmpĕrĕboetkan. Rĕboetan.* [BAT. *id.* JAV. *id.* MAK. *raboè*, ontnemen.]

ربس **reboes**. gestoofd, gekookt. *Mĕrĕboes. Mĕrĕboeskan.*

ربڠ **rĕboeng**, jonge lootjes van gewassen, voornam. de eetbare uitspruitsels van het bamboe-riet. [BAT. *roboeng.* JAV. *ĕboeng.*]

ربن **rĕban**, kippen- of eendekooi. [BOEG. *rĕbang*, onheining?]

ربه **rĕbah**, omvallen, zooals boomen; omgevallen boomen; — *pangsan*, bewusteloos neêrslaan. *Mĕrĕbahkan.* [JAV. *id.* BAT. *robo.* MAK. *raba.* BOEG. *rĕba.*]

ربيا **roebija**, MĔN. eene vrouw, die de vijf verpligte gebeden doet enz. T. [JAV. *roebijah.*]

رتڠ **rĕtoeng**, ongesteldheid, ziekte.

رتق **rĕtak**, gebarsten, met reten; barst. [DAJ. *retah*, eene kleine scheur.]

رتن **rĕtna**, juweel; prinses; — *tjampaka*, topaas. [KW. *id.* SKR. *ratna.*]

رته **rĕtih**; MĔN. *mahartih*, draven. [BAT. *rati.*]

رتي **rĕti** = ارتي.

رجاس **rĕdjasa**, soort van boom, die fraaije bloemen draagt, *elaeocarpus sp.* [JAV. *id.*]

رجڠ **rĕdjang**, de 24 teekens van de maan-dierenriem; de daarmede verbondene voorzeggingskunst. [BAT. *rodjang*, benaming der dagen van de maand, als zij geraadpleegd worden omtrent hunne omineuse beteekenis, dragende zij dan ieder een meestal van dieren ontleenden naam. T.]

Digitized by Google

رجن **rĕdjan**, besmettelijke bloedafgang. [Bat. *rodjan*.]

رجه **rĕdjah**, rij, orde; spoor; beschreven reepjes papier voor amuletten. C. [Daj. *radjah*, tooverformulieren. Perz. *radjah*, rij.]

رچا **rĕtja**, afgodsbeeld. [Jav. Skr. *artjā*.]

رچان **rĕtjana** = رنچان.

رچتق **rĕtjik**, spat; het spatten. *Bĕrĕtjik*. *Mĕrĕtjik*. *Mĕrĕtjikkan*. *Pĕrtjik*. *Mĕmpĕrtjik*, *kan*. *Mĕmĕrtjik*, *kan*. *Kĕmĕrtjik*, *gĕmĕrtjik*, *kĕmĕrĕntjik*, *gĕmĕrĕntjik*, *kĕmĕritjih*, *gĕmĕritjih*, een geluid geven als opspattend of klotsend water. (D.) [Mak. *rattjì*.]

رداڤ **rĕdap**, kleine handtrom.

رداڤ **rĕdoep**, nevelachtig, niet helder, van de zon of de lucht.

ردق **rĕdik**; *mĕrĕdik*, beknorren. C.

ردم **rĕdoem**, I. donker, somber. C. [V. *rĕdoep*.]

II. gevelde boomen; *mĕrĕdoem*? den weg daarmede versperren. C.

رستوع **rastoeng**, (C. *rasdoeng*) zweer: — *kòtji*, venerische ziekte (eig. Kotjinsche zweer.) [Daj. *rastong*, eene vener. ziekte.]

رسق **rĕsik**, schoon, zuiver. *Mĕrĕsik*, helder, doordringend, van de stem. [Jav. *id*. Daj. *rasih*. V. بيرسه.]

رسمالا **rasamala**, Soend.? zekere hooge boom, *liquidambar altingia*. [Jav.? toebereid reukwerk, dat men namelijk van dien boom verkrijgt. Mal. *si-kadoendoeng*.]

رسي **rĕsi**, een heilige. [Jav. Skr. *id*.]

رڠت **rĕngat**, loop, dysenterie. [Jav. *id*. berst, scheur. Daj. reet, voorn. in partibus posterioribus.]

رڠت **rĕngoet**, kramp, krampтrekkingen.

رڠت **rĕngit**, muskiet. [Jav. *id*. Daj. *rangit*. Bat. *rongit*.]

رڠس **rĕngas**, de vernisboom, *glusta benghas*, = *kajoe sanga*? [Jav. *ingas*. Daj. *rangas*.]

رڠك **rangka**, scheede, omhulsel; lichaam; matrijs, vorm; huis zonder vrouw; arm, verlaten man. [C. Bij Marsden: het haar op het voorhoofd; een hanekam. Jav. *wĕrongka*, scheede van een kris enz.; gevangenis. Daj. *id*. beslag voor sieraad boven aan de scheede van een kris. V. *raga* II. Mak. *rangkà*, omvatten.]

رڠكت **ringkit**, borstwering, kanteelen.

رڠكس **rangkas**, moet zijn رڠكس.

رڠكس **ringkis**, soort van visch met eene groote kuit.

رڠكڠ **rangking**, groote mand of korf met een deksel, die men op den rug draagt.

رڠكوع **rangkoeng**, I. *mĕrangkoeng*, nederhurken. *Mĕrangkoengkan*. [Jav. *rongkong*, de stuit. V. *rangkok* en Jav. *rangkang*, het onderstel van een wagen.]

II. soort van vogel.

رڠكڠ **rĕngkoeng**, **roengkoeng**, luchtpijp. *Rĕngkoengan* en *karoengkoengan*, hals. [Bat. *roengkoeng*, hals. V. *sĕngkoeang*.]

رڠكڤ **rangkap**, dubbel; een paar; *boenga* —, eene dubbele bloem. [Jav. *rangkĕp*.]

رڠكق **rangkok**; *mĕrangkok*, op de vier voeten gaan, op handen en voeten gaan, in tegenoverstelling van *mĕndjoeloer*, op den buik gaan, van slangen en wormen. [V. *rangkoeng*.]

Digitized by Google

رغكل **rangkeel**, omarmen. [Jav. *id.*]

رغكي **rangkei**, zamengebonden; eene rist, bijv. uijen. Bot. Wb.

رغكيڠ **rangkijang**, Měn. rijstschuur van een bijzonder fatsoen. T. [V. *tangkei*.]

رڠك **rangga**, oververmoeid, overwerkt. *Měranggakan.*

رڠك **ringga**, (**rěngga**?) de manden aan weêrszijden van groote lastdieren; afdeeling in eene stal.

رڠك **roengga**, holte, bijv. in boomen; de openingen van het ligchaam: *lobang badan jang dinamaï akan dia roengga*; de schedelholte; opene plekken in het bosch, onder het geboomte: *bĕrnaoeng dibawah*—. [V. رونڠ. Jav. *rong*, een door de natuur gevormd hol in den grond. Mak. *roengga*, kuil die men in de padivelden graaft, en waarin zich in den West-moeson visch verzamelt.]

رڠڬت **rĕnggoet**, beter رڠت.

رڠڬت **ringgit**, reaal, spaansche mat, dollar. [Jav. *id.* Mak. *ringgi*.]

رڠڬس **ranggas**, ontbladerd en dor; een dorre tak. *Bĕranggas. Měranggas. Měranggasi. Měranggaskan.* [Bat. *id.* Daj. *ranggau*.]

رڠڬڠ **ranggoeng**, = رڠڬ. [V. رنجڠ.]

رڠڬڠ **rĕnggang**, wijd uit elkaâr, niet digt. [Jav. *id.* Daj. *ranggang*. Mak. *id.* Bat. *ganggang*, en V. hetz. Mal. woord.]

رڠڬو **ranggau**, V. مرڠڬو.

رڠڬو **roenggoe**, in gedachten neêrgehurkt. [C. Bengk. Daj. *roenggo*, lui.]

رڤت **rĕpoet**, verrotten, vergaan.

رڤڠ **rĕpang**, horizontaal afgesneden of gevijld, bijv. de tanden. C.

رڤه **rĕpoeh**; *mĕrĕpoeh*? een beest vastbinden om geslagt te worden. C.

رڤيه **roepiah**, roepij.

رقساس **raksasa**, booze geest, monster, reus. [Jav. *id.* Skr. *rāksasa*.]

رقسي **raksi**, het bereiden van parfumeriën. *Měraksi*, parfumeren, bijv. het ligchaam, een huis, enz.

رکس **rĕksa**, bewaking. [Jav. *id.*]

رکن **rĕkan**, gew. *rĕkanan*, deelgenoot, compagnon. [Daj. *rakan*, een heeredienstpligtige.]

رگا **rĕga** = ارڬ. [Daj. *id.*]

رڬڠ **rĕgang**, werktuig om iets op uittespannen. *Měrĕgang*, *kan*, uitrekken, uitspannen, bijv. de zeilen, zich zelven; klimmen, zonder ladder omhoog gaan. (C.)

رلڠ **rĕloeng**. V. ارلڠ.

رم **ram**, I. *mĕngĕram* (ook *ngĕram*), broeijen van vogels. [Jav. *angrĕm*, id.; *rĕm*, *rĕrèm*, rusten, uitrusten.]

II. bladeren als aas gebezigd om garnalen te vangen. C.

رم ر **roemroem**, *mĕroemroem*, liefkoozen.

رماج **rĕmadja**, bijna volwassen, van meisjes, gew. met bijvoeging van *poetri*. [Jav. Skr. *romādja*?]

رمب **rĕmba**, naast elkander gaan. C. Mak. *remba* id.]

رمب **rimba**, digt bosch, woud. [Bat. *ramba*. Dat. *himba*. V. Daj. *rimbo*, hoop van dingen, die niet digt op elkaar liggen.]

رمباي **rĕmbaja**, orembaai, soort van vaartuig in de Molukken. [Jav. *roembaja*.]

رمباين **rĕmbajan**, naam, dien men aan (groote, oude?) bokken geeft. T. [Bat. *rombè*.]

رمبت **rambat**, I. portaal. M.

II. welig omhoog klimmen, als van klimop en derg. [Jav. id. C. Batav.]

رمبت **ramboet**, hoofdhaar; haar van

Digitized by Google

manen en staart, bij een paard. *Daoen*—, eene plant, *ophioderma pendulum?*, — *poetri*, eene plant, *cassyta filiformis*. *Ramboetan*, soort van vrucht naar de harige schil zoo genoemd, *nephelium lappaceum*. [JAV. *id.* DAJ. *rambo*, garen.]

رمبت **rĕmbat**, I. **rimbat?** balken die op schepen van de voor- naar de achtersteven gelegd worden om de dekplanken te steunen.

II. = *rimbas*.

رمبس **rimbas**, eene soort van mes om het hout glad te maken. *Mĕrimbas*. C. [BAT. *rimbas*.]

رمبس **rĕmbas**, doorzijpelen; uitzweeten. [JAV. *brĕbĕs*, *mĕrĕbĕs*.]

رمبڠ **rambang**, **rĕmbang**, I. juist in 't midden; het midden van den dag; ook: juist. C.

II. opkomen, voor den dag komen. C.

III. *rambang-rambang*, de kans wagende, onversaagd, avontuurlijk.

رمبڠ‌ر **roembang-rambing** = رمڤڠ‌ر. [BAT. *id.*]

رمبق **rombak**; *mĕrombak*, vernielen, vernietigen. *Karombakan*, afbraak, puinhoop. [DAJ. *roembak*, een groot gat.]

رمبمبڠ **rĕmboemboeng**, soort van boom. [BAT. *dongdong*.]

رمبن **rambon**, hagelsteenen. [BAT. C.

رمبن **rĕmboen**, **rimboen?** weelderig van planten. T. [BAT. *roemboen*. V. *rĕmbat* II.]

رمبو **ramboe**, franje. *Bĕramboe*. [BAT. *id.* vezels van vruchten; pluis; koord.]

رمبوتي **ramboeti**; *kain* — haarachtige stof [? afgeleid van *ramboet?* MAK. *id.* eene zeer fijne soort van wit doek.]

رمبي **rambei**, I. kwast, bijv. van edelgesteenten, tressen, van het haar; *ajam* —, een kip met omgekrulde veêren? *Bĕrambeikan*. [DAJ. *roembai*, franjes. MAK. *rombe-rombe*. KW. *rĕmbe*, jonge blâren krijgen.]

II. soort van vrucht?

رمبيا **roembija**, I. de sago-palm. [BAT. MAK. id.]

II. franje, strook. C.

رمڠ **rĕmang**, half donker, schemerachtig; bewolkt. [DAJ. *remeng*. JAV. *rĕmĕng-rĕmĕng*, halfdonker. MAK. *rammang*, wolk.]

رمڤاجي **rĕmpadji**, soort van mes of scheermes.

رمڤاني **rĕmpanei**, naam van een gewas, *ardisia* (*coriacea?*). [SD. *kalĕmpani*. C.]

رمڤت **roempoet**, gras. [JAV. *id.* MAK. *roekoe*, *rompo*. SD. *djoekoet*.] — *lalang*, *imperata arundinacea*; — *kamaloean*, kruidje-roer-mij-niet, — *karbau*, *cynosurus indicus* C., — *koeda*, *echinochloa colonum*, — *lakilaki*, *verna indica* C., — *lari-lari*, *spinifex squarrosus*, — *lidah-ajam*, *spermacoce scaberrima*, — *mas*, *ruëllia repanda*, — *prasman*, *eupatorium ayapana*, — *sĕkti*, *nasturtium indicum*, — *sĕrei*, citroengras, *andropogon schoenanthus*, — *sétan*, *leucas linifolia*.

رمڤس **rampas**; *mĕrampas*, met geweld wegnemen, rooven, plunderen; verbeurd verklaren. *Mĕrampas*, *i*, *kan*. *Rampasan*. [JAV. DAJ. *id.*]

رمڤس **rampoes**; *moeloet* —, iemand die te onpas spreekt en anderen in de rede valt, eig. een mond die dat doet.

رمڤڠ **rampĭng**, slank, tenger. [JAV. *id.*]

رمڤڠ **rampoeng**, afgedaan, beslist. *Mĕrampoeng*. *Rampoengan*. [JAV. *id.*]

Digitized by Google

رمڤڠ **rimpang**, de vingervormige vrucht van gember, curcuma enz. T. [Bat. *id.*]

رمڤڠ **rompang**, geschonden, verminkt; af zijn, ontbreken, bijv. — *gigi*, tandeloos. *Mĕrompangkan*. *Rompang-ramping*, in flarden zijn. (van dit gw.?) [Jav. *id.* ingekerfd.]

رمڤق **rampak**, uitgespreid, van de takken van boomen. [Jav. regelmatig, geschaard. Mak. *rampong*.]

رمڤق **rompak**, het bedrijven van zeeroof: *praoe* — een roofschip. *Mĕrompak*. *Pĕrompak*, een zeeroover. [Daj. *roempak*, te digt bij; *maroempak*, van nabij overvallen, enteren?]

رمڤن **roempoen**, spruitstengel, de verscheidene stengels die uit éénen wortel of eig. wortelstok ontstaan, zoo als bij de grassen; *sa* — *boeloeh*, een enkele bamboe-stengel.

رمڤه-رمڤه **rampah-rampah**, kruiderijen, bestanddeelen van iets heets, bijv. ook van buskruid. [Mak. Boeg. *rampa*.]

رمڤه **rĕmpah**, verdelgd, vernield. *Bĕrĕmpah*. [Jav. *rĕmpak*, verbrijzeld, verpletterd. Daj. arm, armzalig, *rampak*, schade.]

رمڤي **rampei**; *pandan* —, *pandanus latifolius*, eene welriekende pandanussoort, waarvan de bladeren, in repen gesneden, dienen om aan voorwerpen een aangenamen geur te geven. *Boenga* —, de bloemen van dien boom.

رمڤي **rimpi**, „de kleine bollen die ter zijde uitspruiten en dus voortzetten". Bot. Wb.

رمق **ramak**, laat het zoo zijn! — *lah poetih toelang*, *djangan poetih mata kita*, laat ons gebeente wit worden, onze oogen zullen dit niet.

رمق **rĕmoek**, in stukken breken of gebroken. *Mĕrĕmoekkan*. [Jav. *id.* Daj. *ramok*. Mak. *remo*.]

رميس **rĕmis**, **rimis**, soort van tweeschalig schelpdier, (*donax*. M. *chama* bij Rumphius). [Bat. *rimis*.]

رنتاك **rantaka**, kleine soort van geschut van inlandsch maaksel. [Jav. *id.* Mak. *rantakang*.]

رنتڠ **rantang**, [1] *rĕntang*, gespannen, uitgerekt. *Mĕrantangkan*. C. [V. Daj. *renteng*, dwarsstreep.]

[2] mand met verdiepingen, waar etenswaren in gedaan worden, wanneer men buitenshuis gaat eten. [Mak. *id.* V. Jav. *roentoeng*, op elkaar volgen, en *renteng* eene snoer.]

رنتڠ **ranting**, afgebroken of afgesneden takken van boomen; dunne takjes; baard van het koorn. *Mĕranting*. *Ranting-rantingan*, afgesnoeid hout. [Bat. *id.* twijgen. Jav. *rĕntĕng*, gescheurd, *rontang-ranting*, aan stukken gescheurd.]

رنتڠ **rĕntoeng**, gebrand, aangebrand. C.

رنتڠ **rentang**; *mĕrentang*, van kwaadheid op den grond stampen, zich driftig maken.

رنتق **rantak**; *mĕrantak*, met geweld ergens aan trekken, rukken.

رنتق **rantik**, riet, rotting. M. [V. Daj. *roentih*, de schil der rotan, die bij het bereiden afgehaald wordt.]

رنتق **rentak**, hetz. als *rentang*. *Mĕrentak*. [Bat. *id.*]

رنتق **rintik**, spat, spikkel; in druppels neêrvallen. [V. رنچق. Daj. vlek; fijne regen.]

رنتم **rantam**, tegen iets aanstooten. C. [V. هنتم.]

رنتن **roentoen**; *mĕroentoen*, afrukken, aftrekken, van iets dat ergens tegen aan zit. [Bat. *id.*]

Digitized by Google

رنتو **rantau**, uitstekende punt eener rivier; kromming in eene laan (of eig. het gedeelte van de eene punt, de eene kromming, tot de andere?); ook: zwervend (C.) [BAT. *ranto*, streek van eene rivier, gerekend van het eene gedeelte, waar de stroom sterk is, tot het andere; gedeelte van iemands levensloop.]

رنتة **roentoeh**, nederstorten; barsten? *Měroentoehkan*. [JAV. BAT. id. DAJ. in malkander vallen, in een zakken. MAL. *roentoeng*.]

رنتي **rantei**, keten, ketting: *badjoe* —, maliekolder, wapenrok; — *babi*, eene ketting, die aan de everzwijnen zou te vinden zijn en welker bezit onkwetsbaar maakt. *Měranteikan*. [DAJ. id. BAT. *rantè*. MAK. JAV. *ranté*.]

رنجس **rindjis**, spat, alleen van waterachtige vloeistoffen. *Běrindjis*. *Měrindjis*. *Měrindjiskan*. *Měmpěrindjis*. *Měmpěrindjiskan*. *Pěrindjis*.

رنجڠ **randjoeng**, diep buigen, kruipen. C. [V. رڠكڠ.]

رنجڠ **rěndjang**, het onderstel van een bed. C.

رنجڠ **rendjong**, lang, van postuur.

رنجو **randjau**, scherp gepunte paaltjes, die men in den grond steekt om eene plaats ontoegankelijk te maken. [BAT. *randjo*.]

رنجان **rěntjana**, schets, ontwerp, kopij, afschrift; verhaal. *Měrěntjanakan*. [SKR. *ratjanā*, rangschikking, letterkundig opstel enz. Het JAV. *rěntjana*, beproeving, is 't SKR. *randjana*.]

رنجڠ **rantjoeng**; *pisau* — eene soort van mes. [V. *rentjoeng*.] *Měrantjoeng*, de uiteinden ergens van afsnijden; snoeijen. *Pěrantjong*: — *kalam*, een penneme. [MAK. id. BOEG. *dantjoeng*, snijden, vermaken van eene pen.]

رنجڠ **rentjoeng**, Atjinesche kris. T. [Marsden. Hist. of Sum. 3d. ed. p. 348 pl. E.]

رنجق **rěntjik** = رنجق.

رنجق **rintjik**, snipper, spaander, klein stukje. [JAV. *rentjek*.]

رنجه **rantjah**, broekland. (C.) *Měrantjah*, het drijven van vee op de akkers, om die week en geschikt ter bezaaijing te maken. MĚN.?

رند **renda**, kantwerk van goud of zilver, passement. [JAV. DAJ. *rénda*. PORT. *renda*, kant.]

رندا **randa**, I. weduwe. *Měranda* [DAJ. id. JAV. *ronda*, weduwe met kinderen.]

II. *randa-djawa*, soort van gierst, *panicum palmaefolium*.

رندڠ **randoeng**, ergens op of over heen stappen. C.

رندڠ **rěndang**, gebrande rijst in den bolster. *Měrěndang*, braden, bakken, roosten: ook van een hart, dat brandt, *bagei di rěndang*. [BAT. *rondang*.]

رندڠ **rindang**, **rěndang**, digt beloofd, lommerrijk: *rampak lagi* —.

رندڠ **rindang**, de kiel van een schip.

رندق **randoek**, een groote oude bok. [BAT. *id*. DAJ. *randok*.]

رندم **rěndam**, ingedoopt, doortrokken van water. *Měrěndam*. *Měrěndamkan*. [V. *indam*. BAT. *rondam*, *rondom*. JAV. *rendĕm*. DAJ. *randam*.]

رندو **randoe**, de kapok-boom; *oriodendrum anfractuosum*, — *oetan*, de wilde kapok, *salmalia malabarica*. [JAV. *id*.]

رندو **rindoe**, reikhalzend verlangen; *pantoen* —, minnelied. *Měrindoe*. *Pěrindoe*: bamboes waarin aan de windzijde gaten gesneden zijn, en dat daar-

Digitized by Google

door bij wind klagende toonen uit, even als eene aeolus-harp.

رندة **rĕndah**, laag, niet hoog; nederig. *Mĕrĕndahkan. Rĕndahan.* [Daj. *randah.*]

رندي **rindi**, gordel. C.

رنسم **ransam**, Mĕn.? zekere harde, scherpgepunte varensoort. T. [Bat. *arsam.*]

رنڠ **rĕnang**; *bĕrĕnang*, zwemmen. *Mĕrĕnangi.* [V. Jav. *langi*, id. Mak. *ronang*, dobberen, drijven.]

رنڠ **rĕnĕng**, somber, bewolkt. C. [? V. *rĕmang.*]

رنجاي **rĕnjai**, motregen, stofregen. C.

رنجه **rĕnjah**, I. breekbaar, broos. C. [Jav. id.]

II. werkzaam, ijverig. C.

روبا **roeba-roeba**, eene soort van belasting, ankergeld. [Jav. *roeba*, omkooping.]

روبڠ **roebing**, uitleggers aan boord van een schip. M. *gunwale.* C. [Daj. *roebing*, kadjangmatten om de boorden van een schip hooger te maken.]

روبڠ **roeboeng**, met zijn velen ergens om heen staan of zitten. — *Kroeboeng*, door velen omsingeld. *Mĕngroeboeng*, *i.* [Jav. *id.*].

روبه **roeboeh**, met geraas vallen, op den grond ploffen; wat neêrgeslagen is, bijv. boomen, die op den grond liggen. *Mĕroeboehkan.* [Jav. *roeboeh*, Ng. van *rĕbah.* V. *rĕbah.*]

روبت **roewat**, na eene gedaanteverwisseling de natuurlijke gedaante weder aannemen. [Kw. *id.*]

روبت **roewĕt**, eene weêrhaak. C. [Jav. *roewĕd*, moeijelijk verward. V. *rawit.*]

روتن **rotan**, rotting, rottingriet [voor *raoetan*, zie *raoet.* Mak. *raoekang.* Bat. *hotang.*]

روتره **roetoe-roetoe**, zeker kruid als mos. Bot. Wb.

روتي **roti**, brood, tarwebrood. [Jav. Mak. id. Beng. of Hind. volgens M. en C.]

روج **rodja**; *mĕrodja?* bloemen zamenvoegen in de gedaante eener roos. v. H.

روجق **roedjak**, I. door den rieten vloer van een huis steken. M.

II. soort van zuur.

روج **roetja**, het gepeupel. C. [Jav. *roetji*, boersch, ongemanierd.]

رود **roda**, Port. rad, wiel. [Jav. Mak. id.]

رودس **roedoes**, soort van sabel, die zonder schede gedragen wordt. [Bat. *id.*]

رودق **rodok**, soort van hark. [C. Bengk. V. *radak.*]

رودي **roedi**, I. enkel van de voet.

II. voor *oerdi*, orders.

روس **roewas**, lid, geleding, bijv. van den vinger, van riet enz. [Bat. id. Jav. *ros.*]

روس **roesa**, hert; *babi* —, zie *babi.* [Bat. *oersa.*]

روسق **roesak**, bedorven, geschonden, vernield; ook van het hart, bedroefd. *Bĕroesak. Mĕroesak. Mĕroesakkan.* [Jav. *id.* Mak. *roessa.* Daj. *roesah*, vol gaten, vol wonden; *roesak*, geheel bedorven. V. *loesoeh.*]

روسق **roesoek**, ribben, zijde, van het ligchaam, van een schip enz. [Bat. *id.* Mak. *roesoè.* Jav. *oesoek*, dakspar, sparrib.]

روڠ **roewang**, holte, gat; open ruimte tusschen vier palen, waar een huis op rust, of ook tusschen de ribben van een schip. *Timba-roeang.* V. تيب. *Baleiroewang* of *baleirong*, de balei van den Vorst. [Daj. *id.* Bat. *oerang-tonga*, middenruimte en *roewang*, gat, ope-

Digitized by Google

ning. MAK. *rowang*, ruim van een schip. JAV. *rong*. V. رڠك en *loebang*.]

روڠ **rong**, sap van de *garcinia cambogia*, guttegom. C.

روڠت **rongot**, spraakzaam, praatziek. *Mĕrongot*. C. [V. 't volg. woord.]

روڠت **roengoet**; MĔN. *maharoengoet* en

روڠس **roengoes**; MĔN. *maharoengoes*, een dof schuivend geluid maken, als een wapen dat uit de scheede wordt getrokken. T. [BAT. *oengoet*.]

روڤ **roepa**, uiterlijk voorkomen, gedaante, gelijkenis; bestaande in; *roepanja*, het lijkt er naar, het schijnt; *saroepa*, van dezelfde gedaante. *Mĕroepakan. Mĕnjaroepa*, *i*, *kan*. [BAT. JAV. MAK. BOEG. *id*. SKR. *rōēpa*, fatsoen, gedaante.]

روق **roewak** en **roewak-roewak**, groote roof-vogel; *roewak bangkei*, gier, — *poetih*, reiger (?) [V. den vogel *Rok* uit de 1001 Nacht.]

روكق **rokok**, sigaar. [JAV. MAK. DAJ. *id*. Ons roken.]

روكم **roekam**, soort van wilde vruchten; — *asam*, *flacourtia sapida*, — *badak*, *capparis sp.*, — *manis*, *fl. rukam*, — *sĕpat*, *fl. jangomas* —. [DAJ. *id*. BAT. *roeham*. JAV. *roekĕm*.]

روڬل **roegoel**, schaken, schenden. *Mĕroegoel. Pĕroegoel. Mĕmpĕroegoel*. [V. MAK. *rokkolò*.]

روڬي **roegi**, verlies, schade. *Bĕroegi. Mĕroegi. Karoegian*. [BAT. DAJ. MAK. BOEG. *id*.]

روم **roema**, haren op het ligchaam, borstels, veêren: *nedjis* — *sĕgala bangkei*, *dan boeloenja*, *dan ramboetnja*: onrein zijn de haren op het ligchaam van doode beesten, en hun vacht en het haar van hunne manen en staart. [JAV. *rema* Kr. v. *ramboet*.]

رومس **roeman**, I. kaf van graan.

II. persoon, ligchaamlijke gedaante; *lobang* —, porien der huid (voor *roema-an*, haargaten ?).

رومه **roemah**, huis; *isi* — huisgezin, — *tangga*, een woonhuis, een huis, waartoe men met eene ladder opklimt, in tegenoverstelling van *r. koeda* enz. [BAT. *roema*. JAV. *oemah*, *omah*.]

رونت **roenoet**, spoor, vore; draden aan den stam van jonge kokospalmen. *Mĕroenoet*, volgen. [DAJ. *id*.]

رو **roewah**, I. *mĕroewah*, roepen, toeroepen. *Roewahan: sa* —, een afstand, waarop men iemand beroepen kan.

II. wegwerpen. C.

رويٓ رويٓ **roewei-roewei**, = روق ?

رويڠ **roejoeng**, het hout, in tegenoverstelling van het merg, der palmboomen.

رهسي **rahasia**, (MĔN. *roesija*) geheim. [MAK. *id*. KW. *roesija*. SKR. *rahasja*.]

ريب **riba**, schoot. *Mĕriba. Mĕribakan. Ribaän*. [MAK. *riwa*.]

ريب **riboe**, duizendtal. *Sariboe*, één duizend; soort van palmboom, *gĕbang*-palm, *corypha umbraculifera*. [BAT. *id*. JAV. *èwoe*.]

ريبت **riboet**, eene bui, wervelwind. [JAV. *riwoet*. DAJ. *id*. wind, adem. MAK. *rimboè*.]

ريج **redja**, al wat men van iets, dat men gebruikt, wegwerpt, snippers, bijv. *redja redja ajam*, de pooten enz. van kippen.

ريدي **ridi**, soort van matten draagstoel. C.

ريس **risa**, wen, buil, gezwel.

ريسو **risoe**, gekreukeld. [C. BENGK.]

ريسو **risau**, een ligtmis, landlooper. [SKR. *riswa*, boosdoener, beleediger.]

Digitized by Google

ريغ **rijang**, I. rups. *Riang-riang*, eene soort van tor, die bij het vliegen een schel geluid maakt. [V. Jav. *rijoeng*, eene soort van lang rietgras. Bat. *rijang-rijang*, zekere kruipplant.]

II. (scheepsterm) strijken met de riemen.

ريغريغ **rengreng**, schets op papier, ontwerp. [Jav. *id.*]

ريڠن **ringan**, ligt, niet zwaar; ligt, van weinig belang. *Mĕringankan*, ook: verligten. [Mak. Boeg. *ringang*.]

ريڤس **repoes**; *mĕrepoes*? dingen zamen- of opbinden. C.

ريك **reka**, maatregel, verzinsel, list. *Mĕreka*, ook: kunstig bewerken, zamenstellen. [Jav. *id.* Skr. *rekhā*, lijn (ook gedragslijn?); bedrog.]

ريكت **rikat**, modder, brei van klei en zand.

ريل **reál**, reaal, spaansche munt. [Jav. Mak. *id.* Daj. *rear*, geld. Port.]

ريمس **rimas** of **raïmas**, kruimels. C.

ريميس **rimis**, = رميس.

ريمو **rimau**, = هريمو.

ريمه **rimah** of **raïmah** = ريمس C.

رين **rina** = **dina**. [Jav. *rahina*, *rina*.]

رينه **rinah**, druppelen, lekken.

ريواس **riwasa** = ديواس. [Mak. *rewasa*.]

ريوڠ **rewang**, lavéren, tegen den wind zeilen. [Mak. *id.* zwaaijen.]

ريق **rijak**, slijm.

ريق **rijoek**, hellende, schuins.

ريوه **rijoeh**, luidruchtig, van vreugde of droefheid. [V. Daj. *rioh*, gemeenschappelijk.]

ريه **rijah**, ijdel, praalziek? Bij C. Ongeveer hetz. als ريوه? [Mak. *rijà*.]

س

س **sa**, V. de spraakkunst.

ساب **saba**, bij zijn goede vrienden bezoeken afleggen. [Jav. *id.* los rondloopen; onaangemeld bij iemand verschijnen.]

سابت **sabit**, soort van seis. T. [Bat. *sasabi*. V. سوي *soewei*.]

سابت **saboet**, de vezelige bast van de kokosnoot: *tali* —, touw daarvan gemaakt, zoogen[d]. *kajer*.

سابر **sabar**, hevig, verwoed, bitter, bijv. vechten, bijten, weenen.

سابڠ **saboeng**, 't hanen laten vechten. *Mĕnjaboeng*. *Saboeng-mĕnjaboeng*, tegen elkaar inschieten, als vechtende hanen, bijv. van bliksemstralen, windvlagen, legers, enz. *Saboengan*: *ajam* —, vechthaan. [Jav. *sawoeng*, haan.]

سابق **saboek**, gordel. [Jav. *id.*]

سابن **saboen**, zeep. [Arab. صابون.]

سات **satoe**. V. سوات.

ساتڠ **satang**, staak, lange stok. [Jav. id. V. *batang*. Batav.?]

ساتو **satoh**, soort van Kedahsche klewang, ook bij het koppesnellen door de Dajaks gebruikt.

ساج **sadja**. V. سهاج II.

ساجي **sadji**, 't opdisschen van gereg-

Digitized by Google

ten; geregten, *toedoeng* —, deksel over de geregten. *Bĕrsadji. Sadjian*, eene partij. [Jav. *id.*, gereed zijn; geregt. V. Skr. *sadjdja*, gereed, gekleed, getooid.]

سادر **sadir**, sal ammoniak. [Perz. *nosjadir.*]

سادف **sadoep**, soort van mes. [Daj. *sadop*, kleine dolk.]

سار **sara**, I. provisie, onderhoud; rantsoen, gage; aandeel der matrozen in de lading van een schip. *Mĕnjaraï. Mĕmpĕrsaraï.* [Jav. *sarat* V. سارت.]

II. puntig; *gigi* —, snijtand. [Kw. id. V. Skr. *śara*, pijl, *sāra*, kracht.]

سارت **sarat**, vol geladen, vol, inz. van schepen. *Mĕnjarat*, *kan.* [V. *sara.* Bat. *sorat.* Mak. Boeg. *sarà* id. Daj. *sarat*, diep liggen, van schepen.]

سارغ **sarang**, nest, web, honigraat. *Bĕrsarangsarang*, vol gaten, als een honigraat. [Jav. *id.* gevlochten deksel, notedop.]

سارغ **saring**, met een sleepnet vistchen. C. [Jav. *id.* zeef.]

سارغ **saroeng**, scheede van een kris of wapen in 't alg.; hulsel; soort van rok, het gewone kleed der oosterlingen. *Mĕnjaroengkan.* [Jav. id. Bat. scheede, hulsel. Daj. *saloi.*]

سارف **sarap**, wat op het water drijft. T. *Mĕnjarap*, zich naar iemand schikken? [Bat. *sasop.* Jav. *sarah.*]

سارق **sarak**, gescheiden, van elkaar af zijn; echtscheiden; gespeend worden; wegloopen. *Mĕnjarak.*

سارق **sarek**, schor, heesch. C.

سارن **saron**, een muziekinstrument bestaande uit een bak, waarop, langs koord, 7 metalen staven liggen. [Jav. *id.*]

ساري **sari**, bloem. [Jav. id.] „Draeden als in de roosen en in de nymphaea (?) zijn". Bot. Wb.

ساس **sasa**, sterk; *mĕnjasakan.* [Kw. ster; leeuw.]

ساسر **sasar**, afgedwaald. [Jav. *id.*]

ساسق **sasak**, grof matwerk van bamboes; horde; schuit daarmeê bedekt, dienende als veerpont.

ساسه **sasah**, geesselen. C.

ساڠ **sanga**, I. *sĕnga?* vuil, droesem; snot. [Mak. Boeg. *sango*, snofneuzen, door den neus spreken.]

II. *kajoe* — = *k. rĕngas?*

ساڠت **sangat**, zeer, uitermate. [Jav. id.]

ساڠيت **sangit**, kamenier. C.

سائف **sapa.** V. سياف.

سائت **sapat**, soort van visch. M.

سائت **sapoet**; *mĕnjapoet*, bedekken. *Sĕlapoet*, vlies dat ergens om heen zit, bijv. in het ligchaam; roofje op eene wond. [Kw. *id.* dekkleed. V. *lipoet.*]

سائو **sapoe**, bezem, borstel; — *tangan*, zakdoek om de handen aftevegen of ook om om het hoofd te doen. *Mĕnjapoe*, afvegen; wrijven met iets, insmeeren. *Pĕnjapoe.* [V. *sĕpoeh.* Jav. Mak. id. Daj. *sapo*, verf.]

سائي **sapi.** Jav. rund, koebeest. [Batav.]

ساك **saka**, erfelijk. C. [Jav. *id.* afkomst, oorsprong. V. *baka.*]

ساكت **sakit**, ziek; — *ati*, wrokkig, vertoornd, — *boelan*, maaneklips. *Mĕnjakit*, *kan. Mĕmpĕrsakit*, *i*, *kan*, *Pĕnjakit. Kasakitan*, ook van uitwendige kwalen. [Jav. *id.* Bat. *sahit.*]

ساكل **sakal**, schraal, tegen, van den wind.

ساكو **sakoe**, I. zak.

Digitized by Google

II. gescheiden, afgezonderd. *Mĕnjakoe, kan. Sakoe-sakoe*, stilletjes. [V. I.]

ساكي **sakei**, I. onderhoorige; bediende; compagnon.

II. soort van boot. C.

III. afrossen. C. [V. I.]

سأك **saga**, het roode boontje van de *abrus precatorius*, bij het goud-wegen in gebruik; gemiddeld gaan er 24 op een *mas*, en rekent men een saga-goud op 10 duiten waarde; — *pohon*, een dergelijk, doch grooter, zaad van de *adenanthera pavonina*.

ساگو٢ **sagoen-sagoen**, zeker gebak, bestaande uit rijstemeel met suiker en geraspte kokosnoot. T.

ساگو **sagoe**, meelachtig plantenmerg, inzonderheid dat van den sago-palm; sago. *Bĕrsagoe. Sagoe-sagoe*, soort van werpspies, die de zeeroovers gebruiken.

ساڭي **sagi**, zijde van een vierkant of andere figuur. *Pĕrsagi: ampat* — (ook *bĕpĕrsagi ampat*) vierkant; in 't vierkant; *tiga* —, driehoekig. [Daj. *id.* kant; hoekig. Jav. *pĕsagi*, vierkant.]

سالت **saloet**; — *gigi*, het verglaassel der tanden. *Mĕnjaloet, i*, beleggen, overtrekken. *Pĕnjaloetan.* [V. ثالث *paloet*. Jav. *sĕloet*, versierde rand om iets.]

سالڠ **salang**, I. het ter dood brengen met de *kris pandjang*. *Mĕnjalang, i, kan. Mĕmpĕrsalang, i, kan. Salangan*, bijv. *pĕrkakas* —, daartoe benoodigd gereedschap. *Pĕnjalang: tĕmpat* —, de holte boven het regtersleutelbeen. *Pĕrsalangan. Pĕnjalangan.* D. [Jav. *id.* schouderblad. V. *sĕlang*.]

II. *ali-ali*, het midden van een slinger, waar de steen ligt. M. [V. *sĕlang*.]

سالڠ **saling**, huisvesten. M.

سالڠ **saloeng**, pijp van bamboes om vuur mede aanteleggen. T. [V. *soeling*.]

سالق **salak**, I. het blaffen. *Mĕnjalak. Pĕnjalak.*

II. soort van rotan-palm met eetbare vrucht, *zalacca edulis*.

سالن **salin**; *bĕrsalin*, verwisselen, bijv. van kleederen of naam; — *anak*, bevallen. *Mĕnjalin*, ook: vertalen en copiëren. *Salinan. Pĕrsalin*, staatsiekleed (het Arab. خِلْعَة). *Mĕmpĕrsalin, i*; ook in 't alg. geschenken geven. [Jav. *salin*, id.]

سالة **salah**, I. verkeerd; fout, misslag; missen, niet treffen, ontgaan; haperen; — *sĕdikit*, het scheelt weinig, er ontbreekt weinig aan; — *kĕna*, onbestaanbaar; — *lakoe*, soort van boom, *cissus quadrangularis* C.; — *silah*, overtreding. *Tĕrsalah. Mĕnjalah*, berispen; — *kan*, tegenspreken; berispen; zich verzetten; (eene belofte) breken. *Salahan. Bĕrsalahan. Kasalahan.* [Jav. *id.* Bat. Daj. Mak. *sala*.]

II. — *saorang*, — *soeatoe*, een van beiden, een van allen. [Jav. *id.*]

سالة **saleh**, voortgaan; een weg. C.

سالي **salei**; *mĕnjalei*, boven een zacht vuur droogen, bijv. visch. [Bat. *sale*.]

سام **sama**, gelijk; gelijke, bijv. — *manoesia*, evenmensch; zamen; om 't even of ...; aan, voor; — *tĕngah*, juist in 't midden. *Sama-sama*, gezamenlijk. *Bĕrsama-sama. Bĕrsamaän. Bĕrsama-samaän. Mĕnjama, i, kan.* [Jav. Daj. Mak. *id.* Skr. *sama*, gelijk, gelijkend.]

سامر **samar**, vermomd; verborgen.

Digitized by Google

Mĕnjamar, *kan*. *Pĕnjamar*, verspieder. *Kasamaran*. [JAV. *id*.]

سامر **samir**, nipahbladeren zamengeregen en voor dekmatten gebruikt. C.

سامڠ **samang**, eign. van eene soort van Negritos in het schiereiland van Malaka.

سامق **samak**, run, looisel; gelooid. *Mĕnjamak*. [JAV. lederen band om een boek.]

سامن **samoen**; *mĕnjamoen*, rooven, plunderen. *Pĕnjamoen*. [JAV. somber, onbewoond, *njamoen*, heimelijk verrigten.]

سان **sana**, daar, ginds.

سانق **sanak**, eigen neven; nabestaanden; *anak* —, zie *anak*. *Bĕrsanak*. [JAV. *id*. GW. *anak*.]

سانن **sanan** = **sana**.

ساني **sanei**, soort van boom, die timmerhout oplevert. C.

ساو **saoe**, deksel, bijv. van eene *bĕlanga*; — *bĕlanga*, ook eene soort van platten visch. [C. BENGK.]

ساوت **sawat**, I. [1] los omgeslagen; wat los omgeslagen wordt. *Bĕrsawat*. *Pĕsawat*, strengen van juwelen of derg.; muzieksnaren. [V. *tjawat*.]

[2] leidsel. [C. BATAV.]

II. in de verte klein schijnen. [C. BATAV.]

ساوڠ **sawang**, laag water bij de kust, onderscheiden van de diepe, blaauwe zee. MĔN. zeestraat; — *langit*, de ruimte tusschen 't uitspansel en de aarde. (T.) [BAT. *sawang*, kant van eene waterplaats, aanlegplaats. JAV *sawangan*, monding eener rivier, geluid van iets dat door de lucht strijkt.]

ساون **sawan**, stuipen: — *babi*, vallende ziekte; — *bangkei*, beroerte. [JAV. *id*. een kind bang maken om het stil te krijgen.]

ساوه **saoeh**, anker; dreg. [DAJ. *id*. BAT. *sao*. V. *soh*.]

ساوه **sawah**, bouwland dat onder water kan gezet worden. *Oelar* —; *python bivittatus* en *p. reticulatus*. [JAV. *id*. BAT. *saba*.]

ساوي **sawei**, blaauwachtig zwarte vogel met twee lange veêren in de staart, *edolius sp*.

ساهت **sahoet**; *mĕnjahoet*, *i*, antwoorden. [JAV. *sahoer*, id.]

ساهن **sahan**, soort van grooten aarden schotel. C.

ساي **saja**, V. سهاي.

سايت **sajit**, in dunne schijfjes of aan mooten gesneden, bijv. visch. *Pĕrsajit*. *Mĕnjahit*. [BAT. *manèjat*, een beest slagten, — *i*, een visch in mootjes snijden. DAJ. *sajat* in stukken gesneden.]

سايڑ **sajir**, spreken, — *kan*: vertellen. ['t ARAB. شعر.]

سايڑ **sajoer**, moeskruiden. *Sajoeran*.

سايڠ **sajang**, medelijden, deernis: — *nja*, 't is jammer om hem; *tiada* —, niet om geven. *Mĕnjajang*, *kan*, ook: sparen. *Pĕnjajang*. [DAJ. id. MAK. *saja*.]

سايڠ **saing**, te zamen, bijv. gaan, varen. *Saingan*, een schip dat meê zeilt. [DAJ. *id*.]

سايڤ **sajap**, vleugels. *Bĕrsajap*: *badjoe* —, een badjoe met lange, wijde mouwen, zoo als de Arabieren dragen. (L.)

سايڤ **sajoep**, te ver, onduidelijk voor het gezigt of het gehoor; te laat. [DAJ. te laat.]

سايق **sajak**, dichtstuk in 't algemeen. [ARAB. سجع.]

سايو **sajoe**, bedroefd, treurig. C. [V. JAV. *sajah*, afgemat.]

سبت **sĕboet**, opgenoemd, vermeld.

Digitized by Google

Měnjěboet, *kan*, noemen; vermelden. [Jav. *id.* Daj. *sewoet*, roep, roem.]

سبد **sabda**, het zeggen, inz. plegtig, profetisch zeggen. *Bĕrsabda*. [Jav. *id.* Skr. *śabda*, zeggen.]

سبرغ **sabrang**, de overzijde. *Měnjabrang*, *i*, *kan*. *Sabrang-měnjabrang*, aan weerszijden. *Bĕrsabrangan*. *Pĕnjabrangan*. [Jav. *id.*]

سبرهان **sabĕrhana**, geheel, volkomen.

سبق **sĕbak**, boordevol, overvloeijend. [V. *sĕboe*. Jav. *kĕbĕk*, Gw. *bah*. V. Jav. *sĕbah*, benaauwd. Sd. *sĕbĕh*, verzadigd.]

سبل **sĕbal**, verdrietig, bekommerd. [Jav. *sĕbĕl*, teleurgesteld.]

سبلس **sabĕlas**, elf.

سبم **sĕbĕm**, bezoedeld, beklad; droevig en in gedachten zijn. C.

سبو **sĕboe**, gevuld, gedempt. *Měnjĕboe*, *kan*. [V. *sĕbak*.]

سبيه **sĕbeh**, soort van plant, *canna pulchra*. C.

ستاك **sitaka**, soort van plant, *plumbago rosea*.

ستر **satroe**, vijand. *Bĕrsatroe*. [Jav. *id.* Skr. *śatroe* id.]

ستوا **satoea**, dier, wild dier? [V. *mĕrga*. Jav. *sato*, beest, tam dier. Bat. *santoewa*, muis. Daj. *satua*, alles wat leeft, uitgez. menschen. Skr. *sattwa*, wezen, dier.]

ستوري **sĕtori**, story, historie.

ستي **sĕtija**, trouw, opregtheid, opregte belofte: *bĕrsoempah* —, met een eed van trouw bevestigen. [Jav. *id.* Skr. *satja*, waarheid.]

ستياون **sĕtijawan**, trouw, getrouw. [Skr. *satjawan*.]

سجت **sĕdjat**, droogen door afvegen of uitslaan. C.

سجق **sĕdjoek**, koel, frisch; — *ati*, tevreden, aangenaam gestemd. *Měnjĕdjoek*, *kan*.

سجهتر **sĕdjahtra**, veiligheid, vrede, rust. [V. Skr. *djaitra*, overwinning.]

سدر **sĕdar**, zijn voorstellingsvermogen magtig zijn of worden, bijkomen uit een toestand van bewusteloosheid, zich te binnen brengen. *Bĕrsĕdar*. *Měnjĕdar*, *kan*. [Bat. *sodar*.]

سدران **sĕdrana**, middelmatig, tusschenbeiden.

سدغ **sĕdang**, juist van pas; juist op zijn tijd; juist in zijn tijd, rijp; juist bezig zijn, juist terwijl, gedurende, dewijl. *Sĕdangkan*, (ook *sĕlangkan*) terwijl, zelfs. [Jav. *sĕdĕng* id. Bat. *sadang*, zelfs. Daj. *sadang*, middelmatig.]

سدڤ **sĕdap**, I. aangenaam voor de zintuigen, om te zien, te hooren enz.; lekker, ook *ati* — pleizierig, lekker. *Sĕdapan*. *Měnjĕdapkan*. [Jav. *sĕdĕp*, id.]

II. soort van sikkel om gras te snijden.

سدق **sĕdak**, kitteling in de keel. C.

سدكال **sadakala**, altijd; *tĕmpat* —, *adat* —, gewone plaats, gebruikelijke gewoonte. [Skr. *sadākāla*?]

سدل **sĕdal**, scherp zuur. [C. Batav.]

سدلڠڬم **sadalĕnggam**, menie, vermiljoen. [Bat. *salenggam*. Volg. C. Tel.]

سدو **sĕdoe**, I. hik, snik. *Sĕdoesĕdoe*, eene plant, *euphorbia nereifolia*. M.

II. in heet water dompelen. [C. Batav.]

سدوت **sĕdoet**, afkeer, wangunst. *Měnjĕdoet*. [V. Jav. *sĕdot*, ontstellen, van schrik of derg.]

Digitized by Google

سدة **soedah**, I. afgedaan; klaar, geheel en al, volkomen; er al geweest, achter den rug, zijn; — *itoe*, daarna, — *tiada*, er in 't geheel niet meer zijn; — *abis*, geheel op zijn; *tasoedah*, onophoudelijk. *Soedahan*, *kasoedahan*, einde. *Mĕnjoedah*, *i*, *kan*, ook van gebeden: verhooren, = *mĕnjĕmpoernakan*. *Pĕnjoedah*. [Skr. *soeddha*, zuiver; afgedaan.]

سدي **sadija**, I. gereed, uitgerust; bereid. *Bĕrsadija*. *Bĕrsadijakan*. *Mĕnjadija*, *kan*. [Jav. *id*. Skr. *sadjdja*.]

II. vroeger, van vroeger tijd. *Sadijakala*, in vroegere, vervlogene tijden. [V. *sadakala*. Skr. *sādhja*? voltooid.]

سدية **sĕdih**, neêrslagtig. [Jav. *id*.]

سديكال **sadijakala**. V. *sadija* II.

سديكت **sĕdikit**. V. ديكت.

سرابي **soerabi**, koekjes van rijstemeel. [Jav. *id*. Skr. *soerabhi*, aangenaam van smaak.]

سراتي **seratî**, » de wortel van de سري." Bot. Wb.

سراڠ **sĕraga**; *bantal* —, een vierkant kussen, nam. (volg. L.) het bovenste der drie die gewoonlijk op elkander op het slaapmatje gelegd worden. [V. Skr. *sarāga*, gekleurd.]

سران **sĕrana**, toovermiddel, behoedmiddel. [Jav. *id*. middel, werktuig. Skr. *śaraṇa*, behoedmiddel.]

سراني **sĕrani**, een christen. [Arab. نَصْراني.]

سراوت **sĕrawat**, duizelig. C. Batav.

سراهي **sĕrahi**, flesch, flacon, 't Arab. صراحي.

سراي **sĕraja**, [1] met, benevens (met volgend werkwoord). [Kw. *sarja*, id.] [2] *mĕnjĕraja*, *kan*, om hulp roepen, bijeenroepen. [Bat. *id*. Kw. *id*., hulptroepen enz. Skr. *āśraja*.]

سرب **sĕrba**, alle, allerlei; allerlei zaken of benoodigdheden, bijv. voor een huis, huisraad, een schip, den oorlog enz.; geheel en al; — *nika*, zamenst. van *sĕrba* en *anika* w. m. z., — *salah*, ligtgeraakt (C.), — *jaman* (?) soort van eetbare vrucht (C.). [V. سرو Jav. *sarwa*, alle. Skr. *sarwa*, id.]

سرب **sĕrab**, op een anders kosten leven, zonder moeite ergens aankomen. C.

سربق **sĕrboek**, fijn gestampt; poeder. *Mĕnjĕrboek*, *kan*. [V. *boeboek*. Bat. *sorboek*, fijn gestampte rijst.]

سربن **sĕrban**, tulband. [Perz. *sĕrband*.]

سربو **sĕrboe**; *mĕnjerboe*, zich op iets werpen, ook *mĕnjĕrboekan dirinja*.

سرت **sĕrta**, mede, te zamen, te gelijk. *Bĕsĕrta*. *Mĕnjĕrta*, *i*. [Jav. id.]

سردم **sĕrdam**, fluit. [Bat. *sordam*, bamboezen fluit, die men het einde in den mond stekende, bespeelt.]

سردادو **sĕridadoe** (C.), = *soldadoe*.

سرداوة **sĕrdawah**, eene oprisping.

سردڠ **sĕrdang**, soort van palmboom. C.; volg. hem Jav. *saḍang*.

سردي **sĕrdi**, edele steenen slijpen of polijsten. C.

سرسر **sarsar**, zwak van hersenen. C.

سرسة **sĕrsah**, onkruid, dat men wegwerpt. [V. Jav. *rĕsĕk*, vuil.]

سرڠ **sĕrang**; *mĕnjĕrang*, aanvallen. [Jav. *id*. regt doorgaan, zich door niets laten ophouden; aanvallen.]

سرڠ **sarĕng**, Jav.? gezamenlijk, tegelijk.

سرڠي **sĕrĕngi**, soort van bloem. C.

سرغڠ **sĕronggong**, dwarsgangen in tinmijnen.

Digitized by Google

سرڤ **sĕrap**, indringen van het water, bijv. in den grond. T.

سرڤ **sarap** M., **sĕrĕpa** C., redelijk, van een prijs; voortrekken, met partijdigheid behandelen. (C.)

سرق **sĕrak**, heesch, schor; soort van zoetwater-schilpad (C.); *boeroeng* —, soort van uil. [JAV. *id.*]

سركڤ **sĕrkap**, een val om dieren te vangen; kooi over eene leghen. (T.) [BAT. *sorhap*, een klein valnet, waarmede men slapenden visch vangt.]

سركوڤ **sĕrkoep**, I. ergens op aanvallen, bespringen (C.); soort van visch. II. een vat onderst boven keeren. C.

سرڬه **sĕrgah**, het snaauwen, afsnaauwen. *Mĕnjĕrgah*, *i*, *kan*. *Pĕnjĕrgah*. *Sĕrgahan*. *Mĕmpĕsĕrgah*, *i*, *kan*. *Bĕsĕrgahsĕrgahan*. *Pĕnjĕrgahan*. *Pĕsĕrgahan*. D. [BAT. *sorgang*, iemand met luider stemme afschrikken.]

سرلڠ **sĕrlong**, modderpoel.

سرله **sĕrlah**, blinkend, schitterend. C.

سرم **sĕram**, zamentrekking van de huid door ijzing; te berge rijzen der haren.

سرمبي **sirambi**, het voorvertrek in Maleische woningen (v. *bilik*); open gallerij, veranda, inz. die van eene moskee, waar regt gesproken wordt. [JAV. *soerambi*, voorportaal van de moskee te Soerakarta, waar de priesterraad gehouden wordt. V. SKR. *soerabhi*, ook: heilig voorportaal?]

سرمڤڠ **sĕrampang**, harpoen, vischsteker. [BAT. *soerampak*, id. JAV. *sarampang*, werpspies.]

سرمڤق **sĕrampak**, naauw, eng. C.

سرمڤو **sarampoe**, groote *sampan* of boot. M.?

سرندت **sĕrindit**, (ook **sĕlindit** en **sĕrindik**) soort van kleine papegaai, *psittacus galgulus*. [V. PERZ. *sárand*, soort van musch.]

سرندڠ **sarondong**, met den kop of de hoorns stooten.

سرو **sĕroe**, I. het verheffen van de stem, luidroepen. *Mĕnjĕroe*. *Bĕrsĕroe*, *kan*. *Bĕrsĕroesĕroe*, omroepen. *Pĕnjĕroean*. [JAV. *id.* hard, hevig, met klem.]

II. alle: *Toehan sĕroe sĕkalian àlam*: Heer van alle werelden. [= سرب.]

سروت **sĕroet**, schaaf. *Mĕnjĕroekan*. C. BATAV.

سروج **sĕrodja**, lotus, waterlelie; betelldoos van een vorst. [SKR. *sarodja*.]

سروكن **siroekan** (*sĕroekan*, *sĕrokan*), waterleiding, kanaal, beekje; *anak* —, sluis, duiker. (M.); *badjoe* —, rokje met halve mouwen. (L.) [V. سلوكن سيرق.]

سرول **sĕroel**, los, onzamenhangend. C.

سروني **saroenei**, soort van klarinet; soort van plant, *wollastonia*. [PERZ. سرناي.]

سرهٔ **sĕrah**; *mĕnjĕrah*, *kan*, overgeven, in handen geven. [JAV. *sĕrah*, zich overgeven. DAJ. *sarah*, het overgegeven, overgeleverd zijn. MAK. *saré*, geven.]

سري **sri**, I. schoonheid, *gratie*; wat de schoonheid van de vrouw uitmaakt, de levendige kleur, de gloed van haar aangezigt; vóór eigennamen, heilig, eerbiedwaardig; eigennaam van de vrouw van Visnoe. *Bĕrsri*. [KW. id. SKR. *śri*.]

II. gelijk op spelen, winnen noch verliezen. C.

سري **sĕrei**, citroengras, *andropogon schoenanthus*. *Mĕnjĕrei*, honig uit de bloemen zuigen, van de bijen (of staat het werkw. met *sari*, JAV. bloem, in verband, of met *sĕring*, dat C. met dezelfde bet. opgeeft?). [MAK. *sarre* id.]

Digitized by Google

سريأون **serjawan**, de spruw. L.

سريدغ **sĕriding**, soort van visch.

سريق **sĕrek**, vergeving vragen onder belofte van beterschap. C.

سريڠ **sĕring**, I. dikwijls. [BATAV. = *kĕrap*. JAV. *asring*.]

II. vlechten, knoopen C. ook = *sĕrei*. C.

سريڤ **sĕrijap**, soort van kraanvogel.

سريكاي **srikaja**, soort van vrucht, *anona squamosa*.

سريگال **srigala**, jakhals, wilde hond. [BAT. *sorigala*. SKR. *srĕgāla*. JAV. grondvorm van het KR. *sĕgawon*, hond.]

سريمال **srimala**, timmerman. C. [TAM. ?]

سرين **soerian**, » zekere boom, in gedaante zeer na de *bajoer* gelijk." BOT. WB.

سساوي **sĕsawi**, soort van mostaard. [BAT. *sabi*.]

سست **sĕsat**, verdwaald, dwalen, dolen. *Mĕnjĕsat*, *kan*. [DAJ. BANDJ. *sasat* id. JAV. *sasar*, afdwaling.]

سستراون **sastrawan**, een astroloog. [SKR.]

سسر **sĕsar**, schijf, doel om op te schieten. *Sĕsaran*, schijfschieten.

سسق **sĕsak**, in 't naauw, benaauwd; verlegen; opgepropt vol; — *dada*, aamborstig. *Bĕrsĕsak*. *Tĕrsĕsak*. *Mĕnjĕsak*, *kan*. *Kasĕsakan*. [JAV. *id*. BAT. *torsosak*. DAJ. BANDJ. *sasak*, naauw.]

سسڬن **sĕsĕgan**, soort van vogel.

سسل **sĕsal**, berouw hebbend. *Mĕnjĕsal*; — *kan dirinja*. *Sĕsalan*. [DAJ. *sasal*. MAK. *sássala* id. BAT. *solsol*.]

سسا **sĕsĕma**, gevatte koude, rheumatiek. C. [V. سلسيم.]

سڠ **sang**, praefix voor godennamen. [JAV. BAT. *id*.]

سڠاج **sĕngadja**, V. سهاج I.

سڠاجي **sangadji**, titel van aanzienlijke staatsbeambten, gouverneur. [Uit *sang* en *adji*. V. Kw. *sangadja*, gelasten.]

سڠت **sĕngat**, de angel van een insect of schorpioen; gestoken, bijv. van het hart. *Mĕnjĕngat*. *Pĕnjĕngat* (*pinjĕngat* MĔN.) soort van wesp. [JAV. *singat*, hoorn van een beest. V. DAJ. *singit*, pijn, steken, in 't lijf.]

سڠسار **sangsara**, ramp, ellende. *Kasangsaraän*. *Mĕnjangsara*, *kan*. [JAV. id. SKR. V. rad. *śrĕ*, breken.]

سڠسڠ **singsing**, inkrimpen; opgeschort, van de kleederen; opgetrokken, van een nevel. *Mĕnjingsing*. [JAV. *tjintjing*. BAT. *siksik*. MAK. *kingking*.]

سڠسڠ **songsang**, onderst boven, achterst voor. C.

سڠسڠ **songsong**, een geleide, escorte; bode, dien men een anderen achterna zendt; *tiada* — *nja*, zonder weerga. *Mĕnjongsong*. [JAV. *nonsongi*, iemand een *sonsong* (zonnescherm) boven het hoofd houden.]

سڠسي **sĕngsel**, buiten zich zelf van schrik, vreugde of derg. C. BENGK.

سڠك **sangka**, voorstelling, verbeelding; meening, gissing. *Mĕnjangka*, *kan*. [SKR. *śangka*, twijfel, onzekerheid.]

سڠكال **sĕngkala**, keten, ketting. [SKR. *śrĕngkhala* id.]

سڠكت **sangkoet**, ergens aan of in vastzitten; verbonden door genegenheid; gebonden, verhinderd, belet. *Bĕrsangkoet*. *Mĕnjangkoet*, *kan*. *Sangkoetan*. [BAT. id.]

سڠكت **singkat**, kort; ingekort.

سڠكت **soengkit**, doorweven, doorstikt (met goud of bloemen). [JAV. *song-*

Digitized by Google

ket. DAJ. *soeit.* id. MAK. *songkè*, soort van zijde met goud of bloemen.]

سڠكر **sangkar**, middellijn, breedte. C.

سڠكر **sĕngkar**, kooi. *Sĕngkaran.* [JAV. *sĕngkĕr*, afgesloten, omheind.]

سڠكر **soengkoer**, voorover, op den grond gevallen of gebogen. *Mĕnjoengkoer*, in de aarde snuffelen, zoo als de varkens; ontginnen.

سڠكڠ **sangkang**, dwars; dwarsbalk; prop in den mond om het schreeuwen te beletten; soort van lijstwerk. C.

سڠكڤ **sangkap**; *mĕngangkap*, op zijde schuiven.

سڠكوڤ **sangkoep**, geschikt, bevoegd. C.

سڠكق **sangkak**, beletten, verbieden. C.

سڠكق **sĕngkok**, opschorten; omgorden.

سڠكق **songkok**, kapje. [BOEG.? JAV. *id.*, soort van muts.]

سڠككال **sangkakala**, de bazuin van den dag der opstanding. [SKR. *śangka*, hoorn, en *kala*, tijd, de tijd wanneer de hoorn geblazen wordt?]

سڠكل **sangkal**, I. de steel van een *patil.* [BAT. JAV. hecht van een bijl.]

II. ontkennen; weigeren. *Mĕnjangkal.*

سڠكل **sĕngkil**, het gevoel in de tanden, wanneer zij met iets zuurs in aanraking komen. C.; holligheid in de tanden of in eene noot. M.

سڠكلاڤ **sangklap**? stelen, kapen. C.

سڠكلاڤ **sangklapa**, naam van eene plant, *gardenia florida*, ook *patjahpiring* geheeten.

سڠكلڠ **sĕngkling**, om elkaar gewonden. C. [V. Kw. *sĕngkali*, keten.]

سڠكن **sangkan**, **sangkoen**, stevig, ferm. M.

سڠكو **sangkoe**, soort van koperen pot om water in te doen.

سڠكو **songkoe**? knielen. v. H.

سڠكوڠ **sĕngkoeang**, luchtpijp M; *boewah* —, strottehoofd? [V. *rĕngkoeng.*]

سڠكيت **sangketa.** V. سڠكيت.

سڠك **soengga** = **soeda** سود? [BAT. *roengga*, doornen die men om den stam van boomen doet om te beletten dat er iemand op klimt.]

سڠكايت **sĕnggajoet**, *bĕrsĕnggajoetan*, hangen aan de boomen, van nesten.

سڠكت **sanggoet**, greep, ruk; kreeftscharen. *Mĕnjanggoet*, wegrukken, weghappen. [JAV. *sĕnggoet*, uit den grond trekken, bijv. het gras door dieren, grazen.]

سڠكرة **singgarah**, voorbereid. [Volg. Cr. BENGK. V. SKR. *sanggara*, belofte, toezegging.]

سڠكڠ **singgoeng**, tegen iets stooten, zoo als in een gedrang.

سڠكق **sĕnggoek**, knikkebollen. C.

سڠكل **sanggoel**, opgestoken, van het haar; opgenomen, van een kleed.

سڠكل **sanggol**, voorspellen. M.

سڠكل **soenggal**; *mĕnjoengal*, soort van spook met de gedaante van een dwerg.

سڠكالڠ **sanggalong**, gouden of zilveren plaatjes voor sieraad, in den vorm van een halvemaan. Ms.

سڠكوكو **sanggoegoe**, soort van schelpdier. M. soort van plant, *clerodendrum serratum.* C. [V. *sĕngoengoe.*]

سڠكة **singgah**, op weg ergens vertoeven, aanleggen. [BAT. *id.*]

سڠكة **soenggoeh**, waar, werkelijk; in ernst, goed gemeend, opregt; — *poen*, wel is waar, ofschoon. *Sasoenggoehnja*, in waarheid. *Bĕrsoenggoehsoenggoeh. Mĕnjoenggoeh, kan*, ook: nakomen, opvolgen. *Kasoenggoehan.*

سڠكسان **singgasana**, vorstelijke zetel, troon. [SKR. *sinhāsana*, id.]

Digitized by Google

سڤڠ **sĕngap**, stil, C. [V. سنيڤ.]

سڤکيت en سکيت **sanggeta**, eene kloppartij om geschillen uittemaken. [V. Skr. *sanggata*, zamenkomst, ontmoeting?]

سڠل **sĕngal** (**sĕnggal**?), pijn in de leden, rheumatisme.

سڠل **songol**? oogzalf. [V. Jav. *singgoel*, soort van zalf.]

سڠوڠو **sĕngoengoe**, soort van insekt.

سڤاتو **sapatoe**, schoen. [Port. *sapáto*.]

سڤاسن **sipasan**, duizendpoot. [Měn. = *lipan*. T.]

سڤالا-سڤالا **sapala-pala**, iedereen; geheel en al. C.

سڤان **sĕpana**, de trappen opgaan. [Mak. *sapana*, trap zonder treden aan den ingang van de huizen der aanzienlijken.]

سڤاي **soepaja**, opdat; dat (bij woorden die een verlangen te kennen geven) [Jav. id. Van *oepaja*?]

سڤت **sĕpat**, bitter, wrang; *ikan* —, soort van visch. [Jav. *sĕpĕt* id.]

سڤت **sĕpit**, nijper, nijptang. *Mĕnjĕpit*, *kan*, nijpen, knijpen. *Bĕrsepit*. *Pĕnjĕpit*. [Jav. *sapit*, *soepit*. Mak. Boeg. *sipi*. V. *djapoet* en *djoempoet*.]

سڤدس **sipĕdas**, gember. [Měn. V. *alija*.]

سڤرت **sapĕrti**, gelijk, gelijk als; betreffende. *Dĕngan — nja*, naar het iemand toekomt, naar behooren, [*sa* en het Skr. *prati*, betreffende enz.]

سڤڠ **sĕpang**, sapanhout. [Bat. *sopang*. Jav. *sĕtjang*.]

سڤق-سڤق **sĕpok-sĕpok**, zachtjes, lief, vriendelijk. C. [V. *sĕpoei*.]

سڤوکل **sapoekal**, van krissen gezegd: zonder bogten, met een regt lemmer. [Mak. Boeg. *sapókalā*.]

سڤوي **sĕpoei**, zacht, van den wind [= *sĕpi*? V. *sĕpok-sĕpok*.]

سڤه **sĕpoeh**, het vocht, nam. heet water met curcuma, waarin goud gekleurd wordt. *Mĕnjĕpoeh*. *Sĕpoehan*. [V. *sapoe*. Jav. id. Bat. *sapoe*. Daj. *sapo*, verf.]

سڤه **sĕpah**, uitgekaauwde sirih-pruim; — *boelan*, soort van hazelworm; — *poetri*? soort van vogel; — *radja*, V. *sopo*. [Jav. id. Bat. *sopa*. Mak. *tjappa*. Boeg. *tjĕppa*.]

سڤي **sĕpi**, stil, kalm; zacht, van den wind. [Jav. *id.* stil, eenzaam.]

سقتي **sakti**, bovennatuurlijke kracht. *Kasaktijan*. [Jav. id. Skr. *śakti*, magt, vermogen.]

سقسام **saksama**; *dĕngan — nja*, met ijver, volharding. [Skr. *kṣama*, geduld, volharding.]

سکارڠ **sakarang**, tegenwoordig, nu; en nu, maar nu; — *ini*, dit oogenblik, op dit oogenblik, — *malam*, van nacht, aanstaanden nacht [gw. *karang*.]

سکت **sĕkat**, wat dient tot afsluiting, een dwarsboom; eene bank voor de mond eener rivier. *Tĕrsĕkat*. *Mĕnjĕkat*, *kan*. *Kasĕkatan*.

سکس **siksa**, straf. *Mĕnjiksa*. [Jav. *id.* Skr. *śiksa*, bet. geleerdheid enz.]

سکس **saksi**, getuige. *Bĕrsaksikan*, *Saksian*. [Jav. *id.* Skr. *sākṣī*, ooggetuige.]

سکڤ **sĕkop**, schop, spade, inz. een plat ijzer met een zeer langen steel om grond uit zee optehalen, die tinerts bevat.

سکل **sĕkal**, maat voor droge waren, een halve *tjoepak*, ongeveer 3 kub. eng. duim. [te Pinang. C. V. *soekal*.]

سکلين **sĕkalian**. V. کال *kali*.

Digitized by Google

سكم **sĕkam**, bolster, kaf, zemelen.

سكما **soekma**, ziel. [Jav. *id.* Skr. *sūkṣma.*]

سكوت **sĕkot**, toovermiddelen bij dieven in gebruik. C.

سكوتو **sakoetoe**, deelgenoot, medgezel.

سكوتي of سكودي **sikoeti**, *sikoedi*, *sĕkati* (C.), soort van vogel.

سكوچي **sĕkotji**, sloep (schuitje?).

سكيت **sakitoe**, zooveel. (*sa* en *itoe.*)

سگا **sĕga**, naam van den gewonen rotting van den handel, *calamus viminalis.*

سگارا **sĕgara**, zee. *Sĕgaran.* [Jav.]

سگر **sĕgar**, versch, niet oudbakken, frisch. [Jav. *sĕgĕr*, frisch, verkoelend. Daj. *sagar*, wat hard, van gekookte rijst.]

سگرة **sigrah**, **sigra**, spoedig, haastig. *Bĕrsigra. Mĕnjigrakan.* [Kw. *sigra*, Skr. *śigra* id.]

سگل **sĕgala**, wordt gebruikt om een geheel aanteduiden, voor zoover het uit een aantal deelen of individus bestaat, — *alam*, de geheele wereld, de wereld, — *nĕgri*, het geheele land, al de verschillende negorijen bij een, — *rajat*, het geheele volk, alle onderdanen, — *manoesia*, de menschen, enz.

سگن **sĕgan**, lui, traag.

سلا **sĕla**, tusschenruimte, leêge plaats. [Bat. *sola.* Jav. *id.* kloof, spleet.]

سلاتن **sĕlatan**, het Zuiden. [Van *sĕlat*, t. w. de straat van Singapoera, als ten Zuiden gelegen.]

سلاد **sĕlada**, Port. *salada*, ons salade.

سلادغ **sĕladang**, waarschijnlijk eene soort van tapir, *tenok.*

سلار **sĕlara**, met een heet ijzer branden. C. [V. سلر.]

سلاس **sĕlasa.** V. Arab. ثلاث.

سلاسي **soelasi**, soort van heester, *ocimum basilicum*; *maboek* — of *m. boenga* —, dronken zijn, zoodat men er uitziet als eene sĕlasi-bloem? waarvan namelijk eene soort donker paarsch is. [Jav. *sĕlasih* en *tĕlasih.* Mak. *tolasi.* Skr. *toelasi*, *ocimum sanctum*, *basilicum.*]

سلاغي **silangi** (of **sĕlangin**), soort van visch. [Cr. Bengk. V. *sĕnangin.*]

سلاڤت **salapoet**, V. ساڤت *sapoet.*

سلاڤن **salapan** = دلاڤن *dĕlapan.*

سلايا **silaja**, soort van duif, met witten kop en staart en roode veêren, ook *poenei andoe.* M. [V. *lajang.*]

سلايت **sĕlajoet**, een vogelverschrikker. C. [*silajoet*?]

سلت **sĕlat**, zeeëngte, straat; de straat van Singapoera. *Mĕnjĕlat*, tusschen doordringen, van een scheiden, bijv. dingen, die aan elkander kleefden. *Tĕrsĕlat*, in de naauwte gekomen. [V. *kĕlat.* Mak. Boeg. *sallà* id. Bat. *solot*, tusschen iets instekend, vastzittend. Daj. *salat*, de vernaauwing eener rivier door een daarin liggend eiland teweeg gebragt.]

سلدادو **soldado**, soldaat. [Port.]

سلر **sĕloer**? branden, schroeijen met een heet ijzer. L. [V. *tjĕlor* en *sĕlara.*]

سلسترى **soelastri**, soort van plant, *calophyllum soelastri.* C.

سلسي **salĕsei**, afgedaan zijn; klaar zijn met iets. *Mĕnjalĕsei*, *kan.* [Bat. *salosè.* Daj. *salasai* id. V. *lĕnsei.*]

سلسيل **silasila**, geslachtsregisters. [het Arab. سلسلة.]

سليم **sĕlĕsima**, verstopte waterlozing? [V. سسا? dus koude door het geheele ligchaam.]

سلغ **sĕlang**, tusschenruimte; terwijl;

Digitized by Google

baai, bogt (C.) *Sĕlang-sĕlang*, om en om, om den ander: *kajoe* —, hout dat zoo opeengestapeld is. *Sĕsĕlangan*, sleutelbeen. *Bĕrselang*; — *ari*, gedurende den dag. *Mĕnjĕlang*, *kan.* *Mĕnjĕlangnjĕlang*, *kan.* *Kasĕlangan.* *Sĕlangkan*, terwijl, = *sĕdangkan.* [JAV. *salang*, tusschenruimte; schouderblad. V. سالڠ *salang.*]

سلڠك **sĕlangka**, sleutelbeen. D. [V. *sĕlang.*]

سلڠكر **sĕlongkar**, beleedigen, lasteren M.; een onderzoek instellen, zooals naar gestolen goederen C. [Volg. C. in 't JAV. *bĕlokar.* V. *'mbalingkrah*, bij het zoeken alles omhalen.]

سلڤ **sĕlap.** V. سولڤ *soelap.*

سلڤه **salĕpah**, kleine metalen betel- of tabaksdoos, om op reis te gebruiken. [BAT. *salapa*, de MĔN. uitspraak. JAV. *salĕpa*, eene kleine sirih-doos. V. *lepa.*]

سلم **sĕlam**, duiken. *Mĕnjĕlam*, indompelen, doopen; duiken naar iets, bijv. paarlen: *soempah* —, het godsgerigt door indompeling. [JAV. *silĕm* id.]

سلمباد **sĕlimbada**, soort van insekt.

سلمبان **sĕlĕmbana**, het bij zwaar weêr in diep water voor een uitgeworpen anker liggen, dat geen grond heeft. *Bĕrsĕlĕmbana.* D. [De afleiding is van سلم, duiken en بان branding.]

سلمبت **salĕmboet** = سليمت *salimoet.* M.

سلمبر **sĕlimbar**, zeker groot parasitisch gewas.

سلمڤت **sĕlimpat**, [1] vijfhoek. L. [2] op zijde, uit den weg gaan. C.

سلمڤڠ **salempang**, kleine tasch om brieven in overtebrengen. M.

سلمڤوري **sĕlampoeri**, soort van indisch katoen (van de stad Serampore?).

سلمڤي **sĕlampei**; *mĕnjĕlampei*, *kan.*, een kleedingstuk los over de schouders werpen.

سلمڤيكو **sĕlampikoe**, soort van vogel.

سلندت **sĕlindit**, = *sĕrindit.*

سلندڠ **sĕlendang**, lange, smalle doek, die men over de schouders o' om het middel draagt. [JAV. *id.* BAT. *id.*, de breede strook langs den rand van een buisje.]

سلندڠ **sĕlindong**, V. لندڠ.

سلندڤ **sĕlandap**, soort van plant, *crinum asiaticum.* V. *bakoeng.*

سلندق **sĕlindik** = **sĕlindit.**

سلوبڠ **sĕloebang**, **sĕloeboeng**, met bedekten hoofde ten teeken van rouw. *Bĕrsĕloebang.*

سلودڠ **sĕloedang**, hulsel of scheede van de bloemkolf der palmen. [BAT. *id.* BOT. WB. *sĕloedoeng.*]

سلور **sĕloear**, broek. [ARAB. سَرْوَال. PERZ. *sjalwār.*]

سلورن **sĕloeran**; — *ajar*, goot, bamboezen pijp om het water van het gebergte naar beneden te leiden. [MAK. *sáloè.* V. *aloer*, *oeloer*, enz.]

سلوروه **sĕloeroeh**; — *toeboehnja*, over zijn geheele ligchaam, — *tanah*, door het geheele land. [GW. *loeroeh.* V. *loeroes.*]

سلوسه **saloesoeh**, geneesmiddel om het kramen te verligten. [BAT. *saloesoe.* DAJ. *taroesoer*, id.]

سلوق **sĕloek**; *mĕnjĕloek*, met de hand ergens in zoeken, bijv. in de zak.

سلوك **sloka**, verzen, coupletten van Hindoeschen oorsprong, inzonderheid spreuken bevattende. [SKR. *śloka*, strophe.]

سلوكت **sĕloekat**, soort van muziekinstrument, thans niet meer in gebruik. [JAV. *id.*]

Digitized by Google

سلوکڠ **sĕloekoeng**, soort van lang schild. [Volg. C. Batav.]

سلوکن **slokan**, = *siroekan*, waarvan het volg. C. misschien eene Batav. verbastering zou zijn.

سلومن **silloeman**; *roemah* —, een huis daar het spookt. [Jav. onzigtbaar, van geesten.]

سلومو **sĕloemoe**, de afgelegde huid van eene slang. C.

سليدق **sĕlidik** V. سيدق *sidik*.

سلير **sĕlira**, ligchaam. [Jav. *sarira*. Bat. *sorira*. Skr. *śarīra*.]

سليرن **sĕliran**, een versierde rand. C.

سليسه **salisih**, geschil, twistgeding. *Bĕrsalisih*. [Bat. *salisi*.]

سليڠ **sĕlijoeng**, in eens, plotseling, C.

سليك **soelika**, houten lans. Ms. [= *soeligi* ?]

سليكي **soeligi**, houten lans. [Jav. *id*. Bat. *id*. verschill. kleine pennetjes.]

سليمت **salimoet**, dekkleed. *Bĕrsalimoet*, *kan*. *Mĕnjalimoeti*. [V. *saloet* en *lipoet*.]

سليمت **sĕlimat**, koude, rheumatisme. [Volg. C. Bk. en *sĕlĕmah*, hetzelfde, bij C. Batav.]

سماج **sĕmadja**. V. سماج II.

سماڠت **soemangat**, levensgeest, die een eigen bestaan wordt geacht te hebben, bij flaauwte en dood het ligchaam verlaat (*ilang* —), door zijne tegenwoordigheid welvarendheid te weeg brengt en ook in een ander mensch of dier kan overgaan en daardoor eene naauwe betrekking met dezen bewerkt. *Koer* — *nja*, kom terug! levensgeest van hem, d. i. God behoede hem! een uitroep bij plotselinge ongesteldheid of bij het hooren van iets treffends (D.). *Bĕrsoemangat*, bekomen uit zijne bewusteloosheid; opgewekt zijn; in rep en roer zijn. D. *Mĕnjoemangatkan*, ook: bang maken. [Jav. *id*. Mak. Boeg. *soemangà*, id. Bat. *soemangot*, geest van een afgestorvene, die in betrekking van bloedverwantschap met iemand staat.]

سمايم **sĕmajam**, in staatsie zitten, zitten (alleen van vorstelijke personen). [Skr. *samāja*, bezoek ?]

سمبارت **sĕmbarit**, eene soort van presenteerblad op voeten. C.

سمبارڠ **samabarang**, allerlei, wat ook. [Jav. *samoebarang*. V. *sama* en *barang*.]

سمبارڤ **sĕmbarap**, gereed, klaar gemaakt; een stel kleederen, een pak.

سمباڠن **sĕmbangan**, soort van vogel.

سمبت **sambat**; *mĕnjambat*, *kan*, vastmaken, verbinden; — *tangan*, de handen vouwen. [Jav. *sambĕt*, zamengevoegd, zamengelascht. V. تمبت *tambat*. Mak. *sambi*, id.]

سمبت **samboet**; [1] *mĕnjamboet*, aanvatten, aannemen, opnemen; plegtig ontvangen. *Samboetan*. [Jav. Daj. *id*.]

[2] *mĕnjamboet*, op voorschot ontvangen, bijv. goed om handel mede te drijven. *Samboetan*. [Jav. Bat. *id*.]

سمبت **soembat**, prop, stop. *Mĕnjoembat*, toestoppen bijv. eene flesch. [V. *sĕmpal*.]

سمبر **sambar**; I *mĕnjambar*, op zijn buit neêrschieten, er naar snappen, zooals vogels. *Sambar-mĕnjambar*. [Jav. *sambĕr*, snelle vlugt. Daj. *sambar*, zijn buit grijpen, van vogels, krokodillen.]

II. heesch, schor. C. Batav.

سمبر **sĕmboer**, het uitspuiten, bijv. van water, uitschieten van stralen. *Mĕnjĕmboer*, *kan*, uitgieten. *Bĕrsĕmboersĕmboeran*. *Sĕmboeran*, hagel om te schieten. [V. ساير *sáboer*. Jav. *id*. Bat. *somboer*. Daj. *samboer* id.]

Digitized by Google

سمبر **soembir**, soort van zwaardvisch.

سمبراني **sĕmbrani**; *koeda* —, naam van een denkbeeldig soort van paarden, die vliegen kunnen enz. [JAV. *id.* SKR. *soevarṇa*, van goed ras?]

سمبرن **samboerna**, goudkleurig. C. [SKR. *soevarna*, van eene fraaije kleur; goud.]

سمبڠ **sambang**, I. ronde, wacht. [JAV. *id.*]

II. honigraat. T. [BAT. *id.* het verlaten nest van bijen.]

سمبڠ **samboeng**, I. zamengevoegd, vereenigd; gesplitst, van touw; topmast. *Pĕnjamboeng*, kleine ring op een knoop in de sjerp. (T.) [JAV. id. V. *sambat*.]

II. hetz. als چاڤ, *tjapa*.

سمبڠ **soembang**, bloedschande. [BAT. *id.*]

سمبڠ **soembing**, gekerfd; spleet; *gigi* —, tanden met stukken er uit. *Pĕrsoembing*. [Volg. C. JAV. id.]

سمبڠ **sombong**, trots, ijdelheid. C.

سمبق **samboek**, een oude en drooge bast van een kokosnoot. v. H. [*saboet?*]

سمبل **sambal**, zekere gekruide toespijs bij rijst. [DAJ. id. JAV. *sambĕl*. MAK. *sambàla*.]

سمبل **sambil**, terwijl, te gelijker tijd; *sambil — sambil*, tegelijk ... en ... [Van *sama* en *bila?*]

سمبلة **sĕmbĕlih**, het slagten van een dier volgens den Mohammedaanschen ritus. *Mĕnjĕmbĕlih*. *Sĕmbĕlihan*. [JAV. *sambĕlah*. BAT. *samboli*. Het woord is ontstaan uit het ARAB. *bismillah*, in den naam van God, de formule die bij het slagten vereischt wordt.]

سمبو **soemboe**, I. pit van eene lamp; lont. [JAV. *id.* pit. MAK. id. BAT. id. lont. DAJ. *soembo*, kaars of waslicht.]

II. rhinoceroshoorn.

سمبوبر **sĕmboeboer**, soort van visch.

سمبوج **sĕmbodja** = **kĕmbodja**.

سمبولي **sĕmboeli** = **soemboe**. II.

سمبوني **sĕmboeni**, V. بوني *boeni*.

سمبوين **sĕmboejan**, alarmsein.

سمبه **sĕmbah**, een betoon van eerbied, daarin bestaande, dat men de vlak tegen elkander gehouden handen zóó omhoog heft, dat de duimen den neus raken; het spreken tot zijn meerdere; zich adresseren, zoo als bij geschrift, aan zijn meerdere. *Bĕrsĕmbah*. *Mĕnjĕmbah*, *kan*. *Pĕrsĕmbahan*, wat men met een sĕmbah meêdeelt of aanbiedt. *Bĕpĕrsĕmbahkan*. *Mĕmpĕrsĕmbahkan*. [JAV. *id.*]

سمبه **sĕmboeh**, hersteld, weêr beter. *Mĕnjĕmboeh*. [BAT. *somboe*, gelescht, van dorst, gestild, van honger, over, van vermoeidheid enz.]

سمبهيڠ **sĕmbahjang**, gebed, mohamm. formuliergebed. [Van *sĕmbah* en *jang*, de godheid.]

سمبيلق **sambilik**; *poeroe* —, aambeijen. M.

سمبيلن **sambilan**, negen.

سمبيلو **sĕmbiloe**, een splinter bamboes, die voor mes gebruikt wordt. [BAT. *sambiloe*.]

سمت **sĕmat**; *mĕnjĕmat*, MĔN. de bladeren van een dak met rotan vastnaaijen. T. [BAT. *somot*.]

سمربق **sĕmĕrbak**, welriekend.

سمست **samĕsta**, geheel, al. [SKR. *samasta*, id.]

سمسم **samsam**, een mesties van Maleijer en Siamees.

سمسم **soemsoem**, merg. M.

سمڠ **sĕmang**; *anak* —, een schuldenaar, die voor zijne schulden bij iemand aan huis werkzaam is; *indoek* —, de

Digitized by Google

patroon, die zoo iemand geldt voorschiet. [BAT. *indoek somang* id.]

سڠكا **sĕmangka**, watermeloen. [JAV. *id.*]

سڤ‌ر **soempa-soempa**, soort van amphibie.

سڤان **sampana**, gezegend, waarop zegen rust: *kris* —, een gelukskris. *Mĕnjĕmpana*, zegen geven. [SKR. *sampanna*, volmaakt, volkomen.]

سڤت **sĕmpat**, gelegenheid, geschikte tijd; gelegenheid hebben, kunnen; in staat zijn, kunnen. *Bĕrsĕmpat*. [JAV. *sĕmpĕt*.]

سڤيت **sĕmpit**, naauw, eng. *Sĕmpitan*, lang roer met een naauw gat om pijlen door te blazen. *Mĕnjĕmpit*, een soempitan gebruiken. *Soempit-soempit*, soort van schelp. [JAV. *soepit*, id. DAJ. *sipet*, blaasroer.]

سڤر **sampar**, besmetting, epidemie. [BAT. *id.*]

سڤر **sampir**, kapstok, rek; het bovenste gedeelte van eene kris-scheede, dat schuitvormig omhoog steekt. *Mĕnjampir*, *kan*, iets ergens over hangen. *Sampiran*. [JAV. *soemampir*, ergens over heen hangen, *sampiran*, rek, kapstok.]

سڤر **sĕmpoer**, naam eener plant, *colbertia obovata*; — *ajar*, *dillenia sp.* C.

سڤرن **sĕmpoerna**, volmaakt, volkomen, waaraan niets ontbreekt. *Mĕnjĕmpoerna*, *i*, *kan*. *Sĕmpoernaän*. *Kasĕmpoernaän*. *Pĕnjĕmpoerna*. *Pĕnjĕmpoernaän*. *Pĕrsĕmpoernaän*. [JAV. *id.* SKR. *sampōērṇa* id.]

سڤڠ **sampang**, I. het pagaaijen door een man die op den voorsteven zit. *Bĕrsampang*. *Mĕnjampang*. *Pĕnjampang*. D. [V. *sampan*.]

II. verlak, vernis. *Bĕrsampang*. *Mĕnjampang*, *kan*. *Sampangan*. *Pĕnjampang*. D.

سڤڠ **samping**, I. soort van trom. C. II. zijde, kant. [C. BATAV.]

سڤڠ **simpang**, zijweg, zijpad; zijtak eener rivier; van den weg afgaan. *Mĕnjimpang*. *Simpangan*. *Pĕrsimpangan*. [JAV. BAT. id. DAJ. *sampang*.]

سڤق **sampak**, de ring ter plaatse waar het lemmer van een wapen in het hecht bevestigd is.

سڤق **sampok**, antwoorden, repliceren. C. BATAV. [**Sampoewak**, een flap, een klap. C. BATAV.]

سڤل **sampoel**, overtreksel, sloop, kap; — *soerat*, omslag van een brief. *Bĕrsampoel*. *Mĕnjampoel*, *i*, *kan*. *Mĕmpĕrsampoel*, *i*, *kan*.

سڤل **simpoel**, knoop. *Bĕrsimpoel*. *Mĕnjimpoelkan*. *Simpoelan*, ook: — *pĕrkataän*, ingewikkelde rede. *Pĕrsimpoelan*.

سڤل **sĕmpal**, prop om iets toe te te stoppen, toegestopt. *Mĕnjĕmpal*, *kan*. [V. *soembat*. JAV. *soempĕl*, stop kurk. BAT. *sompal* id.]

سڤله **sampĕlah**, uitgeperst, van kokosnooten. *Minjak* —, geperste (kokos) olie. [Bij C. *simplek*, (BATAV.) gekraakt, gebarsten.]

سڤن **sampan**, bootje, schuitje. [JAV. DAJ. *id.* V. *sampang* I.]

سڤن **simpan**; *bĕrsimpan*, *mĕnjimpan*, bewaren, opleggen, sparen; bergen, verbergen. [JAV. *id.*]

سڤه **sampah**, vuilnis, wat weggeworpen wordt; een vuilnisje, een stofje.

سڤه **simpoeh**, soort van boom. C.

سڤه **soempah**, vervloeking; eed; *makan* —, een valschen eed doen; — *api*, het godsgerigt door vuur. *Bĕr-*

Digitized by Google

soempah, *kan.* *Mĕnjoempah*, *i*, *kan.* *Mĕmpĕrsoempahkan.* *Soempahan*, heilige zaken waarbij gezworen wordt. *Bĕrsoempahsoempahan.* [JAV. BAT. DAJ. id. SKR. *śapa.*]

سمڤي **sampei**, bereikt hebben, aangekomen zijn; tot; genoegzaam, voldoende. *Mĕnjampei*, *kan.* [DAJ. *id.* BAT. *sampè.* Van een gw. *pei?* vrg. *bèloempei.*]

سمڤي **simpei**, I. hoepel; de ring van het gevest van een wapen, vlak onder het lemmer. *Mĕnjimpeikan.*

II. soort van aap, *semnopithecus melalophos.* [Ook *sipei.*]

سمق **sĕmak**, digt begroeid met struiken en boomen; struiken, onkruid.

سمنتار **sĕmantara**, in den tusschentijd, terwijl, zoo lang als. [SKR. van *sama* en *antara.*]

سمند **sĕmando**, soort van huwelijk als man en vrouw van gelijken rang zijn. [Gw. سندا II.]

سمندتر **sĕmandeira.** V. بندير.

سمو **sĕmoe**, voorwendsel, schijn. *Mĕnjĕmoe*, verschalken. [JAV. *id.* BAT. *somoe.*]

سموا **sĕmoea**, allen. [SKR. *samōēha*, vergadering; alle. KW. id.]

سموت **sĕmoet**, mier. [JAV. *id.* V. BAT. *sèmet*, zekere kleine miersoort.]

سمودرا **sĕmoedra**, oceaan. [SKR. *samoedra.* KW. id.]

سمي **sĕmei**, zaailingen, jonge rijstplantjes om overteplanten. [JAV. *sĕmi*, uitbotten. BAT. *samè*, rijstkorrels, die in het water te weeken gelegd worden; rijstplantjes die op de sawahs geplant worden.]

سنائغن **sĕnangin**, (ook *sĕngangin?*) zekere visch. [V. *silangi*, *sinanggih.*]

سنائڤ **sĕnapang**, snaphaan.

سناور **sinawar**, soort van betelpalm. MĔN. [JAV. *sinagar?* BAT. *sindawar.*]

سناوي **sĕnawi**, een van het scheepsvolk op een vaartuig. C.

سنتا **senta**, de horizontale balken in een schip, die tot steun dienen van de opstaande.

سنتاجي **sĕntadji**, (ook **sĕntagi**), halster, strop, strik. [Volg. C. het eerste BK. en het andere BATAV.]

سنتر **sintar**, soort van vogel. [Volg. C. BENGK.]

سنتري **santri**, (priester?)leerling; priester; koopman (C.) [JAV. leerling; priester; veehoeder.]

سنتڠ **soenting**, I. bloemen of dergelijke, die achter de ooren in 't haar gedragen worden. *Bĕrsoenting.* *Mĕmpĕrsoenting.* [BAT. id. JAV. *soemping* id.]

II. otter M.

سنتڠ **sĕntoeng**, soort van hok of perk. C.

سنتڠ **soentoeng**, zeker zeedier. [Volg. C. BK. V. *soenting* II. en *sotọng.*]

سنتڤ **santap**, eig. kaauwen? eten of drinken (van Vorsten of zijne meerderen gebruikt). *Mĕnjantap.* *Santapan.* *Pĕrsantapan.*

سنتق **sintak**; *mĕnjintak*, met een ruk trekken, afrukken, toerukken.. *Mĕnjintakkan.* [DAJ. *id.*, een ruk. BAT. *sintak.* MAK. *sinta.* V. JAV. *sĕnteg*, sterk aanhalen.]

سنتق **sontok**, geheel; — *ari*, den geheelen dag. [Volg. C. BENGK.]

سنتل **santal**, soort van bloem, *flamma peregrina.* M.

سنتن **santan**, het vocht uit de uitgeperste kern van de kokosnoot; vischjes, die men klein hakt, met toeba-nàt be-

Digitized by Google

sprengt en dan in zee werpt om andere visschen te vangen. [Jav. *santĕn*. Daj. *santan*. Mak. *sĕntang*.]

سنتة **sĕntoeh**; *mĕnjĕntoeh*, *kan*, ergens mede in aanraking komen, iets aanraken, ergens tegen stooten. *Sĕntoehan*. *Menjĕntoehkan*.]

سنتن **santoen**, eerbiedig, beleefd.

سنتوس **sĕntausa**, onbevreesd voor gevaar, op zijn gemak, in vrede. [Jav. *id*. Skr. *santośa*.]

سنتياس **sĕntijasa**, voortdurend, gestadig; — *ari*, alle dagen, — *idoep*, het geheele leven door. [Ook *sĕnantijasa*. Skr. *nitjaśa*, altijd.]

سنجا **sĕndja**, avondrood. [Bat. *sondja*, id. Skr. *sandhjā*, gebed bij het opgaan en het ondergaan der zon.]

سنجات **sĕndjata**, wapenen van aanval. [Kw. id. en ook middel, werktuig. Bat. *sondjata*. Skr. *sadjdja*, gewapend, uitgerust.]

سنجكال **sĕndjakala**, de tijd van het avondrood. [Van *sĕndja* en *kala*. Jav. *tjaṇdikkala*.]

سنجه **sindjoeh**, plukken, afscheuren. M.

سند **sanda** = *sahajanda*. V. سهاي.

سندا **sĕnda**, I. grap, scherts. *Bĕrsĕnda*.

II. *sandó*, Mĕn. uitspraak van *sandĕra*.

سنداو **sĕndawa**, salpeter. [Jav. *id*. en buskruid. V. Skr. *dawa*, hitte?]

سندت **sĕndĕt**, [1] niet ruim, beperkt. [2] de onderste laag balken in een huis? [Jav. *id*. traag, langzaam; onvoldoende, gebrekkig.]

سندت **soendoet**, Mĕn. kippehok. T. [Bat. *soenoet*.]

سندر **sandar**, stut; leunen, steunen. *Sandaran* en *pĕnjandaran*, waar iemand op of tegen leunt of iets op rust, voetstuk. *Mĕnjandar*, *i*, *kan*. [Bat. id. en *sandè*. Jav. *seṇḍe*. Daj. *sandar*, iets waartegen men zittend of half liggend aanleunt. Zie ook *sandĕra*.]

سندر **sindir**, van woorden, op personen of omstandigheden doelen, met toespeling daarop, gewoonl. met doel om te bespotten: *pantoen* —, spotdicht. *Mĕnjindir*, *kan*. [Daj. *id*. spot. Bat. *id*. eene kleinigheid waaraan zich iemand ergert; *manindiri*, zingende toespelingen op iemand maken.]

سندرا **sandĕra**, pand. *Sandĕran*, id. [Bat. *sindor*. V. *sandar*.]

سندرك **sendrik**, eene soort van dolk, overeenkomende met de *badei*?

سندغ **sandang**, doek of band, die over den schouder hangt en waaraan men iets draagt, draagband. *Mĕnjandang*. *Mĕmpĕrsandang*: *pĕdang dipĕr* — *kannja diatas baoenja*. *Sandangan*. [Bat. *manandang*, iets over de schouders dragen. Jav. *saṇḍang*, kleed, kleederen.]

سندغ **soendang**, soort van zeeroovers klewang.

سندق **sĕndoek**, scheplepel. [Jav. Daj. *id*. Bat. *sondoek*. Mak. en Boeg. *sanroe*. V. *soedoek*.]

سندل **sindil**, twee aan twee, bij paren. [Volg. Cr. Bengk.? Vermoedelijk = *sindir*.]

سندل **soendal**, ontuchtige vrouw; — *malam*, eene bloem, *polyanthes tuberosa*. *Soendalan*. *Pĕrsoendalan*. [Jav. Daj. *id*. Skr. *tjaṇḍāla*?]

سندل **soendol**, hetz. als سڠكر *soengkoer*. C.

سندو **sandoe**, in gedachten verzonken, droefgeestig. [Jav. *sĕṇḍoe*, norsch, bits.]

Digitized by Google

سندوغ **sĕndoeng**, kromhouten.

سندي **sĕndi**, lid, gewricht. *Mĕnjĕndikan.* [Bat. *sĕndihi.* Skr. *sandhi*, id.]

سندیري **sĕndiri**, V. دیري.

سنڠ **sĕnang**, rustig, in rust, op rust, bedaard; tevreden; ook van zaken, die men op zijn gemak af kan. *Bĕrsĕnang. Mĕnjĕnang*, *kan. Kasĕnangan.* [V. *tĕnang.* Jav. *sĕnĕng*, id. Bat. *sonang*, bedaard van een storm enz., gerustgesteld. Daj. *sanai.*]

سنڠڬيه **sinanggih**, soort van visch. [V. *sĕnangin.*]

سنكرا **sankira**, »jav. gestrooide doorens die om een wegh leggen." Ms.

سنم **sĕnam**, I. zeegroen, kopergroen. [Bat. *manonom*, donker kleuren. V. Kw. *sinang*, rood en Daj. *sanaman*, ijzer.]

II. gymnastische oefeningen C. »een zenuwe, ut puto." Ms.

سنتياس **sĕnantijasa** = *sĕntijasa.*

سنونه **sĕnoenoeh**, betamelijk, zooals het behoort; zedig; geschikt. [V. Daj. *sanoenoh*, met moeite, naauwlijks.]

سني **sĕni**, dun, bijv. als een haar, fijn, van de stem; *ajar* —, urien, *bĕla* —, tering. (L.) [Jav. *sĕné*, urien.]

سنجم **sĕnjoem**; *tĕrsĕnjoem*, glimlagchen.

سنجڤ **sĕnjap**, stil, doodstil; gew. verbonden met *soenji.* (Ook *sĕngap.* C.) [V. سوڤي.]

سنجمڤڠ **sĕnjampang**, gelukkig, bij geluk. C.

سوا **soewa**; *bĕrsoewa*, elkaar in vriendschap ontmoeten, opzoeken. *Tĕrsoea.* [V. *saba* en Jav. *sewa*, *sowan*, bij zijn meerdere verschijnen.]

سوات **soewatoe**, één: *sa* — ieder; de een of de ander. *Pĕrsoewatoean*, eenheid. [Van *sa* en *watoe* = *batoe*, steen.]

سوار **soewara**, geluid; geluid van de stem, stem. *Bĕrsoewara.* [Jav. id. Bat. *sowara.* Skr. *swāra.*]

سوارڠ **soewarang** = سوالڠ.

سواري **soewari**, de casuaris (van een vorm *kasoewari*).

سواس **soewasa**, spinsbek. [Jav. id. Skr.]

سواڠي **soewangi**, geest, kwade geest: *boeroeng* —, soort van vogel, nachtuil.

سواك **sewaka**, *bĕrsewaka*, toevlugt. [Kw. *sewaka*, voor een vorst verschijnen.]

سوالا **soewala**, eene soort van tripang. [Volg. C. Boeg.]

سوالڠ **soewalang**, bijënkorf. [V. *soewarang* en *toewalang* en Bat. *sijalang*, *manijalang*, bedreven in het zoeken van honig.]

سوامي **soewami**, echtgenoot, man, (van aanzienlijken). *Bĕrsoewami.* [Skr. *swāmī*, heer, meester.]

سوبر **soeboer**, welig groeijen. [Jav. *id.*]

سوبڠ **soebang**, soort van oorversiersel. [Jav. *soewĕng.* Bat. *sibong.* Daj. *sowang.*]

سوبق **soebek** = سوبق.

سوبي **soebi**, het stuitbeen.

سوتر **soetra**, zijde. [Jav. *id.* Bat. *soentora.* Mak. *soetarā.* Skr. *sūtra*, draad.]

سوتڠ **sotong**, inktvisch.

سوتن **soetan**, verbastering van *soeltan*, het Arab. سلطان.

سوجي **soedji**; *mĕnjoedji*, borduren, ornamenten maken. *Bĕrsoedji. Soedjian.* [Jav. *id.* iets dat puntig is. Mak. *soegi*, borduren. Skr. *sūtji*, naald.]

سوچي **soetji**, zuiver, blank, rein, vlekkeloos; opregt, van het gemoed.

Digitized by Google

Mĕnjoetji, *kan*. *Soetjian*. *Kasoetjian*. [JAV. *id*. SKR. *śoetji*, zuiver, wit.]

سودا **soeda**, voetangel onder den grond, *Soeda-soeda*, soort van plant, *euphorbia neriifolia*. [BAT. *soega*, dorens als voetangels gebezigd. MAK. *soera*. V. *soengga*, *tjoela* en *soela*.]

سودت **soedoet**, hoek, punt, bijv. van het oog, van een doek.

سودق **soedoek**, [1] eetlepeltje; soort van schoffel of schop; — *ati*, het onderste gedeelte van het borstbeen. (C.) *Pĕnjoedoek*. [JAV. *sorok*, soort van schoffelen, *soeroe*, blad in den vorm van een lepel. DAJ. *soedok*, een ijzer, waarmeê men de aangebrande rijst van de pan schrapt. V. سندق.]

[2] soort van kris: *bila* —, zelfmoord door middel van zulk een wapen om iemand in den dood te volgen. [JAV. id.]

سودي **soedi**, I. *mĕnjoedi*, zuiveren, louteren; essaijeren; onderzoeken. [SKR. *śoeddhi*, zuivering, zuiverheid.]

II. genegen zijn; gelieven te doen. [JAV. *id*.]

سور **soewar**, lichtsein, sein bij nacht. *Bĕrsoewar*.

سورت **soerat**, geschreven letters; geschrift; brief; — *kiriman*, brief, — *katĕrangan*, verklaring, pas; *sapoetjoek* —, één brief. *Mĕnjoerat*, *kan*. *Pĕnjoerat*. *Soeratan*. [BAT. *id*. JAV. *sĕrat*.]

سورت **soeroet**, ebben, vallen, van het water; afnemen, achteruitgaan. [KW. verminderen, afnemen; ebbe. DAJ. *id*. BAT. *id*. laag worden (van het water, van de marktprijs).]

سوڠ **soreng**, **soeroeng**; *mĕnjoeroeng*, *kan*, voortschuiven, toeschuiven, opschuiven; *badjoe sĕsoeroeng*, kleed met lange naauwe mouwen, die men optrekt of opplooit. Ms. (L.) *Soeroengan*, fooi. [JAV. *soeroeng*, id. V. *solong*.]

سورڤ **soeroep**, inkruipen, als *soesoep*. Ms. [JAV. *id*. ondergaan.]

سورق **soerak**, juichen van blijdschap; triumfkreet. [JAV. BAT. *id*.]

سورق **soeroek**; *mĕnjoeroek*, *kan*, helen, verbergen. [BAT. *id*. in iets kruipen, iets ergens onder stoppen.]

سورڬ **soewarga**, **soerga**, de hemel, de verblijfplaats der zaligen. [JAV. SKR. *swarga*.]

سورم **soeram**, verbleekt, verduisterd, verdoofd, van glans of iets dat als glans bezittende wordt voorgesteld, zoo als het gelaat enz. [JAV. *id*. V. *moeram*.]

سورو **soerau**, MĔN. kleine bidkapel, = *mandarsah*.

سورۏ **soeroeh**, boodschap, last, bevel. *Mĕnjoeroeh*, *kan*; bevelen, met een last ergens heen zenden. *Soeroehan*, gezant. *Soeroehsoeroehan*, boodschaplooper. *Pĕsoeroeh*. *Pĕnjoeroeh*, boodschap- en boodschapper. [BAT. *soeroe*. MAK. *soero*, id.]

سوري **soeri**; V. ڤرميسوري.

سوري **soerei**, losmaken, ontwarren. C. [V. اوري *oerei*.]

سوري **soré**, JAV. avond; *kĕmbang* —, *mirabilis jalappa*, eene bloem, ook *boenga waktoe* geheeten.

سوربن **soerijan**, sergeant.

سوست **soesoet**, verminderen, vergaan, afnemen C.; verward haar Ms.

سوسر **soesoer**, rand, boord. *Mĕnjoesoer*, ook van schepen, die langs de kust zeilen. [V. *soesoel*, *soeloer*. JAV. *soesoer*.]

سوسغ **soesoeng**, **soesang**; *mĕnjoesoeng*, tuimelen, luchtsprongen maken. *Pĕnjoesoeng*.

Digitized by Google

سوسڤ **soesoep**, onder iets doorkruipen, onder wegkruipen, zich verschuilen. *Mĕnjoesoep*, *kan*, ergens onder steken. [Jav. *id.* V. *soeroep*.]

سوسق **soesoek**; *mĕnoesoek*, eene kota aanleggen, stichten. T. [Bat. *id.*]

سوسل **soesoel**; *mĕnjoesoel* = *mĕnjoesoer*; — *angin*, tegen den wind opzeilen. [Jav. *id.* volgen, achternagaan. V. *soesoer*.]

سوسن **soesoen**, op elkaar geplaatst, het een op het ander; *badjoe* —, hetz. als *badjoe sĕsoeroeng* (L.); *boenga* —, dubbele bloemen enz. *Bĕrsoesoen: tiada* —, met niets er boven op, niets er bij. *Sirih sasoesoen.* [Bat. Jav. *id.* Daj. *soeson*, een stel bijv. kopjes, borden. Mak. Boeg. *soesoeng*.]

سوسو **soesoe**, de borsten (bij menschen en dieren); met of zonder *ajar*, ook: melk. *Mĕnjoesoe*, *i*, *kan*. *Soesoean*, zoogbroeder of zuster. *Pĕnjoesoe*, min. [Jav. Bat. Mak. Boeg. *id.* Daj. *toeso*, borst, *oesok*, vóórlijf.]

سوسه **soesah**, zorg, moeite, last, het tegenoverg. van *sĕnang*. *Mĕnjoesah*, *kan*. *Soesahan*. *Kasoesahan*. [Jav. id. V. *oesah* en *oesaha*.]

سوسه **soesoek**, krom; haak; spoor van een haan; duim van eene deur (M.); ribben of ook de hooge voor- en achtersteven van een schip. [V. Kw. *soesoek*, naald.]

سوٚ **soewang**, schemerlicht, half donker. [Volg. C. Bengk.]

سوٚعت **soengoet**, [1] lange haren op den bovenlip; knevels; voelhoorns. [Jav. id. V. *soengoe*.]

grommende verwijten. *Bĕrsoengoetkan*. *Mĕnjoengoetkan*. *Kasoengoetan*.

سوٚڵ **soengoel**, droefheid Ms. [V. سوكڵ.]

سوٚعٓ **soengin**, met bladgoud verguld. Ms.

سوٚعو **soengoe**, rhinoceroshoorn. [Jav. *id.* V. *soengoet*.]

سوٚعي **soengei**, rivier; *anak* —, beek.

سوڤ **soewap**, een hapje, beetje; eene fooi. *Mĕnjoewap*, *i*, *kan*, een stuk in den mond stoppen enz. *Bĕrsoewapsoewapan*. [Gw. اوڤ *awap*.]

سوڤق **sopak**, I. vlekken op de huid, zooals van vee, of bij melaatschheid, zich gewoonlijk bepalende bij de palmen van handen en voeten.

II. splijten, klieven. C.

سوڤل **soepal**? „ Jav. = سيڤل: — *panah*, de einden van een boog, doch die omdraaijen (d. i. omgekruld zijn)." Ms.

سوڤن **soepan**, eerbiedig, respectueus.

سوڤن **sopan**; *boeroeng* —, moet zijn *b. sopo*.

سوڤو **soepoe**, »een lepel, een mondlepel." Ms.

سوڤو **sopo**, "Mal. komt van het Ternataansche *sofo*, een paradijsvogel of koningsvogel: *s. bĕsar*, een paradijsvogel, *s. kĕtjil*, een koningsvogel." Ms. [V. *sĕpah*.]

سوڤي **sopi**, »uitstekendst, zeer uit stekend, praestans." Ms.

سوق **soewak**, inham van eene rivier. *Bĕrsoewak*. D.

سوك **soeka**, verheugd; vreugde, genoegen; genoegen nemen, tevreden zijn; gaarne. *Bĕrsoekasoekaän*. *Mĕnjoeka*, *kan*. *Mĕmpĕrsoekakan*. *Kasoekaän*. [Jav. *id.* Skr. *soekha*.]

سوك **soka**, V. اڠسوك.

سوكت **soekat**, soort van inhoudsmaat voor natte en drooge waren. *Soekatan*. *Mĕnjoekat*, *kan*.

Digitized by Google

سوكت ? een speelinstrument. Ms. [V. Jav. *sĕkaten.*]

سوكر **soekar**, moeijelijk, zwaar. *Mĕnjoekarkan. Soekaran. Kasoekaran.* [Jav. *id.* Skr. *soekara*, gemakkelijk, euphemistiesch voor *doehkara*, moeijelijk ?]

سوكڠ **sokong**, de schuinsche stutten van staande balken; ondersteunen. M. [Toch niet *soekon* van gw. *soekoe* ?]

سوكڠ ? schilderen, bloemen schilderen. Ms.

سوكل **soekoel** (Ms.), *sokkel*, d. z. matten balen, waarin vroeger op Banda de foelie gedaan werd. [V. *sĕkal.*]

سوكن **soekoen**, broodboom: — *kapas* en — *bidji*, soorten daarvan. [Jav. *id.*]

سوكو **soekoe**; *sasoekoe*, een vierde, gew. $^1/_4$ reaal; een (uit eene oorspronkelijke verdeeling in vieren gesproten) stam; voet. *Bĕrsoekoesoekoe*, bij stammen. *Mĕnjoekoekan.* [Jav. *id.* voet, poot. Bat. $^1/_4$. Daj. $^1/_2$ gulden (= $^1/_4$ *kiping*). Mak. *id.*]

سوكي **soeki** (ook **soegi**), het schoonmaken van mond of tanden en dat wat daartoe dient; *kajoe* —, of *k. pĕsoegi*, een stukje hout, dat daartoe dient. *Bĕrsoeki. Mĕnjoeki.* [Arab. سوكي.]

سوكل **soegoel**, droefgeestig. [Arab. مشغول.]

سوكه **sogeh**, graveren. C.

سول **soela**, een puntige paal of boom. *Soelaän*, zulk een waarop misdadigers gespiest worden. *Mĕnjoela*, *kan.* [Skr. *śōĕla* id.]

سولت **soelit**, moeijelijk, zwaar te verkrijgen: » regibus usitatum pro سوكر." Ms.

سولر **soeloer**. I. in horizontale bogten gaan, zoo als kruipen, van slangen, kruipende planten; uitspruitsel; soort van ornamenten. *Mĕnjoeloer*, bijv. van schepen, langs de kusten gaan (van visschen, — *ajar*, in schoolen, door het water schieten Ms.). *Soeloersoeloeran*, al wat kruipt. [V. *oeloer*, *soesoer*, enz. Jav. *soeloer*, uitspruitsel, *solor*, wortel, die boven den grond uitkomt.]

II. gevolmagtigde. [Jav. *id.*]

سولڠ **soeling**, dwarsfluit. [Jav. Daj. Mak. Boeg. *id.* Bat. *soelang*, pijp van bamboe om vuur meê aan te blazen.]

سولڠ **solong**, eerstgeboren, oudst. [V. Mak. *solongang*, spruit, afstammeling en het volg. wd.]

سولڠ **soeloeng**; (Ms. **soelang**: *bĕrsoelang-soelangan*), *mĕnjoeloeng*, overreiken, inz. den beker. *Soeloengmĕnjoeloeng*, van hand tot hand gaan. *Bĕrsoeloengsoeloengan.* [Jav. *oeloeng*, overgeven, overreiken.]

سولڤ **soelap**, goochelarij, tooverij. *Mĕnjoelap. Pĕnjoelap.* [Jav. *id.* onduidelijk; goochelarij. V. *soelak.* Bat. *solop*, het komen bezielen, van geesten.]

سولق **soelak**; *mĕnjoelak*, de oogen begoochelen; *pĕnjoelak.* Ms. [= *soelap.*]

سولم **soelam**, geborduurd, borduren. *Mĕnjoelam. Pĕnjoelam.* [Jav. *id.* Mak. *soelang.*]

سولو **soeloe**, verspieder. *Mĕnjoeloe. Pĕnjoeloe.* [V. *soeloeh.*]

سولة **soelah**, kaal, gepeld; *lada* —, witte peper.

سولة **soeloeh**, toorts, fakkel. *Bĕrsoeloeh. Mĕnjoeloeh.* [Jav. Bat. *id.* Mak. *soelo.*]

سوم **soewam**, laauw.

سوم **soem**, » pijl, spoor. Siam. (?)" Ms.

سوما **soema**, soort van riviervisch.

Digitized by Google

سومر **soemoer**, put, bron, wel. [Jav. Daj. *id.*]

سونت **soenat**, soort van bootje. C.

سوء **soeweeh**, **soeh**, eigen warmte, levenswarmte; warmte van zich geven.

سوء **soh**, strijkt! een scheepsterm. *Sohkan.* Ms. [V. *saoeh.*]

سوء **soewah** = *pĕrnah*, immer, ooit, gew. bij eene ontkenning of vraag. D.

سوهي **soehi**, of سوي **soewi**, streng, hard. [C. Bengk.]

سوي **soewei**, soort van mesje om rijst te snijden, ook wel *sikoe* genoemd.

سويق **soewek**, **soejak**, gescheurd, van stoffen; verscheurd met de tanden. *Mĕnjoejak.* [Jav. *soewèk*, id. Bat. *soewak*, gespleten, verscheurd. Daj. *soejak*, door heen en weêr bewegen iets ergens uittrekken. V. اوق *awek*, كويق *koejak.*]

سون **soenja**, rustig, niet gekweld door zorgen, van het gemoed. M. [V. het volgende.]

سوڽي **soenji**, onbewoond, onbezocht door menschen; stil, van geluiden; *tiada* —, niet ledig zijn, niet zonder zijn, ijverig bezig zijn. [Kw. *soenja.* Mak. Boeg. *sino.* Daj. *soeni*, zwijgen. Skr. *śoĕnja*, ledig.]

سهاج **sahadja**, I. (ook *sangadja*) voornemen, opzet. *Mĕnjahadja: dĕngan disahadja*, met opzet. [Skr. *sahadja*, aangeboren?]

II. (ook *sadja* en *samadja*) slechts, maar, alleenlijk. *Bĕrsadjasadja*, eenvoudig, ongekunsteld. v. H.

سهاي **sahaja**, **saja**, slaaf, niet vrij; ik. *Mĕngsajakan*? *Mĕmpĕrsaja. Sanda*, ik, 's Vorsten slaaf. [Skr. *sahāja*, volgeling.]

سي **si**, voorvoegsel tot het vormen van namen en eigennamen. *Siapa* V. *apa*; *sianoe*, V. *anoe*. [Jav. Bat. *id.*]

سي ر **sija-sija**, ijdel, onnut. [Jav. *sija*, ellende.]

سياڤ **sijapa**, V. *apa.*

سيامڠ **sijamang**, soort van aap, *hylobates syndactylus.*

سيبر **siboer**, stuk van eene kokosschaal als lepel gebruikt. C.

سيت **sitoe**, dáár, ginds.

سيتق **sitak**, klein zakje.

سيدر **sida-sida**, naam van eene soort van lijfwacht van den vorst. [Skr. *siddha*, eene soort van mindere goden enz.]

سيدڠ **sidang**, I. vergadering. [Jav. *id.*?]

II. lus, strik. *Mĕnjidangkan.*

سيدق **sidik**; *mĕnjidik*, onderzoek doen naar iets; opzoeken. *Sĕlidik*, overal rondzien. [V. Jav. *sidik*, waar, waarachtig en het Arab. صدّيق.]

سيدي **sidei**, droogen zonder onmiddelijke blootstelling aan hette. C.

سيرت **sirat**, I. smalle rand, als van het vleesch tegen de nagels en de tanden; of ook van een kleed. *Siratan*, tusschenruimte tusschen de tanden, of tusschen de klaauwen van dieren. [Bat. *sirat*, smalle rand aan kleêren.]

II. *bĕrsirat*, bezaaid, besprengd? [Jav. *sirat*, straal; *njirati*, besprengen.]

III. *mĕnjirat* (*mĕnjiroet*) breijen, zooals netten. [Mak. *sirà*, Boeg. *siré* id. Daj. *sirat*, vlechten, onderscheiden van *salin* (Mal. *djalin*) door dat bij dit niet, bij het eerste wel, eene bovenlaag op eene onderlaag vastgevlochten wordt. Bat. *manirat* breijen. V. *djĕrat.*]

سيرت **sirit** (**seret**?) sleep, bijv. van een kleed (? V. *sirat* I); *tĕrsirit*, sleepen. [Jav. *sèred.*]

Digitized by Google

سيرغ **serang**, scheef, schuins. [DAJ. *sirang*, id.]

سيرڤ **sirap**, I. houten dakpan. [JAV. V. *sirip* en *sisik*.]

II. soort van toovermiddel, waarvan dieven gebruik maken als zij gaan inbreken. C. beter: slaapmiddel. [JAV. *sirĕp*, stil, in slaap.]

سيرڤ **sirip**, vinnen, vinstralen.

سيرق **serak**, I. soort van uil; soort van amphibie (van schildpad?)

II. *bĕrserak*, MĔN. uit elkander springen. T. [BAT. *sèrak*.]

سيروق **seroek**, eene in een water door middel van staketsels van fijne rotting afgesloten ruimte, waarin de visch als in eene fuik gevangen wordt; dat toestel zelf. [V. سروكن. JAV. *sérok*, opscheppen. MAK. *saloe*, goot; ergens door heen sluipen, en *salo* rivier.]

سيرم **siram**, *mĕnjiram*, besproeijen, besprengen. *Bĕrsiram*, ook: baden (van Vorsten). [JAV. id.]

سيرة **serah** = **merah**. [C. BENGK.]

سيرة **sirih**, betel-blad, *chavica betle*; sirih-pruim bestaande uit betelnoot, kalk, gambir of derg.; — *sakapoer*, één sirih-pruim; — *pinang*, naam van eene boete, door iemand, die een ander gewond heeft, aan de betrekkingen van den gewonde te betalen. [JAV. *soeroeh* en *sĕdah*. BAT. *sirè*.] *Sirih boeah*, *chavica siriboa*, eene daarmede overeenkomende plant, waarvan de vrucht ook als surrogaat daarvoor gebruikt wordt.

سيس **sesa**, overschot, overgeschoten brokken. [JAV. *id.* SKR. *śeśa* id.]

سيسر **sisir**, eene kam; het raam van het weefgetouw; *pisang sa* — een kleine tros pisang. *Mĕnjisir*. [JAV. id. rasp, soort van doorn. DAJ. buikvinnen. BAT. eene egge. V. *sikat*.]

سيسڤ **sisip**, ingestoken, tusschen gestoken, bijv. een kris in den gordel. *Mĕnjisip*. *Tĕrsisip*. [MAK. *sisi*.]

سيسق **sisik**, schubben; schildpadschaal. [JAV. *id.* en *sisig*, de tanden zwartmaken. BAT. de oppervlakte of bovenste laag van iets, als het watervlak, het glazuurzel der tanden enz. MAK. *id.* schub.]

سيسو **sisoe**, het polijsten der tanden. *Bĕrsisoe*.

سيسي **sisi**, zijde, rand; *di* —, ter zijde. *Bĕrsisi*, zij aan zij, naast elkander. *Mĕnjisi*. [BAT. *sisi*. JAV. *sisih* id.]

سيڠ **sijang**, daglicht. *Mĕnjiang*, *i*, lichten, nam. van bosschen, d. i. die uithakken, een weg er door aanleggen. *Sasijangan*, bij dag. *Pĕrsijang*, spijzen schoonmaken vóór ze te koken (C). [JAV. *id.* dag. BAT. *id.* helder worden, na regen, storm, enz.]

سيڠ **sijoeng**, slagttanden van een wild zwijn. [JAV. *id.*]

سيڠا **singa**, leeuw. [SKR. *sinha*.]

سيڠت **singit**, naar de eene zijde overhellen. *Mĕnjingitkan*; — *kapal*, een schip op zijde halen om te repareren.

سيڤ **sijap**, gereed, klaar om iets te doen. *Bĕrsijap*. *Mĕnjijapkan*. [BAT. *id.*, schoon gewasschen, schoon gewand, bijv. rijst.]

سيڤت **sipat**, snoer, rigtsnoer; regel, lijn, *bajangbajang sama* — *atsalnja*, de schaduw is even lang als het voorwerp. *Mĕnjipatkan*, afmeten, enz. [BAT. *id.* zooveel bedragen als de hoogte is van hetgeen er achter genoemd wordt. JAV. DAJ. *id.* 't ARAB. صفة.]

سيڤق **sepak**, met de voeten wegslaan; een bal, gew. — *raga*, een teenen

Digitized by Google

bal, die men met den voet elkander toekaatst. [JAV. *njepak*, achteruitslaan. MAK. *sempà* id.].

سيفت **sipoet**, I. soort van eenschalig weekdier. [Bij Rumphius de *terebra*. BAT. *sèpoet*, soort van slak.]

II. beschaamd. C.

سيفت **sipit**, soort van ficus, eene klimmende plant. M. [C. BENGK.]

سيڤي **sipei**, V. *simpei* II.

سيق **sijak**, MĔN. arm, behoeftig; de mindere bedienden van de moskeeën. [BAT. bijtend, bijv. van peper; bittere ellende, armoede.]

سيك **sika**, MĔN. = *sini*. V. ايك.

سيكت **sikat**, kam; *pisang sa* —, een kleine tros pisang. [V. *sisir*. JAV. DAJ. *id*. BAT. *sihat*, id.]

سيكڤ **sikap**, I. ligchamelijke gestalte, figuur, *taille*. *Bĕrsikap*.

II. gereed, — *kan*. C. [JAV. *sikĕp*, drager, sjouwer.]

سيكو **sikoe**, I. een timmermans regthoek; de arm in een hoek gebogen, zooals wanneer men de handen op den rug houdt; elleboog; ook = *soewei*; — *kloewang*, eene soort van haarvlecht. *Sikoe-sikoe*, kniehouten in een schip. *Mĕnjikoekan*. [JAV. *id*. en *sikoet*, elleboog. BAT. *soehi*, hoek, *soehisoehi*, elleboog. DAJ. *siko*, elleboog. MAK. *djikoe*, hoek, elleboog.]

II. soort van vogel. M.

سيڬر **sigar**, [1] gespleten, van één gescheurd. [JAV. *id*.]

[2] een breede kostbaar bewerkte hoofdband, door bruidegoms in plaats van den hoofddoek gedragen. [MAK. BOEG. *sigarà*, soort van hooge muts, alleen bij feesten gebruikt.]

سيڬي **sigi**, I. soort van harshoudenden boom; een fakkel daarvan.

II. met den vinger op iemand wijzen. C.

سيڬي **sigei**, bamboesstaak of paal met inkepingen om op boomen te klimmen. T. [BAT. *sigè*.]

سيل **sijal**, ongelukkig in zijne onderneming (als toevallige gebeurtenis, niet als bestendige hoedanigheid. D.) *Bĕrsijal*. *Mĕnjijal*. *Pĕnjijal*. *Pĕrsijalan*.

سيل **sila**, I. het zitten van mannen met de beenen kruiselings onder het ligchaam. [BAT. *id*. JAV. *id*., eerbiedige wijs van zitten. V. den SKR. wortel *śīl*, mediteren, vergeleken met de houding der Boeddhabeelden.]

II. [1] *silakan*: iets gelieven te doen: bijv. — *lah doedoek*, gelief te gaan zitten.

[2] *mĕnjila*, *kan*, uitnoodigen, ook *mĕmpĕrsilakan*. [V. I. en SKR. *śila*, fatsoenlijke manieren en BAT. *sila*, eene soort van welkomstgave aan zijn' aanstaanden schoonzoon.]

سيلڠ **silang**, bij afwisseling, op afstanden = *sĕlang* (?) M.

سيلڤ **silap**, misslag, dwaling [? JAV. *silib*, onopgemerkt.]

سيلق **silak**, wegsnappen, schielijk wegnemen; ontblooten. C.

سيلم **silam**, avondschemering. [Oorspronkelijk op de Westkust? V. JAV. *silĕm*; in het water duiken.]

سيلو **silau**, verblindend van licht. [BAT. *silo*.]

سيله **silah**, I. optrekken, digter bij een brengen, bijv. de beenen. [? M. en C. Uit misverstand van *sila* I. ontstaan.]

II. de hondstanden. C.

سيله **silih**; *mĕnjilih*, herstellen, weêr goed maken, door er iets anders voor in de plaats te geven. [JAV. *id*., bij afwisseling, bij vervanging.]

سين **sini**, *disini*, hier.

Digitized by Google

سينتڠ **sijantoeng**, soort van vogel [misschien *si - antang?* de *antang*, zekere roofvogel op Borneo.]

سينر **sinar**, schitteren; licht van zon en maan; dageraad: *silam ini — nja sabtoe*, morgen is het Zaturdag. *Bĕrsinar*, bijv. — *gigi*, zijn tanden laten zien, bij het lagchen. *Sinaran*, een schitterend vrouwenkapsel. *Bĕrsinaran*. [Kw. *soenar*, glans, schijn, *kĕnjar*, id. en straal.]

سينن **sinin**, = *sini*.

سيوا **sewa**, huur; *mĕmbri — verhuren*. *Mĕnjewa*, huren. [Jav. *id.*]

سيوا **sijowa**, soort van gier. C. [maar er zijn geen gieren in Oost-Indie?]

سيور **sewar**, soort van kris, doch slechs aan den eenen kant scherp.

سيول **sijoel**; *bĕrsijoel*, met den mond fluiten. [Bat. *id.* en eene soort van tabakspijp.]

سيومن **sijoeman**, helder, wel bij zijn zinnen.

سڽن **sĕnja**, in waarheid, waarlijk. [Eigenlijk slechts eene verkorte spelling van *sĕsoenggoehnja*.]

غ

غاڠ **nganga**, open, gapend, van den mond. *Tĕrnganga-nganga*. *Mĕnganga*, *kan*, doen gapen. [Bat. *ngangang*. Daj. *kanga*. Mak. *nganga* en *ngángarà*: ook van andere zaken, zoo als van deuren.]

غاڠت **nganggoet**, treuren, kwijnen, suffen. [V. Jav. *ngoenggoettoenggoet*, stenen, kermen.]

غاڠ **ngaroeng**; *mĕngaroeng*, grommen, knorren, zoo als honden. [V. *ngĕram*. Mak. *karroe*, weenen, huilen.]

غارن **ngaran**, spijt, gramschap. [V. *garam* Perz.]

غارو **ngarau** = **garau**.

غاڤ **ngapa** = **mĕngapa**. V. اڤ.

غاوم **ngaoem**; *mĕngaoem*, brullen. T. [Bat. id. V. *ngaroeng*, *ngĕram*.]

غرم **ngĕram**; I. *mĕngĕramngĕram*. brullen, brommen van een tijger. T. [Bat. *ngorom*. V. *ngaroeng* en *ram* I.]

II. V. *ram* I.

غري **ngĕri**, streng, van straffen, uiterlijk enz. [V. Jav. *ngĕri*, op doorns gelijkend.]

غلو **ngĕloe**, hoofdpijn. [Jav. *id.* Mak. *ngallo*, id.]

غمم **ngĕmam**, verschrikt zijn.

غيكو **ngikoe** en **ĕngikoe**, in den slaap spreken, ijlen.

غيلو **ngiloe**, (ook **njiloe**), eggig, van de tanden. [Jav. *linoe*.]

غيوڠ **ngejong**; *mĕngejong*, miaauwen van een kat. T. [Bat. *id.* V. Jav. *ngijĕng*, aanhoudend weenen.]

Digitized by Google

ڤ

ثا **pa**, hetz. als باڤ *bapa*, vader, in zamengestelde eigennamen. *Pa-moeda*, oom, jongere broeder van de moeder. *Pa-kĕtjil* (zamengetr. *patji*) oom, jongere broeder van den vader. *Pa-soe(k)* (zam. uit *pa* en ?) jongere broeder van vader of moeder (C.). *Pa-oewak*, oudere broeder van den vader. [Bat. *id.* Jav. *pak.* V. *mak.*]

ثاتب **patoeb**, Měn. = *patoet.*

ثاتت **patoet**, passend; voegzaam; harmoniëren; 't is natuurlijk, dat .... *Mĕmatoet*, *kan.* ook: versieren, opschikken. *Bĕrpatoetkan.* [Jav. *id.*]

ثاتس **patas**, zolder, bovenvloer [gw. *atas.*]

ثاتس **patoes**, donderslag. M.

ثاتڠ **patoeng**, afbeelding van hout of aarde; beweegbare pop. [Daj. *hampatong.*]

ثاتق **patok**, het bijten van eene slang; pikken van een vogel. *Mĕmatok.* [V. *pagoet* en *toetoek.* Jav. *id.* snavel.]

ثاتك **patik**, onderdaan, slaaf; ik. [Kw. *id.*]

ثاتل **patil**; *pĕpatil*, een werktuig dat geheel met de *blijoeng* overeenkomt, maar ligter is.

ثاتل **patoel**, soort van mand.

ثاتو **patoe**, *pudendum muliebre.* [C. Bengk.]

ثاتة **patah**, [1] gebroken, geknakt; *lantik sĕratoes* —, honderdmaal geknakt, van de vingergewrichten, *sa* — *kata*, een enkel woord (ook zonder *kata*); — *kĕmoedi*, eene plant, *emilia sonchifolia* (C.); — *toelang*, *euphorbia tirucalli* (C.) *Mĕmatah. Pĕpatah*, een fragment.

[2] *Pĕpatah*, een order, last. *Pĕmatah*, aanwijzing (van hetgeen iemand te doen heeft?) [Jav. *patah*, aan ieder toegewezen, van werk.]

ثاتة **patih**, titel van rang. [Jav. *id.*]

ثادجڠ **padjang**, draperiën. *Padjangan*, staatsiebed. [Jav. *id.?*]

ثادجق **padjak**, pacht. [Jav. *padjĕg.*]

ثادجل **padjal**, geslagen, van metalen, in tegenov. van gegoten.

ثاتجت **patjat**, kleine boschbloedzuiger. C.

ثاتجر **patjar**; — *tjina*, eene plant, *lawsonia alba*; — *koekoe*, *balsamina hortensis.* [Jav. *id.*]

ثاتجق **patjak**, spit, braadspit. *Mĕmatjak.*

ثاتجل **patjal**, slaaf. C.

ثاتجل **patjoel**, spade, houweel om den grond om te werken.

ثاتجه **patjoe**, eene zweep, een prikkel. *Mĕmatjoe*, *kan*, sturen van paarden of wagens.

ثاتجي **patji.** V. *pa.*

ثاد **pada**, I. genoegzaam, voldoende zijn; te vreden zijn. *Mĕmada*, *i*, *kan. Tĕrpadaï. Kapadaän.* [V. *padan.*]

II. voeten: *sri pada*, de heilige voeten t. w. van den Vorst; de Vorst. [Kw. id. Skr. *pada.*]

ثادري **padri**, pater, priester; geestelijke. [Port. *padre.*]

ثادڠ **padang**, boomlooze vlakte, het

Digitized by Google

tegenov. van *oetan*. [DAJ. id. BAT. *id.* zekere lange grassoort (*alang-alang sp.*?) JAV. *padang*, licht, helder.]

ثادك **padoeka**, titel van vorstelijke personen. [SKR. *pādoeka*, schoen, muil.]

ثادما **padam**, uitgebluscht (ook in de fig. beteekenissen, het leven enz.) *Mĕmadam*, *kan. Pĕmadam*.

ثادم **padĕm**, soort van edelgesteente, hyacinth. C. TEL.

ثادما **padĕma**. V. ثتا.

ثادن **padan**, passend, evenredig. *Bĕrpadan*. *Mĕmadan*, *i*, *kan. Mĕmpĕrpadan*, *i*, *kan. Kapadanan*. D. [V. ثاد I.]

ثادو **padoe**; *mĕmadoe?* vermengen; vergelijken, waarderen. C. [V. *adoe* II.]

ثادي **padi**, rijst, ongepelde rijst. [JAV. *pari*. BAT. *pagè*. MAK. *pare*. DAJ. *paräi*. SKR. *vrīhi*.]

ثار **para**, zolder, zoldertje boven den haard om kookgereedschappen enz. te bergen: *arang* —, roet. *Para-para*, horde om iets op te droogen. *Paran*. V. ثارن. [BAT. *parapara*, id. JAV. *paga*, zolder. DAJ. *pahä*, rek om brandhout te droogen. SD. *para*, verdieping.]

ثارت **parit**, kuil, gracht; mijn; omwalling (MĔN.?). [BAT. *id.*, omwalling.]

ثارت **paroet**, lidteeken.

ثارس **paras**, I. het (gladde?) gelaat (van voorname vrouwen of kinderen?) *Mĕmaras*, glad afsnijden, scheren. [JAV. *paras*, schil van eene vrucht. KH. geschoren hoofd.]

II. rolvormig. M.

ثارڠ **parang**, I. groot mes, houwer. *Mĕmarang*, *kan. Pĕmarang*. [V. *pĕdang*. JAV. *parang*. MAK. *berang*.]

II. soort van visch, die voor zeer fijn gehouden wordt.

III. eene plant, *mimosa scandens*. C.

ثارق **parak**, tusschen. *Mĕmarakkan*, eene plaats tusschen beide laten. C. [V. JAV. *parĕk*, digt bij.]

ثارق **parik**, aansteken, licht op steken. C.

ثارق **parok**, rasp, ruwe vijl; vraatzuchtig. C.

ثارن **paran**, nokbalk [V. *para*.]

ثارو **parau**, [1] schor, heesch. [BAT. *mor-poro*. DAJ. *pehau*. MAK. *parro*.]

[2] gew. *pĕparau*, of *parau-parau*, de longen.

ثاره **parah**, maat voor drooge waren van 10 gantangs. C.

ثاروه **paroeh**, de bek van een vogel. [BAT. *paroeng*, de knobbel op den bek van een rhinoceros-vogel.]

ثاري **pari**, I. soort van visch, de rog.

II. lot, kans: *boeah* — dobbelsteenen. [BAT. *parè*, een stukje bamboe, waarmede men werpt en waarvan men dan uit de wijze van ligging een voorteeken opmaakt. 't FR. HOLL. *pari*?]

ثاسر **pasar**, marktplaats. [PERZ. *bazar*.]

ثاسر **pasir**, zand. *Mĕmasirkan*, een schip op het strand brengen. [KW. zee. V. DAJ. *baras* id.]

ثاسڠ **pasang**, [1] aan zijn doel doen beantwoorden, door er bij te brengen of er aan te doen wat er aan behoort? als: vuur aansteken, een geweer afschieten, zeilen hijschen, een tuin aanleggen, licht aanmaken enz. *Mĕmasang*. [JAV. in orde gebracht. BAT. *mamasang*, in werking brengen, als eene vergadering beleggen, muziek maken, een feest geven. V. JAV. op 't spel zetten, en DAJ. inzet.]

[2] vloed; — *poernama*, springvloed; — *gĕdang*, hoog water, — *kring*, laag water. [JAV. DAJ. *id.* BAT. de zee als ebbende en vloedende.]

[3] paar, koppel, stel. [DAJ. MAK. *id.*]

Digitized by Google

ڤاسق **pasak**, I. dat wat men ergens in steekt, pen, nagel. *Mĕmasak*. [Daj. *id*. Mak. Boeg. *pasà* en *pasò*.]

II. de binnenlanden, bovenlanden. *Orang* —, een landman.

ڤاسق **pasoek**, I. hoop, bende. *Pasoekan*. *Bĕrpasoekpasoekan*.

II. V. *pa*.

ڤاسن **pasan**, last, bevel, dat men bij het heengaan aan iemand geeft. [Mak. *pasang*. Boeg. *pasĕng*.]

ڤاسو **pasoe**, pot om waschwater in te doen. [Bat. *id*, een rond aarden blaauw geglazuurd potje.]

ڤاسڠ **pasong**, banden, boeijen; gevangen zijn. *Mĕmasong*, *kan*. *Pasongan*, blok. [Daj. *id*.]

ڤاڠور **pangoer**, Mĕn. = *pamoer*,

ڤاڠي **pangei**, soort van platte noot, die gekookt gegeten wordt, op Java *kĕloewak*. T. [Bat. *pangè*, *pangi*. De boom heet ook *kapajoeng*. Bot. Wb.]

ڤاڤ **papa**, I. arm, behoeftig. *Kapapaän*. [Bat. soort van vloek: ik mag ellendig zijn! Jav. ongeluk enz. Daj. leelijk. Skr. *pāpa*, laag, gering; slecht.]

II. stut, steunsel. M.

ڤاڤت **papat**, effen, gelijk, bijv. geschaafd, gehouwen. *Mĕmapat*. [V. Kw. *papar* id.]

ڤاڤر **papar**; *mĕmapar*? schatting invorderen. *Paparan*. [Volg. C. Bengk.]

ڤاڤس **papas**, I. wegwerpen, op zijde werpen. C. [V. *pamĕpas* ڤمڤس.]

II. ontmoeten. C.

ڤاڤق **papak**, hermaphrodiet. [V. Jav. *pĕpak*.]

ڤاڤن **papan**, plank; planken vloer; *moeka* —, een onbeschaamd gelaat. [Bat. Daj. *id*. Jav. plaats, plek; plank, bord enz. Mak. *papang*.]

ڤاكل **pakal**; *mĕmakal*, kalfateren. *Pĕmakal*. [Daj. id. werk van boombast.]

ڤاكن **pakan**, I. inslag, bij het weven. [Mak. Boeg. *id*. Jav. het garen op een weverspoel. V. Jav. *id*. voeder, en ماكن.]

II. marktplaats; *boenga* —, soort van jasmijn, *j. grandiflorum* (M.) [Daj. *id*. Jav. *pĕkĕn*.]

III. eene tooverspreuk om onkwetsbaar te maken. C.

ڤاكو **pakoe**, [1] varenkruid. [Bat. Mak. *id*.]: — *adji*, de *cycas circinalis*.

[2] spijker. *Pajoeng* —, de kop van een spijker. [Jav. Daj. *id*.]

ڤاكي **pakei**; *mĕmakei*, kleederen aandoen; zich met iets tooijen; iets gebruiken; ook van kleine muntspecien, die gaan op eene grootere; — *nama*, een naam voeren; — *agama*, eene godsdienst aannemen. *Sapakei*: — *dĕngan*, zamen met. *Bĕrpakei*. *Tĕrpakei*. *Pakeian*, kleeding; toilet, opschik. [Bat. *pahè*. Mak. Boeg. *pake*.]

ڤاكت **pagoet**; *mĕmagoet*, pikken, bijten, van vogels en slangen. *Bĕrpagoetpagoet*. [V. *patok*. Bat. *pangkoet*, de sneb van een vogel. Jav. *pagoet*, aanval in den strijd.]

ڤاڬر **pagar**, omheining, heg, wal. *Mĕmagar*. [Jav. *id*.]

ڤاڬو **pagoe**, zolder, zoldering. [V. *para*.]

ڤاڬي **pagi**, ochtend; *pagi-pagi*, in de vroegte; morgen ochtend.

ڤال **pala**; *boeah* —, muskaatnoot; *boenga* — foelie. „*Palala* pro *palapala*, mannekens noot." Bot. Wb. [Jav.? Mal. ڤهال.]

ڤالت **palit**, veeg, smeer met den vinger, bijv. van betelkalk.

ڤالت **paloet**, overtreksel, enveloppe, bijv. van een brief. [V. *saloet*.]

Digitized by Google

ثالر **palar**; *palarpalaran*, ongeveer hetz. als *tjaping?* M.

ثالس **palis**; *bĕrpalis*, zich naar iemand toekeeren? [V. *paling*.]

ثالغ **palang**, V. *alang*, الغ.

ثالغ **palong**, rivierbed? *tĕrboeka koewala pada — Ajar-merah*. M. *Palongan*, regenbak, waterbak. [V. DAJ. *palong*, gezwollen zijn van de oogen.]

ثالغ **paling**, omgekeerd, afgewend; zich omkeeren. *Bĕrpaling*, *kan. Mĕmaling*, *kan.*

ثالو **paloe**, I. klopper, hamer; slag. *Mĕmaloe*, ook van sommige muziekinstrumenten, die bespelen. *Pĕmaloe*. [JAV. *id.* BAT. *mamaloe*, een muziekinstrument bespelen, een geweer afschieten.]

II. *bĕrpaloepaloe*, vermengd zijn. M.

ثامر **pamoer**, soort van ijzer om wapens mede te damasceren; het damasceersel op krissen en klingen. [JAV. *pamor*, mengmetaal, van *wor*, vermengd. BAT. *pangoer*.]

ثامن **paman**, oom, jongere broeder van den vader of de moeder; ook als titel gebezigd. [JAV. *id.*]

ثامه **pamah**, vlakke, lage grond aan den voet van een heuvel. C.

ثانر **panar**, zonnestraal. [V. *Sinar* en *panas*.]

ثانس **panas**, heet, warm; ongeluk aanbrengend? *Mĕmanaskan*. *Kapanasan*. [JAV. *id.*]

ثانو **panau**, met korsten (C.) of met witte vlekken (M.) van de huid, door ziekte.

ثانه **panah**, pijl; pijl en boog; *iboe* —, boog; *anak* —, pijl, *mata* —, punt van de pijl; *sa* —, één schot. *Mĕmanah*, *kan. Pĕmanah*. [JAV. id. SKR. *wāṇa*, pijl.]

ثاو **paoe**, V. ثاه *paha*.

ثاوت **paoet**, zich ergens aan vastklemmen. *Bĕrpaoet*. [DAJ. *id.*, het zich ergens aan- of tegenhouden.]

ثاوس **paoes-paoes**, walvisch, kazelot. [BAT. *id.* V. DAJ. *paus*, damp.]

ثاوغ **pawang**, iemand die beesten vangt door ze te betooveren C.; titel van het opperhoofd van eene togt ter zee voor de vischvangst. T. [BAT. id. V. *poewang*.]

ثاوغ **pawong**, brood. [PORT. *paò*.]

ثاون **pawan**, zekere plant, *clerodendrum inerme* C.

ثاون **pawana**, wind. [KW. SKR. *id.*]

ثاوه **paoeh**, zekere wilde, eetbare mangga-soort; — *djĕnggi* (zóó, niet *tjangki*), eene soort daarvan (van 't PERZ. زنگي). [BAT. *paoe* id. BOEG. *pawo*, manggaboom. JAV. *poh*, *kĕpoh* naam van een grooten boom.]

ثاوي **pawi**, rot, verrot, vergaan, van hout, touw, papier, derg. [C. BENGK.]

ثاوي **pawei**, V. ثكاوي.

ثاه **paha** (*paho*, *pau*, MĔN. uitspraak), 1 dij; boom van een rijtuig.

2 1/4 van een taïl. V. *soekoe*.

ثاهت **pahat**, gebeiteld, uitgehouwen; beitel; — *nĕdjis*, schaaf, *boeloe* —, nestveêren. *Mĕmahat*, *kan. Bĕrpahat*. [DAJ. *id.*]

ثاهت **pahit**, bitter, van den smaak. *Mĕmahitkan*. [JAV. DAJ. *id.* MAK. *pai*. BAT. *pahèt*.]

ثاهر **pahar**, houten bak op een voetstuk, waarop de *talam* met kleine schoteltjes met spijzen geplaatst wordt.

ثاهق **pahak**, laagte, vallei.

ثاهو **pahoe**, snijden, kappen, hakken. M. [C. BENGK.]

ثاي **paja**, moeras. [DAJ. *id.* vuil dat in de boomhars zit. MAK. *pejò*, slijk en *p. lantang*, moeras (eig. diepe slijk);

Digitized by Google

BAT. *pajapaja*, een niet zeer diep moeras.]

ڤاير **pajar**, kruisen, van oorlogschepen; *prahoe* —, kruisboot. [V. *lintang*.]

ڤايڠ **pajoeng**, scherm, zonnescherm. *Mĕmajoengkan*. [JAV. *id*.]

ڤايو **pajoe**, I. aftrek vinden, goed verkocht worden. [JAV. id. DAJ. *pajo*.]

II. *tĕrpajoe*, besloten, bepaald.

ڤايو **pajau**, brak. C.

ڤايه **pajah**, vermoeid (MĔN.); *sakit* —, hevig ziek.

ڤتا **pĕta**, teekening; patroon, kaart enz. [BAT. *id*.]

ڤتال **patala**, de gewesten onder de aarde, de onderwereld. [SKR. *pātāla*.]

ڤتر **pĕtir**, hevige slagen van den donder. [BAT. *potir*, hevig, zwaar, bijv. duisternis, hongersnood enz. KW. *patĕr* het geluid van den donder, het gedruisch van vele wateren. V. JAV. *gĕtĕr*, daverend geluid.]

ڤترا **patra**, blad: — *mas*, goud blad, verguldsel. [SKR. *id*.]

ڤترا **poetra**, kind, alleen van vorsten. *Bĕrpoetra*. [JAV. *id*. SKR. *poetra*, zoon.]

ڤترانا **pĕtarana**, praalbed, rustbank. [KW. *patarana*, hoog gestoelte, eerezetel.]

ڤتري **patĕri**, borax, soldeersel. [BAT. *parti*.]

ڤتري **poetri**, princes; vorstin. *Daoen* —, soort van plant, *mussaenda frondosa*. [SKR. *id*. dochter.]

ڤتس **patas**, „een boom welkers blaeders gevallen zijn en wederom uytschieten." BOT. WB.

ڤتڠ **pĕtang**, duister worden; avond. *Kapĕtangan*, soldaten op eene nachtelijke expeditie. *Kapĕtang*, gisteren. (MĔN. V. *kĕlam*.) [JAV. *pĕtĕng*, id. MAK. *pattang*, nacht.]

ڤتك **pĕtik**; *mĕmĕtik*, de snaren tokkelen; op eene dergelijke wijs de lange nagels der hand behandelen. [BAT. *girtik*.]

ڤتم **pĕtam**, soort van sieraad voor het voorhoofd; naam eener bloem (C.) *Bĕrpĕtam*.

ڤتما **patma**, lotus. [SKR. *padma*.]

ڤتوا **pitoea**, V. فتوي.

ڤتوڤن **patopan**, speler. C. BATAV. [*top*-speler?]

ڤتول **patola**, soort van bitteren komkommer, *momordica* sp.

ڤتولي **patoelei**, stam, volkstam. [C. BK.]

ڤتوي **patoewi**, chinesche speelkaarten. [CHIN. ?]

ڤتي **pĕti**, kist, koffer. [T. TAM.]

ڤتي **pĕtei**, soort van boom, *parkia speciosa*.

ڤتيكن **pĕtikan**, de haan van een geweer. T. [BAT. *potihan*. V. JAV. *pitik*, kip.]

ڤجل **pĕdjal**, plomp, vleezig. C. [V. *padjal*.]

ڤجم **pĕdjam**, gesloten, geloken van de oogen; niet zigtbaar, van de maan of van iets dat gezonken is (T.) [BAT. *podjam*. V. *kĕdjam*.]

ڤجت **pĕtjat**, I. van zijn rang, van zijn post ontzet worden. *Mĕmĕtjat*. [JAV. *mĕtjat*, uitrukken.]

II. *mĕmĕtjat*? een paard de sporen geven. C.

ڤجه **pĕtjah**, breken, barsten, in duizend stukken breken; overal verspreid raken, van een gerucht; gebroken, van het hart, d. i. moedeloos; zich verstrooijen, van menschen. *Bĕrpĕtjah*. *Mĕmĕtjah*, *kan*. [JAV. *id*.]

ڤجي **pitjei**? slijk, modder. [C. BENGK.]

ڤد **pada**, gew. van *ka* of *dari* voor-

Digitized by Google

afgegaan en dan bet.: aan, naar of van den kant van, van; zonder een van beide: te, bij, of = *kapada*. [V. *pada* II.]

ڤداتي **pědati**, Jav. soort van kar met twee wielen.

ڤدالك **pědaka**, soort van halsband met daaraan hangende gouden plaatjes.

ڤدالي **pidali**, naam van eene bloem. C.

ڤدر **pědar**, ruw om aantevatten. C.

ڤدس **pědas**, heet, scherp op de tong. *Měmědaskan*; — *ati*, boos maken, irriteren. *Si-pědas*, gember (Měn.). [Jav. *pěděs*. Bat. *pogos*, arm, behoeftig.]

ڤدڠ **pědang**, zwaard, sabel. [Jav. *id.* Bat. *podang*.[

ڤدندڠ **piděndang**? soort van taf uit Bengalen. [Bat. *pidondang*, purperroode satijn. Daj. *kadandang*, eene soort van schitterend roode stof. V. *pědandan*, van *dandan*.]

ڤدل **pědal** V. هڤدل.

ڤدو **padoe**? tot een klomp gesmolten, van goud. *Těrpadoe*.

ڤدواكن **padoeakan**, Boegineesch handelsvaartuig met twee masten.

ڤدوت **pědoeta**, V. *doeta*.

ڤدولي **pědoeli**, 't Arab فضولي.

ڤدومن **pědoman**, Jav. kompas.

ڤده **pědah**, een voorteeken C. [V. فايدة.]

ڤديه **pědeh**, zeer doen, pijn doen.

ڤراتس **paratas**, Měn. ledikant. T. [V. *atas*.]

ڤراد **prada**, blad of dunne laag van eenig metaal, vertinsel, verguldsel, klatergoud. *Daoen* —, *justitia picta*. [Port. *prata*, zilver.]

ڤراڠي **pěrangei**, aard, karakter. [Bat. *parangè* id.]

ڤراكو **pěrakoe**, trog.

ڤراون **prawan**, Jav. maagd. [Batav. = *anak dara*, *anak gadis* (Měn.).

ڤراهن **prahan**, het houtwerk dat het dak met de zijwanden van het huis verbindt.

ڤراهو **prahoe**, schip. [Jav. *id.*]

ڤراي **pěraï**, laveren, met omwegen gaan. *Měměreikan*. C.

ڤرب **poerba**, vroeger, oud: — *kala*, oude tijden. [Jav. Skr. *poerwa*.]

ڤرت **pěrat**, ranzig, stinkend. C.

ڤرت **pěroet**, buik en wat daarin is, ingewanden enz., van menschen en dieren; hol van een schip; middelste kwaliteit van eenige koopwaar.

ڤرتام **pěrtama**, de eerste; vooreerst, in de eerste plaats. [Jav. Skr. *id.*]

ڤرچ **pěrtja**; *poelau* —, Měnangkabau op Sumatra. [Bat. *poelo-morsa*. Skr. *martja*, sterveling, *martjapada*, aarde, wereld. T. V. عالم.]

ڤرچاي **pěrtjaja**, vertrouwen stellen. *Měmpěrtjaja*, *i*, *kan*. *Kapěrtjajaän*. [Jav. *id.* Skr. *pratjaja*.]

ڤرچق **pěrtjik**, V. رچق.

ڤرچه **pěrtjah**, I. soort van boom, die de gětah-pěrtjah levert.

II. V. aanhangsel.

ڤردان **pěrdana**: — *mantri*, zooveel als eerste minister, maar toch, te Malaka vroeger, minder dan de Bandhara. [Skr. *pradhānamantrī*.]

ڤردو **pěrdoe**, bosch, kreupelbosch. C. [Port. *prádo*, weiland?]

ڤرساد **pěrsada**, V. ڤنچڤرساد.

ڤرستوا **pěristiwa**, gebeuren, gewoonlijk met *sěkali*: eens gebeurde het. [Skr. *prastāwa*, gelegenheid, occasie.]

ڤرسڠك **pěrsangka**, een uithoek der wereld. C.

ڤرسه **pěrsih**. V. برسه.

ڤرسي **parsi**, perzisch. V. فرسي.

ڤرڠ **pěrang**, oorlog, gevecht; vechtend leger; *pětjahlah* —, het leger sloeg op

Digitized by Google

de vlugt. *Prang-proes*, stuursch, twistgierig. *Bĕrprang. Mĕmĕrang. Pĕmĕrang. Pĕprangan.* [Jav. *id.* Bat. *porang*, togt tegen eene vijandelijke versterking. V. *sĕrang.*]

ڤرڠكڤ **pĕrangkap**, een val voor dieren; knip voor vogels? [V. *angkap* ?]

ڤرڠكت **pĕringgat**, soort van wilde druiven. [C. Bengk.]

ڤرڠكو **pranggoe**, een stel, geheel toestel. C. [Jav. *prangkat.*]

ڤرڠكي **pringgi**, pompoen, *cucurbita pepo.*

ڤرڤتي **pĕrapati** (*pĕrpati*, *mĕrapati*, *mĕrpati*), duif. [Skr. *pārapata*, id. NB. Het soendasche *djapati* is Skr. *djājāpati*, d. i. mannetje en wijfje. Het Bat. *darapati* (V. *dara* دارا) eene daarmede overeenkomende zamenstelling in het Skr. van *dāra* vrouw en hetz. *pati*, man, heer.]

ڤركا **pĕrkara**, zaak; onderwerp; artikel; wijs. [Jav. *id.* Skr. *prakāra*, soort, manier.]

ڤركاس **pĕrkasa**, dapper. [Jav. *id.* eig. beroemd door dapperheid? Skr. *prakāśa*, beroemd.]

ڤركاكس **pĕrkakas**, werktuigen, gereedschappen, benoodigdheden, — *karadjaän*, rijksinsignieën, *arta dan* —, goederen en huisraad. [Gw. *kakas*? Jav. *bĕkakas.*]

ڤركس **pariksa**, onderzoek, examen. *Bĕrpriksa. Mĕmriksa*, *i*, *kan.* [Jav. Skr. *id.*]

ڤركوتت **pĕrkoetoet**, soort van duif, *columba bantamensis.* [Jav. *id.*]

ڤرڬم **pĕrgam**, duif met karmozijn roode veêren.

ڤرڬي **pĕrgi**, gaan, — *datang*, heen en weêr, op en neêr gaan; — *kasoe-ngei*, zijn gevoeg gaan doen. *Pĕrgi-pĕrgian.*

ڤرلاهن **pĕrlahan**, bedaard, langzaam; van de stem het tegenoverg. van *njaring*, luid, helder. *Mĕmĕrlahan*, *kan.*

ڤرلس **pĕrloes**; *tĕpĕrloes*, inslaan van den bliksem. L.

ڤرلڠ **pĕrling**; *tĕpĕrling*, schitteren, glinsteren, bijv. van de oogen. [Jav. *pĕrlik* van *pĕlik*, vonk.]

ڤرلك **pĕrlak**, Mĕn. tuin, boomgaard. [= *taman.* Bat. *porlak.*]

ڤرلن **pĕrlan**; *mĕmĕrlan*, inzwelgen. [V. تلن *tĕlan.*]

ڤرلنتي **pĕrlantei**, losbandig.

ڤرمات **pĕrmata**, juweel, edelgesteente. [Kw. *pramati*, iets dat zeer schoon is. Skr. *paramatā*, uitstekendheid.]

ڤرماتن **pĕrmatan** (?), duinen langs de kust.

ڤرماي **pĕrmaja**, naam van een tooverformulier, dat men over iemand uitspreekt om hem te doen verkwijnen T. [Bat. *parangmajo.* Skr. *pramaja*, het dooden.]

ڤرمداني **pĕrmadani**, tapijtwerk.

ڤرمڤون **pĕrĕmpoewan**, vrouwelijk; vrouw; getrouwde vrouw. [Bat. *parompoewan.* V. امڤو *ĕmpoe*, heer.]

ڤرمي **pĕrmei**, schoon, fraai, bevallig. [V. het volg. woord.]

ڤرميسوري **pĕrmeisoeri**, titel van vorstinnen. [Skr. *parameśvarī*, Doerga, de vrouw van Siva, *parameśvara*, d. i. een opper-heer.]

ڤرنام **poernama**, geheel, vol, van de maan, met en zonder *boelan*; *pasang* —, springtij. [Jav. Bat. *id.* Skr. *poernama*, het vol zijn van de maan, de dag van volle maan.]

ڤرنته **pĕrentah**, gebod; bestuur, regering; zeggen? (V. *titah*). *Mĕmĕren-*

Digitized by Google

tah, *kan*. *Papĕrentahan*. *Pamĕrentah*. *Pamĕrentahan*. [JAV. *id*. DAJ. *rentah* id.]

ڤرنجت **pĕrandjat**; *tĕrpĕrandjat*, ontstellen?

ڤرنه **pĕrnah**, gew. met *tiada*, *tiada* —, nooit, nimmer, of met *bĕloem*, *bĕloem* —, nog nooit.

ڤروانن **pĕrwatin**, titel van opperhoofden bij de Rĕdjangs. [Van het LAMP. *batin* rijk, dus: de rijken. T.]

ڤروار **pĕrwara**, gew. met *dajang* of *beta* zamengesteld, eene soort van slavinnen, met de opvoeding der kinderen belast. [PERZ. *parwar*.]

ڤروتق **pĕroetak**, soort van plant, *myrmecodia armata*. C.

ڤروس **pĕroes**, V. *prang* en *proengoes*.

ڤروڠس **proengoes**, ligtgeraakt, driftig. C. [V. JAV. SKR. *paroesa*, ruw, wreed.]

ڤروون **pĕroen**; *mĕmĕroen*, een vuur aanleggen om de nog overige stoppels op een ter bebouwing bestemd boschland uitteroeijen. [BAT. *poeroen*.]

ڤره **pĕrah**, uitgeperst, uitgewrongen: — *limau*, limoensap. *Mĕmĕrah*: — *soesoe*, melken. [JAV. *pĕrĕs*. BAT. *poro* id.]

ڤره **pĕrih**, smart, hartzeer. [JAV. *id*.]

ڤري **pri**, wijze, wijze van doen, manier; wijze van zijn, toestand, aard, karakter; verhaal. *Sapri*, gelijk. *Bĕrpri*, *kan*, *mĕmpri*, *kan*, beschrijven, vertellen, zeggen: *tidak tĕrpri*, *kan*, onbeschrijfelijk. *Bĕrpri-pri*, op allerlei manieren.

ڤريا **prija**, soort van moeskruid, *momordica* sp.

ڤرياي **prijaji**, JAV. een titel van ambtenaren.

ڤريسي **parisei**, rond schild. [BAT. *parinsè*. JAV. *paris*? id.]

ڤريق **prijoek**, aarden of koperen pot, zooals om rijst te kooken: — *api*, mortier.

ڤريڬي **parigi**, bron, wel. [JAV. *id*.?]

ڤساك **poesaka**, erfstuk, oud familiestuk of goed. [JAV. *id*. V. SKR. rad. *poes*, verdeelen.]

ڤست **pĕsti**, JAV. zeker, stellig.

ڤستاك **poestaka**, betooveringen, incantaties. [KW. *id*. geschreven talisman. BAT. *poestaha*, wigchelboek. SKR. *poestaka*, bosch, handschrift.]

ڤسڤ **poespa**, bloemen. [KW. id. SKR. *poeśpa*.]

ڤسڤراڬم **poesparagam**, gebloemd patroon; topaas. [TAM.? SKR. *poeśparāga*, topaas, eig. bloemkleurig.]

ڤسق **pĕsok**, gat, opening; met gaten, bijv. een kleed. [V. *masoek*.]

ڤسون **pasoena**, bezwering, toverspreuk. [PERZ. *afsoen*, *fasoen*.]

ڤسيبن **paseban**, JAV. gehoorzaal of -plaats van den Vorst.

ڤسيار **pasejar**, wandelen. [BATAV. PORT. *passear*.]

ڤسيسر **pasisir**, zeestrand, [JAV. id.]

ڤڠاڤ **pĕngapoeh**, vaantje aan eene mast: *lajar* —, voor *l. tijang* —, topzeil. [V. *kapah-kapah*.]

ڤڠانن **pĕnganan**, lekkernijen, gebakken. [gw. *kĕnan*?]

ڤڠر **pĕngar**, roeibank.

ڤڠس **pangsa**, holte, zoo als van de kokosnoot waarin de kern sluit. M.

ڤڠسن **pangsan**, bezwijmen.

ڤڠسو **pongsoe**, V. ڤوسو.

ڤڠكر **pangkoer**, houweel.

ڤڠكل **pangkal**, het voorste einde van iets, begin van een weg, dikste einde van een stok; de steel van de kris, die in

Digitized by Google

het handvatsel vast zit; hoofdsom, kapitaal; — *paha*, heup. *Pangkalan*, veer, waar men afvaart; *arta* — fondsen.

ڤڠكو **pangkoe**, schoot. *Pĕmangkoe*, bestuurder, voogd. *Mĕmangkoe*. *Mangkoe-boemi*, titel van een voornaam staatsbeambte. [Daj. id. Jav. *wĕngkoe*, kreits, *pamĕngkoe*, bestuur.]

ڤڠكوه **pĕngkoeh**, gezet? stevig; stijf, gestold; plomp, onbeschaafd. [Jav. id. gespierd, stevig, onbeweeglijk.]

ڤڠڬاو **poenggawa**, hofgroote. [Jav. *id.* Skr. *poenggawa*, een stier; uitstekend.]

ڤڠڬر **pinggir**, rand, zoom. *Pĕminggir*, kusten, grenzen. [Jav. *id.*]

ڤڠڬڠ **panggang**, geroost, door tegen het vuur te houden of op een rooster; gebrand, van eene wond. [Jav. Bat. Daj. id.]

ڤڠڬوڠ **panggoeng**; *panggoengan*, uitkijk, koepel, wachttoren. [Jav. *panggoeng*, id.]

ڤڠڬڠ **pinggang**, de lendenen, het middel; *boeah* —, de nieren. *Pinggangan*, hetz. als *ikat pinggang*, gordel, sjerp. [Kw. heup. Jav. gordel. Bat. *pènggang*.]

ڤڠڬوڠ **poenggoeng**, de stuit, het achterste; rug van de hand, van een mes. [Bat. id. Daj. *poenggong*, verhooging, bult, bijv. op den rug van kippen.]

ڤڠڬق **poenggok**, zonder staart; eene soort van uil.

ڤڠڬل **panggoel**, heup; tweede kind. [C. Batav.]

ڤڠڬل **pĕnggal**, doorgebroken of gehakt, in stukken gehakt. *Sapĕnggal*, een stuk. *Mĕmĕnggal*, *kan*. [Jav. *poenggĕl*. Bat. *ponggol*. Daj. *poenggel*, een stuk van iets dat gebroken is.]

ڤڠڬل **panggil**; *mĕmanggil*, roepen, to call (van daar in 't Laag Mal. ook: noemen). [Jav. verzoeken. Bat. door toovermiddelen roepen.]

ڤڠڬن **pinggan**, bord, schotel. [Tam. — Bat. id. Jav. Daj. schotel, kom.]

ڤڠڬه **poenggah**; *mĕmoenggah*, *kan*, lossen, van schepen.

ڤڠلاسن **pĕngalasan**, bode, gezant. C.

ڤڠلڠ **pangling**, Jav. iemand niet herkennen.

ڤڠليم **pĕnglima**, krijgsoverste, aanvoerder te zee of te land. [Gw. *lima*.]

ڤڠنتين **pĕnganten**, Jav. bruid of bruidegom [= *mampĕlei*. Batav.]

ڤڠاوينن **pĕngawinan**, lansdrager. [Kw. *id.* lans.]

ڤڠيرن **pangeran**, Jav. titel van vorstelijke personen.

ڤاري **pĕpari**, hetzelfde gewas als *prija*.

ڤاڤاي **pĕpaja**, soort van vrucht, *carica papaja*.

ڤڤق **pĕpak**, kaauwen. C.

ڤڤلق **pĕpĕlik**, soort van oorsieraad. C.

ڤڤرجو **pĕpoedjoe**, V. *poejoeh*, ڤويه.

ڤڤوه **papoewah**, (ook **poewah-poewah**), naam van de kroesharige bewoners van Nieuw-Guinea en omliggende eilanden; kroes, als het haar van een Papoea. [V. Kw. *poewa*, het Oosten.]

ڤڤه **pĕpah**, bladsteel van palmboomen (en *pisang?*) *Palĕpah*, id. [Jav. *papah*, id.]

ڤڤيد **papeda**, brij van sagomeel; soort van plant, *dialium javanicum*; — *papoewa*, *panax fruticosum*. (C.)

ڤق **pak**, pak, kist,

ڤقس **pĕksa**, [1] dwang. *Mĕmĕksa*, *kan*. [Jav. id. Skr. *paksa*, ook: legermagt.]

[2] gunstig, voordeelig, bijv. van den wind. [Skr. *paksa*, ook: vriend.]

Digitized by Google

ثكاچ **pĕkatja**, een liefkozingswoord. [Skr. *pangkadja*, lotus. T.

ثكاسم **pĕkasam**, V. اسم *asam*.

ثكاكس **pĕkakas**, V. ثركاكس.

ثكت **pĕkat**, grondsop; dik, drabbig.

ثكرتي **pĕkĕrti**, aard, natuurlijk karakter. [Skr. *prakrĕti*, de natuur.]

ثكسين **pĕksina**, de linkerhand; het Noorden. C. [V. *áaksina*, regterhand, Zuiden.]

ثكوع **pĕkoeng**, etterbuil aan de schenen. T. [V. Bat. *poengkoeng*.]

ثكق **pĕkak**, hardhoorig. M. stokdoof. C.

ثكو **pĕkoe**, eene snoer kleine muntjes, *pitjis*. C.

ثڭاري **pĕgari**, zigtbaar. C.

ثڭاوي **pĕgawei** en **pawei**, werktuig, iets dat ergens voor noodig is; eene soort van hofbeambten, die aan de persoonlijke dienst van den Vorst verbonden zijn. [Gw. *gawei*. Jav. *gawe*, maken.]

ثڭر **pĕgar**, soort van fazant, die veel voorkomt op het Maleische schiereiland.

ثڭس **pĕgas**, eene veer, bijv. van een horloge. D.

ثڭع **pĕgang**; *mĕmĕgang*, in de hand vasthouden; in handen hebben; besturen, administreren; de hand ergens opleggen, zich van iets meester maken. *Pĕgangan*, gebied, onderhoorigheid. [V. Jav. *pĕgĕng*, inhouden, bijv. den adem.]

ثڭف **pĕgap**, hijgen. C.

ثلادو **piladoe**, zekere vogel. C.

ثلاڭي **pĕlangi**, (C. *palanggei*) veelkleurig; de regenboog. [Jav. *plangka*, gevlekt, bont, van een paard. V. Perz. *palank*.]

ثلباي **pĕlabaja**, scherpregter. C.

ثلت **pĕlat** = **pĕlar**, te Patani. C.

ثلت **pĕlit**, karig, schriel. [C. Batav.]

ثلامن **pĕlamin**, bruidskamer of -vertrek. C.

ثلان **pĕlana**, zadel van een paard, tuig van een olifant. [Jav. *id.*]

ثلباڭي **pĕlbagei**, V. باڭي.

ثلر **pĕlir**, *penis*: — *itik*, eene schroef; *boewah* —, *testiculi*. *Pĕlir-peliran*, hetz. als *tjaping*. [Jav. *pĕli*.]

ثلع **palang**, V. ثلاڭي en بلع *bĕlang*.

ثلڭم **palinggam**, albast of marmer. Bot. Wb.

ثلڤه **palĕpah**, V. *pĕpah*.

ثلق **pĕloek**; *mĕmĕloek*, omvademen; met de armen omvatten, omarmen. *Pĕmĕloek*. [V. *kaloek*. Jav. id. Daj. *palok*.]

ثلمبن **palemban** of **pĕlamban**, (C.), smal bruggetje of voetpad door een moeras.

ثلمبن **paloemban**, kristal.

ثلمڤف **pĕlempap**, hetz. als *tempap*.

ثلندق **pĕlandoek**, soort van muskusdier, dwerghert. [Bat. *landoek* id. Daj. *landok*, list (het dier wordt namelijk voor zeer listig gehouden).]

ثلورو **pĕloeroe**, kogel. [Port. *pelouro*.]

ثلوس **pĕloes**, in den modder gezakt. [C. Batav.]

ثلوڤق **pĕloepak**, V. كلوڤق *kĕloepak*.

ثلوڤه **pĕloepoeh**, gespleten bamboes voor vloeren en beschotten. [Jav. id. V. *palĕpah*.]

ثله **pĕloeh**, ook *ajar* —, zweet; verdichte waterdamp [gw. *loeh*. Jav. tranen.]

ثلهار **pĕlihara**, zorg, hoede. *Bĕrpĕlihara*. *Mĕmĕlihara*, *i*, *kan*, ook: opvoeden, opkweeken. *Pĕliharaän*. *Pĕmĕlihara*. *Pĕmĕliharaän*. *Pĕrpĕliharaän*, bijv. *koeda*, stoeterij. (D.) [Jav. *pijara*. Skr. *parihara*, ook: beveiliging, beschutting.]

ثليبت **pĕlibat**? V. كليبت.

ثليت **palita**, lamp. [Bat. *id.*, pit van eene lamp. V. ثليتة Perz.]

Digitized by Google

ثليس **pĕlijas**, [1] onkwetsbaar, beveiligd voor verwonding (C. ook *pĕnglias*); [2] hetzij ver! [BAT. *id.*]

ثليست **pĕlisit**? naam van een kwaden geest. MĔN. *palasit*, iemand, die 's nachts met zijn romp te bed ligt, maar zijn hoofd laat kuijeren om kwaad te doen; scheldwoord van de Maleijers tegen de Bataks. T. V. *pĕnanggalan*.

ثليست **pĕleset**, uitgegleden. [JAV. *kĕplesed* id.]

ثليڤس **pĕlipis**, de slapen van het hoofd. *Pĕlipisan*.

ثليق **pĕlek**, vreemd, nieuw, ongewoon. [V. BAT. *poelik*, verschillend, anders, vreemd; afgezonderd.]

ثماتغ **pĕmatang**, V. باتغ *batang*.

ثمارڤ **pĕmarip**, V. هارڤ *arip*.

ثمانغن **pĕmangan**, V. تانغن *tangan*.

ثمالي **pĕmali**, verboden, ongeoorloofd. [BOEG. id. DAJ. *pali*. BAT. *kĕmali*. MAK. *kasipalli*.]

ثمبق **pombak**, soort van duif. C.

ثمڤت **pamĕpas**, boete voor verwonding. *Mĕmamĕpas*. [Gw. *papas*. V. *lĕpas*. DAJ. *papas pali*, bezem om den staat van onreinheid van iemand, *pali*, weg te nemen.]

ثمڤن **pimpin**; *mĕmimpin*, aan de hand leiden. *Pĕmimpin*, voogd.

ثمندة **pĕmandah**, soort van zwaard.

ثمورس **pĕmoeroes**, soort van geweer, donderbus.

ثناك **pĕnaka**, gelijk, even als of.

ثناڭ **pĕnaga**? een bamboes om vrachten over den schouder te dragen. N.

ثنت **pĕnat**, vermoeid van het in ééne houding zitten of liggen of van eenerlei beweging.

ثنت **pinta**, verzoek. *Minta* en *mĕminta*, *i*, *kan*. *Pĕrmintaän*. [BAT. *maminta*, door de gunst der geesten verkrijgen enz.

ثنتت **pantat**, voetstuk; fondament, grondslag.

ثنتس **pantas**, I. vlug snel; vaardig, handig. *Pantasan*. [V. *pintas* en DAJ. *hantas*, de kortste weg, *pahantas*, die altijd regt door gaat.]

II. geschikt, gepast, welstandig, sierlijk. [JAV. DAJ. id.]

ثنتس **pintas**, de kortste weg. *Pintasan*. [BAT. *id.* V. het voorg.]

ثنتس **pĕntas**, eene verhevene zitplaats; voetstuk. C. [BAT. *pontas*, een kist, waarin men allerlei dingen bewaart en waarop men tevens slaapt.]

ثنتڠ **pantang**, verboden; een persoon of zaak, waarvan men zich onthouden moet. *Mĕmantang*. [BAT. id. V. *pali*.]

ثنتڠ **pĕntang**, gekruist. *Mĕmĕntang*. [V. *bĕntang*. JAV. *pĕntang* id.]

ثنتڠ **pentang**, belang, gewigt.

ثنتڠ **poentang**, bontgestreept. [JAV. *pontang*]

ثنتڠ **poentoeng**, blok, afgehouwen stuk; van beesten, met stompen staart — *api*, stuk brandhout. *Mĕmoentoeng*, verminken. [BAT. verminkt. DAJ. *pontong*, afgehouwen stuk van lange voorwerpen; de boven en benedenkant, nam. de korte zijden, daarvan. V. ثونڠ *poetoeng*.]

ثنتق **pantak**; MĔN. *mĕmantak*, steken, van wespen. T. [BAT. id.]

ثنتق **pantik**, het slaan of wrijven van iets hards tegen iets anders, bijv. om vuur te maken. *Bĕrpantik*. *Mĕmantik*, *kan*. *Pĕmantik*. D. [V. BAT. *santik*, een stukje tonder om een sigaar bij aan te steken.]

ثنتق **pantek**; *mĕmantek*, een nagel of bout inslaan. [JAV. *id.* V. *pantak*, *pantik*.]

Digitized by Google

ثنتق **pontok**, breede gouden band om den bovenarm gedragen. *Bĕrpontok.*

ثنتل **pintal**, te zamen gedraaid. *Mĕmintal.* [Daj. id.]

ثنتن **pantan**, gelijk, even als. *Sĕpantan.* M.

ثنتن **pantoen**, eene soort van vierregelig gedicht, het inlandsche volksdicht.

ثنتو **pintoe**, poort, deur. [Bat. id.]

ثنتي **pantei**, strand, zeestrand. [Daj. id., zacht glooijende rivieroever. V. Kw. *panti*, *pante*, woning.]

ثنتيانق **poentijanak**, naam van den geest der gestorven kraamvrouwen, die kinderen en kraamvrouwen plaagt en miskramen veroorzaakt.

ثنج **pandji-pandji**, vaandel, banier; wimpel.

ثنجاجب **pĕndjadjab**, klein handelsvaartuig met ééne mast.

ثنجار **pĕndjara**, hok, gevangenis. *Mĕmĕndjara*, *kan.* [Jav. *koendjara.* Bat. *bindjara*, beestenval. Perz. *pandjarah.* Skr. *pandjara*, kooi, vogelkooi.]

ثنجت **pandjat**, klimmen, ergens opklimmen. *Mĕmandjat.*

ثنجت **poendjoet**, een stuk kleed tot een zak zamenbinden, een zak met een koord toebinden. C.

ثنجر **pandjar**, handgeld. [Jav. *pandjar.* V. Jav. *gandjar.*]

ثنجڠ **pandjang**, lang, uitgestrekt; lang van duur. *Sa* —, bijv. *djalan*, den geheelen weg langs, — *ari*, den geheelen dag door. *Mĕmandjangkan*, ook bijv. een gerucht verspreiden. [Jav. Daj. *id.* Bat. *gandjang.*]

ثنجل **pindjoel**, overschot, surplus. C. [V. Jav. *poendjoel*, te bovengaan, meer dan.]

ثنجم **pindjam**, te leen, wat teruggegeven moet worden. *Mĕmindjam. Pindjaman.* [Gw. *indjam.* Bat. Daj. *indjam*, id.]

ثنجورت **pĕndjoerit**, 't Jav. *pradjoerit*, krijgsman, voorvechter.

ثنجونن **pĕndjoenan**, pottebakker.

ثنجي **pindji**, kaarden, katoen kammen. C.

ثنچا **pĕntja**, punt, top; slippen, einden van een kleedingstuk. [Jav. *pĕntjoe?* id. V. *poentjak.*]

ثنچال **pĕntjala**, een stuk geruit doek voor speelbord. [Skr. *pantjāli.*]

ثنچت **pantjoet** = **pantjoer.**

ثنچالة **pĕntjalang**, groot handelsvaartuig met eene of ook wel met twee masten.

ثنچر **pantjar**, [1] omhoog spuiten; opflikkeren, glans verspreiden? [V. Jav. *poentjar.*]

[2] zich verspreiden, bijv. van het licht, stralen schieten. *Mĕmantjar.* [V. Jav. *pĕntjar.* Daj. *pantjar*, schitteren van den bliksem.]

[3] afstammende van iets. [Jav. *pantjĕr.*]

ثنچر **pantjoer**, met eene straal nederstorten. *Bĕrpantjoer. Pantjoeran*, waterval, waterloop, waterleiding enz. *Mantjoer.* [Jav. *pantjoer.* Gw. *antjoer.*]

ثنچروب **pantjaroeba**, de veranderlijke winden in den tijd der kentering; de kentering van den moeson.

ثنچڠ **pantjang**, een paal, palissade. *Mĕmantjang.* [Jav. *tjantjang.*]

ثنچڠ **pantjing**, I. vischhaak. *Mĕmantjing. Pĕmantjingan*, gewricht.

II. kieskeurig, minachtend. *Pantjingan.*

ثنچڠ **pantjoeng**, afgesneden; lap, —

Digitized by Google

talinga, oorlap; — *saroeng*, slip van de sarong die over de gordel omgeslagen is. *Mĕmantjoeng*, ook: onthoofden. [V. *poetong*.]

ڤنچڠ **pintjang**, kreupel, mank. [Jav. *id*.]

ڤنچڤرساد **pantjapĕrsada**, soort van piramide met trappen en met verschillende badinrigtingen op den vlakken top. Zij is met gele zijde of katoen behangen en wordt bij gelegenheid van vorstelijke huwelijksplegtigheden opgeslagen. [Skr. *pantjaprasāda*.]

ڤنچق **pĕntjak**, worstelen, wedijveren. C.

ڤنچق **pĕntjoek**, soort van salade. C.

ڤنچق **poentjak**, top, kruin. [C. Batav. V. *pĕntja*, *poetjoek* en *kĕmoentjak*.]

ڤنچل **pĕntjil**, alleen geraakt zijn door te verdwalen. T. [Bat. *ponsil*.]

ڤنچلوکم **pantjalogam**, een edelgesteente? [Tam.? Skr. *pantjaloha*, metallieke compositie uit vijf metalen.]

ڤنچليم **pantjalima**, wigchelarij [*pantja*. Skr. vijf, en *lima*, Mal. id.]

ڤنچورن **pantjawarna**, **pantjaroena**, veelkleurig; een zeker edelgesteente? (M.) [Skr. eig. vijfkleurig. Jav. *montjawarna*.]

ڤنچيندر **pantjendar**, de vijf zintuigen. [Jav. *pontja-drija*. Skr. *pantjendrija*.]

ڤندهن **pandahan**, soort van werpspies. [Gw. *dahan*?]

ڤندس **pindis**; I. ook *kĕpini*, soort van ijzerhout, *opa metrosideros*. (M.) [Bat. *hapinis*.]

II. boot, sloep, *pinnace*. T.

ڤندڠ **pandang**; *mĕmandang*, de oogen op iets vestigen; iets aandachtig waarnemen. *Tĕrpandang*, toevallig den blik op iets vestigen. *Pĕmandang*. *Pĕmandangan*. *Bĕrpandangan*. [Jav. *mandĕng*, id. Bat. dat, waaraan men iets of iemand kent. Daj. *andangandang*, schijf of doel waarnaar men schiet.]

ڤندڠ **pĕnding**, gouden of zilveren plaat die van voren op den gordel zit of ook eene ketting van zulke platen, van voren met een haak vastgehecht, die om het midden gedragen wordt. [Jav. *pĕnding*, id.]

ڤندڠ **pindang**, bijzondere wijs van kerry-bereiding? M.

ڤندڠ **pinding**; *kapinding*, wandluis. [Měn. = *pidjat*.]

ڤندق **pandak**, V. op *lapik*.

ڤندق **pendek**, laag bij den grond, kort van statuur; kort; kort van duur. [Bat. id. Daj. *pandak*, kort. Gw. *endek*. Jav. laag.]

ڤندق **pondok**, afdak, tijdelijke verblijfplaats, loods. [Jav.? Bat. id. Arab. فُنْدُق.]

ڤندن **pandan**, de *pandanus*, eene soort van gewas. [Jav. Bat. *id*.]

ڤندو **pandoe**, het in brand steken, inzonderheid van het houtgewas bij het aanleggen van een ladang. [V. Daj. *pandok*, goed aangelegd van het vuur.]

ڤندهٓ **pindah**, verplaatst; verhuisd. *Mĕmindah*, *kan*, ook: overbrengen in eene andere taal; *dipindahkan*, sterven, van Vorsten. *Pindahan*. [Jav. *id*. Gw. *indah*. Daj. het verplaatst zijn.]

ڤندي **pandei**, knap, een die van alles weet; bedreven in eenig handwerk inz. de goudsmederij, goudsmid. [Jav. *pande*. Bat. *pandè*, id. V. Skr. *paṇḍā*, wijsheid, *paṇḍita*.]

ڤندي **poendi**, ook *pĕpoendi* en *poendi-poendi*, beurs, geldtas.

ڤنديت **pandita**, geleerde inz. in de

Digitized by Google

godsdienst, priester. [Jav. *id.* Skr. id.]

ثندیت **pandijat**, kuil om olifanten te vangen. C.

ثندیکر **pendikir**, V. دیکر.

ثننغ **pĕning**, duizelig, ligt in 't hoofd.

ثنه **pĕnoeh**, vol, gevuld; in menigte zijn. *Mĕmĕnoeh*, *i*, *kan*. *Sapĕnoeh pĕnoeh*. [Kw. *pènoeh*, id. Skr. *pōērṇa*, vol, voltallig.]

ثنیت **pĕniti**, speld. [Port. *alfinete*.]

ثنپو **pĕnjoe**, zeeschilpad. [Jav. id. Bat. *ponoe*.]

ثوادي **poeadei**, staatsietroon voor bruid en bruidegom.

ثواس **poewasa**, vasten; de Mohammedaansche vasten. [Jav. id. Skr. *oepawāsa*, vasten.]

ثواك **pawaka**, vuur. [Kw. id. Skr. *pāwaka*.]

ثواك **poewaka**, zekere boschgeest. T. [Bat. *poebada*. Mak. *pawadjo*?]

ثوالم **poewalam**, bloedkoralen. Tam.

ثوان **poewan**, vorstelijke betelschaal; *boenga* —, zekere bloem, *clerodendrum sp.*; *ĕntjik* —, titel van de gehuwde dochters van den Bĕndara en den Toemĕnggoeng. [Van het gw. امڤو?]

ثوتر **poetar**, gedraaid, gewonden. *Mĕmoetar*, ook: verdraaijen van woorden; *pahat* —, een ronde beitel om gaten te slaan voor bouten. *Poetaran*, windas, — *ajar*: waterwiel. *Pĕmoetar*, schroevendraaijer enz. [V. *poesar*. Jav. *id.* Daj. *poetar*, id.]

ثوتس **poetoes**, door afbreken tot een einde gebragt; afgebroken; ten einde; afgedaan. *Mĕmoetoes*, *i*, *kan*. *Poetoesan*, ook: beslissing, einduitspraak. *Kapoetoesan*. *Bĕrpoetoesan*. [Jav. Daj. id.]

ثوتڠ **poeting**, einde, uiteinde; de ijzeren pen, waarmede een wapen in het heft vastzit; — *bĕlioeng*, naam van een wervelwind (soort van hoos?), — *damar*, siphilis; — *soesoe*, tepel. [Daj. *id.*, punt van een wapen.]

ثوتڠ **poetoeng**, afgesneden. *Mĕmoetoeng*, ook bijv. *ajam*, slagten, — *kajoe*, hout hakken. [Jav. *poetoeng*. Sund. *potong*, id. V. *poentoeng*, *pandjoeng*.]

ثوتق **poetek**, de vruchtkiem? C. [V. *poetih*.]

ثوته **poetih**, wit; zuiver; licht, van kleuren; — *koening*, licht geel; — *ati*, zuiver opregt van hart. *Kajoepoetih*, soort van boom, die eene in de geneeskunde bekende olie oplevert, *melaleuca*. *Mĕmoetihkan*. [Jav. id. Bat. Daj. *poeti*. Skr. *pōēti*, zuiverheid, gezuiverd zijn.]

ثوجا **poedja**, godsdienst, godsvereering. [Jav. *id.* Skr. *pōēdjā* id.]

ثوجت **poedjoet**, worgen met een touw C. [V. *koedjoet*.]

ثوجو **poedjoe**, V. ثويه II.

ثوجي **poedji**, lof, loftuiging. *Mĕmoedji*. *Kapoedjian*. *Poedji-poedjian*, de aanhef, het eerste gedeelte van een brief. [Jav. Bat. *id.* Skr. zie *poedja*.]

ثوچت **poetjat**, bleek. [Jav. *poetjĕt*. Daj. *moesat*.]

ثوچڠ **poetjang**, areka-boon. T.

ثوچڠ **poetjoeng**, soort van zeevogel. [C. Bengk.]

ثوچق **poetjoek**, de eerste uitspruitsels van de bladen; de binnenste uitspruitsels in den top van palmboomen enz.; woord om brieven, geweren en schoten, ook olifantstanden, te tellen. [Bat. *poesoek* id. Jav. bovenste punt van iets, begin van iets. V. *poentjak*.]

Digitized by Google

ڤود en ڤودر **poeda, poedar**, bezoedeld, verwelkt, doodkleurig. M.

ڤودق **poedak**, soort van plant, *pandanus inermis*. [Jav. *id.*]

ڤودڠ **poeding**, een zeker struikgewas met veelkleurig blad, *justicia picta*. (V. *prada*).

ڤودي **podi**, poeder, stof van edelgesteenten. *Mĕmodi*, *kan*, vergruizen, vermalen. [Tam. — Jav. *podi*, losse edelgesteenten, *mĕmodi*, daarmeê bezetten. Bat. *id.* zaagsel, gruis van goud.]

ڤور **poewar**, zekere aromatische plant, *amomum cardamomum*.

ڤورا **poera-poera**, voorgeven iets te zijn wat men niet is. [V. *oera-oera* II.]

ڤورقڤارق **porak-parik**, verspreid; gescheiden. C. [V. *oera*.]

ڤورو **poeroe**, zweer, booze uitslag: — *hajal*, kanker, — *kotji*, siphilis, — *baka*, klierziekte.

ڤوره **poereh**? houten pennetje.

ڤوري **poeri**, I. vorstelijke residentie. [Kw. Skr. *id.*]

II. V. برتڬ *bĕrtih*.

ڤوس **poewas**, verzadigd. *Mĕmoewas*, *kan*. [V. *poewasa*. Bat. *id.* op een weg tot een zeker punt komen; overgaan, van dronkenschap.]

ڤوست **poesat**, navel; middelpunt; — *tèlor*, treê van een ei. [Jav. Daj. *poesĕr*. Bat. *poesok*. Mak. *potji*. Boeg. *posi*.]

ڤوست **poesoet**, lancet. M.

ڤوسر **poesar**, het horizontaal draaijen, zoo als bijv. water in een kolk. *Bĕrpoesar*. *Poesaran*, een ronde vlecht van het haar op het achterhoofd? C. [V. *poetar* en *poesat*.]

ڤوسڠ **poesing**, het ronddraaijen om een middenpunt; ronddwalen; duizelig zijn. *Bĕrpoesing*: *angin* —, wervelwind. *Mĕmoesing*, *kan*. [V. *gasing*.]

ڤوسو **poesoe**, hoop; — *aniani*, mierennest. [Bij C. *pongsoe*. V. *boesoet*.]

ڤوڠ **pong**, soort van vogel, *gracula*. [C. Bengk.]

ڤوڠ **poewang**, soort van wijze lieden, die beweren de plaats te kunnen aanwijzen waar men met vrucht eene mijn zal kunnen gaan exploiteren. [V. ڬارڠ.]

ڤوڠت **poengoet**; *mĕmoengoet*, oprapen, lezen; van den grond opheffen en tot eene waardigheid benoemen; uitlezen; — *lajar*, zeil innemen; — *kain*, zijn goed ophouden; — *salah*, allerlei fouten opmerken; — *tjoekei*, tollen heffen. *Poengoetan*. *Pĕngoetpoengoetan*, zwerver. *Kapoengoetan*, bijv. afgewaaide aren enz.

ڤوڠه **pongah**, met streken, listig C. *poengah*, trotsch, verwatenheid C.

ڤوڤت **poepoet**, blazen, waaijen. *Bĕrpoepoet*. *Mĕmoepoet*. [Daj. *id.* een blaasbalg in beweging zetten. Mak. *poepoekang*, blaasbalg.]

ڤوڤر **poepoer**, soort van kosmetiek. [Jav. *id.*]

ڤوڤس **poepoes**, Měn. uitgeveegd. [V. هڤس, هاڤس.]

ڤوڤل **poepoel**, de peperpluk en de oogst van andere derg. gewassen. *Mĕmoepoel*. [V. کڤل. C. Bengk. Daj. *poepoel*, het afgeplukt worden.]

ڤوڤو **poepoe**, geslacht, generatie, bijv. — *jang katiga*, het derde geslacht. *Sapoepoe*: *soedara* —, eigen neven; *anak* —, = *kamanakan*, neef, cousin? *Sapoepoean*. *Poepoean*. [Mak. *sampoe*, neef, cousin. Boeg. *sĕppoe*. Bat. *poepoes*, zusters kind.]

ڤوڤه **poepoeh**, zich tot den strijd gereed maken, bijv. van hanen; vechten

Digitized by Google

zonder kunst-sporen, van hanen C. [JAV. *id.* gevecht.]

ڤوكت **poekat**, groot vischnet veel overeenkomst hebbende met schakels. *Mĕmoekat. Pĕmoekat.* [BAT. *poehot.*]

ڤوكس **poekas**, I. soort van woudboom. C.

II. soort van zenuwachtige toestand bij vrouwen; wenschen doen bij wijze van amusement. C.

ڤوكڠ **poekang**, zeker dier, *loris tardigradus*; benaming van staartelooze hoenderen (T.); val om alligators te vangen. [C. zie ook *lintang.* JAV. *id.* dijen van een dier.]

ڤوكق **pokok**, onderste gedeelte van den stam; onderste gedeelte van iets, voetstuk, grondslag, steel; kapitaal, inleg: — *angin*, windhoos. [JAV. id. MAK. *poko.* BOEG. *poŏng.* V. *pohon.*]

ڤوكل **poekoel**; *mĕmoekoel*, kloppen, slaan. *Pĕmoekoel*, houten hamer.

ڤوكو **poekau**, een bedwelmend preparaat van *datura.* [BAT. *poeko.*]

ڤوكي **poeki**, *pudendum muliebre*; — *andjing*, eene vrucht, *cynometra cauliflora* [C.]

ڤوكر **poegar**, alles waarmeê men wapens schoonmaakt. *Mĕmoegar* T. [BAT. *oegar.*]

ڤول **poela**, = ڤولق **poelak.**

ڤولت **poeloet**, soort van rijst, *oryza glutinosa.* [JAV. *id.* kleverig plantensap, vogellijm.]

ڤولر **poeloer**, = هڤولر **ĕmpoeloer.**

ڤولس **poelas**; [1] *mĕmoelas*, wringen; omdraaijen bijv. den hals. [JAV. *poelir.*]

[2] soorten van netels, waarvan garen bereid wordt; het garen daarvan. [V. هڤلس.]

ڤولڠ **poelang**, terugkeeren. *Mĕmoelang*, *kan* ook: teruggeven. *Poelangan.* [KW. *id.* BAT. *oelak.* V. *oelang.*]

ڤولق **poelak**, wederom; ook, insgelijks. [V. *poelang.*]

ڤولڠ **polong**, naam van een kleinen geest, een kabouter, dien men met zijn bloed voeden en zich dus dienstbaar maken kan.

ڤولن **poelan**, 't ARAB. نلان.

ڤولو **poelau**, eiland. [BAT. JAV. *poelo.*]

ڤولة **poelih**, bijkomen, herstellen, uit eene ziekte, van eene nederlaag. *Pĕrmoelih.* [JAV. *oelih*, terugkeer.]

ڤولوه **poeloeh**, tiental: *sa* —, tien. *Bĕrpoeloehpoeloeh.* [BAT. JAV. DAJ. MAK. *id.*]

ڤولي **poelei**, naam van een boom met zeer ligt hout en fraaije bloemen, *alstonia sp.*

ڤون **poen**, dient om een nadruk te geven aan eenig woord dat voorafgaat: *saringgit — tiada boleh dapat*, zelfs voor een dollar kan men het niet krijgen; *sakali — tidak*, volstrekt niet; *soenggoeh — dĕmikian*, waar is het, waar mag het zijn, dat het zoo is, d. i. ofschoon het zoo is, al is het zoo; *itoepoen*, zie boven; *maka ijapoen bĕrkata poelak*, toen zeide *hij* wederom. Door misbruik echter heeft dit woordje dikwijls zijne kracht en daarmede al zijne beteekenis verloren.

ڤونق **poenoek**, gezwel op den nek of de schouders waarop een juk of draagstok ligt; bult van een kameel. [JAV. eelt, likdoorn; bult.]

ڤوني **poenei**, soort van groene duif die op de vrucht van vijgeboomen aast; — *andoe* (ook *sĕlaja*) eene soort van donker-karmozijnrood-met-witte, — *djamboe*, eene groen-met-paarsche, — *tanah*, eene derde soort (M.) [BAT. *poenè.*]

Digitized by Google

ثوه٢ **poewah-poewah**, V. ثڤوه.

ثوهن **poehoen**; *mĕmoehoen*, *i*, *kan*, ergens om verzoeken. *Pĕmoehoenan*.— *Moehoen patik*, neen! ik dank u; bedanken. *Bĕrmoehoen*, verlof vragen om heen te gaan, afscheid nemen. *Mĕmpĕrmoehoen*, (verbasterd in *mĕmbri moehoen*?) verlof, afscheid geven. *Mĕmoehoen*, *kan*, verlof geven om heen te gaan. [Jav. *soehoen*. V. K. h. *moewoen*, weenen.]

ثوهن **pohon**? onderste gedeelte van den stam van een boom; boom; oorzaak, wortel, grond, begin: — *kajoe*, boom die timmerhout levert, zware boom; — *pĕtang*, begin van den avond; — *mata*, binnenhoek van het oog; — *tĕlinga*, dat gedeelte van het oor, dat aan het hoofd vastzit. [V. *pokok*. Daj. *oepon*. Mak. *poko*. Boeg. *poŏng*. Jav. *woeloe poehoen*, haar van den grooten teen.]

ثويڠ **poejang**, gew. مويڠ, *moejang*. w. m. z.

ثويڠ **pojang**, wijzen, toovenaars bij de onbeschaafde stammen in het Maleisch schiereiland. [V. *poewang*, *poejang*.]

ثويو **poejoe**; *angin* —, wervelwind T. [Bat. *id.* in de rondte draaijen.]

ثويه **poejoeh**, I. ook *kĕpoejoeh*, kwartel. [Jav. wijfje van de kwartel, dat gebruikt wordt om te laten vechten.]

II. *pĕpoejoeh* (ook *pĕpoedjoe*? M.) baarmoeder. [Jav. *poejoehan*, van het gw. *oejoeh*.]

ثهال **pahala**, vrucht van eenig werk; voordeel, belooning; verdienstelijk werk. [Kw. vrucht; nut, voordeel. Skr. *phala*. V. ثال.]

ثيات **pijatoe**, vaderlooze wees; verlaten. [Skr. *parihartawja*, te beschermen?]

ثيار **pijara**, Jav. = ثلهار, *pĕlihara*.

ثيال **pijala** V. ثيالا Perz.

ثيت **pita**, tevreden, vrolijk.

ثيت **pijat**, regte afstammeling in den 5^den^ graad. C. V. ثيو.

ثيتر **petor**, factoor, opziener van den handel, Europeaan aan het hoofd van een buitenpost. [Port. *feitor*.]

ثيتڠ **piting**, *kapiting*, soort van krabbe. [Jav. *id.* en *piting*, vast in de armen sluiten.]

ثيتس **pitis**, duit, kleine Chinesche muntjes met een vierkant gat er in. [Daj. *pikis* id. Jav. *pitjis*, geld in 't algemeen.]

ثيتق **petak**, afdeeling, afgeschoten vak of vertrek. [Kw. id. Bat. honderdduizend of millioen. V. كوين.]

ثيتم **petam**, **pitam**, stuipen, toevallen; — *babi*, vallende ziekte. [C. Tel.]

ثيتة **pitah**, geestig. C. [V. *pita*.]

ثيجت **pidjat**, [1] het zacht tusschen de vingers drukken van de ledematen. [Jav. *pidjĕt*. Daj. *pitjik*. Mak. *pidja-pidja*.]

[2] *pidjat*, wandluis. [V. *kapinding*.]

ثيجر **pidjar**, I. soldeersel. [Jav. *pidjĕr*. Bat. *pidjor*. Mak. *pidjà*.]

II. aandachtig bezig. [Jav. *id.*]

III. overgekookte olie C.

ثيجق **pidjak**; *tĕrpidjak*; *matahari* —, middag. [C. *pidjak*, treden, vertreden. V. *djĕdjak*.]

ثيچق **pitjak**, [1] eng, beperkt; — *ati*, beklemd. [C. Bk.]

[2] Mĕn. plat. [Bat. *pinsak*.]

ثيچق **pitjik**, bekrompen van verstand. [V. *pitjak*.]

ثيچو **pitjoe**, slot van een geweer C.

ثيرس **peres**; *mĕmeres*? koorn afstrijken, bij het meten.

ثيرڠ **piring**, tafelborden, schotels; porcelein. [Jav. id.]

Digitized by Google

ڤيرڠ **perang**, bleek, lichtbruin (van het gelaat, het haar, de oogen). [BAT. *id.*, vaal rood, als het hoofdhaar van den orang-oetan.)

ڤيرق **perak**, zilver. [BAT. *pirak.*]

ڤيري **piri**, tot poeder wrijven?

ڤيس **pisa**, **pesa**, weefgetouw. [? C. BENG. V. het volg. woord.]

ڤيس **pijas**, breedte inz. die van een weefsel. C.

ڤيسڠ **pisang**, naam eener welbekende vrucht, de pisang, banaan, *musa paradisiaca. Pisang-pisang*, de kromhouten van een schip. [JAV. id. Volg. Lassen, 't SKR. *pišangga*, taankleurig.]

ڤيسق **pisak**, een geer, inz. het middenstuk in het kruis van een broek. T. [BAT. *id.*]

ڤيسو **pisau**, mes. [CHIN. *pi-sjou*, dolk. T.]

ڤيڠيت **pingit**, I. opgesloten, verborgen gehouden (bijv. uit jaloezij). *Mĕmingit.* [JAV. id.?]

II. *mĕmingit*, de haren opmaken.

ڤيڠكر **pengkar**, krombeenig. C.

ڤيڠڬڠ **pijanggang**, soort van bladluis, die de rijstplanten nadeel doet. M.

ڤيڠي **pingei**, fraai, schoon, goed van uiterlijk. C.

ڤيڤا **pipa**, vat, pijp.

ڤيڤيت **pipit**, soort van rijstdiefje. [BAT. *pitpit.* MAK. *pipi.*]

ڤيڤيس **pipis**; *mĕmipis*, fijn wrijven van medicijnen en derg. [BAT. JAV. id.]

ڤيڤيه **pipih**, plat, van den neus, boonen enz. [V. JAV. *mipih*, indrukken, een deuk maken.]

ڤيڤي **pipi**, wang. [BAT. bovenwang. JAV. wang en zijde van iets. DAJ. wang; oevers eener rivier bij de monding.]

ڤيكت **pikat**, I. horzel.

II. vogelknip. [JAV. id.]

ڤيكر **pikir**, gedachte; overdenking; meening. *Mĕmikirkan. Bĕrpikirkan. Pikiran.* [JAV. BAT. *id.* ARAB. فكر.]

ڤيكل **pikoel**, het over de schouders dragen van lasten; een last als gewigt, 125 Amst. ℔. *Mĕmikoel. Pikoelan.* [JAV. *id.*]

ڤيكو **pikau**, soort van vogel.

ڤيلت **pilat**; *mĕmilat?* van nabij beschouwen, opnemen. [C. BATAV.]

ڤيلت **pelat**, tongval, dialect. [Volg. C. JAV. onduidelijk, van de uitspraak.]

ڤيلڠ **pilang**, I. (*pelang*, *pialang*), vorstelijke sloep.

II. een werktuig om den grond effen te maken. C. BATAV.

ڤيلق **pilak**, I. *pailak*, een ongelukkige, een ellendige C.

II. koude, rheumatisme. C. BATAV.

ڤيلن **pilin**; *mĕmilin*, *kan*, in elkaar draaijen, van touw.

ڤيلو **piloe**, aangedaan, verteederd, vermurwd. *Mĕmiloekan. Kapiloean.*

ڤيله **pilih**; *mĕmilih*, kiezen, uitkiezen, verkiezen. *Pilih-pilih*, naauwkeurig. *Pilihan. Pĕmilihan.* [JAV. id. MAK. *pile.* BOEG. *ile.* DAJ. *ilih?*]

ڤينڠ **pinang**, de betelnootpalm, *areca catechu*; — *moeda* = *alkoe. Pinang-pinang*, soort van visch. *Mĕminang*, *kan*, ten huwelijk vragen. *Pinang-mĕminang*, een huwelijk in orde brengen. *Pĕminangan*, betelschaal. [DAJ. *id.* BAT. *id.?*]

ڤيو **pijoe**, afstammeling in den 6den of den laatsten graad, die nog gerekend wordt. C. [V. *pijat* en *pijoet.*]

ڤيوت **pijoet**, afstammeling in den 4den graad. C. [V. *pijoe.*]

ڤيوتڠ **pijoetang**, V. هوتڠ.

ڤيهق **pehak**, kant, rigting; opzigt, wijze; het afgezonderde: *dari pada* —,

Digitized by Google

wat aangaat ..., ten opzigte van ...; *atas — jang tĕrtĕntoe*, op eene bepaalde wijs; *kadoea — laskar*, de twee afzonderlijke legers. *Mĕmehak*, *i*, *kan*, op zijde stellen, afzonderen. *Pĕmehak*. D.

ڤياوق **pĕnjaoek**, handnet. C.

ڤنورڠ **pĕnjoeroeng**, V. *koeroeng*.

ک

ک **ka**, voorzetsel: naar.

كابت **kaboet**, nevel, mist. [Bat. *haboe*.]

كابر **kabĭr**, het naar zich toescheppen met eene pagaai, door roeijen bijhalen. *Bĕrkabir*. *Mĕngabir*, *kan*. *Pĕngabir*. D.

كابر **kaboer** (ook **kaboes**), schemerdonker, schemering; *mata* —, als een nevel voor de oogen hebben, ook bijv. door weenen. [V. *kaboet*.]

كابس **kaboes**, hetz. als *kaboer*. [Daj. *kawoĕs*.]

كابڠ **kaboeng**, in wanorde; een stuk kleedingstof, waarvan het kleed nog gemaakt moet worden; eene maat overeenkomende met een vadem. *Bĕrkaboeng*, ook: in de rouw zijn. *Kaboengan*, rouwgewaad.

كابر **kaboe-kaboe**, stof op de vleugels van kapellen; *pohon* —, kapok-boom. [Bat. *haboe*. Gw. *aboe*.] *Kĕlaboe*, aschgraauw, grijs; *boeroeng* —, soort van kraanvogel. [Jav. *kĕlawoe*. Bat. *hoelaboe*.]

كات **kata**, het zeggen, wat door iemand gezegd wordt. *Sa* — of *sapatah* —, een woord. *Kata-kata* gepraat. *Bĕrkata*. *Mĕngata*, *kan*. *Pĕrkataän*. [Bat. *hata*. Skr. *kathā*, melding; gesprek; verhaal.]

كاتر **katĭr**, de uithouders van kleine vlerkpraauwen. [Jav. *id*.]

كاتڤ **katoep**, gesloten, toegemaakt. *Mĕngatoep*. [V. *toetoep*.]

كاتق **katak**, kikvorsch; — *poeroe*, padde. [V. *kodok*.]

كاتڠ **katoeng**, zeeschilpad. [Bat. *hatoeng*.]

كاتل **katil**, slaapstede, rustbank, hangmat enz. [Jav. *kaṭil*. C. Tel.]

كاتي **katei**, [1] een jonge kikvorsch of padde: *anak* —, ballen waar men mede speelt.

[2] dwerg, dwergachtig. [Jav. *kate*.]

كاچڠ **kadjang**, I. dak van zamengevlochten bladeren; dat materiaal zelf. [Jav. *id*.]

II. *mĕngadjangkan*, uitstrekken, bijv. den arm. M. [toch wel het gw. *pandjang*?]

كاچ **katja**, glas; van glas. *Bĕrkatja*, *kan*. [Jav. *id*. Skr. *kātja*, kristal, glas.] *Katja-piring*, hetz. als *patjah-piring*.

كاچڠ **katjang**, boon, erwt, peulvrucht. *Pakatjangan*. [Jav. *id*.] *K. tjina*, *phaseolus lunatus*; *k. goreng*, *k. tanah* en *k. minjak*, *arachis hypogaea*, aardnoot; *k. goenoeng*, *hedisarum gangeticum*; *k. idjau*, *phaseolus radiatus*; *k. djapoen*, *soja*

Digitized by Google

hispida; k. djaridji en *k. kakara lablab vulgaris; k. kakara-gatël, dolichos pruriens; k. kajoe, cytisus cajan; k. kĕtjil, phaseolus radiatus humilis; k. kĕdĕle, phaseolus mas; k. manilla, voandzeia subterranea; k. monjĕt, phaseolus caracalla; k. pendek, phaseolus compressus; k. poetih, dolichos katjang.* (C.) *Katjang-katjang*, soort van visch.

كاچڤ **katjip**, pinangschaar, eene schaar om de pinang-noot te schillen en te snijden. [Jav. id.]

كاچق **katjak**, snoevend, verwaand. *Mĕngatjak. Pĕngatjak.*

كاچق **katjoek**, door elkander, door een? *Mĕngatjoek*, door elkaar roeren; verwarren; — *dirinja*, van eene slang, zich in elkaar kronkelen. *Katjoekan: bhasa* —, eene taal die uit allerlei vreemde elementen bestaat; plat-maleisch als algemeene omgangstaal. *Katjoek-katjoekan: orang* —, menschen uit allerlei landen.

كاچو **katjoe**, katesjoe, *terra japonica*, het verdikte afkooksel van de *acacia catechu*, bij het betel-kaauwen gebruikt.

كادت **kadoet**, grof matwerk (van de bast van *gĕbang*-palmen?) waarvan zakken, zeilen enz. gemaakt worden; betelbuidel. [Jav. id. Bat. *hadjoet*. Daj. *kadoet*, een pak, dat in matten gewikkeld is.]

كادڠ **kadang**, I. nu en dan, somtijds. *Tĕrkădang*. [V. *adang*. II. Jav. *kadang*, id.]

II. nabestaanden, familie. [Jav. *kadang*, de onderlinge betrekking van neven en nichten.]

كادم **kadam**, doosje voor de kalk, die bij de betel gebruikt wordt. *Kadam-kadam*, zekere kleine zeevisch. T. [Bat. *hadam* en *hadam-hadam*, id.]

كار **kara**, pleizier maken. C. [V. Skr. *kāra*, dat wat iets doet, maakt, voorn. in zamenstellingen gebruikt.]

كارت **karat**, I. roest. *Karatan* ook: — *ati*, verteering des harten, nijd. [Bat. *harat*, id. en bijten. V. *kĕrat*.]

II. knarsen der tanden. C. [Jav. *kĕrot*, *karoet*.]

كارس **karas** (ook **kĕkaras**), gebak. C.

كارڠ **karang**, I. koraalrif; koraal; — *boenga*, getakt, gebloemd, koraal; *boenga* —, spons; *ikan* —, de klipvisch; *pĕnjakit* —, de steen; — *roesak*, zeker patroon van kleederen (Jav. *parang* —, Bat. *padang* —). *Pĕkarangan*, strikken om visch te vangen. (C.) *Karangkarangan*, nagebootst rotswerk. [Jav. *id.* en *parang*.]

II. *bĕrkarang*, kunstig geschikt, fraai in elkander gezet. *Sakarang: boenga* —, een bloemruiker. *Mĕngarang*, ook, opstellen, van gedichten, boeken. *Karangan*, ook: de kas van een ring, waarin juwelen gezet zijn, enz. [Jav. *id.* V. I.]

III. gw. van *sakarang*, w. m. z.

IV. *pĕngarangan: — ati*, verbijstering, *bhaja* —, dreigend gevaar. M.

كارڠ **karong**, grof matwerk, waarvan groote zakken (bijv. voor rijst) of ook zeilen gemaakt worden. [Voor *karawang*.]

كارڤ **karap**, pedaal waarmede het weefgetouw in beweging gebragt wordt.

كارل **karil**, haas. Ook *kari*.

كارم **karam**, vervloekt, ten verderve gedoemd; vergaan, verongelukt; schipbreuk (ook — *laut*); wee u! *Mĕngaram*, *kan. Kakaraman*, schipbreuk. [Arab. حرام V. echter, *tĕnggĕlĕm* en Jav. *kèrĕm*, verzinken.]

Digitized by Google

كارن **karĕna, kĕrana**, oorzaak; omdat, om; ter wille van; — *itoe*, daarom. [Jav. id. Skr. *kāraṇa*, daad; reden.]

كارو **karau**, I. *bĕrkarau*: — *minjak panas*, het godsoordeel met kokende olie ondergaan. M.

II. aan een touw trekken. C.

كاروء **karoe-karoe**, soort van insekt. [C. Bengk.]

كارڤ **karah**, schildpad, karet. [Bat. *hara*. V. Jav. *karet*, soort van gomelastiek.]

كاري **karĭ** = **karĭl**.

كاريت **karet**, Jav.? gomelastiek; het schildpad.

كاس **kasa** = **angkasa**.

كاست **kasoet**, I. sandalen, dikke zolen, die door kruisbanden aan de voeten worden vastgemaakt.

II. brak.

كاسر **kasar**, grof, ruw; onbeschaafd.

كاسر **kasoer**, matras, bultzak. [Jav. *id.*]

كاسڠ **kasang**, Mĕn. droog, onvruchtbaar, van land.

كاسڤ **kasap**, (ook *gasap*), ruw, oneffen. [Jav. *id.*]

كاسن **kasan**, voetspoor, voetstappen. *Dikasankan*. [Verbastering van *bĕkasan*. C.]

كاسو **kasau**, dakspar, dwarsbalk: — *djantan*, de voornaamste balk. [Daj. *id.*, daksparren, waaraan men het atap vastmaakt; bovenste bladeren van een stroohoed.]

كاسيه **kasih**, medelijdend, ontfermend; liefhebbend, genegen. *Mĕngasih*, ook: uit genegenheid geven. *Kasihan*, ook als uitroep: 't is om meê te doen te hebben! *Mĕngasihani*, *kan*. *Kakasih*, gunsteling. *Bĕrkasihkasihan*. *Pĕrkasih*. *Pĕngasih*. *Pĕngasihan*. [Jav. Bat. Daj. id. gw. *asih*.]

كاسم **kasim**, gesneden, gelubd. [Arab. كشيم?]

كاسي **kasĭ** = كاسي.

كاڤت **kapat**, afdeeling, compagnie. *Pĕngapat*, aanvoerder. M. [Gw. *pat*. V. *ĕmpat* en *panglima*.]

كاڤت **kapit**, makker, kameraad, secondant. C. [V. *apit*.]

كاڤر **kapar**, I. *bĕrkaparan*, verspreid, verstrooid. *Mĕngaparkan*. [Bat. *hapar*. V. هڤر.]

II. vuiligheid die op het water drijft. T. [Bat. *hapar*. V. *sarap*.]

كاڤر **kapoer**, [1] kalk in 't algemeen; — *mati*, gebluschte kalk. *Bĕrkapoer*, een schip onder water met stopverw, (kalk, olie enz.) digtmaken.

[2] kalk om bij de sirih te gebruiken: *sirih sa* —, een pruimpje sirih (eig. sirih met de kalk?) *Mĕngapoeri*. *Pĕkapoer*, *kapoer*-doosje. *Kapoeran*, hetz. [Jav. *apoe*, id. Van hier Skr. *khapoera*, betelpalm?]

[3] *kapoer Baroes*, de Sumatraansche kamfer; *kapoer tohori*, Japansche (V. توهر). [Jav. id., Daj. *id.*, krijt. Van hier Skr. *karpōēra*, kamfer.]

كاڤس **kapas**, katoen; — *bĕnggala*, *gossypium vitifolium*, — *bĕsar*, *g. arboreum*; — *mori*, *g. micranthum*; — *taoen* = — *mori*; — *oemah*, *g. indicum*; — *oetan*, *hibiscus callosus* (C.) [Jav. *id.* Skr. *karpāsa*.]

كاڤڠ **kapang**, houtworm. [Daj. id. Bat. *hapang*.]

كاڤق **kapak**, korte breede bijl voor ruw werk. [Jav. *kampak*, groote bijl zonder houten steel?]

كاڤق **kapoek**, Jav. boomkatoen, kapok. [V. Mal. *kaboe-kaboe*.]

كاڤن **kapan**, wanneer, als.

كاڤه **kapah**; *tĕrkapah-kapah*, ont-

Digitized by Google

hutst van schrik. C. [V. كڤق *kĕpak*.]

كاڤي **kapei**, soort van plant, *ophioderma pĕndulum*. C.

كاكٔ **kaki**, voet, poot, alles wat tot voet dient; voet, als maat. [Jav. Daj. Mak. *id.* als maat.]

كاكس **kakas**, I. stijf, hard C. [V. *kakoe*.]

II. het in den grond krabben, bijv. van de kippen. [Daj. id.]

III. hetz. als *pĕrkakas*.

كاكڠ **kakang**, Jav. = كاكق.

كاكق **kakak**, oudere broeder of zuster, als voornw. van den 1en. en 2en. pers. van den man tegenover zijne vrouw of den ouderen behuwdbroeder of zuster tegenover den jongeren. *Kakanda*, hetz. van vorstelijke personen. [Kw. *kaka*. Jav. *kakang*. Bat. *haha*. Daj. *kaka*, wanneer men van vreemden spreekt, van eigen ouderen broeder of zuster zegt men *aka*. Mak. Boeg. *kaka*. V. *abang*.]

كاكڤ **kakap**, I. soort van boot, vooral bij de orang-laut in gebruik; *ikan* —, de Jacob Evertsen, *lates nobilis*, eene soort van zeebaars.

II. omhelzen. C. [V. *dakap*.]

كاكو **kakoe**, stijf, onbuigzaam; stijf, houterig. [Jav. *id.* stijf; wrevelig, ongeduldig.]

كال **kala**, I. tijd; *ada* — *nja*, somtijds. [Jav. *id.* Skr. *kāla*.]

II. schorpioen; het sterrebeeld van dien naam; — *djĕngking*, id. [Jav. id. Bat. *hala*. Skr. *kāla*.]

III. strik, net. [Jav. *id.* Skr. *kala*, ook: list.]

كالر **kalĕr**, soort van muziekinstrument. C.

كالس **kalas**, eene roeistrop. D.

كالڠ **kalang**, I. dat wat dient om iets te ondersteunen, bijv. schragen, waarop men een schip stelt om het te kalfateren, rollen, waarover men het aan strand voorschuift, kussen om onder het hoofd te leggen. *Mĕngalang*, *kan*. *Kalangan*, plaats waar de schepen op droog staan; — *tangan* (ook *pĕrkalangan* —), de muis van de hand. [Jav. Daj. *galang*. Bat. *halang*. V. Jav. *ngalang*, iemand van weêrskanten begeleiden.]

II. tin; *batoe* —, soort van steen, die men in de goudmijnen vindt (M.). [Daj. *tanggalong*, tin.]

كالڠ **kaloeng**, halsketen. [Jav. *id.*]

كالڠ **kalong**, Jav. groote soort van vledermuis, *pteropus edulis*. Mal. *kaloewang*.

كالق **kalock**, Mĕn. *mĕngaloek*, omhelzen. T. [Bat. *haloek*. V. *pĕloek*.]

كالو **kalau**, een pijper, fluitspeler. C.

كاله **kalah**, hard in den bek van een paard, niet te leiden van een os of buffel. C.

كالي **kali**, I. maal, keer; *sakali*, eens; ten eenenmale, geheel, volkomen; — *tidak*, nooit, — *poen*, zelfs; *djangan sakali sakali*, (doe dat) volstrekt niet! *Sĕkalian*, alle; *orang* —, alle menschen, ieder een; *iboe* — *orang*, de moeder aller menschen. [Jav. *id.* Bat. *hali*. V. Skr. *kāla*, tijd.]

II. Mĕn. = *gali*.

III. Jav. rivier. [Batav. = *soengei*.]

كامو **kamoe**, pers. voorn. meervoud, gij. [Bat. *hamoe*.]

كامي **kami**, pers. voorn. meerv. wij, den toegesproken persoon uitsluitend; somtijds: ik. [Bat. *hami*.]

كانق٢ **kanak-kanak** (voor *anak-anak*), naar een kind gelijkend, van den leeftijd

Digitized by Google

of van de ontwikkeling van een kind. V. *anak*.

كانن **kanan**, regter, regtsch; linker, wanneer van rivieroevers gesproken wordt.

كاوت **kawat**, metalen draad. [JAV. BAT. *id.*]

كاوس **kaoes**, ARAB. كوث.

كاول **kawal**, het bewaken; de wacht. *Bĕrkawal*. *Mĕnjawal*, *i. Pĕngawal*. [ARAB. خول? bewaken, oppassen.]

كاون **kawan**, schaar, troep, vlugt, kudde; makker, bondgenoot; iemands volk, gevolg van dienaars; *sakawan*, in gezelschap, te zamen; één troep, enz. *Bĕrkawan*. *Mĕngawan*. [BAT. *hawan*, kudde evers of olifanten, JAV. *sakawan*, vier.]

كاوه **kawah**, ijzeren pannen (ketels?) om te kooken. [JAV. *id.* krater van een vulkaan.]

كاوي **kawi**, I. verhalen, vertellen; de oude dichtertaal op Java. *Kawin*, *kĕkawin*, *kĕkawinan*. C. [KW. SKR. dichter.]

II. bruin C.

كاهو **kahau**, soort van bonten aap met langen staart.

كاي **kaja**, rijk; *orang kaja*, titel van mindere hoofden. *Kakajaän*. [JAV. *id.* goederen, middelen. SKR. *kâja*?]

كايت **kait** (ook *gait*), vast gehaakt; haak, weêrhaak. *Mĕngait*. [BAT. *hait*.]

كايس **kais** (ook *gais*), met een stok of de hand op den grond krabben; iets op zijde schuiven C.

كايل **kail**, hengel. *Mĕngail*. [BAT. *hail*. JAV. *kajal*, vischspeer.]

كاين **kajan**, teeken op een grenspaal om te kennen te geven, dat het land in proces ligt. C.

كاين **kain**, geweven stoffen, goed, doek, kleedingstof; kleeding: — *salei* of — *sakajoeh*, één stuk daarvan.

كايو **kajoe**, hout, timmerhout: *pohon* —, zie *pohon*. [JAV. DAJ. MAK. *id.* BOEG. *adjoe*. BAT. *hajoe*.]

k. api, brandhout.
k. api-api, *aegiceras majus*.
k. arang, ebbenhout.
k. babi, *cryptenoria paniculata*.
k. bĕsi, ijzerhout.
k. boedi, soort van *ficus*.
k. tjina, *smilax china*.
k. doelang, *cassia javanica*.
k. gaboes, *alstonia scholaris*.
k. gharoe, *aquilaria agallocha*.
k. koeda, *spondias wistengi*.
k. koekoen, *heritiera litoralis*.
k. koening, *nauclea orientalis*.
k. manis, kaneel.
k. pasir, *catha montana*.
k. pĕdas, soort van sassafras.
k. poetih, *melaleuca cajaputi*.
k. radja, *hernandia sonora*. C.

كايو **kajau**; *mĕngajau*, op koppesnellen uitgaan. [DAJ. *kajau*, een koppesneller.]

كايه **kajoeh**, I. *kain sa* —, één stuk goed. [JAV. *id.* zooveel als voor twee buizen genoeg is. BAT. waarde van zes bidang.]

II. *mĕngajoeh*, eene schuit besturen door middel van een pagaai, *pĕngajoeh*, zijnde kleine roeiriemen.

كبارو **kabaroe**, soort van visch.

كبت **kĕbat**; *mĕngĕbat*, toebinden, vastbinden; MĔN. iets binden. [BAT. *kabat*, vastbinden.]

كبس **kĕbas**, verdooving, gevoelloosheid. C.

كبڠ **kĕbang**, grof, van stoffen. [C. BENGK.]

كبق **kĕbak**, vol, gevuld. [JAV. *id.*]

كبق **kĕbok**, beker. C.

كبم **kĕbĕm**, zich van spijt op den lip bijten. C.

Digitized by Google

كبل **kĕbal**, onkwetsbaar. [BAT. *hobal.*]

كبن **kĕban**, groote ronde kisten van boombast om ongepelde rijst in te bewaren. T. [BAT. *hobon.*]

كبن **kĕbon**, JAV. = *taman.* [BATAV.]

كبيري **kĕbiri**, (ook *biri* en *kĕmbiri*) gesneden, gecastreerd. [JAV. *id.*]

كتاڤڠ **kĕtapang**, soort van gewas, *terminalia catappa.* [BAT. *hatapang.* JAV. *katèpeng* ?]

كتار **kĕtara**, zigtbaar, duidelijk. [JAV. *id.* van het gw. *tara.*]

كتاڤن **kĕtapan**, (ook *kĕtoempang?*), = *tapan.*

كتر **kĕtar** (ook *gĕntar*); *tĕrkĕtar* en *goemĕtar* of *goemĕntar*, beven, sidderen van vrees. [BAT. *hotar*, bibberen, *hoetoer*, schudden. JAV. *gĕtĕr.*]

كتڤ **kĕtip**, afknabbelen, bij kleine stukjes afknagen. C. *koetip*, oppikken, oplezen. C.

كتق **kĕtok**, I. tikken; *kĕtok-kĕtok*, instrument om leven te maken, ten einde de menschen bij elkaar te roepen. [V. JAV. *kĕtoek*, een kleine gong.]

II. klokken als de kippen. [C. BATAV.]

كتم **kĕtam**, [1] soort van krabbe; ook: eene schaaf.

[2] mesje bij de rijstoogst in gebruik tot het afzonderlijk afsnijden der aren. *Mĕngĕtam. Pĕngĕtam. Pĕngĕtaman.* [BAT. *gotom*, id. DAJ. *getem*, oogst.]

كتمبا **kĕtamba**, (of *kĕtamboe* C.) soort van visch.

كتمبر **katoembar**, korianderzaad. [JAV. BAT. *id.* TAM.]

كتنڠكس V. چنڠكس. [BAT. *hatinangkè.*]

كتوت **kĕtoet**, een uitgehold houtblok waarop men alarm slaat.

كتور **kĕtoer**, de zware gouden kwispeldoor, die tot de rijkssieraden behoort.

كتوڤت **kĕtoepat**, klaargemaakte rijst in kokosbladeren gewikkeld.

كتوڤڠ **kĕtopong**, soort van hoofdbedeksel; helm. [JAV. *topong*, vorstelijk hoofdsieraad.]

كتول **kĕtoel**, klomp, massa C.

كتي **kati**, een gewigt van 100 op 1 pikoel of $1^1/_4$ Amst. ℔. [JAV. *id.* BAT. *hati*, ook een gewigt.]

كتيدڠ **katiding**, soort van korven uit boombast vervaardigd T. [BAV. *tangkiding.*]

كتيق **katiak**, oksel, holte onder den arm. [DAJ. *id.*]

كتيك **katika**, tijd, tijdstip; tijdstip ter uitvoering van de een of andere onderneming door berekening als gunstig of ongunstig gebleken: — *lima*, de vijf deelen van het etmaal, die ieder onder den invloed van een der goden Mahéswara, Kala, Sri, Bĕrma en Bisnoe staan. [BAT. *hatika.* V. SKR. *ghaṭikā*, een zeker gedeelte van den dag.]

كتيلا **katela**, JAV. soort van aardvrucht, *convolvulus batatas.*

كتيلڠ **koetilang**, soort van lijster, *turdus hemorrhous.*

كجت **kĕdjoet**; *tĕrkĕdjoet*, verschrikt, ontsteld, verbaasd; eensklaps, onverwachts. *Mĕngĕdjoet*, *kan.* [JAV. *kĕdjot*, het kloppen van het hart van schrik.]

كجر **kĕdjar**; *bĕrkĕdjar*, *mĕngĕdjar*, najagen, inhalen.

كجڠ **kĕdjang**, uitstrekken C.

كجڤ **kĕdjap**, het open en digt doen van het oög; *dĕngan sa — mata*, in een oogwenk, op het oogenblik. *Bĕrkĕdjap.* [JAV. *kĕdjep* en *kĕdap*, opslag van het oog, blik. BAT. *hirdjop*, onrustig, van den blik.]

Digitized by Google

كجم **kĕdjam**, gesloten, geloken, van de oogen. [V. *pĕdjam*.]

كجورا **kadjora**; *bintang* —, de morgenster. [C. Batav. Arab. زُهَرَة.]

كجي **kĕdji**, afzigtelijk, gemeen, zoo wel van het uiterlijk als van daden: *mĕmbri* — *nama*, den (goeden) naam bezwalken; *tĕrpoedji dan tĕr* —, loffelijk en schandelijk. [Perz. *kadj*, krom, gebogen. V. *ina*.]

كچاڤي **kĕtjapi**, soort van viersnarige luit, die met de vingers bespeeld wordt. [Bat. *hoesapi*. Daj. *kasapi*. Skr. *katjapī*, schildpad; soort van luit.]

كچڤ **kĕtjap**, op den tong proeven. C.

كچل **kĕtjil**, klein; *anak* —, een klein, jong kind; — *ati*, wrokkende, wangunstig; *dari pada moela* — *nja*, van jongs af aan. *Kĕtjil-kĕtjil*, ook van den tijd. [Jav. *tjilik*.]

كچندغ **katjoendang**, een in het gevecht gesneuvelde haan T. [Bat. *hasoendang* en *pisoendang*.]

كچوا **kĕtjoewa**, soort van meikever, C. Batav.

كچوالي **kĕtjoewali**, behalve, uitgezonderd; nogtans; tantum non, bijna. *Mĕngĕtjoewalikan*, in acht nemen. [Bat. *hoebali*, gezwegen van.]

كچوبغ **kĕtjoeboeng**, I. de bedwelmende *datura alba*, doornappel.

II. soort van ijzeren of koperen helm. [V. *kĕtopong*.]

كچوت **kĕtjoet**, zuur, wrang. [Jav. *id*.]

كچيق **kĕtjik**, [1] = كچل, [2] soort van dobbelspel? V. كيچق.

كچيب **kĕtjiba**, stil, bewegingloos. [V. *kĕtjiwa*.]

كچيكن **kĕtjikan**, de mouw van een gewaad C.

كچيوا **kĕtjiwa**, ouderdom, te kort schieten, een min voorkomen hebben. [Kw. id.]

كدا **kĕda**, soort van visch. C.

كدايين **kĕdajan**, afhankelijke bloedverwanten, volgelingen. [V. Jav. *gadahan*, bezitting.]

كدر **kĕdar** en **kĕdara**, soort van visch.

كدرغ **kĕdĕrang**, soort van verfhout C. Ook *tĕgĕrang*. [V. Jav. *tĕgari*,]

كدغ **kĕdang**, den arm uitstrekken. C.

كدغس **kĕdangsa**, pompelmoes. C.

كدڤ **kĕdap**, digt in een. [V. كرڤ C. Batav.]

كدل **kĕdal**, melaatsch.

كدلي **kĕdĕli**, soort van peulvrucht. [Jav. *kadĕlé*, C. Tel.]

كدندغ **kĕdondong**, soort van boom, *panax obtusum*; — *laut*, *p. fruticosum*.

كدو **kĕdoe**, naam van het monster dat bij eklipsen de maan inzwelgt. [Skr. *ketoe*, het ligchaam van dat monster; *rahoe* zijn hoofd. V. راهو.]

كدودو **kadoedoe**, soort van boom. C.

كدة **kĕdah**, inrigting om olifanten te vangen.

كدي **kadei**, kraam, winkel, stalletje. [Perz. *kadah*, plaats waar iets zich bevindt, bijv. *mei* —, wijnkelder.]

كديدي **kĕdidi**, eene soort van snip, *scolopax*.

كدين **koedijan**, Měn. = *kĕmoedijan*. [V. *kĕmoedi*, Gw. *koedi*. Bat. *poedi*. Jav. *boeri*.]

كرا **kĕra**, aap. (eig. de *cercopithecus*, meerkat?) [Bat. *herek*, *simia cristata*, naar het geluid.]

كرابو **kĕraboe**, oorring (die door een stiftje met eene moer vastgemaakt wordt M.)

Digitized by Google

كراڤو **kĕrapoe**, *ikan* —, zekere visch, *serranus sp.* [BAT. *goerapoe.*]

كراوڠ **karawang**, matsgewijs gevlochten vlechtwerk. [V. *karong.*]

كراوك **kĕrawak**, soort van vliegenden eekhoorn. [= *gĕrabak*? *galeopithecus.* V. *koebang.* JAV. *gowak.*]

كربو **kĕrbau**, buffel —, *mĕnjama*, half volwassen buffel, wiens hoorns en ooren even lang zijn (M.). [JAV. *kĕbo.* BAT. *horbo.*]

كربي **kĕrbĕi**, weduwe. [C. BENGK.]

كرت **kĕrat**; *mĕngĕrat*, met iets scherps insnijden; eene snede maken, een stuk afsnijden; uitsnijden; wegknagen, wegvreten; — *kajoe*, hout zagen, — *oerat*, eene ader laten. [JAV. *kĕrĕt*, *karet.* BAT. *horot.* DAJ. *karat.* V. *karat* en *gĕrat.*]

كرتس **kĕrtas**, V. قرطاس.

كرتم **kĕrtam**, horten, zoo als een paard in den draf. C.

كرتو **kĕratau**, de moerbezieboom.

كرتوت **krĕtoet**, gerimpeld, gekreukeld. C.

كرتيك **kĕrtika**, het zevengesternte. [SKR. *krĕttikā.*]

كرج **kĕrdja**, werk, wat men uittevoeren of te doen heeft. *Bĕkĕrdja. Mĕngĕrdjakan. Pĕkĕrdjaän*, werkzaamheden, drukten die iets met zich brengt: huwelijksfeesten, begrafenisplegtigheden; nut, belang. [Kw. *karja.* BAT. *hordja*, feest in 't algemeen. SKR. *kārja.*]

كرجڠ **kĕrdjang**, zuiver, fijn, bijv. goud.

كرچت **kĕrtjoet**, riet, biezen.

كرس **kĕras**, hard, niet zacht; onbuigzaam, streng; hardvochtig? geweldadig, tyranniek; sterk, hevig; *boeah* —, = *kĕmiri. Mĕngĕrasi*, geweld aandoen, dwingen enz.; *mĕngĕraskan*, ook iets vast houden, bijv. gewoonten. *Pĕngĕrasan. Kakĕrasan*, ook: kramp, stuipen. [JAV. *id.* sterk, hevig, streng.]

كرسڠ **korsang**, broche, borststpeld C.

كرسك **kĕrsik**, zand aan den oever van rivieren of aan het zeestrand. [JAV. *gĕrĕsik.* BAT. *horsik.* MAK. *kasi.*]

كرڠ **kĕrang**, soort van schelpdieren. *Kĕrangan.* [V. *karang* en BAT. *horang*, droog, van kalk.]

كرڠ **kĕring**, droog, uitgedroogd: *pasang* —, laag water, *toelang* —, scheenbeen; *ati* —, zelfzuchtig, inhalig. *Mĕngĕring*, *kan. Kakĕringan*, ook: land dat bij laag water droog wordt. [JAV. *id.* een oude kokospalm, een afgeleefd mensch; *garing*, droog, uitgedroogd.]

كرڠڭ **kĕringga**, soort van roode mier die in de boomen nestelt. [BAT. *harirongga.*]

كرڤ **kĕrap**, digt aanéénsluitend, digt op elkaar, bijv. vlechtwerk, woorden enz.; dikwijls. [JAV. *kĕrĕp*, id.]

كرڤتي **kĕrapti**, eene teek, luis.

كرڤيق **karpek**, gevlochte doozen tot het bergen van kleederen en kostbaarheden.

كرق **kĕrak**, aangebrande korst; naam eener plant, *ruellia anagallis*; — *nasi*, ook eene plant, *pergularia accedens.*

كركر **koerkoer**, grommen als een varken. [C. BATAV.]

كركون **karkoen**, een schrijver. C.

كركه **kĕrkah**, met den mond grijpen. C.

كرلڠ **kĕrling**; *mĕngĕrling*, schuins aanzien, een zijdelingschen blik werpen.

كرلڤ **kĕrlip**, glinsteren, vonkelen, van de oogen.

كرمبل **kĕrambil** (ook كلمبر **kĕlambir**),

Digitized by Google

Mën. **kokosnoot.** [= *njioer.* Jav. *id.* Bat. *harambir.*]

كرمبغ **karembong**, omslag, enveloppe. C. Batav.

كرمبوج **kěramboedja**, watermeloen. [Bat. *karamodja.* Skr. *taramboedja.*]

كرمڤغ **kěrampang**, het kruis tusschen de beenen. [Bat. *pěrěmpang.*]

كرمنتغ **kěramonting**, soort van boom, wiens roodzwarte, ronde en zoete vruchten gegeten worden. T. [Bat. *haramonting.*]

كرمي **kěrmi**, V. *tjěrmi.*

كرنتت **kěrěntat**, dwergachtig, in den groei gestuit. C.

كرنتغ **kěrinting**, gekruld. C.

كرنجغ **kěrandjang**, mand, korf voor tabak, harst enz. [Jav. *id.*]

كرنجي **kěrandji**, zekere boom met rinsche vruchten. T. [Bat. *hoerandji.* Dai. *karandji.*]

كرنچت **kěrantjat**, ontstellen, plotseling ineenkrimpen. C.

كرنچغ **kěrontjong**, holle metalen ringen om de enkels; groote armbanden, gelijk de bruidan dragen. [Jav. id.]

كرنچه **kěrěntjeh**, grijnzen C.

كرند **kěrenda**, doodkist. [Mën. en Bat. *hoerondo*, ook eene groote kist.]

كرندغ **kěrandang**, zeker heestergewas, *carissa carandas.*

كرني **karoenija** (ook **koernija**), gunst, genade. *Měngaroenija*, *i*, *kan*, goedgunstig iets toestaan, geven, (van Vorsten). [Skr. *kāroenja*, medelijden.]

كرنيت **kěrěnjit**, het voorhoofd rimpelen. M. [V. *kěrěntjeh*, *kěrantjat.*]

كروبت **kěroebet**, eene plant, de *rafflesia Arnoldi.* C.

كروت **karoewan**, Jav. = *katahoeän.*

كروبغ **kěroeboeng**, V. بوبغ. [V. *bě-roemoen.*]

كروت **kěroet**, gerimpeld, gefronsd, gekrompen. [V. كروكت.]

كروتو **kěroetoe**, onzacht, ruw, oneffen. C.

كروسغ **kroesoeng**? droege pisangbladeren. Bot. wb.

كروڤغ **kěroepang**, brandende, van puisten M.; *kěroeping*, een korstje, roofje. C.

كروق **kěrok**; *měngěrok*, roskammen. C. [Jav. *id.*]

كروكت **kěroekoet** = *kěroet*; porselein, *portulaca. Měngěroekoetkan.*

كرومن **kěroemoen**, zamengeloopen, van eene menigte menschen of derg. *Běr-kěroemoen. Měngěroemoen*, *i*, *kan.* [V. *kěroeboeng.*]

كرومن **kromon**, een muziekinstrument bestaande uit 12 koperen kommen in twee rijen in een houten bak geplaatst. [Jav. id.]

كرويق **kěroewijak**, kraaijen als een haan. C. Bengk. [V. *gěrijak.*]

كروين **kroein**, soort van boomen, uit welker hout olie gemaakt wordt, *dipterocarpus sp.*

كره **kěrah**; *měngěrah*, *kan*, bijéénroepen van eene menigte menschen. *Pěngěrah.* [V. *roewah.*]

كره **kěroeh**, troebel; vuil, van eene kleur. *Měngěroehkan.*

كري **kěri**, soort van grasmes.

كريت **kareta**, rijtuig, wagen. [Jav. *id.* Port. *carreta.*]

كريتغ **kreting**, M. *krinting.* C. gekruld, van het haar.

كريدق **kěridik**, **kěredek**, soort van sprinkhaan; iemand van eene korte figuur (C.)

كريس **kěris**, het welbekende wapen, de kris, eene soort van dolk: — *pandjang*, dat fatsoen van krissen dat bij

Digitized by Google

de Maleijers van Riouw het meest in gebruik is, zijnde 2 voet lang en een vinger breed. [Jav. *id.* Bat. *horis.*]

كريسڠ **kěrising**, grijnzen. C.

كريڤق **kěripik**, geroosterde reepjes pisang. Bot. wb. [Jav. *id.*]

كريق **kěrik**; *měngěrik*, uitschrappen, afschrappen.

كريكل **kěrikal**, een presenteerblad?

كست **kěsat**, ruig, ruw. C. [= *kasar*? V. Jav. *id.* verdroogd, verflensd.]

كست **koesta**, melaatschheid. [Skr. *koeśta*, melaatschheid in 't algemeen, waarvan 18 soorten opgetold worden.]

كستوري **kastoeri**, muskus. [Skr. *kastōēri.*]

كستيل **kastila**, Kastilië; spaansch.

كسق **kěsak**; *měngěsak*? op zijde dringen C. [Jav. *děsak.*]

كسكس **koeskoes**, soort van buideldier, *didelphys*, in de Molukken.

كسكل **kěskoel**, eetensbakje, drinknapje. [Perz. *koesjkoel*, id. Jav. *id.* knapzak.]

كسمب **kěsoemba**, saffloers, wilde saffraan, *carthamus tinctorius*, die eene zachtroode kleurstof oplevert, ook *k. djawa* en *k. merah*; *k. kling*, *bixa orellana*, die eene gele kleurstof, het orleans, geeft. [Skr. *koesoembha*, saffloers.]

كسمبي **koesambi**, een boom, de *stadmia sideroxylon* C.

كسل **kěsal**, vermoeid.

كسوم **koesoema**, bloem in fig. beteekenis, vrouw. [Kw. *id.* Skr. *koesóema*, bloem.]

كسه **kěsah**, kermen, steenen. [Jav. *běsah* id. Bat. *holso.*]

كڠس **kangsa**, mengsel van goud, zilver en koper (?), waarvan de gongs gemaakt worden, klokkenmetaal. [Jav. *gangsa.* Skr. *kangsa.*]

كڠكڠ **kangkang**; *běrkangkang*, *měngangkang*, wijdbeensloopen, schrijdelings zitten. [Bat. *mèngangkang.*]

كڠكوڠ **kangkoeng**, padde. M. [Jav. *id.*]; hanenvechtbaan en zekere plant, *convolvulus reptans.* C. [Jav. ook naam van een kruipgewas.]

كڠڬڠ **kinggang**, antimonium-erts C.

كڠكڠ **kongkang** = **kockang**,

كڠكو **kěngkau**, openbaring, ontdekking. Ook = *angkau* C.

كڠڬڠ **kanggang**, zekere stof, *ginggang?*

كڤال **kapala**, hoofd; in eigenl. en figuurl. zin. *Měngapalakan.* [Jav. *id.* Skr. *kapāla*, schedel.]

كڤالڠ **kěpalang**, V. ڠ *tlang.*

كڤارت **kaparat**, een scheldwoord, veelal schertsenderwijs gebruikt, ongeloovige! *Běrkaparat*, daarmeê uitschelden. *Měngaparati*, *kan*, daarvoor uitschelden. [Arab. كفرة.] D.

كڤست **kapista**, goddeloos, slecht.

كڤسيڬو **kipsigau**, een aarden potje.

كڤوڠ **kěpoeng**, omringd, omsingeld. *Měngěpoeng*, *i*, *kan.* *Pangěpoengan.* [Jav. id.]

كڤڠ **kěping**, een blaadje, een plat stukje; een geldstuk; een koperen muntje, een duit; woord dat tot optelling van verschillende zaken dient. [Jav. *gěpeng*, plat. V. *kepeng.*]

كڤل **kapal**, schip: *awak* = scheepsvolk. [Tam. een groot vaartuig. Bat. *hopal*, id. Jav. *kapal*, paard.]

كڤق **kěpoek** = *kěpan*. T. [Bat. *hopoek.*]

كڤل **kěpil**? *měngěpil*, *kan*, aan iets vastmaken? bijv. een schip aan het strand.

كڤولاغ **kěpoeléga**, kardamom. [Jav. *id.* V. ڤور *poear.*]

Digitized by Google

كفق **kĕpak**, klapwiekende vliegen C.; de borst van vogels?

كفوڠ **kapoedang**, soort van vogel, wielewaal, *oriolus chinensis*.

كڤه **kĕpah**, soort van schelpdier. [C. BENGK.]

كڤيالو **kapijaloe**, duizeligheid door congesties. T. [BAT. *patijalbe*: MAK. *kapijalo*.]

كڤيتن **kapitan**, kapitein. [PORTUG.]

كڤيچوڠ **kapetjoeng**, MEN. soort van platte eetbare noot, in 't JAV. *kĕloewak*. T.

كڤيتي **kĕpĭni**, V *pindis*.

ككاتو **kĕkatoe**, de larve van de witte mier. C.

ككاف **kĕkapa**, zadel, paardetuig. [KW. *id.*]

ككاتوا **kakatoea**, kakatoe.

ككڠ **kĕkang**, toom, gebit: *tali* —, leidsels.

ككل **kĕkal**, bestendig, zonder ophouden; eeuwigdurend. *Kĕkalan*. *Bĕrkĕkalan*. *Mĕngĕkali*, lastig vallen. [JAV. *kĕkĕl*, id.]

ككند **kakanda**, V. كاكق, *kakak*.

كلابت **kĕlabat**, soort van plant; *trigonella*.

كلابڠ **kĕlabang**, JAV. duizendpoot. [BATAV.]

كلابو **kĕlaboe**, V. *kaboe*.

كلاري **kĕlarei**, mat-weefsel op patronen. C.

كلادي **kĕladi**, zekere plant met eetbaren wortel, *colocasia vera*.

كلاس **kĕlasa**, 1 langwerpig, smal schild. [JAV. *id.* zitmatje.]

2 de bult op den rug van een os. C.

كلاسي **kalasi**, V. خلشي PERZ.

كلاڠر **kĕlangar**, in zwijm, in onmagt. [JAV. *kĕlĕngĕr*.]

كلاڤ **kĕlapa**, = *njioer*.

كلاڤر **kĕlapoer**, kramp, stuiptrekking. C.

كلامن **kĕlamin**, een paar C.

كلان **kĕlana**, zwerven, ronddolen [gw. *lana*: JAV. *lĕlana*, id. V. *lalang*.]

كلاور **kĕlawar**, kleine soort van vledermuis. [C. M. schrijft *kalaloewar* en *kalalawa*. JAV. *lawa*, id. SKR. *lawa*, klein.]

كلاوي V. كلوي.

كلاهي **kĕlahi**, gevecht, kloppartij. *Bĕrkalahi*.

كلبوسڠ **kĕlaboesoeng**, een hulsel of omkleedsel dat over den rand van iets heen hangt; dat omhulsel der *djagoeng*.

كلت **kĕlat**, I. de brassen op een schip. [JAV. touw dat om iets vastgemaakt wordt.]

II. kleven, aan vast blijven zitten. C.; zamentrekkend, wrang van den smaak. C. [V. I.]

III. = سلت *sĕlat*.

كلدي **kĕlĕdi**, ezel. [JAV. *koeldi*.]

كلسنتان **koela sĕntana**, familie, maagschap C. [SKR. *koela* en *santāna*.]

كلڠ **kĕlang**, de lijnen op de palm van de hand. C.

كلڠ **kĕlĕng-kĕlĕng**, tusschenbeide, tusschen iets in. C. [V. *sĕlang*.]

كلڠ **kĕling**, de kust van Koromandel; *djamboe* —, *myrtus cumini*. [BAT. *holing*, Mohammedaansche bewoners van de kust van Koromandel (sic!): vroeger (zoo voegt T. er bij) had het woord denkelijk eene ruimere beteekenis bij den Batak en Maleijer. SKR. *kalingga*.]

كلڤسڠ **kĕloengsoeng**, schil, dop, als van de peper. C.

كلڤكڠ **kĕlingking**, de pink; — *kaki*, de kleine teen.

كلڤكار **kĕlanggara**, bemoeial. *Mĕngĕ-*

Digitized by Google

langgarakan, zich met iets bemoeijen, inlaten.

كلف **kĕlip**, flonkeren, schitteren; knippen met de oogen. *Bĕrkĕlip*. *Kĕkĕlip* en *kĕlip-kĕlip*, glimworm.

كلڤر **kĕlĕpir**? *testiculi*. V. *pĕlir*.

كلق **kĕlak**, aanstonds; eenmaal.

كلكاسر **koelkasir**, goed, bagaadje. C. [ARAB. ?]

كلكسه **kĕlĕkĕsah**? in verwarring, onrustig. C.

كلكين **kalakijan**, vervolgens, voorts (toen? uit *kala* en *kijan*, zamengesteld?]

كلم **kĕlam**, duister, donker; — *kaboet*, stikdonker (eig. donker en mistig?) [BAT. *kolom*. MAK. *kalang*. V. DAJ. *kalam*, afnemen van de maan.] *Kĕlamari* (uit *kĕlam-ari*) en *kĕlmarin*, de vorige avond, de dag voor ....; gisteren; — *daoeloe*, eergisteren.

كلم **kĕlam**, gezonken, verzonken. *Mĕngĕlamkan*. [JAV. *id*. V. *tĕnggĕlam*.]

كلمارن en كلماري **kĕlmarin** en **kĕlamari**, V. كلم *kĕlam*.

كلماير **kalimajir**, soort van oorworm? die 's nachts een groenachtig licht van zich geeft. [BAT. *haroemaèr*.]

كلمبت **kĕlambit**, eene kleine soort van vledermuis. V. *kĕlawar*.

كلمبر **kĕlombir** = كرمبل.

كلمبق **kĕlĕmbak**, = گمبارو.

كلمبو **koelamboe**, linnen gordijn. [JAV. *kĕlamboe*. BAT. *hoelamboe*.]

كلمبوي **kĕlamboei**, eene schelp, waarvan het water tegen oogziekte gebruikt wordt. [BAT. *halamboewè*.]

كلمڤڠ **kĕlĕmpang**, zekere plant, *stercalia foetida*.

كلمڤي **kĕlĕmpei**; *tĕrkĕlĕmpei*, ontbloot, van eene kris.

كلمكار **kĕlamkari**, ligtgekleurde gebloemde sits. [BAT. *solakkarè*.]

كلومر **kĕlĕmoemoer**, schurft [gw. *loemoer*?]

كلنتت **kĕlintat**, *clitoris*: *boenga* —, *clitoria ternatea*.

كلنتڠ **kĕlentang**; *boenga* —, de bloem van de keloer-boom. [JAV. *klentang*, de vrucht van dien boom.]

كلنتڠ **kĕlinting**, soort van speeltuig met schelletjes. [JAV. *klinting*, schel, bel.]

كلنتڠ **klontong**, Chinesche marskramer.

كلنجر **kĕlintjir**, uitglijden. [V. *loentjoer*.]

كلنجه **kĕlintjoeh**, waggelen, wankelen.

كلندن **kĕlindan**, draad om mede te naaijen. T. [BAT. *halindan*.]

كلو **kĕloe**, stom.

كلو **kalau**, indien; of; dat niet soms. *Kalau-kalau*, misschien. [V. جكلو.]

كلواڠ **kĕloewang**, groote soort van vledermuis, *vespertilio vampyrus*. [JAV. *kalong*. BAT. *haloewang*.]

كلوبڠ **kaloeboeng**, I. sluijer, mantille. *Bĕrkaloeboeng*. [V. *kĕloewang*.]

II. soort van blaasbalg om het vuur aantemaken.

كلورڬ **koelawarga**, maagschap, bloedverwanten, familie. [JAV. *id*. SKR. *koelawarga*.]

كلوڠس **koelawangsa**, familie, bloedverwanten. [SKR. *koela* en *wanśa*. V. *koelawarga*.]

كلوڤر **kĕloepoer**, I. hevig geschokt, in hevige gemoedsbeweging zijn. C.

II. — *poejoeh*, kaalhoofdig. C.

كلوڤس **kĕloepas**, V. كوڤس.

كلوڤق **kĕloepak** (ook **pĕloepak**), hulsel, — *boenga*, kelk van eene bloem, — *mata*, ooglid [gw. *koepak*. DAJ. *kaloekoep*, id.]

كلوكس **kĕloekoes**, soort van boot. C.

كلوكڤ **kĕloekoep**, soort van boom,

Digitized by Google

waarvan de schors veel gebruikt wordt. [V. *kĕloepak.*]

كلوكر **kĕloegoer**, zekere zure vrucht. T. [BAT. *garoegoer.*]

كلولي **kĕloeli**, staal. [C. TAM.]

كلوءو **kĕloewih**, soort van boom, *artocarpus incisa var.* [JAV. *kaloewih* en *kaloeweh.*]

كلوء **kĕloeh**; *mĕngĕloeh*, zuchten, steenen. *Pĕngĕloehan.*

كلي **kĕli** en **kĕlis**, soort van visch. C.

كليبت **kĕlibat**, eene paguai met een blad aan ieder einde. *Bĕrkĕlibat. Mĕngĕlibatkan.* D. Ook *pĕlibat.*

كليدڠ **kĕledang**, soort van boom. C.

كليجي **kĕlidji**, weêrspannig, weêrbarstig. C.

كليڠكڠ **kĕlengkeng**, soort van vrucht, *euphorbia lichi* C.

كليكير **kĕlikir**, een kraanstrop: — *dajoeng*, een losse roeistrop. D.

كليكي **kaliki**, volg. M. de *carica papaja*, volg. C. *ricinus palma Christi.*

كليلڠ **koeliling**, overal in 't rond; rondom, in het rond. *Bĕrkoeliling. Mĕngoeliling, i, kan.* [BAT. *kalijang.* V. DAJ. *koeling*, het omwonden zijn.]

كليمت **koelimat**; *tjindi* —, soort van kostbare stof, waarvan sjerpen gedragen worden. T.

كليو **kĕlijoe**, soort van kerrij. M.

كليوڠ **kĕlewang**, soort van sabel, die naar boven breeder uitloopt. [Van BOEG. oorsprong?]

كليه **kĕleh**, zien, kijken.

كمارو **kĕmaran**, droog, van het weder of jaargetijde; water uithoozen. (C.) [BAT. *maro*, terugtrekken van overgeloopen water.]

كمال **koemala**, een kostbare steen; — *oelar*, bezoarsteen. [Kw. een kostelijk edelgesteente. BAT. *koemala*, bezoarsteen uit eene slang. SKR. *komala?* zacht; fraai; water.]

كمب **koemba**, versiering met de bladeren van den kokospalm. C.

كمبار **koembara**; *mĕngoembara*, omdolen, rondzwerven. [SKR. JAV. *ambara*, luchtruim.]

كمبالي **koembali**, terug, naar huis; terug, weder. *Mĕngoembali*, *kan. Koembalian.* [JAV. *wali.* V. *bálik.*]

كمبايت **kĕmbajat**, soort van Indische stof C.; vermillioen M. [Van de stad *Kambaja?*]

كمبر **kĕmbar**, tweelingen, twee zaken die op elkaar gelijken; een tweeling. *Mĕngĕmbari*, iemand staan kunnen, partij voor hem zijn. [JAV. *id.* BAT. *hombar*, bij elkaar gelegen, van huizen.]

كمبس **kamboes**; *mĕngamboes*? met aarde aanvullen C. *Kamboesan*, soort van blaasbalg.

كمبڠ **kambang**, wat drijft: *balei* —, zomerhuisje op het water. [JAV. *id.*]

كمبڠ **kambing**, geit. [JAV. DAJ. *id.* BAT. *hambing.* MAK. BOEG. *bembe.*]

كمبڠ **kĕmbang**, open, uitgespreid, van iets dat zamengevouwen was, ontloken, van bloemen; opzwellen; ontloken bloem: *arimau* —, panter (laag mal.); *ramboet* —, dik haar; *boenga sa* —, één ontlokene bloem. *Bĕrkĕmbang. Bĕrkĕmbangan. Mĕngĕmbang.* [JAV. bloem. BAT. *mombang*, in den vorm van een schotel gevlochten bladeren. DAJ. *kambang*, bloem. MAK. *kambang*, gezwel, opzwelling. V. گمبڠ *gombong.*]

كمبڠ **koembang**, soort van groote zwarte tor met knijpers; zwart als zulk een insekt. [JAV. *kambang* en *koembang*, eig. naar het opgezwollen lig-

Digitized by Google

chaam dus genoemd? zie het voorg. woord.]

كمبغ **kombong**, grof van korrel, van zout, zand. M.

كمبل **kĕmbal**, MĔN. mand voor betel. T. [BAT. *hombal.*]

كمبلي **kĕmbĕli**, een ruig, harig overkleed. C.

كمبن **kĕmban**, borstdoek, een vrouwelijk kleedingstuk. *Bĕrkĕmban.* [JAV. *kembĕn.*]

كمبوج **kĕmbodja** (ook *sĕmbodja*), soort van boom, *plumiera acutifolia.* [SKR. *id.*]

كمبوكن **kĕmbokan** (ook تمبوكن), bakjes met water om onder het middagmaal de handen te wasschen.

كمبولن **kimboelan**, the quarter-deck. C.

كمبي **koembi**, bezinksel, grondsap. C.

كمبيري **kĕmbiri** = كبيري.

كمبيلي **kĕmbili**, zekere eetbare aardvrucht. [JAV. *gĕmbili* = *koemili djawa? coleus tuberosus.* BAT. *hombili.* DAJ. *gambili.*]

كمدين **kĕmoedijan**, V. كبودي.

كمس **kĕmas**; *bĕrkĕmas* (zijn boeltje) pakken om uit te gaan. [BAT. *hobas*, uitgerust.]

كمڠ **kĕmang**, I. eene soort van zure vrucht. [C. BENGK.]

II. zekere geest, die in de mijnen woont en deze beschermt.

كمڤ **kĕmpa**, iets waarmeê men drukt. *Kĕmpaän*, pers, oliepers. [V. *timpa.*]

كمڤت **kĕmpit**, JAV. onder den arm dragen.

كمڤس **kĕmpoes**, onvruchtbaar, kinderloos. C. BATAV.

كمڤس **kĕmpos**, verminderen, afnemen; ophouden. C. BATAV.

كمڤڠ **kampoeng**; [1] *bĕrkampoeng*, zich verzamelen. *Mĕngampoeng*, *kan.* [V. *himpoen.* BAT. *tampoeng.*]

[2] een omheind erf; wijk; dorp.

كمڤل **kampil**, een buidel van vlechtwerk voor sirih en andere zaken. [BAT. *hampil.*]

كمڤل **kimpal** (ook **kipal**), vast, gestold; gesmeed. T. [V. *koempal.* BAT. *himpal.*]

كمڤل **koempal**, klomp, kloster; *koempal-koempal*, geramasseerd van ligchaam. [DAJ. *id.* BAT. *hoempal*, kluwen garen. V. *kimpal.*]

كمڤل **koempil**, langs, bezijden. C.

كمڤل **koempoel**, verzameld, bijeen. *Bĕrkoempoel. Mĕngoempoel*, *kan. Koempoelan.* [JAV. *id.* V. *koempal.*]

كمڤني **koempani**, de O. I. Compagnie.

كمڤو **kimpoe** (ook **kipoe**), ambachtsman, arbeider, kunstenaar. [C. BENGK.]

كمڤه **kampah**; *bĕrkampah*, opverwen, bijverwen? bijv. de lange nagels met *kasoemba.* [C. BENGK.]

كمڤه **kampoeh**; I. verbinden, zamenvoegen. C.

II. staatsiekleed. [JAV.]

كمڤه **kĕmpih**, platneus. C. BATAV.

كمڤه **kĕmpoeh**, werkdoosje van vrouwen. [C. BENGK.]

كمڤي **koempei**, soort van riet.

كمڤيلڠ **kampilang**? soort van klèwang, doch zwaarder: oorspronkelijk van de Lanoensche zeeroovers.

كمكما **koemkoema**, saffraan, *crocus sativus.* [JAV. *id.* SKR. *koengkoema*, id., verbasterd in kurkema, welke naam op eene andere plant (V. *koenjit*) is toegepast, daar de *crocus* niet in den Archipel groeit.]

كماكن **kĕmanakan**, neef, zusters zoon, die (op Sum.) met den oom in één huis wonende zijn huisgenoot en volgeling is. [JAV. *kaponakan.* V. DAJ. *aken*, neef.]

Digitized by Google

كنچق **kĕmoentjak**, top-, kruin. [V. *poentjak*.]

كمندلم **kamandalam**? waterkruik zoo als de bedelmonniken die gebruiken. [Tam.? Skr. *kamandaloe*.]

كندو **kĕmandoe**, soort van talisman of tooverspreuk. C.

كندور **kĕmĕndoer**, commandeur.

كندكي **kĕmandiki**, (ook *mandiki*) soort van meloen, *curcurbita citrullus*. [Tam. Bat. *hamandikè*.]

كنپن **kĕmĕnjan**, benzoë, *styrax benzoin*. [Ook *mĕnjan*. Mĕn. كمڽن *koemĕjan*. Bat. *hamindjon*. Jav. *mĕnjan*.]

كمودي **kĕmoedi**, roer van een schip. *Kĕmoedijan*, naderhand, vervolgens: — *hari*, in later dagen. *Mĕngĕmoedijankan*, achter, na, iemand komen. [V. كدين. Bat. *hamoedi*, roer.]

كمول **kĕmoel**, deken, dekkleed. [Jav. *id*.]

كمولي **kĕmoeli**, zich inspannen, zich krommen. C. [Van gw. *koeli*?]

كمونغ **kĕmoening**, soort van boom die een fraai geel en hard meubelhout oplevert, dat veel voor krisheften gebruikt wordt, *murraija sp*. [Gw. *koening*.]

كه **kĕmah**, urien.

كميج **kamedja**, hemd. [Port. *camisa*.]

كميري **kĕmiri**, een groote boom uit welks harde nooten olie geperst wordt, *aleurites moluccana*. [Jav. *id*. Bat. *gambiri* en *hambiri*.]

كميلغ **kĕmiling**, = *kĕmiri*.

كمين **koemĕjan**, Mĕn. = *kĕmĕnjan*.

كن **kĕna**, geraakt, getroffen; raak zijn; — *pada* ...., iets raken, treffen; — *ĕmas*, door goud omgekocht worden; — *dĕnda*, in eene boete vervallen. *Tĕrkĕna*, ook: stooten van een schip. *Mĕngĕnai*, *kan*, zijn deel treffen; aanpassen, aandoen enz. *Bĕrkĕnaän*, getroffen worden. [Jav. *id*. Bat. *hona*. Mĕn. *kĕnei*.]

كناري **kĕnari**, boom welks vruchten olie geven, *canarium*. [Jav. *id*.]

كناڠ **kĕnanga**, boom met welriekende bloemen, *uvaria sp*. [Jav. *kĕnonga*. Skr. *kanaka*, de *michelia champaca*?]

كناف **kĕnapa** = *mĕngapa*, Batav.

كنتت **kĕntoet**, veest: *daoen* —, *apocynum foetidum*. [Jav. *entoet*. Bat. *ontoet* id.]

كنتل **kĕntal**, dik, niet vloeibaar, gecoaguleerd: *daoen* —, *cordia suaveolens*. [Jav. *kĕntèl*.]

كنتل **kintal**, het binnenste van een huis. C. Batav.

كنتل **koentoel**, soort van reiger, *ardea egretta*. [Jav. *id*. V. *koendoer* II.]

كنتم **koentoem** = كوتم *koetoem*.

كنتڠ **koenting**, groote soort van vaartuigen met een schuinsch zeil.

كنجت **kindjat**, op de teenen staan, C.

كنجر **kandjar**, [1] dolk. *Bĕrkandjar*, een dolken-dans uitvoeren. [Perz. خنجر.]

[2] huppelen, dansen (C. Batav.).

كنجر **koendjoer** = كوجر *koedjoer*.

كنجڠ **kĕndjang**, blijven. *Bĕrkĕndjang*. *Pĕrkĕndjangan*. [C. Bengk.]

كنجڠ **koendjoeng**; *mĕngoendjoeng*, *i*, een (eig. een plegtig?) bezoek brengen, zieken, graven bezoeken. *Koendjoeng-koendjoeng*, bij toeval. [V. *andjoeng*. I. en Jav. *ngoendjongi*, iemand de knie of voet kussen, als bewijs van diepen eerbied.]

كنجي **kandji**, I. rijst als stijfsel gekookt, *ajar* —, rijstwater. [Bat. *gandji*, meel met het een en ander als medicijn.]

II. door eene aanhoudende vrees bevangen. [Jav. *id*.]

كنچا **kantja**, een kleine golf. C. Batav.

Digitized by Google

كنچان **kĕntjana**, goud. [Kw. *id.* Skr. *kāntjana.*]

كنچير **kintjir**, rad, molenrad. [Bat. *hinsir.*]

كنچور **kĕntjoer**, Jav. = *tjĕkoer.*

كنچغ **kĕntjang**, strak, stijf aangehaald; *angin* —, stijve koelte. [Jav. *kĕntjĕng.*]

كنچغ **kantjing**, grendel; knoop (Laagm. voor *botang*). *Bĕrkandjing. Mĕngandjing*, *kan. Pĕngandjing.* [Jav. digt gemaakt. Bat. *hansing.*]

كنچغ **kintjing**, **kĕntjeng**? urine; wateren.

كنچغ **kintjoeng**, ongelukkig in zijn ondernemingen. T. [Bat. *hinsoeng.*]

كنچڤ **koentjoep**, zamengevouwen, bijv. van een bloemknop; *boenga sa* —, een knop. [Jav. *id.*]; het sluiten van eene bloem, die reeds is open geweest; een steel met een bloemknop; de knoppen der bloemen; de jonge bladeren der boomen die bruin of rood zijn. Bot. wb.

كنچق **kantjoek**, niet regtuit, krom. *Mĕngantjoekkan*, bijv. *dirinja*, zich krommen, zich buigen.

كنچل **kantjil**, *moschus javanicus*, het dwerghert. [Jav. *id.* Bat. *kansil* en *gansil.*]

كنچير **kintjoe**, schudden, van speelkaarten. T.

كنچ **kĕntjoeh**, schuinsch, scheef. C.

كنچك **koentjah**, maat voor droge waren van een vijfde van een kojan inhoud.

كنچي **koentji**, slot en sleutel; *iboe* —, hetz. *anak* —, sleutel; — *paha*, de lies. *Mĕngoentjikan.* [Bat. *hoensi.* Jav. *koentji*, slot, sleutel. V. Skr. *koentjikā*, sleutel.]

كندات **kĕndati**, I. voor (*sa*)*kahandak ati*, zoo als gij wilt.

II. kar, wagen. [Jav. *pĕdati.*]

كندار **kandara**; *mĕngandara*, *i*, berijden, als paarden, olifanten, wagens. *Kandaraän*, dat waarop of waarin men rijdt. *Bĕrkandaraän.* [V. Skr. *kandara*, haak om een olifant te sturen.]

كندك **kandaka** = **gĕdoga.**

كندال **kĕndala**, een slecht voorteeken op weg; verhindering, *mĕmbri* —, verhinderen. [Skr. *kandala*, id.]

كندر **kĕndoer**, slap, loshangend, niet gespannen; ook in fig. zin. *Mĕngĕndoerkan.* [Jav. *kĕndo.* Bat. *hondoer.*]

كندر **koendir**, een zeker klein goudgewigt. T. [Bat. *hoendir* = $^1/_2$ *baroe.*]

كندر **koendoer**, I. soort van kalebas. [Bat. *goendoer.*]

II. soort van reiger. [V. *koentoel.*]

كندس **kĕndas**, op lager wal komen, stranden. C.

كندس **kandis**, soort van boom met eetbare vruchten, *garcinia sp.* [Bat. *handis.*]

كندڠ **kandang**, (buffel)kraal. *Mĕngandang.* [Jav. *kandang*, id. Bat. *handang*, omheining, palissadering van een dorp.]

كندڠ **kandoeng**, alles waarin men iets draagt, zak, uterus enz. *Mĕngandoeng*, *i*, *kan*: *mĕngandoeng brat*, hoogzwanger zijn. *Kandoengan*, een gemaakte zak. [V. *indoeng.* Jav. *kantong*, beurs, geldzak. Daj. *kandong*, ergens in gestoken zijn.]

كندڠ **koendang**, volgeling, een uit iemands gevolg. *Koendangan*, een gast; naam eener eetbare vrucht. C. [Jav. *kondang*, id. V. *koenang.*]

كندق **kĕndak**, eene vrouw waarmêe men minnehandel heeft, bijzit. *Bĕrkĕndak. Mĕngĕndaki.* [Bat. *hondangan*, id. = *goendik?*]

Digitized by Google

كندم **kondam**, soort van oorring. [C. BENGK. V. *kĕtam*.]

كندي **koendi, kĕndi (goendi)** (MĔN. *kendi*), aarden waterkruik: *daoen* —, de *nepenthes*. [JAV. id. SKR. *koṇḍī*.]

كندي **koendei**, zekere haardragt waarbij het haar in eene knoop op de kruin van het hoofd gelegd is. [Volg. C. TEL.]

كنديري **kĕndiri**, V. ديري.

كنڑڤ **koenarpa**, lijk, dood ligchaam. [KW. *id*. SKR. *koṇapa*.]

كنسه **kansah**, MĔN. ijzeren pan. T.

كنسيل **konsil**, council.

كنڠ **kĕnang**, zich met weemoed voor den geest brengen, bijv. afgestorvenen; zich herinneren. *Tĕrkĕnang*. *Mĕngĕnang*, *kan*. *Kĕnangan* V. كنن.

كنڠ **kĕning**, wenkbraauwen.

كنل **kĕnal**; *mĕngĕnal*, kennen, bekend zijn met; herkennen. *Mĕngĕnali*, *kan*. *Pĕngĕnal*. *Kĕnalan*. *Bĕrkĕnalan*. *Kĕnalkĕnalan*. *Bĕrkĕnalkĕnalan*. [DAJ. *kananjan*, een bekende.]

كنن **kĕnan**; *bĕrkĕnan*, behagen in iets vinden, van iets houden; ook, met of zonder *pada*, iemand bevallen. *Dipĕrkĕnan*, *kan*. *Kĕnangan*, ingenomenheid, welgevalligheid.

كني **kĕnei**, MĔN. = كن *kĕna*.

كنڤا **kĕnja**, maagd. [KW. *id*. SKR. *kanjā*.]

كنڤت **kĕnjoet**; *tĕrkĕnjoet*, vertrokken, van het gelaat. *Mĕngĕnjoet*, toegrijnzen.

كنڤت **koenjit**, kurkema. [JAV. *koenir*, id. BAT. *hoenik*, soort van varens, van sprinkhanen, enz. MAK. *koenji*, BOEG. *onji*, geel. V. *koening* en *koemkoema*.]

كنڤڠ **kĕnjang**, vol, verzadigd zijn. *Mĕngĕnjang*.

كنڤڠ **koenjoeng**; *sĕkoenjoengkoe-njoeng*, eensklaps, onvoorziens [= *koedjoeng-koedjoeng*.]

كنڤه **koenjah** (ook *goenjah*); *mĕngoenjah*, mommelen, kaauwen, van die geen tanden meer hebben. [BAT. *koena*, knabbelen.]

كو **kau** = **angkau**, gij; in 't MĔN. alleen tegen vrouwen.

كواس **koewasa**, magtig; overmagtig, gezaghebbend; in staat zijn tot iets. *Kakoewasaän*. [JAV. *id*. GW. KW. SKR. *waśa*, gezag, meesterschap.]

كوال **koewala**, monding eener rivier.

كوالي **koewali**, aarden potten en pannen. [JAV. id.]

كوا **koewa**, MĔN. = *koewang*. [BAT. *oewo*.]

كوبس **koebis**, kool. [ENG. *cabbage?*]

كوبڠ **koebang**, modder; modderpoel. [BAT. *hoebang*, modder.]

كوبڠ **koeboeng (koebang)**, soort van vliegenden eekhoorn. T. [BAT. *hoeboeng*, id.] *Koebang*, de vliegende kat, *galeopithecus*. [V. *kaloeboeng* I., en *koebin*, *kĕrawak*.]

كوبق **koebak**; *mĕngoebak*, pellen, schillen, als rijst, vruchten, enz.

كوبق **koeboek**, wateremmer. C.

كوبن **koebin**, de vliegende hagedis. [Volg. anderen: vliegende kat. V. *koeboeng* en *koewas*.]

كوبو **koeboe**, verschansing, aarden wal. [BAT. *hoeboe*.]

كوت **koeta**, een met palissaden omgeven dorp, vesting. *Mĕngoetaï*. [BAT. *hoeta*. JAV. *koeṭa*. SKR. id.]

كوت **koewat**, V. ڤوّ.

كوتر **kotor**, vuil, onreinheid, drek.

كوتڠ **koetoeng**? zeeschildpad. [V. *katoeng*.]

كوتق **kotak**, houten kist of doos. [JAV. *koṭak*.]

Digitized by Google

كوتق **koetoek**, vloek, vervloeking. *Měngoetoek*, *i. Sikoetoek*, die vervloekte! een vervloekt slecht mensch.

كوتل **koetil**, wrat. [JAV. *koetil*.]

كوتم **koetoem** (ook **koentoem**), een bloemknop, die nog niet open geweest is. *Bĕrkoetoem*.

كوتو **koetoe**, luis; vloo. [BAT. *hoetoe*. JAV. *koetoe*, allerlei klein gedierte. DAJ. *koetoh*, eene groote menigte. V. *agas*.]

كوتي **koetel**; *pinang* —, oude pinang, die zoo hard is als een steen en die rammelt als men ze schilt. BOT. WB.

كوج **koedja**, beker. C.

كوجت **koedjoet**; *měngoedjoet*, worgen, zooals bijv. een gewone doodstraf der vrouwen is. [Ook *poedjoet*.]

كوجر **koedjoer** (ook **koendjoer**), speer met eene breede punt om visch te steken. [BAT. *hoedjoer*, speer, lans.]

كوجه **kodjah**, moorsch. [JAV. *id.* PERZ. خواجه.]

كوچڤ **koetjing**, kat; *koetjing-koetjing*, katjes? soort van schelpen. [JAV. *id.* BAT. *osing*, id. en *hoensing-hoensing*, zekere schelpsoort waarmede men stoffen pleegt te glanzen.]

كوچڤ **koetjoep**, kus. *Měngoetjoep*, *i.* [BAT. *hĕtsoep* = *hoejoem*, puntig uitsteken van de lippen. V. *koentjoep*.]

كوچل **koetjil**, uitsluiten. M.

كوچي **kotji**, Cochin; Cochin-china.

كود **koeda**, paard; *koeda-koeda*, een houten paard, schraag, stel; soort van *bignonia*. [KW. *id.*]

كودرغ **koedĕrang**, boom waarvan het hout eene gele kleurstof oplevert. C.

كودس **koedis**, eene huidziekte, jeukte. [JAV. *koedis* en *kadas*, id.]

كودغ **koedoeng**, I. verminkt. *Mĕngoedoeng*, *kan:* een lid afzetten, afsnijden.

II. ook *kĕkoedoeng*, soort van hoofddeksel, sluijer. [V. *toedoeng*. JAV. *koeḍoeng*, id.]

كودق **koedoek**, de nek. [BAT. *hoedoek*, het achterste van een huis.]

كودق **kodok**, kikvorsch. [V. *katak*. JAV. *koḍok*. MAK. *tingkoro*.]

كودل **koedal**, soort van melaatschheid. *Bĕrkoedal*.

كودي **kodi**, een snees, twintig stuks. [C. TEL.]

كودي **koedei**, de zwaren gouden sirihdoos, die tot de rijkssieraden behoort.

كور **koer**, tusschenwerpsel om iets, zoo als bijv. kippen, bij elkaar of terug te roepen. D. [BAT. *hoerho*. JAV. *koekoer* (T.) MAK. *koeroè*.]

كور **koera**, I. [1] opzetting van de milt. *Koera-kaki*, het bovenste gedeelte van den voet (C.) [BAT. *hoera*, ziekte van kraamvrouwen.]

[2] *kakoera* en *koera-koera*, landschildpad. [JAV. *koera*, id.]

II. *koera-koera*, soort van oorlogspraauwen in de Molukken. [Liever *kòra-kòra*. PORT. *carraca*?]

كورت **koeroet**, zingen. C.

كورس **koeroes**, mager, smal van gedaante. *Měngoeroes*, *kan.* [DAJ. *id.* JAV. *koeroe*. V. *loeroes*.]

كورڠ **koerang**, te weinig, niet genoeg; gebrek aan iets hebben, missen; minder. *Mèngoerang*, *kan. Sakoerang-koerang*, op zijn minst enz. *Kĕkoerangan*. [JAV. *id.* BAT. *hoerang*.]

كورڠ **koeroeng**, opgesloten, ingesloten; met en zonder *boeritan*, de achterste hut op een schip; *badjoe* —, lange of korte badjoe die van voren toe is, met eene insnede aan den hals, waar

Digitized by Google

zij met een knoop gesloten wordt. *Mĕngoeroeng*, *kan. Koeroengan*, kooi, hok, gevangenis. *Pĕnjoeroeng*, achterste gedeelte van een schip (C. van dit gw.?). [Jav. *id.* Daj. *koerong.* Bat. *hoeroeng.*]

كورغكي **koeringgi**, heidensche bewoner van de kust van Koromandel. T. [Bat. *paringgè.*]

كورڤ **koerap**, soort van huidziekte, ringworm; *daoen* —, *cassia alata* (M.). [Jav. *korep.* Bat. *goerap.* Mak. *poerà* id.]

كورق **korek**; *mĕngorek*, omwroeten, omhalen van den grond; graven, [Jav. de vloer vegen; lospeuteren.]

كورق **korok**, I. ronken, snorken. *Mĕngorok.* [Jav. *ngorok.*]

II. holen in den grond maken, mijnen aanleggen. C. [V. *korek* en Jav. *ngorokki*, van binnen schoonmaken.]

كورو **koeroe**, soort van huiduitslag. [V. *poeroe.*]

كورو **koerau**, soort van draadvisch, *polynemus sp.*

كورهٔ **koereh** of **koeret**, geaderd, van hout, gedamasceerd, van klingen. *Bĕrkoereh.*

كوس **koesa**, eene ijzeren haak om een olifant te sturen. *Roempoet koesa-koesa*, *panicum colonum.* [Skr. *angkoeša.*]

كوس **koewas**, vliegende hagedis. C. [V. *koebin.*]

كوست **koesoet**, verward, in de war bijv. een draad; verlegen, confuus. *Mĕngoesoet*, *kan.* [Jav. *id.*]

كوسڠ **koesoeng**, ledig, waar niets in is; ondiepte, bank die altijd onder water staat (?). [V. *goesoeng.*]

كوسڤ **koesoep**? = **koesoet.**

كوسم **koesam**, dof, mat, zonder glans. [Daj. *id.*, verbleekt, verschoten. Bat. *hoesom.*]

كوڠ **koewang**, fazant; — *bĕsar*, de argus-fazant; — *ranting*, eene andere soort van fazant. [Měn. *koewa.*]

كوڠ **koewoeng** (of **koewang**?) en **koeng**, gew. met *palanggi* of *tedja*, regenboog; de kromhouten van een schip. [V. Jav. *koewoeng*, heldere glans.]

كوڠن **koengan**, = *rĕngkoengan.*

كوڤ **kop**, de zetel, waarin men op een olifant rijdt. C.

كوڤس **koepas**; *mĕngoepas*, schillen, pellen, villen. *Kĕloepas*, geheel gevild? *Mĕngaloepas.* [Bat. *hoepas.*]

كوڤڠ **koepang**, I. eene soort van mossel.

II. [1] een goud gewigt, $^1/_4$ van een miskal; [2] maat van drooge en natte waren, $^1/_4$ van een *tjoepah*; [3] koperen munt van $^1/_{10}$ dollar ongeveer. [Kw. *id.* vierhonderdtal. Bat. *hoepang* $^1/_4$ reaal; $^1/_4$ van een bitsang; een ijzeren staaf van een span lengte en twee vingers breedte ter waarde van 4 dubbeltjes hollandsch.]

كوڤڠ **koeping**, oor; oorring (C.); *oelar* —, oorworm; — *mĕndjangan*, eene plant, *plantago.* [Jav. *id.*]

كوڤق **koepak**, I. hangende, van de borsten; hangende borsten. [M. houdt het voor hetz. woord als *koepah.*]

II. openspringen, openbarsten (C). *Kĕloepak*, zie boven.

كوڤو **koepoe**, kapel, vlinder. *Koepoe-koepoe* id. en *bauhinia corymbosa*, eene plant. [Jav. *id.*]

كوڤه **koepah**, soort van houten bekkens, tegenwoordig niet meer in gebruik. [V. Perz. *kobah.*]

كوق **kok**, arrestatie. C.

كوق **koewoek**, soort van tijgerkat. [Jav. *id.*]

Digitized by Google

كوكر **koekoer**, I. = تكوكر. [MAK. *koekoe*, kirren. V. *koer*.]

II. *mĕngoekoer*, raspen. *Koekoeran; daoen* —, *scutellaria indica*. [JAV. met de nagels schrabben. BAT. *hoehoer*, roepen. V. *kikir*.]

كوكس **koekoes**; *mĕngoekoes*, in stoom koken, zoo als de rijst; distilleren. *Koekoesan*. [JAV. *koekoes*, stoom, damp van kokend water.]

كوكڠ **koekang**, soort van halfaap, in Oost-Indië ook luijaard geheeten, *stenops tardigradus*. [DAJ. *id*. BAT. *hoehang*. JAV. *toekang*?]

كوكق **koekoek**, I. kakelen, klokken van kippen. [BAT. *hoehoek*. JAV. *kokkok* en *kloeroek*, kraaijen.]

II. stevig, vast, duurzaam, onveranderlijk. C. [JAV. *koekoeh*.]

كوكو **koekoe**, nagel, klaauw; arm van een anker; — *rimau*, soort van koevoet?; — *balam*, soort van rijst met kleinen korrel (M.). [JAV. *id*.]

كوكيل **kokila**, de bĕo, *gracula religiosa*. [SKR. *kokila*, de zwarte Indische koekoek.]

كولر **koeloer**, soort van broodboom, *artocarpus sp*.

كولڠ **kolong**, I. diepe mijngroeve (op Bangka.)

II. (ook *golong*) driftig najagen. C.

كولڤ **koeloep**, kind, jongen! liefkozingswoord; de voorhuid. [JAV. *id*. ARAB. غلف.]

كولت **koelat**, schimmel; paddestoel (paddestoelen die aan de boomen, *tjĕndawan*, die op de aarde groeijen. BOT. WB.). [DAJ. *id*.]

كولت **koelit**, vel, schil, schors, dop, schelp van een schelpdier; — *lawang*, eene specerij, soort van laurier, — *manis*, kaneel; — *kajoe*, boomschors, zooals die tot verschillende doeleinden gebezigd wordt. [JAV. *id*. MAK. *koelì*. BOEG. *oelì*.]

كولق **kolek**, ongezellig, huiszittend C.

كولم **koelam**, vijver, waterkom. [JAV. *koelah*. TAM.? V. SKR. *kōēla*, vijver, moeras.]

كولم **koelim**, een boom waarvan het sap naar knoflook riekt C. en wiens vruchten als specerijen gebruikt worden. (T.) [BAT. *hoelim*.]

كولم **koeloem**, het iets in den mond houden; binnensmonds praten. *Mĕngoeloem*, in den mond steken. [BAT. *hoeloem*.]

كولة **koelah**, maat voor natte en drooge waren; *k. doea bilah*, 2 koelahs. [Eig. een lid van een bamboestengel?]

كولة **koleh**, soort van bootjes, gewoonlijk zeer klein.

كولي **koeli**, daglooner, sjouwer. *Kĕmoeli*, zie boven. [HINDOSTANSCH.]

كولي **koelei**, gebroken, in stukken C.

كومر **koemoer**; *bĕrkoemoer*, gorgelen, den mond spoelen.

كومس **koemis**, snor, knevel. [BAT. *goemis*. MAK. *soemi*. BATAV. *misei*.]

كومڠ **koemang** of كومن **koeman**, een klein insect dat in het vel dringt; een ziertje, een atoom.

كومي **koemei**, groef, insnijding tot versiering van randen. *Bĕrkoemei*.

كونڠ **koenang**, I. soort van vuurtor.

II. (ook *koenangan*.?) soort van hovelingen, pages. [= *koendang*?]

كونڠ **koening**, geel. *Koeningan* en *kakoeningan*, gele stof; geel koper. [JAV. *id*. MAK. *koenjì*. BOEG. *onjì*.]

كونن **koenoen**, zeker, vast; *sĕdang ... koenoen*, terwijl ... hoeveel te meer.

كوة **koewah**, saus, vleeschnat. [BAT. *hoewa*.]

Digitized by Google

كوي **kawi**, V. قوي.

كويس **koewis**, op zijde stooten of slaan, wegvegen C.

كويغ **koejang**, I. soort van ziekte.

II. titel van eene soort van mindere officieren C. *Koewing*, soort van herauten of boden. C.

كويغ **koejoeng**, soort van schelpdier. M.

كويق **koejak**; *mĕngoejak*, *kan*, verscheuren. [V. سويق.]

كويق **koejoek**, een hond die aan niemand toebehoort [Bat. *id.*]; een geluid waarmeê men jonge honden roept. [C. Bengk.]

كويلو **kaweloe**, konijn. [Jav. *tĕrweloe*. Port. *coelho*.]

كوين **kojan**, een maat voor ladingen en groote vrachten van verschillend gewigt: van rijst = 27 pikoel, van zout = 30 pik. [Bat. *hojan* en Daj. *kojan*, duizend. V. *petak*.]

كه **kah**, aanhechtsel dat eene vraag te kennen geeft.

كي **kei**, verkorting van *kail*, visch, die met den hengel gevangen wordt. C.

كيا **kija**, speelkaarten. *Kija-kija*, eene soort van visch.

كياڠن **kijangan**, godenverblijf, hemel der goden. [Jav. *kajangan*. Gw. *ijang*, godheid. Bat. id. Jav. *hjang*. V. *jang*.]

كياي **kiaï**, behendigheid, kunstgreep, slag, bijv. *bĕloem ada dapat — nja*. [C. Bengk. V. Jav. *id.* titel van bejaarde lieden.]

كيبر **kibar**, in de lucht zweven, fladderen, wapperen. *Bĕrkibaran*. *Tĕrkibar*. [Jav. *ibĕr*, het vliegen.]

كيبس **kibas**; *mĕngibas*, schudden, met iets schudden, kwispelstaarten, klapwieken; uitschudden; geagiteerd zijn (C). *Mĕngibaskan*. [Bat. *èbas*, zwaaijende loopen. V. *kipas*.]

كيت **kita**, wij (inclusief); ik (van vorsten). [Bat. *hita* id. Jav. 1e. en 2e. pers.]

كيتر **kitar**, draaijen om een as, zoo als een wiel, eene deur, de sterren. *Bĕrkitar*. *Pĕrkitaran*. [Jav. Daj. id. V. *kisar*.]

كيتڠ **kitang**, soort van visch, ledervisch; *ketoeng*, soort van visch. C.

كيتيق **ketek**, klein van gestalte. [V. *katei*.]

كيجڠ **kidjang**, eene soort van kleine herten met ongetakte hoorns, *cervus muntjac*. [Jav. *kidang*, Bat. *hidjang* en *hidjè*.]

كيجو **kedjo**, kaas. [Port. *queijo*.]

كيچه **kitjoeh**, bedriegen, bedrog plegen. *Mĕngitjoeh*. [Bat. *hitsoe*.]

كيچي **ketji**, vaartuig met twee masten, waarvan de achterste de kortste is. [Eng. *ketch*.]

كيچيق **ketjek**, zeker spel met duiten; Měn. klein, gering, onaanzienlijk in rang (T.). [V. كچيق. Jav. *kĕtjik*, kleine steenen waarmede men speelt.]

كيچيلي **kaitjili**, titel der Moluksche vorsten en vorstelijke personen.

كيدڠ **kidoeng**, een liedje, een deuntje. *Mĕngidoeng*. *Kidoengan*. [Jav. *id.* V. *gĕgĕlang* en Mak. *kelong*.]

كيدي **kidei**, linksch, die altijd de linkerhand gebruikt. C. [V. *kiri*.]

كير **kira**, I. berekening, gissing, vermoeden, gedachte. *Mĕngira*. *Pĕrkiraän*. *Kiranja*, eilieve (dient om een verzoek aantedringen). *Kira-kira*, ook: misschien, soms; omtrent; het laatste oordeel. *Sakira-kira*, omstreeks. *Mĕngirangira*, *i*, *kan*, berekenen, nagaan, bedenken. [Jav. *id.* Bat. *hira*, dienende als, in plaats van, quasi; *manghira hira*, iets op het oog afmeten.]

Digitized by Google

كيرڤ **kirap**; *mĕngirap*, *kan*, heen en weêr schudden; uitkloppen. [JAV. *id.* Gw. *irap*.]

كيرق **kerik**, hijschblok, talie, takel. *Mĕngerikkan*. [JAV. *kèrek*, hijsschen.]

كيرم **kirim**; *bĕrkirim*, *mĕngirim*, *i*, *kan*, zenden. *Kiriman*; *soerat* —, een brief. [JAV. *id.*]

كيرو **kirau**, van gemengde kleur C.

كيروڠ **kerong**, MĔN. soort van zeer goedkoopen visch. T. [BAT. *hèrong*.]

كيري **kiri**, linksch, de linkerzijde; van rivieroevers: regterzijde. [JAV. *kèri*.]

كيري **kirei** (ook *kiroe* C.); *mĕngirei*, van stof zuiveren; wannen; het haar schoonmaken.

كيست **kesot**, op zijn achterste voortschuiven. C. [JAV. *id.*]

كيسر **kisar**, draaijen, in het rond of om een middelpunt heen draaijen; van den wind: draaijen; malen, fijn wrijven. *Bĕrkisar*. *Mĕngisar*, *kan*. *Kisaran*, ook: handmolen. *Pĕrkisaran*: — *malam dan sijang*, de afwisseling van nacht en dag. [V. *kitar*, *gisir*. BAT. *hoesor*, wieling in het water.]

كيسل **kisil**, over iets anders heen wrijven. *Mĕngisil*: ook de handen wrijven, met een strijkstok strijken.

كيسي **kisi**, I. klos om bij het spinnen garen op te winden. [JAV. *id.*]

II. *kisi-kisi*, traliewerk; soort van jalouziën van gespleten ròtan of bamboes of van hout; de opening of het venster, waarvoor zulke schermen geplaatst zijn. *Bĕrkisikisi*.

كيڠ **kijoeng**, soort van schelpdier. C.

كيڤس **kipas**, waaijer om vliegen weg te jagen, vuur aan te maken enz. enz. *Mĕngipas*, *i*, ook: als een waaijer bewegen, bijv. den staart. [JAV. *tipas*, id. BAT. *hipas* [1] gezond, wakker, vlug; [2] *manghipas*, verkoelen.]

كيڤڠ **keping**, er een uitkijk op zee op nahouden; de boorden, bakboord en stuurboord, van een schip C.

كيڤل **kipal**, = *kimpal*.

كيڤو **kipoe**, = *kimpoe*.

كيڤيڠ **kepeng**, plat vlak; ondiep; woord om platte voorwerpen op te tellen. C. MĔN. een twee-duiten-stukje; geld in 't algemeen. T. [BAT. *hepeng*. JAV. *gĕpeng* en *gepeng*, plat. V. *kĕping*.]

كيكر **kikir**, vijl, rasp; vrekkig, gierig. *Mĕngikirkan*. *Kikiran*. [JAV. DAJ. *id.* MAK. *kikirì*. V. *koekoer* II.]

كيكس **kikis**; *mĕngikis*, *i*, uitschrappen, afschrappen. *Kikisan*, schrapper. [BAT. *hishis*, id. DAJ. *ikis*, afgeschrapt, geschaafd zijn, *kikis*, schurft. V. *kikir*.]

كيكق **kikik**, soort van visch; een stuk of lap in een kleed in den vorm van dien visch. C.

كيكق **kekak**, I. kleine soort van papegaai.

II. zenuwachtig lagchen. C. [V. *gĕligih*.]

كيكل **kikil**; *mĕngikil*, knabbelen, knagen. [BAT. *kilkil* id. V. *gigit*.]

كيل **kila**, wenschen, begeeren. C.

كيلت **kilat**, weêrkaatsing van het licht; weerlicht; weerschijn. *Bĕrkilat*, *kan*. *Bĕrkilatkilatan*. [Ook *kilap*. JAV. *kilat*, id. BAT. *hilap*. DAJ. *kilat*. MAK. *kilà*. BOEG. *bilà*, bliksem.]

كيلت **kilit**; *kilitkilitan*, venster T. [BAT. *hilithilitan*. DAJ. *kilik*, kijken, nakijken.]

كيلر **kilir**, het slijpen. *Bĕrkilir*.

كيلر **kelor**, soort van boom, *moringa pterygosperma*. [Ook مروڠي. JAV. id.]

كيلڠ **kilang**, suikerwater, suikerriet-

Digitized by Google

sap. *Mĕngilang*, suikerriet persen. *Kilangan*, suikerrietpers.

كيلڤ **kilap**, I. = *kilat*. Mĕn. *koemilap*, schitteren. [V. *gilap*.]

II. Arab. خلاف.

كيلق **kilik**; I. *mĕngilik*, onder den arm dragen. *Kilikkilikan*, arm van een stoel. (C.) [Jav. *kèlek*, oksel.]

II. met een stok ergens in poken; in een gat stoppen. C.

كيلم **kilam**, draaijen. (C. Bengk.)

كيلم **kilim**, rand, zoom. [Bat. *hilim*.]

كيلو **kilau**, schitteren van juweelen. *Bĕrkilau-kilauan*. [V. *gilang*. Mak. en Boeg. *akilo-kilo*, flikkeren, glimmen.]

كيلوق **kelok**, slangsgewijs. *Bĕrkelokkelok*.

كيله **kilah**, tusschenruimte. C.

كيلي٢ **kili-kili**, wartel; — *dajoeng*, roeidol die los in het boord zit. D.

كيم **kima**, soort van zeer groote schelpen, reuzenschelp? [Bat. *hima*.]

كين **kijan**, dus, zoo (als dit?); zooveel (als dit?) *Sakijan*. *Dĕmikijan* en *Kalakijan*. Zie boven.

كين **kini**, = *ini*.

كين **ken**, praefix voor namen van vrouwen. [Jav. *id*.]

كيوت **kewat**, een vuilbek C.

كيورا **ki-oera**, soort van palmboom, *caryota* (Bij C. *Urania*, doch zeker verkeerd).

كيوڠ **kijoeng**, paarlemoer. Bot. wb.

كيوي **kiwi**, een passagier op een koopvaardijschip.

گ

گاب٢ **gaba-gaba**, de drooge rechte takken van den sagoe-boom. Bot. wb.

گابر **gaboer**, soort van visch. [= گابس? C. Bengk.]

گابس **gaboes**, soort van boom, *alstonia scholaris*; soort van visch, *ophicephalus*. [Jav. *id*. zeker voos hout.]

گاتل **gatal**, jeukte; ook fig. belust, heet. [Jav. *gatĕl* id. Bat. *gatal* id. en soort van kleine mieren, die jeukte veroorzaken.]

گاجه **gadjah**, olifant; — *mina*, zekere visch (Skr. *mīna*, visch; = *ikan* —?), — *gĕmoelang*, soort van bloem (C.); *bĕrmain* —, schaakspelen; *kain*— *poetih*, soort van grof katoenen lijnwaad; de raadsheer in het schaakspel. *Mĕmpĕrgadjah*? ter dood brengen door olifanten (nam. door den misdadiger door deze dieren te doen vertrappen). [Skr. *gadja*.]

گاجه **gadjih**, gage, loon. [Jav. *id*.]

گاجر **gadjar**, diarrhee. [V. Bat. *gansar*. V. *tjahar*.]

گاد **gada**, knods, knuppel. *Gada-gada*, windwijzer; vlaggedoek. [Jav. *gada*. Skr. *gadā*.]

گادس **gadis**, (Mĕn. *gadih*) jong meisje; jong van het vrouwelijk geslacht, van dieren.

گادغ **gadang**, waken, oppassen. C. Batav.

Digitized by Google

گادع **gading**; [1] *gading-gading*, vloerbalken van een schip. [? Daj. en Mak.? *gading*, de ribben van een schip.]

[2] ivoor, olifantstand; *sapoetjoek* —, één olifantstand, *sapasang* —, een paar daarvan; de vleugels van een leger. [Bat. *id.* Jav. *gading*.]

گادغ **gadoeng**, *radix chinae*, eene artsenij; zekere aardvrucht, *dioscorea hirsuta*. [Jav. *id.* Bat. *id.* eene zeer algemeen genuttigde aardvrucht.]

گادق **gadok**, soort van plant, *bisschoffia javanica* C.

گادمال **gada-mala**, soort van plant C.

گادة **gadoh**, getier, leven (D); wanorde, confusie. *Bĕrgadoh. Mĕnggadoh*, *i*, *kan*, ook: zich ongerust maken over, het drok hebben met iets (D.). *Mĕmpĕrgadohi*, *kan. Gadohan. Bĕrgadohan. Pĕnggadoh. Pĕnggadohan. Pĕrgadohan*, het voorwerp, waarover men leven maakt. (D.) *Gadoh-gadohan*, algemeene wanorde.

گادي **gadei**, pand; — *bĕrboenga*, rentegevende panden. *Bĕrgadei. Mĕnggadei*, een pand geven? [Jav. *gadje*.]

گاراڭي **garageï**, haak om krokodillen te vangen. [Cr. Bengk.]

گارت **garoet** (ook **karoet**), krabben, schrapen. *Mĕnggaroet*. [Jav. id. V. گارق en گاورت. Bat. *garoet*.]

گارس **garis**, schrap, streep. *Mĕnggaris*, ook: kerven, eggen. *Pĕnggaris*. [Jav. *id.* Daj. *garoes*.]

گارس **garoes**, glans van geglansde stoffen. *Mĕnggaroes*. [Jav. Daj. id.]

گارغ **garang**, luid klinkend, doordringend van een geluid; razend, tierend; woest. *Garanggan*. [Jav. *gĕrĕng*, gebrom, gebrul.]

گارغڭات **garanggati**, boktor, *cerambyx* M.

گارق **garoek** (ook **karoek**); *mĕnggaroek*, in den grond krabben, wroeten; met de pooten tegen den grond slaan; door den grond heen graven; — *roemah*, onder den grond door in een huis dringen. [V. *garoe*, *garis*, en *garoet*.]

گارم **garam**, keukenzout. *Mĕnggarami*. [Jav. *sarĕm*.]

گارو **garoe**, hark, egge, roskam. *Mĕnggaroe. Pĕnggaroe*. [Jav. *id.*]

گارو **garau**, zwaar, diep, van geluiden; snorken.

گاري **garei**, bedstede, rustplaats. [C. Batav.]

گاسر **gasir**, ondermijnen. C. Batav.

گاسڭ **gasing**, tol (speelgoed). [Jav. *gangsing*. V. *poesing*.]

گاسڤ **gasap** = **kasap**.

گاسل **gasal**, oneven. [Jav. *gangsal*, vijf. V. *gandjil*.]

گاسي **gasei** (ook **kasei**), eene soort van kosmetiek.

گاكو **gakoe**, een deuntje zingen. *Gakoean dan kidoengan*. [C. Bengk.]

گاڭ **gaga**, Jav. rijstcultuur op pas ontgonnen boschland.

گاڭغ **gagang**, bloem- of bladsteel. [Daj. Jav. *id.*]

گاڭڤ **gagap** (**gĕgap**?), stotteren, stamelen.

گاڭق **gagak**, raaf, kraai. [Jav. *id.* Bat. *gak*. Daj. *kak*.]

گاڭق **gagoek**, soort van zeevisch, die gegeten wordt. [Bat. id.]

گاڭه **gagah**, kracht, sterkte. *Mĕnggagah*, *i*, dwingen, geweld gebruiken. *Pĕnggagahan*. [Jav. *id.* Daj. zich verzetten, tegenstribbelen. V. گاهي.]

گال **gala**, geneesmiddel, hulpmiddel. C. *Gala-gala*, hars en kalk om den bodem der schepen te bestrijken; pik; — *loemboet*, teer.

Digitized by Google

گالس **galas**, bamboezen raampje, dat op den rug gebonden wordt en waarop men lasten draagt T. *Měnggalas*, aldus dragen. *Galasan*. [Bat. *id.*]

گالغ **galang** = **kalang** I.

گالغ **galoeng**, een woord bij het optellen van bossen rotting gebruikelijk. *Měnggaloengkan*, rotting in ronde bossen binden; om iets heen kronkelen, als planten, slangen enz. T. [Daj. *galong* id. V. *goeloeng*.]

گالق **galak**, [1] aan zijn, van een licht of een vuur. T. [Bat. Daj. *id.*]

[2] woest, wild. [Jav. *id.*]

گالو **galoe**; *pĕnggaloe*, het achterste van een mensch en viervoetige dieren; de tromp van een geweer. T.

گالة **galah**, [1] boom, om een schuit voortteduwen; *oedang* —, soort van garnalen = 't Batav. *o. satang* [Kw. *galah*, speer, lans T. Bat. *gala*.]

[2] zachte klei, modder, leem.

گالة **galoeh**, prinses, edele vrouw. [Kw. *id.* Skr. *galōē*, soort van edelgesteente.]

گالي **gali** (Měn. *kali*); *měnggali*, met een stok met eene ijzere punt graven, delven, opdelven. *Pĕnggali*, stok met een ijzer van voren om gaten in den grond te maken of om mede in mijnen te werken. *Galian*, groeve, mijn. [Bat. *hali*.]

گامت **gamat**, soort van tripang; — *oetan*, eene plant, *echinocaulis perfoliatus* C. [Daj. *id.* geel groene vochtigheid, die men bij slangen vindt en die als artsenij gebruikt wordt.]

گامت **gamit**, [1] pootjes geven of met de pooten slaan; een instrument bespelen. *Bĕrgamitgamitan*. [V. Daj. *kamit*, gepakt worden door een roofvogel.]

[2] wenken, toewenken. *Bĕrgamitgamitan*.

گامڠ **gamang**, Měn. jeukerig. T. [Bat. *id.*]

گامق **gamoek**; *měnggamoek*, *kan*, heen en weer zwaaijen met wapens. M. [Verkeerd voor *amoek*?]

گانس **ganas**, onrustig, driftig. [Jav. *id.*]

گاوت **gaoet**, Měn. = *garoet*.

گاوڠ **gawoeng**, I. hol, holte; beschaduwde plaats (prieel?) (Batav. C.) *Bĕrgawoeng*. [V. *goewah*.]

II. hol? van een klank. [Daj. *gau*, klank van twee stukken hout, die men tegen elkaar slaat, V. *gong*.]

گاوڤ **gawap** = هاوڤ *awap*.

گاول **gawal**? [1] traag van verstand C. [2] (ook *gawoel*) in de war brengen; in de war, overhoop. C. Batav.

گاوم **gawam** (**goewam**?); *bĕgawam*, pleiten, redeneren. [V. *gawei*, welk woord M. in dezelfde beteekenis heeft.]

گاوي **gawei**, [1] pleidooi, redenering. [2] *pĕgawei*, werktuig, gereedschap; benoodigdheden; soort van hofbeambten; gevest van een kris (?) [Jav. *gawe*, doen, maken.]

گاهي **gahi**, kracht. *Bĕrgahi*. [= گاي. V. گاة.]

گاي **gaja**; *bĕrgaja* = گاهي. Ook, bij C., voornemen, oogmerk.

گايت **gait**, = كايت.

گايس **gais**, = كايس.

گايڠ **gajoeng**, een kokosdop met een steel om te scheppen.

گبر **gĕbĕr**, geschakeerd, met kruisstreepen. C.

گت **gĕta**, vorstelijke troon. [Perz. *kat* of *kit*.]

گتس **gĕtas** (**gĕntas**), broos, breekbaar. *Měnggĕntas*, teedere takjes of bloemen afbreken. [Jav. id. V. Bat. *gotas*, de franjes van een kleed afsnijden.]

گتل **gĕtil**; *měnggĕtil*, afknijpen, af-

Digitized by Google

plukken T. [Bat. *gotil*, een mesje, waarmede men de rijstaar afsnijdt. V. *gintal* en Jav. *gitĕl*, knijpen.]

گداڠ **gĕdaga** (ook *kĕndaka*) kaurihoorntjes. [Jav. *kaṇdaga*, soort van kistje dat tot de rijkssieraden behoort. Bat. *habadaga*, paarlmoer. Skr. *kapardaka*, eene kauri-schelp.]

گتم **gĕtam**, op de lippen bijten. [C. Bengk. V. *kĕtam*.]

گتة **gĕtah**, plantensap, hetzij vloeibaar of niet; gom van boomen: — *pĕrtjah*, gom van den pertjah-boom, *gutta-percha*; — *kambodja*, guttegom. [Bat. *gota*.]

گتي **gĕti**, soort van woudboom. C.

گدابر **gĕdabir**, M. = *gĕlambir*.

گدڠ **gĕdang**, Mĕn. groot zwaar. [Jav. *gĕḍe*. Bat. *godang*.]

گدڠ **gĕdong**, groot huis, voorn. van Europeanen, factorij, pakhuis. [Jav. *id.*]

گدوبڠ **gĕdoebang**, soort van zijwapen van Atjineesch model.

گديڤڠ **gĕdipoeng** (ook **gadoepang**), = *pantat*.

گرابق **gĕrabak**, V. *kĕrawak*.

گراڬي **garagei**, een haak om alligators te vangen. C. Bengk.

گرامه **goeramch**; *ikan* —, eene bekende soort van visch. [Jav. *id.*]

گرايڠ **gĕrajang**, tasten, naar iets voelen. C. [Jav. *id.*]

گربڠ **gĕrbang**; *pintoe* —, de hoofdpoort van eene omheinde plaats of woning. [Bat *harbangan*.]

گرت **gĕrat**, (op de tanden) knarsen. *Gĕratan*. M. [= *kĕrat*? V. *gĕrtak*.]

گرتق **gĕrtak** (ook **kĕrtak**); *mĕnggĕrtak*, *kan*, met den voet tegen den grond slaan; tegen den grond stooten; aanzetten, aansporen, de sporen geven; dreigen; — *gigi*, de tanden knarsen (C). *Pĕnggĕrtak*, prikkel. [Jav. *id.* zich kwaad toonen.]

گرتق **gĕrtoek**; *mĕnggĕrtoek* stof afnemen. C.

گرچق **gĕrtjok**, plagen, tergen. C. Batav.

گرس **gĕras**; *gĕgĕras*, vraatzuchtig, gulzig. C.

گرسق **gĕrsik**, grindzand. [Jav. *gasik*, zuivere grond, *gisik*, zeestrand. Mak. *kasi*.]

گرڠ **gĕrang**, I. gew. گراڠن *gĕrangan*, welligt, soms. [V. *kiranja*.]

II. zwart poeder van gebrande kokosnootschillen om de tanden zwart te maken.

گرڠسڠ **gĕrengseng**, I. soort van gebatikte stof. C. [Jav. *gringsing*.]

II. soort van grooten koperen ketel C.

گرڠڬڠ **gĕranggang**, ssort van marter. M.

گرڠڬڠ **gĕranggoeng**, M. *gĕronggong* C., hol, spelonk.

گرڠڬو **gĕranggau**, met de pooten slaan of krabben, ter verdediging of tot aanval. C.

گرڤ **gĕrap**, naar iets grijpen. C. *gĕrĕb*, knagen. C.

گرق **gĕrak** (ook **kĕrak**), het in beweging zijn. *Bĕrgĕrak*. *Mĕnggĕrak*, *kan*. [Bat. *gorak*, eene omineuse beweging aan het ligchaam waargenomen. Daj. *goerak*, geschud worden van harde voorwerpen, in tegenoverstelling van *goelak*, van vloeibare; leven, geraas.]

گرڬاجي **garagadji**, zaag. *Mĕnggaragadji*. [Jav. *gradji*.]

گرڬاسي **gargasi**, soort van booze geesten. [Jav. *id.* naam van een grooten onbekenden vogel.]

گرگهايو **gĕrgahajoe**, = *dĕrgahajoe*.

گرگه **gĕrgah**, soort van aap. C.

Digitized by Google

كرم **gĕrĕm**, het houten geraamte van een huis. C.

كرندا **goerinda**, slijpsteen. [Jav. *goerinda*. Daj. *garinda*.]

كرنتغ **gĕrantang**, verschrikken. C. [V. Jav. *grenteng*, een akelig nachtelijk geluid, waarvan men niet weet van waar het komt.]

كرنتغ **gĕrinting**, wollig, van het haar.

كرندغ **gĕrĕndang-gĕrĕndang**, mompelen. C. Batav.

كروده **garoeda**, zekere fabelachtige vogel, het voertuig van Vişnoe. [Skr. id.]

كرودي **gĕrodi (gordi)**, de Mal. boor, eene soort van drilboor. [Mak. *gorodi*.]

كروس **gĕroes**; *mĕnggĕroes*, strijken, gladden, glanzen. C. [Jav. *id*.]

كروغ **gĕroeng**, verschrikt. C.

كرندم **gĕrandam**, **goerindam**, soort van spreukdichten, eig. die oorspronkelijk in de heilige taal der Tamilen vervat zijn. [Tam. *kirantham*, die taal.]

كرونغ **gĕroening**, eene soort van kameleon.

كروه **gĕroh**, toeval, ongeluk. C.

كرهان **grahana**, eklips, zons- of maansverduistering. [Jav. *id*. Skr. *grahana*.]

كرهم **garham**, eene kies. *Gĕraman*, kakebeen; Mĕn. kies. [Bat. *bar-am*. Jav. *bahĕm*.]

كريت **goerita**, (van zeedieren en planten) van vangarmen of klawieren voorzien; *ikan* —, inktvisch. [Skr. *grĕhitā*, grijper.]

كريج **gredja**, kerk. [Port. *igréja*.]

كريغ **gĕring**, ziekte, verdriet. C. [Jav. *id*.]

كريق **gĕriak**, fluimen opgeven. C. [= *kĕroewijak*.]

كريكي **gĕrigi**. V. كيكي, *gigi*.

كسر **gĕsir**, van plaats veranderen. *Mĕnggĕsirkan*. [M. = *kisar*? V. *gisir*.]

كغس **gangsa** = *kangsa* en = *angsa* هغس.

كغغ **ganggang**, I. gapen; zich openen. [Bat. *id*. wijd openstaande. V. *nganga*, *rĕnggang*.]

II. vleesch roosteren. C. [V. *panggang*.]

III. krakelen, twisten. C. [V. *goenggoeng*.]

كغغ **gĕnggong**, soort van mondtrompetje. [Jav. *id*.]

كغغ **ginggang**, soort van stof, gingang.

كغغ **goenggoeng**; *mĕnggoenggoeng*, met den mond beet pakken, opsnappen; aanblaffen (C. Batav.) [Bat. *honghong* en *garoenggoeng*. V. *ganggang*.]

كغم **gĕnggam**, de gesloten hand; *sa* —, een handvol. *Mĕnggĕnggam*, *kan*, de vuist sluiten; in de gesloten hand vatten. *Bĕrgĕnggam-gĕnggam*. [Jav. *gĕgĕm*. Bat. *gomgom*, iets in zijne ruimte bevatten.]

كغكو **ganggoe**, lastig. *Mĕnggangoekan*, lastig vallen. [Jav. id.]

كغور **gapoera**, hoofdpoort, ingang. [Kw. *gapoera*. Skr. *gopoera*.]

كغوق **gĕpoek**, I. korenschuur C.

II. zwaarlijvig C. [= *gĕmoek*?]

كغامن **gĕgaman**, wapenen. *Pagĕgaman*. [Jav. *id*.]

كغانت **gaganèk**, Mĕn. bajonet. [Bat. *pagani*.]

كغت **gĕgat**, mot. [Mĕn. *ngĕngat*. — Jav. *ĕngĕt*. Bat. *ngitngit*.]

كغتر **gĕgĕtar**, nagemaakte steel aan een bouquet; soort van hoofdsieraad der vrouwen. C. soort van kralen ter versiering van gordijnen en derg. M.

كغر **gĕgĕr**, trillen C.

كغس **gĕgas**, I. كغت *gĕgat*.

II. *bĕrgĕgas*, zich haasten T.

Digitized by Google

گگف **gĕgap**, wordt van een geweldig rumoer gezegd, ongeveer = *goempita?* waarmede het veelal verbonden is.

گگق **gĕgak**, luidruchtig C.

گگلغ **gĕgĕlang**, een liedje C. [het MAK. *kélong*? V. *kidoeng*.]

گگنج **gĕgandja**, het bovenste gedeelte van eene kolom. [JAV. *gondja*, de bovenste rand van iets.]

گگندين **gĕganden**, een houten hamer. [JAV. *ganḍen*, id.]

گلاتق **gĕlatak**, babbelen C.

گلاجه **gĕladjah**, gretigheid. C. TEL.

گلادر **gĕladir**? slijm; *sperma*; MĔN. *galĕdir*, gom der palmboomen. [BAT. *galodir* en *gadir*, palmboomengom. JAV. *blaḍĕr*, slijk, modder. V. MAK. *gere*, slijm.]

گلاڭ **gĕlaga**, borrelen (van kokend water). [C. BATAV.]

گلاگر **gĕlagar**, dwarsbalk.

گلاگه **glagah**, (گلگه *galĕgah*?) zekere rietsoort, *saccharum spontaneum*. [JAV. *glagah*. BAT. *galoga*.]

گلان **goelana**, verstoord, gekrenkt. C. [KW. verward, woest. SKR. *glana*, vermoeid, afgemat.]

گلتق **galetek**, M. klappertanden van koude, **glatik**. C. kittelen.

گلدي = كلدي.

گلر **gĕlar**, naam dien een volwassene aanneemt, eerenaam, titel. [BAT. *golar*.]

گلغ **gĕlang**, ring die om den hals of de enkels gedragen wordt; — *pintoe*, deurring. *Pĕrgĕlangan:* — *kaki*, enkel. [JAV. id. BAT. *golang*.]

گلغگغ **galanggang**, slagveld, inzond. stellaadje voor hanengevechten, hanenvechtbaan. [JAV. soort van stut; overeindstaan, standvastigheid. BAT. wit om op te schieten. V. *kalang* I.]

گلغگغ **galinggang**, = *daoen koerap*, *cassia alata*. [BAT. *id.*]

گلغگم **galinggam**, verf van de kasoemba-planten, geel, zacht rood. [TAM.? V. *gĕloega*.]

گلف **gĕlap**, duister, donker, = كلم *kĕlam*; ondoorschijnend, van glas. [BAT. *golap*. DAJ. *manggalap*, ontvreemden.]

گلق **gĕlak**; *gĕlak-gĕlak*, luidkeels lagchen. [V. *galak*.]

گلگارو **galagaroe**, eene soort van sterk riekende medicinale gom van Koromandel afkomstig. T. [BAT. *galaroe*. Van *gala* en *gaharoe*?]

گلم **gĕlam**, soort van boom, *gordonia excelsa*, waarvan de bast gebruikt wordt om te breeuwen. [BAT. *inggolom*.]

گلمبر **gĕlambir**, kossem, kwabbe aan den hals van een os; de lel van een haan. *Mĕngĕlambir*, neêrhangen als zulk eene kwabbe. [V. *koelamboe* en JAV. *klambi*.]

گلمبغ **galĕmboeng**, bewegen, in beroering zijn, van water; waterbellen; deining. [GW. *gĕmboeng*. MAK. *galembong*, roeren, zich bewegen (van vochten?)].

گلمت **galomat**, verdek van een vaartuig. [DAJ. *id.* MAK. *djaloma*, planken dek van een schip. V. JAV. *goelamit*, aaneengebonden gespleten bamboe.]

گلمڤي **galoempei**, aaneengebonden gespleten bamboe. M. [V. het voorg. woord.]

گلنچر **gĕlintjir**, = كلنچر.

گلندغ **gĕlondong**, balk. [JAV. *id.*]

گلوت **gĕloet**, omvatten, als bij het worstelen. [JAV. *id.*]

گلوجو **gĕloedjoe**, gulzig.

گلورا **gĕlora** (ook هلورا), branding aan het zeestrand of aan de monding eener rivier. [JAV. *galoera*, wanorde, verwarring. MAK. *galoerang*, golven in de opene zee.]

Digitized by Google

گلوغ **gĕloeng**, I. een voetpad tusschen twee waterplassen. [V. JAV. *gĕloeng*, zamenbinding, vereeniging.]

II. haarvlecht; takkebos, bundel (C. BATAV.). [JAV. zamenbinden; haarwrong.]

گلوق **gĕloek**, eene kokosschaal als bakje gebruikt. C.

گلوڠ **gĕloega**, vermillioen; de roode verf die de *kasoemba* levert. [JAV. id. V. گلڠم.]

گلوگر **geloegoer**, de vakken, waarin sommige vruchten verdeeld zijn, zooals die uitwendig zigtbaar zijn. C.

گلوم **gĕloema**, zekere plant, *rubia javanica*. C.

گلومغ **gĕloemang**; *mĕnggĕloemang*, zich in het slijk baden of wentelen. [V. *goeling* en DAJ. *galombang*, put, poel.]

گلي **gĕli**, I. (**gili**?) afkeer, afgrijzen. *Kagèlijan*. [JAV. *gèla*, *gila*, id.]

II. (*gĕlik*?) kittelen.

گليت **gĕlita**, duister, donker. [BAT. *bolita*.]

گليڭ **goeliga**, bezoarsteen. [SKR. *goelika*, een klein balletje.]

گليگه **gĕligih**, bibberen, klappertanden. M. sidderen, beven. C.

گليوغ **gĕlewang**, = *kĕlewang*.

گمبال **goembala** (ook **koembala**), I. herder, veehoeder. *Mĕngoembalakan*. [SKR. *gopāla*.]

II. *kajoe* —, soort van fraai, geel hout.

گمبت **gamboet**, eene rookkolom. C.

گمبت **gĕmboet**, eene beteldoos, meestal van goud en bij vorsten in gebruik. [BAT. *id.*]

گمبر **gambar**, afbeelding, teekening. *Mĕnggambar*. *Gambaran*. [JAV. *id.* V. *kĕmbar*.]

گمبر **gambir**, zekere plant, *nauclea gambir*. [JAV. *id.*]

گمبر **goembar**, het merg der palmgewassen. D. [V. *goebei*.]

گمبس **gambas**, soort van plant, *bryonia cordifolia*. C. [JAV. *id.*]

گمبڠ **gambang**, soort van speeltuig, bestaande uit een houten bak, waarover, op koorden, metalen staven liggen. [JAV. *id.*]

گمبڠ **gamboeng**, de manen van een paard. [V. *gombak*.]

گمبڠ **gĕmboeng**, opgezet, gezwollen, inz. van het ligchaam. [BAT. *gomboeng*, id. JAV. *gĕmbong*, volop te drinken geven, aan alle begeerten voldoen. V. *kĕmbang* en *koembang*.]

گمبق **gombak**, kuif of bosje haar op het overigens kaal geschoren hoofd. [V. *gamboeng*. JAV. *id.* BAT. *djoembak*, borstel van een varken, (korte?) manen van een paard.]

گمبل **gembol**, een groote, knoestige uitwas aan sommige boomen. C. [V. *koempal* en JAV. *gembel*, kossem en *gembol*, in een doek iets voor zich dragen.]

گمبه **gamboeh**, JAV.? zekere soort van dans.

گمبير **gambira**, opgewekte moed. [KW. vrolijkheid, opgewektheid. SKR. *gambhīra*, diep; dof.]

گمرتق **gĕmĕrtak**, **gĕmratak**, kletteren, bijv. van wapenen.

گمرچق V. *rĕtjik*.

گمرلڤ **gĕmirlap**, V. *gilap*.

گمرنچڠ **gĕmĕrentjang**? een geluid, zoo als dat van wapenen en wielen? [JAV. *goemrentjeng*, kletterend geluid, als van den regen.]

گمرنچق V. *rĕtjik*.

گمس **gĕmas**, hard, ruw C.; nijdig, kwaadaardig. T. [BAT. *gomas*.]

Digitized by Google

كمڤت **goempat**, = *oempat* امڤت.

كمڤر **gampar**, leven, rumoer.

كمڤڠ **gampang**, I. gemakkelijk te doen. [Jav. *id.*]

II. *anak* —, een bastaard.

كمڤل **goempal**, = *koempal*.

كمڤه **goempah**, aardbeving.

كمڤيت **gĕmpita**, luid, hevig, van een geluid. [Bat. *gogap-goempita*, stikdonker. Skr. *kampita*, siddering.]

كمق **gĕmoek**, dik, zwaarlijvig. *Kagĕmoekan*. [Jav. *goemoek*, hoop aarde. Mak. *tjomo*, vet. V. *gĕpoek*.]

كملكڠ **gĕmĕloenggoeng**, in beroering zijn, van water. C.

كملوتق **gĕmĕloetoek**, beven, sidderen. C.

كملوكت **gĕmĕloegoet**, = *gĕmĕloetoek*?

كم **gĕmĕm**, onzamenhangend, verward, onbepaald. C.

كمنتر **gĕmĕntar**, zie *kĕtar*.

كمنتم **gĕmĕntam**, het geluid dat vele voetstappen maken C., **gĕmintam**, het geluid van losbarstend geschut. C.

كمورة **gĕmoeroeh**, V. *goeroeh*.

كمولق **gĕmoeloek**, = *gĕmĕloenggoeng*?

كمي **gĕmi**, soort van visch. C. Bengk.

كميلڠ **gĕmilang**, V. *gilang*.

كميلڤ **gĕmilap**, V. *gilap*.

كناڤ **goenapa**, V. كون.

كناون **goenawan**, deugdzaam, deugdelijk. [Skr. id.]

كنتا **ganta**, grof, ongemanierd; woedend, razend. C.

كنت **gĕnta**, klok, bel. [Jav. *id.* Bat. *gonta*. Skr. *ghaṇṭa*.]

كنتر **gĕntar**, = *gĕtar*.

كنتر **goentoer**, Jav.? het ratelend geluid van den donder; donder. [Jav. id.]

كنتس **gĕntas**, = *gĕtas*.

كنتڠ **gantang**, zekere maat, gew. $^1/_{10}$ pikoel. [V. Bat. *id.*]

كنتڠ **gantoeng**, hangen, opgehangen; zich vasthechten aan iets; van iets afhangen; — *lajar*, eene belooning voor het redden van schripbreukelingen C. *Bĕrgantoeng*. *Bĕrgantoengan*. *Mĕnggantoeng*, *kan*. [Jav. Bat. *id.* Mak. *gentoeng* id. Daj. *gantoeng*, hoog van een huis; *bagantang*, aan iets hoogs hangen.]

كنتڠ **gĕnting**, dun in het midden. T. [Bat. *gonting*, id. Daj. *genting*.]

كنتڠ **gĕnteng**? dakpan. [Jav. *gĕnḍeng*.]

كنتڠ **goenting**, schaar, knipschaar. *Mĕnggoenting*. [Jav. *id.* Mak. *gontjing*. Boeg. *gonting*.]

كنتل **gintal**, een balletje. C. [Jav. *id.*, tusschen den duim en den eersten vinger knijpen. V. *gĕtil*.]

كنته **gantih** (ook **antih**); *mĕnggantih*, garen spinnen. [Bat. *mangganti*, id. Daj. *kantih*, gedraaid, gesponnen zijn. Mak. *ganti*.]

كنتي **ganti**, verwisselend, in de plaats van iets anders komende; opvolger. *Bĕrganti*. *Mĕnganti*, *kan*. *Pĕrgantian*. [Jav. *id.* Bat. *gansi*.]

كنج **gandja**, Indische hennip, *cannatis sativa* en *jute-vlas* (*g. ramih tjina* C.), zie *goeni*. [Jav. *gĕndjé*.]

II. het onderste gedeelte van een kris-lemmer, onmiddelijk boven de *ikat-tali*.

كنچڠ **gantjang**, spoedig, vlug, behendig. [Jav. *id.*]

كنچڠ **goentjang** (ook **koentjang**), schudden; *mĕnggoentjang*, ergens aan schudden; schudden. *Bĕrgoentjang*. *Pĕnggoentjang*. [V. *gojang*.]

كنجل **gandjil**, oneven. [Jav. *id.* V. *gasal*.]

Digitized by Google

كنجل **gandjil**, M. **gindjal** C.; *gĕgĕndjal* (?) de nieren, het onderste gedeelte van den rug.

كند **ganda**, I. dubbel; — voudig, bijv. *tiga* —. *Bĕrganda: ganda* —, aldoor verdubbelen; *mĕngambil* —, woekeren.

II. geur, reukwerk. [JAV. *id.* SKR. *gandha.*]

كندال **gĕndala**, = *kĕndala.*

كندت **gandoet**, zwaarlijvig. [V. JAV. *daḍoet*, id. en *kandoet*, op den buik, onder het kleed, gedragen.]

كندت **gĕndit**, een dun, om het midden gedragen touw (C.). [BAT. *gondit*, buikband van koralen voor kinderen.]

كندر **gĕndir**? soort van gambang, doch kleiner. [JAV. *gĕnder.*]

كندروس **gandaroesa**, zekere medicinale plant, *justicia gandarussa.*.

كندڠ **gĕndĕrang**, soort van groote trom. [V. *gĕndang.* BAT. *dinggĕrang*, soort van pauken.]

كندسولي **gandasoeli**, zekere plant, *hedychium coronarium*, (wier bloemen in 't haar gedragen worden en aan den beminde gezonden eene beschuldiging van onstandvastigheid beduiden. M.)

كندڠ **gandoeng**, de uithouders op een schip; vasthangend aan iets. C. [= *gantoeng.*]

كندڠ **gĕndang**, soort van trom, zijnde een houten cylinder aan weêrskanten met een geitenvel bespannen, die aan de eene zijde met de hand, aan de andere met een stok geslagen wordt. [BAT. *gondang*, muziek, muziekinstrumenten. JAV. *kĕndang.* V. JAV. *gĕnḍing* en *gĕnḍong.* DAJ. *gandang*, lange, aan den eenen kant opene, trom. MAK. *ganrang.* BOEG. *gĕnrang.* V. *gĕndĕrang.*]

كندڠ **ginding**, leunen; vertrouwen M.

كندڠ **gendoeng**; *mĕnggendoeng*, in een doek op de heup dragen. [JAV. *gendong*, op den rug dragen.]

كندڠ **goendoeng**, een baal goederen. M.? [V. *gendoeng.*]

كندڤورا **gandapoera**, zekere plant, *hibiscus abelmoschus.*

كندق **goendik**, bijzit. [JAV. MAK. DAJ. *id.* V. *kĕndak.*]

كندق **gondok**, kropgezwel. [JAV. *goṇḍok.*]

كندل **goendal**; *goendalan*, een rotting om rijst te meten met schrappen bij iedere tien maten (*goendal*).

كندل **goeṇdoel**, kaal geschoren, van het hoofd; zonder hoofddoek. *Bĕrgoendoel.* [JAV. *goeṇḍoel.* DAJ. *id.*]

كندو **gandoe**, zekere eetbare plant. M. [V. كندم PERZ. koorn.]

كندة **goendah**, zwaarmoedig; angstig.

كندي **gandi**, **gandel**, handboog, voetboog (D.); gouden plaat, die over het voorhoofd gedragen wordt; soort van dans. [JAV. *gandewa.* SKR. *gāṇḍīwa*, id.]

كندي **goendi**, = *koendi.*

كنديرا **gandeira**, = *bandeira.*

كنديق **gandek**, bode; valsche haarlok (C.). [JAV. *gaṇḍek*, vorstelijke bode.]

كنڤ **gĕnap**, vol, voltallig; in zijn geheel. *Sagĕnap*, geheel, vol. *Mĕnggĕnap*, *i*, *kan.* [JAV. *gĕnĕp*, id. BAT. *gonop*, even, van een getal. DAJ. *genep*, ieder; telkens; voltallig. MAK. *ganà.* BOEG. *gĕnĕ*, *kĕnĕ*, voltallig.]

كنل **gĕnal**, de hand dreigend aan het zwaard slaan. C.

كنيتري **gĕnitri**, soort van boom, *elaeocarpus angustifolia.* [JAV. *id.*]

كنيه **gĕnih**, de slagtanden van een wijfjes-olifant. C.

كنيه **gonjoh**, = *gosok* C.

Digitized by Google

گو **goe**, een juk, paar, koppel: *sagoe lĕmboe*, een juk ossen. *Goekan*, paren van vogels (C. BATAV.)

گوا **goea**, BAT. ik.

گوام **goewama**, keelontsteking. [C. BENGK.]

گوبر **gobar**, soort van gong. C. [JAV. *id.*]

گوبرنور **goebernoer**, gouverneur.

گوبڠ **gobang**, JAV. stuk van twee duiten. V. *kepeng*.

گوبق **gobik**, stampertje om de ingredienten voor eene sirihpruim door elkander te stampen.

گوبل **goebal** = *goebei*. C.

گوبه **goebah**; *mĕnggoebah*, tot bouquetten of festoenen zamenbinden. [JAV. *id.* V. *angkoet*.]

گوبي **goebei**, het zachte hout van een boom in onderscheiding van het hardere. C. [= *goembar?*]

گوچه **gotjoh**; *bĕrgotjoh*, *mĕnggotjoh*, met de vuist slaan, boksen; met de pooten slaan. [JAV. *gotjo*, met iets puntigs steken.]

گوچي **goetji**, aarden pot of kruik.

گود **goeda**, verzoeking. [JAV. *goda*.]

گودم **godam**, een zware ijzeren hamer. *Mĕnggodam*. [BAT. *goedam*, knods. V. *gada*.]

گودي **goedi**, eene betelschaal. C.

گورس **goeris** = گارس *garis*. [DAJ. *goris*.]

گورڤ **gorap** = ARAB. غورب.

گورق **goerak**, schurft. [C. BENGK. = كورڤ *koerap*.]

گورق **gorek**, doorboren. [V. *gerek*. = كورق *korek?*]

گورن **goeron**, eene woestijn.

گورندور en گورنور **goernadoer en goernoer**, gouverneur, gobernador, governor.

گورو **goeroe**, een leeraar, inzonderheid in de godsdienst; een mentor? — كاك (*kaki* of *kaka?*), de eerste van de scholieren, die tevens eenig gezag uitoefent. *Bĕrgoeroekan*. [JAV. BAT. SKR. *id.*]

گورو **goerau**, klugt, grap, gekheid. *Bĕrgoerau*. *Mĕnggoerau*.

گوره **goeroeh**, een dof, dreunend, loeijend geluid in de verte, zoo als van slorm, onweder, donder, geschut, eene tierende menschenmassa, vallende wateren; de donder. *Gĕmoeroeh*, zulk een geluid te weeg brengend. [JAV. *goemoeroeh*. DAJ. *goerak*.]

گوري **goeri**, klein aarden potje.

گوريڠ **goreng**, gebraden, gebakken. [JAV. DAJ. *id.*]

گوست **gosat** = *gosong*.

گوسر **goesar**, boos; iets kwalijk nemen. *Kagoesaran*. [BATAV. = *marah*.]

گوسڠ **goesoeng**, plaat, zandbank. [MAK. BOEG. *goesoeng*. Bij C. een aaneengeschakeld rif. V. *koesoeng*.]

گوسق **gosok**; *mĕnggosok*, *i*, wrijven, inwrijven, afwrijven, schuren. [JAV. *id.* DAJ. *koesoek*. MAK. *goesoè*. V. *gisik*.]

گوسي **goesi**, tandvleesch. [JAV. *id*, BAT. *gosi*.]

گوڠ **goeng**, V. اگوڠ *ĕgoeng*.

گوڤه **goepoeh**, gehaast, haastig. [JAV. id.]

گوكن **goekan**, V. *goe*.

گوگر **goegoer**, voor zijn tijd vallen; bij ongeluk vallen; — *anak*, ontijdig bevallen. *Mĕnggoegoerkan*. *Bĕrgoegoeran*. *Goegoeran*, een ontijdig geboren kind.

گوگڤ **goegoep**, = *goepoeh*. [JAV. *id.*]

گوگق **gogok**, met de hand visch vangen, gew. door middel van een mandje waar

Digitized by Google

men den arm doorheensteekt. [Jav. *gogo.*]

گوگق **goegoek**, Mën. hoogte, heuvel. [Bat. *goegoeng.*]

گوگوف **goegoep** = *goepoeh.* [Jav. *id.*]

گوگو **gogau**, slokken, zwelgen. *Pĕngogau.* [C. Bengk.]

گول **goela**, I. suiker: — *batoe*, kandij-suiker; — *pasir*, broodsuiker; — *itam*, palmsuiker. [Jav. *id.* Mak. *gola.* Skr. *id.*, rietsuiker.] ..

II. zinken, verzinken. *Orang-goela?* mijnwerker. M.

گولغ **goeloeng**, opgerold, zoo als matten; een woord om matten optetellen, als *tikar doea* —, twee matten; — *tjoetjoek*, zekere bloemheester, *plumeria obtusa. Goeloengan. Goeloeng-goeloeng*, balken, die de daksparren van een huis verbinden. [Jav. *goeloeng*, rol. Mak. oprollen. V. *galoeng, goeling.*]

گولغ **goeling**; *bĕrgoeling*, zich rollen, wentelen, bijv. in het zand. *Mĕnggoeling*, *kan*, rollen, voortrollen. *Bĕrgoelinggan. Pĕnggoeling* = *tanggiling*, om het oprollen dat dit dier zich doet. [Jav. *id.* lang kussen; lang uitgestrekt liggen te slapen; *goemoeling*, omrollen, neêrrollen. Daj. *koeling*, opgerold zijn; kluwen. V. *goeloeng, giling.*]

گولق **goelok**, soort van houwer, van voren breeder dan van achteren; eene regte spoor voor vechthanen (*v. tadji.*) [Jav. Mak. id.?]

گولي **goelei**, toespijs. *Goeleian.* [V. Daj. *goelei*, omgeroerd.]

گوليق **goelek, kolek?** naar beneden hangen, als een geknakte tak. C. liggen. M.

گوم **goewam**, zekere kwaal op de tong bij kinderen. T. [Bat. *id.* Jav. *ĕgom.*]

گومل **goemoel, gomol**, worstelen. *Bĕrgoemoel.*

گومي **goemei** = *koemei.*

گون **goena**, dat waar iets goed voor is, nut, waarde; — *pĕngasih*, minnedrank (C.). *Goenapa*, waartoe? [Batav.? voor *goena apa* of voor *kĕnapa* = *mĕngapa?*] *Bĕrgoena. Mĕmpĕrgoenakan*, zich bedienen van iets tot eenig doel; pass. van nut, van waarde, zijn. *Pĕrgoenaän.* [Jav. enz. id. Skr. *goena*, deugd.]

گونغ **goenoeng**, berg. *Goenoengan*, gevaarte. [Jav. id.]

گوني **goeni**, de plant die het *jute*-vlas levert, waarvan de *goeni*-zakken gemaakt worden, *corchorus capsularis.* [Bengaalsch?]

گوه **goewah**, spelonk, grot. [Jav. *goewa.* Skr. *goehā.*]

گويغ **goejang**; *mĕnggojang*, heen en weder schudden; luiden, van eene klok. [V. *goentjang.* Jav. *id.* Daj. *id.*, heen en weder zwerven.]

ه **gah**, roem, vermaardheid. *Mĕnggahkan. Mĕgah*, beroemd; trotsch, verwaand. (C. Batav.) *Kamĕgahan.*

گهار **gahara, gara**, de voornaamste, echte vrouw; de voornaamste onder een troep vechthanen. [Jav. *garwa*, gemalin. Skr. *grĕhāh*, huisvrouw.]

گهارو **gaharoe, garoe**, aloë-hout, *aquilaria sp.*, hetz. als *kĕlĕmbak.* [Skr. *agaroe.* V. *galagaroe.*]

گيب **gijab**, ontroerd zijn. C. [Arab. هَيَّاب voor menschen bevreesd.]

گيبان **gibana, gibana** = ريسو *risau.* [Arab. هَيْبَان, vreesverwekkend.]

گيبغ **gibang**, bluffen. C.

گيتن **gitan**, zekere slingerplant, die eene soort van gom-elastiek levert. T.

گيتق **gitik**; *mĕnggitik*, slaan. [Jav.?]

گيرغ **giring**; — *landak*, zekere plant,

Digitized by Google

waarvan de zaden in den dop rammelen, *crotalaria retusa*, ook *giringgiringan; tĕmoe* —, *curcuma viridiflora*. *Giring-giring*, kleine schelletjes, die voor sieraad gebruikt worden. [Bat. id.; vrolijk.]

گيريق **gerek**, doorboord. *Mĕnggerek*. *Pĕnggerek*. [V. *gorek*.]

گيسر **gisir**, M. = *kisar?*

گيسق **gisik**, **gesek**, wrijven, strijken; strijkstok. [V. *gosok*.]

گيسل **gisil**, strijkstok, = *gisik*. C.

گيسي-گيسي **gisi-gisi** = *kisi-kisi*.

گيڠ **gijang**, wellustig. C.

گيو **gijau**, sikkel. C.

گيكق **gekok**, bijnaam van de *tokei*, om het geluid dat zij maakt.

گيڬيڬ **gigit**; *mĕnggigit*, bijten; afbijten, afknagen. *Gigitan*. [Jav. id. Mak. *kikì*, *kòkò*. Bat. *goegoet*. Daj. *gigir aso*, oogtand. — V. *gigi* en *kikil*.]

گيڬي **gigi**, tand, snijtand; — *sabatoe*, ééne tand; — *oetan*, een uithoek van een bosch (C.) *Grigi*, getand, ingetand, van eene rand. [V. *gigit*. Mak. id. Bat. *ngingi*; *gigi* alleen figuurlijk.]

گيڬير **geger**, opschudding, leven, geraas (door krakelen). *Gegeran*. [Jav. Daj. id.]

گيل **gila**, gek, zinneloos. *Mĕngilai*, stuipachtig lagchen (C.) *Kagilaän*. [Bat. Daj. *id.* V. Jav. *gĕla*, *gila*, afgrijzen.]

گيلر **gilir**, vervanging, afwisseling; aflossing, inz. van eene wacht; beurt; (menschen) geslacht; het scherm bij eene wajangvertooning (bij C. *geler*). *Bĕrgilir*, ook: (met een schip) laveren. *Giliran*. [Jav. id. Daj. *girir*.]

گيلڠ **gilang**; *gilang-gĕmilang*, stralend, schitterend. [Jav. *goemilang*, id. V. *gilap*.]

II. porselein, *portulaca*.

III. zekere bedwelmende drank. C.

گيلڠ **gilĭng**, in de rondte draaijen, als in een molen. *Mĕnggilĭng*, draaijen, rollen, als onder een molensteen. *Gilingan*. *Pĕnggilingan*, de onderste bamboes van een zeil, waar dit om heen gerold wordt; handmolen. [Jav. Bat. id. V. *goeloeng*, *goeling*.]

گيلڤ **gilap**; *gĕmilap* en *gĕmirlap*, schitteren. *Gĕmirlapan*. [Jav. *id.* = *kilap*.]

گيلڤ **gilip**, bruineren, polijsten. [C. Batav. = *kĕlip?*]

گيلو **gilau** = كيلو *kilau*.

گيله **gileh**, aarden waterkruik.

گيلي-گيلي **gili-gili**, de nieren.

گيليق **gelek**, op zij uitwijken, om een slag te ontgaan. C.

ل

لاب **laba**, winst, gewin. *Pĕrlabaän*. [Kw. *id.* Skr. *lābha*.]

لاب-لاب **laba-laba**, V. *lawah-lawah*.

لابر **labeer**, I. bestreken, besmeerd. [Jav. *id.* metselkalk.]

II. *pĕlaboer*, voedsel, rantsoen, proviand. C.

لابڠ **labang**, spijker. [Bat. *id.* V. *lawang*.]

لابو **labee**, flesch-kalebas. [Bat. *taboe*,

Digitized by Google

vrg. MAL. *taboeng*. SKR. *alāboe*.]

لابوه **laboeh**; *bĕrlaboeh*, geankerd, ankeren. *Mĕlaboeh*, *kan*, neder laten vallen, een anker, een gordijn enz. *Laboehan*, *pĕlaboehan*, ankerplaats. [V. BAT. *daboe*. JAV. *ḍawoeh*, vallen.]

لابي لابي **labi-labi**, de groene, eetbare schildpad. C. [BAT. *labi*, soort van landschildpad.]

لات **lat**, vreemdeling. C.

لات **lata**; I. *mĕlata*, kruipen, van planten, dieren enz. *Pĕlata: ikan* —, soort van visch. [SKR. *latā*, kruipende en slingerplanten in 't algemeen.]

II. zekere zenuwachtige ongesteldheid van vrouwen. C.

لاتيه **latih**; *mĕlatih*, onder bedwang houden, verbieden. BATAV.?

لاتي لاتي **lati-lati**, zekere vogel.

لاجر **ladjoer**, lijn, vore. [KW. id.]

لاجو **ladjoe**, snel vooruitgaan. [KW. en JAV. *id.* vervolgen, voortzetten. V. *lajoe*.]

لاچر **latjoer**, te vergeefs, zonder nut. C.

لادا **lada**, peper; ook (laag-MAL.) *l. merah*, roode, cayenne-peper, *l. pandjang*, *piper longum*. [BAT. *id.*] *Lada-lada*. MĔN. knoopen van een buis.

لادغ **ladang**, bouwland, dat niet kunstmatig bevloeid wordt, zooals de sawahs. [BAT. *id.*]

لادغ **lading**, soort van mes. [JAV. BAT. *id.*]

لادغ **ladoeng**, hol, holrond. C. *Bĕrladong*, staande blijven, als water dat niet afloopt, tranen, die niet vallen. L.

لادي **ladih**, = *dadi*. C.

لار **lara**, JAV. = *sakit*.

لارت **larat**, I. zich verspreiden, verstrooijen, zooals van vuur, van schepen (door den wind) enz. *Kalaratan*, het verschieten van sterren, anders ook *bintang bĕr-amboeran*. [JAV. *laroet* id. BAT. *rarat*.]

II. bij magte zijn, vermogen. C.

لارس **laras**, loop van een geweer; ligchaam, voornaamste gedeelte. (C.)

لارغ **larang**, [1] verboden zijn. *Mĕlarang*, *kan*, verbieden. *Larangan*, een verboden iets; een privilegie. [BAT. *rarang*, id. JAV. *larang*, schaars, zeldzaam.]

[2] JAV. zeldzaam.

لارق **larak**, soort van parasiet-plant, waarvan de vrucht eetbaar is en de bast kleurstof levert. C.

لارق **larik**, I. draaijen, als eene schijf, een tol. *Mĕlarik*. *Pĕlarik* en *Pĕlarikan*, draaibank, pottebakkerswiel enz. [MAK. BOEG. *id.*]

II. lijn, regel; lengte, in tegenoverstelling van breedte (C.) [JAV. *id.*]

لارو **laroe**, zekere bittere boombast, die men in het vocht van den suikerpalm doet om het bedwelmend te maken. [BAT. *raroe*.]

لارة **larah**, verkoopbaar, gangbaar. C.

لاريه **larih**, I. *mĕlarih*, toedrinken. *Larihan*, beker? [JAV. *id.*, het drinken van sterken drank.]

II. MĔN. praefix om een minderen graad te kennen te geven.

لاري **lari**; hard loopen; hard wegloopen, vlugten. *Mĕlarikan*, ook: met iemand wegloopen, eene vrouw schaken. *Pĕlari*, weglooper. *Larian*. *Pĕlarian*. *Bĕrlari-larian*.

لاس **lasa**, verminkt. [C. BENGK.]

لاسو **lasoe**, verzuren. C.

لاڠت **langit**, uitspansel, hemel. [BAT. DAJ. *id.* JAV. *id.*, ook: wat boven drijft. MAK. *langi*.] *Lalangit* en *langit-langit*, verhemelte van doek boven een vertrek, of van den mond.

Digitized by Google

لاغر **langir**, eene soort van bast, die het water doet schuimen en bij het baden ter reiniging des ligchaams gebruikt wordt. *Mĕlangir*, *i*. [Bat. *pangir*, id. Mak. *lángirì*.]

لاغڠ **langang**, eenzaam, stil, van plaatsen; er niet zijn, van menschen. [Bat. *langa*.]

لاغڠ **langoeng**, in gedachten, nadenkende. [V. Jav. *lèngĕng* en Mal. *tjĕngang*.]

لاغن **langan**, arm; mouw. [Jav. *lèngèn*.]

لاغو **langau**, soort van groote vlieg. [Daj. id. Bat. *langon*, een dergelijk insekt?]

لاڤر **lapar**, honger; hongerig zijn. *Kalaparan*, hongersnood. [Jav. *lapa*. Bat. *rapar*. V. Daj. *lau*. Mak. *pare*.]

لاڤس **lapis**, eene laag; voering, belegsel, bekleedsel: *sa* — een van laag, eenvoudig, *doea* —, tweevoudig. *Mĕlapiskan*. *Lapisan*. [V. *lapik*. Jav. id. Daj. *lapik*. Mak. *lapà*. Boeg. *lapi*.]

لاڤڠ **lapang**, I. wijdte, ruimte; tusschenruimte; straat, zeestraat. *Mĕlapang*, *kan*. [Jav. *lawang*, deur. Boeg. *lampang*, wijd uitgestrekt.]

II. komkommer.

لاڤق **lapik**, onderlaag; zitmat; — *pandak*. fijn matje, waarmede bij vorstelijke personen een schotel gedekt wordt. (T.) [Daj. *id*., onderlaag. Jav. *lampit*, zitmatje.]

لاڤق **lapoek**, [1] schimmel; beschimmeld zijn.

[2] breekbaar. C.

[3] *lĕpoek*, besmeeren. [C. Batav.]

لاڤه **lapah**; *mĕlapah*, afhakken, van een geslagt beest. T. [Bat. *lapa*.]

لاك **laka**; *kajoe* —, zeker welriekend hout, *myristica inersa*. [Jav. *id*.]

لاكر **lakar**, grondvorm, model, natuurlijke of primitive toestand, grondaanleg. *Mĕlakarkan*. [Jav. id.]

لاكر **lakoer**, vermengen. C.

لاكر-لاكر **lakar-lakar**, soort van schildpad. [C. Bengk.]

لاكو **lakoe**, gang; fig. manier van doen, handel en wandel. *Bĕrlakoe*, gangbaar zijn; van kracht zijn, bijv. een gebed voor iemand; de overhand krijgen (eene begeerte in iemands hart). *Mĕlakoekan*. *Kalakoean*, gedrag (ook bepaald in een slechten zin?) *Salakoe*, even als; op de wijze van. [Jav. id.]

لاكي **laki**; *laki-laki*, mannelijk; man; mannelijke moed (ook *kalakilakian*); groot (v. *djantan*). *Bĕrlaki*, gehuwd zijn, van eene vrouw. [Bat. *lahi-lahi*.]

لاڠ **laga**, gevecht, van dieren. *Bĕrlaga*. *Mĕmpĕrlaga*. [Kw. oorlog, gevecht.]

لاڠ **lagi**, nog, nog steeds; daarenboven; zelfs. *Salagi*, zoo lang als. [Jav. *id*., juist, pas; terwijl nog; juist aan iets bezig zijn.]

لاڬم **lagam**, soort van boom.

لاڬو **lagoe**, een wijsje, een liedje. [Jav. id.]

لال **laloe**, voorbijgaan; doorgaan, vervolgen; vervolgens; voorbij, gepasseerd. *Mĕlaloei*, ook: overtreden. *Mĕlaloekan*. *Tĕrlaloe*, zeer, buitengemeen. *Salaloe*, al door, steeds door. [Jav. *id*. weggaan. Mak. *lalo*.]

لالت **lalat**, vlieg; *tai* —, sprocten. [Jav. *lalĕr*. Bat. *lanoh*.]

لالڠ **lalang**, I. zeker dun langriotgras, *imperata arundinacea*, met wollige bloempluimen; *boeroeng* —, zekere vogel. [Jav. *alang-alang*.]

II. *laloe-lalang*, heen en weer voorbijgaan?

Digitized by Google

III. V. *lang*.

لالا **lalih**; *mĕlalih?* droogen, van visch of vleesch. M.

لالي **lalei**, I. niet denken aan of bij hetgeen men te doen heeft, onattent; nalatig; zijn tijd verbeuzelen, staan te kijken, leegloopen. *Pĕrlalei*. [Jav. *lali*. Mak. *lale*.]

II. het verlengstuk van de boegspriet?

لام **lama**, lengte van tijd, lang geleden, van vroeger tijd. *Salama*, al den tijd, zoo lang als. *Salamalamanja*. altijd.

لامس **lamoes**, de huid afwerpen, als eene slang. [C. Batav.]

لامن **laman**, blad van een boek. C.

لامن **lamĕn**, ledig, onbezet; ruimte. C.

لامن **lamin**, twee, een paar. C.

لامن **lamoen**, wanneer, bijaldien, mits. [Jav. id. Daj. *amoen*.]

لان **lana**; *kĕlana*, rondzwerven. [Jav. id.]

لانن **lanoen**, (ook *ilanoen*), zeeroover van de Lanoen-distrikten op Magindanau; zeeroover in 't algemeen.

لاو **lawa**; *lĕlawa*, soort van kleine vledermuis. C. [Jav. *id*. V. *laba-laba*.]

لاوت **laoet**, de zee; *timoer* —, Noordoosten. *Laoetan*. *Mĕlaoeti*. [Daj. *id*. van het strand af, zoowel zeewaarts als de rivier op. V. Jav. *loh*, waterrijk en *lor*, noorden.]

لاوت **lawat**, I. in processie gaan achter eene lijkstaatsie; zieken bezoeken of uit condoleren gaan. C. Batav.

II. schaduw, schaduwbeeld? C. Batav.

لاوغ **lawang**, **laoeng**, I. wenk. *Mĕlaoeng*, toewenken, toeroepen.

II. langzaam, traag. C.

لاوغ **lawang**, I. Jav. = *labang*: *boenga-lawang*, spijkerbloem, kruidnagel; *koelit* —, soort van kaneelbast, die naar kruidnagelen riekt, *cinnamomum culilawan*.

II. Jav. poort van een paleis.

لاوق **laoek**; *lĕlaoek*, kris met gevlamd lemmet. *Bĕrlok*. [V. Kw. *barla*, gedaante; naam van een wapentuig.]

لاون **lawan**, tegenpartij; partij, maat; wedergade; (strijdende) met. *Bĕrlawan*. *Mĕlawan*, bestrijden; tot deelgenoot nemen in een spel. [Jav. Daj. id. V. *alau*.]

لاوه **lawah**, een grap, scherts; verzinsel. C.

لاوى **lawoeh**, Jav.? toespijs bij rijst.

لاوه-لاوه **lawah-lawah**, spinnekop. [Bat. *lawah*. V. *lawa*]

لاوي **lawi**, de twee langste staartvederen van een vogel; de langste haren van het hoofdhaar, die men uittrekt en pleegt te bewaren. T. [Bat. id. en *lai-lai*.]

لاير **lajar**, zeil; — *batang*, lang regthoekig zeil op kleine vaartuigen; — *sabang* (?), sprietzeil; — *tardjak*, V. *tandjak*; *ikan* —, zekere visch. *Bĕrlajar*. *Mĕlajarkan*. *Pĕrlajaran*. [V. *lajang*. Jav. *id*. Bat. Daj. *rajar*.]

لاير **lajoer**, I. verzengd, verschroeid, bijv. bladen door den wind. *Mĕlajoer*. *Kalajoeran*.

II. bladzijde. C. Batav.

لايغ **lajang**, op de vleugels drijvende vliegen, zonder geruisch vliegen. *Mĕlajang*, ook: iets over dwars snijden. (T.) *Mĕlajangkan*, laten vliegen, als papier; (een brief) zenden. *Lajang-lajang*, zwaluw; vlieger. [Jav. id. Bat. over dwars snijden. Mak. id. Boeg. *ladjang*, zweven, verdwijnen, vervliegen. V. *lajoe*, *ladjoe*.]

لايم **lajam**; *bĕrlajam*, *kan*, zwaaijen (met een zwaard); steigeren (C.)

Digitized by Google

لاين **lain**, een ander, anders, onderscheiden. *Bĕrlain*. *Bĕrlainan*. *Bĕrlainlain*. *Bĕrlainlainan*. *Mĕlainkan*. behalven, dan alleen, tenzij; ook ongev. = *maka*. *Salain*, behalve. *Kalainan*, [Kw. *id.*, verschillend, anders.]

لاين **lajan**; I. *pĕlajan*, hut, tijdelijke loods, loods, kraam. [Daj. *lajan*, uitrusten, onderweg of onder het werk.]

II. *mĕlajani*. Jav. bedienen. T.

III. dieren lokken met aas of derg. C.

لايو **lajoe**, verwelken, van bloemen en planten. [Daj. Mak. *id.* Jav. *lajon*, verwelkte bloem; vorstelijk lijk.]

لايه **lajah**; *mĕlajah*, achterover buigen, zoo als het hoofd of het ligchaam.

لبارن **lĕbaran**, een feestdag. C. Batav.

لبت **lĕbat**, digt, bijv. van het loof der boomen, van regen. [Daj. *labat*, Jav. *lĕbĕt*, binnen, diep.]

لبر **lĕboer**, I. gesmolten (van metalen); week geworden. *Mĕlĕboer*, metalen smelten. *Lĕboeran*. *Kalĕboeran*, in een staat van weekheid verkeeren, bijv. van den grond, modderig zijn; *laut* —, eene zee van gesmolten metaal (M.) [Jav. *id.* Mak. *láborò*. Boeg. *lĕbò*, verwoesten, veranderen. V. Kw. *labo*, vergaan.]

II. *kalĕboeran*, een hok met eene valdeur om dieren te vangen. [Bat. *loboeloboe*.]

لبرغ **labrang**? „de vliezen of het net van een clappus-boom." Bot. Wb.

لبم **lĕbĕm**, eene kneuzing. C.

لبن **lĕban**, soort van boom, *vitex pubescens*. [Bat. *aloban*.]

لبو **lĕboe**, stof; een stofje. [Jav. *id.*]

لبه **lĕbah**, bij, honigbij. [Bat. *loba*.]

لبه **lĕbih**, het tegenovergest. van *koerang*, te veel, over; overschot; meer. *Lĕbih-lĕbih*, op zijn meest. *Tĕrlĕbih*, zeer, uitermate. *Mĕlĕbih*, *i*, *kan*. *Bĕrlĕbih*. *Bĕrlĕbih lĕbikan*. [Bat. *lobi*. Jav. *loewih*. Daj. *labih*.]

لبه **lĕboeh**, plaats waar afval nedergeworpen wordt; de grond rondom de pasar; voorstad. C. Mĕn. weg.

لبي **lĕbei**, een mohammedaansch priester van minderen rang.

لتا **lĕta**? gebrek, onvolkomenheid. C.

لتس **lĕtoes**, uit elkander spatten of springen. *Mĕlĕtoes*, zeker ongemak aan de voeten (M.), blaar (C.) [Jav. *latoe*, vonk; vuur.]

لتڤ **lĕtoep**; *mĕlĕtoep-lĕtoep*, voortdurend kraken, van vuur. [Bat. *lotoep*, een blaar van het branden. V. *lĕtoes*.]

لتق **lĕtak**; *mĕlĕtak*, *kan*, nederzetten, nederleggen; ook (of *mĕlĕntak-kan?*) vaststellen, bepalen.

لتق **lĕtoek**, hetz. als *lĕtoes*.

لتم **lĕtoem**, een bommend geluid maken. C.

لتة **lĕtah**, troebel, vuil, morsig. C. [Jav. *lĕtoeh*.]

لتة **lĕtih**, geen kracht bezittende, slap, mat.

لچه **lĕtjah**, slijk, modder.

لسر **lĕsir**; *bĕrlĕsir*, Mĕn. schermen met de lans.

لسڠ **lĕsoeng**, rijstblok om de rijst te dorschen. [Jav. *id.* Daj. *lisong*. Bat. *losoeng*. Mak. *assoeng*.]

لسو **lĕsoe**, dikwijls verbonden met *lĕtih*, *lĕtih-lĕsoe*, mat en uitgeput? [Jav. *id.* afgemat enz., tot bedaren gekomen.]

لڠ **lang**, Mĕn. *alang*, zekere vogel, soort van arend, *falco pondicerianus*, — *laut*, *falco dimidiatus*. [V. *alang-alang* III. Jav. *oeloeng* en *woeloeng*?]

لڠ **ling**, eene inhoudsmaat van $^1/_3$ *tjoepak*.

Digitized by Google

لغا **lĕnga**, zekere oliegevende plant, *sesamum*. [BAT. *longa*, id. JAV. *id.*, olie.]

لغدي **lang-del?** eene doorwaadbare of ondiepe plaats in eene rivier.

لغر **lĕngar**, kaal, zonder haar. C. BATAV. [JAV. *id.*, een groot voorhoofd.]

لغس **lĕngas**, vochtig, bijv. kleederen, die in 't water geweest zijn. *Mĕlĕngaskan*. [JAV. *tĕlĕs*.]

لغست **langsat**, zekere vrucht, *lansium domésticum*. [JAV. *langsĕp*.]

لغسر **lingsir**, het dalen van de zon, ten avond neigen van den dag. [JAV. *id.* het ten Oosten of ten Westen neigen van de zon. V. BAT. *sihir*, laag, van de zon tegen den avond.]

لغسڠ **langsoeng**; *mĕlangsoeng?* koopwaren vervalschen, bedriegen. T. [BAT. *lansoeng*.]

لغسڠ **loengsoeng**, (*longsong*. C.), zich ergens heen begeven, voortgaan. [V. JAV. *loengsoer*.]

لغسن **langsin?** schering. [JAV. *loengsen*.]

لغق **lĕngoek**, droefgeestig, neerslagtig. C.

لغكار **lĕngkara**, I. eene soort van trom, alleen bij plegtige gelegenheden op Riouw en Lingga gebruikt, bestaande uit eene koperen kom met een vel, waarop met twee stokjes geslagen wordt.

II. onbestaanbaar, fabelachtig. [JAV. id. SKR. *alangkāra*, opgesierde, figuurlijke uitdrukking.]

لغكر **langkar?** *mĕlangkari*, beschermen. C.

لغكر **lingkar**, opgerold, ineengerold, als een touw, eene slang, enz.; de naaf van een rad; — *proet*, de dunne darmen. *Bĕrlingkar*. *Mĕlingkar*. *Lingkaran*. [BAT. *ringkar*.]

لغكڠ **lĕngkoeng**, halve cirkel, boog; gebogen, gewelfd: *boelan*, —, een halvemaan. *Mĕlĕngkoengkan*. [JAV. *id.*]

لغكڠ **lingking**, **lengkeng**, zekere eetbare vruchten, op Java uit China ingevoerd, waar ze *li-tji* heeten, *nephelium litji*.

لغكڠ **loengkang**, mesthoop?

لغكف **lĕngkap**, gereed, klaar, voorzien van al het noodige voor iets. *Sa* —, een volkomen stel, bijv. kleederen. *Bĕrlĕngkap*. *Mĕlĕngkap*, *kan*. *Kalĕngkapan*, benoodigdheden, uitrusting, inz. voor een krijgstogt en wel, uit den aard der zaak, te water: vloot; en voor de regering, = *oepatjara*. [BAT. *longkop*, voorzien van iets. JAV. *djangkĕp*, volledig, voltallig. DAJ. *langkap*, vlug, behendig.]

لغكف **langkap**, soort van palmboom, *saguerus langkap*. [JAV. BAT. *id.*]

لغكف **lingkap**, bederven, benadeelen. C.

لغكق **lĕngkok** (ook **lĕngkoep?** C.), krom, bogtig. [V. *bĕngkoek*.]

لغكق **loengkoek**? opgehoopt, in een hoop. T. [BAT. *loenggoek*.]

لغكوس **lĕngkoewas**, zekere medicinale wortel, *alpinia galanga*. [JAV. *laos*. BAT. *halawas*.]

لغكه **langkah**, stap, schrede; stap over iets heen, overtreding. *Bĕrlangkah*. *Mĕlangkah*, *kan*: ook van een schip, onder zekere ceremoniën over de bank brengen, die voor eene riviermonding ligt. *Pĕlangkah*, het goede oogenblik voor de afvaart. [JAV. *id.* DAJ. *id.* overtreden worden. BAT. *langka*, gang, reis. V. *djangkah*.]

لغگان **langgana**, onwillig, weerbarstig. [JAV. *id.* SKR. *langghana*.]

لغگاوي **lĕnggawei**, eene soort van groote beteldoos.

Digitized by Google

لڠڬر **langgar**, I. *mělanggar*, met een vijandelijk oogmerk op iets afgaan, aanvallen; (een schip) doen stranden. [BAT. DAJ. *ranggar*.]

II. *langgaran*, MĚN. voetstuk om eene kaars in te zetten. [BAT. *nanggaran*.]

III. JAV. bidkapel. [MAL. *bandarsah*.]

لڠڬر **loenggar**, los, ruim zittende, van kleêren, los, van een spijker. [BAT. *roenggar*.]

لڠڬڠ **langgang**, C. = *langang*.

لڠڬق **lĕnggak**, I. omhoog geworpen worden. C. [JAV. het hoofd achterover houden.]

II. schuur, korenschuur. C.

لڠڬو **lĕnggoe**, = *balĕnggoe*. *Mĕlĕnggoe*, *tĕrlĕnggoe*. V. بلڠڬو.

لڠڬه **loenggoeh**; *mĕloenggoeh*, zitten, gaan zitten. [JAV. *id*.]

لڠڬي **linggi**, de sneb of voorsteven van een boot. C.

لڠي **lĕngei**, traag, slof. C.

لڤس **lĕpas**, los, vrij; om, voorbij, bijv. — *tiga ari*; klaar met iets. *Bĕrlĕpas*. *Mĕlĕpas*, *kan*, ook: afschieten (pijl, geweer); zich vrijmaken van iets, bijv. *adat*. *Lĕpasan*. *Palĕpasan*. [JAV. *id*. BAT. *lopas*. MAK. *lappasà*. BOEG. *lĕpĕ*. V. *papas*.]

لڤو **lĕpau**, winkeltje. MĚN. = *kĕdei*. T. [BAT. *lopo*. DAJ. *lepau*, rijstschuur.]

لقس **lĕksa**, tienduizend. [JAV. *id*. BAT. *loksa*. SKR. *laksa*, honderdduizend.]

لقسان **laksana**, even als, gelijk. [KW. gang, bedrijf. SKR. ?]

لقسان **laksamana**, opperbevelhebber over het zeewezen. [Van *Laksmana*, den broeder en, als 't ware, den eersten minister van Rama?]

لكت **lĕkat**, kleven, vastzitten. *Mĕlĕkat*, *kan*, ook: een eerehaam verleenen. [BAT. *lokat*. V. *dĕkat*.]

لكس **lĕkas**, spoedig, = *sigra*.

لكڤ **lĕkap** = *lĕkat*.

لكق **lĕkok**, kuil, holte, indrukking; harten (in het kaartspel); oneffen, met kuilen (van den weg); — *mata*, oogholte, *mata* —, holle oogen; *pinggan* —, diep bord. *Mĕlĕkok*, kuilen krijgen. *Mĕlĕkokkan*, induwen. *Mĕmpĕrlĕkokkan*. *Lĕkak-lĕkok*, overal kuilen. D. [JAV. *id*. holte, nis, gewelf. V. *lĕngkok*.]

لكه **lĕkah**, spleet, opening, scheur. C. [V. *lĕkok*.]

لكير **lĕker**, soort van schildpad. C.

لڭا **lĕga**, ruim, open. [JAV. *id*.]

لڭوندي **lagoendi**, zekere struik, *vitex trifoliata*. [JAV. *id*. BAT. *goendi*.]

لڭق **lĕgak**, borrelen, opborrelen. C.

لابڭ **lĕlaboeng**, schildwacht; kondschapper.

لاڠن **lĕlangon**, KW. tuin.

لاكن **lĕlakon**, JAV. een wajang-drama.

لايو **lĕlajoe**, vaandel aan een langen stok. [KW. id.]

لس **lĕlas**, geschonden, bijv. kaal gewreven enz. [DAJ. *lalas*.]

لڠ **lĕlang**, staren, aanzien. *Mĕlĕlang*. C. [JAV. *dĕlĕng*.]

لڠسي **lĕlangsei**, behangsels, draperiën. C.

لڤ **lĕlap**, verzonken in iets, inz. van den slaap? in diepen slaap. [JAV. *lĕlĕp*, in het water gezonken.]

لڤ **lĕlĕp**, verbeuren door lengte van tijd. C. [JAV. bij tusschenpoozen verrigten; langzaam, traag (C.).]

لله **lĕlah**, I. vermoeid, afgemat. *Bĕrlĕlah*, *kan*. *Katĕlahan*. [JAV. *id*., langzaam spreken.]

Digitized by Google

II. Měn. *mělělah*, iemand nazetten. [Bat. *lola*.]

لي **lĕlĕ**, lezen, opzamelen. C.

لبا **loemba**, [1] wedijver. *Bĕrloemba-loemba*. [V. *loba*.]

[2] *loembaloemba*, een bruinvisch. [Jav. *loemba*, opvliegen, zich in de hoogte heffen.]

لباڠ **lĕmbaga**, verm, stempel: *adat lĕmbaga*, geijkte gewoonten. [Daj. *lambagan*.]

لبب **lĕmbab**, vochtig. *Mĕlĕmbab*, *kan. Mĕmpĕrlĕmbabkan. Pĕlĕmbab*. D.

لبت **lambat**, lang, langdurig; langzaam, traag, talmend; laat. *Bĕrlambatan. Mĕlambat*, *kan. Mĕmpĕrlambat. Pĕrlambatan*, uitstelling. [Daj. *id*.]

لبت **limbat**, soort van visch. T. [Bat. id.]

لبر **lĕmbar**, I. wordt gebruikt bij het optellen van papier, bladen enz. [Jav. *id*. Bat. Daj. *rambar*.]

II. draaijen van touw. C.

III. *lĕmbaran*, juk, om iets over de schouders te dragen. [Jav. stellaadje]

لبغ **lĕmbang**, vallei. [V. *limbah*, *loewak*. Bat. *lombang*. Jav. *lĕbak*.]

لبغ **lambing**, ligte lans, speer. [Jav. *lĕmbing*, id.]

لبغ **lamboeng**, I. de zijde van het ligchaam, de zijde bijv. van een schip. *Mĕlamboeng*, in de zijde stooten, een schip doen slingeren. *Lamboengan*. [Jav. Bat. *id*.]

II. *kalamboengan*, het vuil in de krop van een vogel. M.

لبو **lĕmboe**, rund, koebeest. [Jav. *id*. Bat. *lomboe*.]

لبو **loemboe**, hol, rollende, van de golven. [C. Bengk. V. *loemba*.]

لبوت **lĕmboet**, zacht, week, teeder? bijv. van het hart, den wind, woorden; dikwijls verbonden met *lĕmah*. [Jav. *id*., dun, fijn.]

لبورو **lĕmboeroe**, zekere zeevisch. [C. Bengk.]

لبه **limbah**, laagte, waar zich water verzamelt en slijk vormt, modderkuil. *Mĕlimbah*, *i*, *kan. Mĕmpĕrlimbah*, *i*, *kan. Pĕlimbah. Limbahan* en *pĕlimbahan*, plaats waar het vuile water uit de keuken gegoten wordt.

لبي **lambei**; *mĕlambei*, zwaaijen, wenken, wuiven. *Mĕlambei-lambeikan*.

لبي **loembi**, delven, graven. C. Batav.

لبيق **lembek**? zacht, week, bijv. klei.

لس **lĕmas**, stikken, smoren.

لڠ **lĕmang**, rijst in een bamboes gekookt. [Jav. *lĕmĕng*. Bat. *loming*, in een bamboes iets gaar maken.]

لڤاتو **lampatoe**, zekere vogel. [C. Bengk.]

لڤاڬم **limpagam**, de vlinder die uit de witte mier ontstaat. T. [Bat. *limpagom*.]

لڤت **loempat**, een sprong. *Bĕrloempat. Bĕrloempatan. Mĕloempat*, *i*. [Jav. Bat. *id*. Daj. ergens ingaan, ergens opkomen, als water op het land.]

لڤدو **lĕmpĕdoe**, C. = *ĕmpĕdoe*, هڤدو.

لڤر **lampar**, zich verspreiden, van water, dampen enz.; besmettelijk.

لڤر **lampoer**, eene korenmijt.

لڤر **loempoer**, slijk, modder. [Jav. id. Daj. *roempoer*, moeras.]

لڤس **lampas**, snapachtig, praatziek. C. *lampĕs*, overhaast. C.

لڤڠ **lampoeng**, al wat op het water drijft; dobber van een net. *Pĕlampoeng*. *Pilampoeng*, Měn., toovermiddel om zich naar boven te kunnen werken of

Digitized by Google

hoog te kunnen springen. [Bat. zekere groote riviervisch. Boeg. *lempong*, van water, blijven staan, plassen vormen. V. *apoeng*.]

لمڤغ **limping**, zeker geregt van rijst, geraspt en boven het vuur gebrand.

لمڤغ **limpoeng**, de zwemblaas van een visch. C.

لمڤغ **loempang**, eene soort van rijstblok. [Jav. een rond rijstblok.]

لمڤن **lampin**, zwachtels. [Bat. *id.* Jav. alles wat dient om iets aan te vatten.]

لمڤو **lĕmpau**, voorbijgaan, te boven gaan, overtreffen. *Tĕrlĕmpau*, zeer, bovenmate. [V. *laloe* en Jav. *langkoeng*. Bat. *lompo*.]

لمڤوجغ **lĕmpoejang**, zekere plant, *zingiber cassumunar*; — *oetan*, *globba marantina*. [Jav. *id.* Bat. *lompajang*?]

لمڤه **limpah**, I. de lever. [Jav. Bat. *limpa*. Mak. *lempang*.]

II. overstroomen, zich overal verspreiden; overvloedig. *Mĕlimpahkan*. *Kalimpahan*. [V. *lĕmpau*.]

لمڤه **loempoeh**, lam, verlamd van leden. [Jav. id. Bat. *loempoe*.]

لمڤي **lampei**, dun en lang: *ikan* —, soort van aal. [Jav. *lĕmpe*, naam van eene slang.]

لمڤي **limpei**, heen en weêr gaan, van de takken der boomen [= het vorige?]

لمق **lĕmak**, vet, smeer. [Bat. *lomak*, welig, vruchtbaar.]

لمو **lĕmoe**, walgelijk. C. [Jav. dik, vet.]

لموسر **lamoesir**, de darmen T. [Bat. *ramoesir*.]

لموكت **lĕmoekoet**, gebroken rijstkorrels. C.

لمه **lĕmah**, slap; magteloos; zachtzinnig. [Daj. *lamah*, zachtzinnig.]

لنتر **lantar**; *pĕlantaran*, voorplein voor een huis. [Jav. *latar*, *pĕlataran*.]

لنتر **lĕntoer**, het buigen, van takken of van eene boog. *Bĕlĕntoer*. *Mĕlĕntoer*, *kan*, *i*. *Mĕmpĕrlĕntoer*, *kan*, *i*. *Pĕlĕntoer*. D.

لنتر **loentar**; *mĕloentar*, *kan*, werpen, naar iets toewerpen. *Pĕloentar*.

لنتر **lontar**, Jav. de palmyra-palm, *borassus flabelliformis*. [Jav. eig. de bladeren. Bat. *otal*. Mak. *tala*. Boeg. *ta*. Skr. *tāla*.]

لنتس **lĕntas**, doordringen; (vlug?) doorgaan, verder gaan; verder. *Mĕlĕntas*. *Pĕlĕntas*, voorbijganger. [Bat. vlug, vaardig in 't lezen. Jav. effen, zonder bogten.]

لنتس **loentas**? zekere plant, *pluchea indica* C.

لنتغ **lanting**; *mĕlanting*, werpen. *Lanting-lanting*, werpgeweer. [V. *ranting*.]

لنتغ **lintang**, I. overdwars; breedte: — *boedjoer*, diagonaalsgewijs, schuins; — *pajar*, het dwars voorbij zeilen van een schip op zee; — *poekang*, in verwarring, door elkander. *Palintang*: *tĕrpalintang*, in verschillende rigtingen neêrvallen; *bĕrpalintangan*, door elkander vallen of rollen. [NB. de verschillende uitspraak der lexica: *lintang*, *lentang*, *linting*, *lintong*, geeft hier veel verwarring: vrg. ook *tĕlantang*.]

II. ster. [Jav. id. V. *bintang*.]

لنتق **lantak**, I. het inslaan, vastslaan; bevestigen, bijv. iemand in zijn rang. *Bĕrlantak*. *Mĕlantak*, *kan*. *Mĕmpĕrlantakkan*. *Pĕlantak*, laadstok, heiblok, enz. [Jav. *id.* laadstok.]

II. V. *loeloeh*.

Digitized by Google

لنتق **lĕntik**, I. buigzaam, bijv. van wapens, gewrichten. [Bat. *lontik*.]

II. kort afgebeiteld, van de tanden. [Bat. *lontik*.]

لنتو **lantoe**, zwak. C.

لنتة **lintah** (ook *alintah*), soort van bloedzuiger. [V. Bat. *limatok*, id.]

لنتي **lantei**, het door het overhangend dak tegen de regen beschutte uitstek voor langs de Mal. huizen (Mal. schiereil^{d}.); gespleten om tot vloer te dienen, van bamboes, niboeng enz.; zulk eene vloer; *bĕsi* —, ijzer in smalle plaatjes. [Jav. *lante*, rottingmatje.]

لنجت **landjoet**, verlengd zijn, van den tijd. *Mĕlandjoet*, *kan*.

لنجر **landjar**, V. *lantjar*.

لنجر **landjoer**, [1] regt omhoog schieten, van planten; de beenen regt uit steken C.

[2] overdrijven. *Tĕrlandjoer* [ook = *mĕlaloei*?]

لنچا **lantja**, kikvorsch [C. Bengk.]; *boeroeng lantja-lantja*, zekere vogel.

لنچر **lantjar**, vlug, vaardig. [Jav. rank, slank. Bat. *ransar* = *lĕntas*, en *randjar*, met snelheid voortglijden; langwerpig, van staven ijzer. V. *landjoer*, *ladjoe*, enz.]

لنچر **lantjoer**, uitspuiten; uitspuwen. [Jav. *mantjoer*.]

لنچر **loentjoer**, van het strand afglijden van kleine schepen. [Bat. *loensoer*. V. Jav. *loengsoer* en Mal. *lingsir* en *kalintjir*.]

لنجڠ **lantjang**, soort van vaartuig, zonder spiegel. *Lalantjang*, „een betelblad als een schuit gemaakt." Bot. Wb.

لنجڠ **lantjoeng**, valsch, nagemaakt, bijv. geld. [Bij C. *lantjoer*. Jav. kippedrek.]

لنچڤ **loentjip**, scherp gepunt. C. [Jav. *loengit*.]

لنچن **lintjin** = *litjin*.

لندا **landa**, tegen den wind in gaan. C.

لندس **landas**; *landasan*, blok om op te slaan. [Jav. *landĕs*, slaan, beuken op een blok. Bat. *landasan*, id.]

لندس **lindis**, rolblok om den grond gelijk te maken.

لندر **lindir**, (*lĕnder* C.) smerig, vet door olie of dergelijke.

لندڠ **lĕndoeng**, een aal. C.

لندڠ **lindoeng**, al wat tusschen twee zaken staat en zoo de eene voor den andere bedekt, beschermt, beveiligt. *Bĕrlindoeng*, ook: sterven van een vorst (T.). *Bĕrlindoengkan*. *Mĕlindoeng*, *kan*, verbergen enz. *Pĕrlindoengan*, ook: een privaat? *Salindoeng*, hetz. als *lindoeng*: *bĕrsalindoeng*, *kan*. [V. Bat. *id*.]

لندڤ **landap**; *silandap*, soort van lelie. C. [Jav. *landĕp* ?]

لندق **landak**, stekelvarken, egel. [Jav. *landak*.]

لندیق **landek**, eene kunstig gekrulde lok. C.

لنست **loensat**, Měn. opspringen. T.

لنسي **lĕnsei**, Měn. afgedaan van eene schuld; niet medegerekend; geminacht. T. [V. *salĕsei*.]

لنپت **loenjoet**, wijd, ruim. C. Batav.

لنڤ **lĕnjap**, uit het oog verdwijnen.

لنپو **lĕnjau**, slijk, diepe modder. [Jav. *loenjoe*, glad, glibberig.]

لو **loe**, gij, jij. [Batav.]

لوب **loba**, begeerig, inhalig. [Kw. weelderig. Skr. *lôbha*, begeerigheid.]

لوبر **loeboer**; *mĕloeboer*, dorschen. *Pĕloeboer*, dorschvloer. [V. Jav. *lĕbar*, het afgeloopen zijn van den veldbouw.]

Digitized by Google

لوبغ **loebang**, gat, kuil; — *landak* = لحد (T.). *Mĕloebangkan.* [Bat. *id.* Jav. *loewang.* Daj. *lowang.* V. *lijang.*]

لوبق **lobak**, soort van radijs. [Jav. *id.*]

لوبق **lobok**, Mën. *loeboek*, de diepe zijde van de rivier bij kronkelingen van het stroombed. [Daj. *lowok.* Bat. *loeboek.*]

لوبي **lobi-lobi**, soort van boom, *flacourtia sp.*

لوت **loewat**, walgen. C.

لوت **loet**, effect hebben van een wapen. [Bat. *èloet.*]

لوتت **loetoet**, knie. *Mĕloetoet.* [Daj. *oetoet.* Bat. *tot.*]

لوتر **loetar**, = *loentar.*

لوتغ **loetang**, Mën. = *loetoet.*

لوتغ **loetoeng**, soort van slankaap, *semnopithecus maurus*; *ikoer* —, soort van kleine kanonnen.

لوتيغ **loteng**, I. vliering. C. [Jav. *id.*]

II. (of *loeting?*) soort van vuurwapenen. C. [V. *loetoeng.*]

لوتك **loetik**; *pinang* — = *p. koetei.* Bot. Wb.

لوچت **loetjoet**, zich weg maken; weg, verdwenen. [Bat. *loesoet*, zinken, verzinken. V. Jav. *palĕntjoet*, het losgaan van den pijl uit den boog.]

لوچغ **lotjing**, een bel.

لوچي **lotje**, zeker insekt. M.

لودة **loedah**, speeksel. *Mĕloedah*, *kan.*

لور **loewar**, uit, buiten: *diloewar*, buiten; behalve. *Kaloewar*, naar buiten, naar buiten gaan. *Kaloewaran*, buiten, buitenshuis. *Mĕngaloewar*, *i*, *kan.* [Bat. Daj. *roewar.* Jav. *loewar*, vrij, verlost.]

لورت **loeroet**; *mĕloeroet*, afstrijken, afstropen; pellen. *Loeroetan. Kaloeroetan*, ontsteking aan de vingers, fijt. [V. Jav. *lorod*, overschot; aflegsel.]

لورس **loeroes**, regt, zonder hogten; regtuit, regtstreeksch. *Mĕloeroeskan. Mĕmpĕrloeroeskan.* [V. *djoeroes*, *koeroes.* Jav. *roeroes* enz.]

لورغ **loeroeng**, weg, straat. [Jav. weg door eene bewoonde plaats.]

لورق **loerik**, een weefgetouw; soort van gestreepte stof. [Jav. lange fijne strepen.]

لورة **loerah**, vallei. (T.) [Bat. *roera.* Kw. *lorah.* V. Jav. *loerah*, opperhoofd, misschien oorspronkelijk hoofd van een in eene vallei wonenden stam?]

لوره **loeroeh**, van iets afvallen als bladeren, vruchten enz. *Mĕloeroehkan.* [Bat. *roeroe.*]

لوري **loeri**, = *noeri.*

لوس **loewas**, Mën. *lawas*, ruim, wijd; open, van eene vlakte; duidelijk, omstandig, van woorden. *Mĕloewas*, *kan.* [Bat. *lawas.*]

لوس **loesa**, den navolgenden dag; overmorgen.

لوسن **losin**, dozijn.

لوسوة **loesoeh**, gekreukeld, niet nieuw, uit de tweede hand. C.

لوسة **losah**, verteerd, verwoest, vernield. [V. *roesak* en *lĕsoe.* Jav. *id.* vergaan, van het vleesch aan het ligchaam.]

لوغ **long**, kist, bijv. doodkist. [V. *loewang* of Siam *loeng*, kleerenmand T.]

لوف **loepa**, I. vergeten zijn. [Bat. *id.* Jav. = *lĕsoe.*]

II. *loepa-loepa*, vischblazen (een artikel van koophandel). C.

لوفت **loepoet**, ontgaan, voorbijgaan, missen. *Mĕloepoetkan.* [Jav. *id.*]

لوفق **lopak**, I. het spoor van dieren. C.

II. eene modderpoel C.

Digitized by Google

III. eene soort van rijstgebak. C.

لوق **loewak**, Mën. district, landschap. [Jav. *loewah*, *lëbak*. V. *loerah*.]

لوقليق **loklek**, het wilde rollen der oogen. C.

لوك **loka**, wereld, in zamenstellingen, als *tjandra-loka*, *soerga-loka*, *indra-loka* enz. [Skr.]

لوك **loeka**, gewond; wond. *Mëloeka*, *i*, *kan*. [Bat. *loeha*, een weinig gewond zijn.]

لوكس **loekis**, afbeelden, borduren. *Mëloekiskan*. [V. *toelis*.]

لوكق **lokek**, traag in het betalen van schulden. C.

لوكن **loekan**? zekere schelp, die met olie gevuld voor lamp gebruikt wordt; — *moetiara*, paarloester. [Bat. *lohan*, zekere zeeschelp.]

لوكو **loekoe**, Jav.? ploeg. [Jav. *wë-loekoe*.]

لوكه **loekah**, soort van vischnet C.

لوڭ **loega**, = *doega*.

لولت **loeloet**; *mëloeloet*, besmeren, insmeren, bestrijken. *Kaloeloet*. *Për-loeloetan*, zalf. [Jav. verkleefd, gehecht.]

لولر **loeloer**, inzwelgen. [C. Batav.]

لولس **loeloes**, doorheen of overheen kunnen; er door kunnen, toegestaan kunnen worden; doorgaan. *Mëloeloeskan*, toestaan; volvoeren. [Jav. bestendig.]

لولڠ **loelang**, omkomen. [C. Bengk.]

لولڠ **loeloeng**; *mëloeloeng*, huilen van wilde dieren. [C. Bengk. en Batav.!]

لولم **loeloem**, likken, aflikken.

لولة **loeloeh**, onthonden, vergaan tot gruis: — *lantah*, hetz. *Mëloeloehkan*. [Jav. *id*.]

لومت **loemat**, uiterst fijn verdeeld, als poeder; poeder. *Mëloematkan*.

لومت **loemoet**, mos; waterplanten. *Bërloemoetan*, uitgeslagen door vochtigheid. [Jav. *id*. en Bat. *limoet*, mos.]

لومر **loemoer**, bemorst, bezoedelen. *Bërloemoer*. *Mëloemoerkan*.

لومس **loemas**, bestreken, belegd, bedekt, bijv. met kalk, met goud enz.

لونق **loenak**, week, zacht. [Bat. *id*. veel vleesch hebbende, van een doerijan.]

لويڠ **lojang**, geel koper; brons. [Bat. *id*. Jav. rijst met klappermelk. Dak. *loejang*, geel koperen armring.]

لة **lah**, een woordje dat dikwijls op het praedicaat van den hoofdzin volgt en oorspronkelijk eene bevestiging schijnt uittedrukken in tegenoverstelling met *kah*, maar dat tegenwoordig vaak geheel overtollig voorkomt.

لهر **lëhar**, kreek, beek. [Jav. *id*? V. *leher*.]

لي **lei**, V. هلي.

ليارن **lijaran**, zeker schelpdier.

ليبر **lebar**, breed; ook: vlakte inhoud?

ليت **lijat**, zacht, lenig, taai: *tanah* —, klei. [Bat. *nijat*, in de breedte uitzetten door persing.]

ليتر **litar**, babbelen (C. Bengk.) *Bë-litar*, snappen, pruttelen (L.). *Palitar*, fabel, verhaal. (C.)

ليج **ledja** (ook *aledja*), soort van gestreept katoen M. of zijde C.

ليچت **litjat**, even gekwetst? [V. Jav. *letjet*, geschaafd en Mal. *bantjoet* II.]

ليچق **litjik**, I. mengen, door elkaar klutsen. C.

II. om den ander vechten en vlugten C. [Jav. onbestendig, veranderlijk.]

ليچن **litjin**, zacht op het gevoel, glibberig van den grond. [V. *lëtjah*.]

ليدة **lidah**, de tong; *anak* —, V. *anak*; *ikan* —, soort van visch, tong; — *badak*, cactus, — *loekoe*, ploegijzer; — *boeaja*, soort van agave; *daoen*

Digitized by Google

lidah-lidah, *bauhinia corymbosa*. [Jav. *lidah*. Bat. *dila*. Daj. *djela*. Mak. Boeg. *lila*.]

ليدغ **lidang**; *mĕlidang*, den inslag aansluiten bij het weven. M. [V. *balira*.]

ليدي **lidi**, de nerf der bladeren van den kokospalm.

ليز **lijar**, wild, niet tam of mak, van dieren. [Bat. Daj. *rijar*.]

ليز **lijoer**, ook *ajar* —, kwijl, speeksel.

ليرغ **lerang**, eene draagbaar.

ليرن **liran**, een etmaal, 24 uren. C. Batav.

ليري **lirei**; *kĕlirei*, dwaling, verwarring. C. [Jav. *kĕliroe*.]

ليس **lesa**, het staren met een riem bij den voorsteven van een vaartuig. *Bĕrlesa*. *Mĕlesa*, *kan*. *Pĕlesa*. D.

ليست **lisoet**, I. gerimpeld van ouderdom. [Bat. *kesoet*.]

II. *mĕlisoet*, zuigen.

ليسة **lisah**, woelig, rusteloos, lastig door ongesteldheid. *Bĕrlisah*. [Bat. *balisa*, niet regt gezond zijn V. Jav. *lĕsah* = *lĕsoe*.]

ليغ **lijang**, gat, hol, bijv. — *idoeng*, *tĕlinga*. [V. *loebang*.]

ليغكغ **lenggang**; *mĕlenggang*, heen en weêr gaan (als een huis door den wind), zwaaijen, van de armen onder het loopen (als oneerbiedig beschouwd), wapperen, van eene vlag.

ليغه **lengah**, I. zorgeloos, onoplettend; verzuimd worden (T.). *Bĕrlengah*. *Mĕlengah*, *kan*; — *dirinja*, eene onverschillige houding aannemen. *Mĕmpĕrlengah*, *kan*. *Pĕlengah*, ook: tijdverdrijf. *Pĕlengahan*, zorgeloosheid. D. [Bat. *lena*.]

II. lang, langdurig; bestendig C.

ليڤ **lepa**, al wat dient om te besmeren, pleisterkalk, hars en olie om schepen te bestrijken. *Mĕlepai*, besmeren. [Jav. *id*. Skr. *id*.]

ليڤت **lipat**, gevouwen, geplooid, gerimpeld; dubbel. *Bĕrlipat*. *Lipatan*. *Pĕrlipatan*, bijv. *tĕlinga*, de rand van het oor. [Daj. *lipat* id. Jav. *lĕmpit*.]

ليڤت **lipoet**; *mĕlipoet*, over heen gespreid zijn, bedekken, van kleêren, water enz. [Kw. *limpoet*, dekkleed. V. *salimoet* en *salapoet*.]

ليڤر **lipar** (**lipoer**?); *bĕrlipar*, getroost, opgebeurd. *Mĕliparkan*. *Pĕnglipar*. [Jav. *lipoer* id.]

ليڤس **lipas**, kakkerlak. [Bat. *ipos*. Mak. *koelipasà*.]

ليڤن **lipan** (ook *alipan*), duizendpoot. [Bat. *id*.]

ليڤي **lipei**, soort van grof zonnescherm. C.

ليک **leka**, ledig, niet bezig; talmend. C.

ليکر **likoer**, suffix tot het vormen van de getallen van een en twintig tot negen en twintig.

ليکس **likas**; *mĕlikas*, garen haspelen. *Likasan*, haspel. [Jav. *id*.]

ليکق **lekak**, eene liefdesintrigue. C.

ليکت **ligat**, in de rondte draaijen, dwarrelen (eig. snel in de rondte?).

ليگس **ligas**, telgang van een paard. *Mĕligas*.

ليلا **lela**, I. eene soort van kleine kanonnen. [Bat. *lelo*.]

II. = *malelah*. C.

ليلا **lila**, stoeijen, spelen, van verliefden; schermen, spelen met zwaarden; *maharadja* —, de misdaad van een spel te drijven met den vorst, majesteitsschennis. [Skr. *līlā*, spel, liefdespel.]

Digitized by Google

ليلت **lilit**, om heen geslingerd, van slingerplanten. *Mèlilit*, *kan*. [Bat. *id*.]

ليلغ **lelang**, openbare veiling. *Mèlelang*. [Jav. *id*. Port. *leilaõ*.]

ليلن **lilin**, was; waskaars.

ليله **lilih**; *mĕlilih*, langzaam voortstroomen; *mas* —, gesmolten goud. [Jav. *id*. zakken, afdrijven.]

ليله **leleh**; *mèleleh*, *kan*, ontblooten, ontdekken.

ليم **lima**, vijf. *Bĕrlima*. *Kalima*. *Limabèlas*. *Panglima*, zie boven. [Jav. Bat. *id*. Daj. *limä*. Mak. Boeg. *lima*, hand.]

ليمر **limoer**, donker, duister. [Jav. *limoen*.] C.

ليمڤر **lempar**; *mĕlempar*, *kan*, werpen, wegslingeren. [Jav. *id*.]

ليمڤيڠ **lempeng**, een rol Javaansche tabak T. [Bat. *id*. V. Mak. *pempeng*.]

لين **lena**, talmen. [Jav. onbedachtzaam, onverschillig. Skr. *līna*?]

لينر **linar**, achter- en vooruit twijnen? C. Bengk.

لينڠ **lenang**, **linang**, in druppels nedervallen?

لينڠ **lenong**, zeker spel met eene betelnoot, die in de rondte gedraaid wordt. T. [Bat. *id*.]

لينو **linoe**, aardbeving. [Jav. *lindoe*.]

ليو **lijoe**, I. (ook *lijoe-lijoe*) het wrikken door middel van een riem, die achter uit het vaartuig ligt. *Bĕrlijoe*. *Mĕlijoe*, *kan*. *Mĕmpĕrlijoe*, *kan*. *Pĕlijoe*. D.

II. een steenoven. C. Batav.

ليوت **liwat**, Jav. voorbijgaan, overtreffen.

ليوت **lewat**, fat, saletjonker C.

ليوير **lewer**, los, ongebonden; een gemeen vrouwspersoon. C.

ليون **liwan**; *liwanan*, een lijk. [C. Bengk.]

ليهت **lihat**; *mĕlihat*, zien. *Melihatkan*. *Pĕnglihat*, het zien, het gezigt; beschouwing. *Kalihatan*.

ليهر **leher**, hals; kraag van een kleed. [V. *lĕhar*.]

ليبيق **lemjek**, kneuzen. C.

م

مابق **mabock**, dronken zijn; — *laoet*, zeeziek. *Pĕmaboekan*, dronkaard (C.)

مات **mata**, oog; figuurlijke beteekenissen zijn: mazen in netwerk, de snijdende zij van een wapen, de punt van een pijl, haak van een hengel, een streek van het kompas (bijv. *timoer sa — oetara*, O. N. O. kwast in hout, uitkomende kleuren op bonte stoffen, en verder:

— *ajar*, bron, wel.

— *ari*, de zon (Daj. *matanandau*. Mak. *mata allo*): — *idoep*, het Oosten enz.

— *bĕnda*, fraaiste goederen, schatten.

— *boeta*, eene plant, *exœcaria agallocha*.

Digitized by Google

— *dagangan*, beste koopwaren.
— *datjing*, de wijzer aan eene balans?
— *djalan*, een voorpost.
— *kaki*, de enkel.
— *koetjing*, katoog (soort van edelgesteente); eene plant, *mephitidia cyanocarpa*.
— *poenei*, soort van netwerk van rotting.
— *soesoe*, de gaatjes in de tepels.
— *tong*, spongat van een vat.
— *wang*, klinkende munt.
Samata anak tangga, één sport van een ladder? *Mata-mata*, politiedienaar, wachter; spion. [Jav. Daj. Mak. id.]

II. *samata*, eenvoudig, zoo als iets uit de natuur voorkomt; alleen. *Samatamata*.

III. *gadjah* —, een alleen loopende mannetjes olifant in den bronsttijd, een woedende olifant. [Skr. *matta*.]

ماتة **matah**, Mën. = *mëntah*.

ماتي **mati**, dood; ook in allerlei fig. zin: *tanah* —, onontgonnen land, *djari* —, middelvinger. *Mëmatikan*. *Kamatian*, het sterven; door den dood verliezen. [Jav. *pati*, *mati*. Bat. Daj. *matei*. Mak. en Boeg. *mate*.]

ماجل **madjal**, stomp, van messen enz. T. [Bat. id.]

ماجة **madjoeh**, gulzig in 't eten. [Kw. eten.]

ماچ **matja**, soort van schelpdier.

ماچڠ **matjang**, Mën. *ëmbatjang*, soort van mangga, paardenmangga, *mangifera foetida*. [Bat. *ambasang*.]

ماچم **matjam**, monster van koopwaren, exemplaar, patroon.

ماچن **matjan**, Jav. = هريو *arimau*.

ماذت **madat**, I. een wachttoren.

II. toebereide en voor het gebruik geschikte opium, hetzij met of zonder tabak. [Jav. *id.*]

مادو **madoe**, I. honig. [Jav. *madoe*. Skr. *madhoe*.]

II. mede-vrouw, d. w. z. vrouw van denzelfden man. *Bërmadoe*. *Përmadoean*, de betrekking van de vrouwen van denzelfden man onder elkander. [Jav. *maroe*.]

مادة **madah**, spreken, zeggen (dichterlijk). C.

مار **mara**, hinder, beletsel, leed, gevaar. *Mara-bahaja*, gevaar. [Skr. *mara*, doodslag. Bat. *mar*. V. Jav. *mar*, *ëmar*, verslapping der leden door vermoeidheid.]

مارق **marak**, licht opsteken, vuur aanmaken. C.

مارة **marah** (ook ماراة), toorn, woede.

ماري **mari**, herwaarts! hierheen! *Kasana kamari*, her- en derwaarts. [Bat. *id.* V. Jav. *maréné*.]

ماس **masa**, I. tijd, tijdperk, saizoen. [Jav. *mangsa*. Skr. *māsa*, maand.]

II. het is niet te denken, toch wel niet; *masa*... *kah*, het zou toch niet...? *Masakan* id. [Jav. *mangsa*.]

ماسغ٢ **masing-masing**, ieder op zich zelf, iedereen; allen. [V. *asing*. Daj. al naar; *masing-masing*, allerlei soorten.]

ماسق **masak**, gaar, rijp, gereed voor 't gebruik; gelouterd, van metalen. [Bat. Daj. *id.* V. Mak. *tasà*.]

ماسق **masoek**, ingaan; ondergaan van de zon; — *agama*, tot eene godsdienst overgaan, die aannemen. *Mëmasoek*: — *dirinja*, zich met iets bemoeijen. *Mëmasoeki*, *kan*, *Bërmasoekmasoekan*.

ماسم **masam**, zie *asam*.

ماسن **masin**, zie *asin*.

Digitized by Google

ماسه **masih**, nog steeds. [Batav. Jav. *misih*, *měksih*.]

ماڠو **mangoe**, bevreesd, verbijsterd. [Kw. *id.*]

ماڠه **mangah**, hartkloppingen hebben. C. [Jav.? van *angah*?]

ماکن **makan**, eten, zich voeden; verteren van vuur, wegvreten van roest; *makan darah*, van het zwaard enz.; — *gadji*, loon genieten. *Makanan*. *Kamakanan*, opgevreten. *Těrmakan*, smakelijk. [Jav. *pakan*, voeder, *pangan*, spijs. Bat. *pahan*. Daj. *koeman*, eten, *pakanan*, voederen. V. *pakan*. I.]

ماکن **makin**, meer worden; meer en meer; *makin .... makin ....*, hoe... hoe..., bijv. — *bĕsar*, — *elok*, hoe grooter, hoe schooner; *saratoes* — *sapoeloeh*, voor tien ten honderd interest. [Bat. *mahin*. Jav. *mangkin*.]

ماکي **maki**; *mĕmaki*, bespotten, beleedigen. *Maki-maki*, ter bespotting nabootsen.

ماڬوڠ **magoeng**, soort van visch.

ماڬل **magĕl**, distilleerderij. C. Bat.

مالس **malas**, lui, vadsig, traag. *Kamalasan*, ook = *koekang*.

مالڠ **malang**; I. *oentoeng* —, tegenspoed, en ook zonder *oentoeng*, ongelukkig. [Gw. *alang*.]

II. titel van krijgsoversten. [C. Bengk.]

III. soort van aal.

مالڠ **maling**, nachtelijke diefstal: *pintoe* —, (achter?)deur waar de maleische vrouwen bij elkander zitten te praten. *Mĕmaling*. *Maling-maling*, steelsgewijs. [Jav. *id.*]

مالڬي **maligei**, paleis, inz. de bijzondere vertrekken van het vorstelijk gezin. [Jav. *malige*.]

مالم **malam**, nacht, beginnende met zonsondergang; — *ari raja*, de nacht vóór een feestdag; *begini* —, op dit nachtelijk uur; *malam malam ini*, hetz.; — *siang*, dag en nacht. *Samalam*, van nacht, gepasseerde nacht. *Bĕrmalam*. *Samalaman*, bij nacht. [Kw. *id.* Daj. *alem*, nacht; *andau malem*, gisteren. V. *kĕlam* en *pĕtang*.]

مالو **maloe**, beschaamd; *mĕmbri* —, smaad, schande, aandoen, beschaamd doen staan. *Kamaloean*.

مالو **malau** = هبالو.

مالهٔ **malah**, zelfs, en ook. [Jav. *id.*]

مالي **mali**, een snoer van juweelen, een krans van bloemen enz. *Bĕrmali*, *kan*. [Skr. *mālā* id.]

مام **mam**, aan de borst zuigen. C.

مامر **mamar**, gewond, gekwetst; verslagen, van smart. [Jav. verbijsterd.]

مامڠ **mamang**, aarzelen, twijfelen. C. [Jav. *id.*]

مامق **mamak**, oom van vaders zijde; ook titel van eerbied en gemeenzaamheid: — *pĕrampoewan* of alleen *mamak* (C.), oudere zuster van de moeder. Zie ook *mak*.

مامهٔ **mamah**, kaauwen. [Bat. *mama*. Jav. *id.* en *kĕmah*.]

مان **mana**, I. wie? wat? zooveel als; *orang* —, wat voor een man? *radja jang* — *itoe*, welke radja is dat? — *sakoewasa hamba*, zooveel als ik vermag; — *kala*, wanneer; *ka* —, *di* —, *dari* —, waarheen? waar? van waar? *Bĕgimana*, hoe? zoo. *Samana-mana*, waar ook. [Jav. *sĕméné*, *sĕmono*, zooveel als dit, — als dat.]

II. *mĕmpĕrmanai*, berekenen, optellen. [Skr. *māna*, maat, berekening.]

مانس **manis**, zoet; lief, zacht; overredend, ingang vindend, bijv. *moeloet*, *kata*; *kajoe* —, kaneel, *djari* —,

Digitized by Google

de vierde of ringvinger (ook *pĕmanis*), *itam* —, licht bruin. *Manisan*, zoetjes, lekkernijen. [Daj. *anis*. Bat. *manis*, glimmend, als met olie besmeerde dingen.]

مانسي **manoesija**, mensch, redelijk mensch. [Jav. etc. *id*. Skr. *mānoeśja*.]

مانغ **manoeng**; *bĕrmanoeng*, in gedachten verzonken. *Bĕrmanoengi*, id. (L.) [V. Jav. *mĕnĕng*, zwijgend.]

مانق **manoek**, Jav. vogel.

مانكم **manikam**, robijn; edelgesteente. [Tam.]

مانو **manau**, zekere roode rotansoort. T. [Bat. *mallo*.]

مانه **manah**, I. hart, gemoed. [Jav. *id*. Skr. *manas*.]

II. Mĕn. erfstuk. [Bat. *mano-mano*, souvenirs aan een overledene.]

مانيء **mani-mani**, koralen. [Skr. *maṇi*, juweel.]

ماو **maoe**, willen: — *oedjan*, — *mati*, het gaat regenen, hij gaat sterven. *Maoe ... maoe ...*, hetzij ... of. *Kamaoean*. [Daj. *makoe*, id.: dus is er verband met *akoe*, ik?]

ماور **mawar**, de roos, *rosa centifolia*: *ajar* —, rozewater. [*Mawar* staat voor *maward*, d. i. roze-water, zameng. uit de Arab. woorden *ma*, water, en *ward*, roos.]

ماوس **mawas**, de orang-oetan. [Bat. *id*.]

ماوڠ **mawang**, frisch van lucht, bijv. een blad. [C. Bengk.]

ماهل **mahal**, duur, hoog in prijs; *masa* —, een dure tijd. [Daj. moeijelijk; zeldzaam.]

ماي **maja**, schijn, gezigtsbedrog; schim. [Skr. *māj*ā id.]

ماير **majoer**; *sajoer-majoer*, allerlei groenten, ongeveer als *sajoer-sajoer*?

مايڠ **majang**, I. de bloemkolf der palmboomen. [Jav. Bat.? *id*.]

II. ook *pĕmajang*, eene soort van praauwen met ééne mast, die zeer snel zeilen.

مايڤاد **majapada**, de aarde T. [Skr. *mājā* en *pada*, de plaats der schijn.]

مايم **majam**, een goud gewigt van $^1/_{16}$ tail.

ماين **main**, spelen, voor zijn genoegen, tot uitspanning of uit aardigheid (niet in ernst) iets doen of zich ergens mede bezighouden. *Bĕrmain*, *kan*. *Pĕrmainan*. [Bat. *majam*.]

متري **matri**, zegel, cachet. *Mĕmatri*. [V. *mantra*.]

متو **matoe**, **mĕtoe**? een toetssteen (?) met eene schaal van 10 graden om goud te toetsen; één zulk een graad bijv.: *mas sapoeloeh* —, zuiver goud; een goud gewigt van $^1/_{10}$ majam (C.). *Matoe-loeloe*, *matoe-manikam*, paarlen, edelgesteenten. [C. Tel. V. *mata*, dat althans in de beide laatste zamenstellingen beter zin dan het eerste woord schijnt te hebben.]

متهاري **mataharĭ**, V. مات.

متي **moetija**, paarl. [Skr. *moetja*, id.]

متيار **moetijara** = *moetija*.

متيك Mĕn. = *moestika*.

مجلس **moedjĕlis**? schoon, welgedaan? ['t Arab. مجلّي? V. 't Arab. مجلس.]

مداي **moedaja**, C. = *daja*?

مدڠ **mĕdang**, soort van boomen die een zeer hard timmerhout (ijzerhout) opleveren, *laurineën*. [Bat. *modang*. Daj. *madang*.]

مراڭي **mĕragĕi**, soort van vogel.

مرباو **mĕrbau**, soort van boomen, die een zeer hard hout leveren, *intsia amboinensis*. [Bat. *morbo*.]

Digitized by Google

مرتوا **maratoewa** = *mĕntoewa*. V. *toewa*.

مرچ **moertja**, flaauw vallen, zijn zinnen verliezen. [Skr. *mōērtjhā*.]

مرچڤاد **mĕrtjapada**, de wereld. [Kw. en Skr.]

مرچو **mĕrtjoe**, uitkijk, hoogste top, wachttoren.

مرچون **mĕrtjoen**, vuurwerk. C. V. *mĕrtjoe*.

مردو **mĕrdoe**, zacht, liefelijk, van de stem. [Skr. *mrĕdoe*, zacht. Kw. *id.* liefelijk, geurig.]

مردهيک **mardaheka**, **mardeka**, vrij van heerediensten; vrij. *Mĕmardekakan*. [Jav. *mardika*.]

مرسيق **mĕrsik**, helder, van de stem. [Van *rĕsik*?]

مرڠ **mĕrang**, stoppels, stroo. [Jav. *id.*]

مرڠکو **mĕranggoe**, soort van kleine trom. C.

مرڠکو **mĕranggau**, zijne vrouw als onderpand bij een schuldeischer laten (C), of, van de vrouw, als onderpand bij den schuldeischer in huis wonen. M. [Van *ranggau*?]

مرڤات **mĕrapati**, V. *pĕrapati*.

مرڤلم **marpĕlam**, Mĕn. = *mampĕlam*.

مرڤولي **marpoelei**, Mĕn. = *mampĕlei*.

مرڤوين **mĕrpoejan**, soort van hard hout.

مرق **mĕrak**, paauw; *boenga* —, *poinciana pulcherrima* (M.) [Jav. *id.* Daj. Mak. *marak*.]

مرک **moerka**, toornig. *Mĕmoerkai*. [Jav. inhalig; ontevreden enz. Skr. *mōērkha*, dom, onverstandig.]

مرکولي **mĕrkoeli**, naam van een hoogen boom.

مرک **marga**, district (in Palembang). [Bat. stam, familie. Skr. *warga*.]

مرکستوا **mĕrga-satoea**, **mĕrgasĕtoe**, wild gedierte, inz. wild gevogelte. [Skr. *mrĕga*, hert, dier en *satoea*, zie boven.]

مرنتي **maranti**, soort van boom, die zeer hard hout levert (ook *soeranti*?), *dipterocarpea sp.* [Bat. id.]

مروندا **mĕranda** = *bĕranda*.

مروڠکي **mĕroenggei**, eene soort van boom, dez. als de *keloer*.

مروڤ **mĕrwap** = *awap*.

مرة **mĕrah**, Mĕn. titel aan de zonen van een soetan gegeven. T. [V. Bat. *mora*, rijk, Mal. *orang kaja* enz.]

مريک **marika**, volk, lieden? *marika-itoe*, voorn. van de 3e pers. meerv.: zijlieden.

مريکن **mĕrikan**, Amerikaansch dril.

مريم **marijam**, een kanon. *Mĕmarijamkan*, daarmeê schieten. [Jav. *id.*]

مريو **marijau**, eene mijn.

مس **mas**, V. امس.

مسار **mĕsara**, rantsoen, dagelijksche portie. [V. Jav. *isarat*.]

مستر **mister**, Eng. mister.

مستولي **mĕstoeli**, soort van zeer grove stof: spreekw.: *djoewal soetra*, *bli mĕstoeli*.

مستيک **moestika**, bezoarsteen; juweel. [Skr. *mastaka*? kop.]

مسکي **maski**, hoewel, ofschoon. [Port. *mäsque*.]

مسوي **masoei**, naam van een aromatieken bast.

مسي **misi**, (?) broos, bijv. van verdroogde bladeren. M.

مسيڠ **misijang**, soort van riet om te vlechten. M.

مسيو **masijoe**, Mĕn. buskruid; — *mĕntah*, salpeter.

Digitized by Google

مڠس **mangsa**, voedsel van wilde dieren. [Jav. id.]

مڠكار **mĕngkara**, het sterrebeeld de Kreeft of de Steenbok; *oedang* —, soort van garnaal (Mĕn. *o. bĕngkara*). [Jav. garnaal, zeekreeft. Skr. *makara*.]

مڠكاڠ **mĕngkaroeng**, V. *bingkaroeng*.

مڠكت **mangkat**, V. اڠكت *angkat*.

مڠكر **moengkoer**, een houten doos. C. [V. *mangkor*.]

مڠكس **mangkas**, hard, onrijp, ongaar. C.

مڠكس **mĕngkis**, schreeuwen, gillen. C. [= *mĕkik?*]

مڠكق **mangkoek**, kopje, kommetje om uit te drinken.

مڠكل **mĕngkal**, bijna rijp, van vruchten, bijna geel, van bladeren. T. [Bat. *mongkor*.]

مڠكل **moengkil**, gezwollen, opgeblazen. C.

مڠكو **mangkoe**, V. *pangkoe*.

مڠكودو **mangkoedoe**, Mĕn. = *bĕngkoedoe*.

مڠكور **mangkor**, soort van fraai versierde draagstoel. *Mĕmangkorkan*.

مڠكوڠ **mangkoewang**, Mĕn. = *bĕngkoewang*, eene soort van pandanus; *katjang* —, zekere peulvrucht, *pachyrrhizus angulatus*.

مڠكه **mangkih**, V. *tjongkah*.

مڠكين **mĕngkin** = *makin*.

مڠڬ **mangga**, de mangga, eene bekende vrucht.

مڠڬال **manggala**, aanvoerder. [Kw. Jav. id. Skr. heilzaam, gelukkig.]

مڠڬست **manggista**, *garcinia mangostana*, eene bekende vrucht.

مڠڬو **minggo**; *ari* —, Zondag. [Port. *domingo*.]

مڠڬي٢ **manggi-manggi**, de wortelboom, *rhizophora*. [V. Eng. Ind. *mangle* en Mak. *bakau*.]

مڠڬيس **manggis** = *manggista*.

مڠمڠ **mongmong**, een omroepers-bekken of gong.

مق **mak** (ook *ĕmak*), moeder (bij menschen en dieren); moedertje! een woord om oude vrouwen toetespreken; — *oewak*, oudere zuster van den vader (ook van de moeder?); — *moeda*, jongere zuster de moeder; — *kĕtjil*, zameng. *ma-tji*, tante, jongere zuster van den vader. Zie ook *Mamak*.

مقمل **mĕkmĕl** en ململ **mĕlmĕl**, soort van neteldoek.

مك **maka**, vervolgens, en; toen. [Jav. *mangka*.]

مكوت **makoeta**, kroon, vorstelijke kroon. [Jav. Skr. *makoeṭa*.]

مكيك **mĕkik**, schreeuwen, gillen. [Jav. *bĕkik*. V. *mèngkis*.]

مڬت **magat**, titel van aanzienlijke personen; titel van adel van moederskant (C.).

مڬه **mĕgah**, V. كڬ.

ملاتي **mĕlati**, naam eener welriekende bloem, *jasminum sambac*; — *tongking*, mĕlati van Tongkin, *pergularia odoratissima*. [Jav. *malaṭi*. Skr. *mālati*, id.]

ملاك **malaka**, naam van een boom, waarvan de vruchten gegeten worden, *emblica officinalis*.

ملر **mĕloer**, soort van *mĕlati*. [Jav. *mĕnoer*, id. Kw. *mènoer*, zilver. T.]

ملواتي **malawati**, = بلورتي *baloewarti*.

ملي **moelija**, aanzienlijk in tegenoverstelling van gemeen; grootsch, prachtig, luisterrijk; *makanan jang* —, fatsoenlijke kost. *Bĕrmoelijakan*, fatsoenlijk, deftig, splendied, onthalen.

Digitized by Google

Mĕmoslijakan, eer bewijzen. *Mĕmpĕrmoelija*, id. *Kamoelijaän*, grootheid, luister; pligtplegingen. [Jav. *id.* Bat. naam dien men door zijn gastvrijheid of mildheid heeft, eer die men door eene schoone daad behaalt. Skr. *maulja*? van *maula*, van zuiver, edel bloed.]

مليله **malelah**, staal. [Kw. *id.* Jav. glinsterende zwarte grond of zand.]

ملاينكن **mĕlainkan**, V. لاين.

مماي **mamai**, ijlen, wartaal spreken C.

مبالو **mĕmbalau**, = هبالو.

مبرع **mĕmbĕrang**, Mĕn. *bĕrang-bĕrang*, soort van otter.

مبرق **mambĕroek**, naam van den kroonduif op Waigioe. C.

مبغ **mambĕng**, cyclus van 12 jaar. C. [Jav. *ambĕng*, omringen. V. *moebang*.]

مبغ **mĕmbang**, soort van geesten.

مبغ **moembang**? overschot, surplus; tot overloopens vol, van eene maat. [V. *moebang*.]

مبو **mamboe** = ببو *bamboe*.

مڤس **mampoes**, dood [Van het gr. *apoes*.]

مڤس **mimpis**, = *mipis*.

مڤلم **mĕmpĕlam**, V. هڤلم *ampĕlam*.

مڤلي **mampĕlei**, bruid of bruidegom. [Tam. *mappilei* T.]

مڤي **mimpi**, droom. *Bĕrmimpi*, *kan*. [Jav. *impi*. Bat. *ipi*. Daj. *noepi*.]

مند **mamanda**, = *mamak*, van vorstelijke personen.

مڤوكن **mamanoekan**, soort van plant, *panax cochleatum* C. [Van *manoek*?]

مڤيرن **mĕmaniran**, soort van plant, *aeschynomene pumila*; — *poetih*, *portulaca quadrifida*.

منت **mĕnta**, = مات III.

منت **minta**, V. ڤنت *pinta*.

منتار **mantari**, Mĕn. = *mata-ari*.

منترا **mantra**, tooverformule, incantatie. *Mĕmantrai*, betooveren. [Jav. Skr. *id.*]

منتري **mantri**, raadsheer, titel van sommige hoogere ambtenaren; de koningin in het schaakspel. [Skr. *mantrī*. Jav. titel van mindere ambtenaren.]

منتك **mantik**, uit zaad opkomen, voortspruiten. C. Batav.

منتو **mĕntoewa**, V. *toewa*, oud.

منته **mĕntah**, raauw, onrijp. [Jav. *id.* Bat. *tata*, *matah*.]

منته **moentah** (ook *moetah*), misselijk; braaksel: *obat* —, braakmiddel. *Mĕmoentahkan*. [Bat. *oetah*.]

منتيك **mĕnteiga**, boter. [Port. *manteiga*.]

منج **mandja**, toegevend. C.

منجاڠن **mĕndjangan**, hert. [Jav. *id.* Mak. *djonga*.]

منجر **mandjoer**, vergiftig; scherpsnijdend, welsprekend. [C. Jav. en Bat.]

منجڤاد **mandjapada**, de aardbol. [Skr. *manoedjapada*.]

منجلس **mĕndjĕlis** = مجلس.

منجوڠن **mandjoengan**, soort van boot. C. [V. *moentjoeng*.]

منچت **mĕntjit**, Mĕn., muis. [Bat. *monsi*. V. *samoensit*, een weinig.]

منچڠ **moentjoeng**, vooruitstekend gelijk de snuit van een dier; snuit, snoet. [Bat. *moensoeng*.] *Pĕrmoentjoengan*, kleine bijgebouwen naast een huis?

منچق **montjak**, zwaardedans.

منداڤ **mĕndapa**, open gebouw om gasten te ontvangen enz. [Jav. *pĕndapa*. Skr. *mandapa*.]

مندرا **mĕndra**, dienstmaagd C. [V. دار?]

مندرس **mĕndaras**, = *dadap*? [V. Skr. *mandara*.]

مندرسه **mandarsah**, kleine bidplaats. Arab. مدرسة. Ook *bandarsah*.

Digitized by Google

مندغ٢ **mandang-mandang**, langzamerhand, trap voor trap. C. BENGK.

مندق **mĕndak**, bezinken: — *kahwa*, koffijdik. *Bĕrmĕndak*. *Mĕmĕndakkan*, *i. Mĕmpĕrmĕndak*, *kan*, *i. Pĕmĕndak*. D. [Gw. *ĕndak*?]

مندق **moendoek**; *tikoes* —, mol M. rat. C.

مندل **mandoel**, onvruchtbaar, kinderloos.

مندليك **mandalika**, I. soort van boom, *artocarpus rigida*.

II. opperhoofden, aanvoerders. C.

مندم **mĕndam**, bedwelmd, in vervoering van zinnen; dronken. [JAV. *mĕndĕm*, dronken.]

مندم **moendam**, groote koperen kom. T. [BAT. *moendom*.]

مندور **mandoer**, een mandoor, opziener. [PORTUG. *mandador*.]

مندة **mindah**, V. *indah*.

مندي **mandi**, baden, zich baden, wasschen. *Mĕmandikan*. *Pĕrmandian*.

مندي **mandei**, V. *andei*.

منديرا **mandeira**, = *bandeira*.

منديكي **mandiki**, = *kĕmandiki*.

منسيڠ **mansijang**, MĔN. zekere plant, wier lange driehoekige bladeren tot vlechtwerk dienen. T. [BAT. *basijang*.]

منڠ **mĕnang**, overwinnen, de overwinning behalen. *Mĕmĕnangkan*. *Kamĕnangan*, overwinning; teekens van overwinning. [JAV. *id.* BAT. *monang*. DAJ. *manang*.]

منتو **mĕnantoe**, schoonzoon, schoondochter. [JAV. *mantoe*. MAK. *mintoe*. BOEG. *mènètoe* V. *mĕntoewa*.]

منورا **manoera**, een zeker Siameesch maskerspel, waarin de geschiedenis van Rama vertoond wordt.

منيڽ **mĕnjan**, V. *kĕmĕnjan*.

موا **moewara**, plaats bij de monding eener rivier. V. كوال. [BAT. *id.*]

موبڠ **moebang**, [1] rondgaan, om iets heen gaan. *Moebangkan*. [JAV. *moebĕng*. V. *mambĕng*.]

[2] de groene schil van eene kokosnoot; jonge vruchten.

موت **moewat**, inhouden, bevatten, geladen zijn. *Mĕmoewat*. *Moewatan*. [JAV. *amot* id., *abot* gw. *bot*, zwaar, DAJ. *boewat*.]

موتڠ **moeting**, vlek, vuile plek.

موتة **moetah**, = *moentah*.

موجر **moedjoer**, regtuit, niet dwars; gelukkig in 't spel. *Mĕmoedjoeri*, een spel winnen. [JAV. *id.* gw. *oedjoer*.]

مود **moeda**; I. jong; onrijp; licht van kleur, tegenovers. van *toewa*; *anak* — (of *oeda*), zie *anak*. [Gw. *oeda*. BAT. *oeda*, jongere broeder van iemands vader, *mĕngoeda*, jong.]

II. onnoozel, onervaren. [KW. *moeda*. SKR. *mōēḍha*, id.]

مودك **moedik**, V. اودك *oedik*.

مودل **moedal**, kapitaal, fonds om handel te drijven. *Bĕrmoedal*. *Samoedal*, compagnon. [Cr. TEL.]

مودو **moedoe**, sober, matig. [C. BENGK.]

مودة **moedah**, gemakkelijk, ligt; = *moerah*. *Mĕmoedahkan*, *mĕmpĕrmoedahkan*, ligt tellen, gering achten. *Moedahan*. *Kamoedahan*. *Moedah-moedahan*, ligtelijk, welligt. [BAT. *moeda*. V. *moerah*.]

مورڠ **moerang**, lont voor een kanon. [PORT. *murráō*.]

مورڤ **moerap**, rood, bloedrood. C. [JAV. *moeroeb*, flonkeren van het vuur, gw. *oeroeb*.]

مورم **moeram**, dof, van glans; bedroefd, verdrietig, niet vrolijk. [V. *soeram*.]

Digitized by Google

مورة **moerah**, goedgeefsch, mild; goedkoop. *Kamoerahan*, milddadigheid. [Jav. *id.* Daj. gemakkelijk; mild. Bat. *moera*, goedkoop, gemakkelijk. V. *moedah*.]

موري **moeri**; I. soort van katoenen stof uit Voor-Indië.

II. kleine fluit M. [Perz. aarden pijp aan eene waterleiding.]

موري **moerei**, soort van vogel. [V. *noeri*.]

موسڠ **moesang**, soort van dier, — *djèbat*, civetkat, — *akar* = *tanggaloeng*. [Jav. *id.* Bat. *misang*.]

موسم **moesim**, moeson, jaargetijde: *tiga* — *gĕnap*, drie moesons (bijv. natte moesons) d. i. drie jaren. [Arab. موسم.]

موسة **moesoeh**, vijand. [Bat. *moesoe*. Jav. *moengsoeh*.]

موڠت **moengoet**, waggelen. C. Batav.

موق **moewak**, fazant.

موك **moeka**, gelaat, aangezigt; — *bantal*, de einden van een rond kussen; — *djalan*, het punt van uitgang; *di* —, vóór, *en face*. *Mĕnjamoekakan*, tegenover elkander confronteren. [Kw. *id.* Skr. *moekha*.]

موكم **moekim**, distrikt met eene moskee. *Pangoeloe* —, de bediende van de moskee, die haar schoon houdt enz. [Arab. مقيم?]

موكة **moekah**, overspel. *Bĕrmoekah*.

موڭر **moega-moega**, Jav. moge, dat (bij wenschen).

موڭة **mogah**, soort van zijden stof (C.), van neteldoek (M.).

مول **moela**, oorsprong, begin; *dari pada* — *nja kĕtjil*, van klein, d. i. van zijn jeugd, af aan. *Mĕmoelai*, beginnen, het eerst iets doen. *Moelamoela*, ten allereerste. *Bĕrmoela* en *sabĕrmoela*, een woord om aanteduiden dat een nieuw verhaal enz. gaat beginnen; nu, voorts. *Bĕrmoelamoela*. *Kamoelaän*. *Pĕrmoelaän*. [Jav. Bat. *id.* Skr. *id.*]

مول **moewal**, een afkeer van iets hebben M. [V. Jav. *mawal*, tegenspreken.]

مولت **moeloet**, mond; — *manis*, overredend, — *pandjang*, langtong; *pindjam* —, zich van een voorspraak voorzien; — *tong*, het spongat van een vat.

مولر **moeloer**, V. لولر *oeloer*.

مولس **moelas**, kramp in de ingewanden. [Jav. *moelĕs*, zich omdraaijen. Gw. *oelĕs*?]

مولق **moelik**, schoon, fraai, uitgezocht?

موهن **moehoen** V. ڤوهن *poehoen*.

موي **moei**, = بوهي.

موي **moewei**, rijzen, van deeg; zich uitbreiden, van vuur. *Bĕrmoewei*. *Mĕmoewei*, *kan*. D.

موبڠ **moejang**, overgrootvader? voorouders. [V. *memang*.]

مها **maha**, groot, hoog, zeer, alleen als het eerste woord eener zamenstelling: *marahadja*, grootvorst, *mahabangsawan*, hoogedel, *mahabĕsar*, zeer groot, *mahamoelija*, hoogaanzienlijk, Excellentie, *maharĕsi*, een heilige (Skr.), *jang mahatinggi*, de Allerhoogste.

ميا **mija**, soort van aap. [Cr. Bengk.]

ميتر **mitar**, **metar**, mikken, het geweer of geschut rigten. [Verbastering van مسطر?]

ميجور **midjoe-midjoe**, linzen, moeskruiden.

Digitized by Google

ميرات **merat**; *nabi* —, Mohammed. [Měn. 't Arab. مِعْراج.] T.

ميرغ **miring**, V. *iring*, ايرغ.

ميره **merah**, rood, roodbruin; — *tĕloer*, doijer van een ei. [V. Jav. *mirah*, robijn.]

ميس **mesa**, tafel. *Mesan*, grafsteen. (C.) [Port. *mesa*.]

ميسا **misa**, rooken, den rook ophalen, zoo als van tabak, opium enz. [V. *bisa*.]

ميسن **misan** en **misanan**, Jav.? de betrekking van kleinkinderen van broeders of zusters; achterneef.

ميسي **misei**, knevels, baard. [Tam. V. *koemis*.]

ميڠكوك **menggok**, krom, scheef. [Jav. *id.* op zijde buigen.]

ميڤس **mipis**, V. تيڤس *tipis*.

ميك **miga** (**mika**), voornwd. van den 2en persoon.

ميڭ **mega**, wolk; draaghemel; soort van uitslag (C.). [Jav. id. Skr. *megha*.]

ميلن **miloen**, soort van bovennatuurlijke wezens C.

ميڠ **memang**, vroeger, oudtijds. [Mak. Boeg. *id.*]

مينا **mina**, de gewone béo van het vaste land van Indië, waar hij mino heet.

مينم **minoem**, drinken. *Minoeman*, *Pĕrminoeman*. [Bat. *id.* Jav. *nginoem*. Mak. *inoeng*. Boeg. *minoeng*.]

مينچه **mentjah**, = *mina*. [Jav. *mentjo*.]

ميوڠ **mijoeng**, soort van dans op het Maleische schiereiland.

ميوه **mewah**, overvloedig T.

مينيق **minjak**, olie; — *sapi*, boter. *Mĕminjak*. [Bat. *mijak*.]

ن

ناتر **natar**, grond waar iets op staat, zoo als de vlakke grond voor een huis; grondkleur eener geverwde stof; bodem van het water. [Jav. *latar*, plein voor een huis; grondkleur.]

ناتڠ **natang**, luik om licht door te laten.

نادي **nadi**, de pols; *oerat* —, slagader. [Skr. *nāḍi*, id.]

نارك **naraka**, de hel. [Skr. *nāraka*, id.]

نارون **naroen**, soort van visch. [C. Bengk.]

ناسر **nasoer**, kankerachtig gezwel.

ناسي **nasi**, gekookte rijst.

ناڠي **nangi**, een big, jong varken.

نائل **napal**, soort van talk, die zich als zeep in het water oplost, steatiet.

نائه **napoeh**, soort van muskusdier, *moschus napu*.

ناكل **nakal**, slecht, ondeugend.

ناكم **nakam**, V. *bakam*.

نأك **naga**, fabelachtige slang, draak. *Alamat bĕr* —. [Jav. *id.* Skr. *nāga*.]

ناڭساري **nagasari**, soort van bloemdragenden heester, *mesua ferrea*.

نالة **nalih**, drooge maat van 16 gantangs of $^1/_{50}$ kojan. [Skr. *nāḷī*, holle stengel.]

Digitized by Google

نام **nama**, naam; — *daging*, de naam van een kind (C.) *Mĕnamai*. *Tĕrnama*, van naam, beroemd. *Sanama*, naamgenoot. [Jav. *id*. Skr. *nāma*.]

نانس **nanas**, ananas. [Jav. *id*. Bat. *honas*. Daj. *kanas*.]

نانغ **naning**, soort van gele wesp. T. [Bat. en Daj. *id*.]

نانه **nanah**, etter. *Bĕrnanah*. [Jav. *id*. Bat. *nana*.]

ناوغ **naoeng**, schaduw, lommer. *Bĕrnaoeng*. *Mĕnaoengi*. *Pĕrnaoengan*, schuilplaats. [Bat. *laoeng*, id.]

نايك **naik**, omhoog gaan, klimmen; vermeerderen, toenemen; met iets aan den gang gaan; verder, hooger, meer: — *kapal*, aan boord gaan, — *darat*, aan wal gaan; *matahari* —, de zon gaat op; — *hadji*, ter bedevaart opgaan; *inggan ini* —, van nu voortaan; — *bĕsar*, groot worden; — *mampĕlei*, bruigom worden; — *soerat*, een geschrift opstellen; — *toeroen*, op en neder. *Mĕnaiki*, *kan*. *Kanaikan*, voertuig, rijdier, vaartuig. [Bat. *naek*.]

نايم **najam**, ploegijzer. [C. Batav.]

ناية **najah**, talrijk. C.

نتنت **natnat**, mijt, klander. C. Batav. [Eng. *gnat*, mug?]

نتياس **nĕtijasa** = ننتياس.

ندغ **nĕdĕrang**, schetteren als eene trompet. C. V. هندغ.

نراچ **naratja**, weegschalen, balans. [Kw. *id*. Jav. *tĕradjoe*? Skr. *nārātja*.]

نراي **nerai**, soort van boom, die aan de kust groeit. C.

نربيس **noerbisa**, soort van vergif. C. [? Skr. *nirviša*, tegengift.]

نروستو **naroestoe**, eig. spijknardus en van daar welriekend gras, zoo als *andropogon muricatus*, als zoodanig gebruikt.

نست **nista**, spot, beleediging. *Mĕnista*, *kan*. [Jav. *niṣṭa*, schandelijk, ongeoorloofd.]

نستاف **nastapa**, vloek die op iets rust. [Kw. zich onthouden, boete doen.]

نسچاي **nistjaja**, zekerlijk, vast. *Sanistjaja* hetz. [Skr. *ništjaja*, zekerheid.]

نغ **ning**, V. هنيغ.

نغك **nangka**, soort van vruchtboom, *artocarpus integrifolia*, de zuurzak. [Jav. *id*.]

نغكق **nĕngkoek** = *tĕngkoek*.

نغكل **nanggal**, ploegstaart. [V. *tanggala*.]

نغلغ **nanglong**, stellaadje om op te staan ten einde beter te kunnen zien. [V. *tenglong*.]

نڤس **nĕpas**, soort van boom. C.

نڬارا **nĕgara**, soort van trom. [Eig. de rijkstrom? V. نڬري.]

نڬتارن **nagataroen**, zekere wonderboom in 't bezit van den sultan van Mĕnangkabau. T. [Skr. *nāgataroe*.]

نڬري **nagĕri**, stad, hoofdstad; gewest, land. [Jav. *nĕgari*. Skr. *nagara* en *nagarī*.]

نلاين **nalajan**, visscher, *orang-laut*. [Skr. uit *nāra*, water en *ajana*, weg: een die steeds op het water is.]

نم **nĕm** = انم.

نمبي **nambi**, soort van melaatschheid. M.

نمڤغ **nĕmpang**, nu; op denzelfden tijd. C.

نمڤق **nĕmpak** = *tĕmpak*.

نمنم **namnam**, soort van vrucht, *cynometra cauliflora*.

نن **nan**, Mĕn. = يڠ.

نن **nin**, poët = *ini*; *patik* —, ik hier.

Digitized by Google

ننتي **nanti**, op iets wachten, afwachten; zullen, zullen zijn. *Mĕnanti*, *kan.* [Jav. *nganti*, gw. *anti*, wachten; tot aan toe. Bat. uitroep om iemand stil te doen staan.]

ننتياس **nĕntijasa** en **santijasa** of **sanĕntijasa**, voortdurend, bestendig; — *ari*, den geheelen dag. [Kw. *nitjasa*. Skr. *nitjaśas*, id.]

ننڈ **ninda**, V. نينق.

نوري **noeri**, eene papegaai-soort uit de Molukken, de lorrie.

نونا **nona**, I. ongehuwde vrouw, jong meisje.

II. *boewah nona*, zekere vrucht, *anona muricata*.

نونيا **nonja**, getrouwde vrouw van Europesche of Chinesche afkomst. [Jav. *njonjah*.]

ني **nija**, kraag van een kleed. C.

نياڬ **nijaga**, muzijkant. [Jav. *id.* V. *bĕniaga*.]

نيان **nijan**, echt; waarlijk, inderdaad, ong. = *sakali*. [Volg. C. plat-mal. V. Jav. *njana*, meenen.]

نيبوڠ **niboeng**, soort van palmboom, *areca nibung*, die goed timmerhout geeft. [Bat. *liboeng*.]

نيتيه **nitih**, metamorphose. C. [Kw. *titis* en *nitis*, zielsverhuizing.]

نير **nira**, ongegiste palmwijn. [Skr. *nīra*, water; sap. V. *toewak*.]

نيرو **niroe**, Mĕn. = پيرو.

نيري **niri**, soort van woudboom. C.

نيڤس **nipis** = *tipis*. [Bat. *id.*]

نيڤه **nipah**, soort van palmboom, de poelpalm, *nipa fruticans*.

نيل **nila**, indigo-blaauw; bereide indigo. [Jav. id. Mak. *njila*. Skr. *nīla*, id.]

نيلر **niloer**, kristal [= Perz. *baloer*?]

نيلس **nilĕs**, haastig loopen. C. Bengk.

نيلكندي **nilakandi**, eig. blaauwhals; naam van de paauw en de blaauwe gaai; ook voor *nilam*. [Skr. *nīlakaṇṭa*.]

نيلم **nilam**, Mĕn. *dilam*, soort van melisse. T.; saphier? [Tam. ? V. *nila*.]

نيلي **nilei**, geschatte waarde. *Mĕnilei*, *kan*, schatten. *Tĕrnilei*, bijv. — *dĕngan ĕmas*, met goud gelijk geschat, *tiada* —, onwaardeerbaar.

نينق **ninik**, grootvader of grootmoeder, — *moejang*, voorouders. *Ninda*, vorstelijke grootvader of -moeder. [Jav. *nini*, grootmoeder. Bat. *nini*, achterkleinkind.]

نيني **ninei**, in eene rij achter elkaar gaan. C.

نيور **nijoer**, Mĕn. = پيور.

و

وات **wat**, afgodentempel. C. [V. Kw. *boejoet*, id.]

واج **wadja** = *badja* I.

وادڠ **wadoeng**, soort van bijl. C. [Jav. id.]

وارڠ **warang**, I. makker, kameraad, bij het spelen. *Sawarang*, hetz. [V. *baroeng* I.]

II. eene kris insmeren om haar te bewaren. C. [V. *barangan* I.]

وارڠ **waring**, soort van net. C. Batav.

واڠ **wang** (ook اوڠ *oewang*), I. geld;

Digitized by Google

munt, een dubbeltje, 10 duiten; — *kĕrtas*, papieren geld; *boenga* —, interest.

II. vallei, laagte, dal. C.

III. paleis. C.

والغ **walang**, droefheid. [Jav. onzeker, ongerust.]

والي **wali**, soort van sjerp. C. [Zie ook 't Arab. والي.]

وان **wan**, zekere titel; *intjé* —, titel van de ongehuwde zonen en dochters van den bĕndara en den toemĕnggoeng.

واوه **wawoeh**, een papieren vlieger.

وايغ **wajang**, de wajang of chinesche schimmen; eene wajangpop; een wajangspeler; — *koeroeng*, de balken, die de hut achter op een schip vormen (V. *koeroeng*). *Wajangan*, een wajangdrama. [Jav. V. *bajang* I.]

ودانى **wadani**, soort van plant, *quisqualis sp.* C.

وراڠن **warangan** = *barangan* II.

ورت **warta**, tijding, berigt, gerucht, wat men van iemand of iets zegt. *Pawarta*, hetz. *Mĕwartakan*. [Jav. *id.* Skr. *wārtā*. V. *barita*.]

وان **warna**, kleur. [Jav. *id.* Bat. *borna*. Daj. *barana*, soort. Skr. *warṇa*.]

ورور **warwar**, schreeuwen, uitroepen. *Mĕwarwarkan*. C. [V. *soewara* of Jav. *oewar*, uitstrooijen, bekend maken.]

وسڠك **wasangka**, twijfel, aarzeling. C. [? V. *sangka* en Skr. *wiśangka*, zonder vrees.]

وڠكڠ **wangkang**, chinesche jonk. [Chin. ?]

وق **wak**, V. اوق *oewak*.

ولندا **wĕlanda**, Jav. Holland, Hollandsch.

ولندوي **wĕlandoewi**, Hollandsch.

وليمن **waliman**, zekere fabelachtige vogel, die dient om er op door de lucht te vliegen. [Skr. *vimāna*, godenwagen, Kw. *wilmana*, een reus met vleugels. V. *radjawali*.]

ونجي **wandji**, welriekend. M. [Jav. *wangi*.]

ويرڠ **wirang**, Bandj. zwart, donker bruin. [Jav. *irèng*. Bat. *birong*.]

ه

هابس **abis**, geheel en al, gedaan of op, zoodat er niets over is: — *wang hamba*, mijn geld is op, — *di makan*, opgegeten; — *lah tjarik tjarik*, geheel in flarden; *abis* en *abis-abis bĕsar* van de uiterste grootte, — *nja ampat asta*, op zijn allergrootst genomen, vier ellebogen. *Abis-abis*, ten allerlaatste. *Bĕrabiskan*. *Mĕngabiskan*. *Abisan*. *Pĕngabisan*. [Jav. *wis*.]

هابو **aboe**, asch, stof. *Aboe-aboe*, eene soort van visch. [V. كابو Jav. Mak. Boeg. *awoe*. Bat. *haboe*, ook: betrokken van de lucht enz.]

هاتي **ati**, hart, gemoed; moed; *satoe* — *dĕngan*, eensgezind zijn met; — *poetih*, wit, d. i. vlekkeloos rein, opregt, hart, — *bĕsar*, hooghartig, trotsch; — *kĕtjil*, misnoegd, ontevreden; laaghartig, laf; — *bengkok*, geveinsd; *mĕnahan* —, de opwelling van zijn gemoed intoomen; *mĕmbri* —, moed

Digitized by Google

geven; *di dalam — nja*, in zijn hart was d. i. hij dacht bij zich zelven. [Jav. *id.* Bat. *atè.* Daj. *atäi.* Mak. *ai*, ademhaling, hart.]

هادف **adap**, voorzijde, front; vóór (ook van den tijd); *balik* —, (bladeren) die aan de voorzijde wit en aan de andere zijde groen zijn. Bot. wb. *Bĕradap. Mĕngadap*, vóór zich hebben; tegenwoordig zijn bij iets; voor zijne meerderen of den Vorst verschijnen: *diadap*, van den Vorst, die zijnen hofstoet bij zich heeft of ten gehoore ontvangt. *Mĕngadapi*, *kan. Adapan*, vóórzijde; wat men vóór zich heeft, aanstaande: — *dan blakang*, vóór- en achterkant, *moesim* —, de aanstaande moeson; *di* —, in tegenwoordigheid van. *Bĕradapan. Pĕngadapan*, ook: gehoorzaal, plaats waar de Vorst receptie houdt, hof. *Adap-adap: nasi* —, de rijst, die op de bruiloft vóór bruid en bruidegom geplaatst wordt. [Jav. *adĕp*, *arĕp.* Bat. *adop*; *mangadop*, dienen bij iemand, *mangadopi*, tegenwoordig zijn bij iets.]

هارس **aroes**, I. stroom, drift van het water. [Mak. *ároesòe.*]

II. behoorlijk, vereischt; geoorloofd: *sa — nja*, men moet, 't is behoorlijk. *Kaäroesan.* [Jav. *id.*]

هارڤ **arap**, hoopen, vertrouwen hebben, staat maken, rekenen op. *Mĕngarap*, *i*, *kan. Arapan. Pĕngarapan.* [Bat. *id.*, in de verwachting verkeeren van iets te krijgen.]

هارڤ **arip**, I. slaperig, ook van de oogen zelve. *Pĕmarip*, eene slavin om den Vorst in slaap te maken. [Jav. *id.*]

II. gillen, schreeuwen. C. (van kinderen die slaap hebben?)

هارم **aroem**, welriekend, geurig. [Jav. *id.*]

هارو **aroe**, beroering; maalstroom, schuimend water. *Mĕngaroe*, beroeren; opstoken. *Aroean.* [V. *aroeara*, *aroebiroe.*]

هاري **ari**, dag; etmaal: *satèlah — malam*, toen het nacht geworden was; *satèlah — siang*, toen het helder dag geworden was; — *soedah djaoeh malam*, het is al diep in den nacht; — *raja* of — *bĕsar*, het feest na de vasten; feestdag in 't algemeen?; — *jang baik*, een gunstige dag; *arini* (*ari ini*) heden. *Saäri*, een dag lang; ook = *soeatoe ari. Saäriari*, alle dagen; dagelijksch. *Bĕrariarian*, dagen lang. *Saäriarian*, den ganschen dag lang, in tegenoverst. van *samalammalaman.* [Jav. Bat. *id.* Mak. *allo.* Daj. *andau.* V. *mata-ari.*]

هاڠت **angat**, gloeijend, heet: *ajar jang* —, *dan ajar jang sĕdjoek*, water dat warm en water dat koud is; *toeboehnja* —, *marahnja* —, zijn toorn gloeide. *Mĕngangatkan.* [Jav. *id.* laauw, warm.]

هاڠس **angoes**, verbrand, verschroeid: *djèka di bakar poen*, *tiada* —, al steekt men het in brand, het verbrandt toch niet; *roempoet poen* —, *sapĕrti di makan api*, ook het gras was verschroeid, als was het door het vuur verteerd: — *lah moeloet amba*, mijn mond is verschroeid. *Mĕngangoeskan.* [Jav. *id.* roet.]

هاڤس **apoes** (ook *ampoes*), uitgewischt. *Mĕngapoes*, *kan. Mampoes*, dood. [Bat. *id.* V. *poepoes.*]

هاڤق **apak**, reuk van gedroogde visch.

هالس **aloes**, fijn, wat niet of naauwlijks door de zintuigen waar te nemen is, bijv. een fijn weefsel, eene fraaije stem (eene stem, waarvan men niet bemerkt dat zij door een mensch wordt

Digitized by Google

voortgebragt, als 't ware eene geeste-nstem?); *orang* —, geesten. *Mĕngaloesi*, naauwkeurig onderzoeken (C). [JAV. DAJ. en MAK. *áloesoé* id. BAT. *id.* spierwit.]

هاور **awar**, pest, epidemie. C. [V. JAV. *oewar*, uitstrooijen.]

هاور **aoer**; *boeloeh* —, fijne soorten van bamboes. [BAT. *aor*. V. JAV. *awĕr*, touw.]

هاوس **awoes**, droogte van keel; dorst; brand in het koorn; verteerd door roest. (T.) [BAT. *awoes*.]

هاي **ai**, helaas!

هايم **ajam**, hoen, kip; — *saboeng*, vechthaan, *indoek* —, leghen; — *oetan* en — *biroega*, het wilde of boschhoen; *gallus bankiwa* en *g. furcatus* of *varius*, het eerste ook wel: fazant; — *goenoeng*, eene soort van patrijs? — *ajar*, waterhoen, *fulica*; — *padi*, spriet, kwartelkoning. [JAV. *id.*]

هان **anja**, behalve, tenzij, slechts. [V. JAV. *anjar?*]

هاپت **anjoet**, met den stroom meê op het water drijvend. *Bĕranjoetan*. [KW. *id.* MAK. *anjoe*.]

هاپر **anjir**, dierlijke stank, stank van den adem. [BAT. *angir*.]

هباي **oebaja**, volstrekt. [V. باي gevaar.]

هبلور **abloer**, kristal. [PERZ. *baloer*.]

هربيرو **aroe-biroe**, overlast dien men van iemand heeft. *Mĕngaroebiroekan*. [V. هارو. JAV. *id.*]

هرتل **artal**, orpiment. [SKR. *haritala*, geel orpiment.]

هردق **ardik**, berisping; straf. *Mĕngardik*. *Kaärdikan*. [= ردق *rĕdik*.]

هرق **ĕrik**, klaaggeschrei van droefheid of pijn. *Mĕngĕrik*. [JAV. *kĕrik*, *ngĕrik*, een krijschend geluid maken.]

هركت **arkit** = راكت *rakit*.

هرلغ **orlong**, eene vlaktemaat van circa 67 □ el [80 □ eng. yards.]

هرهار **aroe-ara** (ook *oeroe-ara*, *iroe-ara*), rumoer, oploop, verwarring. *Mĕngoeroearakan*. [V. هارو. JAV. *roe-ara* en *aroeara*.]

هريڤن **aringan**, V. ريڤن.

هريمو **arimau**, (MĔN. voor *rimau*) tijger; soort van pel; — *toengal*, koningstijger, — *koembang*, zwarte panter, — *dahan* (= — *lalat?*) *felis pardus*, — *tĕlap*, gewoon luipaard, *fel. leopardus* (C.) — *akar*, panter? — *balar*, tijger? [KW. *rimong*, id. BAT. *arimo*, zekere tijgerkatsoort.]

هست **asta**, elleboog, el, lengte van den elleboog tot den top van den middelsten vinger: *satoe* — *doea poeloeh ampat djari*. Zij wordt ook verdeeld in 2 *djĕngkal*, ieder van 2 *salĕmpap*. [JAV. BAT. *id.* SKR. *hasta*.]

هڠ **ang? ong?** titel van hoofden. [V. اڠ.]

هڠس **angsa**, (ook *gangsa*) gans. [SKR. *hansa*.]

هڠك **ingga**, grens; tot aan, tot dat; zoodat; slechts; toen. *Inggan*, *saïngga* en *saïnggan*, hetz. *Bĕringga: tiada* — grenzeloos, zonder einde. *Pĕringgaän*.

هڠكر **inggar** = *inggap*. [C. BENGK.]

هلالغ **alalang**, MĔN. = لالغ.

هلامن **alaman**, plein (met eene laan?) voor een huis; erf, voorhof. [BAT. straat tusschen twee rijen huizen. Volg. C. TEL.]

هلب **ĕlba**, soort van aromatisch zaad. C. [V. هلبن.]

هلبالغ **oeloebalang**, voorvechter; lijfwacht, doeblang. [JAV. BAT. id. Van *oeloe* en *bala*, vóór de legertroepen staan?]

Digitized by Google

هلبڤس **oeloebangsa**, V. بڤس.

هلبن **alaban**, Měn. = *lĕban*.

هلبه **alabah**, Měn. = *lĕbah*.

هلت **alat**, vreemd, niet verwant. [V. Bat. *olat*.]

هلڠ **alang**, Měn. = *lang*.

هللنتر **alilintar**, bliksemflits, bliksem. [Van *lintar*. V. *loentar*.]

هلنته **alintah**, Měn. = لنته.

هلورا **alora** = گلورا.

هلون **aloewan**, front, voorzijde; voorsteven van een schip; voorhoede van een leger. [Mak. *olowang*, eig. rigting. V. الو *alau*.]

هلي **ĕlei** (ook *lei*), wordt gebruikt om vlakke voorwerpen optetellen, zooals bladeren, stoffen enz., of ook lange en dunne, zooals haren, veêren enz.; *salei*, één ...

هلي **alija**, gember.

هليبلي **ĕleibĕlei**, vergeetachtig, zorgeloos. C.

هليج **aledja** Měn. = ليج.

هليڤن **alipan**, Měn. = ليڤن.

هليمون **alimoen**, onzigtbaar. *Alimoenan*, een tooverformulier om zich onzigtbaar te maken. [Bat. *alimoenan*, id. V. Jav. *siloeman*.]

هب **amba**, dienaar; ik: — *radja*, lieden die aan de dienst van den Vorst verbonden zijn. *Bĕramba*. *Bĕrambakan*. *Pĕrambaän*. *Jang di pĕr* —, ik, tegenov. van *jang di pĕrtoean*. [Bat. *id*.]

هباجڠ **ambatjang**, Měn. = *matjang*.

هبارو **ambaroe**, of هبارڠ *ambaroeng*, beschoeijing van eene rivier L.

هبالڠ **ambalang**, I. neêrgeworpen, neêrgevallen. *Měngambalang*. *Bĕrambalangan*. [Jav. *'mbalang*, werpen.]

II. *kajoe* —, soort van meubelhout.

هبالو **ĕmbalau**, (ook *balau*, *mĕmbalau* en *malau*), [1] eene *dipterocarpea*, die een goed hout voor masten levert; [2] schellak. — *boenga*, eene soort van meubelhout.

هبت **ĕmbat**, tegenhouden, den weg afsnijden; dwarsboomen; vervolgen om tegentehouden. *Saimbat*, een slag op den rug met een wapen (C.). *Měngĕmbat*. *Měmpĕrĕmbat*. *Bĕrĕmbatĕmbatan*. *Pĕrĕmbatan*. [V. ببت.]

هبر **amboer**, gestrooid, verstrooid. *Měngamboer*. *Měngamboerkan*. *Amboeran*. *Bĕramboeran*. *Tĕramboeran*, van edelgesteenten, tranen.

هبس **ĕmboes**; *měngĕmboes*, blazen, wind maken, ook van den wind zelven. *Měngĕmboeskan*, *i*. *Ĕmboesan* en *pĕngĕmboes*, ook blaasbalg. [Bat. *omboes*.]

هبو **imbau**, Měn. = *panggil*.

هڤ **ĕmpa**, ledig, hol; kaf, schillen.

هڤت **ampoet**, paren, *coïre*. [Bat. *id*.]

هڤدس **ampĕdas**, de lever.

هڤدل **ampĕdal**, ook *pĕdal* ڤدل, de maag der vogels; — *ajam*, de tuimelaar aan het slot van een geweer; naam eener plant.

هڤدو **ampĕdoe**, de gal: — *broeang*, een gewas, *brucea sumatrana*. [Jav. *ampĕroe*. Bat. *pogoe*.]

هڤر **ampar**, het uitspreiden; vlak uitgespreid, plat: *batoe* —, de rotslaag, die door de goudgravers voor een teeken gehouden wordt, dat zij verder geen goud zullen vinden en dus het graven kunnen staken. *Bĕrampar*. *Měngampar*, *i*, *kan*. *Měmpĕrampar*, *i*, *kan*. *Amparan*, ook: oppervlakte. *Bĕramparan*. *Pĕramparan*. *Pĕngampar*. *Pĕngamparan*. [V. *kapar*. I.]

Digitized by Google

هڤر **ampir**, digt bij; bijna; — *siang*, even voor de dag aanbreekt; — *akan mati*, op sterven liggen. *Bĕrampir. Mĕngampir*, *i*, *kan. Ampiran. Bĕrampiran.*

هڤس **ĕmpas**, [1] neêrgesmakt. *Mĕngĕmpas*, *kan:* — *dirinja*, zich neêrwerpen; ook van een schip dat de golven heen en weêr slingeren. [BAT. *ompas.*]

[2] overblijfsel, bezinksel: — *kahwa*, koffijdik, — *tĕboe*, uitgeperst of uitgekaauwd suikerriet. D.

هڤس **ampoes** = هاڤس *apoes.*

هڤس **impoes**, hof, tuin, omgewerkt veld. M.

هڤق **impoek**, verminkt. C.

هڤلس **ampĕlas**, de *ficus politoria*, waarvan de bladeren tot polijsten gebruikt worden; — *gadjah*, eene ruwere, — *soekoen*, eene minder ruwe soort daarvan. [BAT. *ampolas.* JAV. *rĕmpĕlas.* V. *poelas.*]

هڤلم **ampĕlam** (ook *mampĕlam* en MĔN. *marpĕlam*), de mangga, *mangifera indica.* [JAV *pĕlĕm.* TAM. *mampalam.*]

هڤن **impoen**, te zamen, bij elkander. *Bĕrimpoen. Mĕngimpoen*, *kan. Impoenan. Pĕrimpoenan.* [BAT. *èmpoen.*]

هڤولر **ĕmpoeloer** (ook *poeloer*), het merg van planten, wanneer het zacht is, zoo als bij ons de vlierboom. BOT. WB. de stronk van sommige vruchten, als de tjĕmpĕdak, de nangka, de srikaja. D.

هنتت **antat**; *mĕngantat?* aanbieden. *Pĕngantat*, ook: borg. *Pĕngantatan.* L. (die zegt dat men gewoonlijk *antar* en *pĕngantar*, uitspreekt). [V. هنتر.]

هنتت **intit**; *mĕngintit*, verstoppen, verbergen.

هنتر **antar**, I. *mĕngantar*, in persoon ergens heen brengen, geleiden, dragen. *Mĕngantari*, *kan:* — *soerat*, een brief overbrengen of laten bezorgen. *Orang* —, geleide. *Antaran*, geschenk dat van wege iemand gebragt wordt; bruidsprijs die door den bruidegom aan de ouders der bruid wordt betaald.

II. *tĕrantar*, *bĕrantaran*, uitgestrekt nederliggen, bijv. *sapĕrti mait.*

هنتم **antam**; *mĕngantam*, vellen, neêrslaan, neêrschieten; werpen van steenen. *Mĕngantamkan.*

هنتو **antoe**, booze geest, spook: *di makan* —, door antoe's opgegeten (van plotseling gestorvenen); *djari* —, de middelste vinger; *boeroeng* —, eene soort van uil. *Bĕrantoe.* [BAT. *id.*]

هنتي **ĕnti**; *bĕrĕnti*, ophouden; vertoeven: — *dari pada karadjaän*, afstand doen van de regering. *Mĕngĕnti*, *kan. Pĕrĕntian.* [V. BAT. *mangonti*, iemand roepen die ons ver voor is.]

هنتي **intei**; *mĕngintei*, bespieden, begluren, het oog houden op, beluisteren. *Bĕrintei.* [BAT. *mangintè*, iets bekijken.]

هنتيمن **antimoen**, V. تيمن, *timoen.*

هنجر **antjoer**, opgelost, week geworden; vergaan; — *ati*, weekhartig *Mĕngantjoer*, *kan. Kaäntjoeran*, ook: valstrik? (L.) *Pĕngantjoeran*, smeltkroes. [JAV. *id.* tot gruis gemaakt, verpletterd.]

هنجم **oendjam**, in den grond gestoken. *Mĕngoendjamkan.*

هنجره **andjrah**, in menigte verstrooid liggen. [KW. *id.* V. *djarah* I en III.]

هندڠ **ĕndĕrang**? op eene zijde liggen: — *kakanan*, op de regterzijde liggen, doch zóó dat men tevens half op den rug ligt.

Digitized by Google

هندرم **andĕram**? duchtig, ter deeg bijv. slaan. [V. *dĕroem*.]

هندق **andak**, zullen; van plan zijn, willen. *Kahandak*, verlangen, wensch; — *ati*, hartewensch, ook *kĕndati*, uitgesproken: doe wat uw hart begeert, 't is mij onverschillig. *Bĕrkadandak*. *Mĕngahandaki*. [V. *adap* en Jav. *arĕp*.]

هندو **hindoe**, indiaansch; een Indiaan een Hindoe.

هندي **ĕndel**, vertrouwd vriend.

هنيغ **ĕning**, helder, van stilstaand water; ook van het hart, rein, opregt. *Ningkan*, ook: suiker klaren. [Gw. *ning*. V. بنيغ *bĕning*.]

هويغ **oeboeng**, het verbonden, aaneéngevoegd zijn; vermaagschapt zijn. *Bĕroeboeng*. *Bĕroeboengoeboeng*, ook: zamenzweren. *Mĕngoeboeng*. *Pĕroeboeng*. *Pĕnoeboengan*. *Pĕroeboengan*, ook = *boeboengan*. [V. *boeboeng* I.]

هوتغ **oetang**, schuld. *Bĕroetang*. *Mĕngoetang*, ook *mĕmbri oetang*, krediet geven. *Oetangan*: *orang* — schuldenaar. *Pioetang*, schuldvordering. *Mĕmpioetangkan*. [Jav. *id*.]

هوتن **oetan**, bosch, woud; wild; *orang* —, zie op اورغ; *babi* —, *pisang* — enz., wild zwijn, wilde pisang enz.

هوجغ **oedjoeng**, uiterste punt, uiteinde; — *tanah*, landpunt, hoek in zee, — *soesoe*, tepel. [Bat. Jav. *id*. V. *pangkal*.]

هوجن **oedjan**, regen; — *batoe*, hagel, — *boeboek*, vochtige mist. *Mĕngoedjan*, *i*. [Bat. en Jav. *oedan*.]

هودر **oedar**, vasthouden, ophalen, overhalen. L.

هودغ **oedang**, kreeften, garnalen: *boeroeng* —, *alcedo ispida*, ijsvogel. [Bat. *id*. Jav. *oerang*.]

هورڤ **oeroep**; *mĕngoeroep*, *kan*, wisselen, tot geld maken. *Pĕngoeroep*, wisselaar. [Jav. *id*.]

هوكر **oekoer**, maat; *sa* — ééne maat; met mate; zooveel als noodig is. *Mĕngoekoer*, *kan*. *Oekoeran*. [Jav. *id*. Bat. *mangoekoer*, iemand tellen.]

هولو **oeloe**, voorste, begin; bovenloop van eene rivier; bovenland, waar de rivieren haren oorsprong nemen; greep van een dolk of mes; hoofd (alleen van vorsten). *Pĕngoeloe*, hoofd, opperhoofd. [Jav. Bat. Mak. *id*. V. دهول.]

هولس **oelas**, elke soort van bekleedsel; de hokjes waarin de oranjevruchten verdeeld zijn. *Mĕngoelas*. *Oelasan*. [Jav. *id*. Bat. *oelos*, kleed in 't algemeen, en in 't bijzonder zulk een dat om de schouders gedragen wordt.]

هولم **oelam**, vermengd? mengsel; toespijs, die bij de rijst gegeten wordt, in 't bijz. raauwe groenten, boombladeren of vruchten. *Bĕroelam*. *Mĕngoelam*. [Jav. *id*. vleesch, visch. Bat. *oeram*, alles wat bij vleesch of visch als groente genuttigd wordt.]

هوم **oema**, akker, veld, gew. hetzelfde als *ladang* in tegenov. van *sawah*. *Bĕroema*, oogsten. *Mĕngoema*: ook — *ma'na*, de gevoelens opnemen. *Mĕngoemai*. *Pĕroemaän*, veldvruchten; oogst. [Bat. *id*.]

هون **oena**, pagode. [Skr. *hoena*.]

هونس **oenoes**; *mĕngoenoes*, uit de schede trekken; metaaldraad trekken. *Oenoesan* en *oenoesoenoesan*, zekere belasting. L. [Jav. *id*.]

هويت **oeit**, het wrikken met eene pagaai. *Bĕroeit*. *Mĕngoeit*. *Pĕngoeit* D.

هويغ **oejoeng**, draaijen, bijv. van een schip dat geslingerd wordt; heen en weêr slingeren. *Bĕroejoeng*, bijv. *sĕpah*,

Digitized by Google

eene sirihpruim in den mond draaijen? *Mĕngoejoengkan.* [V. كُرِيغ. JAV. *oejĕng*, zich in een kring bewegen.]

هي **hei**, tusschenw. van toeroep èn van klagt (in het laatste geval voor هاي).

هيبر **iboer**; *mĕngiboer*, *kan*, vertrouwen. *Pĕngiboer.* [V. لِيڤر, *lipoer.*]

هيتغ **itoeng**, (MĔN. *etong*), *mĕngitoeng*, tellen, rekenen. *Itoengan*, rekening; berekening. [JAV. *id.*]

هيتم **itam**, donkerkleurig; donkerbruin: *orang itam*, oosterling; — *manis*, lichtbruin; *kain* —, eene soort van donkerblaauw katoen?

هيجو **idjau**, groen; — *moeda*, licht groen, — *toewa*, donkergroen. [JAV. *idjo.* DAJ. *hidjau.*]

هيدغ **idang**; — *toedoeng.* V. *toedoeng.* *Idangan*, geregt van spijzen. *Mĕngidang*, *kan*, klaar zetten, van spijzen. [BAT. *id.*]

هيدغ **idoeng**, neus; — *bĕtis*, scheen. *Mĕngidoeng*, door den neus spreken. [JAV. *iroeng.* BAT. *igoeng.*]

هيدڤ **idoep**, levend; frisch: *daoen* —, het kruidje roer-mij-niet. *Mĕngidoepi*, *kan.* *Kaidoepan*, levensonderhoud. *Idoep-idoepan*, ook: slagtvee.

هيدم **idam**, belustheid, van zwangere vrouwen. *Mĕngidam. Pĕngidam.* [JAV. BAT. *id.*]

هيرت **irit**, voortgetrokken. *Bĕririt. Mĕngirit*, voorttrekken, voortslepen. *Pĕngirit.* [JAV. *irid*, iemand achter zich meê voeren, *sèrèd*, langs den grond slepen.]

هيريس **iris**; *mĕngiris*, in platte stukjes snijden. *Pĕngiris.* [BAT. JAV. *id.*]

هيرغ **ering**, gier? C.

هيرم **iram**, bont, gespikkeld, gestreept; bont van het gelaat (ons rood); de figuren van eene patroon in tegenoverstelling van den gekleurden grond: *boenga* — *poetih*, eene bloem met witte spikkels of streepen; *pajoeng bĕr* — *koening dan pĕrmata*, een pajoeng met gele strepen en edele gesteenten (volg. L. de zijden stof of franje, die rondom van een pajoeng afhangt).

هيري **iri**, I. haat, afgunst. *Bĕriri. Kairian.*

II. krib, trog. C. ['t ARAB. ارِي.]

هيس **ijas**, fraai, versierd. *Mĕngijas*, *i*, *kan.* *Pĕrijasan*, sieraad, opschik. [BAT. *ijas*, zuiver, bijv. van rijst.]

هيكو **igoe**, hetz. als كُو.

هيل **ela**, I. *mĕngela*, aan iets trekken; iets voorttrekken, voortsleuren. *Mĕngelakan*, bijv. *toembak*, eene speer geveld houden.

II. zekere plant, *hellenia bracteata.*

هيلر **ilir**, met den stroom afzakken; beneden, van eene rivier: *ka* —, naar de kust. *Mĕngilir. Iliran.* [JAV. *id.*]

هيلغ **ilang**, verdwenen; verloren; verliezen, in 't spel; sterven, van Vorsten; — *ati*, ontmoedigd; — *njawa*, levenloos. *Mĕngilangkan.* [JAV. *id.*]

هيلق **elak**, op zijde gaan, ruimte maken. C.

هيلي **ilei**, hardop lagchen. C.

هين **ina**, gering, min; gemeen, het tegenoverg. van *moelja; rajat* — *dina*, lieden uit den geringen stand; — *boedi*, bekrompen van verstand; *pĕkĕrdjaän* —, gemeen, verachtelijk werk. *Mĕnginakan. Kainaän*, minachting. [JAV. *id.*, gebrek. SKR. *hīna*, verlaten, ontweken, enz.]

Digitized by Google

ي

يا **ja**, I. ja, wel: *antah* —, *antah tidak*, ik weet niet of het zoo is of niet. *Ja-itoe*, dezelfde; dat wil zeggen, dat is. [= اي II. Jav. *ija*.]

II. Arab. = هي.

يائيت **ja-itoe**, V. يا.

يڠ **jang**, betrekkelijk voornaamwoord, welke, wat; dat.

يڠ-يڠ **jang-jang**: — *koesoema*, naam van den god der liefde. [Kw. *hjang-hjang*, goddelijk. V. *ijang*.]

يڠتون **jamtoean**, = *jang-di-pĕrtoean*.

يو **joe**, V. ايو *ijoe*.

يوت **joeta**, V. جوت.

يوجان **jodjana**, eene lengtemaat. [Skr. id.; de lengte wordt verschillend opgegeven, doch is van eenige mijlen.]

يودنت **joedĕnta**, soort van kokosnoot, veel in dichterlijke vergelijkingen gebruikt (voor *njioer danta* = *njioer gading*, eene soort van kokosnoot). C.

يوگي **jogija**; *sajogijanja* en *jogijanja*, naar behooren. [Kw. *id.* Skr. *jogja*, gepast, geschikt.]

(ن)

ن **nja**, affix van het pers. voornd. van den 3en persoon.

پات **njata**, duidelijk zigtbaar; helder, klaar, begrijpelijk; openbaar; uitgekomen, waar geworden, waar. *Mĕnjata*, *kan. Kanjataän.* [Jav. *id.*, werkelijk waar. Daj. duidelijk; zeker, stellig. Mak. klaar, duidelijk.]

پارس **njaris**, bijkans.

پاڑ **njaring**, helder (van de stem). *Mĕnjaring*, *kan.* [V. Jav. *njarong*, schoon, helder, klaar.]

پال **njala**, vlam; vlammen, ontvlammen. *Bĕrnjala. Mĕnjalakan.* [Bat. *nala*, id. Daj. *id.*]

پالڠ **njalang**, ontwaken, de oogen open doen. [Mak. *njaring* van gw. *saring*. Boeg. *pasĕding*.]

پامر **njamoer**, Mĕn. daauw. [Bat. *namboer*.]

پامق **njamoek**, muskiet. [Daj. *id.* Bat. *namoek*. Jav. en Mak. *lamoek*.]

پامن **njaman**, gezond, welvarend? [Mak. Boeg. *njamang*, aangenaam, frisch, lekker.]

پاو **njawa**, ziel, levensgeest; *njawanja*, ook: zich ('t Arab. نَفْسَهُ); *mĕmboewang* —, zijn leven wagen. [Jav. Mak. Boeg. *id.*]

پاي **njaja**; *mĕnjaja*, belasteren. [= *anijaja*?]

پاي **njai**, eig. jongere zuster (Balin.), als benaming die de man zijne vrouw geeft; huishoudster, bijzit. [Batav.] T.

پاپه **njanjah**, roosteren. C. Batav.

Digitized by Google

پاپي **njanji**, gezang, liedje. *Bĕrnjanji*. *Mĕnjanji*, *kan*, ook: in slaap zingen. *Njanjian*.

پدر **njĕdar**, diep, van den slaap.

پڠڠ **njingnjing**, muis. C.

پنڤولڠ **njĕnjoeloeng**, soort van zeevisch. C.

پوڽت **njonjot**, het rekken, van touw. *Bĕrnjonjot*. *Mĕnjonjot*, *kan*. *Mĕmpĕrnjonjot*, *kan*. *Pĕnjonjot*. D.

ڽه **njah** (ook *ĕnjah*) weg! voort! heengaan. *Bĕrnjah*. *Mĕnjahkan*.

پيرو **njiroe**, rijstwan, zeef. [BAT. *andoeri*. DAJ. *njiro*.]

پيلو **njiloe** = ڠيلو. [V. DAJ. *njilo*, pijn in de gewrichten.]

پيور **njioer**, MĔN. *nioer*, kokos. [JAV. *njoe*.]

Digitized by Google

LIJST VAN ARABISCHE WOORDEN

DIE IN MALEISCHE GESCHRIFTEN VOORKOMEN

EN VAN

ARABISCH-MALEISCHE EN PERZISCH-MALEISCHE WOORDEN.

ا

NB. Woorden die met ال beginnen en niet op de ا staan, zoeke men op de letter, die op ل volgt.

إبَا, إبَاءٌ met verachting weigeren, afslaan.

أَبْجَد het a. b. dj. d., het alphabet.

أَبَد eeuw, eeuwigheid zonder einde.

أَبَدِي eeuwig.

أَبَدِيَّة eeuwigheid.

أَبْرَص melaatsch.

أَبْرَق moskovisch glas, mica.

ابله P. *abilah*, pokken.

إِبْلِيس de duivel.

إِبْن zoon.

أَبْنُوس ebenus, ebbenhout; soort van brasem?

أَبَوِي vaderlijk.

اتِّحَاد eensgezindheid, eendragt.

اتِّصَاف afbeelding; — *kan.*

اتِّفَاق overeenstemming, eensgezindheid.

إِثْبَات bekrachtiging; — *kan.*

أَثَر teeken, merk.

اثْنَيْن (twee): *hari isnen* of *senen*, Maandag.

إِجَابَة verhooring, toestemming.

إِجَازَة verlof, toestemming.

إِجَّاص, P. اجاس soort van pruim.

إِجْبَار dwang.

أَجْلِي helder, duidelijk.

أَحَد een: *hari*, —, Zondag.

إِجْمَاع overeenbrenging van gevoelens, overeenstemming; vergadering.

إِجْمَال kort begrip.

أَجْنَاس meervoud van جنس.

Digitized by Google

اچر P. *atjar*, zuur, *pickles*.

اِحْتِرَام eerbiedwaardigheid.

اِحْتِسَاب berekening; — *kan*.

اِحْتِشَام eerbied.

اِحْرَام banvloek, anathema; onwettig.

اِحْسَان weldaad.

أَحْكَام meerv. van حُكْم.

أَحْمَق zeer dwaas.

أَحْوَال meerv. van حال.

اِحْيَاء verkwikkend, levenwekkend.

أَخَاذَة leengoed.

اِخْبَار bekend maken; أَخْبَار meerv. van خبر.

اِخْتِصَام kort begrip.

اِخْتِلَاف verschil, tegenstrijdigheid.

اِخْتِيَار vrije wil, vrije keus; — *kan*, kiezen, met vrijheid bepalen.

آخِر laatste; einde.

آخِرَة het toekomstige leven.

اِخْلَاص opregt zijn, opregtheid.

أَدَب beschaafdheid, beleefde manieren. *Ber* —.

اِدْرِيس Henoch.

اِذْكَار vermelding van Gods naam.

أَذَان aankondiging van het uur des gebeds.

اِذْن toestemming, verlof.

اَرَادَة wil.

أَرْبِعَاء *hari* —, Woensdag.

أَرْبَاب meerv. van رَبّ.

أَرْز of أُرْز pijnboom; ceder; أُرْز rijst.

اِرْسَال zending; apostelschap.

اُرْغُنُون organon, orgel.

أَرْوَاح (meerv. van روح) zaliger, wijlen; gebeden en lijkfeesten op den 3den, 7den, 40sten en 100sten dag na het overlijden. *Ber* —; — *kan*, *mempër* — *kan*. D.

اِرِي stal.

أَرِيس landman.

أَزَل eeuwigheid zonder begin.

أَزَلِي eeuwig, van alle eeuwigheid.

اس P. *as*, myrthe.

أَسَاس grondslag.

استاذ P. *oestadz*, meester.

استان P. *astana*, vorstelijk verblijf; vorstelijke troon.

اِسْتِجَابَة verhooring, aanneming des gebeds.

اِسْتِخَار smeeking om bijstand.

اِسْتِرَاحَة rust, verpoozing, gemak.

اِسْتِسْلَام onderwerping, overgaaf.

اِسْتِطَاعَة magt, vermogen, invloed op iemand.

اِسْتِعَادَة gewoonte, gebruik; ceremonieel.

اِسْتِعْدَاد berekend zijn voor iets; bekwaamheid.

Digitized by Google

اِسْتِغَاث hulp inroepen.

اِسْتِغْفَار het vragen om vergiffenis: *istágapërlah*, God vergeve mij! een uitroep van verwondering.

اِسْتِفْهَام ondervragen.

اِسْتِقَامَة opregtheid, goede gezindheid.

اِسْتِقْرَار bevestiging.

اِسْتِنْجَاء reiniging.

اِسْتِوَاء gelijkheid, parallelie.

أَسَد leeuw.

اِسْرَار verbergen; أَسْرَار meerv. van سِرّ.

أُسْقُف episcopus, bisschop.

اِسْكَنْدَر Alexander.

اِسْلَام overgave aan God; de Islam, naam van de godsdienst van Mohammed; ook = *orang* —, een Mohammedaan.

اِسْم naam.

اِشَارَة wenk; — *kan*, door wenken, gebaren, te kennen geven.

أَشْيَاء meerv. van شَيْء.

اِشْرَاق opkomen van de zon.

أَصَحّ echt.

أَصْحَاب meerv. van صَاحِب.

أَصْغَر kleinste.

أَصْل oorzaak; grond, oorsprong; afkomst; zoo maar, mits.

أَصْلِي oorspronkelijk; van adel.

أُصُول (meerv. van أَصْل) beginselen.

اِضْبَاط een woord van klinkers voorzien; — *kan*.

اِضْلَال verleiden, doen dwalen.

اِعْتِقَاد gelooven; — *kan*.

اِعْتِكَاف bestendigheid.

اِعْدَاد rekenen; أَعْدَاد meerv. van عَدَد.

اِعْذَار besnijdenis; verontschuldigen.

أَعْذَار meerv. van عُذْر.

أَعْصَاب meerv. van عَصَبَة.

أَعْضَاء meerv. van عُضْو.

أَعْلَم die iets het best weet; bijv. الله —, God weet het 't best.

أَعْلَى hoog.

أَعَمّ algemeen.

أَعْوَر éénoogig.

أَفْسَنْطِين absinthium, alsem.

أَفْسُون P. *afsoen*. V. ڤسون *pasoena*.

أَفْضَل uitnemend.

أَفْعَال meerv. van فِعْل.

اِقَامَة staan.

اِقْرَار belijden; toestemmen.

أَقْصَى afgelegen.

أَقْطَار meerv. vau قُطْر, landstreek.

أَقْلِيم klimaat.

أَكْبَر zeer groot: — الله God is groot!

اِكْتِفَاء algenoegzaam zijn; tevredenheid.

Digitized by Google

إكسير elixer.

أكر P. *agar*. V. *agar*.

آل, أل de.

آلات gereedschappen, benoodigdheden; *alat pĕrang*, wapenen; — *karadja-än*, regeringsinsigniën.

أَلَّذي welke.

الكَلْب de hondster, Sirius.

اللّٰه Allah, God.

أَلماس adamas, diamant.

إلْماع blinken, glinsteren.

الواه P. *alwah*, aloë.

أَلوَة eed; aloë-hout.

إله een god, afgod. لا اله الّا اللّٰه ومحمّد رسول اللّٰه, *la ilah illa allah*, *wa mohammad rasoel allah*, er is geen god dan God en Mohammed is de gezant Gods.

إلْهام goddelijke ingeving.

إلَهَة godheid; godin, afgod.

إلَهي mijn God!

إلَهيّ goddelijk.

إلَهيَّة goddelijke natuur.

أَلَّهُمَّ o God!

إلَي tot.

أَليف de letter ا; een gemeenzaam vriend.

أَمّا wat betreft hetgeen .... بعد — aan het begin van brieven wordt verklaard door: na mijne heilgroete.

إماتَة dooden.

إمارَة bevel, gezag, heerschappij.

إمام voorganger in de godsdienst.

أَمان veiligheid, gerustheid; toevertrouwd goed.

أَمانَة pand; trouw, vertrouweling.

أُمَّة leden van ééne gezindheid, belijders van ééne godsdienst. *Bĕr* —.

إمْتِثال gehoorzaamheid, gedienstigheid.

أَمْثال meerv. van مثل.

أَمر bevel.

إمْساك matigheid; gierigheid.

إمْهان vernederen.

أُمِّيّ een die lezen noch schrijven kan, onbeschaafd.

أَمير bevelhebber, opperhoofd.

أَمين getrouw; amen.

أَنْبياء meerv. van نبي.

إنْتِساب betrekking, verhouding.

إنْتِهاء einde.

انجر *P. andjir*, vijg.

إنْجيل evangelie.

اندام P. *andam*. V. *andam*.

إنْسان mensch.

إنْشا : إنْ شاء اللّٰه, zoo God wil!

أَنْصار meerv. van ناصِر, inz. de eerste

Digitized by Google

hulpbende die Mohammed uit Medina ondersteunde.

انْصَاف billijkheid. *Bĕr* —.

أَنْفَاس meerv. van نَفْس. In de uitdrukking تحفة الانفاس schijnt het te staan voor انفس.

أَنْفَس zeer kostbaar.

انْقِيَاد onderwerping.

إِنْكَار verloochening.

انگو P. *angoe*. V. *anggoe*.

انگور P. *angoer*. V. *anggoer*.

أَوْقَات meerv. van وقت.

أَوَّل eerste; begin: — *moesim* = *oeloe* —.

أُولُو meerv. van ذُو.

أَوْلِيَة meerv. van وَلِيّ.

اهْدَاء op den regten weg geleiden.

أَهْل volk; een die ervaren is in iets, bijv. — *annoedjoem*, sterrewigchelaar.

أَيَّام meerv. van يوم.

آيَة vers van den Koran.

إِيجَاب toeslaan; bevestigen.

إِيجَاد uitvinding.

إِيمَان het geloof. *Bĕr* —. — *kan*.

ايوان P. *eiwan*, voorhof, overdekte halvemaanvormige gallerij.

ب

ب in: بسم اللّه V. بسم; بِهِ er in, op hem enz.

بَاب hoofdstuk.

باد P. *bad*, wind: *zir* —, onder — en *bala* —, boven den wind.

بادم P. *badam*, amandel.

باري P. *bari*, God, de Schepper.

بازار P. *bazar*, winkelstraat, markt. V. *pasar*.

بَاطِل valsch, ijdel; — *kan*.

بَاطِن inwendig.

بَاقِي overschot. V. بقا.

بِالْحَقّ in waarheid.

بَالِغ meerderjarig.

بِاللّه bij God!

بان P. *ban*, opziener, gezaghebber.

بَايِن blijkbaar; — *kan*.

بَحْث onderzoek, redetwist. *Bĕr* —.

بَحْر zee.

بخت P. *bakht*, fortuin.

بَخِيل gierig.

Digitized by Google

بد P. *bad*, slecht, kwaad; *bad-bakht*, ongeluk.

بَدَاءْ begin.

بَدَاوِي Bedoeien.

بِدْعَة ketterij.

بَدَن ligchaam; romp; lijk: — *boesoek ini* = *akoe*.

بَدِيح een zeker scheldwoord, eig. iemand om afteranselen?

بُرَاق het dier waarop Mohammed ten hemel voer.

بُرْج burgt.

بَرَص melaatschheid.

بَرَكَة zegen; geluk.

بُرُوج meerv. van برج.

بُرُودَة koude.

بِسْتَان P. *bostan*, tuin.

بِسْم in den naam van, bijv. Allah. Zie ook *sèmbilah*.

بِشَارَة blijde boodschap.

بَصَر het zintuig des gezigts.

بَصِير goed van gezigt.

بَطَالَة werkeloosheid.

بَطْرِيق *patriarch*.

بُطْم terpentijn-boom.

بَعْد daarna.

بَعْض een zekere.

بَعِيد verwijderd.

بَغْل muilezel.

بِغَيْر behalve, alleen.

بَقَاءْ bestendigheid. Zie ook باك.

بُقُول meerv. van بَقْل, moeskruiden, groenten.

بَقِيع eigennaam van het kerkhof van Medina.

بِكْر maagd.

بَكِيم stom.

بَلَاءْ beproeving, ramp.

بِلَاد meerv. van بلد.

بَلَاغَة welsprekendheid.

بِلَال eign. van den eersten gebedsuitroepea; een gebedsuitroeper.

بلبل P. *boelboel*, soort van nachtegaal.

بَلْخ trotsch.

بَلَد gewest, meerv. بِلَاد en بُلْدَان.

بُلْدَان meerv. van بلد.

بَلَسَان *balsem*.

بَلْغَم slijm.

بَلَق bonte kleur. Zie *bèlak*.

بَلْقِس eign. van de vrouw van Salomo.

بلور P. *baloer*, kristal.

بَلُّوط eschdoorn; eik.

بُلُوغ volmaking; meerderjarigheid.

بَلْوَي beproeving, bezoeking.

بَلَي ja, zeker. V. *bèli* II.

بَلِيَّة ongeluk, ramp.

بَم bas; basstem.

Digitized by Google

بُنّ koffijboon.

بن = إبْن, zoon.

بَنُو en بَنِي zonen.

بَوَاسِير meerv. van بَاسُور aambeijen.

بُوم uil.

به V. ب.

بهاري P. *bahari*, tot de lente behoorende.

بَهْلَقاً V. *bělaka*.

بيادب P. *bi-adab*, ongemanierd, zonder *adab*: V. ادب.

بَيْت I. huis: الحَرَام —, de tempel te Mekka; الْمُقَدَّس —, Jeruzalem; المَال —, de schatkist.

II. vers., dichtregel. *Běr* —.

بَيْدَق pion in het schaakspel.

بَيْن tusschen; بين ..... و, zoowel als. V. *antara*.

بيهوش P. *bi-hausj*, zonder leven, in zwijm.

ت

تَابِع volgeling, inz. van Mohammed.

تابُوت verbondsark.

تَأْرِيخ tijdvak; jaarboeken; datum.

تَأْلِيف zamenstelling; — *kan*, bijv. *soerat*.

تَأْمُورة hartvlies enz.

تَأْوِيل uitlegging.

تَبَارُك zegening.

تبر P. *tabar*, bijl.

تَبْرِية? kwitantie.

تَبْرِيك zegening.

تَبْلِيغ doen toekomen, toebrengen.

تَثْلِيث de Drieëenheid.

تِجَارة koophandel.

ترازو P. *tarazoe*, V. *těradjoe*.

تَجْرِيب ondervinding.

تَجَلُّق opendoen van den mond bij het lagchen.

تَجَلِّي verschijning, openbaring.

تَحَبُّس gevangenzetting.

تَحْت beneden.

تَحْرِيف anagram.

تَحَسُّس uithooren, navorschen.

تُحْفَة geschenk; uitmuntend, keurig; الاجناس —, keurig kleinood.

تَحْقِيق waarmaken; waarheid; stellig besluit.

تَحْلِيل wettigen.

تَحَمُّل eene last dragen; lijdzaamheid.

تَحْمِيد zeggen الحمد لله, d. i. lof zij God!

تَحِيَّة zekere groet, zeggen حَيَّاك الله God doe u leven!

Digitized by Google

تخت P. *takht*, vorstelijke troon; — *kan.*

تَخْلِيق scheppen.

تَخَيُّل uit teekens opmaken, zich verbeelden.

تَدْبِير regeling, leiding, bestuur; — *kan.*

تَدْرُج (تذرو P. *tazroe*) fazant.

تَذْكِرَة gedachtenis.

تَرَاوِيح reukwerk.

تَرْتِيب orde, inachtneming der vereischten.

تَرْحَال geadjourneerd; uitstel.

تَرْفِيع opnemen, wegnemen.

ترکش P. *tarkasj*, pijlkoker.

تَسْبِيح rozekrans, bidsnoer: *daoen* —, *canna indica.* L.

تَسَلْسُل aaneenschakeling.

تَسْلِيم ter hand stellen; groeten: — *kan.*

تَشْدِيد het verdubbelingsteeken ـّـ.

تَسْرِيح loslaten; verstooten.

تَشْوِيش verwarring.

تَشَهُّد de moh. geloofsformulieren uitspreken.

تَصْدِير inleiding van een boek.

تَصْدِيق voor waar houden; — *kan.*

تَصْرِيف verbuigen, vervoegen.

تَصْوِير maken, afbeelden.

تَعَالِي verheven worden; verheven.

تَعْبِير uitlegging.

تَعَجُّب zich verwonderen.

تَعَجُّل zich haasten.

تَعْجِيب iemand verwonderd doen staan.

تَعْدِيل regtvaardig handelen.

تَعْرِيف bekendmaking: *barang* —, moge het bekend zijn.

تَعْزِيَة vertroosten.

تَعْزِير bestraffen.

تَعْظِيم hoogachten; betoon van hoogachting.

تَعَلُّق afhankelijk zijn; onderhoorigheid; — *kan.*

تَعْلِيم onderwijzen; — *kan.*

تَعْيِين zigtbaar maken.

تَفْسِير verklaren; vertalen; een Koran met interlineaire vertaling.

تَفَكُّر denken.

تُفَّاح appel.

تَفَاوُت tusschenruimte; verschil.

تَفَحُّص onderzoeken.

تَفَهُّم kennis, begrip.

تَقْبِير begraven.

تَقْدِير beschikking, voorbeschikking; — *kan.*

Digitized by Google

تَقْديس heiliging.

تَقْرير bevestiging.

تَقْصير te kort komen, nalatig zijn; — *kan.*

تَقْليد op gezag aannemen.

تَقْويم almanak.

تَقِيّ godvreezend.

تَكَبُّر verwaandheid.

تَكْبير zeggen الله اكبر God is groot!

تَكْريم vereeren; betoon van eerbied.

تَكْليف eene last opleggen; — *kan.*

تَكْوين scheppen, doen zijn.

تكرك P. *tagark*, hagel, storm.

تِلاوَة mediteren, den Koran lezen.

تَمّ en تَتِمَّة, einde.

تماشا P. *tamasja*, onderhouding, vertooning, spel, verlustiging.

تَمام einde; volmaakt, volkomen, voltooid; — علي, op volmaakte wijs.

تَمْثيل gelijkenis, vergelijken; — *kan.*

تَمْجيد verheerlijking; — *kan.*

تَمْييل weifelen, besluiteloos zijn.

تَنْبيت plantsoen.

تَنُّور oven, bakoven; — *an.*

تَوارُد briefwisseling, correspondentie.

تَواريخ meerv. van تاريخ.

تَوَفّي, voor تُوُفّي? opgenomen worden in den hemel, sneuvelen in den heiligen oorlog.

تَوْبَة berouw, bekeering; verandering van gedrag; ook: God zegene ons! verbazend! *Bĕr* —; *kan.*

تُوت moerbezie.

تَوْحيد als één erkennen; de eenheid (van God).

تَوْرات de wet van Mozes.

تَوَرُّك op eene heup zitten.

تَوْفيق hulp van God.

تَوَكُّل vertrouwen.

تُولَة een groot onheil.

تَهْليل God prijzen door te zeggen لا اله الّا الله.

تيز P. *tez*, تيري *tezi*, van goed ras.

تَيْس geitebok.

ث

ثابت vast, onbewegelijk; *kan.*

ثابِتَة vaste ster.

ثانِي de tweede.

ثَبات vastheid.

ثَعْلَب vos.

ثِقَة trouw.

ثِقْل *tikal*, gewigt, zwaarte.

Digitized by Google

ثَلَاثَا ; *hari sĕlasa*, Dingsdag.

ثَلْج sneeuw.

ثُمَّ vervolgens.

ثَوَاب belooning.

ثَوَابِت meerv. van ثَابِتَة.

ج

جا P. *dja*, plaats.

جَالِس zittende, gezeten.

جَام P. *djam* (glas, beker, spiegel) uurglas, klok; uur tijds, uur gaans.

جَامِع algemeen, alomvattend.

جَانِب de zijde; V. جَنَاب.

جاه P. *djah*, waardigheid, grootheid. V. *gah*.

جَاهِل dom, onwetend.

جَاهِلِيَّة staat der onwetendheid, d. i. de tijd vóór Mohammed.

جَايِر onbillijk, geweldadig.

جَايِز wettig, geoorloofd.

جَبَّار magtig, alvermogend.

جُبَّة tabbaard.

جَبْر, الجبر algebra.

جِبِلَّة natuurlijke aanleg, wezen.

جبه P. *djabah*, maliekolder, harnas.

جَحْد ontkenning.

جَحِيم hel.

جَدِيل ? woordentwist.

جَدْوَل getrokken lijn, kolom L.

جَدِيد nieuw, ongebruikt.

جَرَب schurft.

جُرْجُر boonen.

جُزْء gedeelte.

جَزَاء vergelding, belooning.

جَزْم afgedaan; eindbesluit; het teeken ْ.

جَزِيرَة eiland.

جَسَد ligchaam.

جَسَدِي ligchamelijk.

جِسْم ligchaam; — *kan*.

جَلَّ groot, uitstekend zijn.

جَلَال grootheid, majesteit.

جِلْد lederen band, boekdeel; inbinden.

جَلِيل groot, uitstekend.

جم P. *djim*, de maan. Zie ook جام.

جَمَاد droog, dorstig, van den grond.

جُمَادِي naam van twee Arabische maanden, — *el-awal*, de 5e en — *el-akir*, de 6e van het Arab. jaar.

جِمَاع vleeschelijke gemeenschap.

جَمَاعَة bijeenkomst.

جَمَال fraaiheid.

جَمَد ijs.

جُمْعَة : *hari* — Vrijdag; *sa* —, ééne week.

Digitized by Google

جُمْلَة de som, het geheele bedrag; — *kan.*

جَمِيل fraai, schoon.

جِن geest, goede zoowel als booze.

جَنَاب vorstelijke majesteit.

جَنَازَة lijkbaar; lijkstaatsie.

جِنَان paradijs.

جَنَّة paradijs.

جِنْس (meerv. أَجْنَاس genus, geslacht; allerlei dingen die men bezit, uitgezonderd geld;) soort. *Sadjĕnis*, van één, van dezelfde soort. *Djĕnis-djĕnis.*

جُنُون bezeten; krankzinnigheid.

جو P. *djaoe*, soort van gierst. V. جاو, *djawa.*

جَوَاب antwoord; antwoorden.

جَوَاهِر meerv. van جوهر.

جَوْهَر juweel.

جَوْهَرِي juwelier; bedreven. V. جوارا, *djoewara.*

جِهَاد inspanning, geweld.

جَهَالَة onwetendheid.

جهان P. *djihan*, wereld, V. جوهن,

جِهَة zijde, kant; wijs waarop iets zich voordoet.

جَهْل onwetendheid.

جَهَنَّم de hel.

جَهِيز snel, vlug.

جِيرَان geburen, meerv. van جار.

چ

چادر P. *tjadir*, sluijer, mantel; tent.

چرخ P. *tjarkh*, en چرخه *tjarkhah*, hemel, firmament.

چشمق P. *tjasjmak.* V. *tĕsmak.*

چوگان P. *tjawkān*, stok met omgebogen eind, bij het kolfspel in gebruik. V. *tjogan.*

ح

حَاجّ bedevaartganger. V. حج.

حَاجَة behoefte, benoodigdheid. — قَضَاء, zijne behoefte doen.

حَاجِم een die koppen zet, aderlaat, chirurgijn, barbier.

حَاجِيّ bedevaartganger. V. حج.

حَارّ warm, heet.

حَارِس wachter, bewaker; term in het schaakspel. D.

حَاسِد benijder, vijand.

حَاشِيَة rand van een gedrukt blad papier of een doek; kantteekening.

حَاصِل opbrengst, product, profijt; slagen. *Bĕr* —; — *kan.*

حَاضِر tegenwoordig; gereed, bij de hand; — *kan.*

Digitized by Google

حَافِظ bevelhebber; een die den Koran en de overlevering in het geheugen bewaart. Meerv. حُفَّاظ en حَفَظَة.

حَافِي barrevoeter.

حَاكِم, meerv. حُكَّام, magistraat, regter, overheidspersoon.

حَال, meerv. أَحْوَال, staat, toestand, omstandigheden; dat (conj.)

حَامِل zwanger.

حَايِض V. حَيْض.

حُبَّة liefde.

حَبْشِيّ Abyssinisch.

حَبِيب vriend.

حَبِيس bestemd tot godsdienstig gebruik.

حَتَّى tot, tot dat, zoodat; en zoo; en toen.

حَجّ de bedevaart naar Mekka.

حُجَّة bewijsgrond, bewijsstuk, proef, getuigenis.

حِجَاب gordijn.

حُجَّاب, meerv. van حَاجِب, kamerdienaar.

حَجَّام hetz. als حَاجِم.

حَدّ grens; definitie; tot aan.

حَدِيث een nieuwtje; overlevering van Mohammed.

حَذَر bedachtzaamheid.

حَرَارَة warmte.

حَرَاك beweging.

حَرَام ongeoorloofd, verboden; heilig, gewijd; vervloekt; — *kan.* V. *karam.*

حَرْبَة jagtspeer, korte piek.

حَرْف, meerv. حُرُوف, letter.

حَرَكَة, meerv. حَرَكَات beweging; klinker.

حُرْمَة eerbied, eer. *Bĕr* —; *bĕr* — *an*; — *i*, *kan.*

حُرُوف meerv. van حرف.

حَرِيم ong. = حَرَام.

حِسَاب optelling, getal; — *kan.*

حَسَب rekening; — علي met betrekking tot.

حَسَد nijd, wangunst.

حَسْرَة zucht, zuchten, sterk begeeren.

حَسْنَة arbeidsloon.

حَسُود nijdig; benijder.

حَسِيب geteld, geacht.

حَشْر bijeenkomst; يوم الحشر de dag der opstanding.

حَشَرَات kruipend gedierte.

حَشَم trein, gevolg, dienaren.

حِشْمَة eerbied; حَشْمَة = حَشَم.

حَصْر omsingelen, belegeren; tellen; — *kan.*

حِصَار belegering.

حَضْرَة tegenwoordigheid; waardigheid, majesteit.

حُضُور tegenwoordig zijn.

Digitized by Google

حَضِيرَة vereeniging van menschen.

حُطَمَة hevig vuur; de hel.

حُفَّاظ meerv. van حافظ.

حِفْظ geheugen.

حَفَظَة meerv. van حافظ.

حَقّ regt, regtmatig bezit; waarheid.

حَقَّانِيّ waar, zuiver.

حَقِيقَة waarheid.

حَقِيقِيّ opregt, ongeveinsd.

حُكَّام meerv. van حَاكِم.

حِكَايَة verhaal, geschiedenis. *Bĕr* —; — *kan*.

حُكْم regterlijke uitspraak, beslissing; bestuur, oppergezag; vonnis, straf; — *an*, — *kan*.

حُكَمَاء meerv. van حَكِيم.

حِكْمَة wetenschap, wijsbegeerte; kunst, tooverkunst, wondermagt; kunstmatig. V. حكيم.

حُكُومَة gebied, heerschappij. V. حاكم.

حَكِيم, meerv. حُكَمَاء, wijze, geleerde; doctor, geneesheer.

حَلَّال wettig, geoorloofd; — *kan*, ook: kwijtschelden.

حُلْبَة tragakanth-gom?

حَلْقَة ring, malie, bracelet. *Bĕr* —, — *kan*.

حُلْقُوم, nek.

حُلْم droom.

حُلْوَى zoetigheid, suikergebak.

حُلْوَان gift, geschenk.

حَمَاقَة dwaasheid, zotheid.

حَمَّام bad.

حَمْد lof الحمد لله lof zij God!

حِنَاء V. اِيني *inei*.

حَنْظَل kolokwint.

حَوَادِث meerv. van حَدِيث.

حَوَارِيّ vriend, medgezel; de 12 apostelen.

حَوْر de populier.

حَوْصَلَة de krop van een vogel.

حَوْض regenbak, vijver.

حَوْل schranderheid, list.

حَيّ levend.

حَيَاء schaamte, beschaamdheid.

حَيَاة leven, tijd van leven. *Bĕr* —.

حَيْث waar? waar ook, waarheen ook.

حَيْران verbaasd, verwonderd. *Ka* —*an*.

حِيرَة verwondering.

حَيْض *menstrua*.

حَيْف onregtvaardigheid.

حِيلَة list, intrigue.

حَيَوَان dier, beest.

حَيَوَانَات meerv. van حيوان.

حَيَوَة hetz. als حَيَاة.

Digitized by Google

خ

خَاتَم zegelring; einde, laatste.

خَاتِمَة einde; lijkrede.

خَادِم dienaar.

خارا P. *khara*, harde steen, marmer.

خَازِن schatbewaarder.

خَاص eigen, privaat eigendom, inz. van den Vorst; zuiver, onvermengd.

*خاصة soort van effen witte Indische mousseline, cossas. Ook كاس *kasa*.

خَاصِّيَّة natuurlijke eigenschap, eigenaardigheid.

خَاطِب prediker.

خَالِي ledig, vacant; woest.

خَالِص opregt, zuiver.

خَالِق schepper.

خانه P. *khanah*, huis, verblijf.

خَبَّار bakker.

خَبَر tijding, nieuws; gerucht. *Bĕr* — *kan*; *pĕn* —. *Tiada* — *akan dirinja*, niets van zich zelf afweten, buiten kennis zijn.

خِتَانَة besnijdenis.

خَتَم regeling; einde.

خَتَّن besnijden; — *kan*.

خِدْمَة dienstbetoon. *Bĕr* —. V. خادم.

خَرَاب vernieling.

خَرَاج tribuut.

خَرْبَق *helleborus*, nieswortel.

خرما P. *khoerma*, dadel.

خُرُوج uitkomen, voor den dag komen.

خَرِيف oogst.

خِزَانَة schatkamer, bergplaats voor zaken van waarde.

خَزَايِن meerv. van خزانة.

خِصَام vijandschap, twist.

خَصْم vijand; meerv. خُصُوم.

خُصُوص en خُصُوصًا bijzonder, in 't bijzonder.

خُصُوم meerv. van خصم.

خَصِيم twister.

خَضَّب verwen der nagels enz.

خَضِر groen; bloeijend.

خَطّ lijn, streep, schrift; اِسْتِوَاء — evennachtslijn.

خِطَاب woorden, rede.

خُطْبَة Vrijdags-predikatie. *Bĕr* —, — *kan*.

خَفِي verborgen.

خَفِير beschermer, voogd.

خلاشي P. *khalasji*, matroos.

خَلَاص bevrijding, verlossing; — *kan*.

خِلَاف tegenspraak, oppositie; vergrijp, misslag.

خِلَافَة het kalifaat.

Digitized by Google

خَلَّاق de schepper.

خَلَايِف meerv. van خَلِيفَة.

خَلَايِق meerv. van خَلِيقَة, schepselen.

خُلْد eeuwigheid; paradijs.

خُلْع huwelijksscheiding op verzoek der vrouw.

خِلْعَة staatsiekleed, galakleed.

خَلَف opvolger, nakomeling.

خَلْق schepping; خُلْق ingeschapen aard, natuur.

خَلْوَة afzondering, eenzaamheid. *Bĕr* —.

خَلِيّ vrij, bevrijd.

خَلِيفَة khalief.

خَلِيقَة natuurlijke gesteldheid.

خَلِيل vertrouwde vriend.

خَمْر wijn.

خَمِير gist.

خَمِير dronkaard.

خَمِيس de vijfde; *hari* —, Donderdag.

خُنْثَى hermaphrodiet.

خنجر P. *khandjar*, dolk.

خواجه P. *khòdjah*, titel van aanzienlijken, voornamelijk van rijke kooplieden.

خَوَاطِر opwellende, inz. ontevredene, gedachten.

خَوَّان bedrieger.

خوش P. *khoesj*, goed, zoet, liefelijk, aangenaam.

خَيَال verschijning, visioen.

خَيَالِيّ bedwelmd door wijn of roem; onoplettend, dommelig.

خِيَانَة verraad. *Bĕr* —; — *kan*.

خَيْر goed, goedheid, goede daad.

خَيْرَة iets goeds; gewijde instelling, enz.

خَيْمَة tent, hut. *Bĕr* —.

خيك P. *khik*, een lederen zak voor wijn, olie enz.

د

دَابَّة dieren, gedierte.

دَار woning, verblijf.

دَاهِيَة ongelukkig toeval, ongeluk.

دَائِرَة omtrek, grondgebied.

دَائِم altijddurend.

دايه P. *dajah*, min, zoogster.

دُبّ het sterrebeeld de Beer: الاكبر —, de groote, en الاصغر — de kleine.

دُبَّاء kalabas, komkommer.

دُبْر achterste gedeelte van iets, rug, achterste.

دبير P. *doebir*, secretaris, notaris.

دَجَّال valschaard, bedrieger.

دَخِيل intiem, ingewijd; een proseliet.

دِرَّاعَة zeker lang opperkleed.

دَرْب engte, kloof in het gebergte.

Digitized by Google

دَرَجَة sport, trap; graad, rang.

دَرْدَار olmboom.

دَرْس lezing, les; onderwijs.

درگاه P. *dargah*, paleis, hof.

درويش P. *darwisj*, bedelmonnik.

دِرْهَم geld, kleine zilveren munt, drachme.

دريا P. *darja*, oceaan; rivier.

دستار P. *dastar*, doek, hoofddoek.

دُعَاء gebed. *Bĕr* —.

دَعوا en دَعْوَي regtsgeding, regtsvordering. *Bĕr* —, *mĕn* —, *pĕn* —.

دَعْوَة oproeping, dagvaarding.

دفتر P. *daftar*, boek, register, journaal enz.; — *kan*.

دفنه P. *dafnah*, laurierboom.

دَقّ (fijn, teeder) borstziekte.

دَقِيق fijn, ondeelbaar.

دَلَّال makelaar, afslager.

دَلَالَة betoog, argument.

دَلِيل leidsman; leiding, betoog; — *kan*.

دُنْيَا het tegenwoordige leven; de aarde; aardsche schatten.

دَوَاة inktkoker; *ajar* —, inkt. *Bĕr* —.

دَوَار rond.

دَوَام eeuwigheid: — علي, in eeuwigheid.

دَوْر kring; — *kĕtjil*: een tijdkring overeenkomende met de *windoe* der javanen; — *bĕsar*, een van 120 jaren.

دَوْلَة geluk, voorspoed; heerschappij; — *toewankoe*, heil zij den Vorst! ook = ja Heer! *Bĕr* —.

دَهْشَة verbaasd.

دِيَانَة betrachting der godsdienstpligten.

دِيبَاج soort van geborduurd zijden kleed.

دِيَّة de wet der wedervergelding.

دِين godsdienst, eeredienst.

دِينَر gouden munntje van een gulden of drie vier waarde.

ديوار P. *dĕwār* V. ديوال, *diwali*.

ديوان P. *dīwān*, vorstelijk hof; hof, regtbank.

ذ

ذَات het wezen van iets.

ذَاكِر gedachtig; dankbaar.

ذَبْح het slagten; een slagtdier, offerdier.

ذَرَّة een atoompje, een ziertje.

ذُرِّيَّة kinderen, nakomelingen.

ذَكَر mannelijk.

ذِكْر geheugen; melding maken inz. van God en zijne eigenschappen, door lofzangen en andere ceremonien; den Koran opzeggen. *Bĕr* —. V. *dikir*.

ذَلِيل gemeen laag, verworpen.

Digitized by Google

ذِمِّي schatpligtige; kliënt.

ذَنْب misdaad; ذَنَب staart.

ذُو bezitter, eigenaar; ٱلْقَعْدَة — en ٱلْحِجَّة —, namen der laatste en voorlaatste maanden van het mohammedaansche jaar; ٱلْقَرْنَيْن —, bijnaam van Alexander den Groote.

ذَوْق smaak.

ذِيب wolf; ذَيْب ondeugd, gebrek.

ذَيْل aanhangsel onder aan iets, sleep.

ر

رَابِطَة vrouw. van رابط bindend: band.

رَاوِي verhaler.

رَاهِب monnik; christen.

رَبّ Heer, God; ٱلْعَالَمِين —, Heer der werelden.

رَبَاب V. اربب *arbab*.

رِبَاط band.

رُبَاعِيّ gedicht van vier regels.

رَبِّي mijn Heer, mijn God!

رَبِيع de lente, ٱلْأَوَّل — en ٱلْآخِر, naam van de derde en vierde maand van het mohamm. jaar.

رِبَا woeker.

رَجَب naam van de 7de maand van het mohamm. jaar.

رَجِيم gesteenigd.

رَحْمَان ong = رَحِيم.

رَحِمَهُ V. مرحوم.

رَحِيم mededoogend, barmhartig.

رِزْقِي (voor رِزْق?) levensmiddelen.

رِسَالَة missive, brief.

رَسُول gezant.

رِضَا genegenheid, tevredenheid; — *kan*; *ka* — *an*.

رِضْوَانِيّ behoorende tot het paradijs.

رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ —, God zij hem goedgunstig!

رَعِيَّة onderdanen; leger.

رَفْع opheffing; — *kan* = *mëndjoendjoengkan*.

رَمَضَان naam van de 9de maand van het mohamm. jaar.

رَمْل zand; teekens in het zand: *ilmoe 'rramal*, de kunst om uit het zand de toekomst te voorspellen.

رُوَادَة gewone pligtsplegingen.

رِوَايَة verhaal; — *kan*.

رُوح geest, ziel.

رُوحَانِي aangenaam, winderig (van plaatsen); رُوحَانِيّ geestelijk.

Digitized by Google

ز

زادہ P. *zadah*, zoon: *sjah* —, koningszoon; *haram* —, onechte zoon.

زَاهِد, die zich aan de wereldsche zaken onttrekt.

زَبَاد V. جبت.

زَبُور de psalmen van David.

زَبِيب rozijnen.

زَحَل de planeet Saturnus.

زرہ P. *zirah*, pantser, maliekolder.

زَكَاة zuivering, aalmoezen.

زَكِيّ en زَكِيَّة zuiver, rein, vroom.

زَمَان tijd.

زُمُرُّد smaragd.

زنگي P. *zangi*, egyptenaar, ethiopier, zigeuner; op Sumatra een reusachtige geest T.

زِنَاء overspel.

زواد P. *zawad* V. *djoewada*.

زَوَّادَة leeftogt op reis.

زُهْرَاء wit, glinsterend.

زُهْرَة de planeet Venus. V. كجورا.

زُهْد onthouding.

زِيَارَة bezoek, bedevaart.

زيت olijf, olijfolie.

س

سَاحِر toovenaar.

سَاعَة oogenblik.

سَايِع los rondloopen.

سَبَب reden; omdat.

سَبْت sabbat, Zaturdag.

سُبْحَانَهُ lof zij Hem (t. w. God).

سَبِيل weg; *pĕrang* — *allah*, de heilige oorlog.

سِتِّي Mevrouw.

سَجْع rijm, maat, vers, dichtstuk in 't algemeen.

سِجِل register, rol.

سُجُود aanbidding, adoratie.

سَحْل contant geld.

سَخَاوَة mildheid.

سَخِيّ mild.

سَدَاب wijnruit.

سِرّ geheim; het binnenste.

سربند P. *sarband* V. *sĕrban*.

سردار P. *sardar*, aanvoerder, hoofdofficier.

سرسر P. *sarsar*, krankzinnig.

سَرْطَان het sterrebeeld de Kreeft.

سرناي P. V. سروني.

سرند P. *sarand* V. *sĕrindit*.

سَرُو cypres.

سَرْوَال V. *sĕloear*.

Digitized by Google

سَطْر lijn, rij, reeks.

سَعَادَة geluk, voorspoed.

سقلات P. *sikalāt*, *sĕkĕlat*, scharlaken, laken.

سَكِنَة rust, kalmte.

سِكِّين klein krom mesje met van boven een oog om den vinger door te steken.

سَلَام vrede, heilgroet; zekere plant, *syzygia cymosa*. (C.)

سَلَامَة welvaren, rust, vrede.

سِلْسِلَة keten, serie; geslachtslijst.

سُلْطَان vorst, sultan.

سُلْطَانِيّ wat een sultan toekomt: *badjoe* —, rokje met gladde mouwen tot aan de hand toe. (L.)

سُلَيْمَان Salomo.

سَنَة jaar.

سُنَّة gewone regel; traditie; besnijdenis.

سندس P. *soendoes* en سندوسي, *soendoesi*, brocade, met bloemen geborduurd.

سَنَق kramp, buikpijn. *Ka* — *ran*.

سنك P. *sang*, steen.

سُؤَال vraag.

سوداكر P. *saudagar*, *soedagar*, koopman, inlandsch koopman.

سَوْك, het schoonmaken der tanden. V. *soeki*.

سَهْم aandeel van de buit.

سِيَارَة planeet.

سِيَاسَة openbare straf; pijniging; daarmede dwingen.

سَيِّد Heer, titel van die geacht worden tot de afstammelingen van Mohammed te behooren.

سَيْر strooptogt.

ش

شَام Syrië.

شاه P. *sjah*, vorst; — *bandar*, havenmeester.

شابي P. *sjabi*, nachthemd.

شَرْبَة eene soort van drank, sorbet.

شَرْط conditie; voorschrift, regel.

شَرَه begeerte, lust.

شَرِيعَة regt, wet.

شَرِيف een titel van adel, inz. van de afstammelingen van Mohammed.

شَرِيكَة deelgenootschap in den handel. *Bĕr* —.

شَطْر zijde van iets, bladzijde.

شَعْبَان naam van de 8ste maand van het mohammed. jaar.

شِعْر poëzy; gedicht, een aaneengeschakeld en in zangen verdeeld verhaal. *Bĕr* —. V. *sajir*.

شَعِير garst.

شُغْل bezigheid, drukte; angst, zorg.

شُفَاعَة intercessie, voorspraak.

شَكّ twijfel, vermoeden, achterdocht.

Digitized by Google

شكر P. *sjoekar*, suiker.

شُكُور lof en dank aan God.

شكس *sjaksi* V. *saksi*.

شكس *sjiksa* V. *siksa*.

شلوار P. *sjalwar* V. *sĕloear*.

شَمْس de zon.

شَمْسِيَّة: *taoen* —, zonnejaar.

شمشير P. *sjimsjir*, zwaard.

شَوَّال naam van de 10de maand van het mohamm. jaar.

شَهَادَة getuigenis: *kalimat* —, de geloofsformule der Mohammedanen; *djari* —, de voorste vinger.

شهبندر P. *sjah-bandar*, V. شاه.

*شهدان *sjahadan*, verder, voorts.

شَهْر meerv. شُهُور, maand.

شُهْرَة roem, faam.

شَهْوَة begeerte. *Bĕr* —.

شَهِيد een geloofsgetuige, martelaar.

شَيْخ titel van waardigheid, seigneur; titel van die geacht worden tot de afstammelingen van de vrienden van den Profeet te behooren.

شَيْطَان satan.

شَيْء, meerv. أَشْيَآء, ding, zaak.

ص

صَابُون zeep.

صَاحِب heer, meester; makker: الحكاية —, in 't Mal. *jang ĕmpoenja tjĕritra*, de auteur van het verhaal.

صَادِق waarachtig, opregt, regtvaardig.

صُبْح de dageraad; *sĕmbahjang* —, het morgengebed.

صَبْر geduld; berusting. *Bĕr* —; — *kan*.

صَحّ volkomen, zoo dat er niets aan ontbreekt; verwezenlijkt, geldig, van effect, enz.

صَحَابَة vrienden zijn; vriend. *Bĕr* —.

صَحْب, meerv. van صاحب, makkers.

صُحْبَة vriendschap. Ook hetz. als صحابة *Bĕr* —.

صِحَّة volkomen welstand.

صَحِيفَة bladzijde, brief.

صَدْر borst; begin; voorzitterschap.

صَدْرِيَّة soort van vest.

صَدَقَة aalmoezen; — *kan*.

صَدِيق opregt, opregt vriend.

صُرَاحِي flesch met een langen hals.

صَرْف buiging (in de spraakkunst): — عِلْم spraakkunst.

صَغِير klein, gering.

صَفّ rij, rang.

صِفَة hoedanigheid, attribuut.

صَفَر naam van de 2de maand van het mohamm. jaar.

صَفِيّ, vr. صَفِيَّة, zuiver, rein, opregt.

Digitized by Google

صَلَاة (صَلوة) gebed.

صلّي V. صلعم.

صَلَاح vroomheid, braafheid.

صلدادو V. سلدادو.

صَلعَم d. w. z. صَلَّي ٱللّٰهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ God zegene hem en geve hem vrede! de formule, die men na het noemen van Mohammeds naam pleegt uittespreken.

صَلَوَات meerv. van صَلَاة.

صَلِيب kruis.

صَمِيم zuiver, onvermengd.

صنوبر P. *sanoebar*, *conifera*.

صُوف wol.

ض

ضَرْب slag; verslaan.

ضَرُورَة dwang, geweld.

ضَعِيف zwak, broos, magteloos.

ضَمَّة het klankteeken ’.

ط

طَابَق houten waschbak?

طَاعُون (pestilentie) de cholera. D.

طَاهِر zuiver, onbesmet.

طَبِيب geneeskundige, dokter.

طَبِيعَة natuurlijke aard, karakter, constitutie.

طَرَف rand, omtrek, grenzen.

طَلَاق echtscheiding.

طَمْع gierigheid; begeerlijkheid.

طُوبَي geluk, gelukzaligheid.

طُوفَان typhon, storm, orkaan.

طَوِيل langdurig; — *kan*.

طَيْر vogel; wuftheid.

طيه V. تيه.

ظ

ظَالِم dwingeland, tyran.

ظَاهِر uitwendig, openlijk.

ظِلّ schaduw.

ظُهْر de tijd onmiddellijk na den middag.

ع

عَادَة gewoonte, gebruik.

عَادِل regtvaardig.

عَارِف verstandig, kundig.

عَاشِق verliefd.

Digitized by Google

عَافِيَة gezondheid.

عالَم de wereld, het heelal; — *mĕnangkabou*, het rijk van Mĕnangkabou.

عَالِم geleerd.

عَالِي hoog, verheven.

عَالِيَة verhevenheid.

عَام meerv. أَعْوَام, jaar.

عَامَّة menigte, algemeen.

عَايِب defect, waar gebreken aan zijn.

عِبَاد meerv. van عبد.

عِبَادَة godsdienst, eeredienst.

عِبَارَة uitlegging; zinspeling, overdragtelijk zeggen; — *kan.*

عَبْد dienaar, slaaf.

عَجَايِب wonderen, meerv. van عَجِيبَة.

عَجَب wonderlijk!

عَجَم Persië.

عَدَالَة regtvaardigheid.

عَدَاوَة vijandschap.

عُذْر meerv. أَعْذَار, excuus, rede tot verontschuldiging, beletsel; zwak, afgeleefd. (D.); — *kan.*

عَرَض toeval, toevallige gebeurtenis

عَرَق V. ارق II.

عَرُوض poëzie.

عَزّ uitstekend, uitmuntend.

عِزَّة grootheid, heerlijkheid; *jang* —, titel van vorsten?

عَزِيز edel, verheven.

عَزْم voornemen, plan.

عَزِيمَة V. *djimat.*

عَسْكَر leger.

عِشَاء het begin van den avond.

عِشْق liefde.

عَصَبَة spier. Meerv. أَعْصَاب.

عَصْر achtermiddag.

عُضْو lid, gewricht. Meerv. أَعْضَاء.

عُطَارِد de planeet Mercurius.

عَظَمَة grootheid, grootschheid.

عَظِيم groot, hevig; grootsch.

عَقْل verstand; middel dat men beraamt, list; *apa akal*, immers. *Bĕr* —

عَلَاء hoog, verheven. *Tĕrala.*

عَلَامَة kenteeken, kenmerk; schietschijf; vaandel; — *soerat*, adres van een brief; brief met een adres.

عِلَّة tegenspoed, ongeval.

عَلَم standaard, nationale kleuren.

عِلْم wetenschap. *Bĕr* —.

عُلَمَاء meerv. van عَلِيم, geleerden; de oelema's.

عَلَي op, over, volgens enz.

عَلَيْك en عَلَيْكُم verbonden met اَلسَّلَام: vrede zij u, — ulieden.

عَلَيْه over hem.

عُمْر leven, leeftijd, ouderdom.

Digitized by Google

عَمَل werk; goed werk.

عَنْ van den kant van, af enz.

عِنَايَة ondersteuning, hulp.

عَنْبَر amber.

عُنْصُر een element.

عَوَان helper, medestander.

عَوْرَة *pudendum*.

عَيَّار straatslijper, gaauwdief.

عَيْب gebrek, gebreken.

غ

غَالِب overwinnaar; *pada* — *nja*, meestal; — *i*, *kan*.

غَائِب het verborgene; verdwijnen; — *kan*.

غُرَاب (gew. غورب) soort van vaartuig.

غَرِيب vreemd, vreemdeling.

غُسْل reiniging, wassching.

غَفُور veel vergevend (van God).

غَلْب overwinning.

غَلَبَة ingenomenheid.

غَلَط dwaling, vergissing.

غَلَف *praeputium*, onbesneden.

غُلْف meerv. van أَغْلَف, onbesneden. V. *koeloep*.

غَلِي rijk, overvloedig?

غُورَب V. غُرَاب.

غَيْرَة ijver, ijverzucht, eerzucht; opgewondenheid.

غِيلَة onverwachte aanval.

ف

فَارِسِيّ een Perzer, perzisch.

فَارِق onderscheidend.

فَاسِق zondig, slecht.

فَأْل goed voorteeken; bezweringsformulier.

فَائِدَة nut, voordeel. *Bèr* —.

فَتْح opening; eerste hoofdstuk van den Koran.

فَتْحَة het klankteeken ـَ.

فِتْنَة laster; verleiding; opstand.

فَتْوَى regterlijke uitspraak; uitspraak in 't algemeen, goede raad (*pitoea* cf. *toewah*); — *kan*.

فَجْر morgenrood, dageraad.

فَرْج de geslachtsdeelen.

فِرْدَوس paradijs.

فَرْسِيّ perzisch.

فَرْض pligt, godsdienstpligt; — *kan*.

فرنكي P. *farangi*, frankisch, europeesch.

Digitized by Google

فَرْمَان goddelijke of vorstelijke last of woord.

فِرَاسَة gelaat; *ilmoe* —, gelaatkunde.

فُرْن oven.

فَدَا loskoopen, losprijs betalen.

فَصْل hoofdstuk, artikel.

فَصِيح welsprekend.

فَصِيحَة welsprekendheid.

فَضُولِي bemoeijal; zich bemoeijen met iets, zich bekommeren over iets; — *kan*.

فَضِيحَة iets schandelijks.

فِعْل meerv. أَفْعَال en فِعَال, daad, werk.

فَقَة staat voor موافقة.

فَقِير bedelmonnik.

فَقِيه regtsgeleerde.

فِكْر gedachte, nadenken. V. *pikir*.

فَكُور diep nadenkend.

فُلَان een zekere, N. N.

فَنَاء broos, vergankelijk; *nĕgri jang* —, de aarde.

فُؤَاد hart, gemoed.

فَهْم kennis, verstand.

فِي in, op.

فيروز P. *firoez*, overwinnend, zegerijk.

فيروزه P. *firoezah*, turkoos.

ق

قرچه P. *partjah*, een stuk, stukje.

قرور P. *parwar*. V. *pĕrwara*.

قري P. *pĕri*, engel, goede geest.

قلنك P. *palank*, luipaard; gevlekt als een luipaard.

قليته P. *palitah*, de pit van een kaars of lamp; lamp.

قنجره P. *pandjarah*, houten traliewerk voor een venster; kooi.

قندق P. *pondok*. V. *pondok*.

قنير P. *panir*, kaas.

قهلوان P. *pahlawan*, held; buitengewoon sterk; aanvoerder van een leger.

قيالة P. *pijalah*, beker, drinkglas.

ق

قَاف eigenn. van een gebergte, dat de aarde zou omringen en door bovennatuurlijke wezens bewoond zijn.

قَافِلَة karavaan.

قَافِيَة rijm, versmaat.

قباي P. *kabaai*, lang wijd kleed, kabaai.

قُبَّة gewelf, koepel.

قِبْلَة de streek naar welke de Mohammedanen zich rigten, wanneer zij bidden.

قُبُور, meerv. van قَبْر graf.

Digitized by Google

قَبُول welgevallig, met welgevallen aangenomen; — *kan*.

قَدْر maat; waarde, rang; voorbeschikking. *Sakĕdar*, naar de mate van; omstreeks.

قُدْرَة magt, almagt.

قَدَم voet.

قُدُّوس en قَدُّوس heilig.

قَدِير almagtig.

قَرَابَة nabestaanden.

قَرَار in zekerheid, vast, wel gevestigd.

قُرْآن Koran.

قُرْبَان offer, offerande.

قَرْطَاس papier.

قِرْمِزِي karmozijn.

قَرِيب nabij.

قَرْيَة negorij.

قَسْم verdeeling, partijschap.

قِصَاص wedervergelding.

قَصَب goud of zilverdraad. T.

قِصَّة verhaal.

قَصَد voornemen; *dĕngan — nja*, opzettelijk.

قَضَاء V. حاجة.

قُطْب de poolstar.

قَطِيفَة vloerkleed.

قُعُود het zitten, inz. bij het gebed.

قَلَايِب meerv. van قلب.

قَلْب hart.

قُلْزُم: *laut* —, de Roode zee.

قَلَم pen, rieten pen.

قُلُوب, meerv. van قلب.

قَمَر de maan; een maanvormig sieraad.

قَمَرِيَّة: *taoen* —, maanjaar.

قَمِيص, Port. *kamisa*, hemd.

قَنْدِيل lantaarn, lamp.

قُوَّة kracht; — *kan*. *Pĕngoeat*, hamer.

قَوْل woord, plegtig woord; gelofte, overeenkomst.

قَوْم volk, stam; famille.

قَوِي sterk, van kracht.

قَهْوَة koffij.

قِيَاس bewijsvoering, syllogisme; logica; kwaadaardige zinspeling (T.); — *kan*.

قِيَام overeindstaande, inz. bij het gebed.

قِيَامَة opstanding, laatste oordeel.

قِيل antwoord; — *kan*.

قِيمَة waarop iets te staan komt, prijs, bedrag.

ک

كَاتِب een schrijver.

كَافِر een ongeloovige, een kaffer.

Digitized by Google

كَافِل die iemand onderhoudt of voor hem borg is.

كَافِي algenoegzaam.

كالبد P. *kalboed*, vorm, model.

كَامِل volmaakt.

كاوين P. *kawin*, wettig huwelijk; *isi* — bruidschat. *Bĕr* —; — *kan*.

كَبِير groot, magtig.

كت P. *kat*, trom.

كتوال P. *katwāl*, opziener van policie.

كِتَاب boek; *al* —, de Koran.

كج P. *kadj*, V. كجي *kĕdji*.

كده P. *kadah*, V. كدي *kadei*.

كَذْب leugen; — *kan*.

كَرَاسِي meerv. van كرسي.

كَرَامَة eerbiedwaardigheid, heiligheid; heilig graf.

كُرْسِيّ zetel, stoel.

كَرِيم edelmoedig.

كَسْرَة het klankteeken ـِ.

كشكول P. *koesjkoel* V. كسكل.

كَشِيم verminkt. V. *kasim*.

كَعْبَة de vierkante tempel in de groote moskee te Mekka.

كَفَرَة meerv. van كافر V. *kaparat*.

كَفَل dekkleed op den rug van een rijdier; — *kan*. *Tĕr* —.

كَفَن lijkkleed; — *i*.

كَلَام woord; redevoering, gesprek.

كلاه P? *koelah*, hooge muts; hoofddeksel in 't algemeen?

كَلْب (hond); *elkalb*, Sirius.

كَلِمَة woord; de mohamm. geloofsbelijdenis.

كمخا P. *kimkha* en

كمخاب P. *kimkhab*, damast.

كمر P. *kamar*, gordel, sjerp.

كندوري P. *kandoeri*, jaarlijksch lijkmaal, waarbij voor de overledenen gebeden wordt; feest in 't algemeen (V. أَرْوَاح); — *batang*, soort van plant, *adenanthera pavonina* (ook *saga pohon*). [In het P. beteekent het woord: eene lange tafel; een tafelkleed.]

كَوْث schoen, korte laars.

كوبه P. *kobah*, eene trom van twee met de bolle zijde aan elkander verbondene ketels. V. *koepah*.

كُوفِيَّة calotje (eig. doek onder den tulband), dat de Mohammedanen op het kale hoofd dragen. [Jav. *kopjah*, staatsiemuts.]

كِيس zakje, beursje, bepaaldelijk de zijden enveloppe van een staatsiebrief.

گ

گرم P. *garm*, warm, heet; vertoornd.

گز P. *gaz*, zekere maat, eene el.

گندم P. *gandoem*, tarwe, koren.

Digitized by Google

ل

لَازَوَرْدِي lazuur-steen; hemelsblaauw.

لَاكِن evenwel, maar.

لَايِق geschikt, gepast.

لُبَان wierook: — *djawi*, benzoë.

لُجَّة oceaan.

لَحَد nis in een grafkelder om een lijk in te leggen.

لَحِق belendende, volgende.

لَذَّة wellust, genot; lekkere smaak.

لِسَان tong; tongval, taal; *dĕngan* —, mondeling.

لشكر P. *lasjkar*, leger; scheepsvolk, matroos.

لَعْنَة vloek; — *kan*.

لُغَة tongval, dialect; woordenboek.

لَفْظ woord; — *kan*, uitspreken.

لَكُم aan of voor ulieden.

لَكِن = لَاكِن.

لِلَّه bij God! aan God, Gode.

لَوْح een tafeltje; bordje, waarop men schrijft.

لُؤْلُؤ parel.

ليمو P. *limau*, limoen; — *kan*, met limoensap inwrijven, hij het baden.

مـ

مَأْمُون iemand op wien men vertrouwen kan.

مَأْمُوم degenen aan wier hoofd een Imam staat.

مَانِع weigerend, verhinderen.

مَائِدَة tafel, aangeregte tafel.

مُبَارَك gezegend.

مَثَل gelijk, overeenkomstig; gelijkenis, fabel, spreuk; مَثَلًا en *masalnja*, bij voorbeeld.

مِثْقَال gewigt.

مُجَاهِد een krijgsman voor het geloof.

مُجَرَّب beproefd; bekwaam.

مَجْد roem, grootheid.

مَجْلِس vergadering, bijeenkomst, vergaderzaal.

مَجْنُون bezeten, krankzinnig.

مچه P. *moetjah*, wenkbraauw.

مَحَبَّة liefde, genegenheid.

مُحْتَشَم ontzagwekkend.

مُحَرَّم naam van de 1ste maand van het mohamm. jaar.

مَحْرُوسَة (door God) beschermd.

مَخْلُوق schepsel.

مَدّ zeker schrijfteeken.

مَدْح lofrede.

Digitized by Google

مَدْرَسَة school, gew. aan eene moskee verbonden. V. *mandarsah*.

مَذْبَح altaar; plaats waar een dier geslagt wordt.

مُذَكِّر prijzende, lovende.

مَذْكُور bovengemeld.

مُرّ myrrhe.

مِرْآة spiegel.

مُرَاد wit, verlangen.

مَرْتَبَة trap, graad, waardigheid, betrekking.

مُرْتَدّ een renegaat.

مَرْجَان bloedkoralen.

مَرْحُوم wijlen, zaliger; eig. degeen van wien men zegt رَحِمَهُ الله God zij hem genadig!

مِرِّيخ de planeet Mars.

مُرِيد leerling, discipel.

مَزْمُور psalm, godsdienstig gezang.

مُسْتَجَاب aanneemlijk, aangenaam.

مُسْتَحِقّ waardig, regt hebbende.

مُسْتَعِدّ gereed; in orde gebragt.

مَسْجِد plaats der aanbidding, moskee.

مَسَرَّة vrolijkheid, vreugde.

مِسْطَر liniaal. V. *mitar*.

مِسْكِين arm, arme man.

مُسْلِم muselman.

مَسْوح zalf.

مَسِيح Messias.

مَسِيحِيّ christelijk, bijv. de jaartelling.

مُشَاوَرَة beraadslaging, overleg.

مُشْتَرِي de planeet Jupiter.

مَشْرِق het Oosten.

مَشْغُول vervuld, inz. van zorg en angst; — *kan*.

مَشَقَّة moeite, last.

مُشْكِل moeijelijk, ingewikkeld.

مَشْهُور alombekend, beroemd; — *kan*.

مُصَاهَرَة aanverwantschap.

مُصْحَف een boek; *al* —, de Koran.

مِصْر Cairo, Egypte.

مُصْطَفِي kiezende; مُصْطَفَي verkozen.

مَصْلَحَة eig. bezigheid; gew. streek, list.

مَضَرَّة nadeel, schade.

مُطْلَق algemeen, generaal.

مَعَاف vergeving.

مَعْبُود gediend.

مُعْتَبِر eerwaardig.

مُعْجِزَة een wonder.

مِعْرَاج trap; de hemelvaart van Mohammed.

مَعْرِفَة kennis, wetenschap.

مَعْصِيَة ongehoorzaamheid, rebellie.

مُعَظَّم groot, verheven.

مَعْقُول rationeel.

Digitized by Google

مَعْلَف kribbe, voederbak.

مُعَلِّم *malim*, schoolmeester, een mah. priester; loodsman.

مَعْلُوم bekend; — *kan*; *mĕmpĕr* — *kan*.

مُعَلَّى verheven, subliem.

مِعْمَار een architect.

مَعْمُور bebouwd, bewoond.

مَعْنَى zin, beteekenis.

مَغْرِب het Westen; gebed bij zonsondergang.

مَغْلُوب overwonnen.

مُفَاحِص een die de gebreken van zijne naasten opspoort.

مَفُوه praatziek.

مَقَام residentie.

مُقَدَّس geheiligd.

مَقْصُود voornemen, plan; — *kan*.

مُقِيم gevestigd, inwoner. V. موكم, *moekim*.

مَكْتَب school.

مَكْتُوب geschreven.

مَكْرَمَة eer, roem, waardigheid.

مَكْرُوه wat vermeden moet worden, afschuwelijk.

مَلَائِكَة, meerv. van مَلَاك, engel.

مَلَك voor مَلَاك, engel.

مَلِك koning.

مُلُوك meerv. van مَلِك.

مُلْهَم geïnspireerd.

مَمْدُود uitgestrekt.

مُمْكِن mogelijk, in staat.

مَمْلَكَة koningrijk; magt, grootheid.

مَن soort van gewigt.

مُنَاجَاة in 't geheim met iemand handelen of spreken.

مَنَارَة minaret.

مُنَافِق hypocriet, atheïst.

مَنَّان weldadig.

مِنْبَر preekstoel in de moskee.

مُنْشِي een auteur: titel van geletterden.

مَنْفَعَة nut, voordeel.

مُنْكِر niet wetend; niet van willen weten, verloochenen; niet goed vinden, verwerpen, geen vertrouwen stellen.

مَنِي *sperma genitale*..

مُوَافَقَة overeenstemming; in overeenstemming handelen.

مَوْت de dood.

مَوْجُود wat gevonden wordt, wat er is, tegenwoordig, bestaande.

موزه P. *moezah*, kousen, laarzen.

مَوْسِم eig. vaste tijd voor iets, inz. de vaste tijd waarop de pelgrims te Mekka komen. Zie verder موسم, *moesim*.

مَوْلَا Heer! en

مَوْلَانَا onze Heer! als titel.

مُؤْمِن geloovig; أَمِيرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ opperhoofd der geloovigen: titel der Kaliefen.

Digitized by Google

مَهْر huwelijksportie voor de vrouw.

مَيْت een lijk; de overledene.

مَيْدان opene vlakte; voorplein.

مِيل mijl.

ن

ناخدا P. *nakhoda*, scheepskapitein.

نَادِرَة iets zeldzaams, eene curiositeit; een feniks.

نَاصِر hulp, bijstand biedend.

نَاطِق met spraakvermogen begaafd, redelijk.

نَبْذَة klein stukje, ziertje.

نَبِي profeet; اَلنَّبِي, Mohammed.

نَجِس vuil, morsig; onrein; *sinędjis*, zeker scheldwoord; — *kan*.

نَجْم star.

نُجُوم meerv. van نَجْم.

نَحْو; — عِلْم de spraakkunst.

نَذْر gelofte.

نَرْدِين nardus.

نَسْر arend.

نشادر P. *noesjadir* V. *sadir*.

نشان P. *nisjan*, teeken, merk; vaandel.

نَصّ sententie of dogma van den Koran.

نَصْرَانِي Nazarener, Christen.

نَصِيب deel, lot, fortuin.

نَصِيحَة raad, vermaning, waarschuwing.

نَعَام de struisvogel, *boeroeng onta*.

نَعْمَة comfort, weelde.

نِعْمَة weldaad, attentie.

نَفَس ademhaling; begeerte. *Bĕr* —.

نَفْس ziel; zelf.

نفيري P. *nafiri*, soort van staatstrompet van zilver.

نُقْطَة stip, punt.

نِكَاح huwelijk; — *kan*, in het huwelijk verbinden (van den moh. priester).

نَكِير naam van een der beide engelen, die de dooden ondervragen.

نَوْبَة (periode, tijdsverloop; muziek), *nobat*, de trom die alleen bij plegtige gelegenheden, zooals de troonsbeklimming van een Vorst, geslagen wordt; — *kan*, tot Vorst uitroepen.

نُور licht, lichtstralen.

نُورَانِي helder, licht.

نِيَّة voornemen, plan.

نيلم P. *nilam*, saffier.

و

وَ en.

وَاجِب betamelijk, pligtmatig; — *kan*.

وَارِث erfgenaam, — *kan*, erven.

وَاسِط bemiddelaar.

وَاصِل verbonden, vereenigd; gekomen;

Digitized by Google

— *kan*, ergens heen brengen, (een brief) doen toekomen.

وَاللّٰه bij God!

وَاللّٰه أَعْلَم en God weet het 't best! uitroep waarmede men de verantwoordelijkheid voor een gedaan verhaal van zich afwerpt.

وَالِي gouverneur, opperhoofd van een gewest.

وَاهْ uitroep van verwondering. V. وه.

وَبَعْد zie و en بَعْد.

وُجُود het bestaan, *kaädaän*.

وَجْه aangezigt, voorkomen.

وَرَقَة een blad, een brief.

وَزِير vezier, eerste minister.

وَسْوَاس verzoeking van den duivel.

وَصِيَّة uiterste wil. *Bĕr* —.

وَصْلَة zeker schrijfteeken.

وُضُوء godsdienstige wassching.

وَعْدَة gelofte.

وَفَاة dood, overlijden.

وَقْت bepaalde of geschikte tijd om iets doen; tijd; *boenga — bĕsar*, zekere bloem, *hibiscus mutabilis*, *b.— kètjil*, *mirabilis jalapa*.

وَكِيل agent, gemagtigde.

وَلَكِن zie و en لكن.

وَلِيّ vertrouwde vriend.

وه uitroep van droefheid. V. واه.

وَهْم vermoeden, verbeelding, waan.

وَيْ wee!

ه

هِجَاء spelling. V. *edja*.

هِجْرَة de hedjra, vlugt van Mohammed.

هَدِيَّة geschenk, inz. aan zijne meerderen.

هَمْزَة zeker schrijfteeken.

هِمَّة neiging, intentie, bedoeling; meening.

هُوَ hij; God.

هَوَاء lucht, luchtruim.

هَوِي begeerte, lust.

هَيْبَان schrikwekkend, ontzagwekkend.

هَيْبَة vrees, schrik; ontzag.

هيكل P. *heikal*, tempel, kerk.

ي

يَا uitroep bij het aanspreken: o!

يَتِيم wees, moederlooze wees. V. *pijatoe*.

ياقوت P. *jakoet*, hyacinth, robijn.

يَعْنِي dat wil zeggen.

يَقِين zekere kennis, onfeilbaarheid.

يَوْم dag.

يَهُودِي joodsch.

NB. De woorden met een * zijn noch Arabisch noch Perzisch.

Digitized by Google

VERBETERINGEN EN BIJVOEGSELS.

ابتى **ĕboek**, Měn. hoofdhaar. [Bat. *oboek*.]

ابون **aboewan**, is = het Bat. *bangoenan*, hetgeen beteekent: 1° een volledig stel van iets, 2° Mal.? een stuk grond, waarvan het produkt iemand, die dienstpligtig is, toekomt om zich daaruit te kunnen loskoopen.

اتس **atas**. *Pĕratas*, zie beneden.

اتغ **atoeng**. V. *apoeng*.

اجر **adjar**. De beteekenis »berispen, straffen", die ik niet heb durven opnemen, omdat ik meende dat zij, in verband met die van »leeren" beschouwd, veeleer »vermanen" moest zijn, zal toch met het oog op het Arab. عزر wel aantenemen zijn.

ارا **ara**. Bat. *ajoewara* l. *kajoewara*.

ارو **arau**, moet zijn **ĕrau**, Měn. *ĕroe*.

اسو **ĕsoe**, (of **soe**) soort van vechthaan.

اڠ **ang**. Meestal zegt men *awak ang*. V. هڠ.

اڠسوك **angsoka**, reg. 3 l. *soka*.

اڠكت **angkoet**, II. *angkoet-angkoet*. Měn. voor *angkoep-angkoep*.

اڠكس? Měn. is *oenggas* (uitgespr. *oenggèh*).

اڠكڤ **angkap**, beter *inggap*.

اڠكڤ **angkoep**. Zie *angkoet* hierboven.

اڠكق **anggok**. V. *antoek*.

اڤڠ **apoeng**. V. *atoeng*.

اڤم **apam** is Tam. *appam*.

اڬر **agar**. V. *tagal*.

الڠ **alang**, II. V. Bat. *anang*.

III. V. *lang*: eig. dat wat op een *lang* gelijkt.

الة **ĕlah**, Měn. = *tĕlah*.

امبر **ambar**, II. V. *bimbar*.

امبر **oemboer**, Měn. voorspoedig van groei. [Bat. *imboer*.]

امبو **imbau**, Měn. = *panggil*.

امڤت **oempat**, V. *goempat*.

امڤن. 't Arab. is غَفُور.

امڤو **ĕmpoe**, II. V. *pangkoe*.

انچر **antjoer**, V. *pantjoer*.

اندق **ĕndak**, V. *mĕndak*.

اندق **indak**, V. *daki* II.

اندم **indam**. 't Vraagteeken kan vervallen.

اوسه **oesah**, II. Měn. = *djangan*.

اوڤق **oepik**, zie بويڤ hier beneden.

اوق **awak**; *awaknja*, Měn. hij, even als 't Jav. *pijambakipoen*. V. Bat. *iba*.

اونن **onan** is Bat.

اي **ija**, II. zie يا.

ايلڠ **iling** V. ook *taling* II.

اينن **inin** (niet *inoen*) = *ini*. V. *nin*.

Digitized by Google

اينند **inanda**, lees اينغد **inangda**.

بابت **babat**, moet zijn ببت **bĕbat**.

بابن **baban**, is 't Mĕn. **bĕban**, vracht.

بارو **baroe**. *Baroe-baroe* moet zijn *barau-barau*.

باسڠ **basoeng**, de wortels van een zeker ligt en zacht hout, die voor steelen en dobbers gebruikt worden. [Bat. id.]

باك **baka**, II. V. *poeroe*.

III. moet zijn *bĕrbĕkak*.

باڬت **bagat**, Bat. *bagot*, de saguweerpalm.

بالر **balar**; *si-balar* l. *si-badar*.

باين **bajĕn**. *Bajan* komt als vrouw. eigennaam voor, maar bestaat in de hier opgegeven beteekenis niet.

ببيرق **baberek** (ook **birik-birik** [Bat. *id.*]) is een zekere vogel, eene soort van *merops*.

بدون **bidoewan**. V. *bidan*.

برڠ **bĕrang**. V. *birang*, hierbeneden.

برڠا is **bĕrnga**, Mĕn. *bĕrngan*. V. *barangan*.

برندا ook *mĕranda*.

بسق **bĕsik**. V. بيسق.

بڠس **bĕngis**. *Mĕmbĕngiskan*. *Kabĕngisan*. *Batoe* —, een fijne slijpsteen.

بڠكار **bĕngkara** is Mĕn. = *mĕngkara*.

بڠكاڠ is Mĕn. = *mĕngkaroeng*.

بڠكس **bangkas**, Mĕn. zekere soort van vechthanen.

بڠكوڠ **bĕngkoewang**, Mĕn. = *mĕngkoewang* w. m. z.

بڠكودو **bĕngkoedoe**, Mĕn. = *mĕngkoedoe*.

بكق is **bĕkak**.

بلاتق **bĕlatoek**. V. *toetoek*.

بلاڠ II. moet zijn بللڠ **billĕlang**, Mĕn. strak kijken. [Bat. *bilolang*.]

بلي **bĕlei** is بلئ **bĕleq**, Mĕn. uitspraak van *bĕlat*.

بليدڠ **baledang**, zekere slangvormige zeevisch. [Bat. id.]

بليرا **balira** is Bat. *baliga*.

بندڠ **bandoeng**, II. moet zijn *boendoeng*. Bat. *boernoeng*.

بويڠ **boejoeng**. *Si-boejoeng* is in 't Mĕn. de naam dien men aan een zoon geeft, als men diens naam, zoo als dat de gewoonte is, niet zeggen wil. Van een meisje zegt men dan *si-oepik*.

بيتة **beteh** moet zijn: بتق *bĕtik*.

بيج **bidja**, Mĕn. = *bidji*.

بيجن **bidjan**, Mĕn. = *bidjin*.

بيرا **bira**, moet zijn بيرء.

بيرڠ I. moet zijn برڠ **bĕrang**. *Bĕrang-bĕrang* is Mĕn. = *mĕmbĕrang*.

II. is *berang*, Bat. id. V. het volg. woord.

بيري٢ **beri-beri**, schapen, Hind. en Tam.

بيرق٢ **birik-birik**. Zie ببيرق hierboven.

تا **ta** is تأ. T. houdt *ti* in *tiada* voor een ander woord, maar met dezelfde ontkennende beteekenis.

تاتڤ **tatap**. In 't Bat. is *manatap* iets van verre zien.

تاڤق **tapoek**, I. Moet het ook zijn *tĕpoek*?

تترن **tataran**. Mĕn. steel van eene lans. [Bat. *totoran*.]

تدڠ is ook de naam van eene soort van vechthanen.

تراتي is **tĕratei**.

تراجو is het Perz. ترازو *tarāzoe*.

تربن **tĕrban**, Mĕn. instorten van een berg enz.

تڠكلم is **tĕnggĕlam** en *kĕlĕm*, *kĕlam*.

تمڤ **timpa**; *mĕnimpa* is op iets vallen

Digitized by Google

تنتادو is Měn = *tjĕntadoe*.

توا **toewa** staat bl. 77 kol. 2.

تورق **toerak**, staat: overspel l. weverspoel.

توتق **toetoek**. V. *patoek*, *bĕlatoek*.

توكغ **toekoeng**. V. ڤوكغ hier beneden.

توكق **toekak**, soort van melaatschheid aan vingers en teenen.

توكر **toegar** is Měn.

تومو **toemoe** moet zijn **tĕmoe** = *tĕmoe* II.

تون **toena**, Měn. paling. [Bat. *id.*, zekere groote worm.]

تونن **toenoen** is door de uitspraak uit het Soend. *toendoen* ontstaan.

تياد. De uitspraak *tĕada* is onbekend. V. *ta* hierboven.

تيلغ **telong**, Měn. = *tenglong*.

جابق **djabak**, moet zijn جبق **djĕbak**.

جارغ **djaring** II, is **djĕring**, *albizzia lucida*.

جاڠغ **djangak**, Měn. straatroof.

جبق Z. جابق hierboven.

جراجق moet zijn جرجق **djarĕdjak**, **djĕrdjak**. [Bat. *djarodjak*.]

جرغ Z. جارغ hierboven.

جرنج **djarnja**, V. اوجر.

جڤك II. bestaat niet; 't moet zijn جاڠق.

جلاتغ is **djĕlatang**, Měn. **djilatang**.

جلس **djĕlas**, in orde gebragt? [V. Arab. جَلس, Eng. *settled*.]

جلغ **djĕlang**, moet zijn **djalang**? [Bat. uit het Měn. *djalang*.]

جن is **djan**.

جنتن **djantan**. De beteekenis: soort van boom enz. moet vervallen.

جوار **djoewar** (جور), is eene soort van ijzerhout, dat wel eens in koffijtuinen voor schaduw geplant wordt. [Bat. *djijor*.]

جوارا staat جوهر l. جوهري.

جوڠكت eene kam van hoorn. [Bat. *djongkè*, naar de Měn. uitspraak. Jav. *djoengkat*, kam.]

چاڤه **tjapah**, Měn. ronde houten bak om iets in te wasschen. [Bat. *sapa*.]

چاهر **tjahar**, V. *gatjar* (waarvoor verkeerd *gadjar* staat).

چبدق **tjoebĕdak**, zie *tjampĕdak*. Bat. ook *soebodak*..

چڤانو, zie چڤكانو hierbeneden.

چڤكق **tjongkak**, II. V. *adapoen*.

چڤكي moet zijn جڤكي. V. ڤاوه, *paoeh*. Op Sumatra beteekent het: een reusachtige geest.

چڤكانو, moet zijn چڤانو **tjinganau**.

چليك **tjoelika**, een betelblad als een pijpje gedraaid. Bot. wb.

چنتادو **tjĕntadoe**, Měn. *tĕntadoe*, w. m. z.

چنچن **tjintjin**. Staat *sinsin* l. *tjintjin* en *tintin*.

چنڤكس [2] l. *katinangkas*.

چوچر **tjoetjoer**, III. Bat. ook *pitjoetjoer*.

چولم zal wel moeten zijn چيلم **tjiloem**, Měn. pijp, inzonderheid voor opium.

چيلو is **tjiloq** (چيلوٗ), de Měn. uitspraak van چيلڤ *tjilap*.

داوق **daoek**, grijs, schimmel. [Jav. *dawoek*.]

داهن **dahan**. Van hier *pandahan*, w. m. z.

دبر **dĕbar**. Het aangehaalde Měn. woord is *bĕrdaboer*.

دونسي is **doensi**, Měn. uitspraak van *doengsi*.

ديتر **detar**, Měn. uitspr. van دستر V. دستار.

Digitized by Google

دیغ, BAT. en MĚN. *mandijang*, iets bij het vuur houden om het te droogen. *Dijang* bet. niet komfoor.

دین **den**, meestal zegt men *awak den*.

راجن **radjan**, II. is رجن **rĕdjan**.

راجه **radjah**, zie *rĕdjah*, hierbeneden.

رادي **radei** is MĚN.

راسق **rasoek**, II. *mĕrasoeki*, iemand bezitten, van een boozen geest. *Karasoekan*, bezeten. [JAV. *karandjingan*.]

راڬم **ragam** is TAM.

ران **rana** II. is رأن voor *rĕtna*.

راوت **raoet**. Achter »schrappen" bijtevoegen: in 't MĚN. *si-raoet*.

ربيا moet zijn ربيه **roebiah**, eene eerwaardige vrouw.

رجه **rĕdjah** moet zijn راجه **radjah**, streep, lijn, zoo als op amuletten. [JAV. id. BAT. *radja*.]

رڠڬت **rĕnggoet**. *Mĕrĕnggoetkan*, verscheuren.

رمباين is van het gw. *rambei*.

رمبن **rambon**. Staat BAT. lees BATAV.

رندجو **randjau**. In 't BAT. beteekent *randjo*: takken met bladeren, die men buiten eene verschansing in den grond streekt.

رنڠ **rĕnang**. V. ook BAT. *langè*, zwemmen.

ساتڠ **satang** is BATAV.; *oedang* — = *o. galah*.

سارڤ **sarap**. V. ook *kapar* II.

ساڠ I. moet zijn **sĕnga**.

ساڬي **sagi**. Reg. 4 staat: driehoekig, l. driekantig.

سالڠ **saloeng**. Staat: aanteleggen l. aanteblazen.

ساو is MĚN. ساهڤ **sahap**, uitgespr. *saoq*.

سبي V. شبي.

سريڠ **sĕring**, III. ook: het scherpe sap van den citroenschil: zie C's *sĕrei* op II.

سراول en سرول V. *sĕroewal*.

سڠا. Zie hierboven ساڠ.

سڤان **sĕpana** is SKR. *sopāna*.

سكت **sĕkat**, ook stokje in eene vogelkooi?

سكل **sĕkal**. Staat *soekal* l. *soekoel*.

سڬر **sĕgar**, II. MĚN. de stijve stokjes in het *idjoek*, die voor pennen gebruikt worden. [BAT. *sogar*.]

سلڤ **sĕlap**; *mĕnjèlap* of *mĕnjèlab*, in iemand varen, van een boozen geest.

سنين **sĕnen** = اسنين.

سوا **soewa**; *bĕrsoewa* is MĚN. = برتهو.

سودا *soeda-soeda* moet zijn *soedoe-soedoe* en behoort dus hier niet.

سيرة **sirah**, MĚN. rood. [BAT. *sira*.]

سيلت **silat**, MĚN. uitgespr. *sileq*, zekere zwaardendans.

ڠاري **ngarei**, MĚN. de bloesem van den *aren*-palm. Ook هاري.

ڠڠت **ngĕngat**, MĚN. = *gĕgat*.

ڤاكن II. moet zijn ڤكن **pĕkan**.

ڤرچ **pĕrtja**. *Poelo-morsa* is Sumatra.

ڤست MĚN. uitg. **pètô**, stellig, klaarblijkelijk. [V. *pèsti*.]

ڤڠڬل **panggoel**, zie *galoe* hier beneden.

ڤڬوڠ **pĕgoeng**, onbeschoft, lomp.

ڤموتوڠ **pĕmoetoeng**, soort van kleine wespen met rooden staart. [BAT. *id*.]

ڤنتڠ **poenting**, MĚN. de steel van een wapen, waar hij in het heft vast zit. V. *poeting*. [BAT. *poeting*.]

ڤوتق is **poetik**, een jonge vruchtknop. [BAT. *moetik*.]

ڤور **poera**, MĚN. linnen beursje voor kostbaarheden.

ڤوكڠ in de beteekenis van staartelooze

Digitized by Google

hoenderen **pokeng**. [BAT. *pongkeng*. V. *toekoeng*.]

ثيتو zie ثست.

ثيس **pisa** moet zijn ثيسق **pisak**.

كاس **kasa**, II. zie ook خاصه.

كدودو is **si-kadoedoek**, eene soort van *melastoma*. [BAT. *sandoedoek*.]

كرتو is **kĕrtau**.

كرڠك is **kĕrongga**.

كرنتڠ **karoentoeng**, MĔN. spaarpot, t. w. een bamboezen koker met een reetje er in. [BAT. *garoentoeng*.]

كروڤڠ is **kĕroeping**, roofje. [BAT. *haroeping*.]

كڤايڠ **kapajoeng**. V. ڤاڠي.

كڤق **kĕpak**, bet. vleugel, wiek.

كلكسه moet zijn كله كسه **kĕloeh kĕsah**, steenen en kreunen.

كلوڬر moet zijn ڬلوڬر **gĕloegoer**.

كهنديكي is **kĕmĕndikei**, en zoo ook **mĕndikei**.

كنچر **kintjir**. BAT. is *hintjir*.

كنچڠ **kintjoeng**, bet. eene soort van plant, waarvan het merg en de vrucht als groente gegeten worden.

كنچو is **kintjau**.

كنچه **kantjah**. Zie كنسه hier onder.

كنسه moet zijn كنچه.

كوا **koewa**, moet zijn كوو **koewau**.

كوچڠ **koetjing**, staat BAT. *osing* l. *kotjing*.

كورو **koeroe**, is كورۏ MĔN. uitspraak van كورڤ *koerap*.

كيتيق **ketek**. Hierbij behoort de MĔN. aanhaling onder *ketjek*.

كيچيق **ketjek**. MĔN. is *ketek*: zie het woord hierboven.

كيدل **kidal**, zie كيدي.

كيدي **kidei**, zal misschien **kidal** moeten zijn.

كيڠ en كيوڠ moeten zijn ڬيوڠ **giwang**.

كيكق **kekak**, I. moet zijn كيكيق, **kekek**, de groene niassche papegaai.

كيلڠ **kilang**, is zekere bedwelmende drank uit suikerrietsap vervaardigd.

ڬاجر, moet zijn **gatjar**, BAT. *gatsar*.

ڬادق **gadoek**, kwasterig, opschiklievend.

ڬالو **galoe**, bestaat niet. *Pĕnggaloe* moet zijn *panggoel*, w. m. z.

ڬلدر moet zijn ڬلدر *galĕdir*.

ڬلاڬه. **Galĕgah** (ڬلڬه) is goed.

ڬلوڬر, zie كلوڬر hierboven.

ڬوام **goewama**, moet zijn ڬوم **goewam**, w. m. z.

ڬويڠ **gojang**, V. هويڠ.

ڬيريق, moet zijn **girik**. *Si-girik* MĔN. boor.

ڬيلڠ III. is كيلڠ, zie hierboven.

ڬيوڠ **giwang**, zie كيڠ hierboven.

لاكر moet zijn لكر **lĕkar-lĕkar**, eene soort van duizendpoot.

لاوس **lawas**, MĔN. = *loewas*.

لسكر **laskar**, V. لشكر.

لڠسڠ **langsoeng**, moet zijn لنچڠ **lantjoeng**.

لڠكق, moet zijn لڠڬق **loenggoek**.

لكير, moet zijn **lĕkar-lekar**; zie لاكر hierboven.

لمبڠ **lambing**, l. **lĕmbing**.

لمبه **limbah**, is ook **lĕmbah**. D.

لمڤي **lampei**; *ikan* —, misschien **loempei**, MĔN. zekere palingsoort.

لموسر **lamoesir**, achter darmen een? MĔN. ruggeschoft van een slagtbeest.

لنچا **lantja**, v. *loensat*, hieronder.

لنچڠ **lantjang**, is het PORT. *lanchão* transportschip, praam.

Digitized by Google

لنچڠ **lantjoeng**, zie ook لڠسڠ, hierboven.

لندڠ **lĕndoeng**, moet zijn *lendong*.

لنست **loensat**, l. *loentjat*. V. **lontjat**, Mĕn. kikvorsch.

لوسه **loesoeh** is **loesah**.

لوڤق **lopak** II is **loepak**.

لهر **lĕhar** is **lahar**, een meertje. Jav. *walahar*.

ليڤر is **lipoer**.

ليوت is het Arab. لوّاط.

ليون: *liwanan*, moet zijn *lajonan*, Jav. *lajon*.

مات III. wordt gespeld مت en daarom ook wel **mĕta** uitgesproken.

متيك l. منتيك **moentika**.

مسيڠ is = منسيڠ **mansijang**.

مڠكودو en مڠكوڠ; st.: Mĕn. =, l.: = Mĕn.

مڠكودو en مڠكوڠ; st. Mĕn. =, l. = Mĕn.

مڬت is **mĕgat**.

مبڠ is **mambang**.

منتار Mĕn. = بنتار.

منتيڬ is **mantèga**.

منج **mandja**, Batav. = *kasoekaän*.

منچق is **mĕntjak**.

موبڠ ² is misschien **moembang**, een zeer jonge kokosnoot.

ميراد of ميرات is مِعْراج in den titel van de Hikajat Miradjoe'nnabi.

ميسا is het Mĕn. مهيسَڤ, uitg. **maisoq**.

ناكل ook: weigeren, vrg. Arab. مُنكِر.

نيلم V. Arab. Perz. woordenlijst.

ورت en وړن l. **wĕrta** en **wĕrna**.

هاري Mĕn. = غاري.

هلالڠ is **ilalang** (beter *hilalang*).

هڤ **ĕmpa**, V. Bat. *apa-apa*, een leêge rijstaar.

هڤس ² is Batav. en wordt daar *ampas* uitgesproken.

هڤولر V. Bat. *poeroer*, zoodat de eig. beteekenis: korrelig meel: zou zijn.

هيلق is **ilak**; *mĕngilak* uit den weg gaan.

ىڠ; — *koesoema* is eene vrouwelijke godheid.

يودنت is Jav.; 't moet zijn *njoedĕnta*.

Bl. 254, 3 staat *sĕkĕlat* l. *sakĕlat*.

Digitized by Google

SUPPLEMENT

OP HET

MALEISCH-NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK,

VAN

Dr. J. PIJNAPPEL, Gz.,

DOOR

H. C. KLINKERT.

HAARLEM,
JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.

AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER.

1869.

Digitized by Google

Digitized by Google

VOORBERICHT.

Wat ik hier als Supplement op het Woordenboek van prof. PIJNAPPEL aanbied zijn de aanteekeningen, door mij op dat Woordenboek gedurende mijn driejarig verblijf onder de Maleijers gemaakt. Daar ik niet opzettelijk het geheele werk met mijne inlandsche schrijvers heb doorloopen, zoo kan men voor vast aannemen, dat er nog veel ter verbetering van hetzelve is overgebleven. Tot de uitgave mijner aanteekeningen ben ik herhaalde malen aangezocht geworden en heb daartoe eindelijk besloten, hoewel er veel in is wat ik liever nog nader had onderzocht of getoetst. Daartoe ontbreekt mij echter de tijd, die door vertaalwerk geheel wordt in beslag genomen. Omtrent de meeste woorden, waarachter zich vraagteekens bevinden, heb ik, wegens mijn terugkeer in het Vaderland, bij de Maleijers geen inlichting kunnen vragen. Ook uit dit Supplement kan men weder zien, dat het zamenstellen van een goed Maleisch Woordenboek geen werk is voor één persoon, maar dat velen daarvoor de bouwstoffen zullen moeten leveren. De daarbij gebruikte verkortingen hebben de volgende beteekenis:

Hang T.	beteekent:	Hikajat Hang Toewah.
Hik. Abd.	"	" Abdoellah bin Adel Kadir.
" Indr. Poet.	"	" Indra Poetra.
" Si Misk.	"	" Si Miskin, Singapoera steendr.
" Sĕr. Bajoe	"	" Sĕrangga Bajoe.
" Djoh. Mal.	"	" Djohan Malikan, handschr.
" Ab. Tam.	"	" Aboe Tamām.
" Dat. Pĕrdj.	"	" Datia Pĕrdjangga.
" Ghoel.	"	" Ghoelam, Batavia uitg.
" Gal. Dim.	"	" Galila wa Dimna, 2 handschr. waarvan een van het Gouvernement.
" radja r Pasei	"	de uitgave van Dulaurier.
" Dew. R. Ag. Mĕl.	"	" Dewa radja agas mĕlila.
" Bocht.	"	" Bochtiar.
" Moeh. Chan.	"	" Moehamad Chanafiah.
" Ism. Jat.	"	" Isma Jatim. Uitg. R. v. Eijs.
" Samb. Soek.	"	" Sambas dan Soekadana.
" Sri R.	"	" Sri Rama.
" Lang r Boew.	"	" Lang-lang Boewana.
" Mah. R. Poes. W.	"	" Maha Radja Poespa Wiradja.
Tjĕrm. Mat.	"	Tjĕrmin Mata, Singapoera steendr.

Digitized by Google

Sadj. Mal.	beteekent:	Sadjarah Malajoe, uitg. Singapoera.
Pĕl. Abd. ka Mĕk.	"	Pĕlajaran Abdoellah ka Mĕkah.
Goer. XII.	"	Goerindam XII.
Hoek. Kan.	"	Hoekoem Kanoen.
Bost. 'l Kat.	"	Bostanoe 'l Katibin.
Mak. seg. R.	"	Makota sĕgala radja. Uitg. R. v. Eijs.
Sj. Ibr. b. Chas.	"	Sjair Ibrahim bin Chasib.
Sj. Si Redjab	"	" Si Redjab.
" Abd. Moel.	"	" Abdoel Moeloek, uitg. Batavia.
" Dag.	"	" Dagang.
Pant.	"	Panton.

Alleen van de in druk verschenen Hss. heb ik de pagina's opgegeven, waar men de bedoelde zinnen of woorden vinden kan.

Van HOMAN heb ik bijna niets overgenomen, omdat slechts enkele zuiver Maleische woorden, en dat nog zeer verminkt, in zijne verzameling voorkomen.

Met de Maleische zamenspraken bedoel ik een paar pagina's, die mij hier welwillend ter inzage zijn afgestaan.

Waar ik zulks noodig dacht heb ik getracht de beteekenis met een gepast voorbeeld duidelijk te maken. De door Abdoellah in zijn schets v. e. woordenboek opgegeven voorbeelden heb ik, wegens hunne juistheid, allen overgenomen. Hier en daar komt eene aanhaling in Arabisch karakter voor. Eerst heb ik alle Maleische zinnen aldus willen citeren, doch dit nagelaten wegens de bezwaren voor het zetten en corrigeren.

Om plaats te winnen heb ik de vertaling van vele Maleische zinnen en de verklaring der spreekwoorden maar achterwege gelaten. Men kan de laatste elders vinden.

Ik acht mij verpligt den gebruiker mede te deelen dat, waar ik schrijf *op Riouw niet verstaan*, deze mijne bewering gegrond is op de mededeelingen van die personen, welke ik geraadpleegd heb, doch dat dit nog niet bewijst dat andere personen aldaar hetzelfde niet verstaan.

De verbeteringen, door Prof. PIJNAPPEL achter zijn werk gevoegd, heb ik hier niet opgenomen, omdat ik veronderstel, dat de gebruikers van het Woordenboek die wel zullen hebben bijgeschreven, terwijl ik hun verzoek ook de door mij hierachter opgegeven drukfouten met de pen te verbeteren.

Dat deze bijdrage moge blijken eenige waarde te bezitten voor de toenemende kennis van het Maleisch is de wensch van

AMSTERDAM, 11 Junij 1869. DEN SCHRIJVER.

Digitized by Google

SUPPLEMENT

OP HET

MALEISCH-NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK.

ا

اب **aba**, »gloeijen, het heet hebben", niet verstaan op Riouw en Singapoera. Wel *aba* = *tahan*, *tĕraba* = *tĕrtahan*.

ابغ **abang**, op Singapoera alleen voor »oudere broeder" en *kakaḳ*, voor oudere zuster gebezigd.

ابغ **ĕbong** en **ĕmbong**, oudere broeder, = *abang*.

ابق **aboeḳ** = *hāboe*, *lèboe* en *doeli*, zie ald.

ابم **ĕbam**, verkeerde uitspraak van *ĕbom*, verb. van het Nederd. »boom" in zeilboom, roerboom enz.

ر ابه **abah-abah**, is Jav. *abah-abahan*, wegens den afstand nog niet duidelijk zigtbaar. Zie امبه *ambah*.

اتر **atar**, e. s. v. welriekende zalf of olie.

اتغ **atoeng**; *mĕngatoeng*, met windstilte op zee ronddrijven, v. e. schip, en in zóó verre ook »dobberen." Verder: fladderen van een vlinder.

اتف **atap**; *roemah atap*, beteekent zelden een atappen huis, meest een huis met een atappen dak.

اتل **atal**, de naam van e. s. v. boschboom.

اجاهن **adjahan**, ook *djahan*, een soort van *ikan loengkang*, zie ald.

ر اجر **adjar-adjar**, een heilig man, een heidensch priester, en niet *adjar*. *Maka ija mĕndjadi adjar-adjar*. Hik. Hang Toewah. *dan sĕgala adjar-adjar*, id. *kata sĕgala adjar-adjar*, id. *Mĕngadjari*, ook: straffen. *Koerang adjar*, onbeleefd, ongemanierd, onbeschoft.

اجق **adjak**; *mĕngadjaḳ*, ook: aansporen. Verder: *mèngadjaḳ-adjaḳkan*. Hik. Hang Toewah.

اجق **adjok**; I. *mĕngadjoḳ*, ook: na-apen, iem. iets nadoen.

II. *mĕngadjoḳ-adjoḳ*, dreigen, doch op eene andere wijze dan *mĕngatjoe-atjoe*.

اجن **ĕdjan**, Mĕn. op Riouw *tĕran*. [Jav. *ngĕddĕn*, id.]

اجوجه **adjoedjah** op Riouw en niet *adjoedja*.

اجغ **ĕdjoeng**, een chineesch vaartuig.

اجي **adji**, I. *mĕngadji*, thans ook voor lezen, schrijven en rekenen leeren in

Digitized by Google

't algemeen, zelfs op Eur. scholen. *Pĕngadjian*, ook: school.

IV. *boeroeng adji*, e. s. v. fabelachtigen vogel. Panton.

اچت **atjita**, op R. bekend.

اچم **atjam**, *mĕngatjam-atjam*, dreigen = *mĕngatjoem-atjoem*, dat ook »dreigen" bet. [Jav. *antjam-antjam*, id.]

اچو **atjoe**, I. *mĕngatjoe-atjoe*, dreigen met opgeheven stok, ook: aanleggen, mikken op iets, b. v. *laloe koeatjoekan kapalanja*; ook: het er op aanleggen om te spreken, beproeven te spreken, b. v. *doewa tiga kali diatjoe-atjoenja hĕndaḳ bĕrkata-kata*. Hang Toewah.

II. *atjoewan*, vorm, gietvorm.

اچه **atjih**, ook de naam v. e. Mal. rijk op de N. W. kust van Sumatra; welligt naar die bloedzuigers zoo genoemd.

اد **ada**; *mĕngadakan*, ook: uitvinden. *Jang ada ditidaḳkan dan jang tidaḳ di-adakan*. Hik. Abd. p. 12. *tĕradakan*, geleverd, hervoorgebragt, b. v. *sa'poeloeh pon tiada tĕradakan*, geen tien werden er geleverd. *Ada*, ook dikwerf gebezigd om ons tegenwoordig deelw. uit te drukken, b. v. *ada ija mĕmbawa*, hij was brengende, *ada ija tĕrhantar*, hij was liggende.

ادر **oedara**, en niet *adara* uitgesproken.

ادراج **adiradja**, verbastering van *adirĕdja* afgel. van *adi* Skr. uitmuntend en *rĕdja* = *ardja* Skr. geluk, heil, voorspoed. Op Java nog als eigenn. in gebr. met die beteekenis.

ادس **adas**, voeg bij: *adas tjina* (illicium anisatum).

ادغ **adang**, III. *mĕngadang-adang*, de rijst op een wan heen en weêr schudden om de groote korrels af te zonderen.

ادفون **adapon**, de eerste algemeene beteekenis is: »wat betreft", zonder terugslag op iets voorgaands, maar ter bepaalde aanduiding van iets, dat volgt, b. v. *adapon pĕrkataänmoe jang tjongkaḳ ini*, wat deze uwe trotsche woorden betreft. enz.

ادق **adak**? . . . . ددالم هتيك سده ترادق لقسان كليك دفرت لندق Sjair Ibr. bin Chasib.

ادو **adoe**, II. *mĕngadoekan kasaktiannja*, zijne bovennatuurlijke krachten meten met, laten strijden met. Hik. Indra Poetra, Hik. Si Miskin pag. 102. *Mĕngadoe*, [2] klagen, aanbrengen, welligt afgel. van *adoeh*, ach, wee!

ادي **adi**, I, ook als een titel van hoofden gebr. b. v. *adi dan djohan*, Hang Toewah.

II, niet bekend op R.

اديق **adik**; *adiḳ bĕradiḳ*, broeders of zusters zijn.

(?) اَرت سفرت كومي Abd. schets v. e. Mal. Wrdb.

ارت **arta**, ook هرت *harta*; *artabĕnda*, goederen en bezittingen, goederen en kostbaarheden, geld en goed, *artawan*, gegoed, bemiddeld.

ارچ **artja**, zie رچا *rĕtja*.

ارڠ **arang**; *batoe arang*, steenkool, *bĕnang arang*, timmermans-meetsnoer, *ruling line*.

ارم **aram-aram**, noodtrap of ladder; ook het bankje, waarmede de matroos wordt op en neêr gelaten, die de mast moet teeren; bootsmansstoeltje.

ارم **ĕram**, welligt het grondw. van *mĕngĕram*, zie *ram*.

Digitized by Google

ارل **aral**, verhindering en niet »bezig". Het is 't arab. عرض

ارن **aron**, *měngaron*, uitspreiden door om te roeren; b. v. nog warme, gekookte rijst om die te bekoelen; ook: klutsen van een ei. Zie *adon*.

اڑو **ĕroe** I en **roe**; *boewah ĕroe*, als gouden sieraad aan een zakdoek gedragen op R. niet bekend; wel *boewah ara*.

II. is geen »lang treknet", maar een groote hoek, voor het vangen van haaijen gebezigd.

ارو **arau**; *měngarau*, het water beroeren, troebel maken, door er b. v. in te loopen.

اروڠ **aroeng**; *aroengan*, ook soms voor »diepte" gebr.

ارة **arah**, I. *daoen arah tanah*, e. s. v. geneeskrachtige kruipplant, welks bladeren en vruchten tegen den ringworm gebruikt worden.

II. welligt e. s. v. kistje, b. v. ببراڤ امس دينر يڠ ميرة * تارة
Sj Ibr. b. Chas. * ددالم سوات ارة

اري٢ **ari-ari**, de onderbuik.

اري **ari**; *koelit ari*, dun vliesje of velletje of blaasje.

اريس **aris**, I. als »hart v. e. pisangstam" op R. niet bekend, wel als koord, belegsel aan den rand v. e. zeil of een kleed om het uitscheuren te beletten, stootkant v. e. kleed.

II. stam, stengel van kleine planten, b. v. *Pĕnggal soelasih dimoeka pintoe*, *Dipĕnggal dĕngan aris-arisnja*; *Tinggal kĕkasih bĕrhati moetoe*, enz. Panton.

اريڠ **aring**, II. het korte, getande, uitstekende versiersel boven aan het lemmer van een kris.

اريڠ٢ **aring-aring**, e. s. v. plant, waarvan de bladeren gebruikt worden om kwikzilver te wasschen. (Bah. Tab. *daoen tjĕlang-tjĕling*.) *Boewah aring*, *ija itoe boewah kaboeng*. Abd. schets wrdb.

اريڠ **ĕring**, e. s. v. valk.

اريڠسن **aringsoen**, Jav. mijn jongere zuster! Liefkozingswoord jegens eene minnares, = *adinda*. Komt dikwerf in gedichten voor.

اس **asa**, I. een, eenig, en niet *ĕsa*, volgens de uitspraak te R. *sa'asa toeboehnja*. Sadj. Mal. *asa-asaän*, alleen zijn, in zijn eentje zijn. Sadj. Mal.

asa, III. munt (de plant).

اسا٢ **ĕsak**, Abd. schets wrdb. e. s. v. ziekte, volgens sommigen: benaauwdheid op de borst, volgens anderen: scheuten, krampen in den buik. Zie *asak*[2].

اساه **oesaha**; *měngoesahakan*, ook: toeleggen op, werkmaken van, b. v. *měngoesahakan bahasa Malajoe*.

اساهن **asahan**, II. de naam van een landschap ten noorden van Siak, op de oostkust van Sumatra.

است **asoet**; *měngasoet*, opruijen, leed berokkenen, kwaad stoken. Zie *asad* Arab.

استڠي **istanggi**; — *sa'tjoemboel*, verbeter: *sa'tjĕmboel*, een doosje met wierook. Men geeft mij op dat de *istanggi* uit acht deelen bestaat, als: 1. witte suiker, 2. suikerriet, 3. *garoe*-hout, 4. *tjĕndana*-hout, 5. muskus, 6. witte *kĕmĕnnjan*, 7. *rasamala*-olie en 8. *kastoeri*-hout. Dit pleit wel voor de afleiding van het Skr. *aštāngga*. — Op R. maakt men tusschen *istanggi* en *doepa* geen onderscheid.

استكون **istakoena**, Skr. achtkant, achtvlakkig, *nasi bĕristakoena*, achtvlak-

Digitized by Google

kig opgemaakte rijst; vooral in gebruik bij feestelijke gelegenheden, als bruiloften, enz.

استمبول **istamboel**, Konstantinopel.

اسڠ **asing**; *bĕrasing*, alleen, afzonderlijk, afgezonderd; *ditĕmpat asing*, op eene afzonderlijke plaats.

اسڠ **ĕsang**; *mĕngĕsang*, den neus met de handen snuiten door het eene neusgat met den vinger digt te houden en met het andere het vuil uit te blazen.

اسف **asap**; ook stoom; *kapal-asap*, stoomboot; *kareta asap*, stoomwagen; *pĕrkakas asap*, stoomwerktuig. *Mĕngasapi*, ook: berooken.

اسق **asak** [1]; *mĕngasaḳ*, ook: aanstampen.

asak, [2] *mĕngasaḳ*, verdrukken, verdringen, met geweld dringen; *tĕrasaḳ*, vast tusschen iets inzitten, b. v. tusschen twee muren, zoodat men noch her-, noch derwaarts kan. *bĕrasaḳ-asaḳ orang didjalan*. Pel. Abd. ka Mĕkah. *bĕrasak-asakan*. Hang T. *maka Laḳsamana pon tĕrasaḳ kaki gĕta*. Hang T. *asaḳ mĕngasak*. Zie *sĕsaḳ* en *dĕsaḳ*.

اسق **asok**, e. s. v. visch, moet اسۀ *asoeh* zijn. Zie ald.

اسكي **askei**; op R. niet verstaan.

اسم **asam**; — *paja* en — *kĕloebi*, e. s. v. boom, die op moerassige plaatsen in de bosschen groeit. Van de bladeren wordt *atap* gemaakt en de zure vruchten zijn eetbaar. 't Is echter geen soort van tamarinde-boom. — *gĕloegoer*, e. s. v. zwarte tamarinde. — *bĕsĕmbi*, e. s. v. plant, behoorende tot de rubiaceae. — *holanda*, Hibiscus sabdariffa. *asam-asaman*, Polygonum, e. s. v. heester, die in de bosschen groeit en iets op den tamarindeboom gelijkt. *pĕkasam* is geen »tafelzuur", maar gezouten visch of vleesch of oesters of mosselen.

اسم **isma-isma**, verkoudheid, hoesten met druipenden neus.

اسن **asin**; *asinan*, in 't zout gelegde groenten of vruchten.

اسو **asoe** is Jav. *gigi* —, is in 't Mal. *gigi andjing-andjing*. *Asoe*, komt soms in geschriften voor en wordt alleen als scheldwoord in het dagel. leven gebruikt.

اسۀ **asah**; *mĕngasah*, ook: fijn afkrabben, afschrabben, b. v. van een geneeskrachtigen wortel of bast of houtsoort, die niet fijn te stampen is. Deze krabt men met een stuk glas of een potscherf fijn af. *Batoe pĕngasah*, ook *batoe mĕngasah*. Sri Rama, p. 163.

اسۀ **asoeh**; *ikan* —, een soort van visch.

اڠ **ang**; te Kĕdah gebr. men voor »gij" *hang*. (Jav. *kang*, id.).

اسيا **asia**, leeftijd, ouderdom. *pada masa asianja boedaḳ itoe sambilan tahoen*.

اڠت **angoet**; *mĕngangoet*, mijmeren, suffen.

اڠراون **angrawan**; moet مراون *mĕrawan* zijn. Zie ald.

اڠس **angsa**, verb. Nederl. gans.

اڠسان **angsana**, ook dikwerf سان en سنا geschreven. *angsana laoet*, e. bijz. soort van dien boom.

اڠسڠ **angsang**, kieuwen, moet zijn: انسڠ *insang*.

اڠسل **engsil**, verb. Nederl. hengsel, scharnier, herre. Anderen schrijven انسل *ensil*.

اڠک **angka** 2. *pĕrbasaän orang jang kasar*. Mijn Schr.

اڠک **ongka**, een soort van aap, *hylobates agilis*.

Digitized by Google

اڠکت **angkat**; *pangkat*, ook: rang, trap, verhevenheid, graad. *soeatoe pangkat kadjahatan*, een graad of trap van slechtheid. *mĕngangkat-angkat*, vleijen, ophemelen. *angkat-angkatan*, vleijerij. *tĕrangkat*, opgeligt kunnen worden, en ook: in staat zijn om op te ligten, b. v. *hampir-hampir sahaja tiada tĕrangkat*, ik kan het bijna niet opligten. *mĕngangkat tangan dĕngan heiran*, de handen van verbazing opheffen. Wij zeggen: in elkander slaan. *bĕrpangkat-pangkat*, al hooger en hooger; b. v. *tĕrbang mĕlajang bĕrpangkat-pangkat*, al vliegende hooger stijgen, zooals de leeuwerik, Hik. Indra Poetra.

اڠکت **angkoet**, I. *mĕngangkoet*, opnemen en wegdragen, b. v. de lading uit een schip in een pakhuis dragen, of de meubels uit het eene huis in het andere overbrengen.

اڠکر **angkar** is Jav. Zie فواک *poeaka*, Mal.

اڠکر **ingkar**, weigeren, afwijzen. Verb. Arab. انکار zie ald. ممبنتاهي اتو اڠکرکن باڠ فرکاريڠ دچرتراکن.

اڠکر **oengkoer**, I. *sa'pĕrti poengkoer sagoe*, Abd. Schets wrdb.

II. *bĕroengkoeran*, telkens vallen en weêr opstaan. *dan jang diboemi pon tĕrkĕdjoet bĕroengkoeran*. Hang T.

اڠکڠ **angkang**, = *angkat*. In gebr. bij de *orang rajat*. Abd. schets wrdb.

اڠکس **angkoes**, op R. onbekend.

اڠکس **oengkas**, moet *oenggas* zijn, en is ook op R. Sing. en Mal. bekend. Het beteek. ook: gevogelte.

اڠکف **angkap**, I. zich met zijn velen ergens neêrzetten, zooals vogels, met zijn velen vliegen, enz. *Mĕngangkapkan*, neêrleggen van eenige zaken op elkander.

angkap, II. *mĕngangkap*, een compliment met een beker of glas maken, iemand toedrinken. Onderscheiden van *larih*. b. v. *maka piala itoe di-angkap-kannja kapada dajang-dajang itoe*. Hang T. *maka patih Gadjah Mada pon di-angkap kapada Laksamana ĕmpat lima piala*. Hang T.

اڠکف **angkoep**, I. *sĕpit angkoep*, baardtangetje. *angkoep-angkoep*, horzel, paardevlieg.

II. de knop van bloemen of vruchten.

اڠکق **ĕngkak**, lijm.

اڠکل **oengkil**, op R. niet bekend, wel امفل *oempil*, zie ald.

اڠکو **ĕngkau**, wordt ook in 't meerv. gebr. Pel. Abd. en and. hebben: *ĕngkau sa'kalian*. Ook bezittelijk in pl. v. *moe*, b. v. *mata ĕngkau* voor *matamoe*.

اڠکو **ĕngkoe**, I. en niet *oengkoe*.

II. een apensoort, *ĕngkoe-hitam* en *ĕngkoe poetih*, zie ook: *oengkah*. Beiden komen voor en zijn mij opgegeven.

اڠکه‌ر **ĕngkah-ĕngkah**, half gaar, b. v. van aardappelen, *oebi*, enz.

اڠکه **oengkah**, een soort van aap.

اڠکي **angkei**, op R. als zoodanig niet bek. Wel *akik* en *oekas*. Zie ald.

اڠکي **oengkei**; *mĕngoengkei*, loswinden, ontwinden van touw of garen, dat ergens op, of aan strengen, of aan kluwens gewonden is. Komt ook voor in Abd. schets wrdb. met de verkl. ممبوک سات‌ر ڠ دايکت.

اڠڠار **anggara**, op R. niet bekend.

اڠُت **oenggoet**; *bĕroenggoet-oenggoet*, met zijn beiden of velen om het hardst trekken, b. v. aan een touw of

Digitized by Google

kleed, ieder aan een eind. Voor schuddebollen op R. *sĕnggoet*, zie ald.

اڠكر **anggar**; ook: mits.

اڠكر **anggoer**, II. tak, loot, entloot. *mĕnganggoer*, inenten, (van planten).

اڠكران **anggĕrana**, = *baniaga*. Abd. schets wrdb.

اڠكس **oenggas**, vogel, gevogelte. Meestal van wilde vogels.

اڠڠ **ĕnggang**. *Jang ĕnggang itoe sama ĕnggang djoega, dan jang patoet itoe sama patoet djoega.* Hang T. sprw.

اڠكف **inggap**, beter هڠكف *hinggap*.

اڠكل **anggoel**; *tanggoel-anggoel*, voor anker rijden, stampen v. e. vaartuig, dat voor anker ligt. Voor het stampen onder het zeilen liever *tanggoḳ-anggoḳ*. Zie *anggoḳ*.

اڠكن **ĕnggan**, I. en niet *anggan*, weigeren, b. v. weigeren te hooren, of goeden raad aan te nemen. Op R. *sĕgan*, zie ald. *ĕnggankan*; b. v. *djanganlah kamoe ĕnggankan nasihatkoe ini.*

II. juist aangewezen plaats aan iets, b. v. *toewan maoe kĕrat ĕnggan mana?* Waar (op welke plaats van de plank) wil Mijnheer haar doorzagen? *ĕnggan* komt ook voor in Abd. schets wrdb. en wordt daar verklaard met سوات فرهنتئين. [Jav. *ĕnggon* id.]

اڠكن **inggan**, zie *hingga*.

اڠكن **anggoen**, = *oembang*, II. door kleeding als anderzins er grooter uitzien, meer vertoonen dan men is.

اڠكن **oenggoen**, een groot blok brandhout, dat men op het vuur legt om het b. v. den geheelen nacht aan te houden. *di boewatnja oenggoen ditèpi laoet.*— *dibakarnja ikan dalam oenggoen.* Abd. schets wrdb. *bĕroenggoen*, van zulk een blok voorzien zijn. — Als »deel, aandeel" niet bek. op R. *oenggoenan api*, e. gr. blok brandhout.

اڠكو **inggoe** en niet *anggoe*, duivelsdrek, *asa foetida*.

اڠكو **anggoe**; *pĕranggoe*, stel, b. v. *sa'pĕranggoe*, een compleet stel van iets, inzonderheid gebr. van kleederen, wisselkleederen. Zie *langkap*. [Jav. *anggo*, gebruiken, vooral v. kleederen.]

اڠكو **anggau**, op R. niet bekend. Zie *djĕngkau*.

اڠكوت **anggota**, Skr. *angga*. R. v. Eijs.

اڠكي **anggei**, op R. niet bekend.

اڠن **angan-angan**, ook: verlangen, begeeren; *angan-angan hati*, ook: geweten, en verder: vermaak, genoegen scheppen in iets. Hik. Sĕr. Bajoe.

اڠن **angin**; *tĕmpat pĕranginan*, ook: opperkamer, koelkamer, zooals in Syrie en Arabie op de platte daken gevonden wordt. Hik. Djoh. Mal. op R. een koepeltje, lusthuisje. *angin riboet*, storm, *mĕnganginkan*, luchten, in den wind strooijen; *kamatian angin*, door windstilte overvallen worden. *angin*, ook: de lucht, het gerucht van iets, b. v. *angin-anginnja itoe soedah diketahoei olih bapanja*, zijn vader had er al de lucht van gekregen, (er van gehoord). *Chabar angin*, los gerucht; *angin*, ook: winden in het ligchaam. *mata angin*, windstreek. *tahi angin*, winderig, opgeblazen van woorden, b. v. *pĕrkataännja itoe samoeanja tahi angin bĕlaka. majin angin*, veranderlijk, wispelturig in spreken en handelen. b. v. *Orang ini majin angin, djanganlah pĕrtjaja akandia. mĕngambil-ambil angin* en *makan angin*, een luchtje scheppen door te gaan wan-

Digitized by Google

delen, zich vertreden. *angin tĕgang kĕlat*, soort van wind, stijve koelte. Sadj. Mal. *angin djahat*, — *sĕdjoeḳ*, — *pitam*, — *sakal*, *obat* —, *polong* —, *pokoḳ* —, teeken van wind a. d. hemel. *mati* —, windstilte, *mata* —, windstreek op 't kompas. *hoedjan angin*, wind verzeld van regen, guur weder, *daoen balik angin*, e. geneeskr. plant ter verdrijving van winden gebezigd. Abd. schets wrdb.

اف **apa**; *sĕgala apa*, al hetgene. *tiada apa*, niets. *karĕna apa*, waarom? *sĕbab apa*, om welke reden? *barang-apa*, iets, onverschillig wat. *kala apa* en *apa kala*, ten welken tijde, op welk tijdstip, wanneer? *mĕngapa* is: waartoe? waarom? en niet *tiada mĕngapa*. — *kĕnapa*, zamentr. van *karĕna apa* en *boetapa* van *boewat apa*. — *mĕngapakan*, wat er mede doen of er aan doen; b. v. *dipĕngapakannja anak itoe?* wat deed hij dat kind? *mĕmpĕngapakan!* nooit door mij aangetroffen. *mĕnjapa* is ook Mal. *pĕnjapa*, vraagal = *pĕngapa*, met dit onderscheid, dat de eerste naar de wie's en de laatste naar de wat's vraagt.

افغ **apoeng**; *tĕrapoeng-apoeng*, in een drijvenden toestand verkeeren. *Maka kapal itoe tĕrapoeng-apoeng sĕbab tiada bĕrangin.*

افت **apit**, *mĕngapit*, ook: knellen, *mĕngapitkan djari*, de vingers knellen. *apit tjina*, e. strafwerktuig op de Mal. scholen, gebr. om de vingers der kinderen te klemmen. *apit-apit*, een klem om wilde dieren te vangen. *Maka harimau itoe mati sĕbab kĕna apit-apit*. Abd. schets wrdb.

افق **apak**, duf, muf, [Jav. *ampĕg* id.]

افق **apik**; net, rein, kiesch (ook in het eten). *mĕngapikkan*, dikwerf gebr. in de bet. van *mĕngindahkan*, b. v. *maka tiada djoega di-apikkannja akan enangnja itoe*. Hik. Ab. Tam. *apik limpang*, het drievoudig houtverband onder in een schip, dat de kiel en het schip met elk. vereenigt b. v. , letterl. schoon-verband.

افم **apam**, de indische poffertjes of broedertjes, waarvan drie soorten. Zij zijn grooter dan de onze en worden een voor een in een rood aarden potje gebakken.

افي **api**; *kajoe api-api*, e. s. v. zeer hard kreupelhout, dat aan het strand groeit. [Skr. *apé*, vuur. R. v. Eys.]

افي **apei**, als »kerrie" op R. niet bekend.

افيون **apioen**, amfioen, heulsap. [Skr. aphena, R. v. Eys.]

اكر **akar**; *akar wangi*, e. s. v. zeer welriekende wortels, gebr. als reukwerk tusschen kleederen gelegd, als medicijn en tot het vervaardigen van welriekende waaijers. *akar koesoe*, e. geneeskr. wortel (polypodium quercifolium) — *mĕrajit*, e. geneeskr. wortel (Leuconotis anceps.) — *koetjingan*, e. s. v. heester met lange behaarde vruchten, die op kattenstaarten gelijken. De wortel wordt bij oogziekten aangew. (cibotium glaucescens) *akar binasa*, e. heester met lange bladeren; de wortel is e. geneesm. voor *rĕstoeng* (plumbago rosea). — *pĕloeroen*, e. geneeskr. wortel (Aristologia indica). — *tikoes*, dito (ophioxylon trifoliatum.) — *tareba*, dito (rhinacanthus communis.) *akar tjirit moerei*, e. s. v. plant, die elastieke gom levert. Zie *tjirit*. — *nijoer*, e. s. v. koekjes. *tiada rotan*, *akar pon bĕrgoena* sprw. *harimau akar*, e. s. v. tijger. *moesang* —, e. s. v. civetkat. Abd. schets wrdb.

اكس **akas**, op R. alleen in vorstennamen.

Digitized by Google

اكق **akik**, e. s. v. schelp, waarvan de *orang laoet* ringen, armbanden, etc. maken.

اكن **akan**, komt ook verkort voor, gehecht aan andere woorden, b. v. *ta'kan* voor *tiada akan: ta'kan djangan akoe minoem*, het kan niet missen, ik moet drinken. Verder *manakan* voor *mana akan*, *bĕloemkan* voor *bĕloem akan*, Sj. Ibr. b. Chas. — *sa'akan-akan*, ook: ongeveer als, 't is alsof, schijnen te zijn. *roepanja boedaḳ itoe sa'akan-akan radja nagĕri ini.* Abd. schets wrdb. Van *akan* leidt Abd. ook براكن *bĕrakan* af, dat hij in zijne geschr. gebruikt met de beteek. deelgenoot zijn, in compagnie zijn. *Djika ĕngkau bĕrakan dĕngan dia, nistjaja ĕngkau nanti roegi.* Abd. schets wrdb. In het dagelijksche leven gebr. men te R. en Sing. daarvoor het chin. *kongsi.* — Met deze afleid. kan ik mij niet vereenigen daar Abd. in zijne Hik. ook *rakanan* gebr., dat voor de afl. van راكن *rakan* en dit welligt weder van het Eng. *reckon*, rekenen, pleit.

اكو **akoe**; *akoeän*, zekerheid, onderpand. *tĕrakoe-akoe*, b. v. *maka sahaja djoega tĕrakoe-akoe akandia, tĕtapi tiada dipĕrdoelikannja. Bĕrakoe-akoeänlah marika-itoe, sa'orang bĕrkata bapakoe dan sa'orang bĕrkata anaḳkoe.* Abd. schets wrdb.

اڭ **aga**, zegepraal, zelfverheffing. b. v. *dipĕragakannja kasana kamari*, hij verhief er zich hier en daar op, hij praalde er hier en daar mede. *boewatlah mĕnara akan mĕndjadi kamĕgahan dan pĕragaän kita*, bouwt een toren opdat hij zij tot onzen trots en praal.

اڭس **agoes**, = *bagoes*, gebr. in titels, b. v. *ĕmas agoes, kiagoes.*

اڭڠ **agoeng**; *pĕndjoerit agoeng*, de groote krijgsman. Hang T.

اڭق‌ر **agak-agak**, gissingen, meeningen, veronderstellingen. *bĕrkata dĕngan agaḳ-agaḳnja sahadja*, slechts bij gissing of vermoeden spreken. *agaḳ-agaḳ sahaja*, naar mijne gissing.

اڭق **agoek**, een gouden halsketen. اڭو is fout.

اڭه **agih**, op R. wegschenken, b. v. *habis barang-barang samoewa di-agihkan kapada orang.*

اڭهاري **oegahari**, en niet *agahari*; *orang oegahari*, iem. van middelmatige grootte en ook: matig in spijs en drank. *oekoeran jang oegahari*, de middelmaat.

اڭهڠ **agahang**, op R. niet bekend.

الماڠ **alamang**, e. s. v. regt zwaard, met ebbenhouten greep. (Jav. *lamĕng* id.)

البڠكا **alabangka**, breekijzer.

الت **ĕlat**, zie **lat.**

الت **alit**; *tali alit*, opzettouw, tolkoord, het touw, waarmede men een tol opzet.

الت **ĕloet**, = *loet*; *laloe kĕna dada Laksamana, tĕtapi tiada ĕloet.* (Hang T.) toen trof het de borst van Laksamana, doch kwetste haar niet.

الر **aloer**, ook: geul, het vaarwater tusschen klippen of banken. Pel. Abd. pag. 33. Zie ook *sĕloeran.*

الر **alir**, I. *mĕngalir*, stroomen in eene bepaalde rigting. *pĕngalir* is fout opgeg. Zie *alir* II.

II. = *oempan*, lokaas; *tĕlah boeaja itoe mĕmakan alir; di-alir dĕngan anaḳ andjing; mĕngalir boeaja.* Abd. schets wrdb.

الس **alas**, I. ook: onderlaag, b. v. van een bed, voering van een kleed;

Digitized by Google

alas kaki, voetbankje. *alas roemah*, het onderstel of de grondslag van een Mal. huis. *alas kata*, gezonde zin der woorden, b. v. *bagimana tiada marah hatikoe, sèbab mĕnĕngar toetoernja itoe tiada bĕralas lagi.* — *alas soerat*, een geschenk bij een brief, letterlijk: onderlegger van een brief, b. v. *alas soerat itoe sahĕlei kajin boegis adanja.* Abd. schets wrdb. *alasan*, onderlegger. *pĕngalasan*, iem. die voor *alas* gebr. wordt. Hang T. [Jav. *wong pĕngalasan*, id.]

العْ **alang**, I. *alang moeka*, de campagne op een schip als een gedeelte daarvan naar voren uitsteekt. *bilik alang moeka*, een bovenverdieping van een huis, die naar voren uitsteekt. *palang*, ook: kruishout ✝, *mĕmalangkan*, kruisigen. *hoekoem palang*, kruisstraf, ook bij de Mal. bekend.

II. onbeduidend, gering, weinig, alledaagsch. *alangkah*, zou het gering zijn, d. i. hoeveel beter zou het zijn? *molik-nja boekan alang-alang*, zij was niet weinig schoon, niet alledaags schoon. *alang-alangan*, iets onbeduidends, van geen belang. *kapalang*, middelmatig, alledaagsch, onbeteekenend. *boekan kapalang*, niet alledaagsch, dus: uitnemend, bijzonder. *alang-kapalang*, al te weinig, zoo zeer weinig. *makanan jang kapalang*, de gewone, alledaagsche kost, waarbij de pot niets bijzonders schaft. *kapalang sèhadja ini jang hĕndak digoenakan*, 't Is te gering, (te onbeduidend) om er eenig nut uit te trekken. *dari alang-kapalang ini, bajiklah djangan ada sakali*, in plaats van zóó weinig ware het beter in het geheel niets. *bĕrkapalangan*, is van weinig beteekenis, heeft niet veel te beduiden, b. v. *djikalau sa'orang doewa atau tiga orang bĕrkapalangan sĕhadja Toewankoe*, een, twee of drie man beteekent niet veel Mijnheer. Hang T. De beteekenis van *alang* II. is dus juist het tegenovergestelde van die welke vdW. opgeeft.

العْ **ĕling**, e. s. v. rijstmaat = *soekatan*, Abd. schets wrdb.

العْ **aloeng**, e. s. v. spel, waarbij men *boewah kĕras* of *kĕmiri*-noten opstelt en daarnaar werpt.

الف **alpa**, ook: bezwijming, flaauwte. Sri Rama 157.

الف **alap**; *mĕngalap*, vruchten met een mes of houtje, haakswijze aan een stok gebonden, van de boomen plukken. Zie *gajit*.

الكو **alkoe** en *pinang moeda*, hoerenbaas, hoerenwaardin.

الن **alan-alan**, paljas, potsenmaker, de komiek in een tooneelspel.

الن **alin**, *mĕngalin*, het ligchaam v. e. kranke of bezetene met geel gekleurde rijst of een ongeopend ei wrijven, ten einde de kwaal of den geest te verdrijven. Men gelooft daarbij dat het kwaad uit den lijder in het ei overgaat en verzekert dat er bij opening van hetzelve allerlei vreemde zaken in worden gevonden. *alinan*, het middel, waarmede gewreven wordt. [*di-alinnja dĕngan bĕras koenjit.-tèlor alinannja itoepon pĕnoehlah dĕngan darah dan boeloe dalamnja.* Abd. schets wrdb.]

الو **aloe**, I. rijststamper is Jav. = *antan* Mal.

III. stroo = *djĕrami*.

الو **alau**, verdrijven, wegjagen, moet zijn *halau* en te gemoet gaan is *ĕloe*, zie ald.

Digitized by Google

الو **ĕloe**; *mĕngĕloekan*, te gemoet gaan, inhalen. *mĕngĕloe-ĕloekan*. id.

الوا **aloea**, beter هلوا *haloea*. zie ald.

الون **aloen**, golvende beweging van het water, deining.

الة **ĕloeh**; moet *kĕloeh* zijn. Zie ald.

الة **alah**, hiervan afgel. *kalah* en daarvan welligt *bĕr-kalah-i*. *mĕngalahkan ḥoekoem*, den baas spelen; *mĕngalahkan lidah*, platpraten, praten tegen.

الي٢ **ali-ali**, slinger is Jav. wordt op R. niet verstaan. Wel *oemban tali*. Komt echter voor in de Sadj. Mal. als een bijzondere soort van slinger, een lang touw met een steen of haak er aan, om naar iets dat hoog hangt te werpen; b. v. *djika lajang-lajang orang laloe diatas boemboengannja, disoeroehnja boewangi ali-ali*.

الي٢ **ĕlei-ĕlei**, *sapĕrti tali lalei lajar*. Abd. schets wrdb. Zie *lalei*.

الس **alis**, wenkbraauw is Jav. = *kĕning* Mal.

الة **alih**, *soedah bĕralih*, wordt ook gezegd van een kind in de baarmoeder, dat zich gekeerd heeft, in het laatste tijdperk van de zwangerschap. *bĕralih-alih*, veranderlijk.

اما **ama**, e. s. v. bijna onzigtbare luisjes, zoowel op planten als dieren, kippenluizen, houtluizen. *bĕrama*, luizen hebben, van de kippen.

امباچڠ **ĕmbatjang** = *mĕmbatjang*. Abd. schets wrdb. Zie ald.

امبارو **ĕmbaroe** = *baroe*, Hik. Abd. p. 52. Zie ald.

امباک **oembaka**; *oelar* —, e. s. v. slang.

امبت **ambat**, zie *hambat*.

امبت **oemboet**; *mĕngoemboet*, uithouwen als een palmiet. fig. uitdr. voor dooden. *djikalau tiada ĕngkau toeroet sapĕrti katakoe itoe, koe-oemboet njawamoe*. Abd. schets wrdb. *tjobalah tali bolih di-oemboet*. Sj. Ibr. b. Chas.

امبت **imbit**, *bĕrimbit*, met het geheele huisgezin erg. naar toe trekken, is op R. onbek. moet zijn *rimbit*, zie de bet. ald.

امبر **ambar**, I. meest in vereenig. met *tawar* en *tjampah* gebr. b. v. *tawar ambar, tjampah ambar*. Zie ald.

II. *ambarkanlah kamari*, breng het hier wat digter bij.

امبر **oemboer**, Mĕn. zie *soeboer*, Mal.

امبر **amboer**, zie *hamboer*, dat beter is, hoewel Abd. schets wrdb. *amboer* spelt.

امبس **imbas**, niet: gelijk, evenals, maar: bijna gelijk, bijna als, *dĕkat-dĕkat saroepa*. Zie ook: *ambar* II.

امبڠ **ambang**, II. van lading ontledigd, b. v. *kapal jang ambang*, een schip dat gelost is; *pĕdati ambang*, een geledigde kar; *pĕti ambang*, een geledigde koffer. Ook van toepassing op een beschonken mensch. Zie *ambang* I.

امبڠ٢ **amboeng-amboeng**, I. e. s. v. bloemdragenden heester, dien men in de bosschen vindt, doch niet wordt aangekweekt, en van welks merg men lampenpitjes maakt. *Maka habislah sakalian amboeng-amboeng itoe ditĕbasnja*, en al de *amboeng-amboeng* heesters roeide hij uit. — *Roepanja boenga amboeng-amboeng itoe sapĕrti boenga soenggoeh*, de *amboeng-amboeng* bloemen zien er als ware (d. i. aangekweekte) bloemen uit. Abd. schets wrdb.

Digitized by Google

II. *Di tjĕloepnja bĕrbagei-bagei djĕnis akan amboeng-amboeng itoe.* (?) Abd. schets wrdb.

امبغ **ambong** als touwwerk v. e. schip op R. niet bekend. Ook *ambong-ambong* niet als schanskorf, wel als kleine takkebos.

امبغ **ĕmbong**, oudere broeder; ook wel *bong*. Zie 't wrdb. bij *ĕmboḳ*.

امبغ **ombang**, I. *tĕrombang-ombang*. Mal. leesb. n°. 7 p. ٣٧; *ka-ombang*, Sj. Ibr. b. Chas. p. 49.

II. **oembang**, groot van voorkomen, zwaar of groot van persoon, ook hevig van een geluid, b. v. een kanonschot. Het beteek. alleen »fraai van aanzien" in zooverre men iem. die er op 't oog groot en zwaar uitziet voor fraai houdt.

امبغ **ombing**. Niet bek. op R. Mijn schr. houdt het voor e. s. v. visch en *tanggoḳ ombing* naar den *ombing*-visch scheppen.

امبق **ombaḳ**, golf, maar geen „branding." *bĕrombaḳ-ombaḳ*, golven. *Maka ajar soengei itoepon bĕrombaḳ-ombaḳ*. Hik. Indra Poetra. *bĕrombaḳ-ombaḳlah tjĕhajanja*, Hang T. *ombaḳ-ombaḳ*, ook: gebloemde lijst, lijst van snijwerk. (Mijn schr.) komt ook voor in Sj. Ibr. b. Chas. *pintoe bĕrombaḳ-ombaḳ bĕrdaoen boedi*, eene deur met eene lijst van *boedi* bladeren, d. i. aldus uitgesneden.

امبق **ĕmbik**; klanknabootsend woord voor ons mèh! *mĕngĕmbiḳ*, blaten, blerren, zooals de schapen. *masoeḳ kadalam kandang kambing mĕngĕmbiḳ; masoeḳ kadalam kandang karbau mĕngoewaḳ*, Sprw. = ons: huilen met de wolven in 't bosch; of: zooals de wind waait, zoo waait zijn rokje.

امبل **ĕmbal-ĕmbal**, vochtig, klam, van kleêren, papier, etc.

امبل **ambil**; *mĕngambil kapada hati*, zich iets aantrekken, zich over iets moeijelijk maken. Sri Rama p. 119. *mĕngambil-ambil angin*, een luchtje scheppen. *mĕngambil ingatan*, in gedachten houden.

امبل **imbal**, gebrekkig, gebreken hebben, onvolkomen, b. v. *gasing itoe lagi imbal*, de tol staat nog niet goed stil. *medja itoe lagi imbal*, de tafel is nog niet goed, b. v. is nog niet fijn genoeg geschaafd of gepolitoerd of de pooten zijn niet even lang. *kitab itoe lagi imbal*, dat boek is nog niet goed, d. i. niet goed afgesneden of opgeplakt of ingenaaid. *Lima sabĕlah batoe bĕrtimbal*, *Di-atoer sama tiadalah imbal*. Sj. Ibr. b. Chas. — Als »volgen" niet bek. op R.

امبل **oembal**, zie *ĕmbal-ĕmbal*.

امبن **ambin**; I. *mĕngambin*, in een doek op de heup dragen.

II. *daoen ambin boewah poetih*, e. s. v. geneeskrachtige bladeren.

امبن **oemban**; *mĕngoemban*, wegslingeren, slingeren, werpen; *pĕmgoemban batoe*, steenworp; *oemban tali*, slinger.

امبوي **amboi**, e. algem. op R. en te Sing. gebruikelijke uitroep van medelijdende verwondering: *amboi sakitnja*, och, welk een pijn! *amboi pĕnatnja*, ach, hoe moede! *amboi toewan bidji matakoe; amboi tĕrlaloe soesah!* Abd. schets wrdb.

امبه **ambah**; *ambah-ambahan*, moet zijn *abah-abahan*, wegens den afstand nog niet duidelijk zigtbaar. Zie *abah*.

Digitized by Google

امبه **amboeh.** Voeg bij: *amboeh-amboehan*, laat staan, al is het ook; b. v. *amboeh-amboehan Toewah sa'orang tiada mĕninggalkan nama jang kĕdji.* Sadj. Mal.

امبه **imbah**, bijdoen, bijvoegen, = *tambah.* Abd. schets wrdb. en ook bij R. v. Eijs.

امبي **oembi**, de wortels, die uit het onderste van een boomstam schieten en niet de aarde raken, maar daarna afsterven, zooals bij de kokos- en andere indische boomen.

امس **ĕmas**; *ĕmas oerei*, stofgoud, — *moeda*, licht, bleek goud, — *toewa*, donker, sterk gekleurd goud, — *poetih*, wit goud, d. i. platina, — *kawin*, huwelijks-uitzet. *ajar* —, verguld, *toekang* —, goudsmid. *ĕmas!* schatje, liefje! *pĕrmasan*, schatten. *mĕngĕmasi*, ook: met goud omkoopen. Sadj. Mal.

امس **amis**, vies-riekend, b. v. de lucht van een vuil mes, bord, morsigen vaatdoek, van koper enz. Ook de smaak kan *amis* zijn.

امفت **impit**; *bĕrimpit*, ook: aan elkander gegroeid, zooals soms vruchten, twee toonen, twee planten, enz. *bĕrimpit-impit*, digt bij elk. van velen. *mĕngimpit*, aandringen, b. v. in den krijg = *himpit.* Zie ald. (Jav. *dèmpèt*, id.).

امفت **oempat**, ook: laster, *mĕngoempat*, lasteren. Verder *oempat-mĕngoempat.*

امفس **ĕmpas**; *ĕmpas-ĕmpasan*, afstammeling in den 7ª graad.

امفس **ĕmpang**, I. versperring, *pĕngĕmpang*, barricade, versperring. *pĕrĕmpang*, stakketsel, linie van vaartuigen. *tembok jang tĕrĕmpang diantara kadoewa fihak.*

II. baai, inham = *koewala*, b. v. *dan bĕbĕrapa-bĕrapa anak soengei, tĕloek, rantau, ĕmpang sambilan soekoe sakaliannja itoe dikaroeniaï Laksamana*, en de vele riviertjes, kreeken, baaijen en inhammen van al de negen stammen werden Laksamana geschonken. Hang T.

امفغ **ĕmping**, een rijstgeregt bereid uit half-rijpe rijst, geroosterd, nog heet zijnde plat gestampt, daarna gewand, met suiker en geraspte kokosnoot vermengd en zoo gegeten.

امفغ **ompong**, mierennest, op R. niet verstaan.

امفق **ĕmpoek**, gaar (alleen van gekookte aardvruchten, zooals aardappelen, *oebi* en dergelijke.)

امفق **ompok**; *mĕngompokkan*, kleedjes met figuren drukken, ook iets in vormen drukken om er eene gedaante aan te geven.

امفل **oempil**; *mĕngoempil*, met een hefboom opligten, voortbewegen, wrikken met een riem of pagaai. *pĕngoempil*, hefboom, koevoet.

امفل **ampoel**; *mĕngampoel*, zwellen, gedijen, grootworden van vruchten.

امفن **ampoen**; *mĕngampoeni*, iets aan iem. vergeven. *mĕngampoenkan*, kwijtschelden, b. v. eene schuld.

امفن **oempan**, en niet *ĕmpan.*

امفو **ĕmpoe**, een hoofddeksel als teeken van rang.

امفو **ampoe**; *mĕngampoe*, iets dat valt met de handen trachten op te vangen; ook: het water uit een tuit of kraan loopende met den mond opvangen.

Digitized by Google

امفولر **ampoeloer**, planten-mergpit; *ampoeloer koempei*, het mergpit van de *koempei*-plant, waarvan men e. s. v. lampenpitjes maakt.

امفي **ampei**, I. in de bet. van »wannen" moet het *tampi* zijn en in die van »uithangen" *sampei*, zie ald.

II. fijn, lang en dun, zie ook *lampei*. — *pohon ampei-ampei*, e. s. v. boom, welks hout niet door den paalworm wordt aangetast. *djari ampei*, geesselroede.

امق **amok**, woedend moorden. Wordt zoowel van dieren als van menschen gezegd, b. v. *Boegis amoḳ*, *lĕmboe amoḳ koetjing amoḳ*, *sĕrindit amoḳ*, een woedend parkietje, spottend van zich boos makende kinderen gezegd.

امنساري **amansari**, e. s. v. spijs, tot versnapering bereid uit meel van *kadjang hidjau*, dat in den wasem van kokend water gaar gestoomd wordt.

امه **amih**, = *kami* (*bĕhasa rajat*). Abd. schets wrdb.

انب **ĕnab**, is 't Jav. *hĕnnĕp*.

انت **onta**; *onta mĕnjĕrahkan diri*. Sprw. wordt gezegd van iemand, die met hangende pootjes weêr terug komt.

انتار **antara**; *antara gĕlap dĕngan tĕrang*, tusschen licht en donker. *pĕrantara* ook wel *pĕngantara*. *padang bĕlantara*, woestijn, uitgestrekte vlakte, die tusschen twee bevolkte streken ligt. De opgave van Marsden is juist. Zou ook niet *bantara*, tusschenpersoon, van *antara* afgeleid zijn?

انتت **oentoet**, gezwollen van de beenen, ook bij elephantasis, = *kĕdal andjing*. Abd. schets wrdb. *sa'orang toewah lagi oentoet kadoewa kakinja*. Sadj. Mal.

انتڠ **antang**, rijststamper, moet *antan* zijn. Zie ald.

انتڠ **ĕntang** = *lètaḳ*, zie ald. en vergelijk *tĕntang* en *tĕlĕntang*.

انتڠ **anting**, hangend slingeren. *anting-anting*, ook: slinger van een uurwerk. *antingan*, e. s. v. heester, aldus genoemd, omdat zijne bloemen den vorm van een oorbel hebben. (Acrocephalium diffusum, Haskl.)

انتڠ **oentoeng**; *oentoeng saboet timboel*, *oentoeng batoe tĕnggĕlam*. Sprw. *oentoeng-nasib*, deel en lot.

انتڠ **oenting**; *mĕngoenting-oenting*, rigten op iets, b. v. een kijker, meetinstrument, geweer, kanon, enz. waterpassen; — — *boeloe kambing*, wolkaarden. *oenting-oenting*, ook: timmermans-schietlood, metzelaars waterpas, aldus .

انتق **ĕntak**, en niet *antak*; *mĕngĕntaḳ-ĕntakkan kakinja*, met de voeten stampen, trappelen, stampvoeten, niet »huppelen of steigeren", maar trappelen van een paard. *mĕngĕntaḳ-ĕntakkan*, ook: schudden of liever stampen met een inhoudsmaat, opdat hetgene daarin is zich vaster in elkander zette. In de beteek. van »neêrvallende gaan zitten" niet bek. op R.

انتق **antoek**, I. *mĕngantoeḳ*, vaak hebben, slaperig zijn.

II. *tĕrantoeḳ*, ergens toevallig met den voet tegen stooten. *batoe tĕrantoeḳ*, steen des aanstoots. *doedoeḳ tĕrantoeḳ* is òf slaperig nederzitten, òf gaan zitten terwijl men toevallig tegen iets stoot. Voor »ergens neêrvallen om te gaan zitten" zie *lĕngoeh*.

Digitized by Google

انتق **oentoek**, deel, part. *běroentoek*, deel verkrijgen, deelachtig worden. *měngoentoekkan; měngoentoek oentoekkan.* — *masing-masing ada dĕngan oentoeknja; soedahlah di-oĕntoekkan Allah akan siksa jang dĕmikian ini, hĕndak koe-apakan?* Abd. schets wrdb. *sĕrta mĕmadaï dĕngan jang tĕlah di-oentoekkan padamoe.*

انتق **intik**, spikkel moet *rintik* zijn. Zie ald.

انتق **intik**, vertraging, verhindering. *tĕrintik*, uitgesteld.

انتل **oental**; *měngoental*, pillen draaijen, *pĕngoental*, pillendraaijer.

انتل **antoel**; *měngantoel*, terugspringen, weêrom stuiten, b. v. van een bal of pijl tegen een muur. Zie *andjal* en *amboel.*

انتل **oentil**; ook: een knoop in een zakdoek, omdat die op een bolletje gelijkt, en de knop onderaan een beursje of netje.

انتن **anton**, niet »een fat, modegek", maar: in orde, in de puntjes, b. v. van kleeding, werk, etc. voor fat, modegek, zie *solik.*

انتن **antan**, rijststamper, de houten stamper, die bij een rijstblok behoort.

انته **antah**, ongepelde rijstkorrel.

انته **ĕntah**, I. of? wie weet? *ĕntah pon bajik*, of het welligt goed zou zijn? *ĕntahkan*, e. zamentr. van *ĕntah* en *akan.* — *ĕntahlah* wordt ook gebezigd voor het antwoord: mogelijk, ik weet het niet.

III. *ĕntah-ĕntah*, afstammeling in den 6^{n} graad.

انتي **oentei**, een streng van een halve *toekal; bĕroenteijan* in strengen ergens afhangen. vDT.

انتيمن **antimoen**, = *timoen.* Zie ald.

انجت **ĕndjoet**, veêrkrachtig, elastiek, rekbaar. Vergel. *lènting* en *dĕnjoet.*

انجر **andjar** moet *andjoer* zijn.

انجر **andjoer**, voor, vooruit, boven uit, *mĕngandjoer*, vooruitloopen, voorgaan b. v. om den weg te wijzen, vooruitsteken, b. v. van een kaap, boven uitsteken, enz. *mĕngandjoerkan*, uitsteken b. v. van een hand naar iets; overbrengen v. e. groet, voortzetten van een werk, b. v. *mĕngandjoer kalaoet*, in zee uitsteken. *batoe jang mĕngandjoer diatas tasik itoe*, de steenen die boven het meer uitstaken. *mĕngandjoerkan tangan pada*, de hand uitsteken naar. Hik. Dat. Perdj. *mĕngandjoerkan pĕkĕrdjaän*, een werk voortzetten. Sri Rama p. 152. *sĕrta Laksamana mĕngandjoerkan salām talim datoek Bĕndahara bĕnoea Kĕling itoe*, en Laksamana bragt de beleefde groete van den Bĕndahara uit het land Kĕling over. Hang T. *tĕlandjoer*, los in den mond, flapuit, langtongig, overal den mond in steken. *pĕngandjoer*, aanvoerder, voorganger.

انجغ **andjang-andjang**, e. s. v. plant (Elaeocarpus).

انجغ **andjing**; *andjing angin*, windhond, — *hoetan*, jakhals, — *tanah*, e. s. v. vliegend insect, dat uit den grond te voorschijn komt, doch geen tor. *andjing ditĕpok kapala mĕndjĕngkit ekoer*, wordt de hond op den kop geklopt, dan steekt hij den staart op. Sprw.

انجغ **andjoeng**, I. bovenvertrek om gasten te ontvangen, ook: *andjoengandjoengan.* Hik. Sĕrangga Bajoe. *mĕngandjoeng*, bezoeken, ook: ergens naar gaan zien, *pĕrgi mĕlihat barang sa'ba-*

Digitized by Google

gei, = *mĕndapatkan*, Sri Rama p. 16. *orang andjoengan*, e. s. v. hofbedienden.

II. *bĕrandjoengan*, zeker zeedier M. zal wel *brandjangan* zijn, wat met een *brandjang* (Jav.) totebel gevangen is.

III. *mĕngandjoeng*, opgeven van een vlieger; b. v. *di-andjoengnja doewa tiga kali, lajang-lajang itoe tiada maoe najiḳ*. Abd. schets wrdb. Ook: *mĕngandjoengkan*.

IV. *andjoeng*, opwarming, opvijzeling, ophemeling. *mĕngandjoeng*, opvijzelen, voor gek houden, b. v. *maka tĕrtawalah ija galaḳ-galaḳ sĕbab kĕna andjoeng itoe. — Maka tiada djoega ija sĕdar di-andjoeng orang itoe*. Abd. schets wrdb.

V. *andjoeng-andjoeng*, de bovenste boom aan een zeil, die op en neder kan gelaten worden. (Mijn schr.) *maka di-boeboehnja bandeira di-atas andjoeng-andjoeng pĕrahoe itoe*. Abd. schets wrdb.

انجف **indjap**; *bĕrindjap*, het druk hebben, vooral door het komen en gaan van vele bezoekers.

انجق **oendjoek**; *mĕngoendjoeḳ* dikwerf gebr. voor *toendjoeḳ*; b. v. *tĕmpat jang di-oendjoeḳnja*, de plaats, die door hem werd aangewezen.

انجل **andjal**; *mĕngandjal kĕmbali*, terugspringen, b. v. van een stuiter, bal, kogel, enz. Zie *antoel*.

انجم **oendjam**; *mĕngoendjam*, iets, b. v. een stuk hout, in den grond slaan.

انجر **oendjoer**, zie *loendjoer*.

انجت **intjoet**, is kreupel en ook: scheef, verkeerd van uitspraak. *tĕrintjoet-intjoet ija bĕrdjalan sa'pĕrti orang mĕloempat lakoenja*. Abd. schets wrdb.

انجغ **oentjang**, reiszak, bundel. *di-ambilnja oentjang di-isi djauhari; dilihatnja oentjang soedah tiada*. Sj. Ibr. b. Chas.

انجق **antjak**. Klein, rond vlechtwerk van bamboe of van de nerven van kokosbladeren gemaakt, waarop men spijzen, die uit bijgeloof worden gegeven of weggeworpen, zet. *boewang antjaḳ*, zulk een vlechtwerk met het daarop gelegde aan den weg plaatsen of op het water laten wegdrijven. *maka djikalau pĕnjakitnja itoe tiada diboewang antjaḳ tiada akan sĕmboeh. — antjaḳnja itoe di-boeboehnja boenga-boenga sĕrta sĕrba djĕnis pĕrkara mĕntah masaḳ*. Abd. schets wrdb.

انجق **ĕntjik**; welligt uit 't Chin. Hokjan dial. waar het voor oom, jongere broeder van vader, als beleefde aanspraakstitel gebezigd wordt.

انجل-انجل **oentjal-oentjal**; Hang T. heeft انجل-انجل **oendjal-oendjal**.

اند **anda**, de muskus van de civetkat.

اندرا **indra**; *Indra Giri*, de naam van een Maleisch rijk ten zuiden van Siak op Sumatra's oostkust. — *Indra pĕksi*, de naam van een gevleugelden reus of garoeda. *boenga indra laḳsana*, e. s. v. struikgewas met doornen en gele bloemen.

اندغ **andang**, flambouw van drooge kokosbladeren. *andang-andang* is Jav. en niet „geprikte streep op het ligchaam," maar: moesjes, kleine moedervlekken op de huid. Zie *tempel*. — *andang-andang*, ra (en niet *adan-adan*).

اندغ **andoeng**, is een boom, geen heester. Soorten zijn: *andoeng hidjau*, — *merah*, — *batoe*.

اندغ **ĕndoeng**, een uitroep van verwon-

Digitized by Google

dering en teleurstelling, b. v. *Maka kata istĕri Bĕndahara: ĕndoeng! Hang Toewah akan sa'lama ini doedoeḳ dĕkat, tiada kita kĕnal.* (Hik. Hang T.) En de vrouw van den schatbewaarder zeide: Wel, wel! zoolang reeds woont Hang Toewah hier digtbij en wij kennen hem niet. (Bat. *andoeng*, weeklagt.)

اندغ **indang**; *mĕngindang*, ook: rijst op een *njiroe* (s. v. wan) heen en weêr schudden om de ongepelde korrels en het gruis er uit af te scheiden.

اندڤ **ĕndap**; *mĕngĕndap*, ook: neêrslaan van beslag, deeg, brood in den oven enz.

اندق‌ر **andak-andak**, somtijds. Pĕl. Abd. p. 46.

اندق **ĕndoek**, liefkozingswoord tegen kinderen. برواب بركات‌ايو هي اندوق بلاكه لاكي كرلي دسندق Sj. Ibr. b. Chas. *mĕngĕndoeḳ-ĕndoeḳ*, in slaap sussen van een klein kind.

اندق‌ر **oendok-oendok**, e. s. v. klein zeedier, hagedis-achtig, zonder pooten en vol korte doornen, dat door de Mal. als een afweermiddel van onheil wordt gebruikt. De kop zweemt iets naar een paardenkop.

اندم **andam**; *mĕngandam*, in orde brengen; met juistheid, netheid zamenvoegen.

اندن **andan**, albino, e. wit mensch, = *orang saboen*. Zie *saboen* en *balar*.

اندوالي **andawali**, e. s. v. plant (cissus papillosa).

اندي **andei**; *andei-andei*, spreken (Pad. bov. land). *bĕrandei-andei*, bespreken, overleggen, b. v. *bĕrandei-andeilah sa'orang dĕngan sa'orang*, Zij overlegden te zamen. (Sing.) *mandei-mandei*, in gelijkenissen spreken. *andei-andei*, e. s. v. plant. (Grewia oblongifolia.)

اندي **oendei**; *mĕloetar oendei* ook *mĕmboewang oendei*. *oendei-oendei* zijn bolronde koekjes van kleefrijst-meel, van buiten bestrooid met *widjen*-zaad en opgevuld met geraspte kokosnoot en palmsuiker, die in kokos-olie gebraden worden.

انسل **ensil** = اڠسل **engsil**, zie ald.

انق **anak**, voeg bij: *anaḳ tjoetjoe*, kleinkind; — *tjitji*, achterkleinkind; — *piara*, een kind, dat men onderhoudt, maar niet voor zijn eigen aangenomen heeft; — *bongsoe*, jongste kind; — *soelong*, oudste kind; — *tiri*, stiefkind; — *dara*, maagd; — *piatoe*, weeskind; — *angkat*, aangenomen kind; — *gara*, een echt, wettig kind; — *halal*, dito; — *harām* en — *gampang*, bastaardkind; — *kĕmbar*, tweelingen; — *mas*, een in huis geboren slavenkind; — *boewah*, burgers, opgezetenen; — *mata*, oogappel; — *pohon*, jonge boompjes, loten; — *naraka*, hellewicht; *anaḳ tangga*, dikwerf ook *mata anaḳ tangga*. Sadj. Mal. *anaḳ* wordt ook gebruikt in den zin van geboortig van, afkomstig van, b. v. *orang itoe doedoeḳ di Pĕnjĕngat, tĕtapi ija anaḳ Kĕdah*, die man woont te Pĕnjĕngat, doch hij is geboortig van Kĕdah. *tampajan anaḳ Siam*, een steenen watervat, afkomstig van Siam. Hik. Hang T. — *boekit anaḳ*, heuveltje, Hang T.; *roemah* —, huisje, een huis in 't klein, b. v. om voor model te dienen; — *medja*, laadje van eene tafel; — *ramboet*, de korte kroesharen, die langs het voorhoofd, beneden de gewone hoofdha-

Digitized by Google

ren, groeijen, en als eene schoonheid gelden; b. v. *anaḳ ramboetnja ikal patah*, hare kleine haren (langs het voorhoofd) waren kort gekroesd. (Hik. Ghoelam. p. 3.) *anaḳ-anakan* ook *anaḳ-anaḳ*, b. v. *boedaḳ-boedaḳ itoe bĕrmajin anaḳ-anaḳ*. Abd. schets wrdb. *bĕranaḳ bĕristĕri*, trouwen en kinderen krijgen; — *bĕrtjoetjoe*, kinderen en kleinkinderen krijgen; — *bĕrboewah*, kinderen krijgen en vruchtbaar zijn. Hik. Abd. p. 7.

انکرۏ **ankĕroeh**, in overijling, overhaasting; سفرت گوفه گانه Abd. schets wrdb. II. 't Zou welligt beter اڠکرۏ geschreven worden.

اني **ani**; *mĕngani*, draden opspannen voor het weven.

اواو **auwau**, e. s. v. zwarten aap; ook Abd. schets wrdb. II opgegeven.

اوبت **obat**, geneesmiddel, *hobat*, toovermiddel. Zie ald. *obat goena*, minne-drank, middel om de genegenheid op te wekken; — *tjatjing*, wormmiddel; — *mata*, oogmiddel, — *bĕranaḳ*, vruchtbaarmakende middelen; *toekang* —, apothecar.

اوبر **oebar**, I. run, boombast om mede te looijen; *mĕngoebar*, tanen, met run bereiden of bruin kleuren van touwwerk, vischnetten, zeilen, enz. b. v. *di-oebarnja lajar itoe doewa tiga kali, kĕmoedian bĕharoe digoeloengnja.* Abd. schets wrdb.

اوبر۲ **oeboer-oeboer**, eene soort van gele kwallen; »soort van staatsie-zonnescherm" moet zijn: *pajoeng oeboer-oeboer*, zoo genoemd omdat hij in vorm en kleur op deze kwal gelijkt. *pajoeng oeboer-oeboer kakoeningan.* Hang T.

اوبن **oeban**; *oeban-oeban*, de grijzen, ouden van dagen; b. v. *dan sĕgala adjar-adjar dan oeban-oeban jang pĕrtapa.* Hang T.

اوبن **oebin**, I. = *djoebin* en *roebin*; zie ald.

II. schroevendraaijer.

اوبن۲ **oeboen-oeboen**, niet, »de kruin van het hoofd", maar de opening in de hersenpan bij kleine kinderen, waarin men het kloppen der hersen-aderen zien kan en die zich later sluit. Soms gebruikt voor kruin van het hoofd.

اوبه **obah**; *soedah tĕrobah daripada asalnja*, Abd. schets wrdb.; *orang tĕngah mĕngobah*, iem. in zijn overgangstijdperk, id.; *ka-obahannja itoe tiada dapat dikĕnal lagi*, id.

اوبي **oebi**; voeg in: eene soort van —; voeg bij: verschillende soorten zijn: *oebi ara*, — *badaḳ*, — *wolanda*, — *djawa*, — *gadoeng*, — *kĕntang*, — *oepas*, — *merah*, — *poetih*, — *wangi*, — *kĕladi*, — *tĕropong* = *kĕmbili toraḳ*, *oebi kajoe*, een der fijnste soorten, zeer geschikt tot het bereiden van zetmeel.

اوتر۲ **oetar-oetar**, rond schild van hout, een armslengte in diameter. Komt ook voor Hik. Si Miskin p. 12. De grondbeteekenis van *oetar* schijnt: »in de rondte" te zijn, zooals mede blijkt uit het Jav. kinderliedje: *Oetar-oetar king, Tak olak ali ambing*, waarbij met de handen in de rondte gedraaid wordt. Het is het grndw. van *poetar*. (Jav. *oetar-oetar*, een als een Jonische krul opgerolde *salendang* of kokosblad.)

اوتس **oetoes**; *oetoesan*, afgezant en zending, b. v. *sĕgala orang jang mĕmbawa oetoesan itoe daripada radjanja.* Hik. Aboe Tamām. *oetoes-mĕngoetoes.*

Digitized by Google

اوتف **oetap**, eene soort van klein schild.

اوتو (?) ..... سرت دڠن كيلتن سكالي كاوتوله ممنچر داتڠن. Hik. Si Miskin, p. 137.

اوتق **otak-otak**, eene soort van spijs, fijn gemaakte visch met kruiderijen in bladeren gewikkeld. [*otaḳ-otaḳ itoe sĕdap rasannja, tĕtapi tĕrlaloe pĕdas.* Abd. schets wrdb.]

اوتة **otoh**, is Jav. en bovendien fout; beter *oto*. Mal. *baroet*.

اوتة **oetih**; *sapĕrti si poetih*. Abd. schets wrdb. II.

اوج **oedja**; *mĕngoedja*, aanhitsen tot vechten, van dieren. (Jav. id.). Zie *adjaḳ*, *adoe* en de pantons pag. 315 Bijdr. T. L. en Vlkk. 3e volgr. III.

اوجي **oedji**, toets; *mĕngoedji*, toetsen; *di-oedji dĕngan api*, in 't vuur beproefd; ook figuurlijk.

اودر **oedar**, = *tahan*. Abd. schets wrdb. Zie هودر *hodar*.

اور **awar-awar**; zie ook *hawoer*.

اودف **oedip**; *ikan oedip*, een soort van zeevisch, een kleine *parang-parang*-visch; zie ald.

اودف **oedap**; *oedap-oedapan*, vreten, ontuig, allerhande vuil, dat gegeten wordt.

اورت **oerat**, I. *oerat nadi*, polsader, slagader; *oerat gatal*, eene soort van geneesmiddel uit het plantenrijk; *sa'oerat bènang pon tiada lagi pada toeboehnja*, hij had geen heele draad meer aan 't lijf. Hang T.

اورس **oeras**; Jav. is het grndw. *koeras*.

اورڠ **orang**; ook als benoemend telwoord voor dieren gebezigd, vooral als aan die dieren eene menschelijke hoedanigheid of betrekking wordt toegeschreven; b. v. *maka dalam gadjah itoe ada sa'orang radjanja*. Hik. Gal. Dim. p. 1r. *Orang* wordt zoowel voor pers. vrnw. 2e pers. als 3e pers. gebezigd, b. v. *orang kadoewa ini sapĕrti tjoetjoelah kapada tĕngkoe, maka djanganlah orang soesahkan*, Hik. Aboe Tam. waar *orang* als aangesproken persoon voorkomt. — *sa'orang orang* heeft ook nog eene andere beteekenis, b. v. *sa'orang orang Malajoe*, een Maleijer. Het tweede *orang* behoort dan bij *Malajoe* en heeft met *sa'orang* niets te maken. Dus *orang Malajoe*, Maleijer, *sa'orang orang Malajoe* een Maleijer. *sa'orang dĕngan sa'orang*, de een den ander, elkander. *orang-orang* ook = *orang-orangan*, b. v. *orang-orang kajoe*, houten poppen. Abd. schets wrdb.

اورف **oerap**; *oerap-oerapan*, allerlei zalven, smeersels. [*nasi oerap, djagoeng di-oerap, poeloet di-oerap, oebi di-oerap*. Abd. schets wrdb.] allen spijzen, die met geraspte kokosnoot zijn vermengd, dus: gesmeerde spijzen.

اوري **oerei**; niet »los als zand"; want hoe kan dat van toepassing zijn op haar en nageboorte, maar: los van elkander, gezegd van al wat vroeger in massa te zamen vereenigd was, hierdoor vervalt *oerei* II. [*anaḳnja lĕpas, oereinja tinggal; oerei bĕsar, — kĕtjil*, Abd. schets wrdb.] vergel. ook *tjĕrei*.

II. *mĕngoereikan*, iets tot in de kleinste bijzonderheden vertellen; *oereijan*, omstandig, mondeling verhaal. Vergel. *tjoerei*.

اوري **oeri**, zie *tariḳ*.

اوس Zie وسواس Arab.

اوسر **oesir**; vergelijk *kĕdjar* en *halau*.

اوسر **oesoer**; = *soesoer*. Abd. schets wrdb. II.

اوسق **oesik**; *mĕngoesiḳ*, niet »aanhalen", maar kwellen, ook zich bemoeijen

Digitized by Google

met, zich inlaten met, ergens aan komen met de handen, kammen, kaarden, in elkander draaijen van touw, koord, garen enz. b. v. *bĕnang soetĕra merah di-oesiḳ dĕngan bĕnang soetĕra poetih*, roode en witte zijden draden in elkander gedraaid.

اوسة **oesah**, II. ook Riouwsch enz. niet »= *djangan*", maar in beteekenis = *oesah* I., wordt meest met achtervoeging van *kan*, verk. *akan*, gebezigd, b. v. *oesahkan koerang*, *makin bĕrtambah-tambah*; ook verbonden met *lah*, b. v. *oesahlah ija kĕna*, *boeloe roemanja pon tiada kĕna*. Hang T. Het schijnt eene verkorting te zijn van *ta'-oesah* door weglating van *ta'*, even als in *ta'-dapat tiada*, waarvoor men meest altijd *dapat tiada* geschreven vindt.

اوسي **oesei**, I = *oerei*, b. v. *maka toewan poetĕri pon bĕroeseikan ramboet sĕraja toeroen ka-ajar*. Hik. Ind. Poet.

II. Chin. het olie-achtig aanzetsel van de amfioen in de pijp; *bèhasa tjina tahi tjandoe*. Abd. schets wrdb.

اوق **oewaḳ**, een klanknabootsend woord, waarmede men het geluid van den karbau tracht weêr te geven. *mĕngoewaḳ*, bulken of een geluid maken als een karbau. *Masoeḳ kadalam kandang kambing mĕngĕmbiḳ*, *masoeḳ kadalam kandang karbau mĕngoewaḳ*. Sprw. Zie de beteek. bij *ĕmbiḳ*.

اوف **oewap**; *mĕroewap*, uitbarsten, openbarsten van een vuurspuwenden berg; welligt hetzelfde als *oewap*, damp, en *bĕroewap*, dampen, stoomen, wasemen.

اوفتي **oepĕti**; In de Hik. Hang T. komt daarvoor de woordspeling *oetang pèti* voor. Welligt eene poging om het woord te vermaleischen even als *baniaga* door *bĕrniaga*, *tamasja* door *tĕrmasa* enz.

اوفق **oepaḳ**, I. ook: verontrusting, beroering, verbittering, b. v. *tèrlaloe banjaḳ oepaḳ; doedoeḳ dĕngan oepaḳ*.

II. eene soort van versnapering, bereid uit het meel van kleefrijst; *oepaḳ dan lĕmping habis dimakan koetjing*. Mal. rijmpje.

اوفة **oepah**, e. s. v. koeken, moet *oepaḳ* II. zijn, en vervalt dus. Voeg bij: *oepah hari*, dagloon.

اوق-r **oewaḳ-oewaḳ**, moet zijn *aoeḳ-aoeḳ* of *awoeḳ-awoeḳ*. Abd. schets wrdb. geeft op اواو *awoe-awoe* of *auwau*.

اوكس **oekas**, eene groote parelmoerschelp, die in den handel gebragt wordt om er knoopen enz. van te maken.

اوكف **oekoep**, reukwerk, *mĕngoekoep*, berooken met reukwerk, voornamelijk van kleederen.

اوكر **oekoer**, zie *hoekoer*.

اوكت **oegoet**; verschrikken, ontstellen, verschrikking. *mĕngoegoet-oegoet*, schrik aanjagen, vrees aanjagen.

اوكق **oekiḳ** en اوكئ **oekiʾ**, een soort van spel, waarbij men duiten opstelt en daarnaar met een duit werpt. Dit spel wordt ook gespeeld met *boewah kĕras*, in het ronde opgesteld, waarnaar men werpt met een andere, die met tin is opgevuld en *goendoe* genoemd wordt.

اوكة **oegah**, — (?) *Kalau pon orang bĕrani gagah*, *Leher tĕrtjaboet kapala tĕroegah*. Sj. Ibr. b. Chas.

اولت **oelat**; *oelat boeloe*, behaarde rups. *oelat-sĕntadoe*, eene groote, groene rups, die op de bladeren der boomen leeft.

اولر **oelar**; *oelar-oelar*, de lange staat-

Digitized by Google

sie-wimpel. *oelar biloedaḳ*, e. s. v. adder; — *naga*, draak; — *sawah*, de grootste slangensoort, boa constrictor, hiervan drie soorten, als: — *sawah tjandi*, — — *lakar*, — — *rĕndam*; — *ajar*, de waterslang; — *kisi*, e. kleine, giftige slang; — *sĕni*, dito; — *tĕdoeng*, giftig, hiervan drie soorten, als: — *tèdoeng liar*, — — *matahari*, — — *salah*; — *tanah*, niet giftig; — *bakau*, — *boelalei gadjah*, — *bĕlang*, giftig; — *danau*, — *kapaḳ*, giftig; — *kètam tĕboe*, — *lidi*, giftig; — *lirang*, — *oembaka*, — *poenti*, — *tahi karbau*, — *tikoes*.

اولر **oeloer**, bèter *hoeloer*; *mĕnghoeloerkan tangan*, de hand uitstrekken. Zie *hoeloer*.

اولس **oelas**, een geborduurde, gele valdoek, die rondom den rand van een vorstelijken zetel en draagzetel is aangebragt, zooals een schoorsteenvalletje, doch zonder plooijen. *tĕmpat pĕrsèntapan radja bĕroelas kakoeningan*. Hang T. *Didalam ḳobat soeatoe gĕta, Bĕrtiang gading poetih ta'lĕta. Oelas bĕragam dĕngan pĕrmata*. Sj. Ibr. b. Chas.

اولغ **oelang**, is niet de naam van *pisang*, maar *lang*. *oelang hati*, niet bekend. Voeg bij: *bĕroelang-oelangan*. Sri Rama p. 160. *mĕngoelang-oelangi*.

اولغ **oling**, niet »topzwaar", maar heen en weêr schommelen, zooals een vaartuig door de golven, of het water in een kom, waaraan men gestooten heeft. Voor »topzwaar" zie *oejang* en *hoejoeng*.

اولف **oeloep**, ankerkluis, het gat, waaruit de ankerketting naar buitenboord loopt.

اولق **oelaḳ**, ook: dwarrelen, *angin oelaḳ*, dwarrelwind, wervelwind.

اولق **olok**, spot, gekkernij. *mĕngoloḳ-oloḳkan*, met iets spotten. *memboewat oloḳ*. Sj. Ibr. b. Chas.

اولم **oelam**, zie *hoelam*.

اولن **oelan**; — *tampala*, een soort van gouden hoofdversiersel, plat, rond, ter grootte van een $2\frac{1}{2}$ centstuk, gebruikt in het haar ter linker en regter zijde van het hoofd der bruid.

اولة **olah**, veinzen, veinzerij, een anderen schijn aannemen, opdat het niet geweten worde, wat men voorheeft. *Orang itoe olahnja boekan boewatan*. — *djanganlah mĕngolah sangat, mĕndjadi kabĕntjian orang sèhadja*. Abd. schets wrdb. *Masing-masing pon mĕmboewat olah, Sahari-hari mĕndoerhaka kapada Allah*. Sj. Si Rĕdjab.

اولة **olih**; *sama pĕrolihan*, gemeenschap van goederen, gelijk aandeel verkrijgen. *bolih*, primitief *bĕrolih*, gelijk blijkt uit: *adinda itoe bĕrolih mĕndapat kanaḳ-kanaḳ didalam rĕboeng*. Hik. Radja r Pasei p. r voor *bolih mĕndapat!* - *Bolihnja* op Java voor het JAV. *olèhhé*. - *Ta'bolih*, het mag niet; *ta'bolih tiada*, het moet, = *djangan tidaḳ*.

اوم **aoem**; *mĕngaoem-aoem*, klanknabootsend woord, brullen, huilen als een leeuw, tijger, enz.

اومت **oemat**, mat, schaakmat, in het schaakspel. Sj. Ibr. b. Chas.

اومغ r **oemang-oemang**, opschudding = *asoetan*. Mijn Schr. *sarang oenam dimasoeki kètam, mĕndjadi oemang-oemang*. Sprw.

اون **awan**; *sa'kawan awan jang kaboes*, een zwerm donkere wolken. — *mèngawan*, naar de wolken gaan.

Digitized by Google

اونر **onar**, zie *honar*.

اونغ٢ **oning-oning**, afstammeling in het 4e gelid, of kind van een achterkleinkind.

اونم **oenam**, een soort van zee-schelpdier, welks hoornschelp bruin van kleur en getand is. Het dier is eetbaar en welriekend. Voor »slak", zie *sipoet*.

اونن **oenan**, komt ook voor in Abd. schets wrdb. II.

اوير **awira**, zie *wira*.

اويغ **oejang**, topzwaar, slingeren van topzwaarte. Zie *gojang* en *hoejoeng*.

اويغ٢ **oejoeng-oejoeng** = *doejoeng-doejoeng*, waggelen, van den gang.

اويق **oewek**, moet *oewaḳ* zijn, zie ald.

اويق **ojak**, grndw. van *kojaḳ*. Zie ald.

اي **ija**; *dia* in den 2e, 3e en 4e naamval.

II. voor »ja tegenover neen" liever ايا *ija*. *Ja-itoe*, beter *ija-itoe* en *ja-ini* beter *ija-ini*, onderscheiden van het Arab. يعني.

ايا **aja**, = *kalakoewan*, mijn Schr. b. v. دان ماسغ٢ دغن بقسن دان ايان برتيكم دان برفاغ دان براموءكن روفان. Hik. Hang. T. Komt ook voor Abd. schets wrdb. II.

ايافن **ajapan**, en niet *ijapan*, komt wel voor in de bet. van overgeschoten brokken, kliekjes, doch ook in die van spijs of voedsel in het algemeen, b. v. *bijarkan patiḳ sa'kalian hantarkan ajapan toewankoe pada sa'hari sa'eikoer binatang pagi-pagi*. Hik. Gal. Dim. pag. 14.

ايب **iboe**; *iboe hajam*, volwassen kip, — *sawan*, een soort van steenpuist aan het hoofd. — *kaki*, groote toon.

ايبر٢ **ibar-ibar**, niet bekend op R.

ايبل **iboel**, het harde gedeelte der palmstammen, dat onder de *roejoeng* ligt. Komt ook voor Abd. schets wrdb. II.

ايتق **itik**; *itiḳ soerati*, een soort van groote eenden. *itiḳ-ajar* = *bĕlibis*, taling, kleine, wilde eend.

ايجا **edja**; voeg bij: *edjaän*, spelling; Hik. Abd. en and.

ايجق **idjoek**, niet »bastachtige", maar *harige*, vezelachtige stof, enz., waarvan touw, matten, bezems, enz., worden vervaardigd.

ايدر **idar**; *bĕridar-idar*, ook: rondtrekken, rondreizen in een land. *idaran naga lajang doelapan tapaḳ bajang-bajang*, een bijgeloovig teeken bij het uitzeilen van vaartuigen. Hang T.

ايدغ **idang**; *pĕngidang*, lijst, rand van meubels; *kotaḳ pĕngidang*, een hokje of huisje met een lijst, zooals b. v. om een uurwerk.

ايدف **idap**; *idap-idapan*, ziekten, kwalen. *Laḳsana pènjakit sangat mĕngidap*, Sj. Ibr. b. Chas.

اير **ajar**, is de uitspraak bij de orang laoet, *ajĕr* op R. en Sing. *ajar lĕbah*, honig, — *madoe*, do. — *pĕrbani*, stil water tusschen eb en vloed, nipe tide [*asal ajar; boeboeh ajar soepaja hilang marahnja; doerian ajar*; *mantimoen —; tanah —; oelar —; intan ini ajarnja sapĕrti bĕrtitiḳ*. Abd. schets wrdb.] *ajar bah*, vloed, overstrooming; — *pohon*, sap; — *lioer* (niet *liar*), kwijl, zever; — *rasa*, kwikzilver; — *peraḳ*, verzilversel.

ايرا٢ **ira-ira**, II. eene soort van rooden zeevisch.

ايرت **iroet**; *mĕngiroetkan*, ook scheeftrekken van den mond: *Maka moeloet Moehamad Zeit pon di-iroet-iroetkannja*. Hang T.

ايرغ **iring**; *mĕngiring djalan*, in dezelfde rigting met den weg, met de

Digitized by Google

zijde naar den weg gekeerd, v. huizen. *di-iringan djambatan*, achter de brug.

ايرغ **iroeng**, een soort van klein chineesch kopje, waaruit arak gedronken wordt. Komt ook in Hang T. voor.

ايرغ‌ر **eroeng-eroeng**, de spuigaten op een schip.

ايرق **erak**; *mĕngerak*, iets horizontaal omdraaijen, wenden, keeren, b. v. een rijtuig, vaartuig, boek enz.

ايرق **irik**; *mĕngirik*, ook: betreden, b. v. van een huis. Sri Rama p. 70. *tĕririk*. Sri Rama p. 105.

ايرم **iram**, zie هيرم.

ايرو **irau**, ook: bemoeijen met.

ايسڠ **isang**, I. beter *insang*, niet tandvleesch, d. i. *goesi*, maar: kieuwen, ook de weefklieren van spinnenkoppen, rupsen enz.

ايس **isi**, ook: vleesch in tegenoverstelling van beenen, b. v. *tĕrlĕbih banjak toelangnja daripada isinja*. — verstand, degelijke zin, b. v. *orang itoe tiada bĕrisi lagi*. - *Isi moeloet*, stof tot praatjes, tot gebabbel, b. v. *mĕngapa ĕngkau hĕndak mĕndjadi isi moeloet orang pada siang malam*. Abd. schets wrdb. *isi kitāb*, inhoud van een boek; *isi sjair*, onderwerp van een gedicht.

ايڠ‌ر **ajang-ajang**, een soort van geneesmiddel uit het plantenrijk.

ايڠر **ingar**, ook: geraas, getier. *mĕngingar*, ook: ruchtbaar maken, b. v. *rahasia tiada bolih di-ingar*. Sj. Ibr. b. Chas.

ايڠس **ingoes**, snot, slijm. *boewang ajar ingoes*, slijmafgang, e. s. v. persloop.

ايڠن **ingin**; *kaïnginan*, ook: begeerlijkheid. *bantal pĕringinan*, Hik. Indra Poetra. Ook aangetroffen *di-ingini* b. v. مان يڠ‌حرام اتوله دايڠيني.

ايڠو **ingoe**; moet *inggoe* zijn.

ايفل **ipil**; *boewah* —, de vruchten van den mĕrbau-boom = *boewah-gandoe*. Men bezigt ze bij het *letjik*-spel.

ايكت **ikat**, ook: al wat dient tot rand rondom iets, b. v. *ikat pĕrigi*; *ikat kolam*; *kolam bĕrikatkan batoe bĕsi*; *soeatoe kolam, maka di-ikatnja dĕngan tembaga soeasa*. Hang T. — *ikatan pĕrkataän*, woordverbindingen. Hik. Abd. p. 47. *ikat mati* is juist het tegenovergestelde van »strik en schuifknoop", en beteekent: zóó vastgebonden, dat het niet weêr los te maken is, even als *pakoe dipoekoel mati*, beteekent een spijker geheel en al in het hout geslágen, zoodat hij er met geen nijptang meer is uit te halen. [*ikat-ikatan orang pandei*; *akoe hĕndak ikatkan anak-moe si-anoe dĕngan anak sianoe*.-*ĕngkau tiada bolih ikat moeloet*.-*ikat intan*. Abd. schets wrdb.]

ايكت **ikoet**; *mĕngikoet djalan*, den weg volgen. Sri Rama p. 26 en and. *mĕngikoet tapanja*, zijne boetedoening vervolgen. Sri R. p. 81.

ايكر **eikoer**; *bĕreikoer-eikoer*, overal volgen, achternaloopen, b. v. *bĕreikoer-eikoerlah dimana ĕmaknja*. - *mĕngeikoer*, achternaloopen, b. v. *sĕhaja hĕndak mĕngeikoer*. Abd. schets wrdb. *eikoer*, ook als benoemend telwoord gebezigd voor dieren, afgoden en poppen, b. v. *sa'eikoer brahala*. Hang T. *sa'eikoer patoeng-patoeng*, Hik. Aboe Tam. *daoen eikoer koetjing*, eene soort van geneeskrachtige bladeren, gelijkende op de Indische spinazie (*bajam*), behaard en lang.

Digitized by Google

ايكل **ikal**, aan de punten gekruld, maar niet kroes; *ramboetnja mèngikal*, heur haar is aan de punten een weinig gekruld. Zie *igal*.

ايكن **ikan**; *bèrikankan*, b. v. *ajarnja saperti ajar mawar dan bèrikankan èmas*. Hang T. [ايكنrتانه en كويه ايكن Abd. schets wrdb.]

ايڭل **igal**; *mèngigal*, niet »huppelen en dansen van vogels", maar: pronken met den staart, zooals paauwen, kalkoenen enz. opstaan, uitgezet, van haar of vederen.

ايڭو **igau**; *mèngigau*, ijlen, hardop droomen; ook slaapwandelen; b. v. *ĕngkau mèngigau-kah, atau ĕngkau djagakah? - bĕradoe didalam igau-igauan*. Sj. Ibr. b. Chas.

ايلا **ela**, beter ايلو *elo*, onze el.

ايلف **ilap**; *mèngilapkan*, verduisteren, bedekken, wegmaken, verborgen houden.

ايلو **elo**, de el, lengtemaat.

ايمت **imat**, (zie همة ARAB.) zorgvuldig, zuinig, met overleg; *imatkan roemah tangga*, zuinig, met overleg huishouden; *imat-imatkan*, er zooveel van maken als kan, zoo ver doen strekken als kan = *kira-kirakan*.

اين **ajan**, blik, ijzerblik, = *tĕmbaga poetih*.

ايند **ajanda**, is een schrijffout voor ايهند zie bij ايه.

اينڠ **inang**; ook komt voor *inangda*, b. v. Hik. Langr Boew. Sri Rama, p. 155 enz.

اينق **enak**; voeg bij: *mèngenakkan*, b. v. *mèngenakkan dirinja*.

اينند **nanda**, beter اينڠد.

اينو **inoe**, SKR. *ina*, de zon; heer, koning; subst. koning, vorst, prins, VD W.

ايو **ajoe**, voortreffelijk, *sĕndjata ajoe*, voortreffelijke wapenen.

ايو **ajo**, welaan! komaan!

ايو **ijoe**, haai, moet *hijau* zijn. Zie ald.

ايومن **ajoeman**, geld, dat gegeven wordt om kwaad, b. v. zeeroof te bedrijven. Mal. brief van den Datoek van Mapar.

ايون **ajoen**; meestal *ajoen-ajoen*, en niet zoozeer »slingeren" als wel: schommelen, wiegen.

ايه **ajah**, vader, ook van niet vorstelijke personen gebezigd. Van vorstel. pers. bepaald *ajahanda* nevens *boenda*.

ايڤت **ĕnjoet**, zie يڤت.

ب

بابت **babat**, I. moet zijn ببت **bĕbat**, zie ald.

II. is JAV. waarvoor men in het Mal. *tèbas* heeft. Zie ald.

بابت **babit**; *mĕmbabit*, noemen, vermelden. *tĕrbabit*.

بابر **babar**; *tĕrbabar*, los, uitgespreid.

بابڠ **babang** (?) *kababangan*, een dood geboren kind. Ook opgegeven door R. v. Eijs.

بابل **babil**, onverschillig, ongezeggelijk, niet geven om de vermaning van anderen.

Digitized by Google

بابو **baboe**, is JAV. doch wordt door den invloed der Europeanen ook door de Maleijers gebruikt; *baboe soesoe*, een natte of zogende min; *baboe kĕring*, een drooge min.

بابي **babi**; *babi tanah*, zwart wild varken met groote slagttanden en knobbels op den kop. - *babi*, ook als scheldwoord gebruikt. *mĕmbabi boeta*, voor blind varken spelen, d. i. rondloopen als een blind varken, blindemannetje spelen; b. v. *Tiada jang tahoe orang dikota, Bĕrdjalan sa'pĕrti mĕmbabi boeta*, er was niemand die de lieden in de stad kende; zij liepen daar rond als wilde varkens, of als degenen, die blindemannetje spelen. Sj. Ibr. b. Chas.

باتس **batas**; ook in gebruik *batasan*, grensscheiding.

باتر **batoer**; in de beteekenis van „galerij" niet bekend; wel van mindere scheepslieden, b. v. *maka kapal itoe samoewanja batoer orang djawa*, en al de dienaren van dat schip waren Javanen. Abd. schets wrdb.

باتڠ **batang**; *mĕmbatang-batang*, stammen uitschieten, stammen vormen, b. v. *Bĕmbankoe ini mĕmbatang-batang, Ditimpa rakit daoen boeloeh.* Sj. Ibr. b. Chas.

باتڠ‌r **batoeng-batoeng**; ook: de schelp van dat dier, b. v. *ikat pinggang tandoer batoeng-batoeng*, een met die schelpen bezette buikriem of middelband. Abd. schets wrdb. II.

باتق **batak**; *orang batak*, een heidensche volkstam in het noorden van Sumatra.

باتق **batoek**; voeg bij: *batoek kĕring*, drooge hoest, teringhoest.

باتق **batok** als kokosdop is JAV. = *tĕmpoeroeng* MAL. Zie ald.

باتل **batil**, koperen kommetje, enz. waarin men ook de zaken doet, die voor het baden noodig zijn, b. v. zeep, blanketsel, enz. Hik. Indra P. *batil soeasa*, een bijzondere soort van schuitjes. Hang T.

باتل **batel**, eene soort van manggavrucht (*Mangifera foetida.*)

باتو **batoe**; *batoe datjing*, het gewigt aan een unster. [— *bĕsi*, — *oelar*, Abd. schets wrdb.] *batoe roebin* (ook *djoebin* en *oebin*) groote, vierkante, platte, roode of blaauwe vloersteenen; — *litjin*, keisteen, ronde, gladde steen; — *bata*, gebakken steenen; — *arang*, steenkool; — *timbangan*, de gewigten, waarmede men weegt; — *api*, vuursteen; — *pasir*, graniet; — *kĕlikir*, graveel, gruis, grof zand, kiezelsteentjes; — *asah*, slijpsteen; — *karang*, rif, koraalrif; — *laoet*, klip; — *giling*, wrijfsteen, waarop met een rolsteen de specerijen fijn gewreven worden; *kapala-batoe*, stijfkop.

باتهٮ‌r **batih-batih**, een band van goud, boven aan de krisschede, even beneden het hoofd.

باج **badja**, III. mest in 't algemeen. *mĕmboeboeh badja*, bemesten.

باجق **badjak**, I. beestenmest, moet zijn *badja*, zie ald.

II. zeeroover is JAV. = *pĕrompak* MAL.

باجق **badjik**, goed *kabadjikan*, iets goeds, het goede, ook goede werken = *amal*, enz. hier in te vullen wat op *bĕdjik* staat. De uitspraak op R. en Sing. is met *a* even als die van *bajik*, dus in overeenstemming met BAT. en MAK. [JAV. niet *id.* maar *bĕtjik*]

باجڠ **badjang**, een soort van spook. *Orang itoe mĕnaroeh badjang;*

Digitized by Google

polong atau badjang. Abd. schets wrdb. [Jav. *djabang baji*, id.]

باجڠ **badjing**, I. eekhorentje is Jav. = *toepei* Mal.

باجڠ‌ر **badjang-badjang**, graszaad, hooikrop.

باجو **badjoe**; *badjoe koeroeng*, een tot aan den hals digt baadje of buisje. — *rantei* en — *zirha*, harnas, pantser, maliekolder. In de Hik. Hang T. wordt tusschen deze beide onderscheid gemaakt, b. v. *dan sapoeloeh riboe hoeloebalang dan pĕhalawan jang bĕrbadjoe zirha dan bĕrbadjoe rantei.* - *Badjoe soenting*, een aan de zijden van een inkeeping voorzien mannenbaadje. Zie *soenting*.

باجو **badjau**; *bintang badjau*, het zevengesternte.

باجي **badji**, ook: houten keg.

باچ **batja**; *mĕmbatja jasin*, het 36ste hoofdstuk van den Koran bij stervenden lezen. — *didalam hati*, stil bij zichzelven lezen, b. v. *Maka dibatja olih Sang Poerba didalam hatinja*, en (de brief) werd door S. P. stil gelezen. Hik. Hang T. — *koewat-koewat*, hardop, overluid lezen.

باچل **batjoel**, ook: bangelijk, vreesachtig.

باچن **batjin**, Jav. stinkende reuk, stank van den mond, van lijken, modder enz. Op R. wel, op Sing. niet gebruikt.

بادر **badar**. [Jav. *wadĕr*, id.]

بادت **badoet**, Jav. potsenmaker, hofnar. Sri Rama p. 138.

بادڠ **badang**, is een *groote* zeef.

بادڠ **badoeng**, II. moet *bĕdoeng* zijn. Zie ald.

III. De naam van eene plaats op het eiland Bali. Abd. schets wrdb.

بادق **badak**, is neushoorndier. Voor neushoorn zegt men *tjoela badak*. *Lidah* —, ook *lidah boewaja*, de nopalplant.

بادق **badek**, moet zijn *badik-badik*. Ook op Riouw is die dolk even als te Malaka een halve voet lang en regt, maar niet tweesnijdend.

بادم **badam**, de naam van eene vrucht. *boewah badam ija-itoe boewah kĕnapang*. Abd. schets wrdb.

بادي **bade**, vermoeden, gissen, is Jav. voor het Mal. zie *agak-agak* of *kira-kira* of *sangka-sangka*.

بادي **badei**, I. een soort van hoos. Ook bij R. v. Eijs.

III. eene ziekte, waarvan drie soorten, b. v. *orang itoe pĕnjakitnja badei kajoe. Badei roesa. Badei harimau. Kĕna badei harimau, kaki tangannja lĕmpoeh*. Abd. schets wrdb.

بار **bara**, I. *bara api*, gloeijende sintels; *panas bara*, ook: opvliegend, gloeijend van toorn; *sara bara*, uiterst behoeftig, zeer arm, van *sara*, rantsoen, onderhoud en *bara*, dus zooveel als heete asch voor brood.

II. gelijk *ambang*. *Toelak bara*, scheepsballast, eigenlijk wat dient om het hooge, of door leegte hoog gewordene, weêr neder te drukken, zooals een schip, dat geene lading inheeft.

بارت **barat**; *sĕsat barat*, geheel en al verdwaald. Dit is welligt eene aan de zeevaart ontleende spreekwijze, daar de Maleijers, westwaarts zeilende, den weg niet meer weten. Hunne vaart bepaalt zich meer tot de oostelijk van Sumatra gelegen eilanden. *Sĕsat mĕnjĕsat barat*, overal ronddolen.

Digitized by Google

بارت **baroet**; ook: borstlap, zooals door de kinderen in Indie wordt gedragen. Zie *baloet*. Verder ook: harnas, *bĕrbaroet*, geharnast; *baroet dada*, borstharnas. Eindelijk ook: compres op eene wond, terwijl zwachtel of windsel van eene wond *bĕbat* genoemd wordt; b. v. *laloe dibĕbatnja, dibaroetnja loekanja itoe*, Hang T. *mĕmbaroet kapal*, een schip ondergorden.

بارس **baris**. Voeg bij: *mĕmbariskan*. Hang T.

بارس **baros**, de naam van een boom en van een rijkje in het Noord-oosten van Sumatra. 't Eerste kan ook *bĕros* zijn. Abd. schets wrdb. II.

بارڠ **barang**, ook: de een of andere. *barangkali*, ook: somtijds, soms, b. v. *disoetjikan barangkali dĕngan tangan, akan tĕtapi sĕlaloe disoetjikan ija-itoe dĕngan soeatoe pĕsawat*, soms wordt het met de handen schoon gemaakt, doch meestal met een werktuig. *Boekan barang-barang*, ongemeen. *Barang-barang harta*, have, goederen en wel roerende goederen.

بارق **barik**. = *bĕlah*. Zie ald.

بارم **baram** (?) *ada jang bĕrdjoewang baram*. Hik. Si Miskin pag. 145.

بارو **baroe**, ook: *ĕmbaroe*. Hik. Abd. pag. 56. het hout van dezen boom is bijzonder geschikt voor gereedschappen, kolven van geweren, pistolen, enz.

باري٢ **bari-bari**, vledermuis = *kalalawar*. De beteekenis van dit woord is anders dan die van *bĕri-bĕri*. Zie ald.

باسه **basah**, nat, in den gewonen zin, noch druip-, noch half en half nat. *basah koejoep*, door en door nat, druipnat. *basah* تو (*tok* Jav.?) Abd. schets wrdb. *mĕmbasah; mĕmbasahkan; orang ini bolih tahan dibasah-kĕring*, deze mensch kan tegen natworden en opdroogen. Abd. schets wrdb. *kajin basahan*, badkleederen, eigenl. kleeren om nat te maken, die nat mogen worden.

باسل **basal**, de zuchtige zwelling van een lijder in het laatste tijdperk der ziekte.

باسي **basi**, I. (Jav. id.) ook uit den mond of adem riekend, b. v. *ajar lijoer basi; moeloet basi*. Abd. schets wrdb.

III. *basi toetoep*, dekschotel, dekschaaltje; *basi kasar*, eene soort van chinesche schotels.

باسي **basei**, eene soort van gele, zuchtige zwelling van het ligchaam, die, als ze aan de beenen opkomt, niet genezen kan worden. Mijn schr. Sing.

باڠت **bangat**; *mĕmbangatkan pĕkĕrdjaän*, het werk spoedig afmaken, er achterheen zitten; *bangat-bangat*, ten spoedigste, Hang T. *sa'bangat-bangatnja*, op zijn spoedigst, *id. dèngan bangat-bangatan*, met haast maken, met jagen, *id.*

باڠر **bangar**; *baoe bangar*, rotte stank, zooals van vuile goten, rioolen, enz. Sj. Ibr. b. Chas. (Jav. id.).

باڠل **bangol**[1]; zie *bongol*.

باڠن **bangoen**, I. ook: opstaan uit een zittende of liggende houding, al slaapt men juist niet. *mĕmbangoenkan*, ook: opzetten, oprigten, b. v. van een gebouw, fig. van de godsdienst, enz. *mĕmbangoeni*, voor iemand of iets opstaan, b. v. *tĕrlaloe sangat dikasihi baginda akan koeda itoe.... doewa tiga kali sa'malam dibangoeni baginda*, de vorst beminde dat paard zeer.... twee, drie malen op één nacht stond hij voor hetzelve op. Sadj. Mal.

Digitized by Google

III. *bangoen-bangoenan*, ook schanskorven.

V. *daoen bangoen-bangoen*, eene soort van plant met geneeskrachtige bladeren, (*Coleus aromaticus*).

باغو **bangau**; hiervan drie soorten, als: *bangau bĕsar* of — *karbau*, *bangau kambing* en — *oelar*.

باف **bapa**; *bapa saoedara*, oom, van vaders zijde, b. v. *Ali di-ambil olih bapa saoedaranja*, Ali werd door zijn oom aangenomen. *Sĕbab pon kaloewar itoe pĕrkara*, *Siti toe anaḳ bapa saoedara*. Sj. Ibr. b. Chas. *djangan pada bitjaramoe ĕngkau bapa saoedara radja*, denk dan niet, dat gij de oom des konings zijt. Sadj. Mal. *bapa saoedara salah mĕndjadi*, oom, die in ouderdom onmiddelijk op vader volgt; deze wordt op R. doorgaans zoo genoemd en de beteekenis daarvan is: door één later geboren te zijn is hij mijn vader niet geworden. Voeg bij: *bĕrbapakan*.

باك **baka**, I. *hina bakanja*, hij is van geringe afkomst.

II. moet *paka* zijn. Zie ald.

باكت **bakat**, I. Niet bekend op R.

II. Zware branding der zee. *Bakatnja bĕrdĕngoeng-dĕngoeng*. Abd. schets wrdb.

باكر **bakar**; *mĕmbakar*, beteekent ook bakken, b. v. *mĕmbakar roti*, — *panganan*, enz. *mĕmbakar hati*, hartzeer veroorzaken, ergeren.

باكس **bakas**; moet zijn *bĕkas*, zie ald.

باكق **bakik**, = *sirih hoetan*, wilde sirih.

باكل **bakal**, iets wat in zijne wording is; b. v. *bakal roemah*, wat een huis zal worden; *bakal kĕris*; *bĕharoe soedah bakalnja sĕhadja*; *mandi bakal*. Abd. schets wrdb.

باكل **bakoel**; van hier *tĕmbakoel*, de naam van eene soort van zeevisch met dikken kop, welke bij zulk eene mand vergeleken wordt.

باڭل **bagal**, (?) *hajam bagal*; *bĕsar bagal tiada bĕrgoena*. Abd. schets wrdb.

باڭو **bagoe-bagoe**; dit schijnt een holte of vakje in vruchten te beteekenen: *sa'bagoe-bagoe sapangsa* (Zie *hoelas*). Abd. schets wrdb.

باڭي **bagei**; voeg bij: *bageimana*, hoe? van welke soort? op welke wijze? *bagitoe* en *bagini* zamentrekkingen van *bagei itoe* en *bagei ini*. Op de strandplaatsen van Java in gebruik: *mĕmbagitoekan* en *mĕmbaginikan!*

بال **bala**; voeg bij: *balatantara*, heirleger, legerscharen.

بالت **baloet**, I. en II. is hetzelfde. *dibaloetnja soerat itoe dĕngan kajin koening*. - *matanja bĕrbaloet darah*. - *dibaloet loeka itoe dĕngan kajin*. Abd. schets wrdb. *matanja baloet-baloet bĕkas mĕnangis*, hare oogen waren gezwollen (d. i. in de gezwollen oogleden als gewikkeld) ten gevolge van het weenen. Hik. Si Miskin p. 146. *mĕmbaloet dirinja*, zich inwikkelen, d. i. zich inspinnen, b. v. *maka hoelat itoe mĕmbaloet dirinja sĕndiri*, en die rups spon zichzelve in. Vergelijk *baroet*.

بالر **balar**, wit gevlekt, zoowel van beesten als menschen. Ook geschramd van de de huid b. v. aan doornen, etc. Voor albino zie *andan*. - *Tjakar balar*, schram. Ook Adb. schets wrdb.

بالر **baloer** moet *biloer* zijn. Zie ald.

بالس **balas**; *balas dĕndam*, wreken.

Digitized by Google

بالغ **balang**, I. eene soort van flesch met langen hals, waarin het rozewater wordt aangevoerd en van dezen vorm .

IV. in *sampan balang*, eene soort van vaartuig met twee masten, iets grooter dan de *sampan djohor*.

V. in *hoeloebalang*, welligt gelijk *bala*. Zie *hoeloebalang*.

بالغ **baloeng**, I. *boenga baloeng hajam*, eene soort van plant met eene bloem, gelijkende op een hanekam.

II. *baloeng koelit*, een gat overlangs in den stam eens booms, over welks randen de bast naar binnen is gegroeid.

بالق **balik**; *balik sakit*, wederom instorten, van een zieke; *bangsa jang tĕrbalik*, een verdraaid of verkeerd geslacht; *mĕmbalikkan haloewan pĕrahoe*, den steven wenden; *balik tjaga*, eene soort van bloemdragende plant (*Hibiscus mutabilis*); *bĕlak-balik* moet zijn *bolak-balik*, heen en weêr, heen en terug; *poetar balik*, in 't spreken er om heen draaijen, met allerlei uitvlugten de waarheid trachten te verbergen; *balik tĕkat*, = *pĕrbani*, VDW.; *balik adab*, onbehouwen manieren, tegen de welgemanierdheid.

بالق **balok**, II. wordt op R. *balak* uitgesproken.

بالم **balam**, III. *balam-balam*, eventjes zigtbaar in de verte, = *antara tampak dĕngan tidak*; b. v. *bĕloem tjoewatja, lagi balam-balam*, het is nog niet duidelijk, slechts eventjes zigtbaar. Zie ook *sajoep*.

بالن **baloen**, I. niet bekend op R. II. is goed.

بالة **baloeh**; ook de houten vorm van een *rĕbana* of tamborijn.

بالي **balei**; I. de oorspronkelijke beteekenis zal wel rustbank zijn, een vierkant houten raam op pooten, waarin een vloer gemaakt is. Ook voor een soort van gebouwen gebezigd, omdat die niet anders dan zulk een groote, overdekte rustbank zijn. *Balei kambang*, geen „drijvende tent", maar een huisje op het water, al staat het ook vast op palen. *Balei dĕrma*, godshuizen, liefdadigheidsgestichten, inzonderheid inrichtingen ter spijziging van behoeftigen. Hik. Hang T. *balei kĕtjil*, een gebouwtje, buiten het paleis van den vorst, waar zijn minister het volk bijeenroept. Hang T. *balei kandi* (?) اورغ بسنتي بربوت بالي كندي Sadj. Mal. Verder *pĕbaleijan*; b. v. *koetika itoe baginda pon doedoek di-atas pĕbaleijan*. Hik. Dewa radja Agas Mĕlila. *pĕrbaleijan*, Hang T. *balei madat*, zie *madat*; — *gĕndang*, de plaats, waar de inlandsche muziekanten zitten; eigenl. waar de *gĕndang* geslagen wordt; — *pĕnagaän*, de vorstelijke keuken; — *loentang*, zie *loentang*. [SKR. *walaja*, afgesloten plaats - subst. open gebouw, waar de vorst in 't openbaar verschijnt. VDW.].

II. *daoen balei adap*, een geneeskrachtige plant, welks bladeren aan den bovenkant wit en aan den onderkant groen zijn en ter genezing van wonden gebezigd worden.

بان **bana**, moet *bĕna* zijn. Zie ald.

بانغ **banang**, eene soort van plant. *Justicia purpurea*.

بانغ **baning**, small species of land-tortoise. KEASB.

بانن **banan**; *artinja: dihantam bĕnar*, dus: goed afgerost. Mijn schr.

باني **bani**. Zie *pĕrbani*.

Digitized by Google

باو **baoe**; *haroem mĕnghilangkan baoe*, Sprw. Zie vervolg der sprww.

باو **bawa**; *mĕmbawa moeloet*, belasteren; *mĕmbawa diri*, zich verwijderen.

باوڠ **bawang**; soorten zijn: *bawang koetei*, — *merah*, — *poetĭh*, — *pĕrei*, — *timoer*, en — *tjina*. De *bawang* in Indie is eigenlijk eene soort van sjalotten of kleine uijen, waarvan men twee soorten, de roode en de witte, heeft. Onze gewone groote uijen worden algemeen *bawang bĕnggala* of — *bombai* genoemd, terwijl de *bawang tjina* niets anders als de knoflook is.

باوق **bawoek**, bakkebaard. [JAV. *brĕwok*.]

باون **bawan**, speelkameraad, op R. niet verstaan. Hoogstwaarschijnlijk *kawan*. Zie ald.

باهت **bahat**, aandeel (?). *sa'bahat*, gelijk aandeel, hetzelfde aandeel; b. v. *kadoewanja itoe adalah sa'bahat; sĕbab Adam tèlah mĕmboewat djahat, sa'kalian anaḳ tjoetjoenja pon soedah sa'bahat*.

باهس **bahas**, I. zinspelen, = *mĕnjindir*. In de beteekenis van »vriendschappelijk iets bespreken" op R. niet bekend.

II. *mĕmbahas*, eene wig inslaan. Staat mogelijk in verband met I.

باهن **bahan**; (?) *Lĕbih sa'djĕngkal kĕnalah bahan; Dimana kami bolih tĕrtahan*. Sj. Ibr. b. Chas.

باي **baja**, II. ook gelijkenis, voorkomen; b. v. *maka dilihat boedaḳ-boedaḳ lima orang sa'baja;* Hang T. *akan kalimanja itoe bĕsarnja sa'baja bĕlaka*. id.

باير **bajoer**, hiervan twee soorten: de *bajoer hĕlang* en de — *poetih*.

بايڠ **bajang**, I. *jang tĕrbajang dalam fikiran*, wat nog onbestemd in de gedachten ligt opgesloten en nog niet tot de zekerheid eener overtuiging is geworden.

بايڠ **bajoeng**, I. soort van kapmes. Zoo genoemd op Sĕlangor = *pisau walian* op R. - II. wordt op R. niet verstaan. Zie verder *balijoeng* en *sĕlĕmbajoeng*.

بايق **bajoek**, moet *bawoeḳ* zijn. Zie ald. en ook *tjambang*.

بايک **bajik**, hiervan welligt *bikin* door *bajikin*. Batav. Mal. *sa'bajik-bajiknja*, het is heel goed. - *bĕrbajikan*, goed met elkander zijn, goed doen; b. v. *djangan lagi bĕrbajikan*. Sri Rama p. 41, geen goed meer doen aan.

بايم **bajam**, eene soort van plant, de kattenstaart, die als plaatsvervangster der spinazie in Indie gebezigd wordt. Soorten zijn: *bajam doeri*, Amaranthus spinosus; — *bĕsar*, Cladostochys muricata; — *bĕtoel*, Amaranthus retroflexus; — *eikoer koetjing*, Celosia cristata; — *merah*, Amaranthus tricolor; — *monjet*, Amaranthus polystachyus; — *hoetan* = — *doeri;* — *pohon* = — *bĕsar;* — *soelasih* Amaranthus cruentus.

باين **bajĕn** of *bajan*, noch als kamenier, noch als eigennaam bekend. Wel *kabajan*, b. v. *neneḳ kabajan*, moedertje, grootje, besje; dikwerf in de Hss.

بابڤ **banjak**, I. *orang kabanjakan*, de meeste menschen, de menigte, 't algemeen.

ببارن **babaran**, II. *hari tiada tĕntoe gĕlap dan tĕrang atau daripada pĕrgadoehan*, als de dag nog onzeker is, tusschen licht en donker of door oproer, is de verklaring in Abd. schets wrdb. II.

Digitized by Google

ببت **bĕbat**, windsel, gordel; *mĕmbĕbat*, omwinden, omgorden, aangorden, ook omsingelen; *pĕmbĕbat*, ook een omwindsel van koord aan het ondereinde van eene krisschede. Vergelijk *baroet* en *bĕdoeng*.

ببن **bĕban**, ook Riouwsch, vracht, last, pak.

ببيرق **baberek**, beter *birik-birik*. Zie ald.

بتار **batara**. Voeg bij: *Batara ĕnom* en *Batara kala*. Hik. Sĕr. Bajoe. *Batara Madjapahit* wordt in de Hss. doorgaans de voornaamste vorst van Java genoemd.

بتاري **batari**, eene soort van plant (*Sorghum saccharatum*) ook opgegeven in Abd. schets wrdb. II.

بتاف **bĕtapa**, beter *boetapa*, zamentrekking van *boewat* en *apa;* beteekent ook: zooals, gelijk, b. v. *boetapa adat sĕgala radja-radja*, zooals de gewoonte is der vorsten. Si Miskin pag. 40. *boetapa pasir jang dipantei laoet*, gelijk het zand aan den oever der zee. Sri Rama, pag. 137.

بتس **bĕtis**, het scheenbeen; *boewah bĕtis* en *djantoeng* —, de kuit aan de beenen.

بتس **bĕtas**; *mĕmbĕtas*, azen van een school visschen op de oppervlakte des waters, namelijk als ze gezamenlijk met de bekken boven het water komen om vliegjes etc. te vangen.

بتڠ **bĕtoeng**; *boeloeh bĕtoeng*, eene soort van gele bamboe. *tĕlok bĕtoeng*, de naam van de hoofdplaats der Lampongsche-districten. *katak* —, eene soort van gele kikkers met zwarte spikkels.

بتڠ **bĕting**, zandbank. Vergelijk ook *tĕbing*.

بتق **bĕtik**, de papajaboom (carica papaya). *bĕtik rambei*, eene soort waarvan de vruchten aan lange stengels van de kroon naar beneden hangen. — *batang*, eene soort waarvan de vruchten aan den stam bij de kroon zitten. De eerste wordt gezegd twee, de laatste drie jaren te blijven leven. De bladeren dienen voor verwstof en tot geneesmiddel voor paarden. De wortel wordt gegeten en ook als wormmiddel gebezigd.

بتل **bĕtoel**; *hati bĕtoel*, opregt van hart; *mĕmbĕtoelkan soerat*, een geschrift verbeteren, corrigeren; *bĕtoel-bĕtoel*, werkelijk waar, heusch waar. *bĕtoel tidak?* verkorte wijze van spreken voor *bĕtoelkah atau tidak?* Is het zoo of niet? Is het niet zoo?

بتة **bĕtah**; *bĕtak* en *bĕta*^{s}, Skr. *bata*, sterk zijn, in staat zijn — adj. afgehard, bestand. *bĕtah* - Skr. het vorige - adj. van een ziekte hersteld, aan de beterhand, weder gezond, sterk genoeg, in staat. vdW. lijst Skr. woorden.

بتيک **bateka**, eene soort van plant. (Citrullus edulis).

بتين **bĕtina**, wordt te R. en Sing. algemeen ook van menschen gebezigd, zelfs door de hoofden, zonder dat daaraan iets verachtelijks verbonden is. Bij verkiezing gebruikt men daar *orang djantan* voor man, *orang bĕtina* voor vrouw, terwijl *laki-laki* en *pĕrampoewan*, welvoegelijkheidshalve wordt vermeden. 't Is echter niet na te volgen.

بجابة **bĕdjanah**, ook tobbe, bak, vaas. R. v. Eijs.

بجق **bĕdjik**, moet zijn **badjik**, even als in 't Bat. Zie ald.

بچار **bitjara**, op R. uitgesproken: *bĕtjara*. Voor de afleiding zie *atjara*, —

Digitized by Google

bitjara bèsar, de hooge raad; *pènoeloeng bitjara*, advokaat; *lènjap bitjara*, ten einde raad; *gèdoeng bitjara*, ráadhuis. *tèrbitjarakan*, Sri Rama, p. 48.

بيجق **betjak** en ook **betjek**, modder, slijk op straat.

بدابه **boedabah**, moet *bèdèbah* zijn. Zie beneden.

بدار **bidara**, I. hiervan heeft men de volgende soorten: *bidara laoet*, — *oeloe*, — *pahit*, — *poetih* en — *tjina*.

II. vervalt. Zie *bidar*.

بدبه **běděbah**, ongelukkige! uitroep van toorn, vloek; vervloekte! *Hei bèdèbah! apa pènglihatanmoe?* O vervloekte! wat ziet gij? Hang T. *sa'pèrti orang tjilaka*, Abd. schets wrdb. II.

بدغ **bědoeng**, windsel, luijer, doek, waarin men een klein kind wikkelt; *mèmbèdoeng*, in luijers of doeken wikkelen.

بدق **bědak**, het zuivere zetmeel uit de rijst, vermengd met water van rozen of andere bloemen, gebezigd als blanketsel en als smetpoeder voor kinderen tegen het smetten der liezen, oksels, hals, etc.

بدوت Sri Rama, pag. 138. Zie *badoet*.

بدوری **bidoeri**, op R. uitgesproken *beidoeri; pohon bidoeri*, eene zekere plant die katoen voortbrengt (*Calotropis gigantea*).

بدوق **bědoek**, is een groote trom, die daarvoor gebezigd wordt.

بدوند **bědoewanda**, op R. uitgesproken *bidoewanda*.

بديمان **boediman**, en niet *boedimana*.

بديادارى **bidjadari**, meestal *bidadari* in de HSS. en in de spreektaal.

برا **bĕra**, 1. aangezigtspijn, tic douloureux.

2. schaamte = *maloe bèsar*.

برات **barata**, de naam van een hindoesche godheid, = *poetra kala*. - *Barata*, de bijnaam van Bisma in zijne jeugd. Jav. wrdb.

براغن **barangan**, een kleiner soort van kastanje dan de *boewah sarangan*.

برافت **bĕrapat**, moet zijn *bèrèbat*. Zie ald.

براگن **bĕragan**; *mati bèragan*, doodzijn zonder verandering des ligchaams, zoodat het er nog uitziet alsof het leeft.

برام **brama**, zie برهما.

برامى **bĕrami**, moet zijn: *bèrèmi*. Zie ald.

براني **bĕrani**; zie ook واني.

براهى **birahi**, welligt beter *bèrahi*; zie *rahi*. - *birahi atas*, verzot op. Komt soms voor, doch meest en beter *mèmbirahikan*.

بربت **bĕrĕbat**, eene soort van plant, de *rhizophora cascalaris*.

برت **bĕrat**, wordt ook gebruikt in de beteekenis van verhindering, verhinderd, b. v. *akan hamba ini lagi bèrat doewa poeloeh hari, apabila soedahlah bèrat hamba kèlak hamba datanglah*. Sri Rama pag. 11 reg. 11 van ond. Ook: eenig aanzien, eenig gewigt hebben, b. v. *soepaja adalah tèrbèrat pada anak radja itoe; hèndaklah pègawei jang toewa-toewa, soepaja bèrat pada matanja*. Hang T.

برته **bĕrtih**; *maka boenji mariam dari atas kota itoepon sa'pèrti bèrtih digoring*. Abd. schets wrdb. en Hang T.

Digitized by Google

برتة **bĕrtoeh**, mogelijk wel *bèrtih*. Zie boven.

برچق **bĕrtjak**, moet zijn *bĕrètjaḳ*. Zie *rètjaḳ*.

برچو **bĕrtjoe**, uitermate groot, b. v. *sèmbah datang ḳabawah doeli bĕrtjoe radja*. Hang T. Zie *mèrtjoe*.

برس **bĕras**; *bĕras koening*, meestal *bèras koenjit* genoemd. Zie bij *hamboer* het gebruik als bezweringsmiddel. *bĕras basah*, een scheldwoord. Komt voor in Hang T. wordt ook in 't dagelijksche leven gebezigd. Zie ook de Mal. sprw. n°. 180.

برس **bĕroes**, het Engelsche brush, borstel.

برغ r **bĕrang-bĕrang**, eene soort van otter. Ook opgegeven Abd. schets wrdb. II.

برغا **bĕrĕnga**, de wormen of maaijen, die uit de eijeren van vliegen etc. voortkomen.

برغسغ **bĕrangsang**, den moed opwekken, door iets te eten of te drinken te geven aan menschen of dieren om ze sterk en moedig te maken; zoo b. v. een tijger vóór het gevecht, soldaten vóór den slag. Ook den moed opwekken door 't geluid van trom of trompet.

برف **bĕrap**, zie **pĕrap**.

برقس **biraksa**, 2. daarvoor meest *boeraḳsa*, onder anderen in de Hik. Sĕr. Bajoe.

برکس **bĕrkas**, ook takkebos. De grondbeteekenis schijnt stevig vastbinden te zijn, daar het zoowel van menschen en dieren als van planten, takken enz. gebezigd wordt. Ook komt voor *mĕmbĕrkasi* in Sri Rama pag. 73.

برکڠ **barkoeng**. Op R. bekend als de naam van een schuitje, *sampan barkoeng* en van eene soort van grooten boom, maar niet van visch of vrucht.

برکک **bĕrkik**, eene soort van vogel, eene soort van snip. Zoowel te Sing. als op R.

برکق **bĕrgoek**, sluijer, zooals door de bruiden en bedevaartgangsters en door de Malakasche vrouwen in het algemeen gedragen wordt.

برم **bĕrma**, [Skr. *bharmma*] goud, de navel; subst. een woord dat in titels gebruikt wordt, b. v. *bĕrma sakti*.

برم **bĕram**, eene soort van bedwelmenden drank, het vocht van de *tapé*. Komt ook voor Sri Rama p. 160. Si Miskin p. 130. Abd. schets wrdb. en R. v. Eijs. [Jav. id.]

برمبڠ **bĕrĕmbang**, eene soort van grooten boom, die aan het strand groeit.

برمبڠ **bĕrombong**, het hout van dezen boom is fraai rosékleurig.

برمبن **bĕramban**, op R. en Sing. niet bekend.

برمي **bĕrĕmi**, eene soort van groente, een klein plantje met langwerpige blaadjes en witte kelkbloempjes, iets gelijkende op ons muur.

برنت **bĕranta**, I. *Bĕranta Joena*, een eigennaam, die dikwerf in gedichten voorkomt.

II. eene soort van inlandsch vaartuig met groote lange riemen.

برنتق **brontak**, moet zeker *bĕrantoeḳ* zijn. Zie *antoeḳ*.

برندي **bĕrandi**, brandewijn. Eng.

برنس **bĕrnas**?; *bèharoelah* برنس r *boewahnja*. - *boedaḳ itoepon* برنسلة ? Abd. schets wrdb.

برويي **bĕroti**, eene soort van gezaagde latten van bepaalde dikte, die ook voor

Digitized by Google

daksparren gebruikt worden. Voor dakspar zie *kasau*.

بروڈو **bĕroedoe**, is goed.

بروڠ **biroeroeng**, niet verstaan op R.

بروجل **bĕroedjoel**, niet verstaan op R. is Jav.

برڠ **bĕrong**, niet verstaan op R.

برونق **bĕroenoek**, eene soort van zeeworm, inwendig vol graauwen modder.

بروني **bĕroenei**, de naam van een rijk en eene stad op de N.-W. kust van Borneo, waaraan dit eiland zijn naam ontleent.

برهال **bĕrhala**, in de Hik. Hang T. wordt gesproken van *sa'eikoer bĕrhala*, uit minachting, hoewel de daar bedoelde afgod een menschelijke gedaante schijnt te hebben.

برهما **bĕrhama**, (Skr. brahmā), naam van het hoogste wezen der Hindoes, de eerste persoon van het hindoesch godendrietal (trias), de scheppende godheid.

بري **bĕri**; *mĕmbĕri hati*, toegeven, verwennen; *mĕmbĕri soeara*, geluid geven, toeroepen waar men is. Pĕl. Abd. Sing. steendr. pag. 80.

بري **brei**, moet zijn *bĕrei*. Voeg bij: *mĕmbĕreikan*.

بريr **bri-bri**, waternimf, moet zijn *pĕri*. Zie ald.

bĕri-bĕri, eene soort van graauwe torretjes ter grootte van den top eener pink, welke veel in de mangga-vruchten worden gevonden.

بريت **bĕrita**; *mĕmbĕritakan*, verhalen, mededeelen, b. v. *sĕraja dibĕritakannja*, terwijl door hem werd medegedeeld. Sri Rama, pag. 90 en and.

برید **barida**, verstandig, kundig, bekwaam; welligt ook oud, bejaard. Zie Abd. Moeloek, pag. 5.

بريڠ **bĕriang**; niet bekend op R. Wel *riang-riang*. Zie ald. alsook *balian*. Met het oog op *bĕsĕmbi*, *bĕsoesoe*, enz. kan ook *bĕriang* goed zijn.

بريقr **barik-barik**; liever *bĕrbarik-barik*, de halsvederen opzetten van hanen, die willen vechten. Voor het slaan met de vleugels naar zijne tegenpartij, zie *poepoeh*.

بستاري **bĕstari**, ook talentvol.

بسر **bĕsar**; *sa'bĕsar-bĕsar hatikoe atas pĕrkara itoe*, dan zal ik daarop trotsch zijn. *Habis bĕsarnja*, geheel volwassen. *Mĕmbĕsarkan*, ook: roemen, grootmaken, verheerlijken. *Daoen kabĕsaran*, eene soort van bladeren, die door de zijdewormen gegeten worden.

بسمبي **bĕsĕmbi**; zie *asam*.

بسند **boesanda**, is goed. Komt ook voor in de Hik. Sĕr. Bajoe.

بسوسو **bĕsoesoe**, een witte, zoete, eetbare wortel of knol, ter grootte van een rammenas, die als toespijs wordt gebruikt.

بسي **bĕsi**; voeg bij: *tahi bĕsi* en *karat bĕsi*, ijzerroest; *bĕsi pamoer*, eene soort van staal, gebruikt om de wapens mede te damasceren. - *bĕsi tanah* (?) Abd. schets wrdb. - *bĕsi ḳarsani*, ijzer van Karsani, eene plaats. Komt in de Hss. als het beste ijzer voor. - *bĕsi bĕrani*, magneet, ook bliksemafleider. - *bĕsi poetih*, staal. - *bĕsi mĕlila*, (?) Hang T.

بڠ **bong**, 1. oudere broeder. Ook wel *ĕmbong*.

2. in *bong pĕngapa*, de naam van een geneesmiddel tegen de dyssenterie.

بڠبڠ **bongbong**. Zie *boemboengan*.

بڠس **bangsa**; *soekoe bangsa*, stam, familiestam.

Digitized by Google

بڠس **bĕngis**, niet »opvliegend, driftig," maar: wreed, wreedaardig, *tabiat jang bĕngis*, een wreede inborst, natuur. *orang bĕngis*, wreedaard.

بڠست **bangsat**, schelm, schurk.

بڠسل **bangsal**, bouwloods.

بڠسل **boengsil**. Ook op R. verstaan.

بڠكا **bingka**, eene soort van natte koekjes, bereid uit rijstemeel, kokosmelk, eijeren en palmsuiker, in den vorm van schuine parellopipedums. - *bingka koekoes*, eene soort die niet gebakken, maar in den wasem van kokend water gaar gestoomd is. - *lĕmping bingka*, zie *lĕmping*. - *bingka* niet te verwarren met *bikang*. [Jav. id.].

بڠكاتق **bingkatak**, een kleine zwarte kikker (Pad. bov. l.).

بڠكاڠ **bingkaroeng**, de vliegende hagedis.

بڠكاس **bĕngkasa** II. = *djĕrat*, strik. Abd. schets wrdb. II.

بڠكاوڠ **bingkawang**, eene soort van plant (*Gleichenia Hermanni*).

بڠكاون **bĕngkwan**, moet *bĕngkawan* zijn.

بڠكت **bangkit**, II. *mĕmbangkit*, verwijtingen doen, bewezen weldaden verwijten; b. v. *tarima kasih dibawah kampit, soedah dikasih djangan dibangkit*. Mal. rijmpje. *Maka tiadalah bĕrpoetoesan moeloetnja mĕmbangkit sĕgala pĕmbĕriannja*. Abd. schets wrdb.

بڠكر **bongkar**, ook uitligten; *mĕmbongkar roemah*, een huis uit elkander nemen; *mĕmbongkar bangkir*, alles overhoop en door elkander halen, den boel 't onderste boven keeren; ook verwijtingen doen ten opzigte van iemands voorouders of vroeger levensgedrag, oude koeijen uit de sloot halen; b. v. *sampei dimakinja dan dibongkar bangkirnja*.

بڠكس **bingkas**, veêrkrachtigheid; *bingkas pĕmĕtik*, de veêrkrachtigheid van de snaar eens boogs; *bingkas orang*, de vlugheid, lenigheid van iemand in zijne bewegingen; *bingkas oedara*, de veêrkrachtigheid der lucht.

بڠكس **bingkis**. Voeg bij *mĕmbingkiskan*, iets als een geschenk zenden. Hang T.

بڠكس **boengkoes**; *koewih boengkoes*, is eene soort van koekjes in pisangblad gewikkeld.

بڠكڠ **bĕngkang**, III. krom gebogen, dikwerf vereenigd met *bĕngkok*, b. v. *bĕngkang bĕngkok*, krom en verdraaid, scheef en krom. *Sa'batang kajoe jang bajik lagi loeroes, tiada bĕngkang bĕngkok*. Hik. Abd. pag. 3. en and.

II. gelijk *bikang*, niet bekend.

بڠكڠ **bangking**, eene soort van ronde, zeer groote, verlakte doos met een plat deksel, door de Maleijers gebezigd om hunne beste kleêren er in te bergen. Zeer fraai verlakte komen van Palembang. Soms *bangkin* geschreven.

بڠكڠ **bĕngkoeng**, I. In de zamenstelling met *bĕngkok* is het *bĕngkang*, even als *lĕkak lĕkok* en and.

II. is een gordel door vrouwen gedragen om de saroeng op te houden.

بڠكك **bangkak**, beter *bĕngkak*, ook gezwollen door ontsteking, *bĕngkak-bongkil*, gezwollen en met bulten, overal gezwollen. Pël. Abd.

بڠكك **bongkok**, ook een bogchel. *si-bongkok*, de bultenaar, als bijnaam; *tĕrbongkok*, verkromd.

بڠكك **bĕngkok**. Zie ook *bĕngkang* III.

بڠكل **bangkal**, wordt onderscheiden in — *laki-laki* en — *pĕrampoewan*.

Digitized by Google

بڠكل **bĕngkal** = *mĕngkal*. Abd. schets wrdb. II. Zie *mĕngkal*.

بڠكل **bongkil**, zie *bĕngkaḳ*.

بڠكڠكڠ **bĕngkoengkoeng**; komt ook voor in Abd. schets wrdb. II. Zie *bĕkoekoeng*.

بڠكن **bangkin**, zie *bangking*.

بڠكو **bĕngkoe**, eene soort van boom, die goed hout voor vaartuigen levert. In Abd. schets wrdb. II. *boengkoe* geschr.

بڠكوڠ **bĕngkoewang**, eene soort van boom, veel gelijkende op de pandan. Niet te verwisselen met de *sĕngkoewang*.

بڠكودو **bĕngkoedoe**, en *mĕngkoedoe*; de wortel wordt ook als geneesmiddel gebruikt, uitwendig als smeersel, inwendig tegen wormen of maagpijn. (Bahasa Thabib, *miskoen-miskoen*). De vruchten worden als zeep gebruikt. Soorten zijn *bĕngkoedoe badaḳ*, — *daoen bĕsar*, — *laki-laki* en — *hoetan*.

بڠكه **boengkah**, een groot stuk of brok, b. v. van hout.

بڠكهولو **bangka-hoeloe**; Bengkoelen, de stad.

بڠكي **bingkei**, de rand van iets, die opzettelijk is aangebragt, b. v. de lijst van eene schilderij, de randhoepel van een ton of kuip, enz.

بڠڬال *Bĕnggala*, Bengalen.

بڠڬالي *Bĕnggali*, Bengalees. Sadj. Mal.

بڠلن **boenglon** is Jav. Voor het Mal. Zie *bingkaroeng*.

بڠلي **banglei**, moet zijn *boenglei* en is geen gember, maar een andere plant, welks wortel als specerij in het eten en als geneesmiddel gebruikt wordt.

بڠه **bĕngah** = *djĕnaka*. Zie ald.

نڠتي **bĕkti**, beter *baḳti*.

بقسي **baksi**, reven; b. v. *laloe dibaḳsinja lajar*, toen reefden zij de zeilen. [Eng. boxi?]

بكاتل **bĕkatoel**; *boeboer bĕkatoel*, een brij of pap, bereid uit zwarte kleefrijst. [Jav. id. een pap van gebroken of stofrijst, *mĕnnir*].

بكس **bĕkas**, I. Voeg bij: *bĕkas kaki*, voetspoor; — *loeka*, lidteeken.

II. Vat, iets waarin men het een of ander gedaan of bewaard heeft, b. v. *bĕkas ajar*, een vat of pot of iets in 't algemeen, waarin men water gehad heeft; *sĕgala bĕkas dapoer*, al de gebruikte, ledige vaten, potten en pannen in de keuken. Hier in te vullen wat op *bakas* staat, dat fout is.

بكل **bĕkal**, voor ruwe schets, model liever *bakal*. Zie ald.

بكو **bakoe**, beter *bĕkoe*, gestolten, gestremd; *bĕrbĕkoe* en *mĕndjadi bĕkoe*, stollen, stremmen; *ajar bĕkoe*, ijs.

بكوكڠ **bĕkoekoeng**. Zie ook *bĕngkoengkoeng*. [Jav. *bĕkoekå*, id.]

بڭ **bagi**, beter باڭي **bagei**. Zie ald.

بڭق **bĕgoek**, eene wen, een kropgezwel aan den hals.

بڭمان **bĕgimana**, moet zijn *bageimana*. Zie *bagei*.

بڭي **bagei**, voor, aan, tot, jegens, zooals, gelijk als. Hiervan afgeleid *bageimana*, *bagitoe* en *bagini*. - *Bagitoe dĕngan bagitoe*, op deze wijze voortgaande; *bagitoe-bagitoe djoega sa'laloe*, altijd een en dezelfde of hetzelfde blijven, immer op dezelfde wijze.

بڭي **bĕgi** (?), de rand van een mandje, *bakoel*, met rotan omwonden.

بڭند **baginda** van *bhagjanda*, zamengesteld uit *bhagja* en *'nda*. Skr. *daoen*

Digitized by Google

baginda, op R. niet bekend. Zie *sĕndoedoeḳ*.

بلا **bĕla**, II. ramp, plaag, algemeen onheil; *bèla sampar*, de plaag der pest.

III. *mĕmbĕla*, in orde houden, bearbeiden, ontginnen, ten nutte aanwenden; b. v. *mĕmbĕla soeatoe kĕbon*, een tuin bearbeiden, —— *ladang*, een land of akker ontginnen, *mĕmbĕlakan waḳtoe*, den tijd uitkoopen, waarnemen, goed gebruiken. *Taman itoe disoeroehnja bĕla, Soepaja insan djangan kasana.* Sjair. *pĕkĕrdjaän mĕmbĕla kambing biribiri; binatang jang tĕrlĕbih dipĕbĕlakan daripada lajin-lajin.*

بلابت **bĕlabat** is goed opgegeven.

بلابو **bĕlaboer**. Zie *laboer* II. Voor rijstpakhuis moet het zijn *pĕloeboer*. Zie ald.

بلابس **bĕlabas**, niet bekend op R.

بلات **bĕlata**, eene soort van visch. Abd. schets wrdb. II.

بلاتق **bĕlatoeḳ**, afgeleid van *patoeḳ*. Zie ald.

بلاچن **bĕlatjan**, is geen toespijs, maar een dikke, bruine conserf van kleine vischen of garnalen, waarvan immer iets in de toespijzen, zooals kerrie, sambal, enz. gemengd wordt, om ze aangenamer van smaak te maken. De stank er van is ondragelijk en het overmatig gebruik veroorzaakt verzwering van neus- en mondholte.

بلاچو **bĕlatjoe**, eene soort van katoen, keper, dril; *dipintal atau disisipkan mĕndjadi kajin mĕntah atau bèlatjoe.* — Verder *bĕlatjoe minjaḳ?* Abd. schets wrdb.

بلادو **bĕladau**, en niet *bĕladan*. Zij heeft dezen vorm en wordt door de pĕnglima's in het haar verborgen gedragen.

بلاسة **bĕlasah**, onophoudelijk ranselen, afrossen.

بلاغ **bĕlanga**, een roode, aarden, onverglaasde pot met wijden mond. Zoo hij van ijzer of iets anders is moet het er bij vermeld worden. *Sĕbab nila sa'titiḳ roesaḳ soesoe sa'bĕlanga.* Sprw.

بلاك **bĕlaka**, louter, geheel en al, ten eenenmale.

بلاكغ **bĕlakang**; *pĕrgi kabĕlakang*, naar de beste gaan; *mĕmbĕlakang*, naar achteren staan; met het achterste gedeelte gekeerd naar; *mĕmbĕlakangkan roemah. Bĕlakang parang djikalau diasah nistjaja tadjam.* Sprw. Abd. schets wrdb.

بلالغ **bilalang**, I. soorten nog zijn: *bilalang tjingkadoe*, — *koenjit* en — *gambar*. Deze laatste wordt gegeten. *Paha bilalang*, de benedendij; *paha bilalangnja koerang tiroes.* Abd. schets wrdb. *pĕti bilalang?* dezelfde.

بلال **balala**, moet *bĕlalah* zijn. Zie *lalah*. Abd. schets wrdb. geeft minder juist *bĕlalaḳ* op, b. v. *boedaḳ ini sa'laloe bĕlalaḳ sĕhadja, sa'bĕntar pon tiada dijam.*

بلالي **bĕlalei**, beter *boelalei*. Ook de snuit van een mug of vlieg.

بلانق **bĕlanak**, en niet *bilanaḳ*. [Jav. id.]

بلبت **bĕlĕbat**, eene soort van zachte, in den wasem bereidde koekjes.

بلبس **bĕlĕbas**, een latje in den vorm van eene liniaal, dat gebruikt wordt bij het weven om het pas geweven doek glad te strijken. Ook *balera;* zie ald. Voor liniaal zie *mestar* Arab.

Digitized by Google

بلت **bělat**, meestal van *rěsam*-stengels vervaardigd. Zie *rěsam*. *Bèlat*, *bělit en běloet* staan met elkander in verband of hebben één denkbeeld tot grondslag, namel. dat van kronkel.

بلت **bělit**; *mèmbèlit*, omslingeren, omstrengelen, omkronkelen, ook opschieten van een touw of kabel; *bèrbělit-bèlit*, kronkelen; *bèlit*, ook kronkel in een weg, een straatje om, b. v. *maka dibawa olih orang itoe bèrdjalan doewa tiga bèlit, maka dibawanja olih koeda itoe kèmbali katěmpatnja*, die lieden voerden het twee of drie straten om, doch dan bragt het paard hen terug naar zijne plaats. Sadj. Mal.

بلدا **bělěda**, eene soort van stijve brij van boonenmeel, fijngesneden en met stroop gegeten.

بلدو **bělědoe**, fluweel, *boeroeng* —, de fluweelvogel. Aldus is de uitspraak op R. en Sing.

بلر **bělar**; *mèmbèlar* = *mèlata-lata*, wriemelen, b. v. van mieren, etc.

بلغ **běling**. Niet alleen chineesch porcelein, maar in 't algemeen alle verglaasd aardewerk.

بلڤكس **bělangkas**, eene soort van krab met tien pooten.

بلڤنّو **balěnggoe**, moet zijn *bělonggoe*. - *Bělonggoe kadjahatan*, zamenknooping van ongeregtigheden. *Orang jang tèrbèloenggoe*, een geketende, gekluisterde.

بلق **bělak**, kwast in het hout. - *Kajoe bèrbèlak-bèlak*, kwasterig hout.

بلمبغ **balimbing**. Hiervan bestaan buiten de opgegeven twee soorten nog *balimbing boelat*, — *kèris*, — *manis*, — *hoetan*.

بلنتس **bělontas**, is een heester, die veel voor heggen gebruikt wordt. [Jav. *loentas*, id.]

بلنتق **bělantik**, strik, zoowel voor menschen als voor vogels en andere dieren.

بلنتي **bělantei**, eene ligte houtsoort.

بلند **bělanda**, meestal *wolanda* en soms *wilanda*. - *Orang bèlanda*, hollander; *bèlanda kapal*, een hollander van een schip; — *bèrsoenat*, zie *tandoek*.

بلوء **bělo-bělo**, kan ook ongereduplicéerd gebruikt worden.

بلوبر **bělobor** moet *pěloeboer* zijn. Zie *loeboer*.

بلوبو **bělobo**, een zeer groote aarden pot, waarin men rijst bewaart en die ook als rijstmaat wordt gebruikt, inhoudende soms 10 soms 20 gantangs. Mijn Schr.

بلودق **bělodok**, eene soort van zeevisch, die er kikkerachtig uitziet. [Jav. id.]

بلودل **bělodal**, eene soort van gebak.

بلودو **bělodo**, op R. *bèlědoe* uitgesproken.

بلوكر **bělokar**, kreupelhout, kreupelbosch. Zie *boekar*.

بله **bělah**; *bèlah kètoepat*, ruitsgewijsnaaiwerk, zooals die van een lappen- of bedelaarsdeken. Zie *kètoepat*. - *Sa'-bělah ěmak*, van moederszijde; *sa'bělah bapa*, van vaderszijde; *boeta sa'bělah*, aan één oog blind; *orang sa'bělah*, naaste buur, *roemah* —, naaste buurmanshuis; *měnjěbělahkan*, ook afleggen, op zijde zetten, aan een kant doen, *pěmbělah*, klover, een werktuig om hout te kloven. Hang T.

بلي **balei**, moet *bèlei* zijn, een kind op de beide armen houden, mijn Schr. *sa'pèrti anak-anak dipoetjoek*. Abd. schets wrdb. II.

Digitized by Google

بلي **bĕli**; *pĕmbĕli*, koopprijs, het geld om te koopen; *bĕli-bĕlian*, koopwaren.

بليبت **bĕlibat**, eene soort van roeiriem of pagaai met twee bladen, b. v. , die in zeer kleine bootjes gebruikt wordt. *Mĕmbĕlibat*, met zulk een dubbele pagaai scheppen, en wel één slag links tegen één slag regts.

بليبر **balebar** (?) eene soort van vrucht; b. v. *manggis dan balebar tĕrlaloe banjak dibawa orang dari Malaka.* Abd. schets wrdb.

بليبس **balibis**, soort van kleine, wilde eend, taling. [Jav. *mĕliwis*, id.]

بليتر **bĕleter**, = *pĕleter*. Zie ald.

بليد **bĕlida** (en niet *balidah*), eene soort van zeevischje, geschubd en gevind.

بليدغ **baledang** (?) *sa'pĕrti ajar jang ditapis*, *atau sa'pĕrti pĕnghoeloe rajat.* (?) Abd. schets wrdb. II.

بليروغ **baleiroewang**, naar de afleiding, doch in de uitspraak steeds *baleiroeng*.

بليغ **baliang**, ijzerhout, wegens deszelfs hardheid veel voor dakribben gebruikt. Zie *balian*.

بليگو **bĕligoe**, eene plant, behoorende tot de *laboe*-soorten, die zeer groote, groene vruchten draagt, welke laatste als eene groente worden gegeten.

بليل **balila** I. is het Jav. *balilă*, afvallig worden, oproer maken, enz. Voor verraad zie *beloet*.

II. eene soort van gladde kris, die niet gedamasceerd is.

بلين **balian**, eene soort van boom, waarvan het hout tot dakbedekking wordt gebezigd; *makaroemah tĕmpat kadiaman marikaitoe daripada batoe jang bĕratapkan balian.* Zie *baliang*.

بليو **balijoe**. Vergelijk de opgegeven beteekenis met die van بالير.

بليوغ **bĕlioeng** I. Zie ook *bajoeng* I.

II. Dit moet *baliang* zijn. Zie ald.

بليق **bĕlek** moet *bĕliak* zijn. *Bĕlek* wordt niet verstaan op R. Voor geopend van de oogen zie *tjĕlek*.

بمبارن **bĕmbaran** is een draagstoel van dezen vorm voor één persoon om in te zitten.

بمبغ **bambang**, niet verstaan op R. welligt *ombang* II. Zie ald.

بمباغن **bambangan**, eene soort van zeevisch ter grootte van een kabeljauw.

بمبغ **bimbang** I. ook: vertederd door liefde, b. v. *Hati didalam mĕnaroeh bimbang*, *Dari dĕhoeloe sampei sakarang*. Panton.

II. Wordt in 't zuiden van Sumatra voor feesten gebruikt, die eenige dagen en nachten aanhouden. Zie Marsden op het woord *djaga*. Als zoodanig staat het welligt in verband met I.

بمبغن **bambangan** moet zijn *bimbangan*. - *Orang sa'bimbangan*, lieden, wier hart gelijkerwijze door de liefde vertederd is. Zie *bimbang* I.

بمبن **bĕmban** is geen soort van riet, maar een boom van welks bladeren manden en matten worden vervaardigd. De vrucht is in den staat van rijpheid rood van kleur, doch niet eetbaar. Vandaar de spreekwijze *matanja sa'pĕrti boewah bĕmban jang masak*, d. i. rood van het schreijen. Hang T. en and. (*Mangifera thalpa*).

بمبن **boemboen**, de plaats waar men herten, tijgers of andere beesten schiet. Abd. schets wrdb.

Digitized by Google

بمبو **bamboe**, wordt wel verstaan, maar *boeloeh* (niet *boeloe*) gebruikt.

بمبو **boemboe** is Jav. Voor het Mal. *rĕmpah*.

بمبوڠن **boemboengan**, nok, tinne van een dak. Ook wel *boenboengan* en *boengboengan*. Zie *boengboeng*. [Jav. *woengwoengan*, id.]

بنا **bĕna**, zeer hooge golven, zware branding.

بنار **binara**, waschman, wasscher. *Ijaitoe toekang mĕmbasoeh kajin*. Abd. schets wrdb.

بنت **bĕnta**. Men geeft mij op = *tĕloḳ soengei*, doch is er niet zeker van.

بنالو **bĕnaloe**, eene soort van boom.

بنت **bĕnat**, vreugde genieten = *mĕnanggoeng sĕnang*, b. v. *Karĕna tiliḳ boedi pakriti, Bĕnat soelthan toewan dapati*. Sj. Ibr. b. Chas. *bĕnat wazir kapada baginda*, id.

بنتاڠر **bintangoer**, boom met goed, taai hout. Soorten zijn: — *laoet*, — *hoetan*, — *boenga*, — *djangkar* en — *batoe*.

بنتال **boentala** moet *boetala* zijn.

بنتت **bantoet**, ook verijdeld, gestoord, gestaakt van een werk, achterlijk gebleven in 't leeren of werken, neêrgeslagen van beslag, deeg, enz.

بنتت **boentat**, het knobbeltje dat onder aan vruchten of bloemen zit, b. v. *boentat bidji nangka*, — *boenga mĕnoer*, — *nijoer*, Abd. schets wrdb.

بنتت **boentoet**, ook het ondereinde van eene krisschede, en de menschen die achter iemand loopen, b. v. *sĕhaja takoet, sĕbab ada banjaḳ boentoet sĕhaja dibĕlakang*, ik ben bevreesd, want ik heb veel lieden achter mij loopen. Abd. schets wrdb. - *Boentoet* kan wel afgeleid zijn van *oentoet* of *toet*, vergelijk *toentoet* en het Jav. *toetboeri*.

بنتت **bintat**, bultje, puistje, knobbeltje, knoestje, *habislah toeboehnja samoewa bintat-bintat dimakan njamoeḳ*, zijn geheele ligchaam was vol bultjes gebeten door de muggen. Abd. schets wrdb.

بنتر **bantar**, stijf, strak aangezet, kort gehouden. *Djikalau tiada dibantarkannja nistjaja mĕndjadi bĕsar; bantar biola*, de vioolsnaren stijf aanschroeven. Abd. schets wrdb. (Jav. *bantĕr*, snelle loop, stroom, ijver, drift.)

بنتر **bĕntar**; *dalam sa'bĕntar-bĕntaran*, in één oogenblikje.

بنتس **bĕntoes** is Jav. Wordt op R. niet verstaan.

بنتڠ **bĕntang**; Voeg bij: *bĕntangan*, uit elkander, uitgespreid.

بنتڠ **bintang**; *bintang timoer*, de morgenster; — *bĕreikoer* en — *bĕrasap*, komeet; — *kartika*, het zevengesternte; — *alnasj*, de wagen; — *aldjoebar*, de orion; — *kadjora* en — *babi* = — *timoer*; — *tĕtap*, vaste ster; — *bĕridar*, dwaalster, planeet. - *Bintang*, ook ridderorde; *bintang laoet*, de zeester, een soort van zeedier; *sa'bidji bintang*, ééne ster. Pĕl. Abd. steendr. pag. 78.

بنتڠ **benteng** is Mal. en Jav.

بنتڠ **boenting**, ook bevrucht van planten, b. v. rijst, waarin de korrel zich gaat zetten, *djagoeng* als de stengel zich door de wordende vrucht gaat uitzetten. *Boenting* mag volstrekt niet van voorname personen gezegd worden.

بنتق **boentaḳ**, kort, ineengedrongen, iets waarvan de lengte niet in overeen-

Digitized by Google

stemming is met de breedte, b. v. een ineengedrongen aangezigt, een te veel van de lengte afgesneden boek, etc.

بنتل **bantal**; *bantal sĕraga*, zie *sĕraga*; — *sandaran*, een rug- of lendekussen, ook de kussens in den rug van stoelen, canapé's en rijtuigbanken; — *golik*, rolkussen, algemeen gebruikt in Indië; komt ook voor in Sj. Ibr. b. Chas.; — *pĕringinan*, liefde-kussen, een kussen dat de begeerlijkheid opwekt.

بنتل **bĕntil**, en niet *bintoel*; ook: muggebeet. Zie *bintat*.

بنتل **boental**, 1. opgeblazen van een blaas, enz. maar niet van den buik eens menschen. - *Ikan boental* = Jav. *iwak boentak*, dus heeft Bleeker den Javaanschen naam opgegeven.

2. Moet *boentil* zijn. Zie ald.

بنتل **boentil** I. knoop in een doek, touw, enz. *mĕmboentil*, een knoop leggen; *tĕrboentil*, geknoopt, in de knoop; *bĕrboentil-boentil*, vol knoopen.

II. een groote zak, waarin men kleêren en andere dingen bergt. *Maka kata sa'orang lagi: inilah boentil patjel datoek*, en een ander zeide: dat is mijn zak, Datoek! Hang T.; *di-isinja sa'-kalian barang-barang itoe kadalam boentilnja*. Abd. schets wrdb.

بنتن **bantoen**; ook: ontworteld. Verder: uitgerukt van eene keg, b. v. *maka badjinja pon tĕrbantoenlah*. Gal. wa Dimna.

بنتن **bintan** I. moet *bĕntan* zijn. Zie ald.

II. soort van boom, waarvan het sap vergif is. Er zijn twee soorten van: *bintan bĕsar* en — *kĕtjil*.

III. de naam van een eiland met hoogen berg, tegenover Riouw. De maleijers aldaar worden geacht van hooge afkomst te zijn, doch zijn geheel verarmd en spreken het dialect van de *orang laoet*.

بنتن **bĕntan**, verduistering van de oogen door zwakte van een zieke; duister worden der oogen van iemand die bezwijmt.

بنتو **boentoe**, onwetend, ongevoelig, zonder gevoel.

بنتورغ **bintoeroeng** is goed.

بنته **bantah**; *bĕrbantah*, ook redetwisten, redeneeren; *bantahan*, twistziek, wedersprekend; *mĕmpĕrbantahkan*, over iets twisten. *Apa djoega jang kamoe pĕrbantahkan*. Hik. Sĕr. Bajoe.

بنتي **bantei**, hierbij schijnt het denkbeeld »slaan" ten grondslag liggen, even als bij ons slagten; hoe anders te verklaren: *dibanteinja dĕngan kajoe, pĕtjah kapalanja*. Abd. schets wrdb. *pĕmbantei*, slagter.

بنتي-بنتي **binti-binti**, maagden, meisjes; b. v. *doewa laki istĕri dĕngan diiringkan sĕgala dajang-dajang, binti-binti*, enz. Hang T. Ook op R. bekend.

بنجر **bandjar**; Voeg bij: *bĕrbandjar-bandjar* en *bĕrbandjaran*. - *bandjar* wordt gebruikt als er spatie tusschen is; anders bezigt men *djedjer*.

بنجر **bandjir** is Jav.; *ajar bah* en *ampoehan* Mal.

بنچان **bintjana**, ook: leed, *waktoe bintjana*, een onzalige, slechte tijd. - *sa'dikit sĕhadja bintjana*, een kleine beleediging slechts.

بنچت **bantjoet**, II. moet *bintjoet* zijn. Zie het volgende woord.

بنچت **bintjoet**, buil, gezwel: *bintjoet kapalanja dipoekoelnja dĕngan kajoe*, zijn hoofd had een buil, door hem met een stok geslagen. Abd. schets wrdb.

Digitized by Google

بنچس **boentjis**, spersieboonen. Ons boontjes. Algemeen onder dien naam in Indië bekend.

بنچق **boentjak**, knoest, knobbel.

بنچي **bantji**, III. eene geldheffing door de hoofden. Vandaar heeft C welligt volkstelling, iets dat bij de Maleijers nog onbekend en onbegeerd is. *Bantji*, ook: hoeveelheid.

بند **bĕnda**, en niet *banda*. Ook: vat of voorwerp, waarin iets is of kan zijn. *bĕnda-bĕnda*, voorwerpen, dingen, b. v. *bĕnda-bĕnda jang tiada bĕrnjawa*, onbezielde voorwerpen. *Bĕnda* ook gebruikt voor zaken, die een meer oplevert, b. v. *inilah tasik; maka kata sĕhaja: apakah bĕnda jang kaloewar itoe.* Pĕl. Abd. pag. 60 Sing. steendr. *Ada soeatoe bĕnda sa'pĕrti hati hajam roepanja*, er was een ding, dat er als een kippenmaag uitzag. Hik. Sĕr. Bajoe. Zie *bĕndahara.*

بندال **bandala**; Abd. schets wrdb. spelt *bandĕla.*

بندت **bandoet**, de ring die de *aring* met het krislemmer verbindt. Zie *aring.*

بندر **bandar**, II. eene soort van officier, die in rang op de *pĕnggawa* volgt.

بندر **boendar**, rond, bolrond. - *Boendar sa'pĕrti limau nipis.* Abd. schets wrdb. Zie *boentar.* Dit laatste is mij nog niet voorgekomen.

بندغ **bandang**; *bandangan*, een piek of lans met haar onderaan, zooals door de dajakkers, enz. wordt gebruikt.

بندغ **bandoeng**; ook: omgeving, omringing, een hooge rand die iets omgeeft. *Sa'pĕrti tĕlor doewa sa'bandoeng; pĕtjah satoe, pĕtjah kadoewanja*, gelijk twee eijeren uit ééne omgeving, d. i. uit één nest, breekt er één, dan breken ze allebei. Zie Mal. sprww. n°. 166, waar de verklaring fout is.

بندغ **banding**; *banding sĕloka*, figuurlijke uitdrukking voor haan, de kameraad der spreuken, b. v. *hingga bĕrkoekoek banding sĕloka; Ibrahim pon bangoen*, tot de kameraad der spreuken kraaide; toen werd Abraham wakker. Sj. Ibr. b. Chas. Voeg bij: *kabandingkan.* Sri Rama, pag. 157.

بندغ **bĕndang** is Mal.

بندل **bĕndoel**, I. als blok of drempel of deurkozijn niet bekend. *Bĕndoel* is het vierkante, houten raam van een *balei-balei*, huis, kast, etc., waarop de wanden komen te staan. Ook de dikke, houten lijst van boven rondom een kast, kan zoo genoemd worden. *Doedoek dibĕndoel*, figuurlijke uitdrukking voor logeren van minderen bij een vorst. Hang T. *Pa'si-bĕndoel*, een bijnaam, verwijtend gegeven aan iemand, die zijn staat niet verbeteren wil, b. v. *Bageimana datoek ini bagei Pa'Sibĕndoel: di bĕri radja oesoengan, ditaroeh. Maka kata Bĕndahara: Akoekah Pa'Sibĕndoel? ĕngkaulah Pa'Sibĕndoel.* Sadj. Mal.

بندو **bĕndoe**, I. *bĕndoewan*, kettingganger, een tot den ketting veroordeelde. 't Kan ook wel van *bĕndoe* III afgeleid zijn, omdat deze lieden meest voor het dragen worden gebezigd. *Barang-barangnja sa'paroeh disambar bĕndoewan*, de helft zijner goederen werd door de kettingjongens geroofd.

بندو **bindoe**, draaibank. Volgens anderen: de plaats, waar de draaijer aan de draaibank zit. *Tjintjin bindoe*, de ijzeren ring, die om de einden van het te draaijen hout gedaan wordt, om het

Digitized by Google

splijten te voorkomen. Ook de naam van een daarop gelijkenden vingerring.

بندهار **bĕndahara** en niet *bandahara*, zamengesteld uit *bĕnda* en *hara*. Zie ook *pĕlihara*.

بندي **bĕndé**, Jav. Zie voor het Mal. *tjanang*.

بنڠ **bĕnang**. Voeg bij: *bĕnang arang*, een lijn met zwarte inkt (oorspronkelijk met houtskool) bestreken, waarmede de timmerlieden het hout regt afpassen. Het instrument, waartoe deze lijn behoort, bestaat uit een houten bakje, gevuld met inkt, die de lijn vochtig houdt en kleurt, daarin een haspeltje met kruk, waarop de lijn wordt gewonden. Aan het einde der lijn hangt nog een loodje om haar ook als schietlood te kunnen gebruiken. (Eng. ruling-line).

بنق **bĕnak**, I. Ook: stompzinnig. *Boekan boewatan bĕnaknja, orang itoe tiada dapat bĕladjar*, zijne stompheid was zonder voorbeeld, die mensch kon niet leeren. Abd. schets wrdb.

II. komt mij verdacht voor met het oog op I. Voor hersenen zie: *oetak* en voor merg: *soemsoem*.

بنم **bĕnam**, zinken in een vaster stof dan water, b. v. klei, zand, enz. *sauh jang tĕrbĕnam dalam pasir*, het anker, dat in het zand gezonken was. Vergelijk: *tanam*.

بنن **bĕnan**, moet zijn *bĕnara*. Zie ald.

بنو **bĕnoe**, eene soort van door de natuur gevormden vischvijver of meer. Bij D. Holl. is ten onregte dit woord, in de Sri Rama van R. v. Eijs. voorkomende, in *danau* veranderd.

بنه — ? - *habislah sĕgala pohon kĕlapa dimakan* بنه, Abd. schets wrdb.

بنه **bĕnah**; (?) *tinggal bĕnah kadjahatannja rajat itoe*. Mal. zamenspr. pag. 49. Welligt *bĕnih?*

بنه **bĕnih**, ook: oorsprong; b. v. *sama bĕnih dĕngan Datoek Mĕpar*, van één oorsprong met het opperhoofd van Mĕpar, (een eiland bij Lingga). - *Bĕnih* ook: legger, slaper van boeken, de copij, die bewaard wordt voor latere herdrukken.

بنياڬ **bĕniaga**, in de spreektaal *bĕrniaga* en *mĕniaga*.

بنيک **boenika**, popje; moet zijn: *boneka*. (Port.?)

بنيل **banila**, de naam van een eiland, die dikwerf in de Hss. voorkomt. Welligt Manilla?

بنين **banian** 3 ook geschreven *bannjan* بنڤن en is geen ochtend-japon, maar *badjoe bannjan* is een flanellen hemd, dat op het bloote lijf gedragen wordt, = *badjoe panas*.

بوان **boewana**. Voeg bij: **sri tri boewana**, de glans der drie werelden, de naam van den Maleischen vorst, die Singapoera stichtte.

بواي **boewaja**, II, een koperen muntstuk, ter waarde van 20 duiten, dat vroeger in gebruik was.

بوبت **boeboet**, I. geitouw. *Boeboet bĕrtanja lalei*, Pĕl. Abd. Sing. steendr. de panton, 1e reg.

II. is Jav. voor het Mal. zie *larik*.

III. soort van faisant.

بوبر **boeboer**; *boeboer bĕkatoel*, — *kandji*, — *kojam* enz. Zie bij die woorden.

بوبق **boebock**, geen »wormen" maar zeer kleine, zwarte torretjes, zoowel in het hout als in de granen, de klander.

Digitized by Google

بوبل **boeboel**, II. *sa'tĕlah soedah poeroe kĕmoedian datang boeboel.* Abd. schets wrdb.

بوبه **boeboeh**; *mĕmboeboeh harga*, ergens een prijs op zetten, de waarde bepalen.

بوت **boeta**; *mĕmboewat boeta toeli*, mishandelen, smaadheid aandoen. *Pĕrigi boeta*, een drooge put; *mĕmboroskan oewang dĕngan boeta-toeli*, het geld op allerlei ongeoorloofde manieren doorbrengen. *Bĕrboewat barang soeatoe bĕrboeta-toeli*, het een of ander afroffelen, niet behoorlijk doen. Sj. Ibr. b. Chas. *Boeta poera*, zie *poera*.

بوت **boewat**; *boewat apa*, door zamentrekking *boetapa*, zie ald. *mèmboewat*, ook: gebruiken voor, b. v. *salindang diboewatnja kajin*, zij gebruikte een omslagdoek (sjawl) voor rok. *Boewatan*, ook maaksel, b. v. *boewatan Bintan*, maaksel of werk van het eiland Bintan. *Mĕmboewat-boewat*, voorwenden, zich aanstellen als. *Mĕmboewat ringan*, beuzelen, iets ligt opnemen. — *sa'moela lagi*, het geheel weder overdoen. — *sa'tahoe*, zoo goed doen als men kan. — *sa'bageimana*, doen volgens. — *moelamoela*, het eerst doen. *Mĕmboewatkan*, maken, vervaardigen.

بوتر **botor**, eene soort van boontjes, die als groente gegeten worden. [Jav. id. als ze oud, *kètjipir* als ze nog jong zijn.]

بوتغ **boetang**, een groote, versierde knoop aan den hals van een baadje. Volgens anderen: ronde knoopen aan de borst van een baadje, ook de knoopen aan een jas. Zie *korsang* en *kantjing*. - *Boenga boetang*, eene soort van paarsche bloemen, die den vorm van ronde knoopen hebben = *kĕmbang goendoel* Jav.

بوتق **boetak**, I. dik, troebel is Jav. Voor het Mal. Zie *kèroeh*.

II. geheel uitgegraven of uitgevallen van de oogen. *Mata boetak*, ledige oogkassen.

III. kaal van hoofd, kaalkop. [Jav. id.]

بوتق **boetik**, moet *bĕtik* zijn. Zie ald.

بوتق **botok**, moet *boetak* zijn. Zie ald. III.

بوتل **boetoel**, moet *bĕtoel* zijn. Zie ald.

بوتو **boetoe**, moet *boetoeh* zijn. Zie het volg. wrd.

بوتة **boetoeh**, *membrum virile*. Ook als scheldwoord.

بوجر **boedjoer**, het tegenovergestelde van *lintang*, dwarsliggend. *Lintang boedjoer*, overdwars en overlangs.

بوجغ **boedjang**; *pĕmoedjangan* in Hang T. *pĕboedjangan*.

بوجغك **boedjangga**; *panganan boedjangga*, eene soort van brij of pap, bereid uit meel van kleefrijst, gebakken in *gie* of *minjak-sapi*.

بوجق **boedjoek** II. eene soort van visch. *Ikan aroewan jang bĕsar itoe namanja boedjoek*, de *aroewan*-visch, als hij groot is, wordt *boedjoek* genoemd. Abd. schets wrdb.

بوجر **botjor**. - *Moeloet botjor*, flapuit, los in den mond. *Mĕmbotjorkan kapal*, een schip lek maken om het te doen zinken. Hang T.

بوجغ **botjong**, eene soort van aarden kruik, vroeger bij feestelijke gelegenheden gebruikt om sterke dranken uit te schenken.

بودق **boedak**; *kaboedak-boedakan*, als een kind, kinderachtig, kindsch; b. v. *maka Sri Batara pon soeka tĕrtawa mĕlihat patih mĕnari itoe kaboedak-boedakan*, en Sri Batara moest lagchen

Digitized by Google

toen hij de patih zoo kinderachtig zag dansen. Hang T.

بودهٔ **bodoh** en niet *bodo*, dom, onwetend.

بودي **boedi**; *daoen boedi*, eene soort van geneeskraehtige bladeren, ook eene soort van teekening en snijwerk. *Tjindei daoen boedi*, zijden stof beschilderd met de figuren van deze bladeren. Hang T. *Masoeḳ kapintoe bĕrtoedoeng randi, Bĕrombaḳ-ombaḳ bĕrdaoen boedi.* Ga de deur binnen met een voorhangsel van zware zijde, met lijstwerk en snijwerk als *boedi*-bladeren. Sj. Ibr. b. Chas. *boedi bĕhasa*, wellevend, welgemanierd.

بورت **boerit**, ook het achterste van menschen en beesten. Abd. schets wrdb. - *Sĕmboerit*, tegennatuurlijke zonde, *paederasti.*

بورغ **borong**, alles in eens of 't geheel opkoopen, ook een werk aannemen. *Mĕmborong roemah*, een huis aannemen, te bouwen tegen een bepaalden prijs en onder bepaalde voorwaarden. »Een huis koopen met al wat er in is" kan ook wel *borong* genoemd worden als er sprake van was, dat het bij gedeelten zou verkocht worden. *Pĕmborong*, aannemer, opkooper. [Jav. id.]

بورق **boerik**, [Jav. *loerik.*]

بورق **boeroek**; *orang boeroek-boeroek*, gebrekkigen, verminkten, haveloozen, geringen.

بورند **boeranda**, Port. hut in een schip. Abd. schets wrdb. II en ook bij R. v. Eijs.

بورو **boeroe**; *mĕmboeroe pĕkĕrdjaän*, iemand met werken haasten, jagten. *Tĕmpat pĕrboeroeän*, jagtplaats.

بورهٔ **borih**, ook Mal. en meestal *borih-borih.* Het is een geel smeersel, waarmede het geheele ligchaam, vooral van het bruidspaar, wordt ingewreven. Zij zien er dan uit alsof ze gegeelokerd zijn en dit wordt voor zeer schoon gehouden.

بوري **boerei**, uitstorten, uitloopen, uit iets dat gescheurd of gespleten is, doch alleen van dingen, die niet tot de vloeistoffen behooren, b. v. de ingewanden uit den buik, graan uit een getornden zak.

بوس **boewas**, ook wild, woest van het spelen der kinderen en van dieven, b. v. *pĕntjoeri tĕrlaloe boewas didalam nagĕri.* Sadj. Mal. *daoen boewas-boewas*, eene soort van groote, geneeskrachtige bladen, die ter verkoeling op het hoofd gelegd worden. (bhasa thab. *daoen pĕkis*).

بوست **boesoet**, aardhoop. *Boesoet anei-anei*, de aardhoop waarin de witte mieren hun nest hebben.

بوسر **boesoer** moet *boesar* zijn. Verder *mĕmboesar; kapas diboesar*, hiervan welligt *pĕmoesar;* zie *poesar.*

بوسر **bosor**, gretig, is goed, b. v. *Orang itoe tĕrlaloe bosor makannja.* Abd. schets wrdb.

بوسغ **boesoeng**, I. zuchtige zwelling, voornamelijk van den buik; *boesoeng darah*, een bloedwen, een gezwel, waarin geronnen of verhard bloed is. *Siboesoeng*, een scheldwoord of bijnaam, voor ons: dikbuik, gortbuik. Hang T.

II. Zandbank, zandhoop. *IJa-itoe bajik dilaoet, bajik didarat, djikalau pasir bĕrtimboen namanja boesoeng*, zoowel in zee als op het land, indien het zand opgehoopt is dan heet zulks *boesoeng.* Abd. schets wrdb.

بوغ **boewang**; *boewang ajar*, zijn gevoeg doen; *boewang ajar kĕtjil*, wateren; — — *bĕsar*, een groote bood-

Digitized by Google

schap doen; *boewang antjaḳ*, een soort van toovermiddel aanwenden, betooveren; zie *antjaḳ*. - *Boewang-boewang mata*, het oog houden op iets, een oogje in 't zeil houden. - *Boewang ingoes*, den neus snuiten. - *Mĕmboewang sikap*, zijne ligchamelijke gestalte voordeelig doen uitkomen; zie *sikap*. - — *maloe*, figuurlijke uitdrukking voor besnijden. — *arang dimoeka*, smaad uitwisschen, de schande wegdoen. — *diri*, zichzelven vergooijen, verslingeren. — *dadoe*, het lot werpen, met dobbelsteenen werpen. Verder in Abd. schets wrdb. nog: *mĕmboewang toetoer*, — *pĕrkataän*, — *saoeh*, — *poekat*, — *soeara*, — *langkah*, en *boewang-boewang pantat*.

بوءٛ **boenga**; *boenga api*, ook: kunstvuurwerk; — *tali*, eene soort van klimplant met vuurroode kelkbloempjes. Zie verder de woorden, die de bijzondere namen der bloemen of planten aanduiden. *Boenga barah*, een groote peesknoop. *Boenga tahoen*, een gift van de eerstelingen van den rijstoogst aan de hoofden op Biliton. - *Boenganja disoentingkan, pangkalnja diberaḳkan*. Sprw. Zie de Mal. Sprww. 2e gedeelte.

بوڠارن **boengaran**, eersteling, maagd. *Boewah-boewah boengaran*, eerstelingen der vruchten.

بوءٛر **boengoer**, eene soort van zeer schoon bloeijenden boom, die goed hout voor scheepsbouw levert.

بوڠل **boengol**, stompzinnig, dom, onbevattelijk.

بوفال **boepala**; (?) *tĕmpat pĕndjĕmoer boepala*. Ilik. Sĕrangga Bajoe. Welligt een soort van doek. Komt in geen Mal. of Jav. wrdb. voor.

بوق **boewak**, opborrelen, b. v. van kokend water en water uit den grond.

بوكا **boeka**; *mĕmboeka poewasa*, de vasten eindigen, het eerste maal na de vasten gebruiken. — *kĕdei*, een handelskraam of winkeltje opzetten. — *moeloet*, beginnen te spreken. — *rahasia*, een geheim verklappen.

بوكت **boekat**, troebel van water, = *kĕroeh*. Zie ald. en ook *boetak* I. *Ajar boekat boekan boewatan*. Abd. schets wrdb.

بوكيت **boekit**; *mĕmboekit*, berghoog worden. - *Boekit anaḳ*, heuveltje, hoop. - *Mĕmboekit anaḳ*, tot heuvels of hoopen worden, opeengestapeld worden, b. v. *maka bangkei sĕgala manoesia pon mĕmboekit anaḳlah*, en de lijken van alle menschen hoopten zich op. Hang T.

بوكر **boekar** = *bĕloekar*. Abd. schets wrdb. II.

بوكر **bokor**, ook *tĕmbokor*. Zie ald.

بوكن **boekan**. Voeg bij: *boekan-boekan*, zonder voorbeeld, onbegrijpelijk, b. v. *bodohnja boekan-boekan*, zijne domheid was zonder voorbeeld. *Pĕrkara jang boekan-boekan*, zotte zaken, onbetamelijke dingen. *Boekan boewatan*, buitengewoon, uitermate (letterl. geen maaksel.)

بوكو **boekoe**, *boekoe tĕboe*, geleding van het suikerriet. *Boekoe boeloeh*, eene soort van gouden halsketen, waarvan de schakels op bamboegeledingen gelijken. - *Boekoe asam*, het bovenkakebeen.

بوڭ **boga**, - Skr. *bhōga* - subst. vermaak, verlustiging. Alleen in *sĕmpana pĕrgam boga*, draagstoel in den vorm eener *pĕrgam*-duif, ter verlustiging. vd W.

بوكس **boegas** (?), een soort van koekjes. *Boegas poeloet bĕrinti*, zulke koekjes van kleefrijst gevuld met *inti*, een mengsel van geraspte kokosnoot en palmsuiker.

Digitized by Google

بوگس **boegis**; Boegineesch. *Orang* —, een Boegineesch.

بوگل **boegil**, wordt gebruikt verbonden met *tĕlandjang*, b. v. *tĕlandjang boegil*, moedernaakt, spiernaakt.

بول **boewal**. Niet „rijzen" enz., maar opborrelen van kokend water, ook van het water in een stinksloot. Zie ook *gĕlĕgaḳ*.

بولت **boelat**, I. *boelat doenia*, is niet horizon, maar aardglobe, aardbol. *Boelat-boelat*, geheel en al. *Dĕngan boelat hati*, van gantscher harte. *Boelat boemi*, wereldrond. *Gambar* — —, wereldkaart. *Mĕmboelat*, van de oogen: aanstaren, aangapen, met groote oogen aanzien.

II. moet *bĕlat* zijn. Zie ald.

بولت **boeloet**, = *boengkoes; mĕmboeloet*, inwikkelen. *Diboeloet-boeloetkan dĕngan kajin panas*, in flanel gewikkeld. Zie ook *bĕloet*.

بولر **boelar**; in de beteekenis van vliesje niet gevonden, wel als eene bijzondere schoonheid der oogen. *Matanja boelar*. Abd. schets wrdb. [Jav. *siwĕr*, id.]

بولر **boeloer**, honger. Ook Abd. schets wrdb. *Kaboeloeran*, uitgehongerd, verhongerd, van honger omkomen.

بولغ **boelang**, I. een langwerpige hoofddoek, langer dan de *sĕtangan kapala*. - *Boelang pĕlangi*, zulk een hoofddoek met eene teekening, die den regenboog verbeelden moet. *Bĕrboelang batiḳ Batawi*, met een hoofddoek op van Bataviasche schildering. Hang T. *diboelangnja ramboet pĕrampoewan itoe*, Abd. schets wrdb. *boelang hoeloe*, moet iets anders zijn dan een liefkozingswoord in dezen zin: *wai nasib boelang hoeloe sajangnja insan tiada bĕrfikir dĕhoeloe*. Sjair.

II. *daoen boelang* (bhasa thab. *daoen piling*.) eene soort van geneeskrachtige bladeren, klein en vol doornen. De vrucht van deze plant is geel en wordt wel in de gekorven tabak gedaan, om die koel en vochtig te houden. De bladeren komen in bijna alle inlandsche geneesmiddelen.

بولغ **bolong**, een gat door en door; *mĕmbolongi*.

بولغ **bolong** (?) سورغ منقكه سورغ ممبولغ Abd. schets wrdb. Welligt het een of ander muziekinstrument bespelen.

بولغبالغ **bolang-baling**, weêrhaan, klapmolentje, kinderwindmolentje. *Pĕloeroe* — —, twee aan elkander verbonden kogels, kettingkogel. De beteekenis is: om een middelpunt ronddraaijen van twee voorwerpen, die aan elkander verbonden zijn.

بولق **bolaḳ**, er om heen spreken, bezijden de waarheid blijven, b. v. *Maka sĕmbah patih Karna Widjaja: bolaḳkah kata patiḳ*, en de patih Karna Widjaja zeide eerbiedig: zijn mijne woorden bezijden de waarheid? Hang T. *bolaḳ baliḳ*, zie bij *baliḳ* en ook bij *poetar*.

بولن **boelan**; *sa'hari boelan*, nieuwe maan, eigenlijk de maan van één dag, als zij voor 't eerst weêr zigtbaar wordt. Ook eene soort van knoopjes, kleine dunne halve maantjes van goud. - *Boelan sa'bĕlah*, halve maan. - *Habis boelan*, einde der maand. - *Boelan mati*, einde van den maneschijn. *Boelan pĕrbani*, kwartiermaan. *Dapat boelan* en *datang boelan*, de stonden krijgen. (*Pĕnjakit boelan; pasir boelan; anaḳ boelan*. Abd. schets wrdb.) Op Java in gebruik *boelanan*, maandelijksch; *soerat* —, maandschrift; *pĕmbajar* —, maandelijksche payementen. *Sa'pĕrti boelan djatoeh karibaän*. Sprw. Hang T.

Digitized by Google

بولو **boeloe**; *boeloe tĕngkoḳ*, de nekharen, borstels, de manen v. e. paard, leeuw, enz. *hoelat boeloe*, behaarde rups. *Katjang boeloe*, eene soort van behaarde boontjes.

بولة **boelah**, geheel vol. Niet verstaan op R. Zie *boelat* en *toelat*.

بولة **bolah**, bal. *Roemah bolah*, koffijhuis, biljardzaal. *Majin bolah*, biljardspelen. (PORT?)

بولة **boeloeh**; *boeloeh kasap*, eene soort van bamboe, die uitwendig ruw is en gebruikt wordt tot het fijnschuren van hout. — *bĕtoeng*, eene soort van dikke zware bamboe. — *gading*, eene soort van dunne, gele bamboe, die niet als bouwmateriaal gebruikt wordt. Soms gebezigd als afweringsmiddel van ziekten, door er iets op te schrijven en het dan om den hals van het zieke kind te hangen. Nog andere soorten zijn: *boeloeh andoeng*, — *doeri*, — *hitam*, — *majang*, — *oelar* en — *tali*.

بولي**r** **boeli-boeli**, en niet *boeli*, een kruikje van porselein of verglaasd aardewerk, met naauwen hals en dikken buik. Zie ook *gamoh*.

بوم **boem**, zeilboom, scheepsterm; *boem mantil*, id. (NEDERD.)

بومو **boemoe**, olifantenjager is goed. Komt ook voor in de Sadj. Mal. b. v. *Maka sĕmbah sĕgala boemoe: sĕdang gadjah liar lagi dapat kita djĕrat.*

بونتن **boewantan**, de naam van eene plaats boven Malaka.

بونة **boenoeh**; *mĕmboenoeh*, ook: uitdoen van schrift, teekenwerk, enz.

بونين **boenian**. Welligt een spook in menschengedaante. = *Orang jang tiada kalihatan pada mata orang, mĕlajinkan pada orang sĕsat*, iemand, die zich niet aan het oog van menschen vertoont, dan alleen aan verdwaalden. Abd. schets wrdb.

بوة **boewah**. Verbeter *bĕkoe* voor *bakoe* en *lĕngan* voor *langan*. Voeg bij: *boewah hati*, hartlap, hartediefje; *boewah pĕroet* = *pĕnghoeloe kampoeng* op Sumatra; — *kĕras*, de Maleische naam voor de kĕmirinoot; — *moeloet*, het onderwerp der gesprekken, stof tot praatjes of gebabbel; b. v. *adinda kĕlaḳ mĕndjadi tjolat-gamit dan boewah moeloet orang*, ik zal de vingerwijzing en stof voor het gebabbel der menschen worden. *Boewah-boewahan boengaran*, de eerstelingen der vruchten; —— *jang hidoep*, versche fruit; — — *jang kĕring*, gedroogde vruchten.

بوي **boewei**, beter *boewai*, ook schommel, schommelen.

بويت **boejoet**, voorouders in den 7n graad. Zie *mojang*.

بويغ **boewing** = *roewing*. Abd. schets wrd. II.

بويغ **boejoeng**. Ook: urn, vaas, b. v. *boejoeng bĕrisi toelang radja*. Sri Rama, pag. 52.

بوين **boejan**. Bawean, het eiland. *Orang* —, Bawejanner. Deze uitspraak, bij de Maleijers algemeen, is minder juist dan de Javaansche.

بهاس **bĕhasa**; *pĕrbĕhasaän*, spreekwoord. *Bĕhasa ṭabib*, dokters-taal. Zie *ṭabib*. *Mĕlanggar bĕhasa*, iets doen wat tegen de wellevendheid is.

بهاڭ **bĕhagi**; *mĕmbĕhagi-bĕhagi*, onder velen verdeelen. *Mĕmbĕhagi pada sama sĕndirinja*, onder elkander verdeelen. *Tĕrbĕhagi doewa*, in tweeën verdeeld.

Digitized by Google

بهان **bĕhana**; *mĕnghamboer* —, geluiden strooijen, dichterlijke uitdrukking voor spreken; b. v. *bini bawab mĕnghamboer bĕhana*: *kita ini bangsa jang hina*, de vrouw van den portier zeide: wij zijn gering volk. Sj. Ibr. b. Chas. en vele andere plaatsen, waar het immer بهنا *bahĕna* geschreven is.

بهترا **bahtra**, en niet *bahitra*, schip.

بهرق **behrak**, moet *berak* zijn. Zie ald.

بهكن **behkan**, wordt op R. niet, wel te Malaka en Singapoera verstaan.

بهو **bhawa**, **bĕhoewa**, wordt ook zelfstandig gebruikt in de beteekenis, die het in het SKR. heeft; b. v. *hĕndaklah jakin dĕngan sa'bhawa; roemah ini patoet sa'bhawa; hawa lĕpaskan dihati dĕngan sa'bhawa*. Sj. Ibr. b. Chas. en andere pll. De beteekenis schijnt te zijn: wezenlijk, werkelijk, inderdaad.

بهور **bĕhoer** zal wel *tohor* moeten zijn. Zie ald.

بهين **bĕhina**, ongemeen, bij uitstek. Ook van den smaak der spijzen; b. v. *lĕdzatnja tidak bĕrapa bĕhina*, het was niet zoo bijzonder lekker van smaak. Sj. Ibr. b. Chas.

بي **beja**. Ook cijns; *mĕmbejakan*, cijnsbaar maken. *Mĕmbejakan doenia ini*, deze wereld cijnsbaar maken.

بيارق **biarak** verkeerd voor *biawak*.

بيافري **biapri**, koopman. Ook op R. verstaan. Wel in de Hss. maar niet in de spreektaal gebruikt.

بيبت **bibit**; *mĕmbibit*, met de vingertoppen iets pakken, b. v. *dibibitnja*, *laloe dibawanja lari*. Abd. schets wrdb.

بيبس **bebas**. Wel »vrij, frank", maar niet »losbandig". *Minta bebas*, de vrijheid verzoeken om het een of ander te doen; b. v. *patik minta bebas hĕndak mĕngambil orang jang mĕmboenoeh Hang Kadim itoe*. Hang T. *kabebasan*, ook vrijheid, verlossing, bevrijding; b. v. *tjoba mĕndapat kabebasannja poela*, zijne vrijheid trachten weder te krijgen.

بيت **beta**. De beteekenis van »dienaar" betwijfel ik, daar het steeds door vorsten als pers. vrnw. 1e pers. tot hunne rijksgrooten en door prinsessen tot hare staatsjuffers wordt gebruikt. Het behoort tot de hoftaal.

بيتق **bitik**. Als e. s. v. papegaai op R. niet bekend. Welligt 't Jav. *bètèt*.

بيتي **biti** — SKR. *witi*, onderscheidend kenmerk, kennis, bewijs in een regtzaak. - *Tanda biti*, kenteeken van het bewijs, *corpus delicti*. VDW.

بيج **bedja** en **sĕbedja** - SKR. *widja*, oorsprong, bewaarplaats, waarheid. Komt voor in sommige titels, b. v. *bedja wangsa*. VDW.

بيجي **bidjei**, tinerts. Abd. schets wrdb. geeft ook op *bidjih*. *Dapatlah bidjih tĕrlaloe banjak dalam parit itoe*.

بيچق **bitjak**, modder, slijk.

بيچق **betjek** = *bitjak*; beiden wordt gebruikt, b. v, *djalan tĕrlaloe bètjèk*, de weg is zeer modderig; *bitjak sahingga mata kaki*, de modder komt tot aan de enkels.

بيد **beda**; *djaoeh bedanja*, groot is het onderscheid.

بيد **bida**, poets, kwade streek.

بيدغ **bidang**. Ook de palmiet, die als groente kan gegeten worden. De opgave van BOT. wb. is juist.

بيدق **bidak**, pion in het schaakspel, is Arab. Zie ald.

Digitized by Google

بيدق **bidik**, ? welligt overwegen, b. v. * سرت دنظر دغن دبيد يق * لالو برتاث خبريغ صديق Sj. Ibr. b. Chas. II.

بيدل **bidal** = *didal* = *lidal*, vingerhoed. (PORT.) Dit verschil in schrijfwijze en uitspraak verraadt wel den vreemden oorsprong.

بيدي **bidei**, I. eene soort van voorhangsel, vervaardigd van rotan of bamboe, in fijne repen gesneden en digt bij elkander aan touwtjes geregen. Zulk een zamenstel wordt voor ramen en deuren gehangen, opdat die open kunnen blijven en wel de wind, maar geen nieuwsgierige blikken, naar binnen kunnen dringen. *Pintoe bidei*, een ingang, slechts van zulk een voorhangsel voorzien. Sj. Ibr. b. Chas. [JAV. *kĕrĕ*, id.]

bidei II. = *biloer*. Zie ald.

بير **bira**. Soorten zijn: *bira ajar*, — *kĕladi*, — *kĕtjil*, — *nagĕri*, — *hoetan*. Het moet geen *birah* zijn, zooals in de verbeteringen wordt opgegeven; want èn op R. en Sing. èn in Abd. schets wrdb. II is het *bira*.

بيرغ **berang**, toornig, vertoornd. Ook Riouwsch; b. v. *bĕrbangkitlah berang hatinja*, van een gewonden tijger gesproken. *Hajam berang*, soort van geel gevederden vechthaan.

بيرغ ر **berang-berang**, eene kleine, roode, zeer giftige zeeslang, een span lang.

بيرق **berak**, zijn gevoeg doen, letterlijk: kakken, ook stront, fatsoenlijker is *boewang ajar*, nog beleefder *kasoengei*. *Mĕmberakkan*, bedrijten, bekakken. *Sa'pĕrti orang soedah berak ditĕngah djalan*, sprw. als iemand, die midden op de straat gekakt heeft, d. i. zoo verlegen is hij over hetgene hij gedaan heeft.

بيرق ر **birik-birik**. Hier in te vullen wat op *babereḳ* staat.

بيرمان **biramani** moet *bira maniḳ* zijn. De beteekenis is goed opgegeven. Zie *maniḳ*. De beteekenis van dit *bira* is mij niet bekend.

بيرو **biroe**; *biroe lĕbam*, bont en blaauw. — *tĕlau*, niet donker- en niet lichtblaauw, tusschen beiden in.

بيرو **berau** (?) *ija-itoe bĕhasa bangsa lajin*, *mĕndjadi bĕhasa malajoe*, *ija-itoe almari bĕrkotaḳ-kotaḳ*. Abd. schets wrdb. Dus een kast met vakjes. (Welligt bureau?)

بيرة **birah**. Zie *bira*.

بيري ر **biri-biri**, en niet *biri*, ook niet = **kĕbiri**, maar: wollig haar, kroeshaar. *Kambing biri-biri*, Europesche schapen.

بيري **birei**, »dek van een schip" is goed; b. v. *mĕnjoeroehkan orangnja mĕnghamparkan pĕrmeidani jang indah-indah pada sa'gĕnap birei kapal*. Hang T. *birei balei*, de vloer van een balei; dezelfde. *Birei masdjid*, de vloer van eene moskee; dezelfde.

بيس **bias**, door den wind op het strand geworpen worden. Ook het binnendringen van de stralen der zon in eene woning of kamer of door het gebladerte. Ook de afwijking in het op- of ondergaan der zon door luchtspiegeling.

بيس **bisa**, wordt ook gebruikt in de beteekenis van ziekte of pijn, b. v. *bisa hati*, maagpijn, — *pĕroet*, buikpijn, buikziekte, doch ook maar alleen voor die twee ligchaamsdeelen mij voorgekomen.

بيسق **bisik**. Voeg bij: *mĕmbisiḳ-bisiḳkan*, herhaaldelijk iets toefluisteren. Hik. Sĕr. Bajoe en *mĕmbisiki*. Sadj. Mal.

Digitized by Google

بيسڠ **bising**. - *Boewat bising*, leven maken, rumoer maken.

بيسل **bisoel**; — *lada*, pestkool. [JAV. *bingsoel*, id.]

بيسي **bisei**. Ook aangenaam, lekker, prettig, b. v. *Bisei rasanja makanan itoe*. - *Biseilah ija bĕrlenggang*. Abd. schets wrdb. Ook zeer dapper. Zie de aanteekeningen op de Pantons.

بيسي **bisi**. Niet bekend op R. Zie *bisei*.

بيڠ **bijang**. — *lala*, regenboog; en niet *lalah* of *lalĕr*.

بيڠت **bengoet**, aan de eene zijde hooger dan aan de andere; = *mengoet*.

بيق **bijak** I. en II is hetzelfde: herhaling, vermenigvuldigd, dus ook vruchtbaar, prolifiek; b. v. *mĕmamah bijak*, herkaauwen, bij herhaling kaauwen. *Bijak, ija itoe bajik binatang, bajik orang mĕndjadi banjak sa'pĕrti bĕranak bĕrtjoetjoe*. Abd. schets wrdb. *Maka sa'kaliannja bĕrkampoeng dĕmikian mĕndjadi bijak*, Pěl. Abd. Sing. steendr. pag. 62.

بيک **beka**, schijnt meer: gemeenzaam, vriendelijk, innemend te beteekenen; b. v. *Djawabnja beka: ajo hei toewan! Di soeroehnja bawa bĕrsama kawan*. Hij antwoordde gemeenzaam: Kom, o Mijnheer! Hij beval mij u als kameraad mede te nemen. Sj. Ibr. b. Chas.

بيکڠ **bikang**, eene soort van poffertjes; niet te verwarren met *bingka*. Zie ald.

بيکن **bikin**. BATAV. Zie *bajik*.

بيکو **bikoe**, II. eene soort van mandje of korfje.

III. ingekeept, geschulpt, getand, b. v. *badjoe bĕrtĕkat, tĕpi bĕrbikoe*. Sj. Ibr. b. Chas. [JAV. id.]

بيڬ-بيڬ **biga-biga**; *bĕrbiga-biga*, in de rondte draaijen, b. v. bij een zwaarddans, kringen beschrijven bij het vliegen. - *Mĕmbiga-biga*, iets laten draaijen, b. v. de tong of een pruim in den mond.

بيل **bila**, wordt in de spreektaal bij verkorting voor *apabila*, zoowel voor den verleden als toekomenden tijd, gebruikt, b. v. *bila toewan soedah datang?; bila ĕntjik hĕndak bĕrlajar?*

بيل **bela**, ook: bloedwraak, b. v. *sa'orang mĕmboenoeh orang patoetlah di-ambil belanja*, als iemand een mensch doodt dan behoort er bloedwraak aan hem uitgeoefend te worden. *Mĕnoentoet bela*, bloedwraak nemen. *Mĕmbelakan tĕrmata-mata*, voor aller oogen wreken. Sri Rama, pag. 100.

بيلت **beloet**, ook verraden. *Sa'orang beloet akan sa'orang*, de een verried den ander. *Pĕmbeloet*, verrader.

بيلر **biloer**, striem, schram; *biloer rotan*, rottingstriemen.

بيلس **bilas**, II. rood, ontstoken van de oogen, moet *bilis* zijn.

III. is JAV. ook gebruikt voor het naspoelen van potten en pannen.

بيلڠ **bilang**; *tĕrbilang*, beroemd, vermaard, in tel zijn. *Tiadalah tĕrbilang adanja*, het kwam in geen tel, kon niet gerekend worden. Hik. Abd. pag. 50. *Mĕmbilang sa'pĕrti*, houden voor, beschouwen als, rekenen voor. *Tidak mĕmbilang orang*, geen mensch tellen, om niemand geven. *Sa'bilang*, iedere, alle, elke, b. v. *sa'bilang hari, sa'bilang malam*.

بيلق **bilik**, I. *sĕbilik*, een hulsel, kleiner dan de *opih*.

II. hiervan kan ik de beteekenis nog niet met zekerheid opgeven. *Maka dibi-*

Digitized by Google

lik-bilikṇja harlodji itoe. - Dibilikṇja sa'hari-harian. Abd. schets wrdb. *Indahnja tiada dapat dibilik.* Sj. Si Rĕdjab. Bij Abd. بيلڭ geschreven.

بيلق **beloek**, I. *mĕmbeloek*, wenden van een schip door middel van het roer, den steven wenden; b. v. *beloekkanlah pĕrahoe itoe sa'dikit. Maka kata Laksamana: beloekkan pĕrahoe kita, toedjoekan nagĕri Patani*, Hang T. Het is geen laveren, maar wel bij het laveren zoo wenden, dat men op den wind wint.

II. Zie *katjaoek.*

بيله **bilah**, een dun afgespleten vlak van een bamboe. Dit wordt toegepast op alles, wat daarop eenigzins gelijkt, en ook op naalden, omdat de Maleijers vroeger met bamboe-splijtsels naaiden.

ت

تا **ta'**; *ta'kan djangan*, 't kan niet missen dat, b. v. *ta'kan djangan akoe minoem*, 't kan niet missen dat ik drink, d. i. ik zal zeker drinken. Zamengesteld uit *ta'* en *akan.*

تابر **taboer**; *tĕrtaboer*, verspreid, verstrooid. *Bĕrtĕlaboeran*, uit elkander, overal verspreid, b. v. *Maka toelang itoepon djatoeh bĕrtĕlaboeran kadalam laoet*, en die beenderen vielen uit elkander in zee. Sri Rama, pag. 114. *Pĕnaboer*, schiethagel, op Java *pĕnamboer. Lajar taboer*, scheizeil. Pĕl. Abd. ka Mĕkah.

تابڠ **taboeng**, bamboezen koker voor water, melk, palmwijn, enz. in te doen. *Taboeng tadji*, een bamboezen kokertje, waarin kunsthanesporen worden bewaard.

تابق **taboek**, een gat ergens in maken, moet *tĕboek* zijn. Zie ald. *Ikan taboek*, eene soort van riviervisch.

تابل **tabal**, kan wel tot een dobbelspel misbruikt worden, doch is eigenlijk een spel, dat door de grooten zonder geld wordt gespeeld op een soort van bord even als een schaakbord, met 16 roode en 16 witte schijven; dus een soort van damspel.

تاتڠ **tatang**; *mĕnatang*, iets in de holte der hand houden, b. v. olie, water, rijst, enz. *ditatang sa'pĕrti minjak jang pĕnoeh.* Sprw. Zie Mal. sprww. n°. 69, waar verkeerdelijk *tating* staat. Ook op de vlakke hand houden, dragen, opvangen. *Mĕnatang di-atas tapak tangan.* Abd. schets wrdb.

تاتڠ **tating**; *mĕnating*, opligten, opnemen, optrekken, b. v. met één hand bij een hand, poot, voet, vlerk, enz. Ook iets opnemen uit een boek, kist, enz., vandaar welligt het doorsnuffelen, doorkijken van L. bij *tatang* opgegeven.

تاتف **tatap**; *mĕnatap*, van nabij bekijken, met de oogen naauwkeurig aan alle kanten beschouwen.

تاتل **tatal**; wel »spaander", maar geen »houtkrul."

تاتم **tatam**; = *indjak?*; *tĕrtatam* = *tĕrindjak?* b. v. *maka boemi tiada mĕndĕrita tĕrtatam datang kabawah.* Sri Rama, pag. 131.

Digitized by Google

تاتو **tatoe**, wonde (?), b. v. *ditatoenja kapalanja*. Abd. schets wrdb. [Jav. id.]

تاتة **tatah**, I. voor »troon" zal het wel *tahta* moeten zijn. Zie ald.

II. *mĕnatah*, letten op, nagaan, b. v. *hĕndaḳ mĕnatah kalakoewan orang kalau bajik atau djahat*.

تاتة **tatih**, wankelend, zwak, onzeker van den gang, b. v. *maka adalah djoega sa'dikit orang, jang bĕrdjalan dĕngan bĕrtatih-tatih di-atas lĕngkoengan jang soedah pĕtjah itoe*, weinige lieden waren er toch, die met zwakke treden over die gebroken bogten gingen. *Tatih, ija-itoe kanaḳ-kanaḳ bĕharoe bĕladjar bĕrdjalan, atau orang toewa jang bĕrdjalan*. Abd. schets wrdb.

تاجق **tadjak**, schoffel; ook: ploeg.

تاجق **tadjoek**; *tadjoeḳ gĕdabah*, een bijzonder versiersel in het haar van bruiden. *Bĕrsoenting boenga tadjoeḳ*. Abd. schets wrdb.

تاجغ **tadjoeng**, een zijden weefsel der Boeginezen. *Tadjoeng boegis tiga hĕlei*. Abd. schets wrdb.

تاجم **tadjam**; *tadjamnja sa'pĕrti gĕlas makan diboeloe tĕrbang*, zoo scherp als glas, dat een zwevende veder doorsnijdt. Hang T.

تاجو **tadjoe**. Als »buidel, zak" op R. niet bekend. Wel als: vooruitstekend, iets dat vooruitsteekt. *Mĕnadjoe*, vooruitsteken. *Tadjoe* ook: eene soort van versiersel, dat aan de nagels der vingers gedragen wordt; lange nagels van zilver of goud.

تاجو **tadjau**, eene groote, aarden vaas uit den ouden tijd, zooals die nog wel op sommige plaatsen uit den grond gegraven wordt.

تادة **tadah**; *mĕnadahkan tangan dan loetoet*, de handen en knieën ophouden. - *Mĕnadahkan moeloet*, den mond ophouden om er iets in te ontvangen. Hang T.

تادي **tadi**; *bĕharoe tadi* en *sa'bĕntar tadi*, zoo even, daar straks.

تار **tara**, ook: vlak, niet hellend, b. v. *tara itoe artinja tiada tjoeram. - Roemah itoe tĕrlaloe tara, sĕbab itoelah masoeḳ hoedjan*. Abd. schets wrdb. *Mĕnara*, ook in het ruwe behakken van timmerhout, om het gelijk te maken en gereed voor de schaaf, b. v. *ditaranja kajoe itoe sa'pĕrti dikĕtam roepanja*. Abd. schets wrdb. Volgens anderen *tarah*. *Katarakan*, gelijk gesteld worden. Sri Rama pag. 157.

تارق **tarik**, I. Vergelijk ook *tĕriḳ*. Voeg bij: *mĕnariḳ oeri*, hard naar zich toehalen of trekken, zooals het touw van een tol bij het opzetten; — *kambi*, uitrekken; — *hoetang*, schuldvorderen.

تارق **taroek**; ook de gesloten knop eener bloem, b. v. *sa'oempama boenga dinawoeng batoe, taroeḳnja katja, tangkeinja ĕmboen*, gelijk eene door steen beschutte bloem, welks gesloten knop van glas en welks stengel van dauw is. Panton.

تارم **taram**, betrokken van de lucht bij maanlicht. *Taram tĕmaram*, betrokken zijn. Niet »helder schijnen" en »blinken."

تارو **taroe**, (?) *naga taroe*, Hang T. [Jav. *någå taroeng*, strijdende draken.]

تارة **tarah**; *mĕnarah*, balken of planken gelijk houwen met een bijl of dissel, om ze voor de schaaf gereed te maken. Volgens Abd. *tara*. Zie ald.

تاري **tari**, een dans, die door jonge menschen wordt uitgevoerd. *Tĕrtari-tari*, al dansende. Sri Rama, pag. 67, *tĕpoeḳ-tari*, in de handen klappende dansen. Hang T.

Digitized by Google

تاسق **tasak**; *mĕnasak*. Niet »zuiveren van eene wond", maar: bloedstelpen. *Tasak*, bloedstelpend middel, waarvoor nu eens plantensap, dan suiker of houtskool, doch meestal *pĕnawar djambi* gebruikt wordt. Dus geen »uitgeperst sap van de salieplant", zooals T. opgeeft. *Maka loekanja itoepon ditasaknja, soepaja djangan kaloewar darahnja.* Abd. schets wrdb.

تاڠر **tangir**, de bast wordt ook als geneesmiddel gebruikt.

تاڠس **tangas**, warm bad, dampbad, warm-waterbad. *Maka ditangasnjalah akan orang sakit itoe, kaloewarlah tĕrlaloe banjak pĕloehnja.* Abd. schets wrdb.

تاڠن **tangan**. - *Mĕngangkat tangan*, de handen opheffen. - *Mĕnangani*, behandelen, de hand slaan aan; b. v. *ditanganinja dĕngan kĕlakoewan jang tiada maloe*, zij behandelden hem op eene onbeschofte wijze. - *Mĕmasoek tangan*, ter hand nemen, ondernemen; ook de hand ergens in hebben of steken. - *Tanganpandjang*, diefachtig. — *rahat*, de kruk van een spinnewiel.

تاڠي **tangi** moet *tĕngik* zijn. Zie ald.

تاف **tapa** I. Voeg bij: *tapa pĕrtapa*, Sri Rama, pag. 75.

II. *ikan tapa*, eene soort van wonderbaren visch, b. v. *ikan tapa di hoeloe Kĕlantan chabarnja dapat ditĕlannja karbau.* Van den tapa-visch uit het bovenland van Kĕlantan wordt gezegd dat hij een buffel kan inslikken. Abd. schets wrdb.

تافر **tapar**, eene soort van eetbare vrucht.

تافس **tapis**, I. Zeef. *Mĕnapis*, zeeven, b. v. van meel.

III. Wordt ook *tĕpis* geschreven.

IV. *boewah tapis*, soort van vrucht, die eenige gelijkenis heeft met de kastanje.

تافس **tapoes** I. moet *tapis* zijn. Zie ald. IV.

تافق **tapak**. Ook als maat gebruikt, b. v. *doewa tapak*, twee palm. Pĕl. Abd., pag. 69. *Tĕngah tapak bajang*, een tijds-aanduiding; het uur, waarop de schaduw ½ palm is. Hang T. *Toedjoeh tapak bajang-bajang*, het uur, waarop die schaduw 7 palm is, ook *waktoe garoeda alah olih oelar*, het uur waarop de griffoen door de slang overwonnen wordt, id. *doelapan tapak bajang-bajang*, id. *tapak sa'tapak*, stappen. *Katapakan*, ook: optrede. *Daoen tapak koeda* en — — *soleiman*, twee soorten van geneeskrachtige bladeren.

تافق٢ **tapak-tapak**, de zeester, soort van stervormig zeedier met vijf hoeken.

تافق **tapoek** I. moet *tĕpoek* wezen. Zie ald.

II. Ook het dekseltje van sommige hoornschelpen.

تافن **tapen**, is goed.

تافه **tapah**, soort van grooten zeevisch.

تافي **tapei**, zeker bedwelmend rijstgeregt, doch geen »bier" of »zuurdeeg." [Jav. *tapé*, id.]

تاكت **takoet**. - *Mĕnakoetkan*, bevreesd zijn voor. *Mĕnakoeti*, bevreesd maken, vrees aanjagen. *Katakoetan*, bevreesd zijn. *Takoet titik, laloe toempah.* Sprw. *brani maloe, takoet mati.* Sprw. Zie de Mal. sprww.

تاكر **takar**. Ook maat voor drooge waren.

تاكڠ **takoeng**. Ook bezinksel. *Ajar bĕrtakoeng*, Abd. schets wrdb.

تاكق **takoek**. Ook de keepen, die men

Digitized by Google

in den stam van kokospalmen hakt om het beklimmen gemakkelijk te maken.

تاكي **taki** moet *tĕki* zijn. Zie ald.

تاڬر **tagar**, dikwerf *tĕgar* geschr., het geluid van zwaren, krakenden donder. Ook zwaar dreunen. Zie *tĕgar*.

تاڬڠ **tagang**. Zie *tanggang* en *sagang*. - *Tagang* wordt niet algemeen verstaan.

تاڬل **tagal** moet *tĕgal* zijn.

تاڬل **tagil**, hanespoor.

تاڬن **tagan**. Ook inzet bij eene weddingschap.

تاڬه **tagah**; *Pĕnagahan*, keuken (Hoft.) b. v. *sĕrta dĕngan baleiroeng dan balei gĕndang dan pĕnagahan sa'kali.* Hang T. Anderen spreken uit *pĕnanggahan*. Zie *tangga*.

تال **tala**; *sa'tala* = *sa'toedjoe*.

تالر **talar**, open, zonder iets achter te houden, namelijk in eene slechte beteekenis. *Bĕrtalaran*, openlijk, b. v. *mĕnĕmpĕlakkan orang bĕrtalaran*, iemand openlijk bestraffen, zonder er om te geven wat men zegt of wie er bij tegenwoordig is. - *Sĕrta dikatakannja dĕngan bĕrtalaran dari hal maksoedkoe itoe*, hij sprak onbewimpeld, onverholen, over mijn voornemen.

تالڠ **taling** I. Niet bekend op R. Zie *tĕmpoeling*.

II. zal wel *tĕbing* moeten zijn. Zie ald.

تالق **talak** moet ثلا **tĕla** zijn. Zie ald.

تالم **talam** II. soort van koekjes, bestaande uit drie verschillende lagen op elkander.

تالو **taloe**, begin, aanvang. *Bĕrtaloe-taloe*, bij herhaling, telkens weder op nieuw, b. v. *Kapada Allah sangat dipĕrmaloe*, *Mĕnĕroeat titahnja bĕrtaloe-taloe*. Hij had voor God veel ontzag, en onderhield Zijne geboden telkens weêr op nieuw. - *Bĕrboewat doerhaka bĕrtaloe-taloe; ajar-mata toeroen bĕrtaloe-taloe*. Verder *taloe bĕrtaloe*, onophoudelijk, telkens weêr op nieuw beginnen of telkens weêr overdoen.

تالي **tali**.[1] Voeg bij: *tali-api*, lont voor het aansteken van sigaren enz. — *poesat*, navelstreng; — *ramei*, henniptouw; — *idjoek*, touw van de harige vezels des arenpalms; — *datjing* en — *doega*, dieplood; — *kang* en — *tom*, teugels; — *pĕroet*, buikband, buikriem; — *kĕlisip pisang*, touw van de buitenste schors der banaanstruiken. *Tali mali* en *tali tĕmali*, allerlei soort van touwwerk. *Mĕmbĕri tali*, opwinden, b. v. van een klok, horologie etc.

تالي **talei**, = *lalei*, slordig, onachtzaam. *Mĕnaleikan*.

تامڠ **tameng** is Jav. Voor het Mal. *prisei*. Zie ald.

تامق **tamĕk** bestaat niet en moet zeker het Arab. طَبْع zijn. Zie ald.

تامه **tamah**; gebezigd in vereeniging met *ramah*, b. v. *ramah tamah*, allerlei gemeenzaamheden, in de goede beteekenis van het woord. *Ramah-tamah fiilnja moelia*, *Soekanja akoe mĕngĕrdjakan dia*, Hij is gemeenzaam en voornaam in zijne gedragingen; Het is mijn genoegen hem te dienen. Sj. Ibr. b. Chas.

تانق **tanak**; *mĕnanak*, rijst koken in een pot met water, zooals ook bij ons de gewoonte is. *Pĕnanak* = *pĕrtanak*, b. v. *bĕrpĕnanak-pĕnanak mĕmbajiki dirinja*, vele rijstkooksels lang om zich zelven op te knappen. Sadj. Mal. *dise-*

Digitized by Google

paknja sĕndirinja bĕrpĕnanak-pĕnanak raga itoe. id.

تانم **tanam.** Voeg bij: *tanam mĕnanam.*

تانه **tanah**, ook als adj. gebruikt. Verder: *Tanah mati*, dor, onvruchtbaar land; — *poetih*, krijtaarde; — *mala*, pijpaarde; — *ajar*, landgoed, erfland, vaderland; — *paja*, moerasgrond; — *mĕngandjoer*, schier-eiland, landtong, in zee uitstekend land; *andjing* —, een soort van gevleugeld insect, dat uit den grond komt; *bĕrtanah* ook figuurlijk: geworteld, gegrond zijn, b. v. *apabila dĕngkei soedah bĕrtanah*, als de haat reeds wortel geschoten heeft, eig. reeds aarde heeft om er wortel in te schieten.

تاني **tani**, want van een vaartuig met touwladder. Zie *labrang.*

تاوا **tawa-tawa**, beter تاوق *tawak-tawak.*

تاور **tawar**; [1] *tawar hati*, ontmoedigd, moedeloos; *mĕmbĕri tawar hati* en *mĕnawarkan hati*, ontmoedigen; en niet »het hart betooveren"; *djadi tawar*, verflaauwen, ook van de liefde gesproken; *pĕnawar*, geneesmiddel, tegengift; — *djambi*, (en niet *djampi*), een heel fijn mos, dat op dood hout wast en als bloedstelpend middel wordt gebezigd. *Tawar ipoeh*, middel om het vergift van den giftboom, waarmede men de blaaspijltjes bestrijkt, onschadelijk te maken. Sadj. Mal. *Mĕnawari*, verleiden van een meisje. *Sĕtawar*, een heester met geneeskrachtige bladeren; 2 *pĕnawar*, bod; *tawaran*, aanbieding, aanbod.

تاوس **tawas**, (bhas. thab. *garam pingi*); *tawas koeboe*, soort van plant.

تاوڠ **tawoeng**, eene soort van hoos; onderscheiden in gedaante, van de *poeting bĕlioeng* en *sĕngkajan.*

تاون **tawon**, Jav. = *lĕbah* Mal. 't Eerste wordt echter ook verstaan.

تاهڠ **tahang**, emmer. Welligt *tahong*, eene verbastering van ons »ton". Emmers zijn vreemd aan de Maleische en Javaansche huishouding.

تاهن **tahoen**; *mĕnahoen*, het jaar overblijven, overwinteren; — *moesim hoedjan*, den regentijd overblijven; *bĕrtahoen-tahoen*, gedurende vele jaren; *boenga sĕtahoen*, soort van paarsche bloem, = *boenga ratna.*

تاهو **tahoe**; *tahoekan*, doen weten. Goer. XII. *Mĕmbĕri tahoe*, kennisgeven; *ta'kĕtahoean*, los, ongeregeld van levensgedrag, in 't wild, onbesuisd; *sa'tahoe*, buiten het opgegevene bestaat er nog een ander *sĕtahoe*, verkorting van *siapa tahoe*, als antwoord op de eene of andere vraag; b. v. *dimanakah badjoekoe? sĕtahoe; sa'malam sĕhaja lihat dikoersi*, waar is mijn baadje? Ik weet het niet (eigenl. wie weet?), ik zag het gisteren op den stoel.

تاهي **tahi**; — *mata*, het vuil der oogen. — *tĕlinga*, oorsmeer. — *angin*, een geneesmiddel uit het plantenrijk, gelijkende op mos; ook: ijdel, zonder zin, b. v. *toetoer tahi angin*, ijdel geklap, nonsens; *kajoe tahi*, een soort van boom met stinkende vruchten, als geneesmiddel voor kraamvrouwen gebezigd. *Tahi anam*, soort van plant. — *ĕmas*, soort van schatting, die aan de Maleische regters op Sumatra betaald wordt. *Boenga tahi hajam*, de afrikaan-bloem, Eng. mariegold.

تبدل **tabdal**, loglijn; *mĕmboewang tabdal*, loggen.

Digitized by Google

تبرق **toebroek** is Jav. Voor het Mal. zie *sampoek* en *soentoeh*.

تبس **tĕbas**; *mĕnĕbas*, ook: ontginnen van woesten grond en fig. gebezigd.

تبس **tĕboes**; — *ṭalaḳ*, eene boete, te betalen door de vrouw, die scheiden wil van haren man.

تبغ **tĕbing**, ook: de rand van een graf. Hang T. *Tĕbing tinggi*, de naam van eene plaats in het Siaksche. Vergelijk ook *bĕting*.

تبق **tĕboek**; *mĕnĕboeḳ*, doorslaan van een muur, doorgraven van een dijk of dam, stukken snijden b. v. uit hout, knippen uit een kleed, doek, enz.

تبل **tĕbal**; *daoen sĕtĕbal*, soort van geneeskrachtige bladeren, die met aluin tot eene zalf worden gewreven en als smeersel gebruikt bij gezwollen voeten. (Bhas. thab. *daoen lioe arpa*.)

تبوء **tĕboe-tĕboe**, geledingen als die van het suikerriet, b. v. *sa'laksa koeda bĕrtĕboe-tĕboe eikoernja*, tienduizend paarden, welker staarten met geledingen waren, d. i. op gelijke afstanden gebonden, aldus:

تبوهن **taboehan**, in de Hik. Sĕr. Bajoe gebruikt voor *tĕboean*. Zie *tĕboe*.

تتاف **tĕtapi**, Skr. *tathāpi*, adv. maar, toch, evenwel, echter. vdW.

تتافن **tĕtapan**, moet zijn *tĕtampan*. Zie ald.

تتف **tĕtap**; *tĕtap-tĕtap*, zeer stil, b. v. van zitten, enz. *Bintang tĕtap*, vaste ster. *Mĕnĕtapkan mata*, het oog vestigen. — *hati*, geruststellen, een riem onder het hart steken.

تتمفن **tĕtampan**, een geel zijden doek, die over den linker schouder geslagen alleen door hofbedienden in tegenwoordigheid van den vorst mag worden gedragen. *Tĕtampan wali kakoeningan*, eene kleinere, fijnere soort. De *tĕtampan* schijnt ook door sommige grooten aan de lans gedragen te worden, b. v. *djikalau djadi toemĕnggoeng, di anoegrahi toembaḳ bĕrtĕtampan*. (?) Sadj. Mal.

تجوهن **tadjoehan**, soort van klein, koperen schild.

تدغ **tĕdoeng**, ook de naam van eene soort van vechthanen. P.

تراتق **tĕratak**, effen van den weg, ook regt, gepast van gedrag en woorden. Ook de pallisadering van eene stad, b. v. *Maka Ratna Kasihan pon kĕmbalilah* (*dari hoetan*). *Sa'kira-kira hampirlah katĕratak*, en Ratna Kasihan keerde (uit het bosch) terug. Ongeveer aan de pallisadering gekomen.... Hik. Sĕr. Bajoe. Zie *oendjam* en *gĕroendjam*.

تراتو **tĕratoe**, rad, pijnbank. Hik. Abd. pag. 59.

تراجغ **tĕradjang**, met de hielen trappen, b. v. *mĕnggotjoh dan tĕndang, tĕradjang dan tampar dan tindjoe*, stompen, schoppen, trappen en in het aangezigt slaan met de vlakke hand en met de vuist. Hang T.

تراجو **tĕradjoe**, driehoek of schakel van touw of metaaldraad, ook de schakel op een vlieger gemaakt om dien in evenwigt te houden; driehoekige schakels of mazen in een netwerk, b. v. *sampeilah kabaleiroeng tĕradjoe ĕmas*, tot hij kwam aan den voorhof van gouden driehoekige mazen. Hang T.

ترافغ **tĕrapang**, het gouden beslag van eene krisschede; *kĕris jang bĕrtĕrapangkan ĕmas oerei*, een kris met fijn gouden beslag.

Digitized by Google

تربت **tĕrbit.** Ook gebruikt van datgene, wat uit het hart opkomt, opwelt.

تربس **tarboes,** soort van vuurroode slaapmuts; veel door zeelieden gebruikt. Zie ook *karpoes.*

تربل **tarbil,** schild, komt ook in de Hang T. voor.

تربل **tĕrboel,** soort van zoetwatervisch.

ترس **tĕroes;** — *pĕnglihatan,* helderziende, in de toekomst ziende. Sri Rama, pag. 107. — *tĕrang,* ronduit, rond voor de vuist. *Tĕrang tĕroes,* doorzigtig, transparant. *Tĕroes mĕnĕroes,* door en door, regelregt door; ook: in doorsnede, b. v. van een bol. *Tĕroes tĕmboes,* regelregt er doorheen. *Mĕnĕroesi,* door iets heengaan, doortrekken.

ترڠ **tĕrang.** Ook duidelijk. *Tĕrang tanah,* het morgen-schemerlicht, als het zóó licht is, dat men den grond zien kan. *Tĕrang tĕrbang lalat,* iets later op den morgen, als het zóó licht is, dat men de vliegen kan zien vliegen. *Tĕrang tjoewatja,* helder weder, heldere lucht.

ترڠ **tĕroeng,** soort van klimplant met vruchten, die alleen gekookt als groente of gebraden kunnen gegeten worden. Soorten zijn: *tĕroeng poetih,* — *oengoe,* — *pĕrat,* — *asam,* — *pipit* en — *kĕmau.* Van deze laatste worden de bladeren in de Maleische geneeskunde gebruikt. *Poelau tĕroeng,* een eilandje in den Riouwarchipel met veel scheepsbouw.

ترڠكٮ **trongko,** gevangenis [Port. *tronco*] Hik. Abd.

ترڠڭيلڠ **trĕnggiling** is Jav. **tĕnggiling** Mal. Zie ald.

ترف **tĕrpa** en **tĕrkam** hebben niet altijd de beteekenis van aanvallen met klaauwen en wapens, maar ook van snel tot iets gaan, op iets afgaan, b. v. *ditĕrpanja akan bilik,* zij ging snel naar de kamer. *Ghoelam ini anak siapa? Sa'pĕrti rasa hĕndak ditĕrpa,* Wiens zoon is deze Ghoelam? Men gevoelt zich zeer door hem aangetrokken (eig. om snel op hem toe te gaan.) Sj. Ibr. b. Chas. *Dari mana oesoel jang sjahda, Maka mĕnĕrkam kapada ajahanda?* Vanwaar is de vorstelijke telg, Dat hij zoo snel tot vader komt, mij overvalt. id., *Bapa nen soedah anakkoe tĕrpa; Dihati bapa tidakan loepa.* id., Verder: *bĕtĕrpaän.* Sadj. Mal.

ترف **tĕrap.** 1. Van den bast dezes booms wordt touw vervaardigd en deszelfshout is alleen geschikt voor brandhout. 2. *Mĕnĕrap,* beleggen, voornamelijk met steenen. *Bĕrtĕtĕrapan,* belegd met, b. v. *dan adalah pagar gĕdoeng jang didalam gĕdoeng itoe bĕrtĕtĕrapan batoe poetih.* Hang T.

ترفل **tĕrpoel,** de bok aan een rijtuig, zitplaats van den koetsier.

ترق **tĕrak,** het nest, waarin de kippen hunne eijeren leggen, bestaande uit een vlechtwerk van gespleten bamboe, staande op een bamboezen stok en voorzien van stroo. [Jav. *pĕtarangan,* id.]

ترق **tĕrik,** stevig, vast, klemmend, nijpend; b. v. *panas tĕrik,* smoorheet, nijpend warm; *harganja tĕrlaloe tĕrik,* de prijs is te hoog, het is te prijzig; *tĕrikkan tali itoe,* haal dat touw stijf aan; *banjak longgar, ikatlah tĕrik-tĕrik,* 't is zeer los, bindt het stijf vast; *tiadalah ija bolih mĕngikat sapoe-tangan itoe tĕrik-tĕrik,* hij kan dien zakdoek niet stijf aanbinden. *Olih sĕbab mata goenting itoe ditĕrikkan olih pakoe itoe,* omdat de beide punten der schaar tegen elkander geknepen worden door het pennetje. Ook in Abd. schets wrdb. zoowel

Digitized by Google

als te R. en Sing. wordt duidelijk onderscheid gemaakt tusschen *tĕrik* en *tarik*.

تركس **tĕrkas**, = *bĕrkas*, bundel *sa'-bilah panah dĕngan anaknja doewa tĕrkas*, een boog met twee bundels pijlen. Sadj. Mal.

تركي **toerki**, turksch; *orang* —, turk; *nagĕri* —, Turkije.

تركم **tĕrkam**; *mĕnĕrkam*, ook: onverwachts op iemand toetreden; b.v. *Dari mana oesoel jang sjahda, Maka mĕnĕrkam kapada ajahanda*, Sj. Ibr. b. Chas. Zie *tĕrpa*.

ترمبو **tĕroemboe**, een klip in zee, zoowel blinde als zigtbare.

ترمفه **tĕroempah**, houten klossen, die men als klompen aan de voeten draagt. - *Ikan* —, een soort van zeevisch, geheel overeenkomende met onze bot.

ترن **tĕran**; *mĕnĕran*, ook: met persen of drukken zich opblazen, zooals de padden en kikkers.

ترنتغ **tĕrĕntang**, zekere boschboom, waarvan de volgende soorten: *tĕrĕntang batoe*, — *boeroeng*, — *baja*, en — *tangan*.

تربتغ **tĕrontong** moet *tĕroentoem* zijn. Zie beneden.

ترنتم **tĕroentoem**, een soort van boom, die aan het strand groeit met hard hout, alleen geschikt voor brandhout en paalwerk. [Jav. id.]

ترنتي **tĕrantei**, eene soort van boom, die fraai meubelhout oplevert.

ترندق **tĕrindak**, een soort van hoofddeksel van gevlochten bamboe, in den vorm van een stompen kegel △ of halven bol ◡. *Poelau tinggi tĕrindak tjina*, het Hoog-eiland ziet er als een chinesche *tĕrindak* uit, nml. aldus △. Zie Pĕl. Abd. de panton. *Pakeijan pĕrampoewan itoe poetih dan lagi tĕrindaknja hidjau.*

ترنغ **tĕrĕnang**, soort van aarden waterkan, welks mond gedekt is met een nap van kokosdop, en bij aanzienlijken met een daarop gelijkende nap van zilver of koper.

ترنق **tĕrĕnak**, voortdurend in de nabijheid zijn van iemand; *tĕrĕnak kapada radja; tĕrĕnak didalam nagĕri*, voortdurend in de stad blijven, steevast, de stad niet mogen verlaten. *Roesaklah kita bagei jang tĕrĕnak* (?) Sj. Ibr. b. Chas.

ترنتي **tĕrnanti**, Ternate, het eiland en de stad. Volgens anderen *tĕrnatei*.

تروبق **tĕroeboek**, soort van zeer fijnen zeevisch, de Indische elft. *Tĕlor tĕroeboek*, de kuit van dien visch, die ingezouten verkocht en algemeen als eene lekkernij gegeten wordt.

تروك **tĕroek** (?) ساكت تروك Abd. schets wrdb. Welke ziekte?

تروڼ **taroena**, nog geen gemeenschap met een vrouw gehad hebben.

تريب **tariba**; *akar tariba*, een geneeskrachtige wortel, (*Rhinacanthus communis*).

تريتق **-tĕritik** moet *tĕritip* zijn. Zie het volgende woord.

تريتف **tĕritip**, zeer kleine schaaldieren, die zich aan den bodem der vaartuigen en aan paalwerk zetten.

تريفغ **tripang**, ook *labi-labi* en *gamat*. Zie ald.

تريق **tĕriak**. Voeg bij: *mĕnĕriak*. Abd. Moel., pag. 24 en *mĕnĕriakkan*. Niet »vooral van dierlijke geluiden" het

Digitized by Google

is schreeuwend roepen, ook van menschen en sommige instrumenten, b. v. een trompet.

تريم **tarima**, ontvangst en ontvangen. *Mĕnarimaän*, het aannemen van velen of door velen.

تس **tis**, koud, koel, *panas tis*, koud en warm, bij koorts. *Sĕdjoeḳ tis*, zeer koud, *dingin tis*, id. Alleen door de meer beschaafden verstaan en gebruikt, niet door het volk. [Jav. id.]

تڠادة **tĕngadah**; *mĕnĕngadah*, opwaarts zien naar den hemel; staat tegenover *toendoeḳ*. - *Tĕngadah langit*, *toendoeḳ pasir*, opwaarts ziende is het hemel, naar beneden ziende is het zand. Van de woestijn gesproken.

تڠق **tĕngik**, ranzig, sterk van reuk en smaak.

تڠكالڠ **tangkalang** moet *tĕngkawang* zijn. Zie het volg. woord.

تڠكاوڠ **tĕngkawang**, soort van boom, die een hard vet of boter levert, *minjaḳ tĕngkawang*, die als geneesmiddel van de spruw inwendig wordt aangewend, zoowel door de Javanen als Maleijers. [Jav. *kawang*, id.]

تڠكت **toengkat**. Voeg bij *bĕrtoengkatkan*, voor staf gebruiken. Hang T. *toengkat kĕtiaḳ*, kruk, die men onder den arm gebruikt. *Orang itoe bĕrtoengkat kĕtiaḳ sĕbab kahilangan kakinja*, die man gebruikt krukken, daar hij zijne beenen verloren heeft.

تڠكر **tĕngkar**, krakeel, harrewarrerij. *Bĕrtĕngkar*, krakeelen, harrewarren.

تڠكس **tĕngkas** moet *tangkas* zijn.

تڠكڠ **tangking** beter *tĕngking*, verwijt, bestraffing. *Mĕnĕngking*, verwijten, bestraffen. *Ditĕngkingnja tiga kali*, *bĕharoelah ija mĕngakoe*, nadat hij door hem driemalen bestraft was geworden bekende hij pas.

تڠكڠ **tongkang**, soort van aak, lange schuit met twee masten zonder ra's.

تڠكڠ **tongking**, I. het stuitje; stuitbeentje. Zie *tinggoeng* en *poenggoeng*.

II. *boenga tongking*, soort van welriekende bloem.

تڠكف **tangkap**; *mĕnangkap*, ook: aanpakken, aantasten van eene verkeerdheid om die tegen te gaan; b. v. *hĕndaḳ menangkap ṭabiat katakoetannja*, wilde hare vreesachtige natuur tegengaan.

تڠكف **tangkoep**, „nederliggen van beesten" is goed, eigenlijk: op den buik liggen, *mĕnangkoepkan; ditangkoepkannja kaboemi; kadoewanja bĕrtangkoep*. Abd. schets wrdb. Zie ook *tĕlangkoep*, *tĕpam* en *tiarap*.

تڠكف **tingkap**, het open vak van een venster, even als *pintoe* eigenlijk het open vak van een deur en *toedoeng* of *papan pintoe* de deur zelve is.

تڠكف **tongkap**; uitkijktorentje, wordt in de Hang T. توكف *toekap* geschreven, b. v. *dipĕrboewatnja bĕrtingkap dan bĕrtoekap*, *dan di-atas toekap itoe dipĕrboewatnja poela soeatoe batoe*.

تڠكق **toengkak**, Jav. hiel van den voet. Komt soms voor. Zie *toemit* voor 't Mal.

تڠكل **tangkal**, onheil afwerend-middel, *mĕnangkal*, afweren van onheil. *Tangkal bĕla* en *pĕnangkal*, middel ter afwering van onheil, zooals spoken, booze geesten, ziekten, enz.

تڠكل **tangkoel**. Ook een schepnet.

تڠكم (?) soort van munt; b. v. *maka*

Digitized by Google

koeda poetih ini hĕndak dibĕli oetoesan tjina lima riboe تڠكم.

تڠكه **tingkah** 2. *mĕningkah*, een muziek-instrument bespelen. *Sa'orang mĕningkah sa'orang mĕmbolong*. Abd. schets wrdb.

تڠكي **tangkei**, steel van bloemen, vruchten, potten en pannen, enz. niet »steel en bloem te zamen." Zie ook *tĕlangkei*.

تڠكيروڠ **tangkeroeng**. Op R. en Sing. *keroeng-keroeng*. Zie ald.

تڠڬ **tangga**; — *sĕnigei*, een gewone losse leer of ladder . Zie *sigei*. — *sokong*, een lang hout met inkepingen, schuin tegen een boom gezet om daar langs op te klimmen, b. v. ; *pĕnangga*, keuken (Hoft) anders *dapoer*; *pĕnanggaän*, id. Sadj. Mal.

تڠڬار **tĕnggara**; *riboet tènggara mandi*, een storm uit het Z. O. zóó hevig, dat de zee wit is van schuim, gelijk het gebruikte badwater van de zeep.

تڠڬالوڠ **tĕnggaloeng** II. rond gebogen aan den bovenkant. *Pagar tènggaloeng*, de gebogen rand aan den spiegel van een Europeesch schip, b. v. . Zie bij *pagar*.

تڠڬر **tinggir**; *bèrtinggir*, met twee pooten of voeten of klaauwen op een tak, balk, rand of iets diergelijks zitten. Wordt niet alleen van vogels maar ook van apen en menschen gezegd, b. v. *Maka dilihat olih Laksamana ada sa'eikoer kĕra poetih doèdoek bèrtinggir kapada daoen asam itoe*. Sri Rama, pag. 108. *Tatkala itoe Hang Toewah dan Hang Djèbat pon sĕgèralah bèrtinggir dibaleiroeng*, d. w. z. op de *bèndoel baleiroeng*. Hang T. Zie ook *tènggik* en *hinggap*.

تڠڬڠ **tanggang**; *mĕnanggang*, geveld houden van een geweer of lans, vellen = *sagang*. Zie ald. *Maka mata toembak itoepon tĕrtanggang*. Hang T.

تڠڬوڠ **tanggoeng**; *tanggoeng-tanggoengan*, ook allerlei zorgen. *Pĕnanggoeng*, borg.

تڠڬوڠ **tinggoeng**, gehurkt, *bèrtinggoeng*, hurken; b. v. *doedoeklah ija bĕrtinggoeng ditanah*, Abd. schets wrdb. *Maka sĕgala dajang-dajang itoepon datang bĕrtinggoeng dibawah tangga itoe*. Hang T. *Maka toen Ratna di Radja pon tiada chabarkan dirinja.... sĕrta tĕrtinggoeng*, id.

تڠڬڠ **tonggang** is niet »steil" zooals T. opgeeft. Daarvoor heb ik nog geen woord kunnen vinden. De Maleijers drukken dit uit door »sterk hellend"; *tonggang* en *tjoeram*. — *Tonggang balik*, ook: op zijn kop. — *langgang* (en niet *lenggang*) eigenlijk: buitelen *laloe lari tonggang langgang*, *maka ija bĕrbangkit lari poela*. Zij vlugtten, tuimelden over elkander, stonden op en vlugtten op nieuw. Sadj. Mal. *Tonggang-mènonggang*, bij herhaling over den kop, b. v. *djatoeh tonggang-mĕnonggang*, met het hoofd naar beneden vallen, door iets gestuit worden, weêr omtuimelen en met het hoofd naar beneden vallen. *Toeroen mĕnonggang*, van een steilte afdalen. *Mènonggangkan*, ook schuin houden van een flesch of kruik om er uit te kunnen schenken. *Tĕrtonggang-tonggang*, naar beneden gedrukt van gevelde lansen, door een houw daarop met een zijdgeweer. Hang T. *tonggang hati*, overhelling des harten. *Sètonggang*, soort van plant.

تڠڬڠ **toongging** II, en **tĕnggĕng** het

Digitized by Google

achterkwartier naar boven heffen, achteruitsteken. [Jav. *djĕngking*, id.] Vandaar *kala djĕngking*, schorpioen, omdat deze immer het achterste naar boven steekt. *Maka sĕgĕralah dihoenoesnja kĕris pandjangnja sĕraja tĕrtoengging kasoengei.* Hang. T. *ditoenggingkannja pantatnja kalangit; ija doedoek mĕnoengging.* Abd. schets wrdb.

تڠكق **tanggok.** Ook een soort van rotan-mand als schepnet gebruikt.

تڠكق **tĕnggik**, op een tak zitten. Zie ook *tinggir* en *hinggap.*

تڠكل **tanggal**; *mĕnanggalkan*, uittrekken, uitdoen, afleggen, van kleeren. b.v. *Ditanggalkannja sĕgala pĕkeijan*, door haar werden alle kleederen uitgedaan. *Biarlah kita tanggalkan badjoenja*, laat ons zijn baadje uittrekken. Zie ook *koepas.* - *Pĕnanggalan*, de naam van een geest, die den menschen, welke hem er op nahouden de magt geeft om hun ligchaam te verlaten, af te leggen (*mĕnanggalkan*) en alleen met hun hoofd en ingewanden uit te gaan en als vampyrs bloed te drinken. De *pĕnanggalan* heeft het, even als de *pontianak*, bijzonder op de kraamvrouwen gemunt.

تڠكل **tinggal**; *mĕninggalkan sĕmbahjang*, het bidden nalaten. Goer. XII. *Sa'pĕninggal*, sedert, sints 't vertrek, sints den dood.

تڠكل **toenggal**; *batoe toenggal*, een eenige steen (?) b. v. *soeatoe pĕrigi tĕrlaloe sangat bĕsar dan dalam dikorik daripada batoe toenggal.* Tjerm. Mata n°. 5, pag. 135.

تڠكل **toenggoel-toenggoel**, standaard, vlag. *Bĕrtoenggoel-toenggoelkan bĕlĕdoe koening.* Hang T. *toenggoel-toenggoel*, ook een gedeeltelijke regenboog, welke slechts voor een deel zigtbaar is, een regenboog, die de gedaante van zulk een vlag heeft.

تڠكلم **tĕnggĕlam**; *timboel tĕnggĕlam dalam pĕkĕrdjaän*, voor ons »overkropt van bezigheden". Hik. Abd.

تڠكم **tanggam**, ankerstok. R. v. Eijs. *koekoeh boewatan bagei ditanggam?* Sj. Ibr. b. Chas.

تڠكه **tanggah-tanggah**, een baar; — — *majit*, doodbaar, lijkbaar.

تڠكه **tanggoeh.** Voeg bij: *bĕrtanggoeh-tanggoeh; toemanggoeh.* Vergel. *toenggoe.*

تڠكي **tinggi**; *tinggi hari*, laat op den dag. *Rĕndah goenoeng, tinggi harap*, de hoop stijgt hooger dan de bergen. Sprw. *Poelau tinggi*, de naam van een eiland tusschen Singapoera en Kĕlantan.

تڠكيري **tĕnggiri** moet *tĕngiri* zijn. Zie ald.

تڠكيلڠ **tĕnggiling** is Mal. = *trĕnggiling* Jav. de miereneter.

تڠلڠ **tanglong**, en niet *tenglong* is de uitspraak op R. en Sing.

تڠه **tĕngah.** - (*Tĕngah najik tinggi*, voormiddags 9 ure; — *toeroen pandjang*, namiddags 3 ure; — *toeroen rĕndah*, 's avonds 5 ure. Pad. bovl.) *sa'tĕngah*, ook bij verkorting gebruikt voor *sa'tĕngah gila;* b. v. *orang itoe soedah sa'tĕngah*, die man is al half gek. *Pĕrtĕngahan*, ook: middenpunt, het midden; en: ingetogen, middelmatig. Hik. Abd. pag. 56. *tĕngah hari*, het midden van den dag, 's middags om 12 ure. *Boenga tĕngah hari*, soort van bloem. (*Pentapetes phoenicea.*) *Bĕrtĕngah*, de helft van iets hebben, b. v. *bĕharoe kira-kira bĕrtĕngah goe-*

Digitized by Google

noeng itoe, naauwelijks hadden zij de helft des bergs beklommen. Sadj. Mal.

تڤي **tangel** moet zijn تڠق **tĕngik**. Zie ald.

تڠيري **tĕngiri**, soort van zeer smakelijken zeevisch, ter grootte van een kabeljaauw, met vinnen en zeer fijne schubben. [Jav. id.]

تڤت **tĕpat**, ook: regtstreeks. Voeg bij: *bĕrtĕpatan*, *katĕpatan*, van een kogel, die juist het wit raakt.

تڤر **tapar** moet تڠر **tĕngar** zijn. Zie ald.

تڤس **tĕpis** I. rand, zoom. Zie ook *tapis* III.

II. *mĕnĕpis*, met de hand op zij uit, of naar achteren slaan.

تڤڠ **tĕpoeng**; — *tawar*, meel met kurkuma gekleurd en, behalve bij andere bezweringen, ook gebruikt om den voorsteven van vaartuigen er mede te besmeren, opdat alle gevaar worde afgewend van schip en bemanning. *Mĕnĕpoeng*, meelmaken, meelstampen. *Sa'pĕrti mĕnĕpoeng tiada bĕrbĕras*, Sprw. *Tĕpoengnja pon ija maoe*, *koewehnja pon ija maoe*, Sprw. *Tĕpoeng boengkoes*, soort van koekjes.

تڤق **tĕpoek**, met de vlakke hand slaan tegen de andere hand of tegen iets anders. *Tĕpoek tangan*, in de handen klappen. *Tĕpoek pintoe*, op de deur kloppen. *Bĕrtĕpoek*, *mĕnĕpoek*. *Tĕpoek dada*, *tanja salira*. Sprw. *Tĕpoek ajar didoelang tĕpĕrtjik moeka sĕndiri*. Sprw. *Tĕpoek tari*, dansende in de handen klappen. *Dan sa'tĕngah* (*ombaknja*) *bĕrtĕpoek-tĕpoek*, een gedeelte der golven sloeg tegen elkander. Hik. Indra Poetra. *Maka dajang-dajang sa'kaliannja pon bĕrtĕpoek-tĕpoek*, en al de staatsjuffers klapten in de handen. Hik. Sri Rama pag. 67. *Tĕlĕpoek*. Zie ald.

تڤم **tĕpam**, voorover op den buik liggen. *Tĕrtĕpam*. Zie *tiarap*, en *tangkoep*.

تڤي **tĕpi**; *mĕnĕpi*, aan den kant gaan, op zijde gaan.

تڤڤي **tikpi**, soort van strijdvork met drie punten, waarvan de middelste de langste is; aldus

تكڤ **tĕkap**, de holle hand voor den mond houden, b. v. om het schreeuwen of huilen te smoren. *Toewan poetĕri moerka mĕnĕngar ma' inang mĕnangis*, *maka ma' inang itoepon poelang karoemahnja sambil bĕrtĕkap moeloetnja*. Hang T.

تكق **tĕkak** I. in *tĕkak-tĕki*. Zie *tĕkitĕki*.

II. keel, gorgel. *Anak* —, de huig. Zie *tĕkah*.

III. koppigheid, weêrzin, verstoktheid van hart, halstarrigheid. *Djanganlah ĕngkau tĕkak*, *bĕtoel doenia ini boelat*, wees niet stijfhoofdig, waarlijk de aarde is rond. Abd. Schets wrdb.

تكن **tĕkan**, op iets drukken, 't zij met de hand, den voet of een werktuig, neêrdrukken, indrukken; b. v. *sa'lagi tanah lijat itoe lĕmbik moedah ditĕkan*, als de klei nog week is kan ze gemakkelijk ingedrukt worden. *Mĕnĕkankan lehernja*, zijn nek indrukken. *Mĕnĕkan kartas dĕngan mata goenting*, het papier met het scherpe van eene schaar drukken. Ook een gegrepen prooi met de klaauwen drukken. Hik. Gal. wa Dim. Verder komt *tĕkan* nog voor als een soort van olifanten-tuig b. v.

Digitized by Google

Maka tiada dibèri baginda bèrtèkan, sa'kèdar bèrdjinak sàhadja djoega. - *Maka gadjah jang dèmikian tjoeramnja tiada dibèrinja bèrtèkan.* Sadj. Mal.

تكوا **tèkoea**; *badjoe tèkoea*, een baadje met overslaande borstlappen, zooals het baadje der dorpsjavanen. Dit behoort tot de oorspronkelijke kleeding der Maleijers. [Jav. *klambi takwå*, id.]

تكوكر **tèkoekoer**, houtduif, boschduif. *Padang* —, zie *padang*.

تكون **tèkoen**, ingespannen, bij werk of in het leeren, niet opkijken van: *bèrtèkoen*, ingespannen, met inspanning, oplettend, opmerkzaam bij het werk; b. v. *bèkèrdjalah ija dèngan oesaha dan tèkoen. Sa'tèlah didèngarnja bèbèrapa koetika lamanja dèngan tèkoen.*

تكه **tèkah** I. keel, gorgel. Ook *tèkak*. Zie ald. II.

II. verstoktheid van hart. Zie *tèkak* III.

تكي **tèki**, soort van gras. *Roempoet tèki itoe akarnja mèndjadi obat.* Abd. schets wrdb.

تكي٢ **tèki-tèki** en **tèkak-tèki**, raadsels, die men elkaâr te raden opgeeft. *Doedoeklah ija sa'malam-malaman itoe bèrtèkak tèki. Dibatjanja soerat itoe tiada bèrtèkak tèki lagi;* Abd. schets wrdb.

تڭا **tèga**, overeind, opgerigt. *Tèga bèrdiri*, overeind staan. *Mènèga*, oprigten, regt overeind zetten. *Mènèga masdjid*, eene moskee bouwen. *Mènègakan agama islam*, de godsdienst der geloovigen stichten, oprigten. Ook bij R. v. Eijs.

تڭر **tègoer** I. en het volgende woord **togor** is hetzelfde. *Mènègoer*, zacht bestraffend toespreken, wat men ook doet als men gasten ontvangt, b. v. met hun te verwijten, dat ze er in zoo lange niet geweest zijn. Ook iets verkeerds in de kleeding aanwijzen of iemand zeggen wat er aan zijne kleedij hapert, b. v. *tègoer olih toewan hamba barang jang tiada patoet pakeijan hamba ini.* Sadj. Mal. *Tègoer sapa*, iemand toespreken en naar zijn welstand vragen, of, zooals bij de Maleijers de gewoonte is, vragen wie hij is, van waar hij komt en waar hij heen gaat, b. v. *siapa èntjik; darimana datang; hèndak kamana?* - Verder *tègoer sopan*, ingetogen in spreken en benemen. *Mènègoeri*, Sri Rama pag. 53.

تڭغ **tègang**, ook: gestrekt en van netten. *Angin tègang kèlat*, e. stijve koelte, s. v. wind. Sadj. Mal.

تڭف **tègap** I. Ook: sterk, stevig van een wapen.

II. regtop van zitten of staan. Zie *tèga* [Jav. *djèdjèk*, id.]

تڭق **tègok**, en niet *togok*, slok, teug. [Jav. *tjègok*, id.]

تڭل **tègal**, om reden, uithoofde, oorzaak. [Daj. id. V. *agar.*]

تڭه **tègah** I. moet **tèga** zijn. Zie ald.

تڭه **tègoeh**. Voeg bij: *tègoeh dèngan kata*, woordhouden. Sri Rama pag. 98. *Tègoeh dalam iman*, in het geloof vaststaan, volharden. *Tègoeh satianja*, onwankelbaar is zijne trouw. Hik. Abd. pag. 23 en 24. *Tègoeh-tègoeh*, goed stevig, zeer stevig. *Mènègoehkan*, verzekeren, stevigen; *mènègoehkan pèrdjandjian*, een verbond bevestigen.

ع **tèla**, drukken, b. v. de snaren van een instrument met de vingers drukken,

Digitized by Google

de zijden van het ligchaam drukken door de handen in de zijden te zetten. *Bĕrdiri bĕrtĕlakan pinggang kadoewa tangannja.* Hang T. [Skr. *tala*, de snaren der luit drukken.]

تلافق **tĕlapak**, ook de holligheid van de hand.

تلاڭ **tĕlaga**, ook: kuil, put. Soms in de plaats van *pĕrigi*, b. v. *bĕbĕrapa kapala orang bĕrkaparan didalam pĕrigi itoe; maka sĕmbah Aboe Tamam: Ja Toewankoe, Sjah Alam! kapala apakah jang banjak didalam tĕlaga ini?* Hik. Ab. Tam. *Tĕlaga kĕmoedi*, roerboom. *Tĕlaga tahi*, strondput; b. v. *didalam taman hampir tĕlaga tahi itoe tĕmpat sĕgala dajang-dajang kasoengei.* Hang T. Dit geeft wel een verheven denkbeeld van het hofleven, den tuin en de hofdames van Malaka's Sulthan! Verder: *tĕlaga soelang*, walmput van eene lamp gespr. *tĕlaga* wordt ook figuurlijk gebruikt; b. v. *tĕrbit daripada tĕlaga orang pandei.*

تلت **tĕloet** I. knie = *loetoet.* - *Bĕrtĕloet*, knielen en niet »hurken enz." *Bĕrtĕloetkan kakinja kiri dan mĕndirikan kakinja kanan*, is: den linkervoet doen knielen en den regter laten staan, zooals een schutter, die een zeker schot wil doen. Zie verder Sri Rama pag. 121, reg. 5 v. o. *Tĕrtĕloet*, geknield. Hang T.

II. doordringen van water in iets. Pĕl. Abd. pag. 63.

تلر **tĕlor.** *Tĕlor boewaja*, is ook de naam voor een soort van ovaalrond, twee voet hoog, aarden watervat. *Poesat tĕlor*, de tred van den haan aan een ei. *Koebis tĕlor*, eene soort van kool. *Tĕlor asin*, gezouten eijeren. Het inzouten van eijeren schijnen de Javanen en Maleijers van de Chinezen te hebben geleerd, daar nu nog duizenden uit China te Singapoera worden aangevoerd. *Sa'pĕrti tĕlor dihoedjoeng tandoek.* Sprw. *Sa'pĕrti tĕlor doewa sa'bandoeng*, *pĕtjah satoe*, *pĕtjah kadoewanja.* Sprw. Zie de Mal. sprw.

تلة **tĕling** I. zal wel *tĕbing* moeten zijn. Zie ald.

II. Zie daarvoor *tĕmpoeling.*

تلڠكف **tĕlangkoep.** Zie *tangkoep.*

تلڠكي **tĕlangkei.** Welligt van *tangkei*; dus: iemand die voor *tangkei*, steel, dient. Zie ald. Ook aanleiding, b. v. tot toorn: *datanglah tĕlangkei moerka akan dia.* Sadj. Mal.

تلفق **tĕlĕpoek**, van blad- of klatergoud voorzien. *Badjoe* —, een neteldoeksch baadje, waarop bloemen van bladgoud zijn aangebragt. Welligt van *tĕpoek*, slaan, kloppen. Zie ald.

تلق **tĕlak**, op iets leunen, moet *tĕla* zijn. Zie ald.

تلوكف **tĕloekoep (?)** *Tĕloekoeplah ĕngkau; maka pĕrahoenja itoepon tĕloekoeplah dalam laoet.* Abd. schets wrdb. Welligt = *tĕlangkoep?*

تلكو **tĕlĕkoe**, krom gebogen van houding; b. v. *ada bĕrbangkoe; disitoelah si Bongkok doedoek bĕrtĕlĕkoe*, het was van een bank voorzien; daarop zat de bultenaar in gebogen houding neder. Sj. Ibr. b. Chas.

تلنتڠ **tĕlĕntang**, en niet *tĕlantang.* Grndw. *ĕntang.* Zie ald.

تلنجغ **tĕlandjang; — *boegil***, moedernaakt, spiernaakt. — ***boelat-boelat***, geheel naakt.

Digitized by Google

تلو **tĕlau**.-*Biroe tĕlau*, gewoon blaauw, niet donker en niet licht.

تليدر **tĕledoer**, slaapkop, grndw. *tidoer*, en niet PORT. b. v. *dalam pèkèrdjaän ĕngkau tèledoer sadja*, bij het werk zijt gij slechts een slaapkop.

تليغ **tĕlinga**; — *rahat*; de kruk van een spinnewiel.

تليفق **tĕlepak**; *boenga* —, soort van waterplant en bloem. *Tèlinganja sa'-pĕrti tèlepaḳ lajoe*, zijne ooren zien er uit als verwelkte *tèlepaḳ*-bloemen. Abd. schets wrdb. Hetzelfde als bij *tèlipoeḳ* is opgegeven. Zie ald.

تم of تيم **tim**, eene soort van soep of bouillon [JAV. *sĕgå tim*, rijst in een kroes, blikken doos of besloten pot gekookt met een stuk kip er in.]

تمب **timba**, aker, putemmer. *Mĕnimba*, putten, waterscheppen met een aker. *Mènimba roewang*, — *pĕrahoe* en — *ajar roewang* (Hang T.) het water uit het scheepshol (*roewang*) scheppen, uithoozen. *Mènimba roewang* wordt ook gezegd van den wind, als hij van ter zijde in de zeilen komt. Zie Bijdr. T. L. en Vk. 1867, pag. 402 noot 5. *Daoen timba tasiḳ*, soort van plant. Abd. schets wrdb.

تمباكل **tĕmbakoel**, soort van zeevisch, met dikken kop, die bij een mandje (*bakoel*) vergeleken wordt, en van voren twee zwabbers of dikke zwemvinnen heeft. Bij laag water springt hij in gezelschap van vele anderen als een kikker in den modder rond.

تمباكو **tĕmbakau**, en niet *tĕmbakoe*, uitgesproken.

تمباڭ **tĕmbaga**; — *poetih*, blik, = *ajan*. Zie ald. Voor »zink" zie *timah*. *Kitĕmbaga* wordt op R. de doerian wel genoemd doch anders niet bekend. *Tèmbaga pĕroenggoe*, rood koper. Hang T. [JAV. *pĕroenggoe*, klokkenmetaal] *boenga tèmbaga*, soort van bloem.

تمبت **tambat**; *bèrtambatan rangka*, naast elkander in gelid, van rijden, gaan, etc. Sri Rama, pag. 119. *Tambatan hati*, een band, die het harte bindt. *Djikalau kasih sama bĕrtambat*, indien beider liefde zich vasthecht. Sj. Ibr. b. Chas.

تمبس **tĕmboes**, en niet **tamboes**, door en door, geheel doordrongen. *Tĕroes tĕmboes*, regelregt er doorheen; *tĕmboesan*, tunnel, loopgraaf, waterleiding, gazleiding, enz.

تمبس **tamboes**; *orang* —, de naam, die gegeven wordt aan een volksstam, die in schuitjes woont, = *orang laoet*. Zij moeten onderscheiden zijn van de *orang sèkanaḳ* en *orang sèkah*.

تمبس **timboes**; *mènimboes*, bedelven, met aarde een kuil of gat in den grond toestoppen. *Mĕnimboes rat-rat*, een kuil digtstoppen en vast aanstampen; — *gèmboer*, losjes aanvullen met aarde, b. v. bij het planten van een boom. *Sa'tèlah ditanamkan majit itoe, maka ditimboeslah dèngan tanah*, Abd. schets wrdb. *dan pada koetika soedah ditimboes ḳoeboer itoe*, Hik. Ab. Tam. *tèlaga itoe tiada bèrajar, karèna soedah disoeroeh radja timboes dèngan tanah*, Hang T. *ditimboes olih ombaḳ*, door de golven bedolven.

تمبغ **tambang**, II. *mènambang*, overvaren. *pĕrahoe tambangan*, ook: overhaalschuitje, *oewang* —, overvaargeld, ook vracht, passage.

تمبغ **tamboeng**, onbeschoft; *mènamboengi*, onbeschoft behandelen; *pĕrtamboeng*, lompert, vlegel.

تمبغ **timbang**; *timbang mènimbang*,

Digitized by Google

wikken en wegen; *timbangan*, weegschalen; *batoe* —, gewigten; *timbangan pĕrahoe*, bakspier, doove jut.

تمبغ **toembang**, kan ook van menschen en vaartuigen gezegd worden, b. v. *njatalah pĕrahoe moesoeh lakoenja... marilah kita toembangkan*, aan deszelfs bewegingen blijkt het een vijandelijk vaartuig te zijn.... komt laat ons het omgooijen. Hang T.

تمبق **tambak**; *mĕnambaḳ*, ook vullen met puin of iets dergelijks; dempen, b. v. *maka lĕmbah itoe ditambaḳnja*, zij nu vulden dat dal, = *timboes*. Zie ald.

تمبق **toembaḳ**. Voeg bij: *toembaḳ kĕring*, figuurlijke uitdrukking voor een gierig of vasthoudend mensch. *Bĕrtoembaḳ-toembaḳ*, met lansen spelen. Hang T. Verder: *toembaḳ mĕnoembaḳ; bĕrtoembaḳ-toembakan. Mĕnoembaḳ* wordt ook gebezigd van het steken met een *lĕmbing*, b. v. *djika tiada lĕmbing ini koetoembaḳkan didada*. Sadj. Mal.

تمبق **toemboek**; I. *mĕnoemboeḳ*, ook boksen en vloeistoffen stampen, karnen; b. v. *maka ajar panas itoepon ditoemboeḳ-toemboeḳnja sampei mĕndjadi sĕdjoeḳ*. Abd. Schets wrdb.

تمبق **tembok**, ook: beer, hoofd, wal van steen. *Kaki tembok*, grondslag, fondament, ook figuurlijk, b. v. de grondslag voor een zeker werk. Hik. Abd.

تمبق **tĕmboek**, hol van tanden of kiezen, door de wormen uitgevreten, een gat ergens in, b. v. *pĕrahoenja itoe soedah ditĕmboeḳkan orang*, men had zijn vaartuig doorboord, er een gat in geslagen.

تمبل **tamboel**; I. komt ook dikwerf voor in de beteekenis van dessert, nageregt, bestaande in koekjes, confituren, thee en andere dranken. Hang T.

II. *pĕnamboel*, tooverij, b. v. *Habislah diadjarkan sa'kaliannja rata, Kĕbab pĕnamboel djangan dikata*, in alles werd hij ten einde toe onderwezen, gezwegen nog van de onkwetsbaarheid door tooverij. Sj. Abd. Moel. pag. 5 reg. 4.

تمبل **tĕmboel**, soort van broodvrucht, met groote, eetbare pitten, *artocarpus ineisa*. [Jav. *kĕloewih*, id.]

تمبل **timbal**; *doedoeḳ bĕrtimbalan dĕngan*, op gelijke hoogte, d. i. gelijk in rang, zitten met.

تمبل **timboel** I. *bĕras timboel*, rijst, die door de klander is uitgegeten. Zoo genoemd omdat ze, in het water gedaan, boven drijft.

II moet *tĕmboel* zijn. Zie ald.

تمبلغ **tĕmbĕlang**, bedorven van eijeren, die eenige dagen bebroed en daarna koud geworden zijn, waarin het vruchtbeginsel half tot ontwikkeling is gekomen.

تمبلن **tambĕlan**, de naam van een eilanden-groep oostwaarts van Riouw.

تمبلق **tĕmbĕloek**, soort van worm, die door de orang laoet gegeten wordt; *ija-itoe hoelat sa'pĕrti tjatjing roepanja, dimakan olih orang laoet*. Abd. schets wrdb.

تمبولق **tĕmbolok**, krop van een vogel, maag of pens van een koe of buffel, maag van een mensch. - *Tĕmboloḳ hajam atau lĕmboe karbau*. - *Bĕloemkah kĕnnjang tĕmboloḳmoe?* Abd. schets wrdb. *Maka kĕna poela hajam paḳ Sĕmboelang pahanja dan lehernja, habislah bĕrhamboeran padi pada tĕmboloḳnja itoe*. Hang T.

Digitized by Google

تمبن **tamboen**, I. en niet *tĕmboen*, vet, goed in 't vleesch, ook poezelig. Wordt zoowel van menschen als van dieren gezegd. *Mĕnamboenkan diri*, zich vetmesten.

II. Soort van plant.

تمبوسو **tĕmboesoe**, soort van boom, die goed, hard en zwaar timmerhout oplevert. Soorten zijn: *tèmboesoe kapoer*, — *kètam*, — *pasir*, — *rĕna*, — *talang* en — *tĕmbaga*.

تمبوكر **tĕmbokor** = *bokor*. Zie ald. *Maka dipĕrboewatnjalah tèmbokor akan tĕmpat ija makan*. Abd. schets wrdb.

تمبون **tamboeni**, niet »de navelstreng", maar de moederkoek. Volgens mijn Schr.

تمبه **tambah**. Voeg bij: *tambah mènambah*, vermenigvuldigen, multipliceren. - *Tambahan poela*, daarenboven, bovendien, wat meer is, hoeveel te meer, = *istimewa poela*.

تمبه **timboeh**, beer, hoofd, wal. Zie *tembok*.

تمبه **toemboeh**; *katoemboehan*, de pokken; — *djintan*, de waterpokken; — *darah*, de echte pokken; *toemboeh-toemboehan*, planten, gewassen in het algemeen, onderscheiden van *tanam-tanaman*; planten, die met de handen geplant zijn; *toemboeh pĕrkataän*, woordvorming. Hik. Abd. pag. 47 en 48.

تمبي **tambi**, titel aan de Mooren of Klinganezen te R. en Sing. gegeven, beteekenende: jongere broeder, jong maatje. Het wordt door ouden en aanzienlijken soms kwalijk genomen als zij daarmede worden toegesproken, hoewel wij het algemeen gebruiken.

تمبيكر **tĕmbikar**, en niet *tambikir*, verglaasd aardewerk, porselein en ook glaswerk. 't Wordt wel in de beteekenis van »potscherf" gebruikt, mits die scherf van glas, porselein of verglaasd aardewerk is. *Tĕmbikar katja*, glaswerk; — *tanah*, verglaasd aardewerk; — *bètoel*, porselein; *hèndaḳlah sa'pèrti tĕmbikar, pètjah satoe, pètjah samoewanja*, Sprw. Hang T. beteekenende: met elkander leven of sterven, trouw blijven tot in den dood.

تمبيلغ **tĕmbilang**, op R. onbekend.

تمف **tampa**; 1. *mĕnaroeh tampa*, iets tegen iemand hebben; *ditampanja orang itoelah jang mĕntjoeri*, hij hield hèt er voor dat die man de dief was; *tampaännja itoe salah*, zijne opvatting was verkeerd. Abd. schets wrdb.

3. moet *tĕmpa* zijn.

تمف **tĕmpa**, smeedsel, hamering; b. v. *kèris pendeḳ tĕmpa Malaka*, een korte kris van Malaka's smeedsel. Hang T. *tĕmpawan*, geslagen, gesmeed, b. v. *èmas tĕmpawan*, geslagen goud. *Mĕnèmpakan*. Sj. Ibr. b. Chas.

تمف **timpa**, op iets vallen, *timpa mĕnimpa*, boven op elkander vallen, b. v. het eene is gevallen en het andere valt er weêr boven op.

تمفارس **tĕmparas** (?) *bèrtĕmparasan* (?) b. v. *bèbèrapa nagèri jang hèndaḳ bèrlawan dèngan goewèrnĕmen bèlanda maka samoewanja bèrtĕmparasan*. Mal. Zam. pag. 57.

تمفاوس **tĕmpaoes**, het muscusdier en de muscus, *moschus orientalis*, [Jav. id.] *tĕmpaoes ija-itoe nama satoe obat*. Abd. schets wrdb.

تمفاون **tĕmpawan**, afgel. van *tĕmpa*. Zie ald.

تمفال **tĕmpala**; zie *oelan*.

Digitized by Google

تمفايغ **tĕmpajang**, en niet *tèmpajan*, groot aarden watervat. *Boewah tĕmpajang*, soort van vrucht, welks vleesch geheel zonder smaak is en welks pit een dronkenmakende kracht heeft. Vandaar: *Oepama boewah tĕmpajang, dimakan maboḳ diboewang sajang.* Sprw.

تمفت **tĕmpat**; — *toempah darah*, geboorteplaats, zoo genoemd om de bloedstorting bij de geboorte van een kind. Hik. Abd. pag. 12 en and. *tĕmpat nasi dan goelei*, de plaats, waar men zijn onderhoud vindt, b. v. *karèna tĕmpat nasi dan goelei neneḳ diroemahnja itoe.* Hik. Sĕr. Bajoe.

تمفر **tampar**; *tamparan*, ook het wegslaan met de vlakke hand, b. v. *loeroetan boekannja tamparan*, het was afstroopen niet afslaan (van de muggen) Pĕl. Abd. pag. 62. *tamparankah atau loeroetan.* Abd. schets wrdb. *mĕnampar paha*, van verdriet of ontsteltenis zich op de dijen slaan = ons: op de borst slaan. Hang T. *tampar hantoe*, soort van geneesmiddel uit het plantenrijk; volgens anderen *sĕpĕrhantoe.*

تمفس **timpas**, en niet *tampas*, effen, slecht van het water. *Soeroet timpas*, volkomen eb, geheel laag water. Ook in Abd. schets wrdb.

تمفس **tampas**; *mĕnampas*, gelijk afhouwen, afhakken, afbeitelen, zooals een balk met een bijl, een kokosnoot met een *parang.*

تمفس **tempoes**, wordt gezegd van dingen, die met hun kleinste vlak op iets anders staan of dat vlak tot voet hebben, b. v. een beker, kopje, spits toeloopende poot van eene kast, enz. het is het tegenovergestelde van *datar.* Zie ald.

تمفغ **tampang** I. koperen muntstuk, oudtijds in gebruik, ter waarde van 4 dubbeltjes of $\frac{1}{10}$ dollar of 40 duiten. Ook een koek van *gĕtah pĕrtjah.*

II. mogelijk wel een kooi, b. v. *tampang boeroeng.* Abd. schets wrdb.

III. is goed; b. v. *loewas kotanja pada sa'pĕnampang sa'hari bĕrlajar.* Sadj. Mal.

IV. soort van boom, zeer geschikt voor scheepsmasten, b. v. *pohon tampang itoe tĕrlaloe eloeḳ dipĕrboewat tijang.* Abd. schets wrdb.

تمفغ **tampoeng** I. ook opvangen, verzamelen in een bamboezen koker, van palmsap, b. v. *tampoeng artinja tadah sa'pèrti nira.* Abd. schets wrdb. = *ampoe.* Zie ald.

II. *tampoeng mĕnampoeng*, kleine lapjes van verschillende kleur aan elkander naaijen om daarvan een lappen- of bedelaarsdeken te maken.

تمفغ **tempoeng**; *mĕnempoeng*, werpen op een bepaald doel, b. v. met aarde iemand in het aangezigt, met een steen naar een ander voorwerp. *Tempoeng*, werpsteen, b. v. *sa'pĕrti tempoeng mĕnoedjoe djih.* Sprw.

تمفغ **timpang**, ook mank, kreupel, *Bĕrtimpangan*, niet bij elkander passen, zoodat het er mank, kreupel uitziet, b. v. *bĕrtimpanganlah roepanja laki-laki dĕngan pĕrampoewan itoe*, die man bij die vrouw ziet er kreupel uit, d. i. die man past niet bij die vrouw. Abd. schets wrdb.

تمفق **tampaḳ**, en niet *tèmpaḳ*, zigtbaar van een voorwerp en ook zien kunnen van het oog. *Nampaḳ* id. *antara nampaḳ dĕngan tiada*, tusschen zigtbaar en niet zigtbaar in, half zigtbaar;

Digitized by Google

soedah tampaḳ akan dakoe dĕngan tropongnja, zij hebben ons in 't gezigt gekregen met hunnen kijker. Pĕl. Abd. *maka matanja jang boeta itoepon tampaḳlah*, en zijne oogen, die blind waren, konden zien; *kamana ĕngkau pĕrgi, tiada tampaḳ sakian lama*, waarheen zijt gij geweest, dat gij in zoo lange niet te zien waart. Abd. schets wrdb. *tampaḳ mĕrĕndam*, zigtbaar als in het water gezonken, even boven de oppervlakte van het water zigtbaar, b. v. een schip of land in de verte, b. v. *goenoeng Malaka tampaḳ mĕrĕndam roepanja*. Hang T. *tampaḳ*, ook: er uitzien als, zich voordoen, gehouden of aangezien worden voor, *kami tampaḳ*, het kwam ons voor als. *Mĕnampaḳkan*, doen zigtbaar worden, ten toon stellen, te koop loopen met; toonen. *Mĕnampaḳkan goesar*, boosheid toonen, d. i. zich boos toonen, laten blijken dat men boos is.

تمفق **tĕmpiḳ** en niet *tampiḳ; bĕrtèmpiḳ*.

تمفق **tampoeḳ**, deksel, bedekking, b. v. *tampoeḳ gĕrei dan pètĕrana*, de bedekkingen aan de zijden van die zetels. *Tampoeḳ bantal sĕraga dan tilam*, de versierde bedekselen aan de zijden van staatsiekussens en bedden. *Tampoeḳ*, ook het dekseltje, waarmede de schelp van sommige hoornschelpdieren gesloten is. Ook de stoel of schulp, waarop de vrucht aan den steel zit; *tampoeḳ boewah-boewah, — manggis, — poesat*. Abd. schets wrdb. Ook de korte steel, die aan aarden potten en pannen gebakken is.

تمفق **toempoeḳ**, ook: groep, gezelschap. *Sa'toempoeḳ sa'toempoeḳ*, bij afzonderlijke groepen. *Roemahnja itoepon bĕrtoempoeḳ; sa'toempoeḳ kĕna, sa'toempoeḳ tiada kĕna*. Abd. schets wrdb. *Majin toempoeḳ*, eene soort van spel.

تمفل **tampal**, opgezette lap, lap ter verstelling; *daoen tampal bĕsi*, soort van geneeskrachtige bladeren.

تمفل **tampil**. Ook gebruikt voor het voorwaartsrukken van rijtuigen en olifanten. Sri Rama, pag. 98 en Sadj. Malajoe.

تمفل **tempel**; *bĕrtempel*, belenden, palen aan, b. v. van het eene huis aan het andere. *Daging mĕnempel*, moesjes, kleine uitwassen, wratten op het ligchaam. Zie ook *andang* en *tahi*.

تمفلق **tĕmpĕlaḳ**, en niet *tampĕliḳ*, bestraffing, overtuiging van verkeerdheid. *Kĕna tĕmpĕlaḳ, bĕrtèmpĕlaḳ, mĕnèmpĕlaḳ, — kan*.

تمفن **tampan**, II. gunstig, voordeelig, geschikt van ligging of werk, b. v. *dan lagi kadoedoekannja poelau itoe tĕrlaloe tampan*, ook is de ligging van dat eiland zeer gunstig, *adapon pĕrboewatannja barang sa'soeatoe itoe bĕrpatoetan, sĕrta manisnja dan tampannja*, elk stuk werk van hem was naar behooren, benevens lief en geschikt.

تمفمفغ **tĕmpampang**; *daoen —*, bhas. tab. soort van geneeskrachtige bladeren, = *kètang-kètang*. Zie ald.

تمفن **tampin**, zakje van sagobladeren, gedraaid zooals een peperhuisje van papier; op R. uitsluitend gebezigd om er sagoe in te doen. Vergel. *lampin*.

تمفو **toempoe**, en niet *tampoe; bĕrtoempoe*, de linkervoet vooruitsteken en tegen den grond drukken om b. v. met kracht een boog te kunnen spannen, of een sprong te nemen of met juistheid een geweer af te schieten. *Maka Sri Rama*

Digitized by Google

pon bĕrtoempoe laloe mĕmanahkan. Sri Rama pag. 113. *Toempoeän*, steunpunt, al waar het einde van iets tegen aankomt, ook de plank aan het voeteneinde van een bed; *toempoeän orang*, de plaats waarheen zich veel menschen begeven, plaats van bijeenkomst; *toempoeän haroes*, de schoeijing waartegen de golven aanslaan. Voeg bij: *mĕnoempoekan.*

تمفوا **tĕmpoewa**, soort van meesje, dat een zeer kunstig nest bouwt. Zie Pĕl. Abd.

تمفولغ **tĕmpoeling**, geen »bamboezen", maar houten speer met ijzeren punt, ook: enterhaak, Hang T. en een prikkel om vee aan te drijven. [Jav. *tjĕmpoeling*, geen »harpoen", maar ook een soort van lans.]

تمفوي **tĕmpoewi.** Deze vrucht komt ook op R. voor en is rood van schil, zuur van smaak.

تمفويغ **tĕmpoejoeng**, soort van plant, die als onkruid tusschen het gras groeit, met bladeren en bloemen als die van onze paardebloem. Zij wordt als geneesmiddel gebruikt. [Jav. id.]

تمفويق **tĕmpoejak**, gegistte doerianvrucht, een verzuurde brij van doerian.

تمفه **tampoeh**, I. Ook het aanvallen van den wind en het water. *Katampoehan*, aangevallen worden. Abd. schets wrdb.

تمفه **toempah**; *tĕmpat toempah darah*, geboorteplaats. Zie *tĕmpat.* - *Itoelah nagĕri toempah darahkoe;* Abd. Schets wrdb. *Adapon nagĕri jang tĕmpat akoe toempah darah.* Hik. Abd. pag. 12.

تمفه **tĕmpah**; = *pandjar*, voorschot, *mĕnĕmpah*, voorschot geven. *Tĕmpah mĕnĕmpah.* Zie ook *tĕmpoeh* II.

تمفيس **tĕmpias**; instuiven, binnendringen van den regen, de golven enz.

تمفينس **tĕmpinis**, soort van boom met goed, hard, roodgekleurd timmerhout.

تمن **tĕman**, wordt ook als pers. vnw. 2e pers. gebezigd, vooral bij kinderen, b. v. *tĕman tiadalah kĕtahoeï; maka djawab sa'orang lagi: Tiada tĕman lihat?* Hik. Aboe Tam. *Bĕrtĕmankan*, tot medgezel maken, b. v. *sĕhaja bĕrtĕmankan dia sampei karoemahkoe*, ik had hem tot mijn medgezel gemaakt tot aan mijn huis.

تمو **tĕmoe** I. *mĕnĕmoekan*, ook: doen overeenkomen b. v. *mĕndjahit dia dĕngan ditĕmoekan tjorak-tjorak itoe*, hetzelve naaijen, zoodat de kleuren overeen komen. *Pĕrtĕmoeän*, ook: bezoeking; *ditĕmoeï*, Hik. Aboe Tamām.

II. e. s. v. plant, die op de kurkuma gelijkt, doch daarvan in vele opzigten onderscheiden is. De wortel wordt als geneesmiddel en als specerij in de spijzen gebruikt. Soorten zijn: *tĕmoe lawak* en — *koening.*

تمولق **tĕmoeloek**, beter *tĕmbolok.*

تميكو **tĕmekar** = *tĕmbekar.* Beiden in gebruik.

تن **toen**, heer, titel van Mal. hoofden. Hiervan afgeleid *pĕtoenan*, de heerenstand, dat dikwerf in de Hang T. voorkomt. *Toen Tedja*, de naam eener prinses in de Sjadjarah Malajoe.

تنت **tinta**, inkt. Meer gebruikelijk op Java. Op R. *dawat.* Zie Arab. wrdl.

تنت **tĕnat**, verdrukking, lijden, leed uitstaan.

تنتت **toentoet**, ook: eischen, vorderen; b. v. *djika ditoentoet olih jang*

Digitized by Google

ĕmpoenja harta, als het opgeeischt wordt door hem, wien het goed toebehoort; *mĕnoentoet hoetang*, schuldvorderen; — *pèrbalasan*, voldoening eischen; — *djandji*, de vervulling eener belofte vorderen; — *bela*, bloedwraak oefenen; *pĕnoentoet bela*, bloedwreker; *toentoetan*, het nagejaagde, beoogde, b. v. *soedah mĕndjadi toentoetan; mĕndjadi toentoetanlah kèlak sampei akoe bèsar.* Abd. schets wrdb.

تنتغ **tĕntang**, (grndw. *ĕntang*, zie ald.) ook: nopens, betreffende; *tĕntang pèrkara itoe*, betreffende die zaak. *Bèrtèntang ka-*, in de rigting van of naar; *Bèrtèntangan dèngan*, vlak tegenover iets, dat ver af is; anders beter *bèrhadapan dèngan*, b. v. *doedoek bèrtèntangan dèngan boekit itoe. Tèntang* ook juist van eene plaats, b. v. *kènalah tèntang kapalanja*, het trof juist zijn kop; *djangan hilang tĕmpat tèntang mana ĕngkau batja*, laat de plaats (in het boek), juist waar ge gelezen hebt, niet verloren gaan; *tĕntang mana roemahnja*, waar staat zijn huis tegenover; *tèntangan*, ook: in tegenoverstelling van.

تنتغ **tinting** I. en niet *tĕnting; mĕninting*, iets b. v. meel, stofgoud, rijst enz. op een schuin gehouden wan (*niroe*) kloppend schudden, opdat het grove zich van het fijne afscheide. Ook Abd. schets wrdb. [Jav. id.]

II. *bèrtinting*, schuddend van den gang; b. v. *ija bèrdjalan bèrtinting.* Abd. schets wrdb.

تنتة **toentoeng** I. soort van zeeschildpad.

II. de punt van een kris; b. v. *maka-toentoeng kĕrisnja itoepon patahlah, sèbab tĕrtikam ditoelang*, en de punt van zijn kris brak af, omdat hij op het been stak. Abd. schets wrdb.

تنتو **tĕntoe**; *mĕnĕntoekan*, bevestigen, vaststellen, verzekeren, uitmaken, sluiten van eene rekening enz. b. v. *orang jang bèrakal sadja dapat mĕnĕntoekan dia*, alleen iemand, die verstand heeft, kan dit uitmaken. *Mĕnĕntoekan kira-kira = mĕndjèlaskan kira-kira*, eene rekening sluiten, afrekenen.

تنجغ **tandjoeng**; *pohon tandjoeng*, s. v. fraaijen boom met welriekende gele bloemen en eetbare vruchtjes, zoo genoemd, omdat hij bij voorkeur op de aan de zeelucht blootgestelde uithoeken groeit en bloeit; *boenga* —, de bloemen van dien boom; *boenga — biroe*, blaauwe tandjoengbloemen (?) Sadj. Mal. *Tèmpat tandjoengan*, eene plaats met een landpunt. Sri Rama pag. 136.

تنجغ **toendjang**, de armen of sprieten, waarmede parasieten zich aan de boomen vasthechten. Ook scherpe uitstekende punten, 't zij in den grond, 't zij in het water; b. v. *ija djatoeh bètoel tĕrtikam ditoendjang; bèrtjĕrantjangan toendjang dalam soengei.* Abd. schets wrdb. *Daoen toendjang*, bladeren, die aan de luchtwortels groeijen en als medicijn worden gebruikt.

تنجق **toendjoek**; *mĕnoendjoekkan moeka*, zijn gezigt laten zien; d. i. zich vertoonen, een bezoek brengen.

تنجو **tindjau**; *mĕnindjau*, ook gluren, b. v. *maka ditindjaunja akan dia dari tjĕlah dinding*, en hij gluurde naar hem door de reten van den wand. Abd. schets wrdb.

تند **tanda.** Voeg bij: *tanda mata*, gedachtenis, geschenk tot aandenken; —

Digitized by Google

hidoep, id. Hik. Abd. — *tangan*, handteekening.

تند **tenda**, tentje, zonnetent, zooals op schepen en sloepen wordt gebruikt; ook de hemel van een ledikant enz.

تندس **tandoes**, braak, van land; *padang* —, braakland, onbebouwde vlakte. *Nagĕri itoepon tĕranglah sa'pĕrti padang tandoes.* Abd. schets wrdb. Anderen *tandas*.

تندس **tindis**. Volgens Abd. schets wrdb. *tindas* (?); *orang itoe doedoeḳ mĕnindas toema; mĕnindas koetoe.*

تندغ **tandang** 1 bezoeken, visites maken, doch niet met een bepaald doel, zoo hier en daar tot zijn vermaak heengaan. *Sĕhaja bĕrtandang-tandang sadja kamari*, ik kom hier telkens maar eens heen; *pĕnganten itoe bĕrandang karoemah mĕntoewanja*, de bruid wandelt eens naar het huis harer schoonouders. Abd. schets wrdb. *Sibĕlang mĕnandang desa*, de gevlekte (bok) bezocht tot zijn vermaak het land. Mal. kinderspelen. *Dibawa bĕrtandang*, meê op bezoek, meê uit nemen. Sj. Ibr. b. Chas. *Kota tandang*, de omheinde plaats, waar veel menschen komen, waar veel verkeer is.

tandang, 2. in eens, alles bij elkander, b. v. *djoewal tandang*, in één koop alles verkoopen, b. v. de geheele lading van een schip in eens verkoopen en niet bij gedeelten.

تندغ **tĕndang**; trappen, schoppen, maar niet achteruit. *Mĕnĕndang*, ook terugkaatsen van een bal.

تندغ **tanding**; *mĕnanding*, ook bieden, b. v. *ditandingnja boewah djamboe itoe doewa sa'doewit*, hij bood voor de twee djamboe-vruchten één duit, eigenl. hij vergeleek die twee vruchten met één duit. Voeg bij: *bĕrtanding*, Sri Rama, pag. 39, 90. *bĕrtanding-tanding*, id. pag. 89.

تندغ **toendoeng**; *orang bĕrdjalan bĕrtoendoeng-toendoeng* (?) *kasana kamari.* Abd. schets wrdb.

تندق **tandak** is Jav. De Maleijers verstaan er dan ook slechts den Javaanschen dans onder. Zie *tari.*

تندق **tandoeḳ**. - *Koetjing bĕrtandoeḳ, bĕlanda bĕrsoenat, bĕharoe dibajarnja oewang itoe*, als de katten hoornen dragen, en de Hollanders besneden worden, dan zal hij eerst zijn schuld betalen. Abd. schets wrdb. Dit is eene algemeen gebruikte spreekwijze, ook op Java bekend.

تندق **toendoeḳ**; *mĕnoendoeḳkan tĕngkoḳ*, den nek buigen. *Alamat toendoeḳ*, teeken van overgave.

تندو **tandoe**. - Ook *tandoeän*, b. v. *dan mantri kaĕmpat pon najiklah ka-atas tandoeännja.* Hang T.

تندة **tindih**; *tindih kasih*, zie bij *djahit.*

تندة **toendah**, visch-angel. — *laoet*, zee-visch-angel. Pĕl. Abd. pag. 20.

تنغ **tĕnang**, ook: kalm, bedaard.

تنغ **tĕnoeng**, zien, turen naar iets, dat niet zigtbaar is, b. v. de gedachten des harten, de dingen der toekomst. Dit woord staat in verband met *rĕnoeng* en *mĕnoeng*. *Pĕtĕnoeng*, soort van ziener, waarzegger.

تو **toe**, in gedichten verkorting van ايت *itoe*.

تو **to** (?) b. v. باسه تو Abd. schets wrdb. Welligt تو *tok*. Jav. slechts, alleen, b. v. *sĕgå tok*, alleen maar rijst.

توا **toewa**, oud. Hier in te voegen wat op pag. 77 van Pijn. staat.

Digitized by Google

توام **toewam**, duivelbannen door middel van spuwen. Hik. Abd. pag. 19. Ook drukken van de ligchaamsdeelen of een buil om het bloed een goeden loop te geven. *Ditoewamnja sĕgala toeboehnja dĕngan haboe panas*, hij drukte of wreef zijn gantsche ligchaam in met warme asch. Abd. schets wrdb.

توبر **toebir**; de diepte, waar het strand bij eb niet droog loopt, doch die wel peilbaar is.

توبوه **toeboe-toeboe**, zal wel *tĕboe-tĕboe* moeten wezen, daar sommige gevesten van krissen den vorm van suikerrietgeledingen hebben.

توبه **tobah**; *mĕnobah*, planten met wortel en al uitrukken.

توبه **toeboeh**. Ook gebezigd in de beteekenis van eigen, b. v. *nama toeboehnja*, zijn eigen naam. Sj. Ibr. b. Chas. *sa'toeboeh*, figuurlijke uitdrukking voor bijslaap; *bĕrsa'toeboeh*, den bijslaap uitoefenen. Gebruikt van vorsten sprekende.

توبی‌ه **toebei-toebei**, en niet *toebi-toebi*. - *Tikam dipĕrtoebei-toebeinja*, hij herhaalde de krissteken; *dipĕrtoebei-toebeinja gotjoh*; hij herhaalde het stompen; *salah pĕrboewatan dĕngan dipĕrtoebei-toebeinja*, hij handelde verkeerd en dit werd door hem herhaalde malen gedaan. Hang T. Zie ook *toeroet*.

توتر **toetoer**, praten, keuvelen, babbelen, en niet „een geregeld verhaal doen."

توتغ **totong**. Welligt verbastering van *tontong* II. Voor regt voortschieten bij het zwemmen van een krokodil, enz. zegt men op R. *sĕnjonjong*. Zie ald.

توتف **toetoep**, ook achterhoede, b. v. *dan sakeinja bĕrdjalan kĕmoedian mĕndjadi toetoep*. Hang. T. *Toetoep djĕnang*, een platte balk, die dient om de uiteinden van de dakbalken of sparren te dekken. *Mĕnoetoepkan* digt doen voor, b. v. *maka patik kadoewa ditoetoepkannja pintoe*, hij deed voor ons beiden de deur digt. Sri Rama, pag. 93.

توتۀ **toetoeh**, vellen van boomen = *tĕbang*. Pĕl. Abd., pag. 75. *Koetoetoeh sa'batang pinang*, ik vel een pinangstam.

توجو **toedjoe**; *mĕnoedjoe*, ook rigten van een geweer en van woorden, b. v. — *pĕrkataän*, en uitloopen op, loopen naar, van een weg, b. v. *djalannja mĕnoedjoe matahari mati*, de weg loopt naar het westen, Hik. Langlang Boewana en Indra Poetra. Verder *bĕrtoedjoeän*, Hang T. *Sa'toedjoe*, in overeenstemming, passen, geschikt zijn voor; *bĕrsatoedjoeän*, geheel overeenkomstig. *Mĕnoedjoekan*, op iets aansturen.

تودغ **toeding** I. ook gebruikt in de beteekenis van het aanwijzen van den schuldige, b. v. *maka ditoeding-toeding, dija djoega dikatakannja mĕntjoeri.* Abd. schets wrdb.

II. Stomptoeloopend van geslepen werktuigen, beitels, messen, enz. zooals een kouwbeitel ▯ en niet zooals een timmermans steekbeitel ▯ .

تودغ **toedoeng**, ook deksel van een pot. *Toedoeng moeka*, sluijer. — *sĕmbĕrib*, een koperen deksel, die over de *toedoeng sadji* komt. Over de — *sĕmbĕrib* legt men de — *hidang*. - *Toedoeng pintoe*, deur, namelijk datgene waarmede het gat van de deur (*pintoe*) gesloten en geopend wordt; b. v. *bĕrsĕlindoeng kapada toedoeng pintoe kota itoe*, ver-

Digitized by Google

schuilde zich achter de poortdeur der stad. Hang T.

toedoeng als slangennaam is fout. Moet *tĕdoeng* zijn. Zie ald.

تورت **toeroet**; *bĕrtoeroet-toeroet*, aanhoudend, b. v. *bĕrtoeroet-toeroet mĕngĕtoḳ pintoe*, aanhoudend op de deur kloppen; en achtereenvolgens, b. v. *ditjaritĕrakannja bĕrtoeroet-toeroet*, hij verhaalde achtereenvolgens. Ook achtereen, achter elkander, b. v. *sa'poeloeh kali bĕrtoeroet-toeroet*, tienmalen achter elkander. Hang T. Zie ook *toebei*. - *Sa'-toeroet*, b. v. *adapon jang lajin tiada dapat sa'toeroet dia*. Hang T. *toeroetan*, gelijk aan, gelijkheid met; *toeroetan matinja*, gelijkheid met zijnen dood. *Toeroet-toeroetan*, steeds navolgen, in alles gehoorzamen; b. v. *ĕngkau djangan toeroet-toeroetan pada bitjāra si Moeṭahir*. Sadj. Mal. *Sa'pĕtoeroetan*, geheel en al volgen, geheel meêdoen, b. v. *djika ĕngkau sa'pĕtoeroetan dĕngan dia*. Sadj. Mal. *Mĕnoeroetkan*, ook: sturen, het roer doen doen volgen, b. v. *Hei djoeroe-moedi, toeroetkanlah Mĕndam Bĕrahi ini*, o stuurman, laat de Mĕndam Berahi het roer volgen. Hang T.

تورق **torak**, de klos, waarop het garen is bij het weven. *Oebi toraḳ*. Zie *oebi*.

تورق **torik**, overlangsche kerf in iets, doch niet door en door. *Mĕnoriḳ*, zulke kerven in iets maken. Ook *torih*.

تورن **toeroen**; — *warna*, verkleuren, b. v. van katoenen stoffen door het wasschen; — *harga*, prijsvermindering; — *darah*, (?) Abd. schets wrdb. *Pĕnoeroenan*, afvoer; *haḳ* —, afvoerregt. *Mĕnoeroeni*, afdalen tot, afstijgen tot, b. v. iemand. Hang T. *Katoeroenan gila*, een gekke bui krijgen, door uitzinnigheid overvallen worden.

توري **toerei**, moet *torik* of *torih* zijn. Zie ald.

تورة **torih**; kras, kerf; *mĕnorih*, iets bekrassen, b. v. een blad met de nagels of een mes of een pen, eene snede in iets maken met een mes of kris.

توري **toeri**; *daoen* —, de bladeren van dien boom, die voor groente en medicijn gebruikt worden.

توس **toewas**, hefboom voor de totebel, enz. *mĕnoewas*, met een hefboom opligten. - *Toewas*, ook schandpaal; *mĕnoewas*, aan een schandpaal ten toon stellen. De »toestel van in zee geheide palen met een hutje er op" heet *panggar* en de totebel *tangkoel*. Zie ald.

توسق **toesoek**, met iets scherps in iets steken, b. v. met een doorn of naald of met eene draad in het oog van eene naald of met een haarnaald (*toesoeḳ kondei*) in den haarwrong, ook: aanstoken van twist, aanporren. Voor insteken is echter *tjoetjoeḳ* meer in gebruik. Zie ald.

توڠ **toewang** I. ook: schenken. *Bĕsi toewangan*, gegoten ijzer. *Hoeroef* —, gegoten letters.

II. *toewang-toewang*, dat blaas-instrument is van bamboe en geeft een geluid als de *tawaḳ-tawaḳ*. Zie ald.

توڤڠ **toepang**, ook de houten stutten, waarop in een sampan de kadjang-mat rust.

توڤڠ **topong**, kegel, de kegelvorm.

توڤه **topah**, soort van wild dier, waarop jagt gemaakt wordt, hoogst waarschijnlijk tot de hertensoorten behoorende. Op R. onbekend. Zie Sri Rama, p. 14.

توڤي **toepei** 1 en 2 is hetzelfde. Voor

Digitized by Google

klampen aan een mast om tegen op te klimmen beter *toepei-toepei*.

توكر **toekar**, ook: verplanten. Verder *bĕrtoekar tjintjin*, een engagement met een meisje aangaan, ondertrouwen. *Bĕrtoekar obat pĕloeroe*, kruid en lood met elkander wisselen. Hang T. — *doeka dĕngan soeka*, leed doen plaats maken voor vreugde; — *daripada aṣalnja*, van den oorspronkelijken vorm afgeweken, b. v. *kitab itoe soedah bĕrtoekar daripada aṣalnja*. Abd. schets wrdb. *Toekar djaga*, de wacht aflossen, id. *orang jang mĕnoekar-noekar*, iemand, die zijne eigene of eens anders woorden verdraait.

توكڠ **toekang**. Voeg bij: — *kajoe*, timmerman; — *sadap*, palm-aftapper; — *nira*, saguweer-verkooper; — *ĕmas*, goudsmid; — *batoe*, metselaar; — *tjat*, schilder, verwer; — *lajar*, zeilemaker; — *djahit*, kleermaker en naaister; — *tangkap ikan*, visscher; — *timah*, loodgieter; — *sĕpatoe*, schoenmaker; — *tjap*, drukker; — *bohong*, meester leugenaar, leugenaarsbaas; — *tjoeri*, stelersbaas; — *soesoe*, melkboer; — *masak*, kok; — *kĕbon*, tuinman; — *pasar*, iemand, die er op nagehouden wordt om naar de markt gezonden te worden en inkoopen te doen; — *intan*, juwelier; — *roempoet*, grassnijder; — *babi*, varkensslagter; — *potong*, slagter; — *roti*, bakker. Voor personen, wier werkzaamheden meer wetenschappelijke kennis vorderen, gebruikt men *djoeroe*. Zie ald.

توكڠ **toekoeng**, greep, groep, boschje, b. v. *toekoeng poelau*, eilanden-groep, archipel. Ook in Abd. schets wrdb.

توكك **toekak** I. soort van zweer of puist.

II. diep lidteeken, tegenover *paroet*, gewoon lidteeken gelijk met de huidoppervlakte.

توكق **toekok**, ook gebruikt van slaan met geld, ergens geld opzetten. b. v. *ditoekoknja lagi ĕnam ringgit; tiada pĕnoekoknja lagi*. Abd. schets wrdb.

توكف **toekap**, uitkijktorentje boven een poort. Zie ook *toengkap*.

توكل **toekal** II. zal wel het Arab. تَوَكَّل zijn. Zie ald.

توكه **toekah**, zijden zakdoek, gebruikt door een bruid; *ija-itoe sa'pĕrti sapoetangan jang dipakei olih pĕnganten pĕrampoewan*. Abd. schets wrdb.

توكن **toekoen** moet *toekoeng* zijn. Zie boven.

توكيء **toke'** of توكق **tokek**, en niet *tokei*, heet die hagedis.

توگس **toegas**, taak, bepaald gedeelte van een werk; *bĕrtoegas*, op taak werken; *mĕmbĕri toegas*, eene taak opgeven.

توگق **togok**, ligchaam zonder armen of met stompjes, een boom waarvan al de takken afgehouwen zijn; b. v. *Maka Indra djati pon bĕrdiri dĕngan tiada bĕrtangan dan toeboehnja itoe sa'pĕrti togok*. Sri Rama, pag. 156.

توگن **toegon**; *mĕnoegon*, met iets naar iets werpen met het bepaalde doel om het te raken. - *Pĕnoegon*, datgene, waarmede men bij het *letjik* en *aloeng*-spel werpt.

تول **toel**; een soort van beweegbaren beugel in den rand van sloepen, om de riemen in te leggen bij het roeijen.

تولت **toelat** (en niet *toela*), de dag na overmorgen.

تولس **toelis**; *toelis mĕnoelis*, allerlei

Digitized by Google

schrijfwerk. Hik. Abd. pag. 3. *Djoeroe toelis*, klerk.

تولس **toeloes**; *toeloes hati*, regtschapen, opregt, trouw.

تولڠ **toelang**; *toelang paha* en — *manis*, het dijbeen, — *manis* genoemd, omdat de Maleijers bij voorkeur in de dij knijpen, als zijnde daar het dikste vleesch. *Toelang-toelang*, soort van boom; *toelang dajoeng*, pagaai-stelen of handvatsels. Sadj. Mal.

تولڠ **toeloeng**; *pĕnoeloeng bitjara*, advokaat, pleitbezorger. *Toeloeng mĕmbitjarakan*, bemiddelen, voorspreken.

تولق **toeloek**, wederga, iets om mede te vergelijken; *tiada bĕrtoeloek*, zonder weêrga. (*Toeloek artinja bandingan. Maka ditoeloeknja gantang dan tjoepak dan datjing. Tiadalah toeloek dan bandingannja dalam nagĕri ini.* Abd. schets wrdb.) *Didalam Bagdad pajah bĕrtoeloek.* Sj. Ibr. b. Chas. *Mĕnoeloek*, vergelijken.

تولن **taulan** (en niet *toelan*), vriend, makker, deelgenoot. *Taulanan*, *pĕrtaulanan.*

تولن **toelen**, echt, niet vervalscht, b.v. *ĕmas toelen*, echt goud. Jav. afgeleid van *toeli.* Wordt op R. verstaan.

تولة **tolih**, veelal *mĕnolih* en ook *nolih*, omzien, d. w. z. geheel omzien, terwijl *mĕngĕlih*, eventjes omzien beteekent. *Ditolihnja*, door hem werd omgekeken.

تولي ر **toeli-toeli**, de band waarmede een kris wordt vastgebonden om haar voor afzakken te bewaren.

توم (?) *maka* تومكنن د *sĕnapang itoe kadadanja.* Abd. schets wrdb. Welligt توام, zie ald.

توم **tom**, toom, Nederd. *maka tom koeda itoepon poetoeslah.* Abd. schets wrdb.

توم **toema**; *makan toema*, scheldwoord voor de Javanen, omdat die de gewoonte hebben de gevangen hoofdluizen op te eten. Ook de Soendanezen schelden hen voor luizeneters uit.

تومت **toemit**, ook het dikke ondereind van eene zwaardschede. *Djĕnawi bĕrtoemit*, een stootdegen met zulk een hielvormig eind aan de schede. Sadj. Mal.

تومس **toemis** I. soort van gestoofde groente, vermengd met garnalen en spaansche peper.

II. Moet volgens Abd. schets wrdb. *toemoes* zijn. Zie het volgende woord.

تومس **toemoes**, met het aangezigt tegen den grond. *Mĕnoemoeskan*, iemand met het aangezigt tegen den grond stooten. *Djatoehlah ija tĕrtoemoes kabatoe*, hij viel met zijn gezigt op een steen. *Maka ditoemoeskannja moekanja kapasir*, hij stopte hem met zijn gezigt in het zand. Abd. schets wrdb. Zie ook *djĕroemoes.*

تومڠ **toemang**; *toemang-mĕnoemang*, elkander in den steek laten. Hang T. op verschill. pll.

تومڠ **tomong**, soort van korte draaibassen. De lange heeten *lela.* Zie ald.

تون **toewan**; *katoewanan*, heerschap, heerschappij; *mĕlakoekan katoewanan*, heerschappij voeren, heerschen. *Pĕrtoewanan*, de heerenstand, in de Sadj. Mal. en Hang T. doorgaans *pĕtoenan* van *toen.* Zie ald.

تونڠ **toenang** 2, tooverachtig, bovennatuurlijk, b. v. *ditembak dĕngan pĕloeroe toenang*, geschoten met een too-

Digitized by Google

verkogel. *Pĕtoenang*, id. Pĕl. Abd. pag. 75 en 77. Zie *tĕnoeng*.

تونق **toenak** (?). *Tjoba pikirkoe bĕloemkan toenaḳ, Roesaḳlah kita bagei jang tĕrĕnaḳ.* Sj. Ibr. b. Chas.

تونن **toenoen**, verbastering van *toendoen* Jav. = *tandan* Mal. Zie ald.

تونو **toenoe**, verzengd, geschroeid. *Maka panas pon bagei ditoenoe*, de hitte was om verschroeid te worden.

توا **toewa**; *pĕtoewa*, het resultaat van wikken en wegen of raadpleging of oefening, bedrevenheid. Hik. Abd. p. 47. *Pĕngĕtoewa*, gemeentehoofd. Pad. bovl. *Katoewa*, oudsten. Biliton.

توي **toewei** en *mĕnoewei*, de aren met een soort van mesje (*pĕnoewei*) een voor een afsnijden, zooals met de rijst geschiedt.

تويل **toewil**, soort van hefboom, waarvan de last op het eene uiteinde, de kracht op het andere en het steunpunt in het midden komt; b. v. Ook: dommekracht. *Bĕrtoewil-toewil*, met hefboomen of dommekrachten werken, b. v. een vaartuig met hefboomen van de helling werken. Mal. Zam. 2 p. 35.

تهن beter تهنا **tahna**, grootheid, heerlijkheid. [Skr. *tāna*, uitgestrektheid. vdW.] *Doedoeḳ bĕrtahna*, wijd of breed zitten, met uitgestrekte armen en voeten, op zijn gemak zitten.

تياد **tiada**. Ook *tĕada* komt dikwerf voor in plaats van het op Java gebruikelijke *trada* en het Soend. *tĕ-aja*. *Dĕngan tiada*, zonder. *Dapat tiada*, algemeen gebruikelijke verkorting voor *ta'dapat tiada* (niet *tidapat tiada*) het kan niet anders, het moet. *Katidaän*, het niet zijn; b. v. *akoe mĕnangis sĕbab katidaän anaḳkoe*, ik ween om het niet zijn mijner kinderen; d. i. omdat mijne kinderen er niet meer zijn.

تيب **tiba**; meestal *tiba-tiba*, ook: onverwachts zigtbaar worden. *Tiba lajar*, de boven zijvlakken van een huis, in deze figuur *a* en *b* geteekend

تيبر **tebar**; *mĕnebar* met een zwaai uitslingeren, b. v. een werpnet, zoodat het in de rondte uitgespreid in het water valt.

تيبن **tiban**. De opgaven zijn goed. Het ? en de C kunnen weg.

تيتر **titar**, eene snelle opzettelijke beweging. *Mĕnitar-nitar*, woedend op iets aandringen, met een wapen herhaaldelijk snel naar iets steken; b. v. *Maka dititar-titar olih Laḳsamana mĕnikam Si Djĕbat itoe*, En Laksamana stak herhaaldelijk snel op dien Djĕbat los. Hang T. *Sambil mĕnitar-nitarkan dirinja*, terwijl hij zich herhaaldelijk snel naar iets bewoog. Id. Zie ook *kitar*.

تيتق **titik** I. Ook punt op een letter = *noḳta* Arab., b. v. *Soerat tjap ini tiada dapat dibatja orang Malajoe sĕbab kabanjakan titiḳ*, dezen druk kunnen de Maleijers niet lezen door de vele punten. Verder *mĕnitiḳkan* en *bĕrtitiḳ-titiḳ*.

II kloppen, slaan; b. v. *maka dititiḳ sĕgala sĕndi-sĕndinja*, en al zijne gewrichten werden geslagen. Hik. Abd. p. 59. *Dititiḳ bajik-bajik dĕngan kajoe pĕmoekoel*, werd goed geslagen met den klopper. [Jav. *gitik*, id.]

تيته **titah**, spreken, zeggen. Mag alleen van den vorst gebezigd worden.

Digitized by Google

Djoewal titah, is goed opgegeven. Komt ook voor in de Hoek. Kan.

تيتي **titi**, is geen brug, maar *titian*. Het heeft waarschijnlijk de beteekenis van betreden, overstappen. *Titian bĕralih*, draaibrug.

تيج **tedja** I. het avondrood.

تيدق **tidak**. Voeg bij *dipĕrtidaḳ*. Sadj. Mal.

تير **tir**, een der stukken van het schaakspel, het kasteel, (eigenl. wagen). *Bidaḳ dan tir bĕrlangkah sĕlamat*, de pionnen en kasteelen maakten goede sprongen. Sj. Ibr. b. Chas.

تيرس **tiris**, ook: doorsijpelen.

تيرس **tiroes**, ook: puntig van hout en andere zaken; dun, tenger, b. v. *kaki tiroes*, tengere pootjes, zooals van het dwerghert. *Paha bilalangnja koerang tiroes*, hare benedendij was niet tenger genoeg.

تيرق **teroek** = *seroeḳ?* Zie ald. b. v. *habislah ikan dihoeloe ini samoeanja diteroeḳ orang*. Abd. schets wrdb.

تيرم **tiram**; *pĕniraman*, plaats waar oesters gevonden worden, naam van een dorp in de Wester-afdeeling van Borneo.

تيسق **tisik** (en niet *tisi*) is: stoppen met de naald in het loc. Mal. van Java = *djĕroemat*, Mal. Zie ald. en vergel. *toesoeḳ*.

تيڠ **tijang**; *sa'tijang bĕlah*, gedeeltelijke betaling eener huwelijksschuld. *Tijang toepei-toepei*, een paal of mast met klampen er aan om er tegen op te kunnen klimmen, b. v. // *Tijang sigei*, een dergelijke paal met dwars ingedreven houten, b. v. // *Tijang bĕndoel*, palen die op de *bĕndoel* komen te staan. *Bĕrtijangkan bĕsi*, van ijzeren masten voorzien zijn.

تيڠ **teng** (Chin.?) soort van lantaarn. Zie *tanglong*. In de *teng* gebruikt men olie, in de *tanglong* eene kaars.

تيڠق **tengok**; *mĕnengoḳ*, met opzet ergens naar zien, bezien, bekijken. (Niet »door eene reet gluren") — *oentoeng*, waarzeggen, kaartleggen. *Mĕnengoḳ akan*, turen naar.

تيف **tijap**. Ook in gebruik *sa'tijap*, b. v. *sa'tijap hari*, — *waḳtoe*.

تيفٗر **tijoep-tijoep**, soort van boom met zwaar, hard hout.

تيفت **tepit**; *mĕnepit*, opleggen, opplakken van een pleister; b. v. *lada soelah jang digiling itoe ditepitkan pada dahi mĕngobati sakit kĕpala*, fijn gewreven witte peper wordt op het voorhoofd gelegd om hoofdpijn te genezen. [Jav. *tèmpèl*, id.]

تيفق **tepak**, soort van langwerpig vierkant doosje met deksel, soms van hout, maar meestal van *tikar pandan*, gebruikt om er tabak, sirih enz. in te doen. [Jav. id.] *Tepak Palembang*, zulke doosjes, die te Palembang vervaardigd worden. — *tèmbakau*, tabaksdoos; *pĕmbawa tepaḳ*, sirihdoos-drager, lijfknecht. Hik. Bochtiar.

تيفقٗر **tepak-tepak**; *ikan* — —, soort van zeevisch. Abd. schets wrdb.

تيفق **tepik**, platte vierkante koek, b. v. van tabak. *Mĕnepiḳ*, zulk een koek maken. *Tèmbakau sa'tepiḳ; ditepiḳnja roti itoe sampei nipis*. Abd schets wrdb. [Jav. *limping*, id.]

تيفق **tepoek**; — *lĕsi*, geheel en al verlamd.

تيكٗر **tika-tika**, kluwen. *Bĕnang*

Digitized by Google

sa'tika-tika, een kluwen garen. *Mĕnika-nika*, garen of touw tot een kluwen winden.

تيكر **tikar**; — *patjar* en — *patjar-patjar*, soort van matten met donkerroode figuren, waarvan de kleur overeenkomt met die, welke uit de bladeren van den *patjar*-boom op de nagels ontstaat. Hang T. en Sadj. Mal. *Tikar pandan*, matten van pandan-bladeren vervaardigd; — *rotan*, rottingmatten; — *haloes* = — *sĕmbahjang*, bidmatje.

تيكس **tikoes**; — *moendoek*, soort van groote huisrat; — *kastoeri* op R. ook — *toeri*. *Kikir eikoer tikoes*, lange ronde vijl.

تيكون **tekowan**, theepot. [CHIN.] Zie ook *tehko*.

تيل **tila**, vat, bak, pot, iets om wat in te doen, = *bĕkas*.

تيڬ **tiga**; *katiga*, de drie; b. v. *katiga bĕrsaoedara*, de drie gebroeders; *katiganja*, met hun drieën; *jang katiga*, de derde; *sa'pĕrtiga*, een derdedeel; *tiga-tiga*, alle drie.

تيلغ **teling**; ook schuin van het hoofd, scheef van den nek.

تيلر **teloer**, gebrekkige uitspraak van sommige letters, braauwen, doch niet stotteren; b. v. het niet goed uitspreken van *l* of *r*, of het gebrekkig spreken van kleine kinderen en vreemdelingen. *Tiada bolih ija mĕnjĕboet ra sĕbab teloernja*. Abd. schets wrdb.

تيلن **telan**, soort van kleine aardwormen; ook een wormachtige visch.

تيم **tim**; iets in een goed gesloten pot met een weinig water gaar koken, zooals wij b. v. gort in een bus; *nasi tim*, aldus gekookte rijst, veelal gebruikt voor zieken en jonge kinderen. *Ditimnja hajam itoe sampei hantjoer mĕndjadi ajar*, zij kookte de kip aldus dat zij geheel fijn en tot water werd. Abd. schets wrdb.

تيمڠ **timang**; iets, dat op de beide handen of armen ligt, op en neêr bewegen, 't zij eene lans, een kind enz. Ook figuurlijk iemand met woorden op en neêr bewegen, d. i. hem iets aangenaams zeggen om hem lekker te maken, (Sadj. Mal.) en het op- en neêrgaan der tanden van iemand die begeerte heeft om van iets te smullen. Wij zeggen daarvoor likkebaarden. Sadj. Mal. Verder: *timang-timangan*, Hang T. *Timang* wordt meest gereduplicceerd gebruikt.

تيمن **timoen**, (ook *mantimoen*) komkommer; — *tikoes*, augurk; — *dĕndang?*

تيمه **timah**; — *poetih*, zuivere tin; — *sari*, zink.

تيي **tijan**; *mandi* —, den buik baden, eene Maleische gewoonte, waarvan men een feest maakt en dat geschiedt in de helft der zwangerschap. *Maka dikĕrdjakannja baginda mandi tijan dĕngan sa'pĕrtinja*, en de vorst maakte toebereidselen voor het buikbad geheel naar behooren. Hik. R. Dew. A. Měl.

تينوڠ **tenoeng**, een platronde bak of doos met deksel, meestal van bamboe. [JAV. id.]

تيوس **tiwas**; ook: het onderspit delven. *Tĕrtiwasan sama tiada maoe oendoer*, beider verlies was gelijk, zoodat zij niet wilden aftrekken.

تيومن **tioeman**; de naam van een eilandje in de straat van Singapoera, waar veel *ĕmbalau*-boomen groeijen; van

Digitized by Google

daar dat deze boomen ook wel *pohon tioeman* worden genoemd. Hun eigenlijke naam is echter *ĕmbalau*. Zie ald.

تيه **teh**; Voeg bij: *daoen teh*, theebladeren, de theeplant; *ajar* —, gezette thee; thee die men drinkt; *tehkoe* en *tekowan*, theepot, trekpot. Op Java id.

ج

جابغ **djaboeng**, een soort van zwarte lijm, vervaardigd uit afval van de gambir, sap van den bast eens zekeren booms enz. Deze lijm wordt gebezigd om het lemmer van wapens en messen in de heften te bevestigen, lekken in koperen, ijzeren en steenen pannen te stoppen, gebroken glas en aardewerk aan elkander te lijmen en vaartuigen waterdigt te maken.

جاتة **djatoeh**; ook: in betrekking staan, b. v. *apakah djatoehnja kapada kita Adam dan Hawa itoe*, in welke betrekking staan wij tot Adam en Eva? *Mĕndjatoehkan ḥoekoem atas sa'orang*, het vonnis vellen over iemand. *Djatoeh harga*, in prijs dalen. *Djatoeh mati kadalam hati*, ingang in het hart vinden (van woorden), in het hart beklijven. Hik. Aboe Tam. *Djatoeh bangoen mĕntjari oentoeng tiada ḍjoega mĕndjadi kaja*, met vallen en opstaan (d. i. op alle mogelijke manieren) winst zoeken en toch niet rijk worden. Abd. schets wrdb. *Singapoera inilah mĕndjatoehkan Malaka*, dit Singapoera veroorzaakte den val van Malaka. *id. Djatoeh-djatoehnja pon tiada akan dapat sa'ratoes kĕlapa sa'tĕngah ringgit*, al daalt de prijs nog zoo, men kan geen honderd kokosnoten voor een halve dollar krijgen. *id. Kalau bagitoe djatoehnja, sĕhajalah mĕntjoeri*, als het die wending neemt dan ben ik de dief. *id. Kĕdei itoe soedah djatoeh*, die winkel is fout; *id. Saudagar bagitoe bĕsar lagi soedah djatoeh*, zulk een groot koopman en toch is hij bankroet, id. *Djatoeh hati akan pĕrampoewan itoe*, op die vrouw verslingerd raken, *id. Djatoeh mata*, het oog toevallig vestigen op, *id. Djatoehlah kasihnja akandia*, hij begon liefde voor haar te gevoelen, werd op haar gecharmeerd, *id.* ook Hang T. *Djatoeh kabawah angin*, beneden den wind vallen, van een vaartuig, *id. Barang dimana pon akoe djatoeh tiada akan tĕrboewang*, waar ik ook beland, ik zal niet verworpen worden, *id. Tĕmpat jang tiada patoet ija mĕndjatoehkan dirinja*, hij veslingerde zichzelven op ongeoorloofde plaatsen, *id. Aṣal djangan ija djatoeh katangan bangsa lajin*, opdat hij toch niet in vreemde handen valle, *id. Kalau sa'ratoes sa'ringgit djatoeh sa'bidji satoe sèn*, als honderd een dollar kosten dan komt het stuk een cent ($\frac{1}{100}$ doll.) te staan, *id. Bijar djatoeh tĕrlĕtaḳ, djangan djatoeh tĕrintaḳ*, laat men vallen dat men ligt, niet vallen dat men breekt, (eigenl. als nedergelegd, en niet als nedergerukt), *id.*

جاتي **djati**, ook: echt, geboren, b. v.

Digitized by Google

malajoe djati, echte Maleijer, geboren Maleijer. Hang T. *Ajar sa'djati*. Abd. schets wrdb.

جاجر **djadjar**; *bĕrdjadjaran*, in rijen, in gelid.

جاجغ **djadjang**. *Djadjangan* en soms *djandjangan*. Hang T. Zie *djandjang*.

جاد **djadi**; *bapa-* of *ma' saoedara salah mĕndjadi*, oom of tante, vaders of moeders broêr of zuster, die op hen onmiddelijk in ouderdom volgt.

جادم **djadam**, I. een zwart extract van aloë, dat ook als geneesmiddel gebruikt wordt.

II. aldus wordt ook wel de Japansche sakki genoemd.

جار **djara**, groote boor; *mĕndjara*, boren, uitboren. *Didjaranja saroeng kĕris itoe*, hij boorde de krisschede uit; *mĕndjara kajoe*, hout boren. Abd. schets wrdb. [Jav. id.]

جارق **djarak**, I. — *pagar*, soort die voor heggen gebruikt wordt en welks vruchten giftig zijn. — *tjina* en — *bĕnggala*, de palma cristi, uit welks vruchtpitten de kaster-olie wordt geperst.

II. *bĕrdjarak*, ook voor op een afstand gaan, afstand doen, scheiden, verlaten. Zie ook *sarak*.

جارم **djaroem** I. naald, (maar geen speld) ook wijzer op een uurwerk of compas; — *tjoetjoek*, borduurpriem; *lobang* —, oog van eene naald; *liang* —, de met eene naald geprikte gaatjes in papier of doek.

II. *Djaroem-djaroem*, soort van heester met kleine, roode, prikkelend smakende bladeren, die in de geneeskunde worden gebruikt. (Bah. tab. *daoen djoendjoen*.)

جارة **djarah**, I. *mĕndjarah rajah*, rooven en plunderen.

II. Schijnt ook van menschen te kunnen worden gebezigd, b. v. *Kami laksana orang mĕndjarah*, *Tiada mĕnaroeh daging dan darah*, ik ben gelijk aan een half uitgeworpen mensch, zonder vleesch en zonder bloed. Sj. Ibr. b. Ch.

III. *mĕndjarah*, ook zoeken; uitspeuren met de oogen, b. v. *Dajang bĕrdiri sakoeliling arah*; *Mata tabolih hĕndak mĕndjarah*, de juffers stonden rondom aan alle kanten; Het oog wilde, maar kon haar niet uitspeuren. Sj. Ibr. b. Chas.

جاري **djari**; — *manis*, ringvinger; — *hantoe*, middelste vinger; — *ampi*, geesselroede (Keasb. en C.) Zie *ampei* II. *Djari lipan* (?) Abd. schets wrdb.

جاريه **djariah** (?) bediende, loontrekkend dienaar, b. v. *bĕrapa djariah ada mĕlajani*, vele knechten waren bedienende, Sj. Ibr. b. Chas. Ook gebezigd als bijnaam voor een jong mensch, *id.* جاريه *kalau arab kata* اجاراة Abd. schets wrdb. Zie Arab. wrdl.

جاس **djasa**; *hĕndak bĕrdjasa*, zich verdienstelijk willen maken. *Dipĕrboewatnja djasa*, maakte haar daarvoor dienstbaar. *Mĕntjĕhari* —, zich verdienstelijk zoeken te maken. Hang T.

جاڠت **djangat**, I. en *bĕsi* —, ook: het ijzer voorzien van gaatjes, waardoor men metaaldraad trekt, draad-trek-ijzer.

جاڠق **djangak**, straatroof. (Ook Sing. en Malaka) *ija soedah mĕndjadi djangak*; *pĕndjangak jang bĕsar*. Abd. schets wrdb.

جافت **djapoet** moet *djĕpoet* = *djĕmpoet* zijn. Zie *djĕmpoet*.

جافه **djapoeh**, spiering is Jav. Voor het Mal. Zie *krisi*.

Digitized by Google

جاكس **djakas**, soort van plant, waarvan men matten vervaardigt. Zie ook Mal. raadsels, n^{0}. 47.

جاكف **djakap**, (?) * امبلله اين بوتله بلنج جا غنله كامو جاكف ملنج * Sj. Ibr. b. Chas.

جاكن of جاكون **djakoen**; *orang* —, een stam van wilden in de bosschen van het Maleische Schiereiland rondzwervende. Zie daarover Hik. Abd. pag. 347—356. Bijdragen Kon. Inst. N. V. IV, pag. 127 vgg. Newbold's British settlements in Malaka. Favre, Account of the wild tribes, inhabiting the Malayan peninsula, etc. Paris 1865. Tijdschr. Bat. Gen. v. K. en W. X, p. 413—443.

جاكت **djagat**, wereld. Wordt op R. niet verstaan.

جاكڠ **djagoeng**; — *linting*, soort van koekjes, olie-bollen ter grootte van een kaatsbal. [Jav. *brondong*, id.]

جاكل **djagal**, in 't klein verkoopen uit een winkel.

جال **djala**; — *rambang* (niet *rĕmbang*) donderbus, die even als een draaibus op een voetstuk staat. Zie *rambang* III. — *koetei*, soort van koekjes in den vorm van een kwartiermaan, bereid uit meel van kleefrijst en gevuld met gehakt van kippenvleesch; soort van sausijzenbroodjes. *Djala-djala*, ook: een net over vruchtboomen. Sri Rama. p. 132. Ook eene soort van franjes aan bedgordijnen; aldus 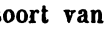 .

جالر **djalar**; *mĕndjalar*, ook kruipen, klimmen, slingeren van planten; b. v. *daoen rijang-rijang mĕndjalar djoega*, de *rijang-rijang*-bladen kruipen ook. *Pĕndjalaran*, stok, waarbij een plant opklimt, boonestaak. [Jav. *pĕlandjaran*, id.] *Binatang jang mĕndjalar*, kruipende dieren.

جالر **djaloer**, een schuitje of bootje nog kleiner dan de *kolik*. Zie ald. *Maka tĕngah toewan itoe moedik soengei itoe dalam satoe djaloer*, en terwijl die heer de rivier opvoer in eene kano. *Kĕrawang bĕrdjaloer*, bootsgewijs-vlechtwerk. Sj. Ibr. b. Chas.

جالڠ **djalang**, ook het overgaan van den pas gehuwden man in het huis zijner schoonouders? b. v. *orang itoe soedah kawin, sakarang pĕtang ija hĕndak mĕndjalang karoemah mĕntoewanja*, die man is getrouwd, heden avond zal hij naar het huis zijner schoonouders gaan. Abd. schets wrdb.

جالن **djalan**; — *matahari*, de zonneweg, de loopbaan der zon. *Sa'pĕndjalan*, van één weg, die denzelfden weg maken. Hik. Ab. Tam. *Saoedara sa'-djalan djadi*, zie *saoedara*. *Djalan sa'laloe*, regelmatig, geregeld. *Mĕndjalani*, begaan van een weg, beoefenen van geboden, bereizen van landen, ook iets beloopen, op iets loopen; *dan jang koedjalani di-atasnja*. Hik. Abd. p. 54.

جالن **djalin**; *mĕndjalin*, met rotan, garen, band, touw, draad, enz. iets omwinden, b. v. het einde van eene lans, een stok, enz.

جالي **djali**, I. = *rotan; tikar djali*, rotan-mat. [Jav. *pĕndjalin*, id.]

II. het engelsche jolly, جالي بوت jolly boot komt bij Abd. voor.

III. *tĕrdjali*, bijzonder groot, uitstekend, b. v. *Karĕna soeka soedah tĕrdjali, Pikiran poelang bagei asli*, Want zijne vreugde was bijzonder groot, En zijne gedachten waren op nieuw als vroeger. Sj. Ibr. b. Chas. Zie Arab. جلّ

Digitized by Google

جامو **djamoe** I. Voeg bij: *mĕndjamoeï*, iemand onthalen, b. v. *hambalah mĕndjamoeï djamoemoe*. Handl. de Holl. 3e dr. pag. 4.

II. is in die beteekenis Jav. Voor het Mal. Zie *ma'adjoen* en *lima*.

جانق **djanĕk**. Zie bij *ringgit*.

جاو **djawa**; *boenga* —, soort van bloemdragenden heester. (*Quamoelit vulgaris*).

جاوت **djawat**. - *Pĕndjawat minoeman*, hofschenker. *Djawatan*, bediening, betrekking, ambt, post. Hik. Abd. p. 2. Dit is eigenlijk Jav. In het Mal. liever *djabatan*. Zie *djabat*.

جاهن **djahan**, de naam, dien men aan den *loengkang*-visch geeft, als hij groot geworden is. Zie *loengkang*.

جاي **djaja**; *djajang sĕtroe*, de overwinning op den vijand, als titel of bijnaam. Hang T.

جبغ **djĕbang**, is goed opgegeven. Komt in de Sadj. Mal. herhaalde malen voor.

جاهت **djahit**; *mĕndjahit tindih kasih*, twee naden of zoomen plat op elkander naaijen. — *lilit oebi*, twee naden boven aan elkander rondnaaijen, b. v. [illegible]; — *sĕbĕrang soengei*, over 'shands naaijen; b. v. [illegible]; — *bĕrkija*, losjes stikken, rijgen met een stiksteek. — *djĕloedjoer*, rijgen met den gewonen rijgsteek.

جب **djib** (Eng.) kluiverzeil.

جبق **djĕbak**, het stokje in eene kooi, waarop de vogel zit. Ook vogelknip. Zie ook *djabak*.

جتيهت **djatihat** = *akal pikiran jang tiada bĕrhat?* Mijn schr. Zie *ahat*.

ججق **djĕdjak**. Ook: regtop, regtovereind. *Bĕrdiri djĕdjak*, regtop staan. *Mĕndjĕdjak*, met het ondereind raken aan of tot, b. v. *ramboetnja mĕndjĕdjak bahoenja*, hare haren raakten hare schouders, stonden daarop.

ججنغ **djĕdjĕnang** = *djĕnang*. Zie ald

جرامي **djĕrami**, in de beteekenis van stroo op R. niet bekend. De inwendige draden der nangka-vrucht worden daar zoo genoemd. Abd. schets wrdb. geeft bij جرام op: *Ija itoe sĕmak-sĕmak jang didalam soengei atau ditĕpi soengei-soengei*, dat is ruigte, struikgewas in de rivier of aan den kant der rivieren.

جراغو **djĕrangau**, soort van geneesmiddel uit het plantenrijk.

جرامة **djĕramah**; *mĕndjĕramah*, pakken, vatten, beethouden, vasthouden; = *bĕrpĕgang-pĕgangan*.

جران **djĕrana** (?) *Ija soedah* جران *sa'kali-kali tiadalah ija maoe datang lagi?* Abd. schets wrdb.

جراوت **djĕrawat**, uitslag, vurigheid in het aangezigt. *Djĕrawat pĕnoeh dimoekanja*, zijn aangezigt was vol puistjes. Abd. schets wrdb.

جراوس **djĕraoes**, vlug in het opstaan, groeten, enz., vlug van bewegingen, lenig van ligchaam.

جرت **djĕrit** (en niet *djĕrta*), *mĕndjĕrit*, schreeuwen, gillen, kermen, zoowel van menschen als sommige dieren, b. v. varkens; maar niet »balken als een ezel", ook het hinneken van een paard.

جرجق **djĕrĕdjak**, stijlen van een huis. *Poelau* —, de naam van een eilandje bij Poelau Pinang. Zie *djĕdjak*.

جرغ **djĕrang** I. enz. is goed opgegeven. Komt in die beteekenis voor in Hik. Sĕr. Bajoe, Sadj. Mal. en Abd. Schets wrdb.

Digitized by Google

جرغ **djĕring** (niet *djaring* II), soort van grooten boom, welks stinkende, ronde vruchten als toespijs met sambal bij de rijst worden gegeten.

جرغ **djĕroeng**, II. *ikan* —, soort van grooten haai.

جرم **djĕram**, I. *mĕndjĕramkan*, bebetten, met water gedurig nat houden. Abd. schets wrdb. heeft *djaram* en zoo is ook de uitspraak van sommigen op R. *Mĕndjĕrami*, overstorten, ook figuurlijk, b. v. met werpspiesen. Sadj. Mal.

II. *djĕram-djĕram*, soort van oliekoekjes, plat rond, vol gaatjes, zooals een roostertje in een gootsteen, waardoor het water wegloopt. Vandaar welligt de naam. Zie I.

IV. soort van boom met een ligt soort van hout.

جرمبت **djĕrimbat**; *tĕrdjĕrimbat*, met het ligchaam stooten tegen iets, dat overeind staat, b. v. deur, kast, tafel, enz.

جرمن **djerman**, Germaan, Duitsch. *orang* —, *nagĕri* —.

جرمل **djĕrmal**, en niet *djoeroemal*.

جرمف **djĕrampa**, soort van vaartuig.

جرنه **djĕrĕnih**; *mĕndjĕrĕnihkan hati*, het hart reinigen, zuiveren.

جروبغ **djĕroeboeng** is goed opgegeven.

جرودجو **djĕroedjoe**, de gewone distel met paarschroode bloem, die ook bij ons wordt aangetroffen. Zij wordt door de Maleijers en Javanen gebruikt om onmiddelijk na de bevalling eener vrouw aan de in- en uitgangen van het huis, waar zij zich bevindt, te hangen, opdat een zeker soort van kwade geesten, *pĕnanggal* geheeten, die het op de kraamvrouwen hebben gemunt, daaraan zouden blijven hangen.

جرومس **djĕroemoes** en niet *djĕroemis*. Ook de afleidingen te verbeteren.

جرومن **djoeroeman**; *pĕndjoeroeman*, koppelaarster, vrouw die gebezigd wordt om voor iemand een liefje te zoeken. vDT. Mal. leesb. pag. 3 en inl. XVI.

جرة **djĕrih**, is goed opgegeven. 't Komt voor in vereeniging met *lĕlah*, b. v. *lĕlah djĕrih*. Zie Gal. wa Dim. p. ۸۴ uitgave vDT. en Tjĕrm. Mat. Sing. n°. 6 p. 210.

جري **djĕrei**; *goenoeng* —, naam van een berg in het Djohorsche. Komt voor in de Mal. Pant.

جريت **djĕrijat**; *mĕndjĕrijat*, garnalen vangen met een soort van fijn rotanvlechtwerk.

جريو **djĕriau**, gespleten bamboe voor vloeren en beschotten, = *pĕloepoeh*, dat op R. niet verstaan wordt. *Mĕndjĕriau* de atap met rotan op het dak binden.

جريارت **djĕrjawat** moet zijn *djĕrawat*. Zie ald.

جڠت **djĕngat** = *boeloe roema*. Zie *roema*.

جيغ **djing** (of welligt beter اجغ *ĕdjing*) *majin djing*, soort van spel, waarbij een rij van *sintoek*-vruchten wordt opgezet, welke met een bal, *kĕdoel* genoemd, moeten worden omgeworpen.

جڠك **djangka** III. = *sangka* is goed; b. v. *bĕtoel djangkanja ija datang*, 't was juist gedacht dat hij komen zou. *Djangka mati tiada bolih hidoep*, men dacht dat hij moest sterven en niet mogt leven. Abd. schets wrdb.

جڠكت **djangkit**; *mĕndjangkit*, ook afgeven, afdrukken van inkt op papier etc. Komt ook voor in vereeniging met *djoengkat* I. Zie ald.

Digitized by Google

جڠكت **djingkit** (en niet *djingkat* I.) *bèrsèdjingkit* is ook R. en niet alleen »waar gevaar is". *Ija bèrdjalan tèr-djingkit-djingkit*, hij liep al hinkende. Abd. schets wrdb.

جڠكت **djĕngkit**; *mĕndjĕngkit*, den staart in de hoogte steken zooals de honden. Zie *djĕngking* en *andjing*.

جڠكت **djoengkat**, I. *djoengkat djangkit*, op en neêr wippen op een wip, zooals de kinderen wel doen.

جڠكت **djoengkit**; *djoengkit-djoengkitan*, hobbelig, oneffen, opgewipt.

جڠكرڠ **djĕngkĕring**, het roodvonk.

جڠكڠ **djongkang**; *djongkang-djangkit*. = *djoengkat-djangkit*, hobbelig, oneffen, hobbelen, wibbelen, wippen.

جڠكڠ **djĕngking**, het achterste in de hoogte steken. Zie ook *djĕngkit* en *toengging*. *Kala-djĕngking*, schorpioen, zoo genaamd omdat hij het achterste met den angel in de hoogte steekt.

جڠكڠ **djoengkoeng**, schuitje, bootje, kano is Mal. = *djoekoeng*, Jav. ook: staaf van tin, b. v. *timah sa'djoengkoeng*.

جڠكل **djĕngkal**; *hoelat* —, soort van vliegend insect, dat onaangenaam riekt.

جڠكل **djĕngkoel**, soort van boom, die een onaangenamen reuk verspreidt.

جڠكو **djĕngkau** (niet *djoengkoe*); *mĕndjĕngkau*, met de hand naar iets tasten, grijpen, dat niet te grijpen is.

جڠكوچي **djangkoetji**, soort van zangvogel.

جڠكي **djangki**, soort van mand, die men op den rug draagt met riemen of touwen onder de armen door en over het voorhoofd.

جڠڠ **djangga**, verhemelte van den mond, en niet »nek, keel."

جڠڭ **djingga**; — *mĕsri*, soort van brij of pap van rijstmeel met kokosmelk in den wasem van kokend water gaar gestoomd en daarna met stroop gegeten.

جڠڭت **djanggoet** I. is Jav. en Mal. — *monjet*, een fijnere soort van *agar-agar*.

II en III zijn door C. goed opgegeven.

جڠڭر **djengger**; — *hajam*, soort van paarschroode, zonderlinge bloem, die ook wij hanekam noemen. [Jav. id.]

جڠڭر **djoenggoer**, moet جوڠر **djoengoer** zijn. Zie ald.

جڠڭلا **djĕnggĕla**. In de Sj. Ibr. b. Chas. komt steeds جڭلا *djèngèla* voor, b. v. *Sa'ratoes dinar dibèrinja poela, Kapada bèdoewi orang mèndjĕngĕla*, Wederom gaf hij honderd dinarien aan den bedouin dien zwerver. *Adalah sèbab ada pĕrmoela, Beitakamari datang mĕndjĕngèla*. Er is een reden, een oorzaak voor, dat ik hierheen kom zwerven.

جڠڭي **djanggi**. In de Mal. geschriften dikwerf gebruikt voor زڠكي *zanggi*, een struikroover; *paoe djanggi*, soort van vrucht, iets gelijkende op *mangga*, die men zegt dat in zee bij draaikolken drijvende wordt gevonden even als de *nioer-laoet*.

جفت **djĕpit**. Voeg bij *mĕndjĕpit; didjèpitnja dĕngan sĕpitnja*, zij kneep het met hare schaar. Sri Rama p. 143.

جفن **djĕpoen**, Japan; *orang* —, Japanees; *boenga* —, soort van bloemdragenden heester (*Nerium Oleander*).

جڭ **djika** en جڭلو **djikalau** is, geloof ik, verkieslijker.

Digitized by Google

جل **djil**, Eng. gevangenis.

جلات **djělata** = *lata* I. Zie ald.

جلس **djělas**, geeindigd, beeindigd, afgesloten. *Běrdjèlas kira-kira*, afrekenen, eene rekening vereffenen, afsluiten; *měndjèlaskan pakěrdjaän*, een werk voltooijen, voleindigen; *kadjělasan*, einde, voltooijing, vereffening, beeindiging. [Jav. *tèlas*, op, ten einde.]

جلغ **djělĭng**; *měndjèling*, scheef aanzien, van ter zijde aanzien, een schuinschen, scheven blik werpen. Sri Rama pag. ٣٠.

جلق **djělak**, bot van snijdende werktuigen? dof van de oogen? *soedah djělaḳlah ija, tiada bolih tĕrmakan lagi; djělaḳ soedah matakoe mĕmandang.* Abd. schets wrdb.

جلنتغ **djěloentoeng**, schurft in hoogen graad.

جلنتق **djělantik**, rijstdiefje, soort van vogel = *bèlatiḳ*. [Jav. *gèlaṭiḳ*, id.]

جلوتغ **djěloetoeng**, de boom levert huistimmerhout op. — *karbau*, eene andere soort, welks bladeren als netels branden.

جلق **djělek**, leelijk. Batav.

جلق **djěloeḳ**, I. beschadigd, grof, van verglaasd aardewerk en porselein.

II. laag en wijd, b. v. *tong djèloeḳ*, een lage en wijde ton, ronde bad- of waterkuip.

جله **djěleh** I en II in die beteekenissen niet op R. bekend. Wel als: de tong uitsteken, b. v. voor den dokter en zooals de honden als ze verhit zijn, maar niet om iemand te plagen. Zie daarvoor *njènjèn* en *kèlèloet*.

جله **djěloh**, soort van boom, welks hars gebruikt wordt als een middel tegen eene soort van uitslag, *poeroe* genaamd.

جلي **djělei**, soort van plant, behoorende tot de graansoorten. — *batoe*, eene soort, die harde, fraai grijze korrels oplevert, in vorm gelijkende op paarlen. Uit de natuur zijn ze allen van een gaatje voorzien, door dat op de plant de steel van den wordenden korrel gaat door het hart van al de vorigen, aldus Dit maakt ze voor het aanrijgen zeer geschikt. De Maleijers gebruiken ze ter versiering van slaapplaatsen en vogelkooijen. In Nederland treft men ze bij de drogisten aan onder den naam van Jobstranen, en maakt men er tandcolliers voor kinderen van. *Akar djèlei*, de wortel van deze plant, wordt door de Maleijers inwendig tegen stuipen bij kinderen aangewend.

جمال **djěmala** = كمال **gěmala**.

جمبالغ **djěmbalang**, soort van spook.

جمبق **djambak** (niet *djěmbaḳ*), ook met bloemen versierd van het haar der vrouwen, verder: loof b. v. van uijen. *Roesaḳ bawang ditimpa djambaḳ.* Sprw. Hang T.

جمبل **djoembil**. Op R. niet bekend. Zie *gělimbir*.

جمبو **djamboe**; — *erang* (niet *iroeng*), soort van groote, roode djamboe-vrucht; — *bèrtih*, zeer kleine, doch fraai roode id., [Jav. *djamboe wèr*). — *sèmpal* op R. = — *monjet*. — *limpa*, eene soort, die in de geneeskunde gebruikt wordt.

جمبوا **djamboea**, de pompelmoes.

جمبي **djimbi**, niet bekend op R. Zal

Digitized by Google

wel كمبي *kambi* moeten zijn, dat ook wel eens خمبي geschreven wordt.

جمبيق **djambiak**, tweesnijdend van een zwaard enz. Welligt eene verkorting van *tadjam* en *bijaḳ*. Zie *bijaḳ*.

جمڤ **djoempa** (niet *djoempah*), hier in te vullen al wat op *djoempah* staat.

جمڤت **djĕmpoet** 1 en 2 (niet *djoempoet*), 2 wordt ook gebezigd in de beteekenis van uitnoodigen om te komen; *mĕndjĕmpoetkan*. *Djĕmpoetan*, uitnoodiging, invitatie; *orang* —, genoodigde.

جمڤو **djampoe**, niet verstaan op R.

جمڤي **djampi**, geneesmiddel, vooral in de beteekenis van water enz. waarover heilige spreuken gelezen zijn. Zie *lam*.

جمور **djĕmoer**, in de zon droogen. (Niet slechts »in de lucht"; want dat is *mènganginkan*.) *Bèrdjĕmoer diri*, zich koesteren in de zon, b. v. van krokodillen.

جناک **djinaka**, ook scherts, grappig, koddig.

جناوي **djĕnawi**; Voeg bij — *bĕrtoemit*, een soort van stootdegen aan welks schede van onderen een hielvormige voet zit. Sadj. Mal.

جنتت **djĕntit**, knip met den vinger; *mèndjèntit*, knippen met den wijsvinger over den duim. [Jav. *sèlèntiḳ*, id.] *Djĕntit* of *djintit* ook het uitsteken of uitschieten van de tong, zooals bij kikkers, hagedissen, slangen enz. Zie ook *djèntiḳ*.

جنترا **djĕntra**, ook: raderwerk. *Pĕsawat bĕrdjĕntra*, eene machine met raderwerk. *Pajoeng djĕntra*, zie *tjĕtĕra*.

جنتايو **djantajoe**, soort van fabelachtigen zangvogel, die gezegd wordt om regen en dauw te roepen. Sri Rama p. 97. *Sa'pĕrti djantajoe mĕnanti ĕmboen*. Sj. Ibr. b. Chas. [Jav. *gĕntajoe*, id.]

جنتق **djĕntik** (niet *djintiḳ*), een knip met de vingers is ook *pèlèntiḳ*. Mogelijk afgeleid van een *èntiḳ* = ons tik? Vergelijk: *antoek*, *antaḳ*, *ĕntak*, *intiḳ* en *djĕntit*.

جنتن **djintan**; hiervan twee soorten: — *poetih* en — *hitam*.

جنتي **djoentei** (niet *djantei*) ook los neêrhangend van een zijdgeweer. Hang T. Ook de reduplicatie in gebruik. Sri Rama p. 12.

جنتي **djanti**, soort van eetbare vrucht.

جنجاڠن **djandjangan** (?) titel van zekere afgezanten. Hang T. *Maka sĕmbah patih Gadjah Mada: Daulat toewankoe! siapa akan djadi* جنجاڠن. *Maka titah Sri Batara: Oetoesan Dĕmang Gadjah Pĕrtala jang djadi* جنجاڠن. Welligt *djindjangan*, de opperste, hooge, verhevene.

جنجڠ **djindjing** I. *mĕndjindjing*, met één hand iets opheffen hooger dan het hoofd desgenen, die opheft. Ook iets kleins in de hand houden.

جنجڠ **djoendjoeng**, ook gebruikt als een titel voor mindere hoofden, b. v. *Dan Hang Lagiri djadi djoendjoeng toewa dan Toen Langgewa djadi djoendjoeng moeda*. Hang T.

جنجي **djandji**. Voeg bij: *bĕrdjandji-djandjian*, met elkander een verbond sluiten. *Bĕrdjandji bĕrtampar tangan*, een verbond met handslag sluiten.

جندت **djindit** moet *djĕntit* zijn. Zie ald.

جندل **djĕndol** (niet *djandal*) Batav.

Digitized by Google

gezwollen, b. v. ten gevolge van een slag met de knokkels er tegen; ook gezegd van een juweel, die nog niet glad geslepen is. Zie Homan.

جندیل **djandela** in het MAL. meest جنیل **djanela.**

جنغ **djĕnang**; *toetoep* —, de balk, waarop het ondereinde van een dak rust, mits hij vierkant of plat is. *Djĕdjĕnang* is niet in gebruik.

جنوة **djĕnoeh** (?) *maka kadli Joesoef pon djĕnoehlah maka ija mĕmĕtjat dirinja daripada kadli.* Sadj. Mal. Welligt *djĕmoe?*

جنیل **djanela**, venster, ook een vak of hokje in een kist of koffer; b. v. *maka sĕgala anoegraha itoe disimpan olih pĕgawei didalam djanela pĕti toedjoeh lapis*, en alle vorstelijke geschenken bewaarden de beambten in kisten met zeven rijen vakjes. Hang T.

جوادة **djoewadah** (niet *djoewada*), soort van dikke pap van rijstmeel gekookt met kokosmelk en suiker. [JAV. *djĕnnang*]. Ook Hang T. en Sj. Ibr. b. Chas. spellen *djoewadah.*

جوارن **djoewaran** moet *djoeran* zijn. Zie ald.

جول **djoewal.** Voeg bij: *•mĕndjoewal nama*, op eens anders naam iets doen of bevelen of vertellen, zonder zijne voorkennis en tegen zijnen wil.

جوبن **djoebin**; *batoe* —, groote, platte, vierkante vloersteenen, zooals wij wel in keukens en gangen gebruiken, waarvan twee soorten: roode en blaauwe, = *oebin* en *roebin.* [JAV. id.]

جوت **djoewat**, soort van boom met blaauwe, wrange, doch eetbare vruchten. [JAV. *djoewĕt*, id.]

جوجة **djoedjoeh**, is goed; b. v. *Bĕbĕrapa hari hoedjan nen djoedjoeh, Sijang dan malam tiadalah tĕdoeh*, Vele dagen stortte de regen bij stroomen neder; Nacht en dag hieldt hij niet op. Sj. Abd. Moel. p. rr reg. 7.

جوجي **djoedji**, soort van groene duif met twee halve maantjes op de borst.

جودو **djodo.** Ook MAL. wederhelft, echtgenoot. *Maka itoelah djadikan djodo anak toewankoe*, maak dien tot de wederhelft van mijnheer's zoon.

جودي **djoedi**, een dobbelspel, dat met Chinesche kaarten gespeeld wordt. *Mĕmpĕrdjoedikan*, iets verdobbelen, verspelen, b. v. *habis modal harta patik dipĕrdjoedikannja*, al mijn kapitaal en goederen verspeelde hij. Hang T.

جورس **djoeroes**, ook oogenblik; *sa' djoeroes*, een oogenblik. Ook gevonden *batoe sa'djoeroes?*

جورغ **djoerang.** Ook een steegje in eene stad, b. v. *ĕmpat boelan lamanja bĕrdjalan dalam nagĕri Istamboel itoe bĕharoe sa'djoerang nagĕri djoega jang dilihatnja*, nadat zij vier maanden in de stad Constantinopel hadden gewandeld, hadden ze nog maar een steegje er van gezien. Hang T.

جورغ **djorong**, plat ovaal, langwerpig rond van aarden schotels. Die betelschaal heet zoo, omdat ze dien vorm heeft. Zie aant. Mal. pantons.

جورو **djoeroe** I. baas, meester, iemand die het een of ander ambacht goed verstaat, iemand, die eene meer wetenschappelijke vorming heeft genoten dan *toekang. Djoeroe masak*, kok. Pĕl. Abd. en and. — *kĕlat*, schieman. Hang T.

جوغ **djoewang**; III *daoen djoewang-*

Digitized by Google

djoewang, soort van bladeren, rood, twee span lang, een hand breed, waarop in cijfers soms eene bezwering wordt geschreven en aldus buiten de huisdeur gehangen als *pĕnangkal bĕla*, d. i. middel om onheil af te weren.

جوڠر **djoengoer** (niet *djoenggoer*) snuit zooals van een varken, den *todak*-visch enz. doch niet zooals van den olifant. Ook sneb van een schip, galjoen.

جوكت **djoekoet**, soort van geneesmiddel bij koortsen.

جُوڠَڠ **djoengang**, naar voren staan der tanden; b. v. *orang itoe djoengang giginja*. Abd. schets wrdb.

جوق **djoewak**; *djoewak-djoewak pĕrahoe*, schepelingen. Hang T.

جوكڠ **djoekoeng** JAV. = *djoengkoeng* MAL.

جوڬ **djoega**. Ook: maar; b. v. *kapada toewanhamba djoega hamba katakan*, ik zal het u maar zeggen. Sri Rama p. 86.

جوڬت **djoget**, de Javaansche dans.

جوڬر **djogar** en *bĕrdjogar* is goed.

جوڬن **djoegan**, een strijdvork met drie tanden. *Dan djoegan alamat pon didirikan oranglah*, en het teeken der strijdvorken rigtte men op. Hik. Indra Poetra.

جول **djoela**, terugdrijven, terugslaan. *Di-oesirnja marika-itoe sĕrta didjoela, laloe ijapon lari pĕtjah bĕlah*, hij joeg hen na en sloeg hen terug, daarop vlugtten zij geheel verstrooid.

جولت۲ **djolat-djolat**, een niet te berekenen tijdsverloop; ook wat met handen en voeten niet te bereiken is. Het is het best te vertalen met: onheugelijke tijden, b. v. *maka sakarang ini toewankoe bĕbĕrapa zaman dan djolat-djolat radja-radja tiada patik dĕngar chabar manoesia jang pĕrgi kasana*, en nu mijnheer sedert eeuwen en onheugelijke tijden der vorsten heb ik niet gehoord, dat daarheen menschen gegaan zijn. Hik. Indra Poetra.

جولر **djoeloer**; *mĕndjoeloer*, golvend regt voortschieten van slangen, uitschieten der tong van slangen en hagedissen; b. v. *maka tatkala ija bĕrlingkar maka pohon itoe bĕrkoeliling, apabila naga itoe mĕndjoeloerkan dirinja, maka pohon nangka itoe bĕrbandjar*, als hij zich kronkelde, dan stonden de boomen in het rond, deed de draak zich zelven recht voortschieten, dan stonden de nangka-boomen op rijen. Sri Rama p. 113. *Djoeloer, djoeloeng* en *djoelang* schijnen ééne grondbeteekenis te hebben, namelijk die van golvend regt voortschieten, het eerste meer van slangen enz. het tweede van visschen en vaartuigen en het derde van vuurvlammen.

جولڠ **djoelang**, II. *mĕndjoelang*, zich verheffen van de vlammen, golvend in de hoogte schieten.

جولڠ **djoeloeng**, golvend regt voortschieten, voornamelijk in het water. Hiervan *ikan djoeloeng-djoeloeng*, soort van zwaardvisch en naar deze wederom *pĕrahoe djoeloeng-djoeloeng*, soort van scherpe vaartuigjes.

جولق **djoeloek** of *djoloḳ*; *mĕndjoeloeḳ*, ook: met een stok naar vruchten aan een boom steken om die te doen vallen. Ook met eene list ergens trachten in te komen, b. v. *pandei mĕntjĕhari ḥelat mĕndjoeloeḳ*, bekwaam in het zoeken van listen om ergens in te komen. Sj. Ibr. b. Chas.

Digitized by Google

جولق **djoelik**; *mĕndjoelik*, in een blad wikkelen, b. v. bloemen, opdat ze niet door de warmte der hand beschadigd worden. *Sĕrta dapat boenga didjoelik*. Pĕl. Abd. p. 77.

جونن **djoenan** (?) *pĕndjoenan*, pottebakker, steenbakker.

جوهو **djohor**, de naam van het rijk des Maleischen Sulthans op het schiereiland van Malaka. *Sampan* —, soort van vaartuig met één mast, iets grooter dan de *sampan bidar*.

جوهن **djohan**, een titel voor een soort van hoofden of krijgsoversten, b. v. *dan dikiri kanan baginda itoe adi dan djohan jang pĕhalawan*. De titel *Djawhar Manikam* van het bekende Mal. gedicht wordt op R. *Djohan Malikan* geschreven en uitgesproken. *Djohan makota*, een titel van hofbeamten. Hang T.

جويت **djoewita**, welligt van SKR. *djiwa*, bekoren, verrukken - adj. van eene vrouw: bekoorlijk, b. v. *ĕmas djoewita; rāna* of *ratna djoewita*. VDW.

جه of جيه **djih**, een dun houten staakje, ter dikte van een vinger, ter hoogte van een wandelstok, dat bij een Maleisch spel gebruikt wordt. *Sa'pĕrti tempoeng mĕnoedjoe djih*. Sprw. Zie Mal. sprww. nº. 158.

جيبل **djiboel**, op R. niet bekend. Wel *djamboel*. Zie ald.

جيجر **djedjer**, rij, = *djadjar*. - *Bĕrdjedjeran*, op een rij staan.

جيرت **djerat**, tombe, graf. Is goed.

جيرق **djirik**, soort van plant; *daoen* —, de bladeren daarvan, die een geneesmiddel voor uitslag zijn.

جيل **djila**; *bĕrdjila-djila*, zweven, vliegen, van een vlieger enz. = *mĕlajang-lajang*.

جيلr **djila-djila**, het hartvlies.

جيلت **djilat**; *mĕndjilat* ook: likken van het vuur, om zich grijpen van de vlammen; b. v. *api itoepon mĕndjilatlah karoemah itoe*. Abd schets wrdb.

جيلت **djilit**, band van een boek; *mĕndjilit*, inbinden; *pĕndjilit*, boekbinder. *Mĕndjilitkan*. Verbastering van het ARAB. جِلْد.

جيمت **djimat** (niet *djiman*), ook: huishoudelijk, spaarzaam, zuinig. *Mĕndjimatkan*, uitzuinigen. Zie هِمَة ARAB.

جينق **djinak**. Voeg bij: *bĕrdjinak-djinakan dĕngan*, gemeenzaam zijn met. (*Pĕloeroe itoepon datang djinak-djinak kapada alamat itoe*, die kogel kwam langzaam tot de schijf; *djangan ĕngkau djinakkan dia itoe diroemahmoe*, geef hem geen voet in uw huis; *maka kadoewa pĕrahoe atau koeda itoepon djinak-djinaklah*, en die beide vaartuigen of paarden bleven bij elkander, voeren of reden te zamen. Abd. schets wrdb.) [JAV. *djinak*, id.]

Digitized by Google

ج

چابڠ **tjabang**; *ingatan bĕrtjabang*, verdeelde gedachten, die zoowel tot het eene als tot het andere uitgaan; *lidah* —, dubbeltongig; *hati* —, dubbelhartig; *soengei* —, eene rivier die zijtakken heeft; *mĕntjabangkan akan*, inenten op.

چابق **tjaboek**, I. = *pĕkoeng*. Zie ald.

II. = *tjĕmĕti*; [Jav. *samboek*, id.] *mĕntjaboek*, zweepen; b. v. *maka sĕgĕra ditjaboeknja dĕngan koesa kapalanja toen Esaf*, en snel zweepte hij met de olifantshaak op het hoofd van heer Esaf. Sadj. Mal.

چابل **tjaboel**, onzedelijk, oneerbaar, vuil, ongebonden. Niet »onbeschaamd" maar wel »ingebeeld" b. v. *sa'pĕrti sitjaboel hĕndak mĕntjapei boelan*. Sprw. Zie Mal. sprww. n°. 195.

II. moet *tjeboel* zijn. Zie ald.

چابق **tjabak** (niet *tjabah*) = *tjĕbak*. Zie ald.

چابي **tjabe** I is Jav.; — *tali*, soort van geneesmiddel uit het plantenrijk, dat er als gedraaid touw uitziet.

II. op R. niet bekend.

چاتت **tjatoet** op R. niet bekend. Wel *sĕpit angkoep*. Welligt moet het *tjatoek* zijn. Zie ald.

چاتق **tjatoek**; *mĕntjatoek*, kloppen, tikken, pikken; *ditjatoeknja kapalanja*, hij tikte hem op het hoofd; *mĕntjatoek-tjatoek tanah*, in de aarde pikken, van de kippen. (*Sĕhaja lihat ada sa'orang tĕrtjatoek di-atas balei itoe*, ik zag iemand die geklopt (?) werd op de rustbank; *hajam pon mĕntjatoek-tjatoek bĕras itoe*, en die kip pikte herhaalde malen in de gepelde rijst. Abd. Schets wrdb.) *Pĕntjatoek*, stok, die bij het kolven gebruikt wordt, houweel zooals de mijnwerkers gebruiken, een kleine kokosdop om raauwe rijst mede te scheppen of te meten. Zie ook *patoek*.

چاتو **tjatoe**, verminderd rantsoen, rantsoen dat bij beetjes wordt uitgedeeld en niet in zijn geheel wordt verstrekt, b. v. als op een schip het water of de proviand begint te ontbreken, deelt men aan de bemanning *tjatoe*, verminderd rantsoen uit. Het dagelijksche uitgeven aan de bedienden van een paar kokosdoppen vol rijst en eenige vischjes, in plaats van eens in de maand alles, wordt ook *tjatoe* genoemd. Ook het hier en daar bij kleine beetjes, minder dan behoorlijk, afbetalen van schulden, noemt men *tjatoe*.

چاچة **tjatjat** I. moet *tjatjah* zijn. Zie ald.

II. wordt I. Voeg bij: *mĕntjatjat*; *mĕntjatjatkan*.

چاچر **tjatjar**; — *bĕsar*, de echte pokken; — *ajar*, de waterpokken.

چاچڠ **tjatjing**; — *kĕroewit*, aarsmaaijen; — *soesoe*, de lintworm, zoogenoemd omdat hij wit is en als hij afbreekt een wit vocht laat vloeijen; — *minjak*, kaasmaaijen. *Sa'pĕrti tjatjing kĕna ajar panas*, als wormen die met heet water begoten worden. Sprw. Abd. schets wrdb.

چاچق **tjatjak**, regtop in iets steken; ook van den mast in een schip. Zie *djĕdjak*.

چاچه **tjatjah**, prik, steek; *mĕntjatjah*, prikken, steken, larderen, tatue-

Digitized by Google

ren; b. v. *koelit toeboehnja ditjatjahnja*, zij tatueerden de huid van hun ligchaam; [*maka ditjatjahnja dĕngan pĕnjoetjoeḳ akan hajam itoe laloe dipanggangnja*, zij staken met een priem (lardeerden) die kip en braadden haar vervolgens; *ditjatjahnja tanah itoe sampei kabawah roemah sĕhaja*, zij boorden in den grond tot onder mijn huis. Abd. schets wrdb.] *Ditjatjahnja sa'gĕnap toeboehnja*, zij tatueerden hun geheele ligchaam.

چادي **tjadei.** Op R. niet bekend.

چارت **tjarit**, op R. *djĕrit*. Zie ald.

چارڠ **tjarang**, loot, twijg, uitschietsel (niet »overtollig") ook: de stengel van *sirih* en andere klimplanten.

چارق **tjariḳ**; ook: afgescheurd stuk, b. v. *apam satjariḳ*, een afgescheurd stuk van een *apam*-koek. Ook: het uit elkander gaan van sirih-spuw op den grond. Zie ook *tjabiḳ* en *tjoraḳ* II.

چارق **tjaroeḳ**; *mĕntjaroeḳ*, de bast van een boom afhalen, een boom schillen.

چارہ **tjarah** moet چرہ **tjĕrah** zijn. Zie ald.

چارہ **tjaroch** moet چرہ **tjĕroch** zijn. Zie ald.

چاف **tjapa** II. (?) اورڠ برماين چاف كورس Abd. schets wrdb.

چافق **tjapaḳ**, voorouders in den zesden graad. Zie *mojang*.

چافق **tjapiḳ**, verdord, verlamd van hand. Voor verlamd van voeten zie *tĕpoeḳ*.

چافہ **tjapah**. Ook Riouwsch.

چاڤي **tjapei**; *mĕntjapei*, zoowel grijpen met een snuit als met de hand, b. v. *maka olih gadjah itoe sĕgĕra ditjapeinja akan Ahmad itoe dĕngan boelaleinja*, en die olifant greep Ahmad spoedig met zijne snuit. Hik. Sĕr. Baj.

چاكت **tjakat**, = *tjakap; tjakatan*, behendig, b. v. *maka roepanja sa'pĕrti sa'orang pantas dan tjakatan*, hij zag er uit als een vlug en behendig man.

چاكر **tjakar.** Voeg bij: *tjakar hajam*, hanepooten, bij het schrijven.

چاكڤ **tjakap** II. spreken, = *kata*, b. v. *radja pon soeka mĕnĕngar tjakap rajatnja*, de vorst hoorde zijn volk gaarne praten.

I. Ook: bekwaam, in staat zijn, bekwaamheid, b. v. *Hei Kartala Sari! tjakapkah ĕngkau mĕmboenoeh hoeloebalàng itoe*, O Kartala Sari! zijt gij in staat dien officier te dooden? Hang T. *Tjakap angin*, bluf, wind, valsche verdienste, voorgewende bekwaamheid.

چاڬ **tjaga**, soort van boom.

چاڬق **tjagaḳ** I. *bĕrtjagaḳ* ook: opgesteld van geschut. Pĕl. Abd. p. 47.

II. Vlug van bewegingen en van het spreken, = *tjĕrĕgas* en *gantjang*. Zie ald.

چاڬو **tjagoe**, soort van melaatschheid.

چالت **tjalit**; *mĕntjalit*, de vingers, waaraan sirihkalk of verw of teer is, ergens aan afstrijken, b. v. aan den rand van een zitbank of deurpost. Zie ook *palit*. [Jav. *lèlèt-lèlèt*, id.]

چالڠ **tjaling** moet *taring* zijn. Zie ald.

چالق **tjalaḳ**; veel praats hebben, uitflappen, plapperen; b. v. *moeloetnja tjalaḳ boekan boewatan lagi*; zijn mond plappert onbegrijpelijk. *Sa'kali-kali tiada mati, moeloetnja tjalaḳ sadja*, het zal in geenen deele doodbloeijen, (?) zijn mond

Digitized by Google

flapt het maar uit. Abd. schets wrdb. [JAV. id.] In de beteekenis van »waarschijnlijk" op R. niet bekend.

چامت **tjamat** is BATAV.

چامن۲ **tjamin-tjamin**, den mond of bek open en digt doen, zooals b. v. de visschen; *ikan* — —, soort van giftigen zeevisch, die zich opblaast als hij gevangen wordt. Zoo genoemd, omdat hij veelal aan de oppervlakte van het water zoo gapende zwemt. [JAV. *iwak bloenḳak*, id.]

چامو **tjamau**, soort van boom, welks bladeren als geneesmiddel voor smetting en rooden hond gebruikt worden.

چان **tjana**; *boenga* —, soort van bloem (*Caesalpinia pulcherrima*).

چانر **tjanar**, soort van boom met goed hout; — *babi*, — *bokor* zijn soorten.

چانغ **tjanang** I. een omroepersbekken. *Mèntjanangkan*, met bekkenslag omroepen of uitroepen; *ditjanangkan mĕndjadi radja*, werd tot koning uitgeroepen.

II. het houtje boven aan een weefgetouw, dat de stokken, waarover de draden gaan, of waaraan ze bevestigd zijn, doet spelen.

چانو **tjanoe**, een blikken koker.

چاوس **tjawoes**, gebogen, gebukt, van houding.

چایر **tjaer**, ook: slap van koffij en thee, dun van pap, verbreid van een naam, werk, enz. b. v. (*nama soedah tjaer; pĕkĕrdjaän itoe soedah tjaer koeliling nagĕri; soekat koetjaerkan namanja, bĕharoelah poewas hatikoe*, als ik zijn naam overal bekend heb gemaakt, zal ik pas tevreden zijn. Abd. schets wrdb.)

چایڠ **tjaïng**; *mĕntjaïng-tjaïng*, in zeer kleine stukjes snijden.

چبر **tjĕboer**; *mĕntjĕboer-tjĕboer*, in het water spelen van badenden, met handen en voeten in het water spartelen.

چبس **tjĕbis**, een afgescheurd stukje; *mèntjĕbiskan*, iets afscheuren, bij kleine stukjes of reepjes afnemen. *Mèntjĕbis-tjĕbis*.

چبق **tjĕbak**; *mèntjèbaḳ*, graven, uitgraven, ook van een loopgraaf of mijn. *Tèmpat tjèbak*, mijn, loopgraaf; *tjĕbakan*, het uitgraven en het uitgegravene, de erts.

چت **tjat**, meestal uitgesproken *tjet* en soms ook *tjeto*, is CHIN. In de HSS. meestal اچت *ètjat*; *mèngètjatkan* en niet *mĕntjatkan*.

چت **tjit** moet **tjita** zijn. Zie ald.

چت **tjita**, gevoel, gemoedsaandoening, neiging, begeerte, bekommering, ongerustheid, angstige hoop of verwachting. In al deze beteekenissen komt het nu en dan voor, b. v. *jang bajik tjitanja*, die edele neigingen heeft; *pada tjitanja soepaja Laḳsamana goegoer kaboemi*, in de hoop dat Laksamana naar de aarde zou vallen. Sri Rama, pag. 89. *Tjita-tjita*, gevoelens, genegenheden, lusten.

چترا **tjĕtĕra**, (niet *tjetar*), vorstelijke zonnescherm, soms, doch verkeerd, *djantra* geschreven.

چتي **tjĕti**, ook als scheldwoord gebruikt voor een schraper.

چچق **tjĕtjak**, de huishagedis; — *tĕrbang* en — *koebin*, de vliegende hagedis.

چدرا **tjidra**, op R. en Sing. *tjèdĕra*, uitgesproken. Ook: verkeerd van weg of wandel.

چدق **tjĕdok**, ingebogen van het aangezigt, b. v. *moekanja tjĕdoḳ tangannja tjèngkoḳ*, zijn aangezigt was

Digitized by Google

ingebogen en zijne handen staan krom. Abd. schetswrdb. [Jav. *njèngkoewèk*, id.]

چدڠ **tjĕding?** Abd. schets wrdb. geeft مک چدڠن جاد ترلبه درفد بڠارن [Jav. *tjĕding*; een steenen of gemetselde badkuip].

چر **tjir-tjir**, bel, schel.

چراچق **tjĕratjak**, beter چرچق **tjĕrĕtjak**.

چرامه **tjĕramah**, veel van praten houden, praatziek, babbelzucht.

چران **tjĕrāna**. Skr. *tjarana*, voet. - subst. schotel of bak met voeten, dienende voornamelijk ter berging van alle benoodigdheden voor de *sirih*. vdW. Ook: een drankzetje en azijnstelletje op pootjes worden zoo genoemd. *Tjèrana bidoeḳ*, zulk een betelschaal in den vorm van een schuit.

چرت **tjĕrat**; *mĕntjĕrat*, aftappen.

چرت **tjĕrit**; zie *tjoerit* en *tjirit*.

چرچ **tjĕrtja**; *mĕntjĕrtja*, verwijten, laken. *Dan dimaki dan ditjĕrtja radja akan marika-itoe*, en de vorst schold en deed hun verwijtingen. Hik. Ab. Tam. *Indah ta'dapat hèndaḳ ditjĕrtja*, de schoonheid er van kon niet gelaakt worden, al wilde men ook. Sj. Ibr. b. Chas.

چرچق **tjĕrĕtjak**. Zie *tjĕratjaḳ*.

چردس **tjĕrdas**, een beetje slim, tusschen *tjĕrdiḳ* en *bodoh* in.

چردیق **tjĕrdik**; *mata tjĕrdiḳ*, een verstandig oog of uitzigt.

چرڠڬه **tjĕranggah**, getakt van hoornen. Zie اڠڬ.

چرفلي is **tjĕrpĕlei**.

چرق **tjĕroḳ** moet *tjĕroeh* zijn. Zie ald.

چرق **tjĕroeḳ**, gat, kuil, naar binnen inloopend gat; *mĕntjèroeḳ*, naar binnen uitgraven, uitkuilen; *dikoriḳnja poela tanah, jang disa'bĕlah lobang itoe mĕntjèroeḳ ada kira-kira sa-dèpa djaoehnja*, zij krabden bovendien de aarde uit de zijde van het gat en groeven het ongeveer een vadem meer naar binnen uit. Hik. Abd. p. 61. *Jang ada ditjĕroeḳ tèmpat mandi itoe*, dat in een zijholte van de badplaats was.

چرڬس **tjĕrĕgas**, vlug van bewegingen, ook in den zin van: »hij is weêr vlug", na het herstel uit een ziekte. Zie *gantjang* en *tjagaḳ*.

چرمت **tjĕrĕmat**, met takt, naar behooren, ordelijk iets doen of vasthouden, b. v. *Mĕndjalankan tjatoer dèngan bĕrhimat; Mĕmĕgang boewahnja dèngan tjĕrĕmat*. Met overleg speelde hij schaak, En hield de stukken met takt vast. Sj. Ibr. b. Chas. *Dèngan tjĕrĕmat mĕmbawa haloewan, Soepaja sĕlamat moeda bangsawan*, Rigt den steven naar behooren, opdat de jong-edele voorspoedig zij, *id. Pèkĕrdjaän laoet hèndaḳlah tjĕrèmat*, laat het scheepswerk ordelijk geschieden, *id.*

چرمن **tjĕrmin**; — *bantal*, niet »soort van klatergoud", maar een spiegeltje aan weêrskanten in den rand van sommige kussens aangebragt. — *bèsar sa'tinggi bĕrdiri*, spiegels zóó groot, dat men overeind staande er zich ten voeten uit of geheel in zien kan. Sadj. Mal. *Bètjĕrmin*, zich spiegelen, b. v. *hèndaḳlah toewanhamba bètjĕrmin dalam tèlaga itoe*, dat Mevrouw zich in dat meer spiegele. Hik. Indra Poetra.

چرنچڠ **tjĕrantjang**; *bĕrtjĕrantjangan*, hier en daar in den grond geplaatst met de punten naar boven. - *Bĕrtjĕrantja-*

Digitized by Google

ngan toendjang dalam soengei, scherpe palen hier en daar in de rivier geplaatst.

چڑه **tjĕrah**, helder, doorschijnend van glas, water, oogen, enz. *Tropong itoe koerang tjĕrah*, die kijker is niet helder genoeg; *mata tjĕrah*, helder-ziende oogen.

چڑه **tjĕroeh**, schoongemaakt, b. v. van rijst; rijst die goed wit is. Ook Abd. schets wrdb. Zie *tjĕrah*.

چري **tjĕrei**; *tjĕrei-bĕrei*, overal verspreid; *mĕntjĕrei-bĕreikan*, overal verspreiden, verstrooijen; *bĕrtjĕrei-tjĕrei sa'orang-orang*, uit elkander gaan en elk afzonderlijk, b. v. bij het loopen.

چس **tjis**, foei (niet »stil") *tjis* is een sterker uitdrukking van verfoeijing dan *tjih*; beiden wordt gebruikt op R.

چڤانو **tjĕnganau**. Op R. niet bekend.

چڤڠ **tjĕngang**; dikwerf *tĕrtjĕngang-tjĕngang* gebruikt.

چڤکارق **tjĕngkaroek**, soort van versnapering, bereid uit gekookte rijst, die eerst in de zon gedroogd en dan in een pan geroosterd is en vervolgens met geraspte kokosnoot en suiker gegeten wordt. [Jav. id.]

چڤکر **tjangkir**, een kopje of beker met een oor er aan, zooals onze thee-kopjes, kinderbekers, enz. »Kelk" is *piala*. Zie ald.

چڤکر **tjĕngkir** is Jav. *nioer moeda*. Mal.

چڤکرام **tjĕngkrama** wordt *tjĕngkrĕma* uitgesproken en beteekent: wandelen, kuijeren, voor zijn pleizier uitgaan.

چڤکرڠ **tjĕngkĕring**, (niet *tjingkariang*) soort van snelgroeijenden schaduwboom, = *dadap*.

چڤکرڠ **tjĕngkĕroeng**, kuiltje, holte, hol, holstaan van de oogen of een vermagerd aangezigt. — *leher*, het kuiltje van achteren in den nek.

چڤکرم **tjĕngkĕram** (niet *tjĕngkaram*), ook: voorschot op te leveren koopwaren of werk.

چڤکڠ **tjĕngkang** (niet *tjangkang*) *bĕrtjĕngkang*, den middel met beide handen omvatten, zoodat de vingers naar achteren komen en de duim naar voren. Zie het volg. woord.

چڤکڠ **tjangking**; *bĕrtjangking*, de beide handen in de zijde zetten zóó, dat de duimen naar achteren en de vingers naar voren komen. Zie het vorige woord. *Mĕntjangking*, iets aldus optillen, b. v. een kind.

چڤکڠ **tjĕngkoeng**, ingevallen van de oogen, vervallen, vermagerd van het gezigt; *tjĕngkoeng-tjĕngkoeng*, ook gebruikt in de beteekenis van benepen, verlegen, bleu, *tjĕngkoeng-tjĕngkoeng dĕngan moeka*. Hik. Abd. pag. 37, = *tjĕngkĕroeng*. Zie ald.

چڤکف **tjangkoep**; *mĕntjangkoep*, zich iets uit de holte van de hand in den mond gooijen.

چڤکق **tjangkoek** 2. ijzeren haak van een Nederl. el lang om olifanten te hoeden. Pĕl. Abd. p. 47.

II. kort en krom van de armen. Zie *tjĕdoḳ*.

چڤکق **tjongkak** I. wordt op Java met pitten, zooals de *bidji saga* en *bidji srikaja*, doch door de Maleijers met een soort van katjes, kleine schelpen, *sipoet tjongkaḳ* of *boewah* — genoemd, gespeeld.

II. Zie *adapon*.

Digitized by Google

III. verwaand, hoogmoedig, trotsch, = *sombong*. Zie ald.

چڤکل **tjangkoel**, een hak om den grond om te werken. Geen »spade" [Jav. *patjoel*, id.]

چڤکل **tjoengkil**, ook: sonde; *mĕnjoengkil*, sonderen, eene wond met de sonde onderzoeken.

چڤکم **tjĕngkam**, te zamen binden, aan elkander knoopen der einden van een kleed.

چڤکودو **tjĕngkoedoe** = *mangkoedoe*.

چڤکولڠ **tjĕngkolong**, ook: iets aftrekken of inhouden, b. v. van iemands loon. Op Java *tjèngkloeng*.

چڤکه **tjongkah** is goed.

چڤڠ **tjangga**. Op R. niet bekend.

چڤڠانو **tjingganau**. Op R. niet bekend.

چڤڠر **tjanggar** I. Op R. niet bekend.

II. Op R. niet bekend. Wel *tjanggah*. Zie ald.

چڤڠر **tjoenggoer**, moet zijn *djoengoer*. Zie ald.

چڤڠڠ **tjanggoeng**, ook: vreemd, onaangenaam van gevoel; b. v. *maka samoeanja jang dipandang bĕrkoeliling mĕndjadi tjanggoeng rasanja;* ook: ongeschikt, onbetamelijk van woorden. Hik. Abd. pag. 6. lomp, onhandig, verkeerd staan van de handen, dwars. *Katjanggoengan kapada orang bĕsar*, lompheid, onbeleefdheid jegens de groote lui.

چڤڠه **tjanggah** = *dahan*, dikke tak van een boom.

چڤڠي **tjanggei**; *sètjanggei poetèri*, soort van klimplant met zeer fijne blaadjes en vuurroode kelkbloempjes. [Jav. *sånggå langit*, id. zoo genoemd naar den stand harer blaadjes.] Verder مرق مثيكل مڤتيكن چڤڠي? Sj. Ibr. b. Chas.

چڤل **tjĕngal**, soort van boschboom, die de bekende hars, *damar mata koetjing*, uitzweet.

چڤڠي **tjinggi** niet bekend op R.

چڤي **tjingi** niet bekend op R.

چڤ **tjap**, ook: druk; *mĕngètjap*, drukken; *toekang tjap*, drukker; *tèmpat* — en *pĕngètjapan*, drukkerij.

چڤاک **tjĕpaka**, soort van grooten boom met zeer welriekende bloemen, *boenga tjèpaka*. Er zijn drie soorten van als: *tjĕpaka poetih*, — *koening* en — *merah*, ook *boenga mĕnoer* genaamd.

چڤت **tjĕpit**, knijpen; *koewih tjĕpit*, knijpkoekjes, oblietjes; *pĕntjĕpit*, tang. Zie ook *sĕpit*.

چڤرف **tjĕpĕroep**, inzakken van de voeten, b. v. in het mulle zand.

چڤق **tjĕpoek**; *mĕntjĕpoek-tjĕpoek*, met de handen in het water slaan of plassen, zooals b. v. een kind, dat in een emmer water staat te morsen. Zie *tèpoek*.

چڤلق **tjapĕlak**. Op R. niet bekend. Zie *topang*.

چڤور **tjĕpoe-tjĕpoe**, soort van kleinen, witten vogel.

چقمر **tjokmar**; hoewel in de HSS. gebruikt, schijnt dit woord niet goed meer verstaan te worden; b. v. *laloe ditikamnja Aboe Tamām dèngan tjokmarnja*, *laloe mati*, en hij stak! Aboe Tamām met zijn strijdknods, waarop hij stierf. *Boeroeng tjokmar?* Abd. schets wrdb.

چکت **tjĕkit** I. twist, krakeel; *mĕntjèkit*, krakeelen, kibbelen, twisten. Ook geredupl.

II. met een mes de ingewanden en kieuwen uit een visch snijden.

چکت **tjĕkoet**; *mĕntjèkoet*, iets met

Digitized by Google

de bij elkander gebragte toppen der vingers pakken, opnemen.

چکر (?) b. v. *Moerkanja toeroen lakṣana riboet*, چکر *dihalaman habis tĕrtjaboet?* Sj. Ibr. b. Chas.

چکوٴ **tjĕkoeng**, is door C. goed opgegeven. In de beteekenis van »gebukt" echter op R. onbekend. Voor kuiltje in den hals op R. *tjèngkĕroeng*. Zie ald.

چکف **tjĕkoep**, greep; *mĕntjĕkoep*, grijpen. Zie *tjèkoet*.

چکق **tjĕkaḳ**, I. *bèrtjèkaḳ*, de handen in de zijde zetten; *maka ditjèkaḳnja pinggangnja*. Abd. schets wrdb. Zie ook *tjĕngkang* en *tjangkĭng*.

II. = *dĕkat*.

III. maal, mondvol van *sirih*, b. v. *sirih sa'tjèkaḳ*, eenmaal *sirih* nuttigen, een pruim *sirih*. Abd. schets wrdb. [Jav. *kènnjah*, id.]

چکق **tjĕkek**. Voor »de handen in de zijde zetten" moet het *tjèkaḳ* zijn.

چکق **tjĕkok**; *ditjèkoḳkannja obat itoe*, hij goot hem de medicijn in de keel. *Orang itoe soedah kĕna tjèkoḳ*, men heeft het hem in de keel kunnen gieten. Abd. schets wrdb. *Silat tjèkoḳ?* Hang T.

چکه **tjĕkoh**, soort van plant, welks bladeren als geneesmiddel worden gebruikt; *tjèkoh manis*, een heester, welks bladeren, als groente gekookt, worden gegeten. *Mĕmandjat pokoḳ tjèkoh, bolih mati djatoh*. Sprw.

چکه **tjĕkah** II. *mĕntjèkahkan*, overhalen van den haan van een vuurwapen.

چکر **tjĕgar**. Zie *soegar*.

چکق **tjĕgak**. Zie *tjagaḳ*.

چلا **tjĕla**. Voeg bij: *mĕntjèlaï*.

چلاک **tjĕlaka**. Skr. *tjĕlaka*, slecht, boos, verderfelijk. vdW. *Sitjĕlaka*, ellendeling, als scheldwoord.

چلس چلوس **tjĕlas-tjĕloes**, op en neder wandelen. Zie *tjèlam-tjèloem*.

چلغ چليغ **tjĕlang-tjĕling**; *daoen — —*, = *daoen aring-aring*. Zie *aring*.

چلغ **tjĕloeng**, de aangehechte punt van eene pijl uit een blaasroer.

چلفا **tjilpa** moet **sĕlĕpa** zijn. Zie ald.

چلق **tjĕlaḳ** I. is eigenlijk geen zalf, maar een fijn poeder van een soort van graauw zwarten, glinsterenden steen, die uit Arabie wordt aangevoerd. Dit poeder wordt, soms met rozewater bevochtigd, soms droog, op de oogleden gesmeerd als sieraad en tot verheldering van het gezigt! [Jav. id.]

چلق **tjĕlek**, open, geopend, van de oogen. *Bĕharoe tjèleḳ mata orang Malaka*, en pas gingen de oogen der Malakkers open. Hik. Abd. p. 52. *Mèntjèleḳkan*, openen, open maken van de oogen. [Jav. *mĕlèḳ*, id.]

چلم چلوم **tjĕlam-tjĕloem**, heen en weder drentelen in een huis of kamer. Zie *tjèlas-tjèloes*.

چلوفر **tjĕloepar**. Zie *tjoepar*.

چم **tjam** (?) *tjamkan*, iets vast in het oog houden, op iets bijzonder letten, b. v. *dan tjamkan bajik-bajik barang pĕrkara jang tèlah kau-lihat ini*, en houdt de dingen, die gij gezien hebt, goed in het oog, *akoe tjamkan dan akoe ingat-ingat*, ik houd het in 't oog en overdenk het. *Tjamkan bajik-bajik pèrkataännja*, let vooral op zijne woorden. *Pandei tjamkan bila riboet dan ṭofan hèndaḳ datang*, verstandig achtgeven op de tijden als stormen en orkanen zullen komen.

Digitized by Google

چمار **tjĕmara**; *hajam* —, is goed door L. opgegeven. — *poetih* en — *koening* komen in Hang T. voor als teekenen op de vaartuigen in de plaats van vlaggen.

چمبغ **tjambang** is door L. goed opgegeven.

چمبغ **tjombong**, een groote kop of kom. (Niet *tjambong*.)

چمبل **tjombol**, knop van eene deur.

چمت **tjĕmat**, het verhalen van een vaartuig, d. i. een vaartuig door het uitbrengen van ankers en trossen van de eene ligplaats naar de andere brengen.

چمڠكين **tjĕmĕngkian**, soort van giftige plant, die in de geneeskunde uitwendig tegen puisten en uitslag wordt gebezigd.

چمف **tjĕmpa**, naam van eene plaats in Kambodja.

چمفاك **tjĕmpaka**, schijnt geel te beteekenen, gelijk blijkt uit de opgaven en uit *tanah* —, zwavel (bah. tab.) = *balerang*.

چمفرلڠ **tjĕmpĕrling**. Op R. *pĕrling*, soort van zwart vogeltje, pluvier.

چمفڠ **tjampoeng**, afgebroken van glas of aardewerk; b. v. de hals van een flesch, het oor van een kopje, de tuit van eene trekpot.

چمفڠ **tjĕmpoeng**. Welligt het Jav. *tjĕmploeng*, dompelen.

چمفڠ **tjamping**. Zie *tjompang*.

چمفڠ **tjompang**, gescheurd. *Tjompang-tjamping*, overal gescheurd, met allerlei scheuren. *Maka ḥadji itoe mĕmakei .pĕkeijan tjompang-tjamping*, die bedevaartganger gebruikte kleederen, die overal gescheurd waren.

چمفق **tjampak**; *mĕntjampaḳ*, nedersmijten; *mĕntjampaḳkan dirinja*, zich ter aarde werpen; Sri Rama, p. 95, ook *mĕnjampaḳkan*. *Bĕnih tĕrtjampaḳ*, nedergeworpen zaad. *Sampah-sampah jang tĕrtjampaḳ disitoe*, het vuil dat daar nedergeworpen is.

II. beter *tjĕmpaḳ*, de roode hond, een lastige huiduitslag door veel zweeten veroorzaakt.

چمفه **tjampah** III. flaauw, onsmakelijk van spijzen, zonder geur of smaak. [Jav. *sompoḳ*, flaauw, hooi-achtig van tabak.]

چمكين **tjĕmĕkian** = *tjĕmĕngkian*. Zie ald.

چمين moet zijn چامس zie ald.

چن **tjoen**, duim, de maat, $\frac{1}{10}$ van een voet. Chin.

چنت **tjinta**; *tjinta mani*, soort van gele, een span lange, slangen. Het vinden van zulk eene slang wordt als een voorteeken van geluk beschouwd. *Didalam tandan pisang itoe ada sa'eikoer oelar tjinta-mani* en in dien tros bananen was een *tjinta-mani*-slang. Hang T. Ook op R. bekend.

چنت **tjonto** en niet *tjenta*. = Jav. en Soend.

چنتادو **tjintadoe**, soort van groene rups, die op de boomen leeft, ook wel *sintadoe* genoemd.

چنتڠ **tjantoeng** II, een kleine, houten rijstlepel. [Jav. *éntong*, id.]

چنتڠ **tjoenting**, ook: krabbel; *mĕntjoenting-tjoenting*, bekrabbelen. Hik. Abd. p. 20, ook het gelaat met houtskool besmeren, als een openbaar schandteeken.

چنتم **tjĕntam** moet چڠكم **tjĕngkam** zijn. Zie ald.

چنتم **tjantoem**, stikken, eene soort van naaijen.

Digitized by Google

چنچغ **tjĕntjang** (niet *tjintjang*); *bĕr-tjĕntjangkan pĕdang*, met het zwaard fijnhakken. Hang T.

چنچن **tjintjin**; — *bindoe*, soort van ring bij de houtdraaijers in gebruik. Zie *bindoe*. Ook een soort van vingerring, waarop een vierkant huisje met drie juweelen er in. *Panganan tjintjin*, soort van koekjes.

چنچو **tjantjoe**, een chinesche scheepskapitein, CHIN. Komt soms in de HSS. voor; onder anderen in de Hik. Ab. Tam.

چنچو **tjintjau**, CHIN. eene versnapering, bereid van *agar-agar* met suiker en gemberwortel. Algemeen op R. Sing. en Java bekend.

چنچورت **tjĕntjoeroet**, (niet *tjĕntjoerit*) de stinkmuis. Op R. *tikoes toeri*.

چند **tjanda** I. = *rantjana*. Zie ald.

چند **tjinda**, vorstelijk achterkleinkind.

چندار **tjĕndara** 1 en 2 moet چندر **tjandar** zijn. Zie ald.

چندال **tjandala**. Voor »kwaadsprekend" moet het *tjandal* zijn. Zie ald.

چندت **tjandit**, de punt of de lepel van een inlandsch anker, aldus: 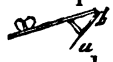 ook de trekker van een geweer en de optrede van een rijtuig.

چندر **tjandar**, vast, diep van den slaap, = *lèlap*. Op R. en ook in Hik. Hang T.

چندراوس **tjandrawas** moet *tjĕndrawasih* zijn. Zie het volgende woord.

چندرواسه **tjĕndrawasih**, soort van vogeltje.

چندري **tjĕndĕrei**, zie *tjĕnrei*.

چندغ **tjandang**, schitterende glans, fraaiheid. *Djika dibawa pĕrgi bĕrtandang*, *Tĕntoelah mĕnang sifat jang tjandang*. Als hij meê uit wordt genomen, zal zijn fraai voorkomen zeker overwinningen behalen. Sj. Ibr. b. Chas.

چندغ **tjocndang** en *patjoendang* op R. niet bekend. Zie *katjoendang*.

چندغ **tjondong**; *tjĕndĕrong*, hellen, overhellen, hellend. *Doedoeknja kota itoe tjĕndĕrong sadikit kadalam*, de ligging dier vesting was een weinig hellend naar binnen. Hik. Abd. p. 54 *Tjĕndĕrong jang rata*, hellend vlak. *Tjĕndĕrong hati*, overhelling of neiging des harten.

چندل **tjandal** I. langtongig, met den mond den boventoon voeren.

II. = *soekar*, moeijelijk.

چندل **tjendol**, soort van drank of dunne brij, bestaande uit gekookte sago, die door een grove zeef is gedrukt en dan vermengd met kokosmelk, suiker en zout. [JAV. id. doch op Java is ze zwart van kleur.]

چندوري **tjandoeri**, sandaal, voetzool.

چندوي **tjandawei**, zich vermaken, inzonderheid met de andere kunne. VDW.

چندي **tjindei**, (niet *tjindi*) *oelar* —, soort van slang, hiervan hebben die zijden doeken hunnen naam. — *djantan*, gebloemde zijde met groote figuren van slangen. — *bĕtina*, hetzelfde, met kleine figuren van slangen. — *daoen boedi*, zulk doek met bladeren van den *boedi*-boom beschilderd.

چنري **tjĕnrei**, ook: چندري **tjĕndĕrei**, soort van geneeskrachtige bladeren, die ook wel als tegengift gebruikt worden.

چو **tjoe**, de CHIN. naam voor de arak.

چواچ **tjoewatja**; ook: duidelijk, klaar van dingen, die in de verte zigtbaar zijn; b. v. *maka kapal itoe tjoewatja bènar*, dat schip is zeer duidelijk zigtbaar; *bĕ-*

Digitized by Google

loem tjoewatja, *lagi balam-balam*, nog niet duidelijk, het is even zigtbaar; ook: helder van den glans eens spiegels. Sri Rama, p. 147.

چوبت **tjoebit**, met de hand in het vleesch knijpen. *Tjoebit paha kiri, paha kanan sakit*, sprw.

چوبن **tjoban**, een zwaai of haspel, waarmede men los uit de hand het garen windt.

چوچ **tjoetja**; *orang itoe soedah kĕna tjoetja*, die mensch is betooverd, door betoovering als vijand onschadelijk geworden. Abd. schets wrdb.

چوچ **tjoetji**; en *mĕntjoetjikan*, meer gebruikt voor: wasschen, reinigen, terwijl *soetji* en *mĕnjoetjikan* gebruikt worden voor: heilig, heiligen, reinigen.

چوچت **tjoetjoet** is Jav.= *hijau* Mal.

چوچر **tjoetjoer**; *panganan tjoetjoer*, soort van koekjes. Abd. schets wrdb. en *tjoetjoer* ook = *pipit*, musch.

چوچق **tjoetjoek** I. ook steken, b. v. *tjoetjoek bĕnang dalam lobang djaroem*, een draad in het oog van eene naald steken en rijgen, b. v. *tjoetjoek manik-manik dan mĕrdjan*, kraaltjes en bloedkoralen rijgen. Steken van de pijn, b. v. *dan koelit pon mĕnjoetjoek-njoetjoek sa'pĕrti dikĕnakan orang bara api*, en de huid stak telkens alsof men er heete kolen op gelegd had. *Tjoetjoek atap*, de bamboezen pennetjes, waarmede men bij het maken van *atap*, de bladeren vaststeekt, ook de naam van eene bloem, die als geneesmiddel gebruikt wordt en veel op zulke pennetjes gelijkt. *Pĕnjoetjoek*, ook vork, waarmede men eet; *bĕrdjalan bĕrtjoetjoek-tjoetjoek ikan*, achter elkander loopen, als aan een stok geregen visschen. Hang T.

II. Ook *tjoetjoek sĕndjata*. Sri Rama pag. 127.

چورت **tjoerat**, tuit van een ketel of trekpot; *mĕntjoerat*, opspuiten, opspringen van water uit een springbron. *Tjoerat bintang*, meteoor, luchtverschijnsel, vallende ster. Ook gevonden *tjeret bintang*, id.

چورت **tjoerit**; *pĕntjoerit*, roover; ook in Hang T.

چورغ **tjoering**. Voeg bij: *tjoering-moering*, vol vlekken van modder of kool.

چورق **tjorak** I. bont, kakelbont van kleuren. *Bĕrtjorak*, veelkleurig. (niet »gestreept") [Jav. id.]

II. overlangs gescheurd; *tjorak-tjarik*, overlangs en overdwars gescheurd. *Mĕntjorak-tjarikkan*.

چورم **tjoeram**, hellend van een vlak, tafel, berg enz. *Tjoeram jang rata*, hellend vlak.

چورة **tjoerah**; *mĕntjoerah*, ook: uitgieten; b. v. *harapkan goentoer dilangit ajar ditampajan ditjoerahkan*. Sprw. Ook de volle lading geven uit schietgeweer, b. v. *sĕrta ditjoerahnja dĕngan bĕdil poela dari djaoeh*. Hang T.

چوري **tjoeri**. Voeg bij: *tjoerian*, diefstal; *katjoerian*, bestolen. Hang T.

چوفر **tjoepar**; *bĕhasa* —, winderige taal, schreeuwen als het gemeene volk. Op R. *tjĕloepar*.

چوفق **tjoepak** 3, ook maat voor natte waren, b. v. melk.

چوفو **tjoepoe** I. ook: holte, kuil, neut, waarin een mast of paal komt te staan. *Boenga* —, soort van bloem (*Pentapetes phoenicea*).

چوكت **tjokit**; *mĕntjokit-tjokit*, klei-

Digitized by Google

ne hoeveelheden van iets afnemen, b. v. men geeft den kinderen eten, doch ziet dat het te veel is en neemt er dan weêr kleine hoeveelheden van af; of men wil kruid in een schietgeweer doen en ziet dat men te veel genomen heeft en neemt er dan een weinig af.

چوکف **tjoekoep**; *mĕntjoekoepkan*, genoeg doen zijn, er genoeg van maken, en dus ook: zich vergenoegen of tevreden zijn met.

چوکو **tjoekoe**, gedroogde gemberwortel. HIND.

چوکي **tjoekei**; ook landrente, grondbelasting.

چول **tjoela**; — *badaḳ*, rhinocerushoorn; ook eene soort van plant, waarvan drie soorten: — — *bĕnar*, — — *tjirĕbon* en — — *tjoetjoeḳ*. - *Tjoela oelar*, fabelachtige slangenhoorn. [SKR. *'soela*, tand, punt b. v. in *tri soela*, drietand.]

چولت **tjolit**; *mĕntjolit*, even met de vingers aanraken, tikken, bevoelen. *Mĕntjolit gamit*, herhaalde malen iets met de vingers aanraken of tikjes geven, meestal liefkozend. *Tjolit-gamit* ook fig. gebruikt voor vingerwijzing, letterl. vingeraanraking, b. v. *maka adinda kĕlaḳ mĕndjadi tjolitgamit dan boewah moeloet orang*, en ik zal de vingerwijzing en het onderwerp van de praatjes der menschen worden.

چولغ **tjolong**, stelen, is JAV.

چولق **tjoelik**, soort van nachtvogel, die naar zijn geroep aldus genoemd wordt. Men gelooft dat zijn geroep eene waarschuwing is, dat er dieven komen zullen of een groot onheil aanstaande is. Door het roepen van *tjoeliḳ-tjoeliḳ* hebben de inlanders te Batavia in 1862 en 1864 elkander verontrust, zeggende dat de Hollanders 's nachts kinderoogen lieten zoeken en uitgraven om die onder de publieke werken te leggen, opdat die voorspoedig zouden tot stand komen.

چولق **tjolok**, JAV. = *soeloeh*, MAL. 't Wordt echter op R. wel verstaan.

چولي **tjoeli**. Ook: korset, keurslijf.

چومت **tjoemoet**, groezelig, zwartachtig.

چومة **tjoemah**, moet *tjoema* zijn. Beteekent ook: slechts, b. v. *tjoema dia sadja* en *tjoema-tjoema*, gratis kosteloos, b. v. *dibĕrinja dĕngan tjoema-tjoema*, hij gaf het zonder betaling.

چهاري **tjĕhari**; — *aḳal*, iets verzinnen, er wat op vinden. *Pĕntjarian*, kostwinning.

چيڭ **tjik**, verkorting van انچق *ĕntjiḳ*, heer.

چيبق **tjeboek**, een nap om water te scheppen, gemaakt van een kokosdop. Ook gebruikt als benoemend telwoord, b. v. *batil sa'tjeboeḳ*, één koperen kommetje; *mĕntjeboeḳ*, water scheppen met zulk eene nap.

چيبل **tjebol**, dwerg. Komt voor in Sri Rama p. 29.

چيت **tjita**, I. (niet *tjit*) sits, gebloemd katoen. [JAV. id.]

II. *Mĕntjita*, door tooverkunst iets, wat men begeert, in het aanwezen of tegenwoordig roepen, oproepen, hervoorbrengen, vooral door middel van een tooversteen.

چيچر **tjitjir**, bij kleine hoeveelheden laten vallen, storten, b. v. van graan en ook andere kleine voorwerpen, b. v. *tiba-tiba tjitjirlah soeatoe dĕrham ĕmas*, toevallig viel er een goudstuk.

Digitized by Google

چيرء **tjira-tjira**, luidkeels, van weenen, b. v. *dan anaḳ-anaḳnja ada mĕnangis tĕrtjira-tjira sĕbab kĕlaparan*, en hare kinderen weenden luidkeels van den honger.

چيرت **tjirit**; ook bezinksel, droesem. — *bintang* op R. *tjoerat* —, zie ald. [Jav. *mèntjèrèt*, loop, dunne afgang.]

چيرق **tjerek**; — *tĕmpoeroeng*, een keteltje gemaakt van een kokosdop. [Jav. *tjèrèt*, id.]

چيف **tjijap** is door L. goed opgegeven.

چيفت **tjipoet** moet *sipoet* zijn. Zie ald.

چيفن **tjipan**, strijd-aks; komt ook voor in de Sadj. Mal. b. v. *ada jang bĕrtĕtaḳkan pĕdang dan tjipan.*

چيق **tjijaḳ**; de opgave van C. is goed.

چيكل **tjekel**, klein; = *kĕtjil.* Komt voor in den naam van de *Hikajat Tjekel waning pati*, de kleine, die dapper is tot den dood. *Tjekel*, ook: een korte piek ter lengte van een wandelstok.

چيلواڭي **tjilawagi**, worden de voorouders in den vijfden graad genoemd. Zie *mojang.*

چيلڠ **tjeleng** is Jav. en چيلي **tjele** is Chin. = *lada tjina.* Mal.

چيلي **tjile**, soort van geruit (niet »gestreept") lijnwaad. = *ginggang.* Zie ald. [Jav. id.]

چين **tjina**; *daoen — goeri*, soort van geneeskrachtige bladeren, die met anderen vermengd tegen de koude koorts gebruikt worden. *Tjina boeta*, (verbastering van Skr. *tjihni bhoeta*, wat ten teeken geworden is) iemand, dien men pro forma bij eene vrouw laat slapen, om haar, nadat men driemalen van haar gescheiden is geweest, weder te kunnen huwen; meestal een vriend, dien men vertrouwen kan of iemand, die niet gevaarlijk is. vdT. Op R. bekend.

چيوم **tjijoem**, ruiken, in plaats van ons kussen. Men geeft mij op dat het Chin. is, Hokjan Dial. zoenen, kussen. *Tjijoem tapaḳ tangan bĕrbaoekah tidaḳ?* Sprw.

د

دابس **daboes**, een scherp gepunt ijzer, ijzeren prikkel van ongeveer één voet lang, waarmede de Maleische goochelaars en hunne begeisterde priesters zich steken zonder gekwetst te worden, ten bewijze van bovennatuurlijk vermogen. *Bĕrdaboes* en *majin daboes*, zich met dat ijzer steken, dat goochelspel uitvoeren. Ook in de Preanger Regentschappen bekend. Zie de beschrijving daarvan in het Orgaan der Nederl. Zendingsvereen. *Roepanja boengkoḳ, matanja kaboes; Ditangannja ada mĕmĕgang daboes*, Hij was gebogcheld en zijne oogen verduisterd; In zijne handen hield hij zulk een ijzeren priem. Sj. Ibr. b. Chas.

دابه **dabih**; *mĕndabih*, slagten. (Pad. bov. l.). Ook gevonden *dĕbih* en *dèbah*. Zie het Arab. ذبح.

Digitized by Google

داتر **datar**, ook: vlakte. Verder wordt het gezegd van elk ligchaam, dat zijn grootste vlak tot steunpunt of voet heeft, alles, waarvan het voetvlak grooter is dan het overige van het ligchaam. *Mĕndatar*, over eene vlakte gaan, eene vlakte doortrekken.

داتغ **datang**; — *akal*, inzien, er begrip van krijgen. *Jang lagi* —, die komende is; *jang akan* —, die komen zal. *Mĕndatangi*, ook overvallen; *mĕndatang-datang*, telkens komen; b. v. *Dĕndamkoe ini mĕndatang-datang; Bagei pĕnjakit hĕndak mĕmboenoeh.* Sj. Ibr. b. Chas.

داتق **datoek**, grootvader, »niet overgrootvader". Zie daarvoor *nenek*.

داد **dada**; loshangend? of tegen het ligchaam aanslaan? van de borsten; b. v. *dan sa'tĕngah poela orang bĕrlarilari tĕrdada-dada soesoenja sa'pĕrti soesoe karbau djalang*, en wederom anderen liepen hard met loshangende? borsten, als de borsten van een rondzwervenden buffel. Hang T.

دادر **dadar**. Zoo worden ook onze pannekoeken genoemd.

دادف **dadap** I. Op R. *dĕdap*. Zie ald.

دادي **dadi**, gestremde melk, die als lijm gebruikt, boven de gewone lijm wordt geschat, vooral voor het lijmen van violen.

دارت **darat**; ook: binnenland; *mĕndarat*, op het land aanhouden van een schip.

داروء **daroe-daroe**, soort van boom, die goed timmerhout levert.

دارة **darah**; *makan* —, wordt ook gebruikt in de beteekenis van zijn bloed vreten van kwaadheid. *Tĕmpat toempah* —, zie bij *tĕmpat*.

داري **darei**, moet *dĕrei* zijn. Zie ald.

داسغ **dasing**, moet *dĕsing* zijn. Zie ald.

داسل **dasal**, soort van boom met harsachtig hout.

دافت **dapat**; *ta'dapat tiada*, meestal verkort tot *dapat tiada*. - *Mĕndapatkan*, gaan tot. *Pĕndapat*, gevoelen, bevinding, b. v. *pada pĕndapatkoe bajiklah*, naar mijn gevoelen zal het goed zijn; *didapatilah akan dia*, werden zij bevonden; *mĕndapat hati*, hoogmoedig worden. Hik. Abd. p. 45. Opmerkelijk is het gebruik van dit woord naast *bĕrolih* in Hik. Radja r Pasei, pag. 2. *Adinda itoe bĕrolih mĕndapat kanak-kanak didalam*, enz.

دافف **dakap** moet *dĕkap* zijn. Zie ald.

داكي **daki**, I. Ook: berg of roos op het hoofd.

داغغ **dagang**, ook: vreemdelingschap; b. v. *bĕharoelah akoe tahoe akan dagangkoe dalam nagĕri orang ini*, nu eerst gevoel ik mijne vreemdelingschap in het land dezer lieden. Hik. Ab. Tam.

داغغ **daging**; — *darah*, familie, bloedverwantschap. *Soedah mĕndjadi daging darah kapada dia*, het is vleesch en bloed bij hem geworden, fig. uitdr. voor: hij heeft dat geheel in zich opgenomen, of zich daarmede vereenzelvigd. — *mĕnempel*, moesjes, wratten. Zie *tempel*.

دالق **dalik**. Zie *dolak*.

دالة **dalih**, verontschuldiging; *bĕrdalih-dalih*, allerlei verontschuldigingen inbrengen; *dalih bohong*, valsche uitvlugt, leugenachtige verontschuldiging.

دامر **damar**; *pohon* —, de harsboom; — — *laoet*, een andere soort, die goed timmerhout levert; — *mata koe-*

Digitized by Google

tjing, een fijne soort van hars uit den *tjèngal*-boom.

دامق **damak**, (niet *dameh*) pijltje voor het blaasroer, blaaspijltje met twee weêrhaken aan de punt.

دامن **daman**, I. soort van vogel.

II. *Tali daman*, schoot van een zeil.

داوق **daoek**, grijs, schimmel, nml. van paarden, anders is het: voor de kleur *kèlaboe* en voor de plant *lapoek*. Zie ald.

داون **daoen**; een groot aantal van bladeren of kruiden is niet bij dit woord, maar bij hunne bijzondere namen opgegeven. Oudtijds schijnen de vorsten van gouden bladeren te hebben gegeten; b. v. *adapon daoen, tèmpat baginda sĕntap, itoe daripada ĕmas oerei.* Hang T.

داهم **daham** moet *dĕham* zijn. Zie ald.

داهن **dahan**; *mĕndahan*, als takken; b. v. *dan orangnja pon banjak mèndahan kajoe dihoetan roepanja*, en de menschen waren vele, als de takken der boomen in het bosch. Hang T.

داي **daja**; *barang jang tèpĕrdaja*, dingen die tot verschalking dienen; *mĕmpèrdajakan*, verleiden, misleiden; *boewat pèrdaja*, foppen; *sa'daja*, gemeenschap hebben, meêdoen

دايڠ **dajang**; ook gebezigd als toespraakswoord zooals ons jonge dochter, b. v. *Maka kata Pa'Sĕmboelang: Hei dajang! bawa djoega akoe bèrdjalan sa'gènap kampoeng*, en Pa'Sĕmboelang zeide: o jonge dochter! breng mij maar overal in deze buurt. Hang T.

دايڠ **dajoeng**, onze gewone lange roeiriem.

دايق **dajak**, Dajaksch; *orang* —, Dajakker, bewoner van de binnenlanden van Borneo.

دايو **dajoe**; *mĕndajoe-dajoe*, gonzen, dreunen, rommelen, kreunen; b. v. het rommelen van den donder, Hik. Si Misk. p. 137; het kreunen van een klein kind, dat naar de moeder verlangt; het gonzend geluid van vele dieren bij elkander; b. v. *Anak onta sa'kandangan, Boenjinja sampei mĕndajoe-dajoe*, Jonge kameelen een stal vol, Het geluid er van is als onophoudelijk dreunen. Pĕl. Abd. p. 76.

دانو **danjoe**. Zal wel eene verminking zijn van *daoen nijoer*.

دبالغ **doebalang**, soort van mindere hoofden op Sumatra. *Doebalang singo pati*, de naam van God onder de orang loeboe.

دبس **dĕboes**; *bèrdĕboes-dĕboes*, kan ook van den wind en het vuur gezegd worden en beteekent dan geweldig dreunen, met hevige vlagen aankomen.

دبو **dĕboe** voor *lèboe* komt dikwerf voor.

دبه **dĕbah**, ook: zweren, vloeken; b. v. *maka pĕrampoewan toewa itoepon bĕdèbah*, die oude vrouw zwoer of vloekte.

دتس **dĕtas**, het half ridselend, half krakend geluid, dat men bij het doorknippen van papier en harde bladeren hoort.

دچت **dĕtjit**; *mĕndĕtjit*, niet *datjit*.

دچڠ **dĕtjing**; *bèrdètjing*, een geluid geven als klein geld, als het geteld wordt. [Mĕn. *dèntjing*, id. vDT.]

ددالو **dadaloe**, moet een ander dier wezen; want de vliegende witte mier heet *kalakètau*.

Digitized by Google

ددس **dědas**; *mĕndĕdas*, lastig vallen door b. v. telkens aan te komen, of te komen manen, of te komen leenen. *Mĕndĕdas-dĕdasi*, iemand onophoudelijk komen lastig vallen. *Tiadalah tĕrtahan lagi olih sèhaja, karĕna didĕdas-dèdasi olih orang sa'tijap hari.* Mal. brief.

ددف **dědap**, I. soort van snelgroeijenden boom, die voor de schaduw in de koffijtuinen wordt aangeplant. *Koelit dĕdap*, de bast van dien boom, welke als geneesmiddel gebruikt wordt. Soorten van dien boom zijn: — *wangi*, — *minjak* en — *tjoetjoek*.

ددورو **dadoro**, soort van boom met eetbare vrucht.

ددورينن **dědoerenan** (niet *doedoerĕnan*), zoo genoemd omdat de vruchtjes iets op de *doerian* gelijken. Ook op R. bekend.

ددي **dědei**; *bĕrdĕdei-dĕdei*, woelen, wriemelen, golven, stroomen van eene groote menschenmassa, = *doejoen-doejoen*.

در **dari**; *daripada .... dan*, zoowel.... als; b. v. *maka sĕgala orang isi nagĕri pon bĕrlari-larian daripada laki-laki dan pĕrampoewan.* Hik. Hang T. en de gantsche bevolking der stad snelde toe, zoowel mannen als vrouwen.

دراج **diradja**; zie ادراج.

دڑا **dĕra**, openbare straf, tepronkstelling, strafwerk, ook: strafles voor een kind, dat school blijft, (niet »geesselen"). Zie *dĕrah*.

درجان **doerdjana** en *orang* —, ook: booswicht. Sri Ram., p. 112.

درس **dĕras**; ook: snel van den gang eens menschen of den loop eens diers of de vaart van een schip. *Pĕndĕras* (en niet *pidĕras*) op R.

درڠ **dĕrang**, het geluid zooals van eene trom. Hiervan de naam *gĕndĕrang*, trom.

درف **dĕrap**; in de door C. opgegeven beteekenis op R. niet bekend. Wel *dĕrap-dĕrap*, klanknabootsend woord, b. v. voor het knappen of kraken der vingerleden of andere ligchaamsdeelen; ook voor het kraken der riemen onder het roeijen.

درم-درم **dĕram-dĕram**, soort van koekjes.

درم **dĕram**; *mĕndĕram*, brommen, grommen van een hond, tijger, enz.

درما **dĕrma**; *balei dĕrma*, zie *balei*; *dĕrma* wordt soms verwisseld met *dĕrham*. Zie ald.

درو **dĕroe**; *mĕndĕroe*, ook: het gonzen van veel menschen in een vertrek of van veel kinderen op school.

درو-درو **dĕroe-dĕroe**, soort van harsachtigen boom.

درواتي **doerwati**, de naam van den rijkszetel van Krĕsna. Komt soms in de pantons voor.

درہ **dĕrah**; *mĕndĕrah*, in de opgegeven beteekenis op R. niet verstaan. Wel *sĕsah*. De Hik. Bochtiar heeft درا *dèra* voor geeselen.

دري **dĕrei**. In de opgegeven beteekenis op R. *dèdei*. Zie boven. *Bĕrdĕrei*, in menigte neêrvallen, b. v. van bladeren, bloemen, haar, tranen, regen. *Ajarmata djoega bĕrdĕrei.* Sj. Ibr. b. Ch. II. kletteren b. v. van den regen.

دريٹ **dirita** moet ديرت **derat** zijn. Zie ald.

دريڠ **dĕring**, klinken, ringkinken, een scheller geluid dan *dĕrang*. Zie ald.

دريل **dĕrel**; *mĕndĕrel*, eenige geweren tegelijk afschieten, peletonsvuur, ook fusileren. *Orang didĕrel*, iemand die ge-

Digitized by Google

fusileerd wordt. *Di-angkat djĕnazah itoe sa'kali didĕrelnja dan pada tĕngahan djalan sa'kali dan apabila sampei dikoeboer sa'kali*, toen de lijkbaar opgeheven werd vuurden zij eenmaal, onder weg eenmaal en bij het graf aangekomen, eenmaal. Hik. Abd., p. 384. Ook op Java in gebruik. Welligt van ons d r i l l e n.

دستر **dastoer**; *lajar* —, lijzeil, een zeil, dat bij weinig wind nog naast de razeilen wordt gehangen. Pěl. Abd. ka Měkah.

دسر **dĕsar**; *bĕrdĕsar*, kraken van deuren, luiken, vensters. *Pĕnoedoeng tingkap boenji bĕrdĕsar*, het luik van het raam maakte een krakend geluid. Sj. Ibr. b. Chas.

دسڠ **dĕsing**; *bĕrdĕsing*, gonzen, tuiten van de ooren, gieren van den wind.

دسق **dĕsak** (?) *Maka goemirlapan roepanja sapĕrti* برديسكن *malam roepanja?* Hik. Si Miskin, p. 127.

دڠ **dang**; *Dang Malini*, zie *Malini*; — *lila* komt als titel voor in Hang T. b. v. *dan sĕgala ālat karadjaän pon toeroenlah dibawa olih sĕgala dang lila-lila*, *disamboet olih sĕgala djohan makota-makota*, en al de rijksinsignien werden door de *dang lila's* naar beneden gebragt en door de helden der kroon ontvangen.

دڠر **dĕngar**; Voeg bij: *dĕngar-dĕngaran*, luisteren. Sadj. Mal. Sri Rama, p. 96, 115, enz.

دڠڠ **dĕngoeng**; *bĕrdĕngoeng*, ook: dreunen en echo.

دڠق **dĕngak**, scheef, van zitten; *mĕndĕngak*, bij het zitten eene scheve houding aannemen; b. v. *djangan ĕngkau doedoek mĕndĕngak*, je moet niet scheef zitten.

دڠكر **dangkar**. Měn. spelling van دڠكل **dangkal** II. Zie aldaar. Komt voor in de Holl. bloemlez. 3e dr., p. 291.

دڠكر **dĕngkoer**. Zie ook *gĕroh*; *bĕrdĕngkoer*, b. v. *didalam fikir tidak bĕrdĕngkoer*, in het nadenken niet ronken. Sj. Ibr. b. Chas. Ook *mĕndĕngkoer*.

دڠكس **dingkis**, soort van zeevisch met groote kuit. [Jav. id.]

دڠكل **dangkal** I. van binnen verrot als een vrucht door den regen, Homan. Zie *sijal*.

II. Ook: ondiep van een rivier. vdT.

دڠكل **doengkoel**, en *dongkol*, ook: het gebogen lemmer van een kris.

دڠكل **dĕngkoel**, kot, hok, zooals b. v. een duivenhok.

دڠكل **dongkol**, in de opgegeven beteekenis op R. niet bekend. Zie *doengkoel*.

دڠكل **dengkol**, krom van spraak, = *teloer*.

دڠكل **dingkil**, bedriegelijk van eene vrucht, b. v. die van buiten rijp schijnt, maar het inwendig niet is, of niet zoo lekker smaakt als hij er uitziet.

دڠكو **dangkoe**, soort van boom met eetbare vrucht.

دڠكي **dengkel** moet *dingkil* zijn. Zie boven.

دڠو **dĕngoe** II. onnoozel, dwaas.

III. *mĕndĕngoe*, den adem lang inhouden. Zie *raoe*.

دڤا **dĕpa** (?). *maka dilĕtakkan bĕlandja toewan poetĕri itoe sa'poeloeh kati ĕmas dan* دڤان *sa'ratoes?*

دكت **dĕkoet**, op Malaka de naam van den vogel, die op R. *limboek* heet en aldus roept. *Mĕndĕkoet*, het geluid nabootsen van den *limboek* en *poejoeh*, vogels om die te lokken en te vangen.

Digitized by Google

دكف **dĕkap**; hier in te vullen, wat verkeerdelijk op داكف **dakap** staat. Zie ald.

دڬر **dĕgar**, groot, reusachtig van een mensch.

دڬل **dĕgil**, hardnekkig, koppig, weêrspannig. [Jav. *doegal*, stout, ondeugend.]

دلف **dĕlap**, wordt op Sing. niet verstaan.

دلق **dĕlik**, wordt op Sing. niet verstaan; wel *bĕrkĕlit-kĕlit* = *bĕrsĕmboenikan dirinja sana sini*, zich hier en daar verbergen.

دلوڠ **dĕloewang**, papier [Jav.] Hang T.

دليم **dĕlima**; soorten zijn: — *katik*, — *merah*, en — *poetih*.

دمب **dĕmba** en **domba** op R. en Sing. niet verstaan.

دمرق **damarak** van Bot. Wb. zal wel *damar-lak* zijn.

دمڤت **dampit**, onverschillig voor vermaningen. In de door C opgegeven beteekenis op R. en Sing. niet verstaan.

دمڤت **dimpit**, digt op elkander, b. v. van zitten; op elkander gedrongen. Zie *impit*. [Jav. *dèmpèt*, aan elkander gegroeid].

دمڤڠ **damping**; *bĕrdamping dĕngan*, iets of iemand aanhangen; zich bij iemand voegen, iets of iemand aankleven; *bĕrdiri damping* is: digtbij staan.

دمڤق **dempok**; vlak naast elkander, tegen elkander aan, van vaartuigen; *mĕndempokkan*, aanklampen, enteren van een vaartuig. *Maka Moehamad Zeit pon minta dempokkan*, en M. Z. vroeg te mogen enteren. Hang T.

دمق **dĕmak** is Batav. Zie Homan, n°. 12. Op R. *ĕmbal* en *lĕtjoeh*. Zie ald.

دمڤق **dĕmpok**, soort van vrucht, veel gelijkende op de manggistan, doch geel van schil, met kleine, zoete vruchtpitten.

دمم **dĕmam**, — *gigil*, de koude koorts; — *kapialoe*, de heete koorts; — *koera* en — *pĕlih*, ook koude koorts.

دنتم **dĕntam**; het geluid van vallende zware voorwerpen, zooals kokosnoten, enz. plof op den grond; *bĕrdĕntam*, dat geluid voortbrengen, ploffen.

دندڠ **dandang**, soort van vaartuig ongeveer als de *pĕndjadjab*. Hang T. *Dandang mĕrpati sa'kawan*, eig. naam van een bijzondere *dandang*. Hang T.

دندڠ **dĕndang**, soort van watervogel. Voor »lange boot" zie het vorige woord.

دندڠ **dinding** ook: rand van een bosch *tĕrdinding*, omzoomd van een bosch. *Dĕngan dindingnja olih radja bĕrtĕmoe dĕngan istĕrinja bĕrkata-kata bajik sijang bajik malam*, de vorst was de schutsmuur als hij (Aboe Tamam) zijne gemalin bezocht en met haar sprak, 't zij des daags, 't zij des nachts. Hik. Ab. Tam.

دندم **dĕndam**; *mĕndĕndam*, wrokken, wrok koesteren, b. v. *didĕndamnja djoega akan orang itoe*, nogthans koesterde hij wrok tegen dien mensch; *pĕrdĕndaman*, wrokachtigheid, kwade gezindheid.

دندن **dandan** I. *mĕndandan pĕrahoe*, een vaartuig versieren.

II. op R. verstaat men daaronder op Javaansche wijze zingen.

III. de uitstekende houten of balken aan het achtereinde van sommige praauwen.

دندي **dandi** (niet *dèndi*) doorgaans verbonden met *moeri* gebruikt, b. v. *dandi moeri*, luiten en fluiten.

دنهاري **dinihari**, het aanbreken van den dag, en niet *dinahari*. Zoo ook C. R. v. Eijs. en Keasb.

دو **doewa**; *tiada doewanja*, er was

Digitized by Google

geen tweede; *mĕndoewakan angan-angan*, op twee gedachten hinken, verdeeld zijn in zijne genegenheden, Sri Rama, p. 170.

دوبي **dobi**, waschman, wasscher; *kampoeng* —, de buurt der waschlieden. [HIND.]

دوت **doeta**; In de Hang T. wordt tusschen *doeta* en *pĕndoeta* een onderscheid in rang gemaakt, b. v. *Laksamana nama radja doetanja dan Maha Radja Sĕtia nama pĕndoetanja.* Dit laatste is welligt *oepa doeta.*

دودس **dodos**, uitgesneden, uitgehoold met een mes of bijtel, van hout. *Mĕndodos*, uitsnijden, uitholen.

دودغ **dodong**; zoo genoemd door de Maleijers van Sĕlangor, = *bĕladau* op R. Zie ald.

دودق **doedoek**; — *bĕrtimbalan*, op ééne hoogte, op één rang zitten. Hang T. en and. *Doedoek*, ook: bezinken. — *di bĕndoel*, figuurlijke uitdrukking voor logeren, inwonen bij den Vorst, b. v. *radja moeda ini hèndak doedoek di bĕndoel kita samantara mama Bĕndahara dan Toemĕnggoeng mĕmboewat astana itoe*, deze onderkoning wil bij ons logeren, terwijl de Bĕndahara en de Toemĕnggoeng het paleis maken. Hang T. — *oembi*, van luchtwortels voorzien zijn, b. v. van de kokosboomen, wier stam zich van onderen door die wortels merkelijk verdikt; *djika nijoer doedoek oembi ditikamnja dĕngan lèmbing tĕroes kasabèlah*, indien het een kokospalm is van luchtwortels voorzien dan steekt hij hem met de lans door en door. Sadj. Mal. *Kadoedoekan*, zetel, woonplaats, residentie, ligging van een land, enz. *Mĕndoedoeki*, bewonen; b. v. *tiada didoedoeki olih manoesia*, niet door menschen bewoond.

دودل **dodol**, geen »suikergebak" maar eene soort van koekjes, gekookt van meel, palmsuiker en geraspte kokosnoot. [JAV. id. en ook *djĕnnang.*]

دور **doera**; ongerust van hart.

دوراهين **doerahina** (?) de naam van eene soort van schietboog. Sadj. Mal.

دورغ **dorong**; *tĕrdorong*, in het spreken te ver gaan, = BAT.

دوري **doeri**; *adakah doeri dipĕrtadjam?* Sprw. Van de *doerian* deze twee soorten: — *hantoe* en — *daoen.*

دوغ **doang** is BATAV.

دوغغ **donging**; *mĕndonging*, dwingen, drensen van kinderen. Ook gereduplíceerd gebruikt.

دوغو **doengoe**. Hiervoor *dĕngoe* gevonden. Zie ald.

دوكت٢ **doekoet-doekoet**, gras. (*Orang loeboe*) = *roempoet.* (JAV. *djoekoet* en *soekĕt.*]

دوكغ **doekoeng**; op R. verstaat men onder *mĕndoekoeng*, achter op den rug dragen, zonder daarvoor juist een doek of band te gebruiken. Voor »in een doek op de heup dragen" zie *ambin.*

دوكن **doekoen** is JAV.

دوكه **doekoeh**, I. — *lawi-lawi mèlĕkap*, een gouden borstplaatje in den vorm van eene zon. Volgens anderen een *doekoeh*, waarvan de stralen ingestoken haneveertjes voorstellen.

III. *Maka* ددوكهكن *olih doeli Jang dipĕrtoewan dan bondanja?* Hang T. schijnt te beteekenen: iemand dwingen tot een huwelijk.

دولاڤن **doelapan** = *dèlapan*, acht. Komt

Digitized by Google

dikwerf zoo voor in Hang T. en ook bij Keasb. Welligt van *doewa-alapan*, twee afgenomen, nml. van de tien.

دولق **dolak**; *dolaḳ-dalik*, verdraaid, verkeerd; *mĕndolaḳ-dalikkan*, verdraaijen, verkeeren.

دومل **doemoel**; op R. niet verstaan. Zie *djoengoer*.

دونم **donam**; — *monjet*, soort van plant.

دويڠ **doejoeng**. Zie ook *oejoeng*.

دوين٢ **doejoen-doejoen**; *bĕrdoejoen-doejoen*, onophoudelijk voortbewegen, golvend voortgaan, stroomen van eene menigte menschen, mieren, enz. Kan niet ontleend zijn aan het waggelen van de zeekoe, daar die nooit van zelf op het drooge komt en ook niet gaan kan.

دهاڭ **dĕhaga**; *mĕndĕhaga*, tegen, schraal van den wind; *mĕndĕhaga angin* = *angin sakal*.

دهولو **dĕhoeloe**; *bĕrdĕhoeloe-dĕhoeloean* schijnt *bĕr* te verliezen als het voorgaande woord daarvan is voorzien, b.v. *bĕrlari dĕhoeloe-dĕhoeloean*, Hik. Sĕr. Baj. *Mĕndĕhoeloekan*, doen voorafgaan, eerst doen geschieden; *mĕndĕhoeloeï*, ook: iemand of iets vóórkomen.

دهم **dĕham**; *bĕrdĕham*, iemand met hm! toeroepen; kugchen.

دي **dija**; gebruikt achter den causativen vorm der verba, achter *akan* en *dĕngan*; dikwerf ook bezittelijk gebezigd. *Dijanja* = Jav. *déwèkké*; Hik. Ab. Tam.

ديدس **dedes**; — *kĕmbang*, soort van plant.

ديدق **didik**, liefkozingswoord voor iets wat klein en lief is, lievertje, kleintje; *mĕndidik*, opkweeken, opvoeden van een klein dier, enz.

ديدل **didal**, vingerhoed; ook *lidal*. [Port. *dedal*.]

ديرت **deret**, rij; *bĕrderet-deret*, op eene rij, in gelid. *Maka pada sa'deretnja roemah itoe*, en op eene rij met dat huis. Hik. Hikm. *Sa'koerang koerangnja tiga sa'deret*, op zijn minst drie op eene rij.

ديرس **diris**; ook *diroes* en *dĕroes*.

ديري **diri** [1], ook gebruikt als pers. vrnw. 2e pers. enkel en meerv. gij, jij, jou, gijlieden, b. v. *Maka titah baginda pĕrgilah diri*, Hang T. *Silakanlah bantara kadoewa kita mĕnanti diri dari tadi*. Hang T. Ook bezittelijk gebezigd, b. v. *neneḳ hĕndaḳ pĕrsĕmbahkan kapada toewan diri*. Hik. Sĕr. Baj. *Dirinja* = Jav. *déwèkké*, b. v. *dirinja lagi móeda*, hij was nog jong. *Sama sĕndirinja*, onder elkander. Hik. Bochtiar en and.

2. *Sa'pĕndiri*, de geheele hoogte van iemand, die regtop staat. Sri Rama p. 147.

ديس **desa**, ook land, het platte land, in tegenoverstelling van de stad; b. v. *boeroeng itoe tĕrbang kadesa; kambing itoe mĕnandang desa*. Mal. Panton. *Makota desa*, kroon des lands.

ديس **dias** (?) *maka ija mĕngadoe tĕrlaloe dijas?*

ديڠ **dijang**, vuur dat aangelegd is om er zich aan te warmen; *mĕndijang*, bij het vuur warmen; *bĕrdijangkan dirinja*, zich warmen bij het vuur.

ديڠن **dingin**; *sĕdingin*, en niet *sidingin*, heet die plant. *Dingin tis*. Zie *tis*.

ديكت **dikit**; *sa'dikit banjaḳ*, veel en weinig, naar het valt; b. v. *dikaroeniaï bĕlandja sa'dikit banjaḳnja*,

Digitized by Google

daar werd hem geld gegeven, weinig of veel naar het viel. *Sa'dikit lĕbih koerang*, min of meer; b. v. *bĕladjar bĕhasa Malajoe sa'dikit lèbih koerang*, min of meer de Maleische taal leeren.

ديكر **dikar** en **pĕndikar** (niet *dikir*), volleerd in het pareren van steken en houwen, schermmeester, meester op de wapens. De andere beteekenissen vervallen.

ديم **dijam**. Voeg bij: *pĕndijam*, zwijger.

دين **dina**, welligt dag = Jav. *dinnå*. *Daoen sèdina pandjang*, (bah. tab.) Zie *lakoe*.

ديو **dewa**; — *zanggi*, soort van reuzen. Sri Rama p. 11. — *daroe*. Zie ald. Hang T.

ديوات **dewata**; *sa'orang* —, een goddelijk persoon, iemand van de goden afkomstig.

ديودارو **dewadaroe**, soort van dennenboom. Zie *roe*.

ديوس **diwas** (?) schande, b. v. *diwas kapada laki-laki djika tiada mĕnaroh kĕpala orang*, 't is schande voor een man als hij er geen menschenhoofd (gesnelden kop) op nahoudt.

ديوڠڬ **diwangga**, rood zijden gordijndamast.

ديوي **dewi**, godin.

دڤوت **dĕnjoet**, klop, tik, zooals van eene ader; *bĕrdènjoet-dènjoet*, aldus kloppen, tikken.

ر

راب **raba**; *mĕraba djalan*, naar den weg tasten; — *kasana kamari*, overal rondtasten; *tĕraba-raba*, op het gevoel af, b. v. *djangan bĕrdjalan tĕraba-raba*, loop niet op het gevoel af. Sj. Ibr. b. Chas.

رابت **raboet**, losraken b. v. van een vischhoek, strik, klem, val; b. v. *raboetlah ikan itoe*, die visch is er af; *raboetlah boeroeng daripada djĕrat*, de vogel is los van den strik.

رابڠ **raboeng**, met rotan aan elkander gebonden atap, gebezigd om over den bovensten rand van een atappen dak te leggen ten einde het binnendringen van den regen te beletten; de bovenrand van een atappen dak.

رابق **rabak**, doordringen van een sabalhouw? b. v. *ditjĕntjangnja tiba pada moeloetnja rabak sampei katèlinganja*, hij hieuw hem dat het zijn mond raakte en tot zijn oor doordrong.

رات **rat**, I. en هرت **hĕrat**, ook: stijf van binden, vast van aanstampen, hard van schuren of wrijven; *rat* wordt gebruikt bij elk handenwerk, dat voor vermeerdering van krachtsaanwending vatbaar is. Zie *timboes*.

رات **rata** II. *rata singasana*, vorstelijk rijtuig met een troon er op.

راتق **ratak** wordt in de Hik. Bochtiar *ratah* gespeld, b. v. *kila-kila dèngan mĕratah*, begeeren en kiezen.

راج **radja**; *boenga* —, soort van bloem; *kajoe radja*, soort van genees-

Digitized by Google

middel (*Cassia javanica*). *Karadjaän*, ook: als koning regeren. *Měradja lela*, den baas spelen, van *lela*, dartel, driest. *Běradja-radja*, den vorst dienen. Hik. Bochtiar op drie pll.

راجت **radjoet**, beursje, breiwerk; *měradjoet*, breijen, b. v. *diradjoetnja saroeng kaki*, zij breide er kousen van. [JAV. id.]

راجق **radjoek**; *měradjoek*, in eene droevige of treurige stemming verkeeren, mistroostig zijn; b. v. *tiadalah djoega ĕngkau měradjoek atau bĕrsoengoet kapada orang jang mĕmbinasakan dikau*, ook waart gij niet mistroostig of mordet tegen hem, die uw ongeluk berokkende. Ook: huilerig, drenserig, van kinderen.

راجن **radjin**; voeg bij: *měradjinkan*, beijveren; *karadjinan*, ijver.

راجو **radjoe** (?) *soepaja kami pĕnggal kĕpala* راجو *itoe?* Hik. Si Misk. pag. 133. Welligt راهو *rahoe*, draak.

راجه **radjah**; geschreven amuletten, tooverformulieren. [DAJ. id.]

راچق **ratjak**; *měratjak*, geweldig hard slaan, b. v. op een trom.

راچق **ratjik** II. fijn gesneden; *měratjikkan*, fijnsnijden; mogelijk *radjik?* [JAV. *rádjang*, id.]

راد **rada**, door mij gevonden راده **radah**. Zie ald.

رادق **radak**; *měradak*, steken met een lans, b. v. *sĕgala orang jang mĕmanah bĕrpanah-panahan; sĕgala orang jang bèrlĕmbing bĕrtikamkan lèmbingnja; sĕgala orang jang bĕrtoembak bĕradakkan toembaknja. Dan Sri Oedani pon loeka ari-arinja diradak Fringgi dĕngan toembak pandjang.* Sadj. Mal. *Laloe diradaknja, ada jang mĕrodok adajang mĕroendjang;* Hang T.

رادغ **radang**, hitte door koorts of hard werken of loopen.

رادن **raden**, een Jav. titel, voorkomende in alle HSS. die over de Javanen handelen. *Raden Galoeh*, de naam van de prinses van *Daha*, de aanstaande vrouw van Tjekel en andere helden der Mal. HSS. *Raden Inoe*, de naam van een Javaanschen held.

راده **radah**, bedaard, zacht. Zie *rada*.

راس **rasa**[1]; *pĕrasaän*, ook: gevoelen, meening, genegenheid. *Sa'rasa*, ook: het is hetzelfde alsof. *Ganti rasa*, soort van ananastaart of pastij, bereid uit rijstmeel, ananas, gie en eijeren.

2. *ajar rasa*, soms رقس *raksa*, kwikzilver.

راسق **rasoek**, I. de balken, die dienen om een zolder of vloer op te leggen; op de *rasoek* rusten de *gèlĕgar* en op deze laatsten worden de vloerplanken gespijkerd. Aan een Maleisch huis zijn twee soorten van *rasoek*, namelijk: — *toepei-toepei*, waarop de *gèlĕgar* rusten en — *toempoe bĕndoel*, die dienen om de uiteinden van de *gèlègar* voor het gezigt te bedekken. Voor »daksparren" zie *kasau* en voor »het gebindte" *kajoe pandjang*.

II. beroerd, verward, = *katjau*. *Mĕrasoek*, beroeren. *Dirasoek djin*, van een boozen geest bezeten, of door hem beroerd, geschud. *Karasoekan*, bezeten.

راسي **rasei** is JAV. = *moesang*, MAL. Zie ald.

راسي **rasi**; *sarasi*, geschikt, goed voor iets, b. v. *tiada sarasi mĕmèliharakan dia*, niet geschikt om hem op te voeden. Hik. Abd. p. 17. *Didapatinja*

Digitized by Google

tĕmpat itoe tiada sarasi bagei tĕmpat kadiamannja, hij vond die plaats niet zoo geschikt als zijne woonplaats. *Adapon kadoedoekan jang oegahari itoelah sa'bajik-bajik kadoedoekan dalam doenia dan sarasi dĕngan kasĕnangan manoesia*, de middenstand is de beste stand in de wereld en geschikt voor de rust des menschen.

راغ **ranga**, soort van zeeschelpdier in een hoornschelp met lange punten.

راغن **rangin**, soort van schild of beukelaar op Coromandel. Hik. Ism. Jat., pag. 135. Sadj. Mal. en ook bij R. v. Eijs. Holl. Mal. Wrdb.

رافت **rapat**; ook van een weefsel: *kajin rapat*, *tĕnoenan rapat*; van zitten, *doedoeḳ tĕrlaloe rapat*; en van de sterren, enz. gezegd. *Pĕnghoeloe* —, de gemeentebestuurder op Sumatra.

رافڠ **rapang**, soort van zeevisch, een groote *bĕlanaḳ*.

رافه **rapih**, kruim, kruimelig. *Mĕrapih*, kruimelen. Hang T. en and. [Daj. *rapei*, id.]

رافه **rapoeh**, bros, brokkelig, molmig, verteerd, b. v. van hout, doek, enz.

راکت **rakat**, II. neiging of buiging van het hoofd en het ligchaam onder het gebed. *Sĕmbah jang doewa rakat*, tweemalen het gebed doen. Zie Arab. رَكَعَات.

راکق **rakak**; *mĕrakaḳ*, gebrekkig; b. v. *diboewatnja djoega mĕrakaḳ mĕngisoet*. Sj. Ibr. b. Chas.

راکن **rakan**, welligt het engelsche reckon; *bĕrakan*, deelgenoot, in compagnie zijn; *rakanan*, rekening. Zie Hik. Abd. 226, reg. 1 van ond. en bij *akan* de verklaring van Abd.

راڠڠ **ragoeng** (?) *tĕragoeng*, ergens tegen aanloopen, b. v. tegen eene deur of stoel; ook van sampans of vaartuigen gebezigd.

راڭم **ragam**; ook: deuntje, wijs, en ook van geuren gebezigd; b. v. *sa'ragam baoe*, eene mengeling van geuren.

راڭم **ragoem**; een bankschroef zooals door de smeden gebruikt wordt om op te vijlen. Voor »eene greep" moet het *rangkoem* zijn. Zie ald.

رالف **ralip**; slaperig van de oogen; *pĕralip*, iemand, die er slaperig uitziet, slaapkop.

رام **rama**, II. eigennaam van eene incarnatie van Visnoe, wiens geschiedenis beschreven wordt in de Hik. Sri Rama. - *Rama parasoe*, mede de naam van eene incarnatie van Visnoe. - *Rama daja pati*, bijnaam van Hanoman.

III. vrolijkheid, vreugde, b. v. *Maka istĕri Soeltan Mahmoed pon ḥamil poela, maka tĕrlaloe soeka sĕrta dĕngan ramanja* (رامان) *baginda mĕlihat istĕrinja hamil itoe*. Dit *rama* welligt hetzelfde wat in *sĕrama angin* voorkomt. Zie ald.

رام-رام **rama-rama**, de reusvlinder, de grootste nachtvlinder, die in Indie voorkomt, en die soms ook bij dag vliegt om eene plaats voor hare eijeren te zoeken. = *koepoe gadjah*.

رامت **ramat**, naar zich toehalen of trekken? b. v. *Maka tatkala didĕngar olih radja itoe akan sĕgala pĕrkataän Aboe Tamām jang dĕmikian itoe maka* دراماة *radja itoe akan kĕpala Aboe Tamām itoe kahadapannja sĕrta laloe dipĕloeḳnja dan ditjioemnja*. Hik. Ab. Tam.

Digitized by Google

رامس **ramoes**, baardig, behaard.

رامڠ **ramang**. Zie *rĕmang* II.

رامو **ramoe**, het benoodigde materiaal voor het tot stand brengen van het eene of andere; *mĕramoe*, dat materiaal bijeen brengen, gaan halen enz. b. v. *mĕmboewat roemah dalam roemah, mĕramoe dalam badan. Apakah dia?* Mal. raadsel; *ramoewan*, het benoodigde materiaal; b. v. *sĕhaja tjĕhari ramoewan, dia tjĕhari toekang.-Pĕrgi bĕramoe*, Sadj. Mal. en Hang T.

رامه **ramah**; *ramah-tamah*, gemeenzaamheid; b. v. *ramah-tamah fiilnja moelia*, de gemeenzaamheden van zijn gedrag waren voornaam. Sj. Ibr. b. Chas. *Pĕramah*, b. v. *hatinja bajik dan pĕramah*, zijn hart was goed en minzaam; *mĕramah-ramahi akan hati*, het hart innemen.

رامى **rami** (niet *ramih*); *tali* —, henniptouw; *kajin* —, linnen; *bidji* —, lijnzaad. *Sangatlah koesoet pikiran āmi; Bĕrsimpoel bĕrbĕlit oempama rami*, Ooms gedachten zijn zeer verward; Geknoopt en gedraaid als hennip. Sj. Ibr. b. Chas.

ران **rana**, II. wordt meest رانٔ geschreven.

رانم **ranoem**, goed rijp, door en door rijp, zacht van rijpheid (niet »overrijp of beursig"); b. v. *karĕna bĕloem ranoem lagi itoelah sĕbabnja sĕhaja tiada ambilkan*, omdat ze nog niet goed rijp was, daarom heb ik ze niet genomen. *Ranoem* ook: murw.

راو **rawa**, moeras is Jav. Voor 't Mal. zie *paja*.

راو **rawoe**; *mĕrawoĕ*, inhouden van den adem; b. v. *dirawoenja nafasnja*. Zie ook *dĕngoe*.

راوت **raoet**; *mĕraoet*, op eene bijzondere wijze van zich af snijden, zooals de Maleijers met rotan en bamboe doen. *Pisau raoet*, het mes, dat daarvoor gebruikt wordt. [Jav. *pangot*, id.]

راوف **raoep** = كاوف **kaoep**. Zie ald.

راون **rawan**, I. sympathie, medegevoel, medelijden. (niet »verrukking") *mĕrawankan hati sĕgala jang mĕlihat darah itoe*, deed allen gruwen, die dat bloed zagen. Hik. Si Miskin.

II. *toelang rawan*, de ribben (op Riouw).

III. Volgens mijn schr. een zevental, b. v. *kantjing sa'rawan*, een stel van zeven knoopjes. Dit kon wel de beteekenis van II ook zijn.

راوي **rawei**, een vischlijn, waaraan op verschillende afstanden met korte touwtjes hoeken zijn bevestigd en die men in diep water laat uitloopen; *mĕrawei*, met zulk eene lijn vischen.

راهڠ **rahang**. Op R. de luchtpijp.

راهف **rahap**, groete, compliment; b. v. *mĕnghadap ka Malaka mĕmbawa rahap dan mĕmbĕri tahoe akan ajahanda baginda soedah mangkat*, naar Malaka de groete over te brengen en kennis te geven van het overlijden van 's vorsten vader. Sadj. Mal. Welligt het Arab. رحب.

راهي **rahi**, verlokking; *mĕrahi*, verlokken, *dirahi*, verlokt worden. Zie *birahi*, dat welligt beter *bĕrahi* geschreven wordt.

راي **raja**, groot, hoofd-, voornaamste. *Rimba* —, het groote bosch. Hik. Sri Rama, pag. 65. *Boenga* —, wordt op Java wel *kĕmbang sĕpatoe* genoemd,

Digitized by Google

omdat de bedienden, bij gebrek aan smeer, met die bloemen de schoenen soms smeren.

رايت **rajit**; *mĕrajit*. Zie *akar*.

رايس **rajis**; *mĕrajis*, bij elkander vegen, b. v. van vuil of afval.

رايف **rajap**, I. is JAV. Voor het MAL. Zie *anei-anei*.

II. *mĕrajap*, kruipen, op den grond en naar boven van planten en dieren.

رايه **rajih**; *mĕrajih*, in het groot opkoopen; *pĕrajih*, opkooper. In de door C. opgegeven beteekenis op R. niet bekend. Welligt fout voor *mĕrahi*. Zie *rahi*.

رايو **rajoe**, I. *mèrajoe*, door C. goed opgegeven; b. v. *dan poedjoek rajoe iboe bapakoe*, en het vleijen en bepraten mijner ouders. Ook = *mèrindoe*. Zie ald.

II. is **rajau**. Zie het volgende woord.

رايو **rajau**; *mèrajau*, roeren, omroeren met de handen en ook de handen roeren, onrustig zijn met de handen. *Di masoekkan kadalam soeatoe bĕkas ajar jang bĕsar dirajaulah akandia olih pĕrampoewan*, het wordt in een groot watervat gedaan en door vrouwen met de handen geroerd. *Tangan mĕrajau*, onrustige, woelige handen, die niet stil kunnen zijn, maar overal aankomen. Ook woelig, onrustig van eene menschenmassa, b. v. *banjak orang mĕrajau dalam roemah itoe*; en van de leden des ligchaams; b. v. *sĕndi dan anggota habis mĕrajau*.

ربت **rĕboet**; *mèrèboet*, met zijn velen om 't zeerst iets trachten meester te worden, zooals bij het klimmen in de kokanjemast. *Majin rèboetan* een chineesch feest, dat overal in Indie gevierd wordt, en waarbij het volk de prijzen van een hooge houten stelling moet afhalen.

ربس **rĕboes**, in water afgekookt, *mĕrĕboes*, aldus koken, b. v. aardappelen, visch, groente, enz. *daging rĕboesan*, gekookt vleesch.

ربغ **rĕboeng**[1], *poetjoek* —, wordt ook het gebloemde hoofd van een gebatikde saroeng genoemd.

2. *mĕrĕboeng*, uit elkander gaan van digt opeen gepakte wolken, die storm doen verwachten.

ربن **rĕban**, ook: vogelhuis, volliere.

ربه **rĕbah**, omvallen, neêrstorten, van menschen gesproken. Van boomen zegt men *tombang*. - *Rĕbah rĕmpoeh*, zie *rĕmpoeh*. - *Rĕbah pingsan*, niet *pangsan*.

ربيه **roebijah**, (niet *roebija*.) Ook op R. bekend = *ṣalih*, doch wordt alleen van vrouwen gezegd, terwijl *ṣalih* van mannen en vrouwen kan gebezigd worden. Het beteekent vroom, eerwaardig.

رت **rat**[1], digt op elkander gedrongen van menschen, zoodat ze eene vlakke, compacte massa uitmaken.

2. strak van aanhalen, stevig van binden, hard van werken. Meestal gereduplicceerd.

رتق **rĕtak**, gebarsten (niet »met reten", want dat is *tjĕlah*); *rĕtakan*, berst, scheur. *Mĕrĕtak*, bersten.

رتل **rĕtal**, soort van gele oker, die gebruikt wordt om er bruid en bruidegom mede geel te maken en hunne huidhaartjes te verdrijven. Zie *hartal*.

رجغ **rĕdjang**, II. *mĕrĕdjang*, opbreken van steenen, enz. met een koevoet. *Pèrĕdjang*, koevoet, breekijzer.

رجق **rĕdjoek**; *mĕrĕdjoek*, verticaal in de hoogte springen op iets, zooals b. v. eene kat op de tafel; ook het springen of hippen van vogels.

Digitized by Google

رجم **rĕdjam**; *mĕrĕdjam*, steenigen, met steenen op iemand werpen. ARAB. steenigen van eene overspelige vrouw.

رجن **rĕdjan**, zware dissenterie, etteren bloed-afgang. [JAV. *mĕdjĕn*, id.]

رجه **rĕdjah**, I. afdruksel der voeten, spoor. Voor »amulet" moet het *radjah* zijn. Zie ald.

II. ongemanierd, grof, hondsch, onbeleefd; *dipĕrrĕdjahi*, hondsch bejegend worden. Mal. brief.

III. vooruitstreven, de eerste of haantje de voorste willen zijn, bij wedrennen of een aanval.

رچق **rĕtjak**, spat, spikkel, vlekje, vooral door de pokken; *bĕrĕtjak*, pokdalig, d. i. hier en daar een pokput. Voor geheel pokdalig zie *boerik*.

رچق **rĕtjik**; *mĕrĕtjikkan*, besprenkelen. Zie ook *lĕtis* en *lĕntik*.

رڠ **rĕdang**, laauw, tusschen koud en warm, alleen van stoffelijke dingen, b. v. het ligchaam, water, ijzer, enz.

رڤ **rĕdoep**, ook: bewolkt, duister, betrokken, flaauw of niet helder van vuur, b. v. *sa'tĕlah rĕdoeplah api itoe*, toen het vuur flaauw geworden was.

رم **rĕdam**, verbrijzeld, vermorseld. Alleen in vereeniging met *rĕmoek* gebruikt; b. v. *rĕmoek-rĕdam*, verbrijzeld en vermorseld. *Rĕmoek-rĕdamlah toeboehnja*; —— *hatinja*, enz.

رم **rĕdoem**, II. moet *gĕrdoem* zijn. Zie ald.

رو **rĕdoeh**, stil, bedaard, liggen van den wind, Pĕl. Abd. ka Mĕk. van de golven, Pĕl. Abd., p. 78 = *tĕdoeh*.

رسا **rĕsa**, soort van boom, die hout levert, dat geschikt voor bootjes is. — *boekit* en — *paja* zijn soorten.

رستڠ **rĕstoeng**, soort van venerische ziekte, waarbij de neus wegrot. Ook wordt de kanker *rĕstoeng* genoemd.

رسف **rĕsap**; *mĕrĕsap*, binnendringen, binnenkruipen? b. v. *Mĕrĕsaplah dihoetan mĕmboewat bĕrani*. Sj. Ibr. b. Chas. [JAV. *ĕndĕlĕsĕp*, id. van beesten, *ĕndĕloesoep*, id. van menschen.]

رسم **rĕsam**, soort van plant met zeer harde vezels of stengels, waarvan de Maleijers hunne schrijfpennen, *kalam rĕsam* en een soort van fuiken, *bĕlat*, maken.

رسمال **rasamala**; *kajoe* —, is op R. eene welriekende houtsoort, van elders aangevoerd, die zeer harsachtig is en als geneesmiddel wordt gebruikt. In de Soendalanden is het een zeer zware boom, die het voortreffelijkste timmer- en meubelhout oplevert, dat daar voorhanden is. Het is rozekleurig en zeer fijn van draad.

رسه **rĕsah**, (?) *Doedoek bĕrdiri tĕrsĕprat rĕsah*. — *Didalam pĕradoeän bĕrasa rĕsah*. Sj. Ibr. b. Chas. Welligt onrustig.

رڠت **rĕngoet**, II. JAV? = *moeram* MAL.; *mĕrĕngoet-rĕngoet*, pruttelen, grommen.

رڠت **rĕngit**, kleine muskiet, is JAV. en ook gebr. in de Pad. bov.l. Voor het MAL. Zie *agas-agas*.

رڠس **rĕngas**, I. *kajoe* —, het hout van dien boom; een fraai, donkerrood, hard meubelhout. Van hetzelve wordt ook de zoogenaamde chinesche *tjat* of *tjetto* gemaakt. De lucht van het hout bedwelmt en doet het ligchaam van sommige personen opzwellen. *Boewah rĕngas*, soort van versnapering of koekjes, die welligt op de vruchten van dien boom gelijken.

II. *mĕrĕngas*, verglazen van aardewerk.

Digitized by Google

رڠس **rĕngoes**; *mĕrĕngoes*, verstoord zijn, zonder echter in woorden zijn toorn lucht te geven. [Jav. *mĕrĕngoet*, id.]

رڠق **rĕngak**, soort van zoutwaterschelpdier met groote, scherppuntige hoornschelp.

رڠكة **rangka**, ook: gedaante; b. v. *beita lihat tadi rangka sa'pohon dĕlima*, ik zag daareven de gedaante eens granaatappelbooms. Hik. Ind. Poet.

رڠكس **ringkis**, op R. *dingkis*. Zie ald.

رڠكس **roengkas**, eene groote soort van pareloester.

رڠكس **ringkas**, zamengetrokken, verkort, beknopt, b. v. van een verhaal. *Mĕringkaskan*, zamentrekken, bekorten; —*pĕrkataän*, woorden verkorten, in korte woorden iets zamenvatten; *ringkasan soerat*, het verkort van een brief. Komt dikwerf bij Abd. voor. [Jav. id.]

رڠكڠ **rangkoeng**, I. is op R. *tinggoeng*. Zie ald.

II. moet *ranggoeng* zijn. Zie ald.

رڠكڠ **ringking**; *mĕringking*, aanslaan, een schel blaffend geluid maken, zooals een jagthond doet als hij het wild ontmoet.

رڠكف **rangkap**; *bĕrangkap-rangkapan*, bij paren; b. v. *mĕnari* — —, bij paren dansen.

رڠكف **roengkoep**, schuin naar beneden afloopen zooals de zijvlakken van een dak, of liever schuin tegen elkander oploopen. *Kadjang* —, zie *kadjang*.

رڠكق **rangkak** (niet *rangkok*); *mĕrangkak*, kruipen, zooals kleine kinderen, die nog niet loopen kunnen. *Mĕrangkak-rangkak*, voortdurend kruipen. [Jav. *rangkang*, id.]

رڠكق **rangkik**, soort van zoutwaterschelpdier, waarvan drie soorten, als: *rangkik-bĕtoel*, — *mata datjing*, en — *bĕlang sawah*. Zie bij *sipoet*.

رڠكق **ringkik**, I. *mĕringkik*, hinneken van een paard.

II. *mĕringkik*, ergens al schuddende met het ligchaam onder door kruipen, b. v. door boomtakken en struiken.

رڠكن **rongkok**; *mĕrongkok*, met de handen rustende op de knieën voorover gebukt gaan om ergens onder door te komen.

رڠكم **rangkoem**, een greep met de hand; b. v. *bĕras sa'rangkoem*, eene greep rijst. Zie ook *gĕnggam*.

رڠكه **roengkoeh**, ouwelijk, er ouder uitzien dan met de jaren overeenkomt. *Doedoek* —, zitten als een oud manneke.

رڠكي **rāngkei**, niet alleen »zamengebonden" maar ook: zamengegroeid; b. v. *daoen sa'rangkei*, een rist bladeren, zoo als die aan één tak zitten. Hik. Si Mis. p. 8. *Boewah sa'rangkei*, twee of meer vruchten aan één steel. *Asam rangkei*, de tamarinde-vrucht in haar geheel, nog aan ristjes zooals zij groeit en nog niet tot klompen gekneed. Ook van letterverbindingen, b. v. *rangkei-rangkeijan hoeroef*, *mĕrangkei* —, Bost. 'l Kat. woordverbindingen, *rangkei pĕrkataän*, Hik. Abd. p. 26, 47. *Toelang kosong bĕrangkei-rangkei soeatoe dĕngan soeatoe*, holle beenderen, het eene verbonden aan het andere.

رڠڬ **ringga** (niet *rĕngga*) ook: de mand of het huisje boven op een olifant, waarin de menschen zitten. Sadj. Mal. en Hang T. *Bĕringgakan ĕmas*, zulk een mand van goud hebben.

رڠڬ **rĕngga**, de groote, roode mier, = *kĕrĕngga*. [Jav. *ngrang-ngrang*, id.]

رڠڬ **roengga**, ook: kuil, hol, gat in

Digitized by Google

den grond; kuil in de gedaante van een hol of grot.

رڠكت **rĕnggoet**, (niet »beter رڠت") *mĕrĕnggoet*, iets, dat afhangt, heen en weêrtrekken, **rukken**, **schommelen**. *Direnggoetkannja sarang itoe*, zij trokken het nest heen en weêr. Pěl. Abd. p. 64.

رڠكت **ringgit**, is geen reaal. Zie ald. De *ringgit* of dollar wordt te R. en Sing. gemiddeld gerekend op *f* 2,65, en wordt verdeeld in 100 centen of 400 duiten of 40 dubbeltjes. — *goerdan*, een spaansche dollar. — *kèpala*, een Hollandsche rijksdaalder of *f* 2,50-stuk. — *mariam*, — *djaniḳ* en — *boeroeng* zijn drie verschillende namen voor den Mexicaanschen dollar, waarvan de laatste de meest gebruikelijke is.

رڠكس **ringgis**, dun bezet met vruchten of bladeren, van een boom. Zie *ranggas*.

رڠكڠ **ranggoeng**, soort van vogel.

رڠكڠ **rĕnggang**. Voeg bij: *mèrĕnggangkan*.

رڠكق **ringgiḳ**; *mĕringgiḳ-ringgiḳ*, onophoudelijk iemand aanraden tot het huwelijk; aanhoudend op iets aandringen, b. v. *bĕbĕrapa diringgiḳ-ringgiḳ olih baginda akan anakanda baginda itoe hĕndaḳ dibĕrinja bĕristĕri, tiada djoega ija maoe*, en hoe dikwijls Zijne Majesteit bij zijnen zoon aandrong om hem te doen huwen, toch wilde hij niet. Hik. Si Miskin, p. 31. Zie ook ريڠق.

رڠكه **ranggah**; *mĕranggah*, inzamelen van boomvruchten. *Moesim mĕranggah*, de tijd voor de inzameling der boomvruchten.

رفت **rĕpat**, soort van eetbare, groene vrucht, langwerpig rond, ter grootte van een wijnpeer, zonder pit en zoet van smaak als *mangga*. Zie *kĕdondong*.

رقسي **raksi**; ook: geparfumeerd; *minjaḳ* —, geparfumeerde olie, d. i. kokosolie waarin men welriekende bloemen heeft gedaan, om een aangenaam riekende haarolie te bekomen.

ركن **rĕkan**. Zie راكن en اكن.

روكوڠن **roekoengan** = *kĕroengkoengan*. Mal. leesb. nº. 7, p. 01 welligt fout. Zie *roengkoeng*.

ركه **rĕkah**; berst in vruchten en in gezwollen handen of voeten. *Mĕrĕkah*, openbersten van rijpheid of gezwollenheid. *Bibirnja bagei saga mĕrĕkah*, hare lippen waren als een opengebersten *saga*-peultje. Hik. Goelam. Ook aanbreken van het morgenlicht, het aanlichten van den dag; b. v. *rĕmbang mĕrĕkah; padjar mĕrĕkah;* Sj. Ibr. b. Chas.

ركڠ **rĕgang**, strak uitgespannen, zoowel van doek als van touw. Niet »werktuig om iets op uit te spannen". Zie daarvoor *pèngidang*. *Mĕrĕgangkan diri*, niet »klimmen, zonder ladder omhoog gaan", maar: zich uitrekken om iets te kunnen bereiken dat hoog is, of om aldus te kunnen klimmen.

رلي **rĕlei** en رالي **ralei** en غلي **ghalei**, verschillende schrijfwijzen in Hang T. enz. van galei, soort van roeivaartuig.

رلي **rĕlei**, soort van parelmoerschelp, een voet lang en een hand breed, zeer dik, bijzonder gezocht voor de Europesche markt.

رم **ram**, I. Mij is voorgekomen: *dipĕram*, uitgebroed worden. Het grndw. welligt ارم *ĕram*. Zie ook *pĕram*.

II. is door C goed opgegeven.

Digitized by Google

رماج **rĕmadja.** Ook van jongens gebruikt; b. v. *Anakkoe sĕdang rèmadja poetra; Bèloem sampei boedi bitjara.* Daar mijn kind een bijna volwassen zoon is, en nog te weinig verstand en overleg heeft. Sj. Abd. Moel., p. 14.

رمبت **rĕmbat;** *bĕrĕmbat*, tegen elkander slaan, ridselen van de bladeren eens booms. Welligt *bĕr-hĕmbat?*

رمبت **ramboet;** *bĕrgantoeng diramboet sa'hĕlei*, aan een zijden draadje hangen. Hik. Abd. p. 14.

رمبت **rimbat**, I. (Niet *rĕmbat*) de kant of rand van een praauw, boord, het bovenste gedeelte der verschansing; ook het ijzer, hout of rotan, boven langs de verschansing gespannen om het overboord-vallen te beletten.

رمبت **rimbit**, overkropt van werk; = *timboel tĕnggĕlam dalam pĕkĕrdjaän.* Ook bemoeijelijkt, b. v. in het gaan of loopen, doordat men kleine kinderen bij zich heeft. *Mĕrimbitkan*, bemoeijelijken.

رمبس **rimbas**, soort van dissel om het hout effen te hakken . Zie ook *patil.*

رمبس **rĕmbas** is Jav.

رمبڠ **rĕmbang**, I. door C. goed opgegeven. *Tĕngah rĕmbang tĕngah hari.* Hang T. *Rĕmbang matahari*, middaglijn, meridiaan.

II. mede door C. goed opgegeven; b.v. van het licht der zon bij haar opkomen, *rĕmbang mĕrĕkah.* Zie *rĕkah.* [Jav. *rĕmĕng-rĕmĕng*, id.]

III. is *rambang.* Zie het volgende woord.

رمبڠ ر **rambang-rambang**, op goed geluk af, luk of raak, goed of niet goed, het toch maar doen of er op afgaan. *Poekoel mèrambang*, overal slaan, in 'thonderd slaan, onverschillig waar men raakt.

رمبڠ ر **rombang-rambing** niet bekend. Wel *rompang-ramping.*

رمبق **rombak;** *mĕrombak*, ook losmaken of uitgooijen van eene kleeding, b. v. *bĕrkajin, doewa tiga-bĕlas kali rombak, bĕloem bajik dibajiki; doewa-tiga-bĕlas kali di-ikat, bĕloem bajik.* Sadj. Mal.

رمبن **rĕmboen**, (niet *rimboen*) weelderig van planten.

رمبو **ramboe**, ook: de haartjes op de huid van het menschelijk ligchaam en de schaamdeelen, de staart van een vlieger, de haren op den schil sommiger vruchten, de uitstekende vezels van touwwerk, enz.

رمبوني **ramboenei**, juist van grootte, middelmatig van grootte, van menschen gesproken.

رمبه **rambah**, overal met modder.

رمبه ر **rĕmbah-rĕmbah**, vloeijen in overvloed, van tranen.

رمبي **rambei;** *boewah* —, soort van zachte, eetbare vrucht.

رمبي ر **roembei-roembei**, (niet *rambei* I.) kwast, tres, de fijne halsvederen van een haan; *hajam* —, een kip met zeer fijne vederen, = *hajam tjĕmara.* - *Pohon roembei hajam*, soort van boom.

رمبيا **roembija**, I. Voeg bij: *sisik roembija.* Hang T.

II. moet *roembei-roembei* zijn. Zie ald.

رمبيڠ **rambega**, soort van heester met schoone paarsche bloemen, die eene

Digitized by Google

soort van wilde katoen oplevert, = *lambega*. [Jav. id.]

رمغ **rĕmang** is Jav. = *rĕmbang*, Mal. Zie ald.

II. *mĕrĕmang*, een dof brommend of gonzend geluid maken, b. v. *akoe takoet mĕnĕngar soeara itoe datang mĕrĕmang-rĕmang*, ik vreesde op het hooren van het geluid, dat dof brommend nader kwam. Hik. Ab. Tam. [Jav. *gĕrĕmĕng*, id.]

رمفت **roempoet**; — *tahi babi*, soort van geneeskrachtige bladeren, die fijn gewreven op het voorhoofd worden gesmeerd tegen duizeligheid enz. — *poeroen*, soort van biezen, waarvan men matten maakt. — *kĕring*, hooi; *roempoet-roempoetan*, onkruid; *toekang roempoet*, grasboer, grassnijder, grasjongen.

رمفڠ **rompang**; *rompang-ramping*; ook: vol scheuren en gaten.

رمفڠ **rompong**, beschadigd. *Mĕrompongkan hidoeng*, den neus afsnijden.

رمفق **rĕmpak** (?) *sa'rĕmpak sa'kali*, op eenmaal, in eens, van velen of veel; b. v. *orang-orang itoe djatoeh sa' rĕmpak sa'kali*, die lieden vielen allen in eens ter neder; *tiga boewah pĕrahoe masoek sa'rĕmpak sa'kali*, de drie vaartuigen kwamen op eenmaal binnen; *ditembak lima poeloeh mariam sa'rĕmpak sa'kali*, vijftig kanonnen werden op eenmaal afgevuurd.

رمفق **rompak**; *tĕrsĕrompak dĕngan*, gekaapt, geroofd door. [Jav. *rampok*, rooven.]

رمفق **rompok**, overtrokken? Mogelijk = *roempoek*. Jav.

رمفن **roempoen**, stoel van planten, zooals bamboe, gras, suikerriet enz. ook struiken. (Dus niet »spruitstengel") *sa'roempoen boeloeh*, een stoel bamboeriet, en niet »een enkele bamboestengel".

رمفه **rĕmpah-rĕmpah**, (niet *rampah-rampah*), kruiderijen; *toekang* — —, kruidenier, drogist; *kĕdei* — —, kruideniers- of drogistwinkel; *mĕmboeboeh* — —, kruiden, specerijen in iets doen.

رمفه **rĕmpoeh**; *mĕrĕmpoeh*, met geweld een weg banen, b. v. door eene menigte menschen, kreupelhout, digte heining enz. Vergelijk *tĕmpoeh*. Ook gebruikt in vereeniging met *rĕbah*; b. v. *dĕngan maboknja rĕbah rĕmpoeh hĕndak bĕrdjalan kapada tĕmpat jang bajik*, in zijne dronkenschap viel hij en drong overal op in om op een geschikte plaats te kunnen loopen. Mal. leesb. n°. 7, p. 10 *Lari mĕrĕmpoeh pada sĕmak-sĕmak, tiada mĕmandang kabĕlakang lagi*, vlugtte, drong op het struikgewas in en zag niet meer om. Sadj. Mal.

رمفي **rampei**, door elkander, dooreengemengd, b. v. van allerlei soorten van bloemen, groenten, bladeren enz. doch niet van vruchten of zaden; *boenga* —, een mengsel van allerlei bloemen. Een boom die *rampei* heet met bloemen, *boenga rampei* genoemd, bestaat niet.

رمفي **rimpi**, gedroogde vruchten, vooral pisang.

رمق **rĕmak**, (niet *ramak*) liever, verkiezen, laat liever, *rĕmaklah ija mĕnoelakkan kasoekaännja sĕndiri*, hij verkoos liever zijn vermaak op te geven.

رمق **rĕmoek**; ook: verbrijzeld, vermorseld. Soms verbonden met *rĕdam*; b. v. *rĕmoek-rĕdam*, geheel verbrijzeld of vermorseld. Ook van het hart; b. v.

Digitized by Google

Maka hatikoe laksana soedah rĕmoek-rĕdam.

رمس **rĕmis**, (niet *rimis*); soort van mosseltje met zeer schoone, bruin paarsche, gevlamde schelp; *rĕmis asam*, ingemaakte mosselen van die soort. [Jav. id.]

رنت **ronta**; *mĕronta-ronta*, tegenstribbelen, zich verweren, verzetten, van iemand die gevat is; b. v. *adapon orang jang disĕmbilih itoe tiadalah bolih mĕmbĕri soesah atau mĕronta-ronta*, aangaande den mensch, die geslagt moet worden, deze mag geen moeite veroorzaken of tegenstribbelen.

رنتس **rintas** = *lintas*. Sj. Ib. b. Chas.

رنتغ **rĕntang** (niet *rantang*); ook uitgespannen van een vogelnet. Gal. Dim. p. 68; *mĕrĕntangkan tali* een koord uitspannen op den grond, met een koord omspannen of uitmeten. Hang T. *Mĕrĕntangi tali*, id. Sadj. Mal.

رنتغ **rantang**, soort van rotan-mand, onderscheiden van *krandjang* en *bakoel*; — *boewah-boewahan*, fruitmandjes, die men bij het dessert op tafel zet. — *pĕndjahitan*, naaimandje; — *soesoen*, de bedoelde etensmand bij 2 opgegeven. [Jav. *rågå*, id.]

رنتغ **ranting**, rijsjes, sprokkelingen. Soms *rantjing*, b. v. Sri Rama p. 108 worden beiden gebruikt.

رنتغ **rintang** = *lintang*; *mĕrintangi* = *mĕlintangi*, hinderen; b. v. *apatah jang akoe rintangkan*, waarom zou ik het verhinderen? Hang T. *Kabanjakan radja-radja hĕndak mĕrintangi goebĕrnĕmen*, de meeste vorsten wilden het Gouvernement verhinderen. Mal. Zam. p. 57. *Soepaja tiada mĕrintangi angin*, opdat het den wind niet hindere.

رنتغ **roentoeng**; *mĕroentoengkan*, iets uitrukken dat ergens in geklemd is. Zie *roentoen*.

رنتق **rintak** (niet *rantak*) *mĕrintak diri*, zichzelven rukken, d. i. met zijn gantsche ligchaam een ruk aan iets geven; b. v. *Maka ijapon mĕrintak dirinja maka poetoeslah talinja*. Mal. leesb. n°. 7 p. v.

رنتق **rintik**, ook: gespikkeld, b. v. *koeda rintik*, een gespikkeld paard. *Bĕrintik-rintik*, ook met kleine pukkeltjes zooals b. v. een hanekam. *Hoedjan rintik-rintik*, motregen, zeer fijne regen.

رنتم **rantam**, met zijn velen iets doen, b. v. een vechtende helpen, een huis uitplunderen, iemands maal opeten, enz. zamen doen van velen bij koopen, of het aannemen van een werk, gemeenschappelijk iemands geld opmaken, enz. In de door C. opgegeven beteekenis op R. niet bekend.

رنتو **rantau**, bogt, inham, kromming van eene rivier. *Kira-kira sa'rantau hilir*, ongeveer één bogt stroomafwaarts. Hang T. *Mĕrantau*, de rivierbogten aandoen, invaren; b. v. *soepaja kita pĕrgi mĕrantau barang kamana mĕntjĕhari makan*, opdat wij overal de rivierbogten aandoen om voedsel te zoeken. Hang T.

رنتو **roentoeh**, ook in elkander storten van iets waaraan een zoldering is; b. v. *goeha itoe hĕndak roentoeh*, dat hol wil instorten.

رنتي **ranti**, soort van wilde plant met witte bloempjes en zwarte bessen. Komt ook in Nederland onder het onkruid voor.

رنتي **rantei**. In de Hang T. wordt

Digitized by Google

onderscheid gemaakt tusschen *badjoe rantei* en *badjoe zirha. Orang rantei*, kettingganger.

رنجس **rĕndjis** (niet *rindjis*); *mĕrĕndjis*, sprenkelen. *Mĕrĕndjis-rĕndjiskan ajar dalam sa'kalian bilik*, in alle kamers water sprenkelen.

رنجڠ **randjang**, vlechten van mandewerk, vlechtwerk, mandewerk, ook: kanapé, rustbank, sofa enz. van vlechtwerk, 't zij van ijzerdraad of rotan. Hiervan zeker *kĕrandjang*, soort van mand. Zie ald.

رنجڠ **rĕndjang**, moet *randjang* zijn. Zie 't vorige wrd.

رنجڠ **rendjoeng**, soort van fijne krabbe. In de beteekenis van »lang van postuur" moet het *rentjoeng* zijn. Zie ald.

رنجڠ **roendjang**; *mĕroendjang*, geveld houden van eene lans. Zie ook *radak*.

رنجو **randjau**; — *bĕsi*, een klein vierpuntig voorwerp van ijzer, waarvan, als men het op den grond gooit, altijd drie punten op den grond komen en een regtop staat. Zij worden des avonds uitgestrooid tegen dieven of vijanden en 's morgens weder ingezameld.

رنچان **rantjana**, ook: zamenstel, stijl van een brief of geschrift; zamenvoeging van bloemen tot ruikers of kransen. *Mĕrantjana;* ook: beschikkingen maken.

رنچڠ **rantjoeng**; *mĕrantjoeng kalam*, eene pen vermaken. [Jav. *radjang-radjang*, fijnsnijden, b. v. bloemen, enz.]

رنچڠ **rantjing**, I. takje, rijsje, sprokkeling. Sri Rama, p. 108. = *ranting*. [Jav. *rèntjèk*, dor takje, rijsje.]

rantjing, II. lang, rank, slank, van postuur. Sadj. Mal.

رنچف **rantjap**, zeer scherp, van wapens en gereedschappen.

رنچم **rĕntjam**, onbestendig, van den hak op den tak springen, nu eens dit, dan weêr dat aanvatten, zonder iets af te werken.

رنچه **rantjah**; *mĕrantjah*, omwoelen der natte rijstvelden door de pooten der buffels, die men daarop losgelaten heeft, in plaats van door ploegen. Pad. bov.l.

رند **renda**, ook: neige, kant.

رندڠ **randoeng** is door C. goed opgegeven; b. v. *Maka gadjahkoe ini koerandoengkan pada baleiroeng radja Malaka*, en deze mijn olifant zal ik in de gehoorzaal van Malaka's vorst doen treden. Hang T.

رندڠ **rĕndang**; *mĕrĕndang*, braden in vet of olie; *dirĕndang dalam minjak sapi*, in boter gebraden; *rĕndang sètoeri*, soort van gebak, dat gevuld is met fijngestampte *katjang hidjau; rĕndang pisang*, een andere soort van gebak; *pèrèndang*, datgene, waarmede iets gebraden wordt, 't zij olie, vet of boter. Sj. Ibr. b. Chas.

رندڠ **rindang** moet *rĕndang* zijn.

رندڠ **roendoeng**; *mĕroendoeng*, strikken spannen, lagen leggen. *Diroendoeng malang*, door de kwade fortuin strikken gespannen worden. Hang T.

رندڠ **roending**; *mĕroending*, plannen maken tot winstgevende ondernemingen.

رندق **roendoek**, nedergebogen, ter aarde gebogen, b. v. van rijstaren.

رندم **rĕndam**; *bĕrendam dĕngan ajar mata*, figuurlijke spreekwijze, geheel gelijk aan ons: in tranen baden. Hang T.

رندو **randau**; *mĕrandau*, met een lepel, enz., iets tot op den bodem omroeren,

Digitized by Google

b. v. beslag van meel, enz. Zie ook: *rajau*. *Biarlah hamba randaukan dĕhoeloe sajoer majoer*, laat mij eerst de groenten omroeren. Sadj. Mal.

رندو **rindoe**; *mĕrindoekan*, verlangen naar; b. v. *olih sĕbab rindoekan ĕngkau ini*, door naar u te verlangen.

رندة **rĕndah**; *karĕndahan*, vernedering en nederigheid, *hal karĕndahan*, nederige staat. *Rĕndah goenoeng tinggi harap*, Sprw.

رندي **randi**; (niet *rindi*) *kăjin* —, een zwart zijden stof, die uit China wordt aangevoerd en waarvan meestal de Chinezen broeken dragen. Wordt ook soms voor voorhangsels van deuren gebezigd; b. v. *masoek kapintoe bĕrtoedoeng randi*, de deur binnentreden, die een zwartzijden voorhangsel heeft. Sj. Ibr. b. Chas.

رنڠ **rĕhang**; *mĕrĕnangkan*, iets met zwemmen overbrengen; iets al zwemmende vervoeren.

رنڠ **rĕnoeng**; *mĕrĕnoeng*, aandachtig naar iets, dat zigtbaar is, staren, peinzend staren; b. v. *dirĕnoengnja kaboeritan*, hij staarde naar het achterschip. Pĕl. Abd. p. 70; *mĕrĕnoeng boemi*, naar den grond staren. Sj. Ibr. b. Chas. *Mĕrĕnoeng-rĕnoeng*, voortdurend aanstaren. Zie ook *tĕnoeng* en *mĕnoeng*.

رو **roe**, soort van dennen of pijnboom met zeer fijne bladeren, die in trossen of kwasten bij elkander groeijen. Hij wordt als sieraad in plantsoen gebezigd en maakt een klagend geluid bij het suisen van den wind door zijne bladeren. Dit *roe* kan wel eene verkorting zijn van *dewadaroe*, soort van pijnboom, te meer daar aan den *roe*-boom bijgeloovigheden verbonden zijn.

روان **ráwana**, eigennaam van een vorst der *boeta*'s, koning van Langkapoera, die de groote tegenstander van Sri Rama was. Welligt beter راونا geschreven.

روبڠ **roeboeng** is Jav. = *roemoen*. Mal. Zie ald.

روبن **roebin** = *djoebin* en *oebin*. Zie ald.

روبه **roeboeh**, in elkander storten, instorten, nederstorten, b. v. van huizen en gebouwen, bergen, enz. Voor het nederstorten van menschen, zie *rĕbah* en van boomen *toembang*.

روتن **rotan**. Soorten zijn: — *kawat*, — *saga*, — *salak*, — *djĕrĕnang*, — *sĕmamboe*, — *bini*. Van deze laatste soort wordt ook de schil voor touw gebezigd. *Minta rotan*, ondeugend zijn, slaag willen hebben, jeuken van het achterste. *Djikalau tiada rotan*, *akar pon bĕrgoena*, Sprw.

روتي **roti**; — *hitam*, roggebrood; — *mĕntah*, brooddeeg.

روجق **roedjak** I. Zie *radak* en *rodok*.

II. geen »soort van zuur", maar eene soort van salade, gemaakt van onrijpe vruchten, fijngesneden, vermengd met azijn, spaansche peper, soja en een weinig suiker. Wordt vooral door de vrouwen als eene verfrisschende versnapering gegeten. *Roedjak manis*, wordt gemaakt van jonge kokosnoot met deszelfs vruchtwater en suiker. *Mĕroedjak*, tot *roedjak* maken.

رود **roda**. Voor rad, wiel, bestaat ook een zuiver Maleisch woord. Zie *lĕrĕng*. Op Sing. noemt men aldus de wielen en verstaat door *roda* de schijf, waarop de voorste wielen van een rijtuig met de as keeren en wenden.

رودق **rodok**; *mĕrodok*, door den wand steken met eene lans. Zie *radak*.

Digitized by Google

روس **roewas**; — *djari*, vingerlid, ook: knokkel. *Roewasan*, b. v. *atoeran eiloek roewasan sĕlasar*, schoon was de inrigting van de geledingen der voorgalerij. Sj. Ibr. b. Chas.

روسڠ **rosing**; *mĕrosing*, mopperen, in zich zelf grommen, brommen, pruttelen; ook: lastig, kribbig van kleine kinderen. [Jav. *moering-moering*, id.] Soms ook *mĕronsing* uitgesproken.

روسق **roesoek**; ribbe; niet, „zijde". Zie daarvoor *lamboeng*.

روڠ **roewang**. Wordt soms gebruikt in de beteekenis van *rĕnggang*, b. v. van planken. Mal. Pant. De grootte van een Maleisch huis wordt naar de *roewang*'s of de vakken tusschen de pijlers, gerekend; b. v. *mĕmbangoenkan astana toedjoeh bĕlas roewang*, een vorstelijke woning van zeventien vakken bouwen. Hang T. en and. *Pĕroewang*, een zeer wreede strafoefening onder de Maleijers, waarbij het slagtoffer aan een kruispaal wordt gesloten en kokend varkensvet over zijn hoofd wordt uitgegoten, totdat hij den geest geeft. Dit heeft onder den vorigen onderkoning te Pĕnjĕngat, herhaalde malen plaats gehad. Mijn schr.

روڠ **rong**. Op R. niet bekend.

روڠت **rongot** en het volgende woord *roengoet* moeten *rĕngoet* zijn. Zie ald.

روف **roepa**. Hiervan *roepawan*, welgevormd.

روق **roewak-roewak**, soort van watervogel met steltpooten, die van onderen van zwemvliezen voorzien zijn, en met een langen, platten, zwarten snavel, waarvan de neusgaten in elkander loopen, zoodat men er soms een touwtje doorsteekt en hem aldus vastlegt. — *poetih*, reiger.

روكم **roekĕm** is Jav. *oekam*, Mal. Zie ald.

روكن **roekoen**, inzetting, instelling, voorschrift, enz. *mĕngĕrdjakan roekoen ḥadji*, de bedevaarts-voorschriften nakomen, in beoefening brengen. *Sa'pĕrti sjarth pĕrintah roekoen ḥadji*, zooals de regelen, bevelen en voorschriften der bedevaart zijn, Hang T.

روم **roem**, Turkije.

روم **roema**. *Boeloe* —, ook: het dons van vogels.

رومن **roeman** I. De haren van de rijst, gierst, enz. dus ook: kaf. Zie *roema*.

رومن **roemoen**; *karoemoen*, *bĕrkaroemoen*, wriemelen, met zijn velen ergens op aanstroomen, zooals b. v. bijen, mieren, eene groote menschenmassa, enz. [Jav. *roeboeng* id.]

رومه **roemah**; — *pandjang*, hoerhuis; — *anaḳ*, huisje, een huis in het klein, model voor een huis. (Zie ook *boekit anaḳ*.) — *boetang*, knoopsgat; — *tjokei*, tolhuis; — *monjet*, schilderhuisje. Hik. Abd. p. 56. [*oema*, dak. Pad. bov. l. Orang loeboe.]

رويڠ **roewing**, een horizontaal draaijende haspel of garenwinder, ook: het haspeltje aan een spinnewiel, waarop het garen komt.

رويڠ **roejang**, lans met aan de punt twee of meer ijzeren weêrhaken; b. v. of ook een soort van chinesche lans, waarvan de punt aldus:

رهسي **rahasia**. Op R. *roesija* uitgesproken. *Mĕmboeka* —, een geheim verklappen.

ريا **rija**, luidruchtig, van vrolijkheid: lustig; *soeka rija*, uitbundige vreugde,

Digitized by Google

= *ramei*, b. v. *Dan djangan ĕngkau takboer dan rija, karĕna nagĕri doenia ini tiada kĕkal*, en wees niet verwaand of luidruchtig, want deze aarde blijft niet eeuwig. Hang T. *Dĕngan kahidoepan rija*, in vrolijkheid leven, een lustig leventje leiden; *adalah sa' dikit roepanja rija*, zijn voorkomen was een weinig lustig; Sj. Ibr. b. Chas. *Karijaän*, lustigheid, overvrolijkheid.

ريب **riba** en *mĕriba*, op den schoot houden; *karibaän*, schoot. *Rasanja sa'pĕrti boelan djatoeh dikaribaän.* Sprw.

ريب **riboe**; *bĕriboe-riboe*, duizenden; *bĕriboe-laksa*, duizenden en tienduizenden. *Daoen sariboe*, soort van plant.

ريبت **riboet**, storm; *bĕriboet*, stormachtig; *mĕriboet*, stormen.

ريج **redja**, onbruikbare afval. *Redja-redja kajin*, vodden; — — *karthas*, snippers van papier.

ريدي **ridei** (niet *ridi*); een Maleisch stoeltje.

ريسق **risik**; onderzoek, inlichting, tijding, die ingewonnen of gegeven wordt; b. v. *sa'bĕloem kita risik bajik-bajik sĕgala boedi pakrĕti dan pĕrangeinja*, vóór wij goed onderzoek naar zijne manieren, aard en inborst gedaan hebben. *Djika anakkoe mènaroeh asjik, Kapada hamba bĕrilah risik*, Indien mijn zoon verliefd is, Laat hij het mij mededeelen. Sj. Ibr. b. Chas. *Sa'orang pon tidak mĕndĕngar risik*, niemand hoorde er berigt van. Id.

ريسو **risau**. Voeg bij: *risau hoeloe lala*, ligtmis, iemand van wanordelijken levenswandel.

ريڠ **rijang-rijang**, I. *kajoe* — —, een zeer harde houtsoort, die veel voor palissaden wordt gebruikt. *Daoen* — —, eene kruipplant met klein viertandig blad, dat in de Maleische geneeskunde gebruikt wordt.

II. *rijang kiri, pahoet kanan*, strijken bakboord, ophalen stuurboord. *Rijang soemangat*, duizelig worden door van eene hoogte naar beneden te zien. *Tĕrijang*, kwijnend van boomen en planten.

ريڠق **ringik**. Zie *ringgik*.

ريڠن **ringan**; *mĕringankan*, 't gemakkelijk opnemen met iets, b. v. *mĕringankan agama*, het met de godsdienst zoo naauw niet nemen. Pĕl. Abd. p. 84. *Boewat ringan*, beuzelen.

ريق **rijoek**, links en regts, in twee tegenovergestelde richtingen, van breken; b. v. *patah rijoek kaki tangan*, links en regts gebroken van handen en voeten. Hik. Abd. p. 24. Namelijk aldus ⟫

ريكت **rikit** (?) *dan sĕgala kaum lajin-lajin, jang tèlah* سريكيت *dĕngan dia, tèlah di-alahkan dinagèri...*

ريكن **rikoen**; *daoen* —, (bah. tab.) = *daoen rijang-rijang*. Zie ald.

ريل **rejal**. Wordt berekend op 240 duiten = 2 *djampal* = 4 *soekoe* = 8 *tali*, = 10 *kedjer* = 24 *oewang* = *f* 2 zilver.

ريمس **rimas**, benaauwd, van de warmte. Voor »kruimels" zie *remah*.

ريمه **remah**, kruim; *remah-remah*, kruimels; *mĕremah-remah*, kruimelen; *mĕremah-remahkan*, verkruimelen.

رين **rina**, het aanbreken van den dag, het krieken van den dag; = *dini* in

Digitized by Google

dinihari; zie ald. [SKR. *dina*, id. VDW.]

ريق **rijak**, is JAV. en beteekent slijm uit de borst, fluim.

ريه **rijah**, is door C. goed opgegeven. = *takboer* Arab. Zie ald.

ريوه **rijoeh**. Voeg bij: *rijoeh-rèndah*, zeer luidruchtig, groot rumoer. Zie ook *kĕrijau*.

س

ساب **saba**. Voeg bij: *bĕrsaba* bezoeken, een bezoek afleggen. *Barangkali dapat toewan bĕrsaba*, mogelijk kunt gij haar bezoeken.

سابت **sabit**, I. *mĕnjabit*, snijden met een *sabit* of sikkel. [JAV. *arit*, id.]

II. klaar, aan den dag gekomen, van daden. Mijn schr.

سابت **saboet**, ook: de vezelige bast van een pisangstam; b. v. *dan sèbab batang pisang itoe bĕrsaboet maka tiadalah ikan itoe lĕpas djoengoernja*, en daar de pisangstammen een vezeligen bast hebben kunnen de (*todak*) visschen hunnen snuit niet loskrijgen. Hang T.

ساڕ **saboer**, I. (niet *sabar*); Ook = *saboeng* en *saboer mĕnjaboer* = *saboeng mĕnjaboeng;* b. v. van den bliksem, het onophoudelijk aan alle kanten uitschieten der bliksemstralen.

II. *lajar saboer*, bramzeil.

سابڠ **saboeng**. Voeg bij: *pĕnjaboeng*.

سابن **saboen**, wit van steengoed en huid. *Pinggan saboen*, een witte schotel; *bĕngkak jang saboen*, witte zwelling. Sj. Ibr. b. Chas. *Orang saboen*, albino, een wit mensch. Zie ook *balar* en *andan*.

سادر **sadoer**, verguld; *mĕnjadoer*, vergulden; *sadoeran*, vergulsel.

سادف **sadap**; *mĕnjadap*, areng- of kokospalmen tappen; *mĕnjadapkan; pisau* —, zie *pisau; toekang* —, zie *toekang*.

سادف **sadoep**; zal wel *pisau sadap* zijn. Zie het vorige woord.

سادق **sadak**, I. schuin, hellend, achteroverhellend van masten, schuin naar boven steken met lansen of krissen.

II. het fijne (?) b. v. *sadak kapoer*, het fijne? van de kalk.

سادي **sadei**, I. *tĕrsadei*, in eene schuinsche houding nederliggen met den rug ergens tegen leunende, zooals b. v. iemand op eene sofa. - Ook: aanhangen, aankleven van reukwerk.

II. *tĕrsadei*, op het drooge liggen, b. v. een krokodil die zich op het strand koestert, een bootje dat bij het afloopen van het water op het drooge blijft staan, enz. Welligt hetzelfde als I. Vergelijk *salei*.

سار **sara**, III. In vereeniging met *bara* gebruikt; b. v. *sara-bara*, overal verspreid; *sara-bara bèranjoet*, naar alle zijden verspreid afdwalen; = *sarat-barat* en *sĕsat-barat*.

Digitized by Google

سارت **sarat.** Voeg bij: *boenting sarat*, hoog zwanger. *Sarat dĕngan hoetang*, vol schulden, met schulden beladen. *Sarat-barat* = *sara-bara* en *sĕsat barat*. Zie ald.

سارغ **sarang.** Voeg bij: — *koewali*, soort van mandje of grof rotan vlechtwerk, gebezigd in de keuken om er heete potten en pannen op te zetten. [JAV. id. en niet »gevlochten deksel".] — *pĕrompaḳ*, rooversnest. Pĕl. Abd. p. 67.

سارغ **saring**, met een sleepnet visschen moet *mĕndjaring* zijn. Zie *djaring*.

سارغ **saroeng.** Voor het bedoelde kleedingstuk liever *ḳajin saroeng*, waarvan de volgende soorten: — — *tĕlĕpoeḳ*, zie *tĕlĕpoeḳ*; — — *bĕrtaboer*, van zijde met bloemen van gouddraad doorweven; — — *bĕrantei*, id. met figuren van gouddraad, die op een ketting gelijken; — — *boenga tjĕngkeh*, id. met figuren, die op de bloemen van den kruidnagelboom gelijken.

سارف **sarap**, II. smetting, ontsteking van de huid in de liezen, enz. zooals bij kinderen.

III. Zie *sĕrap*.

سارق **sarek** moet *sĕraḳ* zijn. Zie ald.

سارن **saron.** Zie de verbetering op *gambang*.

ساري **sari.** De opgave van het BOT. WRDB. is bijna goed. Het is de naam, dien men aan de stampers of stuifmeelhoudende buizen in de bloemen geeft. *Sari naga*, de stampers in de *njamploeng*-bloemen. *Sang lir sari*, die gelijk eene bloem-stamper is, liefkozingswoord jegens eene minnares.

ساسر **sasar**, I. verward, verkeerd, dwaas; b. v. *mĕnjasar hati*, het gemoed in de war brengen, zoodat men een verkeerde stap zou doen. *Sasar bĕhàsa*, verkeerde hebbelijkheid. Sadj. Mal. In de beteekenis van »afgedwāald" is het JAV. Zie daarvoor het MAL. *sĕsat*.

II. *sasaran*, schijf, doel om op te schieten.

ساسف **sasap** in *soesoep-sasap*, zie *soesoep*.

ساسق **sasak**, grof vlechtwerk van bamboe, gebruikt voor wanden van huizen, enz. *disasaḳ*, doorvlochten. Mal. Pant. [JAV. *gĕdèk*, id.]

ساسة **sasah** moet سسة **sĕsah** zijn. Zie ald.

ساڠ **sanga**, I. moet اسڠ **ĕsang** of *sang* zijn. Zie ald.

ساڠت **sangat.** Zie ook *amat* I. en *sĕngat*.

ساف **sapa**, II. in verbinding met *tĕgoer*. Zie ald. *mĕnjapa*, iemand beleefd toespreken; b. v. *Sĕrta disapanja moeda bangsawan: Marilah dĕkat ajo hei toewan!* En sprak den Jong-edele aldus toe: Welaan mijnheer, kom nader! Sj. Ibr. b. Chas.

سافت **sapat** moet سفت **sĕpat** zijn. Zie ald.

سافو **sapoe**; — *lidi*, bezem gemaakt van de ribben der palmbladen; — *djĕpoen*, Japansche bezem; — *laba-laba*, raagbol; *sapoe idjoek*, veger van zwarte *arèn*-vezels gemaakt; — *mĕrang*, veger van rijststroo. *Mènjapoekan*.

سافي **sapi** is BATAV. *lĕmboe*. MAL. en JAV.

ساکت **sakat**, hindernis, afsluiting, beschot. *Bilik bĕrsakat*, afgesloten vertrek, binnenkamer. *Maka dilihat olih Laksamana banjaḳ pĕrahoe orang: ada jang bĕrsoeroeng, ada jang bĕr-*

Digitized by Google

kalang, *ada jang bĕrsakat*, en door Laksamana werden vele vaartuigen der menschen gezien, er waren er, die voortgeschoven werden, er waren er die op stapel stonden, er waren er die met een beschot waren afgeschoten. Hang T. *mĕnjakat*, hinderen; b. v. *dan mĕnjakat adiknja itoe tĕrlaloe sangat*, en hinderden hun broertje al te zeer.

ساكت **sakit**; *sakit pandan tidak tahoekan doeri*. Sprw. *Sakit ṭaoen*, pest, besmettelijke ziekte, cholera, epidemische en catharale koorts, enz., elke ziekte wier smetstof men veronderstelt in de lucht te zijn. — *mata*, oogziekte; — *kĕpala*, hoofdpijn; — *toelang*, jicht, pijn in de knoken; — *baka*, koningszeer, scrofula. *Kasakitan*, ook in de pijn zitten, in moeijelijkheden zijn, b. v. *karĕna sĕhaja ini sangatlah kasakitan dan kapitjikan*. Mal. brief. *Mĕmpĕrsakit-sakiti*. Sri Rama, p. 164.

ساكو **sakoe**, zak in een kleedingstuk. [Verb. NEDERD. zak].

ساكي **saki**, I. soort van mand in den vorm van eene wan, gebruikt om daarin aarde, kalk, mest, zand, enz., aan te dragen.

II. soort van sterken drank, die uit Japan wordt aangevoerd.

ساكي **sakei**, II. die »soort van boot" wordt *sampan sakei* genoemd naar de *orang sakei*, die haar gebruiken.

III. Niet bekend op R.

ساڭ **saga**; *daoen* —, de bladeren van dien boom, waarvan men eene thee trekt, die als voortreffelijk borstmiddel wordt gedronken.

ساڭغ **sagang**, schuin, geveld van een geweer of een lans. Ook een stok, door de visschers schuins in den grond gestoken aan den kant van het water en aan welks einde een snoer in het water afhangt, b. v. zooals wij eene fleur uitzetten. Zie *tanggang*.

ساڭن٢ **sagon-sagon**, zekere versnapering, bestaande uit geroost rijstemeel, geraspte kokosnoot en suiker. Welligt afgeleid van *sagoe*, waarop het veel gelijkt.

ساڭو **sagoe**; — *roembija*, de sagoe uit de *roembija* of sago-palm; — *tampin*, parelsago, eigenlijk: zakjessago; zie *tampin*. — *rĕndang*, de groffe, gewone sago; *pĕrsagoeän*, plaats, waar sago bereid wordt, naam van een landschap in de westerafdeeling van Borneo.

ساڭي **sagi** moet سڭي **sĕgi** zijn. Zie ald.

سالت **salat** (?) *poetĕri salat*, soort van rijstgeregt, bestaande uit eene laag kleefrijst en daarop eene laag eijeren en aldus in den wasem gaar gestoomd.

سالت **saloet**, belegsel, bedekking, oplegsel, bekleedsel. *Bĕrsaloet dĕngan perak*, met zilver beslagen; *bĕrsaloet soetĕra koening*, met gele zijde omwikkeld.

سالن **salin**; *pĕrsalin*, wisselkleed; *mĕmpĕrsalini*, wisselkleederen geven. Voor »geschenken geven" *mĕmbĕri hadiah*, — *anoegraha*, enz.

سالة **salah**; *bapa saoedara salah mĕndjadi*, oom, vaders broêr, die in ouderdom op vader volgt; *ĕmak saoedara salah mĕndjadi*, tante, moeders zuster, die in ouderdom op moeder volgt. De beteekenis is: het heeft weinig gescheeld of hij was mijn vader, of zij was mijne moeder geworden; de oorzaak daarvan is dat hij of zij wat eerder of later geboren is. Vandaar dat oom ook *bapa moeda* en tante *ĕmak moeda* genoemd

Digitized by Google

worden. Hetzelfde denkbeeld ligt daarbij ten grondslag. *Mĕnjalahkan*, ook: gispen, beschuldigen, oordeelen. — *tikam*, een stoot met eene kris of een degen afweren, pareren. *Salah oerat*, verstuikt, verrekt; — *dĕngar*, verkeerd verstaan; — *kira-kira*, misrekenen, — *timbangan*, vergissen; *kasalahan*, ook: beschuldiging; *tĕrsalah*, ongelijk hebben, in het ongelijk zijn. Pĕl. Abd., p. 69.

سالي **salei**; *mĕnjalei*, rooken van visch, enz., *mati tĕrsalei*, in den rook gestikt. *Didalam api naraka badan tĕrsalei*, in het helsche vuur ligt het ligchaam berookt. [Jav. *salé*, gedroogde pisang.]

سام **sama**. Voeg bij: *sama sa'kali*, in eens, op eenmaal, alles, allen. *Sama tara*, evenbeeld. — *sĕndirinja*, onder elkander, met elkander. — *kadoewanja*, beiden te gelijk, b. v. *laloe sama tĕrtawa kadoewanja*, toen lachten beiden te gelijk. *Pĕnjama*, het deel van beiden. Mak. sĕg. Radja. Zie De Holl. bloeml. p. 5.

سامر **samar**. Voeg bij: *dĕngan* —, incognito; *samar moeka*, schemering, b. v. *waktoe samar moeka pĕtang hari*, schemeravond, d. i. het tijdstip, waarop men elkanders aangezigt niet meer onderscheiden kan. Komt ook voor Hik. Abd. pag. 228, reg. 4. *Mĕnjamarkan diri*, zich vermommen, verstellen. *Mĕnjamari*. Hik. Sĕr. Bajoe.

سامر **samir**, aaneengeregen sagopalmbladeren. *Kadjang* —, dekmatten daar van gemaakt. Deze worden niet in tweeën gevouwen zooals de andere *kadjang* en bij *bidang*'s geteld, maar bij *bilah*, b. v. *kadjang samir doewa bilah*.

سامق **samak**, ook gebruikt van het tanen van touwwerk. Sadj. Mal. *samak katja*, taan vermengd met fijn gestampt glas, waarmede men de vliegertouwen insmeert om ze scherp te maken ten einde het touw van de tegenpartij te kunnen doorsnijden. *Toekang samak*, leerlooijer.

سامن **saman**, aanklagt tegen iemand; b. v. *maka bapanja boedak itoe diboeboehnja saman olih orang itoe*, door die persoon werd een aanklagt tegen den vader van dat kind ingesteld. Sing.

سامن **samoen**; *kasamoenan*, geroofd, *bĕrkasamoenan*, beroofd.

ساني **sanei**. Op R. niet bekend. Wellig *sana* of *angsana*.

ساو **sawoe**; *pohon* —, soort van boom, die eetbare vruchten, *boewah-sawoe*, voortbrengt. De vorm dier vruchten komt overeen met dien der kwetsen. De kleur is bruin, de smaak zoet en melig. *Sawoe manila*, de beste soort dier vruchten.

ساوت **sawat**, I. [1] *pĕsawat*, koord, streng, snaar, ook werktuig, machinerie. vdW. leidt het af van Skr. *pāsa*, ketting, band, touw, en *wāta*, koord, touw, band.

2. Zal wel hetzelfde als 1 zijn.

ساوه **saoeh**; *saoeh tĕrbang*, enterdreg, enterhaak. Sadj. Mal.

ساوي **sawi**, mosterd; *pohon* —, de mosterdplant; *bidji* —, mosterdzaad; *sĕsawi* is minder goed.

ساهت **sahoet**; *mĕnjahoet*, antwoorden; *mĕnjahoeti*, beantwoorden, b. v. *mĕnjahoeti salam*, eene groet beantwoorden; *tĕrsahoet*, onwillekeurig antwoorden, er toe komen om te antwoorden; b. v. *Maka Sang Winara pon tĕrsahoet, maka pĕrtapaännja itoe tiada sampei*, S. W. nu kwam er toe om te antwoorden en zoo gelukte zijne boete-

Digitized by Google

doening niet; (omdat stilzwijgen daarbij de eerste conditie is.) Hang T. *Sahoetan*, antwoord.

ساهر **sahoer**, soort van vrucht.

سايت **sajat**, afstroopen, aftrekken van den bast eens booms, de huid van een beest, enz.

سايت **sajit** moet سيت **sijat** zijn. Zie ald.

ساير **sajoer**; *sajoeran*, groente; *sajoer majoer*, allerlei groenten. Vroeger wellig *sajoer soemajoer*.

سايڠ **sajang**; *tiada* —, ook: niet sparen, niet ontzien. *Kasajangan*, medelijdendheid; *bĕrkasajangan*, medelijden hebben, medelijdend zijn.

سايف **sajap**. Ook de ranken of spruiten, waarmede slingerplanten zich aan de boomen, enz. vasthechten, worden *sajap* genoemd.

سايف **sajoep**, door de verte onduidelijk voor het gezigt. *Sajoep mata mĕmandang*, zoo ver het oog reikt. Ook de reduplicatie in gebr. Hang T.

سايق **sajak**. Niet bekend op R. wel *sadjah*, ARAB. Zie ald.

سايو **sajoe**. De beteek. is door C. goed opgegeven; b. v. *mĕmbĕri sajoe dihati kami*. Hik. Sĕr. Rajoe. *Di manakan tidak sajoe hatinja*.

سبت **sĕbat**, dik, klevend op de tong, b. v. de smaak van oude betelnoot, gambir enz. [JAV. *sĕpĕt*, id.]

سبت **sĕbat**; slag, b. v. met een rotting. *Di paloe dĕngan bĕbĕrapa sĕbat*, met vele slagen geslagen worden. [JAV. *sabĕt*, slag met een zwaard.]

سبت **sĕboet**; *mĕnjĕboet*, ook: uitspreken.

سبر ?; *dan mĕngĕloewarkan bĕbĕrapa sĕmas bĕrtatahkan ratna moetoe manikam?* Hik. Indra Poetra.

سبرڠ **sabĕrang**. Welligt afgeleid van *rĕnang*, zwemmen. *Sa'bĕrĕnang*, een overzwemming.

سبق **sĕbak**. Ook: overstroomen, overvloeijen en ook: strand of dat gedeelte, wat door het water overstroomd wordt; Abd. pĕl. pag. 59 spelt echter constant سابق; b. v. *bijar kita mĕnantikan dia di* سابق *itoe; mĕnoedjoe kampoeng* سابق *itoe; dari koewala Kĕlantan itoe* كسابق.

سبڠ **sĕbing** (?) *Kalakoeännja sĕbing, Laksana boenga sri-gading*. Tjĕrm. Mat. 6, p. 215.

سبق **sĕboek**; *mĕnjĕboek*, tusschen in gaan, tusschen in komen; b. v. wanneer soldaten *en haie* geschaard zijn en een der officieren komt tusschen hen in het gelid staan. Zie ook *sampoe*.

ستاڭي **sĕtagi** (?) b. v. *awan sĕlimpat kĕrawang sĕtagi*. Sj. Ibr. b. Chas.

ستاور **sĕtawar**; *daoen* —, soort van geneeskrachtige bladeren.

ستبل **sĕtĕbal**; *daoen* —, soort van geneeskr. bladeren.

ستروٗ **sĕtroe**, (niet *satroe*) persoonlijke vijand. Voeg bij: *bĕrsĕtroekan; bĕrsĕtroe-sĕtroewan*.

ستوري **sĕtori**. Wel afgel. van historie, doch beteekent: leven, kabaal, lawaai; *djangan boewat sĕtori*, schop geen kabaal.

ستويل **sĕtoewil**, soort van klimplant, waarvan de verkoelende bladeren uitwendig tegen huiduitslag worden gebruikt.

ستي **sĕtija**. Voeg bij: *bĕrsĕtija-sĕtijaän*, elkander trouw behandelen. Sri Rama, p. 99.

Digitized by Google

سجق **sadjak**, voor het ARAB. سجع en ook voor سجح zie ald.

سجق **sĕdjoek**; ook: koud; b. v. *ajar sĕdjoek*, *moesim* —, *hawa* —. Verder nog figuurlijk gebezigd voor gevoel van welvaart; b. v. *Maka nagĕri Malaka pon santausalah sĕdjoek sa'pĕrti ajar didalam talam.* Hang T. *sĕdjoek tis*, zie *tis. Sakit sĕdjoek*, ziek door gevatte koude.

سجم **sĕdjam**, kantelen, duikelen, tuimelen. Op R. *soendjam. Tĕrsĕdjam kabawah*, naar beneden getuimeld.

سچڠكي **sĕtjanggei**; zie *tjanggei.*

سچين **sĕtjina**, soort van grijze, wit en zwart gevlekte tor met lange voelhorens vol geledingen en op haren rug vier kleine doornen.

سدت **sĕdat**, onbestemd van de gedachten. Mijn Schr.

سدر **sĕdar**, ook: ontwaakt uit den slaap. *Dĕngan tiada sĕdar*, onverhoeds, onverwachts, voor men er aan denkt.

سدران **sĕdrana**. Op R. meestal سدرهان **sĕdarhana.**

سديا **sadaria**, soort van kleedingstuk, gebruikt door de pelgrims. Welligt سيدارة Arab. band, die de vrouwen om het hoofd winden onder den sluijer. (Kazimirski.)

سدڠ **sĕdang**. Ook: middelmatig, tusschen beiden in; b. v. *ada jang bĕsar, ada jang kĕtjil dan ada jang sĕdang; bĕnang jang kasar dan jang haloes dan jang sĕdang*, ook: hoewel; b. v. *sĕdang lajiknja itoe doedoek didalam nagĕri*, hoewel het passender zou zijn in de stad te wonen. Sri R. pag. 87. *Sĕdangkan*, verkorting van *sĕdang akan;* b. v. *sĕdangkan jang bajik lagi bagini, apa lagi jang djahatnja*, als het goede zóó is, wat zal dan het slechte wezen? *Sĕdangkan andjing binatang jang hina itoe lagi sakian ija tahoe mĕmbalas kasih toewannja, istimewa poela kita*, als een hond, dat geringe dier, zóó de liefde zijns heeren weet te vergelden, hoeveel te meer wij.

سدف **sĕdap**, I. Ook gebruikt van het ligchaam; b. v. *badankoe tiada sĕdap*, mijn ligchaam is niet lekker, d. i. ik gevoel mij niet wel. *Sĕdap malam*, soort van welriekende, witte bloem. *Mĕnjĕdapkan*, kruiden, smakelijk maken van spijzen.

سدق **sĕdak**; *tĕrsĕdak*, moeijelijk, pijnlijk slikken door gezwollenheid van de keel, de huig hebben hangen. Ook, verslikt aan den eenen of anderen drank. Voor verslikt aan spijzen zie *tĕmĕngkĕlan.*

سدن **sĕdan** = *sĕdoe*, I. *tĕrsĕdan-sĕdan*, snikkende van weenen; b. v. *Ghoelam mĕnangis tĕrsĕdan-sĕdan, Tĕrkĕnang oentoeng nasibnja badan.* G. weende snikkende toen hij dacht aan zijn treurig lot. Sj. Ibr. b. Chas.

سدو **sĕdoe**, I. *tĕrsĕdoe-sĕdoe*, al snikkende van weenen. Zie het vorige wrd. en ook *sĕdih.*

سدهٔ **soedah.** Voeg bij: *jang soedah-soedah*, altijd gewoon geweest; b. v. *jang soedah-soedah, toewan! sĕhaja boewat-sĕpatoe pakeijan satoe ringgit sa'pasang oepahnja*, ik ben altijd gewoon geweest, mijnheer! voor het maken van bestel-schoenen een dollar maakloon per paar te rekenen.

سدهٔ **sĕdih**, bitterlijk van weenen; *mĕnangis dĕngan tĕrsĕdih-sĕdih*, zeer bitterlijk weenen. Zie ook *sĕdan* en *sĕdoe.*

سدي **sadia.** Ook gebruikt in de be-

Digitized by Google

teekenis van: voorzeker, inderdaad = *memang;* b. v. *Maka titah Soeltan Mahmoed: Djangan kamoe samoewa marah, karĕna katanja itoe bĕnar, kita sadia salah padanja*, En Sulthan Mahmoed zeide: Weest gij allen niet vertoornd; want zijne woorden zijn waar; ik ben inderdaad schuldig jegens hem. Sadj. Mal.

سديڤن **sĕdingin;** *daoen* —, soort van geneeskrachtige bladeren.

سرابت **sĕraboet**, haartjes of vezels die uitsteken of er bij hangen. *Bĕrsĕraboet*, harig, vezelig, ruig, b. v. van touwwerk, garen, laken, zijden stoffen, ook van een schip, dat slordig opgetuigd is, enz. Zie *ramboe* en *ramboet.*

سرابي **soerabi**, soort van pannekoeken, doch zonder vet gebakken.

سراسة **sĕrasah**, soort van doek, syrath. Keasb. Komt ook voor in de Sadj. Mal. Gedrukt katoen met blaauwen grond, waarop witte en gele sterretjes.

سراجم **sĕradjam;** soort van plant, welks wortel *akar* —, in de Maleische geneeskunde tegen wormen en maagpijn gebruikt wordt, (bah. tab. *akar soeltan*).

سراڠن **sarangan;** *pohon* —, kastanjeboom, *boewah* —, kastanje.

سرافة **sĕrapah** = سرمڤق **sĕrĕmpak;** b. v. *takoetlah kami kĕna* سرافة. Sj. Ibr. b. Ch.

سراڬ **sĕraga;** *bantal* —, plat, vierkant kussen, waarvan de kortste zijvlakken met borduurwerk en spiegeltjes versierd zijn; meestal drie op elkander, die een stel uitmaken. Ook: lendekussen, het kussen in den rug van vorstelijke zetels en fraaije stoelen.

سرامڠن **sĕrama angin**, eene bijzondere wijze van de *gĕndang* te slaan, nml. afwisselend met elke hand twee slagen. VDW. houdt het voor eene verbastering van *Sri Rama*, met de beteekenis van een vervaarlijk leven maken op alle instrumenten als deze op het tooneel verschijnt. Zie ook *sĕrmangin.*

سراني **sĕrani**, onder *orang sĕrani* verstaat men te R. Sing. en Mal. de R. C. christenen en onder *orang mĕsehi* de protestanten. Daar de meeste R. C. van Portugesche afkomst zijn, worden ook de afstammelingen van dat volk *orang sĕrani* genoemd, terwijl *orang Portigis* minder gebruikelijk is: *Masoek sĕrani*, tot de R. C. kerk overgaan. Wel te onderscheiden van *masoek mĕsehi. Sĕranikan*, doopen; *ajar sĕrani*, doopwater.

سراي **sĕraja**, I. Komt ook gereduplicceerd voor, b. v. *Maka baginda toendoek mĕntjioem kĕpala Laksamana sĕraja-sĕraja bĕrtitah.* Hang T.

II. *pohon* —, een boom, welks hout, *kajoe sĕraja*, roodachtig van kleur, lang en taai van vezel, voor huisbouw maar niet voor meubels geschikt is. Hiervan twee soorten: *sĕraja batoe* en *sĕraja kapoer.*

سرت **sĕrba.** Ook van volken gebezigd; b. v. *pĕrahoe dagang daripada sĕrba bangsa*, handelsvaartuigen van allerlei volken. Hik. Abd. p. 10; *sĕrba salah*, niet »ligt geraakt", maar: allerlei fouten; *boewat sĕrba salah*, alles fout vinden wat iemand doet, op alles wat aan te merken hebben; *sĕrba-sĕrbi*, allerlei benoodigdheden, huisraad of zaken; *sĕrba sadikit*, van alles een weinig. Hik. Bochtiar.

سربو **sĕrboe.** Voeg bij: *pĕnjĕrboewan.*

سربي **sĕrbi.** Zie *sĕrba.*

Digitized by Google

سرت **sĕrta.** Wordt ook als tijdsbepaling gebruikt in de beteeknis van: toen, zoodra als, gelijk door MARSD. en R. v. EIJS. is opgegeven; b. v. *pĕrgi kapada pohon djawi-djawi itoe, sĕrta bĕrtĕmoelah dĕngan kawan gagaḳ itoe laloe bĕrpèrang.* Hik. Gal. Dim. p. ^v. Hiervoor gebruikt men in 't loc. Mal. van Java *srènta*, om het van *sĕrta* te onderscheiden. *Sĕrta dĕngan*, te zamen met. *Sĕrta-mĕrta*, zie *mĕrta*.

سردغ **sĕrdang**, soort van boom, die goed, geel hout voor *sampan*'s levert. Van deszelfs bladeren wordt een soort van *atap* gemaakt.

سرج **sĕrdja** (?) soort van stof, gebruikt voor kleedingstukken; b. v. *orang bĕrbadjoe* سرج *ènam-bĕlas dan kajin kèling ĕnam bĕlas.* Sadj. Mal. Wellig ons sargie.

سردي **sĕrdi** moet volgens Hik. Ab. Tam. *sĕrodi* zijn. Zie ald.

سرغ **sĕring**. Zie سريغ.

سرغن **sĕrĕngan**, kwelling, plaging. *Disĕrènganka*n, gekweld, geplaagd worden.

سرف **sĕrap**, I. Voeg bij: *mĕnjèrapkan*, opslorpen, inzuigen, opzuigen, zoo als b. v. eene spons het water, de grond het regenwater, enz.

II. *mĕnjĕrapi*, iets of iemand nazitten, met zijn velen op iemand afgaan. *Maka patik samoewanja sĕrapi akan dia, maka ijapon larilah*, wij allen nu gingen op hem af en hij vlugtte.

سرفه **sĕrĕpih**, geknakt, van een tak, stok, enz.

سرق **sĕrak**; *sèraḳ-sèriḳ*, het knappen of kraken der gewrichten, vingerleden, enz. Ook wanneer dit pijnlijk is, b. v. *tiadalah dapat dikatakan akan sĕraḳ-sĕriḳ, jang dirasai olih sa'kalian orang jang dalam kapal itoe.* Abd. *Maka boekan sa'dikit aniaja dan sĕraḳ-sĕriḳ, jang dirasaïnja.* Tjĕrm. Mata 6, pag. 210. Als »heesch, schor" is het JAV. en in de beide andere beteekenissen op R. niet bekend.

سرق **sĕrik**, pijnlijk, moeijelijk, inzonderheid van de ledematen; b. v. *tjoekoeplah djoega akan mĕndjadikan akoe sĕriḳ pada masa itoe*, het was voldoende om mij te dier tijde pijnlijk aan te doen. *Soedahlah kami mĕlihat hardiḳ, Bĕrtoewankan iblis soedahlah sĕriḳ*, wij hebben de verwijtingen gezien, den duivel tot heer te hebben was reeds pijnlijk.

سركف **sĕrkap** en het volgende woord سركف **sĕrkoep** beteekenen beiden: iets hols, bolronds of stolpachtigs over iets heen, van *sèrkap*, een val om dieren te vangen, omdat het gevangen dier wordt beschouwd onder iets hols te zitten, dat hem rondom omsluit; verder: een mandje in den vorm van een hollen, stompen kegel, van bamboe of rotan, waarmede men visch in ondiep water vangt door het plotseling neêr te drukken; vandaar ook de opgave van C. *sĕrkoep*, een vat onderst boven keeren en *di sĕrkoep katja*, Sj. Ibr. b. Chas. waar van kunstvogels wordt gesproken, die onder een glazen stolp zich bevinden. In de beteekenis van »aanvallen, bespringen" moet het *sĕrĕgap* zijn. Zie ald.

سركه **sĕrkah**, geheel afgebroken, van takken. Zie *sĕrĕpih*.

سركي **sĕrkei**; *mĕnjĕrkei*, uitwringen, in een doek uitknijpen, zooals b. v. wrongel, hangop, enz.

سركف **sĕrĕgap**; *mĕnjĕgĕrap*, ergens op aanvallen, bespringen, vrees of schrik

Digitized by Google

aanjagen door te doen alsof men op iemand aanvalt, bestormen, van schuldeischers, b. v. *sĕhaja ini sangatlah kasakitan dan kapitjikan dari ḥal disĕrĕgapi olih orang jang ĕmpoenja oewang*, ik ben zeer in de moeite en engte gebragt door de bestorming van hen, wien het geld toebehoort. Mal. brief.

سرلغ **sĕrling**, valkuil, valput; b. v. *adapon sĕrling jang tĕrsĕmboenji ini adalah tĕrlaloe banjaḳ*, van deze verborgen valputten waren er zeer velen.

سرلة **sĕrlah**, is door C. goed opgegeven; b. v. *Inilah kota tampaḳ tĕrsĕrlah; Kalboe poetĕra sangat soekalah*, Dit is de stad die er zeer schitterend uitziet; 's Prinsen hart werd uitermate verheugd. Sj. Ibr. b. Ch.

سرماغن **sĕrmangin**, groote, lange trom, die aan den regterkant met een stok tweemalen tegen eenmaal met de hand aan den linkerkant geslagen wordt. Zie *sĕrama angin*.

سرمبي **sĕrambi** (niet *sirambi*), open galerij. — *bĕlakang*, achtergalerij, beiden van een gewoon huis.

سرمفغ **sĕrampang**, harpoen met drie punten, die van weêrhaken voorzien zijn, aldus: en waaraan een lijn bevestigd is. Ook een soort van lans met drie breede punten, aldus: en een hooi- of mestvork met drie tanden.

سرمفق **sĕrĕmpaḳ**, overvallen; *tĕrsĕrĕmpaḳ*, overvallen worden, onverwachts ontmoeten; b. v. *ada djoega barang kali tĕrsĕrĕmpaḳ tiada sĕmpat disoempit akandia*, somtijds worden ze ook overvallen, zoodat ze geen gelegenheid hebben om hem met het blaasroer te schieten. Hik. Abd. p. 353. *Takoetlah kami kĕna sĕrĕmpaḳ*, wij vreesden overvallen te zullen worden. Zie *sĕrapah* en *sĕrĕgap*. In de beteekenis van »naauw, eng" op R. niet bekend.

سرنجغ **sĕroendjang**, lans van hout zonder ijzeren punt.

سرمفو **sĕrampoe** is door M. goed opgegeven. Zie bij *sampan*.

سرندت **sĕrindit**, soort van kleine perkiet, met zwart bekje, blaauwe vlek op den kop, rood van borst en staart, overigens fraai groen gekleurd.

سرندغ **sĕrandang**, soort van hefboom, bestaande uit twee met het einde aan elkander gebonden stokken of houten, aldus: gebruikt om palen overeind te zetten en het vallen daarvan te beletten. *Mĕnjĕrandang*, met zulk een hefboom werken. Zie ook *silang*.

سرندغ **sĕrandoeng**; *tĕrsĕrandoeng*, over iets struikelen. [Jav. *kĕsandoeng*, id.]

سرندغ **sĕroending**, I. soort van toespijs, bestaande uit fijngeraspte kokosnoot, *katjang hidjau*, gedroogden visch en specerijen onder elkander gemengd en in een ijzeren pan droog geroosterd. [Jav. id. doch iets anders zamengesteld.]

II. Soort van boom met bruikbaar timmerhout.

سرندغ **sĕrondong**; *mĕnjĕrondong*, van onderen op naar boven scheppen zooals eene koe met de horens om iets op te werpen en in zooverre ook »stooten". Ook garnalen in zee onderscheppen met eene soort van rotan-mand (*tanggoeḳ*) om ze te vangen. Zie ook *sondol*.

سرو **sĕroe**; *mĕnjĕroe*, iets of iemand roepen, b. v. *apa sĕbabnja ĕngkau mĕnjĕroe akoe*, waarom roept gij mij.

Digitized by Google

Bĕrsĕroe-sĕroekan, roepen over, beschreeuwen; b. v. *maka ijapon bĕrsĕroe-sĕroekan akan boenganja*, zij riep over hare bloemen, d. i. zij riep er mede te koop. Sri Rama p. 13.

سروت **sĕroet**, schaaf is BATAV. en wordt op R. Sing. en Mal. niet verstaan.

سرود **sĕroda**, een doornenkrans om den stam van vruchtboomen, gemaakt van *niboeng*-vezels, om dieven af te weren.

سرودي **sĕrodi**, geslepen van juweelen enz. b. v. *kĕmoentjaknja intan bĕrsĕrodi*. Hik. Ab. Tam. Zie *sĕrdi*.

سرويت **sĕroewit**, lans of speer met één ijzeren weêrhaak aan de punt, aldus: /

سري **sĕri**, I. ook: glans, heerlijkheid, b. v. *sĕri boewana*, de glans der wereld, titel van Maleische en Javaansche grooten. Zie *boewana*. - *Sĕri kota Malaka*, de luister der stad Malaka, Hik. Abd. *sĕri moeka*, de glans des aangezigts; ook eene soort van koek, bereid uit rijstemeel, bestaande uit twee lagen op elkander, een witte boven en een roode onder. *Moekanja bĕrsĕri-sĕri*, haar aangezigt schitterde, was heerlijk; *sĕri-kaja*, soort van vrucht; *sĕrigala*, een jakhals, wilde hond; *sĕrigading*, soort van boom met witte welriekende bloemen.

سرياون **sĕriawan** is door L. goed opgegeven.

سريق **sĕrik** is door C. goed opgegeven; b. v. *kahĕndak hati hamba boenoeh ija soepaja jang lajin sĕrik*, mijn verlangen is dat hij gedood worde, opdat de anderen vergeving vragen. Sadj. Mal. Ook *bĕrsĕrik*.

سريغ **sĕring**, II. soort van garen spinnen, touw draaijen. *Bĕrsĕring*, goed in elkander gedraaid van garen, touw enz.; b. v. *satoe poetaran bĕnang jang bĕlom bĕrsĕring*, een spinsel garen, dat nog niet goed in elkander gedraaid is. Ook inkrimpen, zamentrekken. *Pĕnjĕring*, spinnewiel, lijnslagersrad. Niet »vlechten, knoopen", zooals C. opgeeft.

سريكاي **srikaja**; — *wolanda*, de zuurzak, een groote, groene, rinsche vrucht, die uit Amerika naar Indie overgebragt is. *Srikaja*, ook: een soort van eijersaus, die men over stijve brij, pudding enz. eet.

سريمال **srimala** is op R. niet bekend.

سريوا **sĕriwa**. Zamenstelling van *sri* SKR. glans, luister en *wa* SKR. de arm. Een woord in den titel van den *bĕndahara* van het voormalige rijk Djohor, die voluit aldus luidt: *Datoe Bĕndahara Sĕriwa Radja*. VDW.

سساوي **sĕsawi** op R. *sawi*. Het zaad wordt als geneesmiddel, de plant als groente gebruikt, een vervangster van onze andijvie.

سست **sĕsat**; — *barat*. Zie *barat*.

سسترا **sastra**, wetenschap; *sastrawan*, met wetenschap bedeeld, wetenschappelijk, geleerd.

سسر **sĕsar**, op zijde geschoven; *mĕnjĕsarkan*, op zijde schuiven of duwen om ruimte tot doorgaan te verkrijgen. *Pagar siapa sĕhaja sĕsarkan*, wiens haag of heining zal ik op zijde schuiven. Mal. panton. Voor »schijf, doel" moet het *sasaran* zijn. Zie *sasar* II.

سسف **sĕsap** in *soesoep-sĕsap*. Volgens anderen *sásap*. Zie bij *soesoep*.

Digitized by Google

سسق **sĕsak.** Ook: vol, benaauwd, door zwaarlijvigheid, b. v. *tjina masoeḳ islām itoe bĕsar pandjang, toeboehnja sĕsaḳ*, die tot het mohammedanisme overgegane chinees is groot en lang, zijn ligchaam vol, (of benaauwd). Hang T. Vergelijk *asaḳ*.

سسكن **sĕsĕkan** heet die vogel en niet *sĕsĕgan*.

سسل **sĕsal**; *tiada bĕrsĕsalan*, onberouwelijk; *sĕsalkan atas*, berouwhebben over; b. v. *ĕngkau sĕsalkan atas iboebapamoe itoe*, Hik. Abd. p. 41.

سسما **sĕsĕma.** Op R. سما **sĕma-sĕma.**

سسه **sĕsah**; *mĕnjĕsah*, geeselen. *Mĕnjĕsahkan.*

سڠ **sang**, I. Ook praefix voor menschennamen, doch meestal van bijzonder voorname personen, b. v. *Sang Nata, Sang Séna*, en voor bijnamen om met een gering persoontje te spotten, b. v. *Sang Hanoman, Sang tikoes, Sang koetjing.*

II. ook **ĕsang**; *mĕngĕsang*, den neus snuiten. Zie bij اسڠ.

سڠسڠ **singsing**; ook: opgestroopt van de mouwen, b. v. *disingsingnja tangan badjoenja*, ook: gereefd van een zeil, opgetrokken van de morgenschemering, b. v. *padjar bĕharoe mĕnjingsing*, enz.

سڠسڠ **soengsang**; ook: tegen 't beloop der takken in. *Mĕnariḳ* —, iets aldus voorttrekken, b. v. iemand bij de beenen voortslepen, een boom bij een der hoogste takken voorttrekken. *Daoen tariḳ soengsang* (bah. tab.) zie *langgoendi.*

سڠسڠ **songsong**, I. *mĕnjongsong*, iemand achterna loopen om hem in te halen.

II. *mĕnjongsong angin*, tegen den wind op, van het vliegen van vogels; b. v. *sa'pĕrti hĕlang mĕnjongsong angin*, gelijk een kiekendief tegen den wind opwerkt. Sprw. Hang T.

III. *soengsoeng haoes*, soort van schelpdier, klein, met fraaije stekelachtige hoornschelp.

سڠسي **sĕngsei**, op R. niet bekend.

سڠك **sangka** II. schijnt een soort van kleur te zijn, b. v. *lagi bĕrtjat sangḳa roepanja.* Hang T. en een gedaante, vorm; b. v. *sangka ratna*, zekere vorm, die aan gouden knoopjes gegeven wordt.

III. Skr. horen, het muziek-instrument *sangka kala*, de bazuin der opstanding, (eigenlijk: de bazuin des tijds).

سڠكال **sĕngkala.** Op R. uitgesproken *sangkĕla*, voetbeugel, ook de beugel aan de pooten eens olifants, blok aan de achterpboten van dieren.

سڠكاين **sangkajan**, soort van hoos, in vorm anders dan de *poeting bĕlioeng*, de *tawoeng* en de *badei.* Zie ald.

سڠكت **sangḳoet**; — *paoet.* Zie ald. *Mĕnjangkoetkan*, ook: omslaan, omdoen van een kleed of doek of wapen; b. v. *dan boesar panah disangkoetkannja dibĕlakangnja*, hij hing zijn pijl-en-boog op zijn rug. Ook met het achterste tegen iets leunen (kleven); b. v. *disangkoetkannja pantatnja pada birei kilik-kilikan*, hij leunde met zijn achterste tegen het van leuningen voorziene bordes. Sadj. Mal. *tĕrsangkoet*, gehecht, vastgeraakt; b. v. *tĕrsangkoetlah hatikoe kapada toewan rasanja*, ik gevoelde mijn hart gehecht aan mijnheer; *tĕrsangkoetlah dalam bĕloekar*, in de struiken vastgeraakt. *Sangkoetan*, hinder, hinderpaal, beletsel en ook: gemeenschap; *sangkoetan rasanja dalam hatikoe*, het hinderde mij aan het harte.

Digitized by Google

سڠكت **singkat**, ook: kort van den tijd, van een weg, het ligchaam, enz. *mĕnjingkatkan*, verkorten, inkorten.

سڠكت **soengkit**, met gouddraad doorweven (niet »doorstikt"). Zie bij *saroeng*.

سڠكر **sangkar**, kooi, vogelkooi, ook = *sampaḳ*, de ring ter plaatse waar het lemmer in het hecht bevestigd is, de ring of band aan het einde van een blaasroer om het opensplijten te beletten; b. v. *soempitan bĕrsangkarkan ĕmas*. Hang T. ook figuurlijk gebruikt; b. v. *bĕrsangkarkan dĕngan ada saksinja*. Hik. Ab. Tam. Voor »middellijn" zie *sĕngkang*.

سڠكر **sĕngkar**, roeibank in een vaartuig. Voor kooi moet het *sangkar* zijn. Zie het vorige woord.

سڠكر **singkoer**, naar zich toe snijden, ook steken met een dolk, dien men verkeerd in de hand houdt, zoodat het lemmer bij de pink uitkomt.

سڠكر **sangkoer**; *mata* —, bajonnet, = *samsir*. Zie ald. *tĕrsangkoer*, met de horens in iets blijven steken. Hik. radja radja Pasei, pag. ۱۲.

سڠكر **soengkoer**; *mĕnjoengkoer*, ter aarde buigen met de handen op den grond; b. v. *Sangat mĕnangis Mansoer bĕrida, Mĕnjoengkoer mĕntjioem doeli baginda*, De oude Mansoer weende zeer, Boog ter aarde en kuste het stof van Zijne Majesteit. Sj. Abd. Moel. pag. ۱۴.

سڠكڠ **sĕngkang** (niet *sangkang*); ook: dwarshout in een emmer of aker, middellijn van een cirkel, dwarshoutje in den mond om het schreeuwen te beletten (niet prop; zie daarvoor *soembat*) blok aan de pooten van paarden of ezels. Hik. Gal. Dim. pag. 102, muilband voor dieren, blok of het huisje of de beugel van een hijschblok, waarin de schijven draaijen, enz. Als »lijstwerk" op R. niet bekend.

سڠكڠ **songkong**, dikwerf gebruikt voor سوكڠ *sokong*, dat beter is. Zie de beteekenis ald.

سڠكف **singkap** (niet *sangkap*); *mĕnjingkap*, op zijde schuiven b. v. van een gordijn, sluijer, dekriet, enz. b. v. *ada jang mĕnjingkap atap*. Sad. Mal.

سڠكوڤ **sangkoep** zal het Jav. *sanggoep* zijn, dat er voor instaan, op zich nemen, in staat zijn, enz. beteekent, = Mal. *tanggoeng*.

سڠكف **singkip**, de naam van een Maleisch eiland ten Z. van Lingga.

سڠكق **sangkak**, verhindering, belettsel = *āral*, Arab. *mĕnjangkaḳ*, verhinderen, beletten.

سڠكق **sĕngkok**, op R. niet bekend.

سڠكق **songkok**, kapje, kalotje. Sj. Ibr. b. Chas. [Jav. het javaansche klepje in den vorm van een pet, en niet »s. v. muts."]

سڠكل **sangkal**, I. ook: de steel van een hamer, bijl enz.

II. ontkennen, loochenen (niet »weigeren"), *mĕnjangkal diri*, zichzelven verloochenen, ook door zich iets te onthouden; *mĕnjangkalkan*, ook: weren, tegenhouden.

سڠكل **sĕngkil**. De opgave van C. is goed, die van M. wordt op R. niet verstaan.

سڠكلڤ **sangklap**. Welligt سڠ كلڤ *sang gĕlap* = *sipĕntjoeri*.

سڠكلڠ **sĕngkĕlang**, de armen kruiselings over de borst en zoo de handen op de schouders gelegd. *Mĕnjĕngkĕlangkan djari*, de vingers kruisen bij het handen vouwen.

Digitized by Google

سڠكلڠ **sĕngkĕling**, de handen op den rug over elkander gelegd.

سڠكن **sangkoen** (niet *sangkan*); ook: stout, standvastig.

سڠكو **songkoe** moet سڠكر **soengkoer** zijn (Zie ald.) en beteekent niet »knielen", maar voorover ter aarde gebogen met de handen op den grond.

سڠكوڠ **sĕngkoewang**, II. een soort van witte aardvrucht, groeijende aan een kruipgewas, die raauw als toespijs gegeten wordt en flaauw zoet doch saprijk is.

سڠكواف **sangkoeap** (?) iets aan een huis, maar wat? b. v. *bĕroekir dan bĕrsangkoeap*, *pada antara sangkoeap itoe dipĕrboewatnja* enz. Sadj. Mal.

سڠڬ **sangga** (niet *soengga*), doornenkrans om den stam van vruchtboomen, die dient om het inklimmen van dieven te bemoeijelijken.

سڠڬار **sĕnggara** = *sĕmajam*. Zie ald.

سڠڬار **singgara**; *mĕnjinggarakan pĕrkara*, in zaken indringen. Zie *singgarah*.

سڠڬايت **sĕnggajoet**; *bĕrsĕnggajoet*, los afhangen, slingerend hangen, ook: met den staart aan de takken hangen, zooals de apen, en hangen zooals een olieglaasje in een stolp. *Bĕrsĕnggajoetan*, het aldus hangen van velen.

سڠڬت **sĕnggoet**; *mĕnjĕnggoet*, knikkebollen, schuddebollen. Zie *anggoḳ*.

سڠڬڠ **sanggang**, iets met de beide handen van onderen opligten, b. v. een kast, ledikant, enz. Zie *sagang*.

سڠڬڠ **singgang**, soort van straf op de Maleische scholen, waarbij de veroordeelde met de linkerhand het regteroor en met de regterhand het linkeroor moet vasthouden en zoo onophoudelijk gaan zitten en weêr opstaan. Zie Hik. Abd. pag. 28 en 29.

سڠڬڠ **singgoeng**, I. *mĕnjinggoeng*, ook stooten met de hoornen? b. v. *ada sa'eikoer karbau tĕrlaloe bĕsar*, *ijalah jang bĕrboenji dĕngan gambiranja sĕrta mĕnjinggoeng lakoenja*. Hik Sri Rama pag. 106.

II. iets met den gebogen arm ondersteunen, tegenhouden.

سڠڬق **sanggok**; *tĕrsanggoḳ-sanggoḳ*, knikkebollen. Hik. Abd. pag. 15.

سڠڬل **sanggoel**; *tjoetjoeḳ* —, soort van haarpen, door de vrouwen achter in het opgestoken haar gedragen. Ook *toesoeḳ* —; *toetoep* —, een soort van gouden hoofdsiersel, dat gebruikt wordt om de haarknoopen of vouwen op 't hoofd der bruid te bedekken. Zie *oelan*.

سڠڬولڠ **sĕnggoeloeng**, soort van duizendpootachtig dier, dat zich als een jonische krul oprolt. Afgel. van *goeloeng*, oprollen.

سڠڬه **singgah**; ook: ergens aangaan, aangieren, bij iem. aankomen; *singgah-mĕnjinggah*, overal aangieren, overal aanleggen. *Tĕmpat pĕrsinggahan*, aanlegplaats, pleisterplaats.

سڠڬوه **soenggoeh**. Voeg bij: *mĕnjoenggoeh-njoenggoehi*. Hang T. *disoenggoeh-soenggoeh hatinja*, hij deed zijn uiterste best, hij spande zich zooveel in als hij kon. Sadj. Mal.

سڠڬمار **sanggamara**, een wapen in den vorm van een bootshaak, waarmede men in den strijd de schilden tracht weg te rukken.

سڠڤ **sĕngap**, stil, van kinderen gesproken.

سڠكر **sĕngkar**, deksbalk van een vaartuig.

Digitized by Google

سڠل **sĕngal** (niet *sĕnggal*), voornamelijk pijn in het gebeente, ook pijn in den voet, het pootje, podagra.

سڠل **songol**. Op R. niet bekend.

سفاتو **sapatoe**. *boenga* —, soort van groote, roode, enkelvoudige bloemen, waarmede men in Indie de schoenen zwart maakt, ook *boenga raja* genoemd.

سفال ر **sapala-pala**. De beteekenis hiervan is moeijelijk te bepalen. 't Komt niet dikwerf voor. 't Meest nabij komt nog de opgave van C. *geheel en al;* b. v. *sapala-pala nama jang djahat, pada-pada bĕrboewat bajik, pada-pada bĕrboewat djahat, djangan alang kapalang*, geheel en al een kwade naam, òf tot verzadiging goed doen, òf tot verzadiging kwaad doen, niet half en half. Hang T. *dan djanganlah toewan hamba doeka tjita, sapala-pala nama bĕrmasak dan bĕrdjamoe radja kita sopaja tĕrmasjhoer*. Hang T.

سفان **sĕpana**. Sj. Ibr. b. Chas. heeft *sipana*.

سمفت **sĕpit**; ook: benaauwdheid, kwelling, verdrukking; schaar van krabben en kreeften; *tĕrsĕpit*, in het naauw, in de knijp zijn, geldgebrek hebben, slecht bij kas zijn, in moeijelijke omstandigheden verkeeren; b. v. *djikalau sĕhaja tiada tĕrsĕpit sangat, tiada sĕhaja hĕndak djoewal ĕmas ini*, indien ik niet erg in 't naauw zat, zou ik dit goud niet willen verkoopen. *Sĕpit api*, vuurtang; — *angkoep*, nijptangetje om de haren van den baard uit te trekken. *Sĕpit-sĕpit*, eene soort van klimplant. Zie ook *tjĕpit*.

سفرت **sĕpĕrat** (?) *tĕrsĕpĕrat;* b. v. *Mĕngĕloewarkan fikir tĕrkĕloeh kĕsah, Doedoek bĕrdiri* رسة ترسفرت? Sj. Ibr. b. Ch.

سفرنتو **sĕpĕrantoe**. Zie bij *hantoe*.

سفق **sĕpak**, flap, klap = *tĕmpiling*.

سفق **sĕpik**, as der wielen van een rijtuig. Bij de *orang laoet*: *sĕkip*, id.

انيله تصوير سفور ايهند **sĕpoe-sĕpoe** (?) Sj. Ibr. b. Chas. *Sĕpoe-sĕpoe ringan*, soort van Maleisch spel, waarbij de naakte beenen regtuit worden gestoken; b. v. *adapon fikir sakoetika didalam hatinja: Bajik akoe bĕrmajin sĕpoe-sĕpoe ringan, soepaja bĕrloendjoer dihadapan hoeloebalang djawa ini*, Hij nu dacht een oogenblik bij zichzelven: 't Zal goed zijn als ik sĕpoe-sĕpoe ringan speel, opdat wij de beenen regtuit steken in tegenwoordigheid dier javaansche officieren. Sadj. Mal.

سفه **sĕpah**; — *poetĕri*, soort van fraai rood vogeltje, soort van boomkruipertje.

سفي **sĕpi** is Jav. = *soenji*. Mal.

سکانق **sĕkanak** en سکان **sĕkana**, een in praauwen levende volkstam der Maleijers, die in den Lingga-archipel rondzwerft. De Sĕkaners staan onder den Datoek van het eiland Mĕpar en leven van de vischvangst en den zeeroóf.

سکت **sĕkat**, beter ساکت **sakat**. Zie ald.

سکدمب **sikoedomba**, soort van grooten zeevisch. Volgens anderen een poëtische naam, in gedichten aan visschen gegeven.

سکدودق **sikĕdoedoek**. Zie *sĕndoedoek*.

سکديدي **sikoedidi**, snip, de vogel.

سکري **sĕkri**, scharnier; welligt verbogen Nederd.

سکل **sĕkoel**, nap, gemaakt van een kokosnotendop.

سکس **siksa**; *mĕnjiksa*, ook: onderdrukken.

Digitized by Google

سکس **saksi**; — *bĕtoel*, een wettig getuige; — *sjaḳ*, een twijfelachtig getuige; — *bola*, een onwettig getuige; *kasaksian*, getuigenis; *mĕnjaksikan*, getuigenis geven en betuigen.

سکم **sĕkam**; *tiada tĕrbawa sĕkam*, SPRW. wordt gezegd van iemand, die er dom en onnoozel uitziet, doch vol slechte streken is.

سکوت **sĕkoet**, gierig, vasthoudend, karig, vrekkig. In de beteekenis van »toovermiddelen" op R. niet bekend.

سکوتارس **sĕkoetaris**, secretaris. Hang T.

سکوتو **sĕkoetoe**; ook: lid; *pĕrsèkoetoewan*, deelgenootschap, lidmaatschap.

سکوتي **sikoeti** enz. Moet سکديدي **sikoedidi** zijn. Zie ald.

سکوهن **sĕkoehan**, soort van afhangend vlechtwerk van bloemen, dat in het haar gestoken wordt.

سکوي **sĕkoï**, gierst.

سکين **sĕkin**, soort van tweesnijdenden dolk.

سکه **sĕkah**; *orang* —, een stam van zwervende Maleijers, zooals de *sèkanaḳ*, die zich bij het eiland Bangka ophouden en in vijf *soekoe's* verdeeld zijn.

سگا **sĕga**, II. effen, glad, ongekreukeld van papier enz.

سگرب **sĕgarba**, [SKR. *sagarbha*, broeder van denzelfden vader en dezelfde moeder.] adj. van denzelfden vader en dezelfde moeder; subst. iemand van enz. VDW. *mĕnĕntang paras beda sĕgarba*. Mal. Panton. Zie Bijdr. T. L. en Vlkk. 3e volgr. III pag. 338.

سگره **sigrah**. Op R. *sègĕra* uitgesproken.

سگل **sĕgala**. De opgegeven beteekenis is die van *sakalian* en de bijgebragte voorbeelden zijn fouten, die dikwerf begaan worden. *Sĕgala* heeft eene meer algemeene beteekenis en wordt soms in 't geheel niet vertaald, als bloot een meervoud aanwijzend woord. Het onderscheid komt duidelijk uit in het derde stukje van de Holl. bloemlezing 1e reg. Niet vertaald wordt het b. v. 7e stukje reg. 4.

سگن **sĕgan**. Ook: afkeer, afkeerig, tegenzin. *Pĕnjègan*, luiaard, iemand die een afkeer van, of tegenzin in het werken heeft.

سگند **sĕganda**, soort van plant, gelijkende op de kurkuma. — *soeli*, zie bij *boenga*.

سگه **sĕgah**, vol, verzadigd; ongeveer= *kènnjang*.

سگي **sĕgi**, (niet *sagi*), zijde, kant van een ligchaam; b. v. *tiga pèrsĕgi*, driekant; *èmpat* —, vierkant.

سلا **sĕla**; *sèla-mĕnjèla*, onder het koopen iets ontfutselen, den koopman stil iets ontstelen.

سلاتري **soelatri**, soort van plant. Zie *soelastri*. Welligt is *soelatri* beter en het woord zamengesteld uit *soela* en *tri*, SKR. Het kan ook wel سلادري **sĕladri**, zijn, nml. selderij, die in Indie algemeen zoo genoemd wordt.

سلاتن **sĕlatan**. Daar de Mal. naar die straat het zuiden genoemd hebben, doet dit vermoeden dat zij van Malaka of Noordelijker plaatsen afkomstig zijn.

سلادغ **sĕladang**, I. soort van gevlekten buffel. Mijn Schr.

II. *Mĕnjĕladang*, op handen en voeten loopen, ook wanneer men daarbij op zij over den kop gaat even als de kunste-

Digitized by Google

makers. *Sĕladang moeda*, soort van spel. Zie Mal. kinderspelen.

سلاسي **soelasi**; *maboek* —, stom dronken, niet naar de kleur van die bloem zoo genoemd, maar naar de bedwelmende kracht, die deszelfs geur heeft. Sommige lieden kunnen dien niet verdragen en vallen daarvan in zwijm.

سلاسر **sĕlasar**, voorgalerij of veranda van eene vorstelijke woning, = *sĕrambi* van een gewoon huis. Komt ook voor bij C. en in de Sj. Ibr. b. Chas.

سلاغن **sĕlangin** (niet *silangi*), soort van zeevisch.

سلافن **salapan** heeft wellig oorspronkelijk even als in het Soend. negen beteekent = *s'ambilan*, één afgenomen van het tiental, terwijl dan *doelapan* of *doewa-alapan*, twee afgenomen van de tien beteekent.

سلاک **sĕlaka**, I. soort van vuurmand, gevlochten van rotan, om kleeren op te droogen of te laten uitdampen.

II. Jav. zilver, = *perak* Mal. Komt soms in de Hss. voor.

سلاي **sĕlaja** is door M. goed opgegeven.

سلاين **sĕlajoen** (niet *sĕlajoet*) ook een soort van klapmolentje, gebruikt in de tuinen om de vogels te verschrikken.

سلبي **sĕlbi**, de lendenen.

سلر **sĕlar**, I. verdord, verschroeid. Zie *sĕloer*.

II. *ikan* —, soort van smakelijken zeevisch, iets grooter en fijner dan de *kĕmboeng*, doch van hetzelfde geslacht.

سلر **sĕloer** is goed door L. opgegeven.

سلسي **sĕlĕsei**; ook: bedaard, tot rust gekomen, effen, van de golven. *Mĕnjĕlĕseikan*, uit de war halen, ontwarren van touw, garen, haar enz. *Disĕlĕseikannja ramboetnja*. Hik. Sĕr. Bajoe. *Sĕlĕsei* regeert het voorzetsel *daripada*. Zie Mal. leesb. n°. VII. pag. ٢٨, ٣٢ en ٣٣.

سلسيم **sĕlĕsima** = *sĕma-sĕma*, verkoudheid met fluim- en snotloozing, ook: koude pis, herhaald pissen door gevatte koude. Soms komt dit woord voor als *sĕla-sĕma*. Zie *sĕma*.

سلغ **sĕlang**; *sĕlang-sĕlang*, ook, en wel meestal, *sĕlang-sĕling* b. v. *toesoek mĕrdjan poetih hitam bĕrsĕlang-sĕling*, witte en zwarte koralen om den anderen rijgen. *Sĕlangkan*, niet »terwijl", maar: dewijl, daar, = *sĕdangkan*. Zie ald. *sĕsĕlangan*, op R. niet bekend; *bĕrsĕlang hari*, niet »gedurende den dag", maar telkens met overspringing van een dag, om den anderen dag.

سلغ **sĕling** = *sĕlang*. Zie het vorige woord.

سلغكر **sĕlĕngkar**; *mĕnjĕlĕngkar*, uitmaken, beslissen, b. v. van regtszaken, = *mĕnjĕlĕseikan*; b. v. *Laksamana sangatlah bajik barang soeatoe bitjaranja, mĕmbitjarakan dan mĕnjĕlĕngkarkan*; Hang T. Ook: voor iets instaan, voor iets zorgen; b. v. *akan makan minoem dan doedoeknja baginda itoe bĕndaharalah jang mĕnjĕlangkari akandia*. Hang T.

سلغكر **sĕlongkar**; *mĕnjĕlongkar*, den boel door de war gooijen, overhoop halen, 't zij bij het zoeken, 't zij bij het spelen.

سلفا **sĕlĕpa** (niet *salĕpah*), een doosje van goud, zilver of koper in den vorm en ter grootte van een poffertje, dat aan een kettingje op de linkerheup wordt gedragen, door de Chinezen om er tabak, door de Maleijers om er de ingredienten

Digitized by Google

voor de sirih in te doen. Ook een klein bolrond reukdoosje.

سلمبان **sĕlĕmbana**, bijliggen van een schip gedurende den storm.

سلمبايغ **sĕlĕmbajoeng**, de gebloemde punten of uiteinden van de daken der vorstelijke woningen.

سلمبر **sĕloembar**, splinter. Mijn Schr.

سلمفت **sĕlimpat**, I. op, in en door elkander geslingerd, zooals de krul onder eene naamteekening, en zooals het deeg van krakelingen en drabbelkoeken, vandaar dat deze ook zoo genoemd worden. Verder wordt het gezegd van de wolken, *awan sĕlimpat*, Sj. Ibr. b. Chas. van eene verwarde menschenmassa, en eindelijk van een bijzondere soort van vijfhoekig vlechtwerk. *Mĕnjĕlimpat*, op, in en door elkander slingeren, vlechten, draaijen, loopen. *Sĕlimpat-mĕnjĕlimpat*, in de volte elkander trachten te ontwijken, doch dit niet kunnen.

II. *mĕnjĕlimpat*, stilletjes even wegloopen, een slippertje maken, drossen, zich uit de voeten maken.

سلمفڠ **salempang**, I. is door M. goed opgegeven.

II. *mĕnjalempang*, over den schouder slaan van een zakdoek, saroeng enz. *mĕnjalempangkan*.

سلواتغ **sĕlĕwatang**, soort van Maleische hofbeamten, thans niet meer in gebruik. VDW. Mal. zam. schrijft: *soeliwatang*.

سلوبغ **sĕloeboeng** (niet *sĕloebang*); *mĕnjĕloeboeng*, onthullen, inhullen, ook van wolken gesproken, bedekken met een doek, vooral het hoofd; *bĕrsĕloeboeng*, *mĕnjĕloeboengkan*; b. v. *kami bĕrsĕloeboeng rasanja*, wij gevoelden ons omhuld. Hik. Indra P. *maka baginda pon mĕngambil kajin*, *laloe baginda bĕrsĕloeboeng*, zijne majesteit nam een doek en bedekte zich. Sri Rama p. 48. *Disĕloeboengkannja kapalanja dan tĕlinganja dĕngan kajin sĕlimoetnja*, hij bedekte zijn hoofd en zijne ooren met zijn deken.

سلور **sĕloewar**, broek. Soorten zijn: — *pandjang*, waarvan de pijpen tot aan den grond raken, — *pendek*, raakt tot aan de knieën, — *tjina*, wijde, chinesche broek, meestal van zwarte zijde.

سلورن **saloeran** (niet *sĕloeran*), afgeleid van *aloer*. Hang T. heeft zelfs سالورن; *ditĕmpakan perak djadi saloeran*, zilver gesmeed tot waterleidingspijpen. Sj. Ibr. b. Chas.

سلوفت **sĕloepat**, dun schilletje, vliesje, b. v. aan uijen, mais, rijst enz. Zie *sĕlapoet*.

سلوک **sĕloka**; *banding sĕloka*, figuurlijke uitdrukking voor *haan*. Zie *banding*.

سلوکن **sĕlokan**. Op R niet bekend.

سلومر **sĕloemar**, soort van boom, die bruikbaar timmerhout oplevert.

سليچن **sĕlitjin**, soort van zeevischje.

سلير **sĕlira**; *tĕpoek dada tanja sĕlira*. Sprw.

سليرن **sĕliran** is door C. goed opgegeven.

سليري **sĕliri**, (?) *Ghoelam pon sampei katĕmpat sĕndiri*, *Doedoek diatas soeatoe sĕliri*. Sj. Ibr. b. Chas.

سليسق **sĕlisik**; *mĕnjĕlisik*, met den snavel de vederen netten, door onophoudelijk daarover te strijken. *Ibarat koetoe bolih di sĕlisik*, als een vloo, die genet kan worden. Sj. Ibr. b. Chas. SPRW.

سليسه **sĕlisih**; ook: verschil; *bĕrsĕlisih*,

Digitized by Google

verschillen, b. v. van woorden, een weg enz. *Pĕrkataän jang bĕrsĕlisih*, woorden, die met elkander in strijd zijn. *Maka orang itoepon bĕrdjalanlah, laloe bĕrsĕlisih djalan dĕngan radja.* Die man nu ging, vervolgens verschilde zijn weg met dien des vorsten. Hang T.

سليكه **sĕlekoeh,** het kruispunt van wegen of slooten, de plaats waar verschillende wegen zamenloopen of elkander kruisen.

سليڭت **sĕligoet;** *bĕrsĕligoet*, hevig aandrijven van werk, er geducht achterheen zitten. *Mĕmpĕrsĕligoetkan.* Grndw. *ligoet?* Zie *ligal.*

سليڭي **soeligi;** *mĕnjoeligi*, werpen met zulk eene lans. Afgel. van *soegi.* Zie ald.

سليمت **sĕlimoet**, ook figuurlijk gebruikt; b. v. *bĕrsĕlimoet*, bedekt, bedektelijk.

سماء **sĕma-sĕma**, gevatte koude, verkoudheid.

سماڠت **soemangat;** *tiada bĕrsoemangat*, gevoelloos, ongevoelig, bewusteloos, = *tiada sĕdar.* Hik. Abd. pag. 330.

سماوڠ **sĕmawang**, soort van vrucht, die in sommige spijzen gebruikt wordt. [Jav. *kloewĕk*, id.]

سمايم **sĕmajam**, zetelen, gezeteld zijn.

سمبارت **sĕmbarit** moet سمبرب **sĕmbĕrib** zijn. Zie ald.

سمباڠ **sĕmbarang** (niet *samabarang*). Welligt afgeleid van *sĕmoea-barang.* Voeg bij: *mĕnjĕmbarangkan*, er mede doen naar welgevallen, onverschillig behandelen.

سمبت **sĕmbat**, slag, als benoemend telwoord; b. v. *satoe salah satoe sĕmbat ĕngkau kĕna rotan*, voor elke fout krijgt ge een slag met de rotting. Hik. Abd. pag. 36. Ook *sĕbat.* [Jav. *sabĕt*, slag met een zwaard.]

سمبت **sambit** = *sabit.* Zie ald.

سمبت **samboet;** *mĕnjamboet* is juist niet »plegtig" ontvangen, maar beleefd, ontvangen zooals het behoort. *Maka dipĕrsamboetnja kanagĕri*, hij ontving hem in de stad. Hang T. *Bĕrsamboet masak*, achtereenvolgens of de een na de andere rijpen, van vruchten. Mal. Panton.

سمبت **soembat**, ook: kurk en een prop, dien men iemand in den mond steekt; *Pĕnarik* —, kurkentrekker; *pakoe* —, schroef, boutnagel, klinknagel. *Mĕnjoembat moeloet*, ook figuurlijk, iemand den mond stoppen, tot zwijgen brengen, den mond snoeren.

سمبر **sambar;** *mĕnjambar*, schielijk wegrooven, ook van menschen gesproken; b. v. *barang-barangnja saparoh disambar bĕndoewan*, zijne goederen werden voor de helft door de kettinggangers gestolen. *Disambar pĕloeroe*, door een kogel weggenomen. Pĕl. Abd.

سمبر **simbar;** *mĕnjimbar*, strooijen; b. v. *di-ambil olih imamnja roempoet-roempoet kĕring, laloe disimbar-simbarkannja kaätas kadoewa marika-itoe*, en door den priester werd het drooge gras genomen en vervolgens over hun beiden gestrooid.

سمبر **samboer;** — *limboer*, het opkomen van het avondrood 's avonds om zes ure. Zie *samboerna* en *limboer.*

سمبر **sĕmboer**, ook: bijgeloovige bespuiting met uijensap om eene soort van spoken te verdrijven. *Saperti polong kĕna sĕmboer.* Sprw. Zie *polong.* - *Sĕmboer* ook gebruikt van het opstijgen

Digitized by Google

der vlammen en het uitblazen van vocht door dieren; b. v. *disĕmboerkannja soeatoe djĕnis gĕtah*, door hem werd eene soort van gom uitgeproest. *Bĕrsĕmboer-sĕmboer ajar*, elkander met water werpen onder het baden.

سمبر **sĕmbir** (niet *soembir*) heet die visch. [Jav. id.]

سمبراني **sĕmbrani.** Hang T. heeft *sĕmboerani.*

سمبرب **sĕmbĕrib**, soort van spijsbak op pooten, kleiner dan de *pahar*, doch in vorm daaraan gelijk. Ook *sĕmĕrip.* - *Toedoeng* —, zie bij *toedoeng.*

سمبرن **samboerna** is door C goed opgegeven.

سمبغ **sambang**, I. Voeg bij: *bĕrkawal* —; *bĕrdjaga* —.

II. de nieuwe honigraat, waarvan de was nog zeer wit is en waarin pas de larven der jonge bijen zijn.

سمبغ **samboeng**, I. aangehecht, gelascht, ook door splitsing van touw; *mĕnjamboeng*, aanhechten, lasschen, splitsen van touw, een stuk aanzetten; *samboengan*, aangehecht stuk, lasch, splits-eind, enz.

سمبغ **sĕmboeng**; *daoen* —, soort van geneeskrachtige bladeren, die in vereeniging met andere kruiden tegen de koude koorts gebruikt worden.

سمبغ **soembing**, afgebrokkeld, kleine breuken op den kant, zooals geschonden potten en pannen, kopjes en schotels.

سمبغ **sombong**, hoogmoedig, verwaand, trotsch, opgeblazen; *pĕnjombong*, windbuil, blaaskaak, snoever, verwaande gek. *Maka báginda mĕndjadi sombong, sĕbab sĕlaloe mĕnang bĕrpĕrang*, en Zijne Majesteit werd opgeblazen, door dat hij altijd den strijd won. Zie *tjongkaḳ.*

سمبل **soemboel**, soort van mandje met een deksel. *Soemboel mĕndapat toetoepnja.* Sprw.

سمبو **soemboe**, I. *pĕsoemboe*, ruimnaald, paknaald.

سمبوج **sĕmbodja**, Mal. = *kĕmbodja*, Jav.

سمبورت **sĕmboerit.** Zie bij *boerit.*

سمبه **sĕmbah**; — *bĕrdjahat*, kwaad van iemand vertellen aan den vorst. Sadj. Mal.

سمبه **sĕmboeh.** Voeg bij: *mĕnjĕmboehkan*, gezond maken.

سمبهيغ **sĕmbahjang.** Voeg bij: *mĕnjĕmbahjangkan*, bidden voor of over. *Maka Moehamad mĕnjĕmbahjangkan anaḳ itoe*, en Mohamad bad voor dat kind. Ook *mĕnjĕmbahjangi.* De Mohammedaansche gebedstijden of *waḳtoe sĕmbahjang* zijn: *soeboeh*, *ḳohor*, *asar*, *maghrib* en *isa.*

سمبي **simbei**, zich goed of fatsoenlijk voordoen, al is men ook behoeftig en slecht gekleed.

سمبيلغ **sĕmbilang**; *ikan* —, soort van zee-puitaal, die van een giftigen angel voorzien is. Hij wordt veel gegeten.

سمرب **sĕmĕrib** = سمبرب **sĕmbĕrib.** Zie ald.

سمت **sĕmat**; *mĕnjĕmat*, steken in iets met eene naald of een wapen, een doorn of een spijltje; hiervan ook het aaneenhechten van de dekbladeren voor daken, dat ook *mĕndjĕriau* genoemd wordt. *Tĕrsĕmat pada daging*, in het vleesch blijven steken van een wapen, naald, doorn enz.

Digitized by Google

سمربق **sĕmĕrbak**, zich verspreiden, eene plaats vervullen van een geur, en niet: »welriekend"; b. v. *Maka sĕmĕrbaḳlah baoe minjaḳ jang haroem itoe*, en de geur van die welriekende olie verspreidde zich.

سمست **samista** en niet *samĕsta* door mij hooren uitspreken.

سمسر **samsir**. Zie *sjamsjir*.

سمسم **soemsoem** is goed door M. opgegeven. [Jav. *soengsoem*, id.]

سمڠكا **sĕmangka** is Jav. = *kĕmandikei*, Mal. Zie ald.

سمڠڪي **sĕmanggi**, soort van waterbladgroente. [Jav. id.] — *goenoeng*, soort van koekjes, bijna als *apam*, gebakken van boonenmeel, vermengd met eijeren en suiker.

سمڤ٢ **soempa-soempa**, soort van kameleon.

سمڤان **sĕmpana**; *mĕnjĕmpanakan*, geluk voorspellen; b. v. *disĕmpanakannja dĕngan oentoeng bĕsar*, hij voorspelde hem een groot voordeel.

سمڤت **sĕmpat**. Voeg bij: *mĕnjĕmpat*, de gelegenheid of den geschikten tijd afwachten, zich den tijd gunnen; b. v. *Adoeh! orang moeda ini tiada mĕnjĕmpat lagi, maka nantilah dĕhoeloe*, Och arme! dit jonge mensch heeft geen geduld meer; wacht toch eerst. Hik. Sĕr. Bajoe.

سمڤت **soempit** (niet *sĕmpit*), I. Ook: bekrompen, b. v. *kabaḳtian jang soempit*, een bekrompen dienst. Hang T.

II. soort van kleine, fijngevlochten zak, die ongeveer een à anderhalve gantang rijst kan inhouden.

سمڤرن **sampoerna**. Ook: volmaaktheid; b. v. *tiada bĕrkahĕndaḳ pada sampoerna*, 't is voor de volmaaktheid geen vereischte.

سمڤڠ **sampang**, II. *pohon* —, de vernisboom.

سمڤڠ **samping**, I. soort van trom bij de Klinganezen in gebruik.

II. Op R. niet bekend. Zal wel *simpang* zijn.

سمڤڠ **simpang**, afwijkend van de regte rigting, op zij af, zijwaarts gaan, afwijken. Ook gebruikt voor woorden van dezelfde beteekenis die in spelling eenigzins afwijken, b. v. *pĕrkataän itoe banjaḳ bĕrsimpang-simpang*. Verder *simpang sijoer*, aan alle kanten afwijkend, b. v. *sĕbab banjaḳ sangat bĕngkang-bĕngkoḳ dan simpang sijoernja*, omdat er zeer veel bogten, krommingen en afwijkingen naar alle kanten waren. *Djalan simpangan*, zijweg, zijpad. *Simpangan soengei*, zijtak eener rivier; *simpangan ajar*, waterafleiding. Voeg bij: *kasimpangan*; b. v. *karang kasimpangan pĕrahoe*.

سمڤق **sampoek**, I. *mĕnjampoeḳ*, een wederwoord gegeven; b. v. *sa'orang bĕrkata, sa'orang mĕnjampoeḳ*, als de eene sprak had de andere een wederwoord. Op R. voornamelijk in de beteekenis van ergens den mond insteken, terwijl anderen praten er zich ongeroepen inmengen. De door C. opgegeven beteekenissen, ook die van *sampoewak*, zijn fout. Voor flap, klap, zie *sĕpaḳ*, *tampar* en *tĕmpiling*.

II. *tĕrsampoeḳ*, ergens tegenaan loopen, iemand tegen het lijf loopen. Zie ook *ragoeng*.

سمفل **simpoel**; — *poelih*, een losse knoop; — *mati*, een vaste knoop; — *hidoep*, strik, schuifknoop; — *ingatan*,

Digitized by Google

knoop in een zakdoek om aan iets te denken; *tërsënnjoem-sënnjoem simpoel*, eventjes glimlagchen, letterl. geknoopt glimlagchen; *mënjimpoel dihati*, in het hart bewaren; *simpoellah satoe simpoelan*, leg een knoop. Pël. Abd. p. 79.

سمفل **sëmpal**, ook: kurk en een tabakspruim.

سمفن **sëmpan**, naar 't valt, wat het eerst voor de hand ligt. *Karëna mëngambil sëmpannja*, om maar te nemen wat het eerst voor de hand ligt. Pël. Abd. pag. 85. = *sadapat-dapatnja*.

سمفن **sampan**, bootje, schuitje, is oorspronkelijk Chin. Hokjan dial. Hiervan bestaan verschillende soorten, als: *sampan bidar*, — *djohor*, — *balang*, — *kakap*, — *poekat*, — *pandjang*, — *pënambang*, of — *sërëmpoe*, — *bërtakah*, — *kotak*.

سمفن **sampoen**, sluik, van haren. Zie Mal. raadsels n°. 49.

سمفن **simpan**; *bërsimpan*, in de Hik. Hang T. voortdurend gebruikt in de beteekenis van: den boel inpakken voor het vertrek naar elders en ook van: den boel in huis opredderen; b. v. *Maka bëndahara doewa laki istëri pon bërsimpanlah roemahnja akan tëmpat radja*, de Bëndahara nu en zijne vrouw redderden met hun beiden den boel in huis op om den vorst eene plaats in te ruimen. Hang T. *Përsimpanan*, het verborgene, het bewaarde. *Simpan-simpanan*, verborgenheden. Hik. Abd. pag. 47.

سمفو **sampoe**; *mënjampoe*, in de rede vallen, een gesprek of eene rede afbreken, door dat iemand tusschen beiden komt. Zie *sëboek*.

سمفو **simpoe**, soort van boom. Niet *simpoeh*.

سمفه **soempah**; *makan* —, zijn eed breken; *soempah oedji api*, godsgerigt door vuur, — *mënjëlam*, godsgerigt door water; — *sëmbilih hajam*, de chinesche eed, waarbij eene kip geslagt wordt; — *koraän*, een eed op den Koran; — *minoem ajar këris*, een eed waarbij water wordt gedronken, waarin eene kris gestoken is; — *di-atas simada Ali*, de zuiveringseed; — *bohong* en — *salah*, valsche eed, valsch zweren.

سمفي **sampei**, II. ergens los overheen hangen, b. v. van een doek, sjawl enz.; *mënjampei*, los omgeslagen dragen; *sampijan*, iets, waaraan of waarvoor men iets los ophangt, kapstok, stomme knecht. Hiervan *sëlampei*, *mënjëlampei*, *mënjëlampeikan*, met dezelfde beteekenis. Zie *ampei* en *lampei*. [Jav. *sampirran*, kapstok].

سمق **sëmak**; *sëmak-sëmak*, allerlei struiken; *mënjëmakkan*, struikerig maken, van wilde planten; b. v. *mëngapa pokok-pokok ini mënjëmakkan tanah itoe*, waarom maken deze boomen den grond zoo struikerig?

سمنجو **sëmantja**; *tepik* —, klein zoutwater schelpdier met gladde, witte schulp.

سمو **sëmoe**, ook: verraad; *mënjëmoekan*, verraden. *Tërsëmoe*, Sj. Ibr. b. Chas. en Tjërm. Mat. n°. 5 pag. 195.

سموا **samoewa**. Voeg bij: *kasamoewanja*, tot alles, tot allen. Hang. T. en and.

سمت **sëmoet**; *kasëmoet-sëmoetan*, de slaap in een of ander ligchaamsdeel, een kriebelig gevoel in armen of beenen. *Oempama sëmoet mëmpërsëmbahkan paha bilalang kapada radja Soleiman*, gelijk een mier, die een sprink-

Digitized by Google

hanenboutje aan koning Salomo present doet. Eene uitdrukking van nederigheid bij het geven van geschenken aan meerderen, die herhaalde malen in Hang T. en ook in andere Hss. voorkomt.

سمي **sĕmei**; *mĕnjĕmei*, uitplanten van zaailingen.

سميڠ **sĕmijang**, soort van lange harpoen met één ijzeren weêrhaak aan de punt en voorzien van eene lijn.

سنا **sĕna**; *daoen — maki*, sennebladen, het bekende purgeermiddel. سنا ook een verkeerde schrijfwijze voor سان, de sana of angsana-boom.

سنافڠ **sĕnapang**; — *kĕmbar* en — *pĕnganten*, dubbelloops geweer.

سنتا **sĕnta**, de balken langscheeps, waarop de deksbalken komen te liggen.

سنتادو **sintadoe**. Zie *tjĕntadoe*.

سنتري **santri**. Bij de Maleijers iemand, die van elders overgekomen, het burgerregt verkregen heeft, bijwoner. Meest altijd genoemd nevens *dagang*, b. v. *sĕgala dagang santri*, alle vreemdelingen en bijwoners. Bij de Javanen en Soendanezen is *santri* een Mohammedaansche vrome, die zich voorbereidt op de bedevaart naar Mĕkah, of wel iemand die meer bijzonder de godsdienstleer bestudeert. Zij wonen daar òf te zamen in *pĕsantrian* of *pĕsantrèn*, dat zijn scholen voor santris, òf ook wel in hunne kampoeng vermengd met de andere inlanders. Hunne kleeding onderscheidt zich door een lang baadje, dat tot aan de voeten reikt en zij ziju zeer naauwgezet in het vervullen hunner godsdienstpligten.

سنتڠ **sinting**, I. Soort van tweeschalig zeeschelpdier met zeer platte schelp, die geheel uit parelmoer bestaat.

II. *daoen* —, soort van kleine geneeskrachtige bladeren, van boven wit, van onderen rood, die gebruikt worden tegen eene soort van bezetenheid, *dirasoek polong* genoemd. [Bah. tab. *daoen pĕnginang*, id.]

سنتڠ **soenting**, I. Ook: een gouden haarspeld, die achter de ooren gestoken wordt.

III. Soort van kleine kanonnen, kattekoppen.

IV. *Badjoe soenting*, soort van mannen-baadje, dat aan weêrszijden eene inkeeping heeft en alleen door de Maleijers, niet door de Javanen gedragen wordt.

سنتوڠ **sĕntoeng**, keg, wig, = *badji*. Ook de wig, die gebruikt wordt om het trommelvel strak te maken; *mĕnjĕntoeng* een wig aanwenden. In de door C. opgegeven beteekenis op R. niet bekend.

سنتوڠ **soentoeng** moet *sotong* of *toentoeng* zijn. Zie ald.

سنتف **sĕntap** (niet *santap*), eten en soms ook voor drinken van vorsten, maar niet »kaauwen"; b. v. *piala jang disĕntap olih baginda itoe*, ... *maka piala itoepon disĕntaplah olih bĕndahara*, ... *soedah sĕntap itoe laloe sĕntap minoeman*. Hang T.

سنتق **santoek** = *antoek*. Zie ald. en ook *sĕntoeh*.

سنتق **sintak**, I. Ook: een trek of ruk aan een hengel om hem op te halen.

II. *Mĕnjintakkan*, op iets leggen, b. v. doeken enz.

سنتق **sintik**, soort van kleine parel-oester.

سنتق **sintoek**, soort van hout, dat

Digitized by Google

als geneesmiddel gebruikt wordt; *pohon* —, de boom, die dat hout levert; *boewah* —, de vruchten van dien boom, die bij het spel der Maleische kinderen, genaamd *majin djing*, gebezigd worden. Zie *djing*.

سنتق **sĕntak**, afstooten, afstuiten, van den grond; b. v. *maka panah itoe mĕnĕndang kĕmbali dĕngan tingkasnja sĕbab tĕrsĕntaḳ*, en die pijl sprong snel terug omdat hij afstuitte (nml. tegen den grond).

سنتق **soentoek** of *sontoḳ*, beletsel, waardoor men niet verder of hooger of langer kan; *tĕrsoentoeḳ*, aldus belet geworden; b. v. door de laagte van het dek aan boord belet om regtop te loopen, door de menigte menschen op straat belet om verder te gaan, door den zolder in een pakhuis belet de goederen daarin nog hooger op te stapelen, door den verwarden boel belet eene kamer binnen te komen, door het invallen van den nacht, belet den strijd voort te zetten, enz. *Hari soedah soentoḳ*, *esoeḳ sèhadja*, de dag is al voorbij, (eigenlijk zijn einde al een beletsel geworden) dus morgen maar. *Maka kadoewanja pon bèrpèranglah soentoeḳ hari ..... maka kadoewanja pon kĕmbalilah katĕmpatnja*, die beiden streden totdat het einde van den dag hen belette voort te gaan..... Zoo gingen beiden naar hunne plaats terug. Sri Rama pag. 164. Zie ook *sĕntoeh* en *antoeḳ* II.

سنتل **sĕntal**, iets ruw of sterk wrijven; b. v. een meubelstuk met een doek, iemands mond met de vlakke hand, een straf voor babbelzieke of schreeuwerige kinderen.

سنتل **sĕntoel**, soort van plant. Welligt dezelfde die M. *santal* opgeeft.

سنتن **santoen**, meestal in vereeniging met *sopan* gebruikt, b. v. *sopan santoen*, bescheiden en beleefd.

سنتة **soentoeh** (niet *sĕntoeh*); ook gebruikt voor het aanraken van de vrouw door den man; b. v. *disoentoeh olih soeamikoe akan dakoe*, ik werd door mijnen man aangeraakt. Mal. Leesb. n°. VII p. ۴۳. Zie ook *santoeḳ* en *soentoeḳ*.

سنتياس **santijasa**; — *ari*, niet »alle dagen", maar den geheelen dag over, gedurende den gantschen dag.

سنج **sĕndja**, II. zitten, gezeten zijn; b. v. *sĕndja di medān*, *sĕndja dipilang*. Mal. Pant. Volgens anderen het Jav. *sândjâ*, ergen in 't voorbijgaan even aanwippen. Zie Bijdr. voor T. L. en Vlkk. 3e volgr. III. pag. 323 1e reg. v. o. en pag. 325. reg. 8 v. b.

سجم **soendjam**, kantelen, duikelen, tuimelen; *tĕrsoendjam*, omgekanteld, omgeduikeld; — *kabawah*, naar beneden getuimeld. Ook *sĕdjam*; zie ald.

سندر **sandar**. Voeg bij: *sandar-mĕnjandar*, tegen elkander aanleunen. Op Java meer *sèndèr* in gebruik.

سندر **sindir**. Voeg bij: *sindiran*, zinspeling, bespotting; *pĕnjindir*, bespotter, zinspeler, glossenmaker.

سندغ **sĕndĕroeng**, soort van weekdier, dat in de zee leeft en zich tot een bal kan zamentrekken. Het wordt bij het balspel soms daarvoor wel gebezigd.

سندغ **sandang**, ook: riem of koppel, waaraan de militairen sabel, patroontas, bajonnet of zoo iets dragen.

سندغ **sanding**; *bĕrsanding*, te zamen zitten, bij elkander zitten; b. v. *tèlah soedah bèrsanding maka Indra Poe-*

Digitized by Google

tra mĕnjĕmbah baginda, nadat ze naast elkander gezeten hadden (namel. als bruid en bruidegom) groette Indra Poetra den vorst. Hik. Ind. Poet. Zoo ook Hik. Sri Rama pag. 38.

سندغ **sandoeng**, de trapper aan een weefstoel, waarop men de voeten zet om de machine in beweging te brengen. Zie ook *karap.* - *Sandoengan*, de tressen of lussen van passement in een rijtuig, waardoor men de armen steekt om gemakkelijk te zitten.

سندغ **sindang**, grenswacht; *atoeran sindang mardĕhika*, vrije grenswachtregeling.

سندغ **soendang**, soort van groote, Maleische kris of klewang in den vorm van een kris.

سندق **sĕndoek**. Voeg bij: *mĕnjĕndoek*, lepelen; *mĕnjĕndoekkan*, *mĕnjĕndoeki*.

سندل **sindil**. Op R. niet bekend.

سندل **sandal**; *mĕnjandal*, uitligten, inzonderheid van een wapen uit de schede; b. v. *dan pĕndoewanja disandalnja dĕngan sikoenja*. Hang T. *Kĕrisnja tatkala itoe kita soeroeh sandal*, id. Komt ook voor in de Sadj. Mal. [Jav. *sĕndol*, id.]

سندل **sondol**; *mĕnjondol*, met de horens opscheppen om iets op te werpen; b. v. *maka disondolnja dĕngan tandoeknja*, hij schepte hem met de horens op. Zie ook *sĕroendoeng*.

سندودق **sĕndoedoek**, soort van heester, waarvan de bladeren, met water gewreven, als zeep schuimen en tot reiniging van het hoofd door de vrouwen worden gebruikt. Hij draagt kleine, eetbare vruchten, die veel gelijken op de *karamoenting*. Zie ald.

سندي **sĕndi**. Ook *mĕnjĕndi-njĕndi* komt voor in de Hang T.

سنسغ **soensoeng**. Zie *songsong* II.

سنق **sĕnak-sĕnak**, pijn of kramp in de maag, drukking in de maag; ook de pijn, die veroorzaakt wordt door een stomp op de maag, en wee of flaauw door bloedverlies; b. v. *Maka Kartala Sari pon sĕnak darahnja laloe rèbah*, Kartala Sari nu werd flaauw door bloedverlies en viel toen ter aarde. Hang T. [Jav. *sènĕp*, benaauwd.]

سنيكي **sĕnikei**; *tangga* —, soort van noodtrap of stormladder. Zie *tangga* en *sigei*. *Disoeroehkan olih Datoek Padoeka Pakarma Indra bĕrboewat tangga dan sènikei tĕrlaloe banjak*, *maka sènikei dan tangga itoepon di sandarkan oranglah kapada kota itoe*, en Datoek P. P. J. beval zeer vele trappen en stormladders te maken, en deze stormladders en trappen tegen de vesting aan te zetten. Hang T.

سنپر **sinnjor**, seigneur. Port. Hang T.

سنپم **sĕnnjoem**; *tĕrsĕnnjoem-sĕnnjoem simpoel*, eventjes glimlagchen, letterlijk geknoopt glimlagchen; *tĕrsĕnnjoem sĕrta moerka*, glimlagchen met toorn, d. i. boosaardig glimlagchen.

سنپمفغ **sĕnnjampang**; *sanjampangnja*, alsnog, tijdens, juist van pas; b. v. *Maka kata Bèndahara*: *sanjampangnja orang kaja Laksamana datang*, en de Schatbewaarder zeide: 't is juist van pas dat de voorname Laksamana komt. Hang T. Ook: van af het oogenblik; b. v. *Sanjampang bĕrtĕmoe makota desa*, *Mĕngasihani patik mĕmboewat djasa*, van af het oogenblik, dat ik de kroon des lands, d. i. u ontmoette, had ik u lief en diende u.

Digitized by Google

سوا **soewa**; *bĕrsoewa*, ook Riouwsch, b. v. *apabila soedah bĕrsoewa dĕngan ĕntjik Ibrahim*, toen hij *ĕntjik Ibrahim* had ontmoet. Mal. Zam. nº. 2 pag. 15. *Bĕrsoewakan*, bij elkander brengen, tot elkander duwen, b. v. van vechtende hanen om ze aan te sporen.

سوات **soewatoe**; *bĕrsoewatoe dĕngan*, één zijn met; *mĕmpĕrsoeatoekan*, één doen zijn, tot één maken.

سواجي **soewadji**, een broek, d. i. een touw waaraan twee oogen gesplitst zijn, dat geslagen wordt om dingen, die men ophijschen wil en in welks oogen men de haak van het hijschblok slaat.

سوار **soewara**; *mĕmbĕri* —, en *pasang* —, geluid geven, toeroepen waar men is; b. v. in den nacht op zee; praaijen. Pĕl. Abd. pag. 78 en 80.

سواس **soewasa**; *ikan* —, soort van kleinen, welsmakenden zeevisch, welke geschubd en gevind is.

سواک **sewaka**; *bĕrsewaka*, de toevlugt nemen; b. v. *orang jang bĕrsewaka dan jang bĕrhoetang padanja*, lieden, die de toevlugt tot hem genomen en die schuld aan hem hadden. Hang T.

سوالب **soewalab**, soort van vaartuig.

سوامي **soewami**; *bĕrsoewamikan*, van een echtgenoot voorzien, doen huwen met een man; b. v. *pĕrgilah bĕrsoewamikan dirinja kapada Sri Rama*. Hik. Sr. Rama pag. 87.

سوبر **soeboer**, gezond, welig, frisch, van planten en ook van kinderen.

سوبق **soebik**; *mĕnjoebik*, uitwerken met een stift bij het graveren, = *tjoenkil*. Zie ald.

سوتر **sotor**, koepel, lusthuisje, zolder, bovenverdieping. Het maleische woord voor het CHIN. *loting*.

سوتغ **sotong**, soort van inktvisch. Zie *pompong*.

سوتة **soetoeh**, plat dak van een huis. ARAB.?

سوجان **soedjana**, eene dikwerf voorkomende verbastering van *sajoedjana*. Zie ald.

سوجي **soedji**, soort van gist in kleine korrels, soort van griesmeel, dat men in gebak en brooddeeg mengt om het rijzen te bevorderen. Ook fokt men er soms kleine kinderen mede op.

سوچي **soetji**; *pĕnjoetji*, reiniger, zuiveraar; b. v. *anak pĕnjoetji pĕroet*, lievelingskind, jongste kind, het benjaminnetje, zoogenoemd omdat het als de laatstgeborene wordt beschouwd de buik der moeder te hebben gereinigd.

سودار **saoedara**, broeder of zuster; — *laki laki*, broeder; — *pĕrampoewan*, zuster; — *sa'djalan djadi*, broeders of zusters van ééne moeder afkomstig; — *andjing*, zie ald.; — *sapoepoe*, zie *poepoe*; *bĕrsaoedarakan*, tot broeder of zuster hebben, maken, nemen.

سودايه **soedoeajah**, soort van geneesmiddel uit het plantenrijk.

سودف **soedip**, houten rijstlepel ter lengte van een benedenarm, groote houten spatel.

سودغ **soedang**, hulsel van den bloemkolf der palmen; hiervan *sĕloedang*, id. Beide woorden worden gebruikt.

سودق **soedoek**; *soedah tidak tĕrsoedoek olih angsa*, *bĕharoe dibĕrikan kapada itik*. SPRW. *Koerang-koerang boeboer*, *lĕbih-lĕbih soedoek*. SPRW. *daoen soedoek-soedoek*, soort

Digitized by Google

van cactus, waarvan de bladeren tegen oorpijn bij kinderen worden gebezigd. [bah. tab. *daoen sĕdar-sĕdar*, id.]

سورت **soerat**; — *tanda tangan*, schriftelijk bewijs, onderteekend stuk; — *wakil*, volmagt; — *wasiat*, testament, uiterste wilsbeschikking.

سورت **soeroet**; *ajar* —, laag water; *gĕrak* —, aanvang der ebbe, d. i. de tijd, waarop het afvloeijen van het water voel- of zigtbaar is geworden.

سورغ **soeroeng**; *mĕnjoeroengkan*, ook: iets onderschuiven; b. v. *orang mĕngantoek disoeroengkan bantal*. SPRW. *mĕnjoeroeng*, ook: toestoppen, geld in de handen stoppen om iemand handelbaar te maken, zonder hem juist om te koopen. Sadj. Mal.

سورق **soerak**; *bĕrsoerak*, juichen, luid roepen; *mĕjoeraki*, iemand toeroepen; b. v. *karĕna tĕrkĕdjoet sĕbab disoerakinja itoe*, van schrik, omdat hij door hem toegeroepen werd.

سورق **sorok**; *mĕnjorok*, ook: ergens induwen, instouwen, instoppen; b. v. van menschen in een vol rijtuig, goederen in een kist of kast, kolen in eene haard, enz. *pĕnjorok*, werktuig, gebezigd om iets ergens in te stouwen; *mĕnjorok-njorokkan*, voortdurend induwen, instouwen.

سورن **soeren**, soort van boom, die bruikbaar timmerhout oplevert.

سورو **soerau**, ook: bidvertrek.

سورة **soeroh**, soort van boom.

سوري **soerei**; *mĕnjoerei*, met de handen ergens in kraauwelen, zooals in de haren, vederen, enz. b. v. *maka disoereinja boeloe-boeloe boeroeng itoe, makin sangat bĕrtambah-tambah elokinja*, zij kraauwelde met de handen in de vederen van dien vogel, waarop zijne schoonheid hoe langer zoo meer toenam. Hik. Sĕr. Bajoe. [JAV. *sègsèg*, id.]

سوساني = دعا Hik. Sri Rama, pag. 57. VD W. houdt het voor SKR. *soewasti*, zegen, zegening. Zie Lijst skr. wrd. VD W.

سوست **soesoet**, ook: slinken van groenten onder het koken, vermageren, verdorren van menschen, dieren, planten, een schuld bij kleine gedeelten afdoen. Zie *soeroet*.

سوسر **soesoer**, ook: tabakspruim, die bij de sirih gebruikt wordt en waarmede men van tijd tot tijd langs de lippen strijkt om het roode sirihspuw weg te vegen. *Sa'soesoer tĕmbakau*, één tabakspruim. *Soesoer ari*, borduursel aan randen van meubels, enz. *Soesoer-galoer*, de linie van iemands geslacht of herkomst; b. v. *tiada bolih diketahoei orang asal-oesoelnja dan lagi soesoer-galoernja*, men kon zijne afkomst noch zijne familieomstandigheden te weten komen. *Mĕnjoesoer*, langs; b. v. *bĕrdjalan mĕnjoesoer pantei*, langs het strand wandelen; *bĕrlajar* — —, langs den kust zeilen; *mĕnjoesoer goenoeng*, langs de bergen. *Soesoeran tangga*, de leuning van eene trap. Sj. Ibr. b. Chas.

سوسغ **soesang**, bok of krom hout beneden aan den mast, waarin men de opgerolde zeilen, boomen, haken, enz. legt Hang T. [JAV. id.]

سوسغ **soesoeng**; *boenga* —, soort van bloem, (*Tabernae montana coronaria.*) Zie *songsong* II en *soesoen*.

سوسف **soesoep**; 1. — *sasap*, zich bukkende of wringende ergens in, onder of door werken, doorsluipen.

2. splinter, nml. die in het vel of tus-

Digitized by Google

schen de nagels gekomen is. Voor een afgevlogen splinter, zie *sĕloembar*. [Jav. id.]

سوسى **soesoek**, steken; — *sanggoel*, soort van haarpen, gebruikt door de vrouwen; *pĕnjoesoeḳ*, voorsteven; b. v. *maka Laḳsamana pon lĕpaslah pĕnjoesoeḳ, laloe bĕrlajar ka Malaka*, en Laksamana wendde den steven en zeilde vervolgens naar Malaka. Sadj. Mal. Zie *soesoeh*.

سوسن **soesoen**; *bĕrsoesoen*, ook: met plooijen, zooals de borst van een overhemd; *mĕnjoesoenkan*, op elkander stapelen; b. v. *mĕnjoesoenkan pĕrkataän*, woorden op elkander stapelen. Sri Rama, pag. 173.

سوسو **soesoe**; ook: gier; — *koeboeng*, soort van gezwel onder de okselen; *mata soesoe*, tepel; *dapoer* —, de plaats der borsten; *pĕsoesoe*, soort van witten, zoeten wortel, die raauw gegéten wordt, = *bĕngkoewang*.

سوسهٔ **soesoeh**, »voor- en achtersteven" spelt Sadj. Mal. *pĕnjoesoeḳ*. Zie *soesoeḳ*.

سوغ **soewang**, tusschen beiden in, half en half; *soewang-soewang koekoe*, laauw, zóó warm dat men er gemakkelijk de nagels in kan houden zonder zich te branden; — — *marah*, half en half boos, een weinig boos; *tiada* — —, niet ligt, niet gemakkelijk, niet half en half; b. v. *tali jang tiga lĕmbar itoe ta'soewang-soewang poetoes*, een driedraadsch touw breekt niet ligt. Sprw. *tiada soewang-soewang loepa*, niet ligt vergeten. Voor »schemerlicht" op R. *pĕloewang*, zie ald.

سوغت **soengoet**, 2. Meestal gereduppliceerd gebruikt; *bĕrsoengoet-soengoet*, murmureren, pruttelen; — — *kan*, tegen iemand of over iets morren. Ook *mĕnjoengoeti*.

سوغر **soengar**, zeer verwaand, erg hoogmoedig.

سوغل **soengoel**; *bĕrsoengoel*, in droefheid zijn.

سوغو **soengoe** is Jav. en beteekent hoorn in het algemeen. Voor »rhinoceroshoorn", *tjoela badaḳ*, Mal. Zie *tjoela*.

سوغي **soengei**; *kasoengei*, zijn gevoeg doen. (Hoft.) letterlijk naar de rivier gaan; — *bĕsar*, een groote boodschap doen; — *kĕtjil*, eene kleine boodschap doen. Ook in de Hss. onder anderen Hang T. *Ini soengei orang tĕrlaloe boesoeḳ baoenja*, Hik. Bochtiar.

سوف **soewap**, niet »eene fooi", daarvoor heeft men *oewang sirih*, maar geld waarmede men iemand omkoopt; *makan soewap*, zich laten omkoopen; *bĕri* —, iem. omkoopen. *Satoe soewapnja pon ta'tjoekoep*, het was voor hem nog niet genoeg voor een mondvol. *Dan Malajoe makan itoe mĕnjoewap dĕngan tangan*, en de Maleijers eten door het met de handen in den mond te stoppen. Hang T. *Disoewapkan tahi dan ajar kĕntjing*, door een vuig loon omgekocht worden. Hang T. *Bĕrsoewap-soewapan*, elkander uit liefde het een of ander eetbaars in den mond stoppen, zooals b. v. bruidegom en bruid, die elkander hapjes rijst en sirih in den mond moeten steken.

سوفق **sopak**, II. op R. niet bekend.

سوفن **sopan**, ook: ingetogen, zedig, bescheiden, deftig, matig. Zie *sioeman*. Het wordt zoowel van steden en rijken als van menschen gebruikt; b. v. *Sĕgala nagĕri jang di-atas angin dan dibawah angin ini sakaliannja pon sopan*

Digitized by Google

akan Malaka ini, de landen hier boven en beneden den wind waren allen nederig tegenover dit Malaka. Hang T. *Sopan* wordt ook dikwerf met *santoen* verbonden; b. v. *sopan santoen*, bescheiden en beleefd. Ook met *tĕgoer*. Zie ald.

سوفو **soepoe**, »een lepel", moet *soedoeḳ* zijn. Zie ald.

سوفي **sopi**, genever, zoopje. Verb. Nederd. *roemah* —, cantine. Als »zeer uitstekend" niet bekend op R.

سوفي **soepai**, een bengaleesch soldaat.

سوكا **soeka**; *mĕnjoekaï*, beminnen, genegen zijn, lust hebben aan; b. v. *akoe ini tiada disoekaï olih ratoe*, de ratoe is mij niet genegen. Hik. Samb. Soek. *Pĕnjoeka*, lust, datgene wat het harte verheugt; b. v. *pĕnjoeka hati hèndaḳ dirĕboet*. Sj. Ibr. b. Chas.

سوكت **soekat** 1 en *mĕnjoekat*, meten met een inhoudsmaat, zelfs met een *gantang*, Sadj. Mal. Volgens mijn Schr. eigenlijk afstrijken van eene maat? *Soekatan*, inhoudsmaat.

2. Begeeren, verlangen, Sj. Dag. mits, tenzij dat; b. v. *soekat mati*, tenzij dat stierf. Mal. Pant. *Soekat koe-tjajarkan namanja, bĕharoelah poewas hatikoe*, tenzij ik zijn naam heb ruchtbaar gemaakt, zal mijn hart pas voldaan zijn. Abd. schets wrdb.

سوكر **soekar**. Voeg bij: *soekar-soelit*, moeijelijk en bekneld. Zie *soelit*.

سوكغ **sokong**, ook: *songkong*, schuine paal, stut, schraag; *lajar* —, een van de scheepszeilen; *tangga* —, hout met inkeepingen, dat men schuins tegen iets opzet om daarlangs op te klimmen.

سوكو **soekoe**; — *bangsa*, stam, volksstam. In de Hang T. worden de *soekoe*'s bij *boewah* geteld; b. v. *kalangkapan sa'boewah soekoe*, de vloot van ééne stam.

سوڭ **soga**, soort van roode verwstof uit het plantenrijk, gebruikt voor het verwen van kleedjes, *kajin soga*, gebatikde kleedjes, die met *soga* rood geverwd zijn.

سوڭي **soegi** (en niet *soeki*); *mĕnjoegi*, peuteren, op of uitpeuteren; b. v. van de tanden, de pit eener lamp enz.

سوڭر **soegar**; *mĕnjoegar*, het hoofdhaar met de vingers kammen, in orde schikken, doch niet krabben.

سوڭه **sogeh**, graveren. Op R. niet bekend. Welligt fout voor *soegi* of *sigi*. Zie ald.

سول **soela**; *tri soela*, driepunt, drietand.

سولت **soelit**, ook: moeijelijk te genaken van eene plaats; b. v. *hèndaḳlah pĕrdajakan dia, bawa katĕmpat jang soelit itoe*, tracht hem te misleiden en breng hem naar die moeijelijk te genaken plaats. Hik. Sĕr. Bajoe. *Orang soelit*, een moeijelijk te genaken of te verkrijgen persoon, id.; *taḳdir soelit*, voorbestemd tot moeite, treurig noodlot; *djalan jang* —, moeijelijke weg; *rahasia jang* —, moeijelijk te raden raadsel.

سولر **soeloer**, spiraalsche wijze zich om iets kronkelen, van slangen, slingerplanten enz. *Soeloer batang*, een versiersel aan pilaren, waar een draad of band zich daarom heenslingert, aldus

Hang T. *Soeloer-soeloeran*, kruipplanten, slingerplanten.

سولغ **soeloeng**, eerste, voornaamste; b. v. *anaḳ* —, eerstgeboren, oudste kind; *ajar* —, water, dat nog door

Digitized by Google

niemand beroerd is, het eerste water uit een wel of put; *soeloeng bĕrboewah*, voor het eerste vrucht dragen, van een boom; *hoedjan soeloeng*, de vroege of eerste regens, tegenover *hoedjan bongsoe*, de late of spade regens, = *hoedjan awal* en — *achir; majin soeloengan*, het voornaamste spel. Pĕl. Abd. pag. 75.

سولڠ **soelang**, I. (niet *soeloeng*), *bĕrsoelang soelangan*, elkander overreiken, van een beker of kelk; *mĕnjoelang*, dronken maken door telkens een beker over te reiken; b. v. *dan disoelangnja radja*, hij maakte den vorst beschonken, d. i. hij wist hem de oogen te sluiten voor het kwaad. Hik. Ab. Tam.

II. aanzetsel van rook of walm, roet; *tĕlaga* —, het schoorsteentje boven eene lamp, stookpijp, enz.

سولف **soelap**, I. *toekang soelapan*, toovenaar, goochelaar.

II. Op elkander gelegd, = *soesoen;* b. v. *daoen sirih bĕrsoelap*, op elkander gelegde sirihbladeren; *daoen soelap*, (bah. tab.) zie *tampal bĕsi.*

سولق **soelak**. In de Hik. Hang T. komt سولوڠ voor met dezelfde beteekenis.

سولق **solik**, opschik; *pĕrsolik* en *pĕsolik*, pronker, fat, modegek.

سولو **soeloe**, verspieder, moet **soeloeh** zijn. Zie ald.

سولة **soelah**, ook: kaalkop.

سولة **soeloeh**, I. ook: een in de olie gedoopt pitje, waarmede men iemand of iets uit de hand een oogenblik bijlicht. [Jav. *tjolok*, id.]; *pĕnjoeloeh*, iemand die met eene groote fakkel aan het strand visch vangt, door die met het licht daarvan te lokken. Bij de *orang laoet* heet hij *mandjoeng*. Zie ald. *pĕnjoeloeh*, ook: verspieder, en iemand, die, terwijl de bewoners van het huis slapen, stil komt stelen.

II. *majin soeloeh*, schermen, zwaardvechten.

سوليرم **soeliram** (?); — *manis*, de wijze van een scheepspanton; b. v. *maka anak-anak pĕrahoe itoe menjanji bĕrbĕhagi-bĕhagi panton sapĕrti soeliram manis dan sabageinja*, het scheepsvolk nu zong allerlei minneliederen zoo als de *soeliram manis* en dergelijke.

سولي **soeli**. Zie *ganda soeli.*

سوم **soewam**. Op R. سوڠ **soewang**. Zie ald.

سوم of سوما **soema**, is op R. eene soort van zeevisch, die zeer traanachtig is.

سومن **soeman**. Zie *sopan* en *sioeman.*

سومر **soemoer** is Jav. = *pĕrigi*. Mal.

سوي **soewei** zal wel *pĕnoewei* moeten zijn. Zie *toewei.*

سوي **soeai**, soort van scheepszeil. [Eng. swae.] Pĕl. Abd.

سويت **soewita**, dienen, de bevelen van een vorst opvolgen.

سوڤي **soenji**, ook: geheel en al stil, doodstil, b. v. van menschen die slapen. Sri Rama, pag. 133. *Bĕrsoenji*, afgezonderd, alleen; *kasoenjian*, eenzaamheid, eenzaam.

سهاج **sĕhadja**, I. Met het voorvoegsel م nog niet aangetroffen. *Sĕhadjakan*, uitloopen op, streven naar; b. v. *kahidoepan kita didoenia sĕhadjakan mati*, ons lèven in de wereld loopt slechts op sterven uit; *adapon lakinja mati itoe karĕna boekan akoe sĕhadjakan mĕmboenoeh lakinja*, dat haar man dood is komt niet doordat ik er naar gestreefd

Digitized by Google

heb om hem te dooden. Sri Rama, pag. 93. *Bĕrsèhadja*, met het doel, met opzet, met het vaste voornemen; b. v. *hĕndaḳ bĕrsèhadja mĕntjèhari sĕgala harta*. Hik. Ab. Tam.

II. *dĕngan sĕhadja-sĕhadja*, zoomaar, zonder pligtpleging; b. v. *mĕnjamboet soerat dĕngan sĕhadja-sĕhadja*, een brief zoo maar ontvangen, d. i. zonder de gewone plegtigheden. Hang T.

سهارة **saharah**, soort van groote kist, waarin men rijst bewaart, provisie-kist. Welligt hetzelfde of in verband met *sara* I. Zie ald.

سهاي **sĕhaja**, ook: wij; *sĕhaja sakalian*, wij allen. Pĕl. Abd. en anderen.

سي **sija**, voeg tusschen steenen; *mĕnjija*, voegen, de voegen aanstrijken.

سي‌ر **sija-sija**, ook: onzin, nonsens.

سيامڠ **sijamang**, soort van grooten aap met langen staart. Ook: eene soort van plant.

سيبر **siboer**, een waterschep, gemaakt van een kokosnotendop met een steel er aan, bij wijze van grooten potlepel. Zie *gajoeng*. [Jav. *siwoer*, id.]

سيبق **siboek** (?) *maka sĕbab toewan itoe tĕrlaloelah* سيبوك *mĕngadjar dan mĕntĕrdjamahkan kitab*. Tjĕrm. Mat. V: 124 *maka pada moela-moela ada* سيبوك *dikapal itoe*, id. VI: 258.

سيت **sijat**; (niet *sajit*,) *mĕnjijat*, horizontaal lappen afsnijden, zooals b. v. vleesch voor biefstuk, visch om te droogen, enz. Hier in te vullen wat op *sajit* staat.

سيب **siboe** (?) *pasir siboe*: naam van een zandbank digt bij Trĕngganau, op de oostkust van het Maleische schiereiland.

سيت **sita**, dagvaarden, dagvaarding.

سيدا **sida-sida**, ook: gesnedene, gelubde. Ook bij R. v. Eijs. en Marsden opgegeven.

سيدق **sidik**; *sĕlidiḳ*, naauwkeurig onderzoek naar iets doen, navorschen, naspeuren; *tiada dapat tĕrsèlidiḳ*, onnaspeurlijk; *mĕnjèlidiki*, naspeuren, naauwkeurig onderzoeken.

سيدي **sidei** is door C. goed opgegeven. Voeg bij: *mènjidei* en *tĕrsidei*. Zie ook: *sadei* en *salei*.

سيرت **sirat**, III. *mĕnjirat*, knoopen, (niet »breijen") van netten.

سيرت **seret**, (niet *sirit*) de opgegeven beteekenis is goed. *Mĕnjeret*, slepen. medeslepen. Zie ook *seraḳ*.

سيرڠ **serang**, wijd uit elkander der mazen van een netwerk of vlechtwerk. Ook: opengespalkt van de oogen.

سيروڠ **seroeng** (niet *serang*), scheef, schuins, b. v. van een regel schrifts of een naad aan een kleed.

سيرڠ **siring**, doorzijgen, filtreren; *siringan*, filtreer. [Jav. *saring*, id.] Zie *tapis*.

سيرق **serak**; *mĕnjeraḳ*, sleuren, slepen, zooals b. v. een hond, die een lap overal heen sleurt. *Mĕnjeraḳ-njeraḳkan*, overal heen slepen. Volgens anderen *serak*, ongeordend hier en daar neêrliggen, verspreid, verstrooid door elkander liggen.

سيروق **seroek**, op R. *sero* uitgesproken.

سيرم **siram**; ook: begieten; *bĕrsiram*, niet alleen »baden van vorsten", maar van ieder, die zich het ligchaam met water begiet door middel van eene nap of een schepper.

سيرن **seroen**, passement; *bĕrseroen bĕnang ĕmas*, met passementwerk van gouddraad. Hang T.

Digitized by Google

سيرة **sirah** (niet = *merah*), helder van kleur, b. v. van kleedjes.

سيرة **sirih**; *oewang* —, fooitje, eigenl. pruimgeld, geld om een betelpruimpje te koopen; ook: zakgeld. *Sirih lĕlat*, klaargemaakte sirihbladeren, die het bruidspaar bij den plegtigen omgang worden nagedragen in een *moenggoer*. *Sa'-kapoer sirih lamanja*, zoolang als het genot van één sirihpruim duurt, ongeveer tien minuten. *Sirih hoetan*, wilde sirih, ook *bakiḳ* genoemd.

سيري **siri**; *mĕnjiri*, gonzen, brommen van groote hommels. Sri Rama, pag. 154.

سيسر **sisir**; Voeg bij: *mĕnjisiri*. Hik. Si Misk., pag. 147. *Boenga sisir*, soort van bloem. Zie ook *gĕroeḳ*.

سيسف **sisip**; *mĕnjisip*, ook: digtrijgen van een pakje of zakje met fijngespleten rotan; b. v. *maka tampin disisipnja dĕngan rotan*, het pakje nu werd door hem digtgeregen met rotting. Ook: een atappen dak herstellen door het tusschensteken van nieuwe atap op de lekke plaatsen; b. v. *laloe disisipnja manamana jang tiris itoe*, zij herstelden de lekke plaatsen (in het dak). Hik. Hikmat. Zie ook *sasap* en *soesoep*.

سيسق **sisik**, ook: het schildpad. Hik. Abd. en de naam van het dier, dat het schildpad levert, de ware schildpad. *Sisiḳ roembija*, de schubben of geledingen van den sagopalm. Hang T. *mĕnjisiḳ*, afschillen, door middel van een mes de bast van een tak afdoen.

سيسو **sisoe** wordt op R. niet verstaan.

سيسي **sisi**; — *jang kaĕmasan*, de vergulde zijde, d. i. aan de regterhand eens vorsten; b. v. *dan didoedoeḳkannja pada sisi jang kaĕmasan*, en plaatste hem aan de vergulde zijde. *Mĕnjisi*, op zijde gaan; b. v. *mĕnjisilah ĕngkau sadikit*. Sadj. Mal.

سيڠ **sijang**; *bĕrsijang*, ook: schoonmaken, b. v. van visch, groente, een tuin enz. *djikalau sajoer itoepon tiada bolih dipĕrsijang pendeḳ-pendeḳ*, Hang T.

سيڠ **sijoeng** is Jav. = تارڠ **taring**, Mal.

سيڠ **singa**; — *kapala*, bijzonder teeken of versiersel aan een vaartuig. Keasb.

سيفر **sijap-sijap**; *daoen* — —, soort van geneeskrachtige bladeren.

سيفت **sipat**, ook: eigenschap, kwaliteit.

سيفت **sipoet**, I. Bijna alle eenschalige weekdieren worden zoo genoemd. Soorten zijn: *sipoet tjongkaḳ*, soort van katjes, kleine katschelpen, die bij het *tjongkaḳ*-spel worden gebezigd en op sommige kustplaatsen van Siam ook als geld worden gebruikt, vandaar dat ze op Singapoera ook *sipoet bĕlandja Siam* worden genoemd. — *boelan*, een zee-weekdier met schoone, bruingevlekte horenschelp; — *pandjang*, id. met lange spiraalhoren; — *timba*, id. met een horenschelp die op een inl. aker gelijkt; — *bĕlitoeng*, zee-slak; — *lintah*, de gewone slak, die op de boomen leeft; — *sĕrei*, de kleine huisslak; — *gĕndang*, zee-weekdier met lange, smalle hoornschelp; — *batoe*, — *lada*, — *lada doeri*, — *poetĕri*, — *hoetan*, id. met citroengele horenschelp; — *binga*, id. met zeer groote en schoone horenschelp; — *hinei*, id. met fraai, rood en wit gevlamd horentje; — *koeng*, id. met groote getande horenschelp; — *bĕlĕdoe*, id. met geelachtige horenschelp, paarsch aan den kant; — *apsil*, id. met geribde

Digitized by Google

horenschelp; — *ketim*, soort van alikruikje; — *rangkiḳ mata datjing*, id. met fraai wit- en zwartgevlekte horenschelp; — — *bèlang sawah*, id. eenigzins anders geteekend; — *hantoe laoet*, id. met groote, fraai bruin gevlekte schelp, welke de inlanders in een zuur leggen om haar geheel parelmoer te maken; — *babi laoet*, id. met getande horenschelp; — *gonggong djantan*, — — *bètina*, en — — *boegis*, id. drie soorten met gevlekte en getande hoornschelp; — *bidji ḳorma*, id. met een glad horenschelpje, dat veel op een dadelpit gelijkt; — *boewah tanah*, id. met een geribde mosselschelp; *koelit sipoet*, ook: slakkenhuis.

II. Moet سيفور **sipoe-sipoe** zijn. Zie ald.

سيفت **sipit** moet سفتر **sĕpit-sĕpit** zijn. Zie ald.

سيفق **sepak**, trap, slag met de pooten of voeten achter- of op zij-uit; — *raga*, soort van balspel, waarbij men elkander met de voeten een teenen bal toeslaat; — *jang lèkat*, een doodtrap van een paard, letterl. een trap die kleeft, die effect doet; b. v. *dan sapèrti sepaḳ jang lèkat kalakoewannja*, en het gedroeg zich alsof het doodtrappen gaf. Hang T. *Mĕnjepaḳ*, — *kan*.

سيفور **sipoe-sipoe**, zeer beschaamd; *kasipoe-sipoean*, beschaamd gemaakt; b. v. *sĕgala marika-itoe kasipoe-sipoean maloe*. Hang T. *Maloe tèrsipoe-sipoe*, id.

سيكت **sikat**, ook: egge; *mĕnjikat*, kammen, eggen; — *kan*.

سيكف **sikap**, I. *Mĕmboewang* —, zijn ligchaamsgestalte goed of voordeelig doen uitkomen; b. v. *dan tĕrlaloe manis Laḳsamana mĕmboewang sikapnja itoe*, en zeer lief deed Laḳsamana zijne ligchaamsgestalte voordeelig uitkomen. Hang T.

II. Zal wel **sijap** zijn. Zie ald.

سيكر **sikoe-sikoe**, een timmermans regthock, winkelhaak en niet *sikoe*.

II. is door M. goed opgegeven. Hier van *sikoedidi*. Zie ald.

سيكه **sikah** (?) *Mĕmbawa moeda oesoel jang* سيكه? Sj. Ibr. b. Chas.

سيڭر **sigar** 1, is Jav. Voor 't Mal. *bèlah*. Zie ald.

سيڭي **sigi**, II. niet bekend op R.

III. *Mĕnjigi*, graveren van kleine dingen.

سيڭي **sigei**, I. de dwarshoutjes, die in een mast of paal op verschillende hoogte zijn aangebragt om het beklimmen gemakkelijk te maken, aldus . Zulk een paal heet *tijang sigei*. In de door T. opgegeven beteekenis op R. niet bekend. Zie ook *sĕnikei* en *toepei-toepei*.

II. *Mĕnjigei*, gebreken aan iets vinden, aanmerkingen op iets te maken hebben; b. v. *Indahnja tidaḳ dapat disigei*, op hare schoonheid konden geene aanmerkingen gemaakt worden. Sj. Ibr. b. Chas.

III. Soort van zee-schaaldier, welks schelp vijf punten in den vorm van eene ster heeft.

سيل **sijal**, ongelukkig in zijne onderneming, ook als bestendige hoedanigheid; b. v. *akan boeroeng hantoe ini pèrtama-tama bangsanja hina..... dan lagi moekanja sijal*, aangaande den uil, deze is ten eerste van geringe afkomst..... verder is zijn gezigt onheilspellend. Gal. Dim. pag. ۱۲. *Sijal dangkalan*, heel ongelukkig.

Digitized by Google

سيل **sila**, I. Ook: op den schoot gelegd van de handen; b. v. *sila tangan*, *tjilaka tangan*. SPRW.

II. [1] *silakan* ook *sila;* b. v. *silalah ambil*. Sj. Ibr. b. Chas.

سيلت **silat**, schermen; b. v. *karĕna tĕrsalah silat itoe bajiklah samoela dèhoeloe;* daar er fout geschermd is, zou het goed zijn het weêr over te doen. Hang T. *Silat kĕling dan — tjina*, het schermen zooals de Klinganezen en zooals de Chinezen. Id. *bĕrsilatkan kaki-tangannja*, met armen en beenen schermen. Id. *silat tjara Mĕnangkabau*, schermen op zijn Mĕnangkabauwsch. Id.

سيلڠ **silang**, een St. Andreas-kruis, namelijk aldus: X Zie ook *sĕrandang*. Het *silang* van M. is zeker *sĕlang* of *sĕling*.

سيلف **silap**, I. Fout, misslag, dwaling. Van 't ARAB. خلاف.

II. — *mata*, goochelarij; *orang bĕrsilap*, goochelaar.

III. *Mĕnjilap*, bloemwerk of bloemranden om schrift teekenen.

سيلق **silak;** *mĕnjilak*, ontblooten, een deksel van iets afligten. Niet »wegsnappen". Ook: ontblooten van een wapen. Hang T.

سيلم **silam**, I. Volgens mijn Schr. niet »avondschemering", maar het meest donkere gedeelte van den nacht, 's nachts om één ure. *Tĕrang tjoewatja dipandang silam*. Sj. Ibr. b. Chas. Zie ook *kĕlam* en *samboer-limboer*.

II. Een duister, onbestemd, vroeger tijdperk; b. v. *Adalah kapada soeatoe silam*, *Kodrat Toehan mèndjadikan alam*. Het geschiedde in een duister tijdperk, dat de almagt Gods de wereld schiep.

سيلو **siloe** (niet *silau*), I. Verblind door het licht, van de oogen. [JAV. id.]

II. Beschaamd, schaamte; b. v. *Kapada Allah sa'orang ta'maloe; Sadikit tiada mĕnaroeh siloe*. Niemand schaamde zich voor God, of bezat een weinig schaamte. Vergel. I.

سيلة **silah**, I en II, zijn fout opgegeven. Zie *sila*.

سيلهٕ سيلهٕ **silah-silah**, order, rang, beurtorder.

سيم **siam**, het rijk van dien naam; *orang —*, Siamees; *boenga —*, soort van bloem. (*Pergularia odoratissima*).

سيمن **seman;** bederf, schade; *kasemanan*, bedorven, beschadigd, verongelukt, niet tot stand gekomen; b. v. van een kooksel, baksel of brouwsel. Ook: overgeërfd van eene ziekte.

سيمهٕ **semah**, bezwerings-offer, zoenoffer, offer aan spoken, duivels, kwade geesten, krokodillen enz. om die te verzoenen of af te weren, bestaande uit levende dieren, die niet geslagt worden, vruchten of spijzen; *semahan*, zulk eene offerhande. [SKR. *hōma*, brandoffer. VD W.]

سينتن **siantan**, de naam van een Maleisch eiland in de Chinesche zee, alwaar een kolenstation is.

سيور **sijoer**. Zie bij *simpang*.

سيورٕ سيورٕ **sijoer-sijoer**, soort van olieachtige, bedwelmende vrucht.

سيوڠ **sijoeng**, hoektand, slagttand van wilde dieren. Wordt soms gebruikt, doch beter is *taring*. [JAV. id.]

سيور **sewar**, als soort van kris op R. niet bekend.

Digitized by Google

سيول **sijoel**, ook: het fluiten van vogels, enz. *bĕrsijoel*, ook: een fluitend of sissend geluid maken; *boeroeng sijoel*, soort van kleine fluitvogel. [Jav. *singsot*, id.]

سيومن **sijoeman**, ook: nuchter, ingetogen, bedaard, matig, = *sopan*. Ook: weder nuchter worden uit eene dronkenschap, tot zichzelven komen uit eene bezwijming, weêr bij zijne zinnen komen van iemand die gek is. *Mĕnjijoeman* komt voor in de Hang T.

سيوق **sewak**, soort van rood, *kĕsoemba*-rood.

سڽونجوڠ **sĕnjonjong**, regt voortschieten bij het zwemmen.

غ

غاڠ **nganga**, open; kan ook van een deur enz. gezegd worden.

غاڠت **ngangoet**, I. Ook: mijmeren. Soms *mangoet*.

II. *Mĕngangoet*, mommelen, met den mond onophoudelijk doen alsof men iets kaauwt.

غارن **ngaran**, moet غرن **ngĕran** zijn. Zie ald.

غاوم **ngaoem**. Meestal verdubbeld gebruikt; *mĕngaoem-ngaoem*, en ook soms *mĕngaoem-aoem*. Welligt is *aoem* het grondwoord.

غرڠ **ngĕrang**; *mĕngĕrang*, stenen, zuchten, kreunen.

غرم **ngĕram**; niet »brullen", maar brommen.

غرن **ngĕran**, spijt, spijtig, vergramd; *tĕrsĕnnjoem* —, spijtig glimlagchen. Sri Rama pag. 30. *Ngĕran hati*, spijtig van gemoed. Hang T.

غري **ngĕri**, huiveren, ijzen, bibberen, rillen van angst b. v. voor de dood; b. v. *tiada takoet dan ngĕri kapada djalan mati*. Hang T. *Djika sariboe zanggi mĕnghedan, Dewa nen tidak gĕntar dan ngĕri*. Panton.

غيكو **ngikoe** moet ايكو **igau** zijn. Zie ald.

غيلو **ngiloe**, niet »eggig", maar: wreed, stroef van de tanden zooals na het gebruik van iets wrangs of zuurs.

ف

فاتت **patoet**, ook: moeten, bepaald verpligt zijn, tegenover *haroes*. Zie ald. Verder: in overeenstemming, *mĕmatoetkan*, in overeenstemming brengen.

فاتر **patar**, zie bij *kikir*.

فاتس **patas** moet **pĕntas** zijn. Zie ald.

فاتڠ **pating**, stompe beitel, kouwbeitel, steenhouwersbeitel.

فاتق **patoek**; *pĕlatoek*, specht, de vogel. Zie *tjatoek*.

Digitized by Google

فاتق **patik**, wordt ook verdubbeld gebruikt, o. a. in de Hang T.

فاتل **patil** (niet *pĕpatil*), smalle dissel, waarvan het ijzer overlangs staat, terwijl *rimbas*, een breede dissel is, waarvan het ijzer dwars staat; *mĕmatil*, bedisselen; *patilan*, bedisseling, bewerking met den dissel. [Jav. *pĕtèl*, id.]

فاتم **patam**, soort van sieraad voor het voorhoofd, waarvan de juweelen in den vorm van eene bloem zijn gezet.

فاته **patah** 1; *mĕmatahkan sĕtĕroe?* Gal. Dim. Hs. Gouv. Volgens mijn Schr. de vijanden tot zwijgen brengen.

2. *Pĕmatah*, ook: het onderwijs der ouden van dagen, de leer der ouden.

فاتي **pati**, I. essence, wezen, wezenlijke grond.

II. het allereerste sirih-speeksel.

III. bloem, fijnste meel, planten-zetmeel; *pati oebi*, cassavé-meel; — *sagoe*, sagomeel; — *nijoer*, het zetmeel uit jonge kokospalmen (?). Het wordt door fijn raspen en uitwasschen verkregen.

IV. dikwerf fout voor *pĕti*. Zie ald.

فاجغ **padjang** is Jav. = *Poeadei*, Mal. Zie ald.

فاچت **patjet** (niet *patjat*), kleine bosch-bloedzuiger. Zie *atjih*.

فاچر **patjar**; — *ajar*, de gewone tuinbalsamine; — *koekoe*, een boom, ter grootte van onze seringen, met witte, zeer welriekende bloemen, zoogenoemd, omdat zijne bladeren worden gebruikt tot het roodverwen der nagels. *Tikar* —, zie bij *tikar*.

فاچل **patjel** (niet *patjal*), = *patik*, slaaf, dienaar, ik, van een onderdaan tot den vorst; *bĕhasa* —, de taal van den minderen tot den meerderen, = *båså kråmå* Jav.; *ikan* —, de naam van den *parang-parang*-visch, als hij groot is.

فاچل **patjoel**, houweel, spade, is Jav. = *tjangkoel*, Mal.

فاچو **patjoe**, spoor, prikkel (niet »zweep"; zie daarvoor *pĕtjoet*); *mĕmatjoe*, de sporen geven.

فاچي **patjei**, soort van fijne aarde, wellig krijtaarde, die door de Maleijers als geneesmiddel inwendig gebruikt wordt en waarmede men de lijken voor het begraven insmeert.

فادغ **padang**; — *bĕlantara*, woestijn, onbebouwde vlakte tusschen twee bewoonde streken; — *tijah*, de woestijn van Arabie; — *tĕkoekoer*, eene vlakte, zóó ledig, dat er alleen de *tĕkoekoer*-duif woont, Hang T.; — *tĕndas*, braakland; — *angin*, figuurlijke uitdrukking voor eene vervallene stad, Hang T.; — *tĕmoe*, de vallei des doods, de vlakte waar allen zamenkomen.

فادن **padan**, ook: overeenkomstig, weêrga, partuur; b. v. *hajam ini boekan padan dĕngan itoe*, deze haan is geen partuur voor dien; *bĕrpadan hajam*, hanen met elkander meten, onderzoeken of ze aan elkander gewaagd zijn. Hang T.

فادو **padoe**, vergelijken, tot ééne waarde of gehalte brengen; *ĕmas padoe*, gekeurd, gewaardeerd goud; volgens anderen: vast, gedegen van metalen, dus: gedegen goud; *arang padoe*, vaste kool, gedegen kool, d. i. steenkool; b. v. *boekannja sapĕrti arang kita Malajoe*, *mĕlajinkan samoewanja arang*

Digitized by Google

itoe padoe, niet als de houtskool van ons Maleijers, maar al die kool is gedegen, vast. Abd. *mĕmadoekan*, bepleiten, d. i. het voor en tegen voor de regtbank vergelijken met elkander.

فادي **padi**, I. rijst nog in den halm; niet »ongepelde rijst;" zie daarvoor *antah*. *Djikalau kasih akan padi, boewangkah roempoet*. Sprw. Hik. Sĕr. Baj.

II. Duidt iets kleins of fijns aan, b. v. *nijoer padi*, soort van kleine kokosnoten; *oebi* —, kriel-oebi.

فار **para**, zwaar, doodelijk, van eene wond; *loeka* —, zwaar gekwetst. Beter *parah*. Zie ald.

فارء **para-para** (en niet *para*), zoldertje, vliering, rek, bordenrek.

فارت **parat** (?), nagaan, navraag; b. v. ممارتي *mĕmarati kalakoewan dĕngan sĕlidik*. Sj. Ibr. b. Chas.

فارت **parit**, ook: sloot, gegraven vaart; — *tjĕbakan*, mijn, loopgraaf; *bĕrparit*, ook: gegleufd, gegroefd.

فارت **paroet** 1, ook: schram, smet, schandvlek.

2. Rasp; *mĕmaroet*, raspen; *paroetan*, raspsel; *koelit toeboehnja sapĕrti paroet adanja*, zijn huid was als een rasp (zoo ruw).

فارس **paras**; *mĕmaras*, ook: gelijk strijken, afstrijken van eene inhoudsmaat met een rol of stok.

فاڠ **parang**, I. groot hakmes; — *mondok*, korte, breede parang; — *latoek*, soort van houwer, waaraan menschenhaar bevestigd is, zooals door de Dajakkers wordt gedragen. *Sapĕrti parang mata doewa*. Sprw. d. i. met den een sus en met den ander zoo spreken, dubbeltongig zijn. *Mĕmarangkan*, ook gebruikt voor uitwisschen van schrift; b. v. *mĕmarangkan toelisan*, schrift met één streek of veeg uitwisschen.

II. moet *ikan parang-parang* zijn. 't Is een zoutwater plat-visch, zoogenoemd omdat hij op een hakmes gelijkt. Nog klein zijnde heet hij *ikan oedip* en zeer groot geworden: *ikan patjel*.

III. moet *paring* zijn.

فاڠ **paroeng**, soort van slangvormige kris met vele bogten.

فارق **parak**, wordt op R. niet verstaan. Voor »plaats of afstand tusschen beide", zie *djarak*.

فارق **parik**. In de door C. opgegeven beteekenis op R. niet verstaan. Verbonden met *porak*. Zie ald.

فارق **parok**, rasp, moet zijn *paroet*. Zie ald. en voor »vraatzuchtig" op R. *kĕmaroek*, waarvan *karok* wel het grndw. kan wezen.

فارو **parau-parau**, de longen, ook: de blazen van een visch.

فاره **parah** als »maat" op R. niet bekend; wel *goembang*. Zie ald.

فاره **parah**, zwaar, doodelijk, van eene kwetsuur. Meestal *para* geschreven.

فاره **paroch**. Voeg bij: *mĕmaroeh*, pikken, oppikken, zooals de vogels.

فاسر **pasar**, in gedichten soms *pasara*, openbare marktplaats. Zie ook *pĕkan*.

فاسر **pasir**, ook: zandplaat, zandbank, zand in die beteekenis; b. v. *pasir Siboe*, het Siboe-zand; *pasir Mĕnilei*, het Mĕnilei-zand; *kajoe* —, soort van week, wit hout.

فاسغ **pasang**; 1 — *soewara*, de stem verheffen. Pĕl. Abd. pag. 78.

Digitized by Google

2. *pasang goendah* = *ajar pĕrbani*. VDW. *Pasang bĕsar*, groote vloed, hooge vloed; — *kĕtjil*, kleine vloed. Bij Riouw heeft men in de 24 uren tweemalen vloed, waarvan één hoog en de andere laag is. — *bah*, zeer hooge vloed.

3. *tandaḳ bĕrpasang-pasang*, bij paren dansen. Abd. schets wrdb. Zie *rangkap*.

4. *Sakit pasang-pasangan*, soort van venerische ziekte.

5. *pasang-pasang*, soort van klimplant.

فاسڠ **pasoeng**. Zie onder *pasoe* in 't wrdb. Ook: de beide houten hangers, waarin de plank wordt gestoken, waarop men de afgeweefde stof wikkelt; aldus:

فاسق **pasoeḳ**, ook: rotte, compagnie, troep van soldaten; *bĕrpasoeḳ-pasoeḳ*, bij compagnien, in rotten.

فاسن **pasan** moet فسن **pĕsan** zijn. Zie ald.

فاڠس **pangoes** (?) *tĕrlaloe bajik parasnja*, *sĕdap manis pantas* فاڠوس **pangoes**? Sadj. Mal.

فافت **papat**; *mĕmapat*, ook: slaan met iets, dat vlak is; b. v. met het platte vlak van een sabel, liniaal enz. doch niet met de vlakke hand. Zie daarvoor *tampar*.

فافر **papar**, effen, gelijk, vlak. Hiervan mogelijk »schatting invorderen", als het heffen van eene gelijke belasting van allen, het scheren over één kam van allen.

فافس **papas**, I. *mĕmapas*, iets van zijne plaats nemen, afnemen en wegdoen; b. v. een gordijn van een ledikant, een schilderij van den wand, eene tent van een vaartuig; ook het krachteloos maken van toovermiddelen, vergif, en het afnemen van spoken.

فافق **papak**. Volgens mijn schr. kort en dik, ook: zonder staart, van kippen.

فافن **papan**; — *toelis*, lei, schrijftafeltje; — *tjongkaḳ*, langwerpig dik stuk hout met twee reijen kuiltjes overlangs daarin en een grooter kuiltje aan het einde. Hierop speelt men met een soort van katjesschelpen het *tjongkaḳ*-spel. — *goeloeng*, het hout waarop de afgeweefde stof wordt gewonden. Zie *pasoeng*.

فافه **papah**; *mĕmapah*, iemand bij het gaan ondersteunen. Hik. Abd. pag. 230. Ook op R. bekend.

فاك **paka**; *poeroe paka*, klierziekte, kliergezwellen.

فاكن **pakan**, I. *bĕrpakankan ĕmas*, met goud doorweven, gouddraad voor inslag gebruikt.

فاكو **pakoe**, spijker is de eerste beteekenis, hiervan *daoen* —, varenkruid, letterlijk: spijker-blad, omdat de bladeren naaldvormig zijn; — *adji*, soort van plant, die bij het katoenverwen in verbinding met indigo gebruikt wordt. Soorten zijn: — *lamiding*, — *saba*, en — *tijoeng*. Spijkers worden ook door de Mal. gebezigd om dieven af te weren, b. v. *tangkal pĕntjoeri ija-itoe pakoe dipasaḳ dihoedjoeng bĕndoel*. *Tĕrpakoe*, gespijkerd, vastgenageld; ook figuurlijk; b. v. *tĕrpakoelah kadalam hatikoe*. Hik. Abd. pag. 44.

فاكور **pakau-pakau**, chinesche speelkaarten, = **patoewi**. Mijn schr.

فاكي **pakei**; *bĕrpakeikan*, bekleed

Digitized by Google

zijn met; *mĕmakeikan*, aankleeden, b. v. iemand; *dipakeikanlah olih marikaitoe sa'orang Habsji sapĕrti sa'orang toewa*, zij kleedden een Abissinier aan als een oud man. Pĕl. Abd. ka Mĕkah. *Pakeijan*, ook: besteld, van werk of waar, tegenover *kodian*, koopwerk; b. v. *sĕpatoe pakeijan*, bestelde schoenen, tegenover koop-schoenen.

فاڬر **pagar**; — *tĕnggaloeng*, gebogen lijst of rand om iets. Voeg bij: *mĕmagari*, *mĕmagarkan*, *bĕrpagarkan*, tot heining hebben, omheind met; b. v. *bĕrpagarkan doeri*, *bĕrpagarkan sĕndjata*. Hang T.

فاڬن **pagan**, stevig, gezet, forsch van ligchaam; = *tĕgap*. Mijn schr.

فالت **palat**; *kajoe* —, een soort van blok, waarin de voeten der schoolkinderen worden gesloten om ze te kunnen ophijschen en ze eene voetgeeseling toe te dienen. Hik. Abd.

فالت **palet**; meestal verdubbeld. *Mĕmalet-malet*, — — *i*, — — *kan*, *kapaletan*. [Jav. *lèlèt*, id.]

فالت **paloet**; *tĕrpaloet*, ook: omringd door een aanklevend vocht; b. v. *ḳalam jang tĕrpaloet dĕngan dawat*, eene pen gewikkeld in (d. i. gevuld met) inkt.

فالر **palar**, gehecht aan geld of aardsch goed; b. v. *tiada akoe palarkan hartamoe*, uw goed begeer ik niet. *Palar-palaran* = *toedoeng sadji* en niet = *tjaping*.

فالس **palis**. Voeg bij: *mĕmalis*, dat dikwerf voorkomt.

فالڠ **palong**, uitmonding eener rivier, langwerpige bad- of waterkuip van hout, etensbak, voederkrib, spoelingbak voor varkens.

فالڠ **paling**; *mĕmalingkan koeda*, een paard doen zwenken; — *pĕrahoe*, een vaartuig wenden; *bĕrpaling haloewan*, zich van iemand afwenden, zijne zaak verlaten, hem afvallen; b. v. *Djikalau tiada akan di boewangnja Bochtiar itoe*, *patik sakalian pon bĕrpaling haloewanlah*. Hik. Bocht.

فالق **palik**; *mĕmalik* (?) b. v. ليم اورڠ خدم مماليق * يڠ برخدمة فرڠي دان * باليق Sj. Ibr. b. Chas. Welligt *pĕlik*. Zie ald. en Hik. Abd. 36.

فالة **paloeh**, vore, greppel, sloot, waterleiding, ook: het diepere gedeelte tusschen tuinbedden. Volgens anderen: dijkje, waterkeering, gemetselde rand van slooten, kanalen, vijvers, enz. ook: opgehoogd tuinbed (?)

فالو **paloe**, I. *paloe Allah*, figuurlijke uitdrukking voor het ongenoegen Gods; b. v. *nanti kĕlak datang paloe Allah akan kita ini*. Hik. Bochtiar.

II. *bĕrpaloe-paloe* is door M. goed opgegeven. Ook: ruilhandel drijven.

فالو **palau**, soort van gezwel aan de heup. Zie *panau*.

فامن **paman**, oom, is Jav.

فانس **panas**; — *hati*, toorn, woede; — *bara*, opvliegende, ziedende toorn; — *tĕrik*, smoorheet, snikheet; *panas sa'-tahoen dihapoes olih hoedjan sa'hari*, Sprw. *Panas-panas*, nog versch, kersversch; b. v. *tĕtapi apabila ingatan ini lagi panas-panas bĕrbangkit dalam hatikoe*, doch toen deze gedachten nog maar versch in mijn hart waren opgekomen.

فانس **panoes**, = *pantja roeba*, zamengepakte wolken, vermengd met bliksemschichten.

Digitized by Google

فانو **panau**, witte vlekken op de menschelijke huid, ook: roos, *urticaria*.

فانه **panah**; — *kĕloedan*, soort van ouderwetsche schietboog, die niet zuiver rond, maar als een knie krom gebogen is, aldus: . — *pĕtir*, bliksemflits. *Anaḳ panah sadasa*, schijnt de naam van een Mal. HS. te zijn, waarvan als schrijver genoemd wordt Tĕn Esaf Misei. Sadj. Mal. *Panah* كوسڤ? b. v. *Maka olih Hang Nadim sĕgĕra dipanahnja dĕngan panah* كوسڤ *kĕna kĕmoentjaḳ pajoeng radja Pahang, bĕlah doewa*. Sadj. Mal.

فاوت **paoet**; *bĕrpaoet*, ook: aanhangen, aankleven, vastgehecht, gebonden. Hik. Indr. Poet. *paoet* meestal verbonden met *sangkoet*, aldus: *sangkoet paoet*, gehecht en verbonden; — — *dĕngan hoetang*, diep in schulden steken, er tot over de ooren toe inzitten. *Bĕrsangkoet-paoet* ook gebruikt voor het kleven van het leven aan den dood of het graf. Sadj. Mal.

فاوڠ **pawang**. De door C. en T. opgegeven beteekenissen zijn juist. Ook: loods, iemand, die voorop gaat om den weg te wijzen. — *gadjah*, een olifanten-temmer, cornac.

فاون **pawan**; *boenga* —, soort van zeer fraaije bloemen, door die plant voortgebragt.

فاوه **paoeh**. In de HSS. meestal فاو **paoe** en met het oog op het Bat. en Boeg. welligt beter. [Jav. *poh*, de onrijpe *mangga*-vrucht.]

فاوي **pawi**, rot, verrot, enz. Op R. *rĕpoewi*.

فاوي **pawei**, II. lans of piek, waaraan een bosch haar hangt. Komt ook voor in de Sadj. Mal.

فاه **paha** 1. Volgens de uitspraak op R. فها **pĕha**; — *bilalang*, het been van de liezen tot de knie.

فاهت **pahat**; — *sĕroembong*, breekbeitel; — *pĕngoekoe*, ronde of gleufbeitel; — *pating*, kouwbeitel en steenhouwersbeitel.

فاهت **pahit**; — *mawoeng*, zie ald. *Kapahitan*, bitterheid, verbitterd.

فاهت **pahoet**; *mĕmahoet*, ophalen van de roeiriemen. Zie *rijang*.

فاهر **pahar**, groote, ronde, koperen bak op pooten, gebruikt om er de schotels met spijzen op te zetten.

فاهو **pahoe**; op R. niet bekend.

فايز **pajar**; *mĕmajari*, bekruisen, kruisen op; b. v. *Maka baginda pon mĕnitahkan Laḳsamana mĕmajari Samarloeki*, en de vorst beval Laksamana op Samarloeki te kruisen. Sadj. Mal. Op R. *pajang*. Zie ald.

فايڠ **pajang**, op R. voor *pajar*, kruisen op zee; *pĕrahoe* —, kruisboot, ook *pĕmajang*. Hang T. en Chrest. Mal. Dul. pag. IV

فايف **paĕpa**, negenoog, pestkool.

فايو **pajau**, brak van water, is goed door C. opgegeven.

فايه **pajah**, ook: moeijelijk, bijna onuitvoerbaar; *kapajahan*, moeijelijkheid; b. v. *tĕrhampirlah sapĕrti radja ini kapajahan*, in de nabijheid te zijn van iemand als deze vorst, dat is eene moeijelijke zaak. Hik. Aboe Tam.

فتا **pĕta**. Mij ook voorgekomen: *dipĕtakan*, geteekend worden.

فتاک **pĕtaka**, kwaad, nadeel, ramp;

Digitized by Google

b. v. *tiada tahoe pĕtaka koeda ini*, Hang T. *ĕnam orang datang akan ganti pĕtaka toeboeh radjanja*, id. Zie ملفتاك *malapĕtaka*.

فتال **pĕtala**, niet alleen »de gewesten onder de aarde", wier aantal men op zeven stelt, Sri Rama, pag. 161, maar ook de gewesten des hemels, Mal. raadsels n°. 73. *Pĕtala langit*, de zeven hemelen, waarvan in de bovenste de godheid wordt gezegd te troonen.

فتالڠ **pĕtaling**, soort van boom, die goed timmerhout oplevert.

فتاني **pĕtani**, de naam van eene plaats op de oostkust van het Maleische schiereiland, vroeger eene factorij van de O.-I. Comp. Volgens de Sadj. Mal. is deze naam ontleend aan een daar vroeger alleen gewoond hebbenden man, *Pa'tani*, geheeten.

فتر **pĕtir**, ratelslag des donders; *panah* —, en *mata* —, bliksemflits. Sadj. Mal.

فترا **poetĕra**, meestal gebruikt voor: vorstelijke zoon, prins, tegenover *poetĕri*, princes. — *Kala*, soort van godheid, = *barata*.

فتران **pĕtarana**, (meestal فترڠن en فتراءن geschreven) ook: eerezetel, zetel van vorsten, die onder den Sulthan staan; zoo wordt b. v. gezegd van den Sulthan, dat hij op zijne *singasana*, den onderkoning, dat hij op zijne *pĕtarana* en het volk onder de *tĕlapakan* is gezeten.

فتري **patĕri**; *mĕmatĕrikan*, iets solderen. Meestal zonder neusklank, welligt om het te onderscheiden van *mĕmatreikan*, verzegelen.

فتري **poetĕri**; — *salat*, zie *salat*; — *bĕkoebang*, zie *koebang*; — *mandi*, soort van koekjes; *boenga* —, soort van bloem, Grammatophyllum scriptum; *sĕpah* —, soort van fraai, rood, vogeltje, soort van boomkruipertje; *sipoet* —, zie bij *sipoet*.

فتس **pĕtis**, Jav. soort van visch-gelei of gelei van garnalen, waarvan men eene *sambal* maakt. Komt herhaalde malen in de Hik. Hang T. voor.

فتس **pĕtas**, I. en *pĕtasan*, soort van vuurwerk, voetzoekers, = *mortjoen*. Het eerste gebruikt op Sing. en Mal. het tweede op R. en Java.

II. benoemend telwoord voor de vakken van vischfuiken of staketsels in zee.

فتڠ **pĕtang**; *boenga* —, soort van bloem, abutilon hirsutum. *Kapĕtangan*, moet volgens mijne schrr. *kapĕntingan* zijn. In de Hang T. tweemalen gevonden *kapĕntingan* كفنتيڠن, dat mede voor eene afleiding van *pĕnting* zou pleiten. Zie ald.

فتك **pĕtik**; *mĕmĕtik*, ook: overhalen ven den haan eens geweers *pĕtikan*. Zie bij *pitjoe*. *Mĕmĕtikkan panah*, eene pijl uit den boog laten vliegen; *pĕmĕtik panah*, de snaar eens boogs. *Mĕmĕtik*, ook: plukken van vruchten of bloemen; *satoe pĕtikan*, één pluk, van vruchten, enz.

فتق **pĕtik**; *kĕtoḳ mĕtiḳ*, van alles een beetje koopen en niet in 't groot opdoen.

فتم **pĕtam**, moet فاتم **patam** zijn. Zie ald.

فتنو **patnoe** (?) welligt een gouden hoofdsieraad? b. v. *Maka ijapon* (*Laḳsamana*) *laloe mĕninggalkan sĕgala pĕkeijan karadjaän dan mĕninggalkan* فتنون *jang bĕrnaga itoe dan mĕmbĕrikan makotanja kapada bondanja*. Hik. Sri Rama, pag. 50.

فتوا **pĕtoea** (niet *pitoea*), nut, leering; *dĕngan tidaḳ* —, zonder leering.

فتوفن **patopan** komt van *top*, e. s. v.

Digitized by Google

Chineesch dobbelspel, en is de plaats waar dat gespeeld wordt.

فتونن **pětoenan**, de *toen*-stand. heerenstand, van *toen*, heer, als titel. *Dan anaḳ pětoenan doewa poeloeh akan tjoekoep toen kita*, en twintig jongelingen uit den *toen*-stand zullen genoeg zijn voor mijne heerschappen. Hang T.

فتي **pěti**; — *toelis*, schrijfkistje, cassette; — *oewang*, geldkistje; — *bilalang?* Abd. schets wrdb.

فتي **pětei**, aan dezen boom groeit eene soort van zeer stinkende boonen, die als toespijs en in sambal worden gebruikt.

فتيكن **pětikan**, komt van *pětiḳ*. Zie ald. en ook *pitjoe*.

فجل **pědjal** is door C. goed opgegeven.

فجم **pědjam**; *měmědjamkan*, sluiten, luiken, knippen met de oogen; b. v. *djika dèmikian pèdjamkanlah matamoe*, als dat zoo is, sluit dan uwe oogen. Mal. leesb. n°. VII. pag. ov.

فجار **pětjara** = افجار **oepatjara** op twee plaatsen in de Hik. Hang T.

فجت **pětjat**, I. Voeg bij: *měmětjatkan*.

II. moet *pětjoet* zijn. Zie het volgende woord.

فجت **pětjoet**, zweep, karwats; *měmětjoet*, met een zweep of karwats slaan. Niet »de sporen geven". Zie daarvoor *gěrtaḳ*. [Jav. id.]

فجة **pětjah**; *pětjah-bělah*, overal verspreid; ook *bèrpětjah-pětjah*. Verder *pětjah pinggan*, soort van heester met welriekende witte bloemen, clerodendrum infortunatum.

فچي **pitjei**. Niet bekend op R. Zal wel *bètjèḳ* of *patji* moeten zijn. Zie ald.

فدان **pědana**. Volgens anderen فدنا **paděna**, groot, verglaasd, aarden watervat, grooter dan een *tampajan*. Wordt gezegd uit Siam te worden aangevoerd.

فدر **pědar**, sterk, slechte smaak van boter, olie enz. In de door C. opgegeven beteekenis op R. niet bekend.

فدس **pědas**; *kajoe* —, sassefras.

فدندغ *pědindang* en niet *piděndang*.

فدما **padma**, lotus, een purperkleurige waterlelie. Ook doch minder goed, *patma*.

فدو **padoe**, Zie فادو.

فدواكن **padewakan**, en niet *padoewakan* uitgesproken. Zie de afbeelding van dat vaartuig in de Ethnogr. atlas van Dr. Matthes.

فدومن **pědoman**, ook: teeken; b. v. *Tètapi soepaja ěngkau bolih kètahoean, Koebèri ěngkau soeatoe pědoman, Koedjadikan soeatoe pèlangi di-awan.* Tjěrm. Mat. n°. VI pag. 296.

فده *pědah* is door C. goed opgegeven. Als voorteeken komt het voor in de Hang T. en Sj. Abd. Moel. pag. 22. als de beteekenis van een droom in Hang T.

فده **pědih**, ook: smartelijk, pijnlijk; *daoen pědih pèdis*, (bah. tab.) Zie *lada*.

فر **para**, al de, de gezamenlijke; b. v. *para mantèri*, *para ratoe* enz. [Jav. *pårå*, id.]

فراتس **paratas** is op R. فنتس **pěntas**, Zie ald.

فراد **prada**; — *tèrbang*, bladgoud. Voeg bij: *měmrada*, vergulden; — *kan*.

فرافت **pěrapat**, de pen waarop of het gat waarin de roeiriemen eener boot gestoken worden aan weêrskanten van de sloep.

Digitized by Google

فرانچت **pĕrintjit**, soort van zangvogeltje. Van *intjit?*

فراوس **pĕrawas**; *daoen* —, soort van geneeskrachtige bladeren, in vorm gelijkende op *nangka*-bladeren. Zij worden met andere medicijnen vermengd in aftreksel gedronken.

فراي **pĕrai**; *mĕmĕrai*, stukslaan, b. v. van een klomp suiker, erts, steen enz.

فراي. **pĕraï**, meestal فري geschreven. Zie ald.

فرباني **pĕrbani**; *ajar* —, stilstand van het water tusschen ebbe en vloed en omgekeerd. Van daar dat nu eens opgegeven wordt hoogwater en dan weêr laagwater. (VDW. lijst skr. wrd. geeft ook op *pĕrbana* zamst. van skr. *pra*, voor en *wana*, hooge zee, hoogtij. *Boelan pĕrbani*, kwartiermaan.) Ook komt voor: *bani* zonder voorgevoegd *pĕr*.

فربهاس **pĕrbĕhasa**, spreekwijze, spreekwoord. [SKR. *pari bhāsjā*, kunstterm.]

فرت **pĕrat**, zuur, wrang, maar niet »stinkend".

فرت **pĕroet**; — *moeda*, de dunne darmen; b. v. *dan pĕroet moedanja itoe dipĕrboewat tali boenji-boenjian*, en van deszelfs dunne darmen worden muzieksnaren gemaakt.

فرتل **partil**, soort van welriekende olie; b. v. *Maka neneḳ kabajan itoepon datanglah mĕmbawa boenga diboeboehnja partil*, en het oud-grootje kwam bloemen brengen waarop zij welriekende olie deed. Hik. Sĕr. Bajoe.

فرچ **pĕrtja**, I. een lapje doek of katoen; *pĕrtja di-ambil akan tjĕmara*, een lapje in plaats van valsch haar genomen. Hik. Indr. Poet. *daripáda kajin pĕrtjanja itoe digoegoerkannja kaboemi*, aan het lapje van haar kleed dat zij op aarde liet vallen. Sri Rama pag. 1.r *Poelau* —, Sumatra, het eil.

II. Soort van boom, die de guttaperga (*gĕtah pĕrtja*) en een soort van olie levert.

فرچه **pĕrtjah**, I. moet *pĕrtja* zijn. Zie het vorige woord.

فرسادا **pĕrsada** = *gĕdoeng*. Zie ald.

فرسڠك **pĕrsangka**. De beteekenis is goed door C opgegeven; Sri Rama echter spelt *pĕrsangga*; b. v. *ĕmpat belas* فرسڠك *boemi*, de veertien uithoeken der wereld. pag. 11.

فرڠ **pĕrang**; — *batoe*, gevecht met steenen, onder de Maleijers op Sumatra in gebruik; *majin pĕrang*, een spiegelgevecht houden; *mĕmĕrangi* beoorlogen.

فرڠ **pĕring**, sterke lucht, zooals van urine.

فرڠكف **pĕrangkap**, wel »een val voor dieren", maar niet een »knip voor vogels". Zie ook: *langkap* en *tangkap*.

فرڠڭڠ **pĕranggang**, iets om te poffen, op het vuur te roosteren. Zie *panggang*. *Hajam* —, half volwassen kippen, slagtkippen, die geschikt zijn om gepofd of geroosterd te worden.

فرڠڭو **pĕranggoe**, meestal voor een stel van kleederen. Zoo Hik. Sĕr. Baj. Anderen *pĕranggowan*, id. b. v. Sri Rama pag. 38 en Hang T. Welligt van het JAV. *anggo*, gebruiken, vooral van kleederen.

فرڠكو **pĕroenggoe**; *tĕmbaga* —, rood koper. Hang T.

فرف **pĕrap**; *bĕrpĕrap*, met de vlerken in het zand fladderen of schoffelen, zooals de kippen als ze een kuiltje ma-

Digitized by Google

ken. Abd. schets wrdb. II. [Jav. *kĕkirap*, id.]

فرفت **pĕrĕpat**, soort van boom, die in het wild aan het zeestrand groeit en zeer taai hout heeft. Dit kan echter, door dat het te knoesterig is, niet als timmerhout gebruikt worden.

فركت **pĕrkat**, lijm, pap; — *tjina*, chinesche lijm. Ook: pleister, metselkalk. Hang T.

فرگي **pĕrgi**; *sapĕrgi*, van één gang; *bĕrsapĕrgi*, of *bĕrsĕpĕgi*, met iemand in en uitgaan, voortdurend omgaan; *pĕrgi kapada djalannja*, zijn eigen weg gaan; *pĕrgi kasoengei bèsar* en — — *kĕtjil*, zie *soengei*; *pĕmĕgian*, dat waarop men afgaat, waar men naar toe gaat; b. v. *apabila laloe pĕdati jang kosong, jang hĕndak pĕrgi katĕmpat pĕmĕgiannja* فمڬينن *itoe, maka mĕnoempanglah ija*, en toen er een ledige kar voorbij kwam, die naar de plaats wilde gaan, waarop hij afging, zoo reed hij mede.

فرلاهن **pĕrlahan**, meestal verdubbeld *pĕrlahan-lahan*. Grndw. *lahan*.

فرلڠ **pĕrlang** en *tĕpĕrlang* = *pĕrling*, I. en *tĕpĕrling*. Zie het volgende wrd.

فرلڠ **pĕrling**, I. ook *pĕrlang*.

II. Soort van zwart vogeltje, pluvier.

فرلنتي **pĕrlĕntei**; *orang* —, is niet zoozeer »losbandig" als wel leeglooper, iemand die gaarne netjes gekleed gaat en allerlei minnarijen aan de hand heeft. Komt ook herhaalde malen voor in de Hik. Hang T.

فرم **pĕram**, I. *mĕmĕram*, kirren, koeren van duiven. Zie *dĕram*.

II. Zie ارم **ĕram**.

III. *Mĕmĕram*, zwijgen, zich stil houden.

فرمڤون **pĕrampoewan**; *tjara* —, vrouwelijk, verwijfd, wellustig, vrouwachtig. *Pĕrampoewan* beteekent ook de vrouwelijkheid, vandaar dat men op R. in de spreektaal liever *orang bĕtina* dan *orang pĕrampoewan* gebruikt. Grndw. *ĕmpoe* II.?

فرنته **pĕrentah**. Ook: de lieden, die op bevel van een hoofd hem in geregelde orde vergezellen; b. v. *Maka pĕrentah bĕndahara dan pĕrentah saudagar itoe sakalian bĕrdjalan dĕhoeloe*, de volgelingen van den schatbewaarder en de volgelingen van den koopman liepen allen vooruit. Hang T. *mĕmĕrentahkan majit baginda*, bevelen geven aangaande het lijk van den vorst, d. i. de begravenis regelen, begraven. Sri Rama pag. 52.

فرنجت **pĕrandjat**, opschrikken, van schrik opspringen; *tĕrpĕrandjat*, van schrik opgesprongen. Welligt afgeleid van *andjat*. Zie *indjat* en *indjoet*, of van *randjat*. Zie *kĕrandjat*.

فرنچه **pĕrantjah**, houten stijger.

فرند **pĕranda** in *porak pĕranda*. Zie *porak*.

فرنه **pĕrnah**, ooit; *tiada* —, nooit, nimmer. *Adakah pĕrnah orang mĕlihat...*, heeft men ooit gezien...

فروات **pĕrwatin** = *para batin*, de opperhoofden van de *orang laoet* of *sĕkanak*. Zie *batin*.

فروار **pĕrwara**. Zou dit niet uit het Skr. zijn? *prawara*, voortreffelijk, zeer uitmuntend.

فروائغن **pĕrwangan**, titel van lieden van voorname afkomst, waarvan ik de be-

Digitized by Google

teekenis niet te weten kan komen. *Maka dipilih olih baginda ĕmpat poeloeh orang anaḳ* فرواڠن *jang bĕraṣal.* Hang T. Afgeleid van *Awang?* of *pĕrewangan* van het Jav. *rewang?*

فروانن **pĕrwanen**, de dapperen, helden. Zie *wani.*

فروسق **prosok**; *tĕrprosoḳ*, ergens doorheen trappen, b. v. door een planken of bamboezen vloer, die te dun of vergaan is, ergens doorheen zakken.

فروير **pĕrwira**, zie *wira.*

فري **pĕri**, I. ook: moeijelijkheid, ongelegenheid; b. v. *Djika nagĕri Malaka itoe satoe pĕri, datang djoega patiḳ mĕnghadap*, als de stad Malaka in moeijelijkheid geraakt (het een of ander overkomt), dan zal ik wel voor u verschijnen. Hang T. *mĕmĕrikan*, ook: eene voorstelling geven van iets.

II. Soort van waterspook, waterduivelin, booze waternimf, die in de meeren huist, oude prij, tooverkol.

فري **pĕrei**; *bĕrpĕrei-pĕrei*, en *mĕmboewang-boewang pĕrei*, laveren; *masoeḳ bĕrpĕrei-pĕrei*, de haven binnen laveren.

فريا **prija**; — *pahit*, soort van die groente, welke bitter smaakt. Mal. Pant.

فريڬي **pĕrigi**, put, gegraven waterput. Niet »bronwel". [Jav. *soemoer* id.] *pĕrigi boeta*, drooge put.

فسا **pĕsa**, de rol waarop bij het weven de afgeweven stof gewikkeld wordt, = *pĕnggoeloeng kajin.*

فسار **pasara** in gedichten veel voor فاسر **pasar**. Zie ald.

فساك **poesaka**; *mĕmpoesakaï*, beerven.

فستاك **poestaka**, wigchelboek, boek ter aanduiding van goede en kwade voorteekenen, even als in het Bat. *kapada poestaka patik bajik singgah dinagĕri Patani*, volgens mijn wigchelboek zal het goed zijn Patani aan te doen. Hang T. *mĕmbatja poestaka*, het wigchelboek nazien. Hang T.

فسڠ **pĕsing**, sterke lucht, zooals van urine, enz. = *pĕring.* [Jav. id.]

فسف **poespa**; — *pamĕdjangan*, soort van vorstelijke draagstoel, versierd met bloemwerk.

فسق **pĕsok**; *mĕmĕsoḳ-mĕsoḳkan*, met gaten maken, verscheuren, b. v. van een vlieger. Sadj. Mal. *mĕmĕsoḳkan dinding*, gaten in den wand maken, id.

فسن **pĕsan** (en niet فاسن **pasan**), bestelling, opdragt, last, kommissie, boodschap, die men iemand medegeeft; *bĕrpĕsan*, bestellen, opdragen; *pĕsĕnan*, bestelling; *mĕmĕsani*, iets bestellen; b. v. *karĕna goeroenja soedah mĕmĕsani tanda alamat saudagar ghani.* Sj. Ibr. b. Chas.

فسيار **pasejar**; *pasejaran*, wandelplaatsen. Hang T.

فڬانن **panganan**, koekjes, gebak. Schijnt uit het Jav. overgenomen even als de namen van vele soorten van koekjes. Sommige maleijers verstaan het niet, hoewel het steeds door Abd. gebruikt wordt. 't Is zeker beter dan het Chin. *koeweh* of het Arab. *haloea.* Grndw. *pangan.* Jav. eten.

فڠت **pĕngat**, soort van gestoofde spijs, b. v. *pisang* en *soekoen* (broodvrucht), gestoofd met kokosmelk en suiker. [Jav. *kolak*, id.]

فڠر **pĕngar**, = *sĕngkar.* Zie ald.

Digitized by Google

فڠس **pangsa**, holte, vak, afdeeling, b. v. van vruchten, eene kast, de hand, ook: de ader, afscheiding, nerf der verschillende steenlagen, waar men de groote bergbloksteenen kan splijten.

فڠسن **pingsan** (niet *pangsan*), bezwijmen.

فڠسي **pangsi**, de ingezette punt van eene tol, b. v. *sapĕrti gasing*, *pangsinja bĕsi*, als eene tol, wier punt van ijzer is. Hang T.

فڠكت **pangkat**. Zie bij *angkat*.

فڠكر **poengkoer**, overblijfsel, achterste gedeelte. Ook bij C. *poengkoer sagoe*, het roode of slechtste gedeelte der sago.

فڠكس **pangkas**; *mĕmangkas*, met een mes het ondereinde van vruchten met de steel afsnijden, of de bladen van radijs afsnijden. Koolgroente schoonmaken door er het loof af te snijden.

فڠكل **pangkal**; — *tangan*, de wortel van de hand bij de pols, ook: het boordje van de mouw van een baadje. Sadj. Mal.; *pangkal batang kajoe*, het onderste van een boomstam; *daoen pangkal*, (bah. tab.) zie *toendjang*. *Pangkalan* niet »veer", maar havenhoofd. Zoo ook Pĕl. Abd. pag. 34 en Hik. Si Misk. pag. 43.

فڠكو **pangkoe**. Op R. ook: gebogen arm, waarop men een kind houdt. *Mĕmangkoe anak* is daar zoowel een kind op den schoot als op den arm houden. *Pangkoe tangan*, de schoot van den arm, d. i. de gebogen arm.

فڠكه **poengkah**, groot stuk van iets, brok. [SKR. *poengga*, hoop. VDW. lijst van Skr. wrdn.]

فڠكاو **pĕnggawa**, soort van legerhoofd, die in rang volgt op de *panglima pasoekoeän*.

فڠڬر **panggar**, een toestel in zee van geheide palen, waarop een totebel en een hutje voor den visscher.

فڠڬڠ *panggang*, ook: aan het spit braden, poffen. Hiervan welligt *pĕranggang*. Zie ald. *Pĕmanggang*, spitje, het houtje dat men in spijzen steekt, die op het vuur geroosterd worden; ook een knijpertje van gespleten bamboe, waartusschen men den te roosteren visch steekt om dien vast te kunnen houden; *bĕlah* —, aldus gespleten; b. v. *pĕrapat dibĕlahkan pĕmanggang*, de roeipen aldus opengespleten. Hik. Indra Poet.

فڠڬڠ **panggoeng**, ook: stellaadje, houten stijger.

فڠڬق **ponggok**; *mangkok* —, waterpot, kamerpot, pispot.

فڠڬق **pinggik** (?), *daoen — boeroeng*, soort van geneeskrachtige bladeren, die in aftreksel tegen maagpijn en bloedafgang worden gedronken.

فڠڬل **panggil**; *panggilan*, het noemen; b. v. *adapon panggilannja akan bondanja*, wat aangaat het noemen van zijne moeder door hem. Hik. Abd. pag. 21. *Orang panggilan*, geroepene, genoodde. Voeg bij: *mĕmanggilkan*.

فڠڬل **poenggal** (?), *kaja* —, een waterhoudend gezwel op het ligchaam, waterwen.

فڠڬن **pinggan**, tafelbord, etensbord; — *lingkar*, ronde schotel. Sadj. Mal.

فڠلاس **pĕngalasan**, niet »bode, gezant", zooals C. opgeeft, maar iemand, die voor *alas* gebruikt wordt. Zie ald.

فڠليم **panglima**; — *pĕrang djamal*, — *pĕrang oentoeng*, — *dalam* en — *pasoekoeän* zijn de verschillende legerhoofden met dien titel, zooals zij elkander in rang volgen.

Digitized by Google

فڠنتن **pĕnganten** schijnt ook Mal. te zijn. Komt in zuiver Mal. Hss. voor en wordt ook in de spreektaal gebezigd.

فڤيلڠ **pĕngiling**, vlijersbaas.

فڤيڠڬ **pĕnginang**; *daoen*, — zie *sinting*.

فڤاي **papaja** is Batav. Voor het Mal. zie *bĕtiḳ*.

فڤوا **papoewa**, en niet *papoewah*, is de uitspraak op R. en Sing.

ڤق **pak**. Voor »pak, kist" nooit aangetroffen. Wel voor ons pacht, verpachting. *Mĕndjoewal* —, verpachten; *tjina* —, de chinesche pachter. — *apioen*, de amfioen-pacht.

ڤقس **paḳsa**, ook: gunstige gelegenheid, schoone aanleiding; b. v. *datanglah soeatoe paḳsa jang bajiḳ*, kwam er eene schoone gelegenheid.

فكاسم **pĕkasam**, pekelvleesch, gezouten visch of oesters enz.

فكت **pĕkat**, ook: dik of verdikt van lucht, stoom enz. Keasb. *tanah* —, klei, leem.

فكس **pĕkis**; I. *daoen* —, zie *boewas*.

II. *mĕmĕkis*, uitjouwen, uitsissen, uitfluiten.

فكيڠ **pĕking**; *mĕmĕking*, huilen of janken, zooals honden, die zich bezeerd hebben.

فكوڠ **pĕkoeng**, groote, stinkende etterbuil, ook op andere plaatsen als »aan de schenen".

فكق **pĕkaḳ**, hardhoorig, maar niet »stokdoof"; *mĕmĕkaḳkan*, zich doofhouden, de ooren stoppen; b. v. *Maka samoewanja pĕkaḳkan tĕlinganja*, en allen hielden zich doof (stopten hunne ooren). Tjĕrm. Mat. no. VI pag. 218.

فكيق **pĕkiḳ**, kreunen, steunen, van stervende dieren. Sadj. Mal. en Tjĕrm. Mat. no. VI pag. 219.

فكن **pĕkan** (en niet *pakan*), marktplaats, de plaats waar men de kramen vindt. [Jav. *pĕkĕn*, id.] *boenga* —, soort van witte, welriekende bloem.

فكنيرا **pakanira**, Jav. = *ĕngkau*, gij. Het wordt in de HSS. gebruikt daar, waar de Javanen sprekende worden ingevoerd.

فكولن **pakoeloen**, Jav. = *datoeḳ*, Mal.. Ook in de HSS. gebruikt als Javanen sprekende worden ingevoerd.

فڬاري **pĕgari**, is door C. goed opgegeven; b. v. *banjaḳ jang maloe*, *sa dikit pĕgari*, velen waren beschaamd, weinigen waren er te zien, of kwamen voor den dag. *Tiadalah apa pĕgari*, er was niets zigtbaar. Hang T.

فڬر **pĕgar**; *boenga*, —, (bah. tab.) = *boenga toetoep boemi*. Zie *boenga*.

فڬڠ **pĕgang**; *pĕmĕgang*, steel, knop, handvat, houdvast; *dipĕrpĕgangi*, b. v. *dapat dipĕrpĕgangi barang katanja*. Hik. Aboe Tam.

فڬوڠ **pĕgoeng**, onbeschoft, lomp P.

فڬف **pĕgap**. Op R. گف‌ر **gap-gap**. Zie ald.

فڬن **pĕgan**, verbaasd, versuft.

فل **pal** of افل **ĕpal**; *bĕrpal-pal* en *mĕmboewang* — —, laveren, tegen den wind opwerken met een schip. Pĕl. Abd. pag. 76 en 78. = *mĕmboewang-boewang prei*.

فلات **pĕlata**; *ikan* —, een nog kleiner zeevischje dan de *keroeng-keroeng*.

فلاتق **pĕlatoeḳ**, soort van vogel, specht. Zie *patoeḳ*.

Digitized by Google

فلادو **piladoe** is door C. goed opgegeven.

فلاسن **poelasan**, soort van vrucht, soort van groote *ramboetan*.

فلاڠي **pĕlangi** (niet *palanggei*), ook: een soort van batik of teekening op saroengs en hoofddoeken, welke den regenboog moet verbeelden.

فلاكي **pĕlakei**, op rollen, van rollen of wieltjes voorzien, b. v. van een stoel, kist, kast enz. *Koersi pĕlakei*, een stoel op rollen, ziekenstoel, die men voortschuiven kan; *pĕti* —, rolkist; *goedang* —, schuur op rollen.

فلاهف **pĕlahap**, gulzigaard, iemand die alles eet, rijp en groen, snoeper. Grw. *lahap?* Soms فلهاب geschreven.

فلباي **pĕlabaja** is door C. goed opgegeven.

فلت **pĕlat**, zeilmakers plaat. Verb. Nederd.

فلت **pĕlit**. Op R. niet bekend. [Jav. *mĕdit*, id.]

فلامن **pĕlamin**, slaapvertrek voor pas gehuwden, ook *pĕlaminan*. Zie *lamin*.

فلاوڠ **pĕlawang**, soort van boom met goed, zwaar timmerhout. Soorten zijn: — *boekit*, — *paja* en — *toda*.

فلتو **paltoe**, waarnemend, voor noodhulp; b. v. *sjahbandar paltoe*, waarnemend havenmeester.

فلر **pĕlir**; — *itik*, ook: schroefdraad, b. v. *maka sĕkroep itoe sĕbab ada pĕlir itiknja tadjam*, en die schroef, daar er een scherpe draad aan was. *Pĕlir* ook gebruikt als scheldwoord. Sadj. Mal.

فلست **pĕlĕsit**, soort van sprinkhaan.

فلڠم **pĕlinggam**. In de Hang T. komt voor: *batoe pĕlinggam sangka* en *sangka ratna*. Zie ald.

فلفيسن **pĕlipisan**, de slapen van het hoofd. Grw. *pipis?*

فلق **pĕloek**; *bĕrpĕloek toeboeh*, de armen kruiselings over elkander slaan, zoodat de handen op de schouders komen te liggen. Sri Rama, pag. 27.

فلق **pĕlik**, iets vreemds, iets bijzonders; b. v. *apa-apa pĕlik-pĕlik dihoeloe jang patoet kita lihat-lihat*, wat voor bijzonders is er in het bovenland, dat wij moeten gaan zien? Mal. zam. n°. 3, pag. 5.

فلندق **pĕlandoek**, dwerghert, maar geen »muskusdier".

فلورن **pĕloeroen**. Zie bij *akar*.

فلواڠ **pĕloewang**, zacht, stil weder met algemeen betrokken lucht, zooals bij ons des winters als er sneeuw zal komen. Ook: kalmte, rust, vrij van de drukten der bezigheden.

فلوس **pĕloes**. Zie فيلس **peloes**.

فلوفه **pĕloepoeh**. Op R. جريو **djĕriau**. *Dipĕloepoeh*, vernield worden, in afgeleide beteekenis.

فله **pĕlih**; *dĕmam* —, soort van koude koorts.

فلهار **pĕlihara**, ook: bescherming, beveiliging, bewaring, fokking, kweeking, besturing, onderhouding; *mĕmĕliharakan lidah*, de tong in toom houden, op zijn tong passen. Sj. Ibr. b. Chas. *pĕmĕliharaän hoekoem*, de bescherming der wet.

فليتر **pĕlètèr**, zwetser, klapper, klappij, ratelaar. Zie *pĕtèr*.

فليچق **pĕletjoek**; *tĕrpĕletjoek*, ontwricht, verstuikt, gezwikt; b. v. *kakinja tĕrpĕletjoek laloe tĕrtjĕboerlah ija*, zijn voet zwikte, waarop hij in 't water viel.

فليست **pĕleset** is Jav. Voor het Mal. Zie *gĕlintjir*.

Digitized by Google

فليكت **pĕlikat**, de naam van eene plaats op Ceilon? Komt dikwerf in de Hss. voor.

فليمن **paliman**, soort van plant, die geheel overeenkomt met onze paardebloem. De wortel er van wordt gebruikt als wormmiddel.

فمالي **pĕmali**, soms gebruikt in vereeniging met *pantang*. Zie ald.

فمايغ **pĕmajang**. Zie *pajang*.

فمبق **pombak** is door C. goed opgegeven.

فمجاغن **pĕmĕdjangan**. Zie *poespa*.

فمداغن **pĕmidangan**, gedaante, lijst, borduurraam. Ook *pĕmidang*. Zie *idang*.

فمفغ **pampang**; *tĕrpampang*, groot en duidelijk zigtbaar. Pĕl. Abd. pag. 32.

فمفغ **pompong**, soort van inktvisch, die als bedwelmend niet eetbaar is.

فمفن **pimpin**; *mĕmimpin*, ook: leiden, geleiden in 't algemeen, hoewel de eerste beteekenis is: aan de hand leiden. *Pĕmimpin*, ook: leidsman, mentor. *Pimpinan*, leiding.

فموتغ **pĕmoetoeng**, soort van kleine wespen met rooden staart. [Bat. id.] P.

فمورس **pĕmoeras**, (niet *pĕmoeroes*) donderbus met trechtervormige tromp.

فميدغ **pĕmidang**, borduurraam. Zie *idang*.

فناڭ **pĕnaga**, soort van grooten boom, uit taaije, sterke takken, die veel voor draagstokken, *pĕnggandaran*, worden gebruikt. Dus geen »bamboes om vrachten over den schouder te dragen." Naar dezen boom heette vóór het jaar 1800 het eiland *Poelau Pinang* ook *Poelau Pĕnaga*: Journ. Ind. Arch. 1857, pag. 168. *Pĕnaga laoet*, Mal. = *njamploeng*, Jav. *Daoen* —, de bladeren van dien boom, welke tegen oogziekte worden gebruikt.

فنت **pĕnat**, ook: ongemak, moede, afgetobd; *kapĕnatan*, vermoeijenis; *mĕmĕnatkan*, vermoeijen, lastig vallen.

فنت **pinta**; *minta diri*, afscheid nemen; — *bibas*, vrijheid verzoeken om het een of ander te doen. Hang T. *mintaminta*, bedelen, aalmoesen vragen; *pĕminta*, verzoek.

فنتت **pantat**, ook: het achterste, de billen. Soms *bantat*. Vergelijk *bantoet* en *boentoet*.

فنتت **poentat**, afgehouwen stomp, b. v. *ada jang poetoes tangan kakinja, tĕrkadang poentat doewa*, er waren er met afgehouwen armen en beenen; dikwerf met twee stompjes. Zie *koedoeng*.

فنتس **pantas**, I. Ook: ijverig, levendig, wakker. — *moeloet*, welbespraakt; *mĕmantaskan*, versnellen. Hang T. *Bĕrpantas-pantasan*, vaardiglijk.

II. *Pantas pangoes*, zie *pangoes*.

فنتس **pintas**; *mĕmintas*, doortrekken, doorreizen, doorgaan, den korsten weg nemende.

فنتس **pĕntas**, de gewone rustbank, slaap- of zitbank van hout, in de woningen der Maleijers, ook in die der hoofden, b. v. *maka baginda sĕgĕra bĕrbangkit dari atas pĕntasnja*, de vorst stond snel van zijne rustbank op. Hang T.

فنتغ **pantang**; — *dan larangan*, onthoudingen en verboden dingen; *bĕrpantang*, Hang T. *Pantang pĕmali*, verboden en ongeoorloofd. Sj. Ibr. b. Chas.

فنتغ **pĕntang**, als »kruisigen of gekruist" op R. niet verst.

فنتغ **pĕnting** (niet *pèntang*), belang,

Digitized by Google

gewigt, belangrijk, voornaam, keurig. *Pĕntingan* en *kapĕntingan*, zeer dapper, heldhaftig. Mijne Schrr. Hiermede stemmen overeen twee plaatsen in Hang T. waar فنتيڠن en كفتيڠن staat.

فنتڠ **poentang**, II. — *panting*, heen en weêr geslingerd, hals over kop, verward alles door elkander; b. v. *maka ija pon dipontang-pantingkan*, hij werd heen en weêr geslingerd; *lari pontang-panting*, hals over kop wegloopen, vlugten; *maka si Hoesin itoepon pontang-pantinglah*, en Hoesin had den boel in 't riet gestuurd. Zie ook *anting*.

فنتڠ **poentoeng**; — *api*, ook: stokebrand, vuurbrand en het overschietende stuk eener kaars; b. v. *Djikalau sadjĕngkal pandjang dijan tiada dipakeinja, di boewangkannja poentoeng katanja jang lajin poela dipasangnja.* Sadj. Mal.

فنتق **pontok**, beter *pontoh*. Zie beneden.

فنتل **pintal**; *mĕmintal*, ook: spinnen; *pĕmintal*, spinnewiel.

فنتل **poental**; *mĕmoental*, om de hand winden, b. v. een touw of band of doek, opdat die bij het trekken niet zal uitschieten, een paar slagen om de hand doen; b. v. *Maka ditangkapnja kajin ikat pinggang Laksamana itoe, dipoentalnja dĕngan tangannja kiri.* Hang T. *Ambil kajin, poental-poentalkan, sĕlamkan kapada minjak sapi.* Id. Ook: een doek of kleed uitwringen.

فنتن **panton**. Voeg bij: *mĕmantonkan*, over of naar aanleiding van iets of iemand een *panton* zingen. Sadj. Mal.

فنتو **pintoe**, eigenlijk het gat van de deur, dat toegang tot iets verleent; *toedoeng* —, de deur, datgene, wat het deurgat sluit. Zie *toedoeng*. Verder: *pintoe gĕrbang*, poort, stadspoort; — *maling*, achterdeurtje, verborgen deur; — *ajar*, schutsluis; — *mati*, digtgemetselde of digtgespijkerde deur; — *salah*, zie bij *maling*.

فنتو **pontoh** (niet *pontok*), breede gouden band, waarop van hetzelfde metaal een pronkend paauwtje of draakje is gebeeldhouwd en die om armen en beenen gedragen wordt, door de vrouwen aan den benedenarm, door de mannen aan den bovenarm. *Dan pontoh bĕrnaga pada kakinja.* Hik. Bochtiar pag. 5. *Goemirlapan roepa gĕlang pontohnja.* Hang T.

فنجاجب **pĕndjadjab**, klein, Maleisch handelsvaartuig met twee masten.

فنجت **poendjoet** is door C. goed opgegeven. Verder *mĕmoendjoet*, ook: worgen met een koord, en opbinden van de vier punten of slippen eens kleeds.

فنجر **pandjar**, ook: voorschot op eene leverancie of op werk.

فنجروال **pandjarawala**, sterrekundige (?) *pĕkĕrdjaän sa'orang pandjarawala. . . . . akoe djadi mālim.* Tjĕrm. Mat. n°. 7 pag. 307. Zie ook *tjakrawala*.

فنجڠ **pandjang**, *roemah* —, hoerhuis; — *hati*, lankmoedig; — *tangan*, diefachtig, lange vingers hebben; — *lidah*, klapachtig, langtongig; — *pikir*, vooruit denken, vooraf goed bedacht; *mĕmandjangkan*, ook: rekken van een rede; *mĕmandjang-mandjangkan bitjara*, het onderzoek eener regtszaak lang doen duren. Hik. Bochtiar. *Bĕrpandjangan*, ten langen laatste, = *lama-kalamaännja*, Mal. Pant. *Sa-*

Digitized by Google

pandjang-pandjang, de geheele lengte, zoolang als het kan.

فنجق **pandjak**, de man, die op de inlandsche muziekbekkens slaat.

فنجم **pindjam**; *mĕmindjam kapadanja*, van hem leenen; *mĕmindjami*. Sadj. Mal.

فنچا **pantja**, 1 SKR. vijf; b. v. *pandawa pantja*, de vijf Pandawa's; *pantja pĕrsada*, de vijf badkameren; *pantja bĕtjara*, een mengsel van vijf, verschillende, welriekende olieën; *pantja logam*, vijf soorten van kostelijk gesteente of metalen, enz.

2. *Pantja radja* en — *diradja*, lijkbaar van een regerend vorst. VDW.

فنچا **poentja** (en niet *pĕntja*), punt, slip, pand, schoot van een kleed, einde van eene pit of flambouw; *poentja soemboe*, uiteinde van de lont. Pĕl. Abd. pag. 57. *Bibaslah ija kaloewar masoek astana radja itoe tiada* فنچا *lagi* (?) Hik. Ab. Tam. Welligt eene fig. uitdrukking. Voor »top" zie *poentjak*.

فنچالغ **pĕntjalang**, handelspraauw met drie masten; gebruikt door de Baweanners.

فنچالق **pĕntjaloek**, soort van toespijs, bereid uit zeer kleine garnalen.

فنچر **pantjar**; ook: plotselinge flikkering; *mĕmantjar soeatoe tjĕhaja*, een glans uitschieten; ook van den bliksem. *Mĕmantjarkan nagĕri*, het rijk in glans doen toenemen, doen schitteren. Hang T. *Pantjaran ajar*, fontein; *bĕrpantjaran*, Sri Rama, pag. 16.

فنچروب **pantja roeba**, digt opeengepakte donkere wolken, waaruit bliksemstralen voortkomen. Mijn schr.

فنچغ **pantjing**, I. is JAV. = *kajil*, MAL. Zie ald.

فنچغ **pantjoeng**; *mĕmantjoeng*, ook: de punten van lansen afhouwen met een zijdgeweer. Hang T.

فنچبچار **pantja bĕtjāra**. Zie bij *pantja*.

فنچق **pĕntjak**; *mĕmĕntjak*, schermen, zwaardvechten; *pĕntjakan*, zwaardedans.

فنچق **pĕntjoek**, welligt *poetjoek*, uitspruitsels, daar deze van sommige planten als groente gegeten worden.

فنچق **poentjak**, top, kruin, ook *pĕmoentjak*, Sj. Ibr. b. Chas. en *kĕmoentjak*. Verder *pĕmoentjak*, ook: een soort van hoofden op Sumatra.

فنچل **pantjil**; *mĕmantjil*, de vingers kruisen, de handen vouwen met gekruiste vingers. Zie ook *sĕngkilang*.

فنچل **pĕntjil**, komt ook voor in de Sadj. Mal.

فنچلوكم **pantjalogam**, vijf soorten van kostelijk gesteente. Mijn schr. Zie ook *pantja*.

فنچورن **pantjawarna** in het MAL. ook: vijfkleurig. Mijn schr.

فندا **pĕnda** (?) *Mĕmakei sĕrba kajin badjoe sĕlindang jang bĕroembei-roembeikan sapoeloeh moetoe dĕngan* فندافون *badjoenja jang kaĕmasan?* Hik. Ab. Tam.

فندائ **pĕndaga**, zie *gĕdaga* en *gĕndaga*.

فندر **pĕndar**; *bĕrpĕndar-pĕndar*, schemeren van de oogen; b. v. *Bagimana soesahnja, sampei bĕrpĕndar-pĕndar mata itoe. — Sĕrta dĕngan panasnja dan bĕrpĕndar-pĕndar.*

فندغ **pandang**; *mĕmandang akan*, zien naar; *mĕmandang sapĕrti*, aanzien voor; — *kasana kamari*, rondkijken; *bĕrpandang moeka*, in het aangezigt zien.

Digitized by Google

فندغ **pĕnding**, een gouden of zilveren ceintuur, bestaande uit eenige beweegbare en meestal gebeeldhouwde platen, *pĕnding bĕrangkap*; — *bĕrakas* en — *djadam* zijn soorten, die in vorm verschillen.

فندغ **pindang**, (Jav. doch ook bij de Maleijers bekend), visch op eene bijzondere wijze bereid; gestoofde visch met veel saus, die op de rijst gegeten wordt.

فندق **pandak** op R. = *pendeḳ*.

فندق **pendek**; *āḳaljang* —, kort van begrip, kortzigtig; *mĕmendeḳkan*, bekorten, bespoedigen.

فندق **pĕndik**, een dom mensch. Mijn schr. Zie *pendeḳ*.

فندق **pondok** is Mal. en Jav.

فندن **pandan**; soorten zijn: — *laoet*, — *poedaḳ*, — *poetih* en — *tikar*. De *pandan poedaḳ* heeft welriekende bladeren. *Pandan tidaḳ tahoe akan doerinja*. Sprw.

فندو **pandoe**, II. loods, loodsman; ook: een baken in zee, omdat die den weg aan de schepen wijst. *Mĕmandoe*, loodsen.

فندومن **pĕndoman**, kompas. [Jav. id. en *dom*, naald.]

فندي **pandei**; — *bĕsi*, ijzersmid. Hang T.

فندي-فندي **poendi-poendi**, ook: blaasje.

فنديكر **pĕndikar**, niet *pĕndikir*.

فنه **pĕnoeh**; *mĕmĕnoehi*, ook: vervullen van een wensch! b. v. *soepaja dipĕnoehinja akan kahĕndaḳ kĕkasihkoe*. Hik. Abd. pag. 5.

فنيو **pĕnnjoe**, soort van zeeschildpad, welks schild niet gebruikt wordt. Het dier, dat het schildpad levert heet *sisiḳ*. [Jav. *pĕnnjoe*, de ware schildpad.]

فو **po**, soort van chineesch kaartspel; *majin* —, dat spel spelen.

فواك **poewaka**, door geesten of monsters bewoond, van een bosch, boom of eiland, en daarom ontoegankelijk; = *angkĕr*, Jav.

فوالم **poewalam**, marmer, albast. Zoo ook M. en R. v. Eijs. Geen »bloedkoralen." Daarvoor heeft men in 't Mal. *mardjan*. In het Tam. *pagèlam*, volgens opgave der Klinganezen. *Maka dasarnja daripada poewalam, dan di-atas dasar poewalam itoe ada tĕrbĕntang pĕrmadani*, de vloer was van marmer en op deze marmeren vloer waren tapijten uitgespreid.

فوان **poewan**, metalen, vorstelijke betelkom. Voor »betelschaal." Zie *tjĕrana*.

فوتر **poetar**; — *baliḳ*, er om heen praten, allerlei uitvlugten zoeken om de waarheid niet te zeggen; *boeroeng poetar*, soort van wilde tortelduif; *mĕmoetar pĕdang*, het zwaard zwaaijen. Sri Rama pag. 92. *Mĕmoetarkan. Poetaran*, ook: haspel, winde. Afgel. van *oetar*. Zie ald. en ook *poesar*.

فوتس **poetoes**; — *harga*, uitgemaakte, allernaaste prijs; — *asa*, wanhoop; — *djiwa* en — *njawa*, den geest geven; — *harap*, ten einde raad, geheel te leur gesteld; — *tèrlintas*, afgebroken en voorbijgegaan. Hang T. *bĕrkapoetoesan*, een einde nemen of hebben; *tiada bĕrkapoetoesan*, eindeloos, in 't oneindige, zonder ophouden.

فوتغ **poeting**; — *bĕlijoeng*, waterhoos. De Maleijers kennen vier soorten van hoozen, als: *poeting bĕlijoeng*, *badei*, *tawoeng* en *sangkajan*. De eerste is trechtervormig, de tweede is als een behaarde kogel die door de lucht

Digitized by Google

giert, de derde laat zich neer als een gordijn en doet het water koken en bruischen, de vierde heeft een langwerpige vorm en giert ook door de lucht. Mijn schr.

فوتق **poetik**, het vruchtbeginsel, de pas wordende vrucht. *Poetik soedah mĕndjadi boenga, Djaroem disimpan mĕndjadi pakoe.* Panton.

فوتو **poetoe**, soort van koekjes als fijne noedels of macaronie; — *majang*, — *kĕring*, — *ĕmas* en — *oerei* zijn soorten. De laatste wordt bereid uit het meel van de *katjang hidjau* in bloemvormen gedrukt.

فوتة **poetah**, soort van zoetwatervisch.

فوتة **poetih**, *poetih sapoetihnja*, zoo wit als het kan. Pěl. Abd. kaMěk. *Mĕndjadi poetih mata*, eene spreekwijze, die aanduidt, dat men van nijd de oogen zóó verdraaid, dat het wit alleen zigtbaar wordt; b. v. *Djika Si Toewah garangannja mĕmbawa titah itoe sahingga poetih mata*, als die Toewah het bevel had overgebragt dan zou men de oogen verdraaid hebben totdat het wit alleen zigtbaar was. Hang T. verkl. van mijn schr. *Mĕmoetihkan*, bleeken van waschgoed.

فوجا **poedja**, komt ook voor in de beteekenis van offeren en van levenwekken, belevendigen door middel van godsdienstige verrigtingen van iets, dat in zichzelf geen leven heeft. *Poedjaän*, heidensch offer.

فوجق **poedjoek** = *boedjoek*. Komt dikwerf voor, zoowel in schrift als in de spreektaal. *Mĕmoedjoek*. Zie *boedjoek*.

فوچت **poetjat**; — *lĕsi*, doodsbleek.

فوچڠ **poetjang**; op R. niet bekend.

فوچڠ **poetjoeng**; ook Riouwsch, zĕevogel, met lange snep en pooten.

فوچق **poetjoek**, ook: een soort van geneesmiddel uit het plantenrijk. — *rĕboeng*, zie ald. — *awoer*, titel van een inlandsch hoofd op Sumatra.

فودي **poedi**, komt soms als een bijzonder edelgesteente voor; b. v. *Dan pĕrmata daripada zamroed, dan jaḳoet dan intan, nilam, poedi dan moetiara*, Tjĕrm. Mat. n°. 6 pag. 272.

فور **poera**, Měn. linnen beursje voor kostbaarheden. P. Dit zou wel hetzelfde kunnen zijn, wat bij Homan Batav. Mal. voorkomt in *oewang boeta poera*, geld dat voor amusementen, aalmoezen enz. bestemd wordt en niet in den handel komt, 't tegenovergestelde van *modal*; Hom.

فورق **porak**; — *pariḳ*, verward, overhoop, in de war; b. v. *mĕndjadi poraḳ-pariḳ nagĕri*, de stad raakte in verwarring; — — *roemah tangga*, huishouden, dat in de war is; *ladangnja sĕrta isinja habis* — — *sakali goes*, zijn land en hetgene er op stond ging ten eenenmale overhoop. Ook *poraḳ pranda*, b. v. *habis poraḳ pranda kasana kamari*, Mal. Zam. pag. 57.

فورن **poeroen**; *roempoet* —, soort van biezen, waarvan men matten maakt.

فورو **poeroe**, de zoogenaamde Javaansche pokken; — *paka* en niet *baka*; — *mala*, de frambozen uitslag; — *sĕmbiliḳ*, aambeijen; — *biawaḳ*, soort van vrucht, — *hajam*, zie bij *katjang*.

فوس **poewas**; *sapoewas-poewas mata mĕmandang*, tot de oogen van het kijken geheel verzadigd zijn. Hik. Ind. Poet. *mĕmoewaskan*, ook: genoe-

Digitized by Google

gen doen, den zin geven, den teugel vieren; b. v. *mĕmoewaskan nafsoenja*, zijne lusten bevredigen; *bĕrpoewas hati*, zooveel als men kan, zooveel dat men er over te vreden is. Hik. Abd. pag. 32.

فوسر **poesar**; *poesaran angin*, wervelwind; — *ajar*, draaikolk, *pĕmoesar*, een bamboezen stokje met een kruisje van onderen, gebruikt om katoen van pitten te zuiveren, door het snel in een met katoen gevulde mand te laten draaijen. *Poesar*, welligt van *oesar* afgel. Zie *oesĕr-oesĕran* bij Homan Batav. Mal. [Jav. *oesĕr-oesĕr*, een kwastje om een pan mede om te vegen.]

فوسڠ **poesing**; *mĕmoesingkan*, doen wenden, doen ronddraaijen; b. v. — *sampan*, de boot doen omdraaijen; *bĕrpoesing sapĕrti gasing jang ligat*, als een tol in de rondte draaijen; *bĕrpoesing-poesing kampoeng*, door de buurten of wijken ronddwalen; *tĕrpoesing bĕrdjalan*, ronddwalen. Sri R. pag. 83. *Kapoesingan boemi*, de rondwenteling der aarde om hare as.

فوسق **poesik**, de naam van eene plaats op Lingga.

فوسو **poesoe**. Op R. niet bekend. Wel *boesoet*. Zie ald.

فوڠت **poengoet**; *poengoet-poengoetan*, ook: opraapsel, Sri R. pag. 157.

فوڠه **pongah**, wel: trotsch, verwaten, maar niet »met streken, listig."

فوفر **poepoer**, een soort van scherp prikkelend smeersel, gemaakt van *kastoeri*-hout, *tĕgari*, droge *kĕnanga*-bloemen, droogen graswortel en rijstemeel, gebruikt tegen rheumatische aandoeningen. [Jav. *parĕm*, id.]

فوفس **poepoes**; geheel en al op, van zaken die weggenomen, of uitgetrokken, of gestolen zijn; schoon op, ook van geld en spijzen; *mĕmoepoeskan*. Zie ook *lokos*.

فوفل **poepoel**; — *agoeng*, de groote pluk.

فوفو **poepoe**; — *jang sakali*, neef of nicht in den eersten graad; — *doewa kali*, in den tweeden graad, enz.

فوفه **poepoeh**; *bĕrpoepoeh*, naar elkander slaan met vlerken en sporen, zooals hanen, op elkander aanvallen; b. v. *doewa tiga kali bĕrpoepoeh itoe, maka alahlah hajam radja Trĕngganoe*. Hang T. *Poepoeh polong angin*, een strontje op de oogen.

فوکت **poekat**, een groot trek- of sleepnet; *sampan* —, visschers-schuit, gebruikt bij het visschen met zulk een net.

فوکس **pokis**, soort van mand, = *saki*.

فوکڠ **poekang**, spookdier, stenops tardigradus.

فوکڠ **pokeng**, staartelooze hoenderen. [Bat. *pongkeng*, V. *toekoeng*.] P.

فوکق **pokok**; *pokoḳ-mĕmokoḳ*, voor de schulden van verschillende personen borg zijn. (Mijn Schr.) Placer des fonds avec intérêt sous la double obligation que contractent vis-à-vis l'un de l'autre le prêteur et l'emprunteur. (Dul. Chrest. Mal.) *Pokoḳ angin*, windvlaag.

فوکل **poekal**, bogt in het lemmer van eene kris of dolk; *kĕris sapoekal*, een kromme kris met één bogt.

فوکو **poekau**, middel door de dieven aangewend om de bewoners van een huis in diepen slaap te brengen, meestal eene bedwelmende berooking. *Mĕmoekau*, dit middel aanwenden; b. v. *pĕn-*

Digitized by Google

tjoeri mèmoekau orang. Abd. schets wrdb. II.

فول **poela**; — *lagi*, nog eens weêr. Zie *lagi.*

فولاگ **poelaga**, = *kèpoelaga.* Zie ald.

فولت **poeloet**, kleefrijst, waarvan twee soorten: — *poetih* en — *hitam.* — *panggang*, soort van versnapering, bereid uit kleefrijst, gekookt met kokosmelk, daarna in bladeren gewikkeld en op het vuur geroost; — *oerap*, id. bereid met geraspte kokosnoot en boontjes in pisangblad gewikkeld; — *bĕrinti*, id. gevuld met geraspte kokosnoot en palmsuiker; — *katjau*, een kooksel van kleefrijst, kokosmelk en suiker door elkander. Zie ook Journ. of the Ind. Arch. 1857, pag. 147.

فولسارى **poelasari**, soort van geneesmiddel uit het plantenrijk, een welriekende wortel, die ook wel onder de *bĕdak* gemengd wordt.

فولڠ **poelang**, I. *mĕmoelangkan*, ook: overdoen, zonder dat daarin het begrip van »teruggeven" ligt; b. v. *dipoelangkan olih bapakoe sĕgala pĕrkakasnja kapadakoe*, Hik. Abd., pag. 45. *Mĕmoelangkan bĕharoe*, iets ouds weder als nieuw opmaken, tot de nieuwheid doen terugkeeren; b. v. *sĕhaja soedah poelangkan bĕharoe barang itoe.*

II. *poelang-poelang*, deksbalken, de balken, waarop het dek van een vaartuig rust.

فولق **poelak**, beter *poela.*

فولڠ **polong**; *poepoeh — angin*, een strontje op het oog. *Sapĕrti polong kĕna sĕmboer.* Sprw. beteek. ginds en her loopen; dit en dat doen omdat men moet, er toe genoodzaakt is. Zie ook *pikat.*

فولن‌ر **poelan-poelan**, niet gaar genoeg, nog hard van korrel, van gekookte rijst; inwendig hard, ongaar van harte. Hang T.

فولهٔ **poelih**, I. ook: wederom een aangenaam gevoel krijgen van iets; b. v. *dan poelihlah ajar mandikoe*, en het badwater werd mij weder aangenaam. Hik. Abd. pag. 16.

II. losjes, van een knoop; *simpoel* —, losse knoop, schuifknoop.

فونت **poenat**, de etterprop uit een gezwel.

فونهٔ **poenah**, op (niet meer voorhanden, verkwist, doorgebragt. Skr. *poenah*, verloren, vernield. vd W. (*Mĕmbĕrikan poenah*, geheel weggeven, wegschenken. Sj. Ibr. b. Chas. *samoewanja* —, allen te zamen, *id.*

فوهن **pohon**, boom, die groote takken uitslaat, tegenover *pokok*, plant zonder die groote takken, zooals de *pisang*, heesters, struiken, enz. *pohon*, niet »onderste gedeelte van den stam eens booms," want dat is *pangkal batang kajoe*, zie *pangkal.*

فها **pĕha**, de dij, volgens Riouwsche uitspraak en schrijfwijze.

فيات **pijatoe**, ook: weesheid, verlatenheid. Sri R. pag. 157.

فيبت **pibat**; *daoen* —, zie *pĕnaga.*

فيت **pijat** moet *pijoet* zijn. Zie ald.

فيتر **pitar** zie *mitar.*

فيترا **pitra**, (Arab.?) soort van schatting, die eens in het jaar aan den priester van de moskee betaald wordt.

فيتق **petak**, ook: tuinbed; *petak kapal*, scheepshut. Hang T. [Jav. id.]

فيتم **pitam**, wel »toevallen," maar niet »stuipen". Zie daarvoor *sawan. Orang pitam*, een dronken of duizelig mensch.

Digitized by Google

فيتة **pitah**; — *lidah*, welsprekend, welbespraakt, glad van de tong. Dikwerf ook *pita*.

فيجت **pidjat**[1], ook meermalen *pitjit*, welligt om het van *pidjat*[2] te onderscheiden. Zie *pitjit*. Verder *pidjatan*, soort van vrucht, die men met de vingers in den mond uitknijpt, soort van *langsat*. (Lansium domesticum.)

فيجر **pidjar**, I. soort van zout, dat tot solderen van goud en zilver en ook als geneesmiddel gebruikt wordt, borax.

فيجق **pidjak**; *matahari tèrpidjaḳ* is 's middags om 12 ure, omdat men dan juist op zijne eigene schaduw trapt. *Pidjaḳ* is = *indjaḳ*; b. v. *dan pidjaḳkan dia sampei mati*; *tèrpidjaḳlah ija sa'eikoer kodoḳ*; *dipidjaḳ-pidjaḳ olih lèmboe*; *bèrpidjaḳ kaki*, met den voet betreden, den voet zetten.

فيچت **pitjit**, zachtjes knijpen, drukken; b. v. *sèraja dipitjitkan djari toewan poetèri*. Hik. Ab. Tam. Zie *pidjat*.

فيچق **pitjak**[1], ook: ingekort; *pitjaḳ hati*, benepen van gemoed. *Pitjaḳ* en *pitjiḳ* zijn dikwerf gelijk van beteekenis. Zie ald.

2. is ook Riouwsch.

فيچق **pitjik**, ook: over den tijd, en *pitjaḳ*[1]; b. v. *karèna sèhaja ini sangatlah kasakitan dan kapitjikan* (كفيچيكن), want ik was zeer in de moeite en in de knel. Mal. brief.

فيچو **pitjoe**, haan van een geweer en niet »slot." *Sèrta dipètiḳ sèhadja pitjoe sènapang itoe*.

فيچي **pitji**, soort van balspel, dat iets gelijkt op het biljardspel, doch op den grond gespeeld wordt.

فيرس **peres** is op R. فارس **paras**. Zie ald.

فيرغ **piring**, schoteltje, bordje. Voor »tafelbord, schotel" zie *pinggan*.

فيرب **pirob**; *daoen* —, (bah. thab.) = *balei adap*. Zie ald.

فيرغ **perang**, ook in het Mal. vaal rood, rossig; *batoe oebin perang*, vaalroode vloersteenen.

فيري **pirei**, I. niet (*piri*), *mèmirei*, tot poeder wrijven.

II. de slaap in een der ledematen, b. v. armen of beenen, verdooving gepaard met een prikkelend gevoel. Zie ook bij *sèmoet*.

فيس **pisa** moet فسا **pĕsa** zijn. Zie ald.

فيس **pijas**, baan, van geweefde stoffen; b. v. *lajar itoe pakei tiga pijas*, dit zeil heeft drie banen, of driemalen de breedte van het zeildoek.

فيسر **pisar** (?); *pisaran*, hier en daar verspreide woningen.

فيسر **peser**, een koperen muntstukje van ½ duit waarde, = Jav. *sigar*.

فيسڠ **pisang**; *bèrtanam pisang*, bananenplanten en ook: op het hoofd staan, zooals de kunstemakers.

فيسو **pisau**; — *sadap*, soort van mes, van een bijzonderen vorm, gebruikt bij het tappen der kokospalmen om de *majang* of bloemkolf een weinig af te snijden. — *tjoekoer*, scheermes.

فيڠت **pingat**; *daoen* —, zie *kètoembit*.

فيڠكر **pengkar** is door C. goed opgegeven.

فيڠن٢ **pingan-pingan**; *daoen* — —, (bah. thab.) zie *djoewang-djoewang*.

فيفا **pipa**, ook: goudsche pijp, Europesche tabakspijp.

فيفا **pepa** of فايف **paepa**, soort van steenpuist op de borst. Men zegt dat als

Digitized by Google

deze naar binnen slaat er *sakit-barah* ontstaat.

فيغت **pipit**, de algemeene naam voor de musch-soorten. — *roemah*, gewone huis- of potmusch, op Java *boeroeng grédja;* — *oeban*, soort van kleinen vogel, zwart met witten kop; — *toeli*, soort van kleinen, geheel zwarten vogel; — *pisang*, soort van vogeltje, dat zoo groen is als een pisangblad.

فيفس **pipis**; *pipisan*, wrijfsteen voor kruiderijen. *Pĕlipisan*, de slapen van het hoofd.

فيكت **pikat**, I. paardevlieg; *sapĕrti pikat kahilangan mata*, als een paardevlieg, die hare oogen verloren heeft. Sprw. Hang T. Zie ook *polong*.

II. **pĕmikat**, vogelaar, vogelvanger. Hik. Bochtiar.

فيكل **pikoel**; *mĕmikoel*, dragen aan een stok over den schouder; — *pĕdang*, een zwaard op den schouder gelegd, even als zulk een stok, dragen.

فيڬت **pegoet**, = فاڬت **pagoet**, zie ald.

فيڬه **pegoeh**, de parel-oester.

فيلت **pelat**, gebrekkig, krom, van spreken, inzonderheid van kleine kinderen. De door C. opgegeven beteekenis is niet goed.

فيلت **peloet**, = *peloer* en *teloer*. Zie ald. [Jav. *pelo*, id.]

فيلس **peloes**, fijn als meel, zeer fijn; *tanah lijat jang peloes*, zeer fijne klei, pijpaarde. Zie *haloes*.

فيلڠ **pilang**, soort van chineesch vaartuig. Mijn schr. »Sloep", kan het niet zijn; want Chin. Mal. en Jav. hebben geen sloepen.

فيلڠ **piling**. Zie *boelang*.

فيلق **pilak**, I. ook: ellendeling.

II. is Jav. Voor het Mal. zie *sĕlĕsĕma*.

فينڠ **pinang**; soorten zijn: — *oengoe*, — *boelan*, — *gading* en — *katjoe*, opgegeven in Hang T. — *wangi*, soort van welriekende betelnoot. *Akar* — *sĕndawa*, soort van geneeskrachtigen wortel, die tegen roodvonk wordt gebruikt. *Pinang-mĕminang*, elkander den betel geven bij het huwelijk; niet »een huwelijk in orde brengen". *Pĕminangan*, betelschaal, ook: *pĕminang*; b. v. *kapak najik pĕminang*. Sprw.

فينف‌ر **pinap-pinap**; *koelit* — —, zie *dĕdap*.

فيو **pijoe**; *boewah* —, soort van vrucht. Pĕl. Abd. p. 52.

فيوت **pijoet**, afstammeling in den 5ᵉⁿ graad. De opvolging is aldus: 1 *anak*, 2 *tjoetjoe*, 3 *tjitji*, 4 *oning-oning*, 5 *pijoet*, 6 *ĕntah-ĕntah*, 7 *ĕmpas-ĕmpasan*. Mijn schr.

فيوس‌ر **pijoes-pijoes**; *daoen* — —, (bah. thab.) Zie bij *lima*.

فيهل **pihil**, krop? *maka kĕna poela pihilnja hajam*. Hang T.

فپاتن **pĕnjaton**; *boenga* —, soort van bloem. (Clerodendron Siphonantus.)

فپف **pĕnjap**; *mĕmĕnjap*, verbergen, wegstoppen, bedekken. Zie *sĕnjap*.

Digitized by Google

ك

كاء **kak**, verkorting van *kakaḳ*. Zie ald.

كابت **kaboet**; *bĕrkaboet-kaboet*, ook: zeer bitter? van bĕrouw; b. v. *doekatjitanja dĕngan sĕsalnja jang bĕrkaboet-kaboet*. Hik. Ab. Tam. en Mal. Zam. pag. 13.

كابت **kabit**, zakkenroller. [JAV. *kadet*, id.]

كابر **kaboer**; — *mata*, een vliesje voor de oogen.

كابس **kaboes**, nevel, mist, donker van de wolken; *kaboes-kaboes*, een dikke, donkere wolk. Hik. Hikmat. *Sakawan awan jang kaboes*, een zwerm donkere wolken. Zie *kaboet*.

كابڠ **kaboeng**, II. Soort van plant, = *aring* III. Zie ald.

كات **kata**; *hĕndaḳ bĕrkata-kata, tiada djoega tĕrkata-kata*, wenschte te spreken, maar kon niet tot spreken komen. Hang T. *Sa'kata*, ook: hetzelfde vertellen als een ander; b. v. *doewa orang itoe sa'kata djoega*, die beide lieden zeiden hetzelfde. *Mĕngata-ngataï*, iets over iemand te zeggen hebben, iemand bebabbelen. Sri Rama pag. 12. *Itakan pĕrkataän*, woordverbinding. Hik. Abd. pag. 47.

كاتڠ **kating**; overal heen, naar alle plaatsen; *mĕngating-ngatingi*, iets overal heenbrengen, heenslepen; b. v. *sĕtanganku dikating-katingi boedaḳ itoe*, mijn zakdoek wordt door dat kind overal heen gesleept. *Mĕmboewang dĕstarnja sakalian bĕrkating-kating*, de hoofddoeken overal neêrwerpen. Hang T. Mogelijk hetzelfde als het JAV. *pating* in: pating djalĕrit en pating pĕlĕntoeng, dat ook als verbum voorkomt; b. v. *mating-matingáké*, op verschillende borden of schotels doen van spijzen om die op te dragen, het eten opdoen.

كاتڤ **katoep**, gesloten, gevouwen van de handen, b. v. *dikatoepnjalah kadoewa tangannja*. Hik. Ab. Tam. Gesloten, gestopt van den mond; b. v. *tĕrkatoep moeloet*, den mond gestopt. *Mĕngatoep pintoe*, de deur sluiten. *Gĕlap katoep*, stikdonker, d. i. zoo donker als in een vertrek, waarvan deur en vensterluiken gesloten zijn. Zie ook *kĕtap*.

كاتق **katak**; — *bĕtoeng*, soort van grooten kikker.

كاتق **katik**, klein, dwergachtig, *orang* —, dwerg; *hajam* —, krielkipje. [JAV. *katé*, id.]

كاتڠ **katoeng**, op R. niet verstaan.

كاتڠ **katang**, soort van betelschaal? — *djoeroeng*, id. R. v. ELIS. *Katang-katang di-atas tjĕrana; Ajar kapoer didalam sĕrahi; Datang toewan jang bidjaksana, Akan pĕnghiboer hati bĕrahi*. Hik. Sĕr. Bajoe.

كاتي **kati**, het honderdste gedeelte van een *pikoel*, = $1\frac{1}{4}$ Amst. pond.

كاتي **katei** 2, beter كاتق **katik**. Zie ald.

كاج **kadja** of كاجي **kadji**? b. v. *Itoe soedah memang* دكاج *olih datoeḳ-datoeḳ?* Mal. Zam., pag. 13.

كاجڠ **kadjang**, I. soort van bouwmateriaal, bestaande uit bladeren van de *pandan-doeri*, tot een vierkant vlak van

Digitized by Google

1½ vadem lang en 1 vadem breed, aaneen geregen en in tweeën gevouwen gebruikt tot bedekking van daken en wanden, bootjes enz. *Kadjang roengkoep*, een zonnetent op eene sloep, mits zij schuins toeloopt. *Kadjang samir*, zie *samir*. *Kadjang parang*, soort van korten houwer, hakmes, korte sabel, hartsvanger. *Kartas sa'kadjang*, één vel papier van 4 pag. fol. *kadjang* genoemd, omdat het als die matten in tweeën gevouwen is.

II. moet *kĕdang* en *mĕngĕdangkan* of *pandjang* en *mĕmandjangkan* zijn. Zie ald.

كاچ **katja**, I. glas; — *poeri*, soort van witte bloemen. *Katja-katja*, het staan van tranen in de oogen, b. v. *maka matanja moelaï katja-katja*, zij kreeg tranen in de oogen. *Katja-piring*, soort van witte, welriekende bloem. BATAV.

II. het bovenste, tevens middelste gedeelte van een troon met trappen of treden, het bovenste gedeelte van eene *gĕrei*. Zie de fig. ald. Het middelste en hoogste gedeelte van een fort; de versierselen midden, bovenop een kastje aangebragt.

كاچغ **katjang**; — *poeroe hajam*, soort van zeer lange boonen, die als groente gegeten worden. — *botor*, — *kalora*, — *parang*, — *ĕmas*, zijn verschillende soorten van boonen, die gegeten worden.

كاچف **katjip**, ook: de schaar, waarmede men plaatijzer en blik doorsnijdt. *Mĕngatjip*, — *kan*, — *i*.

كاچق **katjak**, een weinig trotsch van uiterlijk voorkomen, maar niet in eene kwade beteekenis. (Mijn schr.) Ook van gebouwen gebruikt. Voor »verwaand en hoogmoedig" zie *sombong* en *soengar*. [JAV. *kotjak*, trotsch, verwaand.]

كاچق **katjoek** moet zijn كاچو **katjau** of كاچوٗ **katjauk**; *Mĕngatjau*, ook: dooreen roeren, omroeren van spijzen. *Katjau beloek*, verward door elkander, verward en van zijne plaats; *maka tiadalah bolih sakali-kali bilik itoe diboewatnja katjau beloek*. Abd. schets wrdb. *Katjau biliau*, veel leven, bereddering, rumoer. *Katjau beloet*, verward en verradelijk; b. v. *bangsa jang katjau beloet*. *Katjaukan*, verwarring.

كار **kara**, wordt ook in het MAL. voornamelijk in zamenstellingen gebruikt, doch de beteekenis is zeer moeijelijk op te geven; b. v. *pikir jang kara*, Nas. R. Ali; *toeboeh sabatang kara*, één ligchaam; *ĕmas sa'kara*. Sj. Ibr. b. Chas. *tjindei kara*, Sadj. Mal.

كارت **karoet**, verward, in verwarring, in verlegenheid; *karoet-meroet*, ginds en her geslingerd van het hart, verstrooid, verward; b. v. *Pĕrkara jang djahat djangan ditoeroet; Djangan mĕndjadi karoet meroet*. Ook bij C. te vinden. [JAV. *morat-marit*, id.]

كارس **karas**, II. *Poelau* —, de naam van een eiland in den Riouw-Archipel.

كارغ **karang**, I. *isi karang*, allerlei schelpdieren, die men op de klippen vindt, zooals oesters, mosselen, aliekruiken, enz. *orang pĕkarangan*? Hang T. [JAV. *wong pĕkarangan*, lieden, die binnen de karangmuren van een erf werken.] *pĕkarangan* en *karang-karangan* van het wrdb. moeten *pĕkĕrangan* en *kĕrang-kĕrangan* zijn, van *kĕrang*. Zie ald.

II. *karangan*, minder de kas als zoo-

Digitized by Google

danig dan wel het bloemwerk; — *boenga*, bloemkrans, tuiltje.

V. Soort van venerische ziekte.

كارف **karap**, weefgetouw, bestaande uit acht ronde stokken met touwtjes bespannen. Voor pedaal zie *sandoeng* en *tangga*.

كارن **karĕna**. Soms ook wel verbonden met *moela*, b. v. *dĕngan tiada moela karĕnanja*, zonder oorzaak of reden.

كارن **karoen**, oudheden, die in den grond gevonden worden, zooals potten, gouden en zilveren versierselen enz.

كارو **karau**, I. *mĕngarau*, beroeren, roeren met iets, b. v. met de handen of de voeten of een lepel in eene vloeistof, zoodat die troebel wordt. *Bĕrkarau minjaḳ panas* is door M. goed opgegeven.

II. vervalt, daar het alleen in die beteekenis kan gebruikt worden als het touw in het water ligt en men, door er aan te trekken, daardoor het water beroert, troebel maakt.

كارو٢ **karoe-karoe**, soort van lang en dun torretje dat 's avonds rondvliegt.

كارو٢ **karah-karah**, de groote ringen van een zeil, die om den mast loopen, b. v. van een bezaan-zeil.

كارى **karih**; *mèngarih*, omroeren, b. v. van boonen, erwten, gekookte rijst in eene pot. Ook in Sri Rama, pag. 130.

كاس **kasa**, II. zie خاص.

كاسب **kasĭb**, verb. van het Jav. *kásèp*, over den tijd, te laat. Wordt dikwerf gebruikt, ook in geschriften, b. v. Hik. Hang T. waar het ook كاسف gespeld wordt.

كاست **kasoet**, I. ook: schoenen, zooals de Europeanen dragen.

كاسر **kasar**; *mĕngasar-ngasarkan*, grof, ruw behandelen; b. v. *djanganlah kamoe sakalian kasar-kasarkan orang itoe*, Hang T.

كاسر **kasoer** is Jav. Voor het Mal. Zie *tilam* en *katil*.

كاسف **kasap**, II. soort van scheepsbediening, schieman en bottelier vereenigd in één persoon, zooals dit de gewoonte is op schepen, die in handen van inlanders zijn gekomen en voor de kustvaart gebruikt worden.

كاسن **kasan** moet كسن **kĕsan** zijn.

كاسو **kasau**; — *djantan*, de daksparren, waarop de *kajoe pandjang*, d. z. de balken die verticaal onder een dak doorloopen, komen te liggen; — *bĕtina*, de daksparren die op de *kajoe pandjang* rusten; — *taboerahan*, de hanebalken.

كاسه **kasih**; *tindih* —, zie bij *djahit*; *mènaroeh kasih akan*, liefhebben, genegen zijn; *kèkasihan*, vriendschap.

كاسي **kasei** (niet كاسي), welriekende zalf, smeersel; *minjaḳ* —, verschillende soorten van welriekende olie onder elkander; *siram bĕrkasei*, water, waarin allerlei reukwerk gedaan is, over het hoofd uitgieten, dit heeft plaats bij plegtige gelegenheden, b. v. bij krooning van vorsten, aanstelling van een hoofdpriester, bij het huwelijksfeest aan bruid en bruidegom. *Mĕngasei*, — *kan*, *pèrkaseijan*. *Maka ija pĕrgi mandi bĕrlimau dan bĕrlangir bĕrkasei*. Hang T.

كافت **kapat** is op R. *pasoeḳ*. Zie ald.

كافت **kapit** is door C. goed opgegeven; vooral: een getrouwe makker.

كافر **kapar**, I. *mèngaparkan lajar*, de zeilen losmaken.

Digitized by Google

III. uiltje, nachtvlinder, mot. *Sapĕrti tjĕtjaḳ makan kapar.* Sprw. [Jav. id.]

كافر **kapoer**; — *wolanda*, krijt; — *masaḳ*, metselkalk; *pĕkapoeran*, kalkbranderij. *Sa'kapoer sirih lamanja*, eene tijdsbepaling, namelijk zoolang als iemand over een betelpruimpje kaauwt, ongeveer een paar minuten.

3. *kapoer tohori* als Japansche kamfer niet bekend. Zal welligt *kapoer toehoer*, ongebluschte kalk moeten zijn. Zie *toehoer*.

كافري **kapri**? *koebis* —, soort van kool. Zie *koebis*. Welligt hetzelfde als ons kapper in kappertjes-kool.

كافس **kapis**, soort van zeer plat tweeschalig schelpdier, waarvan twee soorten bestaan, de gladde, ronde, ook: *kapis Siam* genoemd, die in de Ambonsche zee te huis is en van boven rood, van onderen wit gekleurd is en dezen vorm heeft en de geribde, die men in den Riouw-archipel vindt en er aldus uitziet .

كافڤ **kapoeng** (?); *dèstar bĕrkapoeng-kapoeng*, soort van hoofddoek met gouden versierselen, zooals door een bruidegom en door pas aangestelde mindere hoofden wordt gedragen. Welligt *kĕpoeng*. Zie ald.

كافق **kapaḳ**; *kapaḳ najik pĕminang*, Sprw. de bijl klimt op het sirih-presenteerblad. Wordt gezegd van iemand, die van arm in eens rijk wordt en daardoor zeer hoogmoedig is.

كاڤه **kapah**; *tĕrkapah-kapah*, confus van schrik, zoodat men niet weet wat men doet; ook: snakken, snikken, hijgen van een stervende; b. v. *tĕrkapah-kapah hĕndaḳ poetoes njawanja.*

كافي **kapi**, hijschblok. *Pĕtjah kapi pŏetoes soewadji*, Sprw. Zie Bijdr. T. L. en Vlkk. 3e volgr. dl. I. pag. 85. *Tĕrkapi*, opgetrokken van de beenen of pooten zoodat men ze niet neêr kan zetten, b. v. *kakinja jang dihadapan tĕrkapi-kapi*; Sadj. Mal.

كاكي **kaki**; ook gebruikt als benoemend telwoord voor geopende bloemen, terwijl *koentoem* meer voor ongeopende als zoodanig gebezigd wordt; mijn Schr. b. v. *ada sakaki boenga jang kĕmbang*. Mal. Panton. *kaki tembok*, steenen grondslag, fondament; ook fig. voor een geschrift; — *langit*, horizont, gezigteinder; — *dijan*, kandelaar, koperen of houten voet voor een Maleisch lampje; *boeroeng* — —, soort van trekvogel, zooals onze kiviet, die bij zwermen tegen den regentijd vliegt en gegeten wordt, = Jav. *manoek tĕrik*.

كاكس **kakas**, I. is door C. goed opgegeven. *Mĕngakas*, dwingen, dringen, streng behandelen; b. v. *hĕndaḳlah dikakas orang itoe*. Dul. Chrest. Mal. pag. ١٧.

كاكق **kakak**, I. Op Sing. alleen van oudere zuster gebezigd en *abang* alleen van oudere broeder.

II. *mĕngakaḳ*, kakelen der kippen. [Jav. *bĕtok-bĕtok*, id.] Zie ook *koekoeḳ*.

كال **kala**, I. Voeg bij: *mana kala*, op welken tijd; *tatkala*, op dien tijd, te dier tijde, als, toen; *sĕdĕkala*, voordurend; *sadiakala*, ten allen tijde; *tiada bĕrkala*, zonder vasten tijd, d. i. steeds, voortdurend; *apakala*, op welken tijd, op wat voor een tijd.

II. niet »schorpioen", maar = III. strik, net en = Skr. list; hiervan *kaladjĕng-*

Digitized by Google

king, schorpioen (het beest), zie *toengking*; *kala-lawar*, vledermuis; *kala katau*, vliegende witte mieren in den paartijd; en het Jav. *klabang*, duizendpoot als zamengesteld uit *kala* en *abang*, rood, dus: roode strik.

كالس **kalis**, I. niet naar vermaningen willen luisteren.

II. afschillen, afgeschild; b. v. *di-ambilnja timoen itoe dikalisnja; sambil mĕngalis timoen sakĕrat itoe*. Hang T. Ook op R. en Sing. bekend. Ook: dof, niet glimmend van goud, doordat het geschaafd is. Sj. Ibr. b. Chas.

كالغ **kalang**, steunpunt, zwaartepunt van een last.

كالغ ر **kaling-kaling** = *kolang-kaling*. Zie ald. Komt voor Hik. Radja ر Pasei, pag. 11. b. v. *Maka dilihatnja pĕnoeh dalam boeboe itoe* كالغ ر, en door hem werd gezien dat de fuik vol *aren*-vruchten was.

كالغ **kaloeng**; *mĕngaloengkan*, iemand een halsketen omdoen.

كالق **kaloek**, de schetslijnen van eene teekening, schets; *mĕngaloek*, schetsen. (Mijn schr.) Verder gevonden: *bĕrboenga ĕmas, awan bĕrkaloek*, met gouden bloemen door wolken omgeven? Sj. Ibr. b. Chas, *bĕrawan larat, toelis bĕrkaloek*, met verspreide wolken in schets geteekend, *id.*

كالة **kalah**, II. Zie *alah*.

كالي **kali**; *sakali goes*, allen te zamen, gezamenlijk, in eens, op eenmaal; *sama sakali*, geheel en al; *samoewa sakali*, alles in eens; *sa'kali ta'sakali*, den een of anderen keer; *sakali ta'*, *sakali ija*, den eenen keer niet, den anderen keer wel; *sakalian*, zie de aanteekening op *sĕgala*.

كامو **kamoe**, wordt ook voor 2e pers. enk. gebruikt, o. a. Sri Rama, pag. 133. Ook in de spreektaal.

كامي **kami**, wordt ook voor 1e pers. enkelvoud gebruikt, b. v. De Holl. bloemlezing, pag. ١٨ en anderen. Ook in de spreektaal. Dat *kami* den toegesproken persoon uitsluit, is zeer te betwijfelen, daar het dikwerf aangetroffen wordt daar, waar de aangesproken persoon is ingesloten.

كان **kana** (?); *gĕlang kana*, soort van armband, bestaande uit goud en bloedkoralen, om den anderen aangeregen, meestal door kinderen gedragen. Ook een zeer groote gouden armband, bestaande uit 10 of 11 geledingen en reikende van den pols tot aan den elleboog, gedragen door volwassenen.

كانق ر **kanak-kanak**, kleine kinderen, van de geboorte totdat zij *boedak* kunnen genoemd worden, d. i. tot den leeftijd van een paar jaren. In de beteekenis van »naar een kind gelijkend" is het mij nooit voorgekomen.

كانن **kanan**; *kanankan*, regts laten liggen; b. v. *Maka kami kanan kanlah Adan*, wij nu lieten Aden regts liggen. Pĕl. Abd. ka Mĕkah.

كاوت **kawoet**, zie **gawoet**.

كاوغ **kawang**, soort van boom. *Sĕkawang*, de naam van eene plaats in de Wester-afdeeling van Borneo, (Europ. verb. *Singkawang*).

كاون **kawan**; *sakawan awan jang kaboes*, een drift donkere wolken; *mĕngawani*, iets of iemand vergezellen, b. v. *lalatnja soedah mĕndjadi koembang, dimana bolih ija dipanggil lagi, tĕrbangnja siapa mĕngawani*, de vlieg

Digitized by Google

is reeds een *koembang* geworden; waar kan zij teruggeroepen worden? wie kan haar in hare vlugt vergezellen? Hik. Si Misk. pag. 103.

كاوف **kaoep**, *mĕngaoep*, met de handen de aarde loskrabben en opscheppen; b. v. *dikaoepnja tanah itoe*, *dimasoekkan kadalam soeatoe timba*, hij schepte de aarde met zijne handen op en deed ze in een aker. Zie راوف.

كاوه **kawah**, soort van zeer groote, ijzeren pannen zonder deksel, zooals b.v. de suikerpannen en die, waarin men *gambir* kookt. [JAV. id.]

كاي **kaja**; *mĕngajakan*, verrijken; *kaja poenggal*, soort van waterachtig gezwel, waterwen. Zie *kajap*.

كايت **kajit**; *daoen kajit-kajit*, soort van bladeren met haakdoornen als onze klissen, die tegen eene soort van bezetenheid (*dirasoek polong*) gebruikt worden.

كاير **kajar**, de narcotische smaak van tabak, doornappel, enz.

كايس **kajis**; *mĕngajis*, krabben, voornamelijk met de klaauwen in den grond, zooals de hoenders. Meestal verdubb.

كايف **kajap**, soort van ziekte, zwelling der ledematen; — *toenggal*, zwelling der voeten; — *barah*, zwelling der borst; — *bĕtoel*, zwelling van het hoofd; — *bakoen*, zwelling der dijen.

كايل **kajil**; — *toenda*, welligt eene lange vischlijn met vele haken; b. v. *Maka radja Ahmad .... bĕrmajin lajang-lajang .... talinja tali kajil-toenda jang bĕsar*, Sadj. Mal.

كاين **kajin**; — *tjĕmar*, vaatdoek; ook: menstrua = het ARAB. حَيْض; — *panas*, wollen stof, baai, flanel; — *rami*, linnen; — *kasa*, mousselin; — *tjina*, nangkinstof; — *mĕntah*, ongebleekt katoen; — *bĕlatjoe*, keper of dril, ENG. drillings; — *badjoe*, onder en bovenkleed, zooals bij ons: jas en broek of jak en rok; *kajin-kajinan*, lapjes, vodjes; *kajin sahĕlei*, een afgepast stuk doek, een baan, een kleed; — *sa'kajoe* (niet »*kajoeh*"), een geheel stuk of rol van linnen, katoen, laken, zijde etc., waaraan niets ontbreekt. Zoo genoemd omdat al deze stoffen meest op een hout of plankje gewonden zijn.

كايو **kajoe**; *kajoe-kajoeän*, allerhande soort van groote boomen. Sri Rama pag. 85. In de uitspraak en in schrift dikwerf كايوكاين *kajoe-kajan*. *Kajoe manis* is zoethout, geen »kaneel". Hiervoor *kajoe manis seilan*.

كايه **kajoeh**, I. moet *kajoe* zijn. Zie bij *kajin*.

II. *mĕngajoeh*, pagaaijen, met schepriemen een boot voortstuwen; *pĕngajoeh*, schepriem, pagaai. Voor lange roeiriem. Zie *dajoeng*.

كبباغن **kababangan**; Zie *babang*.

كبس **kĕbas**, I. ook: verstijving, verstijfdheid.

II. *mĕngĕbas*, zwiepen, heen en weêr slaan, kwispelen, ook: afkloppen, afslaan, b. v. stof of vuil van de kleêren. *Dikĕbaskannja badjoenja*, hij sloeg zijn baadje af. *Kĕbas eikoer*, kwikstaartje, soort van vogel. Zie ook *kibas*.

كبق **kĕbok** is door C. goed opgegeven. Komt ook voor in de Sadj. Mal.

كبم **kĕbam** is op R. *kĕtap*. Zie ald. en ook *gĕtam*.

كبن **kĕban**, op R. niet bekend. Wel *kĕtoek*. Zie ald.

كبن **kĕbon** is ook MAL. en niet = *ta-*

Digitized by Google

man. Het eerste is tuin, groentetuin, bloementuin, het tweede hof; b. v. *kĕbon sajoeran*, groentetuin, *taman firdoes*, de hof van Eden, het Paradijs.

كبولي **kaboeli.** Volgens anderen خبولي **chaboeli**; *nasi* —, zacht gekookte rijst.

كبيري **kĕbiri**; *hajam* —, kapoen.

كبه **kĕbah**, geheel in 't zweet, uitbreken van het zweet aan alle kanten. [Jav. *gobjos*, id.]

كتافڠ **kĕtapang**, soort van grooten boom, waaraan noten groeijen en van welks hout men *gambang's* vervaardigt.

كتر **kĕtar**, 2 wrang, wrangheid. [Jav. *gĕtar*, id.]

كتر **kĕtoer**, koperen vaas om in te spuwen, koperen kwispedoor. Komt ook voor in Sj. Ibr. b. Chas. Zie كتور.

كترام **kĕtarama**, soort van muziek-instrument, maar welk? Komt voor in Sri Rama pag. 3.

كتف **kĕtap**; *mĕngĕtap*, bijten op de lippen. Zie *kĕbam* en *gĕtam*.

كتڠ **kĕtang**; *daoen kĕtang-kĕtang*, soort van boompje met klein blad en gele bloempjes. De bladeren worden als geneesmiddel tegen hoest gebruikt. (bah. thab. *daoen tĕmpampang*.)

كتق (?) b. v. *Maka boeloe anak kambing itoe* برکتق *rapat dĕngan koelitnja*. Tjĕrm. Mat. n° 5 pag. 154. Welligt *kĕtoek*. Zie het volgende woord.

كتق **kĕtoek**, I. *bĕrkĕtoek*, opgerold als eene slang, in elkander gekruld; b. v. *Bĕrkĕtoek boekannja tĕdoeng mĕlansoer boekannja oelar*. Zie Mal. Raadsels n°. 26.

II. kist van boomschors, waarin men rijst bewaart.

كتق **kĕtok**, I. ook: kloppen, b. v. op de deur. *Pĕngĕtok*, hamer, klopper. *Kĕtok mĕtik*, van alles een beetje koopen. Zie ook *pĕtik*.

كتق **kĕtik**, de voelsprieten van een inktvisch.

كتك **kĕtik** (?) b. v. *Sabarang lakoe samoewanja tjantik Bawab pon soeka tĕrkĕtik-kĕtik* تركتيك? Sj. Ibr. b. Chas.

كتم **kĕtam** 1, schaaf; — *pijan*, schaaf voor lijstwerk, — *tikoes*, id. doch zeer klein; — *pandjang*, reeschaaf; — *pasir*, soort van krabbetje met ééne schaar, dat in den modder van het strand leeft.

2. *mĕngĕtam*, de aren afsnijden tegen een plankje met een soort van mesje, *pĕngĕtam* genoemd. Zie *toewei*.

كتمبت **kĕtoembit**, soort van kleine geneeskrachtige bladeren, die voor inspuiting tegen oorpijn gebruikt worden. (bah. thab. *daoen pingat*.)

كتوڤت **kĕtoepat**. Zie daarover T. v. Neerl. Indie, Julij 1868 pag. 85. *Kĕtoepat lĕpat*, een bijzondere soort van *kĕtoepat*. *Bĕlah kĕtoepat*, de ruiten van een lappen- of bedelaarsdeken. [Jav. id.]

كتوڤڠ **kĕtopong**; — *kilah*, een helm in den vorm van een *kilah*-hoornschelp, die er aldus uitziet . Hang T.

كتول **kĕtola**, I. soort van groene, geribde vrucht, iets gelijkende op komkommer, gebruikt voor groente. Soorten zijn: *kĕtola bĕtoel*, — *balimbing*, enz. [Jav. *gambas*, id.]

II. Wraak, vergelding.

كتي **kati**. Welligt beter كاتي, volgens de uitspraak en om het van *kĕti* en *kĕtei* te onderscheiden. Zie *lima*.

Digitized by Google

كتي **kětei**, ballen, die bij een zeker spel worden gebruikt; b. v. *sapĕrti anaḳ kètei roepanja bĕrgoelingan dităngah padang*, zij (de afgeslagen koppen der gesneuvelden) rolden midden over de vlakte als speelballen, M. Wordt op R. en Sing. niet verstaan. Komt voor in de Hik. Moeh. Chan. en in de Si Miskin, pag. 135.

كتي **kĕti**, honderd-duizend-tal; *saḳĕti*, een honderd-duizend.

كتيتر **kĕtitir**; *boeroeng* —, soort van zangvogel, van kleur donkerbruin gestippeld, van grootte iets kleiner dan een kanarievogel.

كتيرة **kĕtirah** (?) soort van bladeren, maar welke? b. v. *giginja sapĕrti boenga sri-gading*, *bibirnja sapĕrti daoen kètirah*. Sadj. Mal.

كتيك **kĕtika**; — *lima* en — *toedjoeh* zijn benamingen voor eene soort van waarzeggerij, vroeger bij de Maleijers in algemeen gebruik, waarbij figuren van een tijger, kikker, olifant, slang, draak, visch, enz. werden gebezigd. Die dieren vertegenwoordigden elk een gedeelte van den dag, terwijl hunne ledematen van nommers waren voorzien. Door middel van deze figuren maakte men moeijelijke zaken uit; zooals de plaats van gestolen goederen, de persoon van den dief, enz. b. v. *Maka Laksamana pon mĕmboeka kètika lima laloe dibilangnja kètika itoe*. Hik. Hang T. Hierbij is *waḳtoe ikan*, 's morgens van 6—7 ure; — *harimau*, van 9—10, — *naga*, van 11—12; — *oelar*, 12 ure 's middags; — *kataḳ*, 's middags 3 ure; — *gadjah*, 5 ure, enz. Van deze tijden is *waḳtoe harimau* zeer goed voor twistgedingen en regtszaken, — *naga*, een gunstig tijdstip om menschen te bezoeken, — *oelar* een zeer ongelegen tijd om iemand zijne opwachting te maken, omdat dan de meeste menschen hongerig en knorrig zijn, — *kataḳ* al even ongeschikt omdat alle menschen en dieren dan afgemat zijn van de hitte, enz.

كتيل **kĕtela** is Jav. = كليدق **kĕledik**, Mal. Zie ald.

كتيلغ **koetilang** is Jav. = *boeroeng nilam*, Mal. Zie ald.

كجغ **kĕdjang**, ook: uitrekken, zooals een slaperig of lusteloos mensch.

كجي **kĕdji**; **mĕngĕdjikan**, verachten, geringschatten, verguizen. Ook *mĕngèdjingĕdji*, Hik. Abd. pag. 38.

كچاي **kĕtjapi**, ook de naam van eene plant.

كچف **kĕtjap**; *mĕngètjap*, proeven, smaken. [Jav. *itjip*, id.]

كچف **kĕtjoep**, kus, zoen; *mĕngètjoepi*, iets kussen, zoenen, b. v. *Maka Toen Toewah pon tĕrsènnjoem sĕraja dikètjoepinja* (دكچوفين) *akan poestakanja itoe*, en Toen Toewah glimlachte, terwijl hij zijn wigchelboek kuste, Hang T. Wordt ook door C. opgegeven.

كچل **kĕtjil**; *bĕrkètjil-kètjilan*, van klein af, van der jeugd af aan; b. v. *bĕrkètjil-kètjilan lima bĕrsaudara tiada bĕrtjĕrei barang sahari*, van klein af zijn wij vijf gebroeders geen dag van elkander gescheiden geweest. Hang T. *kètjilkan hati*, tarten, sarren, tergen. *Kètjil*, *kètjiḳ*, *kètji's* en *kètjit* leidt vdW. af van het Skr. *kintjit*, een weinigje.

كچمبة **kĕtjambah**, uitgeloopen van zaden, erwten, boonen, enz. *katjang* —, uitgeloopen boontjes, die men daartoe vooraf in het water heeft gelegd.

كچوالي **kĕtjoewali**, bij Abd. komt het

Digitized by Google

ook voor als: inzonderheid, voornamelijk (!) b. v. *kĕtjoewali ḥal radja Malajoe*, *kabanjakan jang tiada tahoe mĕmbatja soerat*, inzonderheid de Maleische vorsten, waarvan de meesten geen schrift kunnen lezen. Pĕl. Abd. pag. 68. *Sĕbab koedĕngar dan koelihat kĕtjoewalinja kabanjakan poela orang jang mĕngakoe dirinja pada zamān ini pandei.* Hik. Abd. pag. 3. *Kĕtjoewali sapĕrti kabanjakan radja-radja dan orang bĕsar-bĕsar Malajoe mĕmboroskan oewangnja dalam sĕgala pĕrkara jang mĕnggalakkan nafsoenja.* Abd. Tjĕrm. Mata n°. 2, pag. 103. Bij anderen in deze beteekenis niet aangetroffen. *Kĕtjoewalikan*, uitzonderen.

كچت **kĕtjoet**, in de opgegeven beteekenis is het Jav. Voor het Mal. zie *kĕtar*. De bet. van *kĕtjoet* in het Mal. is: gekrompen, in den groei belemmerd. Ook te R. en Sing.

كچق **kĕtjik**; [1] *mĕngĕtjikkan*, fijnmaken, fijnsnijden. *Kĕtjik*, ook gebruikt als eigennaam: *Si Kĕtjik* = *Si Kĕtjil*. 2. is goed opgegeven. Zie ook *letjik*.

كچيرا **kĕtjiwa**, meestal gebruikt in de beteekenis van: botvangen, een koopje snappen, misloopen, beschaamd uitkomen; b. v. *djangan di-achirat kita bĕrolih kĕtjiwa*, dat wij hiernamaals niet beschaamd mogen uitkomen.

كدا **kĕda**, II. soort van zwarte, aarden, verglaasde potjes, die uit China worden aangevoerd. Komt ook voor in de Sj. Ibr. b. Chas. [Jav. id.]

كداوغ **kĕdaoeng**, soort van grooten boom, welks zaden, *bidji kĕdaoeng*, in de geneeskunde gebruikt worden.

كدت **kĕdoet**, glad, effen, niet met plooijen, van naaiwerk.

كدرغ **kĕdĕrang**, hier in te vullen wat op كودرغ staat.

كدغ **kĕdang**; *mĕngĕdangkan tangan*, de hand dreigend opheffen bij een gevecht of wapendans; — *toembaḳ*, de pieken in de hoogte steken. Hang T.

كدق **kĕdik**; *mĕngĕdiḳ*, een weinig naar achteren hellend van zitten; *doedoeḳ* —, een weinig achterover zitten.

كدق **kĕdoek**, soort van geneeskrachtige plant, welks bladeren er als *sirih*-bladeren uitzien.

كدكق **kĕdĕkik**, soort van groenachtig zout, dat tegen ziekten der tanden gebruikt wordt.

كدل **kĕdal**, melaatschheid; — *andjing*, = *oentoet*. Zie ald. en Mal. leesb. n°. 7, pag. ٢. reg. 5 v. o.

كدل **kĕdoel**, een bal van hout of hoorn, gebruikt bij het *djing*-spel.

كدمبق **kĕdombak**, soort van boschboom met oneetbare vruchten.

كدندغ **kĕdondong**; de vrucht er van is eetbaar, groen, langwerpig rond, ter grootte van een wijnpeer, zonder pit en zoet van smaak als de *mangga*. Op R. bekend doch als Jav. Voor het Mal. geeft men op *rĕpat*. Zie ald.

كدي **kĕdi**, er anders uitzien dan de sekse waartoe men behoort, b. v. eene vrouw die er als een man uitziet en omgekeerd. Mijn Schr. Volgens de Sj. Ibr. b. Chas. *kĕdiḳ*; b. v. *Laloe bĕrkata si Bongkoḳ* كديق, *Lĕmah lambat ija mĕnjĕlidiḳ*. Zie *kĕdiḳ*.

كرا **kĕra**, soort van langstaartigen aap en niet »de algemeene benaming voor aap." *Poelau* —, de naam van een eilandje bij *Poelau Pinang*, bewoond door Mal. visschers.

Digitized by Google

كراكه **kĕrakah**, soort van vaartuig, welligt ons kraak. *Maka dibĕri radja Portugal ĕmpat boewah kapal kĕrakah jang bĕsar, lima boewah galei pandjang.* Sadj. Mal.

كراوغ **kĕrawang**, ook: beursje, breiwerk; *bĕrkĕrawang*, ook: met breiwerk en gevlochten, van bloemen. Pĕl. Abd., pag. 54. *Kĕrawang sĕtagi?* b. v. *Bĕrtoelis awan tjara fringgi, Awan sĕlimpat kĕrawang sĕtagi.* Sj. Ibr. b. Chas.

كربو **kĕrbau**; *Sapĕrti kĕrbau tjoetjoek hidoeng*, Sprw. *Djika kĕrbau dipĕgang orang talinja; Djika manoesia dipĕgang moeloetnja.* Sprw. *Kĕrbau poenja soesoe, sapi poenja nama.* Sprw.

كربي **kĕrbei** op R. niet bekend.

كرت **kĕrat**; *sakĕrat*, een afgesneden stuk of brok; *doewa kĕrat timah*, twee stukken lood; *mĕngĕrat*, ook: afnemen, bij het kaartspel; *mĕngĕratkan*, afhakken, afsnijden. (Skr. *krĕt*, snijden, afsnijden. vdW.)

كرتساري **kartasari**, soort van bloem.

كرتق **kĕrtak**, I. = *gĕrtak*. *Kĕrtakmĕrtik*, het geluid van vele voeten op den grond. Zie *gĕrtak*.

II. het knarsen op de tanden. Jav. *kĕrot*, id.] Zie *gĕrtak*.

كرتم **kĕrtam** op R. niet bekend.

كرتوت **kĕrĕtoet** moet *kĕroet* zijn. Zie ald. en ook *kĕretoet*.

كرج **kĕrdja**; *mĕngĕrdjakan*, iets werken, voor iemand werken, in iemands dienst zijn, beschikkingen voor een feest maken, uit de voeten helpen; d. i. stilletjes omhals brengen; b. v. *Djika anakda mĕngĕrdjakan radja*, als mijn zoon voor den vorst werkt, d. i. in 's Konings dienst is; *karĕna kita sama mĕngĕrdjakan radja*, want wij zijn op dezelfde wijze in 's konings dienst. Hang T. *Akan sa'karang datoek Bĕndahara sabitjara dĕngan Nina Soera Diwana, toewanhamba hĕndak dikĕrdjakannja*, en op dit oogenblik spant de schatbewaarder zamen met N. S. D. om Uwe Majesteit uit de voeten te helpen. Sadj. Mal. *Mĕngĕrdjakan amar Allah*, de geboden Gods volbrengen, een afgezonderd, godgeheiligd leven leiden. Hang T. [vdW. leidt het af van Skr. *krĕtjā*, handeling, daad.]

كردل **kĕrĕdil**, dwergachtig, in den groei gestuit, achterlijk in het groeijen, niet tot den vereischten wasdom kunnen komen, voornamelijk van menschen.

كرس **kĕras**; — *kapala*, koppig, stijfhoofdig; *mĕngĕraskan*, ook: het met iets naauw nemen; b. v. *agama jang dikĕraskannja*, met de godsdienst namen zij het naauw. Pĕl. Abd., pag. 84. *Bĕrkĕras-kĕrasan*, met elkander worstelen, beproeven wie de sterkste is; *boewah kĕras* is Mal. en *kĕmiri* Jav.

كرسغ **korsang**, I. aldus op Sing. en Mal. = *krongsang* op R.

II. spit, braadspit.

كرغ **kĕrang**, I. soorten zijn: — *bĕtoel*, — *boeroeng* en — *boeloe*; *kĕrangkĕrangan*, allerlei schelpdieren; *pĕkĕrangan*, al de schelpdieren, het schelpgedierte, alles wat tot het geslacht der schelpdieren behoort.

II. grof aardewerk.

كرغ **kĕring**; *kakĕringan*, ook: op het drooge blijven zitten; b. v. *maka pĕrahoe itoepon kakĕringanlah*, die schuit nu bleef op het drooge zitten.

Digitized by Google

كرڠسڠ **kroengsang**, soort van gouden speldknoopen, die van voren aan vrouwenbaadjes worden gedragen. Op Sing. en Mal. *korsang*.

كرڠڬ **kĕrĕngga** (en niet *kĕringga* of *kĕrongga*), bij verkorting ook *rĕngga*. [Jav. *ganggrang*, id.]

كرڠڬ **kĕrangga** (?), *kĕranggamoenggoe*, soort van specerij-achtig zaad, dat dikwerf in de *goelei* of kerrie gedaan wordt. Komt ook voor in de Hik. Sĕr. Bajoe.

كرفتي **kĕrapti** is op R. *koetoe babi*.

كرفس **karpoes**, soort van muts.

كرفي **kĕrpei**; — *obat*, patroontasch. Zie *karpek*.

كرفيق **karpek** is Jav. op R. heeft men ze niet of ze moeten van Java aangebragt zijn. Zie *kĕrpei*.

كرق **kĕrak**, ook wel *kĕraḳ-mĕlata*. [Jav. *kĕraḳ*, id.]

كرق **kĕroek**; *mĕngĕroeḳ*, krabben, graven met de handen; *mĕngĕroeḳkan mata*, de oogen uitkrabben, uitgraven met de handen. Zie *garoeḳ*.

كركر **koerkoer**, verdubbeling van *koer*, het geluid, waarmede men kippen roept. Als »grommen van een varken" is het op R. *bĕrdĕkoḳ*, zie *dĕkoḳ*.

كركون **karkoen**, mogelijk beter: geheimschrijver, daar het in Hang T. van schrijver onderscheiden wordt; b.v. *Maka datoeḳ Bĕndahara pon mĕnjoeroeh akan boedaḳ-boedaḳnja pĕrgi mĕmanggil karkoen dan djoeroe-toelis radja*. Op R. wordt het niet verstaan.

كركه **kĕrkah** is door C. goed opgegeven.

كرم **kĕram**, grondwoord van *mĕngĕram*? broeden. Zie *ĕram*.

كرمق **kĕrmak**; *daoen* —, soort van kleine, lange bladen, die veel gelijken op uijenloof en ook als dit smaakt. Zij worden in de geneeskunde gebruikt.

كرمنتڠ **káramoenting** en niet *kĕramoenting* is de uitspr.

كرمي **kĕrmi** is Riouwsch.

كرنتت **kĕrĕntat** is op R. كريتت **kĕretoet**. Zie ald.

كرنتڠ **kĕrinting** moet *gĕrinting* zijn en is Jav. ook niet »gekruld" maar kroes.

كرنجت **kĕrandjat**, ontstellen, plotselijk opspringen van schrik, = *tĕrprandjat*.

كرنجڠ **kĕrandjang**; grondw. *randjang*. Zie ald. [vdW. leidt het af van Skr. *karanda*, mand.]

كرنجل **kĕrindjal**, de nieren, = *boewah pinggang*. Mijn schr.

كرنجي **kĕrandji**, de boom heeft zwaar, hard, bruin hout = pokhout.

كرنچت **kĕrantjat** moet كرنجت **kĕrandjat** zijn. Zie ald.

كرنچڠ **kĕrontjang**; *ĕmas* —, klatergoud, dun bladgoud. Zie *kĕrĕdjang*.

كرنچڠ **kĕrontjong**, zijn wel »ringen om de enkels", maar geen »armbanden". Zie daarvoor *pontoh*.

كرند **kĕranda**, dikwerf ook خرند **charanda**. [Skr. *kĕranda*, mand.]

كرني **kĕrnei**, den boel uit elkander scheuren of plukken. *Djangan dikĕrnei-kĕrnei*, laat het niet uit elkander gescheurd of geplukt worden.

كرنڤت **kĕrĕnjit**, de wenkbraauwen fronsen. Mijn schr.

كرنڤت **kĕrĕnjoet**, knarsen met de tanden.

كروسڠ **kĕroesang**, zie *kĕroengsang*.

Digitized by Google

كروبغ **kĕroeboeng** is JAV. zie voor het MAL. *roemoen*.

كروت **kĕroet**, rimpel, kreukel, frons, frommel; *bĕrkĕroet-kĕroet*, gerimpeld, gekreukeld, gefronsd, gefrommeld; *mĕngĕroetkan*, kreukelen. enz.

كروتو **kĕroetoe** moet *gĕroetoe* zijn. Zie ald.

كروق **kĕroek**, zie *gĕroek*.

كرومغ **kromong**, niet *kromon*, = *mongmong*. Zie ald.

كرومن **kĕroemoen**, grndw. *roemoen; bĕrkĕroemoen*, in menigte op iets toestroomen, zoowel van dieren als menschen, ook: zwermen van de bijen; b. v. *sĕhaja soedah tahoe dikĕroemoen lĕbah; goela itoe dikĕroemoen sĕmoet*. [JAV. *roeboeng*, id.]

كرومن **kromon** moet كرومغ **kromong** zijn. Zie ald.

كرويت **kĕroewit**; *tjatjing* —, aarsmaaijen. [JAV. *krawing*, id.]

كروبغ **kĕroewing**; soort van boom die eene olie, *minjak* —, levert, waarmede men vaartuigen teert en, vermengd met harpuis, de naden van vaartuigen bepikt. Het hout is bruikbaar voor planken.

كروين **kroein** moet *kĕroewing* zijn.

كري **kĕri**, ook: troffel.

كريا **kĕria**, soort van koekjes.

كريت **kareta**; *ikan* —, soort van inktvisch met acht voelsprieten.

كريتت **kĕretoet**, dwergachtig, verkromd, vergroeid; *orang* —, dwerg, iemand van een korte figuur; ook van vruchten, enz. b. v. *djanganlah bĕlikan timoen jang kĕretoet*, koop geen vergroeide komkommers.

كريتغ **kreting**, kroes, van haar. [JAV. *grinting*, id.]

كريدق **kĕredak**, vuil van handen of voeten; ook van borden, kopjes en schoteltjes. Ook bij Abd.

كريدق **kĕridik**. Voor »iemand van eene korte figuur" moet het *kĕretoet* zijn. Zie ald.

كريس **kĕris**; — *sapoekal*, dolk met één bogt. Zie *poekal*.

كريسي **kĕrisi**; *ikan* —, spiering.

كريفق **kĕripik**, ook: een soort van drooge, platte, ronde koekjes van sagomeel met suiker. [JAV. *krèpèk*, id.]

كريكت **kĕrekoet**, krom, gebogen, zooals b. v. iemand in den slaap, ineen getrokken. Zie ook *kĕretoet*.

كريكل **kĕrikal**, een zeer groot presenteerblad, ook genaamd *toelak bahoe*.

كريو **kĕriau**, schreeuwen, rumoer maken; *bĕrkĕriau*. Mal. van Poelau Pinang.

كست **kĕsat**, I. ook ruw van eene begeerte; b. v. *kahĕndakmoe litjin, tiadalah kĕsat*. Sj. Ibr. b. Chas.

II. *mĕngĕsat*, afvegen, afdroogen met een wrijf- of vaatdoek; *kajin kĕsat*, vaatdoek, theedoek. *Bawab chanah sĕgĕra mĕndĕkati; Pinggannja dikĕsat dibĕri ganti*, De portier des huizes kwam snel nader bij; Zijn bord werd afgeveegd en een ander in de plaats gegeven. Sj. Ibr. b. Chas.

كست **koesta**; — *limboengan*, zie *limboeng*.

كستوري **kastoeri**, ook: muskusdier; *boeroeng* —, parkiet; *tikoes* —, muskusrat, stinkrat.

كسق **kĕsak**; *mĕngĕsak* = *mĕnjĕsak*,

Digitized by Google

verdringen, dringen. Beide woorden zijn in gebruik.

كسمب **kĕsoemba**; — *moeroep*, een hoog roode, vuurroode kleur, die men aan katoenen stoffen geeft.

كسل **kĕsal** is JAV.

كسن **kĕsan** (niet *kasan*), voetspoor, voetstap; *kĕsan kaki*, id.; *dikĕsankan*, betreden worden; *tiada kami lihat barang kĕsan kaki manoesia*, wij zagen geen enkel menschelijk voetspoor.

كسنا **kĕsna**, verbastering van den eigennaam *Krĕsna*. T. Komt dikwerf voor in de namen van vorsten en goden, b. v. *Komala Kĕsna Dewi*, *Moelia Kĕsna* enz.

كڠ **kang**, bit, gebit, van een paard; *tali* —, toom, teugel, leidsel. Zie ook *kĕkang*.

كڠس **kangsa**, ook op R. *gangsa*, = JAV.

كڠسن **kongsan**, huif, luifel, afdak boven een raam.

كڠسي **kongsi**, CHIN. maatschappij, vereeninging, verbond, genootschap, compagnieschap. Wordt op R. Sing. Mal. en Poelau Pinang algemeen gebruikt.

كڠكڠ **kangkang**; — *kojaḳ*, zoo wijdbeens dat de *saroeng* er van scheurt; b. v. *lari kangkang kojaḳ*, *djatoeh* — —, enz. *tĕrkangkang*, ook: wijd open, ongegrendeld.

كڠكوڠ **kangkoeng**; soort van kruipplant, een water-bladgroente, die gestoofd eene welsmakende toespijs is.

كڠڬڠ **kanggang** moet *ginggang* zijn. Zie ald.

كفال **kapala**; — *poelau*, hoofd of hoogste gedeelte eens eilands, Hik. Sĕr. Bajoe; — *pĕrahoe*, de kop of het voorste gedeelte eens vaartuigs, Pĕl. Abd. pag. 69; — *batoe*, stijfkop, koppig; — *saroeng*, de groote, gebloemde rand aan een saroeng, die van voren gedragen wordt; *ringan* —, vlug van begrip; *bĕrat* —, moeijelijk in het leeren, stompzinnig; *jang kapala*, de of het voornaamste.

كفايڠ **kĕpajang**, (niet *kĕpajoeng*), soort van grooten boom met flaauwe, doch eetbare vruchten, die een bittere en bedwelmende pit hebben; vandaar het SPRW. *Oempama boewah kĕpajang; di makan maboḳ, di boewang sajang.* Deze vrucht, in warm water geweekt, zet zich zeer uit en levert, vermengd met *bidji soelasih*, en suiker een zeer verfrisschenden drank. Zie *mangkoḳ*. [JAV. *tampajang*, id.]

كفت **kĕpit**, knijpen met den arm, ook onder den arm dragen, zooals b. v. een boek. [JAV. *kĕmpit*, id.]

كفست **kapista**, van het SKR. *pāpisjtha*, VDW.

كفسيڬو **kipsigau**, op R. كفسيو **kipsiau** en op Java *kapsau*, CHIN. een grijs aarden potje met tuit en handvatsel, waarin men meestal koffij kookt.

كفڠ **kĕping**, ook: vlok, b. v. van haar; *bĕrkĕping-kĕping*, bij vlokken. *Kĕping* dient tot optelling van platte zaken.

كفق **kĕpaḳ**, vleugel, vlerk; *mĕngĕpaḳ-kĕpaḳ*, klapwieken, ook met de armen slaan of zwaaijen bij het dansen, b. v. *laloe bangkitlah mĕnari mĕngĕpaḳ-kĕpaḳ sapĕrti hĕlang hĕndaḳ tĕrbang*, vervolgens stonden zij op en dansten en sloegen met de armen als een kiekendief die vliegen wil.

Digitized by Google

كفق **kĕpik**, I. soort van groote, overdekte doos van bamboe, met hengsels van rotan, waarin men op reis zijne kleêren etc. doet. Verb. van het JAV. *karpek*.

II. soort van groene, zeer stinkende tor. [JAV. id.]

III. fijne deuk, fijn gedeukt, met kleine deuken. Zie *kĕpoek*.

كفق **kĕpoek**, grove deuk; *mĕngĕpoekkan*, deuken. In de door T. opgegeven beteekenis is het op R. *kĕtoek*. Zie ald. en Gal. wa Dim. pag. 53.

كفل **kĕpal**, I. zamendruksel, klont, die door drukking met de handen is ontstaan, *nasi sa'kĕmpal*, een klont rijst. *Mĕngĕpal*, zamenvouwen of drukken van de handen zonder de vingers te kruisen; *bĕrkĕpal-kĕpal*, in de handen drukken, namelijk de handen over en weder zamendrukken.

II. *kĕpal-kĕpal*, eene soort van koekjes.

كفل **kĕpil**; *mĕngĕpilkan*, achter iets liggen, zitten, aanliggen, enz. b. v. achter een deur, het strand, een huis, enz. mijn schr. ook achterop varen van een schip; b. v. *Maka dilihat dipoelau itoe sa'boewah kapal bĕrlajar, satĕlah dikĕpilnja kapal itoe*. Hang T.

كفه **kĕpah**, soort van mossel, plat en breed.

كفيالو **kapijaloe**, heete koorts.

كفيرى **kĕpiri**; *kajin* —, servetgoed, wit damast. KEASB.

كفينس **kĕpinis** en niet *kĕpini*. Zie *pindis*.

ككاتو **kĕkatoe** moet *kalakatau* zijn. Zie ald.

ككار **kĕkara**, soort van tweejarige kleine plant, die witte bloemtrossen en groene peulvruchten draagt, welke laatste als groente gegeten worden. [JAV. *kårågadjih*, id.]

ككت **kĕkat**; *balik* —, = *ajar pĕrbani*. VDW. Zie *pĕrbani*.

ككتوا **kakatoewa**, ook: nijptang en een soort van pagaai- of schepriem.

ككغ **kĕkang**; veelal *kang* of *ĕkang*. *Mĕngĕkangkan*, iets klemmen, b. v. van de beenen om iets, om het vallen te beletten; b. v. *pahanja kadoewa dikĕkangkannja pada pĕlĕpah nijoer itoe, satĕlah tĕgoehlah pahanja kapada pĕlĕpah leiher nijoer itoe*, enz. Hang T.

ككل **kĕkal**, ook: blijvend, niet vergankelijk; *mĕngĕkalkan*, bestendigen, voortzetten, doen voortduren.

ككور **kĕkoera**. Zie *koera* 2.

ككوسن **koekoesan**, soort van vrucht, soort van *langsat*. — *Koekoesan monjet*, id. Zie *koekoes*.

ككه **kĕkah**; *mĕngĕkah*, uit elkander doen van vuur.

كل **kal** of اكل **ĕkal**, zekere rijsmaat, = 2 *koetoek*.

كل-كل **kal-kal**, naam dien men geeft aan de afstammelingen van een *bantara kanan*.

كلابت **kĕlabat**, de welriekende zaden van die plant, *bidji kĕlabat*, worden in haarolie en in spijzen gedaan voor den geur en ook als medicijn gebruikt. [JAV. *klabĕt*, id.]

كلابو **kĕlaboe**, grijs, aschkleurig; *boeroeng* —, soort van kraanvogel. [JAV. *klawoe*, id.]

كلادق **kĕladak**, bezinksel.

كلاس **kĕlasa**[1], zie *kĕlasak*.

2. ook de bult van een kameel en andere dieren.

Digitized by Google

كلاسق **kělasak**, soort van groot langwerpig vierkant schild.

كلاف **kělapa**, JAV. = *nijoer*, MAL.; *boenga soesoen kèlapa*, soort van heester, 2 à 3 voet hoog, met witte bloemen.

كلامن **kělamin**; *bĕrkĕlamin*, bij paren, paarsgewijze; b. v. *Bijarlah bĕrkĕlamin kasamoewanja, Jang ḥalāl dan ḥarām dĕngan pasangnja.* Tjĕrm. Mat. n°. 5, pag. 197.

كلان **kělana**; *orang* —, zwerver, landlooper.

كلاور **kělawar**, *kalaloewar en kalalawa* moeten zijn *kalalawar*. Zie *kala*.

كلبورن **kěloeboeran**, valkuil, valput, wolfskuil, kloof, afgrond. Welligt van *ḳoeboer*.

كلت **kělat**, I. *angin tĕgang kèlat*, soort van wind, een stijve koelte, Sadj. Mal. *Djoeroe kèlat*, bootsman of schieman. Hang T.

II. ook: branderig, warm van de oogen.

IV. Soort van boom met hard, rood hout, dat zwaarder is dan zeewater en gebruikt wordt voor huisbouw, doch minder goed is dan *ĕmbalau*. Soorten zijn: *kĕlat lapis*, — *merah*, — *poetih* en — *rawang*.

كلت **kělit**; *bĕrkèlit-kèlit*, zich hier en daar verbergen, = *bĕrsĕmboenjikan dirinja sana sini*. Mijn schr.

كلدي **kaldei** (en niet *kèlèdi*), ezel.

كلر **kělar**, I. ring of kerf van gekorvene dieren; b. v. *maka kalihatan doewa bèlas kĕlar koeliling toeboehnja*, en twaalf ringen werden er om zijn ligchaam gezien.

II. (?) *Bĕrahi ta'koerang rasanja malar, Poetoeslah hati bagei dikĕlar* دكلر ? Sj. Ibr. b. Chas.

كلس **kělis**; *mĕngĕlis*, knippen met de oogen.

كلس **kělas**; *mĕngĕlas*, stilstaan van het water tusschen eb en vloed.

كلئ **kěloeng**, soort van langwerpig vierkant, naar één kant omgebogen schild.

كلف **kělip**; *bĕrkèlip*, ook: glimmen van vuur; *kĕlip api*, vuurwerk; *kĕlip-kèlip* en *kĕlam-kĕlip*, vuurvlieg, ook een vlammetje dat op en neêr flikkert, zooals van een uitgaande kaars.

كلق **kělak**, duidt aan dat iets zeer aanstaande is; b. v. *akan Sri Rama itoe esoeḳlah akan mĕndjadi karadjaän kĕlaḳ didalam nagĕri ini.* Hik. Sri Rama, p. 48.

كلكاسر **koelakasir** is door C. goed opgegeven; b. v. *Marilah kita bĕrlangkap dan simpan sĕgala koelakasir kita*, Hang T.

كلكتو **kalakatau**, het haft, eene soort van dagvlieg, de witte mier gevleugeld in den paartijd.

كلكسة **kělěkěsah**, moet zijn كله كسة **kěloeh kěsah**, zuchten en steunen, steunen en kreunen. Zie *kĕloeh*.

كلاور **kalalawar**. Zie *kala*.

كلم **kělam**, ook: donker van de maan; tijd van 3° tot 1e kwartier, voor de vischvangst met netten. VDW. Verder: duister van de oogen, = *kaboer*; b. v. *inilah boenga sĕmbahan orang toewa mata kèlam sambil mĕraba-raba sĕhadja*, dit is eene bloem ten geschenke van den oude met duistere oogen terwijl hij slechts rondtast. Hik. Sĕr. Bajoe. *Kĕlamarin* is op R. en Sing. eergisteren, *sama lam*, gisteren en *kalamarin dĕhoeloe*, vóóreergisteren. Zoo ook Sj. Ibr. b. Chas. b. v. *Toeloeng djajitkan koetjiḳ dida-*

Digitized by Google

lam; Badjoe nen kojaḳ hari samalam. [SKR. *kālang*, zwart, donker van kleur, donkerblaauw, VDW.]

كلماير **kalamajar** en *koeloemajar*, doch niet *kalimajir* uitgesprokcn; ook geen »oorworm"; maar eene soort van duizendpoot, die phosforisch licht van zich geeft als hij fijn getrapt of gewreven wordt.

كلمبر **kĕlamboer**, gerimpeld.

كلمبق **kĕlĕmbaḳ**, rhabarber, en een welriekend soort van hout, doch niet = *gĕharoe*, zooals blijkt uit: *tijangnja daripada kĕlĕmbaḳ dan kasaunja daripada gĕharoe dan dindingnja daripada katja poetih.* Hik. Indra Poetra. *Kĕlĕmbaḳ* ook een soort van nachtvlinder.

كلمڤوڠ **kĕloempoeng**, school, hoop, b.v. van visschen; *bĕrkĕloempoengan*, bij scholen, hoopen. Hang T. Zie ook *kĕloempoeḳ.*

كلمڤق **kĕloempoek**, hoop, gezelschap, vergadering; *bĕrkĕloempoeḳ-kĕloempoeḳ*, bij hoopen, gezelschappen, vergaderingen. [JAV. id.]

كلمندن **kĕlĕmendan**; *pĕti* —, soort van kistje, zonder scharnieren, waarvan het deksel zoo kan worden afgeligt. [PERZ.?]

كلومر **kĕlĕmoemoer**, roos op het hoofd; geen »schurft."

كلنتڠ **klontong**, klanknabootsend woord voor een rammelaartje door de chinesche marskramers op Java en Poelau Pinang gebezigd, en dat het geluid van *klontong* voortbrengt.

كلنجر **kĕlindjar**, pijnlijke trekking of steking, b. v. van een steenpuist. [JAV. *nglandjĕr*, id.]

كلنچر **kĕlintjir**, ook: sullen; *tĕrkĕlintjir*, uitgegleden.

كلنچي **kĕlintji**, konijn. Verb. NEDERL. konijntje.

كلندرا **kalandra**, zeekaart; b. v. *Boeboet bĕrtanja lalei, Kalandra ada pada kita.* Pĕl. Abd., pag. 72.

كلندن **kĕlindan**, I. een afgepaste draad. Komt ook voor in Sj. Ibr. b. Chas. Verder de koord, die over het rad van een spinnewiel gaat, drijfkoord. [JAV. id.]

II. onbeslist, willen en niet willen.

كلو **kĕloe**; — *aḳal bitjara*, ten einde raad, verstomd nederzitten zonder raad te weten. *Dikĕloekan Allah*, figuurlijke uitdrukking voor: God bedriegen.

كلواق **kĕloewak**; zie *sĕmawang.*

كلوبڠ **kĕloeboeng**, op R. *sĕloeboeng.* Zie ald. *Mĕngĕloeboengi*, overschaduwen, omhullen, bedekken.

كلوبي **kĕloebi.** Zie *asam.*

كلودن **kĕloedan**; alleen in *panah kĕloedan*, verschietende ster. Welligt van Skr. *kledan*, maan, dus: pijl der maan. VDW. Volgens mijn Schr. is *panah kĕloedan*, een ouderwetsche handboog, die niet zuiver rond, maar als een knie gekromd is. Zie bij *panah.*

كلوڤق **kĕlopak**; — *djantoeng*, het uiteinde van de pisangbloem, waarvan de bladeren zich niet ontvouwen en de vruchten zich niet zetten. Wordt soms gestoofd als groente gegeten.

كلوكس **kĕloekoes** komt voor in Hang T.

كلوكر **kĕloegoer** moet گلوكر **gĕloegoer** zijn.

كلولت **kĕloeloet**, soort van vlieg, welks steek gom achterlaat; *gĕtah* —, de gom of kleefstof van dien vlieg. Hik. Sĕr. Bajoe.

كلوه **kĕloewih** is JAV. Voor het MAL. zie *koeloer.*

كله **kĕloeh**; *kĕloeh-kĕsah*, zuchten en

Digitized by Google

steunen. *Mĕngĕloeh pandjang*, lang of diep zuchten. Sj. Ibr. b. Chas.

كلي **kĕli** (en niet *kĕlis*), soort van puitaal, ongeveer als *sĕmbilang*.

كليتي **kĕliti**, pen van hout of metaal in de boorden van een sloep, waarop de riemen worden gestoken.

كليجي **kĕlidji** op R. niet bekend.

كليدغ **kĕledang**, soort van boom, die goed timmerhout en eene aangename vrucht, *boewah kĕledang*, oplevert. Hij schijnt tot de *nangka*-soorten te behooren.

كليدق **kĕledik**, soort van aardvrucht, soort van *kĕtela*.

كليرو **kĕliroe**, Jav. misleiding, dwaling; b. v. *kĕliroe sjeiṭan anaḳda djagakan*, mijn zoon wachte zich voor de verleidingen des satans. Alleen in gedichten.

كليس **kĕlesa**, lui, onwillig, traag, van iemand wien men iets beveelt. Mijn Schr.

كليسر **kĕlisar**, voetmat, vloermat, ook: *kĕlisal*. Zie ald.

كليسف **kĕlisip**, de dunne, buitenste huid van een banaanstam, die voor touw en bindgaren, *tali kĕlisip*, gebruikt wordt. [Jav. *gĕdĕbog*, id.]

كليسل **kĕlisal**, mat waarop men de voeten afveegt. Zie *kĕlisar*.

كلكغ **kĕlingking** is door C. goed opgegeven. De vrucht is rond, rinsch, groot van pit en op R. voorhanden.

كليلر **kĕlikir**, II. *batoe* —, graveel, gruis, grint, grof zand, kiezelzand. Zie ook *karsiḳ*. [Jav. *krikil*, id.]

كليلت **kĕleloet**; *mĕngĕleloetkan lidah*, de tong uitsteken en heen en weêr bewegen om iemand smaadheid aan te doen.

كليلغ **koeliling**; *bĕrkoeliling*, rondom; *mĕngoelilingi*, omgeven; *koeliling-koeliling*, rondloopen; b. v. *ĕngkau koeliling-koeliling sĕhadja*.

كليمت **koelimat** wordt op R. niet verstaan.

كليو **kĕlijoe** zal wel گولي **goelei** moeten zijn.

كلپا **kalĕnja**, kleine peesknoop. Zie *boenga barah*.

كمارق **kĕmaroeḳ**, vraat, vraatzuchtig. Zie *paroeḳ*.

كمارو **kĕmarau**; heeft wel ook de beteekenis van »water uithoozen", doch wordt dan alleen gebruikt als de toevloed van water voortdurend aanhoudt; b. v. het uitscheppen van een lekke schuit of van een waterwel; b. v. *bĕrkĕmarau ajar roewangnja*. Hang T. *moesim kĕmarau*, de drooge mousson.

كمالي **kĕmalei**, slap, teder; b. v. *batangnja lĕmah kĕmalei*, *boewahnja lamboeng-lamboengan*, Hik. Indra Poetra.

كمبالي **kĕmbali**; — *karaḥmat Allah*, terugkeeren tot de barmhartigheid Gods; figuurlijke uitdrukking voor sterven, overlijden.

كمبايت **kambajat**, de naam van eene stad in Voor-Indie. *Kajin kambajat*, soort van doek, afkomstig van die plaats.

كمبت **kambat**, de naam van eene plaats, vanwaar goud komt; (doch welke?) Hang T.

كمبر **kĕmbar**; *tali tiga kĕmbar*, driedraadsch garen of touw. Sadj. Mal.

كمبس **kamboes**, in de eerste beteekenis moet het *timboes* en in de tweede *kahĕmboesan* of beter *pĕnghĕmboes* zijn. Zie *hĕmboes*.

كمبغ **kambang**; *balei* —, een drijvend of boven het water staand badhuisje in

Digitized by Google

den *taman sari* of vorstelijken lusttuin, waar de staatsjuffers en princessen zich ongezien kunnen baden. *Kambang noeri*, drijvende papegaai, een vorm, dien de Bĕndahara aan de praauw van de vorstin wenscht te geven. Hang T.

كمبڠ **kambing**; — *djantan*, bok; — *bètina*, geit; — *wolanda* en — *biri-biri*, schaap; — *Bènggala*, soort van bokken en geiten, grooter en beter dan de gewone indische; *iboe* —, ooi; *anaḳ* —, lam.

كمبڠ **kĕmbang**; *harimau* —, moet *harimau kombang* zijn. *Mĕngĕmbangkan tĕlinga*, de ooren open zetten. *Maka boelan pon mèngèmbanglah*, de maan verspreidde hare glanzen. *Tĕrkĕmbang hati*, verwijd, verruimd van gemoed.

كمبڠ **kombang**, ook figuurlijk gebruikt van eenen minnaar sprekende. *Harimau* —, soort van gevlekten tijger, panter.

كمبڠ **kĕmboeng**, I. opgezet, opgeblazen van den buik; *kĕmboeng kĕmpis*, het uitzetten en inkrimpen van den buik of de wangen zooals bij oude lieden als zij spreken. Hang T. Sj. Ibr. b. Chas. Op R. ook *kĕmpang kĕmpis*.

II. *ikan kĕmboeng*, soort van lekkeren zeevisch, geschubd en gevind, in gedaante en leefwijze overeenkomende met onze haring. Op zekere tijden des jaars komt hij met groote scholen in de Indische zeeën.

كمبڠ **kimbang**; *tĕrkimbang-kimbang*, voor iets heen draaijen zonder binnen te durven gaan, aarselen om binnen te treden, van iemand voor een vreemd huis of van een rot voor de val.

كمبق **kembok**, koperen vingerkom, door de Maleijers bij het eten gebruikt om de vingers nat te maken en af te spoelen. — *katja*, glazen vingerkom, zooals door de Europeanen in Indie wordt gebruikt.

كمبلي **kĕmbĕli** is door C. goed opgegeven; ook: wollen deken, b. v. *Diboewatnja kĕmbĕli dan pĕrmadani. Maka diboeboehnja kajin kèmbèli basah.*

كمبوج **kĕmbodja**, deze boom bloeit als al zijne bladeren zijn afgevallen, wordt daarom als een zinnebeeld op de graven geplant. De bloem is wit en welriekend.

كمبوكو **kĕmboekoe** (?) *ikan dimasoekkan kadalam kĕmboekoe*?

كمبي **kambi**, soort van gezaagd hout van eene bepaalde afmeting, dikker dan de *bĕroti*, soort van dunne, gezaagde balken.

كمبيلي **kĕmbili**; soorten zijn: *kĕmbili torak* en — *kĕling*. Zie ook *oebi*.

كمس **kĕmas**, gepakt, ingepakt, teregt geschikt; b. v. *dagangan jang kĕmas-kĕmas dan jang haloes-haloes*, goed ingepakte en fijne koopwaren, tegenover losse en grove die men overal uitstalt. *Soepaja sègala sasoeatoe ada kĕmas dan tiada mĕrintangi angin*, opdat alle dingen goed ingepakt zijn en den wind niet hinderen. *Mĕngĕmaskan*, teregtschikken; b. v. *mĕngèmaskan pĕndoewa*, de pĕndoewa (soort van dolk) teregtschikken. Hang T. *Boewatan eloek, pasangnja kĕmas*, schoon van maaksel en op de regte plaats aangebragt. Sj. Ibr. b. Chas.

كمف **kĕmpa**, *tjap* —, het zegel der vorsten van Palembang in den ouden tijd. Sadj. Mal.

Digitized by Google

كمفك **kĕmap**, soort van boom, die bruikbaar timmerhout oplevert.

كمفت **kĕmpit** JAV. = *kĕpit*. MAL.

كمفت **kampit**, soort van mat en ook een van pandanbladeren gevlochten zak om sagoe in te doen. Zie *bangkit*. [JAV. *lampit*, id.]

كمفر **kampar**, de naam van eene plaats in den riviermond van Siak, O.-kust van Sumatra.

كمفرت **kampret**, soort van groote vledermuis. [JAV. *tjoḍot*, id.]

كمفس **kĕmpas**, soort van boom, die goed, hard timmerhout oplevert.

كمفس **kĕmpis**, ook; ingevallen van de buik, de wangen, enz. b. v. *moeloetnja kĕring*, *pĕroetnja kĕmpis*, hun mond was droog (van dorst) en hunne buik was ingevallen (van honger). Zie ook bij *kĕmboeng* en *kĕmpang*. Ook op R. Sing. en Mal. in gebruik.

كمفڠ **kĕmpang**; — *kĕmpis* = *kĕmboeng kĕmpis*, zie *kĕmboeng*.

كمفل **kimpal**, ook: gedegen, van metalen; b. v. *gĕdoeng jang bĕrisi ĕmas oerei dan jang bĕrisi ĕmas kimpal*, pakhuizen gevuld met stofgoud en met gedegen goud. Hang T.

كمفل **koempal**, beter *goempal*. Zie ald.

كمفون **kamponan**, teleurgesteld verlangen? Zie aant. op de Mal. pantons in de Bijdr. T. L. en Vk. 3e volgr. III. pag. 362. *Kapada Adam Allah bafirman*, *Ĕngkau ini sangat kamponan*, *Bitjara istĕrimoe ĕngkau toeroetkan*. Tjĕrm. Mat. n°. 3, pag. 204.

كمفي **koempei**, soort van plant, van welks merg men lampen-pitten maakt. Zie *ampoeloer* en *amboeng-amboeng*.

كمفيلن **kampilan** op R. en niet *kampilang*.

كمل **kĕmal**, rookerig, smokerig. Keasb. Op R. niet kekend.

كملت **kĕmĕloet**, snakken, snikken, hijgen van een stervende.

كمم **kĕmam**; *mĕngĕmam*, mommelen, met den mond digt, zooals b. v. iemand, die een pruim tabak in den mond heeft. Ook Sadj. Mal.

كمناكن **kĕmanakan**. Op R. niet in gebruik.

كمنديكي **kĕmĕndikei** en niet *kĕmandiki* uitgesproken; soort van watermeloen, = *sĕmangka*, JAV.

كمنڽن **kĕmĕnjan**, hiervan vier soorten, als: *kĕmĕnjan arab*, — *poetih*, — *hitam* en — *merah*. De laatste soort wordt ook *djĕrĕnang* genoemd. Zie ald. *Boewah* —, de zaden des benzoë-booms, die als geneesmiddel gebruikt worden.

كمور **kĕmoer**; *bĕrkĕmoer*, den mond spoelen. [JAV. *kĕmoe*, id.]

كمودي **kĕmoedi**; *pada kĕmoedian-kĕmoedian*, in het vervolg.

كموكس **kĕmoekoes**, staartpeper, cubében. [JAV. = *lada bĕreikoer*, MAL.

كمي (?) *Dan diberinja poela* بركمي *pada tijap-tijap pintoe bilik itoe*. Abd.

كميري **kĕmiri**, JAV. = *boewah kĕras*. MAL.

كن **kĕna**; *kĕna dĕmam*, de koorts krijgen; *kĕna loeka*, gewond worden. *Kĕna* heeft ook de beteekenis van juist, passend, b. v. van tooisel, kleeding, ameublement, enz. ook: aangaan, raken, b. v. *apa kĕnakoe hartamoe ini*, wat raakt mij uw goed? Mal. leesb. n°. 7, pag. 35. *Mĕngĕnakan*, ook: beduiden; b. v.

Digitized by Google

maka koe-kĕnakanlah kapadanja, toen beduidde ik hem.

كناري **kĕnari**; — *wolanda*, amandelen.

كنافڠ **kĕnapang**; *boewah* —, Abd. schets wrdb. Zie *badam*.

كنتلكنتل **kontal-kantil**, heen en weêr zwabberen of bungelen van de borsten eener vrouw. Pĕl. Abd. ka Mĕkah. [Jav. id.]

كنتو **koentau**, soort van chineesch spel, boksen.

كنتڠ **koentoeng**, staart van een chinees. Ook *koetjir*. Zie *koentoem*.

كنتن **koentoen**, = *koentoem*.

كنجت **kindjat**, moet *djingkit* zijn. Zie ald.

كنجر **kandjar**[1], *bĕrkandjar*, een wapendans uitvoeren; b. v. *mĕngoenoes gĕdobang jang pandjang lima hasta dan lebar sadjĕngkal sambil ija bĕrkandjar*. Hang T.

كنجڠ **kandjang** (en niet *kĕndjang*), ook: volharden: *pĕrkandjangan*, volharding. Ook bij M., R. v. Eijs. en Abd. schets wrdb.

كنجڠ **koendjoeng**. Voor »bezoeken" moet het *andjoeng* en voor »bij toeval" *koenjoeng-koenjoeng* zijn. Zie ald.

كنجي **kandji**, I. *boeboer kandji*, soort van brij, gekookt van rijst en met specerijen vermengd, die als eene versnapering genuttigd wordt.

كنچت **kĕntjat**, *mĕngĕntjat*, uitdagende blikken toewerpen; b. v. *Maka olih Moehamad Zeit dikĕntjatnja dĕngan matanja Aboe Bakr itoe*, en door Mohamed Zeit werden met zijne oogen aan Aboe Bakr uitdagende blikken toegeworpen. Hang T.

كنچڠ **kantjing** is niet »laag-", maar zuiver Mal. de algemeene benaming voor knoop en grendel. — *mĕrak mĕngigal*, soort van gouden knoopjes in den vorm van een pronkenden paauw; — *sangka ratna*, id. in den vorm van geslepen juweelen; — *sahari boelan*, id. in den vorm van dunne halve maantjes; — *mĕrak mĕlajang*, id. in den vorm van een zwevenden paauw; — *koepoe-koepoe*, id. in den vorm van kapelletjes, gedragen aan den hals van een baadje en ook *boetang* genoemd. Zie *boetang* en *koersang*.

كنچڠ **kĕntjing**, (en niet *kintjing* of *kentjing*); *mĕngĕntjingi*, bepissen; *tĕrkĕntjing*, ook: bij toeval zijn water kwijt raken. Hang T.

كنچف **koentjoep**, ook: gesloten, zamengetrokken, zamengevouwen, ingetrokken; b. v. *Maka oedara mĕndjadi koentjoep*, en de lucht werd zamengetrokken, verdikt; *mĕngoentjoepkan sajap*, de vlerken sluiten, zamentrekken. *Maka parau-parau mĕndjadi koentjoep dan sakit*, de longen trokken zamen en werden krank.

كنچه **kantjah**, Mĕn. ijzeren pan.

كنچه **koentjah**, II. troebel, drabbig van water.

كنچي **koentji**; *djoeroe* —, rentmeester; *tĕmoe* —, soort van wortel, die als specerij in de spijzen en als geneesmiddel gebruikt wordt; *pĕngoentji*, ook: sleutel; b. v. *laloe disĕrahkan pĕngoentji pintoe*. Sj. Ibr. b. Chas.

كندار **kandara**; *tantara jang bĕrkandaraän*, ruiterij, ruiter-afdeeling; *mĕngandaraï*, ook: rondrijden, een toertje maken.

كنداك **kandaka**, zie *gĕndaga*.

كندال **kandala** moet *gĕndala* zijn. Mijn

Digitized by Google

Schr. zoo ook Dul. Chrest. Mal. pag. rr. Zie ald.

كندايين **kandajan**, dwars liggen; b. v. *batang bira kandajan titï*, de *bira*-stam ligt dwars (in de sloot) voor brug. Hik. Sĕr. Bajoe.

كندت **kĕndit**, een gevlochten gordel, soms van goud, een sjerp.

كندري **kĕndĕri**, koperen muntstuk van 12 à 15 duiten waarde, oudtijds in gebruik.

كندس **kandas**, (en niet *kĕndas*); *tĕr-kandas*, gestrand, vast geraakt, van een vaartuig; *mĕngandaskan*, doen stranden, doen vast zitten, op lager wal zetten. [Jav. *kandĕs*, id.]

كندس **kĕndis**, en niet *kandis*, heet die boom.

كندڠ **kandang**, groot hok.

كندڠ **kandoeng**; *mĕngandoeng*, ook: in zich besluiten als in een graf, van de aarde; b. v. *bĕloem tanah Mandja-pahit mĕngandoeng Si Toewah ini*, de grond van Mandja pahit besluit dezen Si Toewah nog niet in zich, d. i. hij is daarin nog niet begraven. Hang T. *Mĕ-ngandoeng sarat*, hoog zwanger; *kan-doengan*, het zwanger zijn en ook dat, waarvan men zwanger is.

كندوري **kandoeri**; — *boetang*, soort van boom, die roode pitjes, *saga pohon*, voortbrengt.

كندي **kĕndi** (en niet *koendi* of *goendi*), aarden waterkruik met een tuit; *laboe* — soort van vrucht, die op zulk een waterkruik gelijkt. Zie ook *gamoh*. [Jav. *gĕndi*, id.]

كندي **koendei**, I. Deze haardragt is niet Maleisch, maar Europeesch; *tĕkan* —, gouden voorhoofdplaat, die dient om de *gandiḳ* te bedekken. Zie ook *gĕdabah*.

II. = *poekau*. Zie ald.

كنسه **kansah** moet *kantjah* zijn. Zie ald.

كنڠ **kĕnang**; *kĕnang-mĕngĕnang*, wederkeerig elkander gedachtig zijn; *tĕrkĕ-nang-kĕnang akan*, gedurig denken aan, gedachtig zijn aan; *mĕngĕnang-ngĕ-nangkan moeka*, het aangezigt aannemen.

كنل **kĕnal**; *mĕngĕnal-ngĕnali*, elkander leeren kennen. Hik. Indra Poetra; *Mĕngĕnalkan*, introduceren, inleiden, iemand met een ander in kennis brengen; *kĕnalan*, kennis, bekende; *kakĕnalan*, bekend, gekend worden.

كنيت **koenjit**, soorten zijn: — *bĕsar*, — *padi* en — *santan*.

كنيه **koenjah** wordt meest gereduplicéerd gebruikt.

كوارق **koewarik**, gouden borst- en rug-geplaat ter grootte van een rijksdaalder, met een gat in het midden. Zij worden met koorden over de schouders en onder de armen door bevestigd, zoodat één op de borst en één op den rug komt te hangen.

كواس **koewasa**; — *pĕrkataän*, de kracht der woorden, Hik. Abd. pag. 47; *maha* —, almagt; *sa'koewasa-koewasa* = *sa'koewat-koewasa*, uit al zijne magt. Hang T.

كوبس **koebis**; soorten zijn: *koebis tĕ-lor*, de gewone savoije kool, zooals die van Java wordt aangevoerd. Abd. Schets wrdb. *koebis kapri*, waarvan de bla-deren afzonderlijk groeijen.

كوبڠ **koebang**; *bĕrkoebang*, in den modder baden, = *bĕrgĕloemang*; b. v. *badaḳ itoe bĕharoe habis bĕrkoebang*, die rhinoceros heeft zoo even in den mod-der gewenteld. Ook in Hang T. Verder: *poetĕri bĕrkoebang*, soort van stijf ge-kookte pap of brij, die als versnapering gegeten wordt.

Digitized by Google

كوبي **koebei**; *daoen* —, soort van plantje met aangenaam smakende blaadjes, die als groente en in de geneeskunde gebruikt worden.

كوت **kota**; — *tandang*, omheinde plaats, waar alles zamenvloeit, waar veel verkeer is; *bĕrkotakan orang*, menschen op eene plaats vereenigen, dat zij zoo vol is als eene vesting. Hang T.

كوتر **kotor**; *mĕngotorkan*, vuil maken, bemorsen; *kakotoran*, vuiligheid, drek, onreinheid. Pĕl. Abd. 69.

كوتس **kotis**; *mĕngotis*, afplukken, afpluizen; b. v. de uitstekende haartjes van zijde, de pluizen van een doek, den kant van papier enz.

كوتڠ **kotong**, kort afgesneden, van mouwen; *badjoe kotong*, een baadje met korte mouwen. Zie ook *pontong*.

كوتڠ **koetoeng** als »zeeschildpad" op R. niet bekend. Zie *toentoeng*.

كوتڤ **koetip**; *mĕngoetip*, opzamelen, oprapen van kleine voorwerpen; *pĕngoetip*, opzamelaar.

كوتق **kotak**, niet »houten kist of doos", maar: vak, hokje in een kast of kist of doos; *sampan* —, soort van schuitje of bootje. Zie *sampan*. [Jav. *kotaḳ*, een overdekte sirihdoos.]

كوتق **koetoek**, I. ook: vervloekt, b. v. *ikan todaḳ koetoeḳ itoe*, die vervloekte zwaardvisch. Hang T. *Koetoeḳ* dikwerf gereduplicéerd gebruikt.

II. Soort van rijstmaat = 2 *ling* of 4 *gĕnggam*.

كوتل **koetil**, ook: wen, vleezige uitwas.

كوتم **koetoem**, beter *koentoem*. Ook als benoemend telwoord voor bloemen gebezigd.

كوتو **koetoe**[1], luis; — *andjing*, vloo; *tĕlor* —, neet; — *boesoeḳ*, weegluis, wandluis; — *babi* en — *domba*, teek, schapenluis; *sikoetoe*, een scheldwoord, niet te verwarren met *sikoetoeḳ*; b. v. *Sikoetoe hantjoer darah*, Hang T. *Bĕrkoetoe-koetoewan*, elkander luizen, elkander de luizen uit het haar zoeken en die opeten, even als de apen; b. v. *sambil mĕngoereikan ramboetnja bĕrkoetoe-koetoewan. Ija doedoeḳ dimoeka tangga bĕrkoetoe-koetoewan dĕngan sĕgala dajang-dajang*. Hang T. en and.

2. Zie *sĕkoetoe*.

كوچ **koedja**, beker, bekend op Sing. doch niet op R. Komt ook voor in de Hik. Abd. pag. 377, b. v. *sĕrta dĕngan ajar sakoedja dan sirih satjĕrana*.

كوجر **koedjoer**, ook: een soort van lans met breede punt en kruisijzer. Hang T.

كوچر **koetjir**, de staart van een chinees.

كوچڠ **koetjing**, zie ook *tandoeḳ; koetjingan*, zie *akar*.

كوچق **kotjak**; *bĕrkotjaḳ*, schudden, schommelen, bewegen, van vloeistoffen; *mĕngotjaḳkan*, doen schudden.

كوچق **koetjik**, soort van kleed? b. v. *Toeloeng djahitkan koetjiḳ didalam*. Sj. Ibr. b. Chas. *Ami djahitkan koetjiknja beita*, id.

كوچل **koetjil**; *mĕngoetjil*, uitsluiten, buiten sluiten, buiten stooten.

كود **koeda**; — *laoet*, zie *oendoeḳ-oendoeḳ; koeda-koeda*, daksparren, ook houten krukjes, waarop de marktkramers zitten; *mĕkoeda*, paardje spelen, harddravertje spelen, een kinderspel;

Digitized by Google

anaḳ koeda boeloeh kasap, SPRW. wordt gezegd van kooplieden, die zonder kapitaal en op goed geluk handelen in allerlei zaken, dus windhandel drijven. Mijn schr.

كودڠ **koedĕrang** moet كدڠ **kĕdĕrang** zijn.

كودس **koedis**, schurft.

كودڠ **koedoeng**, I. zoo verminkt, dat er stompjes der ledematen overblijven; *lipas koedoeng*, verminkte kakkerlak, dien men slechts twee pooten laat behouden om daarmede overal rond te loopen; *tangan bagei lipas koedoeng*, handen die overal aan zitten, zooals gewoonlijk van kinderen.

كودف‌ر **koedap-koedap**, snoepen, stilletjes wegnemen en opeten; *boedaḳ* ——, een snoeperig kind.

كودق **kodok** is: padde en *kataḳ*, kikker; *kodoḳ poeroet*, = *kangkong*. Zie ald.

كودل **koedal** moet كدل **kĕdal** zijn. Zie ald.

كودو **koedoe**, I. bloezemknop, uitspruitsel. Zie *koentoem*.

II. *majin koedoe*, het Hassan-Hoesin spel, flambouwen-optogt der Klinganezen.

كودي **kodi**; *kodian*, bij snezen van twintig. [JAV. *kŏdèn*, id.]

كور **koer**, ook gebruikt om den levensgeest terug te roepen; b. v. *koer soemangat!* [JAV. *koer-koer!* en niet *koekoer*.]

كور **koera**[1]; *dĕmam* —, de koude koorts. 2. *koera-koera kaki*, het bovenste van den voet, de wreef, b. v. *dĕngan dĕmikian ija pon lĕpaslah kasabĕrang, koera-koera kakinja tiada basah*, aldus ontkwam hij naar den overkant en het bovenste zijner voeten was niet nat. Sadj. Mal. 3. *Kĕkoera*, deze schildpad leeft zoowel in zout als zoet water en zijn schild loopt meer scherp op. Soorten zijn: *kĕkoera kèladi*, — *koembar*, — *padi* en — *poetih*.

كورت **koerat**, raadhuis, het ENG. *court*.

كورس **koeras**, katern papier, gewoonlijk van 24 pagina's in elk formaat.

كورس **koris**; *mĕngoris*, krabbelen, b. v. *dikoriskannja dĕngan ḳalam diatas papan loh*, door hem werd met een pen op een schrijftafeltje gekrabbeld. Hik. Abd., pag. 26.

كورڠ **koerang**; — *pĕriksa*, iets niet weten; eigenlijk nog niet genoeg onderzocht hebben; — *sabar*, ongeduldig; *bĕrkoerang-koerangan*, steeds minder worden, verminderen.

كورڠ **koeroeng**; — *kapal*, de kajuit.

كورف **koerap**; — *hajam*, de ringworm; — *pakau*, soort van uitslag over het geheele ligchaam. [JAV. *koedis*.]

كورق **korik**; — *koeping*, BATAV. soort van haarpen, die door de vrouwen in het opgestoken haar gebruikt wordt. *Pĕngoriḳ tĕlinga boewaja*, soort van langwerpig, groen zeediertje.

كوس **koes**, de epauletten van een officier, de kwasten aan weêrskanten van een vlieger.

كوس **koesa**. Voeg bij: *mĕngoesa*, met zulk een haak aansporen. Sadj. Mal.

كوست **koesoet** ook: verward van het haar, eene zaak, de gedachten, enz. *Mĕngoesoetkan dirinja*, zich wikkelen, mengen in, bemoeijen met.

كوسڠ **kosong**; *panah* —, zie *panah*.

كوسل **koesal**, pruim van tabak, waarmede men de roode lippen bij het sirih

Digitized by Google

kaauwen afwrijft; *mĕngoesal*, daarmede de lippen afwrijven.

كوسو **koesoe**, zie bij *akar*.

كوڠ **koeng**; *sipoet* —, zie bij *sipoet*.

كوڠ **koewoeng** [JAV. *kloewoeng*, regenboog.]

كوفت **koepat**, geldzakje van *nipah*-bladeren.

كوفس **koepas**; *mĕngĕloepas*, geschaafd, ontbloot van de huid.

كوفڠ **koeping** is JAV. Voor het MAL. Zie *tĕlinga*.

كوفي **koepi**, bus ter bewaring van het een of ander, b. v. thee, buskruid en dergel. SKR. *kōēpi*, flesch, om het even van welke substantie. VDW.

كوفيور **kopioer**, is het JAV. *kopjor*, inwendig tot pap, van vruchten, b. v. *kĕlapa kopioer*, *mangga* —, enz.

كوق **kok**, niet »arrestatie", maar juk. Zie كُو.

كوكت **koekoet**, beugel over eene kram, waaraan men een hangslot hangt.

كوكر **koekoer**, II. klaauw; b. v. *binatang jang mĕnarkam dĕngan koekoer atau gigi*, dieren, die met klaauwen of met de tanden aanvallen, M. *koekoeran*, rasp, doch in den vorm van een veelpuntigen krabber, waarmede de Maleijers de kokosnoten fijn krabben. De gewone rasp heet *paroet*. Zie ald.

كوكس **koekoes**; *koekoesan*, soort van puntig toeloopend bamboezen mandje, waarin de rijst gaar gestoomd wordt. *Boewah koekoesan*, soort van vrucht, soort van *langsat*.

كوكڠ **koekang**, ook *koengkang* en *kamalasan* genoemd.

كوكق **koekoek**, I. *bĕrkoekoek*, kraaijen van een haan, en niet kakelen van kippen". Zie daarvoor *kakak*.

II. moet كوكة zijn. Zie ald.

كوكة **koekoeh**, stevig, vast, sterk; *mĕngoekoehkan*, stevigen, vaster maken, bevestigen. [JAV. id.]

كوكل **koekoel**, krom, verkromd, van de ledematen; *doedoek mĕngoekoel*, krom gebogen zitten, zooals oude lieden.

كول **koel**, NED. kool. De kleine van Java aangevoerde noemt men op R. aldus en de grootere, door de chinesen geteeld *koebis*. Mijn Schr.

كولت **koelat**, zwam, duivelsbrood. Soorten zijn — *kajoe*, — *koel*, — *padang*, — *patah*, — *pongsoe* en — *sisir*. [JAV. *djamoer brâmâ*, id.]

كولت **koelit**; — *ari*, blaasje, dun vliesje, velletje; — *sipoet*, slakkenhuisje, hoornschelp; *mĕngoeliti*, de huid afstroopen, villen. Hik. Abd. en and.

كولر **koeloer**, = *soekoen bidji*, broodboom, welks vruchten van pitten voorzien zijn. [JAV. *kloewih*, id.] Hier in te vullen wat op *kĕloewih* staat.

كولڠ **kolong**, II. is door C. goed opgegeven. Komt ook voor in de Sadj. Mal.

I. een mijn met gangen en zuilen.

كولڠكاليڠ **kolang-kaling**, de groene, ronde, oneetbare vruchten van den aren-palm. Ook *kaling-kaling*. Hik. Radja r Pasei pag. 11. [JAV. id.]

كولق **kolik**, soort van bootje, kano, waarin maar plaats is voor één mensch. Vandaar: *tĕrkolik-kolik*, alleen te huis zitten, als iemand die in een *kolik* zit.

كولم **kolam**, vijver. In sommige HSS. en ook in de uitspraak te Sing. *kolah*.

Digitized by Google

كولم **koelim** is door C. en T. goed opgegeven.

كولم **koeloem**; *mĕngoeloem*, mommelen, sabbelen, pruimen; — *tĕmbakau*, tabak pruimen. [JAV. *tjamoek*, id.]

كولومايار **koeloe-majar**, soort van duizendpoot, die phosforisch licht van zich geeft. [JAV. *lĕnnå*, id.]

كولة **koelah**, II. Zie *kolam*.

كولة **koleh**, moet zijn *kolik*. Zie ald.

كولة-كولة **kolih-kolih**, soort van rijste meelpap als versnapering gebruikt.

كولي **koeli**; *makan* —, op dagloon werken. [SKR. *koeli*, hand. VDW.]

كولي **koelei**, I. knak, breuk in een tak, stok, been, enz. *mĕngoelei*, knakken; *mĕngoelei-ngoeleikan*. *Kakinja sabĕlah soedah patah tiga tĕrkoelei-koelei*, zijn eene been was gebroken op drie plaatsen. Hik. Abd. pag. 64.

II. soort van groot schelpdier, parelmoer-horen, die veel naar Europa wordt verzonden.

كومن **koeman**, II. soort van natte schurft.

كونڠ **konang-konang**, blinken, schitteren met een vuurgloed; b. v. *Matahari toeroen bĕrkonang-konang*, de zon ging schitterend onder. Hiervan de naam van het glim- of vuurvliegje.

كونڠ **koening**; *kakoeningan*, naar het gele zweemende, geelachtig; *kĕmoening*, naam van een boom met welriekende bloemen en fraai, geel hout; *koening sakoeningnja*, op zijn geelst, zoo geel als het kan.

كونين **koenoen**, ook: inderdaad, ongetwijfeld en toch, = ڪ, b. v. *apa koenoen bitjara orang* en *apa koenoen sĕbabnja*. Mal. Zam. pag. 3 en 5.

كوه **koewah** is CHIN.

كويت zie كُويت.

كوير **koewir**, koekjes, te Malaka = *koewih*. Zie ald.

كويس **koewis**; *mĕngoewis*, met de voeten op zijde schoppen, wegtrappen; b. v. *dikoewisnja akoe dĕngan kakinja*. Tjĕrm. Mata n°. 6, pag. 26. *Maka Tĕn Pĕrpatih Hitam pon bĕrdiri dikoewiskannja tikar dĕngan kakinja..... Maka kata Laksamana: Mĕngapa orang kaja biadab, mĕngoewiskan tikar dihadapan Bĕndahara*. Sadj. Mal.

كويف **koejoep**, door en door, klets, van nat zijn; b. v. *basah* —, door en doornat, tot op de huid toe nat, klets nat.

كويق **kojak**, I. scheur, gescheurd; b. v. *badjoekoe kojak*, mijn buis is gescheurd; *mĕngojak*, scheuren.

II. *mĕngojak-ngojak*, uitpluizen, kammen, kaarden, b. v. wol, katoen, enz.

كويل **koewil**, bedehuis der Hindoes. Komt ook voor in de Sri Rama, pag. 68.

كويم **kojam**; *boeboer* —, soort van brij of pap, gekookt van meel van kleefrijst met kokosmelk en specerijen.

كويين **kojan**. De *kojan* op R. is = 40 *pikoel* of 80 *parah*.

كويني **koewini**, soort van mangga-vrucht. [JAV. id.]

كويه **koewih**; I. CHIN. koekjes, = *panganan*. Zie ald. *koewih ikan*, soort van gebak, waarin visch gedaan is, vischpastij.

II. egge, die met buffels bespannen wordt. Pad. bov. l.

ڪ **kah**, wordt ook gehecht aan woorden, die eene twijfelachtige beteekenis hebben; b. v. *atau-kah*, *kalau-kah*. Sj. Ibr. b. Chas., enz.

كي **kei**, moet كايل **kajil** zijn. De uit-

Digitized by Google

spraak van *r* en *l* is bij de Maleijers zeer onduidelijk.

كياڠن **kijangan** moet *kajangan* zijn; afgel. van *jang* met voorgevoegd *ka* en achtergevoegd *an*.

كياڬس **kijagoes**, titel van hoofden op *Bĕlitoeng*. Welligt afgeleid van *kjai* JAV. en *agoes*.

كيبس **kibas** soms ook *kibis*; *mĕngibas*, ook: iets heen en weder zwaaijen, b. v. een lont opdat zij aanblijve.

كيت **kita**. Wordt zoowel voor 1e pers. enk. als meerv. gebruikt, en niet alleen door vorsten, maar ook door anderen. Ook het inclusive wordt bijna nooit in acht genomen. Verder wordt het bezittelijk gebruikt, b. v. *bĕhasa kita*, *kitab kita*, *bangsa kita*. *Kita-orang*, wij.

كيتر **kitar**; *mĕngitar*, ook: zwaaijen, b. v. met een kris; b. v. *Maka bĕndahara padoeka radja dan Laksamana pon mĕngitar kĕrisnja*. Sadj Mal. Zie *titar*.

كيتم **ketim**; *sipoet* —, zie bij *sipoet*.

كيجر **kedjer**, soort van munt, $\frac{1}{10}$ rejaal waarde.

كيجمبڠ **kidjambang**, soort van plant.

كيچو **kitjoe** (en niet *kitjoeh*), bedrog, list, streek, trek, guitenstreek; *mĕngitjoekan*, foppen, bedriegen, een trek spelen. *Tĕrpĕliharalah ija daripada dikitjoekan orang. Sĕbab bangsa itoe pĕnoeh dĕngan kitjoe palsoe.*

كيجي **kitji**, brik. Vaartuig met twee masten, die beiden ra's hebben.

كيدر **kida-kida**, gouden franjes, goud galon, goud borduursel op kleederen, enz.

كيدل **kidal**, linksch, alles met de linkerhand doen; *orang* —, iemand die linksch is.

كيدي **kidei** moet *kidal* zijn.

كير **kira**, I. *kira-kira* en *mĕngira-ngira*, rekenen; *ilmoe kira-kira*, de rekenkunde; *mĕmbĕri kira-kira*, zich met de rekeningen verantwoorden, rekening en verantwoording doen; *kira-kira pĕlajaran*, bestek of berekening van de vaart eens schips.

كيرف **kirap**; *mĕngirap*, ook: de vederen schudden, zooals de vogels doen om stof en luizen daaruit te verwijderen. Zie ook *kirei* I.

كيرڠ **keroeng-keroeng**, soort van zeer klein zeevischje, geschubd en gevind. [JAV. *djambroeng*, id.]

كيرم **kirim**; *pakirim*, het gezondene. Hik. Bocht.

كيري **kiri**, II. *mĕngiri*, iets gaan halen; b. v. *kirikanlah akoe api sadikit*, haal mij een weinig vuur.

كيري **kirei**, I. *mĕngirei-ngireikan*, schudden van de vederen of haren, = *kirap*. Sri Rama pag. 65. Ook van een wapen. Hang T.

II. (?) *Soenggoehpon poetĕri didalam tirei*, *Nama ta'dapat hĕndak dikirei?* Sj. Ibr. b. Chas.

كيس **kijas**, omtrek, buitenste lijn, grens, schets. Welligt het ARAB. قياس zie ald.

كيست **kisoet**, gekreukeld, gerimpeld; *mĕngisoet*, kreukelen, rimpelen. *Diboewat djoega mĕrakak mĕngisoet.* Sj. Ibr. b. Chas. Zie ook: *lisoet*, *kĕroet* en *goemal*.

كيسر **kisar**; *mĕngisar*, ook: naar voren of naar achteren schuiven van een kris of ander zijdgeweer, dat aan den gordel is bevestigd; *batoe kisaran*, molensteen; *dĕngan hikmat jang tiada*

Digitized by Google

bĕrkisar, met niet draaijende wijsheid, d. i. in onveranderlijke wijsheid.

كيسي **kisi**, I. *tijang kisi*, de opstaande houten aan een spinnewiel, waarin de *kisi* steekt; *oelar* —, zie *oelar*.

كيڤ **kijoeng** zie كيوڤ.

كيفي **kipei**; *mĕngipei-ngipei*, kwispelstaarten. Zie *kibas*.

كيفيڤ **kepeng** moet in de door C. opgegeven beteekenis كڤڤ **kĕping** zijn. Zie ald.

كيكر **kikir**; — *patar*, platte vijl; — *eikoer tikoes*, ronde vijl.

كيكس **kikis**; ook: krabber, schrapper; — *lidah*, tongschrapper; *mĕngikis-ngikis*, ook: uitkrabben van fouten in schrift met een pennemes.

كيكق **kikik**, scherp gepunt, vierkant lapje in een kleed; *ikan* —, soort van zeevisch, die den vorm van zulk een lapje heeft.

كيكق **kekak**, I. moet *kekeḳ* zijn. Zie ald.

II. moet *gĕgaḳ* zijn. Zie ald.

كيكق **kekeḳ**, de groene, niassche papegaai.

كيكل **kekel**; *mĕngekel*, gierig, vasthoudend zijn, = *lokiḳ*. Zie ald.

كيكو **kekoe**, onhandig, lomp, = *tjanggoeng*. Zie *kakoe*.

كيل **kila**. In de Sadj. Mal. komt voor *kilaän* en in de Hik. Bochtiar *kilakila*, met dezelfde beteekenis.

كيلت **kilat**, ook: schittering van de oogen; *bĕrkilatan*, glinsteren, flikkeren, van vele voorwerpen. *Mĕngilat-ngilatkan*, ook: doen doorschemeren in zijne woorden, zinspelen op; b. v. *Maka sĕmbah bĕndahara, sabagei dikilat-kilatkannja pada radja akan laḳsamana djoega disĕboetnja. Maka radja pon ma'loemkan ḳiasan bĕndahara itoe*. Hang T.

كيلر **kilir**, het aanscherpen van de punten, b. v. van een kris, mes, schaar enz. Voor slijpen zie *asah* en *tjanei*.

كيلڠ **kilang**, I. *kilang pĕngasih*, liefdedrank, Hang T.

كيلڠ **keloeng**, bamboezen staketsel in zee, in de gedaante van een fuik, om visch te vangen. *Laḳsana ikan didalam keloeng*. Zie ook *seroeḳ*

كيلق **kilik**; *kiliḳ-kilikan*, ook: houten schragen, b. v. *Maka papan itoe mĕlintang di-atas kiliḳ-kilikan*, die planken lagen op schragen.

كيلو **kelo**; *daoen* —, soort van bladgroente.

كيلو **kilau**, meestal *gilau*. Zie ald.

كيله **kilah**, II. soort van zoutwaterschelpdier, met gladden, bruin gemarmerden, spits toeloopenden horen; *kĕtopong* —, een helm in den vorm van zulk een horen. Zie *kĕtopong*.

كيمبڠ **kijambang**, soort van waterplant, welks bladeren op de oppervlakte van het water drijven. *Hanjoet kijambang bĕrdjari-djari*. Hik. Sĕr. Bajoe.

كين **kijan**; ook = *kali*, maal; b. v. *sapoeloeh kijan*, tienmaal. Sri Rama, pag. 165.

كيوت **kewat** op R. niet bekend. Wellig *kéwan*.

كيور **ki-oera**, op R. niet bekend. Wel *kijoer*.

كيوڤ **kejoeng** (en niet *giwang*), soort van zee-schelpdier, ter grootte van een kinderhoofd, fraai geel en bruin gekleurd.

كيول **kijoel**; *boeroeng* —, soort van kleinen, gespikkelden zangvogel. Zie *sijoel*.

Digitized by Google

گ

گابس **gaboes**, mergpit van zekeren boom. [Jav. id.]

گاجو **gadjoe**, gedrukt, gedeukt; *gadjoe leper*, plat gedrukt of gedeukt.

گاجه **gadjah**; *bĕrmajin gadjah-gadjahan*, schaakspelen, Hang T. *Gadjah berak bĕsar*, *kita pon hĕndak bĕrak bĕsar djoega*. Sprw. *Gadjah ditèlan oelar lidi*. id. Sĕr. Bajoe.

گاجس **gadjoes**, soort van stinkende djamboe-vrucht, waarvan de pit aan den buitenkant van de vrucht zit. Op Java *djamboe monjet* geheeten.

گادس **gadis**, II. soort van boom, die op de sassafras gelijkt en daarvoor kan gebruikt worden, doch minder goed is.

گادغ **gading**, de eerste beteekenis is olifantstand en daarvan afgeleid *gading-gading*, de spanten van een schip, omdat die in vorm daarop gelijken. *Sri gading*, soort van boom met welriekende, witte bloemen.

گادغ **gadoeng**, I. soort van bedwelmenden, geneeskrachtigen wortel (*dioscorea trifoliata*), die de ledematen doet zwellen en salivatie veroorzaakt even als de calomel.

II. soort van eetbare, zeer groote aardvrucht.

III. *gadoeng-kastoeri*, soort van klimplant (*epidendrum*).

گادق **gadoek**, kwasterig, opschiklievend, fatterig.

گادة **gadoeh**; *bĕrgadoeh satoe sĕbab tidak satoe sĕbab*, rumoer maken, of er reden voor is of niet. Pĕl. Abd., pag. 81. *Pĕrgadoehan*, oproer, opschudding, standje.

گادي **gadei**; *mĕnggadeikan*, verpanden; *orang tĕrgadei*, pandeling; *roemah gadei* en *pĕgadeijan*, pandjeshuis, lombard; *soerat pĕgadeijan*, lombardbriefje, *barang-barang gadeijan*, pandgoederen.

گار **gara**, echt, van kinderen; *anak gara*, echt kind, = *anak kawin*.

گارس **garoes** moet *gĕroes* zijn. Zie ald.

گارغ **garang**, ook: roofgierig. [Jav. *kĕrĕng*, norsch, wreed.]

گارق **garoek**; *mĕnggaroek*, krabben in het algemeen, ook ván het ligchaam; b. v. *sambil mĕnggaroek-garoek pĕroetnja*, Hang T. *pĕnggaroek*, krabber, hark, egge.

گارو **garoe**, = *garoek*. Zie boven. Ook: krassend, krijschend van de stem; b. v. *soewaranja garoe*, Pĕl. Abd. pag. 47 en Tjĕrm. Mata n°. 7, pag. 304.

گاري **garei** moet *gĕrei* zijn en is ook Riouwsch. Zie ald.

گاسر **gasir**, ondergraven, inbreken van een dief. Batav. Hom.

گاسق **gasak**; *mĕnggasak*, slaan, afrossen, dorschen, uitkloppen, b. v. van graan.

گاسي **gasei**, moet *kasei* zijn. Zie ald.

گافل **gapil**, (?) *Tangan nen* گافيل *hikajat diboeka*, Sj. Ibr. b. Chas. Zie *kĕpal*.

گافه **gapah**, zie *goepoeh*.

Digitized by Google

گاڬق **gagak**, SKR. *kāka*, subst. kraai. VD W.

گاگو **gagau**; *mĕnggagau*, rondtasten in 't donker.

گالر **galoer**, geul, stroomrigting langs de kust, ook figuurlijk als de familielijn, geslachtslinie. Zie bij *soesoer*, *aloer* en *djaloer*.

گالق **galak** [1]; *pĕnggalaḳ*, ook: een versterkend of opwekkend geneesmiddel; b. v. *obat mata atau pènggalaḳnja koerang bajik*. Abd. schets wrdb. Verder: het buisje van een vuurwapen, waarop de slaghoedjes worden gezet. *Mĕnggalaḳkan*; oprakelen van vuur, aanvuren, aanstoken, aanhitsen.

2. is JAV. Voor het MAL. zie *garang* en *ganas*.

گالاه **galah**, I. *bĕrgalah*, boomen, met een boom voortstuwen.

گامت **gamit**; *bĕrgamit*; met de hand of den vinger even aanraken, tikken, tokkelen, kloppen, b. v. om iemand te roepen of te wenken, of om stof van het lijf te slaan of het tokkelen op een snaarinstrument. *Gamit-gamitan*, afvaagsel, uitvaagsel. Sri Rama pag. 157. Zie ook *tjolik*.

گامق **gamak** (niet *gamoeḳ*); *mĕnggamaḳ-gamaḳ*, een zijdgeweer, zooals dolk, degen, zwaard enz. met de hand telkens een weinig uithalen en weêr inschuiven, bij wijze van dreigement. Niet »heen en weêr zwaaijen met wapens."

گامه **gamoh**, een waterkruik zonder tuit, van onverglaasd aardewerk.

گانس **ganas**, wild, woest, van dieren en ook van dieven. Sadj. Mal.

گاوت **gawoet**, ook gevonden *kawoet*, met het een of ander de aarde loskrabben.

گاوڠ **gawoeng**; *kajin* —, neteldoek, fijne, gekleurde, katoenen stof.

گاول **gawoel**, vereenigd met *tjampoer* gebruikt; b. v. *tjampoer gawoel*, verward door elkander.

گاي **gaja** [2], manieren, inzonderheid gedwongene, aangenomene, gemaakte; aangenomen toon bij het lezen, zingen enz. loop van iemands schrift; *mĕnggajakan*, met een aangenomen toon iets lezen enz. op eene gemaakte wijze iets doen. SKR. *kāja*, gesteldheid. VD W. Hiermede stemt overeen Sj. Ibr. b. Chas. b. v. *Dĕngan mĕmakei kajin jang moelia; Patoetlah dèngan sikap dan gaja.*

گايت **gajit**, beteekent voornamelijk iets, dat hoog hangt, zooals vruchten en bloemen met een stok, waaraan een dwarshoutje verbonden is, afhaken, aftrekken; b. v. *gajit-gajit satangkei lèbat*, Panton. *Laksana ḅoewah dihoedjoeng dahan; Kagajit djoega dèngan pèrlahan.* Sj. Ibr. b. Chas.

گايڠ **gajoeng**. Welligt alleen JAV. Op R. *siboer*. Zie ald.

گايم **gajam**; *boewah* —, soort van eetbare vrucht.

گايه **gajoch**; *bĕrgajoeh*, laag neêrhangen van vruchten, zoodat men ze met de hand nemen kan.

گبر **gĕbar** (en niet *gèbèr*); *kajin gèbar*, geruit katoen; schotsche ruit. *Kajin gĕbar dari hoeloe*. Hik. Sĕr. Bajoe.

گتر **gĕtar**, I. beven, sidderen, = *gèntar*. Zie ald. II. JAV. wrang van smaak.

گتس **gĕtis** = *gètas*. Zie ald.

گتڠ **gĕtang**, overtrek op den mond van een flesch, glas, pot enz. b. v. van een blaas, doek, leêr, papier enz.; *mènggètangi*, iets daarmede bedekken.

Digitized by Google

گدابه **gědabah**, soort van versiersel in het opgestoken haar der vrouwen. Zie *tadjoek*.

گداگ **gědaga**, op R. *gĕndaga* en *pĕndaga*. Zie ald.

گتق **gětak**, *gĕtak hoedang*, soort van boom met rood, zacht hout, alleen geschikt voor brandhout.

گتم **gětam**, zie *kĕtap* en *kĕbam*.

گتي-r **gěti-gěti**, soort van koekjes, bereid uit *bidjen*-zaad en palmsuiker.

گدبغ **gědĕboeng**, katoenen sirih-zakje.

گدبگ **gědĕboeg**, van een hoogte naar beneden storten.

گدغ **gědang** soms *godang*, groot, ruim; *djalan gĕdang*, de groote weg.

گرادي **gěradi**, hekwerk, rasterwerk. Abd. b. v. *dan bĕrkoeliling tĕmpat itoe diboeboehnja gĕradi*. Tjĕrm. M. n° 2, pag. 106.

گراگو **gěragau**, op den grond spartelen; *soengkoer gĕragau*, voorover op den grond liggen spartelen.

گراوت **gěrawat**; *mĕnggĕrawat*, aan het lot overlaten, niet bekommeren om, van menschen.

گرايغ **gěrajang**; *mĕnggĕrajang*, woelen, kraauwelen in het haar, b. v. *saharihari mĕnggĕrajang ramboet dan mĕnindis toema*, alle dagen in het haar woelen en luizen knippen.

گربغ **gěrĕbang**, los en verward van de haren; b. v. *dan ramboetnja mĕnggĕrĕbang dĕngan ratapnja*, Sadj. Mal. *tĕrgĕrĕbang-gĕrĕbang dĕngan ramboetnja*, id.

گرت-r **gěroet-gěroet**, soort van visch, die zeer vet is.

گرتق **gěrtak**, ook voor aansporen van menschen gebezigd. Hik. Abd. pag. 21.

گرتغ **gěrtang**, soort van zeer grooten zeevisch, geschubd en gevind.

گرد **garda**, zie *karda*.

گردم **gěrdoem**, dreunen van iets zwaars dat omvalt, b. v. een omgehouwen boom.

گردم **gěrdam**, = *gĕrdoem*, doch minder dof, b. v. van een mensch of boomstam.

گردن **goerdan**; *ringgit* —, de spaansche dollar met de beeltenis van den koning van Spanje.

گردي **goerdi**, boor, drilboor, zwaaiboor.

گرسق **gěrsik**, grindzand, beter *karsik*, zie ald.

گرسق **gěrsik**, rammelen, klateren, rinkelen, b. v. van papier, bladgoud en dergel.

گرغ **gěrang**, I. *gĕrangan*, ook: toch, wel, eilieve!

گرغسغ **gěringsing**, I. *kajin — wajang*, gebatikde zijden kleedjes, waarop figuren uit het wajangspel zijn geteekend. Hik. Aboe T.

II. **gěrèngsèng**, soort van koperen pan, gebruikt tot het koken van brij, koekjes, konfituren, rijst enz. [Jav. *kèntjèng*, id.]

گرغگغ **gěroenggang** (en niet *gĕranggoeng* of *gĕronggong*), hol, holligheid, holte; *laoet jang gĕroenggang*, de holle zee.

گرق **gěrak**; — *soeroet*, zie ald.; *tĕrgĕrak hati*, bewogen van hart; *mĕnggĕrakkan gĕnta*, de klok luiden. Hang T.

گرق **gěroek**, de houten lijst rondom de weverskam, die dezen vorm heeft [illegible] *Sapĕrti gĕroek dĕngan sisir*, Sprw. Zie de Mal. Sprww.

Digitized by Google

گرگاجي **gĕrgadji**, SKR. *krakatja*, zaag. VDW.

گرگف **gĕrĕgap**, soort van aap.

گرم **gĕram**, II. toornig, verontwaardigd; *mĕnggĕram*, toornig worden, ook: grommen, brommen, knorren als een zwijn. Ook de opgave van C. is goed.

گرنجم **gĕroendjam**, met de handen een stuk hout in den grond stampen.

گرنجم **gĕrindjam**, uitpeuteren, b. v. een afgebroken pen, die ergens inzit.

گرنتڠ **gĕrinting**, is JAV. Voor het MAL. zie *kĕreting*.

گرندم **goerindam**, volgens de uitspr. te R. en niet *gĕrandam*.

گروتو **gĕroetoe** (en niet *kĕroetoe*); *mĕnggĕroetoe*, ruw, hard, grof, pukkelig zijn, ook: ruw bejegenen. *Ada jang mĕnggĕroetoe ada jang mĕnggĕrigis*, er waren er met grove en er waren er met fijne oneffenheden.

گروبق **gĕrobok**, kast, = *almari*. [JAV. *gĕrobog*, groote kist op rollen.]

گرود **garoeda**; *garoeda alah olih oelar*, het uur van den dag, waarop de schaduw zeven spannen lengte heeft. Zie *tapak*.

گرودي **gĕrodi** moet گردي **goerdi** zijn.

گروس **gĕroes**; *mĕnggĕroes*, glanzen, voornamelijk van gebatikde saroengs met een cauri-schelp.

گروڬت **gĕroegoet**, ruw, knoesterig, van hoornen. Zie *gĕroetoe*.

گرون **gĕroen** (en niet *gĕroeng*), vrees, = *takoet*, en niet »verschrikt".

گرومت **gĕroemit**; *mĕnggĕroemit*, leuteren, treuzelen in het werk, doch meer in fijn werk, zooals naaijen, breijen enz. Zie ook *malap*.

گروه **gĕroeh**, I. ook: ongeval, kwaad; *gĕroeh gĕrah*, allerlei ongeval; b. v. *Djangan anakkoe bĕrgĕroeh gĕrah*, *Soepaja tĕrlĕpas moerka dan marah*. Sj. Ibr. b. Chas.

II. *mĕnggĕroh*, snorken. [JAV. *ngorok*, id.]

گره **gĕrah**, zie *gĕroeh* I.

گري **gĕrei**, een brits of slaapplaats van hout, voorzien van trappen, die boven op de gewone rustbank wordt geplaatst voor bruid en bruidegom en die dezen vorm heeft

گريسق **gĕrisik**; *mĕnggĕrisik*, ridselen, b. v. van bladeren. *Prada gĕrisik*, klatergoud. Zie Mal. raadsel n°. 19.

گريڠ **gĕring**, ziek, krank (Hoftaal).

گريڬس **gĕrigis**; *mĕnggĕrigis*, ruw op het gevoel, doch fijner dan *gĕroetoe*. Zie ald.

گريڬي *gĕrigi*, watervat van bamboe (*orang hoeloe*), = *taboeng*. Zie ald.

گستي **goesti**, JAV. heer. Komt dikwerf in gedichten voor.

گسر **gĕsir** is op R. niet bekend. Moet گيسر zijn. Zie ald.

گڠس **gangsa**, I. klokkenmetaal. [JAV. *gångså*, het kopergroen, dat zich van binnen in de *gong's* aanzet.]

II. verplaatsen, verzetten; b. v. *balei digangsa*, de rustbank wordt verplaatst. Mal. Pantons.

III. enten, = *anggoerkan*. (?) Mijn schr. Volgens anderen: overplanten, verplanten.

گڠسر **gingsir**, afwijken, verschuiven. [JAV. id.]

گڠسي **gangsi**, wentelen, ronddraaijen; *bĕrgĕrak bĕrgangsi*, eene ronddraaijen-

Digitized by Google

de beweging. Vergelijk *gasing*. [Jav. *gangsingan*, tol.]

كڠكڠ **ganggang**, II. *mĕngganggang*, warmen, bakken, stoven, verwarmen, droogen van kleêren enz. boven een vuur; *bĕrganggang dirinja*, zich warmen, b. v. bij een vuur. Voor »vleesch roosteren" moet het *panggang* zijn.

كڠكڠ **ginggoeng** (en niet *gĕnggong*), soort van bamboezen instrumentje, dat men tusschen de tanden steekt en dat het geluid van *ging-goeng* voortbrengt. Zie annt. op de Mal. pantons. [Jav. niet id. maar *rinding*.]

كڠكڠ **ginggang**, geruit hessen- of kielengoed. Op R. *tjélé*, doch *ginggang* wordt ook verstaan. [Jav. id.]

كڠكڠ **gonggong**, soort van zee-schelpdier met witten horen zonder punten. Het dier is eetbaar en wordt onderscheiden in *gonggong djantan*, — *bĕtina* en — *boegis*. Zie bij *sipoet*.

كڠكڠ **goenggoeng**; *mĕnggoenggoeng*, in den mond dragen of houden; niet »aanblaffen" daar dit de Jav. beteekenis is.

كڠكم **gĕnggam**, zie ook *rangkoem*.

كڠكو **ganggoe**, plagen, lastig vallen, ergens aanzitten met de handen.

كڤ‌ر **gap-gap**, hijgen, kloppen van het hart door vermoeidheid en ook hartkloppping, de ziekte.

كڤق‌ر **gĕpoek-gĕpoek**, soort van koekjes.

كڬادن **gĕgadan**, betamelijkheid? *sĕbab tiadalah gĕgadannja itoe kapada pĕrampoewan Malajoe*. Keasb.

كڬتر **gĕgĕtar**, de door C. opgegeven beteekenis is goed. Die van M. moet zijn: soort van versiersel van kralen aan gordijnen, enz.

كڬر **gĕgar**, ook het trillen van een snaar; *gĕlĕgar*, id.

كڬس **gĕgas**, II. op R. niet bekend.

كڬق **gĕgak**, = *gĕgap*. Zie ook *gĕlĕgak* en *gĕgar*.

كل‌ر **gal-gal**, driftig, haastig van spreken, eten, loopen, werken. *Orang* —, iemand die in alles haastig of driftig is.

كلبر **gĕlaboer**; *mĕnggĕlaboer*, in het water storten, vallen. Zie ook *tjĕboer*.

كلاتق **gĕlatak**, babbelachtig, praatziek.

كلاجه **gĕladjah** moet *gĕloedjoeh* zijn. Zie ald.

كلادق **gĕladak**, dek van een schip, planken vloer van een boven-verdieping.

كلادر **gĕladir** op R. *gĕlidir*. Zie ald.

كلافر **gĕlapar**; zie *gĕlĕpar*.

كلاڬ **gĕlaga** is op R. *gĕlĕgak*. Zie ald.

كلاڬر **gĕlagar** beter *gĕlĕgar*. Zie ald.

كلس **gĕlas**, I. voorraad, proviand; *gĕlasan*, knapzak, reiszak. R. v. Eijs. *Akan mĕmbĕli bĕras atau gĕlas sĕhadja*. Tjĕrm. Mata n°. 5, pag. 186.

II. ons glas. *Sapĕrti gĕlas makan diboeloe tĕrbang*, gelijk glas een zwevende veêr snijdt. Hang T. *Tali lajang-lajang jang bĕrgĕlas*, een vliegertouw met fijngestampt glas en lijm bestreken, gebruikt om bij vlieger-weddenschappen het touw van de tegenpartij door te snijden.

كلتر **gĕlĕtar**; *mĕnggĕlĕtar*, beven, sidderen; ook van de handen. Sadj. Mal.

كلڠ **gĕlang**, is geen »ring om den hals", zie daarvoor *kaloeng*, maar armband, bracelet; *gĕlang kaki*, ring boven de enkels; — *pontoh* en — *kana*. Zie bij die wrd. *pĕrgĕlangan kaki*, de plaats boven de enkels, daar waar de *gĕlang* komt te zitten.

Digitized by Google

گلسر **gĕlingsir**, verschuiven, afzakken.

گلسر **gĕloengsoer**, glijden, sullen, afglijden.

گلغگ **gĕlinggang** en *goelinggang; daoen* —, soort van geneeskrachtige bladeren, rond, geel, drie vingers groot, die met zwavel en salpeter vermengd tegen den ringworm worden gebruikt, vandaar ook dat ze wel *daoen koerap* genoemd worden.

گلف **gĕlap**, ook duister van wetenschap, *ilmoe jang gĕlap*. Verder: *gĕlap goelita*, zeer duister; — *katoep*, stikdonker.

گلف **gĕloep**; *mĕnggĕloep*, uitvallen van tanden en kiezen. [Jav. *tjoploḳ*, id.]

گلفر **gĕlĕpar**; *mĕnggĕlĕpar*; klapwieken, fladderen, b. v. *Maka boeroeng itoepon mĕnggĕlĕparlah*. Ook van viervoetige dieren, een fladderende beweging met de pooten maken, b. v. *Maka harimau itoe mĕnggĕlĕpar-gĕlĕpar hĕndaḳ mati*.

گلق **gĕloek**, soort van pot om water in te doen. [Jav. id.]

گلڭات **gĕlĕgata**, kippenvel, de huid met pukkeltjes zamengetrokken door de koude.

گلڭت **gĕlĕgoet**; *mĕnggĕlĕgoet*, bibberen, klappertanden. Zie *gĕmĕloegoet*.

گلڭر **gĕlĕgar**, I. de zolder of vloerbalken, waarop de planken gespijkerd worden.

II. Zie *gĕgar*.

گلڭق **gĕlĕgak** (en niet *gĕlaga*), borrelen, bobbelen, van kokend water. Zie ook *boewal*.

گلم **gĕlam**; — *bĕti*, — *hidjau*, en — *tikoesan* zijn soorten.

گلمبر **gĕlĕmboer**, rimpelig; *mĕnggĕlĕmboer*, rimpelen. Zie *gĕmboer*.

گلمبر **gĕlimbir**, hangend, van de wangen.

گلمبڠ **gĕloembang** (en niet *galemboeng*), deining, hooge en lang voortrollende golven. Zie *ombang* en *ombaḳ*.

گلمبڠ **gĕlĕmboeng**; *mĕnggĕlĕmboeng*, zwellen, opzwellen, zooals van vruchten die rijpen; een kleed, zonnescherm of zeil door den wind, een blaas door die met lucht te vullen. Vandaar *gĕlĕmboengan*, een blaasje uit geslagtte kippen, waarmede de kinderen gaarne spelen, en niet »*kalamboengan*, krop van een vogel", zooals M. opgeeft. *Mĕnggĕlĕmboenggĕlĕmboengan*, bellen blazen, zooals de kinderen.

گلمڤڠ **gĕlempang**, overal heen, van vallen, b. v. *bĕbĕrapa banjaḳ binatang rĕbah bĕrgĕlempangan*. [Jav. id.]

گلنتڠ **gĕlĕntang**, zie *goeling*.

گلنچر **gĕlontjor**, ontslippen, ontglippen.

گلنچر **gĕlintjir**, glijden, sullen; *tĕrgĕlintjir*, uitgegleden.

گلندڠ **gĕlondong** is Jav. Wordt op R. niet verstaan. Zie *balaḳ*.

گلندڠ **gĕlindoeng**; *mĕnggĕlindoeng*, winden, opwinden van garen of touw op eene klos.

گلوجه **gĕloedjoeh**, gulzig, hebzuchtig, (niet *gĕloedjoe*.)

گلور **gĕloera**, ook: bruischen, woeden van de zonde; b. v. *dosa jang amat gĕloera*.

گلوڤس **gĕloepas**, schroeijen, branden.

گلوق **gĕloek**, zie گلق.

گلوڭ **gĕloega**, ook: soort van plant, waarvan papier wordt vervaardigd. (?)

Digitized by Google

گلوگر **gĕloegoer**, II. soort van boom, die eene soort van zwarte tamarinde, *asam gĕloegoer*, voortbrengt. [BAT. *garoegoer*.]

گلومت **gĕloemat**. Hier in te vullen wat op گلمت staat.

گله **gĕloeh** en **gĕloek**, klei, leem.

گلي **gĕli** (niet *gili*). I. *gĕli gĕman*, vies, den neus optrekken voor iets.

II. is goed doch niet *gĕlik*.

گليت **goelita** (niet *gĕlita*); *gĕlap goelita*, stink donker.

گليت **gĕlijat**; *mĕnggĕlijat*, zich uitrekken van luiheid of vadzigheid.

گليسه **gĕlisah**; *mĕnggĕlisah*, woelen in 't bed, onrustig slapen. Sj. Ibr. b. Chas. [JAV. *gĕlasahan*, id.]

گليگي **gĕligi** (en niet *gĕligih*), klappertanden, van het grndw. *gigi*. Zie ald.

گليوڠ **gĕlewang** moet *kĕlewang* zijn.

گليگن **gĕligin**, de acht dwarsloopende stokken, die in een weefgetouw door de spandraden of touwen van de regter naar de linker hand loopen. De stokken met hunne touwtjes te zamen worden *karap* genoemd. Zie ald.

گما **gĕma**, echo, weêrklank; *bĕrgĕma*, weêrklinken. Ook bekend bij de *orang laoet*.

گمال **gomala**, de kruin van het hoofd.

گمبال **goembala**; — *koeda*, paardenjongen, staljongen.

گمبر **gambar**, JAV. de Maleijers verstaan het wel, doch gebruiken *pĕta*. Zie ald.

گمبر **gambir**; *pokok* —, zekere klimplant, uit wier bladeren de cachou, een zamentrekkende gom, bereid wordt. Deze gom wordt met een weinig kalk en *pinang*-noot bij de *sirih*-bladeren gekaauwd en ook als looistof in de leerlooijerijen gebezigd. *Gambir pakoe*, soort van fijne gambir in den vorm van een klein langwerpig vierkant; — *boenga*, id. in den vorm van kleine bloemen; — *hoetan*, de wilde gambirplant; *ladang* —, gambirtuin; *boenga* —, soort van bloem, *Jasminum grandiflorum*.

گمبر **gĕmboer**, los, luchtig, ligt, van handenwerk. Het tegenovergestelde van *rat*. Zie ald. en ook *timboes*.

گمبس **gambas** is JAV. Voor het MAL. zie *kĕtola*.

گمبڠ **gambang**. Deze heeft houten staven in onderscheiding van *saron*, die van metalen staven is voorzien.

گمبڠ **gĕmboeng**. (Ook in het JAV. opgeblazen, opgezet van den buik, b.v. door winden.) *Gĕlĕmboengan*, het vuil in de krop van een vogel.

گمبڠ **gombang**, soort van aarden watervat. Ook een inhoudsmaat van 5 tot 10 gantangs.

گمبل **gembol**, II. een bestekamer aan boord van vaartuigen. De beteekenis van I. is door C. goed opgegeven.

گمر **gĕmar**, vreugde, lust; *bĕrgĕmar*, zich verheugen, lust hebben, welgevallen hebben. *Mĕnggĕmari*. Vergelijk *tjĕmas*. [JAV. *gĕmas*, id.]

گمرنچڠ **gĕmĕrintjing**, rinkinken, rammelen, klingelen; *gĕmĕrintjing gĕmĕrĕntjoeng*, op velerlei wijze rinkinken en klingelen. Si Miskin, pag. 127.

گمرنچڠ **gĕmĕrĕntjoeng**. Zie het voorgaande woord.

گمستو **gamĕstoe**, soort van rooden zeeworm.

Digitized by Google

كمس **gĕmas**, de opgave van T. is goed; die van C. niet. Zie *tjĕmas* en *gĕmar*.

كمڤا **gĕmpa**, schuddend bewegen, zoowel van groote als van kleine zaken; b. v. *gĕmpa boemi*, aardbeving, *gĕmpa soenting*, het bewegen van een gouden haarspeld in het haar eener bruid.

كمڤر **gampar**; ook: geraas, getier, opschudding, luidruchtig, ontroerd van het hart, Hang T. *Mĕnggamparkan*, geschreeuw of getier tegen iets maken. Hik. Radja r Pasei, pag. ir.

كمڤڠ **gampang**, I. *majin gampang-gampangan*, het gemakkelijk, lekkertjes opnemen. *Mĕnggampangkan*.

كمڤل **goempal** (en niet *koempal*), klomp, klont, b. v. van deeg, klei, enz. Ook van been, b. v. *toelang sagoempal*, een bot, een been. Gal. wa Dim. Gouv. *Bĕrgoempal*, met klonters, tot een klomp of prop geworden, ook van lijnwaad, dat in elkander gefrommeld is. Soms *gompol*. [Jav. id.]

كمڤل **gĕmpoel**; *tĕrgĕmpoel*, gezwollen, dik.

كمڤه **goempah** moet *gĕmpa* zijn. Zie ald.

كڤيت **gĕmpita**; *gĕgap gĕmpita*, hevig gedruisch.

كمل **gĕmal**, zamen binden, *bĕrgĕmal-gĕmal*, zamengebonden, opgebonden; b. v. van graan.

كملتق **gĕmĕlĕtak**, beven, sidderen.

كملتق **gĕmĕlĕtoek**, = *gĕmĕlĕtak*. Zie ald.

كملڬت **gĕmĕlĕgoet**, zie *gĕlĕgoet*.

كمن **gĕman**, vies. Zie *gĕli*.

كموتي **gĕmoeti**, de zwarte vezels van den *aren*-palm.

كمي **gĕmi**, soort van visch, welks graat als geneesmiddel gebruikt wordt.

كنتا **gĕnta**; *gĕnta ditaboeh*, soort van teekening of figuur op doek; — *alamat*, alarmklok. Hang T. *Mĕnggĕrakkan gĕnta*, de klok luiden. Hang T.

كنتال **gĕntala**, op rollen of wielen; b. v. *naga gĕntala*, een draak op rollen; doorgaans bij feestelijke optogten gebruikt.

كنتر **gĕntar**, beven, sidderen, schudden; = *gĕtar*, I.

كنتر **goentoer**, donder; *tagar*, zware donder; *goeroeh*, ratelende donder. Keasb. (?)

كنتري **gantri**, soort van muziekinstrument; doch welk? Sri Rama pag. 3. Ook door R. v. Eijs opgegeven.

كنتڠ **gantang**, een — is $^1/_{20}$ *pikoel* of 4 *tjoepak*.

كنتڠ **gantoeng**; *bĕrgantoeng diramboet sahĕlei*; figuurlijke uitdrukking voor ons »aan een zijden draadje hangen." Hik. Abd. pag. 14.

كنتڠ **gĕnting**, dun in 't midden; — *tanah*, landengte.

كنتڠ **gĕntoeng**, soort van aarden, onverglaasd watervat.

كنتق **goentak**, rammelen van pitten in drooge vruchten, uitgenomen de pinangnoot. Zie daarvoor *koetei*.

كنته **gantih** is fout en moet **antih** zijn. Zie ook *sĕring*.

كنتي **ganti**; — *rasa*, zie *rasa*; — *indra*, soort van pap of brij, bereid uit rijstemeel, eijeren, kokosmelk, *gie* en een weinig ananas.

كنج **gandja**, II. het lange, uitstekende, getande versiersel boven aan een kris-lemmer.

كنجل **gandjal**, het houtje, steentje, papier of iets dergelijks, dat men onder

Digitized by Google

den kortsten poot van een meubelstuk schuift om het wibbelen te beletten; ook een lapje of papiertje om den stop van eene flesch, om die beter te doen sluiten. *Mĕnggandjal.* [JAV. *gandjèl*, id.]

كنجل **gandjil** en **gindjal**, de nieren, wordt op R. niet verstaan. Wel *kĕrindjal*. Zie ald.

كنچغ **gantjang** = *tjĕrĕgas* en *tjagaḳ* II. Zie ald.

كنچو **gantjoe**, scheeps- of bootshaak, stok met een haak er aan, ook keukenhaak, haak aan een hijschblok enz.; *kajoe ĕmpat pĕrsĕgi jang ada bĕrgantjoe-gantjoe kĕtjil*, een vierkant hout met kleine haken. *Mĕnggantjoe*, aanhaken, ook met een haak aftrekken, zooals vruchten en bloemen van hooge boomen.

كند **ganda**; — *sĕgara*, soort van pap of brij, bereid uit meel, ananas, gie, eijeren en specerijen.

كندا **gĕndaga**, soort van met schelpen en chineesch glas versierde kistjes, veelal gebezigd om er de huwelijksgeschenken in te doen. [JAV. id.]

كندال **gĕndala** (en niet *kĕndala*), moeijelijkheid, verhindering.

كندت **gĕndit**, volgens mijn Schr. *kĕndit*. Zie ald.

كندر **gandar**[1]; *batang gandar*, de as van een wiel. 2. *mĕnggandar*, aan een stok over den schouder dragen; *pĕnggandaran*, draagstok, juk; *mĕnggandari*, iets als een juk dragen; b. v. *Maka di-ambil olih baginda akan kajoe laloe digandarinja kadoewa.* Sri Rama pag. 100. *Gandar tijang*, ra van een schip. Sadj. Mal.

كندر **gĕndir** is goed.

كندري **gandarija**, soort van boom, welke kleine, wrange, groene vruchten oplevert, die, ingezouten, als toespijs worden gegeten.

كندغ **gĕndang**, I; — *araḳ-arakan*, de optogtstrom. Hang T. *sipoet gĕndang*. Zie bij *sipoet*.

II. riem, van papier; *ḳartas sagèndang*, één riem papier. Zie *goendoeng*.

كندغ **goendoeng**, I. ook: riem, van papier, Meurs. Leesb. III, pag. 25. Volgens mijn Schr. moet dit *gĕndang* zijn.

II. een soort van spel.

كندق **gandik**, soort van voorhoofdsiersel, waarin men bloemen steekt.

كندل **goendoel**, kaal, wordt ook van het land gebruikt.

كندن **ganden**, groote, houten hamer. [JAV. id.]

كندو **gandoe**, als »eetbare plant" op R. niet bekend; wel als de naam gegeven aan de vruchten van den *mĕrbau*-boom, ook wel *boewah ipil* genoemd, waarmede men *lètjik* speelt. Zie ald.

كندو **goendoe**, uitgehoolde, en met tin opgevulde *boewah kĕras*, waarmede men bij het *oekiḳ*-spel naar de opgestelde noten gooit. Mijn schr. Sing. Zie *gandoe*.

كندول **goendola**, spinazie, = *bajam*. Zie ald.

كندة **goendah**, ook: bekommerd; b. v. *goendahnja kita akan Laḳsamana*, wij zijn over Laksamana bekommerd. Hang T. In gedichten veelal verbonden met *goelana*; b. v. *goendah-goelana*, angstig en bekommerd. *Pasang goendah*, = *ajar pĕrbani*, VDW. Zie ald. Verder *bĕrgoendah*, *goendahkan*.

كندي **gĕndi** (en niet *goendi*) is JAV. = *kĕndi* (en niet *koendi*) MAL.

Digitized by Google

گنف **gĕnap**, ook: voleindigd, vervuld en even; b. v. *gĕnap atau gandjil*, even of oneven. *Sagĕnap toeboeh*, het geheele ligchaam; *Sagĕnap sana sini*, hier en daar en overal. Hik. Abd. pag. 12. *Gĕnap-gènap gĕntar*, algemeene ontsteltenis; *sagĕnap kali*, zoo dikwijls als er ook, telkens, zonder uitzondering. Hang T.

گنيتري **gĕnitri**, soort van plant, welks gedroogde zaden voor rozekransen worden gebruikt, en die ook voor geneesmiddel dient. [Jav. *djĕnitri*, id.]

گنيت **gannjoet**, ongaar van binnen, zooals b. v. aardappelen, die niet goed gekookt zijn, of vleesch dat niet goed gebraden is, maar niet van rijst. Zie daarvoor bij *hati*.

گو **goe** moet كون **kok** zijn. Zie ald.

گوا **goewa**, ik, is Chin. even als *loe*, gij.

گوام **goewama** moet *goewam* zijn. Zie ald.

گوب **goba**, soort van vaartuig.

گوبر **gobar**, II. onzekerheid des harten.

گوبڠ **goebang**, inkeepingen, die men in den stam van kokospalmen hakt, om het beklimmen gemakkelijk te maken. Zie *takoek*. Verder ook: afgebrokkeld, of liever: stukjes uit de tanden. [Jav. *gowing*, id.]

گوبل **goebal**, het zachte hout van een boom, in tegenoverstelling met *tĕras*, het harde binnenste.

گوبه **gobah**; *mĕnggobah*, ook: teekenen van bloemwerk, bloemlijsten van in elkander gestoken bloemen, aldus: ⁂⁂⁂⁂⁂

گوتس **gotis**; *mĕnggotis*, stuk plukken van bloemen. Zie *gètas*.

گوچه **gotjoh**; *mènggotjoh*, ook: slaan met iets dat men in de vuist houdt; b. v. *patoetlah digotjoh-gotjoh moeloetnja dĕngan tĕmpoeroeng nijoer*. Hang T. *Bĕrgotjoh-gotjoh kaki*, de voeten tegen elkander slaan.

گودڠ **goedang**, pakhuis, groote winkel.

گورس **goris**, krab, schram, kras, streep, lijn. *Mĕnggoris; mĕnggorisi*. Sri Rama pag. 130 en 158. Zie *garis* en *torih*.

گورس **goeroes**; *bĕrgoeroes*, snorken, ronken. Sri Rama p. 145.

گورم **goram**, droog in een pan op het vuur braden of roosten, b. v. meel, koffij etc. *Tjampoerkanlah pati nijoer, goram sadikit*, doe er kokosmeel onder en rooster het een weinig.

گورن **goeroen**, II. *pènggoeroen*, verschrikker, vrees-aanjager, vogelverschrikker.

گورو **goeroe**; — *kaki* of *kaka* moet zijn — *kakak*, meester oudere broeder, d. i. onderwijzerskweekeling, hulponderwijzer.

گوس **goes**, afgedaan (?) b. v. *sakali goes*, op eenmaal, in eens, ten eenenmale. [Soend. *gĕs*, Jav. *wis*, id.]

گوسڠ **goesoeng** is op R. *boesoeng*. Zie ald.

گوسر **goesar** ook op R. en Sing. gebruikt. *Akoe goesar sadikit ija tiada datang*. Hang T.

گوڤه **goepoeh**; *dĕngan goepoeh-goepoeh*, in overhaasting; ook: *goepoeh gapah*. Abd. schets Wrdb. II.

گوگر **goegoer**; *goegoeran*, ook: miskraam.

گوگس **goegoes**, I. groep, menigte, tros; *bĕrgoegoes-goegoes*, bij menigten of groepen; *goegoes poelau-poelau*, eilanden groep, archipel.

Digitized by Google

II. Soort van koekjes.

گول **goela**; *goela moetia*, grof gekorrelde suiker, parelsuiker, suikererwten, muisjes; *goela boenga*, soort bloemwerk van suiker, door de Maleijers vervaardigd, dat bijzonder fraai is.

گولر **golir**, soort van spel.

گولڠ **goeloeng**; *goeloeng-goeloeng*, de benedenste balk waarop een dak rust, mits hij rond zij. Is hij vierkant of plat dan heet hij *toetoep djĕnang*; *papan goeloeng*, de plank, waarop de pas afgeweven stof wordt gewonden; *bĕrgoeloeng-goeloeng*, rollen, van de golven, b. v. *Maka ombaḳnja pon bĕrgoeloeng-goeloeng datangnja*, de golven nu kwamen aanrollen. *Goeloeng* ook figuurlijk gebruikt voor: overhalen tot iets; b. v. *Saoedarakoe itoe dapat mĕnoeloeng*, *Djika ija kita nen goeloeng*. Sj. Ibr. b. Chas.

گولڠ **goeling**; *goeling gĕlĕntang*, rollen en wentelen; *bĕrgoeling-goeling sĕndirinja*, van zelf voortrollen, van een wagen. Sri Rama pag. 51. *Tĕrgoeling-goeling*, draaijen, aarselen om binnen te gaan; b. v. *Maka enangda pon tĕrgoeling-goeling di loewar pagar hĕndaḳ masoeḳ takoet*, en de min draaide aarselend buiten de heining, wilde binnen gaan, doch was bevreesd. Hang T.

گولي **goelei** noemt men op R. de kerrie. *Mĕnggoelei*; toespijzen bereiden. Hik. Mah. R. Poes. W. ook: koken, stoven van groenten enz.

گولیق **golik** = *goeling*; *bĕrgolik*, wentelen. Si Misk. pag. 120; *mĕnggoliḳkan*, iets wentelen; *bantal goliḳ*, rolkussen, een in Indie algemeen gebruikt, lang, rolrond kussen. *Doedoeḳ bĕrsandar dibantal goliḳ*, zitten, leunende tegen een rolkussen. Sj. Ibr. b. Chas.

گوم **goewam**, ook: keelontsteking.

گومل **goemoel**, II. *bĕrgoemoel*, rollen over den grond, van menschen, b. v. *laloe ija bĕrgoemoel sakali saorang kaätas dan kabawah*. Hang T.

گومل **goemal**, kreukel, rimpel; *mĕnggoemalkan*, kreukelen, rimpelen, verkreukelen.

گون **goena**, ook een middel om iemand te betooveren; *obat goena*, toovermiddel; *maling goena*, een dief die tooveren kan. Hang T. *Goenawan*, nuttig.

گونڠ **goenoeng**; *bĕrgoenoeng-goenoengan*, met verhevenheden uitgehouwen, van houtwerk. Sadj. Mal.

گویت **goewit**; *mĕnggoewit*, bewegen, wibbelen, met de voeten, ook van een kind in de baarmoeder. *Mĕnggoewit-goewit dĕngan kakinja*, met zijne voeten wibbelen.

گه **gah**, of dit de wortel is van *mĕmĕgahkan* betwijfel ik. Zie bij *mĕgah*.

گهار **gahara**; Skr. *gaura*, zuiver, rein; adj. van zuiver, vorstelijk bloed, uit twee vorstelijke ouders gesproten. vd W.

گهارو **gaharoe**; *kajoe* —, is een zeer welriekend hout. Soorten zijn: — *boewaja*, — *mĕdang* en — *tandoe*. *Soedah gaharoe tjĕndana poela*. Sprw. Zie de Mal. Sprww.

گي **gi**, = *minjak sapi*. Zie *minjaḳ*.

گیرس **giras**; *kajin* —, fijn, wit katoen, = *doerias*.

گیرق **gerek**; *penggerek*, bros of els; *mĕnggereḳ*, met een bros of els een gat boren.

گیسر **gisar**; *mĕnggisar*, wrijven; b. v.

Digitized by Google

van de voeten tegen elkander; hard tegen elk. bonzen, zoodat de voorwerpen zich omkeeren.

گيسر **gisir**, tegen iets strijken, schuren, wrijven; b. v. van schepen, die elkander aanzeilen, of van een boot, die tegen een stijger schuurt, of van lieden, die elkander strijkelings passeren.

گيسق **gesek**, ergens langs of tegen strijken; *pĕnggesek*, strijkstok van eene viool.

گيسل **gisil**; *mĕnggisil*, iets tegen iets anders wrijven, b. v. twee drooge stukken hout om er vuur uit te maken.

گيڠ **gijang**, op R. niet bekend.

گيو **gijau**, op R. niet bekend.

گيكق **gekok**, klanknabootsend woord, door de Europeanen gebruikt om het beest aan te duiden, dat in 't Mal. en Jav. *tĕkĕk* heet. Een hagedis, die aldus roept.

گيڬت **gigit**. Voeg bij: *mĕnggigitkan*, *mĕnggigiti*, *gigit-mĕnggigit*, *bĕrgigit-gigitan*. Sri Rama pag. 149.

گيڬي **gigi**; *gigi ombak*, de uiterste punt der golven, hun uiteinde, waarmede zij het strand lekken. *Mènggèligi*, b. v. *Maka kalihatanlah kilat.... mĕnggĕligi ajar;* Hang T.

گيڬل **gigil**; *mĕnggigil*, over het geheele ligchaam bibberen van de koude; *dĕmam gigil*, de koude koorts; eigenl. de bibberkoorts.

گيل **gila**; *gila babi*, waanziek, toevallen hebben; *gila-gila bĕhasa*, gekscheren. Sadj. Mal.

گيلر **gilir**; *bĕrgilir*, niet »laveren", maar: vervangen, aflossen. *Bĕrgilir-gilir bèrdjaga*, om de beurt de wacht houden. *Siapa poenja giliran sakarang*, wiens beurt is het nu?

گيلڠ **gilang**, II. porselein, soort van bladgroente, wordt op R. *gelang* uitgespr.

III. moet *kilang* zijn. Zie ald.

گيلڠ **giling**; *mĕnggiling kapala*, het hoofd schudden. Sj. Ibr. b. Chas. en Hik. Abd. pag. 43. *Pĕnggilingan tĕboe*, rietsuikermolen. *Batoe pĕnggilingan*, molensteen. *Batoe giling*, de steen, waarop de inlanders de specerijen fijn wrijven.

گيلق **gelek**. Zie گيليق III.

گيلو **gilau**; *bĕrgilau-gilauwan*, schitteren, flikkeren, zooals diamanten, dauw- en regendroppels, sterren enz.

گيله **giloh** moet *gĕloek* zijn. Zie ald.

گيليق **gelek**, Is door C. goed opgegeven.

II. Wrijven van de handen in het langs.

III. Draaijen van een rad. *Digelek olih kareta*, door een rijtuig overreden worden.

گين **gijan** (?) b. v. *gijan soeloeng*, eerstgeborene.

گينڠ **genang-genang**, soort van drooge koekjes van kleefrijst in olie gebakken.

گيوڠ **gewang**, parelmoer.

Digitized by Google

ل

لاب٢ laba-laba, spinnekop; *sarang* — —, spinneweb.

لابر laboer, II. *pèlaboer*, dat, wat aan vele menschen wordt uitgedeeld.

III. *kalaboeran*, Hik. Radja ٢ Pasei pag. ١٢, = *kaloeboeran*. Zie *loeboer*.

لابرغ labrang, het want van een vaartuig, doch niet met touwladder. Zie تانى.

لابو laboe, niet »flesch-kalebas", maar: een soort van vrucht, die aan een klimplant groeit en als groente gegeten wordt. Soorten zijn: *laboe ajar*, — *manis*, de pompoen, — *merah*, — *kĕndi*, de flesch-kalebas.

لابه laboeh. SKR. *laba*, nederhangen van iets. VDW.

لابى٢ labi-labi, I. soort van niet eetbare, vaal-bruine zoetwater-schildpad.

II. soort van kleine *tripang*, die door de orang laoet zelfs raauw gegeten wordt.

لات lat. Zie هلت.

لاتا lata, I. *mĕlata*, ook: wriemelen, door elkander loopen van kleine dieren, zooals mieren, enz. *binatang jang mĕlata*, kruipend gedierte. Zie ook *bèlar*.

II. slecht, laag, gemeen, ellendig, verachtt. SKR. *laṭṭa*, slechte kerel, schoft, ellendeling. VDW. *tĕrlata-lata*, Sj. Ibr. b. Chas, Voor »zenuwachtige ongesteldheid", zie *latah*.

لاتق latoek, soort van houwer. Zie bij *parang*.

لاتة latah, zekere zenuwachtige ongesteldheid van vrouwen, waarbij ze alles uitflappen, wat hun voor den mond komt en anderen alles na-apen. [SKR. *lata*, kindsch. VDW.]

لاتة latih; *mĕlatih*, ook Riouwsch, en wel; onderrigten.

لاجر latjoer moet *lantjoet* zijn.

لاد lada; *lada soela* en — *poetih*, witte peper; — *hitam*, zwarte peper; — *tjina*, lange spaansche peper; — *bĕreikoer*, staartpeper, cubeben; — *moetia*, ronde, spaansche peper; ook een soort van gebak in den vorm van balletjes; *sipoet lada*, zie bij *sipoet*; *daoen lada pahit*, soort van geneeskrachtige bladeren, die tegen vergiftigingen met dierlijk vergif worden gebruikt, (bhas. tab. *daoen pĕdih-pĕdis*.)

لادغ ladang; *orang pĕladang*, landbouwer.

لادغ ladang (?), *pĕrahoe ladang*, soort van vaartuig. Hang T.

لادغ ladoeng, op ééne plaats zamengevloeid, staande gebleven, zooals de tranen op de wangen, de olie op het water in een nachtlampje, de kokosroom of *santan* op het water, het regenwater in de kuilen op straat. *Batoe ladoeng*, het lood aan een vischsnoer, dat het op ééne plaats in het stroomend water houdt. *Bĕrladoeng*, *mĕladoeng*, — *kan*. Als »hol, bolrond" op R. niet bekend.

لادى ladi; *orang ladi* = *orang sakei* Zie *sakei*.

لارت larat, I. ook: zwevend, van wolken, *awan larat*, Sj. Ibr. b. Chas. *mĕlarat*, doorgaan, afzwerven, afdwalen; *orang* —, zwerver, landlooper. *Dan orang-orangkoe akan mĕlarat*, en mijn

Digitized by Google

volk zal verloopen. Hik. Samb. Soek. Zie arab. مَضَرَّة [Jav. *mĕlarat*, arm, behoeftig.]

II. is door C. goed opgegeven. Ook: kunnen uithouden, volhouden; b.v. *Maka djadilah tahan-tahan larat ija mĕngatoer itoe.* Hik. Abd., pag. 159. *Doewa tiga tapak kahadapan laloe singgah bĕrhĕnti, tiada larat rasanja hĕndak bĕrdjalan lagi.* Tjerm. Mata, pag. 184 en 207.

لارس **laras.** I. Volgens mijn schr. de kolf van een geweer? Ook gebruikt als benoemend telwoord voor blaasroeren; b.v. *dan soempitan doewa poeloeh laras.* Hang T.

II. **laras,** een stamverdeeling op Sumatra.

لارس **laris;** *larisan?* b. v. *larisan boenga nenek itoe.* Si Misk., pag. 65. Welligt hetzelfde als het Javaansche *laris*, willig, gewild, aftrek hebben, van koopwaren.

لارق **larak** is op R. *lĕrak.* Zie ald.

لارق **larik,** I. *mĕlarik,* ook: draaijen op een draaibank van hout, metalen, ivoor, enz. b.v. *kisi-kisi peirak dilarik,* gedraaide zilveren vensterroedjes. Hang T. *Mĕlarikkan.*

لارو **laroe,** bijmengsel, dat men in het kokende riet- en palmsap doet, om het spoedig cristalliseren te bevorderen of het te kleuren of te zuiveren; b. v. kalk, olie, een aftreksel van den bast des nangkabooms, enz.

لارة **larah** in de Hik. Si Miskin *laris.* Zie ald.

لاري **lari;** *lari lĕpas,* ontsnappen; *pĕlari,* ook: vlugteling; *kalarian,* vlugt.

لاري **larei,** afgetrokken, zooals het hart van iets; b.v. *hatinja djanganlah larei,* dat hunne harten zich niet aftrekken. *Mĕlareikan,* afscheiden, afzonderen, aftrekken.

لاسم **lasam,** de naam van een plaats op Java in de nabijheid van Rĕmbang, die dikwerf in de Hik. Hang T. voorkomt.

لاڠيت **langit;** *langit-langit,* ook: tent of kop van een rijtuig. *Langit mĕnimpa kapala,* Sprw. Hang. T. *Mĕlangit,* hemelwaarts, hemelhoog.

لاڠر **langir,** die bast is welriekend en wordt voor het gebruik eerst fijn gekrabd of geraspt. *Mĕlangiri,* inzeepen, met *langir* en water inwrijven; — *kĕris,* een dolk met bloed inwijden, doen schuimen van het bloed. Hang T.

لاڠن **langan** moet لڠن **lĕngan** zijn. Zie ald.

لاڤر **lapar;** *kalaparan,* ook: honger lijden, hongeren.

لاڤس **lapis;** *bĕrlapis-lapis,* in lagen op elkander gestapeld; *koeweh lapis,* soort van koekjes, die uit roode en witte lagen bestaan, en daarom zoo heeten; *kajoe lapis,* soort vau geneesmiddel; *boenga tiga lapis,* soort van bloem, (Calanthe veratrifolia.)

لاڤڠ **lapang,** I, ook: open, van eene vlakte, en ruim, van gemoed; b. v. *Kita bĕrmajin sambil bĕrsanda, Soepaja lapang rasanja dada,* Sj. Ibr. b. Chas. *Mĕlapangkan dada,* het gemoed verruimen, *id.*

لاڤق **lapoek** [1]; *bĕrlapoek,* beschimmeld; 2. zie *rapoeh;* 3. zie *lĕpoe.*

لاڤة **lapah,** in het Mal. mij ook voorgekomen *lapa; mĕlapah-lapah,* in stukken hakken, lid voor lid afhakken, van levende wezens.

Digitized by Google

لاكن **lakon**, gang van een verhaal; b. v. *dĕngan koetilik lakon-lakonnja.* Sj. Ibr. b. Chas.

لاكو **lakoe**; *mĕlakoekan*, ook: in beoefening brengen; *mèlakoekan dirinja*, zich gedragen; *daoen lakoe*, soort van klimplant met roode en groene bladeren, die door de Maleijers tegen de heete koorts gebruikt worden. *Tingkah lakoe*, benemingen en gedragingen.

لاكي **laki**; *laki-laki*, ook: de mannelijkheid; van daar dat men op R. in de spreektaal liever *orang djantan* dan *orang laki-laki* voor man gebruikt. *Mĕnoendjoekkan laki-lakinja*, is zoowel zijne mannelijkheid als zijn moed toonen.

لاڭ **laga**, I. *bĕrlaga*, ook gebruikt voor het vechten van hanen. Hang T. = *saboeng. Sampan bĕrlaga*, een wedstrijd-bootje. Sj. Ibr. b. Chas.

II. tegenover; b. v. *Pĕnjĕngat bĕrlaga dĕngan Tandjoeng Pinang*, Pĕnjĕngat (het Eil. Mars) ligt tegenover Tandjoeng Pinang (Riouw). *Boemi bĕrtĕpoek, langit bĕrlaga*, de aarde is aan 't kloppen, de hemel staat er tegenover. Pĕl. Abd. pag. 75.

لاڭ **lagi**; *lagi poela*, en wijders, daarenboven, meer nog. Soms *poela lagi*. Zie Pĕl. Abd. pag. 69.

لال **laloe**; *salaloe*, altijd, voortdurend, meestal. *Laloe-lalang*, op en neder, heen en weder loopen, slenteren. Zie *lalang* II.

لال **lala** (?) Zie *risau*.

لالت **lalat**; *lalat karbau*, — *koeda*, horzel, paardevlieg; — *langau*, soort van groote, blaauwe vlieg.

لالڠ **lalang**, I. *akar soedah lalang*, soort van geneeskrachtigen wortel, die uitwendig tegen stuipen gebruikt wordt.

II. de ronde doen. [Jav. *langlang* id.] *Laloe-lalang*, zie ook: *tjĕlamtjĕloem.*

لالة **lalah**, vraatzuchtig; *orang pĕlalah*, vraat, iemand, die alles eet, rijp en groen.

لالي **lalei**, I. ook: in zwijm. Zie Sri Rama pag. 8.

II. brassen, en niet, »verlengstuk van de boegspriet."

لام **lama**, ook: duur van tijd. *Orang lama*, oudgast; *bini* —, de vorige vrouw; *pakeijan lama*, de oude kleêren, in tegenoverstelling van de nieuwe; *lama-lama*, eindelijk, ten laatste; *lama-kalamaännja*, eindelijk en ten laatste; *salama-lamanja*, ook: op zijn langst; b. v. *ija tĕlah pĕrgi kasĕlat, tĕtapi salama-lamanja ĕmpat hari ija poelang*, hij is naar Singapoera gegaan, doch op zijn langst vier dagen, dan komt hij terug. *Bapĕrlamakan*, lang doen duren, doen voortduren.

لامن **laman**, verkorting van *halaman* in gedichten gebr. Zie ald.

لامن **lamin**, in de Sadj. Mal. *halamin* en in de Hik. Bochtiar *kalamin*, ook van vogels. *Badjoe lamin*; soort van harnas, waarop iets geteekend of geschreven is, om zich onkwetsbaar te maken; *dan bĕrbadjoe lamin tĕmbaga soeasa*, Hang T. *pèlamin* en *pèlaminan*, soort van vertrek, Sadj. Mal. Zie ook *pèlamin.*

لانڠ **lanang**, I. mannelijk, dapper. [Jav. id.]

II. *mĕlanang*, een touw uit de hand draaijen met een gewigt aan het eene einde. Dit gewigt houdt het touw ge-

Digitized by Google

strekt en draait het vast in elkander door deszelfs snelle omwentelingen en zwaarte.

لانو **lanau**, slijk, modder. Mijn schr. Zie لنپو.

لاو **lawa** en *lĕlawa* moeten *lawa* of *kalalawar* zijn. Zie bij *kala*.

لاوت **lawoet**; *lawoetan*, oceaan, wereldzee. *Mĕlawoet*, het tegenovergestelde van *mĕndarat*. *Mĕlawoeti*, zeewaarts aanhouden.

لاوت **lawat**, I. is ook Riouwsch. *Mĕlawat*, bezoeken, visites maken in 't algemeen, gaan zien; b. v. *Maka radja pon mĕnjoeroeh mĕlawat kapal itoe pada firdana mantri*, de vorst beval den rijksminister naar die schepen te gaan zien, d. i. ze te bezoeken met intentie om het een of ander te vernemen. *Maka mata-mata pon sĕgĕralah dilawatinja*, de oppasser ging ze (de schepen) spoedig bezoeken. Hang T.

لاور **lawar**, vledermuis. Zie *kala*. [Jav. *låwå*, id.]

لاوس **lawas**; *mĕlawas*, niets voortbrengen, noch bloemen, noch vruchten, van boomen en planten.

لاوڠ **lawang**, I. (niet *laoeng*), komt ook voor in de beteekenis van dreigend toeroepen. Hik. Sĕr. Bajoe.

III. Jav. deur, poort; komt in de Hang T. als onderscheiden van *pintoe* voor.

لاوق **laoek** moet لوق **loek** zijn. Zie ald.

لاوق **lawoek**, toespijs bij de rijst; *lawoek pawoek*, allerlei soorten van toespijs; *bĕrlawoekkan*, voor toespijs gebruiken. Hang T. [Jav. *lawoeh*, id.]

لاون **lawan**; *lawan hoekoem*, onwettig; *kawan dan lawan*, vriend en vijand; *boenga lawan*, soort van bloem (*caryophyllum aromaticum*). *Pĕlawan*, soort van boom, die voortreffelijk, hard hout levert. Soorten zijn: *pĕlawan bĕtoel*, — *boekit*, — *paja* en — *toda*. *Kalawanan*, weêrbaarheid, verdedigbaarheid; b. v. *lajin kali djangan sahabatkoe mĕnjĕrahkan kalawanan itoe*. Hang T.

لاون **laoen**, in zamenstelling met *lambat*. Zie ald.

لاوه **lawoeh** is Jav. Voor 't Mal. Zie *lawoek*.

لاوه-لاوه **lawah-lawah** moet *lawa-lawa* zijn en is Jav. Voor het Mal. zie *laba-laba*.

لاوي **lawi**; *doekoeh lawi-lawi mĕlĕkap*. Zie *doekoeh*.

لاهر **lahar**, een meertje. [Jav *walahar*.] P.

لاير **lajar**; *lajar tanja*, het schuine zeil op een *pĕntjalang*; — *boksi*, bezaanzeil; — *agoeng*, het groot-zeil; — *pĕnjoeroeng*, bezaanzeil; — *pĕngapoeh*, topzeil; — *toepang*, de fok; — *samandĕra*, sprietzeil, — *saboer*, bramzeil; — *taboer*, scheizeil; — *dastoer*, leizeil; *kajin lajar*, zeildoek, karreldoek; *pasang* —, de zeilen bijzetten; *pèlajaran*, zeereis, vaart van een schip en ook: zeilens, b. v. *sadjam pĕlajaran*, een uur zeilens; *ilmoe pĕlajaran*, zeevaartkunde.

لايس **lajis**; *mĕlajis*, iets van zich afduwen.

لايڠ **lajang**; meestal verdubbeld gebruikt. *Bĕrlajang-lajang*, zweven. *Mĕlajangkan sapoetjoek soerat*, een brief doen zweven, d. i. zenden.

لايم **lajam**; *bĕrlajam*, ook: drillen met eene lans, b. v. *banjak manoesia*

Digitized by Google

ada bĕrkĕroemoen ditĕpi pantei bĕrlajamkan lĕmbingnja, vele menschen waren te zamen gevloeid aan het strand en drilden hunne lansen.

لاين **lajin**; *kalajinan*, verschil.

لاين **lajan**; *mèlajani* is niet JAV. maar MAL. *Mèlajan*, bedienen; b. v. *Bĕrapa djarih ada mèlajan*, Sj. Ibr. b. Chas. *Mĕlajani*, iemand bedienen. *Pĕlajan*, bediende. Komt ook voor in Abd. Moel. pag. 23 en Sri Rama.

لاين **lajon**, lijk; komt voor in gedichten en is JAV. Zie ook *lajoe*.

لايو **lajoe**; *lajoe boenga*, ook: verfrommeld, verkreukeld van zijden stoffen; *lajoe boenga digènggam*, figuurlijke uitdrukking voor sterven, Sadj. Mal. *Mèlajoekan*, doen verwelken.

لايه **lajah**, sluijer, = *toedoeng moeka*. *Mĕlajah*.

لبارن **lĕbaran** is JAV. van het grndw. *lĕbar*.

لبت **lĕbat**, digt, ook gebruikt van bloemen, vruchten, pijlen, kogels enz.; *lĕbat boenga*, zwaar in den bloesem; *lĕbat boewah*, vol vruchten, zwaar beladen met vruchten.

لبر **lĕboer**, I. *mèlĕboer*, ook: bevlekken, besmeren. Zie *loemoer*. *Pèngadjiankoe jang dĕdoeloe itoe samoewanja dilĕboernja*. Hik. Abd. pag. 50.

II. *kalĕboeran* moet *kaloeboeran* zijn. Zie *loeboer*.

لبم **lĕbam**, niet »eene kneuzing", maar: bont, gevlekt, zoowel van kneuzing des ligchaams als van de bladen eens boeks, die door de vingers bevlekt, beduimeld zijn geworden. *Biroe lĕbam*, bont en blaauw; d. i. vol bonte en blaauwe plekken. *Mĕnèliharakan toeboeh daripada lèbam*, het ligchaam van blaauwe vlekken vrijwaren.

لبه **lĕbah**; *ajar lèbah*, honig, = *ajar madoe*. *Sarang lĕbah*, honigraat.

لبه **lĕbih**, niet »te veel," maar: meer; *lĕbih-lĕbih*, hoe meer, en niet »op zijn meest", b.v. *lèbih-lèbih poetjoek*, *lĕbih lĕbih pĕlĕpah*, SPRW. *Salèbih-lèbihnja*, op zijn meest. *Bĕrlĕbih-lĕbihan*, meer dan overvloedig, in overvloed leven, het in overvloed hebben. *Mèlĕbihkan*, verheffen, meerder maken, meer doen zijn; b. v. *Akoe dilĕbihkan daripada sakalian nabi* (Boelan dibĕlah doewa). *Kalĕbihan*, meerderheid; b. v. *āda djòega sasoeatoe kalĕbihan; tèlah hilanglah kalèbihankoe*. Hik. Sĕr. Bajoe.

لبه **lĕboeh**, een markt met losse stalletjes, tegenover *pasar*, markt met vaste kramen of overdekte markt. Mijn schrijv. Volgens T = *djalan raja*. Hiertegen strijdt de uitdrukking: *pasar lĕboeh pèkan*, die dikwerf voorkomt en *mènghiasi nagĕri dan lĕboeh pèkan dan baleiroeng*. Hik. Si Miskin pag. 39.

لت **lat** en هلت **hĕlat**, tusschenruimte van tijd; *bĕrhĕlat lima malam*, met een tusschenruimte van vijf nachten. *Maka Mĕndam Bĕrahi pon dilaboehkan oranglah; maka ada lat tiga hari lamanja, maka pĕrahoe jang banjak itoepon sampeilah*. Hang T.

لتا **lĕta** is door C. goed opgegeven; b. v. *bĕrtijang gading poetih ta'lĕta*, met ivoren pilaren, waarvan de witheid zonder gebrek was. Sj. Ibr. b. Chas.

لتر **lĕtir**, schijnt de wortel te zijn van *pèlètir*; want in de Hik. Sĕr. Baja komt voor: *nama kĕdji dan lètir atau barang soeatoe kasalahannja*. Zie *pĕlètir*.

Digitized by Google

لتس **lĕtos**; *mĕlĕtos*, ook: openspringen, openbersten van eene blaar of puist; maar niet »een zeker ongemak aan de voeten" of »blaar." [Jav. *tjĕblos*, id.]

لتس **lĕtis**; *mĕlĕtis*, besprengen door de slappe hand in het vocht te doopen en dan uit te slaan.

لتف **lĕtoep**; *mĕlĕtoep*, ontploffen; *mĕlĕtoep-lĕtoep*, herhaalde malen knappen of ontploffen, b. v. van vuur of van hout in 't vuur enz. *Lĕtoep-lĕtoep*, proppenschieter, ook een soort van zeer dun glazen speelgoed, waarop de kinderen met den mond een ploffend geluid maken. Het is een kleine holle, halve bol, rondom digt en van boven van een pijpje voorzien; aldus

لتق **lĕtak**, I. *mĕlĕtakkan hoekoem*, vonnissen, veroordeelen, straf opleggen.

II. = *rĕtak*, berst, vooral in verglaasd aardewerk. *Lĕtak sariboe*, duizend bersten; wordt gezegd van slecht verglaasd aardewerk, waarvan het verglaassel in het gebruik overal springt. Zulk een bontgesprongen stuk wordt wel voor onheil-afweermiddel gebruikt. Zie *rĕtak*.

لتق **lĕtoek** moet *lĕtoep* zijn. Zie ald.

لتة **lĕtih**, ook: bezwijken.

لجا **lĕdja** (?) *bĕrkatnja itoe djangan dilĕdja?* Sj. Ibr. b. Chas.

لچر **lĕtjoer**, zoo nat dat men het uitwringen kan, doch niet druipnat. Zie *basah*.

لچه **lĕtjoeh**, I. een weinig nat, zoodat als men het uitwringt er geen water uitkomt; b. v. *pakeijankoe lagi lĕtjoeh., bĕlom basah sama sakali.* Mijn Sch. Zie *lĕtjoer*.

II. slinken van groenten.

لرف **lĕrap**, soort van balinesche duiten met een vierkant gat in 't midden er van.

لرق **lĕrak**, de zeepvrucht, een ronde, doorzigtig groene vrucht, ter grootte van een kleine okkernoot, die als zeep gebruikt wordt en even als deze schuimt. [Jav. *lĕrĕk*, id.]

لس **lis**, voeg tusschen steenen; *pĕngĕlis*, voegijzer der metselaars.

لسڠ **lĕsoeng**, rijstblok om rijst in te stampen.

لسف **lĕsap** = *lĕnjap*, verdwijnen; b. v. *Maka dirĕnoengnja djoega akan awan itoe sampeilah ija lĕsap*, hij tuurde naar die wolk totdat hij verdween. *Maka dĕngan sabĕntar itoe djoega ijapon lĕsaplah.* Hik. Abd. pag. 12. *Dan pĕrniagaännja pon lĕsap.*

لسي **lĕsi**, wordt verbonden met *poetjat* en *tepok* gebruikt; b. v. *poetjat lĕsi*, doodsbleek; *tepok lĕsi*, geheel verlamd.

لڠ **lang** moet zijn هلڠ **hĕlang**. Zie ald. *Pisang lang*, soort van roode pisangvrucht.

لڠ **ling**, deze maat is = 2½ *koetoek* of 2 *gĕnggam*.

لڠر **lĕngar**, duizelig, half in zwijm; b. v. *datanglah pĕning, kapala pon lĕngar.* Sj. Ibr. b. Chas. [Jav. *kĕlĕngĕr*, id.] Als »kaal, zonder haar" niet bekend.

لڠست **langsat**, soort van kleine, ronde, zoete vrucht, met witgele, bittere schil en zeer bittere pit, welke laatste, tot poeder gestampt, als kina tegen de koorts kan worden gebruikt. *Maka warna koelitnja langsat*, de kleur hunner huid was als die van *langsat*, d. i. witgeel.

لڠسڠ **langsoeng** (en niet *loengsoeng*). regelregt door, regelregt op iets afgaan.

Digitized by Google

Langsoeng kaästana, regelregt naar het paleis; *mĕnĕngarkan asoetannja langsoeng mĕntjoeri*, door te luisteren naar zijn opstoken ging hij tot stelen over.

لڠسن **loengsin** (en niet *langsin*), de schering van een weefsel.

لڠكت **langkat**, drie dagen later.

لڠكر **lingkar**, kromte, kronkel, bogt. *Bĕrlingkar-lingkar sapĕrti tandoek*, gekromd als hoornen. *Oelar mĕlingkar dilehernja*, slangen omkronkelden zijn hals.

لڠكڠ **lĕngkang**, scherp, bedwelmend van een stank. Pĕl. Abd., pag. 59.

لڠكڠ **lengkoeng** (en niet *lĕngkoeng*) ook: soort van boog van roode zijde of katoen, die bij optogten boven het hoofd van voorname personen wordt gedragen. Sj. Ibr. b. Chas. *Dilengkoeng karang*, door koraalriffen omgeven. Pĕl. Abd., pag. 73. *Kalengkoeng*, cirkel, perk, waarin men hanen laat vechten. Hang T.

لڠكڠ **lĕngkoeng**, krom opgetrokken, zooals hout door de warmte, deuken in den kant van iets. Zie *kĕpik*. *Medja ini soedah lĕngkoeng*, deze tafel is kromgetrokken. Niet te verwarren met *lengkoeng*.

لڠكڠ **lengkeng**, ook: *kĕlengkeng*. Groeit in den R. Archipel overvloedig.

لڠكڠ **loengkang**, I. ook: poel.

II. soort van visschersschuit, ook een soort van zeer stinkenden visch.

لڠكف **langkap** (niet *lĕngkap*), ook: kompleet; *mĕlangkapkan barang jang koerang*, het ontbrekende aanvullen, kompleteren; *pĕrangkap*, kompleet stel; b. v. *mangkok sapĕrangkap*, een stel kommen.

لڠكق **lĕngkok**; *bĕrlĕngkok*, ook: krom worden, krom trekken. Zie *lĕngkoeng*.

لڠكن **langkan**, CHIN. Zolder, bovenkamer. Zie *lanting*.

لڠكه **langkah**, ook: al te, over. *Pĕlangkah*, een bijgeloovig gebruik bij het uitzeilen van vaartuigen. *Mĕlangkahkan pĕrahoe*, dat gebruik uitoefenen. Zie Pĕl. Abd., pag. 69. Komt ook in de Hang T. voor. *Pĕrgi barang kamana dilangkahkan*, gaan, waar de voeten hem dragen of heenvoeren. Hang T. *Tiada tĕrlangkah kaki*, met loome schreden, schoorvoetend, letterl. de voeten waren niet tot voortschrijden te brengen. Hang T.

لڠڬ **lingga**, de naam van het grootste eiland in den R. Archipel, de zetel van den tegenwoordigen Mal. Sulthan.

لڠڬار **langgara**; *kalanggara*, zich bemoeijen met. *Mĕngĕlangarakan*. Sri Rama, pag. 138. Zie Mal. leesb. nº. 7 de Inl., pag. XV en de aanteek. op *langgar*.

لڠڬر **langgar**; *mĕlanggarkan*, ook: op 't strand zetten van een vaartuig, b. v. *mĕlanggarkan lantjangnja kadarat*, Hik. Indra Poetra. *Bĕrloemba-loemba dan bĕrlanggar-langgar*, om het hardst varen en elkander overzeilen; *langgar bĕhasa*, tegen de wellevendheid, onbeleefd, *langgar ādat*, tegen de gebruiken, ongemanierd.

لڠڬڠ **langgang**; *toenggang* —, zie *toenggang*.

لڠڬڠ **lenggang**, slingeren, b. v. van een schip, met de armen, enz. *Mĕlenggang*, — *kan*.

لڠڬق **longgok**, = *loenggoeh*, nederhurken; *samoewa bĕrlonggok di-atas roempoet*, allen zaten nedergehurkt op het gras.

لڠڬم **linggam**, rood; *warna linggam*, roode kleur. Sj. Ibr. b. Chas. Zie سدلڠڬم

Digitized by Google

لڠكندي **langgoendi**; *daoen* —, soort van plant, die in de geneeskunde gebruikt wordt. (bhas. tab. *daoen tarik soengsang*.)

لڠكه **loenggoeh**; *mĕloenggoeh*, zitten met de armen ergens op leunende en voorover gebogen, zooals b. v. iemand, die hoofdpijn heeft met de armen op de voor hem staande tafel. [Jav. id. zitten].

لڠكوءن **langgoewan**, graanschuur, Keasb. Op R. niet verstaan. Zie *pĕloeboer*.

لڠكي **lĭnggi**, de voor- en achtersteven van een inlandsch vaartuig.

لڠي **lĕngei** is door C. goed opgegeven.

لڠه **lĕngoh**, hijgen van vermoeidheid; *doedoek kalĕngoehan*, vermoeid, hijgende ergens neerzitten.

لڠن **lĕngan** (en niet *langan*), arm, mouw. *Minjak sapoe lĕngan*, smeersel voor de armen.

لف **lap**, zie *ilap*.

لفلف **laplap**, verb. Ned. lap; vaatdoek; *mĕlaplapkan*, met een vaatdoek afvegen. Door Eur. invloed is dit woord ook op Java algemeen bekend.

لفت **lĕpat**. Zie *kĕtoepat*.

لفس **lĕpas**, ook: na; b. v. *lĕpas tiga hari*, na drie dagen. *Lĕpas maloe*, figuurlijke uitdrukking voor besneden. *Lĕpas tangan*, geheel van de hand. Dit wordt gezegd van een bediende, die gehuurd wordt zonder de kost. *Sa'orang lĕpas sa'orang*, de een na den ander. *Kalĕpasan*, ontkoming, ontsnapping, bevrijding.

لفڠ **lĕpang**; *boewah lĕpang*, een soort van koekjes of versnapering.

لفر **lĕpoer**, gestikt; *mati lĕpoer* = *mati lĕmas* of *mati modar*. Zie ald.

لفق **lĕpak**, uit elkander, los en open, namelijk van den baard, die netjes uitgekamd, of van boomwol die gezuiverd is: b. v. *Djanggoetnja pon poetihlah mĕlĕpak saperti kapas jang tĕrboesar*, zijn baard was wit en los als boomwol die geklopt is.

لفو **lĕpoe**, soort van zeevisch met zeer harde huid en giftigen angel. Soorten zijn *lĕpoe bĕranjoet*, die gewoon is als vuil op het water te drijven, — *karang* en — *sĕtoe*.

لقس of لكس **laksa**, soort van vermicelli of macaroni, door de chinesen aangevoerd en in Indie veel gebruikt.

لقسان **laksana**; *boenga indra laksana*, soort van struikgewas met doornen en gele bloemen.

لكت **lĕkit**, = *lĕkat*; b. v. *Dirasaïnja pĕloeh djoega jang* لكيت *lĕkit*. Sj. Ibr. b. Chas.

لكر **lĕkar-lĕkar**, soort van duizendpoot. P.

لكر **lĕkar**, soort van mandje of vlechtwerk van rotan, gebruikt om er potten of pannen, dien men pas van het vuur genomen heeft, op te zetten.

لكف **lĕkap**, I. *mĕlĕkap*, kleven, *doekoeh lawi-lawi melĕkap*, soort van gouden versiersel; *mĕlĕkapkan*, op vastkleven, opleggen; b. v. *di-ambil pĕrada tĕrbang itoe dilĕkap-lĕkapkan*, dan wordt er klatergoud genomen en er op vastgeplakt.

II. met *lĕkoep* verbonden, b. v. *lĕkap lĕkoep*, klanknabootsend voor het knappen of kraken der vingergewrichten, eene dwaze hebbelijkheid in Indie.

لكق **lĕkok**, ook: kuiltje in of ingevallen van de wangen. *Pipi lĕkok*. Sj. Ibr. b. Chas.

Digitized by Google

لكه **lĕkah**, I. *pintoe pèlèkah*, luik in het dek van schepen, het luik van een laadruim. De opgave van C. is goed.

II. *Mèlèkah*, = *mĕrkah*; b. v. *padjar mèlèkah*, het morgenlicht breekt aan. *Mega bĕraraḳ, hari hĕndaḳ sijang, padjar mèlĕkah, mutahari tĕrbit.*

لكت **lĕgat**, snel van de vaart eens schips. Ook *linjang*. Zie ald. en *ligat*.

لكم **lĕgam**, in verbinding met *hitam* gebruikt; b. v. *hitam lĕgam*, pikzwart. Volgens and. *logam*.

لكور **lĕgoer**, de naam eener plaats, die dikwerf in de HSS. voorkomt. Welligt Lahore.

للت **lĕlat**.. Zie *sirih*.

للف **lĕlap**, I. vast, diep, van den slaap.

II. *Mĕlĕlap*, wegnemen, doen verdwijnen, zonder dat de oorzaak of de wijze hoe bekend is; b. v. van den duivel, spoken, etc. gesproken. *Tĕrlèlap, kalĕlapan* = *kahilangan*.

لله **lĕlah**, I. ook: werk, arbeid, moeite; *mèlèlahkan*, bearbeiden; *kalèlahan*, het bearbeidde, het werk. *Dipĕrlèlahkan*, Sri Rama, pag. 152. *Lèlah* ook verbonden met *djĕrih* gebruikt; b. v. *lèlah djĕrih*, Gal. wa Dim., pag. ٨٩.

لم **lam**; *ajar lam*, water, waarover spreuken uit den Koran zijn gelezen en dat gezegd wordt daardoor tooverkracht te bezitten, s. v. wijwater.

لمبر **loemba-loemba**, om het hardst varen, rijden, zwemmen, draven, enz. *bĕrloemba-loemba koeda*, paarden laten harddraven; *bĕrloemba-loemba pĕrahoe*, zeil- of roeiwedstrijd houden; *bĕrloemba-loemba kadoewa boewah sĕkotji*, de beide vaartuigjes voeren om het hardst. Pël. Abd., pag. 70. Hiervan *pådå loemban*, de naam van een feest op Japara. *Ikan loemba-loemba*, bruinvisch, zoo genoemd omdat hij immer in scholen om het hardst schijnt te zwemmen.

لمباك **lĕmbaga**, ook: gedaante; *lĕmbagaän*, ligchamelijke gedaante.

لمبب **lĕmbab**, vochtig, dompig, klam, mistig, ook: week of zacht van klei of modder. *Sèbab tiada tahoe mĕnari dikatakan lĕmbab*, omdat men niet dansen kan zegt men dat de grond doorweekt is (van den regen). Sprw. *ajar lĕmbab-lĕmbab?*

لمبت **lambat**; *lambat laoen*, ten langen laatste; *bĕrlambat-lambat*, dralen, talmen, vertragen; *dipĕrlambat*, uitgesteld worden. [SKR. *lamba*, lang, uitgebreid. VDW.]

لمبر **lĕmbar**, I. is JAV. Voor het MAL. zie *hĕlei*.

II. niet »draaijen van touw", maar: draad als bestanddeel van touw, garen enz. zooals in ons driedraadsch, vierdraadsch; *tali jang tiga lĕmbar*, touw uit drie draden gedraaid, driedraadsch touw. Ook gebruikt als benoemend telwoord voor haar, garen, touw, metaaldraad enz. *Boeloe sa'lĕmbar*, één haar, Sri Rama pag. 133. *Mĕlĕmbar*, draaijen met de hand van twee of meer touwen of draden in elkander.

III. Op R. niet bekend. Voor »juk" zie *gandar*.

IV. bijgedraaid van vaartuigen? b. v. *Maka djoeng dan galei itoepon dilĕmbarkan* (دلمبركن) *olih Toen Toewah djadi satoe*. Hang T.

لمبر **limboer**, even zigtbaar, tusschen zigtbaar en nog niet zigtbaar in; b. v.

Digitized by Google

samboer limboer, het zigtbaar worden van het avondrood, 's avonds 6 ure.

لمبڠ **lĕmbang** is op R. *lĕmbah*. Zie ald.

لمبڠ **lĕmbing** (niet *lambing*); *mĕlĕmbing*, met zulk eene lans steken; b. v. *kapala jang dilĕmbingnja*. Sri Rama pag. 156. Ook *mĕnoembaḳ dĕngan lĕmbing*, zie bij *toembaḳ*.

لمبڠ **limbang**; *mĕlimbang*, rondslenteren zonder iets te doen.

لمبڠ **lamboeng**, I. *mĕlamboeng*, op en neder stampen van een schip, in de hoogte werpen, b. v. van een bal etc. op en neder wiegelen van vruchten aan de takken; b. v. *batangnja lĕmah kĕmalei, boewahnja lamboeng-lamboengan*, de stam is zwak en teêr, de vruchten wiegelen op en neder. Hik. Indra Poetra.

II. *kalamboengan* moet *gĕlĕmboengan* zijn. Zie *gĕmboeng*.

لمبڠ **limboeng**, I. *limboengan*, soort van melaatschheid, waarbij het geheele ligchaam gezwollen is. *Koesta limboengan*, melaatschheid over het gantsche ligchaam.

III. *limboengan*, diep, naauw dal tusschen twee steile bergen, ravijn.

لمبڠ **loemboeng**, regte mijn, nml. die als een put regt naar beneden gegraven wordt, totdat men erts vindt.

لمبق **limbaḳ**, golvend, voortschuivend, zooals geld, dat geteld wordt. *Maka adalah sĕgala dinar itoe lagi bĕrlimbaḳ-limbaḳ samoewanja dihadapan kadoewa boedaḳ itoe tĕngah dibilangnja*, en al die dinarien waren nog schuivende voor die beide kinderen, terwijl zij ze telden. Hik. Aboe Tam. [Jav. *ngalimbak-limbak*, id.]

لمبق **limboek**, soort van vogel, die ook *dĕkoet* genoemd wordt. Zie ald.

لمبت **lĕmboet**, ook van aarde, hout, steen enz. gebruikt.

لمبه **lĕmbah**, dal, vallei.

لمبي **loembi** is volgens T. het Bal. *loembih*, den grond opwroeten van een wild zwijn.

لمبيق **lĕmbiḳ**, en niet *lembeḳ*, uitgesproken.

لمبيڭ **lĕmbega**; *daoen* —, soort van geneeskrachtige bladen, rood en ter grootte van een hand, die tegen maagpijn gebruikt worden. = *rambega*. Zie ald.

لمرق **lĕmĕrak** (?) soort van verf? b. v. *ditjatnja dĕngan* لمرق *hitam*. Hang T.

لمڠ **lĕmang**, soort van rijstgeregt, bereid uit kleefrijst en kokosmelk, gedaan in een goed gesloten bamboezen koker en zoo in het vuur gaar gekookt.

لمفاتو **lampatoe**, soort van plant. Als »zekere vogel" niet bekend.

لمفاڬم **limpagam** is op R. *kalakatau*. Zie *kala*.

لمفت **lampit**, soort van mat. Hik. Si Miskin. [Jav. id.]

لمفڠ **lamping**, = *lampin*. Zie beneden.

لمفڠ **lampoeng**; *mĕlampoeng*, in de verte als een dobber op het water zigtbaar zijn, opdoemen, b. v. *sampeilah kalaoet Malaka antara Tandjoeng Djati mĕlampoengan*. Hang T. Zoo ook Pĕl. Abd.

لمفڠ **lĕmpoeng**, week, zacht, b. v. van hout.

لمفڠ **limpang**, vereenigd, verbonden. *Apiḳ limpang*, zie *apiḳ*. *Bĕrlimpangan*, tot een hoopje.

لمفڠ **lĕmping** (niet *limping*), soort van

Digitized by Google

gebak. Sj. Ibr. b. Chas. *Lĕmping bingka*, soort van koekjes. Voor »geregt van gerooste rijst." Zie *ĕmping*.

لمفق **lĕmpoek**, soort van brij of pap, gekookt van vruchten; b. v. *lĕmpoek pisang*, — *soekoen*, — *doerian*. [Jav. *lĕmpok*, id.]

لمفن **lampin** ook *lamping*.

لمفو **lampau** (niet *lĕmpau*), ook: overvloeijen van, vol zijn van. *Tĕrlampau daripada ādat*, buitengewoon, veel meer den gewoonlijk. *Tĕrlampauwan bĕrlĕbih-lĕbihan djahatnja*, zijne ondeugden nemen hand over hand toe. *Mĕlampauwi*, Sj. Ibr. b. Chas.

لمفوني **lĕmpoenei**, soort van boschboom, die brandhout oplevert.

لمفوي **lĕmpoewi**, soort van plant.

لمفه **limpah**; *kalimpahan*, overvloed.

لمفي **lampei**, I. ook: slank. *Orang jang tinggi lampei*, iemand die lang en slank, of tenger, is.

I. *mĕlampei*, over de schouders hebben hangen. Zie Sri Rama pag. 154 en *sampei*.

لمفي **limpei** moet *lampei* zijn; b. v. *Tĕrtjioemlah haroem boenga rampei*, *Roepanja boenga dahan mĕlampei*. Sj. Ibr. b. Chas.

لمفي **lĕmpei**; *lĕmpei-lĕmpeijan*, aar, van graan of gras.

لمق **lĕmak**, ook: magtig, vettig. *Nasi lĕmak*, rijst, die met kokosmelk gekookt is, rijstebrij. *Lĕmak* wordt van alle spijzen gebruikt, die met kokosmelk worden gekookt.

لمه **lĕmah**; *lèmah lĕmboet*, zachtaardig, zachtzinnig.

لنتر **lantar**, II. *tĕrlantar*, aan zichzelven overgelaten, voor oud vuil daarheen geworpen, = *kabiaran*. [Jav. *kèlantoer*, id.]

لنتر **lĕntoer**, ook: doorbuigen van balken of stutten; b. v. Hik. Abd. pag. 24. *Mèlĕntoer*, doorbuigen; — *kan*.

لنتر **loentar**; *pèloentaran*, datgene, wat gesmeten of geworpen wordt. Sri Rama pag. 98.

لنتس **lantas** (niet *lĕntas*); *mèlantas*, ook: doordringen tot de overleggingen des harten; b. v. *djikalau ada mèlantas pada bitjaramoe dĕmikian ĕngkau diboenoeh orang*, als zoo iets bij u opkomt, zult ge door de menschen gedood worden. Sadj. Mal. *Lantas* ook = *lintas*. Zie het volg. wrd.

لنتس **lintas**; *mèlintas*, voorbijgaan, voorbijsnellen, zweven, snorren, vliegen. *Bajang-bajang orang mèlintas*. Hik: Sĕr. Bajoe. *Poetoes tĕrlintas*, afgebroken en voorbijgegaan. Hang T. *Pèlintas*, voorbijganger.

لنتس **loentas** is Jav. = **bĕloentas**, Mal. Deze heester wordt veel voor hagen gebruikt.

لنتغ **lantang**, van verre zigtbaar zijn.

لنتغ **lanting**; *bĕrpèlantingan*, overal nedergeworpen, hier en daar nedergesmakt.

لنتغ **lĕnting**, veerkrachtig; *mèlĕnting*, veeren, van een mes, degen, veer etc. *Mèlĕntingkan*.

لنتغ **lintang**, I. *mĕlintang-lintang*, dwars in den weg staan. *Mèlintang-lintangkan kajoe*, dwarshouten aanbrengen. *Bĕrpalintangan* moet *bĕrpèlantingan* zijn. Zie *lanting*.

لنتغ **linting**, zie bij *djagoeng*.

لنتغ **loentang**; *balei loentang*, vorstelijke zitplaats voor de voorgalerij, ge-

Digitized by Google

bruikt om er een luchtje te scheppen. Hang T. Ook *loetang*.

لنتق **lantak**, I. *mĕlantaḳ*, ook: aanzetten van de lading met een laadstok.

لنتق **lĕntik** [1]; *mĕlĕntiḳ*, besprengen, b. v. door middel van een bundeltje bladeren in vocht gedoopt en op het te besprengen voorwerp uitgeklopt. Zie ook *pĕrtjiḳ* en *lètis*.

2. *pĕlĕntiḳ*, vliegenplak, een plak, gevlochten van rotan, waarmede men muggen doodslaat. Pěl. Abd. pag. 75.

لنتق **lintoek**; *mĕlintoeḳ*, buigen met het hoofd als teeken van eerbied. Hang T. *Mĕlintoeḳkan*.

لنتن **lantin**, kleine bollantaarn. Verb. NED.?

لنتي **lantei**, vloer van een op palen staand huis, hetzij die vloer van planken of latten of gespleten bamboe of niboeng is. *Papan lantei*, vloerplanken. *Bĕsi lantei*, smal plaatijzer.

لنج **landja**; *mĕlandja?* b. v. امبلله اين بوت بلنج * جاڠنله كامو جاكف ملنج * Sj. Ibr. b. Chas.

لنجت **landjoet**, ook: lang van de borsten eener vrouw. Hang T. *Mĕlandjoetkan pĕrkataän*, eene rede uitstrekken. *Boewah landjoet*, een eetbare, langwerpige, zure vrucht, iets gelijkende op een groote mangga.

لنجر **landjoer**, 1. ook: statuur, het menschelijke ligchaam over zijne geheele lengte. *Bĕrapa pandjang landjoer, bagitoelah sĕlimoet*. SPRW. Voor »de beenen regt uitsteken" moet het *loendjoer* zijn. Zie het volg. wrd.

لنجر **loendjoer**; *bĕrloendjoer*, regt uitsteken van de beenen; b. v. *Bĕlom doedoeḳ bĕloendjoer dĕhoeloe*. SPRW. Zie *oendjoer*.

لنجغ **landjoeng**; *tĕboe* —, jong suikerriet, dat oneetbaar is.

لنجغ **londjong**, lang en smal naar boven, scherp toeloopend.

لنجر **lintja-lintja**, van het eene werk op het andere springen, zonder iets af te maken; b. v. *Djika ĕngkau hĕndaḳ habiskan ini, djangan lintja-lintja*, als gij dit wilt afmaken, spring dan niet van de hak op de tak. Dit is welligt hetzelfde als *lantja?* Zie ald.

لنجت **lantjit**; *mĕlantjit*, opspringen van water uit een bron of fontein, als het niet hoog is.

لنجت **lantjoet**, I. te vergeefs, zonder nut. II. is = *lantjit* doch als het hoog opspringt. Zie *lantjoer*.

لنجر **lantjar**; *lantjaran*, soort van vaartuig; b. v. *Padakoetika itoe kalangkapan Soengei Raja ĕmpat poeloeh boewah banjaḳnja lantjaran bĕrtijang tiga*, te dier tijde bestond de vloot van Soengei Raja uit veertig lantjarans met drie masten. Sadj. Mal.

لنجر **lantjoer**; *bĕrlantjoeran*, van zelf uit een pijp spuiten, vloeijen. Sj. Ibr. b. Chas. Vergelijk ook *pantjoer* en *sĕloeran*.

لنجر **loentjoer**; *mĕloentjoerkan*, van stapel doen loopen.

لنجس **loentjas**, mis, niet geraakt, van een klap of kogel, bal, knikker, enz.

لنجغ **lantjoeng**, valsch, vervalscht (niet »nagemaakt") van koopwaren, metalen, enz. door die bedriegelijk met iets anders te vermengen. *Ĕmas lantjoengan*, valsch goud. Hik. Abd. pag. 24. Voor »nagemaakt" zie *tiroe*.

لنجغ **lintjoeng**; *mĕlintjoeng*, een anderen weg opgaan dan men zich eerst

Digitized by Google

voorgenomen had. Ook figuurlijk van gedrag of wandel.

لنچه **lantjih** (en niet *lantja*) = *kodok*. Zie ald.

لند **landa**; *mĕlanda*, in den wind opwerken, van een vaartuig; b. v. *Bĕrlajarlah didalam angin riboet itoe dilanda djoega sahari samalam*. Mal. Zamenspr., pag. 25.

لند **loenda**, soort van plant.

لندر **lĕndir**, fluim, kwalster.

لندس **landas**; *landasan*, ook: aanbeeld.

لندغ **lindoeng**; *tĕrlindoeng*, ook: over 't hoofd gezien, vergeten bij het uitdeelen van geschenken; b. v. *dan diberi pĕrsalin sĕgala toewan-toewan..... sa'orang pon tiada tĕrlindoeng*. Hang T. *Pĕrlindoengan*, ook: geheim gemak, zelfs al is het een open put. Sadj. Mal. *Bĕrlindoengkan dirinja daripada sĕtroenja*, zich voor zijne vijanden verbergen. *Tĕrsalindoeng*, bedekt; *tĕrlindoeng*, verborgen; *bĕrsalindoengkan dirinja*, zich zelven beschutten, beveiligen. Pĕl. Abd. pag. 63.

لندق **landak**; *boenga* —, soort van bloem. (*Barleria prionitis*).

لنسر **lansar**; *mĕlansar*, regt vooruitschieten, zooals een slang. Zie de Mal. raadsels, n°. 26.

لنسم **linsoem**, naam van een heester; *mĕlinsoem*, plaats, die zich met die heesters begroeid voordoet, naam van een dorp in de wester afd. van Borneo.

لنسن **loensin**, schering; *loensin dan pakan*, schering en inslag. Ook *loengsin*.

لنپق **lĕnnjak**, = *lĕlap*, diep, vast, van de slaap. Soms ook *njĕnjak*. Ook slingeren, niet stilstaan van een tol.

لنپو **lĕnnjau**, ook: modderpoel, modderbank.

لو **loe** is Chin. even als *goewa*, ik.

لوب **loba**; *mĕlobakan*, aftroggelen. Pĕl. Abd.

لوبر **loeboer**; *bilik bĕrloeboer*, verborgen kamer om schatten in te bewaren; *pintoe bĕrloeboer*, verborgen deur. *Pĕloeboer* is op R. rijstschuur, rijstpakhuis. Als „dorschvloer" niet bekend. *Kaloeboeran*, valput, valkuil. Komt ook voor in de Gal. wa Dim. Goev. pag. 1; b. v. *lĕmboe djatoeh dalam kaloeboeran*. Ook Hik. Radja r Pasei, pag. (r.

لوبغ **lobang**; — *roeman*, de porien der huid; — *hidoeng*, de neusgaten; — *djaroem*, het oog eener naald.

لوبق **loeboek**, de diepte der zee in tegenoverstelling van ondiepte. Hang T. De afgrond der zee.

لوبو **loeboe**; *orang loeboe*, een volksstam in de Padangsche bovenlanden.

لوبي r **lobi-lobi**. Deze boom draagt eetbare vruchten. Soorten zijn: — — *asam*, — — *badak*, — — *manis* en — — *sĕpat*.

لوت **loewat** is welligt het Arab. لواط.

لوت **loet** en الوت **ĕloet**, kwetsuur, aangebragt door een steek met een dolk of degen.

لوتت **loetoet**; *bĕrloetoet*, geknield. Zie *tĕloet*. *Loetoet bĕrpaloe-paloe dĕngan dagoe*, de knieën en de kin slaan tegen elkander. Figuurlijke uitdrukking om de hevigheid van bibberen, sidderen aan te duiden.

لوتغ **loteng**, I. is Chin. Emoi dial. *lauting* van *lau*, verdieping en *ting*, boven, op.

II. moet *eikoer loetoeng* zijn.

Digitized by Google

وتق **loetik**, naad of voeg tusschen de planken van een vaartuig, die gewoonlijk met werk en pik wordt gevuld.

لوچت **loetjoet**, ook: los, ontglipt, uit de hand geschoten, van zelf losgegaan van banden of boeijen. *Mĕloetjoetkan*, loslaten, laten glippen. *Mĕloetjoetkan hati daripada sĕgala kabĕratan*, het hart losmaken van alle zorgen. [Jav. *mĕroetjoet*, id.]

لوچق **loetjoek**, knijpen van kinderen.

لودغ **loedang**, soort van vaartuig; b. v. *di-iringkan ĕdjoeng*, *loedang*, *balaḳ*. Hang T. *Sampan loedang*, id. Ook op R. bekend.

لودة **loedah**; *pĕrloedahan*, spuwing. Sri Rama pag. 8.

لور **loewar**; *mĕngĕloewarkan*, ook: ontslaan, afdanken van iemand. *Orang kaloewaran*, vreemden in tegenoverstelling met inwoners. *Bĕrkaloewaran darah*. Hang T.

لورا **loera**; *mĕloera-loera?* b. v. *dan* ملورا *marika-itoe akan kamaloewannja*. Hik. Aboe Tam. [Jav. *molèr-molèr*, id.?]

لورت **loeroet**; *mĕloeroet*, ook: afstroopen van gaar gekookt vleesch, Sadj. Mal. afstrijken van muggen, b. v. *loeroetan*, *boekannja tamparan*, het was afstrijken, niet meer afslaan. Pĕl. Abd. pag. 62. *Tamparankah ataw loeroetan*. Abd. Schets wrdb.

لورس **loeroes**. Zoowel zedelijk als stoffelijk gebruikt.

لورق **loerik**, als »weefgetouw" op R. niet bekend.

لوس **loewas**, ook: uitgestrektheid; b. v. *Adapon loewas karadjaän Iskandar*, wat de uitgestrektheid van Alexanders rijk betreft. *Mĕloewaskan bitjara*, Hang T.

لوسڠ **loesoeng**, soort van witte huiduitslag over het gantsche ligchaam, waarbij de huid steeds afschilfert. Mogelijk wel een soort van melaatschheid. De Maleijers beweren dat zoo iemand onkwetsbaar is.

لوسة **loesoeh**[1], ook: verfrommeld, verlegen, verstikt, van linnen of zijden goederen, papier enz. Verder: verteren, verkniezen. Niet *losah*.

2. zakdoek. (Port. lenço; Batav. *lingsoe*. *T.*] Welligt = *loesoeh*[1]; dus: frommeldoek.

لوڠ **long**, I. geen »kist", maar deksel in den vorm van een tunnel, dat over het lijk wordt gelegd. De Maleijers begraven niet met een kist.

II. Chin. vuurpijl.

لوف **loepa**, I. *tĕrloepa*, vergeten zijn; *majin loepa*, zich houden alsof men het vergeten heeft; *loepa-loepaän*, vergeetachtig; *mĕloepakan* en *mèloepaï*, Sadj. Mal. *pĕnloepa*, vergeetal.

II. *loepa-loepa* is vischlijm.

لوفت **loepoet**; *doenia ini loepoet daripada gĕnggaman*, deze wereld ontglipt aan de vuist. Figuurlijke spreekwijze voor sterven. Sadj. Mal.

لوفق **lopak**, I. als »spoor van dieren" op R. niet verstaan. Welligt kuilen door wilde varkens en andere dieren gemaakt; die als hun spoor kunnen beschouwd worden. Zie II.

II. kuilen, waarin na regen of het afloopen der zee water achterblijft; waterkuilen. *Lopaḳ mata ajar*, de kuil of het gat eener bron. Sri Rama pag. 103.

III. *lopaḳ-lopaḳ*, soort van koker,

Digitized by Google

soms van schildpad, soms van pandanbladeren. Voor »rijstgebak" moet het *opaḳ* zijn.

لوفق **lopik**, *sampan* —, soort van vaartuig.

لوق **loek**, bogt in een slangvormig krislemmer. *Sĕmpana loeḳ tiga*, een gelukskris met drie bogten.

لوقليق **loklek** is door C. goed opgegeven.

لوكا **loeka**; — *parah*, doodelijke wond, zwaar gewond.

لوكس **loekis**; *mĕloekis*, ook: griffelen; b. v. *maka ada tĕrloekis di pĕrhiasan itoe*, en op dat versiersel was gegriffeld. *Loekisan*, teekening, schildering, griffeling.

لوكس **lokos**, kaal, van afgevreten, afgeschoren, afgesleten, afgebrand, namelijk van dingen die er op staan. Voor die welke er op en er onder zijn liever *poepoes*. Zie ald. *Mĕlokos*, kaal maken. *Mĕlokos-lokosi*.

لوكق **lokik**, ook: gierig, vasthoudend.

لوكو **loekoe** is Jav. Voor 't Mal. zie *tadjaḳ*.

لوكة **loekah** is op R. een soort van fuik.

لوڭ **loga**, de oppervlakte of lengte en breedte van iets meten. Niet »= *doega*", daar dit peilen van de diepte is.

لوڭم **logam** (en soms *lĕgam*) in verbinding met *hitam* gebruikt, b. v. *hitam logam*, pikzwart. R. v. Eijs geeft voor *logam* op: metaal en vdW. voor *lōka*, Skr. id. Mogelijk heeft het ook de beteekenis van afgrond, want mij is voorgekomen سلوڭم *salogam*, een kloof, afgrond.

لولت **loeloet**; *bĕrloeloet*, ook: het vuil van het ligchaam wrijven, Sri Rama pag. 11. *mĕloeloet*, iemand bestrijken, inwrijven; *bĕrloeloet pada*, zich laten bestrijken door, Sadj. Mal. *Pĕloeloet*, en *Si pĕloeloet*, de vrouw, wier handwerk het is de lieden in te wrijven of de ledematen te bestrijken; Sadj. Mal. *pĕloeloet* het middel, waarmede men inwrijft. Hik. Sĕr. Bajoe. Vroeger schijnt in navolging der Klinganezen het inwrijven, *loeloet*, meer in gebruik te zijn geweest, waarvoor thans het *pidjat* of knijpen der ledematen in de plaats is gekomen. [Jav. *hoeroet*, id. en *loeloet* ook: liefde opwekken.]

لولر **loeloer**, I. inzwelgen is ook Riouwsch.

II. *mĕloeloer*, afglijden, afsullen. Sadj. Mal.

لولس **loeloes**, ook: genoegzaam van eene ruimte om iets te bevatten, b. v. *diboewatnja soeatoe lobang sa'loeloes orang bolih masoeḳ*. Hik. Radja r Pasei pag. 11. *Mĕloeloeskan*, ook: inwilligen, billijken, b. v. *diloeloeskan kahĕndaḳnja*, zijn zin gegeven worden, zijn wil ingewilligd worden.

لولغ **loeloeng**; *mĕloeloeng* ook Riouwsch en Sing. en ook van menschen gebezigd; b. v. *kĕmoedian tĕnggĕlamlah ija tĕngah mĕloeloeng*, daarna zonken zij onder het noodgeschrei of gehuil. Zoo ook Sj. Ibr. b. Chas.

لولق **loeloek**, = *soeloeh*; *pĕloeloeḳ* = *pĕnjoeloeh*.

لولة **loeloeh**, ook: atoom; *mĕloeloehkan*, verbrijzelen, tot atomen terug brengen, kort en klein gooijen. (*Kaloeloeh*, veranderd worden, b. v. *lakoe jang tiada kaloeloeh*, gedrag dat niet te veranderen is, = *tiada tĕntoe pakĕrdjaännja*, mijn schr. Welligt *sanoenoeh*. Zie ald. *Hantjoer loeloeh didalam tjita*, geheel verbrijzeld van hart door leed.

Digitized by Google

لومت **loemoet**, ook: schimmel, honigdauw, kroos, wier; — *karang*, spons.

لومر **loemoer**; *bĕrloemoer*, ook: bekladden, kladschilderen, besmeren.

لونس **loenas**, kiel van een vaartuig. *Pĕrahoe dĕngan loenas dan soesangnja*, een schip met kiel en bokken, d. i. een volkomen toegerust schip. Komt ook voor in Hang T.

لويت **loejoet**; *mĕloejoet* overbuigen, neêrhangen der takken door de zwaarte van bloemen of vruchten.

له **lah**, wordt nimmer overtollig gebruikt. Meestal dient het om bijzonderen nadruk aan een woord te geven. Verhaalt men iets belangrijks dan worden bijna alle zegwoorden daarvan voorzien; b. v. *Maka sĕgala alat parintah itoepon toeroenlah dan gĕndang nobat pon bĕrboenjilah maka baginda pon bĕrangkatlah maka pajoeng iramiram poetih komala habloer pon tĕrkĕmbanglah*. Hang T. Als *tĕlah* onmiddelijk is voorafgegaan is het niet verkiezelijk *lah* te gebruiken, dus *tĕlah soedah itoe* en niet *tĕlah soedahlah itoe*; *tĕlah bĕrdjalan* en niet *tĕlah bĕrdjalanlah*.

ليتر **litar** ook Riouwsch. De opgaven van C. en L. zijn goed. *Pĕletar*, snapper, prater, grootmond, flapuit, klappij. Ook *pĕleter* gevonden.

ليچ **ledja**? Volgens R. v. Eijs = *ginggang*. Op Java *bĕledja*, met kajins te koop loopen. *Boedi ta'dapat hĕndak diledja* (?) Sj. Ibr. b. Chas.

ليچت **litjat**, geschaafd van de huid.

ليچق **litjik**, I. fijn wrijven van drooge zaken, b. v. geneesmiddelen, meel enz. Ook fijn wrijven in een mortier

II. Soort van spel, waarbij men met *boewah ipil* of *gandoe* werpt, zooals bij ons met noten. In de door C. opgegeven beteekenis op R. niet bekend.

ليچق **letjak**, modderig van den weg na regen. Zie ook *betjĕk*.

ليچق **letjoek**; *mĕletjoek*, polijsten van hout. *Diletjoek letjoekkan sampei bĕrkilat*, afwrijven totdat het glimt.

ليچن **litjin**, ook van den wil of de begeerlijkheid gebezigd, b. v. *Kahĕndakmoe litjin tiadalah kĕsat*. Sj. Ibr. b. Chas.

ليچي **litji**, soort van vrucht.

ليدة **lidah**, ook figuurlijk gebruikt van de uitspraak, b. v. *Karĕna lidah Malajoe itoe tiada dapat mĕngikoet lidah Arab*. Sadj. Mal. *Lidah bĕrtjabang*, dubbeltongig. *Daoen lidah hajam*, soort van geneeskrachtige bladeren. *Pĕnglidah*, soort van groote spaan of spatel van hout, gebruikt om eene groote hoeveelheid gekookte rijst om te roeren. Zie *soedip*.

ليدغ **ledang**; *goenoeng* —, de naam van een berg bij Malaka. Mijn Schr.

ليدل **lidal**, verb. Port. vingerhoed.

ليدي **lidi**; *oelar* —, soort van dun, fijn, giftig slangetje; *sapoe* —, stalbezem van die nerven gemaakt.

لير **lijoer**; *bĕrlijoer*, kwijlen; *mĕlijoer*, huilen van honden des nachts, zonder dat hun leed geschiedt. *Lijoer* ook gebruikt als scheldwoord. Zie *hantjoer*.

ليرغ **lereng-lereng**, rolletjes, wieletjes, zooals onder de pooten van een ziekenstoel, rolwagens, enz. *koersi bĕrlereng-lereng*, stoel op rollen.

ليرق **lirik**; *mĕlirik*, doorboren.

ليرو **liroe**, zie *kĕliroe*.

Digitized by Google

ليس **lis**, lijst en leizeel, leisel.

ليس **lias** (?); *pĕliasan*, zeeroover.

ليست **lisoet**, ook van andere zaken als het menschelijke ligchaam, b. v. *Sĕgala sasoeatoe jang kita pandang, kalihatan lisoet dan lajoe.* Zie ook: *kĕroet* en *kisoet.*

ليسر **leser**, de *lantei* met een eenvoudig matje er op. *Makan bĕrleser*, op de mat van de *lantei* eten zonder tafel of eenige andere verhevenheid te gebruiken. Zie *dasar.*

ليڠ **lijang**; — *djaroem*, de gaatjes, welke door de naald in het doek worden gemaakt, onderscheiden van *lobang djaroem*, het oog van de naald. *Lijang lahad*, zie *lahad* ARAB.

ليڠ **lenga** (en niet ليڠه *lengah*), luijeren, leuteren, talmen, slenteren, beuzelen, uit het oog verliezen; b. v. *tiadalah lenga matanja daripada mĕrĕnoeng akandia*, zijne oogen hielden niet op van naar hem te staren. Zie ook *lena.*

ليفر **lepa-lepa**, soort van vaartuig.

ليفت **lipat**; *bĕrlipat tiga blakangnja*, hare rug was driemalen gekromd. Pĕl. Abd.

ليفت **lipit**, fijne plooi, zooals in kraagjes, enz. *mĕlipit*, fijn plooijen; *pĕlipit*, plooi-ijzer.

ليفت **lipoet**; *mĕlipoeti*, te boven gaan, overvloedig zijn, overstelpen, overvloeijen.

ليفر **lipoer** (en niet *lipar*) is JAV. en = *hiboer*, MAL. Komt alleen in poëzij voor in verbinding met *lara*, smart, leed, *lipoer lara*, troost in smart.

ليفر **leper**, plat. Zie *tjeper.*

ليفق **lipoek**, slaan van kinderen.

ليفي **lipei** is door C. goed opgegeven.

ليک **leka** = *lenga*, oponthoud, leuteren, talmen, zich ophouden, lediggaan, zonder werk zijn. Hik. Abd. pag. 21. *Leka dĕngan bĕrkata-kata*, zich onledig houden met praten, Hang T. *Dan lekalah baginda mĕmandang ikan itoe*, de vorst hield zich lang bezig met naar dien visch te kijken, id.

ليڭت **ligat**, snel in de rondte draaijen, zooals b. v. een tol.

ليل **lela**, ook, dartel; b. v. *hei pĕrampoewan moeda lela*, o jonge en dartele vrouw, Sri Rama, pag. 88. *Mĕradja lela*, den baas spelen, den beest spelen. *Mĕlelakan langkah*, de verschillende passen doen en houdingen aannemen, die bij het schermen te pas komen. Hang T. *Mĕlelakan kĕris*, met een dolk zwaaijen, *id. Mĕlelakan prisei*, met het schild maneuvreren, *id. Lela mandjĕnoen?* id.

ليلت **lilit**; *mĕlilit*, omwinden, omslingeren, niet alleen van slingerplanten maar ook van doek, b. v. een tulband van het hoofd.

ليلڠ **lelang**, wordt op R. *leloeng* uitgesproken.

ليلن **lilin**; ter onderscheiding van waskaars wordt was ook wel *lilin mĕntah* genoemd. *Lilin sambang*, een nieuwe honigraat, waarin de larven nog zeer jong zijn.

ليله **lilih**; *mĕlilih*, vloeijen en niet »stroomen". Zie daarvoor *alir.* Beiden komt voor in Sri Rama, pag. 110. *ĕmas mĕlilih*, vloeibaar goud. Ook gebruikt van water en van bloed, b. v. *darahnja bĕrlilih-lilihan*, Hang T. *Lilihan*, vloeijing, ook reeks van huizen, bergen, enz. b. v. *lilihan goenoeng*, bergketen. *Dimanakah roemahnja? Dalam lilihan kampoeng djawa.* Waar is zijn huis? In de reeks der Javaansche buurt. Mijn schr.

Digitized by Google

ليم **lima**; *daoen sakati lima*, soort van geneeskrachtige bladeren, (bhas. tab. *daoen pioes-pioes.*)

ليمر **limoer** zal wel *limboer* moeten zijn. Zie ald.

ليمس **limas**; *roemah limas*, een huis met een breed en laag, niet scherp oploopend dak, aldus en niet [Jav. id.]

ليمفر **lempar**; *mělempari*, begooijen, bewerpen met het een of ander. *Pělempar*, datgene, waarmede men gooit, b. v. *batoe dan kajoe diboewatnja pělempar akan Si Miskin.* Hik. Si Miskin pag. 3. *Lemparan*, worp.

لين **lena**, ook: lang van duur; b. v. *běrdjalan lena*, lang op reis zijn. Abd. Moel. pag. 5. *Tidoer tiada lena*, niet lang slapen. Hik. Indra Poetra. Ook kan *lena* van het gevoel gezegd worden; b. v. *Ajo hei adinda! sjairkanlah bagei kakanda soepaja lena rasanja kakanda.* Hik. Sěr. Bajoe.

لينس **linoes**, soort van plant.

لينڠ **linang**, het in den vorm van droppels glinsteren, zooals b. v. olie op het water, tranen in de oogen. Skr. *linang* gesmolten, ontbonden vdW.

ليو **lijoe**, I. is Chin. en beteekent eene chinesche wijze van roeijen door vier man. Voor »wrikken" zie *oempil.*

III. *lijoe arpa.* Zie *tĕbal.*

ليوت **lewat** is welligt het Arab. لِوَاظ. Zie ald.

ليور **lijoer**; *bĕrlijoer-lijoer*, huilen van honden.

ليوق **lijoek**; *mĕlijoek*, geheel achterover leunen bij het zitten; *doedoek* —, zitten zooals iemand in een voltaire of luijerstoel.

ليهت **lihat**; *pĕnglihatan*, het gezigt, als zintuig.

ليڤڠ **linjang**, zeer snel van een zeilend vaartuig, = *tĕrlampau ladjoe. Linjang lĕgat*, zie *lĕgat.*

لڤق **lĕnjak**, slingeren, niet stilstaan, van een draaijende tol.

ليڤق **lenjek** is op R. niet bekend.

م

مات **mata**; *mata tjèrdik*, een verstandig oog. *Mata-hari hidoep*, het oosten, tegen den opgang der zon; *mata-hari mati*, het westen, tegen den ondergang der zon. *Boenga mata-hari*, zonnebloem (*Pentapetes phoenicea.*) *Mata kajin*, de draad van het weefsel; — *pisau*, lemmer van een mes; — *pĕdang*, id. van een zwaard; — *datjing*, de streepjes of sterretjes op een chineschen unster, die het aantal kati's aangeven; — *angin*, windstreek; — *koetjing*, blaauwe oogen der Europeanen, die men voor eene bijzondere schoonheid houdt en niet uit minachting aldus noemt; *damar* — *koetjing*, gele, doorschijnende hars, die door den *tjĕngal*-boom uitgezweet wordt; — *pĕtir*, bliksemschicht, bliksemflits, Sadj.

Digitized by Google

Mal. *Mĕmboewang boewang mata*, het oog houden op, een oogje in het zeil houden; *bĕri mata* en *bĕri-mata mata*, pas op, let er op. Hang T. *Samata anaḳ tangga*, ook: ććne trede van een trap. *Tĕrmata-mata*, voor aller oogen, in 't openbaar; b. v. *mĕmbelakan tĕrmata-mata*, voor aller oogen wreken. Sri Rama, pag. 100. *Samata-mata*, ook: geheel en al, om niet, alleen met ter zijde stelling van al het andere; b. v. *Tiadalah Laḳsamana ingatkan pèkĕrdjaän orang lagi dan pèkĕrdjaän doenia ini, mĕlajinkan Allah Taäla djoega samata-mata*. Hang T.

III. wordt meestal مت en متا gespeld en *mĕta* uitgesproken.

ماتي **mati**; *mata-hari mati*, het westen; *djalannja mĕnoedjoe mata-hari mati*, zijn weg liep naar het westen. Hik. Indra Poetra. *Kamatian*, ook: bestorven, en de dood; *kamatian sĕhaja*, mijn dood. Pĕl. Abd. *roemah kamatian*, sterfhuis, het huis waarin een sterfgeval heeft plaats gehad; *tjina kamatian*, een chinees, die iemand van zijne familie door den dood verloren heeft; *kamatian angin*, door windstilte overvallen. *Mati harga*, naaste prijs, vaste prijs. *Saparoh mati*, half dood; *satĕngah mati*, id. *Tanah mati*, dor, onvruchtbaar land. *Mati mampoes*, morsdood, Sri Rama, pag. 155. *Mati bĕraġan*, dood, doch er uitzien als nog levend. *Mati bĕrangei*, schijndood. *Mati modar*, verstikt, gestikt, = *mati lĕmas* of *mati kalĕmasan* en — *lĕpoer*. *Mati tĕrsalei*, in den rook gestikt. *Mĕmatikan*, dooden en ook: uitblusschen; — *dirinja*, zich stilhouden; *kamati-matian*, tot der dood en ook: schijndood, flaauwte.

ماج **madja**, soort van boom met eetbare vruchten, waarvan twee soorten, als de gewone *madja* en *madja pahit*, de bittere *madja*, waarvan het rijk Mådjåpahit op Java deszelfs naam gekregen heeft. *Madja kani* = *madja pahit*, galnoot. [Jav. *mådjå*, id.]

ماجر **madjoer**, verb. Ned., majoor.

ماجون **madjoen**, het universeel geneesmiddel der Maleijers bestaande uit allerlei geneesmiddelen door elkander tot een drank gemengd en tot instandhouding der gezondheid of als voorbehoedmiddel van tijd tot tijd gedronken, soms in vereeniging met het gebruik van tooverformulieren en talismans. Welligt van het Arab. معجون gekneed. [Jav. *djamoe*, id.]

ماجڠ **matjang**, op R. *hĕmbatjang*. Het is dezelfde vrucht, die de Javanen *pakèl* noemen en die den reuk en smaak heeft van *koewènni*. Voor de soorten er van zie Tijdschr. T. L. en volkk. II. pag. 296, 1054.

مادت **madat**, I. *balei madat*, batterij voor de affuiten der kanonnen. Pĕl. Abd. pag. 56.

II. *pĕmadat*, opiumschuiver; *roemah madat*, amfioenkit.

مادو **madoe**, II. *pĕrmadoewan*, veelwijverij, met meer dan eene vrouw leven.

مادة **madah** is door C. goed opgegeven. *Mĕndjawab madah*, antwoordde zeggende. Abd. Moel. pag. 9.

مار **mara**, I. *mara bèhaja*, in gedichten soms ook *bèhaja mara*. Onder and. Abd. Moel. pag. 14. *Pĕmara*, ongeluksvogel.

II. vooruit, voorwaarts; b. v. *oendoer mara*, achteruit en vooruit, = Jav. *mådjoe*.

مارة **marah**; voeg bij: *mĕmarahkan; mĕmarahi; kamarahan*, toornigheid;

Digitized by Google

pĕmarah, brompot, knorrepot. *Sadikit marah, banjak ampoen*, veel gebruikte spreekwijze om aan te duiden dat iemand goed voor zijne onderhoorigen is.

ماري **mari**, ook: hierheen komen; b. v. *mĕngapa ĕngkau mari kapadakoe?* Hik. Indra Poetra.

ماس **masa**, II. het zou wat, het mogt wat; *masakan*, hoe zou dan, zamentrekking van *masa* en *akan*. *Masakah*, id. Sri Rama pag. 84.

ماسق **masak**, ook: rijpen, rijp worden; *bĕrsamboet masaḳ*, achtereenvolgens of de een na de andere rijpen, van vruchten; *masaḳ di-adjar*, goed, volkomen onderwezen worden; *bĕrmasaḳ*, koken; b. v. *Ja, neneḳkoe! pĕrmasaḳkah daging ini*, o, mijn grootje! kook dit vleesch. Hik. Sĕr. Bajoe. *Masaḳ-masaḳ*, allerlei soort van koken, koken op verschillende manier; b. v. *binikoe tiada soeka masaḳ-masaḳ*, mijne vrouw houdt niet van koken. *Mĕmpĕrmasaḳkan*. Zie Handl. de Holl. pag. 1.

ماسوق **masoek**; *masoeḳ moeloet*, ergens den mond in steken; — *tjina*, tot de Chin. godsdienst overgaan; — *wolanda*, tot de Christelijke id. — *mĕsehi*, tot de Protestantsche id. — *sĕrani*, tot de Roomsch Catholieke id. — *islam*, tot de Mohammedaansche id. *Mĕmasoeḳ tangan*, ter hand nemen, ondernemen. *Masoeḳ kapada istĕrinja*, de woning van zijne vrouw binnengaan. Hik. Ab. Tam. *Kamasoekan sjeiṭan*, van den duivel bezeten zijn. Hang T. en Sj. Ibr. b. Chas.

ماسيه **masih** ook Riouwsch. *Masih lagi*, nog steeds, nog meer.

ماڠو **mangoe**; *tĕrmangoe-mangoe*, ontsteld, versuft, verbluft.

ماڠه **mangah**, zie مڠه.

ماكن **makan**; — *lawan*, eene uitdrukking, gebezigd bij het *poroḳ*-spel der Maleijers, als men in drie keeren met een klapperdop een stilliggenden dop raakt; — *koeli*, op dagloon werken; — *toema*, zie *toema*; *tĕrmakan dalam hati*, indruk gemaakt op het gemoed; *sa'makanan panah*, een afstand, waarop eene pijl nog raken kan. Sj. Ibr. b. Chas.

ماكن **makin**; ook komt voor *sĕmakin* even als *sĕmangkin* op Java; b. v. *kakajaännja pon sĕmakin* (سماكن) *bĕrtambah-tambah poela banjaḳnja*, ook nam zijn rijkdom hoe langer hoe meer toe. Hik. Sĕr. Bajoe.

ماكي **maki**, uitschelden (niet »bespotten, beleedigen"). Meestal gereduplicéerd gebruikt. *Maki-maki* kan alleen »ter bespotting nabootsen" zijn in den zin, zooals door Marsden is opgegeven, nml. *sĕraja mĕmandang kajin badjoe orang moeda itoe maki-maki kajin toewannja. Sena maki*, soort van geneesmiddel uit het plantenrijk.

ماڭل **magĕl**, Batav. moetstokkerig zijn.

ماڭن **magon**, scheepshut, = *koeroeng pĕrahoe*. Pĕl. Abd. pag. 76.

مال **mala**, afvallen door verdorring; b. v. *Maskipon kĕloepaḳnja lajoe dan mala sadia*, al is het dat haar kelk verflenst en het afvallen nabij is. *Tanah mala*, pijpaarde.

مالغ **malang**, I. dwars; *kajoe* —, dwarshout. Zie ook *alang*.

مالغ **maling**; komt zelden in de HSS. voor. Is welligt Jav. voor het Mal. *pĕntjoeri. Pintoe maling*, deur of venster, op eene plaats in den buiten-

Digitized by Google

wand aangebragt, waar het niet behoort en gebruikt om onbemerkt uit en in te kunnen gaan of gluren; ook wel *pintoe salah* genoemd. »*Maling-maling*, steelsgewijs" is in het MAL. *tjoeri-tjoeri*.

مالف **malap**, flaauw, van het branden van een licht, treuzelachtig, leuterend in het werk. Zie ook *gĕroemit*.

مالم **malam**; *malam isnen*, de nacht vóór maandag, d. i. zondagavond; *malam saptoe*, vrijdag-avond, enz. *Samalam*, niet »van nacht, gepasseerde nacht," want dat is *malam tadi*, maar gisteren, namelijk de dag sedert welke één nacht verloopen is; b. v. *Badjoe nen kojak hari samalam*, het baadje dat gisteren scheurde. Sj. Ibr. b. Chas. Ook in de spreektaal. *Samalam-malaman*, den gantschen nacht over. Pĕl. Abd. en and.

مالن **malan** (?) *Banjaklah orang bĕrhati malan* (مالن), *Sapĕrti roepa hĕndak ditĕlan*. Sj. Ibr. b. Chas. *Hilanglah soesah kalboe jang malan*. id. Welligt = *malang*. Zie ald.

مالو **maloe**; *mĕmaloekan*, beschamen, beschaamd maken; *mĕmaloeï*, id. *Kamaloean*, beschaamd, schaamte en ook: de schaamdeelen. *Kamaloe-maloean*, geheel en al beschaamd, zeer beschaamd. *Bĕrani maloe*, *takoet mati*. Sprw. *Maloe kalau anak harimau mĕndjadi anak koetjing*. Sprw.

مالي **malei** (niet *mali*), pluim, van bloemen, juweelen, enz. (geen »snoer of krans"). *Bĕrmalei*, — *kan*.

مالي‌ر **malei-malei**, soort van geneeskrachtige plant, die tegen zuchtige zwelling gebruikt wordt. *Boewah* —, soort van vrucht, die met zout gegeten wordt.

مام **mam** wordt in de kindertaal voor eten, maar niet voor »aan de borst zuigen" gebruikt; b. v. *ĕmaskoe hĕndak mam?* wil mijn schatje eten? 't Is welligt eene verkorting van *mamah*. Zie ald.

مامة **mamah**; — *bijak*, herkaauwen; *mĕmahkan*, ook: knagen.

مامي **mamei**, ijlen, spreken in den slaap, hardop droomen; b. v. *Goelam mĕmandang sapĕrti mamei*, Goelam keek op als iemand die hardop droomt. Sj. Ibr. b. Chas. Ook door C. opgegeven. [JAV. *ngamih*, id.]

مان **mana**; *manakan*, eene dikwerf, zoowel in proza-stukken als poezy, gebruikte zamentrekking van *mana* en *akan*, waarvan *mana* welligt eene verkorting is van *bageimana*. De beteekenis is: hoe zou; b. v. *manakan dapat ija pĕrgi kapada Bĕrma Sakti*, hoe zou hij tot Bĕrma Sakti kunnen gaan? Hik. Lang ر Boew. Soms wordt *dimanakan* in dezelfde beteekenis aangetroffen; b. v. *pĕndapat patik dimanakan dapat ija pĕrgi?; dimanakan dapat tjoetjoekoe sampei kasana?* Hik. Indra Poetra. *Mana-mana*, wat ook, welke ook, b. v. *Mana-mana soeka toewan*, wat Mijnheer ook belieft. *Dimana-mana*, overal, aan alle plaatsen; b. v. *Namanja tĕrmasjhoer dimana-mana*, zijn naam is overal beroemd.

مانق‌ر **manik-manik** (en niet *mani-mani*) is de uitspraak op R. ook op Java; kleine glas-koralen van allerlei kleur.

مانه **manah**; SKR. *mana*, achten, vereeren; adj. achtenswaardig, vereerenswaardig, in waarde te houden. Subst. wat achtenswaardig is, erfstuk, reliquie, VDW. lijst Skrw.

Digitized by Google

ماو **maoe**; *maoe ta'maoe*, willen of niet willen, d.i. tegen wil en dank. *Maoe* beteekent soms ook: moeten, vereischt worden; b. v. *djikalau soeka bĕkĕrdja maoelah soedah didalam sa'boelan*, als men werken wil dan moet het in eene maand af zijn. Hang T.

ماوڠ **maoeng** (en niet *mawang* op R. uitgesproken), onaangenaam, walgelijk van smaak, onaangenaam bedwelmende lucht, zooals van de versche doornappel (en niet »frisch van lucht"), b. v. *adapon daoen kadoek itoe maoeng*, de kadoekbladeren hebben een walgelijken smaak. *Pahit maoeng*, walgelijk bitter. [Jav. *wĕngoer*, id.)

ماين **mawin**, zie bij *kawin*.

ماهل **mahal**, ook: gebrek aan; b. v. *tĕrlaloe mahal orang*, groot gebrek aan menschen. *Mahal makanan*, duurte van levensmiddelen, ook *mahal bĕras*, omdat rijst het hoofdvoedsel is: *Mahal dibĕli, soekar ditjĕhari* is eene veel gebruikte spreekwijze.

مايڠ **majang**, I. Ook gebruikt voor aar van granen. *Majang tĕroerei*, loshangend, krullend haar. Hik. Ind. Poet. [Jav. *patah majang*, lang, krullend haar, dat los hangt.]

II. Op R. *pĕrahoe pajang*. [Jav. *pĕrahoe majang* en *pĕmajang*, id.]

III. = *atoer; tĕrmajang* = *tĕratoer*. In deze beteekenis komt het in de Mal. Pantons voor.

مايڠ of مايوڠ **mā'joeng**, soort van Maleisch comediespel, meestal bestaande uit zes personen, soms meer, die den inhoud der oude Hikajat's aanschouwelijk voordragen onder begeleiding der Maleische muziek. De beide hoofdpersonen zijn eene actrice, die *ma'joeng* en een acteur, die *pa'joeng* genoemd wordt. Naar de eerste heeft het spel zijn naam gekregen. Zoowel deze beide als de andere personen wisselen van naam naar gelang der personen, die zij moeten voorstellen. Één echter vervult voortdurend de zwaarste rol, die van potsenmaker of komiek en wordt *alan-alan* geheeten. Deze rol wordt soms meesterlijk uitgevoerd. De spelers kunnen doorgaans lezen noch schrijven, maar leeren den inhoud der Hikajat's, die ze zich laten voorlezen, van buiten en werken die dan naar believen om tot eene comedie met zang en zamenspraak. Zij gebruiken daarvoor soms een leertijd van vier jaren, terwijl anderen van der jeugd af aan daarvoor worden opgeleid. De kleeding der spelers is de Maleische zonder maskers. Het spel is inderdaad veel geestiger en natuurlijker dan de Javaansche *topeng* of de chinesche *wajang*. De *ma'joeng* schijnt oorspronkelijk in Siam, Trĕngganau, Patani, Kĕdah en Peirak te huis te behooren en de spelers komen nog steeds van de vier laatstgenoemde plaatsen. Het heeft veel overeenkomst met het *manoera*-spel. Zie ald.

ماين **majin**; — *mata*, spreken met de oogen, elkander knipoogjes geven; — *gila*, voor den gek houden; — *sĕndjata*, schermen, zwaardvechten; — *bola*, biljardspelen, *majenkan angin*, een poets spelen, foppen, wat wijsmaken.

مت **mĕta**, zie *mata* III.

متري **matrei** (en niet *matri*). Voeg bij: *mĕmatreikan*, verzegelen.

متق **mĕtik**, zie *pĕtik*.

مټو **moetoe** (en niet *matoe* of *mĕtoe*) op R. en Sing. uitgesproken. I. karaat; *ĕmas sapoeloeh moetoe*, goud van tien karaat; *ĕmas toedjoeh bĕlas moetoe*.

Digitized by Google

Hik. Indra Poetra. *Moetoe manikam*, allerlei edelgesteente.

II. gouden lovertjes, rond met een gaatje in het midden, die op borduurwerk van kleêren en pantoffels worden gehecht. Volgens mijn Schr. is *èmas sapoeloeh moetoe*, goud dat den glans heeft van 10 zulke lovertjes!

متيار **moetijara**; *koelit* —, en *indoeng* —, parelmoer. [SKR. *moektagara*, de parel-oester. VDW.]

مدغ **mědang**, het hout van dezen boom is geel van kleur, zeer ligt en zacht en veroorzaakt jeuking of branding op de huid. De stammen worden uitgehoold en tot kano's gekromd. Soorten zijn: *mědang bètoel*, — *sira* (volgens anderen — *sirei*) — *paoeh*, — *hantoe* en — *boewaja*.

مدلي **madali** (?) soort van muziekinstrument, doch welk? Komt voor in de Hik. Indra Poetra en de Sri Rama, pag. 3.

مرانف **měranap**, in de verte zigtbaar zijn van iets, dat zich laag bij den grond of aan de oppervlakte van het water bevindt; b.v. een geladen schip ver in zee, = *nampak rěndah*, mijn Schr. Grndw. *ranap?*

مران **měrana**, ongeneeslijk, langdurig van eene ziekte.

مراون **měrawan**, soort van boom, die goed timmerhout oplevert en scheepsmasten. De bast wordt gebruikt voor dak- en wand-bedekking. Soorten zijn: *měrawan batoe*, — *boenga*, — *lilin* en — *soengoe*.

مراهي **měrahi**, verlokken, verleiden. Grndw. *rahi?* zie *bèrahi*.

مربق **měrbok**, tortelduif.

مربولن **měrboelan**, soort van boom met zacht hout, dat alleen voor brandhout geschikt is.

مربه **měrbah**, soort van vogel ter grootte van een lijster met een lief geluid. Zie ook Mal. leesb. n°. VII de Inleiding, pag. XLIV. [JAV. *troetjoekan*, id.]

مرت **měrta**, verbonden met *sěrta*, gebruikt; b. v. *sěrta-měrta*, in eens, zoo maar dadelijk, in drie vloeken en een zucht, hals over kop, roef-roef.

مرتاڤل **měrtapal**, soort van boom.

مرت **měroet** = *kěroet*. Zie ald.

مرتل **mertil**, hamer, moker.

مرجن **mardjan**, bloedkoralen.

مرچو **měrtjoe**, I. ook: kruin van het hoofd; b. v. *atas měrtjoe batoe kapala patik*. Mal. zamenspr. 2 pag. 31. Ook *bèrtjoe*.

II. *Orang měrtjoe*, lasteraar, kwaadspreker. Mijn Schr. جاڠن مرچو سفرت مرچو (?) هنتو? Sj. Ibr. b. Chas.

مرچون **měrtjoen**, voetzoekers, = *pětasan*.

مرسل **marsal**? beroemd, *orang-orang bèrilmoe jang tèrlèbih marsal sèhadja dalam hikajat ini?* Tjèrm. Mata n°. 7, pag. 331. *Ija (Iskandar dzoél karnein) měndjadi sa'orang pèhalawan, jang amat marsal dalam doenia ini.* id., pag. 344.

مرسيق **měrsik**, ook: fijn, slank van het ligchaam. Sadj. Mal.

مرڠو **měrangoe** (en niet مرڠكو **měranggoe**) soort van kleine trom. Hik. Indra Poetra, Hang T. en Sri Rama, p. 56.

مرفوني **měrpoeneï**, soort van boschboom, die brandhout levert.

مرق **měrak**; *boenga* —, soort van roode bloem, (caesalpinea pulcherrima); — *gěmpa*, de naam, die gegeven wordt aan een gouden versiersel, door de bruiden

Digitized by Google

in het opgestoken haar gedragen, = *tadjoek ĕmas ;* — *mĕngigal*, soort van gouden knoopjes in den vorm van pronkende paauwen.

مرقه **mĕrkah.** (Welligt verb. NEDERL.) de merken aan een loodlijn, bestaande uit daaraan gebonden lapjes, die de vademen aanwijzen.

مركنيت **mĕrkoennjit**, soort van plant.

مركولي **mĕrkoeli**, deze boom levert goed timmerhout.

مرڭ **marga ;** — *sari*, worden op Blitoeng de lieden genoemd, die in de nabijheid der hoofden wonen en hen op hunne togten vergezellen.

مرڭستوا **marga satwa** is de uitspraak op R. en beteekent: wild gedierte, doch niet »wild gevogelte". Zie daarvoor *onggas. Maka sĕgala marga satwa kaloewarlah mĕntjĕhari mangsanja*, en al het wild gedierte ging uit om zijne prooi te zoeken.

مرليلڠ **mĕrliling**, soort van boom, die bruikbaar timmerhout oplevert.

مرمبڠ **mĕroemboeng**, soort van plant.

مرمر **marmor**, marmer. Verb. NED. Zie *poealam.*

مروسڠ **mĕrosing**, volgens anderen مرنسڠ **mĕroensing**, mopperen, narrig zijn, het land hebben, lastig zijn van kleine kinderen. Grndw. *rosing?* [JAV. *moering-moering*, id.]

مرڑ **mĕrih**, inwendige strot, gorgel, keelpijp.

مرة **mĕrah**, vreugde, levendigheid.

مرياون **mĕriawan**, soort van boom.

مريڤت **mĕripat**, karakter, inborst? = *kapikiran jang poetoes?* Mijn schr. *pandangan mĕripat*, in het hart lezen, iemand doorschouwen, *ilmoe mĕripat*, karakterkunde, hartekennis.

مريكن **mĕrikan**, amerikaansch, verb. ENG. *bĕlatjoe mĕrikan*, Amerikaansch dril of keper.

مرين **mĕrian**, soort van boom.

مريڤو **mĕrinjo**, schout, inspecteur van policie. (PORT.?)

مستكم **moestakim**, soort van *kĕmĕnjan.*

مسري **mĕsri** (?) zie *djingga.*

مسكن٢ **miskoen-miskoen**, bĕhasa tabib. Zie *bangkoedoe.*

مسيو **misijoe** (en niet *masijoe*); *garam* —, salpeter.

مڠس **mangsa**, SKR. *māngsa*, vleesch, subst. vleeschspijs, spijs. VDW.

مڠكالي **mangkalei**, in het gebroken, onafgedaan van werk. *Mĕmangkalei*, in het gebroken laten, onafgedaan laten.

مڠكر **mangkar**, slecht van hart; *limau mangkar*, soort van oranje-appelen. Sadj. Mal.

مڠكر **moengkoer**, volgens anderen مڠڬر **moenggoer.**

مڠكس **mangkas** moet in den opgegeven zin *mangkah* of *mĕngkal* zijn. Zie ald. en ook *pangkas.*

مڠكس **mĕngkis**, beter *mĕmĕkis* (grndw. *pĕkis?*), met woorden tarten, verachtend uitdagen, snaauwend toespreken.

مڠكق **mangkok**, ook: groote kom; b. v. *mangkoḳ basoeh moeka*, lampetkom; — *tjoetji tangan*, vingerkom; Zie *kemboḳ. Boewah kĕmbang sĕmangkoḳ*, soort van vrucht, die, in het water gelegd, zeer uitdijdt en dan met suiker en *bidji sĕlasih* een zeer verfrischenden drank oplevert, die die door de Maleijers *kĕmbang sĕmangkoḳ* en door

Digitized by Google

de Javanen, in navolging der chinezen, *tjaoe* wordt genoemd. *Mangkoḳ ponggoḳ*, pispot, waterpot. *Mĕmangkokan*, soort van plant.

مڠكل **mĕngkal**, halfrijp, nog niet rijp, van vruchten.

مڠكل **moengkil**, wordt op R. niet verstaan.

مڠكلن **mĕngkĕlan**; *tèrmĕngkèlan*, zich verslikt hebben aan eten. *Hilanglah soesah ḳalboe jang malan*, *Laksana tĕrlèpas dari tèrmĕngkèlan*. Het verdriet verdween uit het geprangde hart, gelijk als verlost van eene verslikking. Sj. Ibr. b. Chas. Zie *sĕdaḳ* en *tèlan*.

مڠكودو **mangkoedoe**, ook op R. = *bèngkoedoe*. De vruchten worden als zeep gebruikt en de wortel als geneesmiddel en verwstof om doek rood te verwen. [Jav. *patjih*, id.]

مڠكور **mangkoer**, soort van gesneden of gegoten bloemwerk, zoowel aan een draagstoel als aan een drankzetje, olie- en azijn-stelletje enz. Mijn schr.

مڠكوڠ **mangkoewang**, van de bladeren dezes booms vervaardigt men *atap* en matten. Zie Journ. of the Ind. Arch. 1857 pag. 158.

مڠكه **mangkah**, I. = *mangkih*; b. v. *Jang mĕndjadi radja itoe mĕmangkahlah dia*. Mal. zam. n°. 3 pag. 9.

II. hard, ongaar, zooals van aardappelen, rijst en alles wat gekookt wordt. Voor hard, onrijp, zie *mĕngkal*.

مڠكر **moenggoer**, vat, bak, iets om iets in te doen, hoft. Zie ook: *moengkoer*.

مڠڭ **mangga**. Op R. maakt men onderscheid tusschen *mangga* en *mampĕlam*. De eerste is korter en ronder.

مڠكستن **manggistan** en niet *manggista* is de uitspr.

مڠلي **mangli**, soort van tuinvrucht.

مڠلي **mĕngĕli** (?) luidkeels, hartelijk, van lagchen; *tèrtawa-tawa mĕngèli*, luidkeels lagchen. Sadj. Mal. en Tjĕrm. Mata n°. 4, pag. 80. Grndw. *kèli?*

مڠمڠ **mongmong**, hoft. = *kromong*, volkst., geen »omroepers-bekken", maar een van de *gamèlan*-bekkens die daarvoor wel gebruikt wordt. Zie *tjanang*.

مڠورت (?) *Bini Bawab mĕndengar sabda*, *Laloelah ija* مڠورت *dada*. Sj. Ibr. b. Chas.

مڠويت **mĕngoewet** (grndw.?) bewegen van de vrucht in de baarmoeder. Zie *goewet*.

مڠه **mĕngah**, klanknabootsend woord voor hijgen. *Tĕrmèngah-mèngah*, hijgen, al hijgende. [Jav. *mĕnggèh-mĕnggèh*, id.]

مڤر **mĕpar**, de naam van een eiland bij Lingga, onder welks opperhoofd, *datoek*, de *orang sèkanaḳ*, een in praauwen levende, zwervende stam, behoort.

مق **maḳ**; — *saoedara*, moeders zuster, tante van moeders kant.

مقمل **mĕkmĕl**, op R. onbekend. Wel *moemal*. Zie ald.

مك **maka**; *makanja*, en zoo, aldus; b. v. *makanja patoetlah djadi oetoesan orang*, zóó behoort hij te zijn, die iemands afgezant wordt. Hik. Ab. Tam.

مكو (?) soort van plant.

مكوت **makota**; — *desa*, kroon des lands. Vleijende aanspraak tot een vorst. *Bèrmakotakan*, voor kroon gebruiken.

مڭت **mĕgat**, I. van aanzienlijke afkomst; *orang* —, lieden van voornaam

Digitized by Google

komaf. Komt ook als titel voor; b. v. *mĕgat Trĕngganau*. Hang T. *Sĕgala mĕgat mĕgat*, id.

II. Stilstaan van een tol.

مڬه **mĕgah**. Uit de afleidingen blijkt dat ڬ het grndw. niet kan zijn. Het is ook Riouwsch. *Sĕgala pĕrkara jang mĕgah-mĕgah*, alle grootsche (verhevene of heerlijke) zaken. Hik. Ab. Tam. *Mĕmĕgahkan dirinja*, zich verheffen, beroemen, verhoovaardigen. *Kamĕgahan*, verheffing, beroeming, verhoovaardiging.

ملاک **malaka**, ook de naam van de voornaamste stad der Maleijers. *Boewah malaka*, ook een soort van koekjes.

ملاتي **mĕlati** is Jav. = *mĕloer*, Mal. Zij behoort tot de jasmijnen en spant de kroon boven alle welriekende bloemen in Indie. Er zijn twee soorten van: de enkele en de dubbele, welke laatste de meest geliefde is.

ملايو **malajoe**, maleisch. De afleiding van het Javaansche *mlajoe*, vlugten, heeft nog het meeste voor zich, vooral als men bedenkt dat vele maleische stammen nog als vlugtelingen rondzwerven, onderanderen de *djakoen*, *sĕkanak*, *sekah*, *badjoes* en anderen. *Orang Malajoe*, maleijer. *Malajoe-malajoewan*, op zijn Maleisch, b. v. *istĕri toewan itoe ada malajoe-malajoewan sadikit*, de echtgenoote van dien heer is een weinig maleisch, leeft ietwat op zijn maleisch. *Mĕmalajoekan*, vermaleischen. Sj. Ibr. b. Chas.

ملر **mĕlar**, spreiden, uitzetten, verwijden. C. vloeijen van papier. R. v. Eijs. *Bĕrahi ta'koerang rasanja* ملر? Sj. Ibr. b. Chas.

ملغ **mĕlang**, soort van bloem. Hik. Sĕr. Baj. Welligt dezelfde als *mĕloer*.

ملبوي **mĕlaboewi**, soort van plant.

ملفڠن **mĕlapĕngan**, soort van plant.

ملفتاک **malapĕtaka**, kwaad, nadeel, ramp.

ملکورن **mĕlikoeran**, soort van eetbare vrucht.

ملوکت **mĕloekoet**, gebroken rijst. [Jav. *mĕnnir*, id.]

ملي **moelija**. Voeg bij: *moeliawan*. Sri Rama pag. 71.

ملیڬي **mĕligei**, paleis.

ملیني **malini**; *Dang* —, de naam eener prinses, die in oude tijden op het eiland Bintan moet geleefd hebben, en dikwerf in de Pantons voorkomt.

مم **mem**, meesteres, mevrouw, madame. Eng. Veel gebruikt te Sing. en Mal.

ممباڃڠ **mĕmbatjang** = *hĕmbatjang*. Zie ald. *Boewah mĕmbatjang boeroek koelit*. Sprw. *Artinja: Sapĕrti roemah diloewar boeroek, dalamnja harta banjak; atau orang roepanja boesoek, hatinja bajik*. Mijn schr.

ممبڠ **mambang**; — *koening*, wordt de gele gloed des hemels bij het ondergaan der zon genoemd.

ممرم **mĕmĕram**. Zie *ram*.

ممڤت **mampat**, I. druk, b. v. van de lucht. *Mĕmampatkan*, druk uitoefenen op iets.

II. Soort van geneesmiddel.

ممڤلس **mĕmpĕlas**, soort van boom, welks bladeren voor het polijsten van hout worden gebezigd in de plaats van onze schuurbiezen. Soorten zijn: *mĕmpĕlas dari*, welks bladeren niet bijzonder scherp zijn, — *gadjah*, met scherpe bladeren, — *soekoen*, die smakelijke vruchten oplevert.

Digitized by Google

ممغلم **mĕmpĕlam.** Soorten zijn: *mĕmpĕlam sijam*, — *dodol*, — *pisang*.

منا **mĕna?** *dĕngan tiada samĕnamĕna*, zonder oorzaak, zonder reden, onbillijk, zonder aanleiding.

ممنى **mimpi.** Voeg bij: *mĕmimpikan*, over iets droomen; b. v. *dipĕrolihnja sapĕrti jang dimimpikannja*, hij verkreeg het zooals hij er over gedroomd had. Hik. Sĕr. Bajoe.

منتري **mantri**; *Maha mantri*, titel van een hoogen ambtenaar, die op de *mangkoe-boemi* volgt en boven de *fĕrdana mantri* staat. Hik. Sĕr. Bajoe.

منتيک **mantega**; *boenga mantega*, boterbloem, soort van groote, gele kelkbloem.

منتيمن **mantimoen**, = *timoen*, de komkommer. — *dĕndang*, eene soort daarvan.

منج **mandja**, ook: gehecht zijn van een kind aan zijne ouders, van een bediende aan zijn heer, Sj. Ibr. b. Chas. en van eene vrouw aan haren man; b. v. *Maka adalah istĕri radja itoe tĕrlaloe mandjanja lagi bajik parasnja*, de gemalin des vorsten was zeer gehecht en ook schoon van gelaat. Hik. Bochtiar.

II. Soort van noot, ter grootte van onze hazelnoot, in vorm en kleur overeenkomende met de notemuscaat. Zij wordt in de geneeskunde gebruikt inwendig tegen *sakit barah*. Soorten zijn: *mandjalawei* (bhas. tab. *mandjaloen*), — *kani* (b. t. *mandjakoen*), — *kĕling* (b. t. *mandjatoen*). [Jav. *madjannan*, id.]

منجاڠن **mĕndjangan**, ook: een soort van vaartuig = *pĕndjadjab*, b. v. *Maka sĕgala dĕndang dan mĕndjangan pon bĕrlajarlah*. Hang. T. Welligt *mandjoengan*. Zie ald.

منجڠ **mandjoeng**, groote fakkel, bij de orang laoet. *Mĕmandjoeng*, met zulk een fakkel vischvangen. Zie *soeloeh*.

منجڠ **mĕndjoeng**, eerbiedig iets verzoeken. Hik. Samb. Soek. Welligt eene verkorting van *mĕndjoendjoeng*, dat dikwerf ook *mĕndjoengdjoeng* wordt geschreven.

منجفاهت **mandjapahit**, het rijk mâdjâpahit op Java.

منجق **mĕndjak**; *samĕndjak*, in één oogenblik. Hang T. en Hik. Abd. pag. 3. Ook: van af dat oogenblik, sedert, sinds.

منجلين **mĕndjalena**, van verre zigtbaar, = *nampak djaoeh*. Mijn schr.

منجنن **mandjĕnoen** (?) *lila mandjĕnoen?* Hang T.

منجوڠن **mandjoengan**, komt in de Hang T. voor als vaartuig.

منچت **mĕntjit** is klanknabootsend. Zie *tjitjit*.

منچڠ **mantjoeng**, krom gebogen, van de neus, haviksneus. Wordt voor voornaam gehouden. *Hidoeng ta'mantjoeng, pipi tĕrsorong-sorong*. Sprw.

منچق **mĕntjak**, zie *pĕntjak*.

منچو **mĕntjo**, = *bejo*. Zie ald.

مندرا **mĕndra**, dienstmaagd; komt in Hang T. voor.

مندرا **mĕndĕra**, langzaam in gang en bewegingen. *Manis mĕndĕra*, liefelijk en langzaam. Skr. *mandara*, langzaam. vdW.

مندرس **mandras**, de stad Madras op de kust van Koromandel.

مندريک **mandĕrika**, Amerika. Hang T.

Digitized by Google

مندق **mondok**; *parang mondok*, zie bij *parang*.

مندليک **mandalika**, II. komt ook in Hang T. voor, b. v. *Maka Laksamana pon mĕmbĕri pĕrsalin akan sĕgala mandalika jang sĕrtanja itoe*. Ook schijnen ze volgens Hang T. bij *batin's* geteld te worden.

مندم **moendam**, waschkom, lampetkom, niet alleen van koper, maar ook van andere metalen, b. v. *satĕngah ditaroehnja pada moendam ĕmas dan satĕngah ditaroehnja pada moendam perak*. Hik. Indra Poetra.

مندو **moendoe**, soort van boom, die zeer smakelijke, schoon gele vruchten, veel gelijkende op onze appelen, draagt.

مندوسي **mĕndoesi**, Batav. half wakend, half slapend, tusschen waken en slapen in. Komt in de pantons voor.

مندي **mandi**, I. baden, van vorsten liever *siram*. *Mandi tijan*, den buik baden, eene inlandsche gewoonte, een feest, dat gevierd wordt in de helft der zwangerschap. Zie *tijan*. *Mandi* wordt ook gebruikt ter aanduiding der heviglheid eens storms. Zie bij *tĕnggara*.

II. vergiftig = Jav. Pĕl. Abd. pag. 125.

مندي **mandei** als aanspraakswoord tot eene moeder gebruikt in de Pad. bovl.

مندير **mandira**, soort van boom, *ficus rumphii*.

مندیکي **mĕndikei** (en niet *mandiki*) = *kĕmĕndikei*.

منر **mĕnoer** = *tjĕpaka*. Zie ald. Niet te verwarren met *mĕloer*.

منڠ **mĕnang**; *mĕnang karbau*, de naam van het oudste Maleische rijk op Sumatra's oostkust. *Orang mĕnang karbau darat*, figuurlijke uitdrukking voor een gierig, vasthoudend mensch.

منف **mĕnip**, vonk, *mĕnip api*, vuurvonk. Zie *kĕlip*.

منکال **manakala**, beter مان کال = *apabila*. Zie ald.

منڠ **mĕnoeng**; *tĕrmĕnoeng*, peinzend, nadenkend zien; b. v. *Maka tĕrmĕnoenglah ija sakoetika*, en hij keek een oogenblik peinzend voor zich. Zie *tĕnoeng* en *rĕnoeng*.

منير **mĕnira**, Jav. = *patik*, Mal. komt meermalen in de HSS. voor, waar de Javanen sprekende worden ingevoerd.

منيڠ **mĕninga**, soort van plant.

منيرن **mĕniran**, soort van geneeskrachtig plantje met fijne blaadjes. Jav.

منپت **monnjet**, aap, onderscheiden van *kĕra*.

موت **mota**; *kajin* —, zeildoek, karreldoek.

موتو **moetoe**, stilzwijgend, C. b. v. *Samoewa pĕrkara dibĕrinja tĕntoe*, *Sjeich mĕndĕngar bĕrhati moetoe*, Sj. Ibr. Chas. *Sajidi wai djangan bĕrhati moetoe*, id.

مودر **modar**, stikken; *mati modar*, verstikt, gestikt, stikken. Zie *lĕmas*.

مودة **moedah**, is niet = *moerah*. *Moedah moedahan*, ook: kleinigheid, een zeer gemakkelijke zaak; b. v. *boekan moedah-moedahan najik koeda tizi*, 't is geen kleinigheid een vurig paard te bestijgen. Hang T.

مورڠ **moering**. Zie *tjoering*.

مورڠ **moeroeng**, droefgeestig, neerslagtig, treurig.

مورف **moerocp** (en niet *moerap*), hoog

Digitized by Google

rood, vuur-rood; *bĕrbadjoe kĕsoemba moeroep*. Hik. Sĕr. Bajoe.

مورم **moeram** wordt van het aangezigt gezegd.

مورة **moerah**; *mĕmoerahkan prangei*, het gemoed verzachten. Goer. XII.

موري **moeri** I. is ons moiré en II. is goed opgegeven.

موري **moerei**, een vogel behoorende tot de regtbekkigen, wit en zwart gevlekt.

موسم **moesim**; *satoe moesim angin lamanja*, d. i. zes maanden noorde of zes maanden zuide wind.

موسة **moesoeh**, lands vijand, algemeene vijand; tegenover *sĕtroe*, persoonlijke vijand.

موغت **moengoet** is ook Riouwsch.

موک **moeka**; *moeka ajar*, de oppervlakte van het water; — *tĕbal*, onbeschaamd, zonder blikken of blozen; *dĕngan moeka-moeka*, uit oogendienst, met uiterlijk vertoon. *Kamoerahan jang boekan moeka-moeka*, weldadigheid van geen uiterlijk vertoon.

موک۲ **moeka-moeka** is ook Mal. Zie b. v. Si Miskin, pag. 24 en 45, Sri Rama, pag. 6. Ook komt het in de Hang T. voor.

موگه **mogah**. Op R. slechts bij naam bekend.

مول **moela**, ook: oorzaak; b. v. *dĕngan tiada moela karĕnanja*, zonder oorzaak of reden. Hang T. en Sj. Ibr. b. Chas. *Moela-moela*, ook: eerst, van te voren.

مول **moewal**, misselijk, braaklustig, tot brakens toe, walgen.

مولت **moeloet**; *sa'moeloet*, een mondvol; b. v. *hĕndak mĕmakan sa'moeloet lagi*, wilde nog een mondvol eten. *Moeloet kotor*, vuilprater.

مولس **moelas**; soms ook *mĕmoelas*. Zie *poelas*, dat welligt de wortel is.

مولس **molis**, wit; b. v. *pinggan jang molis*, een wit bord; *kajin jang molis*, wit doek, wit katoen. Welligt wit en fijn tevens.

مولق **molik**, ook: lief, maar niet »uitgezocht", b. v. *boedak samolik itoe*, zulk een lief kind; *nagĕri jang molik*, een lieve stad.

مومل **moemal**, soort van neteldoek.

موي **moei** is op R. niet bekend.

مري **moewei**, ook: uitdijen, van rijst, erwten, boonen, enz. door het koken.

مويغ **mojang**, over-overgrootvader of de vader van overgrootvader. De opklimming is als volgt: 1 *bapa*, 2 *datoek*, 3 *nenek*, 4 *mojang*, 5 *tjilawagi*, 6 *tjapak* en 7 *boejoet*. Mijne Schrr. De Maleijers benoemen de geslachten tot in den 7den graad, zoowel op als af.

مها **maha**; *maharĕsi*, voorname heidensche offerpriester; *maha mantri*, zie *mantri*.

ميا **mija**; *boeroeng mija*, soort van vogel, = *bejo*. Zie ald.

ميتر **mitar**, in de Hang T. komt als grndw. *pitar* voor.

ميرت **meroet**, scheef, verkeerd, averrechts; *karoet-meroet*, verward en scheef. Zie bij *karoet*.

ميرة **merah**; *merah toewa*, rood-bruin, donker-rood; — *moeda*, licht-rood; — *oengoe*, paarsch-rood; *merah samerahnja*, op zijn roodst.

ميس **mesa**. Voor »tafel" zie *medja* en voor »grafsteen" *ninsan* of *nisjan*.

Digitized by Google

ميسن **misan** en **misanan** ook MAL. neef of nicht.

ميسن **mesan**, grafsteen, paaltjes bij de inlandsche graven. Zie *mesa*. [JAV. *mahessan*, id.]

ميڠ **mijang**, branderige jeukte op de huid, b. v. zooals veroorzaakt wordt door de aanraking van zeekwallen, zeewater, enz.

ميڠت **mengoet**, schuin, hellend, aan de eene zijde hooger dan aan de andere, = *bengoet*.

ميک **mika** (niet *miga*) is nog maar alleen bij de orang laoet in gebruik.

ميڬ **mega**, wolk is JAV. = *awan*, MAL. Volgens mijn Schr. beduidt *mega* in het MAL. de roode morgenwolken.

ميلڠ **miling**, *dimasoekkan nasihat jang bajik?* Mijn Schr. *mĕmilingkan*, *kamilingan?*

ميلق **milik**, bezitting, bezitten; zoowel van personen als zaken; b. v. *toewan poetĕri soedah djadi miliknja*, de prinses is zijn eigendom geworden. Hik. Ab. Tam.

ميلو **miloe**, PORT. de naam, die in de Molukken aan de turksche tarwe of *djagoeng* gegeven wordt.

ميمڠ **memang**, ook: gewoonlijk; b. v. *mĕmang bagitoe*, gewoonlijk zoo; *karĕna dèhoeloenja pon radja dalam nagĕri itoe bĕrsahabat memang dèngan nakhoda kapal*, want vroeger waren ook de vorsten in dit land gewoonlijk bevriend met de scheepsgezagvoerders. Hik. Bochtiar.

مين **mina**, II. talent, soort van goud- en zilvergewigt; *sapoeloeh mina*, tien talenten. KEASB.

III. *mina gadjah*, zeekalf.

مينم **minoem**; *pĕminoem*, drinkebroer, nathals.

ميوڠ **mijoeng** moet مايڠ **ma'joeng** zijn. Zie ald.

ميوا **mewa** (en niet *mewah*), overvloedig; *makanan mewa*, overvloedige spijs; *kamewaän*, overvloed, ook: overdadig. Zou hiervan ook *istimewa* afgel. kunnen zijn?

ميڽق **minjak**; *minjak sapi*, is geen »boter", gelijk ook blijkt uit Pĕl. Abd. pag. 46, waar het van *mantega*, boter, onderscheiden wordt. Het is de Maleische benaming voor de *gi* der Armeniers en Klinganezen, een soort van smeer, bestaande uit het vet van koeijen, schapen en buffels. *Minjak lĕnga*, een zeer fijne, zoete olie, die uit het *widjen*-zaad wordt geperst; — *tanah*, aardolie, jodium, petroleum; — *ikan*, levertraan; — *rĕngas*, soort van vernis uit het *rĕngas*-hout bereid; — *raksi*, welriekende olie, kokos-olie die door het daarin leggen van bloemen welriekend gemaakt is. *Mĕminjakki*, beolieën, zalven. Si Miskin, pag. 147.

Digitized by Google

ن

نادي **nadi**, II. verzwakt? b. v. *kalau ĕngkau tiada makan sadikit hari badanmoe djadi tĕrlaloe nadi sakit*, als ge in een paar dagen niet eet wordt uw ligchaam zeer verzwakt (?) KEASB. Welligt = I. dus polsziek?

نار **nara**, SKR. *nara*, subst. man; alleen in titels, b. v. *nara wangsa*, *nara diradja*, *nara pati* (SKR. heer der mannen, d. i. koning) VDW.

نارک **naraka**; *naraka djahanam*, gebruikt als vervloeking, verwensching, beteekenende: vervloekt, verwenscht.

ناسي **nasi**; *nasi soesoe*, rijstebrij, rijst met melk gekookt, Sadj. Mal. — *oelam*, gekookte rijst vermengd met zeer fijn gesneden raauwe groenten; — *kĕboelé*, zacht gekookte rijst; — *djanda* = *nasi tim*, zie *tim*; — *koenjit*, rijst met kurkuma gekookt, zoodat zij er fraai geel uitziet. Deze wordt meest bij feestelijke gelegenheden gegeten. — *koekoesan*, boven kokend water gaar gestoomde rijst; — *mĕnir* = — *oelam*; *boenga nasi-nasi*, soort van bloem (*Clitoria Ternatea*). *Apa bolih boewat, nasi soedah djadi boeboer*. SPRW. *Dimana toempahkan koewah kalau tiada nasi*. SPRW.

ناک **naka**, I. beurtzang; *bĕrnaka-naka*, beurtzingen.

II. *naka-naka?* b. v. *Maká ija bĕrdjalan dinaka-naka itoe mĕngatoer orang makan, mĕnoendjoek-noendjoek dĕngan kipas?* Sadj. Mal.

نافه **napoeh**, soort van dwerghert, iets grooter dan de *pèlandoek*.

ناگ **naga**; *naga gĕntala*, draak op rollen of wielen; — *tahoen*, soort van draak, waarvan de Maleijer gelooft, dat hij zich maar éénsin het jaar verroert.

ناڠي **nangi**, moet volgens mijn Schr. نڠوي **nangoei** zijn, en beteekent: wilde biggen, zooals ze bij honderden in de bosschen van Malaka rondzwerven.

نافل **napal**, soort van aarde, die door de inlanders gegeten wordt. [JAV. *ampo*, id.]

ناگساري **nagasari**; ook een soort van natte koekjes in pisangbladeren gekookt.

نالي **nali**, in twee keeren raak, in een zeker spel, waarbij men met een kokosdop werpt. Mijn Schr. *Sapĕrti porok dinalikan*.

نام **nama**; *bĕrnama*, genaamd zijn en den naam hebben van; *kanamaän*, van naam, beroemd; b. v. *maka kabanjakan daripadanja itoe orang jang kanamaän*, en de meesten van hen waren mannen van naam. *Djoewal nama*, zie *djoewal*.

نانر **nanar**, verward, ontstemd van hart; b. v. *Olih karĕna ḳalboenja nanar*, Sj. Ibr. b. Chas. *Bĕdoewi mĕmandang hatinja nanar*, id. *Dĕmikian eradat Allah taāla mĕndjadikan machlok nanar dan gila*, id.

نانس **nanas**; soorten zijn: *nanas hidjau*, — *konde*, — *sabĕrang*, — *soerat*, — *tèmbaga*, — *toempang*.

نايک **najik**; *orang jang tĕngah najik*, een half volwassen persoon; *najik pangkat*, bevorderd worden in zijne maatschappelijke betrekking, in rang opklimmen; *mĕnajiki*, tot iemand opklimmen. Sadj. Mal.

Digitized by Google

نراچ **naratja**, balans; *daoen* —, de schalen.

نروستو **narwastoe**, en niet **naroestoe** uitgesproken.

نڠسن **ningsan**, I. verb. van نشان **nisjan**. Zie ald.

II. *ningsan lĕbah* = *ajar lĕbah*, honig.

نڠک **nangka** is een geheel andere vrucht als de »zuurzak". Het hout van den *nangka*-boom is een voortreffelijk, geel meubelhout. *Bidji nangka*, soort van Europeesch handboortje, waarvan de knop op een nangka-pit gelijkt, aldus: .

Nangka wolanda, zuurzak, een groote, zure vrucht, die uit West-Indië is ingevoerd.

نڬار **nĕgara**, = *nagĕri* en niet een een soort van trom. *Nobat nĕgara*, de rijkstrom. Zie *nobat*. *Sĕroenei nĕgara*, de rijkstrompet. Hang T. *Laoet darat sĕrta nĕgara*, zee en land en stad.

نڬري **nagĕri**; *kapala nagĕri*, hoofdstad; *iboe* —, id. *bĕrnagĕri*, ook: tot hoofdplaats dienen; *bĕrnagĕrikan*, als stad zijn; b. v. *bĕrnagĕrikan sĕndjata*, wapenen in zulk een groote hoeveelheid bij elkander brengen, dat ze wel eene stad kunnen vullen. Zie ook *kota*.

نڬس **nagas** (?) *nagas-nagas*. Hang T. *ada jang mĕngoe kir awan-awan dan nagas?*

نڬس **nĕgis**, onderwerp, grondslag? b. v. *Sĕbab nĕgis pĕrtoetoeran marika-itoe jang djahat*, omdat het onderwerp (?) hunner gesprekken slecht is.

نڬستال **nagastala**, soort van gebatikde *saroeng*, waaraan een gebloemd hoofd is.

نل **nal**, prop op een schietgeweer.

نن **nen** is = *jang* en niet = *ini*.

ننتي **nanti**; *mĕnanti-nanti*, steeds wachten, langdurig wachten; b. v. *dinanti-nanti olih radin*, de radin wachtte maar; *tĕrnanti-nanti*, wachtende zijn, in den toestand van wachten verkeeren. Hang T.

نورم **noeram**, van glans en heerlijkheid beroofd.

نوس **noes**; *ikan* —, soort van eetbaren inktvisch, beter en fijner dan *sotong*.

نه **nah**, een uitroep, beteekenende: zie! kijk! b. v. *nah*, *ini apa*. Zie! hier is het.

نيبڠ **niboeng**; geeft geen »goed timmerhout", maar wordt gespleten in de plaats van bamboe gebruikt voor vloeren en daksparren.

نير **nira**, afgetapt palmsap; *toekang* —, palmwijn-rondventer.

نيرڎ **nirih** (en niet *niri*) soort van boom, die aan het strand groeit, met groote, ronde, harde, zeer bittere, zamentrekkende, oneetbare vruchten, waarvan de pitten als middel tegen de aarsmaaijen inwendig worden gebruikt.

نيک **nika** = *aneka*. Zie ald.

نيل **nil**, de Nijl; b. v. *lagi hĕndak minoem ajar soengei nil itoe olih karĕna soengei Masir itoe hoeloenja soengei didalam sorga chabar orang*, ook wilde hij het water van de rivier de Nijl drinken; want naar men berigt moet de oorsprong van deze rivier in den hemel zijn. Hang T.

نيلم **nilam**; ook: soort van plant met welriekende bladeren en gele bloemen. *Boeroeng* —, soort van zeer fraai gelen vogel, die wilewou roept. [Jav. *koetilang*, id.] *Nilam* schijnt geel te beteekenen.

نيلي **nilei**; *nileijan*, schatting, waardeering. Sj. Ibr. b. Chas.

Digitized by Google

نينق **nenek** is overgrootvader of overgrootmoeder; b. v. *Adapon daripada zaman nenek patik maka ditjaritĕrakannja kapada datoek patik dan datoek patik bĕrtjaritĕrakan pada bapa patik.* Hik. Indra Poetra. Voor de opklimming zie *mojang*. *Dinenek* komt voor in de Sri Rama pag. 116 aldus: *dan Dasrat Maha radja dinenek olih akoe.*

نيور **nijoer** ook op R. aldus. *Akar* —, zie *akar*. *Nijoer poewan*, — *padi*, — *gading*, — *toerki*, — *karah* en — *manis-manis* zijn soorten, vermeld in Hang T. Zoo ook: — *dadah*, — *ratoes* en — *roembija*. *Nijoer dimakan boelan* wordt een kokosnoot genoemd, waarvan de inhoud als brij of pap is, = Jav. *klapa kopjor*.

و

واجق **wadjik**, soort van versnapering, bereid uit kleefrijst, gekookt met suiker en kokosmelk.

وارو **waroe**, = **baroe**, soort van boom met groote bloemen, die goed hout levert. Soorten zijn *waroe goenoeng*, — *landak* en — *laoet*.

واس‌ر **was-was**, wijfeling, twijfel, gewetensbezwaar.

واڠ **wang**, I. *wang boeta*, loon, waarvoor geen werk gedaan wordt; — *ādat*, bruidschat op Blitoeng; — *toenei*, gereed geld, contant geld; — *pĕtjah*, klein geld; — *sirih*, fooitje, drinkgeld; — *tĕboesan*, losgeld, losprijs; — *soewap*, geld waarmede iemand omgekocht wordt.

III. moet *roewang* zijn. Zie ald.

واف zie اوف.

واكف **wakap**; *boeroeng wakap*, soort van wilde duif, die een geluid geeft als een sperwer, doch grooter is dan deze. Volgens anderen واكب.

والي **wali**; *kajin wali*, soort van kleine, fijne, gele doek, die los over den schouder geslagen wordt. *Pisau wali*, lancet.

وانس **wanis**; *artinja: roepa jang bajik djadi boeroek?* Mijn schr.

واء **wa'** of اواء **awa'**, oudere broeder of zuster. In de Sri Rama pag. 61 van vaders broeder of oom gebruikt.

وارڠ **warang**, rottekruid, = *barangan*.

واني **wani**, Jav. dapper. Hiervan welligt afgeleid *bĕrani* als verkorting van *bĕrwani*. *Pĕrwanen* (فروانن), de dapperen, de helden.

وروز **warwar**, beter: *oewar-oewar*, uitroepen, omroepen, overal bekend maken, uitbazuinen. [Jav. id.]

وسڠك **wasangka**; ook: verlegenheid, beduchtheid; b. v. *dalam wasangka*, in verlegenheid; *dĕngan hati jang wasangka akan bĕhaja*, met een hart, beducht voor gevaar. Het schijnt eene zamentrekking te zijn van *oewas-oewas* en *sangka*. Zie ald.

وڠس **wangsa**, volwassen jongeling, = *orang jang troena*.

Digitized by Google

وق **wak**, een woordje waarmede oudere menschen worden aangesproken; b. v. een vader door zijn kind.

ولو **woeloe**, verondersteld, gesteld, bijaldien; b. v. *Maka woeloe pon kalau bangsa islam dan bangsa hindoe itoe dibiarkan mĕnang*, gesteld dat het Mohammedaansche en Hindoe-volk eens de overwinning gelaten ware. Tjĕrm. Mat. 5 pag. 132. *Woeloe toewankoe mĕndjadikan radja akan patik*, gesteld dat Mijnheer mij tot koning maakte. Id. 6 pag. 264. *Woeloe kalangit sakali pon kakanda pĕrgi, adinda ikoet djoega.* Hik. Bochtiar. *Woeloe diboenoeh sakalipon patik ini, sakali-kali tiadalah patik bĕrboewat zina.* id.

وليمن **waliman** moet ويلمان **wilmana** zijn.

ولين **walian**; *pisau* —, soort van mes met lang, krom heft.

وه **wah**, uitroep van verbazing en ook van smart. Komt ook voor in de Hik. Radja r Pasei pag. ٨.

ويدار **widara**, = **bidara**, soort van boom; *widara laoet*, een zeer bitter, geneeskrachtig hout, dat in aftreksel tegen maagzwakte gedronken wordt.

ويجن **widjen**, soort van fijn zaad, dat bij het bereiden van sommige koekjes wordt gebruikt en waaruit ook eene zeer fijne, zoete olie *minjak lĕnga*, geperst wordt.

وير **wira**, SKR. dapper, krijgshaftig; *prawira*, id. een held. In de Hang T. komt meest اوير *awira* voor. *Wirawan* heldhaftig. VD W.

ويلان **wilana**, een gebed of spreuk die bij het baden wordt opgezegd. Hik. Indra Poetra. [JAV. id.]

ويلس **wilis** in *mĕlĕntoek wilis*. Zie VD W. lijst skr. woord.

ويلمان **wilmana**, de naam van een denkbeeldigen, reusachtigen vogel, die dikwerf in gedichten voorkomt.

ويندو **windoe**. Komt in de Hang T. voor in de beteekenis van: afgodstempel; b. v. *pĕrgi kawindoe katĕmpat brahalanja*. Welligt fout voor كويل *koewil*. Zie ald.

ه

هابس **habis**; *mĕnghabiskan*, ook: uitmaken; b. v. *marika itoelah mĕnghabiskan sĕgala bitjara*, zij waren het die alle zaken uitmaakten. Hik. Abd. pag. 65. *Maka djikalau tiada tĕrhabiskan olih marika-itoe*, en als het door hen niet kon worden uitgemaakt, id.

هابو **haboe**; *tĕmpat haboe*, ook: het grootste kuiltje van de papan tjongkak, waarin men de uitgespeelde alikruiken of pitten doet. Zie *tjongkak*.

هاتي **hati**; *hiri hati*, jaloerschheid; *tawar* —, kleinmoedig; *pandjang* —, lankmoedig; *pĕtjah* — en *hantjoer* —, verbrijzeld van gemoed; *haloes* —, zachtmoedig; *lĕmboet* —, id. *hangat* —, bitter van gemoed; *mĕmbĕri* —, toegeven; *mĕngambil* —, vleijen, het hart stelen; *angan-angan* —, het geweten; *dĕngan boelat* —, van gantscher harte; *pĕrhatikan*, ter harte nemen; *pĕrhatian*, het ter harte nemen, beharti-

Digitized by Google

ging; *bĕrhati*, hart hebben voor iets, ook: ongaar, hard van binnen, b. v. *nasi ini lagi bĕrhati*, deze rijst is nog hard van binnen, is nog niet goed gaar; *mĕnaroeh dalam hati*, in het oog houden; b. v. *kita taroeh dalam hati sakĕping tanah itoe, sampei kita bolih dapat*, wij houden dat stuk grond in 't oog, totdat wij het kunnen verkrijgen. *Daoen hati-hati*, soort van geneeskrachtige bladeren.

هادف **hadap**; *mĕnghadap*, ook: tegenover iets dat zeer nabij is; b. v. *doedoeḳ mĕnghadap pĕti itoe*, tegenover die kist zitten. Voor tegenover iets dat verder af is liever *tĕntang*. Zie ald.

هارس **haroes**. Het onderscheid tusschen *haroes* en *patoet* is als volgt: *jang haroes datang*, die komen moet, maar ook wegblijven kan; *jang patoet datang*, die volstrekt moet komen. Deze twee woorden staan tot elkander als *hĕndaḳ*, wenschend willen en *maoe*, volstrekt willen. Voeg bij: *mĕngharoeskan*. Sj. Ibr. b. Chas.

هار **hara**, verwarring. Meestal met *hoeroe* vereenigd, b. v. *hoeroe hara*, algemeene of groote verwarring.

هارف **harap**, Voeg bij: *harapawan*, vertrouwen hebben.

هارف **harĭp**, I. is op R. رالف **ralĭp**. Zie ald.

II. moet **hĕrĭk** zijn. Zie ald.

هارم **haroem**. Wordt ook figuurlijk gebruikt. *Haroem mĕnghilangkan baoeh*, Sprw. Zie de Mal. Sprww.

هارو **haroe**; ook met *biroe* verbonden, b. v. *haroe biroe*, verwarring, beroering, oproer, ook: verward van woorden. *Mĕngharoekan*, verstoren. Sri Rama pag. 164.

هارو **harau**; *mĕngharau*, opstoken, aanzetten.

هاري **hari**; *hari boelan*, datum; *sahari doewa*, een paar dagen; b. v. *samantara ada ḥajat sahari doewa ini*, terwijl er nog een paar dagen te leven is. Hang T.

هاڠت **hangit**, stank van iets, dat schroeit of aanbrandt, = *sangit*.

هافس **hapoes** wordt in verschillende beteekenissen gebruikt, waarvan uitwisschen de grondbeteekenis is, als: uitroeijen, verdelgen, wegvagen, vernietigen, afschaffen, te niet doen, overheen vloeijen of wegvoeren. De laatste beteekenis komt voor in het volgende: *Ajar disini sahingga dagoe, ajar disana hapoes kapala;* hier kwam het water tot aan de kin, daar spoelde het de hoofden weg.

هال **hala**, vlak voor; *mĕnghala*, vlak voor gaan; *mĕnghala nafas*, vlak voor de adem komen; de adem vlak voor zich uitblazen. Sri Rama pag. 27. *Mĕnghala matahari*, vlak voor de zon staan; *tĕrhala*, vlak voor 't gezigt zijn, goed zigtbaar zijn, duidelijk voorkomen, van dingen in de verte: *Dari djaoeh soedah tĕrhala*, uit de verte kwam het vlak voor 't gezigt. Sj. Ibr. b. Chas.

هالو **halau**; *mĕnghalaukan*, verdrijven, wegjagen; *pĕnghalau*, verdrijver. Sj. Ibr. b. Chas. *Alau* الو is fout.

هالي **halei**? *halei-balei*, veronachtzamen, verguizen, vergooijen; b. v. *Ilmoe dan āḳal dihalei-balei, Itoelah tanda orang jang lalei*. Sprw.

هامن **haman**? b. v. *dimaki* دمامن

Digitized by Google

dĕngan disoempaḥ. Sj. Ibr. b. Chas. Welligt: verguizen.

هاور **hawar**, ook: cholera. Sing.

هاور **hawoer**, beter *ḥawoer-hawoer*. Soorten zijn: *hawoer-hawoer bĕtoeng*, — — *gombong*, — — *gading*, — — *koening*, — — *tjoetjoeḳ*, — — *tali*. *Sapĕrti hawoer-hawoer ditarik soengsang*. Sprw. Zie ook *boeloeh*.

هاوس‌ر **haoes-haoes**, ook: ingevreten, afgesleten; b. v. de vinger door daarmede in het zand te schrijven.

هاي **hai**, chinees afkomstig van Kwantong.

هايم **hajam**. Voeg bij: *hajam kĕbiri*, kapoen; — *pĕranggang*, half volwassen kippen, slagtkippen, kippen om op het vuur geroosterd te worden; *iboe hajam*, volwassen kip, klokhen; *hajam wolanda*, kalkoen; — *moetiara*, parelhoen, poulepetaat; *hajam-hajam*, soort van strandvogel; *hajam-hajaman*, verscheidene kippen op allerlei wijze toebereid, verschillende spijzen uit hoendervleesch bestaande, zooals gekookte, gebakken, gesmoorde, gepofte, gevulde en gekookte kippen; b. v. *Maka sĕgala bini mantri dan hoeloebalang pon masoeḳlah kadalam mĕnghadap toewan poetĕri mĕmbawa pĕrsĕmbahan daripada hajam-hajaman* (naml. bij het feest der buikbading). Hik. D. R. A. Měl. *Hajam poetih tĕrbang sijang*, Sprw. beteekenende: iemands fout of schuld is zoo duidelijk geworden als een witte haan, die overdag vliegt. Mijn Schr.

هاپت **hanjoet**, ook: schootgaan, van een vlieger, Sadj. Mal. en zwerven, afzwerven.

هاپر **hanjir**, traanachtige stank.

هباي‌ر **hoebaja-hoebaja**, voor alle dingen, vooral.

هدفا **hadepa**. In de Hang T. steeds voor *dĕpa* gebruikt.

هرت **harta** zie ارت en رت.

هرتل **hartal** is op R. رتل **rĕtal**. Zie ald.

هردق **hardik**, ook verwijt; *mĕnghardiḳkan*, verwijten. Dit woord schijnt verouderd, daar het op R. door slechts een enkele wordt verstaan.

هغڭ **hingga**; *tiada pĕrhinggaän*, ook: oneindig, zonder einde. *Sahinggan*, geheel tot aan; b. v. *betjaḳ sahinggan mata kaki*, de modder raakte tot aan de enkels.

هغڭف **hinggap**. Hier in te vullen wat op *inggap* staat.

هلامن **halaman**, open plein, ook: open vlakte voor een berg. Hang T. [Jav. *aloen-aloen*, id.]

هلامن **halamin**, Sadj. Mal. zie *lamin*.

هلت **hĕlat**. Zie *lat*.

هلغ **hĕlang**, de kiekendief, soort van sperwer.

هللال **hoeloelala** (?) zie *risau*.

هلوا **haloea**, gestoofde vruchten, confituren. Zie حلوي Arab.

هلون **haloewan**, ook: onderpand en als benoemend telwoord gebezigd voor schepen. Hang T.

هلي **halia**; *halia bara*, eene soort van gember.

هليبلي **hĕlei-bĕlei** moet *halei-balei* zijn en beteekent in het gebroken laten van een werk, niet afwerken, verwaarloozen. Zie *halei*.

همب **hamba**; *bĕpĕrhambakan dirinja kapada*, zich verdienstelijk maken jegens. *Hamba sĕgala hamba Allah*, de knecht der knechten Gods. Pĕl. Abd.

Digitized by Google

pag. 68. *Mĕmpĕrhambakan*, tot dienstbaarheid brengen.

همبالغ **hoembalang** (en niet *ambalang*), tuimelen, neêrvallen; *hoembalangan*, tuimelen van velen.

همبت **hĕmbat**; *mĕnghĕmbat*, overal nazitten; b. v. *bagei harimau mĕnarkam kawan kambing mĕnghĕmbat kakiri dan kakanan*, als een tijger die een kudde schapen aanvalt en ze links en regts nazit. *Mĕnghĕmbat hati orang*, een pressie uitoefenen, een aanval doen op iemands gemoed.

همبر **hamboer**. *Mĕnghamboer bĕras koenjit*, strooijen van geelgekleurde rijst op graven of op den weg, waarlangs een bruidspaar gaat, of bij de behouden terugkomst van verloren gewaanden, of bij gelegenheid dat een klein kind voor 't eerst op den grond komt. 'tIs een bijgeloovig gebruik der Maleijers en Javanen. *Mĕloempat mĕnghamboer*, heel ver springen. Hang T. *Mĕnghamboer bahana*, geluiden strooijen; dichterlijke uitdrukking voor spreken, zoo ook — *kata*, Sj. Ibr. b. Chas. — *atas*, in menigte storten of aanvallen op. *Kahamboeran*, ook: verspreid van rook! Sri Rama, pag. 154.

همبس **hĕmboes**, ook: het blazen van slangen, katten, tijgers, enz. en wegblazen, d. i. wegjagen van iemand, b. v. *hĕmboeskanlah orang ini!* weg met dezen mensch! [*Dihĕmboeskannja pĕrampoewan itoe*, hij joeg die vrouw weg. *Bĕrhĕmboeslah ĕngkau dari roemahkoe*, vertrek gij uit mijn huis. Abd. schets Wrdb.] Verder nog: proesten, zooals bij het zwemmen, b. v. *bĕrĕnang dĕngan mĕnghĕmboes-hĕmboes*, al proestende zwemmen.

همبن **hoemban**; *mĕnghoembankan*, met geweld werpen, wegslingeren. *Mĕmakei ali-ali dihoembankannja dĕngan batoe*, gebruikten slingers, waarmede zij steenen wegslingerden. *Sapĕnghoemban*, één worp.

همف **hĕmpa**, ijl, ledig, hol, (doch geen »kaf, schillen." Zie daarvoor *hampas*). *Mĕnghĕmpakan*, ledig maken b. v. *mĕnghĕmpakan pĕrahoe*. Sadj. Mal. en ook ledig wegzenden van iemand, zonder hem iets te geven, afwijzen.

همبي **hambei**, eerste, oorsprong, oorzaak; b. v. *akar hambei*, de allereerste wortel. Hik. Abd. pag. 48. *Mĕnghambei*, onderzoek doen naar de oorzaak, b. v. *Tjobalah ĕngkau pĕrgi hambei orang itoe ditĕngah moechalajak jang ramei*, ga gij eens onderzoeken naar de oorzaak van het wegblijven diens mans te midden dier volte.

همفت **hempet**, benaauwen, drukken, klemmen, = *impit*. Zie ald. *Dihempetkannja dĕngan tilam sampei ija lĕmas*, hij drukte hem onder het bed totdat hij stikte, *laloe dihempetnja tangannja*, toen beklemde of drukte hij zijne armen, van een leeuw gesproken, die zijne klaauwen op iemands arm zet.

همفر **hampar**, ook: uitspreiden van andere voorwerpen dan doek, b. v. graan, aardvruchten, boomen, enz. *Hamparan*, sprei, vloerkleed, tapijt, behangsel, vloermat, enz.

همفر **hampir**; *hampir-hampir*, bijna, het scheelde zeer weinig; *mĕnghampiri*, iets naderen; *mĕnghampirkan*, digt bij voegen. *Maka olih sĕbab pangkatnja tĕrhampir? Bĕrhampiran*, van weêrskanten toenaderen, b. v. *hĕndaklah antara bĕrhampiran dan oetoes-mĕngoetoes*, Hang T. *Tĕrhampir*. Hik. Ab. Tam.

Digitized by Google

همفس **hampas** is ook Riouwsch en beteekent ook: uitvaagsel, afschrapsel.

همفلس **hampĕlas** wordt ook als verbum gebruikt in de beteekenis van: gladmaken, gelijkmaken, alles neêrhouwen van eene stad, die ingenomen is. Hang T.

همفلم **hampĕlam**, meestal *mĕmpĕlam*, wordt onderscheiden van de *mangga*, daar zij langer en platter is dan deze. Voor de soorten zie bij *mĕmpĕlam*.

همفن **himpoen**; *pĕrhimpoenan sifat Allah*, vereeniging der eigenschappen Gods. Welke overeenkomst en welk onderscheid er is tusschen *himpoen*, *koempoel* en *kampoéng* is mij nog niet duidelijk. Vergelijk ook *himpoen* met *timboen*, *himpoenan* met *timboenan*.

همفولر **hĕmpoeloer**, zacht mergpit van planten, zooals onze vlierpit, doch niet »korrelig of meelachtig."

هنتر **hantar**, I. *tĕrhantar*, ook: weggeleid van het hart, d. i. uitgaan naar iemand, dien men bemint, b. v. *Sĕdia-kala tĕrhantar djoega*. Sri Rama, pag. 132. *Hantaran*, ook: bezending, toezending. Pĕl. Abd. pag. 54.

هنتق **hantak** (?) *hantaḳ kĕsoema*, soort van brij, bestaande uit *kĕlidik* (s. v. aardvrucht) rijstemeel, eijeren en stroop.

هنتق **hĕntak**, zie *ĕntaḳ*.

هنتو **hantoe**; *hantoe kĕramat*, graf-spoken, geesten van afgestorvenen; — *boeroe*, soort van duivel; — *wali*, soort van plant (cocculus crispus.) *Poelau* —, de naam van een eilandje bij Riouw en ook een bij Daik; *tampar hantoe*, soort van geneesmiddel, ook wel *sĕpĕrantoe* genoemd. *Ditampar hantoe*, soort van ziekte; *bĕrhantoe*, spoken, verbum. *Sipoet hantoe laoet*, zie *sipoet*. [SKR. *hantoe*, de dood. VD W.]

هنتي **hintei**; *mĕnghinteikan*, beloeren.

هنجق **hindjoek** = *idjoeḳ*. Hik. Si Miskin pag. 56.

هنجلي **hĕndjĕlei** = *djĕlei*. Zie ald.

هنجر **hantjoer**, ook: verbrijzeld, aan gruis; *hantjoer hati*, vermurwd, verbrijzeld van hart. *Sihantjoer lijoer*, scheldwoord beteekenende: die oude kwijlbaard. Hang T.

هندرم **hĕndĕram**, moet *mĕnggĕram* zijn, b. v. *mĕmoekoel dĕngan mĕnggĕram*, duchtig afrossen. Mijn schr.

هندف **hĕndap**, achter iets neêrhurken, bukkende verschuilen achter het een of ander; *tĕrhĕndap-hĕndap*, gehurkt ergens achter verscholen zitten van velen. *Sakalian moesoeh jang mĕnghĕndap sagĕnap sana sini*, al de vijanden die hier en daar en overal gehurkt verscholen zaten.

هندق **hĕndaḳ**, wenschend willen, tegenover *maoe*, volstrekt willen; ook: begeeren, b. v. *Laḳsamana itoe hĕndaḳ akan hamba*, Laksamana begeert mij. Sri Rama pag. 86. Verder: om, b. v. *hamba datang ini hĕndaḳ mĕminta*, ik kom om te vragen; *ini hĕndaḳ dipotong dan itoe dihiris-hiris*, dit is om te snijden en dat om fijn te maken.

هندي **hindi**, Hindostan; *orang hindi*, hindostaner. *Ada hindoe*, *ada hindi*. Hang T.

هندي **handei** (en niet *ĕndei*), makker, kameraad; *sakalian saḥabat handei*, alle vrienden en makkers. *Bĕrhandei-handei*, met elkander kameraad zijn. Sj. Ibr. b. Chas.

Digitized by Google

هوبت **hobat**, tooveren; *hobatan*, tooverij; *orang* —, toovenaar. Niet te verwarren met *obat*. Zie ald.

هوبغ **hoeboeng**; *hoeboengan*, ook: vervolg van een werk of geschreven stuk, b. v. *hoeboengannja akan datang*, het vervolg hierna.

هوتغ **hoetang**; *hoetang pĕti*, eene woordspeling op *oepĕti*. *Hoetang-hoetangan*, schuldenaars, *bĕrhoetang baris*, eene reeks van schulden, opeenstapeling van schulden; *bĕrhoetang koeliling pinggang*, diep in schulden steken, tot over de ooren in schulden zitten, letterl. schulden hebben rondom de middel.

هوجت **hoedjat**, verwijten, beleedigende woorden gebruiken, lasteren; *mĕnghoedjat Allah*, God lasteren. ARAB.?

هوجن **hoedjan**; *hoedjan soeloeng dan hoedjan bongsoe*, = *hoedjan awal dan hoedjan achir*, de vroege- en spade regen; — *haboe*, aschregen; — *rintik-rintik*, stofregen, motregen; *mĕnghoedjan panaskan*, aan regen en zonnehitte blootstellen, bleeken; *dihoedjan-hoedjani dĕngan anak panah*, met pijlen beregend worden.

هودر **hodar**. Volgens mijn Schr. geen zuiver Maleisch, doch algemeen in gebruik voor ons: stop! bij het hijschen, draaijen van eene machine, enz. 't Kon wel, daar het een scheepsterm is, van ons hou daar! komen.

هودغ **hoedang**; *hoedang galah*, soort van groote zeegarnalen; *hoedang karang*, kreeft.

هودف **hodap** (?) welligt = *hadap* volgens de uitspraak der *orang haroe*, b. v. *kita bĕrtĕmoe haroe toewa; kita hodap ija soegoel, kita soegoel ija hodap?* Sadj. Mal.

هورت **hoeroet**; *mĕnghoeroet*, knijpend of drukkend wrijven der ledematen tot genezing van stramheid. 't Is iets anders dan *pidjat*, het knijpen der ledematen, bij de inlanders in gebruik.

هورف **hoeroep**; *batoe pĕnghoeroep*, toetssteen, = *batoe oedji*. Zie ald.

هورو **hoeroe**, in verbinding met *hara* gebruikt, b. v. *hoeroe hara*, luidruchtigheid, oproer, tumult; ook: verwarring, van de taal, Hik. Abd. en drukten, beslommeringen der wereld. Pĕl. Abd. pag. 68.

هوكر **hoekoer**; *mĕnghoekoer matahari*, de zon schieten met de sextant. *Ilmoe hoekoer mĕnghoekoer*, meetkunde.

هوكين **hokian**, de naam van een chinesche volksstam, *orang tjina hokian*, een chinees van Fokien afkomstig. Ook wel de verkorting كين **kian** gebruikt.

هولت **hoelat**, zie *oelat*.

هولر **hoeloer**, zie *oeloer*.

هولو **hoeloe**; *boewah hoeloe*, soort van koekjes; *boewah hoeloe kambodja*, eene andere soort; *hoeloe-hilir*, ook: oorsprong en einde, b. v. *tiada mĕngĕtahoei hoeloe-hilirnja*, noch de oorzaak noch het einde er van weten; *hoeloe balang*, legerhoofd; *pĕnghoeloe imam*, hoogepriester; *hoeloe lala*, zie *risau*.

هولم **hoelam**, *nasi hoelam*, gekookte rijst, waaronder fijn gesneden raauwe groente is gemengd; *mĕnghoelamkan ajar*, bij gebrek aan iets anders water bij de rijst voor toespijs gebruiken. *Oepas bĕrhoelam ratjoen*, fig. uitdrukking, voor het eene kwaad komt bij het andere. *Kĕtjoeboeng bĕrhoelam gandja*, id. Ook bij M. te vinden.

هوم **hoema**, tijdelijk bebouwde, droge

Digitized by Google

grond met woning. SKR. *oema*, stad. VDW. *Pĕroemaän*, ook figuurlijk, goede resultaten, b. v. *tiada pĕkĕrdjaän dĕngan pĕroemaän*, het zijn geen werken met vrucht.

هومم **hoemam**, offer, offerplechtigheid, soort van brandoffer, onbloedig, alleen bestaande uit bloemen en welriekend hout, waarbij minjak sapi geplengd wordt, doch dat door vleesch wordt verontreinigd. Sri Rama, pag. 4, 58, 95 en 154. Ook door R. v. ELIS. opgegeven.

هونر **honar**, hoon, smaad, openbare smaadheid aandoen; *ija bĕrboewat honar didalam astana toewankoe ini*, hij veroorzaakt een openbaar schandaal in het paleis van mijnen heer. Hik. Bocht. *Mĕntjĕhari soeatoe helat dan honar jang lajin poela.... hanja dĕngan honar orang djoega akandia.* Hik. Ab. Tam.

هوي **hoewi**, zie *hei*.

هويغ **hoejoeng-hoejoeng**, ook: waggelen, slingeren, wankelen, voornamelijk door topzwaarte.

هي **hei**; *hei-hoewi*, moeite, arbeid, geroep en geween; *hei-hei*, wel wel! zoo zoo! Sadj. Mal. en and.

هيتم **hitam**, zwart; *hitam merah*, roodzwart, rosachtig; *hitam-sahitamnja*, zoo zwart als het kan, op zijn zwartst; *hitam lĕgam*, pikzwart; *kajin hitam*, zwart geverwd katoen.

هيدغ **hidang**; *toedoeng hidang*, soort van vierkant dekkleedje, uit lapjes van verschillende kleur te zamen genaaid, dat over de *toedoeng sadji* gespreid wordt. *Hidangan* wordt even als *sĕntapan* ook op dranken toegepast, b. v. *maka hindangan minoeman pon diangkat orang poela*, Hang T. *Makan sa'hidangan dĕngan*, te zamen eten met, aangezeten zijn met; *mĕnghidangkan kahadapan*, klaarzetten voor.

هيدف **hidoep**, ook: versch, b. v. *boewah-boewahan jang hidoep*, versche fruit, in tegenoverstelling met ingelegde of gedroogde; *hidoep-hidoepan*, ook: levensonderhoud; *mĕnghidoepi* in 't leven laten. Hang T. *Kahidoepan*, ook: het leven, b. v. *dan pĕri hikajat sĕgala kahidoepan dirikoe*, Hik. Abd. pag. 1.

هيدم **hidam**; *hidam-hidaman*, de spijzen, waarnaar eene zwangere vrouw trek heeft; *mĕnghidamkan*, op die spijzen belust zijn, ook gezegd van het kind, waarvan de vrouw zwanger is en dat haar die lusten doet krijgen, b. v. *ada jang mĕmbĕrikan boewah-boewahan olih sĕbab anak jang di-hidamkan olih istĕrinja itoe.* Hik. Si Miskin pag. 7.

هيرس **hiris**, meestal geredupl., *mĕnghiris-hiris*, fijn snijden, in dunne reepjes of kleine stukjes snijden, ook: openrijten, van splinters.

هيرف **hiroep**, = *hisap*. Zie *iroep*.

هيرو **hiroe**; *mĕnghiroekan*, opmerken, aanmerken, b. v. *tidak hiroekan nasi dan goelei*, rijst en kerrie niet in aanmerking nemen. Sj. Ibr. b. Chas.

هيسڠ **hisang**, = *isang*, kieuw. Zie ald.

هيسف **hisap**, = *isap*. Zie ald.

هيل **hela**; *hela napas*, ademhalen; *pĕnghela*, het gespan, Sri Rama pag. 155; *koeda pĕnghela*, trekpaard, sleperspaard.

هيلر **hilir**; *bĕrhiliran*, ook: afdruipen, afloopen langs iets, zooals speeksel bij een wand enz. b. v. *apabila ija*

Digitized by Google

bĕrkoemoer-koemoer dipantjoerkan-nja bĕtoel kĕna timba itoe, *tiada bĕrhiliran kiri kanan kisi-kisi itoe*, als hij zijn mond spoelde spoot hij het uit zoodat het juist in de aker teregt kwam, zonder regts of links bij de venstertralies af te loopen. Sadj. Mal.

هيلق **helak**; *mĕnghelak*, uit den weg gaan, ontwijken van een slag of wapensteek, b. v. *Si Djĕbat sambil mĕloempat mĕnikam roesoek Laksamana itoe*, *maka dihelakkan olih Laksamana tiada kĕna djoega*, Met een sprong stak Si Djĕbat naar de ribben van Laksamana, doch Laksamana ontweek, zoodat hij niet getroffen werd. Hang T.

هيلي **hilei**, schaterend, van lagchen; *mĕnghilei*, schateren; b. v. *Maka bidadari bongsoe pon tĕrtawa dan mĕnghilei*, de jongste nimf lachte en schaterde het uit. Hik. D. R. Ag. Mël.

هيني **hinei**, soort van bladeren, waarmede men de nagels roodverwt en de binnenzijde der handen van het bruidspaar kleurt. *Mĕnghinei* en *mĕmboeboeh hinei*, de nagels of handen met die bladeren kleuren. Bij de bruiloft worden die bladeren fijn gewreven, tot een kegeltje gekneed en gereed gezet, opdat de gasten het bruidspaar op den bepaalden tijd daarmede kunnen besmeren. Ook wordt het gebruikt bij jonge lieden, die besneden zullen worden, b. v. *diboeboehnja hinei akan dakoe*. Hik. Abd. pag. 32. *Hinei hajam*, soort van bloemen, de roode balsamine. *Sipoet hinei*. Zie *sipoet*.

هيو **hijau**, haai, de haaivisch.

ي

يا **ja** I. moet *ija* zijn, b. v. *ija-itoe*, *ija-ini* enz.

II. is niet = *hei*, maar een uitroep van smeeking, voornamelijk tot God gebezigd, en soms ook van ontstelling.

يمتون **jamtoewan**. De Maleijers schijnen tusschen dit en *Jang dipĕrtoewan* onderscheid te maken; want de Sulthan van Lingga wordt door hen altijd *Jang dipĕrtoewan* en de onderkoning van Riouw altijd *Jamtoewan* genoemd.

يوجان **joedjana**. Op R. door sommigen gezegd zoo ver te zijn als men met het ongewapende oog zien kan, door anderen zevenmaal verder en wederom door anderen zoover een kanonskogel vliegt.

يوسر **joesir**, schootgaan van een vlieger.

Digitized by Google

ن

ن **nja**, wordt als aanhechtsel op drieërlei wijze gebruikt, 1e als bezittelijk vrnw. 3e pers. enk. en meerv.; 2e voor het pers. vrnw. 3e pers. in den passiven vorm, b. v. *didjadikannja*, door hem werd gemaakt; 3 als object van den activen vorm, b. v. *mĕndjadikannja* voor *mĕndjadikan dia*.

پاتة **njatoeh**, soort van plant.

پارغ **njarang**; *daoen njarang merah*, soort van plant, welks bladeren, vruchten en wortels in de Maleische geneeskunde worden gebruikt.

پاو **njawa**; *njawa-njawa ikan*, een aasje leven; b. v. *didapati ada njawa-njawa ikan lagi*, werd er bevonden, dat er nog een aasje leven in was. Hik. Abd. pag. 63. *Njawa makota*, ziel van de kroon! uitroep van vorstelijke tederheid.

پڠ **njang**; *mĕnjang*, netten, van de vederen, zooals de vogels gewoon zijn met ze door hun bek te halen.

پت **njoet**; *mĕngĕnjoet*, zachtjes rukken, trekken, zooals b. v. een krank ligchaamsdeel, een visch aan den hengel enz. Zie: *dĕnnjoet*.

پمفلڠ **njamploeng**, soort van boom met welriekende bloemen en schoon meubelhout.

پرڠ **njonjong**, enkel? alleen? *sanjonjong sa'orang dirinja*, geheel alleen, op zichzelven.

پیور **njioer** op R. meest نیور **nijoer**. Zie ald.

پیپن **njenjen**; *mĕnjenjen*, de tong tegen iemand uitsteken om hem te beleedigen. Zie ook: *kĕleloet* en *djĕleh*.

Digitized by Google

LIJST

VAN

ARABISCHE WOORDEN, ENZ.

ا

أَب **āba**, vader. أَبَاءَ voorvaderen. *Aboe 'lḥajat*, vader des levens, d. i. de regen. VDW.

إِبْتِدَاءٌ **ibtidā**, begin. لِلْإِبْتِدَاءِ *lilibtida*, voor het begin, om te beginnen.

إبراهيم **ibrahim**, Abraham.

ابيض **abil**, zeer wit.

اثر **atzar**, ook: gedenkteeken. آثَار *alatzar*, de gedenkteekenen der oudheid, de gezegden en handelingen van Mohammed. VDW.

أُجَارَةٌ belooning, loon, huurprijs, loon voor bedienden. Zie ook جارية MAL.

إِحْتِسَاب ook: het aanrekenen, aanrekening, *mĕngiḥtisabkan*, aanrekenen; *tĕriḥtisab*, aangerekend.

احد **ahad**, één, eerste; *hari aḥad*, de eerste dag der week, zondag.

احرام witte tabbaard of de witte pelgrimskleeding, door de bedevaartgangers gebruikt vóór ze te Mĕkah aankomen. Pĕl. Abd. ka Mĕkah.

إِخْتِيَار **ichtiar**; *poelang ichtiar*, tot bezinning komen, bezinnen, bedenken. Pĕl. Abd. *ichtiari*, doen kiezen. Abd. Moel., pag. 14.

اخدية ? b. v. *Diktahoeï Allah akan ḥal itoe dĕngan azlinja jang* اخدية? Tjĕrm. Mat. 5, pag. 171.

آخِر **achir**; *achir dan awal*, eerste en laatste; *hoedjan achir dan awal*, de vroege en spade regen. *Moesim hampirkan achir*, het saisoen loopt ten einde.

أَدَب **adab**; *balik adab*, onbehouwen manieren. Mal. Zamenspr. n°. 2.

أَرْوَاءٌ **arwah**; *mĕmbĕri arwah*, een doodenmaal geven.

اسحاق **ishak**. Isaäk.

اسد **asad**, het verwekken van tweedragt en opschudding. Hiervan leidt VDW. het Mal. *asoet* af. De Maleijers gebruiken echter beide woorden in verschillende beteekenis.

Digitized by Google

إِشَارَة **isjarat**; *mĕngisjaratkan*, ook: een wenk of teeken geven.

أَصْل **asal**, ook: echt, in tegenoverstelling met namaaksel. *Aṣal-oesoel*, afkomst, herkomst. *Aṣal iḥwasalkoe*, mijne herkomst. *Aṣal toemboeh pĕrkataän*, de afkomst der woorden. Hik. Abd., pag. 47 en 48.

اطلس **atlas**, satijn, zware gekeperde zijde. Ook door C. en R. VAN EIJS. opgegeven.

إِقْرَار **ikrar**, ook: belijden van zonden, b. v. *ikrarkanlah dosa kamoe*, belijdt uwe zonden. Mal. leesb. n°. 7. pag. ٣١.

أَقْرَب **akrab**, naauw, innig, van vriendschap; *bĕrsaḥabat aḳrab*, innig bevriend. Gal. wa Dim. pag. ٥٨

إِلْهَم **ilham**, ingegeven, geinspireerd; *diilhamkan*, ingegeven, geinspireerd worden. *Alhoema*, een verklaarder der heilige schriften.

أَمَانَة **amanat**; *amanat dan chianat*, trouw en ontrouw; *amanatkan*, toevertrouwen.

أُمَّة **oemat**; ook gebezigd in de beteekenis van volk, b. v. in volk Gods. *Oemat Toehan*, volk des Heeren; — *nabi*, volk van den profeet.

أَمَر **amar**; *mĕngĕrdjakan amar Allah*, de geboden Gods volbrengen, een afgezonderd, godegeheiligd leven leiden. Hang T. *mĕngamarkan*, gebieden.

أَمَان **amān**; *bĕramān*, rustig, veilig; *mĕngamankan*, veiligheid, rust verschaffen.

أَمِين **amin**; *mĕngamini*, beamen, op iets amen zeggen. Ook *mĕngaminkan*, Hik. Si Miskin, pag. 147.

إِنْسَان ook: menschelijk, humaan, vleeschelijk.

إِنْصَاف ook: medelijden, medegevoel en toepassing; b. v. *mĕngambil insaf bagei dirinja*, op zichzelven toepassen; *Jang mĕmbatja soerat ini dapat mĕngin-safkan dan mĕnimbangkan kasoeda-hannja tjĕritĕra ini*, de lezer van dit geschrift moge het slot van dit verhaal op zich zelven toepassen en het overwegen.

أَهْل Voeg bij: اهل العبادة de lieden, die bij de godsdienstoefeningen handelend optreden.

اهلي ervaren, bekwaam, b. v. *boekannja akoe ini* اهلي *bagei pĕkĕrdjaän karang mĕngarang*, ik ben niet ervaren in het werk van stellen. Hik. Abd. pag. 4.

إِرَادَة **iradat**, begeerte, wensch.

إِيمَان **iman**; *imankan* ook gebruikt van zaken in het dagelijksche leven. Hik. Abd., pag. 26.

Digitized by Google

ب

باب **bab**, poort, deur; b. v. *baboe 'lmandab*, de poort der tranen, naam van den ingang der Roode zee. Komt ook voor in de Pĕl. Abd. ka Mĕkah. *Dihadapan loeroeng pintoe tĕrdiri, Digĕlar orang Baboe 'l Masiri*, voor die straat stond een poort, welke men de Egyptische poort noemde. Sj. Ibr. b. Chas.

بَحْر zee; بحريه zeelieden. Sj. Ibr. b. Chas.

بَرْزَخ de tijd, die er verloopt tusschen den dood van den mensch en de opstandingsdag. عالم برزخ het doodenrijk.

بصرة **Bosrah**, Bassora, de naam eener plaats in Irak, Arabie, die in de HSS. dikwerf nevens *Damsjik*, *Bagdad* en *Masir* voorkomt.

بعد ook: na, b. v. بعد الصلاة na het gebed. Sj. Ibr. b. Chas.

بغداد **Bagdad**, de naam van de stad.

بَقَاء ook gebruikt voor: nakomelingschap, nazaten; *mĕnimboelkan bakaʾ*, nakomelingschap verwekken.

بِكْر ook: maagdom.

بَوَّاب **bawab**, portier, deurwachter = *pĕnoenggoe pintoe*.

ت

تحفيفة (?) *saboewah roemah tĕrlaloe bĕsar sakali tempat mĕnjimpan sĕgala* تحفيفة *dan mata bĕnda*. Welligt hetzelfde تُحْفَة.

ترجامة vertalen; *mĕnardjamahkan*.

تُرْس schild. Sj. Ibr. b. Chas.

تَصْوِير ook: afbeelding, teekening; b. v. *dibawanja poelang taswir matabir*, hij bragt de kostbare teekeningen naar huis. Sj. Ibr. b. Chas.

تَعْظِيم; *mĕntatlimkan*, hulde bewijzen. Abd. Moel.

تعليق (?) naauwkeurig beschouwen? b. v. *maka sahari hari* دتعليقن *kitab itoe*. Abd. schets wrdb. *Maka daripada sangat* كنن دتعليقر *akan bintang-bintang itoe maka sĕsatlah ija*. Tjĕrm. Mat. n°. 7, pag. 332. *Maka pada sijang dan malam* كنن دتعليقر *akan rahasia agama itoe*. id. n°. 5, pag. 114.

تفتا **tafĕta**, soort van doek, taf?

تَفَحُّص onderzoeken. Voeg bij: منفحصي Mal. leesb. n°. 7, pag. ٧٤.

تَقْدِير ook: besluit, verordening; *takdir soelit*, treurige lotsbestemming. Tjĕrm. Mat. n°. 7, pag. 304. *Takdirkan*, voorbeschikken, bestemd doen zijn: *tĕtapi baginda pon tĕlah ditakdirkan*, doch de vorst was reeds bestemd.

تَلْقِين de formulieren, die de priester opzegt als antwoord van een doode aan de beide grafengelen, als zij hem ondervragen. *Mĕmbatja talkin* en *mĕnalkinkan*. Hang T.

تيزي **tezi**, **P.** vlug, snelloopend. *Koeda tezi ari?* Hang T.

تِيه de naam van de woestijn, waarin de Israelieten omdwaalden.

Digitized by Google

ج

جو P. **djaoe**, gierst. De afleiding *djawa* (Java) van dit woord is niet ongegrond. Nog ten huidigen dage telen de Javanen gierst, door hen *djoewawoed* genaamd, en die teelt moet in oude tijden veel meer algemeen zijn geweest.

جِن Volgens de voorstelling der Maleijers is het een wezen tusschen mensch en engel in, van mannelijk of vrouwelijk geslacht, even als de mensch tot alle levensverrigtingen geschikt, verdeeld in goeden en boozen, die hun eigen rijken en vorsten hebben. *Djin afrit*, een bijzondere soort van die wezens. Mal. leesb. n°. 7 pag. ov.

جَنَّة paradijs. جنّة احول paradijs der listen; figuurlijke uitdrukking voor hel; b. v. *Sjeitan dan iblis koenoen namanja, didalam* جنّة احول *tempatnja.*

جَوَاب antwoord; ook: toepassing eener stelling. Goer. XII.; *balas djawab*, antwoorden, hernemen; *Perdjawaban*, Mal. Zam. pag. 51.

جَوْهَر soms ook als titel van vorsten gebezigd; b. v. *Djauhar Radja-Tjoelan dan Djauhar Radja Trengganau.* Hang T. Ook op zichzelven staande als titel gebruikt, b. v. *Maka djauhar kadoewa itoepon.* Hang T. Welligt voor *djohan.* Zie ald.

جَهَنَّم hel; *naraka djahannam*, soort van vervloeking; *mendjahannamkan*, naar de hel helpen, voor ons: naar de maan helpen; b. v. *samoewanja itoe telah habis didjahannamkan olih sahabatnja*, dat alles is door zijne vrienden naar de hel geholpen.

ح

حَاجَة benoodigdheid; *berhadjat*, het benoodigde voor een godsdienstigen maaltijd gereed maken, zooals b. v. voor *membatja mauloed. Berhadjat akan*, ook: afhangen van, afhankelijk zijn van.

حَاصِل ook figuurlijk gebruikt; b. v. *tetapi maksoednja tiadalah hasil.*

حَال; *terhal*, onafgedaan, ten achteren; b. v. *Maka sebab itoelah terhal ija sadikit*, en daarom is hij iets ten achteren. Pel. Abd. pag. 40.

حَتَّى Volgens VDW. lijst Skr. wrd. eene verwisseling van het ARAB. met het SKR. *atha*, dat een partikel van inleiding en aanvulling is: en, nu, toen, daarna. Het is in dat opzigt hetzelfde als *maka*, enz"

حِجَاب bedekking, toedekking; *menghidjabkan; terhidjab.*

حجر الا سود de zwarte steen in den tempel te Mekah, die door de bedevaartgangers gekust wordt.

Digitized by Google

حَجْرَةٌ afgezonderd, verboden van eene plaats. *Disoeroehnja pĕrgi karoemah* حجرة, Sj. Ibr. b. Chas.

حُذْنَةٌ eijerstruif, mijn Schr.

حَصِيدَة soort van stijve brij, met gebraden uijen er boven op, id.

حِفْظ geheugen; — *kan*, in het geheugen prenten, uit het hoofd leeren.

حُكْم Voeg bij: *poetoeskan* —, het vonnis vellen; *djatoehkan — atas*, het vonnis uitspreken over; — *hakim*, regtsbedeeling; — *pĕngadjian*, wetten op het bestudeeren van den Koran. Hik. Abd. pag. 50.

حلق keel, strot.

حَلْقَةٌ ook: ringmuur, bemanteling eener vesting of stad, b. v. *Ḥalḳatnja perak tembok bĕrsri*, *Patoetlah Bagdad kapala nagĕri*. Sj. Ibr. b. Chas.

حَلْوِي ook: koek, confituren, enz. — *sjamsoe*, — *maskat* en — *nïmat* zijn soorten.

حَيْرَان ook: wonderlijk; b. v. *Maka ḥeiranlah bageimana tiada kĕna kapalanja*, het was wonderlijk dat het zijn kop niet trof. *Mĕngḥeirankan*, iemand verwonderen, verwonderd doen staan en ook: zich over iets verwonderen, b. v. *tiada diḥeirankan olih Laḳsamana*, Laksamana was daarover niet verwonderd. Hang T.

حَيَوَانِي dierlijk, beestachtig; b. v. *Maka orang itoelah pada pangkaṭ ḥeiwani djoea ija*, en deze mensch staat slechts op een dierlijke trap. Gal. wa Dim. HS. Gouv.

خ

خَاتَم ook gebruikt voor: volleerd in het lezen van den koran; — *kan*, het leeren lezen van den koran doen eindigen, d. i. den jongeling proeven laten doen van zijne vaardigheid in het lezen van den koran en het opzeggen van het geloofsformulier, om hem daarop te besnijden; dus zooveel als: belijdenis doen afleggen.

خَادِم ook: knecht: *bĕr — kan*, tot knecht stellen; b. v. *Bĕr — kan diri tiada lena*. Sj. Ibr. b. Chas.

خَبَر ook bewustheid en uitwerking, invloed; b. v. *Maka itoepon tiada soeatoe chabar atas dirinja*, en ook dat had op hem volstrekt geen uitwerking, deerde hem niet.

خُطْبَةٌ Voeg bij: *mĕmbatja* —, ook: de les lezen, een zedepreek houden; b. v. *Toewan ini tĕrlaloe pandei mĕmbatja choṭbat*, Mijnheer hier is zeer knap in het zedepreken. Pĕl. Abd. pag. 68.

خطيفة soort van laken of doek; b. v. *Bĕrbadjoe — magrib*, Hik. Sĕr. Bajoe. *Dan bĕlĕdoe dan — dan pĕrmadani*. Hang T.

خلقة ring, schalm, schakel, b. v. *Bahoea pintoe bilik itoe bĕr — samoewanja*, en al de deuren dier kamers waren aaneengeschakeld, d. i. van de eene kamer kon men in de andere komen. Hik. Ind. Poetra.

خَوَاطِر bezorgd zijn, duchten.

Digitized by Google

د

دَاوُد David.

دُعَاءْ gebed; *mĕn — kan*, bidden voor; — *orang*, bidden voor iemand; Hik. Abd. pag. 15.

دَعوا regtsgeding; *mĕn — i* en *mĕn — kan*, aanspraak maken op, b. v. — *karadjaän*, aanspraak maken op het rijk; — *harta*, aanspraak maken op goederen.

دَمَشْيِق Damascus.

دَوَانِي soort van Arab. koperen muntje = ½ duit.

دَهْشَةَ ook: ontzettend, verschrikkelijk, ijsselijk, gruwelijk, *la'nat jang dahsjat*, een verschrikkelijk oordeel. *Maka dahsjatlah rasa hati baginda*, het hart des konings ontzette zich.

ر

رَجَم steenigen, inzonderheid van een overspelige vrouw.

رَجُل mensch. Sj. Ibr. b. Chas.

رجيم alleen gebezigd van den duivel, b. v. اعوذ بِاللّٰهِ مِنَ الشَيطانِ الرَّجِيم

رَحْمَةْ barmhartigheid..

رَحِيم baarmoeder.

رَسَم merk, paal; b. v. *Laksana tĕrminoem ratjoen dan asam; Ibarat nagĕri bĕrobah rasam.* Sj. Ibr. b. Chas.

رِضَا genegenheid; *dĕngan karidlaän*, gewillig.

رَشِد kwijtbrief, kwitantie.

رَكعَات buiging van het ligchaam bij het Mohammedaansche gebed. *Sĕmbahjang doewa* —, twee gebeden doen, twee malen bidden, Mal. leesb. n°. 7, pag. ٣٠, waar het رَكعَة gespeld is.

روبه **roebah**, **P.** vos. Pantja Tand. pag. 139. Ook bij R. v. Eijs.

ز

زره **P.** *zirha.* Zie de aant. op *rantei.* Voeg bij: *kĕlamboe zirha?* Hang T.

زَمَان ook: tijdperk, eeuw: *zamān bĕrzamān*, van eeuwen her, van alle eeuwen. Abd.

زِبِق = *sĕndawa.* Zie ald.

Digitized by Google

س

سَبَب ook: om den wille van.

سَبَس wel! goed zoo! b. v. *Sabaslah, toewanhamba djadi oetoesan daripada radja toewanhamba*, Hik. Ab. Tam.

سَبَن soort sluijer van fijne stof, die bij het achterhoofd neêrhangt. Sj. Ibr. b. Chas.

سَجَح middelmatig van dikte der wangen, niet te vet en niet te mager. Hik. Bocht.

سُفْرَة tafelkleed of iets dergelijks, dat men op den grond uitspreidt, om er het eten en de borden op te zetten.

سقلات **sakĕlat** P. *saḳĕlat moeka doewa*, Sprw. = *parang mata doewa*. Zie *parang*.

سَلِيح ergens heengaan, vertrekken; b. v. *Dewa angkasa — mĕngambang; ĕmboeng oedara — kamedan*. Mal. Pant.

سِيَاسَة ook: onderzoek; b. v. *tatkala mĕmbĕli sijasatnja koerang*, toen hij het kocht heeft hij het niet genoeg onderzocht. Sj. Abd. Moel. *Djikalau kamoe bijasa sijasatkan kitab itoe*, als gijlieden gewoon zijt dat boek te onderzoeken.

ش

شَاه P. *sjah; mĕnjahkan*, tot vorst aanstellen.

شَابِي P. *sjabi*, niet zoozeer een nachthemd, als wel een hemd. Sadj. Mal.

شُرْبَة sorbet شربة فواكيه انت استري een drank gebruikt om zijne liefdesmart over eene vrouw van het hart te spoelen. Sj. Ibr. b. Chas.

شَرْط. Voeg bij: *ādat bĕrsandar sjart*, de gewoonten of gebruiken volgens den Koran. Ook: stelling, b. v. *jang pĕrtama itoe sjart dan jang kadoewa itoe djawab*, de eerste is eene stelling, de tweede de toepassing. Goer. XII. *Disjarti*, Sj. Ibr. b. Chas.

شَرِيق deelgenoot. Goer. XII.

شَطْرَنْج schaakspel. Sj. Ibr. b. Chas.

شغل Voeg bij: *ka — an*. Tjĕrm. Mal. n°. 6, pag. 227.

شَل **sjal**, zie چاول; komt ook zoo voor in Sj. Ibr. b. Chas.

شَمْس de zon; *koetika —*, de opkomst der zon.

شمشير P. niet »zwaard", maar: bajonnet. Mijn Schr. Zoo ook Hang T.

شَهْوَة ook: de mannelijkheid; b. v. *dan dikĕrat olih Laksamana sjahwatnja*. Hang T.

Digitized by Google

ص

صَابُون ook: wit, van steengoed.

صَحّ ook: schaak, in het schaakspel. Sj. Ibr. b. Chas.

صَدِيق ook: openhartig van eene mededeeling, id.

صِفَة voeg bij: *mĕnsifatkan*. Hik. Ab. Tam.

صِلَاح wapens.

صَلَوَات voeg bij: *salawatkan*, het formulier opzeggen.

ط

طَبْل trom; *mĕnṭabalkan* en *mĕnabalkan*, met trommelslag tot vorst uitroepen, uittrommelen.

طَبِيب dokter; *bĕhasa* —, dokterstaal, soort van geheimzinnige benoeming van geneesmiddelen en ziekten, in gebruik bij de Maleische geneeskundigen.

طَبِيعَة ook gebruikt van planten en dieren; *dĕngan* —, van nature.

طُرْسِينَا de berg Sinaï.

طَعَام eten, voedsel, geregt, middagmaal. Sj. Ibr. b. Chas.

طَمْع ook: hebzucht, inhaligheid; — *kan*. Hik. Ab. Tam.

ظ

ظَاهِر voeg bij: *mĕlahirkan*.

ظُهْر; *waktoe* —, het namiddag gebedsuur.

ع

عَادَة gewoonte, gebruik, — *poesaka*, erfregt; *koerang* —, onbeschoft, ongemanierd; — *lĕmbaga*, geijkte gewoonte, stipte opvolging van de gebruiken; — *bĕrsender sjarṭ*, de gebruiken volgens den koran; *mĕlanggar* —, de gebruiken overtreden, schenden; *mĕngadatkan*, tot gewoonte maken; b. v. *Dimikianlah adatkan orang toewa-toewa kita*, zoo is het door onze ouden tot eene gewoonte gemaakt. Hik. Indra Poetra.

عَابَة knap in het spreken.

عَادِل regtvaardig; *kaädilan*, regtvaardigheid, geregtigheid; *kaädilan Allah*, de regtvaardigheid Gods.

Digitized by Google

عارف verstandig, kundig; *diarifnja*; door hem werd beoefend, geleerd. Hik. Abd. pag. 48.

عاشق ook: zeer begeerig naar, verzot zijn op; b. v. *djadi asjik mĕnĕngarkan pĕngadjarannja.... Maka masing-masing pon asjiklah pĕrgi hĕndak bĕladjar kapadanja*, werden begeerig om naar zijn onderrigt te luisteren.... En een iegelijk was begeerig om van hem te gaan leeren. Hik. Abd. pag. 50.

عافية gezondheid; *mĕngāfijatkan*, genezen. Mal. leesb. 7 pag. ٣١.

عالم de wereld; عالم برزخ het doodenrijk.

عبارة gelijkenis; *oepamaän dan kias dan ibarat*, vergelijkingen, zinspelingen en gelijkenissen. Hik. Abd. pag. 47.

عجب ook: verwonderd zijn.

عذاب straf; b. v. *Tĕrtanggoenlah* عذاب *di-atas kapala; Sakaranglah sĕsal tiada bĕrkalu*, droeg de straf op zijn hoofd, thans heeft hij berouw zonder ophouden.

عذر wettige reden van verhindering. *Bawa* —, wettige verontschuldiging inbrengen.

عرش troon, inzonderheid van God.

عرض onwettige of toevallige verhindering.

عزق beryl, het edelgesteente.

عزل verwijderd; — *kan*, verwijderen, afzetten, van een post ontslaan.

عفريت? *sa'orang djin* —, Mal. leesb. n°. 7, pag. ٥٧

عقد overeenkomst; — *kan*, overeenkomen; b. v. *Djikalau soedah hamba* عقدكن *nikahnja*. Hik. Ab. Tam.

عقل list; *mĕngakalkan*, met list zoeken meester te worden; b. v. *mĕngakalkan doewit orang*, den lieden het geld uit den zak kloppen. *Akal boedak*, jongensstreken.

علامة ook: teeken en voorteeken; *alamat toendoek*, teeken van overgave. Hang T.

عم oom. Sj. Ibr. b. Chas.

عليه over hem عليه السلام vrede over hem; عليه للعنت vloek over hem, van den duivel gebruikt.

عمرة de bedevaart, die niet in de eigenlijke bedevaartmaanden verrigt wordt.

عين oogen. Sj. Ibr. b. Chas.

Digitized by Google

غ

غَالِب ook: de overhand hebben, hevig zijn, van een hartstogt; b. v. *apa jang tĕrlèbih — pada manoesia, ādatnja-kah atau prangeinjakah? Prangeinja tĕrlèbih — daripada ādat.* Mal. leesb. n°. 7 inl. pag. XXII. *Mĕng — kan*, overwinnen.

غَسْل reiniging door baden, reinigingsbad.

غُلَام jong mensch; jongeling.

غلابة overstelpt, van gemoed? b. v. *Djanganlah toewankoe bĕroesak hati mĕndjadi* غلابهلة *hati sakalian patjel-patjel ini.* Hik. Ab. Tam.

غلي PORT. galei.

غلياس (?) welligt galjoot; soort van vaartuig. Sadj. Mal.

غوبر welligt غُبَر, tegenstrevend van hart; b. v. *soepaja hilang ḳalboe jang* غوبر. Sj. Ibr. b. Chas.

ف

فَالِيق moeijelijk, b. v. Hik. Abd. pag. 36.

فعت eerste; b. v. راج يڠ فعت de eerste koning.

فَرْض pligt; *fĕrloekan atasnja*, hem tot een eerste pligt stellen.

فِرَاسَة ook: voorzien, vooruit gewaar-worden, een voorgevoel hebben van iets. Hang T.

فروسة verscheurend gedierte.

فسة PORT. *fusta*, soort van vaartuig, jagt. Sadj. Mal.

فضة zilver.

فُطُور ontbijt. Sj. Ibr. b. Chas.

فعيل gedrag, karakter. Hik. Ab. Tam. en Sj. Ibr. b. Chas.

فلقة besluit, afkondiging, plakaat.

فُوت jong, jeugdig. Komt dikwerf in gedichten voor.

ق

قِبْلَة hemelstreek; — *ĕmpat*, de vier hemelstreken.

قَدْر ook: vermogen; *sakĕdar*, naar ver-mogen, ook: overeenkomstig; *kĕdarmoe-kah bĕrkata dĕmikian*, is het in uw magt om zoo te spreken. Sri Rama, pag 98.

قَمْلِي baai, dikke, grove, wollen stof voor matrozenhemden, dekens, tafelklee-den, enz.

Digitized by Google

قُوَّة kracht; *ḳoewat-ḳoewat*, ook: hard, overluid, van lezen, spreken; b. v. *batjalah* ——, lees overluid; *bĕrkata-kata dĕnganpĕrlahandjangan* ——, spreek zachtjes, niet overluid. Hik. Ab. Tam. *koewat-koewasa*, kracht en magt; *mĕngoewati*, zich inspannen, moeite doen voor iets om het meester te worden, Sri Rama, pag. 108 en ook: iets versterken, sterker maken. Hang T. *Koewat-ḳoewat*, ook: dikwerf, dikwijls, b. v. *Maka —— djoega ija loepa akandia*, dikwijls vergeet hij hem; —— *bĕrtjĕrei daripada kita*, scheidt dikwerf van ons.

ک

كَافِل ook: zaakwaarnemer, borg.

كَاوِين P. *isi kawin*, ook: het geld, dat den priester, die het huwelijk voltrekt, betaald wordt; *ĕmas kawin*. huwelijksuitzet; *kawin mawin*, het trouwen van velen of voortdurend trouwen. Ook komt *mĕngawin* voor. Zie bij MARSDEN.

كَبَاب gebraad, geroosterd vleesch, zooals men in het Oosten gebruikt; b. v. *Bĕbĕrapa kĕbab dĕngan koelitnja*, velerlei gebraad met derzelver korstjes. Sj. Ibr. b. Chas. Ook: gehakt of frikkedel; b. v. *Daging bĕrtjĕntjang sapĕrti ĕmping, Itoelah kĕbab koenoen namanja; Ditjampoer rĕmpah dĕngan tĕlornja; Minjaḳ sapi akan pĕrĕndangnja.* Vleesch zoo fijn gehakt als *ĕmping*, Dit wordt eigenlijk *kĕbab* genoemd, kruiderijen en eijeren worden daaronder gemengd, En met boter wordt het gebraden, id.

كَتَن **kĕtan**, soort van stof, half zijde.

كَرَامَة ook van levende personen gebezigd; b. v. *orang kĕramat*, een heilige, en van andere voorwerpen, b. v. *maka kajoe itoe sapĕrti kĕramat adanja*, en dat hout was als een heilig voorwerp. *Hantoe kĕramat*, geesten van afgestorvenen, graf-spoken.

كَنَاعَم soort van gebak met ingedrukt bloemwerk.

كِمِيا de chemie.

كِيس ook: geldbeursje Sj. Ibr. b. Chas.

ل

لَايِق ook: geschiktheid, b. v. *lajiḳmoe*, Hang T. en waardig, b. v. *tiada lajiḳ*, onwaardig.

لَاحَد zie ook *lijang*.

لَذَّة ook: wellustig, geil, en *bĕrlĕdzat*, ook: verlekkerd, smaak vinden.

لعل soort van edelgesteente. Zie de Holl. Chrest. pag. 11.

Digitized by Google

لفظ ook: uitspraak; b. v. *Maka anak saudagar itoepon tahoelah mĕngadji dan lafalnja pon tĕrlaloe amat bajik*, de zoon des koopmans nu kon den koran lezen en zijne uitspraak was uitermate goed.

لعنة ook: oordeel, b. v. — *jang dahsjat*, verschrikkelijk oordeel.

لواط sodomie.

ليمو P. *limau*; soorten zijn: — *kastoeri*, soort van zeer kleine oranje-appelen; — *nipis*, de limoen, limmetjes; — *lelang*, — *kĕdangsa*, — *kapas*, — *hantoe*, — *poeroet*, de vijf laatste soorten zijn niet eetbaar, maar worden in de Mal. geneeskunde gebruikt; — *manis*, de sina's-appel; — *bĕsar* of — *batawi*, de pompelmoes, — *bali*, de citroen; — *koentji*, — *sambal* = — *tjaloeng*, — *wangi*, — *koewih*, — *gĕde*, de bittere oranjeappel; — *rana*, — *soesoe*, — *karbau*, — *kĕsoemba*, — *kapas pandjang*, — *djĕpoen*, — *langga*, — *pipit*, — *trĕngganau*, — *wangkang*, deze laatste is de beste soort van sina's-appelen en wordt door de chinesche wangkans aangevoerd.

م

مأش iemand verstooten en verwijderen om hem van iets te berooven of hem iets te ontnemen. Hik. Sĕr. Bajoe.

مجموع = *atar*, Mal. Zie ald.

مدح In het Mal. meestal met de beteekenis van, het gesprokene, *bĕrmadah*, spreken, redenen voortbrengen.

مذهب godsdienstige secte.

مستحل onmogelijk. Komt dikwerf voor.

مسافير reiziger, gast.

مخلاي levendig, druk, eene levendige vergadering.

مشلهت aanslag, lagen leggen.

مصلحة Voeg bij: *mĕntjĕharikan* —, er iets op vinden; — *kan*; b. v. *hĕndaklah ĕngkau — kan dĕngan daja oepaja*, Hik. Radja r Pasei, pag. ۴ en ۱۱.

مضرّ ook: zwerven, en verloopen; b. v. *orang-orangkoe akan* —, mijn volk zal verloopen. Hik. Samb. Soek. [Jav. *mĕlarat*, arm, behoeftig.]

معجون gekneed; allerlei geneesmiddelen door elkander tot een drank gemengd, die van tijd tot tijd tot bevordering en instandhouding der gezondheid wordt gedronken, soms in vereeniging met het gebruik van tooverformulieren en talismans. Het is het universaal middel der Maleijers.

معلّم stuurman; — *darat*, loods. Pĕl. Abd. ka Mĕkah.

مقام ook: heilig graf. Pĕl. Abd. ka Mĕk. en Hang T. *makāmkan*, ook: begraven; b. v. *Morhoem bèsar mangkat di Lingga, jang dimakāmkan dimasdjid itoe*. Mal. zam. p. 7.

منكر de naam van een der beide engelen, die de dooden in hun graf ondervragen.

موسي Mozes.

Digitized by Google

ن

نجوم Voeg hij اهل النجوم sterrewiggelaars. *Bĕrnoedjoemkan.* Hik. Si Miskin, pag. 113.

نصيب Voeg bij: *mĕnasibkan.* Hang T.

نضر schitteren door schoonheid.

نظر zien, inzien, gezigt, inzigt, gevoelen.

نعمة ook: lekkernijen, aangenaamheden.

نفس drift, lust, begeerlijkheid, zinnelijkheid; *bĕrnafsoe atas pĕrkara itoe*, zich die zaak aantrekken. Hik. Abd.

نفكة geld, dat men iemand tot zijn onderhoud geeft; b. v. huishoudgeld, dat de man geeft aan zijne vrouw. Hang T.

نكاح *mĕ*— *kan*, ook: uithuwelijken; — *i*. Hik. Ab. Tam.

نوبة Voeg bij: *pĕnghoeloe* —, oppertrommelslager, tamboer-majoor, hoofd van de nobat-slagers. Hang T. — *Ibrahim*, een bijzondere soort van nobat. Hik. Ser. Baj.

نوح Noach.

و

وسان slaapplaats, slaapkamer. Sj. Ibr. b. Chas.

وقف naderen, halt houden (van een mensch, een paard, enz.) *roemah* —, logement, huis om te rusten, b. v. *dibangoenkannja soeatoe roemah wakaf ´akan tĕmpat orang-orang pĕrdjalanan*, hij bouwde een logement voor de reizigers.

ولدان kind, geboren.

ويدام gebed. R. v. Eijs, geeft op Arab. Zie Sri Rama, p. 56.

ه

همة ook: overleg; b. v. *mĕndjalankan tjatoer dĕngan bĕrhimat*, met overleg schaakspelen. Sj. Ibr. b. Chas. *Himat-himatkan ini; ta'ada lagi*, schipper er wat mede; er is niet meer; *dĕngan himat-himat*, met overleg, huishoudelijk, spaarzaam.

هوي meestal met *nafsoe* verbonden, *hawa nafsoe*, driften, lusten, begeerlijkheden, zinnelijkheid. *Mĕnahani hawa nafsoe*, zijne driften in toom houden.

هيبة ook: verschrikkelijk, vreesselijk, ontzaggelijk; en soms ook, zeer plegtig, eerbiedwekkend.

Digitized by Google

ي

يَاسِين de naam van het 36e hoofdstuk van den Koran. *Mĕmbatja* —, dat hoofdstuk bij stervenden lezen.

يَتِيم ook: weesheid. Sri Rama, pag. 157.

يَقِين ook: overtuigd zijn, de overtuiging hebben; en: ernst, ernstig.

يَوْم Voeg bij: يوم المحشر de oordeelsdag. *Angin joem*, de dagwind, in tegenoverstelling van den nachtwind. Op de meeste kusten van Indie waait de wind des nachts van en des daags naar het land.

Digitized by Google

VERBETERINGEN.

Pag.	Kolom.	Regel.				
13.	I.	20	v. o.	*kadjang*	lees:	*katjang.*
16.	»	16	» »	اتدق٢	»	اندق٢
23.	II.	12	v. b.	*nanda*	»	*enanda.*
24.	»	9	v. o.	goed	»	goed;
36.	I.	17	v. b.	بلابو	»	بلابر
40.	II.	16	» »	liggen	»	te liggen.
54.	»	11	» »	*ramei*	»	*rami.*
58.	I.	13	v. o.	تربتڠ	»	ترنتڠ
68.	II.	3	v. b.	*pĕrtjah*	»	*pĕrtja.*
70.	»	14	v. o.	تميكو	»	تميكر
72.	I.	23	» »	*bĕrandang*	»	*bĕrtandang.*
»	»	1—5	» »	moet *tandang* 2 zijn. Zie ald.		
90.	»	8	v. b.	جوهو	lees:	جوهر
100.	II.	21	» »	voeg bij: eigenlijk helling die vlak is.		
103.	I.	17	v. o.	als de borsten van,	lees:	als de gier van.
110.	II.	17	» »	sabalhouw	lees:	sabelhouw.
116.	»	8	v. b.	رڠكس	»	رڠكق
130.	I.	15	v. o.	سديا	»	سدريا
131.	II.	13	» »	سرت	»	سرب
141.	I.	5	» »	onthullen	»	omhullen.
142.	»	16	v. b.	*soegi*	»	*sigi.*
145.	II.	15	» »	*sampijan*	»	*sampeijan.*
147.	»	20	v. o.	سچم	»	سنجم
151.	I.	3	v. b.	سوسى	»	سوسق
154.	II.	6	» »	*tiadadapat*	»	*tiada*
172.	I.	9	v. o.	uit taaije	»	met taaije.
179.	»	10	» »	*pitjak*[1]	»	= *pitjak*[1]
198.	II.	20	v. b.	balken	»	ribben.
206.	I.	7	v. o.	كيجي	»	كيچي
207.	»	2	» »	*sabagei*	»	*sabagi.*
208.	»	7	v. b.	*bĕrak*	»	*berak.*
215.	»	14	v. o.	ڬفيت	»	ڬمفيت
219.	»	1	» »	waanziek	»	maanziek.
223.	»	5	v. b.	*lawa* of	»	*lawar* of.
226.	II.	2	» »	*lanting*	»	*lauting.*
233.	I.	1	» »	وتق	»	لوتق
236.	II.	19	v. o.	van	»	om.
240.	»	7	v. b.	*mĕmahkan*	»	*mĕmamahkan.*
241.	I.	17	» »	ماين	»	ماوين
248.	II.	15	» »	مري	»	موي
258.	»	19	v. o.	*noeloer*	»	*hoeloer.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

YD 36364

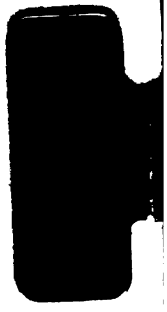

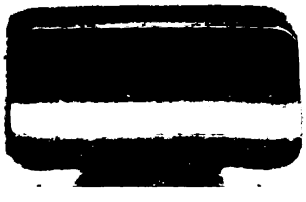

Digitized by Google